SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaćni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćenčanske 4 pjenjezki. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čěłneho znjezboženja z 1000 hr. – hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěź, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěja.

Čisło (Nr.) 125 — Budyšin — Pjatk 1. junija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Papen před wukrajnymi nowinarjemi rěčał

W towarstwje wukrajnych nowinarjow w Barlinje rěkneše měšćanski kanclěr Papen wo swonkownej politiki, wosebje wo saarskim prašenju. Měšćanski kanclěr wopisowaše ducha, kiž 16 lět po skónčenju swětowje wójny wulki narod nutřka a wothłosowanjom postajeny, kotrenuž wótzny krajej chce dźěł jeho wobydlerjow přichilujo. **To je wuplód imperialistiskeho ducha, kiž přeco wotwei Němskej wojuje. Wěrny měr sa Europu dozpěje jo hańle, hdyž zwěr tuto imperialistiske waschnje spuščeji a jo k politiky prawdosće wusnaje.** Němska chce jo z Francowskej do wothłosowanja dojednać, so z wothłosowanjom njeby napjatosć mjes statoma jo wobnowiła.

Měšćanski kanclěr z Papen wobroći so přeco wo přeco wo prašenju, z kotrymiž ma jo Saarskej wěsta samostatnosć dać. To by wojnanjenja o diktaturu pod nadkniježstwom Francowskeje. Swjatk ludowy dre hišće raz nadeńe na Saarskej zwoja njekhmanosć k sahojenju prašenjow swětowje politiki wuprihowacź? Měšćanski kanclěr pokaza na pjenjezne wopory, kiž je Němska kóžde lěto za Saarsku jako přichiłaki k sozialnemu, invalidnemu, znjezbožeńskemu zawěšćenju, sastojnišćam, wujerišćam rentam a rentam wójnskich woporow pschinjeła. Přichi samostatnosći Saarskeje by tuta podpjera wěso wotpadła.

Měšćanski kanclěr z Papen dopokaza, so je saarske hospodarstwo wot němskeho hospodarstwa wotwišne. Mjes Saarskej a Francowskej pak so wo hospodarskim nastupanju njemóže dospołna wotwisnosć špinacź. S tym so wěso njeroźi, so by so Saarska wschitkich hospodarskich poćahow z Francowskej wsdaćz dyrbjała. Francowska nima w saarskim wobydlerstwje tu sepjeru, kotruž wudawa, saarske wobydlerstwo je za Němsku. Němscy francoze přichilskuja 92 proc. wobydlerstwa. Papen skónči swoju rěć z pokazom, so Němska wschitko spyta, so by so saarska należnosć špěchnje rosrisała a so w přichodnje njeby žaneje swady mjes Němskej a Francowskej Saarskeje dla było.

Swjatočnosć k dopomnjenju na Skagerraksku bitwu w Barlinje

Na Skagerraksim namórskim wójnskim wotmě so schwórtk popołdnju wopomnjenje 19. wróćenja mórskeje bitwy pola Skagerraka 31. meje 1916. Konteradmiral na wuzl. Lütjow mějeske krótku rěć, z kotrejž wažnosć rjekowanskeje bitwy pola Skagerraka wopisa. Mózy a płaćiwosć na wonja stej potrjeba za žiwjenje němskeho ludu.

Na to wotmě so thorhojina parada. Přichi sahwonjenju łódźnjeho swona łkchižaka „Moltke" a přichi wuspěwanju němskeje hymny a Horta-Wesselowho spěwa so hławna thorhoj starcho namórstwa na scheźerjor sehajmy.

Přichi cźestnym pomniku Pod lipami porěča němski biskop Müller. Po jeho rěči położichu formazije wěnzy k pomnikej.

Parada namórskeho wojerstwa w Kielu

Na měšćanskim sportnišćeju wotmě so schwórtk popołdnju parada namórskeho wójska. Tyšacy ludźi přichihladowachu. Stazijowy schef měšćeadmiral Albrecht rěkneše. Na paradźe wobdźěli so tež Khinska kommisija, kotraž tuchwilu studijuje dla w Kielu přebywa. Tuta komisija běše prjedy teho přichi pomniku za namórskich wojakow w Labee z přichinu Skagerrakskeho dnja wěnz położiła.

Pancerowana łódź C wujědže 30. junija

Tśeća łódź w rjedže 10 000-tunowskich panzerowanych łkchižakow wujědže 30. junija we Wilhelmshavenje z twarjerjnje. Prěnja łódź tuteje rjadownje nošy mjenu „Němska", druha „Admiral Scheer". Kak je tśeći łkchižak pomjenuje, hišće njeje znate.

Nowy proces dla morjenja Horsta Wessela

Přiched přichižažnym žudom Barlinskeho krajneho žudnistwa sapoćnje jo 12. junija prozeš přećećiwo sćom žołbowinowatym přichi samorodowanju Horsta Wessela. Komunistojo Epstein, Ziegler a Stoll hišće njebuchu žu-

Při smjertnym łožu konferency za wotbrónjenje?

Italske nowiny žu rěcź franzowskeho swonkowneho ministra Barthoua přiched generalnej komisiju konferency za wotbrónjenje z wulkeho dźěła woćišćachu. Wone wo njej pohudźuja, jako by dóšła konferency nětko wěsty był. Tak „Stampa" pišo, so je franzowski minister se swojej rěcu pewtr tźěrno wujašnił, **a po tutej rěczi njemože nichto na dóstoje konferency wjazy wupaćne nahladny** měcź. Likwidazija jo hnydom žada, so bychu jo jednanja k jeničźym możnemu tónzej dowjedle, njemujuc k rećezenju mjes wulkomocami w smyśle Mussolinijoweje ideje. Na druhim měśtnje Stampa nadrobne Parizźe powěśće wo franzowskich brónjenjach a manevrach woćišćachu.

Nowiny „Popolo d'Italia" staja nad swoju Genfsku rospravu napisnu „přichi smjertnym łožu myśle wotbrónjenja". Tej tute nowiny jeničźy w italskich namjetach wupucź i cźełna widźa. Nowiny „Corriere della Sera" maju jenož hišće **jednanja na zakładze Mussolinijowych namjetow za dalsche dźěło możne.** Konferenza za wotbrónjenje móże jo za skónčena wobhladowacź.

*

Rěcź franzowskeho swonkowneho ministra w Genfu nje je Jendźelsku tak přećeźwědźiła, kaž je jo wočakowało. Reuterez telegrafowarnja powě, so jo namjety franzowskeho ministra njeśmědźa za hutne bracź. Barthou je swuczeny, přiched komoru rěrzeć a niz přiched Swjatskom ludow. Tehodła maju jo jeho rjekowa wo Simonu a jendźelskim planje jako sabawne rosrěčowanje wobhladowacź.

*

W Parizu jo schtwórtk knjeześtwowa rada seśe. Ministerski president Doumergue přichedpołdnjowasche. Minister namórnistwa Pietri běše jo z Genfa wrócźił a rosprawješe wo stejśichcźu franzowskeje delegazije. Po hamtśej rospravje je **knjeześtwowa rada dospołnje swonkownemu ministrej přichiłoßowała.**

*

Henderson spušća nadźiju

Prezident konferency za wotbrónjenje Henderson je schtwórtk wjeczor sastupjerjej Reuterez telegrafowarnje wošewił: **„Położenje njeje 2½ lěta wot spočatka konferency za wotbrónjenje bóle kritiske było, hač nětko. Wono budźe bjes nadźije, njesajtupu-li śpěšne pschemjenjenje Położenje je tajke, so delegazija jara mało wo swojich stejśichcźach přicherdża, a rosrěčowanja jo znadź w přichodnym połedźenju hłownoho wuhjerka skónca."**

Krajni wjednicy rjemjesła so zapokazali

W rjemjeźlnišćim wotdźělenju wustajeńcźy „němšti lud" — „němske dźěło" schtwórtk popołdnju wjednik němskeho rjemjeźła W. G. Schmidt w přichitomnosći němskeho hospodarskeho ministra Schmitta 13 krajnych wjednikow rjemjeźła a třoch namětnikow do jich sastojnistwa sapokaza.

Němski hospodarski minister Schmitt dopominasche, so tśeći stat jedyn swojich najwjetśich nadawkow w tym widźi, so by krśenjenu stawej pomhał. Wón pak wot rjemjeźła woćakuje, so njeby žadał, so k schkodze zyłka jo druhe institucije i zyłka wutworiny. Wschitcy maju za jedyn sameŕ dźěłacź. Nichtó njemóže žadacź, so jo za jeničźe lěto wschitke stare zmylki wurmaju, ale to dyrbi jo po nětčim wuskutkowacź.

— Wjednik němskeho rjemjeźła wusběhny, so su krajni wjednicy rjemjeźła stari a wupruhowani hodnóźełacerjo. Rjemjeźło ma jo nětko k nowemu rosćeńwej dowjesć. Němski hospodarski minister krajnym wjednikam sćěhowaje heźło na puć hobu da:

1. Dźerźcze towarschnosć mjes sobu a zyłym ludom.
2. Jenož skutk je woprawdźite dźěło a rěcze njepomhaju nam do prědka.
3. Kóždy žadaj sebi wot sebje samoho najwjazy.

Wosebitej zastupjeŕstwie při swiatym stole so zběhnyłej

S Barlina jo hamtśej powě: Dokelž su se jakonjom wo nowonatwarje stata 7. 30. januara 1934 krajne pralwa na němšti stat pschesche, je tež pralwo pósłarstwa, kiž jim po němskej wustawje 7 11. augusta 1919 sa wobkhad je žwjatym stołom hischcze wosta, wuhaßło. S tym spadnje tež pralwny podłožk za wobkhowanje diplomatiskeju wosebitej sastupjerjestwow Pruskeje a Bayerskeje pola žwjatcho stoła.

Němske knjeześtwo je tehodła 31. meje bayerske wupósłanstwo přichi žwjatym stole zběhnyło a wozbehnje pralwo němskeho pósłanja pola žwjatcho stoła jako pruskeho wupósłanja wrócźo wzało. W přichichodźe nětko pósłanj němski stat dozyła pola žwjatcho stoła zastupnje.

Jednanja wo Saarskej

Schtwórtk popołdnju 7 w Genfje wotnowjowje němskeho a franzowskeho knjeześtwa na wurmanski nanjet barona Aloisija w Saarskim prašenju dóschlej. Na to wjeczor posłe w měśtnosći franzowskeho wotpósłanstwa mjes sastupjerjemi Němskeje, Franzowskeje a Italskeje jednasche. Přichedźeny Saarskeho wubjerka, baron Aloisi, ma po němskej wotmołwje dojednanje bórzy za możne. Kaž so zda, je němske knjeześtwo namjet k sejźiwjenju Saarskeje politiki 7 nětkrymi Luxemburgskimi sastojnikami přichi potrjebje přichijało. Potajkim njepósłjecele žo mjesynarodna policija do Saarskeje, kaž žebi to knjes Knox přicheje. Nětko jedna žo wosebje hišće ze rukowanjach a skutkowańskim cźasu wothłosowańskich žudow.

Jendźelski nowinar so z Němskeje wupokazał

Barlinski sastupjeŕ Londonskich nowin „Daily Expreß" Premboke Stephens, je žo schtwórtk 7 němskeje wupokasał, dokelž je trajnje na wopačne a hanjace waschnje w pomérach w Němskej rosprawjał a 7 tym hóńme prawo znjewužiwał.

Marxistiske nadpady w Zürichu

Přichi zhromadźišnje nazionalneje fronty w Zürichu wotmě wojowańšti swjatk přichećiwo faschišmej napscheźivnu zhromadźišnju. Tutón swjatk wobsteji 7 wjetcha z komunistow, ale tež zozialdemokratow swjatkej blizko tśeja. Zürichska měšćanjanka rada běšche zhromadźišnu nazionalneje fronty jenož jako zastupnju zhromadźišnu dowolila, schtož zarjadowarjo tež wobkedźowachu. Marxistiske nowiny běchu swojich přichiwižowarjow namołwjałe, so bychu zhromadźišnu přichekałyle. Jako chcyschce policija komunistow rosehnacź, tućzi 7 kamjenjemi do njeje njetachu a tež překachu. Policija 7 kamjenjemi njetřekeiche. Přichiž wschinka nazionalneje fronty cźežko Hóchu. Policajscki ofizer a 5 policistow žo 7 kamjenjemi lohko kranichu. Policija saja 83 wobrobow, mjes nimi sekretara zozialdemokratiskeje strony Waltera.

Wulke manevry amerikanskeho wójnskeho łódźstwa

Wulke manevry amerikanskeho wójnskeho łódźstwa žo schtwórtk skónčichu 7 paradu přiched presidentom Rooseveltom w Newyorkskim přichistawje. To běšche najwjetśicha demonstrazija wójnskich łódźow, kotruž je žiwjet hdy widźał. Najwjetśichi dźěl amerikanskeho wójnskeho łódźstwa, niz mjenje hač 86 łódźow 7 dozyła 700 000 tunami, přichpluwa 7 Cźichego oceana přiches Panamaski kanal, so by žo po manevrach na paradźe přiched wjednikom Sjednoćenych statow wobdźělił.

Wo strajku w Zjednoćenych statach

Wola k strajkowanju ho wSjednoćenych statach pśeco hyśce sejwinjuje. S tym ho hospodarske wuhlady cełkowneje. Hospodarstwo dźe ho nadźiju, so ho Roosevelt poradźi, strajk worzolowych dźełaćerjow wotwobroćiś. W strajku tekśilowych dźełaćerjow ho njewocakuje, so ho na zylu balnowu industriju wupśestrś. Strajk pśistajonych dźełaćerjow njepotrjefa hyśce žanych wuhladow na słonćenje, dokelž žu ho jednanja rozpadnyli.

W Toledu w Ohiostim stacze ho rozšyrjenje strajka wo dźeń wottorcej, so je dojednanje hyśce dale. Pśeco 8000 strajkarjow tekśilowych dźełaćerjow je postajił, so ma ho pódpadel generalny strajk w pśisadownjach bakowny zapoćeć.

Pśeco pśistajowje w San Franzisko je strjedu wjeczor k nowym njemeram dóšło. Policija sakrocyła z kumpachami pśeco wótrobe 700 muzam a ženam, kiž z kamjenjemi pśeco wótrobe 700 muzam a ženam, kiž z kamjenjemi mjetachu a pśetkachu policistow z konjow scagnuś. Policistowje muzow a žony pobiju, dogda ho 11 wosobow strašnje ranich. Policija wosćewja, so žu to komunistowje.

Božeho Ćěła w klóštrje Marijneje hwězdy

W Marijnej Hwězdźe, 31. meje 1934.

Hordozny swjedźeń Božeho Ćěła, kiž je bamž Urban 1264 postajił a wot lěta 1311 so powšitkownje zawjedł, swjeći so hižo zdawna sem Štwórtk po swjatej Trojicy. Po swojim wuznamje a zmysłu dyrbjał so na dnju poslednjeje wječerje, Zeleny Štwórtk, swjećić Tola njeby ze swojej radosću do martrowneho tydźenja so hodźał. Tuž je so do rjaneho naléća, do najrjeńšeho časa cyleho lěta, přepołožił, hdyž cyła Boža stwórba w krasnej pyše steji a tak sobu njebjeskemu Zbóžnikej hołduje. Na tutym dnju njemóže Boži dom syły pobožnych kemšerjow skoro wopśijeć, kótriž samo z dalokeje wokoliny přikhwataja, zdźěła jako přihladowarjo.

Hižo na předwjećoru maja w klóštrje polnej ruce dźěła. Brězy nastajeja so do cyrkwje, tež šmrěki debja *swjaty Marijny woltaŕ. Cyły Boži dom so zeleni* — kaž by lěs do njeho přišoł. Krasna wóń roznošuje so po nim, k čemuž tež dalša zeleń a kwětki přinošuja, z kotrymž su wšitke woltarje debjene. Serbske družki so hotuja abo na dnju hižo rano z časom stawaju, zo bychu hotowe byle.

Zahe rano natwarja so woltarje pod čerwjenymi kostonijemi, worješinami a lipami na klóštrskim dworje, *zwjetša pod postawami swjatych.*

Po wulkej dopoldnišej Božej mši, kotruž zwjetša k. probst pod assistencu klóštrskich duchownych, tež Róženčanskeho administratora, wukonja a pśi kotrejž klóštrske knježny ławansku mšu spěwaja, zrjaduje so *cah po klóštrskim dworje k woltarkam.* K woběmaj stronomaj njebjes, kotrež klóštrscy zastojniey njesu a njedźelu wjesni a wokolni měšćanojo, kroći pśez *małych družkow, kotrež bělo lilije w ruce* njesu. Prjedy nich du khowancy instituta, kotrež Pange lingue tśihłosnje spěwaja. A pśed nimi towarstwa z jich pisanymi khorhojemi a khorhojčkami kaž *wojerske*, kat. *Bjesada, Liga Serbska, dźěłaćerske*, Gesellenverein, wohnjowa wobora, młody lud, knježny, družki (serbskich bě jich 18) a šulke dźěći. Pśi woltarkach so evangelije a liturgiske spěwy zanjesu a wšelake modlitwy wuspěwaja. K tomu spěwaja klóštrske knježny we wěžnym wutwarku abtownje tśihłosne spěwy a responzorije pśi wotewrjenych woknach. Cuzy njewědźa- z wotkel so spěw bjerje, kiž klinči kaž zdalena hudźba z njebjeskich sferow.

Cyrkwinska swjatočnosć wabi na tutym dnju wjele cuzych do klóštra. Mnozy steja z kodakom a fotografaja pisany ćah, kajkiž sej bóle wotměnjacy mysliś njemóžeš. *Muzacy wšitcy* w čornej drasće a žony zaso raz w plachćičkach k swojej česći přindu a šumja po swojim hłosu. Pśi nawróće do cyrkwje sa „Tebje my Boha khwalimy" serbski zaspěwa. Ze sakramentalnym požohnowanjom a spěwom skónči so dostojna swjatočnosć. Za wšitkich je to njezapomnite podeńdźenje ćim radostniše, hdyž Bóh Knjez swoje *mu swjedźenjej błyšć a słónco pósćele*, kaž to lětsa bě.

Swjedźeń Božeho Ćěła w Barlinje.

Procesion hibaše so po pontifikalnej Božej mši we cyrkwi swj. Jadwigi po Barlinskich dróhach. Pśedku srjedźa mjez duchownymi kroći bamžowski nuncius monsignore Orsenigo, za nim městokancler z Papen (lěwy) a němski wobkhod. minister Eltz z Rübenach.

Krótke politiske powěsće

— Němšći fejm je 30. meje dwěju khodźiwcowju žiwe bit. Sapóšćanz Lehmann z hessynsko-nassawiskeho wótcyła 42 lět stary wumrě. Na sćěžkowi śmjertnowjesnu wunjesła 32-letny wjednik SA-brigady Waßmer w Freiburgu we badenskim wólbnym wokrjeżu.

— Sud w Samarkandźe w Ruskej schtyrjoch burow k śmjerći sajudźi. Tuzi běchu kollektiwne burste pśeběe. wsaće nadpadnyli, kaž bo winowachu. Sajudźenych hnydom zastrělichu.

— Natarišy dźełaćerjow w Schpanskej žu generalny strajk pśichipowědźili. Na to je schpanske knježerstwo jenjurnu nowinu sawjedło. Dotłož schpanske wobsteji, je to pśeni króć, so ho nowinarska zensura nałožuje.

— Amerikanski reprezentanzijeli dom je schwórtk pśeběe. hu wo zlébru pśichipał. Pśeběe. běše ho 2. meje woběmaj domomaj kongreha zapodała.

Ze Serbow

W Budyšinje, 1. šmažnika 1934.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor wo 7 hodź. barometer 748, hygrometer +1, thermometer wo dnjo +28. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer +2, thermometer wo nosy +12. Wuhlady na rjane a cyste wjedro. Wyšina je swojim jadrom nad rańšej Němšej a balikim pśikhodnym wusłukuje wětšyšce rjane wjedro. S wótrapowom wjedrakrajnjow pśosnajemy, so ho wyšinna pomału k ranju hiba. Nad franzowskej leži mjeńša nižina. Jeje wubežki žahaju hač do wjeczorneje a połodnišeje Němšeje. Tam žu hižom i městnami deschcze pśeninješe. Wliw franzowskeje nižiny wupschestrěwa ho k ranju. Tehodla žmémy wocakacz, so ho też pola nas pśichi žiwuišim scjopjenju i městnami njerjadna wutworja a se jadosća wocakowany deschcz pśeninjeju. Lacyne hora trjebaju jara nuzne płódneho, wotchcewjazeho Božeho deschcźika. — Jutrje žobotu kłoucźko 3,51 hodź. śtwada a ho 8,05 hodź. *khowa. Měšacź śtwada jutrje w połnozy a kowa* ho dopołdnja 8,46 hodź.

— **Wuhlady na wjedro za jutrišu žobotu: Cyste, ale k deschcźej połkilene.**

Junij abo šmažnik

Luki, hory, doły, hola
Pyšchena žu z kwětkami,
S radownym žitom zolnja pola,
Kcźejo kóžd ząsakuri.

Tak spěwa naš Handrij Sejfert. To schtož w swojim spěwje khwali, nětko wšchitko w Bożej stwórbje mamy. Wscha kwětkowe debi seleń łukow a horow a holow. Wschudźom, hdźež wócźko pohladnje, namaka wotchcewjenje nad kraźnosćeju młodeho lěca, kiž po sarźdźenych ćłobłonach drjach i nowym wabjenjom k cźłowjeskim wutrobam wécźi. Wschi miłym wutikku cźahnu žolmy po žitnischcźach, kłoły błeja žo pod wětšikom. Žito je i wjele měšinami hižom wuklcźelo, khětro zahe lětża — nałětnja horzota wschcho roscźenje scźeri. Měšacź šmažnik žmé po burskim prajidmje deschcźowaty byćź, to pjelni brózńnje naschim buram, žiwnoscź.

Tři lěta w Ruskej

Originalna powěsć i Napoleonowych wójnow.

Spisał M. A. Kral.

Pschecźišćichcź i „Luźiczana" 1866.

7] (Pokračowanje.)

Na to cźišćecźachu ho wschitcy zbytkni na móst, kotryž hischcze stejesche, ale tu teź hižo dawno hrubokcź žurowje zahadźejcze, a hokl bu hischcze cźim hórschi. Wo žmjercź a žiwjenje tu wojowachu. Tu rubachu wobronjeni do njewobronjenych towaŕischow. Jedyn druhemu krocźałki dopŕedła njepopischa. Bodak (bajonett) a teźkat dyrbjeschtaj tu pucź picherubowaćej, hdźež to hischcze ruzke kule dojcź njecźinjachu. Druhi zaso w runej mérje do symneje wody sestakachu, so bychu žnano płuwajo na tamny brjóh pschischli — abo žo na wécźny cźaj podnurili mjes wulkimi schtrutami. Zokle blišto nam Ruzojo swopŕedła njepschindźechu, wschat widźachu, kajku žałožnu schkodu nam jich kanonike kule cźinjachu. Napośled pak bě žo jim pschihladowanje *woslubźiło*, tuž pocźachu *blize postupowaćz* a teź *i mjeńschej* brónju na nasche wójsko tśelcź. Nětko rostemi žo *teź druhi móit*, a *pschehłód* hischcze *tódy dokónczeny njebě. To bě hokl* a žmjertne tschcźenje, jako žo te tyrkazy do žołmow walichu, kiž běchu žo na mocje wo pschethod rubali. Tu njebě žane pschepuschcźenje, tu njehładachu na starośći ani na młodośći, na žónške ani na dźećzi. Wschitcy namakachu žmjercź w torhajcej Bjerjesinje abo psches rutu žobutowaćichow. Wschitka hischcze zbytkna wójnska nadoba padze sajo Ruzam do ruki, mjes tym teź wschitke w Mosćwje pokranjene drohoścze, kotrychž běchu nětkotre wosy. W Bjerjesinje běchu žnajmjeńscha wokoło 10 000 žmjercź namakali a dwójzy tak wjele padze hischcze Ruzam do ruki, dotelž jim nóžno njebě bylo, reku pschetrocźiś. Dźeń sakkeho wójska pschetrocźi *najpozdźej pridy spomnjene bahnischcza*, a *za nimi buchu* te drjewna a desći sapalene. *To wobarasche* Ruzam, so njemóžachu tak spěschnje *za nami pschinćź.*

Tak bě pschethod dokonjany, ale tajke trudne nasche wójsko nětko bě! *Na wójsko wono wjazy podobne njeběsche, jeno małe dźěły běchu swostałe, cźi druhy* — cźi syła w zulej semi abo žnano w Cźornym Morju, hdźež staj Bjerjesina a Dněpr jich morwe cźeka na lodojtych žołmach *k pohrjebej donjeńtoj. A schtó je to* wschitko sawinował? Jeno jenicźki hordy cźłowjek, kiž chzyše žebi zwět k nohomaj cźinjnyć! Hola staka bě potom jeho jaitwo, hdźež mějesche cźaj, na pschelatu krej spominacź, pŕedy hač žo žnam poda za žiwojim njesbožownym wójskom. „Moje wulke wójsko!" běchu jeho posledńe słowa, a cźaj bo Ruzkeje je jemu wésće stajnje na zwědomju leźał.

Nascha brigada bě teź njemało hromadu słeła, pschetož tu stronu Bjerjesiny běchmy my jeno hischcze 15 muzow žywi. To naš wjeźelcźy njecźinjesche, hdyž spominachmy na lubych towaŕischow, kiž běchu žo jedyn po druhim wot naš žhubili. My tu nětko žami jěchachmy, so bychmy sterje lépje na pólske mjesy pschischli. Nasche puczowanje bě sajo runje tak hubjene, kaž bě to pŕedy było, wosebje dokelž bě jyma snowa nastała a teź žněh snowa nascha*ć*. *Tola pocźachmy* sajo nadźiju dobywaś, pschetož i tódym dnjom pschindźechmy *mału krocźel lubej domišnje blize.* S naschich wójschkow žadyn wjazy žiwy njebě, hacź jeno major Hiller a jeho młody adjutant, kotrehož mjeno ja wjazy njesnaju. Hiller pak běsche khětro thorowaty, pschetož wón běsche ranjeny; ruka a jena noha běchtej pśes ruzke kulti hižom pśeď Bjerjesinu wobschkodźenej. Duž wón nětko wjazy na konju jěchacź njemóžeše, ale dyrbjeschе žo na hubjenych burskich žanjach wjeścź.

Nětkotre dny pospochi jěchachmy ja žwojim lubym wójschkom, kiž bě teź wschu nadźiju žhubił, pschetož jedyn dźeń pschijtupi wón k nam a rjekny i hłuboku hnutym hłosom: „Dźećzi, wschitko dobrycze je nimo, hladaj kóždy, kak do wótzneho kraja pschindźe — dyrbimy žo dźělicź!" — *Na to* žydźe žo je žwojim adjutantom sajo na žanki, hdźež hischcze dwaj mólcźkaj kufertaj stejeschtaj: jedyn kanoner pak bě i pohonczom. Po krótkim rozžohnowanju sacźeźeschtaj žuchaj konikaj, a my — běchmy žami. Ssanki žo sady hole žhubichu. Ssmehoweho mjeczela dla dotho ja nim hladacź njemóžachmy, tola žydźy nam we wocźomaj stejachu, pschetoj schcze dyrbjahmy nětko sapocźeć?

To bě posledńe dźelenje i naschim majorom, *pschetoj* my jeho wjazy wohladali njejimy. Hacź do dźenjnscheho dnja nichtó njewě, hdźe je Hiller wostał, abo hdźe žnano je wumrěł, *pschetoj domoj* žo wjazy wrócźił njeje. Nasłterje žu drje jeho kósakoje sabili abo jaseł, a je jim wón pod rukomaj wumrěł, tak žo žu jemu w dalokej žuśoje row wurył.

Nětko tu sajo žami stejachmy w dalokej zuśoje, tola niż zyle žami, *pschetoj* nékotre tyźazy njesłožownych towaŕischow běchu w žamnjej łožoścźi. Po małych stedłach chzychmy žo domoj pschebicź, ale luba wótczina bě hischcze jara daloko. Sréćzachmy žo, so chzemy žo bóle k połonju na pucź podacź, so bychmy sterje lépje na pólske strony pschischli. Mjes nami běsche teź wyschi kanoner Vogel, tón nětko wjedźenje naschcho stedłeschka na žo wja. Wón běsche rodźeny i Habrachcźicy (Ebersbach) pola Radeburga w Sakśe. Zonu a dźećzi běsche doma sawostajił, a tych dla tak domoj khwatasche. Wbohi — wón žwojich lubych wjazy wohladał njeće.

Nasche małe stadłeschko pschezo bóle hromadu rośeschce, jedyn po druhim žo žhubi, wosta mórwy leżo. My pak pschezo ke krótkemu wjeczoru jěchachmy. Běchmy poprawom hischcze žožowni, dokelž naš žuche koniki njeschcze. Wowsa pak wone žaneho njedostachu; žłoma abo jara trawa w kećkach, to bě jich schpatna pisa. Tuž może žebi kóždy myślicź, so nasche jěchanje spěschne njebě. Dokelž pak bě chmy žo wot błownego dźěła wójska thětko na bok podali, tola hdyž a hdyž nékaliu wjeś abo jenotlinu, wobydlenje namakachmy, w kotrymž mózachmy w nozy powotpocźnyć. Takle łydła bě chmy tehdy w Rušej njeje mało hubjene, *jnajmjeńscha* po naschim *ładcu*; bě chmy wschitke drjewjane a se žłomu krute. Słwy pak bě chmy pschezo jara cźopke, dokelž w kóždej mózne kachle stejachu.

(Pokračowanje sćěhuje.)

sejerjam. Wšo tak bur šmmny junij rad njewidži, to njeje dobre za wunoschi žnjow. Tutón měsaz je też měsaz rózow, sandženy měsaz žebi mjeno rózowníka ſ poknym prawom njesasłužił. Hakle w juniju, w měsazu žwj. Jana, rózow nana, róže w polnej kwažnosći roskšeźwaju. Mech budže měsaz žmažnik, kiž ſ dženžnischim dnjom nastupujemy, prawje płodny měsaz, jo by ſo hischcze nětkaf navarnało, schtoż je pod dotalknym wjedrom cžerpiło. Wschitko pak sleji w Božej mozy.

*

— **Kupowanje loni sa wójsko.** S wójska žo wosjewja: W septembrje a oktobrje 1934 žo potnolětne cžopkotrejne konje (hdy by trjeba też nětotre měschanokrejniki) sa wójsko nakupja. Wone dyrbja 5—11 lět stare być a po kižowej mérje 1,54 hacž 1,68 wulke być. Schumjele žo njekupuja. Srěbcže wopišma žo pischeju, tola njeježu na kždy pad nuzne. Na dobre wupizowanje a dobre pěstowanje kopytow žo wožebita ważnosć kładže. Poskiczenja njech žo wobornemu wokrjesnemu kommandej (Wehrkreiskommando IV, Dresden-N. 15) pósczelu.

— **Wupyschenie města.** Měschczanska rada nam pische: Pschi składnosczi **poswjeczenja Budyskeho skupinoweho sdonkowego lěhwa 1/152 2. a 3. junija** a k cžesczi hosczi, kiž budže tehdy w naschim měsczu pschebywacz, žo na **měschczanskich twarjenjach a wězach khorhoje wupowěsnu.** Wobydlerstwo proschmy, jo by kwoje wobdźělenje **ſ wupyschenjom twarjenjom abo wupowěsnjenjom khorhojow** wopokazałacz chcżło. Wupowěsnjenje khorhojow płacži sdobom **swjedženjez sažowidženja pólno-artillerischo polka cžisło 28.**

*

S **Ratarjez.** Wczera wjeczor króthko psched žwjatokom pschindże tschikturjer, kiž na pschitwarku rycžerskubka kolmatowasche, do wulkeho stracha. Dótkny žo ſ kohczom lěweje ruki elektriskeho powoda a žebi jón žylnje wopali. Bjez mala by pschi tym ſ tschi padnył a žebi wěsczje wjetschcze schkody nacžinił. Wopalenje je žylne, tola niž straschne. Tuž kedźbu p blischosći naheho elektriskeho powoda. Tu pschezo strach hrosy.

S **Bolberz.** Też nascha gmejna je žo prózowała, njesasłužerjam dźěło a sasłužbu dacź. Tohodła je po namjerje měschczanosty Pinzla njepschekładne sawinjenje puczа wotstronicź dała. Wschitzy, kotřiž dyrbja se sapschahom, motorizim kolom abo autom psches naschu wjes jědźicź, tole polěpschenje puczа witaju; pschetož strachez sa njeschczenja žo ſ tym wulpschnje wobara.

S **Barta.** Bartske turnarske towarstwo wotmě njedźelu pschiwabjeńsći žwjedženi w Müllerez hoschczenzu. Wopyt běsche žlaby. Swuczowanja namakachu sajim pola wschitkich pschitomnych. — W dyrbjeńskej shromadźiznje wotnožki pondźelu w Müllerez hoschczenzu žo hospodarschi wujnam porheinskeho kraja se žwětkowobrazami pokazowasche. Druhi ćim pokazowasche ważnosć Lipsczanskich wollowilow. — Dobrowólna hasowa słužba w Subornicy ju naschi wjesny hat sašo pěkne pschiprawiła, so nětko sašo kždeho swjesela. — Nuowi dźěłacžerjo tutkhwilu straschne sawinjenje dróht pola Müllerez hoschczenza wotstronjeja.

S **Wósporka.** Pschi trajnej žuchocže je woda Lubaty straschnje spadła. Mtenu maju hižom wulke wobcžinjosče pschi mlěcžu. Woda pola sastawow dyrbi žo cžasch, so cžocha mlony potom sašo khwilu mlěcź mochle. Natarjo se starosczu do pschichoda hladaju. Njepschindże-li bórzy doscź deschcza, rožka sahe sesrawi a jomu niebudže wunoschne. Też poczina hižom na pizy ja skót salowowacź. Hdyž je žo trawa poženkła, njemóže pschi žuchocže rosczź. Na wótrych polach płody hubjenje rosu abo žo bitom wupala. — Nowe tšelnischcžo tudomneho tšelzowskeho towarstwa žo bórzy dotwari. Tšěrzy žo nadźijeja, so budže k 25ětnemu jubilejej hotowe. Jubilejej wošwjeczi žo wot 9. do 12. junija.

S **Mulkeje Dubrawy.** W pošledním pošedženju naschcje dobrowólneje wohnjowneje woboty je žo wosjewiło, so je wona pschi swuczowanskim pruhowanju zenjuru „bore“ dobrała a so je žo do krajneho swjasła sasłužiła wohnjowych woborow pschijała. Pschi swjatkowym sjedženju w Radworju, na kotrejž su ju pscheprošnili, žo wona jako nowa wobora ſ polnej licžbu wobdźěli.

S **Panczicz.** Macžerjam podawa žo rada w Panczicach pjatk 8. junija popoldnju w 2 hodź. w młodźinowni.

S **Khróšcžij.** Macžerjam podawa žo rada w Khróšcžich sjedzu 6. junija popoldnju w 2 hodź. w hoschczenzu.

S **Lichania.** Wczera wjeczor sjedžach sašo pod mojej cžišu pschi pěrje, kaž wom to hižo prajach. Dw tu žłodźi brota, schto tam wschitko žłuschach! Krótko po dźesich so wonaj pschijwedjeschtaj mójnje debatujo. Sjedschtaj tam sašo na lawzy kaž njedźelu. Wšědschtaj ón ras widsomnje rozwjeselenaj. „Nó haj Marka“, pocza Marko, „schtoha waschi nan a macjerka sjedschtaj, póndźelu dha pschichodnu njedźelu zobu na ſ swjedžeń k Schiwartezom?“ „Nó wjeło, Marko, nan žo swjeselí, hdyž jemu to prajach. Wón tam ſ macjerku póndźe!“ „To mje jara swjeselo, Marka, so ma waschi nan hischcze tajke frosimjenje za ſ swjedžeń. Tak dyrbjeli poprawom wschitzy starschi sawsdy być. Mysli, so žo tam sendže mnoho žerbskeho ludu, powěda žo wo tym tola dalolo a schěroko.“ „Ja, maschi žyle prawje, Marko, běch wczera pola cžetu Wjahdźezach, tam też hižo wo tym powědachu a zhjedźachu ſ niedźelu k nam na wopyt a póndźa — jeli niż to popołdnju na ludowu shromadźiznu — wjeczor na labawnu swjedžeń „Serniczki“. Ja žej myslu, so budže jo Serniczanam jich nałożena próza mytowacź. „Nadźijomnje, Maruschka!“ To mi dohaha, běch pschejwědczeny, kaž so wschudże w žerbskim ludże zajimuja sa Lichanski swjedžeń pschichodnu njedźelu. A tuž pódu tam też ja!

S **Mikorasa.** Swsoje 10ětne wobstacže je sandženu **njedźelu** nascha dobrowólna wohnjowa wobora mohła wobswjeczicź. Pschi tutym jubileju może wona na wuspschne bohate dźěło sandženych lět pohladowacź. Staj-nje je žo wona prózowała, so by pschi wohnjowym njeshožu prenja na pomoz pschikhwatała. Pschi swjedženju **žo** wjele žuspodnych wohnjowych woborow wobdźěli. Po rěczomaj knjesa B. a knjesa wopalneho mischtra M. žo swjedženski cžas pjches wjes pomcžowacź. Wjedro swjedženej howjesche, a kždy, kotrejž je žo pschi nim wobdźělił, budže na njón je spokojnosću spominacź.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* Se **Stołpnja.** (Esmjetne njeshoże.) Srjedu rano w 7 hodź. kolojesdny na Wilschdorffsko-Fischbachskim dróhowym kschižnischczu pschi „Cžornym Konju“ do motoroweho kolesarja, kiž ſ Budyschez stronu pschijeżdże, straschnje frasy. Kolojesdny, kubler Kunath ſ Wilschdorfa padże a žo žmjertnje srani. Motorowy kolesarž njeranjeny wosta.

Wo'erski automobil zniezbožił

Schešcź wojakow žo sranilo.

W nogy ſ schwórtkej je na Lipsczansko-Kamjenicžańskej drohy blisko Ottendorfa cžežiły auto autowoho wodźeńenja 4 sjejeżdżit. Wobschkodżene koło njeshoże sawinowa. Schešcź wojakow žo srani. Tutych dowjesechu do Bornaskeje khorownje.

Sport

Němska dobu nad Swedskej z 2 : 1.

Stwórtk na swjedženju Božeho Cžła měrjeschtej so w stadionje w Milanje němske a swedske kopańcowe muschtwo před nětdże 12 000 přihladowarjemi. Hra, kotraž w połcasu 0 : 0 steješe, běše wosebje wo swojej druhej połojcy zajimawa. Wjedro njeběše wosebje horce, kaž běchu so bojeli, do hry běše so sama deschcowało.

Nětko ma němsko muschtwo hišče přeciwo čěskoslowakskemu muschtwu wustupić. Českoslowaksey koparjo zbichu zandženu njedźelu šwicarske muschtwo. Tuta posledna hra wotměje so njedźelu w Romje.

Šulski puć

Hdyž Maŕka rano do schule dźesche, tři kilometry a wjaz, kotrejž wotlejany starschiſći dom wot schule dźelachu, potom dyrbjachu Lawdona pschiwjasacź. Njeczišnjachu-li to, potom schery poſ žwérnje dźěcžo pschewodźesche, hacž k schuli, hacž do schule nuts, a njebě žaneho žrědka, ani dobreho žłowa a hroženje hischcze wjele mjenje njemóžesche ſtoho pohnucź, schulu wopuschcźicź. Marjanna macź dże bě ſ tym zyle spokojom. „Je derje, hdyž wěm, so njeje Maŕka daloki puć zyle bjes schtita“, wona žebi mysliwschi rjekny; a sawěsče běsche to daloki puć, ja Marjannej žydomlětnej, cžešej nóžay. Ale wucžer, tón běsche druheho nahlada. Hnéwasche žo, hdyž Lawdan po schulitim dworje wokoło běhasche, hjawkasche a prosyeschе abo ſ khwilemi žamo kury knjesnje wucžerjoweje honjeschе, jo pjerina dakotajo je strachom do wschich kutow létaschе.

Wucžeŕ potajtim bě na nana list napisał, idwórliwy, ale jara jasny list. W sajimje schule njemóže cžerpicź, so swérjo schuleŕku pschewodża. S tym bywa skedźbliwosći dźěcźi kažena.

„Wožoł“, bě nan prajił, hdyž běsche list hacž do pošledniejho słowa doczitał. Pschetož wón wucžerja njelubowasche, mějesche nětkotre pschicžiny, jemu wotkhileny bycź. We hłownej wězy schkota dla. Wucžeŕ runja nóznemu straznikej hrajesche — to hižo bě sle. Hórje pak to druhe: so njedźiwajcy teho stajnje tucžne kopjeno dosta, jedyn grands po druhim, se schtyrjomi a bjes schtyrjoch, a stajnje dołu. Dokelž cžłowjek ſ tajkimi kopjenami zyle jednorje słubicź njemóžeschе.

Ale nan běsche muž, kotryž sprawnje myślił. Wón nicžo rosumneho njenamaka, schtoż móhł wustajenjam wucžerja napschecźiwo stajicź, a tohodła Lawdona sa rjeczas pschiwjasachu, hdyž žo Maŕka na pucź poda. A bě cžesto rosdudźicź, kotrehoż holosći bě wjesicha: holosći pka, kotryž žo nimale ſ paskom sadajt, hdyž Maŕka wotcidże abo holosći holy, kotraž bě nadobo psched musnosću stajena, žama dołhi puć thodźicź a žo towarstwa pka sdawacź, ſ kotrymž žo tola tak derje rosumjesche, kotryž běsche tak mudry a wschitko wědźeschе.

Wšo žo wobaj ſ cžasom na to swucžischtaj. Holosći rano, pschi dźělenju, bu skónčnje nimale nawažena ſ radosću sažowidženja pschikopolnju. A běsche Marjanna pschewsate prawo, žwojeho towarischa do wobjeda žamocžnje wotwjasacź. Kotryž potom sa słyk dnja iwjazy ſ jeje strony njeidźeschе. fn.

Najnowiše z cyteho swěta

— W Bermsgrünje w Sakskej 28-lětneho blidarja Kurta Wellnera ſ wotrěsnjenej hłowu w jeho dźěłarni namakachu. Wellner je žo najskerje wobžumył a do kružneje pisty padnył, kotraž žo wjercżeschе.

— Pola Mosta nad rěku Muru w Awstriskej schuliskej **lětadle do elektriskeho powoda storczyschtej a padnyschtej do wody. Jena je snjesboženeju wožobow na žiwoje rany wumrě.**

— **W portugiiskej ranschej Afrizy we wokrjesu Mosambiku lawjaza cžiwila pschiběra. Hłód honi lawy do bliischcze ludźaznych žydlischczow. W Machadu je law běku žonu sežrał. Wiele domorodnych a dźěcži je žo shubiło. Domorodni su psched lawami cžekajo wjele wjow wopuschcźili. Wyschnoscže su na poliélenje lawow myta wustajile.**

— **Nad Sjednoczenymi statami** žo létsa hižo tsecza žoima horzoty wupschestrěwa. **Dotal je** žo horzoła na 18 statow wjeczorneho dźěła Sjednoczenych statow rosschěrila. S horzołu žnjam sahuba hrosy. **Farmarjam dotal hižom pok milijardy dollarow schkody nasta.**

Drježdźanske skótne wiki

Dźenża běchu na skótnych witkach na pschedań 13 bykow, 4 truwy, 280 cželatow, 129 wowzow a 203 žwini. Pela howjaseho skotu a wowzow je wobthod bjes wusnama. Na witkach cželatow je žrěni wobkhod ja nimale žamjone płacžiny, kaž pošlednje wiki. Na žwinjazych witkach je wobkhod jara pomałki, palcžiny žu tu wo nješto mało wosłabjene.

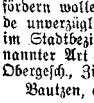

Hdyž so nad radiom wjeselíše pisajće nam, hdyž so na njón hněwnaće — pisajće nam też.

Statny zwjazk němsk. wobdźělnikow radia (RDR), wokrjesna skup. w Budyšinje na Hošic hasy 21

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Nach § 1 der Verordnung des Wirtschaftsministeriums über die Reinigung und Entseuchung von Kraftwagen zur Beförderung von Klauenvieh und Geflügel vom 19. März 1934 — abgedruckt im Sächsischen Gesetzblatt Seite 35 — haben Nutz- und Schlachtviehhändler, sowie Kommissionäre, Viehverwertungsgenossenschaften, Großschlächter und Unternehmer, die lebendes Klauenvieh oder Geflügel gewerbsmäßig mit Kraftwagen befördern wollen, dies der zuständigen Ortspolizeibehörde unverzüglich anzuzeigen. Die Anmeldungen aller im Stadtbezirk Bautzen gelegenen Betriebe obengenannter Art hat innerhalb 8 Tagen im Rathaus, II. Obergesch., Zimmer Nr. 15 zu geschehen.

Bautzen, am 28. Mai 1934.

Stadtrat, Wohlfahrtspolizeiamt.

Towarstwowski powěstnik.

Lichań. „Zernička“ woswjeći njedźelu 3. junija swjedźeń swojeho 10ětneho wobstaca. Popoldnju w 3 hodź. je swjedźeńska ludowa zhromadźizna, na kotruž su wšitcy přeprošeni. Wječor poskića so dźiwadło: „Dźiwja Hilža“, nětkotre spěwne khory ze solo-spěwami a žortny wustup. Do programa a po programje su reje za młodych a starych. Serbske towarstwa a serbski lud přeprošuje z tutym tow. „Zernička“.

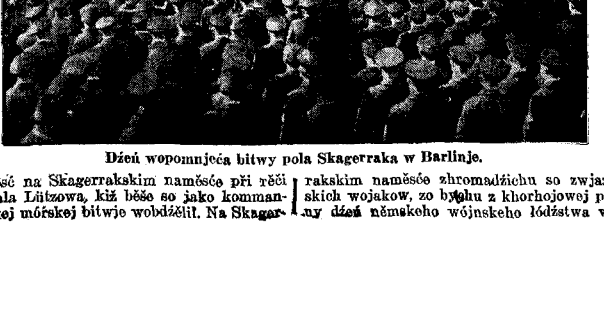

Dźeń wopomnjeća bitwy pola Skagerraka w Barlinje.

Swjatočnosć na Skagerrakskim namjesće při rěči konteradmirala Lütżowa, kiž běše so jako kommandant na wulkej mórskej bitwje wobdźělił. Na Skagerrakskim namjesće zhromadźichu so zwjazki namórskich wojakow, zo bychu z khorhojowej paradu česty dźeń němskeho wójnskeho łódźstwa wopominali

Wopytajće
prošu
Běły tydźeń
w kupnym domje
Max Herde
w Budyšinje na Kamjeńtnej hasy

wot soboty 2. junija hač do soboty 9. junija

Cyle wurjadne poskićenje

Łožowe šaty na tutych dnjach wosebje tunjo!

hłowaki z kopiwiny, šite, spodźiwnje tunjo	wot	0.29
hłowaki, běte, šite, wosebite poskićenje	wot	0 49
hłowaki, běte, šite, z knefleml a knefl. dźěrkami		0.59
hłowaki, pisane, šite, wosebite poskićenje		0.75
hłowaki ze smuhateho płata, šite		0.75
hłowaki, damast, šite, spodźiwnje tunjo		0.95
hłowaki, wobšiwane, přileżnosć	wot	0.95
hłowaki, wupjerk, šite, reklamna płačizna		1.35
posleščowe počehnjenje, kopř., spódn. poslešco	wot	1.95
posleščowe počehnjenje, kopřiwa, wosebite poskićenje		1.95
posleščowe počehnjenje, šite, składnosć	wot	2.50
posleščowe počehn'enje, linon, šite, wos. poskić., wot		2.50
poslešć. počehnjenje, ze smuh. płata, šite, w. zrażak		2.95
posleš. počehnjenje, damast, šite, spodź. tunjo, wot		3.95
wupjerk za spódnje posleščo, šity, jenož mała dźělba		4.95
wupjerk za zwjerš. posleščo, šity, jenož mała dźělba		4.95
wupjerk za zwjeršne posleščo, garant. prawe a pjerjonjepřepušćace, wosebita składnosć		7.95
posleščowe počehnjenje, kopřiwina, šite za 2 wosob.		2.50
posleščowe počehnjenje, pisane, šite za 2 wosobje		3.95
posleščowe počehnjenje, ze smuhateho płata šite za 2 wosobje		3.95
posleščowe počehnjenje, damast, šite za 2 wosobje		4.95
wupjerk za zwjeršne posleščo, prawy a pjerjonjepřepušćacy, za 2 wosobje		9.95
płachty, woseb. dźělby, kopřiwina		0 95
płachty, běte, wosebita dźelba		0.95
płachty, dowlas, sylna qualita, 150/200		1.35
strowotne płachty, z wobrubjenom 140/220		1.75

zbytki na tutych dnjach enormnje tunje!

sportowe košlowe tkaniny, zbytki, 2. wubjerk	wot	0.15
percal za košle, zbytki 2. wubjerk	wot	0.19
kopřiwinja za košle, zbytki	wot	0.15
tkaniny za košle, zbytki 45 cm šěroke	wot	0.12
dowlas, 140 cm šěroki za płachty, zbytki	wot	0.59
smuhaty płat, zbytki	wot	0.59
satin, zbytki běły 100 cm šěroki	wot	0.19
linon, zbytki	wot	0.29
mako — tkaniny, zbytki	wot	0.29
ryps, běły 100 cm šěroki zbytki jenož		0.50
tkaniny za košle, 80 cm šěroke wos. dźělba	wot	0.25
cefir za drasty a košle	wot	0.29
linon, 80 cm šěroki wos. dźělba	wot	0.39
mako. tkaniny, wos. dźělba	wot	0.39
košlacy barchent, pisany wos. dźelba	wot	0.29
košlacy barchent, běły wos. dźělba	wot	0.39
trjenja, wosebity zražak	wot	0.09
hadriješca, wosebita dźělba	wot	0.10
drellowe twjelki, wosebita dźělba	wot	0.25
frotejowe twjelki, wosebita dźelba	wot	0.39
dźěćace suknički, wšelake wulkosće, tunjo		0.25
dźěćace nócne drasty, małe wulkosće, dwojedźělbne		0.95
žonjace nócne drasty, wosebita dźělba, tunjo		1.95
dźěćace pryncesowe šlynfry, wosebita dźělba		0.39
dźěćace mako-košlički, małe wulkosće		0.25
žonjace košle z kholowčkami, trikot, wšě wulkosće		0.95
dźěćace pryncesowe suknički, z wušiwanjom	wot	0.50
žonjace šlynfry, mako, wosebita dźělba	wot	0.39
žonjace šlynfry, wum. žida, 2 wubj. woseb. dźělba		0.50
hólčace nócne košle, kóždy so dźiwa		0.95
košlički za najmjeńše, trikoty, wos. dźělba	wot	0.19
dźěćace trikoty, porejzne, wos. dźělba		0.25
dźěćace sočki, běte składnosć	wot	0.25
dźěćace drasty, batist, indanthren	jenož	0.29
dźěćace šlynfry, wosebite dźělba	wot	0.29
hólčace pryncesowe suknički, płatowe, wšě wulk.		0.59
hólčace polo suknički, wosebje dźělba	jenož	0.39
žonjace košle z paskom, wobdźiw. tunjo	wot	0.59
žonjace košle ze zapin. na ramj. a wušiw.	wot	0.59
žon ace nócne košle, kóždy so dźiwa	wot	0.95
pryncesowe suknje, mako, wosebje dźělba	wot	0.95
košle ze zasadkom, tak dalokó hač dosahaja	wot	0.95
mužace košle z kopřiwiny, tunje	wot	1.25
mužace barchentowe košle, tunje	wot	1.35
mužace barchentowe košle, běte	wot	1.95
mužace košle, běte	wot	1.95
zwjeršne košle, běte, woseb. składnosć	wot	1.95
zwjeršne košle, pisane, wos. dźělba	wot	1.95
košle k swjatokej tydźenja, wos. dźělba	wot	1.95
polo-košle, wos. dźělba	wot	0.95
normalne košle, wos. dźělba	wot	0.95
mužace spódnje kholowy, podšite, wšě wulk.	wot	0 95
mužace mako spódne kholowy, wšě wulk.	wot	0.95
mužace normalne kholowy, tunjo	wot	0.95
žonjace drasty, běły, panama, kóždy so dźiwa	jen.	1.35

Njeskomdźee tute dny!

Gardiny
kupujśe dorje a płaćizny bedno pola
Kurla Erlera w Budyšinje na Žitn. wik. 28

Žnjeńske mašiny
za wšě zaměry, nowe a trjebane, na wulki skład firma
Hermann Künzel
w Budestecach
Telefon čo 219 Stajne a dobre posłużenje nastupajo reparatury, narunjenki a montažu

Cygary cigarety
tobak, wity tobak
we wulkim wubjerku pola firmy
Ernst Delank
Mołkowa dróha 1a

Jsraelec rěznistwo w Bukecach
Mjasowe a kolbasowe twory předawaja so też tutón tydźeń za znate płačizny

Nic zapomnić!!!
stajnje dobre cigary
wot
E. Simona

w Budyšinje w Serbskim domje

Spanske istwy
kuchinje / jědźeńnje
polstrowane meble
kaž też wšě **jednotliwe meble**
najtuńšo a we wubjernym wuwjedźenju pola firmy
Fr. Wenzel w Budyšinje
w Serbskim domje
Mandźelske poždonki so přijimaja

Kosy za 1 hr. a wiacy
brusy, kosyšća, pjerščenje
znapřeća Serbskeje cyrkwje pola firmy
Schneider a Schulze
na Kamjeńtnej hasy 13

Marja Bělkowa
ke klamarjej Dučmanej
w Khrósćańach při cyrkwi
wot 1. junija 1934 přećahnyła
Wo dalšu podpjeru wšěch česć. woteběrarjow so prosy

Čišćerske wěcy
serbske a němske, kaž zličbowanja, listowe hłowy, kwitowanja, načišće na listowe wobalki, kwasne spisy, słubowe khartki, wěrowańske khartki, smjertne khartki, visitne khartki, přeprošenja, dźakne khartki atd.
zhotowja spěšnje a płaćizny hódno
Čišćerńja Serbskich Nowin
w Serbskim Domje w Budyšinje

Tuni niedźelski wulět z wosebitym čahom do Iserskich hór
Njedźelu 3. junija 1934 ze 60 proc. potuńšenjom płačizny do Flinzbergskich kupjelow a Wigandsthala-Schwarzbachskich kupjelow.
Jězdna płačizna wot Zhorjelca a wróćo do Flinzbergskich kupjelow 2.40 hr., do Wigendsthala-Schwarzbachskich kupjelow 1.80 hr.
Z Budyšina wotběžde so nětko 5.43 hodź.
do Budyšina wróći so nětko 23.42 hodź
60 proc. potuńšena jězdnje płačizny też za jězbu wot nastupnych dwórnišćow wosebiteho čaha a wróćo.
Najdrobniše pola wšitkich wudawańnjow jězdnych lisćikow a pučowańskich bürowow.
Železniskaj wobkhad. hamtaj w Zhorjelcu a Budyšinje

Nawěški w Serbskich Nowinach
maja za kóždeho přecy wuspěch!

Ratarstwo
28 tórcow wulke, jara dobre twarjenja w blizkosći Budyšina so přepachtuje.
Trěbnych je 3000 hr. za inventar a 200 hr. wěstosćow.
A. Mechelk w Budyšinje,
Sedańska dróha 16.

W Hodźiju
mała lězownosć
z bróžnju, hródźu, zahrodu, přećehnjenja dla hnydom na předań. Khwatne naprašenja na
Lehmann,
Seminarska hasa 511.

Kruwa
na předań w Jasećey čo. 14

Kupujemy kóždu mnohosć
čerstw. poprika
Herm. Lolck nasl.
Hornčerska hasa 45
Telefon čo. 2098

Žadajće sobi
we wšěch korčmach
naše nowiny

Předawamy tunjo!
Wobhladajće sobi naše z nowa wupyšene wukładne wokna — čińće zajmawy wobkhad přez nuzu
RUDOLPHEC PASAŻU
Podawamy Wam mnohosć nowych přihódnych poskićenjow w našich znatych dobrych Rudolphec kwalitach a při tych znach, kotrež w nas wurubu rozwjesela.
žadyn čapor — žane zbytkowne twory
Prošu cyle hjerc nuzońa mjódze so wo tom při wobhladanju našich hołowkich składow přeswědčić. Je to Was wutrjeba, hdyž kóžde poskićenje handluju wušijaco
RUDOLPH
Najwjetši specialny dom za hołowcy, wjelmoze tworjerstwo, trikotaže, štrykowanje módy, wěrtam, dźěćacy wudźěl
w Budyšinje, Kěrcowska dróha 16

Dein Drahtfunk Funk Post
70 Seiten stark, mit Meisterprogrammen, vielen Bildern und Artikeln
Die bestausgestattete und inhaltreiche Deutsche Funkzeitschrift
Mit Geräteversicherung
Monatsabonnement nur 85 Pf. durch die Post. Einzelheft 20 Pf. Probehefte gern umsonst vom Verlag. Berlin N 24

Wurjadnje tunjo:
twaroh
20%
Limburgske žerdki
punt jenož **-.36**
Künella

Meble
w znatym solidnym wuwjedźenju najtuńše pola **Despang** wětšo na Mik. kowej dr. 13

Schulze
Před Šulefskimi wrotami 2
Najwjetši wubjerk
Najtuńše płačizny!
Přijimaja so mandźelske poskići
Wobhladajće sobi hišće njeco
noš, bohaty skład

Jězdne rjady
„Blitz"
Jěne wudaće 1934
płačizna 1.– hr.
hromadźe z wosebitym nałožkom za autobusy na předań
w Serbskej knihi

Meble
polstrowane twory
jenotliwe meble kupuješ tutnjo pola
P. RUBELA Mužak. dróha 4 Ruči serbsce!
Mamy swoju nołstrowarnju
Mandźelske poždonki přijimamy

Po Božej njewuslědźomnej radźe wumrě na Boże Čełko rano 1/4 9 hodź., wobstarana ze wšitkimi swjatymi sakramentami, po dołhej z wulkej sćerpnosću znjesenej khorosći naša horcolubowana dźowka, sotra a wnučka
Hana Margareta Hajnic
w starobje 16 lět 5 měsacow.
Dušu tak zahe zemrěteje poručamy do pobožnych modlitwow wěrliwych. — Pohrjeb budźe njedźelu 3/4 12 hodź. wot hale na Mikławšku; pohrjebny requiem pódźelu rano we 8 hodź. w farskej cyrkwi.
W Budyšinje, We hłubokej zrudobje
na Boże Čełko 1934. **J. Hajna,** wučer, a swójba

Serbow kupny dom

Wołmjane tkaniny, wušiwane, za fale a rubišća, 100 cm šěroke mtr. 4.75
Wołmj. muslin za fale mtr. 1.95 1.50 0.95
Tkaniny z wumělskeje židy, pisane, za fale . . . . mtr. 5.50 2.95
Tkaniny z wumělskeje židy, čorne a pisane, za khuły, 85 cm šěr. 6.50
Wołmjane tkaniny za spódnje suknje, zelene, čefwjene a módne . . . mtr. 2.85
Wal, k wušiwanju, za jaki, čorny . 7.50
smuhaty 4.95 4.50

Pozamenty, cankow. wobsadki, francy
Fale, ze zateńka abo indanth. 3.20 2.50 2.25
Kapički, pisane . . . . jena 1.65, 0.95
Banty za holcy 0.85 0.50
Banty za žony, molow. a wušiw. 1.35 1.10
Snórki, z moireja abo tafta, w čornej, běłej a różowtej barbje, we wšěch šěrokosćach
Rjane nowe tkaniny
za šórecuchi a wšu druhu serbsku drastu
Schaef
Lyon-Schnitte
Nadpis kaufhaus
na Bohatej hasy 20 — na Dźiwadłowej hasy 1
Dobre čehnjenje k sebi

Přiloha k čisłu 125

SERBSKE NOWINY

Piatk 1. junia 1934

Skutk lubosće a zaměrneho Serbstwa

W poſlednich dnjach tuteho tydźenja bóſtа ſo pſchedſtyjstwu Domowiny, ſwjaſka wſchěch ſerbſkich towarſtwow, powěſć ſe ſtrony jeneho jej pſchiſłamknjeneho towarſtwa, ſo je tuto ſo roſſudźiło, ſa dweju ſtareju towarſchoma, kiž hižo letdźeſatki „Sſerbſke Nowiny“ cźitachu, nětko pak tak thuduſchcy ſtaj žiwaj, ſo ſebi najſnadnſcheho wudawka njeſmědźetaj dowoliś, ſa zyłe łěto „Sſerbſke Nowiny“ ſkaſoś, ſo bychu ſtarej towarſchaj też na wjeczoru ſwjeſenja měłoj ſwoje lube Sſerbſke Nowiny“. Njej to naſkědniſ-ſwo pytaju, haj hnujaſy ſkutk Sſerbſkoſcze? To je praktiſke dźěło a luboſć k druhemu a narodej! Kelko ſtarych nanow a macźerkow je, kiž bychu rad ſwoje „Sſerbſke Nowiny“ cźitali, ale nimaju pjenjes. Hlejcze, tu hodźi ſo ſkutkownje ſapſchimnyć! Zyłe nuſne pak je, ſo też towarſſwo ſame ma naſch dźenik ſa ſwoje zyłe ſobuſtawſtwo. To towarſſwo, kiž hiſchcze nima „Sſerbſke Nowiny“, je ſrudnuſchcze ſjednoczeniſtwo a njeſnaje najjednoriſcheho dopjelnjenja ſwojich winowatoſczow, ſwojeho bycza! Tu budźemy kruczе pruhowaś! Ssamo pak ſo roſumi, ſo towarſſwo ſe wſchej wurazneſcu dźěła ſa woteběranje ſwojeho jenicźkeho dźenika „Sſerbſkich Nowin“. Towarſch a Sſerb bjes „Sſerbſkich Nowin“ w domje je jenoż po ſłowje Sſerb a niż po ſkutku.

Sćěhujmy tutón rjany pſchikład horjeka naſpomnjeneho towarſſwa! Towarſſwu ſamemu kemſchazy dźak!

Sekretariat Domowiny.

Cyrkwinske powěſće

1. jedjela po ſwj. Trojizy, 3. ſmažnika 1934.

S Budyſchina.

Rano w 7 hodź. němſke Boże wotkaſanje, farař Tiſcher, we 8 hodź. němſka a ½10 hodźin ſerbſka Boża ſłužba, farař Kapler. — Póndźelu jeſſa khcheſcźanſkeje ſónkeje ſłužby do Pětnizy w 1 hodź. wot Sſerbſkeho Doma.

Krajnoſrkwinſke ſjednoczeniſtwo w Budyſchinje pſchi Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. ½11 hodź. ſwjaſk dźěcźi; pop. w 4 hodź. ſahrodny ſwjedźeń. Wutoru pop. w 4 hodź. hodźina ſa žony. Sſrjedu wjeczor we 8 hodź. ſwjaſk młodźiny ſa młode holzy. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblijſka hodźina, tehorunja na Zidowje (kotra Emma). Sobotu wjeczor we 8 hodź. ſwjaſk młodźiny ſa młodźenzow.

Shromadźiſny ſwonka Budyſchina: Njedźelu pop. we 3 hodź. w Roswodźazach, w 3 hodź. w Kumwakhźe (ſa žony), póndźelu wjeczor we 8 hodź. w Kumwakhźe, ſrjedu wjeczor we 8 hodź. we Wulkej Hartawje, piatk wjeczor we 8 hodź. w Hornjej Hórzy. Kóždy je wutrobnje witany!

S Barta.

Rano w 7 hodź. němſka ſpowědź, we 8 hodź. němſka, dop. ½10 hodź. ſerbſka Boża ſłužba a ¾11 hodź. dźěcźi-kemſchenje. — Sběrka.

S Budeſtez.

Rano w 7 hodź. ma farař Bóźa němſku ſpowědź, duchowny Böttger we 8 hodź. němſke a dop. ½10 hodź. ſerbſke kemſchenje. Dop. w 11 hodź. ma duchowny Böttger kemſchenje ſa dźěcźi 1. hacź 4. ſchulſkeho léta.

Wutoru wjeczor we 8 hodź. ma duchowny Böttger biblijſku hodźinu w mkodźinowni. — Sſrjedu wjeczor we 8 hodź. je biblijſka hodźina ſa wſchitku muźſku młodźinu.

S Bukez.

Rano ½7 hodźin ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſke a dop. ½10 hodźin němſke kemſchenje. Pop. w 3 hodź. khcheźenſke kemſchenje.

S Budyſchinka.

Dop. ½10 hodź. ſerbſke kemſchenje (farař Handrik-Porſchiſti).

S Hodźija.

Rano ½8 hodź. němſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. němſke kemſchenje, w 10 hodź. dźěcźikemſchenje.

S Hrodźiſchcza.

Rano w 7 hodź. němſka ſpowědź ſe ſwjatym Bożim wotkaſanjom, we 8 hodź. němſka a dop. ½10 hodź. ſerbſka Boża ſłužba.

Podkopki znića historiski hród.

Rjany hród Havré w Belgiskej, kiž ze ſrjedźneho wěka pokhadźa. Jeho pobočny tawr je ſo hižo zasypnył. Dokelž ſu w zemi pod hrodom podkopki, ſo zemja ſadźi a zasypnjenje zawinowa.

S Hucźiny.

Rano we 8 hodź. ſerbſka, dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba, w 11 hodź. kemſchenje ſa dźěcźi. — Pjatk, 8. junija, wjeczor we 8 hodź. biblijſka hodźina ſa młodźinu.

Pokhowany: Korla Arnoſcht Strauch, dźělaczeř a khěžeř w Brěſynje, 61 lět ſtary.

S Khwaczicy.

Rano w 7 hodź. němſka ſpowědź, we 8 hodź. němſke a dop. ½10 hodź. ſerbſke kemſchenje. — Sſrjedu wjeczor we 8 hodź. němſka biblijſka hodźina we Wulkodubrawſkej ſchuli. — Pohrjebana: 30. 5.: Marta Marja rodź. Strietzelez, Fritza Waltera Konza, porańſonoweho wjerczerja we Wulkej Dubrawje, manhźelſka, 22 l. 7 m 26 dn. (wumrěła w Budyſkej khorowni).

S Kluſcha.

Rano w 7 hodź. němſka ſpowědź, we 8 hodź. němſke a dop. ½10 hodź. ſerbſke kemſchenje.

S Kotez.

Rano we 8 hodź. němſke předowanje (wožadny farař). Sběrka.

S Maleſchez.

Rano w 7 hdoź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſke, dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje.

S Nieźwaczidła.

Dop. ½9 hodź. němſka ſpowědź w kapalni. W 10 hodź. pólna Boża ſłužba 403. wuḋurn. wotḋźěła w parku na kotrejž ſo wožada wobḋźěli (woborny farař Fiſcher ſ Lubija). Kemſchenje ſa dźěcźi ſo na blížſchu njeḋźelu ſchpehotoſći.

Pokhowana: Emma Thea Hornez ſ Lahowa, 2 lécze ſtara.

S Nožaczicy.

Rano we 8 hodź. němſka Boża ſłužba, po njej němſka ſpowědź.

S Porſchicy.

Rano w 7 hodź. němſka ſpowědź, we 8 hodź. němſke kemſchenje; dźěcźikemſchenje w Porſchizach ½10 hodź. ſa mjeńſche a ¾11 hodź. ſa wjetſche dźěcźi. Shromadźiſna wožadneje žónkeje ſłužby wupadnje.

S Wóſporka.

Dop. ½10 hodź. předowanje, w 11 hodź. dźěcźikemſchenje. Sběrka. Pop. w 3 hodź. towarſſwo wowkow a ſtaruſchkow we wožadnej ſali farſkeho hamta.

S Wjeleczina.

Rano ½8 hodź. ſerbſka ſpowědź a ſwjate wotkaſanje a dop. ½9 hodź. ſerbſka Boża ſłužba.

S Wóſlinka.

Rano w 7 hodź. němſka ſpowědź, we 8 hodź. němſke dop. ½10 hodź. ſerbſke kemſchenje. Kollekta. w 11 hodź. kemſchenje ſa dźěcźi.

Wohnjowobornistwo

6. Shromadne ſwucźowanje Budyſteje dobrowólneje wohnjowoje wobory. Sſrjedu ſo wobora pſched ſtarymi kaſarnami ſeſtupa, dokelž běſche ſo na Jitnych wikach wulki ſcźežor łóḋźneje khorhoje poſtajił. Pod wjed-

Přenia běła róża

2]

(Pokracźowanje.)

„Ně, ně, ně!“ wſchě kwětki jenohłósnje wołachu, „my ſe ani błyſchcźej nochcemy“.

Haj hiſchcze wjazy; na jene dobo Zaitka ſ njewotcźakowanej wutrobitoſcźu rjekny: „ja namjetuju, ſo by ſo tutemu Cźeſćiwej woſſewiſko, ſo mamy jeho my wſchě ſa ſłóſtniſke, njenickźomne ſtworjenje, a ſo jemu wot nětka krucźe jakaſamy, na naſchich łopjenach bydliś, haj też jako hoſcź na nich pſchebywaś.“

„Wubjernje, wubjernje! My namjetej Zaitki pſchiſłoſujemy“, ḋa ſo woſpjet khór kwětkow błyſchcźej.

„Kak ſo ja wjeſeli“, ſchepny Boże ſłónczko Zaitay, „ſo tónle toſty Cźeřiw ſłóncznije ſaſłužene myto dóſtanje. A tak lubo mi je, ſo by ty, moja luba, inizijatiwu tehoſe ſprawneho wuhnaca do ruki wſała...“ Na pſchiwołnacźe ſe ſtrony wjeſelſich kwětkow ſebi Zaitka wjele bycź daſche; ale, ſo bych wěrnoſcź rěcźał, lubiche hacź wſcho druhe běchu jej cźiſche ſłowa Bożeho Sſtónczka — wona k njemu wulku pſchihłuboſcź cźuſeſche...

„Ale dowolcze, dowolcze — ja ſnym hłuboko pſcheſwědcźeny“, woſpjetowaſche Cźeřiw ſwoju priedawſchu rěcź, „ſo wy po ſprawnoſći a wulkomyſlnoſći, wam wſchěm pſchirodźenej, khudeho Cźeřiwa ſaniczcź njeſmeſcźe, njeſtyſchahwſchi jeho prjedy. Wopomnicze, ſo nam njebjo wſchěm ſczerpliwoſcź k blížſchemu pſchikaſuje“, pſchiſtaji wón kaž ſ roſkatej wutrobu. Ale kwětki jeho ſaſo pſchetorhnychu.

„Ně, tebi my niewěrimy — ty ſy hrozny ſelźeńz a ſkaty tajeńz! Tebje tu njetrjebamy, prjeczi!“ A roſhorjenje bu pſchezo wjetſche. Ludźo ſ błiſkim wiſenjom bychu traz měnili, ſo ſo kwětki ſ wichorom tak ſmjeja, jich łopjena tak ſchumja — ale to bychu ſo mylili. Wſcho to běſche jenoż wuraz ſnutſkowneho roſhorjenja. A wołanje, rapet a ſchumjenje ſe wſchelako ſo Róża wotzuri. Wona ſaſo ſe wſchěch ſtronach, do kotrychž běſche ſ kwětkami, to pytnywſchi, na jene dobo

„Wy ſo tak wótſtje roſrěcźowaſchcźe“, pomału Róża rjekny: „cźehodła ſcźe wocźiſchke?... Abo njejſnym ſo woprašecź?... Wy mjelcźiſcźe?... Ja pócznu roſumicź — mój napohlad waš traſchi a we waš ſelnoſć nade mnu wubudźuje... wy ſo bojiſce, mje ſ njepoznjenym praſchenjom hiſchcze bóle ſrudźicź?.. Ja ſo wam ḋjakuju! Waſchu piſcheczelniwoſcź a luboſć ſebi wyſche ważu hacź ſdy prjedy. Haj, wobžarujcze mje — wy macze prawje... Moje kwětki a róźicźki, moje drohe, lube, wobžarujcze mje wboḃu, khudźinku!...“

Wſchě kwětki běchu ſ tymile ſkowami hacź na najbóle hnute. Ssama horda ſijatkoſta Jurinka ſo ſ napohladom ſrudoby a poniżnoſcźe pſched Rózu pokloni. Roſumna cźémna Tulpa ſ dźělbracźom na nju pohlada. Też Pionia, też ta bu khutniſcha a na tón ras kokettirowacź pſcheſta a ſo hordźicź ſe ſwojej khupej pychu. A Zaitka — ta bu tak hnuta, ſo khěſte ſwoje ſwónczki ſaſichaſowacź poczа a ſo wſcha ſ roſnynymi łapkami kaž ſe ſylkami potry.

„Njemyſlcze ſebi“, ḋjeſche Róża, „ſo ſnym tak ſrudna, dokelž ſnym ſwoju rjanoſcź ſhubiła — ſchto ḋha dyh nětkole ſ njej cźahła? Njemyſlcze ſebi, ſo by mje potajne pſcheměnjenje, kiž je ſo ſe mnu ſtało, jara rudźiło — ſchto je wone w pſchirunanju ſ tym, ſchtoż ſo w mojim ſnutſkownym ſtawu? Ně, druhe horjo mje cźiſcźi...“

„Dawno hižom ſnym ſo bojała a ſcheſpjetałа ſa tebje!“ cźicho Lilija rjekny.

„Dowěř ſo nam, powěḋai nam ſwoje horjo — tebi budźe łóżo... Chżemy cźi pomhacź!“ ḋjachu kwětki k Róźi.

„Pomhacź mi njemóżeſce. Ale ja wam wſcho wupowjedam — mje je horjo potrjeſkiło, tak ſurowe, ſo mohł nimam, je dale ſama ſnjeſcź... Też chżu waš proſnyć, ſo byſchcze ſebi druhu kralownu wuwólile...“

„Nihḋy niż! Cźehodła też to?! Nihḋy njepſcheſtanjemy ſo tebi kłoniċ!“ pſchetorhnychu kwětki Różu.

„Ně, moje drohe! Wſmicze ſebi kralownu ſ mojeho rodu, ale tajku, kaſaż ja nětky běch — połnu ſiwjenja a mozy, wudebjenu ſ bohatej ſurpurowitej draſtu. Sa kralowſke powołanje jeniczny ſnutſkowne doſtojnoſcze njedoſtajaju — ł temu też je ſwonkowna. wulkotnoſcź trjeba; a ſchto ja nětkle ſnym?... bléda a běła ſnym, kaž mróczajka na njebju. Hdyż je ſo Bóże ſłónczko dawno ſkhowało... abo kaſiſi, kaž powjedaja, ſwětły Boži deſchcźik bywa, hdyż ſla ſyma pſchińdże... Ja ſnym ſo wſcha pſcheměnita — tamna kralowſka króna ſ brillantowych, cźeſtich roſnynych kaptow, kotruż ſnym ſebi ſtajnje na ranje a na wjecźor ſtajała bya — hiſchcze! — wono je ſo jenoż do cźeſtich, górkich ſnyłow pſcheměnita.. Też by moje mozy nětkle pſcheſahało, holdowanja ſebi lubicź dacź!...“ Róża, ſmjercź muczna, hłowcźku ſthili a ſo do myſłow ponuri.

Boże ſłónco hižom wyſoko na njebju ſtejeſche. Wěſche horzo. Kwětki njejwažichu ſebi Rózu w myſłach pſchekorhnyć. Mjes nimi knježeſche hłuboke mjelcźenje, ani kopjeſchko ſo njehibny. Dołho traj budźiſche Róża bjes hibanja woſtała, njebudźiſche-li ſo ſ daloka hrimot błyſchcźej daċ. To pak dołho njetrajeſche: dwaj abo tſi błyſki — ſaſo wocźichny.

„Njejwjedro!“ ſchepny Róża. „Sa mnje je wone pſcheſtało bycź — mój wožud je dokonjany... Sskyſchcze, moje drohe, błyſchcźe!“ Ale wona wojpjet pſchesta, njeměſeſche wotrubitoſcze doſcź. A mjes tym hižom běchu wſchě kwětki ſ poniżnej kedźbliwoſczu hłowcźki poſibchnyłe.

„Dźěcźatzy!“ wobroczi ſo macź ſwójby Ssomotkow ſ dwěmaj najmjeńſchimaj ſwojeho rodu (— tajle dwójcźatej běchtaj tak na ſo podobnaj, ſo móżeſche jeju ſkoma macźerne wóczko roſſnacź; też fijatkoſtej ſnamjeſchaju na delnim naſkokcź kopjeſchku běſchtej doſpołnje jenajkej —): „wój, dźěcźatzy, rjenje poſłuchajteſ!“ jeju wona wuczeſche. „Wěrne je, wój hiſchcze ſtej żara młodźuſchkej, ale ſtróſki je cźaſ naſcheho žiwjenja, a ſahe dyrbimy roſum wužiwacź a naſhonjenja hromadźecź pytacź!“ Wuſłyſchawſchi tole roſwucźenje, żebi naſchej dwójſinaj najwjeſtſchu próżu dawaſchtaj, ſo byſchtaj żebi prawje khutny napohlad dałoj.

(Pokracźowanje.)

niſiwom namſtneho kommandanta Pětſchki czehnjeſche wobora ſ hudźbu po Hornczerſkej a Zghelnſkej haſy a Kralowſkim walu na Tſelnik, hdźež bě ſo wjele pſchihladowarjow ſeſchło. Kommandant wopalny miſchtr Eckhardt ſ knjesom wopalnym direktorom Görlingom ſe woborným autom pſchijědźe a kommando pſchewza. Po hibańſkich ſmuczowanjach po nowym pſchedpiſmje běſche hiſchcze pokhodowe ſmuczowanje. 4. kompanija ſmuczowaſche na Jidowje na ſwojim ſmuczowanišczu. Wjedniza a muſtwa ſa ſmótſnjowym czah dźěkowje ſłužbu ſobotu wjeczor ſo poſtajichu. Potom ſo hiſchcze pſchi nětkotrych narjadach ſmuczowalche. Pſchichodne ſmuczowanje budźe ſchtwórtk 7. junija. Njedźelu 3. junija je w Delnjej Kinje pruhowanje.

Wusudźenja

§ W klamach Gerharda Schiſchki w Budyſchinje ſu woſpjet tſeczim wožobam piwo a palenz bjes wuſchnoſczineho dowolenja hnydom k piczu porſedźili Dla wotmyſlneho njedowoleneho korczmarjenja bě hamtſki ſud Schiſchzy 100 hriwnow pjenjeſneho khłoſtanja abo 10 dnjow jaſtwo napoložił. Schiſchkowe powolanje pſchecziwo wuſudzej měſeſche wuſpěch, ſo powolanſka komora wuſud powali a khłoſtanje na 25 hriwnow abo 5 dnjow jaſtwa ſniži. Ssud měſeſche ſa to, ſo ſo jenož wo njekedźbliwoſcź jedna.

§ Na wóſom ſchuſtkich hołzach niže 14 lět bě ſo po ſamźnym wuſnaczu 62lětny Edmund Krüger w Zitawje na njevózciwe waſchnje pſchepſchimak. Swěſcźilo je ſo, ſo bě dźěl tutnych hołzow jemu jara na pſchecźo pſchiſchol. Tele hołzy běchu njekafanſki wokhad druhich muži ſ dźěla wuſadale, ſ dźěla běchu ſebi jón bjes woboranja lubicź dale. Pódła Krügera běchu tohodła hiſchcze 66lětneho Edmunda Adama, 35lětneho Hanža Benedikta a 40lětneho Pawoła Herwiga, wſchitkich ſe Zitawy, lětſa w nalkczu ſajeli. Krauju 23. měrza ſajo puſchczichu. Pſched wulkej khłoſtazej komoru ſo wſchitzy powſchitkownje jako winowazi wuſnachu. Krügera k jaſtwu na 2½ lěta a k ſhubjenju czeſnych prawow na 3 lěta, Krauſu k jaſtwu na 8 měſazow a k ſhubjenju czeſnych prawow na 2 lěcze, Adama k jaſtwu na 7 měſazow a Benedikta a Herwiga k jaſtwu na 9 měſazow ſaſudźichu. Wſchitkim ſo pſchepotowaza jatba wot khłoſtanja wotliczi. Krauſu, Adamej, Benedikej a Herwigej ſo ſa khłoſtajomny ſyrik wupruhowazy czaſ pſchiſiwoli.

§ S wuſamknjenjom ſjawnoſcźe 52lětneho Augusta Heidu ſ Budyſchina dla njekaſanſtwa ſ 9lětnej holzu ke khłoſtarni na 1 lěto 2 měſazaj a k ſhubjenju czeſnych prawow na 5 lět ſaſudźichu. S toho ſo pſchepytowaza jatba wotliczi. Jeho ſu hicź dla ſpytowanje krivowneje ławdy ſaſudźili.

§ Pſchecziwo hižo ſchtyri krócź dla njekaſanſtwa na dźěcźoch niže 14 lět czeſto khłoſtanemu 37lětnemu njewożenjenemu Alfredej Guſtawej Lauteritzej ſ Großröhrsdorfa, kotryż měſeſche hacź do nowembra 1934 ſit lěta jaſtwa wotpokucźicź, bě ſtatne rěcźniſtwo wotmużenje namjetko. Po dobrozdaczu ſudniſkeho lekarja knje. medizinalneho radźicźela dr. med. Krala ſ Budyſchina ma ſo Lauteritz jako powſchitkownoſcźi ſtraſchny a njepolěpſchomny njekaſanſ wobkładacź. Tehodła ſo wobſanknu, jeho wotmużicź dacź.

Kónc spodźiwneje wsy

Jendźelczan po ſtarym nałożku — a kotry Jendźelczan njeby to był? — jara wobźaruje, ſo dyrbi ſo jena wjeſ w Schotyſkej ſhubicź. Newtown w krajinje Lothian, něhdźe 20 mil wot Edinbourgha ſdaleny, ſo wotneſchuje. Jeho wobydlerjo ſo do wjećich wětſikow roſpuſchcźa. S tym ſhubi ſo jena ſ najſtarſchich wſow Schotiſkeje. Newton walſtorhbaſy ſakoźichu, kotrež dyrbjachu ſebi na Selenſkej ſwój cźeſti khlěb ſaſłužicź. Se ſamžnej ruku thěźu po thěźi natwarichu, doniž njeſtejeſche pſchi dróhy runa tjadła 100 thěźow. Po nětźim ſu wſchitke roſpadale a pożleduje ſi ſo nětkole tehoruna wotnoſchuja. Walſtorhbaſy mjenujgu ſmyſł ſcźinichu, na pódźe twaricź, kotraż jim njeſkluſcheſche. Wobſtejećej pódy měſeſche ſe ſwojej ſtórźbu na wotſtronjenje thěźow wuſpěch.

Se ſpadowanjom walſtorhbaſtwa ruku w ruku wuhlowe podkopniſtwo w nawjeczornej Lothianſkej roſcźeſwaſche. S namórnikow, kotrež dźeń wote dnja wonka na wyſokim morju we wětſikach a wjedrach, ale pod hołym njebjom ſwoje dźěło ſaſtawachu, ſo wuhlowi dźěłacźerjo ſtachu, kotrež hłuboko pod ſemju ſa cźornymi dejmantami hrjebachu. Ale mida k ſeźiwjenju njedoſtaſche, a tak běſche wuſchiwanje wożebitych tkanin jórko pódlanſeje ſaſtużby. Ale poſom pſchińdźeſu maſchinu, kotrež tuńicho dźěłachu, tak ſo žony wjaz k ſeźiwjenju ſwóbodu pomhaczi njemóžachu.

Newtown měſeſche pak hiſchcze zyle hinajſchu ſławnoſcź. W nim je ſo woprawdźita forma ſamoſarjadniſtwa ſdźerżała. Wohnjeſtwo wobſteji je ſemjanſtwa a wſchěnjeho ludu; ſemjanſtwo ſajo ſnaje wójwodow, hrabjow a lordow (jendźelſkich wulkoſemjanow). Wobſteji parlament a je ſeſtajany ſ dweju domow, ſ hornjeho a delnjeho domu. Też prawniſniſtwo je hiſchcze praſtareho waſchnja. Ssud ſkładuje ſo pod ſtarej jaſenju, kotraż je jako „Auld Raw Tree“ ſnata. Tónle ſchtom je w běhu dołhich Newtownſkich ſtawiſnow wobydleſtwu woſebje wuſko k wutrobje ſroſtł. Cźeſcźeſche ſo jako ſnamio ſboża. Hdyż walſtorhbaſy na wyſoke morjo wujechachu, ſo kóždemu dźěl hałożti ſ jaſenje jako kuſko żelu na pucź da. Sa czaſ wójny ſo wojakam pſchi rończe teheruna kopjeno jaſenje póſła, ſo bychu pſched wſchitkimi ſtrachami ſchitani byli. Ale ſchtom, kotryż je wſchitke niewjedra a tak nětkotre nadběhi cźłowjekow dołhe lěta a lětdźeſatki wutrał, bu pſched nětkotrymi lětami ſe ſurowym wichorom wukorjenjeny. A ſ nim je po ſpadźu też ſboże Newtowna ſpadź ſchło... jw.

Přilopk

* **Ssmjerczź mjes ſtorkaczemaj.** Na tworowym dwórniſchczu w Hohenſteinze-Ernſtthalu je 48lětny ranjerar Goldammer ſmjertnje ſnjeſhożił. Storkaczej dweju tworoweju wojow jeho ſatkożiſchtaj. Snjeſhożeny bě wożenjeny a nan nětkotrych dźěcźi.

* **Wulkotny dar.** Na łódźi „Président Harding“ Madźar Joſef Mccringer w Hamburgu jako pinczník ſłużbu namaka. Wón ſo do Newyorka pſchewjezy, hdźež ſo w jenym hoſcźenzu pſchiſtaji. Tam jemu jedyn hóſcź ſa pożłużenje mětro pjenjeſa lotteriſowy łóž iriſkeho ſweepſtaka (wuběhowanja koni) dari, kotryż ſo ſ hłownym dobytkom we wuſnoſkoſci 30 000 ſendźelſkich puntow abo 390 000 hriwnow wucźeſe. Sbožowny dobyczeź nětkole do ſwojeje dominy w Madźarſkej puczuje.

Radio

Sobotu 2. junija ſłyſchimy.

Königswusterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 10.50 ſa dźěcźi. 12.10 ſabawa ſ ſwjatej... 13 pſchipołdnjiſchi konczert. 15.45 hołpodarſke... 18 ſportiſti tydźeńſti pſchehlad. ... rejwanſka hudźba. na tacźelach.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: ... konczert po pſchecźu na tacźelach. 15.15 tydźeńſti ... hlad. 18.40 piſana hodźina. 20.20 konczert po pſchecźu.

Liſchcze ważne ſ dnjeſneho programma. Barlin: ... piſany wjeczor. Königsberg: 21.10 ſmjecze je ſtrow... Köln: 19 piſana ludowa hudźba. 20.15 Wagner... konczert. Stuttgart a Frankfurt: 20.15 piſany wje... Mün: 21.05 europ'ſki konczert. Rom: 20.45 opera ... randot“.

Zamolwity za ſpiſacźelſki wobſah: A. Dučman, za nawe... dr. ſ. Cyž, wobaj w Budyſinje. D. A. IV. 1934: 2385.

Hospodarſki rozhlad

Piatk 1. junija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,507	100 pólsk. złotych	47,25
1 jendźelski punt	12,72	100 čeſkoſł. krónow	10,43
100 ſwajc. frankow	81,35	100 franc. frankow	16,50

Barlinſka kurſa měſeſche wczera ſa akzije měrniſche wiki. Kurſy akzijow pak ſwjetſcha krute wobſtachu. Sajim kurſy płaczeſche wczera wożebje wikam rentowych liſtow a tu wożebje pożczonu nowobo wobſtejeńſtwa. S nakładom noweje ſtatneje pożczonki ſo nowy pohon ſa rentowe wiki dozyła wocźakuje.

Barlinſke żitne wulkowiki ſajimowachu wczera wożebje w naſtupanju pjowadłow, kotrychż ſo pſchi wobcźeżnym pſchiwożowanju po rěkach mało poſticzeſche. Mjes žitom ſo wożebje žiwje ſa rożu napraſchowachu. Sa nju też wjetſche płaczińy tózo ſapłaczichu, ſo dyrbjachu ju kupzu drózo ſapłaczicź. Też płaczińy ſa jeczmjeń ſłokła poſtupichu.

Wczera płaczeſche w Barlinje zentnaŕ

rſchenży: 9,40—9,65 hr., — rożi: 7,85—8,10 hr., — jeczmjenja, nat.: 8,05—9,10 hr., — wowża: 8,40 hacź 8,60 hr.

Wiki w Kamjenzu.

Piſchenża 9,55 hr., rożа 8,10 hr., jeczmjeń, nal. 8,50 hacź 8,75 hr., naſymſki 7,75—8 hr., wowſ 8—8,25 hr., pſchenična muka 17—18 hr., rżana muka 12,75—13,25 hr., pſchenične wotruby 6,50—6,75 hr., rżane wotruby 6,50—7 hr., ſyno 3,50—4 hr., ſłoma, ſłotna 1—1,20 hr. ſ ſaſłanju 1 hr., běrny 2,50 hr., żołte 3 hr., butra 1,40 hacź 1,50 hr., proſzata 10—15 hr., libjata 1,50—1,80 hr. Huży, młode 3,50—5 hr., běły kał 15 pj., cźeſwjeny kał 15 pj., ſydrożty kał 30—60 pj., jedźna łoboda 18—20 pj., rjewjeń 5—7 pj., ſybła 10 pj., měrnik 20 pj., hrěn 50 pj., hromak 25—70 pj., ſołotej 3—4 pj., hórki 30—35 pj., radiſki 5 pj., rjetkej 8 pj.

Wiki w Lubiju.

Piſchenża 9,55 hr., rożа 8,10 hr., jeczmjeń, nal. 7,80 hacź 8 hr., wowſ 7,90—8,10 hr., běrny 2,30—2,75 hr., ſyno 2,75—3 hr., ſłoma, ſ maſch. młócź. 80—90 pj., pſchenicźna muka 17 hr., rżana muka 13,25 hr., pſchenicźne wotruby 6,40 hr., rżane wotruby 6,25 hr., butra 70—75 pj., jeja 7—8 pj., twaroh 20 pj., běrny, punt 13—15 pj., běły kał 15 pj., cźeſwjeny kał 18 pj., karoty 18—50 pj., jedźna łoboda 20 pj., ſydrożty kał 20—50 pj., kólrabi 10—15 pj., hórki 30—50 pj., ſybła 13—15 pj., buny 40 pj., tomaty 45—50 pj., ſołotej 3—5 pj., radiſki 8—10 pj., rjewjeń 10 pj., jabłuka 10—30 pj., měrnik 40 pj.

Wiki w Khoczebuju.

Howjaſe mjaſo 60—80 pj., cźelaze 60—90 pj., ſkopjaze 90—1 hr., ſwinjaze 65—90 pj., jeja 7 pj., butra 1,30 hr., twaroh 20—23 pj., łany wołiſ 1,40 hr., liny 1 hr., ſchcźuki 70—80 pj., karpy 75 pj., hołbje, młode 50—70 pj., kury, żiwe 1,30—2,50 hr., khapony, żiwe 2—3,50 hr., hórki 35—50 pj., kólrabi 20—30 pj., morchej 25—30 pj., rjewjeń 10 pj., kožmaczki 20—25 pj., jedźna łoboda 15 pj., hromak 50—60 pj., ſydrożty kał 40—60 pj., cźerwjeny kał 20 pj., běły kał 20 pj., wirſingowy ... 30 pj., buny, ſelene 80 pj., ſołotej 5 pj., měrnik 15... pj., hrěn 25—30 pj., radiſki, 2 walcźkaj 15—20 pj., ... 10 pj., kulreza 10 pj., běrny, zentnaŕ 2,75—3 hr. ... 4 pj., truſkalzy 40—60 pj., jabłuka 30—40 pj., ſmo... 60 pjenjeżkow.

Swinjaze wiki w Khoczebuju.

Pichiwjeſli běchu 877 wroſatow a 225 běhakow. Proſzata, małe 8—10 hr., hrěnje 11—14 hr., ... 15—17 hr., běhaki, małe 19—27 hr., hrěnje 28—36 ... walke 37—48 hr. Wiki běchu hrěnje a dobre.

Płaćiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wołiowe ſymjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg. Płaćiny po złoteſ hriwnje.

	31. 5.	30. 5.		31. 5	30. 5
Pšeńca	—	—	buny	8,10-8,90	8,10-8,9
rožka	—	—	wicka	7,00-7,75	7,00-7,7
jećmjeń, nal.	161-165	160-164	módre lupiny	5,85-6,40	5,85-6,4
ječmjeń	—	—	żołte lupiny	8,00-8,85	8,00-8,8
wows	168-172	166-170	zeradella	7,75-8,75	7,75-8,7
kukurica	—	—	raps, wosušk		
pšeń. muka	27,00	27,00	lany wosušk	6,00	5,90
rżana muka	23,25	23,25	ſuch. truhanc	5,45	5,35
pš. wotruby	11,75	11,75	běrni, kruški	7,15	7,10
rżane „	11,25	11,25	ſyno, 50 kg		
raps „	—	—	rżana ſłoma		
hróch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0	pšeńc. „		
lane ſymjo	—	—	wowſna „		
pieluški	8,25-8,50	8,25-8,50	rěcna „		

Płaćizna za pšeńcy za wupłodźerja 188 191 193
Płaćizna za rożku za wupłodźerja 157 160 162

Wotrěkanje wotrěžkow wot dawkowych bonow (Steuergutſcheine).

Po ſdźělenju pſchemyſłowje a wobłhodnje ſomu... ſu po § 33 wuwjedźenſkich pſchedpiſmow k wuſtajej... dawkowych bonach jenož finanzne hamty wopraſchuja... pſchi dawkowych bonach po 10, 20 a 50 hr. wotrěſli, ... trjeż maja ſo pſchi płaczenju ſa dawki ſliczicź, wotrěſ... Schtóż wotrěſki ſam wotrěſa, ſhubi tute prawo a ... rěſki ſhubja ſ tym ſwoju płaćiwoſcź. Tuto poſtaje... ma tomu ſadźěwacź, ſo wotrěſki małych dawkowych ... now ſo jako powſchitkowne płaćidło wužiwaja. ... to pak ſu wjele wobbědźerjow dawkowych bonow ſ ... keho dźěła, dokelž ſakońſke poſtajenja njeſnajachu, ... rěſanymi wotrěſkami dawki płaćicź chcźeli. Hdyż ſin... ne hamty tute wotrěſki wotpokaſachu, wobkedźbuja ... tym ſakońſke poſtajenja, hrożeſche tutym dawkidar... rjam ſchkoda. Statne finanzne miniſterſtwo běſche ſo ... hodła proſyło, tam napſchećziwo pſchiſłać, hdźež ſo ... bjeſporoczanje ſwěſcźicź, ſo je ſo wotrěſanje ſ dobr... wotmyſlnym ſtalo. Statny finanzny miniſter je na ... finanznym hamtam poſiw dał, ſo maja wotrěſane ... rěſki dawkowych bonow, kotrež ſu 1. hapreje 1934 p... cźomne, pod wěſtymi wumjenjenjemi pſchijimacź, po... mjenuja, hdyż ſo wotrěſki hromadże ſ pſchiſłuſchnym... dawkowymi bonami pſchedpokoża. To pak ma ſo ſta... najpoſdźiſcho do 1. auguſta 1934.

Nowe ſłużbne twarjenje němſkeho dźěłoweho ministerſtwa.

Nĕhduže twarjenje Němſkeho zarjadnistwa Diskowiſkeho towarſtwa w Barlinje Pod lipami. Němski ſtat je tuto twarjenje njedawno kupił. Do njeho we bliſchim času němſke dźěłowe ministerſtwo zaċehnje

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čelneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž wumrěje abo hdyž je we čas žiwjenja dospołne bědny. Kóžde znjezbožeње dyrbi abonent hnydom lutej zawěšacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeња dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsća.

Čisło (Nr.) 126 — Budyšin — Sobotu 2. junija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Politiski tydźeń

Sakske hłowne město Drježdźany je posledźowace dny nashonilo. Pschi składnosći wotewrjenja tydźenja němskeho dźiwadła wjednik Adolf Hitler někotre dny we jich murjach pschebywasche. To běchu sa Drježdźanske wobydlerstwo dny radowanja a sahorjenja. Tute dny su dopokazale, so tež sakska stoliza zwěrnu steji k wjednikej němskeho wótzneho kraja. Dopokazuje tuteje zwěrny je kanzler w mnohim nastupanju nashonik. Sacžisćej wjednikowego wopyta we hłownym měsće sacžuchu po zyłym sakskim kraju a zwonka mjesow nasćeje wuzsćeje domizny.

Wšitke wjednikowe wopyty maju stajnje wěsty zaměr a wožebity podkład. Tak so pschi Drježdźanskich zwjatočnosćach wožebje jednasche wo wusłědźenjenje němskeho dźiwadła. Němski minister dr. Goebbels je we tutym nastupanju zwojorasne słowa rěcał, kaž wón to zdajnje čini, hdyž k zyłemu ludej abo wěstym worschtam rěči.

Nimo teho mějachu Drježdźany hischcze wažnu šhromadźiznu z rěcju němskeho šnutskowneho ministra dra. Frida. Tuta rěcź stejesche w znamjenju wojowanja pschećiwo zwarjałam a kritikarjam. Minister je na njej derje wschitke wažne praschenja dźenźnischich dnjow a měšazow wobswětlił. Knježerstwowe dźeło njeje lohke, wono pak krocži njemylene zwój pucź, dokelž ma lud na zwojej stronje.

Kak so samołwicži mužojo wo lěpsche němskeho ludu a jeho dorosta prózuja, dopokazuje tež rěcź statneho sekretara Federa wo wulkich sažydlenskich wotmyslenjach. Słowna a wodźaza myšl pschi wschém žydlenskim prózowanju je na wuczehnjenje ludu z wulkich městow složena. Wulke města su zmjerzć a sahuba ludu. Tuž heslo rěka: Won z wulkich městow. Pschichodne twarstwo so zole na to složi, so bo tuta sažada dopjelni. Wjele małych městow ma so sałožić, wšo jenoż na městnach, hdźež su wumenjenja k tomu pschihódne. Hdyž zebi tuto wotmyslenje bliže wobhladamy, dyrbimy so woprawdźe dźiwacź móznemu duchej, kiž so na taste pschedewsacza sweri.

Dźenźnische prózowanje knježerstwa je wšo hatle na spočatkach. Někotre so jwjetscha tak rjec sakłady kładu za pschichodne wulke plany. Ke knježerstwu pak změmy dowěru měcź, so wono pschewjedźe, schtož zebi pschedewsmje. To nas dotalne wuspěchi wucza. Wschitko to stawa so za nas a našich potomnikow. Jedyn twari a so wopruje za druheho, kaž su to też noschi przedowužy za nas činili. Wulkosćz tajkeho woprowanja za lud możemy my w naschim cźasu lěpje dopóznacź hacź wschelake generazije psched nami. Pod nowym knježerstwom je so němskemu ludej sažo jeho cźesćej wróćiła. Tutu cźesćej lud też w tym widźi, so jwoich wojowarjow a rjekow cźesći.

K temu so w tutym tydźenju dźeń 31. meje hodźesche, dźeń dopomnjenja na mórśku bitwu posa Skagerraka psched 18 lětami. Tehdy němske namórśke wójsko Jendźelcźanow cźežko sbi a jendźelskemu mórśkemu horcej hłuboku ranu nabi. Wjele žadyn dobytk njeje bjes woporow. Tak dyrbjachu też tehdy mnohi wojowarjo swoje žiwjenje sa wótcźinu wostajicź. K wopomnjecźu tutych woporow so w Němskej kóžde lěto wožebje z wulkej cźeśćzowność cźu spomina.

Tola też dźenźnischi cźaš žada žebi woporu. Natwar ludu a stata je jenoż z woporami możny. Cźim radostnischo lud wopruje, cźim spěšnischo dozpěje wyšotku runinu lěpscheho a sbožownischeho žiwjenja. S dźenźnischimi woporami je so schěrokti sakład położił, na kotrež so wulki twar noweho wschichoda natwari. Dołhoš so to njeje dozpěło, su woporu nusne. Woporow budźe cźim mjenje, cźim wuschische postupimy.

*

Hdyž wócźko složimy k mjesam němskeho kraja, dozaminamy so najprjedy na Saarsku, wo kotruž so nětko diplomatiske wojowanja wjedu. Sorjeźišćo diplomatiskeje bitwy leži w Genfje pola Swjatka ludow. Posledźnje powěsće z Genfa słudźyła nadźiju, so so žadanje Němskeje a Saarskeje lěpje pschipóznawa a so Franzowska też we zwětowej zjawnosći prawe stejišćo zastupuje, mjenujzo so so Saarskeje wsda.

Wothłosowanje wo Saarskej 13. januara 1935

Pjatk wječor je so w Genfje wo Saarskej należnosći dojednało. Wothłosowanje je so na 13. januara 1935 postajiło.

Po dołhim diplomatiskim jednanju je spěšne dorěčenje wo terminji sa Saarske wothłosowanje pschekwapiło. Rozsud so je stejišćoma Němskeje a Saarskeje jenak rad wita. Saarskemu wobydlerstwu dawa so wěstosć, so pschi spočatku nowego lěta swoje prawo dostanje. Sdobom sničzi rozsud nadźije wschitkich njepschećelow Němskeje we Saarskej, kotrež so wo wotstorcźenje wothłosowanja na njewěsty cźas prózowachu.

S rozsudom směruja so ludźo a sdobom też Saarske hospodarstwo, kiž może so na nawrót do němskeho stata we wěstym cźasu pschihotowacź. Wulku sahłužbu we tutym rozsudźe ma też italski pschedźyda Saarskeho wubjerka pola Swjatka ludow baron Aloisi. Pschi wschich Němskej njepschećelnych wupadach so won njedasche z runeho pucźa wotcźišćecźi, kiž rěcźenja a Saarski statut pschedpisuje.

Jeho wutrajnosći je so poradźiło, franzowske zadanja w praschenju rukowanjow z němskim sjednaćzom tak sdobnocźiz, so k swadze njedóńdźe, pod kotrejž by jenicźki Saar skaćerpiła. Tuto rjadowanje dopokazuje, so je w swadnych dypkach Němskej a Franzowskej wězowne dojednanje możne, je-li temu wola.

Hišće mjenie wuhladow na wotbrónjenie

Jendźelski swonkowny minister Simon je wjera njejapzy z Genfa wotjěł, so by so do Londona wróćił. Rozsud jeho wotjěda bu hnydom po šnjeńanju znaty, kiž bźe franzowski swonkowny minister Barthou sa Simona pschihotował. Tehdyla ješe myšla, so njeje możno było, so by tyschcej so Jendźelska a Franzowska dojednałej.

Pschi spočatku wjerawschoho pojědźenja hłownego wubjerka konferency sa wotbrónjenje prejdźeni Henderson wjesel, so je konferenca we wurjadnje kritiskim położenju, a nametowasche, so by so po rěcźach tjich samołwjenych rěcźnikow rozmołwa hacź do wutory wotstorcźiła, so bychu so mjes tym możnosće k dojednanju namakałe.

Henderson ma nětcźišće położenje konferency sa khutnische hacź hdy wot jeje spočatka. S dotalnych rěcźow wuchadźachu wschelakore mjenjenja. Wobcźežnosće njemóža pak so z rěcźemi wottrónicź. Pschedsydstwo konferency ma so pózdźelu popołdnju sešćź. Henderson so nadźija, so so potom pucź namaka.

Pólski swonkowny minister Beck wusłědźeny, so je konferency jednanja bjesmužite smužłenje rosćerile. Pólske knježerstwo njeje so na tutych rozrěcźowanjach wobdźěliło a njecźuje so wobdźělene na rozrigantach, kiž su so pschi jednanjach namjetowałe. Pólski swonkowny minister, saběrajcźe so też z rěcźu ruskeho swonkownoho komisara Litwinowa a mějesche sa njepschihódne, so by tuta konferenca na Litwinowym namjet dźiwała.

Pólske knježerstwo je wot spočatka konferency sa to było, so maju sa bróńenja wubmjelowacź a jich zbłnoje postajicź. W tutym smyśle je pólske knježerstwo postupowało. **Wono pak je njespokojne wobkedźiwowało, kak so pschcźo sašo wo nowych wězach rěcźesche, kiž po prawym do nadawkow konferency njeslušachu.**

Khinski delegat Wellington Koo mějesche bjesstrach sa nusny k pschewjedźenju wotbrónjenja.

Schwedski swonkowny minister Sandler pschecźita šhromadne wosjewjenje Danskeje, Hollandskeje, Norwegskeje a Schwedskeje, Schwajcarskeje a Schpanskeje delegazije. Tute delegazije pschedpokoja hłownemu wubjerkej rospominanja wo rukowanjach sa pschewjedźenje kontrolle wikowarstwa, dźělanja bróńjow a wójnskeho materiala chemiskeje wójny. Wožebje maju so sakasacź bombowe lětadła.

Po schwedskim sastupjerju rěcźesche rusi swonkowny komisar Litwinow a pokasa na to, so je chemiska wójna so hižom w lěcźe 1929 sakała, někotre staty su sakas pschijale. Mjes tymi, kiž sakas njepschijachu, je też njepschitomny stat. Ssamsne placźi pjerca wo wosjewjenju wudawkow sa wotbrónjenje. Litwinowy rěcźesche hischcźe wo solidarnym měrje a sarucźenym bjesstrachu a staji formalny namjet, **so by so nětcźišća konferenca hižom nětko do mjeroweje konferency pschelwórila.**

Turkowski swonkowny minister Tewfik Rüschdü bei pschedpołoži namjet petizije, kotrejž so Titulescu za Mału entenu a grichiski wotpósłaniz Maximos w mjenje so bułgarskeho balkanskeho frećenja wuznamjenjachu. Pschedsćeha namjetnje, so ma konferenca wo wotbrónjenju wo praschenju chemiskeje wójny, wosjewjenju wubjerka sa wotbrónjenje a spěšne wustajenja stajnje kommišije sa wotbrónjenje wudźełacź.

Nimo saarskeho praschenja pak so w Genfje z wulkim a ważnym praschenjom wotbrónjenja saběraja. Minjeny tydźeń je nam skoro wschitke nadźije rubił, so so w Genfje hischcźe na někajke wotbrónjenje dorěcźa. Njeporadźi-li so konferenca sa wotbrónjenje, swoława jenoż hischcźe jenicźki wupucź, so kraje sjame mjes sobu po zjmojim dorěčenju k srěčenjam pschistupja. Położenje je jara khutne a nichtó njewě, kak so kopjeno wobroćzi. Podawki naš wucźa, kak cźežko je, wschitke ludy mjes sobu wujednacź.

Přisłušnicy woborneje mocy njesłušeja do ložow swobodnych mur'erjow

Němski woborny minister ſ Blombergo je sešćehowazy rozkas wudał: „Sakasuju kóždemu pschisłušnikej woborneje mocy, wučenjerjam, pschistajenzam a sastojnikam pschisłuschenje k ložam swobodnych murjerjow a podobnym organisacjam. Hdyž su tajke swjasći wobsteja, maju so hnydom rospuschcźicź. Pschestupjenje tuteho sakasa ma so jako nahle puschcźenje wobkładowacź."

800 pólskich hosći w Barlinje

Dźenja sobotu je wjerische puczowanske towarstwo z Pólskeje z wožebitym cźahom do Barlina pschijeło. Nětkle 800 wobdźělnikow cźehła někotre dny k wopytej němskeho hłowneho města w Barlinje sawostaj. Mjes pólskimi hosćemi su znamjenicy sastupjerjo stata, wyschnoscźow a hospodarstwa. Němske propagandowe ministerstwo je wožebiteho sastupjerja k powitanju hosći na dwornischezo pschi Bjedrichowej dróży pósłało.

300 ruskich zastojnikow zajeli

Po wobschěrnych jimanjach w Kijewje su nětko też we Leningradze nětkle 300 sastojnikow wschelakich druhich pjenjezných wustawow zajeli. Sajatych sastojnikow winuja, so su misku hospodarstwo feschkodźili. Po hamtšim wojsćewjenju su woni mjesto we někotre miljony rublow sjebali. Naležnosć je hischcźe pschepytnje. Prozeš pschećiwo njewjerownym sastojnikam wotmje so zyrjedź julija we Leningradze.

Cźežke njeměry w zwonkownej Mongolskej

S Zizikara so powě, so su we zwonkowzej Mongolskej pschi posprježe sebrazja domjazeho ikou cźežke njeměry wudyrile. S krótkeho ranja Urgi Mongolojo a Ruskoj do so sjasnychu. Mongolojo 30 Ruskow sabichu. Rusky wojak, kiž so na pomoc pósłachu, dyrbjachu so po wulkim schkodowanju wrócźicź.

Dr. Frick přećiwo swarjakam a kritikarjam

W Drježdžanach němski sprutskowny minister dr. Frick rjedu ſ wulkej ſhromadźiznu na Jigenskim sportniſchu knjeżerſtwowe wojowanje pſcheciwo ſtwarjakam a kritikarjam wotewri. Pſchi ſawodze ſwojeje rěcže němski minister rostoji, ſo Hitlerowa ſtatna wuſtojnoſcj ſteji pod heslom „Wſchitko ſ ludom, pſches lud, ſa lud!“ Pſchemóžu wunoſchk ludoweho wothłoſowanja 12. nowembra je wjele pſchinoſchowak k pożiwnjenju knjeżerſtwa w jeho wojowanju. Minister rjekny, ſo je ſchkoda, ſo pižarjo emigrantſkich nowin w poſlednich dnjach w Drježdžanach njeběchu a njemóžachu nałhonicz, kak lud wjednikej ſwoju pſchiwiſnoſcj a ſnjeru wopokaſa. Mjeſ nami wſchak ſu tež ludźa, kiž njeſu ſenje ſpokojcz, dokelž njeſu ſwólniwi pſcheſitwnje ſkoudźełacz. Ale tuchi ſchtóndnizu ſo woſtrowja. **Jo pak njewoſnamjenja, ſo ſo kóżda kritika wotpokaſuje.** Kóżda kritika, kiž ſwérbi poſkpſchicz a natwarjecz, ſo ſ djakom pſchijima. Snadź nětkotre organiſazije wot ludowych towarſchow wjele mohu, cźaka a pjenjes żadaju, a ſ tym wóſte njeſpokojenju wulkuża. Schto pak woſnamjenja tute maliczkoſcje a wołoſhinke njepſchijomnoſcje pornjo wulkim wobſahu, kiž w tutym cźaſu nałhoninu?

Minister ſaběrſache ſo ſe wſchelakimi praſchenjemi, kiž ſu ſa ſwarjakow a kritikarjow macźiſna ſa ſcheſenje. Dr. Frick rjekny, hdyż ſo kuježeriſtwu wumjetuje, ſo ſo k wobſtaranju dźela ſmełki na pſchichod cźahnu, ma ſo k temu rjec, ſo je wjele lěpje, ſ pjenjesami ludowym towarſcham bjes dźeła ſaho dźeło a khlěb dawacz, hacź jim próſdnym khodźicz dawacz. Hdyż kritikarjo rjeknu, ſo naſch wuwos wotebéra, może ſo jim wotmołwicz, ſo je to waſnu ſeſtwo boykotka ſwětowehu Židowſtwa napſchecżo Němſkej. Też wobcźežnoſcje njedołahacźeho wuwoſa a wotebéranje dewiſow budźemy wědźecź pſchewinjecź. Budże-li treba, dyrbi k cźiſtemu wumjenjowanju twarow dóńcź abo ſurowſy, kiž dóſtał ſ wukraja łupowachmy, ſ mozu němſkeho ſenża we tukraju napokodźicz ſpytacź.

Schtoż naſtupa njemér, kiž je w poſledninm lěcże we ſwérbi naſtał, dyrbi ſtat na tym wobſtacź, ſo ma ſo jaſnje rozſtrjacź mjes tym, ſchtoż je ſtatowe, a tym, ſchtoż je ſwérbine. Organiſazije katolſkeje młodźiny ſmědża wobſtacź, wobmjeſuja-li ſo na ſwérbinſke ſiwjenje. Swady we evangelſkej ſwérbi měli pſchiſtušnoſchni ſaſtupjerjo ſwérbje ſami wuhladkowacź.

Minister ſchtitaſche ſaſtojnikow po powołanju a wojnanjeni jako njeſmyſły, hdyż ſo tu a tam twadawa, ſo hy bjeſ ſaſtojnikow ſchło. Nazionalſozialiſtiſchmuż ſaſtupuje ſaſadu dokonjenja. Saſtojnik trjeba niż jenoż dobre ſmyſłenje, ale też muſne khmanoſcje.

Dr. Frick narěkny ſtóńcźnje też praſchenje jwonkowneje politiki. Němſka njewróćzi ſo do Genfa, dołhoż ſo poſnje ſa kraj runeho prawa njepſchipóſnaje. Też w Saarſkej naležnoſcji dyrbi prawo prawo wobſtacź. Zyła Němſka ſ napjatoſcju twócźakuje, ſo by Swjaſk ludow někto ſtóńcźnje terminju ſa wothłoſowanje w Saarſkej poſtajił.

Japanska dobywa so też do Chileskeje

Japanzy pſchiwojichu ſebi wulki kraj w rańſchej Aſiſkej. Woni chzeja ſo też w Turkowſkej a Abeſſiniſkej ſaſydliz. Někto pak pytaja ſamo też pſches Wulki ozean ſo k druhim ludam pſchedobyz. W poſledninm cźaſu ſpytachu ſo w Chileſſkej ſaſydliz. Hakle njedawno je japanſka wojerſka, kolonizaſiſka a wikowaſiſka miſija Chileſſku wopytała. W blížſchim cźaſu japanſzy prynzojo na wopyt do Chileſſkeje pojedu.

Krótke politiske powěſće

— Němſku pósta ſmjé połěpſchenje póſtatkeho wobkhada w poſledninm ſchtwórcźeńcźe ſapiſacź. Skoro wſchudźom ſo wobkhadne licźby łoniſcheho léta dożpěchu a pſchekroczichu. Pſchiprawy we wobkhadźe w tukraju a ſ wukrajom ſu ſo ſ měſtnami ważnje połěpſchile.

— Němſki prezident ſ Hindenburg je ſchtwórtk łoupoſłanza venezuelaſkich ſjednoczenych ſtatow pſchijał, kiž jemu w mjenje venezuelaſkeho prezidenta jako najwyſchiſche wuſnamjenje ſwojeho kraja rjeczas rjada wuſwobodźerja pſchepoda jako dźak ſa to, ſo běſche jemu němſki prezident k prezidentſkemu 25-létnemu knjeżerſtwu cźeſtny wuſpoſożił.

— Awſtriſki měſtokanzler Starhemberg je pjał ſ ſebi tom do Budapeſta pſchijeł. Wón poda ſo k miniſterſkemu prezidentej Gömböſej. Dźenſa ſobotu wjednik wotpohlada ſtata Horthy Starhemberga w audienzy pſchija.

— Po dwóletnej pſcheſejazy w Pěſudenje pſcheńdu ſu do Pekinga wotjeżdże. S tym je ſo jeleſniſki wobkhad wuſe Mandżuſkej a połnóżnej Khinu ſaho wotwerił.

— Japanſke miniſterſtwo ſa namóſtke wójſko je knjeżerſtwo wo pſchijimowenje 250000 jenow proſyło ſa wutwarjenje japanſkeho namóſtkeho a kłaſtkeho wójſka. Tute kredity maju ſo hacź do 1. januara 1936 pſchetrjebacź.

— Amerika chce Filipiniſke kupy w běhu pſchichodnych 10 lět po nječim wopuſcźicź. Zadawſka hebi hižom nětko żada, ſo by ſo ji na Filipinſkich kupach ſamóſne wótwarjenje ſpożcźiło, kajkeż je Sjednoczene ſtaty maju. Sjednoczenym ſtatam je ſarjadniſtwo filipinſkich kupow we wóſtrych ſdźelenjach pſchedrohe.

— Paraguajſky wojaz ſu nětdże 15 mil bolivijſkeje wójnſkich hrjebjow dobyli a ſo w nich ſamóſtnyli.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 2. ſmjažnika 1934.

—**Wo wjedrje.** Wčera wjeczor we 7 hodź. barometer 747, hygrometer +8, thermometer we dnjo +30. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer +9, thermometer w nozy +18. Pokhilenje k njewjedraw. — Wyſchina, kiž je nam rjane wjedro pſchinjeſła, pſcheje ſo, ſchcze na wjedro w naſchich kónczinach ſtuthuje. We wjeczornej Němſkej pak ſo nizina ſ Franzowſkeje wupſcheſtrowa. W połodnjſchej a khótkowjeczornej Franzowſkej je nizina njewjedra ſ cźežkimi ſlowkami a krupodicznimi pſchiſnjeſła. Se ſlowkami naſtachu powodźenja. Wčera wjeczor hižom tež w połnóżnej Franzowſkej a wjeczornej Němſkej cźežke njewjedra. Dźenja wocźakuja ſo njewjedra tež hižom w ſrjedźnjej Němſkej. Nadźijomnje deſchcz tež naſche kacźne hona wokſchewi. Na druhich měſtnach ſu w poſledninm cźaſu hdyż a hdyż deſchcze pomělí, ſo tam wěſcze tak ſuchu njebudże każ tu. Nizina hiba ſo ſ Franzowſkeje k dołheniu ranju a wěſcze ſe ſwojimi khromami tež naſche ſtrony pſchecźežnje. — *Jutſje njedźelu ſtóńcźo 3,50 hodź. ſtwdża a ſo 8,06 hodź. khowa. Měſacźk khdża jutſje na ranje 12,01 hodź. a thorwa ſo dopołdnja 10,13 hodź.*

— *Wuſkłady na wjedro ſa jutſiſchu njedźelu: Po njewjedrach (hacź pola naſ, njeje wěſte), trochu khłódniſche tola pſchijomne wjedro.*

*

— „Jednota“, tow. kat. Serbow wotmě zaſadženu njedźelu wječor po ſerbſkim mejſkim nyſporje ſwoju *měſacźnu zhromadźiznu* w kat. towarſſowni. Wopyt běſe pomrěnje dobry. Po powitanju a waſpěwanju kěrluſa přednoſowaſe předſyda, k. kantor Solta, najprjedy wo naſim jeničkim ſerbſkim hnadownym měſtnje Rożeńce. Mějachmy pak do reformacije tež hiſće druhe hnadowne měſtna w Serbach. Słyſzachmy, kak běchu nastale. Hnadowne měſtna maćerje Bożeje w lěſu w Tuchorju nad Hornim Wujezdom, pozdźiſo w Hodźiju, w Jiłocach pola Budeſtoc, tež praſtara kapałka w Nosačicach, křižna cyrkwicka w Radworju a křižna cyrkej w Drježdźanach. Přednoſk běſe zajmawy a bu z přikleſkom mytowany. Jako nowe ſobuſtawy zaſtupichu kk. kubleriej Jan a Jurij Dź

Wobras wo ſtrajkowych njeměrach w Amerizy.

W Toledże ſo dny dołho mjes ſtrajkowazymi dźełacźerjemi autowoje dźełarnje a wojakami narodneje gardy ſapſchi nadběhu ſ bajonettom na ſtrajkowazych dźełacźerjow. kałke wojowaſche. Na woběmaj ſtronomaj mějachu morwych a ſranjenych. Na wobraſu widźimy narodnu gardu

Tři léta w Ruskej

Originalna powěſcź ſ Napoleonowych wójnow.

Spiſał M. A. Kral.

Pſcheſtiſchcź ſ „Luźiczana“ 1866.

8] (Pokracźowanje.)

Ras běchmy ſebi też na buriſim dworje woheń ſadźełali a ſo pſchi nim wohrewachmy. Duż pſchida ſo k nam młody franzowſki kerażer. Jako chżyſche ſo tón k naſchemu wohrewadłu ſtydnycź, wón ſdobom wobłédny, poczа tam a ſem khablacź a padże ſnak, te ſtowa wuwoławſchi: „Ja mru, ja mru!“ a bě morwy. Bě to rjany pachoł. Ja k njemu pſchiſtupich, ſo bych pohladał, hacź tola ſana rada wjazy ſa njeho njeje. Wotſpinach jemu jeho kerać, ale bórſy pytnych, ſo bě tu wſcha próza podarmo; wón wołta morwy. Wob kratzom měſejche wbohi někotre kraſne ſidźane rubiſchka, wěſcze ſ Moſkwy, k tomu też jara cźeſtu mołchniczku. W njej běchu někotre ruſke ſłote ruble a tójſchto ſlébornych pjenjes. Te ſnjekach ſebi do ſwojeho dyhaka. Ale mołchniczka ſo mi tola hiſchcze hóle lubjeſche, pſchetoż wona běſche jara wuſchiknje ſeſchita. Hiſchcze dźenſa mje wo nju mjerſa. Wona běſche ſ khlicźeje tóźti dźełana. Bě to ſaj wutykana khliża (Miteſel), a do jeſneje huby ſo pjenjeſy tykachu abo ſo też ſ njeje wuſzypowachu. Jejnej wóczzy běſchtej rjanej ſchtſeničzanej. — Bórſy pſchiſtúdźechu někotſi towarſchojo ſemrětkeho Franzowſu, ſwuſłekachu jeho a wuſuchu jeho pſchimjerſnjenej ſchtórni. Na jeho cźěle namakachu hiſchcze tołſty pjenjeżny wopaſ (Geldſatze), kotrejž ſobu wſachu. Pomhał drje też jim niczo njeje.

Jedyn druhi dźeń namakachmy młodeho weſtfalſkeho trompetarja na jeho tornſtru leżo. Ja napominach jeho, ſo dyrbi tola ſtanycź a ſobu cźahnycź. Ale wón bě ſmjercź ſprózny a khory a ſkorżeſche, ſo krocźele wjazy hicź njemóże. Ja tuku pod jeho hłomu położich, ſo bych jemu na nóſy pomhał, ale w tym ſamym wokomiku wón ſhłuboka ſdychny: „Strowcże mojich ludźi ſt....“ a ſ tym bě njeboh. — Wón drje měnješche, ſo dyrbiu jeho lubeju ſtarſcheju wot njeho poſtrowicź; ale kak dyrbjaſo mi to móżno bycź, hdyż jeju njeſnajach a wbohi trompejtar ſaneho wopiſma pſchi ſebi njemějeſche? — Na lubeju ſtarſcheju běſche ſebi myſlił w dalokej zuiſze; bě jeju mět we wutrobje, jako wócźko hižom mrěſeſche; měł tych lubych ſwojich w pomjatku, każ tak wjele tyhaż krutych młodżenow, jako ſmjercź tež k nim pſchiſtupi na łodowitych honach wulkeje Ruſkeje, hdżež buchu ſahnacźi każ wowzy pſched wjeſkom. Wutroba ſo ſchcheſcźanej roſhori, hdyż ſpomina na tajku pſchesmérnu żałoſcź, kiž fu pſchecźerpeli tyhaźu jeneho jeniczkeho cźłowieka dla! Na krwawnych hitwiſchcźach je widźecź, ſo we wójna wot Boha njepſchihdże; abo dyrbjał Bóh ſpodobanje měcź nad roſteptanymi, roſkałanymi a roſtſělanymi cźłowjekami, kiž tu we ſwojej krwi leża? — Sapoczinał kóżdeje wójny dyrbjał ſo w tych ſnjeſach ſatepicź, kotrejž ko jeho dla na ſwężce płakaja! A tajſe wójny hiſchcźe mjes khcheſcźanami mamy, kotrychž najwyſchiſcha łaſeń je „luboſcź!“ — Wo luboſcźi pak tehdy w Ruſkej nicźo widźał njeſłyſzm. Jeno nětko tu w měrje a jednoczje ſpja hłuboko w khłódnej ſemi dźěcźi ſ połozy Europy, ſpja tu młodżenzy, kotrjž nětdy jako dźěcźi pluſtotachu w rězy Ebro, ſo wjeſelachu pod zgtronowzami horu Weſuwa a hrajkachu pſchi móznej Woſſy.

Tak bě młody trompejtar morwy a my dyrbjachmy jeho wopuſchcźicź. Jeho tornſter pak bě khětro cźeſzi a jako jón wotewrichmy, wuwali ſo zuła hromada pjenjes — ale wone běchu ſwjetſche wſchitke jeno koporowe a wbohi trompejtar bě je ſnano też ſ Moſkwy pſchinjeſł. Kotrejž běchu mjes nimi ſłéborne, te khětſe ſwuběrachmy koprowe pak ſpynychmy preć.

*

Każ hižo prjedy ſpomnich, wuwoſta ſ mojich towarſchow jedyn ſa druhim, woſta morwy w lěſu leżo. Bě tohodła nětdże tydźeń po pſchekroczenju Bjerezinu, běchmy jenoż hiſchcze pjecź muſi ſtyłni, a k wokoło měſta Minſka. Tu bě jara mokrý a bahniſty kraj, ſ wulkimi łěſami pſchikrytý. Jako bě we wokoło hodow, naſ ſyma a hłód ſaſo ſatraſchnje cźiſchtaſchtaj, pſchetoż my běchmy do zyle njewobydłeho kraja ſajěchali. Tohodła bu na radu Bogela wobſtanjene, ſo dyrbiny ſo ſaſo na khwilu hóle k połu wobroczicź, ſo bychmy ſnano ſaſo ſkerje łépje na wu pucź pſchiſchli, po kotrymż ſhromadna cźěkarja dźěſche. My ſkoro ſanej drasty njemějachmy, a nadźijachmy ſo ſo na mrokach njeſłożowneho pucźa, na ſmjertnej drohi tola někaſe wodźeſe ſa ſwoje dyrkotaze cźěło namakamy. Tuż ſwinychmy ſo hóle na prawizu, a po dwěma dnjomaj bu naſcha żadoſcź dopjelnjena. Tak daloko běchmy jeno mózeſche woko hladacź, běchu hona ſe wſchelake wójnſkej nadobu pokryte. Drohá bě każ połpłana ſ cźłowjekami, ſ roſpadanymi wołami, ſ koleſami, ſ kanonami a też ſ tym, ſchtoż bě ſa naſ runje ważne, pſchetoż my tej wſchelakeje potrjebnje drasty namakachmy. Morwych tu tak wjele leżeſche, a cźi ſaneje drasty wjazy njecheſche baju — tuż jich wuſłékachmy. S drasty ſnowa wobohaceni, ſo hnydom ſaſo na lěwizu wobroczichmy, ſo bychmy do Połſkeje pſchiſchli, pſchetoż my měnjachmy, ſo je ta hiſchcze w ſatſkich rukach. Daloko a ſchěroko běchu pak też tu wbzy a měſtacźka wopuſchczene. Ludźo běchu do holow roſcźěkali, ſtót a druhu nadobu ſobu wſatiſchli. Tola namakachmy hdyż a hdyż we wopuſchczenych bodłach hiſchcze nješchto twjerdeho khłéba, haj ſamo horſchcu muki. Naſche łonje, kiž běchu jara ſłabe, łubje rad ſlow ſu jerjechu. Mój brunacźk bě ta ſeſthnyſ, jo ſkoro wjazy dale njemóżeſche, ale wyſchiſchi kanonér Vogel naſ k ſpěſchniſchemu puczowanju pohonjowaſche. Zona a dźěcźi joho domoj cźehnjechu. —

(Pokracźowanje ſeſchuje.)

man z Hněwsco a póstowy zastojnik Józef Wićaz ze Budyšina. Towarstwo wobzamkny, lětuši założeński swjedźeń njedźelu 17. junija woswječić. Knjez kaplan Cyž zdźěli nam, zo ma Młoda Jednota a towarstwo knježnow njedźelu 10. junija wulět z autobusom do Kamjenca a na Pastwišćowu hory, domoj pojědže přez Workleey a Smječkecy. Někotre městna su hišće swobodne. Nětko porča knjez předsyda hišće wo dowinskim zlěće, kotryž so njedźelu 15. julija w Radworju wotměwa. Z někotrymi spěwami so zhromadźizna wokolo ½11 hodźin skónči.

*

Přisłušnikow priedawšeho pólneho artilleriskeho połka čo. 28 witamy do Budyšina

Djenja a jutře zhromadźa so pschihłuschnizy nětkuscheho artilleriskeho połka čo. 28 k jědžedj w měsče priedawschoje garnizony połka. Měschczenjo jich radoscziwje a s wutrobu do swojeje krjedźiny witaju, a su, runje kaž měschczańske wyschnosče, twarjenja wupyschili s chorhojemi a tež selenej pychu. Swjedźeń sašowidźenja je sa starych wojakow djeń wosebiteje radosče. Towarschoje rospominaju zhromadne naschonjenja rjaneho wojerskeho cžasa a tež cžežkich wójnskich podawkow. Wschitcy jednocza swjask wérneje towarschnosče. Tež my witamy nětkuschich artilleristow, mjes kotrymiž je tež wjele Serbow, do rjaneho Budyschina a pschejemy jim tu wjesołe pschebywanje a so bychu rad na tutón sjězd spominali.

Witajće, artilleristojo!

W tutych dnjach pschebywaju pschihłuschnizy priedawscheho pólneho artilleriskeho połka čo. 28 a wójnstich wotdźělenjow tutoho połka w Budyschnje. Strowjam starych artilleristow s pschećom, so by jim pschebywanje w jich priedawschej garnisonje to pschinjesło, schtož wot tcho wocžakuja: w towarschnym duchu nad wschědnosczu so posběhnyć a so pozhlnicz sa strowy sažonatwar naschcho wótzneho kraja!

Sdawa Hitlerej!

Dr. Förster, wyschschi měschczanoста.

*

— **Pożwiečenje skupinoweho sakładneho kěhwa** 1/152 djěłowoje kłužby wotměje so djenja sobotu a jutře njedźelu, 2. a 3. junija 1934. S tuteje pschičinny posliczi so djenja wjeczor wot ½7 do ½8 hodźin konzert skupinoweje kapały 152 na Hlownym torhoschczu, ½9 hodźin pozdenje žmólnizowy cžah po Budyschich dwórach. Jutře njedźelu dop. w 11 hodź. je pożwjeczenka zmužitosczi w lětnizy na dworje Ssukelnje. Pop. wot 1/24 do 5 hodź. pschedwidu so sportiske posczenja na Mjerkez łuzy. Wjeczor we 8 hodź. wuhotuje so we Ssokole a Kehelerni sabawny wjeczor s rejemi.

— S **pożiwnoscu tydzenja k wabjenju sa lětarstwo** so na měschczańskich twarjenjach 2., 3. a 6. junija thorhoje wupowěźnu. Wobdźělenje so prožy, so by tej nuzne s wuwjedźenjenom thorhojow nuznosć wuwicza němskeho lětarstwa wuschdowała.

— **Djenjniske wiki.** Butra 65—70 pf., jeja 6—7 pf. a twarch 20—25 pf., kury 1,50—1,70 hr., cžerwjeny kał 15 pf., běły 15 pf., žydrožity 30—90 pf., žołtej, 3 kečzki 10 pf., morchej 20 pf., cžerwjena rěpa 10 pf., radišli 5 pf., a tykały kał 15 pf., tomaty 50 pf., kórli 50 pf., hromak 80 pf., trustawy 60 pf., wišchnje 30 pf., jabłuka 10—25 pf., nowe bérny 15 pf., měd w schtrikzy 1,60 hr., bješ njeje 1,40 hr.

— **Budyske haptyki** su wschědne dny hacz do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu pak samknjene. Nóżny kłuzba a njedźelu wotewrjene na jenoj jena haptyka s měchacznym wotměnjenjom. W juniju je to Hrodowska haptyka na Hoschcz hažy.

— **Dary sa pomoznu skutk „macjer a dźěcjo".** Pschez tuschczischo so stawa, so su dary sa pomoznu skutk „macj a dźěcjo" hyndom na hamt sa ludowe spomožerstwo w sakłtej župje sčelu. Dawcželjo so prošcha, so bychu wobkedžowali, jo móża so dary pola Sakk. statneje banki w Drježdźanach na konto cžisła 10 459 a pola pósłoschckowoho hamta w Drježdźanach na konto 6116 hamta sa ludowe spomožerstwo sakłtej župy w Drježdźanach pod wosnamjenjom „Hilfswerk für Mutter und Kind" sapłacjeć.

— **Budyski dźěłowy hamt dosta nowe telefonske pschistrojenje** z cžisłom 2351 (**zhromadne cžisło**).

— **Boja so njepraekrjennych žnjow.** Mejšte wjedro je lětsa sahrodam, polam a łukam mało howiło. Dla wulkeje suchoty su naletnje žywy, wowsy a jerza cžežko schkodowane. Mnoze warjadnje niłke steja a mało nadźije je, so so jim i dešchczowym wjedrom k spokojazemu rozwjenju dopomha. Tež łuki, kotreż běchu so zwoprědka tjenje rozwite a dobre žně łubjachu, su s wuwostaciom mejšnich deschczow a dla symnych nozow cžežkile. Jich narodžk je trochu žnadny. S městnami kaž w Minakašich, Delnjowujeschanskich a Stokomorwskich stronach su nozy tak symne byle, so su běrnaze sełe a na sahrodach wubitki bunow, kórtow atd. smjerzte. Jenoż naźmnje žywy wosebje na cžežkich a derje hnojenych polach trochu spokojazy napohlad pozitscheja. Mnoze drje su, dokelž su nasnmu mnyche w nich sčě sakhadźake, rědke, ale sa to tjane sčeja a su hižo zdźěła wukcžěte. Bóh luby Knjez dźakl je dale psched wschej schkodu wobarnowacz, so by so cžežka próza ratarjow zdźěła se spokojaznymi rožkami a pschecžnymi žnjemi trochu mytowała. — Tež žuhodne kraje su s lětuschej žuchotu a symnymi nozami we swojim ratarstwje a sahrodnistwje cžežko schkodowane. S njedostatkom a połnoznych hórkich Cžech pischu, so so tam dołho wjazy njeje doźahażeho deschcza naschko. Suchota pocžina katastrofalnje skutkowacz kaž w lěcze 1911. Schtomy s hromadami hinu, haty wulkhnywaju, rěcželi a rěti maju tak mało wody, so rybarstwo cžežko schkoduje a so dźiwina sawutła. Na Pilsenskim pohrjebnischczu so kana wody po 50 halerach pschedawa. Wobydlerstwo je so s wopramožitej hrosu sajało, pschitwornje prozesjony wo deschcz s njebješ prosycha. We Lobjowej wurjadnje nałkej wodze stej dwě łódži do dna sawadźiłej, jena j njeju e so potepika. — Tež w Němskej hižo wot nětkotrych njedźel na njedoźahanje wody skorža. Tu a tam je woda w studnjach saprahła a dyrbi so rěcžałow a rěkow pschiwożowacz. Najcžežo pod tym ratarstwo cžerpi.

Najlěpša kwalita

kotruž přez 200 lět stara twórnia na KOSY zhotowja, je znamka ELEKTRA z razydkom

Joh. Miessner

S **Bórka.** We swjatkownych prózdninach je so w naschej schuli pilnje tworiło. Dokelž běchu so trěbne pjenjezy pschiswolike, mózeše so hrěže městnoscjow j cžopej wodu satwarich. Budyska Albrechtej firma tejenje sa krótke dny tejenje satwari. Tutón strowotnje ważny naprorjad je powschitkownje wita. Pschedbydnišwo schulskeho wubjerka je dožyła 3000 hriwnow sa wuporjedźenje a ponowjenje schule pschiswolił. S tym pontha na wožiwjenju hospodarstwa.

S **Budestez.** (Stawnische powěsče.) Pschipowědali su so: Kurt Alfred Ribscher, maschinski samkar w Budyschinje s Klarn Hilgu Rjeczkej, domjazej pschistajenju we Wulkich Debježach; Wałtar A. Schübel, wojnar w Budestezach; Margaretu Margu Rohnez, domjazej dźowku w Budestezach.

Z **Radworja.** Cežke njezbožo potrjechi tudomnu Brankačkec swójbu. Jako Brankačkec mać pomhaše wóz do dwora wjesć, dyrichu ju šnica woza tak strašnje do žiwota, so dyrbješe hnydom lěkarsku pomoc pytać. Hnydom zawołany lěkar k. dr. med. Liebe z Krósta poskići prěnju pomoc a da znjezbożenu potom do Budyskeje khorownje dowjesć, hdźež je wboha na swoje cežke zranjenja hižo wumrěła. Dźensa sobotu bu jeje spróchne cělo na Radworšskim pohrjebnišću poslednjemu wotpočinkej pokhowane. Njech je ji zemja lohka a njech spi w měrje.

S **Barta.** Žałožne njesbožo je so pjatk rano tu stało. Na wopyce tu pschebywajo žyn pjekarskeho mišchtra Wjesołda so z teschkim saberasche. S nětkajej njewobhladniwosczu so wutěł špuschczi a kulka Wjesołda mori. Podawk je cžim žałostnischi, dokelž je so sniebożeny hačle psched dwěmaj njedźelomaj wojenk.

Z **Njebjelčic.** Swjedźeń Božeho Cěła běše za našu wosadu z pozběhowacym dnjom. Wjes běše so swjedźensey z mejkami a khorhojemi wupyšiła a do cyrkwje běše so cyły lěs břězow zestajał. Při procesiji wobdźělichu so wjele družkow, mjeńše holcki w němskej a wjetše w pyšnej serbskej družčej drasče. Za nimi dźěchu cyrkwinske a towarstwowe khorhoje. Množo běchu wšě w dołhej čornej drasče a žony w płachćičkach. Bóh luby Knjez chcył prostwy wěrjacych wuslyšeć a naše pola a hona žołnowacz z płódnym dešcom, za kotrymž su tak łačne.

Z **Njebjelčic.** (Njebjelčenjo zaso kwasuja.) Zańdženu wutoru zawdaštaj sebi w domje Božim ruku k zwjazkej mandźelstwa bur Pawoł Haška ze Serbskich Pazlic a Marja Łuščanskec z Njebjelčic. Po swjatočnym wěrowanju zeńdźeše so mnoho hosći we wjesnej korčmje ke kwasnej hošcinje, kotruž bě bur k. Łuščanski wuhotował. Při wobjedže přednjesechu někotre družki rjane zbožopřeća nawoženi a njewjesće w serbskej a němskej rěči. Wosadny farař knjez Mić přeješe młodemu porej wjele zboža a Božeho žohnowanja. Wupraji swoju radosć, zo njewjesta we wosadže wostanje a nic kaž je njedawno k. farař Wjenkas korźił, zo wšitke wosadne dźowki z wosady cžěkaju. Khróšćanski farař k. Wjeńka pak znapřećiwi, zo to njeje cyle tak, přeradźi, kak je do Njebjelčic na kwas přišoł. Tak sebi wonaj jedyn tomu druhemu swoje měnjenja žortniwje wuprajištaj, na čimž mějachu hosćo wulke wjeselo. Na kóncu wobjedą samo dwaj duchownaj ze Šěrachowa z wopytom kwasnu hošcinu počesecišataj. Zo na jědźi a pić njepobrachowaše, wo to běštaj so Łuščanskec nan a mać starosćiwje postarałoj, tak zo je so wšitkim hosćam jara lubiło. Na druhi dźeń widźachmy naš stary serbski nałožk „Domojwoženje", štož so nětko hišće zrědka stawa. Šěsć jězdnych předku na pyšnych konjach a za nimi młody muž z młodej žonu, staršej, bratřa a sotry. W Serbsikich Pazlicach jich mócnje z wutřělemi nowitachu, hdźež nětko budže młoda žona po boku swojeho muža na Haškec kuble hospodarić. Přejemy młodemu porej wjele zboža a Božeho žohnowanja.

S **Běleho Khołmja.** W lětach tudomneho knjeżstwa stej jedyn cžapli hnězdo natwarjeł. Sajimawe je, hdyž nětkule žiwoje młodžata, kotreż su so njedawno wulahnyłe, z žywobu sastaratej. Wulětnjeju husto do lěża pschihbadźeju, so bychu pilnemu pizowańskemu dźěłu mulkeju ptakow pschihladowali.

S **Mužakowa.** (Pożedźenje khłostłazeho žuda. Wobstorčeny P. z Wochoz bě so pschećiwo khłostłazenu wuzjudej powołał. Jeho winowatcu, so je we Wochozach pschi składnosczi pschenjeżenja rěcže němskeho kanzlera, na kotruž wschitcy natwarjazy dźełacžerjo pożłuchachu, nětcžischu knjeżerstwowu formu wuzměchał, prajizy: „Cži, kotři su nětkule horka, jedyn tež hischcze sali napjelnja." Sdwodzy na doźahaze waschnje rozsaźnichu, so bě P. wopraudże nětcžischi knjeżerstwo měnił. Sam pschijmu, so je hacz do cžasa, w kotrymž su nazionalsozialistojo knjeżerstwo pschewsali, sozialdemokratiske stronje pschihłuchał, tola pschi tym wosta, so njeje nětcžische knjeżerstwo měnił. Sdud měsesche winu wobstorčenego sa dopokasanu a jeho dla hrubeje njetwschnosče k jatbje na 4 njedźele a k sapłacženju žudniskich khóstow sažudźi.

Cyrkwinske powěsče

S **Rakez.**

Rano we 8 hodź. žerbšte žwjate wotkasanje, dop. w 9 hodź. žerbšta a dop. ½11 hodź. němska Boża kłužba. — Póndźelu ranow 7 hodź. rańscha nutrnosć.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **W nozy k pjatkej je město Elbing s cjeżkim wohnjom potrjechi. We Wittkowskej drjewowej industriji wudyrì woheń a namaka w kładže žuchoho drjewa wjele žnoby. Wohnjowe wobory dyrbjachu jenoż žuždone twarjenja schkitacz. S wohnjom je 350 dźełacžerjow dźěło zhubiło. Dźełarnja běsche w poslednim cžasu 100 nowych dźełacžerjow pschijała. Schkoda wucżinja nětkaže 160 000 hr.**

— **W Burgingenskich kalijowych podłopkach je wczera sapocżeli, cžeła sjejesłożenych hórnikow wuhrjebacz. Wcżera prénjeju dweju wuhrjebachu. Pschi tutym dźele mója jenoż 7 pismowej maśku dźełacz.**

— **We wjeczornych statach Sjednoczenych statow horzota dźeń a bóle pschibéra. W stacje Jowje stupi thermometer s měrinami hacz na 43 stop. po Celsiju. Sdychota bywa sa žitowe žně pschezo straschnischa. To so hižom w postupowanju žitnych placžisnow pokazuje.**

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Der Schmiedemeister Ernst Hermann **Pötschke Halbendorf (Spree), Ortsteil Geißlitz Nr. 22 E** ist heute als Prüfer der pneumatischen Bierdruckapparate in den Gemeinden des **Amtsgerichtsbezirkes Bautzen eidlich in Pflicht genommen worden.**

Bautzen, am 30. April 1934.

Die Amtshauptmannschaft.

Nakup noweho syna je so započał

Jenož woprawdże suche syno so wotebérje.

Wójskowe zarjadnistwo w Budyšinje

priedy prowiantowy hamt

Telefon čo. 2156/2157 — pódlanska linija čo. 10

Skótne wiki w Nieswačidle

srjedu, dnja 6. junija 1934

Přez 1½ lěta stare jałojski smódża so jenoż přihnać, hdyž wo nich wuswědčenje předleži, zo su so w běhu posledních 3 njedźel krejnemu přepytowanju podčinyłe, při čimž je so zwěsčiło, zo nimaja zarodk mjetwowoho čolesenja w sebi. Tute jałojski maja so z wuchowej znamku (marku) w lěwym wuchu woznamjenić Čisło wuchoweje znamki ma so we wuswědčenju přispomnić.

Gmejnska ruda.

Pokazowar za čitanje łačanskeho pisma

Sserbšti prawopiš s łačanskim pišmom so lóžo cžita dużli serbšti prawopiš s němskimi pižmikami. Cžeženi cžitarjo a cžitakli to se sežehowazych pschikładow spóznaju.

We łačanskim prawopišu cžita so:

č łaž cž, na pschikład črjop łaž čjop, človjek łaž čjowjek, čoło łaž cjoło;

ć cžita so łaž cž, na pschikład čelo łaž cželo, četa łaž cżeta, čémnosć łaž cžémnosć;

š cžita so łaž sch, na pschikład stučka łaž schtucžka, štwórtk łaž schtwórtk, šmrěk łaž schmrěk, šuk łaž schžuka;

kř cžita so łaž kch, na pschikład kříž łaž kchiž, křidło łaž kchidło, křida łaž kchida;

s cžita so łaž ß, na pschikład sowa łaž ßowa, sank łaž ßank, sloma łaž ßoma:

z cžita so łaž ſ, na pschikład zorno łaž ſorno, zuwak łaž ſuwak, zapis łaž ſapiß.

tř cžita so łaž tsch abo tj, na pschikład třeškańca łaž tschestańca, třešeń łaž tschestschen, třeška łaž tschestka třihać łaž tschjacz, třo možojo łaž tjo mužojo, ti žony łaž tši žony.

Wóčne šklenčy
dalokowidy
barometry
foto aparaty
foto dźěła

Diplom. optikar

Schmidt

w Budyšinje
Telefon 3387 Kěžorska dr. 20

K płokanju a čišćenju — jenož dobre Henkelske wudźělki

Persil - Henko - Sil - imi - Ata

Njeje to spodźiwne, zo druzy přecy zasy nakupuja a też wjacy njezasłuža hač wy? Woprašajće so tola jónu njezawjazanje pola nas, podamy rady rozjasnjenje.

Braniborska wupožčowaca pokładnja

wokrjesna direkcija
wBudyšinje Seminarska hasa 5
Sobudźěłacerjo so wšudże pytaja

Hdźe? daće swoje

filmy, platy atd.
ruče, płačizny hódno a derje wuwiwać?
Pola wosebiteho optikarja

Ericha Lenza

w Budyšinje na Hošic hasy 21

Po zawrjenju wobkhoda tykńce swoje foto-wěcy prošu do kašća při mojim wobkhodźe. / Telefon 2134

Towarstwo „Zernička" w Lichanju

swjeći **njedźelu 3. junija pola Šiwartee** swój

10 lětny jubilej

Pop. w 3 hodź.: **Swjedźeńska zhromadźizna.** Přednošk předsydy „Domowiny".

Wječor: **Spěwne khory, sola za sopran a tenor.** Dźiwadło: „Dźiwja Hilza". Žort: „Kwasne pučowanje".

Do programa a po tym REJE!

Wo bohaty wopyt prosy **Předsydstwo.**

Gardiny

kupujeće dobje a płačizny hódno pola

Kurta Erlera w Budyšinje na Žitn. wik. **28**

Geldsorgen

hören auf durch Darlehen gegen niedrige Raten. **Paul Opitz,** Rechtsvertreter in Rentensachen, Bautzen, Postfach

---

Stepowane moskowe wolmjane wjelbłud. blidowe wulki wubjerk, jara tunjo

přikrywy

Paul Korn

na Hošic hasy 21
Specialny dom

Boucle-jowe tepichi

ložowe předłožki reform. ložа

za jara tunje płačizny

Paul Korn

na Hošic hasy 21
specialny wobkhod

Spušćomneho

prěni. pohonča

nic niže 19 lět, pyta
kubleř Rjeda w Zejicach čo. 6

Hallo, cirkus je tu! -

3 wosebite čahi přiwjezechu jón a z nim njesmjertne kuzło, kotrež cirkus wot dawna sem na kóžd. skutkuje 14 dnjow dołho **dźeńska rozmołwa w Drježdźanach,**

dźensa sensacija město Budyšina.

Dźensa sobotu, wječor we 8 hodź. **swjatočna premiera**

na Třelerni w Budyšinje

Wot jutřišeho **dnje wšěnje 2 předstajeni,** pop. w 3 hodź. a wječor we 8 hodź. **Połojčne płačizny:** za dźěći, wójnskich ranjenych, bjezdźěłnych a małych rentnarjow z **wupokazmom** na wšě městna.

Hladajće so čišćeńcy při wječornych kassach a wobstarajće sebi khartki w **předkupi:** wot 9 hodź. dopołdnja při 10 cirkusowych kasach kaž też w Rühlec knihikupstwje, Lawske hrjebje 8.

Wobhladanje zwěrjatow, wosebitosć za sebje, wšěnje wot 9—18 hodź.

Sobustawy dźěłoweje fronty dostanu kharty za prěnje městno za wosebitu płačiznu we wysokosći 75 pj. (hewak 2.20 hr.) w domje N.S.B.O.

Poslednje předstajenje wšěše póndźelu w 3 a 8 hodź.

Hobrski cirkus Gleich

auta, motorske a jězdne kola móža so wotedać.

Suknowy skład a krawcownja

Großmann

Bohata dróha 29, II

w domje firmy Kristeller. — Žane klamy!

Wulki skład nowočasn. suknow a podšlěow

Płačizna za zhótowjenje woblekow a mantlow ze wšěm přisłuškom na čistym lenu a konjacych wosankach dźěłanych. Też ze sobupřinjesenych suknow. Pěkna forma. — Wuporjedźam a žehlu!

wot **hr. 25** počinajo

Dentist C. Handlos

w Kamjeńcu, Am Damm 21
pódla sudnistwa

Nowočasne wothładanje zubow, kaučukowa, krónowa a mostowa technika.

Najkedźbliwiše wothładanje.

Rěčne hodźiny 8—12, 2—6 hodź. nimo pjatka — Wotdźenje w płačenju. — Připuščeny k wšěm khorobnym kasam.

Kóždy čitař

„Serbskich Nowin" **je zawěsćeny z 1000 hriwnami** při smjertnym znjezbožeńju a při dospołnej invalidnosći

---

Kruwa

na předań **w Jasećy čo. 14**

---

kóń

je na předań w Radworju čo. 24

Čitajće serbske knihi

Płačizny wo 25 procentow zniżene!

Z čitanjom nabudźeće zdźěławosće a rozhlada: dobra kniha je najlěpši přećel w čežkich khwilach

W zběrcy „Dom a swět", kotrež hromadźi najlěpše dźěła serbskeho pismowstwa, namakaće za sebje a za swojich lubych jako dar přecy něšto přikładneho.

1. Alois Jirásek: **Filosofska historija.** Powědańčko 0.80 hr.
2. Józef Nowak: **Swobody niewiesta.** Swjetł. tra —.40 hr.
3. J. Lorenc-Zaleski: **Serbscy riekowje.** Powědańčko 0.80 hr.
4. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.** 0.80 hr.
5. Mato Kósyk: **Pserada Margrofy Gera.** Dołnoserbska episka pěseń —.40 hr.
6. Marja Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko. —.40 hr.
7. Mina Witkojc: **Dołnoserbske pěsnje.** II. wudaće —.40 hr.
8. M. Kubašec: **Khodojta.** Hra w třoch jednanjach —.40 hr.
9. J. Bart-Čišinski: **Nawoženja.** Narodna-eposka baseń 0.50 hr.
10. **Ruske byliny** z driewowrězami Měrćina Nowaka. 1.60 hr.
11. J. Lamert: **Wyskow sapy, sylzow kapy.** Basnje —.40 hr.
12. T. Nowáková: **Na farje. — Hatžki.** Powědańčky 0.80 hr.
13. Pawoł Kryčmar: **Raj myslow. sonow z łužiskich honow.** Basnje —.40 hr.
14. Mato Kósyk: **Pěsńe.** I. zěl. 0.80 hr.
15. Mato Kósyk: **Pěsńe.** II. zěl. 0.80 hr.
16. Božena Němcová: **Baruška.** Powědańčko. —.40 hr.
17. Adolf Černý: **Serbske hobrazki.** —.40 hr.
18. B. Němcowá: **Ziwa Bara.** Ze žyweńa pastyřsk. řowća —.40 hr.
19. Romuald Domaška: **Pokładow pytař. Le chevalier de saxe.** Šlawiz. powědańčky 0.80 hr.
20. J. Lorenc-Zaleski: **Kupa zabytych.** Roman serbskeje pytaceje duše 0.80 hr.
21. Jakub Bart-Čišinski: **Basnje z młodych lět.** 0.80 hr.
22. B. Němcowá **W groze a pód grodom.** Powěd. —.40 hr.

Wjazane zwjazki su 40 pj. dróžše.

Nakładuje Kołо serbskich spisowaćelow

Wšě knihi předawa:

Serbska kniharnja w Budyšinje

Serbska kniharnja

w Serbskim Domje w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 4

wobstara na přeće też wšitke němske knihe po tunich płačiznach

---

Dr. Gottwald

zapućowany hač do 10. junija wječor

Menschen dienen, Menschen helfen!

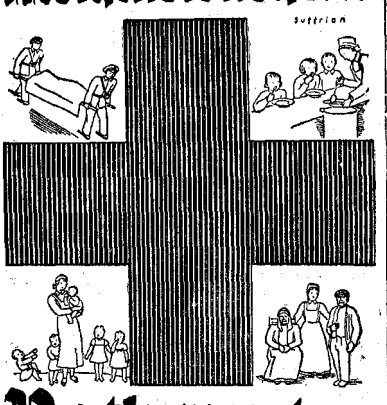

Rotkreuztag

9./10. JUNI

K firmowanju!

Wšě nowosće w tkaninach a židach

kupujeće płačizny hódno pola firmy

Alphons Schauseil

w Budyšinje

Wjacy hač 50 lět wupruhowany wobkhod

Přewzaće wobkhoda

Smój wčera 1. junija 1934 staroznaty

hosćenc a jědźerniu Schulze, Serbske hrjebje 24

přezaloj. Derje pěstowane piwa, posylnjacy a płačiny hódny wobjed.

Erich Henschel a žona

wot 1920 do 1928 šef kuchinje w Běłym konju

Marja Běłkowa

ke klamarjej Dučmanej w Khrósćecach při cyrkwi

wot 1. junija 1934 přećahnyła

Wo dalšu podpjeru wšěch česć. wotběrarjow so prosy

Měšćanska rada w Budyšinje je mi

Třelernju w Budyšinje

přepachtowanjom k hospodarjenju přenjesła. Po dokładnym wobnowjenju poskića třelernja wšěm, kiž chcedźa so tam wokřewić, přijomne přebywanje. Budu so prócować, sebi spokojnosć mojich hosći dobyć a ju wobkhować.

Zdar Hitlerej

W Budyšinje, 1. junija 1934.

Emil Kalauch
(prjedy na Běłobozy)

Zawołajće telefoniscy

Budyšin čo. 2687, maće-li mały nawěšk abo ważny podawk we Waši wsy abo wokolnosći wozjewić. Hdyž do Budyšina přińdźeće, móžeće w Serbskej kniharni nawěšk zapłaćić abo wudawki sebi dać zarunać. Serbska kniharnja to rad čini, dokelž chce přeco to „najnowišee swojim česćenym čitarjam poskićeć.

Telefon 3738 **Kolesa** Telefon 3738

narunace dźele a přisłuški — reparatury spěšnje a tunjo

Wolig. Frohs w Małym Wjelkowje

Dźensa w nocy wumrě njenadźicy w swj. Jurjowym domje w Kamjeńcu, ze swjatymi sakramentami derje wobstarany, naš lubowany muj

Michał Rjeda

we starobje 84 lět 7 měsacow a 25 dnjow. Joho khuda duša poruča so do pobožnych modlitwow wěriwych.

W mjenje wšěch zawostajenych

W Haslowje, 1. junija 1934. **Jakub Měrćink**

Pohrjeb budźe přichodnu njedźelu w 4 hodź. na katolskim kěrchowje w Kamjeńcu.

Přiloha k čisłu 126 **SERBSKE NOWINY** Sobotu 2. junija 1934

Ty a ja! Cyły serbski lud

zeńdźe so 15. julija

na Domowinskim zlěće w Radworju

Radworski braška přeprošuje

Zawěšće jeho tola wšitcy w serbskim kraju znaješe. Z křećeńskim mjenom so mjenuje Michał. Wón je tón muž, kiž ma holcu a pachoła hromadu zwjesć, wón je wujednał a tołmač mjez staršimi wobeju a wokoło njeho so wšitko wjerći, hdyž chcetaj so dwaj měć. Jemu so přepoda wulki nadawk, kwasnych hošći na kwas přeprošować a jim hubu słódku činić, kak rjenje na kwasu budźe. A štož je wón raz do rukow wzał, to też ma nohi a hłowu, to sedźi kaž słowo muža dostojnosće. Hdyž so wón pokaza, tam běži **cyła wjes, druhdy cyła** wosada hromadźe, zo by nowość zhonił, kiž přinjese. Kaž błysk jězdźi po serbskim kraju ze swojim koleskom a z jeho kija, kiž w jenej rucy dźerži, zmahuja so wjesele serbske barby, při jeho khabaće błyskota so rjane rubiško a jeho cyliudar so swěći kilometer daloko w słónčku. Haj, wón je woprawdźe wosoba, kiž z časami wšo na hłowu staji a hospozy na nohi. A hdyž je tajki kwas přihotował, potom kaž knježičeŕ dnja wšitko rjaduje a wšitcy druzy su jenož připlack abo jeho woweki, za kotreż so stara, zo njebychu překrótke přišli. A tak lěto po kwasu so zaso jewi a hlada, hač je so serbski lud wo mału dušku wobohaćił. Braška, ty sy potaj kim tón cyły nuzny muž w Serbach.

Hdyž braška raz na **serbski swjedźeń** přeprošuje, potom dyrbi to cyle wosebita wěc być a z tajkej přiňdźe ke mni.

Rjaduje w Radworju 15. julija wulki Domowinski zlět, swjedźeń wšěch Serbow z hole a hór, z Błótow a hdźež wšudźe bydła.

Wćipny kaž běch a zrěčniwy kaž dyrbi braška być, mi wšitko rozpowěda.

Wón chce w nadawku Domowiny, zwjazku wšěch serbsk. towarstwow, tak wulki narodny kwsa zarjadować, kaž jón Serbja nawěrźeli njejsu. Wše narodne **wašnja**, wše podawizny ze stawiznow serbskeho luda, wše wobrazy z raja bajow, wšitke narodne drasty w **skoro** njewěrjomnej mnohosći chce pokazać, zo bychu so Serbja sami dźiwali, što wobsedźa, zo bychu so domasali, kak njeskóńcne bohaty ludźik su. Khwatał je wot jenoho serbskeho dirigenty spěwnych serbskich towarstwow k druhemu a wšitcy jemu posłuchaja a chcedźa ze swojimi brunčakami a sołobikami tak spěwać, zo budźa samo wšě ptački připosłuchać.

Sym so njeskóńcnje wjeselił nad jeho powěsću a sym jeho wobjimał z tajkej wutrobitosću, zo je jenn skoro dych wuńdł.

Haj Michale,, ty sy prawy braška, to čiń a wobradź Radworjej a serbskemu ludej tajku sławu, kaj hišće žeńe.

Přepreš cyły serbski lud na tuton wulki narodny kwas a rěč z jandźelskimi zynkami k nim a hrěj jim wutrobu. Wěm, zo ty to dokonješ, a hdyž će widźu smalić po serbskej Łužicy, potom budźe kwas, hotuja so křćizma. abo přihotuješ najwjetši kwas, kiž sy hdy zarjadował:

serbskemu ludej domowinski kwas,

Wulkotne su wobrazy, kiž w cyłych Serbach wupowěšeš, z kotrymiž přeprošuješ nas wšěch we wjeskach a městach. Praj mi jenož, štó je tute plakaty zhotowił? Njeserpnje čakam na twoju wotmołwu, najdlěje pak hač do přichodneje soboty. Wšće mi to přez Serbske Nowiny a Katolski Posoł zdźěliš.

Braška, ty sy dundyr khadła, ty sy braška, kajkehož sebi brašku myslu kiž wobknježi cyły serbski lud, starych a młodych. Će lubje strowim jako twój swěrny

P. Krječmar.

Swjedźeńske znamješka přińdu

Woprawdźite dźěło za serbski zlět je so započinało. Plakaty su hotowe. Dźensa sebi je wobhladach. Wulkotnje su so poradźiłe. Nochcu wšak wam přeradźić, što na nich widźiće, hewak bych wam wjesele skazył. Změjeće je w běhu přichodneho tydźenja **we** kóždej małej a wulkej wjescy. A kóždy njech hlada a kedźbuje, zo so tute woprawdźe wumjelske plakaty njebychu někak wobškodźiłe.

Přichodny tydźeń dóńdu nětko też swjedźeńske znamješka, kiž maja so hnydom předawać. Wuzwolichmy sebi jara jednory, ale tola dostojny serbski motiv. A nětko: **Tute znamješka su jeničke możnosć, naše dosć wulke wudawki kryć.** Njechcamy nikoho wosebje wobčežować, ani towarstwa njetrjebaju swjedźeńskeho přinoška płaćić. Za to pak **cyle kruće** wočakujemy, zo sebi **kóždy** sobustaw serbskeho towarstwa, kaž też kóždy druhi Serb tuto znamješko **za sebje a swojich swójbnych** kupi, **a to doprědka.** Znamješko płaći za sobustawy našich towarstwow a jich swójbnych **30 pj.** — dźeći darmo —, za druhich 40 pj. Na dnju zlěta płaći kóždo znamješko 50 pj. Nichtó njeczmóže přistupa na zlěće, kiž nima znamješko. Tuto wulke Domowinske předewzaće z tak snadnym woporom podpjerać, mam za narodnu čsć kóždeho Serba. Tu móžemy raz pokazać, što zawóżemy. Hdyž so wšitcy wo to staraja, budźe wuspěch zwěsćeny. Wuwołam tuž swědomje a zamołwitosć kóždeho jednotliwca. Kónc junija njech su wšitke znamješka rozpředate. Potom budźemy wjesoli, přijedy nic.

Tuž bratra! Hej! Do dźěła pod heslom:

Kóne přichodneho tydźenja ma a nosy kóždy Serb zlětowe znamješko!

P. Nejdo.

Budyske stawniske powěsće

na cząj wot 25. hačź do 31. meje 1934.

Pschipowědanja: Jan Franz Gustav Tietze, wědomostny pomocny dźěłaćeŕ ſ Rabenauwy ſ Friedu Hilju Siebenhünerez, zotru cźěšenkom w Budyschinje. — Alwin Radziejewski, friśer ſ Friedu Metu Erlerez, słužobnej, wobaj w Budyschinje. — Eduard Fryz Oswald, bantowy mischtr ſ Martu Elsu Stollez, bjes powołanja, wobaj w Budyschinje. — Erich Sylwester Siegismund Buhl, diplomowy pschekupski wučeŕ w Ranju pola Skeho Komorowa ſ Johannu Gertrudu Ssichertez, knihiwjednizu, w Budyschinje. — Arnoscht Marcźin Herklotz, kontrolěr ſ Johannu Margaretu Eriku Fischerez, dźěcźazej wothladarku, wobaj w Budyschinje. — Helmut Heinz Erich khěžnik, laborant ſ Bertu Marju Margaretu Hentnerez, pomocnizu, wobaj w Budyschinje. — Pětr Pawoł Jeż, blidaŕ ſ Ernu Hildegardu Mětez, pschedawarku, wobaj w Budyschinje.

Swjatane mandźelstwa: Pawoł Rachel, kładźeŕ terraza ſ Nowych Bóschźi, ſ Gertrudu Elsu Meyerez, pomocnizu w Budyschinje. — Fryz Alfred Hartmann, khubokotwarski dźěłaćeŕ ſ Niederseifersdorfa se Elsu Doru Paulez, słužobnej w Budyschinje. — Pawoł Gerhard Nowak, murjeŕ ſ Marju Cźórlichez, schwalcźu, wobaj w Budyschinje. — Bruno Hugo Mauer, inżeńer ſ Kassela ſ Gertrudu Hildegardu Schonfeldez, kontoristku w Budyschinje. — Jurij Michał Blas, wikowaŕ se Hildu Hanu Friedu Reischez, słužobnej, wobaj w Budyschinje. — Hendrich Max Richter, klampnaŕ ſ Drjezdźan ſ Marju Gertrudu Menschnerez, wubŕarku, w Budyschinje. — Pawoł Kurt Wend, pschekupski pschistajeńz ſ Aue ſ Lydiju Henczlez, schwalcźu w Budyschinje. — Jan Kurt Jaehrig, pśmikistajeŕ ſ Elsu Margaretu Nowakez, schwalcźu, wobaj w Budyschinje.

Narodźenja: Drej, jur. Doże Erichej Keilej, jaitwowemu wyschischemu hamtmanej ſ Waldheima, dźowcźička. — Augustej Josefej Göbelej, wojnarjej, dźowcźička. — Fryzej Doże Seumelej, pósłšemu aźistentej, dźowcźička. — Hermannej Oskarej Schimankej, kamjenjećiśischcźerjej, žynk. — Reinholdej Arnoschtej Riegerej, krawzej, dźowcźička. — Eugenej Manfredej Jartenej, sasaraŕskemu cźakanjej, žynk. — Drej. jur. Janej Hermannej Thiemje, hamtskogudniskemu radźe, dźowcźička. — Jakubej Bjarnatej Scholcźe, skalarjej, žynk. — Bjedrichej Waltarjej Konzej, porzlintoćerjej we Wulkej Dubrawje, žynk. — Arnoschtej Hermannej Lehmannej, piwarniskemu dźěłaćerjej, dźowcźička. — Njemandźelska holcźka. — Waltarjej Richardej Baldauśej, schamotowemu dźěłaćerjej, žynk. — Wolfgangej Hugej Ludwigej Nieperej, wojeńskemu hejtmanej, dźowcźička. — Gustavej Emilej Miklischej, pschekupskemu pomocnikej, dźowcźička. — Waltarjej Bugmannej, frisérej, žynk. — Matšej Rudolfej Wagnerej, wobkhodnemu wjednikej we Wjeleczinje, žynk. — Korli Gerhardej Lanzy, rataŕskemu dźěłaćerjej, dźowcźička. — Fryzej Jurjej Lischzy, pohonczej, dźowcźička. — Wernerej Hugej Güntherej Johnej, wojnarjej, žynk. — Gerhardej Erichej Kudźeli, pschekupjej, žynk. — Janej Korli Arnoschtej Emilej Krawzej, fabrikiskemu dźěłaćerjej, dźowcźička. — Pawołej Jurjej Kobanej, pósłšemu rjadowarjej, dźowcźička.

Semrěcźi: Emma swud. Kanhäuserowa rodź. Süßnerez, rentudostawarka, 56 lět. — Pawoł Ota Seidel, twarski dźěłaćeŕ ſ Werdawy, 30 lět. — Jurij Arthur Mittag, twarski mischtr ſ Biskopiz, 59 lět. — Hermann Alwin Kuczka, pjekaŕ ſ Kumwałda, 28 lět. — Hana Marja swud. Scholcźina rodź. Schwonez, privata, 75 lět. — Marja Marta Konzowa rodź. Strietzlez se Wulkeje Dubrawy, mandźelska porzlintoćerja, 22 lět. — Marja Luisa Wjezayna rodź. Wjeaka, mandź. knihiwjasaŕskeho mischtra, 78 lět. — Max Erich Donat, cźěsla ſ Wotbranez, 27 lět. — Hana swud. Neumeisterowa rodź. Frenkez, rentudostawarka, 67 lět. — Arnoscht Gustav Weiss, blidaŕski pomocnik ſ Frankenthala, 49 lět. — Robert Marcźin Bruno Rother, justizny inspektor, 54 lět. — Korla Jan Schkoda, wyschischi kolijowy wuhibowaŕ na wotp., 68 lět. — Arnoscht Max Köhler, krawz ſa žonjazu drasty, 56 lět. — Kurt Alfred Seifert, pinčnik ſ Budeštez, 30 lět. — Madlena swud. Branlacźkowa rodź. Wowcźerjez ſ Radworja, 56 lět. — Marcella Bluhmowa rodź. Flamerjez, privata, 81 lět. — Arnoscht Bruno Buttig, lakŕaŕ, 72 lět. — Hana Margareta Hajnez, dźowka wučerja, 16 lět. — Morwonarodźena njemandźelska holcźka. — Frieda Jadwiga Fritschowa rodź. Ullmannez, mandźelska schewza, 59 lět. —

Cyrkwinske powěsće

1. njedźela po hwj. Trojizy, 3. hmažnika 1934.

S Budyschina.

Tekst ja předowanje: 1. Jan. 4, 16—21.

W Pětrowskej zyrkwi rano ½8 hodź. farař Schneider předuje; dop. ¼12 hodź. ma farař Siegemund dźěćikemschenje na Hrodźišchku (dźěći sestupaju žo ¾11 hodź. přichi Lutherśtej schuli a cźahnu zhromadnje na Hrodźišchko).

W Marijnej a Marcźinej zyrkwi ma rano we 8 hodź. farař Siegemund spowědź a Boże wotkazanje a dop. w 9 hodź. předowanje. Dop. w 11 hodź. ma farař Paul dźěćikemschenje. Pop. w 3 hodź. ma farař Siegemund kschćenja.

W Tuchoŕskej zyrkwi ma farař Paul wječor w 6 hodź. mišionsku nutrnosć.

Sbérka sa nasch dom sa dźěrži.

Kschesćanska žónska kłužba Pětrowskeje wohady seńdźe so póndźelu pov. ¼4 hodź. w domje pschi Delnjoktnjanskej dróhy. — Pondźelu wječor ½9 hodź. bibliske koło sa žony w evang. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6. — Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowskej zyrkwi nutrnosć sa njedźelnicje. — Wutoru wječor we 8 hodź. je w Pětrowskej zyrkwi 105. buchowna wječorna hudźba. Programy su pschi zyrkwinych durjach dostacź. — Schtwórtk wječor we 8 hodź. je zhromadźizna Móšreho kschija w evang. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6. — Schtwórtk wječor we 8 hodź. ma farař lic. Ludwig evang. wohadny młodźinski wječor sa holzy (starsche 14 lět) w evang. towarschowni na Hornjcerskej hasy 23.

S Hornjeho Wujesda.

Rano ½8 hodź. němska spowědź, dop. ½9 hodź. němske prědowanje, w 10 hodź. dźěćikemschenje (1. hacź 5. schulske lěto). Pop. ½3 hodź. kschćenje.

S Husti.

Rano ½8 hodź. němska spowědź, dop. ½9 hodź. němske prědowanje (mišijonski direktor Voigt ſ Herrnhuta). Sbérka sa mišionstwo. Dop. w 10 hodź. mišionske dźěćikemschenje. Pop. w 2 hodź. kschćenja, w 3 hodź. mišionski zwjedźenje we Warnoćicach.

S Kettiz.

Rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 serbske a w 10 hodź. němske kemschenje (farař Wyrgacź).

S Lupoje.

Rano we 8 hodź. žo serbske prědowanje cźita.

S Minakala.

Rano w 7 hodź. němska spowědź ſ Božim wotkasanjom, we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boża kłužba. — Sbérka sa nasch Boži dom. Dop. w 11 hodź. dźěćikemschenje.

Wutoru, 5. junija, a pjatk, 8. junija, wulět Minakalskeho žónskeho towarschtwa.

Sobotu, 6. junija, wulět Khrósćańskeho žónskeho towarschtwa.

Wutoru, 5. junija, poſpjedźenje twarskeho wubjerka na farje.

Pokhowany: Gusta Jan Sšuchi, žiwnoſćer w Pšowjach, 64 lět, 20 dnjow stary.

S Wojerez.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, duchownty Unger a dop. w 9 hodź. němske kemschenje, duchownty Nowak, ½11 hodź. serbske kemschenje ze spowědźu, duchownty Unger; pschip. w 12 hodź. serbske kschćenja, duchownty Unger; pop. w 2 hodź. němske kschćenja, sup. Köhler.

S Wulkich Sdźarow.

Dop. ½9 hodź. serbske kemschenje we Wulkich Sdźarach, w 10 hodź. kemschenje a w 11 hodź. dźěćikemschenje we Werminghoffje.

Katolske cyrkwinske powěsće

2. njedźela po swjatkach, 3. junija 1934.

Tachantska cyrkej: Rano ¾6 hodź. před wustajenym Najswjećišim zhromadne swjate woprawjenje mužskeho a modleŕskeho apostolata.

Dop. w 9 hodź. pontifikalny hamt a přizamknje so zjawny procesion. Pop. w 2 hodź. sakramentalny procesion w cyrkwi, na to nyšpor z požohnowanjom. — Cyrkwinska hudźba: Missa w F-dur za štyrihłosny měšany khór z byrglemi a smykowy orchester wot Maxa Tilka. Graduale a offertorium wot M. Hallera. 4hłósne spěwy při stacijach z přewodom dujaceje hudźby wot Ign. Mitterera.

W času oktavy Božeho Cěła: Wšědnje rano w 6 h. Boža mša před wustajenym Najswjećišim. Wšědny dźeń wječor ½8 hodź. sakramentalna pobožnosć.

Dnja 7. junija: Popołdnju w 2 hodź. sakramentalny nyšpor, procesion w cyrkwi z požohnowanjom.

Na swjedźenju Jězusoweje wutroby: Rano w 6 h. Boža służba před wustajenym Najswjećišim, poswjećaca modlitwa z požohnowanjom. Wječor ½8 hodź. prědowanje, pobožnosć k Jězusowej wutrobje a požohnowanje.

Přileżnosć k spowědźi: Sobotu rano wot 6 do 7 hodźin a ½8 hodź. do ½9 hodźi. Njedźelu arno wot ½6 do ½7 hodźin a dop. w 9 hodźinach.

W serbskej cyrkwi: Sobotu přileżnosć k spowědźi w 3 hodź. za dźěći, wot 6 do 8 hodźin za dorosćenych.

Njedźelu dop. ½8 hodź. swjata Boža mša z prědowanjom, w 9 hodź. wulka Boža mša bjez prědowanja, ½12 hodź. poslednja Boža mša bjez prědowanja. Pop. w 1 hodź. serbski nyšpor. W 3 hodź. měsačna pobožnosć třećeho rjadu. Wječor w 7 hodź. křesćańska wučba z požohnowanjom.

Boże mšě wob tydźeń hač do štwórtka ¾6 hodźin, spěwana Boža mša pjatk a sobotu rano w 6 hodź.

Swójbne powěsće

Semrěłoj: Ota Maks Kubiza w Budyšinje, khowanje budźe póndźelu pop. w 3 hodź. wot Tuchoŕskeje zyrkwje. Khrýšla jwud. Preuſserowa rod. Kantuschez w Sćerbskich Pawlezach pola Lubija, khowanje budźe póndźelu pop. w 2 hodź. wot zarowańskeho domu do Ketliz.

Naše wobhladanje Miłočanskeje žaby.

Njedźelu popołdnju njewěźachmy sej žaneje rady, što bychmy činili. Hdyž přińdźech do klóštra, steješe tam knjez Lěska a woprašach so jeho, hdźe dźensa pojědźemy. Wón praješe, chcemy sebi Miłočansku žabu wobhladać. Potom dźěchmy sebi po kolesa. Potom jědźechmy do Miłočic sebi žabu wobhladać. Hdyž smy sebi ju wobhladali, sydźechmy so na trawaty brjóh. Tam powědaše nam k. Lěska powědańčko wo dwěmaj studentomaj, a kak je djabołnatsał. Potom přińdźechu Miłočanske holcy a přinjesechu knjezej Lěscy nastawčk za dźěći do Serbskich Nowin. Potom jědźechmy zaso domoj, pola Wowčerjec w Kukowje zastachmy a zaspěwachmy sebi někotre serbske spěwy, a z tym bě wšo skóńčene. Tam so rozpuščichmy. Jozef Weclich z Kukowa, 6. lětnik, 11 lět.

Naš wulět do Różanta.

Póndźelu mějachmy z našej šulu wulět. W 7 hodź. čehnjechmy wjesoleje mysle z našeje klóštrskeje šule do Różanta. W Smjećkecach prěni raz wotpočowachmy. Mać je mi dobre kuski sobu na puć dała. Po jědźi dźěchmy dale přez krasny lěs do Różanta. Tam sebi rjanu Różeńćansku cyrkej wobhladachmy. Na wěžu horje lězź, to też njezabuchmy. Nětko běchmy zaso jara hłódni. Tuž khwatachmy na kofej. Po kofeju dźěchmy sebi něšto za sležnu buku kupić. Swjatu Marijnu wodu sobu domoj wzachmy. Popołdnju zaso Różantej „božemje" prajichmy. Nětko dźěchmy skoku do Smjećkećanskeho hata z čołmom jězdźić. Hač do wječora běchmy na wodźe. To so nam jara lubješe. Naša wučeŕka nas potom domoj wjedźeše. Mučni kaj běchmy so hnydom do loža podachmy. Na tutón wulět budu hišće dołho myslić.

Monika Młyńkec z Miłočic, 6. lětnik, 11 lět.

Naš nalětny wulět.

My dźěći chcychmy sebi rady Němsopazličanski hat wobhladać. Tuž dojědźechmy sebi tam na swjedźenju Donjebjes-stpića pod nawjedowanjom knjeza Lěski. Ducy k hatej jědźechmy na kołach přez Wićeńcu, Serbske Pazlicy a skóńčnje k Žurecom (Strucharecom), kotříž na mjezy mjez Njebjelčicami a Němskimi Pazlicami bydla. Tu wobhladachmy sebi rjaneho pawa, kotryž ma hobrsku wopuš. Potom zastupichmy do domu. Tam wobhladachmy sebi wšelake rjane wutykane ptački. Potom jědźechmy do Němskich Pazlic k wulkemu hatej. Hdyž hat wuhladachmy, bachmy jara wjesoli. Někotři so hnydom kupachu. Wot našich 14 hólcow so jenož 4 kupachu. Jako so tamni wukupachu, nedachmy so wšitcy domoj. Na dompuću zaspěwachmy sebi naše rjane serbske spěwy. Přez Njebjelčicy a skóńčnje Miłočicy přijědźechmy zbožownje domoj, hdźež nas hižo nan a mać wočakowaštaj. Doma wupowědachmy, kak rjenje je by ło. Wjeselachmy so, zo je so naš wulět tak derje poradźił. Zawšće z našim lubym wjednikom zaso někam druhdźe pojědźemy. Józef Weclich z Kukowa, 6. lětnik, 14 lět.

Naš dobry junak Jurij Sewčik w Njechornju swječi serbski kwas!

Wot Siepoh' hač do Wjelećina
Znaja našeho pěsnjerja.
Wot Wochoz hač do Serbskich Pazlic
Waža sej Jurja Sewčika.

Je rjap a pycha młodych Serbow,
Pěsnjeŕ a khrobły wojowaŕ
Za serbske prawa, rjek bjez falša
A kruty, razny doprědkaŕ.

Je zhladał sebi serbske holćo
Ze sławnej' wjeski Njechornja.
Zo je to holćo dušne, pěkne,
To wěšće njeje žana lža!

Naš dobry junak Jurij Sewčik
W Njechornju swječi serbski kwas.
A jeho přećelojo ze Serbow
Přeja jom' zbožo tysac raz.

Haj wšitcy jeho serbscy bratřa,
Cyła ta serbska młodźina
Wot hór hač dele k serbskej holi
„Zdar" młodom' porej přijuska.

„Bobak".

Nakład „Serbsk. Nowin"

je Wam dźakowny, hdyž, lubi čitarjo a čitarki, při nakupowanju we wobkhodach prajiće, zo sće nawěšk w „Serbskich Nowinach" čitali. Cesćiće z tym sebje, hdyž jako Serb prajiće, zo woteběraće „Serbske Nowiny"

Białowieska hola

Poſledni přenjotny praléz Europy a zdobom najwjetšichi lěs žanka namaka žo w Pólſtej. Je to „Białowieska hola" w narańſchej Pólſtej. Tutón praléz bě do ſwětoweje wójny poſlednja domina a wuceť ſubrow (Auerochſe), druźiny ďiwich howjadow. Wójna je pschinjeſła ſahubu tež poſledním ſubram. Sa čaſ wójny a po njej žu je wojaźy a wabuſchni honitwarjo doſpołnje wutupili. Hajniźy ruſeho zarja běchu poſlednje ſubry tak ſapleńczili, ſo běchu doſpołnje ſkludne a žo wjacy ludźi njebojachu a njedalowachu, a to bu jich ſahuba. Sapoczatk wójny bě w Białowieſkim praléźu hiſchcze 800 ſubrow. Sa něſchto lět njebě tam wjacy ani jeničkeho.

Dźenża namakaju žo ſkludne ſubry hiſchcze tu a tam w zoologiſkich ſahrodach. Ludźo chodźa je ſaźy ſadowicź wonka w ſwórbje. Tak žu pola Barlina w holi wuſadźili něſchto ſubrow. W pólſtej Hornjej Schleſyſkej ma Pipczyńſki wjeſch ſtadło ſubrow we ſwojich lěſach. Wſcho dohromady je na ſwěcźe tuhwiłu wokoło 70 ſiwych (ſkludnych) ſubrow.

Polazy chodźa ſubry ſaźy ſaźydlicź w jich poſledniej domiſnje, w Białowieſkej holi. Najprjedy wuſadźichu ſubry ſ Pósnańſkeje zoologiſkeje ſahrody, potom pólſtkneježeŕſtwo dalſche ſubry pſchikupi. Nětko maju w Białowieſtej praléźu hižo 11 ſubrow a maja nadźiju, ſo žo pſchiſporja.

Białowieſta hola, jena ſ najwjetſchich ſajimawoſćow Pólſkeje, bu ſ tym hiſchcze ſajimawſcha. Je tam nimo ſubrow tež wjele druheje ďiwiny, na pſch. jelenje, ďiwje ſwinje, wjelki a ďiwje kóčki. Njedawno běchu tam tež hiſchcze ložy.

Białowieſta hola liči wokoło 130 000 hektarow a wobſhima wokoło 180 kilometrow Piſches praléź cźecze rěka Narewka. Schtomow maſch tam wſchelakich. Maſch tam hłownje khójny, ſchmrěki, buby a nimo nich tež hraby, buki, jaſenje, wjaſy, bréźy a wobyzy.

Białowieſta hola je dźenża pólſki narodny park.

Radio

Njedźelu, 3. junija ſtyſchimy:

Königswusterhausen: Nimo ſnateho njedźelſkeho programa: 8,15 ſa katarſtwo. 9 raňſcha nutrnosć. 11,30 Bachowa kantata ſ Lipſka. 13,10 tačzele. 15,15 ſa wjeſny lud. 18,30 ketarjo hudźa. 21 miſchtrſzy Nürnbergſki ſpěwarjo.

Lipſk: Nimo ſnateho njedźelſkeho programa: 11,30 Bachowa kantata. 12,10 naměſtna hudźba.

Hiſchcze ważne ſ njedźelſkeho programa: Barlin: 20 rejwańſka hudźba ſ Wina. Wrótſtaw: 20 walczki a pothody. Beromünſter: 20 konzert. Warſchawa: 19,15 lohka hudźba. Stockholm: 21 orcheſterſki konzert. Praha: 16 lohka hudźba. Budapeſt: 19,45 konzert.

Póndźelu, 4. junija ſtyſchimy:

Königswusterhausen: Nimo ſnateho wſchědneho programa: 13,10 tačzele. 20,10 ſerenada. 21 operetta „Vogelhändler" wot Zellera.

Lipſk: Nimo ſnateho wſchědneho programa: 5,55 ſa burow. 12 hrodowſki konzert ſ Hannovera. 14,15 wo filmach. 15,15 bajki. 17,20 ſpěwy. 18,20 ſabawny konzert.

Hiſchcze ważne ſ dnjoweho programa: Barlin: 20,15 Beethoven — Schubert. Königsberg: 19 ſabawna a rejwańſka hudźba. Stuttgart: 20,10 ſ Puzzinniowych operow. Mnichow: 20,10 wječor Verdia. Beromünſter: 19,50 opera „Die Zauberflöte" wot Mozarta.

Z gmejnskeho žiwjenja

S Raſchowa. W poſledním ſjawnym poſedźenju gmejnſkich ſaſtupjerjow ſo wojſewi, ſo je ſakſke ſmutkowne miniſterſtwo ſjednoćenje gmejnow Budeſtezy, Hajniźy a Raſchowa do jeneje gmejny ſ mjenom Budeſtezy dowolilo. Do nowoho ſaſtupjerſtwa ſo dwaj ſapósłkarjaj pósćeleſtaj. — Gmejnſke ſlicźowanje je ſo pruhowało a ſa prawe ſpósnało. Wjeſnjanoſta ſo wuſwobodźi. Wjeſnjanoſće Sadſchej, kiž ſwoje ſaſtupniſtwo ſtoji. ſo ſaſtupjerjo ſa jeho dźěło dźakowachu.

Při čećinym pohrjebje

(Wobras je wžy.)

„Ně — ničžo, njepjschidu hakle žobu nuts“ wotpokaja Hapla, hdyž ju Madlena prošpješe, jo by do wulete jśtwy pschijschła, žo kofeja napila a kuśt baby pojedła. Hižo po puczu je žebi na to myślika, jo traśna tnjeni žwakowa, ta stara kmótra, tu też wječe budże. A woprawdże, ležma ś tšežnymi durjemi nuts stupi, a ś powoženjenymi durjemi dó jśtwy kuknywschi, wuhlażu ju sa krutym blidom, tak kuśt baby w kofeju mača.

„Ně, njepóndu žobu nuts!“ Tuž dže hischcze tas prěti a žebi cżetu wobhlada a žo cżische ja nju pomodli. Hdyž běchu kaschcź jaczinili, stupi psched tšežu a cżaka tam na schulu a knjeża fararja.

A hdyž na to Dora, mjenujuży jeje žwakowa, ś domskeho stupi a wonej žej nětajkej pokdra metra bliško śtejśeł, jena na druhu njehladatej, jahnywschi, so bystrej žej ruku dalej.

Hdyž běchu cżetu žwjatocżnje pohrjebali a wschitzy žo sašu do žarowanskeho domu wrócżichu, da žo Hapla tola narěcżeć, žobu nuts hicź. A hlejcże, nětko sašu ta taba Dora borka a njeczini žobu.

„Ně, ně — pojedu domoj. Ssym hižo prjedy schalku kofeja wupiła. Hdyž pak na ložu pad dżeczże, so njebych wotpokasał, pódu žobu do kuchinje, žo hischcze chwilku pohyndynež a schalku kofeja wupicź.“

Nětko cżinicże nješchto ś tajtimi twjerdymi hejemi!

„Nješe to runje won kowrótnosć a hlupoicź?“ potwjerdnje Barcźikez wuj. „Ssmy wschitzy tak rjenje hromadże a cżeta wotpocżuje w Bożim měrje, je žej lepschi dżeł mutwolika. Wschi tak wnuzkej starobje tak dołho wjazy žiwa njebyła, tuž chżemy ji měra popschecź. Wy-li hischcze rěcżeć mohła, njeby wěcże chżyła, so bychmy dołho sa njej hórke žnjły ronili. By prajika: Cżińcże jej radscho rianu hodźinku, hdyž ssę wschitzy tak rjenje hromadże. Haj, tak by wěcże prajika. Ale ś womaj hejomaj woprawdże žane žortu njejžu. To žane wałchnje nieże! Schto dha matej na to, Hapla, schto dha je?“

„Nó, ja tola na nju ničžo nimam! Hdyž pak wona hižo zyliczże léto tak wólbrnje na nnje cżini, sa to ja tola njemóżu! Njejžnym žej žaneje winy wědoma!“

„Dajcże jej bycź, tu wężku dyrbju sašu do porjadka dacź, prjedy ieju dżenża njepuschczu,“ wustorczi Barcźikez wuj a hiłchcże jedyn žitny wupiwschi, wosmje žwoje porcżma hromadże a pschecźischcźi so pyches pschitomne pschibu'niśtwo runu měru do kuchiny a cżita Dorje levitn, so žo wschón pyri.

„Ja?“, spodżiwa žo Dora, „ja tola napschecżo ji ničžo nimam. Cżehodla cżini tak wólbrnje, ta seżuschena kaldona!“

Pschi tym pak njerdże žobu, byrnjeż ju sa ruku wsal a do jśtwy nucźił. Skónczńje žwoli wona do teho, so jemu žnju wężku rosiašni, cżohodla je zofała a tak je k tuśei roskorje hóschko.

„Nó, nó — Barcźikez wujo, njepschimjedżeich ju žobu?“ praschcża žo wschitzy, hdyž lažu do jśtwy łažupi. Ale tón žej šklakowa žwoju poknu brodu a wša žej ś zigaroweje tyści na blidże zigaru, a tak dołho hacź žej ju pschihotuje, rosiašni jim wschitko.

„Potajtim, poškuchajcże! Ssym drje mjes nami naiskarchi a žym nětko šmérz, rozumicże? A to je moje hamtike mjeswocżo! Ale Hapla, njewśmi mt ja što, tróschku wina pak ty też žo. Hdyž žu pożledni ras pola waż na wopnże byli, žo žo hižo šwopredka tak spodżiwnje ładżerżała, każ by cżi łapła prawje njebyło, so žu na wopnt pschichli a pschi wobjedże žo zyle tkrótka była, każ by cżi żel cżiniło, so dyrbiich jich žobu „nafutrowacź“.

Khóts dracź a narbaź, nětko bu nascha Hapla cżopla, w niej žo warjesche!

„To macże, to macże!“ Wy mje tola nadošcź šnaiecże. Ssym dha woprawdże jena ś tych skupych? Wy ssće mje tola też woptali. Nó, runje nawopak běsche to ś tej krażnej Doru, jeli žmém wotewrjenje rěcżeć. Niż ja, ale wona cżinjeżche wot wschcho špocżatka tak wólbrnje, każ li njeby prawje a hódż było, so je ju muż k nam žobu na wopnt wsał. Nětko wona wšo wschitko na hłowu staja. Žadyn cżłowiek njeje ju pschi jédi wobrěcżał a ji do hubn hladał. Ně, w jédźi je ś widliczjakami łakała, każ li njeby došcź „ham“ było a ja ničžo tłmane warićź njemohła. A ja žym hischcze prajika: Jeżeże jenož a njewśmicże ja što, tak derje wschak žtodżeczź niebudże, każ pola waż doma!“

„Ně, zyle hinak by dyrbjała rjeż“, doda Barcźikez wuj. „Ty by pjecża prajika: Nó, hlejcże, wy hłupi njejcże, pschińdżecże na wopnt a tak žej doma na to waschnje jenu jédź salutujeże!“

„Schto žym ja prajika?! Nó, cżakaj, dyrbi mi hnydom k rěcżam bycź! To by hischcze rjeńscho było!“

A hižo nóżkuje, khwatnje do kuchinje, a žtyschcich jeju žo wadźicź.

„Ně, wěcże, hdyž to tak je, cżinju so domoj pschińdu!“ praji Pětschanna a wostaji kłžaże běrny a kołbaśowe pomałti leżo a pschima sa žwój florowy tłobuk na woknje. Też druhim je tajka hadrija jara pschecżiwna, runje dżenża na pobrjebnym dnju.

„Njech jeno žo ras dotcźitej, to je derje!“ a Barcźikez wuj liny žej hischcze jedyn žitny a dże sa nimaj do kuchinje. Haj, wężeche žnju khwilu dżekacź, doniż jetu k rońmej njepschiwjedże a tak dołho njemężeschе, so žo sa łożu ruku jena powżyny a hromadże do wulkeje žiwy cżehnjechu. Tam wschak hischcze tróschku na žo dorkałchtej, ale Barcźikez wuj łożi wscho na žort a na śmech, tka so wobej štónczńje hinak njemóżeschtej, hacź dotalnemu hłupemu dorkanju žo žmjecź a wjeżoże njeswocżo cżinicź.

„To by hischcze rjeńscho było“, a Barcźikez wuj je ordy na žwój kumscht, „bychmy-li w žwojim frejnym pschecześlstwje a to runje dżenża na tajkim khutnym dniu pschijeni njebyli a žo hromadże šnjeczą nochzyli. Hdy dha žo hewak tak rjenje hodźi hacź runje pschi pohrjebje. Dokelž na kwašach je wjele zuseho ludu pódła, tehdom njeje pschecżeschli šmjatk tak cżisty. Pójtej jow, wój cżornej borkawje, štorżtej ras hromadże, tajku schtleńcżtu cżiśteho hižo šnjeżetej, to žo jenož njedrożtej! Našcha luba staruschka śpi a wotpocżuje w cżichej jemi. Tak hy žo wěcże wjeżelika, so štej žo sašo šjednatej. Takle, nětko žo hałka tróschku krucże pożydnjemy. Arnoschto a Herta, tak khěts naš dżenża njewotbudżetaj! Hdyž potom wokoło wjeczora žo wotšalimy, pódżemy wschitzy, nichtó žam!“ Schtoż Barcźikez wuj tas praji a do rjada štaji, to ma ruzu a nošy a žo po tym jedna.

Błysk zapali briketarnju

W nocy w pjatkej wjeś Somain w Lilleskej wokolinje w północnej Francowskej cżeśże njewjedra potrjechichu. Błysk dyri do briketarnje, kotraż sa krótki cżaś w plomjenjach stejeschе. Někotři dżełacżerjo pschi nóznym dżele do šchłody pschińdżechu. Jedyn dżełacżer žo ś nałatymi płunnami sadużh. Schtyrjoch dżełacżerjow dyrbjachu do khorownje dowjesć. Wobeń sa wjele milijonow škłody nacźini.

Zamołwity za spisaćelski wobsah: A. Dučman, za nawěšćki dr. I. Cyž, wobaj w Budyšinje. D. A. IV 1934: 2385.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 22. junija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,509	100 pólsk. złotych	47,25
1 jendźelski punt	12,715	100 čěskosł. krónow	10,43
100 šwajc. frankow	81,32	100 franc. frankow	16,50

Barlinska burša měješe pjatk pomérnje pschećežerje wiki. Dobre powěsće wo saarskim praschenju na burju pschihódnje skutkowachu. Tohodła kursy akzijow swjeżscha dobre wostachu. Wobežbje žiwe pak běchu žažo wiki rentowych liśćinow a kursy žynje postupichu.

Barlinske žitne wulkowiki mějachu wczera njewschédnje dobru tendenzu. Wschcho žita žo jara mało posikżeschе. Mtyny šaptacżichu za pschenżu a rožku płacżiny, kiž žo žadachu. Pizowadża žo šnowa podrożichu. Wowž a jecźmjeń měješchtaj štajne wiki.

Wczera płacżeschе w Barlinje zentnaŕ

pschenżu: 9,50—9,75 hr., — rožki: 8—8,25 hr., — jecźmjenja, nal.: 8,15—9,10 hr., — wowša: 8,50 hacź 8,70 hriwnow.

w Drježdżanach:

pschenżu: 9,05—9,15 hr., — rožka: 8,65—8,75 hr., — jecźmjeń, nal. 8,50—8,80 hr., najmiti: 8,20 hacź 8,30 hr., — wowš: 8,85—9 hriwnow.

Wiki šchtwórtk w Sherjelzu.

Pschenża 18,80 hr., rožka 15,70 hr., jecźmjeń, nal. —, butra 70—75 pj., jeja 7—10 pj., běrny 1,60—1,80 hriwnow.

Płaćizny rězneho skotu na Drježdżanskich skótnych wikach.

Pjatk 1. junija 1934 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne druziny a woznamjenjenja:

Celata: 285

Najlepše kormjene ćelata wot cyca	50—55
Srěn e kormjene ćelata wot cyca	45—48
Snadnje wuwite	34—40
Na špatnišše	—

Wiki w ćelatach běchu srěnje.

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

1. junija 1934 — Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne druziny a woznamjenjenja:

Woły: 757

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rězneje hódnosće hač do 6 lět	34
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	31—33
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	28—30
Mjenje picowane wšěch starobow	24—26

Byki: 879.

Połnomjasne, wurośene, najwjetšeje rězneje hódnosće	30
Połnomjasne, młódše	28—29
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	25—27
Špatne	22—24

Jałojcy a krowy: 1338.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	26—28
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	22—24
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	17—20
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	11—15
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1926.

Najlepše wukormjene (2. druziny)	40—48
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	30—40
Špatne (4.)	20—28

Wowcy: 7286.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	32—33
Starše wukormjene (2.)	28—31
Mjenje wukormjene (Märzschale) (3.)	22—27

Swinje: 13442.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiżenj., hač do 1½ lět stare	36—38
Wukormjene	34—36
Mjasne	32—33
Šnatne	36
Rancy a kundrosy	—

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

2. junija 1934 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora	najniše płaćizny hr.	najwyše płaćizny hr.
Howjazo mjaso z kośćemi - - 1 kg	1,40	1,60
Ćelace mjeso - - - - - - 1 kg	1,40	1,80
Skopjace mjaso - - - - - 1 kg	1,80	2,00
Swinjace mjaso - - - - - 1 kg	1,40	1,70
Tukrajny swinjacy šmałc - 1 kg	1,80	2,00
Pšeńčna muka - - - - - - 1 kg	0,38	0,56
Rżana muka - - - - - - 1 kg	0,36	0,38
Khlěb - - - - - - - - 1 kg	0,25	0,27½
Jédźne běrny, nowe - - - 1 kg	0,06	0,07
Rajs - - - - - - - - 1 kg	0,28	0,80
Hróch - - - - - - - - 1 kg	0,40	0,80
Soki - - - - - - - - 1 kg	0,40	1,00
Amerikanski swinjacy šmałc - 1 kg	1,68	1,76
Sušeny połč - - - - - - 1 kg	1,80	2,00
Dobre mloko - - - - - - 1 ltr.	0,22	0,24
Jédźna butra - - - - - - 1 kg	2,80	3,10
Jeja - - - - - - - - štuka	—	—
Jédźne buny - - - - - - 1 kg	0,28	0,46
Cokor, drobny - - - - - 1 kg	—	0,76
Petrolej - - - - - - - 1 kg	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.) 1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty - - - - 1 ctr.	—	1,15

Wlčne płaćizny w Budyšinje.

2. junija 1934.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.
Najlepše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet	najniša płaćizna hr.	najwyša płaćizna hr.
Pšenica, 76 kruta płaćizna - 50 kg	—	9,65
Rožka, 72 kruta płaćizna - 50 kg	—	8,25
Jećmjeń, lěčny - - - - - 50 kg	8,25	8,50
Jećmjeń, nazymski, 2rjadkaty 50 kg	—	—
Jećmjeń, nazymski, 4rjadkaty 50 kg	8,10	8,25
Wows - - - - - - - - 50 kg	8,25	8,50
Wows - - - - - - - - 50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju) 50 kg	2,20	2,50
Syno - - - - - - - - 50 kg	3,00	3,50
Sloma z mašinu młóć., pras. 50 kg	—	0,90
Sloma z mašinu młóć., k zasł. 50 kg	1,20	1,40
Sloma z cypami młóćena - 50 kg	—	—
Butra - - - - - - - - 1 kg	—	3,00
Jeja - - - - - - - - 1 štk.	—	—
Pšeńč. muka 0-65% Type 502 50 kg	—	17,00
Rżana muka 0—60% Type 610 50 kg	—	13,25
Pšeńčne wotruby - - - - 50 kg	—	6,50
Rżane wotruby - - - - - 50 kg	—	6,50
Běrny (w małowikowanju) - 50 kg	2,50	3,00
Husy - - - - - - - - 1 štk.	—	—
Prosata 715 štuk - - - - 1 štk.	8,00	18,00

(Swinjace wiki běchu srěnje.)

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg Płaćizny po złotej hriwnje.

	1. 6	31. 5.		1. 6	31. 5.
Pšenica	—	—	buny	8,10-8,90	8,10-8,90
rožka	—	—	woka	7,00-7,75	7,00-7,75
jećmjeń, nal.	163-167	161-165	módre lupiny	6,00-6,50	5,85-6,40
jećmjeń wows	—	—	žołte lupiny	8,25-9,00	8,00-8,85
kukurica	170-174	168-172	zeradella	7,75-8,75	7,75-8,75
pšeńč. muka	27,25	27,00	raps, wosušk	—	—
rżana muka	23,65	23,25	lany wosušk	6,30	6,00
pš. wotruby	11,75	11,75	such. truhanč.	5,60	5,45
rżane „	11,50	11,25	běrnj. kruški	7,25	7,15
raps	—	—	syno, 50 kg	—	—
hróch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0	rżana sloma	—	—
lane symjo	—	—	pšeńč. „	—	—
pjeluški	8,50-9,00	8,25-8,50	wowsna „	—	—
			ječna „	—	—

Płaćizna za pšenicy za wuplodźerja 188 191 193
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 157 160 162

Pčołarske towarstwo „Delni Sprěwiny Dół“

Rozprawa Budyskeje wobkedźbowańje za meju 1934

Wysokosć nad morjom	Temperatura po Celsiju: najniša	najwyša	srjedźa měsaca copłota	Hibanje wahi w dekadach (1—2—3): Přiběranje po gramach 1	2	3	Wotběranje po gramach 1	2	3	Suma w kilogramach	Liča dnjow: wuleczenja	nošenja mjedu	hłowne žórło za nošenje mjedu	mnohosć dešća
210	+ 3	+ 24	+ 16,3	2050	1800	1050	600	1300	1200	9,800	29	8	Wučne kwětki	23,0

Benin, potajne kralowske město

Benin, žydło „Obу", bohatkala Nigerije, rěka wschudže pola domorodnych pschi afrikanskim nawjeczornym brjohу „Abo", schtoż wosnamjenja nëhdże „Město treje". To je jara pschihódne mjeno, pschetoż hacź do léta 1863, jako Richard Burton do Benina pschindże, tam cżłowjekow żyle sjawnje woprowachu, mnoho cżłowjekow khžižowachu, so bychu Ju-Juja, wulkeho ducha, wujednali. Wjele podóbischo hischcże cżłowjekow tajnje woprowachu. A hischcże dżensa je město, kotrež ma runе dróhi a schérоke aleje, kotrehoż thěże žu żyle hinak twarjene hacź pola wschich druhich cżornych rassow, hischcże dżensa je Benin polny potajnoscżow a ſ żyle spodżiwnym duchom napjelnjeny. Prjedy abo posdżisho wschitzy zuli plantażowi dżełacżerjo roscżekaju, a horsika bëłych, kotraż w Beninje bydli, je w spodżiwnym straschе żiwa. Potajna knjeżita rassa, kotraż Benin wobknjeża, kotrejż wumëłzy mjedżiny a wubypanki stworichu, wo kotrychż wucżeni praja, so jenoż mało sa rycżinami grefscheje kżewneje dobу steja, tónle cżorny knjeżiti lud, wo kotrymż nichtó njewé, le kotrez rassy pschitżkuscha, kak je k afrikanskemu nawjeczornemu brjohej pschischol, kak je żwoje knjeżitwo natwarił a cżehodla potom w 17. lëtstotku żwoju mós żhubi, tónle Beninski lud ma hischcże dżensa wasthnja a nałożki, kotrez žu żyle spodżiwne, a hischcże dżensa płacżi Beninski kral, „Oba", ſa boha.

Portugisjo je w 15. lëtstotku Benin namakachu. Misijonarojo prózowachu žo tehdy, kak móhli woprowanju cżłowjekow sadżéwacż, a stónczi žo ſ tym, so jich Ju-Juduchowni sabichu, jich wutrobу ſ cżëłow wurëschachu a je żjedżachu, so bychu też móz bëłych muzi dohrli. Też bëše naramjeniki, kotrež portugalisiży misijonarojo noschachu, mëjachu Ju-Ju-mëłchnizу ſa drohotne kusło. Noschachu je pschi żwojich wobrjadach. A hdyż w běhu generazijow naramjeniki rospadachu, žo medzinjżuju muzoju Benina ſ wapnom wobëlichu. Hischcże dżensa potomnik misijonarowych mordarjow skoty ſchiż wokoło schije nożu, hdyż Ju-Juwej wopruje, hischcże dżensa namasa żebi cżorne cżëło wot horjeka hacź dele ſ bëłej barbu a nożu bëku żuknju. Wulki wusnam ma „Wulki cżertowy cżaż", kotrež schtyrnacże dnjow traje a žo ſ nowym lëtom sapeczina. Sa tutón żyły cżaż njejsmë nichtó do města pschinicż; smëch je wopuschczicż, ale njejsmëch žo do njeho saho wrócżicż. Jenoż kralowy łójer krokodylow, stary kuśaŕ, kotrež żiwój wopor pschi żiwym cżële do kralowskeho palaza pschinjeże, so móhle žo tam skocżata cżertej a bohu żlónża, bohu deschczika a Ogiwej, bohu strowoscże, woprowacż, może bjes straċha pucż wot rëti do města wuziwacż, bjes teho, so bychu jeho duchi pokleli a wón na cżiwlach bohatej żmjerczi wumrëje. Hacź je to wusdacże abo hacź ju njesnate jehdże napoje medizinskich muzi, kotrez tutej starej wërże móz dawaju, hdyż žo cżękko rjeą. Na kóżdy pad je Benin schtyrnacże dnjow dołho wot żwëta wotsamknjeny.

Schtyrnacże dnjow dołho žo krokodyle a byki, wowzy a koży woprują a jich cżëła do hłubokeje dëry smjetaja, do kotrejż psched hischcże żyle krótkim cżasom sczate kłowy woprowanych niewólnikow padachu. Po Burtonowych powëścżach bëšche to spodżiwne na woprowanju cżłowjekow w Beninje, so njebëchu wone żuroweho raſu, so wunuczene njeskutkowachu. Oba wot jeneho wopora k druhemu dżesche, tóżdemu nawda, prjedownikam pósżelstwo pschinjeżeł. Rëczesche jara pschecżełnje je smjertnymi kandidatami. A hdyż nëkoho smużitosczi wopuschczi a wón wo żwoje żiwjenje prosżesche, potom žo jemu dari. Tamni pak wjeżele do żmjercże dżechu, jako wuſwoleni pokelniżу na duchow, jako wotpósłani, kotrež mëjachu dескhczit, ptódnoicż a schkit psched khorosczemi wupróżnicż. Nëtkole Oba w pyschnyń, je skotom pschekkanych drastach, mjedżane pjerschczenje na porstach a krónu ſ kórarjow na hłowje, psched hłubokej hrjehu sedżi, w kóżdej woporny stół skónża. Ju-Ju-mëłchnik, bëży wobarbjeny, se żyłu medizinskich muzi wobdaty, ſ praftarymi mjedżanymi ſwonami ſwoni, pokkaduje ſ kuluchami naikpschcheje japanskeje żidy a wschëmi mózнymi z Europy dowożenymi drohotnoscżemi wotlaż Oba. Stoja tam krażnje schotowjene mjedżane figury prjedownika krala nimo wumëłzy wurëšowaneje żłonowiny, hobrsche żkonjaze suby pódla wudypankow najlépschcheho dżela, każ je nihdże we Afriży hewak njenamakamy. A tola jenoż najmjenje ſe starych wumëłzich wudżełkow w Beninje wosta. Hacż do léta 1897 palaz Oba stejeschе, hobrsti twar wëry njepodobneje pyschi; njeliczomne mjedżane wudżełki a wubypanki ſe stota žo tu khowachu. Palaz žo wotpali. Drohoczinki wumëłstwa žo żhubichu. Pokasachu žo potom w Parizu a Londonje, sdżela w Stuttgartu a Lipsku; na nich prózuja žo nëtkole wucżeni hódaricżu tuteju knjeżiske rassy ſhódacż. Nichtó ſ wëstosczu njewé, ſ wotkel pschiwinowaty Ju-Juja pschindżechu.

Też dżensa hischcże nichtó dokkadnje jich waschnja a nałożki njesnaje, pschetoż Oba płacżi jako bóh, jenoż malo cżłowjekow ma ſkadnoscż, jeho wohladacż. Spodżiwne stare tkaniny w cżasu „Wulkeho cżertowego cżaża" po dróhach Benina noschcha, w dworje krala žo potajne modlitwy spéwaja, kotrychż smjeł nimo Ju-Ju-mëłchnikow nichtó njesnaje a kotrychż rëcż żaneje podobnosche ſ druhimi ſnatymi cżornuſkimi podrëczemi nima.

Niech cżłowjek też bóle dwëluje, hdyż do Benina pschindże, bórsły jeho tola spodżiwne sarżucze hrabnje, so żu tu hischcże wëzy, kotrež je w ſpinej Afriży hižo dawno auto a zivilisajzija wuhnała. Pschi kóżdych khëżnych durjach w Beninje je wukucżił ſ podobnu cżerta. Dary žo tam wschédnje rano woprują, so by cżert pschi żwojej podobisnje, potajkim ſwonka domu wostał... Ale tónle kult ſ djabołom njeje hróżbu żhubżazy. Też wobrjadу, kotrež žo pschecżiwo ſtym Ju-Żujam pschewjedu, pschi kotrychż tyżazy do města pschindu, so bychu žo dny dołho wopojeli, njeduchi do rëti honili, też tute kultne reje njejżu hróżbne...

Cżëżnjaze je w Beninje jenoż wëdomjo, so žo tu sta tyżazy cżłowjekow wjeżele woprowacż dachu, so hischcże pscheđ pol lëtstotkom pódu tu ſe żwojej kżu macżachu, so ſamżni kuśarjo, kotśi jim ſe ſpodżiwnymi mjedżanymi rokkami dołhe hożdże do mojow hijachu, do najwusnamnischich wumëtżow wschëch dobow ſtkuschachu a wudżełki wumëłstwa ſtworichu, kotrychż rjanoscż nichtó wotprëcż njemóże; wudżełki wumëłstwa, kotrež nicżo še ſhonym tworinstwom cżornuchow cżinicż nimaju, kotrež žu w technizu a macżinje, w duchu a wuwjedenju dopołnje njeafrikanske. Dżensa, ſrjedż motorisowaneje Afriki cżornuchow w kraſnym ryczerſkim wubrónjenju widżecż, w rjeczażnych panzerach a mjedżanych klobutach cżornych cżłowjekow na cżertowym ſwjedżenju, kotrehoż pothod je njesnaty, to je jedyn ſ nëkotrych dżiwow, kotrež móże Afrika hischcże posticżecż. nk.

Jurij Šewčik-Komorowski nawoženja

Po prawom wschak żebi nascheho Jurja jako nawoženju tak prawje myślicż njemóżu, dokelż mëjesche stajnje wjazy sajima ſa żerbske prózowarske dżełko hacż ſa żerbske rjanolinki. Hdyż pak nëtko tomu tak budże, każ to ſ wëšteho żórka wëm, potom žo wjeżelu ſ nim, pschetoż cżemu dyrbi žo jenemu lépje hicż hacż druhemu . . . po ſnatym prajidmje.

Niczo za to, Jurjo. Hischcże żiwje ſpominam, kak ży wschudże do kola ſapschimnył, hdyż bëšche nuſa na mużu wole a ſtutka. Hischcże żiwje żo dopomnju na twoje prëne pëżnjeżiske sapoczatki, hdyż dżekachmy w kruhu żerbskich junakow a dżensa cże ſnaje łóżoh Serb, kiż cżita a żwoje pišmowstwo a runje twój ludowy ras rëczi wschëm ſ wutrobje. Dopomnju pak žo też hischcże na jene naju seńdżenje, hdyż wuſtlowjesche takle: „Ja żebi wosmu jenoż Sserbowku, jeli žo dożnka żenju!" Dżakujem tebi, so ży żwoje ſtowo tak mużnje dżerżał a njejży tak cżinił każ mnohi żerbſki pišmawucżeny.

Lud ma prawo żebi żadacż wumënjenje wot kóżdeho jenoltwiża, so by hnł dale żiwy! To ſ twojim żerbſtim kwaſom a potom ſe żwojej ryſy żerbſtej żwójbu dopokasach. Haj, prosty lud je a budże je ſathowarjom nascheho ludа a to je jeho a żobu twoja ſkawa!

Dobre pschikłady a żu ſtote żymjo a ſtutki, ſtowa żu jenoż lohke putti. Budż ibożownу ſe żwojej wusmolenej Sserbowku. A jeli mam cżaż, pschindu na kważ!

Njewjesche.

Jurij Schewcżik nawoženja!
Schto žo jenoż ſtawa?
Kajka żunja kuśatka
Je drje jemu wutrobicżku wſaka?
Wutrobicżku je drje jemu lubicż żmëła,
Ale **Jurja** trjebamy też dale do żerbskeho
dżeła.
Tuż, ty luba jeho wutroba,
Njewotwjedż a njeſapleńcż nam żerbſkoh'
pëżnjerja!

Twój Budyšchan.

Niemóżne hranicy

Błudne poſtajenja mjesow po wójnje wschudże w namjesnych krajinach ſpodżiwne wobſtejnoscże pschinjeżechu. Tak je na pschikład dróha Aachen—Trier w blischcżi wëſy Fringshaus nëmcka, mjes tym so je krajina na prawo a na lëwo dróhi nowobelgiſka. Nëmżay złowni ſaſtojnizу maju tu ſ najwjetschimi wobcżeżnoſcżemi wosowacż, dokelż dże móża pschesmykowario ſtajnje ſaſo na belgiſku krajinu cżeknycż, mjes tym so żu złowni ſaſtojnizу ſami kulkam pschesmykowarjow wuſtajeni. Saſtojnizу njemóża ani ſwoje karabinarje wuzicż, dokelż ſmëdża jenoż tëlecż, kak dróha bëži. W julìju 1933 złownaj ſaſtojnikaj w tutej namjesnej krajinje zwólbu pschesmykarjow pschesklapschtaj, kotraż ſe ſchtyrjoch żobuſtawow wobſtejesche. Pschesmykarjo ſdżela cżekachu, ſ belgiſkeje ſtrony potom na ſaſtojnikow tëlachu. Jedyn ſ wobdżelenych dyrbjesche żo nëtkole pscheđ Aachenſkim żudom ſamołwicż. Dosta 4 mëżazy a 10 dnjow jaſtwa. Dla 6 hriwnow, kotrež bë kóżej pschesmykujo saſłużił, tónle muż ſwoje żiwjenje na hrachi ſtajił! in.

Dżensa prënje předstajenje w cirkusu Gleich

Hižo ſahe rano jëdżachu nimo naſchich klamow zirkuſowe wozy w bohatej licżbje, kotrež ſpëschne traktory cżehnjechu na Tſchekënju, hdyż knjeżi cżile żiwjenje. We wosiku 75 metrow żo jara wjele żelesnych żerdżow do semje bije, na kotryż żo hobrſti ſtan, kiż ma ſam wahu 80 centnarjow — ſe żyłnymi powjasami pschicżini. Bórzy żo ſtajeja żo wyſoke worſtowe ſchczeżoŕy, kotrež 4 po licżbje, maja żytu cżeżu żelta njeſcż. Sa nëkotre hodżiny budże żelt hižo ſtacż. W ſamżnym cżasu twari druha kolona pilnych njeſprózniwych zirkuſowych ludżi w dołhich tydach żelty, w kotrychż żo bórzy mnohosczi ſchtyrinohatych artiſtow w cżerſtwej żłonje ſdonjazu. Sta wupruhowanych rukow mjes tym na pschiprawach k żedżenju wozow. Niż mjenje hacż 3 wulke wagony drjewa żu, — tehnowa hala dopokas wulkotneje organiſazije — w nëkotrych hodżinach na ſpodżiwne waſchnje ſromadże ſeſtajane. Po kładżenju elektriſkeho powoda a dalſcheho hobrſkeho drobneho dżeła może żo wjecżor, kotrež 50 ſenſazijow wotpočeczi. Kedżbujo na to, so budże pschedstajenje ſchinje jenoż 3 dny tracż, mamy ſa tżóne ſtarosczi na wjeleſtronſte poſlicżenja pokaſacż. Wowzy, koni ſmëja możnosczi wſchë wukony wuhżoeje ſchule wobkhowacż. Dreſuru dżiwich żwërzatow, kotruż nawjedуje wo żyłym żërcże ſnaty mischtr Sailer-Jaſjon, bjes kóżdeho dracżowanja, budże ſ wożebitej ſenſaziju. Sa akrobatiſke kuſti poſtaraja žo 3 wſchelake ſkupiny. Na kraſnych barkow-polnych koſtumach, w kotrychż žo dwanaje nałożki ſe wſchelakich tónzow żwëta pokaſaju, budża wócżko kóżdeho pschihladowarja wokſchewicż. S tym wëſo programmu njeje dałeko wucżerpany, każ hižom napſomnjeny, 50 ſenſazijow żo poſlicżi a dwë dobrej kapale wupjelnitej boahty programm, kiż 4 hodżiny dołho ſabawu a potwucżenje poſlicża. Klowny a żortarjo tu wëſo też żu a poſtaraja žo wo to, so żo kóżdy ſ wutrobу ſaſmëje. S wcżipnoſczu mëżmy potajkim dżeńſnischi wjecżor na Tſchëſrini wcżakowacż Gleich, to je żyrkuż, kajkiż bycż ma.

Towaſtwowski powëſtnik.

Drježdżany. „Hromadnikarjo" zeńdu so ſtwórtk 7. junija w Reichelbrän na Christianskej drózy 22. Pschinoſk żmëje k. hudżbny direktor Krawc wo nazhonjeenjach na hudżbnym a kulturnym polu při pućowanju w Juhoſłowanſkej. Po tym zhromadźenja wšëch Drježdżańſkich towaſtwow Wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Lichań. „Zernička" woswjeći njedżelu 3. junija ſwjedżeń ſwojeho 10lëtneho wobſtaża. Popołdnju w 3 hodź. je ſwjedżeńſka ludowa zhromadźizna, na kotruż su wšitcy přeprošuja. Wječor poſkića ſo dźiwadło: „Dźiwja Hilża", nëkotre spěwne khory a ſolo-spěwami a žortny wustup. Do programa a po programje su reje za młodych a starych. Serbſke towaſtwa a serbſki lud přeprošuje z tutym tow. „Zernička".

Cżëżke njeſboże ſ lëtadłom w Jendżelſiej.

Rosbitki franzowſkeho pósłiſkeho lëtadła, kiż krótko po wotleczenju ſ Londonſkeho lëtaniſcha Croydona pschi ranlëwym rózku pokaſuje wobſchkodżeny ſchczeżoŕ.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunoswanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišć Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćenčarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezbožerija z 1000 hr. – hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožerje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožerja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 127 | Budyšin — Pónđelu 4. junija 1934 — Bautzen | Lětnik 93

Ministerski president Göring wo swojim pućowanju po Balkanje

Pruski ministerski president a němski lětakowy minister Göring měješe se žurnalistami dźěše rozrěčowanje wo swojim pućowanju po balkanskich krajach. Wo swojim wotpyće w Bukarešće ministerski president Göring rjekny, so je pschi swojim krótkim pschebywanju we pschestolnem dźěrjeću, so by juhosłowjańskemu ludu njeprózninje a pilnje prózuje, so by derjeměcze swojeho kraja posběhnył. We Juhosłowjanskej pak tež frustrowanje za nowu Němsku pschiběra.

W Athenje je so ministerski president Göring z grichiskim ministerskim presidentom Tsakarizom a swonkownym ministrom Maximom rozrěčował. Tutaj mužej staj tež wulke frustrowanje za nowu Němsku pokazałoj. Wón je so z nimaj wo wikowanišćich a kulturnych praschenjach rozrěčował, kiž wotaj krajej zwjazuja. Ministerski president Göring ma zaćinjeće, so by poćahi mjez Němskej a Grichiskej wurjadnje dobre.

Wo swojim wopyće we Budapešće Göring wutrobne pschećelstwo wujebnuły, kiž wjednik wuherskeho ludu za němsce lud zaćuwa, a tež nowu Němsku a jeho wjednika zrozumi. Tež z ministerskim presidentom Gömbösom je won rozrěčował a pytnył, so je tež wón k Němskej pschećelstwo zmysłny.

Wjesele a spokojenje w Saarskej

So je saarske wothłosowanje na 13. januara 1935 postajł, wschitkich narodnje zmysłenych wobydlerjow saarskeho kraja radosćuje pschekhwapi. Poslednj czaj běchu je bojeli, so wěste mozy we Swjazku ludow wschitko pospytaju, so je saarskemu ludej zaruczene wothłosowanje znjemóžni. Tehodła je nětko cźim bóle swjeselazce, so je je dźeń wothłosowanja hischcze pschedy postajił, hacź běsche je wočakowało.

W Saarbrücken je zbory rano ludźo w cźerjódkach na dróhach we tutym swjeselazym podawku powědachu. Měschcanske a privatne twarjenja běchu z khorhojemi wupyschene, kaž na wulkich narodnych zwjedźenjach. Pschipołdnju je so wschěch wězow swonjesche. Wječor wotměchu je w zyrkwjach dźakne Boże słužby.

Aloisi rozprawja Zwjazkej ludow

Njedźelu popołdnju je je so w Swjazku ludow rosprawa wubjerka tšoch mužow za Saarske wothłosowanje wosrjewiła. Rosprawa pschedpołoži je dźenża radźe Swjazka ludow, so by ju pschijała. Wona wopschija 30 stron.

Rosprawje je pschidate listaj němskeho a francowskeho swonkownego ministra, kotrajž staj pschedźiwje wubjerka rjoch za Saarske wothłosowanje je pschepodałoj, a wosrjewjenja we rukowanjach. Druha pschiłoha šaberka je z jenotliwymi postajenjemi ludoweho wothłosowanja w Saarłej. Tute postajnja wobšahnja 60 stawow. Słónčnje je je je pschiłoha wo thłostajach za pschestupjenja pschi wothłosowanju pschidała.

Hobrski wopyt na wustajeńcy němskeho zeživiaceho stawa w Erfurće

Prěnja wustajeńca němskeho ježiwjazeho stawa je tež wčera njedźelu, na połdlenim dnju, jara žiwje wopyta. So by je móžnosći wjele ratarjow wustajeńcu wopytacz – tak, němskostatna železniza njedźelu něhdže 40 wobšebitych dźěłowych sapołožł. Prěnje pjeć dnjow wopyt wustajeńcy dźała 205 000 wobźěłanjesche. Njedźela pschinješe je šama 95000, so jich ležba nětko dosahła 300 000 wu-

Francowska je też spokojom

Pjatkowne jednanja w Genfje su francowske nowinarstwo spokojile. Saarske wothłosowanja a pschewrót we praschenju wotbrónjenja słožuje je pjeca po pschećelach Francowskeje. Francowske nowiny pišaju, so Francowska w saarskim praschenju njeby wjazy dozpěć mohła, hacź je dozpěła.

Francowscy wójnscy wojowarjo žedźa za mocu

W Francowskej su je sašo wschelake kongrehy swjatowy wójnstich wobdźělnikow wotmě'e. W jenej zhromadźisnje prjedawschi wójnsty jeźi pschećiwo knježerstwowym naprawam protestowachu, z kotrymiž je wójnskim wobdźělnikam wěste prawa pschikrótšachu. Woni žadachu też wucźišćenje privatnych a zjawnych dźełarjow a zlatnu reformu. Wójnsty wobdźělnizy žrěbi wot Swjazka ludow z ketziju žadaju, so by je Swjazk ludow myśle powschitkownego wotbrónjenja dźerżał, so by je dospołne wotstronjenje wójny dozpělo.

Kongrej nazionalneho swjazka wójnstich francujych je w pschitomnosći prjedawscheju ministerskeju presidentow Paula Boncourca a Chautempsa słónczi. Kongrej sašmjebjawsche brónjenje a widźerške najlěpsche rukowanje za krypschi pschichod w jednanjach z Němskej.

Krajny swjazk wójnstich wobdźělnikow połnózneje Francowskeje žadasche wot swojich zbohustawow, so bychu je aktiwnischo we narodne žiwjenje prózowali. Prawizarski sapósłanz Goy rosponminasche na jenym sjězdźe wójnstich wobdźělnikow, kak maju je wójnzy wobdźělnizy w pschichodze do franzowskeje politiki sarjadowacź.

Simonowy nawrót do Genfa hišće njewěsty

Sobotu běsche hischcze njewěste, hdy je jendźelski swonkowny minister Simon z Londona sašo do Genfa wróći. Mózno je, so je dźenża hatke w Londonje wotbrónjenski wubjerk jendźelskeho knježerstwa zhromadźi, so by wón wjace w Genfje rospominał. W Londonje hischcze njeje wěste, hdy je Simon do Genfa wróći. Nowiny „Daily Telegraph" pišaju, so Jendźelska, Amerika, Italska a Pólska nochcedźa k nekajkim rěčczanjam po Litwinowym nanjecze pschisłupjeć, kiž je je z wjetšcha pschećiwno Němskej a Japanskej měrza. K temu powěsć Reuterez telegrafowarnje wosjawja, so Litwinowowe namjety njejsu ani najmjenšcheje nadźje słudźile, so mohł je nawrót Němskeje do konferency nětk wołojicź.

Jendźelska saarskeho kommunista do kraja njenusći

Jendźelske wyschnosće saarskemu kommunistej Kurtej Thomasej njedowola do Jendźelskeje sapuczowacź. Jako Thomas do Newhavena pschijědźe, jeho sastojnizy sašo wróćo pósłachu. Thomas měješe njemjiły jako sastupjeć Saarskeje w zhromadźisnje podpjerazeho wubjerka za wopory saschižma wěcżeć. Prezident wubjerka protestowaše pschećiwo sadźerżenju jendźelskich sastojnikow, wusłyschnywschi, so by Thomas žiwojim jendźelskim pschipołłucharyam wo sajimawych nadrobnosćach wo žiwojim nowischim rosrěčowanju z Thälmannom mohł rosprawjeć.

Litwinow chce zaso Paris wopytać

Po powěsći z Moskwy chze rusli zwonkowny komnisar Litwinow po skónčenju konferency za wotbrónjenje we Genfje do Parisa pućowacź, so by z francowskim knježerstwom wo wutworjenju porjadnych mjes Ruskej a Francowskej jednał. W swisku z tutym wotmyślenym pućowanjom běsche je tež pisało, so Litwinow tež London wopyta, tuta powěsć pak njeje wěrna.

Jimanie kommunistow w Waršawie

Warschawske wyschnosće su w poslednich dnjach 45 kommunistiskich wjednikow jasałe. Wyschnosće zebrachu potkadnjun kommunistiskeje strony a druhe pjenjezy, kiž dosyła 50 000 Slotych wnezinjachu. Sajeći su z ma'ymi wuwsaćemi wschitkim Židźa. Pschi pschepytowanju bydlenjow jenotliwych sajatych wjele poćezowazeje mačźiny, typazy statej njepschećelskich Ktakow a špitzow zebrachu. Pscht jimanju a pschepytowanju je policija tež lokal kommunistiskeje strony wušłědźiła. Wona hosćenz samkny a sasyglowa, sajatych pak wschitkich statnemu rěčezniftwu pschepoda.

Khlěbowe płaćizny w Ruskej so podwojiłe

Rada ludowych kommišarow w Moskwje je na konzu sajećenego měsaza wosjewiła, so je je žito w mejach w polowiščich krajinach Ruskeje dźěl zyxowo skasył, a so je je z tym postupowanje wičnych płaćizny sa žito sawinowało. Rada ludowych kommišarow dyrbješe nětko dotalne „niske płaćizny" sa khleb, kiž je na znamki wudawa, powyschicź.

So by je tuta cźeja nekak wurunała, je dźelacźerjam, kotšij nitki nsdu dostawaju, pschirazk na mjdu płaćzi. Nowe khlěbowe płaćizny płaćza hižom wot 1. junija. Prjedy płaćeschze kilo khleba na znamki 30 kopekow, nětko pak 60 kopekow.

We swisku z podróżenjom khleba w Ruskej je je khlěb tam se žiwobudneho wikowanja thubit. Wyschnosć chze tódy spekulazijn z khlěbom njeběmilnje khłostacź.

Kongres antifašistow w Athenie so zakazał

Grichiske knježerstwo je skhadźowanje antifaschistiskeho kongresa w Athenje sakasało. Wot njedźelnischeho rana sem policija a wohnjowa wobora wschitke dróhi k zhromadźenischczam wobkładźi. Kommunistojo pak njedźiwajuc teho spytachu sjěd wotewricź, tola wšo podarmo. Pschi srażenju z policiju je 4 wobsoby z wulkemi ranichu. Policija 300 wosobow jaja.

Rusojo rubja w mongolskich templach

Kaž hižom pišachmy, je w swonkownej Mongalskej z srażenjam mjes Rušami a Mongolami dóschło. Mandźišy sastojnizy wudawaju, so su Rušojo někotrych Mongolow morili, dokelž nochzychu zwój domjazy ztót Rušam wotedacź. Na to je je 500 Mongolow wobrónilo a 30 ruskich sastojnikow, mjes nimi majora Cźampekowa, zamorowało. Mongolski offizěr, kiž běsche cźelnył, powěda, so su Rušojo mongolske klóschtry a temple wurubili. Położenje wobhladujo, maju nalěznosć za jara khutne.

Krótke politiske powěsće

— Němski kanzler Adolf Hitler pschija w pschitomnosći němskeho ministra dra. Goebbelsa presidenta Lucy (narodneho italskeho filmowego towarstwa) Paluccia. President němskeje filmowoje komory Scheuermann jeho pschewodźesche.

— Pólski smutkowny minister je rosschérjenje Prazskich nowin „Napschećiwny nadběh" a Saarbrückenskich nowin „Němskeje Swobody" w Pólskej sakasał.

— W Zürichu sarjadowachu sozialdemokratojo pjatk wječor antifaschistiku protestowansku zhromadźisnu. Na zhromadźisnje je so z kommunistami swadźichu. Wjednik zhromadźisnje wjedowoli kommunistiskemu rěčnikej rěčeć. Po

pukach cžehujechu kommunistojo pšched wokrjeżnje jaſtwo, ſo bychu wjednika wojowarſkeho ſwjaſka pšecžiwo kommunizmej, kotrehoż běchu dopoldnja ſajeli, wuſwobodźili. Policija kommunistow rozhna. Tuchi ſ kanjenjemi do policijstow njetachu. Na to policija 41 demonſtrantow ſaja, ale najwjazy ſ nich ſaſo puſchezi, jako běſche ſebi jich mjena napiſała.

— Najrathladniſche Pekingſke nowiny Hsapei Jih Pao ſu ſo ſakaſale, dokelž ſu powěſcž ſ Nankinga wocžiſchczale, kotraž žadanja Japanſkeje wopſchijeſche. W tutych žadanjach je najwažniſche, ſo Japanſka wotſtupjenje Amoyſkeje (Fukienſkeje provinzy) na 99 lět jako pažowu krajinu ſebi žada.

— Amerikanſki namórniſtwowy ataſchej w Moſkwje je ruſkemu wójniſkemu kommiſarej wojſewiſ, ſo w auguſce amerikanſkaj liſchiſałaj do Leningradſkeho pſchiſtawa dojedžetaj. Dźeſ amerikanſkeho muzſtwa na nětkotre dny do Moſkwy pſchijědže, ſo by byk ſ hoſcžom amerikanſkeho pſzłanża Bullita.

Cyrkus Gleich w Budyšinje

To je zyrkuſowy program, kiž ſebi polne pſchipóſnaſe ſaſtuži. Zyrkuſ Gleich mjeſeſche hižom ſdawna ſwem dobre mjeno mjes pſchedewſacjemi ſwojeho runjecza. Tuto ſwoje dobre mjeno ſe ſwojim lětuſchim programom na pſchihodne waſchnje wobkrucza. Możemy bjes pſcheſmahnjacza rjec, ſo ſpoſtičenja dobre tradizionelne zyrkuſowe waſchnje pěſtuja, a ſo zyrkuſ Gleich ſwoju najwjetſchu cžeſcž w najlěpſchej dokonjanoſcži jenotliwych cžiſłow pyta, a koždy ſmaſeſ zyrkuſoweho wumětſtwa to tež hnydom pytnje.

S bohateho rjada poſtičenjow wuiběhnjemy na prěnim mjeſtnje dobre konje a jich dreſzury. Schtož ſtupanje konja po tynkach hudźby naſtupa (wyſoka ſchula), zyrkuſ Gleich pſchetkwapjaze dokonjanoſcže pokaſuje. Tež we wumělſkim jěchanju a hewaſchim pſchedwjedženju kuni pokaſowachu ſo dobre cžiſła.

W dźiwich ſwěrjatach ſmě zyrkuſ Gleich tehorunja ſ dobrymi dreſzurami wuſtupowacž, kaj to pětne pſchedewjedženje ſ běłymi miedwjedźemi pokaſowaſche. Wołoſbje pak ſpodoba ſo wuſtup ſ lawami, kiž wopytowarjow ſe ſwojim drje khětro ſtraſchnym ſadžerjenjom tutych rubježnych ſwěrjatow, kotrejž domiſna ſu kraje ſe cžoptym ſtožkom, wot ſpočatka hacž do konza w ſylnym napjeczu dźerži. Tež ſkon (elefant) a wjelbłudy (kamele) njepobrachowachu.

W rjedže poſtičenjow wuſnamjenichu ſo tež wołoſbje wukony akrobatow, kotrejž pod wyſokej ſtčžu ſwažliwje a ſdžela tu njewidźane wuſtotne ſwucžowanja eſpakinje wuwjedźechu. Pſchi tutej ſkładnoſcži njech hódnje na ſkupinu Arabaw ſpomnimy, w kotrejž ſej 70-lětny ſtarz ſobu wuſtupowaſche jako mlody hólc. Tež *wumělſki tříšl ſebi hódne naſpomnjenje ſaſłuži.*

K roſwjeſelenju a k ſpodobanju wocžow zyrkuſowe holcži rejowachu, jich woſerſki ballett namała wołoſbite ſpodobanje pchipoſtkuchariow. Pſchi rejach a jěchanju ſej pycha draſty pſchijomnje ſtutkowaſche.

Program je dožnła jara bohaty a wulzy wotmenjazy. Sa ſwrt běſche ſej poſtarane, zortarjo ſdžela jara dobre zortne wuſtupy pſchiprawicž ſroſumja, a zyrkuſ Gleich ſteji tež w tutym naſtupanju nad pſcheriſkom.

„Ziwa raketa“ na konzu porjada je wěž ſama ſa ſo. Ziwy muž ha ſo ſ raketowym aparatom do powětra wuſtřelicž. Tutón podawk je ſobu to najlepſche mjes poſtičenjemi a na konzu hiſchcze ras prawje rajnje pſchedewjedže, ſchto zyrkuſowi ludźo huſto na hrački ſtaja.

W pſchestawy poſticža ſo pſchileżnoſcž k wopytej hródžnych ſtanow, kiž ſara powuczaju pſchehlad podawaju wo dobrej kajtoſcži Gleichowych ſwěrjatow. Mnohy tutu dobru pſchileżnoſcž rad wužiwa.

Zyrkuſ Gleich woſtanje Budyſkim a wokolnym wopytarjam w dobrym dopominjecžu. Wopyt zyrkuſa może ſo ſo dobry mjenowacž, wosſebje wo wopyſche njedźelnſkeho wjecžora ſmě ſo to rjec, runje tak wo ſchim popołdnju, hdźež ſo tehorunja połny pſchedwjedže. Zyrkuſ Gleich woſtanje jenoſ dźenża pónđelu a poſlednja ſkładnoſcž k wobdźenża wopraſdze hódnehu programa ſo pop. w a wjecžor we 8 hodź. poſticža.

Poswječenje lěhwa dźěłoweje służby w Budyšinje

Wječera njedźelu dopoldnja w 11 hodź. poſwjeczi ſo ſkupinowe ſakładne lěhwo 1/152 dźěłoweje ſłužby we twarjenju Budyſkeje ſukelnje. Jene twarjenje běſche město Budyſchin wot konzerna „Togi“ ſa 42 000 hriwnow kupiło. Wutwarjenje thěje do pichikładneho lěhwa ſo hodźeſche pomérnje tunjo pſchewjeſcž, dokelž dźěłowi dobrowólnizy wjele ſwami pſchinoſchachu.

Hižom ſoboku ſo naſche město na ſwjedżeń pſchihotowaſche. Mjeczor ſkupinowa kapała 152 na Hkownym torhoſchczu konzertowaſche. Poldźiſchco hibaſche ſo ſmólnizowy cžah po Budyſchich dróhach. Wobej poſticženi namałachu wulki ſalim Budyſkeho wobydlerſtwa, ſamże *ne placži wo wjecžornym piſkanju na Mjažowym* torhoſchczu.

Njedźelu dopoldnja po nimokhodje na Zitnych witach wotmě ſo poſwjeczenſka ſwjatocžnoſcž na dworje ſukelnje. Kapała dźěłoweje ſłužby ſahudźi. Poſwjeczenſku rěcž *mějeſche ſuperintendent* Berg. Sa město Budyſchin porčža wyſchſi měſchczanoſta dr. Förſter. Wón dopomni wobežbe na to, ſo je Budyſchin prěnju dźěłowu ſłužbu w Němſkej měł, khwaleſche hódnoſtne dźeło, kiž je dźěłowa ſłužba w Budyſchinje dokonjała. Jako běſche pſchiprawjenje dźěłoweho lěhwa ſe wſchěmi wołoſuoſcžemi rozwał, pſchepoda jo ſe ſhožopſchejnymi ſłowami dźěłowemu wjednikej Schindlerej. Tutón jo ſ dźakom k wſchitkim tym, kiž ſu na pſchiprawjenju dźěłoweho lěhwa dźěłali, pſchewja: Njeby, ſo hakle je nazionaliſozialiſtiſchi ſtat wobkrucžił dźěłowu ſłužbu w prawym ſmyſle pſchinjeſł. Saſtupujo dźěłoweho wjednika ſa rauſchu Saksku ſ Altena ſkupinowy wjednik Glauſch ſ Drježdżan ſhožopſchejne a pohonjaze ſłowa porčža. W mjenje Drježdżanſko-Budyſkeho wotrjeżneho hejtmanſtwa a Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa k. hamtſki hejtman dr. Sievert nowemu lěhwu ſhožo pſchejeſche. Wón dopominaſche na hódnoſtne dźeło dźěłoweje ſłužby w zyłej Hornjej Łužicy. W ſakſkej Hornjej Łužicy je nimale 4000 dźěłowych dobrowólnikow, w Budyſchim wokrjeżu wjazy hacž 1000. Stónczńje jo ſo jedyn ſobuſtaw dźěłoweje ſłužby ſa wſchitku podpieru a ſajim dźakowaſche a pſchilubi, ſo chże dźěłowa ſłužba tež dale po ſwojim dotalnym ſmérje dźěłacž k lepſchemu ludu a wótzneho kraja. Poſwjeczejeńſka ſwjatocžnoſcž ſtónczi ſo ſ němſkej hymnu a Horſta Weſſelowym ſpěwom.

Sowjatocžnoſcži pſchiſłamkny ſo wobhladanje lěhwowego twarjenja, kiž hižom ſe ſwojej ſwonkownej ſwjeżdżerſkej pychu ſelenych pletwow a thorhojow na wažny dźeń dopominaſche. Lěhwo je pſchikładnje pichiprawene a ſawoſtaji na wobhladowarjow najlěpſchi ſacžiſchcž. Delekach wupſcheſtrěwatej ſo wulka mjeſenka a zedźerja, w prěnim poſthodźe ſu pſchebywaniſke ſtwy ſa dźěłowych dobrowólnikow ſamějczene. W kóždej ſtwi bydła ſtajnje nětołi muſoju hromadże, tóżdy ma ſwoj thamor, ſrjedź ſtwy ſteji blido, wokoło njeho ławli. Wſchitke měſtnoſcže ſu rjenje ſwětle. W druhim poſthodźe je wulka wobſchérna lěhatnja. Loża ſu pa cžrjódkach ſeſtajane, nad kóżdym kožom je hiſchcze druhe pichipraweneje. W druhim poſthodźe ma tež wjednik ſwoju pihańnju, tehorunja je tam lěkarſke wotdźělenje ſamějczene. Wſchitke měſtnoſcže ſu ſtrowotnizy pſchikładne, a dźěłowi dobrowólnizy maju tak lěhwo, w kotrymż ſmědża ſo derje a doma cžuc.

Popołdnju poſticžičzu ſo ſportiſke pſchedwjedženja na měſtczanſkim ſportniſchczu Mlynkej luzy. Wjeczor pak ważny dźeń ſ němſkim wjeczorom, rjanej ſabawu a rejemi wuttincza.

„Zernička“ swjeċeše dźesaċlětne wobstaċe

Jene ſnajagiliniſchich žerbſkich towariſtwow, narodżene w powójniſkim cžaſu, „Zerniczka“-Liſchańſka, ſpominaſche wczera njedźelu na 10 lět tuteho a ſakładneho narodneho dźěła. Po ſdobnym waſchnju wotmě popołdnju w Schiwartez hoſcženju ludowu ſchromadźiznu, kotraż bě nimo nětkotrych pſchecželkow ſ dala wożeſbje ſ mlodźinu wopytana. Tu bě mnje nawopak, kaj ſmy ſo hewak ſwjeczeni. To je hroczeł wulkeje ważnoſcže do pręda. Wuſnamne ſłowa rěczeſche wjednik „Domowiny“ a po nim druhi pſchitomni knjeża a wſchěm pſchitomnym ſo wutroba ſahrě w lubozži ſ domiſuje a maczerſchczinje. Wjeſele klinczachu ſerbſke ſpěwy a to ſamo tež taſke, kiž po ſwojim wopſchijeczu njeſnapachmy, běchu tola tak zunje, lube a w rytmiſe pſchikuline kóżdemu pſchecželſej mlodźinu. Jara dokładnje, a to je jara ważne ſa ſwoſczenje dźěławoſcže, roſtrawjeſche tež knjeż pſchedſyda w bżeżaczſkim dźele, ſwěry a próży bohatym.

Wjeczor wotmě ſo potom ſwjedżeńſki wjeczork. Sażo bě tu mlodźina a ſ njej jich maczerſki a nanojo, kiž běchu tež z tej niczo k pſchikuſowanju. Położich ruku ſaho na piſtolu a ju ſ paża ſczežech, prajo: „S cžim dha ſo ty a tuczi ludźo żiwicže? Podaj, ſchtoż maſch, hewat“ — ſ tym naſpinych piſtolu, jako bych tželicž chżył. Na tajke ſlepe hroženje naſta njematy hołk a tichcžeſche a korczmaŕ pſchede mnu na kolena padże, prajo, ſo ſu tu na ranje wjele wojakow nimo cžahnyli, kiż běchu cžorni ſmoble-kani a mějachu běłe nohi, a ſo ju tuczi wſchitko ſobu wſali, tak ſo do wjeczora nicžo dostacž njemóżemu, hacž jenoż kapku palenza. Ja ſ toho ſpóſnach, ſo ju bajerſcy ſtčžu nimo cžahnyli, pſchetoż cži běchu cžornje ſdraſczeni a mějachu běłe gamaſche. Tuż dóſtachmy jenoż kuſk palenza a dale niczo. Potom ſo tež hiſchcze wopraſchach, ſchto ma to na ſebi, ſo je tu tak wjele konjazych ſtopow we wokolinje widżecz, a wón mi wotmokwi, ſo ſu tu tež někotre ſta kokatow nimo jěchali. To njebě ſa naſ wjeſela powěſcž a my ſ toho ſpóſnachmy, ſo ſmy ſo ruſſkemu wójſtwu ſtólſtili. Spěchnje ſandźech hiſchcze do konjenza a wuwjedżech ſebi ſ njeho cžornebo konika, kotryż ſo mi na nohi truczińſchi bycž ſdaiſche, hacž mój woſſlabły brunacžk; tobo woſtajich korczmarjej. Potom ſydźech ſo rychle na nowebo towaŕſcha a ſ khwatkom wuridżechmy ſ dwora. So njebychmy kokatam do rukow padli, ſo po ſwojim ſdaczu thětry truch na hoł podachmy; ale ſchto mójeſche ſo w taſtim zuſym traju na prawy pucž namakacž? — *Mój cžorny konik mje tak dołho njenoſcheſche*, kaj pſchedawſchi brunacžk, kiž bě mj na ſto mil dałoko wjeſt.

Dale jěchajcy, woſtajichmy kanónow hrimot na boku, pſchetoż my ſo wójſtwam bliżicž njechachmy. Jako běchmy nětkuſu bahniſchczojtu rěku pſchekročzili, pſchihlědżechmy ſaſo do cžornebo lěſa. Pſches tón ſamy dyrbjachmy wjele mil cžahnycž, pſchedy hacž ſaſo cžłowiſke wobydlenja nadeńdżechmy. Naſche koniki jerichu hubjenu ſtaru lěſnu trawu, my pak mějachmy próżdny żołdk. Zanoho ſ nich tehodła njeſaržachmy, dokelž na jich thrihjeczе tola trochu ſpěſchnicžo krajinu pſchesdżechmy, hacž by ſo to pěſchi ſtacž mohło.

Stónczńje jene njedźelſke dopoldnje do wuſtedżeneho burjkeho kubła trjechichmy, kiž trochu ſboła makeje wjeſti leżeſche. Sdobom bě na kuble tež korczma. Naſch napoblad bě tu hiſchcze derje dołcž woſerſki, pſchetoż naſcha cžrjódka bě krucze wobrónjena, tak ſo mějachu ruſay burjo pſched nami tola kuſk ſtracha. Wſeſe wſchehoż komdźenja ſ koni ſleſechmy a ſo ſa jědżu prajechmy. Tež ſadżěchachmy ſebi na dworje hnydom mały woheń, ſo bychmy ſo pſchi nim wuhrěli; pſchetoż do domu ſaſtupicž ſo bojachmy, tam mohli naż nětkaſ popadnycž. Jako pak ſo burik trochu dołho hotowaſche, wuczeſchechmy jemu ſuche ſwinjatko ſ thlěwa, wotrubnychmy ſwěrjeczu hłowu a powěſnychmy je nad płomjo, ſo by ſo trochu wożmalilo. Na to pokožichmy je hiſchcze khwilu na wuhło a torhachmy ſebi potom cžaſcže wot njeho. Sſwinjo bě njemóżnje ſuche, ale my hoſpodarjej tójſchto rublow ſa nje ſapłacžichmy.

*

Bě hižom wokolo popołdnja, duż ſo ſ khwatkom na dalſche puczowanje hotowachmy. Tójſchto ſhotowo mjaſa běchmy ſebi ſ ſedłam pſchiwjaſali, ale na konjach hiſchcze njeběchmy, jako naſ njeſboże pſchekhwata. Ja wożeſbje mějach hiſchcze na hunje ſe ſhutkami ſwinjazeho mjaſa cžinicž, dokelž chżych kóżdu tóſtku ſobu wſacž. Runje pſchiwjaſowach mjaſo na ſedło a cžoch ſo na konja ſyndnycž, jako korczmaŕ pſchiběża, mje ſa tu pſchimny, ſmaŕ potorże a ſo na mnje tlakny. Wón drje chżyſche mje moricž, tehodła wſche mozy napinach, ſo bych ſwojeho njepſchicžeczela pſchewinył. To ſo mi tež radżi, pſchetoż ja jeho wo ſemju rěſnych, hacž wſcho wrjeſtowache. Wón nětk njemożnje wokaſche, jako jemu hrozach, ſo jeho namężeſce morju, dokelž je mje na taſke waſchnje napadnył. Mi pſchi tym derje njeběſche, jako mi njeſapaju do myſłow padże, ſo nam najſterje nětkaſi ſtrach hroži, kotryż je korczmarja throbleho ſcžinił. Tehodła jeho puſchczich a na cžekanje pomyſlich. Lědy pak woſi poſběżech, jako żyku Kokaſow ſa hunom wuhladach.

(Pokracžowanje ſežehuje.)

Tři léta w Ruskej

Originalna powěſcž ſ Napoleonowych wójnow.

Spiſaŕ M. A. Kral.

Pſchecžiſchczej ſ „Lużicžana“ 1866.

9] Pokracžowanje.)

Jako běchmy ras ſaſo we wulkim lěſu wjele mil poſpochł jěkali, a tak hižom a kacžini, ſo chżychu ſo nam cžrjewa ſwobrocžecž, wuhladachmy w mlodym ſnježu ſlěd, a tón naż dowjedże do korczmy, kotraż na mrokach lěſa leżeſche. My drje ſebi myſlachmy, ſo tu Ruſam do rukow padnjemy, wosſebje dokelž naſdala ſylny hrimot kanonow ſłyſchachmy a widżachmy mózne mróczele pólzrowneho dyma do powětra ſo poſběhowacž, tola hłob naż throbnych cžinjeſche. Pſched korczmu ſaſtachmy. Moji towaŕſchojo na konjach woſtachu, ja pak ſleſech dele, ſo bych do domu ſaſchoł. Bě nješchto tajſe wobſtaracž, dyrbiach to ſwjetſcha ja cžinicž, dokelž mójach jako Sserb też trochu ruſki. Ja wſchu ſwoju throbloſcž jebrach, ſkožich ruku na piſtolu a ſaſtupich do ſtwy. Na měſcže widżach, ſo bě korczmaŕ Zid, kaj to ſwjetſchna wſchitku korczmarjo w Ruſkej ſu. Wón pak njebě ſam, *ale zyła ſtwa bě połna Zidow, kotſiž běchu wſchitzy* w dołhich kaftanach a „ſchlapach“ abo w kłobukach na hłowje. Běchu drje ſe ſwożodneho měſtaczka bitwy dla do tuteje ſdaleneje korczmy cžekanyli. Wſchitzy běchu jara naſtrózeni, jako ja ſaſtupich, to jich wobliczа po-kaſowachu. Mje pak to cžim throbliſcheho cžinjeſche. Tola rěcžach ſwopręda jara měrnimje, żadach ſebi wódku a khléb a pſchiſtajich ſcž hnydom, ſo zyrobu ſapłacžu.

Korczmaŕ pak na mnje hladaſche, jako by prajicž chżył: Ty a pjenjeſy! a tola ſo też pódła bojeſche. Wón mějeſche kožnu cžapku na hłowje, każ cži druſy taſku pod kłobukami. Naſch wopyt bě jim njeſłubу a jako ſebi ja kuczeſſcho wódku żadach, rjekny korczmaŕ, ſo nima wódku a

schérna nižina wupschitšéwa, Mjerišcha nižina ſ Franzowskeje je Němšku pschečahnywschi žo w Pólškej zahydlika a žo tam šaho mózne seßhlnja. Wona je nam wožera ſ khwielemi pomročenje pschinjßela. K dešchczu w naschich kónčinach dale njeje dóschło. Dale w Schleſyskej mějachu njedželu rano njerwjedra. Nad Jendželskej wupschešerčwa žo šaho wyschina. Nižina nad Pólskej a wšiw jendželskeje wyschiny nehdže w Němšku mjeſujetej a ſ tym njewobstajne wjedro ſłudźitej. Dešchcza wschak hišće je wjele wocakacej nimamy. Wětry žo k po'nozy wobrocza a ſymnischi powětr pschiplawja, tak snježemy na nětorke dny šaho khłodnische wjedro. Ratać by radšcho widźał, hdy by tuto wobkhłódženje ſ prawje plódnym deſchczom ſaſtupiło. — Jutſje wutoru ſłónčko 3,49 hodź. ſłhadža a žo 8,08 hodź. thowa. Mežacźk ſłhadža jutſje na ranje 12,32 hod. a thowa žo pschipoldnju 12,56 hodź. Djenža ſtejí mežacźk k pośledníni bertiku. Protyka ſtaja, žo žo k deſchczej hotuje.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu** wutoru: **Trochu njeſtajne a khłodniſche wjedro.**

*

Woheń w Budyšinje

Wczeraſniſcha njedźela, ſkoro pschebohata na ſeńdźenjach, polna wobkhadneho žiwjenja, a znjoch, kiž běchu do naſchcheho rjaneho Budyſchina pschikhwatali, pschinjeße tež naſchemu měſtu wohnjowe njeſboże, kiž mójeſche žo jara lohko wuroſcź k wulkowohnjej. Pschipoldnju krótko pſched 12 hodźin pytny nimoježdžo kołeſźidny na Hornjerčéſkej haży, žo žo tam kur wała ſ tſěchi prjedawſchcheho Poppez domu. Je ot wulke ſchwiripoſtkhodne dwarjenje S njemdrej ſpěſchnoſcźu žo woheń na tſěchu wupſchesnje, ſe ſamnjej ſpěſchuſcźu pak tež Budyſka wohnjowa wobora ſ motorſkej ſtukawu ſapſchimnya bě wobdźiwanja hódno wobkedźowacź, kak ſyſtematiſcy woborniži džéłachu pschečiwo wohnjej. Sčukachu ſ wobeju ſtron na wyßoke domſke a to ſe ſtrony ſeſadneho dwora „Krónу“ a ſ Hornjerčéſkeje haży a ſmutſka ſtukaſche nózna trubjel často pschez rosbitu tſěchu. Sa krótku hodźinku bu wohnjowa wobora ſ ſnjeſom nad wohnjom a wěſče dakńje wodychnychu pschimjeſni wobydlerjo, žo bu tak ſtrach wulkowohnja wotwobroczeny. To bě dopokaś dobreje khmanoſcźe muſſtwa a wjednſtwa naſcheje měſchczańſkeje wohnjoweje wobory. Pschi wurunowanju pomhaſche žobu SA a motorowy wndyr. — K tenmu roſprawja policija: Wczera dopoldnja wokoło ½12 hodź. pod tſěchu leżownoſcźe na Hornjerčéſkej haży cźo. 18 woheń wudyri. Měſchczańſka wohnjowa wobora a Jenkeczańſka wjeßna wobora woheń ſa krótku hodźinu ſhaſchejchtej. Tſěſchne tóſty žu žo žobu ſniczíle. 4 tubine komory žu žo wupalile a ſpódnje poſtkhody ſ wodu cźeſko ſchkodowachu. Sſuſkodna leżownoſcź na Hornjerčéſkej haży cźítko 20 je žo ſ wohnjom lohko wobſchkodźila. Pschi haſchenju, wukhowanju a ſawjeranju wobdźélichu ſo ſkutkowje džéle motoroweje SA, Hitlerſkeje młodźiny a Technikkeje muſoweje pomozy.

*

— **Procesijón Božeho Cźela.** Wčera njedźelu wobdźéli ſo katolſke wobydleŕſtwo města Budyšina a wokoliny na zwučene waſnje na procesijón Božeho Cźela. Po dopoldnišich wulkich kemšach zestupachu ſo ſulſke dźéći, wučomcy na tudyſich ſulach, wšě katolſke towařſtwa a zjednoćeńſtwa ze ſwojimi khorhojemi k procesiji. Najſwjećiſe njeſeše za aſiſtencu kk. ſół. Hejduški a kan. Krjećmarja k. tachant Hartmann. Procesijón pohibowaše ſo přez Mjaſowe wiki na tachantſtwo, hdźež ſo při 3 woltarkach modlitwy wukonjachu. Při tym ſpěwaše cyrkwinſki khór ſtyrihłoſne ſpěwy z přewodom dujerſkeje hudźby, pod wjednistwom knjeza Englera. Stwórty poſledni woltark běše na Mjaſowych wikach, tam ſo po ſkónčenju modlitwow Te Deum wot cyłeje wosady zanjeſy. Zajimawe bě, zo ſo tón raz też wojacy zhromadnje na procesijonje wobdźélichu. Mjez druźkami wiſchadchmy też někotre w ſerbſkej drasće.

— **Wjeſele poſtawy tu žu, kotryž je Rudolf Warnecke,** naſch ſnaty Budyſki wumětź y w pißanych rynkach na ſcźeny **tudyſcheje Pſalſkeje winatnje** molował. Podobnje kaž we krwawe pěſchich mytnikow (Landsknechte), kotruž běſche k 1000 lětenemu ſwjedźenſtwu města Budyſchina pſchi Bohatej wěži wudebił, pokaſuje tež tuta rumnoſcź w pißanej ſiwej barbje dwdomdejſſe poſtawy ſrjedźnjeho wéka, kotrež žu ſo k „picźu a ſrazu“ podałe: Na pſchiſkładne waſchnje je pſchi tym wožebitoſcźe runta ſwužitkował. Tute wobraſy kóždeho wopytowarja rumnoſcźow pſchijomnje pſchekwapja a jeho k pſchebywanju hnuſcźa. Pſchi ſchlleńcźu dobreho wina je ſtudijum tutych poſtawow wožebje ſabawjazy. Doporučujemy wſchém, kiž dyžeža jónu měrnu hodźinku pſchi ſchkleńcźu wina tu měcź, tute rumnoſcźe žebi wobhładacź.

— **Saſtke pſchelutowaze a hajaze naprawy w honſtwarſtwje.** Saſtke hoſpodarſſe miniſterſtwo je w naſtupanju hajazych a pſchelutowazych naprawow ſłédowaze woſjewiło:

W ſakſtim ſwobodnym ſtaćje ſmědźa žo wot 1. junija jenož běhne ſa plahowanje ſo niehodźaze ſtorniki a hakle wot 25. julija też ſmlne ſtorniki tſělecź. To rěka, ſo ſo lětſa ſmlne rohiſnaki, widłaki a młode ſchelcźaki ſmła njeſmědźa tſělecź. Tehodła ſo woheje na ſcźehowaze poka'uje: 1. Honſtwar dyrbi pſchi tſělenju woſzeſbje wobhładniwy a ſdźerſliwy być. Woſſewjenje wotſtělenej ſtornizajej dźiwnje ma ſo ſ dwěmaj eksemplaromaj pola wjeſnjanoſty ſtacź, w kotrehož honſtwinſtim wokrjeſu je ſo dźiwina tſělila. 2. Tole woſſewjenje dyrbi po wěrnoſcźi a dospołnje napiſane być, dokelž dyrbi jako podkład ſa pſchichodne tſělne a hajaze pſchedpiſma ſłużicź. Rohiſna a k temu ſłuſchaze delnje cźeſtino dyrbja ſo, dźiwajo na wotmyſlenu wuſtajenju, thowacź, a ſo po ſadanju honſtwinſkeho wuſtajeneho naſtupneho wokrjeſa pſchedpołożicź.

Tuchorski lěs so pali!

W Hornim Wujeſdźe, 3. ſmažnika 1934.

Tutu porajazu powěźi rosſchěrjachu rujoze ſtreny w Semjach, Biſkopjach a Panczizach ſobotu popoldnju w dalokej wokolinje. Hobrſta kurowa mróczeł k ranju pokaſowacźe měſtnoſcź wohnja a kur rosptuny dale a bórje po lěſu. Luđžo ſ města a ſe wjßow khwatachu we autach, na motorſtich a jędnych kolejach. Jich jéſba bě jedyn zoł — Tuchorſki lěſ. Sſo pali! To ſłowo ſłędźeſche łodemu na hubomaj a ſtrachoćźiwje ſo kóždy praſcheſche, hacź je ſło a ſtraſchne.

Wokoło ſchtyrjoch bě woheń wudyrił. Dale a hórje wała ſo kur a pohonja khwatnych cźłowjekow. Hakle wokoło jenej běchu lěſni dźěłacźerjo měſtnoſcź wopuſchcźili a hižo ſaſy wotaſche jich wohnjowe njeſboże na ſamnjne měſtno wróćo. Nimale wſchitke wokolne wohnjowe wobory, kaž ſ Biſtopiſe a ſ Semiz, Stachowa, Sſchönbrunna, Porchowa, Wujeſda, ſ Wulkeho Možnja a Marijneje Hwězdy běchu pſchithwatake, ſo bychu wohnju ſadźewali. Biſkopiſka a ſ Marijneje Hwězdy běſchtej ſ motorſtej ſtukawu pſchijeſłoj, njemóžeſchtaj pak do dźeła ſtupicź, dokelž w blíſkoſcźi žaneje wody njebě. Tuž poſlednja ſaſy ſ cźaſom wotjéžde. Sa to pak ſo wobornižu, SA-muſožo a pomozni wjeſnjenjo ſ blížſcheje wokoliny ſtarachu, ſo bychu ſ knjeſom byli nad elementom. S matoku, łopaczu, je ſekerzom a piku dachu ſo do dźeła, wumjetachu hrjebje a ſamjetachu płomjenja ſ pjerſchcźu, wotrubachu a wotrſachu napalene łonzy podrubanych ſchłomow. Dla njeſmérneje cźpołoty wjercźeſche ſo wětſit wjazy króć, ſchtož dźěłacźerjo wobhładniwje wuźichu. Tola dyrbjachu ſdźeła w tołikim kurje ſtacź. Derje wſchak bě, ſo ſo tu jenož wo pſchiſerišti woheń jednaſche a žadyn we wjerſchkach njenaſta. Bywšetr wot wječora duł, by wohenj wěcźe na mjeſtſki lěſ pſcheſłoczíł a tak ſo kataſtrofalnje roſcheŕił. Pſchihladowarjo, kotříž běchu jaſzcźo pſchithwatali, ſu wjerczatý wětr widźeli, kak hałoſy ſobu do powětra bjerſcheſe. Woheń wupſcheſtrěwaſche ſo na wjazy łorzow, namaka w ſuchej jehlinje, wobježe pak we wotrubanych hałoſach a žiwizowych ſdonkach witanu zgrobu. Tutón wotdźeł ſ wotrěſanymi thójnowymi a ſchmrěkowymi ſdonkami wuczíni na 35 łorzow, daſchcej dwej hromadźe na 100. Mnoſy wobſtedźerjo we wokolinje njerad widźa, ſo ſo lěſ pobije, kiž wótnotu dźerji a wodu dawa.

Tuchorſki lěſ ſłuſcha Reichenbachſkej banzy w Vogtlandźe, prjedy wobſtedźeſche ju Biſkopika banka Engelhardt a Wagner. Drjewo je jena bayerſka firma kupiła a tehodła 20 ſwojich lěſarjow tu na dźeło pózłała. Schłoda drje pak wulka njebudźe. Wěſcze je woheń ſe preczíſíšnjenjom kónczk ſapaleneje zigary abo zigaretu naſtał. Se ſtrony ludźi, kotříž ſej tam hałoſy ſa tunjenjes wotwožowachu. W cźaſopiſmach a ſuchim pocźaſu hłódź ſo lěſny łohaj ſapała, móže tajki ſehlinoh tónz kataſtrofalneje ſchłody naczíniczí, ſchtož tutón ſrudny pad ſnowa wobtrucźa. W ſedmej hodźinje bě ſtrach tak daloko nimo, tola wosta tam wohnjowa ſtraja. Djaknje dyrbi ſo pſchipóſnacź, ſo wokolne wobydlerſtwo dźélaze muſſtwo a też pſchithładowarjow ſ cźerſtwej pitnej wodu ſaſtaracźu.

Tuchorſki lěſ, ſwoprědka 1000 łorzow wulki, ſtuchcźe hacź do lěta 1910 měrtu Budyſchinej, kiž jón tehdy ſa 600 000 hriwnow kupiłej Matej Nátherej w Biſkopizach pſcheda. W lěcźe 1930 kupi pomjenjcźeny lěſ tamna Reichenbachſka banka.

— **Nózne ſmjerſti poſledniego tydźenja** ſu po zyłej Saſkej na polach a ſahrodach wjele ſchłody naczíniłe. Wobežeje cźejčo ſu po Biſkopiſe a Kinsbórſke ſtrony potrjechiłe, hdźež je ſmjerſt roſtlinu bunow, tomatow, górkow a hanjow ſniczíł, też ſelo běrnow je ſmjerſko. Ssamo kcźejaza rožka njeje ſo tu a tam ſe ſmjerſtom pſchepuſchcźiła. Ratarſtwu w Hainichenje je ſmjerſt wulku ſchłodu naczínił.

— **Dyrbja ſo konje do pizowanja abo po nim napojecź?** So by ſo tole praſchenje roſriſało, ſu ſtótni łékarjo ſajimawe poſpyty cźiniłi. Se 4 litrami wowſża pizowaneho a na to napojeneho konja hyndom na to marichu. W jeho ſołdku jenoj 1 liter wowſża pluwaju namakachu, 3 litry běchu w cźrjewach. Druheho konja najprjedy napojichu a potom je ſamjenej měru wowſża napizowachu. Hdyž běchu tuto konja hyndom na to ſaréſali, jeho ſołdk hiſchcźe 4 litry wowſża wopſchijeſche, kotryž ſo hižo pſchetkateſche. W druhich padach ſo pokaſa, ſo ſo pſchezo khětro wjele wowſża njepſchetkateho ſ konja wupróſni, hdyž ſo hyndom po pizowanju napoji. Teho dla ſo radźi, konje prjedy pizowanja napojicź a dale konjam po dźele khwilu wotpocźnycź dacź, jim potom nječho žyna a wody a potom hakle wowſż dacź. — Pola cźłowjeka picźe po jédźi runje tak ſchłodnje na pſchetkaze ſkutkuje kaž pola ſwěrjatow. Hižo ſtawny Bismarckowy łékar dr. Schweninger bě Bismarckej porucził, ſo ſmě hakle naſſaſiſcho hodźinu po jédźi maliczkoſcź wupicź.

— **Nahła ſmjercź.** Njejapyn je ſchtwórtk wjecźor we ſtarobje 54 lět ſamkať Max Kubiza, na Lubijſkej dróſy bydlazy, ſ Božej ruczku ſo ſajawiſchi wumrěł. Semrěty je wjele lět w Budyſkej waggonowaj dźěłał, hacź je žo pſched dwěmaj łétomaj ſ wjele druhimi towařſchemi dla njedožahajeho dźeła ſ njeje puſchcźił.

Z **Radworja.** Naša „Katolska Bjesada“ je so wot jutrow sem hižo dwójcy pola Kralec w kormje zešła, a to 22. haprleja a 27. meje. Wopyt bóše w haprylu khmaniši dyžli w meji. Tehdom přednošowaše wučer Nawka wo „katoliku cinka“. Złožowaše so po knižcy jezuity Palawa. Po Swjatym Pismje a Domaša Kempenskeho „Kročenju za Khrystusom“ je tuta knižka za křesćana najwažniša. Snadź ważeny rěčnik ju nam raz hišće zeserbści! Jezuit Palaw pise, zo ma człowjek za prawdu wjele čerpjeć, njesmě pak być bojazliwy, ma so na Božu hnadu spuščeć, a tak wěsće dobudze w znamjenju swjateho kříža... Na kónču zhromadźiny bu hišće rozpominane, kelko zamóžeš za misijóny wuwikować, hdyž wšě potrjebane listowe znamki stajnje hromadźiš a potom dale daš — na př. do našeje čišćerńje. Tak wuwikowachu w klóštrje we Pallach za jeničke lěto 3500 hr. Su to potom też maličkosće, kiž my njetrjebamy kedźbu měć! — Na poslednjej zhromadźiznje, zašu njedźelu, přednošowaše bur Pawoł Smoła Radworski wo našim ludowym kancelerju, kiž je nětko wot 30. januara 1933 sem ze wjednikom w Němskej. Rěčnik zamóh přitomnych znowa zahorić za skutki wulkeho wjednika. Předsyda, knjez farař, doda, zo chcyło so tola našemu knježerstwu poradźić, duch praweho křesćanstwa po wšěm kraju zakorjenić. Z kěrlušom: „Budź powitana kralownа“ rozzohnowachmy so z měsacom maju. Hdy změjemy příchodnu zhromadźiznu, so w prawym času wozwěsći.

S **Njejwaczidła.** S cźejčim njeſbožom ſo ſaſdźenu ſobotu popoldnju tudomna Wintlerjej ſwójba potrjecźi. Jako Winkler ſe ſwojim pſchichodnym ſynom na łuzy ſyno na wós nakładowaſche, do wosa ſapſchehnjeny wot tutón, hacźrunje běſche ſaſpinany, trochu ſaczahny. Pſchi tym Wintler ſ wosa pſches hłowu dele padny a ſe krwawajej ranu na cźole a ſwinjenej ſchju — ani njeſyłnywſchi, leżo wosta. Sawołany łékar mójeſche jeno hiſchcźe jeho ſmjercź ſwjeſcźicź. Snjeſbożeny běſche jako rjadowař tudomnych ſtótnych witow powſchitkownje ſnata wožoba. Jeho pſchiwuſnym ſe powſchitkowne dźélbracze pſchiwobroca. Winkler běſche też ſwěrny cźitař „Serbſtich Nowin“.

S **Rakez.** Wichoriza je ſchtwórtk popoldnju pſchenaſchu wjeſ howrita. Satrachnje je wona w ſahrodniſtwje Khorle Hanuſcha zyghnowała. Wokna ſaſnych wohrédźow ſu ſo 20 metrow wyſoko ſběhałe a ſu na ſemju padnuwſchi ſo na kruchi rosbite. Wokonowych ſchkleńcźow je ſo nehdźe 700 rostaſnyło.

Z **Khróšcźe.** Po zwučenym dostojnym waſnju wotměſ ſo na dnju Božeho Cźela pobožny wobkhad po wſy, hdźež běchu woltarki nastajane. Cźyła wjes poſkići tón króć rjeńſi napohlad, dokelž bě wjesny puć plestrowany, zdźěła też twarjenja bělene atd. Na ſwjatočnym procesijónje wobdźélichu ſo towařſtwa z jich khorhojemi, też młodoſtny wotrjad „Jungschar“ bě z khorhojčku zaſtupjeny. Najpřihodniše wjedro bě tutomu wulkemu ſwjatemu dnju ſpožčene. Popoldnjſrjedź nyšpora kročachmy k wójnſkej kapali. Tute městno je woprawdźe idealny bleńk za tajke ſwjatočnoſce cyłeje wosady. Po wobkhadze bě ſkónčny mejſki nyšpor z „Te Deum“. Młodźi a ſtari, cyła wosada ſo jenak horješe za nadobny ſkutk a pobožnu modlitwu pod hołym njebjom. Njech naš pačeŕ nam bórzy wuprosy płódny deščik, zo bychu ſo łačne hona do ſyteje wole napić mohłe. — Po ſwjatkach bu knjez wučeŕ Hördler, kiž je hakle k 1. měrcej k nam ze Šěrachowa přišol, jako komiſarſki ſulſki wjednik wot wyšnoſce poſtajeny. Prjedawſi ſulſki wjednik, knjez Herbrich, je ſo zasy do Hirſchfelde wróćił. Wot 1 junija wučí při naſej ſuli knjez wučeŕ Eifler, kiž bě ſe wot jutrow ſem w Konjecach. Přitwar naſeje ſule budźe w měſacu juniju hotowy. Potom zaćehnjemy z Božej pomocu do nowych rjadownjow, kiž ſu doſć wulke a wobšerne.

Z **Worklec.** (Farař na wotpočinku Jakub Nowak ze ſydomdźeſatarjom.) Wčera njedźelu je farař na wotpočinku Jakub Nowak swoje 70. narodniny woſwjećił, 30. junija 1864 je ſo na Horje pola Khróšcźe narodźił. Po jeho theologiſkich ſtudijach je jeho biſkop Wahl 30. auguſta 1891 za měšnika wuſwjećił. W lětach 1889 hač 1896 bě knjez Nowak w Radworju z kaplanom, hdźež je pozdźiſo dołhe lěta faraŕſtwo zaſtawał. Po kaplanſkich lětach w Radworju jeho za kaplana do Budyšina přeſadźichu. Wot tam wón Bože ſłužby w Hajnicach wukonješe, hdźež prócowanja tamniſich katolikow wo założenje ſamſneje katolſkeje ſule hórliwje ſpěchowaše. Tole žadanje ſe potom w lěcźe 1901 dopjelni. Wot 1903 hač 1932 nětko ſydomdźeſatarſtwo Radworſkeje wosady zaſtawaše. Swój wječor žiwjenja farař Nowak we Worklecach přebywa. Za młode lěta je wón wjele pućował. Mjez druhim je Rom a Jeruzalem wopytał. Swoje pjero je husto do ſłužby ſerbſkeho piſmowſtwa ſtajił. Wjacy lět je z redaktorom „Serbſkeho Hospodarja“ był, wjacy dźiwadłowych hrónaboźinſkeho wonřiječa napiſał. Jeho hłowne dźeło, za kotrež maja ſo jemu Serbja dźakować, je „Cyrkwinſke ſtawizny ſerbſkich katolſkich wosadow“. W Radworju je ženiz njewuſtawacy měšnik rad ſo wopytowacy cyrkwinſki muzej zeſtajał, kotryž wſelaſ hódne předmjety wopřija. Njech ſo ſydomdźeſatarjej też we wosmym lětdźeſatku Boža dobrota a miloſć dostawa.

Se **Schwobiz pola Kamjenza.** Na polu worajo j jedyn tudomny ratař hornz ſe 100 małymi ſlěbornymi pjenjezami wuworał. To ſu cźiſte trośhe, kotrež ju ſ w ſchtyrnatym lětſtotku bíła.

S **Kulowa.** Cžěła Jan Mucha tu a jeho mandželska Madlena Rothej staj wčera cželnje a duchownje strowaj žiwoj słoty kwaš wošwieczitoj. S jeju mandželstwa je pjatnacze dźěcži wuchło. Wone žu žo wšitke w sprawnosći a cžełnosći psches wobcžežnosće žiwjenja pschebědźile.

S **Delnjeho Wujesda.** Farski vikar Krüger, kotryž wot 1. oktobra 1933 tudomne a Lucjanske faračstwo jako vikar sastawasche, je žo jako farar do Schönwaldawy powołał a je žo pjatk na městno swojeho noweho sastojnistwa skutkowanja pschebydlił. Hačrunje je jenož krótki cžas duchowne sastojnistwo tu sastawał, je žebi wschudže luboscz we wobėmaj wožadomaj dobył. Superintendent je se pschedbydnu Wujedjasnjeje a Lucjanskeje zyrkwinskeje rady knjeza farara Malinka-Lasowskeho postajił. Duchowni žuždobnych wožadow budźa hamtške dźěła wotmėnjo sastawacz a předowacz.

S **Delnjeho Wujesda.** W nozy wot wutory k srjedze je we wokolnosći sela bėrnow, banjow (kyrbsow) a górkow snowa smjerslo. Ssamo rožtowe khoży žu s městnami smjerste. W najcžich stronach bohužel njeporadżenje „m žnjam napschecžo hladaju.

S **Klėtneho.** Hosćenzaŕ a rėsništi mišchtr Willi Tlusty w Klėtnom dže w žiwjej leżomnosći cžiłło 39 Klėtnjanskich leżomnosnych knihow rėsnišstwo pschipraswicz.

S **Mužekowa.** Ssmjertne snjesbożenje s motorskim kokom.) Kantinski korczmaŕ Kodersdorfskich dźěłacžerjow do Kodersdorfa jėdżo, pschi sawinjenju pucza mój nad motorskim kolom hubi a padże. Pschi tym s hłowu do dróhoweho kamjenja srasy a mortwy leżo wosta.

Radio

Wutoru, 5. junija 1934 hiszchimy:

Königswusterhausen: Nimo snateho wschėdneho programa: 10,45 sa dźěcži. 11,45 Benjamino Gigli spėwa. 13,10 tacžele. 15,15 sa žony. 16 dujerska hudźba. 17 spórt sa młodźinu. 18,35 politiski pschehlad nowin. 20,15 hodźina naroda. 21 rejwańska hudźba.

Lipsk: Nimo snateho wschėdneho programa: 5,55 sa burow. 9 sa žony. 12 pišane tacžele. 13,10 pschipołdnischi konzert. 15 młodzi wumėłzy psched mikrofonom. 18,20 ludowa hudźba. 20,15 hodźina naroda. 21 instrumentalny konzert.

Hišcže wažne s dnjeschnego programa: Barlin: 21 sabawny konzert. Königsberg: 21 rejwańska hudźba. Wrótsław: 19 sabawny konzert. Kóln: 19 wojerski konzert. 21 hudźba s domišny. Frankfurt: 21 sabawny konzert. Wiu: 19,10 pšeni konzert po pschecžu. Bėłohród: 19 juhoslowjanske spėwy. Warschawa: 18,15 spėwy.

Najnowiše z cyłeho swėta

— **Pschi wjecžornym brjosy pokłapy Korcje w ranschej Asiskej žu cžežke wėtry sathadżałe. 200 korcanskich rybarskich cžołmow s wjazu hacž 500 muženi wobžadki je žo swrócziło. Ludźo žo boja, so žu wschitzy rybazy smjerzej w žolmach namakali. Druha sthła 300 rybarskich cžołmow je hischcže sthubjena. Pjatk je žo nimo teho 290 rybarskich cžołmow na morjo podało. Taisun je tež wėšcže tute cžołmy potrjechił.**

— **W srjedźnich wjecžornych statach Sjednoczenych statow hižom dleschi cžas njezmilna horzota knježi. Na horzotu je nėhdże 40 wošcžobow wumrėło. Knjeżeństwo je sa cžerpjazych farmarjow 50 miljonow dollarow postajiło.**

— **Wokolnosći franzowskeho města Marseille pschi Sersedžnoseńskim morju je w nozy k žbožcže cžežki zhon potrjechił. Schkoda, kotruž je wėtr naczinił, wjele miljionow frankow wuczinja. Słwiki žu żelesniške nakhyły podmėłe, we wokolinje Palveare je woda sio lėt stare mosty swotzorhała; tute mosty běchu dotal wschitke najhórsche powodženja pschečrake.**

— **Tuni wožebity cžah do Liberza a Dokzow** (Hirschberg). S nawěschtka w dżenjnischim cžiżle žo wosjewja, so njedżelu 10. junija wožebity cžah 60 proz. potuńschenjom jėdneje płacžiny se Shorjelza do Liberza a Dokzow pojėdże. Tešame potuńschenje płacži też ja jėzbu do stazijow, a saso wrócžo, i kotryhž wožebity cžah we wobłuku 60 kilometrow wotjėdże. Tutón wožebity cžah policža dobru pschiležnosć k wulėtam na Jeschicze a Jerške hory. Jėzdna płacžizna wuczinja s Lubija do Liberza 2,10 hr., do Dokzow 5,10 hr. tam a žem. Wotjėzd s Lubija rano 6,09 hodź., nawrót do Lubija 0,24 hodź. Pschi pschekrocženju mjesow njenaňanje wobdźėlnikam žanych wožebitych wudawkow. Pschestupjenje mjesow stanje žo na sakładze wožebiteho zhromadneho paża, kotryž żelesniza wobstara. Doporucžuje žo jėzdne khartti žebi po możnosći hnydom wobstaracz a pschi tym wo pschijeżce do zhromadneho paża we wubawarni jėdnych khartkow ako puczowańskeho bėrowa žebi wużadacz. Kónz pschijimanja je žo na pjatk dnja 8. junija pschipołdnju postajił. Dokładne łėtak je wschėmi bliżšchimi informaziemi móże žo pola wschėch wudawarnjow jėdnych khartkow a puczowańskich bėrowow darmo wużadacz. Tam žo też tózda dalsha informazija wudėli.

— **Pschi žobotnischim pschedstajenju w zirkuž Gleich** sta žo spodźiwne njeboże. Jedyn z hudźonikow podnu w pschestawży na ras z khėrko wyżkeje hudźbneje tribuny, a sanitetna kolona dyrbjesche jeho wotnjesć. Njeboże sta žo, dokelž njebėše wobłoženje tribuny kruce doscž pschicžinjene. Snjesboženeho hudźbnika dowjesechu do khorownje. W hamžnym cžażu sapali žo elektriske wjedżenje jeneje lampy se sażapnjenjem milimy. Wobnjotwa wobora tutón woheń, kotryž mohł wulku paniku wuwołacz, bu-li rosmėrow nabył, spėšnje wuhażny.

Sport

Najważnišej sportskej podawkaj za Němsku wėcerawšu njedźelu.

Wčera wšitzki pręcželow autoweho a motorowego sporta Nürburgske wujėzdżowanje w Eifelskich horach zajimowaše. To dopokaza wulka liczba přihladowarjow, kotrychž docyła nėhdże 250 000 naliczichu. Najspėšniši jėzdcži z cežkim wozom běše Němc Brauchitsch, kiž 125,3 kilometrow hodźinskeje spėšnosće docpě. Druhi běšo Hans Stuck, kiž nėhdże 1 mjeńšinje za nim ... kóne docpě. Brauchitsch trjebaše ... 47 mjeńš. Hans Stuck 2 hodź. 49 m. Dokoń ... 312 kilometrow přejėdże. Branchitsch jėdżeše na Mercedes-Benz-wozu, Hans Stuck na wozu firmy Auto-Union.

Z małym wozom dobu Brudes z Wrótslawja 96,5 kilometrow hodźinskeje spėšnosće.

*

W kopańcy zajimowaše najbóle wustup němskeje muženstwa přećiwo českosłowakskemu w Romje při nėhdże 14 000 přihladowarjach. W přenim połcasu steješe hra z 1:0 za Českosłowaksku. Druhi połcas skónči so z 3:1 za Českosłowaksku. Runjež němske kopanje hišće lėpje hrajachu, hač přećiwo Swedarjam njebėchu nazhonitosći českim powołańskim koparjam dosć zrosćeni.

Towařstwowski powėstnik.

Budyšin. „Nadžija" spėwa zaso tutu wutoru we hodź. w žurli Serbskeho Domu. Jara ważna pruwa za Radworski zlėt! Wšitzy stari swėrni z prjedawšeho časa, kaž też nowi zajimcy spėwa, ki chcedża so we Radworju wobdźělić, njech přińdu!

J. Winar.

Drježdżany. „Hromadnikarjo" zeńdu so štwórtk 7. junija w Reichelbrau na Christianskej drózy 22. Prenošk změje k. hudźbny direktor Krawe wo nazhonjeenjach na hudźbnym a kulturnym polu při pucžowanju w Juhoslowanskej. Po tym zhromadźizna wšėch Drježdżanskich towařstwow Wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Lipsk. Jubilejske skhadżowanje „Serbskeho hlasa" wotmėje so wutoru 5. junija wječor 7/9 hodź. w „Durinkskim dworje" w Koernerowej jstwi. Wo pomnjeće je cyle ćiche. Naš serbski lud so prosy w duchu z nami w Lipsku so zjednoćić.

Njeswačidło. Serb. tow. „Jutrnica" wobdźėli so w pokhowanju swojeho sobustawa Winklerja. Zeńdźemy so wutoru popołdnju 3/4 hodź. pola Fahlkee. Wobdźělenje je winowatosć. Předsyda.

Radwoŕ. Mužscy dźensa po nyšporje, žónske jutře tak, na starcj šuli spėwaju.

Serbski spėwny Zwjazk w Domowinje. Po dorěcženju z knjezom wučerjom Nawku-Radworskim, kiž kon cert w Radworju nawjeduje, spėwamy na zlėcu sćehowace spėwy: 1. Hory módre (B. Krawe). 2. Dobry wječor, maćerka (Pilk). 3. Čertowa reja (Pilk). 4. Za Kamjencom (Krawe). Tchodla do dźěła!

Hłowny dirigent.

Hospodarski rozhlad

Póndźelu, 4. junija 1934.

Barlinska bursa wotewri žobotu žwoje wikowanje pschi poměrnje dobrej tendenzy. Pschihódnje skutkowanje, jo běšče žo w należnosći saarskeho wotkłosowanja dojednało, w cžimž žo lohke popuschczenje jwonkowneho politiskeho położenje widżesche. Kursy akzijow běchu poměrnje dobre wostačhu. Też wiki rentowny liščinow wostachu poměrnje dobre.

Barlinske žitne wulkowiki žo žobotu njewotměchu. Po wobsamknjenju pschedhódnjdiwa hamiščich wulkowiko w sa žito a pizowadża w Barlinje žitowa bursa k ždu žobotu w junniju wupada.

Dżenżnische Drježdżanske słotne witi.

Na słotne witi žo dżenża pschihnachu 5 733 słotu a to 1073 howjadłow, mjes nimi 117 wołow, 514 bykow, 312 krowow, 54 jałcžjow a 66 jałowcžkow, nimo tych 1079 cželatow, 1148 beranow a 2443 žwini. Na hornjach witach je wobkhod dla pschewalkeho pschihnaca jara pomały. Płacžiny pak jenož zyle pomałku poprašowachu. Pola cželatow je trėni wobkhod. Pojedate płacžiny dżerža žo też za hubjeńšche rjadowanje. Witi beranow maja dżenża jara pomały wobkhod. Pschi wulke pofticzenje tłocža płacžiny tu wo 2—3 pjenjezkow, w nižšich rjadownjach hišcže wo nėchto male wjazy. Pola žwini pschinješe male pofticzenje powschenje płacžinow pschi dobrych witach hacž do 6 pjenjezkow.

Zamołwity za spisaćelski wobsah: A. Dučman, za nawěšćki dr. J. Cyž, wobaj w Budyšinje. D. A. IV. 1934: 2385.

Winarnia

w Pfalckim winowym domje

wBudyšinje, Lawske hrjebje 12

originalne wudebjena, poskića při wupytanych wubjernych běłych, čerwjenych a južnych winach přijomne přebywanje!

Gardiny

wšitkich tonje a płacžiny nodno pola

Kurta Erlera w Budyšinje na Žitn. wik. 28

Jězdne rjady

„Blitz"

lėčne wudaće 1934

płacžina 1.— hr.

hromadże z wosebitym zešiwkom za autobusy na předań

w Serbskej knihańi

Małe nawěšćki w Serbskich Nowinach maja wuspėch

Tuni wosebity čah ze 60 proc. potuńšenjom jėzdneje płacžiny

ze Zhorjelca do Liberca

(Reichenberg)

(Hirschberg-Thammühl), njedźelu dnja 10. junija 1934

Z Lubija so wotjėdże rano 6.09 hodź., do Lubija wróco 0.24 hodź. Jėzdna płacžina tam a sem wot Lubija do Liberca 2.10 hriwnow, do Doksow 5.10 hriwnow. 60 procentow potuńšeje jėzdneje płacžiny płaci też za jėzbu hač do stacije wotjėzda wosebiteho čaha a wróco. Wobstaranje jėzdneje khartki dla přijeća do zhromadneho pasa ma so po możnosći hnydom stać. Přijewjenja so přijimaja jenož hač do 8. junija připołdnju. Bliže informacije we wšėch wudawańskich jėzdnych liščkow a puczowańskich bürowach.

Tam móžeš też podrobny lėtak dostać.

Zeleznicowej wobkhadnej hamtaj w Zhorjelcu a Budyšinje

K swjedźenjam

našich serbskich towařstwow

zmamješka, khorhojčki, zastupne liščki

programy, plakaty do pletwow a wėncow

atd.

w Serbskej knihańi

Singerowe kursy

Přichodny kurseus we

Šiču, wušiwanju a zašiwanju

na Singerowej domjacej šijacej maširi

budže w času wot 4. hač do 13. junija 1934 w 14 hač do 19 hodź. w „Běłym Konju" w Budyšinje, Zwonkowna Ławska hasa.

Přijewjenja njech so stanu w předawarni Singerowych šijacych maširow ake. tow. w Budyšinje na Bohatej hasy 14.

Wšelake nowe a wužiwane šijace maširi

Ke kwasam

Kwasne přednoški Wubjerna knižka, kotraž kóždy kwas porješi. 0.50 hriwnow.

Kwasne plakaty do wėncow.

Kwasne dary. Wše družiny knihow, serbske a němske spėwańske, biblije atd. dóstanječe

w Serbskej knihańi

460 kolesow

rozpředach w łońšim lėče. To je z dopokazom, zo dobre twory płacžiny hódno předawam. Najnowiši wubjerk znamkowych kolesow. Wokoło 300 kolesow na składže. Na přeče płaćene w dźělbach

Jan Schieback na Mužakowskej drózy 4

Walke přesadźowanje

Štwórtk, pjatk a sobotu, 7., 8. a 9. jun. 1934 wot 9 hodź. počinajo **w Budyšinje na Horučeŕskej hasy 19,** w domje centrumskich garažow.

Přińdźe za

kóždu domjacu kujeni

wobkhody ze zežiwjeńsk. potrjebami

wikowarjow

hošcenearjow atd.

Za zličbowanje, kotrehož to nastupa so přez mje přesadźuja:

lodowe khamory, nabėrkowe khamory (Vorratsschränke), wopłokowańske blida, khamory ke khowanju sadu, khamory přećiwo mucham, myjne blidka, płunowe kachlički, wėšaki za drasty, pjenježne pokładnički, formy za pjećwo a wjele druheje kuchińskeje nadoby. Wše předmjety su nowe. Wobhladanje 1 hodź. před započatkom.

Oskar Kirchhübel

ziawnje přistajeny a zapřisahany přesadźowaŕ.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawańi 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencaske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezbožeńja z 1000 hr. – hdyž wumrje abo hdyž je na zas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 128 | **Budyšin — Wutoru 5. junija 1934 — Bautzen** | **Lětnik 93**

Jednanja wo woscbity wubjerk w Genfje

Pśchedbydźiśwo konferency za wotbrónjenje w Genfje wotmě **póndźelu nětkuše 4 hodźiny trajace pośedźenje, w kótrymž pak žo nicjo njewobsamknu. Pśichi wótmołwje wuradźowaśche žo wo namjecje, žo měł žo se zastupjerjow wulkomocnow wubjerk wutworicy, kótryž měł wo postupowanju w pśichodźe radu sćadowaś. Do wubjerka měli też hišćece namjeśowarjo resolucijow a tśi prezidentojo konferency źiśćeśe. Tola wo tutym namjeźe žo hišćece njedojednachu. Wuspěch wóźerwaśeho wuradźowanja běśe, so žo wobsamknu, że ma žo wutoru popołuźu dale wuradźowaś.**

S hamtiśkeje rozprawy wo tutym pośedźenju wukhaźa, so je žo prezident Henderson źiwje za nawabjenje Němśkeje do konferency sastajił. Wón je pśchedbydźiwu nanajnjetował, so by hłownemu wubjerkoj waśchoje doporucził, z kótrymž by žo smóžniło, njedorozumjenja hišćece bóle wostrownjeś a wobdźělenje Němśkeje pśchi rěśenju smóžniś.

Franzowski swonkowny minister Barthou dwěłowaśe, so mógł tuton namjet Franzowsku a Němsku jadnaś. Norman Davis hišćeze raz amerikanske stejiśćenje rozłožił, kiž ma za najlěpšchi puć k bjespśrachej, so žo wotbrěni. Bjespśrachowepraśenjechodźi žo wóso složo rozwiśaś, hdyž je Němska pśchitomna. Rukowanje pak dyrbjała ześrodna konferency pruhowaś.

Jendźelski zastupjeŕ Eden rjekny, so je konferenca koni w nowembrje doporuczowała, žo bychu žo diplomatiske jednanja nawjazałe, dokeł žo bjes Němśkeje njeźěłe, tola tehdy žo njemóžachu dojednaś. Waśchnje jednanja dyrbi žo namałaś, kiž k dorozumjenju dewjeźe, też bjes nowych wubjerkow. Eden pak nimo za prawe, so by žo konferenca na poźłoš stajiła, kaž kiž je jón Litwinow namjetował.

Potom rěčeśe žo hišćeze wo postajenju redakcijoweho wubjerka, kiž dyrbi tekst wudźěłaś za resolucijun, z kótrejž maju žo wšelekakore měnjenja potłóčiś. Po dołhim wuradźowanju pak k tuttomu wubjerkej njeźóźdźe, dokeł Aloisi a też Barthou rjekłoju, so nochcetaj w tutym wubjerku sydaś.

Na to Henderson pośedźenje zawrje a wojewi, so je lěpje, so žo wotmyślenje wubjerka spušćeji a žo wutoru dale wuradźuje.

Zwjazk ludow saarske wothłosowanje přijał

Póndźelu pśichódnu 12,40 hodź. je rada Swjazka ludow resoluciju wo wothłosowanju w Saarskej, kótraž žo jej pśichodpołoži, bjes kóždeho pśichemnjenja pśichijata.

Do tehdy pórcźachu hišćece někotre zabudźiny rady Swjazka ludow, mjez nimi jendźelski zastupjeŕ lord Eden, pólski swonkowny minister Beck a cześkosłowakski swonkowny minister Beneš a wuprajichu swoje wjeselje nad dojednanjom, kiž je žo dopjelo, z čehož dobre znamjo za pśichichod wuchwalichu.

Mjezynarodna dźěłowa konferenca

W gmejnskim domje Genfskeje generalneje rady žo póndźelu 18. mjezynarodna dźěłowa konferenca w pśichtomnosći zastupjerjow knježerstwow, dźěłobjerjerjow a dźěłodawarjow ze 46 statow wotewri. Jako njejzbudstaw Swjazka ludow žu Sjednoćene staty a Cyplotwska z wobkedźowarjom zastupjene. Za prezidenta konferency wuzwoli žo franzowski knježerstwowy zastupjeŕ a nědbuchi dźěłowy minister Justin Godart.

Wjednicy němskeje dźěłoweje fronty w Saarskej so zahoriće witachu

Wjednizy němskeje fronty žo pśchi swojim nawrócenju z Genfa z wulkim zahorjenjom domach witachu. Na wšelkich měśnach, pśiches kótrež w auće jědźechu, wobdźeŕstwo w dołhich rjadach stejeśe a jim pśchiwuzwjasche. Na wšelkich měśnach lud wosły sadźerja a wjednika, wožebje pak Pirrowa wutrobne witaśe.

16 žandarmow we Wöllersdorfe zaeli

W póndźelnich dnjach žo žandarmerija zastojnizy a domownu wobornizy jako strožowarjo z awstriskeho konzentrazijskeho lěhwa Wöllersdorfa wozjitronichu a žo z wojakami narunachu. Pśchi tutym wumělnjowanju žo na 16 žandarmiskich zastojnikow zaja a do wokrejsneho hudnistwa we Winškim Nowym měśe wotwjeźe. Sajatych winuja, so žu z nazionalsozialistami we Wöllersdorfje w pśchećelnych poměrach stali.

W Awstriskej žu 30 wožebam statne prawo wjali, kótrež žu jako funkcionarojo nazionalsozialistiskeho wojowańskeho sjednoćenstwa Awstricanow w Němskej dźěłali a nasiakli tuteho towarstwa słobu podpiśowali.

We Winje 7 kommunistiskich tajnych cześćeśenjow wutśěhnychu, w jenej cześćeśerni 50 000 kommunistiskich propagandnych spisow zebrachu.

S Mattersbergskeho zastiwa w Burgenlandskej staj nazionalsozialistaj cekynjej a žo pśches wuherske njesły wukhowakoj.

Jendźelska njepłaći swój dołh

Amerikanske knježerstwo bješe Jendźelsku napominało, so by 15. junija swój podźeł wójnskeho dołha zapłacyło. Jendźelske knježerstwo pak je amerikanskemu knježerstwu wotmołwiło, so ma Jendźelska za nuzne, so zapłacenje tuteho podźěła wostorcy.

Finnska pak je knježerstwu Sjednoćenych statow wozjewiła, so swój podźeł wójnskeho dołha wo nětkuše 167000 dollorow 15. junija zapłaći.

Puki w grichiskej komorje

W grichiskej komorje dóńdźe k njelubomu pśchipadej, jako pśedawšnji ministerski prezident Papanastasiu z wótrymi zlowami wójnskeho ministra Kondyliża pśchimasche. Jedyn zapóśłanc cyłeju stółc do Papanastasia a srani jeho na ruzy. Nato nasta wulka hara a pośedźenje žo zatrjebi. Ministerska rada chce žo we wožebitym pośedźenju wo tutym pśchipadźe rozrěcźowaś.

Rozšćěp'enje amerikanskich marksistow

Newyorkske nowiny wozcyśćowaju dłeše nastawki wo sensacijskich wujitupach kommunistow na sjězdźe sozialistow w Detroicje. Rjanjej žo najradikalniše namjety wotpokazachu, žo stónchnje tola zapadnje wojewjenje z 10822 hłosami napśeśiwo 6512 hłosam pśchija, kiž dowola wótwołanje generalneho strajka k zadźewanju wójny.

Sozialistiski sjězd wothamanjenjeśe swonkowne dobyeźe krenjonjeśe z Normanom Thomažom. Pśchi wólbach do wubjerka dostachu ekstremistojo (radikalni lewizarjo) dwoju zastupjerjow, prawicni dostachu pak jenoj jeneho zastupjerja. Tehodla budźe žo dalśe wuwicje amerikanskeje zazialistiskeje fronty je zajmnom wobkedźowacj. Někotři ludźo maju za to, so žo sozialistiojo do tśiśeho stejiśćeźa rozšćeźkuju.

Napjatosć na Kubie znowa pśiběra

Powěśće z Hawanny naš powuczeju, so je politiske położenje na kupje Kubje zaso jara kritiske. W pśichodnjeśe Bebadu, je njedźelu k tśělenju dóšło, też majchinske tśelby wujeskotachu. Mendietowe knježerstwo źa so najbłuknjiše

wobrożene. Statny sekretar ministerskeho presidentstwa je wórjcu stupił, dokelž je wojerska diktatura worčakuje. Wobčežnosće maju swój wuchad w tym, so oppozicija wot toho czasa, so je prěni ministerski presidenst Gran San Martin fasciska žiwischo wustupuje.

Tuta revoluzionarna studenta, kotraj ma tež mjes studentiskej młodžinu wjele pśiwuwiska, je prózuje, so by jo San Martin sašo sa knjeześtwowego wjednika postajił.

Krótke politiske powěsće

— Němske knjeześtwo je němsko-schwajzarske transferowe śrěčenje se 16. februara 1934 k 30. junijej wupowědźiło. Schwajzarska swjasłowa rada budże z němskim knjeześtwom jednaś wo nowym sarjadowanju za cłaś po 30. junija.

Franzowska chce žywi mórśi brjóh napśeśeje Jendželskej žylnischo wobtwjerdźiś, dokelž jo pjecza wojazy pokinje na jendželske wójnske łóźiwo śpiśiśeześ njemóže.

— S Londona jo powź, so Jendželska wochce wjazy aktiwnje na konferency za wotbrońenje žobu dźełaś, ale jo cyge w Genfe bźe jenož z wobsedźowarku wpś.

— Chilejske knjeześtwo je jo rozšudźiło 500 000 wowzow śniežiś, dokelž kraj nima ani sa wobnu ani sa mjaso žaneje potrjebu. Otiawaske śrěčenje zakazuje Chilejskej wowwožowanje mjasa. W Chilejskej hamej žu płaćišiny sa 4 spadny'e. W Chilejskej wot žwini jenož tak wutrjebaju, wšicko druge mjasko z kóścami jo spali.

Ze Serbow

W Budyšinje, 5. junija 1934.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer —4, thermometer wo dnjo +22. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer —6, thermometer w nozy +10. Wuhlady na njeśtajne wjedro. — **Wjedro, kiž nasche ćuńcźiny wobkrjeśa, je namjeśne wjedro mjes wyšinu nad Jendželskej a nižinu nad Ruskej. Wyšina a nižina śtej wobsćerjnej. Nad połodnišnjej Europu žo někotre mjenśe nižiny pokazuja. Wone leža nad połnóžnej Spanišej a nad Juhoskowjanskej. Wobsćerna wyšina pola Jendželskeje ma z połnozy nižinu, kotraž synnym wětram z Łodowego morja pucź salěkuje. Haczrunjež žo tu a tam lohko podesćcźowa, žo sda, so nimale dwaj mjezazaj trajaza žuchota pśichezo hišće konza nima. Najšśerje wyšina z Jendželskeje k ranju poćehuje a wliw na nasche strony dobudźe. Potom śmějenny sažo słónčnje a cźopłe dny, kiž drje žo potom žnadź wotalo njedźele se žylnymi njewjedrami a deśćećemi słónca. Wokoło tutych dnjow wusikkuja žo prěnje mjerzśe kurjawy. — Juttśe śrjedu žo słónčko 3,48 hodź. khadźa a žo 8,09 hodź. khowa. Mjezazź sthadźa jutśe na rauje 12,46 hodź. a thowa žo pop. 2,14 hodź.**

— **Wuhlady na wjedro za jutśišnu śrjedu: Słóńcźne a trochu cźopłiśe wjedro.**

*

— **Zyrkuzowy dźełaćeź śmjerśnje śnjeboźaźk.** Cźeźke njeboże sta žo dźeńa w nozy 1,35 hodź. pśi wotwjesenju zyrkuza Gleicha na Połnóžnej dróży, 32lětny zyrkuzowy dźełaćeź saleše pśi wotwjesenju wazkokowego a direktnjowego woža, kiž žo z cźahazej maśinu cźerjenjechtaj, na wazkokowy wós. Pśichi tym žo deska puscźi a wón padze z woża mjes prědnjej kole direktnjowego woża, kiž je nitśi a muža nětdźe 15 metrow dałoko žobuwlećeśe. prědy hacź mózachu wjednikej wo njeboku powědźiś, so by jeź śastał. Wjeswědomiteho a cźerjenjeneho wobžarujomneho pod wosom wuczehnichu. Ssobustawny dobrowólneje sanitetneje kolony jeho do měśćańskeje thorownje dowjesechu. Tam je wokoło 4 hodź. na swoje cźerjenja wumrěł.

— **Cźežke njeśtoje na dróży.** Wječera wjeczor 1/4 7 hodź. žo na Wojerowskej dróży we wojeśkim žydliščku cźežke njeśtoje sta. Wot Wjelkowa pśichiźeše žo motorowy koleśaŕ druheho motoroweho koleśarja z pśichiočnikom, jemu napśeśeco pśichiźedźazeho, schmórknu. Se města pśichiźedźazy koleśaŕ chźišće runje cźežity automobil pśiheśćahnyć. Prěniśi motorowy koleśaŕ sajźeše do pśiherowa a sraz do wrótkow jeneje ležownośće. Wón wosta cźerjenjeny ležo. Jeho dyrbjachu se sanitetnym autom do měśćańskeje thorownje dowjesć. Jeho sozjuš běśe žo pśi sranjenju we wulkim kole je koka wjerhnył a žo jenoź wobodreł. Kolo žo dospołnje rosrasy.

Wjednikaj „hamta za technik" pśi nazionalsozialistiśtej stronje.

Statny sekretar Feder,

Dr. ing. Todt.

Wjednikowy naměstnik je statneho sekretara Federa za wyšśicheho wjednika hamta za techniku postajił a jeho sobom sa pśichodnydu noweho nazionalsozialiśtiśkeho žwjasła němśkeje techniki, kiž je na město wojowańskeho žwjasła architektom a inżenérom stupił, pomjenował. Sa jeho naměstnika we wobłmaj sastojnjstwomaj powoła dr. ing. Todt, generalny inspektor němśkeho dróhitwarstwa.

— **Woheń we Wagonowej dźełarni.** Dźeńa rano wokoło 5,20 hodź. žo měśćańska wohnjowa wobora do wagonoweje dźełarnje zawoła. Tam běšće žo strajnik na swojim puću w šuscheni lijerńje wohnja dobłanał a hnydom fabrišku woboru alarmował. Dźěła a šnutskowna naprawa je žo žyle wotpalita. K wohnju pśichitwatachu hišće woborje je Sćitiej a Pśiśiłcy. Wokoło 1/2 7 hodź. móžachu žo woboru sašo wróćiś.

Hdyž so nad radiom wjeselśe pisajśe nam.
hdyž so na njón hańwańe — pisajśe nam też.

Statny zwjazk němsk. wobźiłbnikow radia (RDR), wokrjesna skup. w Budyšinje na Hošic hasy 21

— **Hruby cźłowjek.** Wjednik tudomneho rěźnišcha sapjchcha sajźeše wcźera wjeczor wokoło 7/4 hodź. na Tźelanskej dróży hjes pśichcźiny do stadła wowzow, tśi žo do rěsańnje cźerjeśe. Wjes pśichcźiny bijeśe pohonc z kschudom do wowzow. Boran pśichtiźe pod wós, kiž jeho truch zahnuwješesche. Nimadujc, kiž su žo na hnide sadrjeżenje sapschahowego wjednika pohórschili. Wón žo wyschnoścźi wojźewi.

— **Sabobycze do wobkhodow.** W nozy k 4. t. m. je žo paduch do dweju zyrobowoju wobkhodow dobył, na Sserbskej haźu a na Kěžorstej dróży. Wón jenoź něschto mało pjenjez kradny. Schtóž móhł něschto k temu wojźewiś, žo prošu, so by žo pola kriminalneho wotdźelenja w Budyschinje na hrodźe Ortenburgu, telefon 2802, samolkwiś.

— **Motorśe kolo kradnyli.** W nozy k 3. t. m. su z wotewrjeneho dwora hospśenja „Města Frankfurt" w Salomju-Wjernarjezach motorśe kolo znamki „B. M. W.", ześiłkom I 22056, 200 ccm, kradnyli. Wo wozowne wosswjenja prošu kriminalne wotdźelenje we Budyschinje, telefon 2802, abo blišśa policija.

— **Paduch w brónjowym wobkhodźe.** 4. junija rano sadoby žo paduch do brónjoweho wobkhoda na Mališkej dróży a kradny z wukkadneho wokna zamonaitaze pistole z munizeju. Skućeź běšće wokowno schtejcu z kamjenjom rosbił. — Schtóž móže k temu něschto wozowneho wojźewiś, wobroćź žo hnydom na blišśe sandarmstwo abo policista abo też hnydom na kriminalne wotdźelenje w Budyschinje, telefon 2802. Mjeno wosswjerza žo po pśicezu sataji.

S **Maleho Wjelkowa.** W naschej wśy žo lětsa thetra pilnje trawrśeche. Dwě nowej hěźi naśtawśitej pódla Frožez wikowańnje z kolami. Tu natwarischtej žebi knjes Pöntich z Maleho Wjelkowa a knjes Arnold z Khelna rjanu thěźu. Pöntichowa thěźa je nimale dotwarjena. Knjes Arnold je hižo k 1. junijej saczahnył. Dyrbjeśe khwatacź, dokelž běšće jeho hydlenje we Khelnje k zamjenemu cźaśej pśichenjate. Do njeho saćahny knjes Balka, kotryž z Kumwalda pśicźahny. Balka hydleśe prjedy dźěšchi cźaś we Wulkim Wjelkowje, nieje potajźim žadyn zuś w naschej wokolinje. S powjetichenjom swojeje pódlańśeje thěźe wutwari tu knjes Nowotnik nowe hydlenje za zwójbu. Ssamśne cźinjeśe knjes Wjeńk, kiž tohorunja nowe hydlenje wutwari. Poślednjej twaraj stej blišśo Dubrawy hospśenza. Hydleni stej hižo wobsadźenej.

S **Łužca.** Njedźelu wjeczor je žo na tudomne hona wulki powětrowy ballon puschcźił, kotryž bě se schtyrjomi wožobami wobsadźeny z Budyšina wjezora pschileźał. Powětrowy ballon je wuprózdnili, hromadu sztadli a pónd'elu dopołdnja na Njeźwacźidźlke dwórniščcźo dowjesli, so by žo po żeleźniży do Barlina wotwjeźł.

Tři lěta w Ruskej

Originalna powěść z Napoleonowych wójnow.

Spisał M. A. Kral.

Pśicezišćiski z „Łužicźana" 1866.

10] (Pokračowanje.)

Dwór bě potajkim hižom wot nich wobdaty, a my — słužbjeni. Ja khwatach k towaršichom, ale — Kosakojo jich hižom ześekachu! Naměśće buch też ja sajaty. Woni njemaźo na mnje žwarjachu a hrožachu mi se žmjerścu, dokelž běch žo z hospodarjom dajił. Skónczńje pak mi tola žiwjenje wostajichu, jeno hacź do kochle mje sześekachu, a teź tu mi hišćeze wšachu, a mi sa to rostorhane klunki pśicźišćinynchu. Na nosy dostach stare stupnje, z tykow (Bast) pleśene. Nětko běch prosćeł hotowy; samożenje bě teź wschitke prjeź. Cźekanje nam wjele pomhako njeby, pśichetoź nětko hakle žo dohladachmy, kak śuche naśche koniki žu pornjo tym naśnich njepśećeźelow.

Mojich towaršichow běchu kosakojo teź hižom zyle swušlekali a jim teho runjeza staru drastu sa to dali. Schtórnje, drasta, pjenjezy, wschitko bě na jednym ras prjeź! Kosakojo žu njemało žmějachu, jako w naschej nadobje wokoło thramoscźachu a njerědko słote pytnychu. Moja leżna móscźeń bě teź prjeź; kaž diabeł žo kosak ićeśerjeśe, kiž ju do swojeho dybśaka tykny. Wyschśichemu kanonérej Wogelej wottorźeschu teź złébornej trejzy z cźapki. Dale wšachu jemu płaścź, do kotrehož bě žebi wón wschelaku nadobu stykał, a rosdźělichu jeho wobšaž mjes sobu. Nětko widźachmy, kak pěkna hromadka pjenjez bě w nim była; bě to bohatstwo na tśi tyśaz rublow z Moskwy. A tak žo kosakojo woschćerjachu, jako skoto w žerdźach w płaścźu namatachu! Tajki pśichtad drje žebi woni kóždy dźeń pśichejachu. Wź to sa nich pśicheměrnje wulke bohatstwo; na ich juskanju bě to žiwjenje. Doma sa Doiskej žu drje žebi w sćinowych hětach dołhe lěta wo tym powdali, kajke rjane bohatstwo žu sa jedyn dźeń hjesbožnym Franzowsam wotewrjeli, a tak žu jim stare tykowe župnje sa to podali.

Napoślednu naš kosakojo z knutami z dwora wubichu, a my dyrbjachmy cźinicź, so jeno prezk pśichidźechmy.

Schto dyrbjachmy nětko sapoczeć? Běchmy nimale zyle nasy a — schtoź bě hišćeze hórśe — htóž naš žakoźnje cźiwilowaśe. Wścha nadoba bě nam wjata; my teź ani nožika wjazy njemějachmy; běchmy thudźi kaž wjelki na lodze. K wobaranju niczeho wjazy njemějachmy a nasche konje běchu teź prezk. Nowěsćowschi hłowy wokoło žo hladachmy, ale niż dotho, pśichetoź ledy běchu burjo naschu njemoz śpśinali, naš je wšy wubnachu, a my teź niż dórtka zyroby njedostachmy.

Duż sašo dale žo wjeczichmy do cźmoweje nozy won, njewědźo, hdźe naš dróha wjedźe. Nam pak bě teź wschitko jene, hdźe naš nasch pucź wjedźeśche; do wjetšcha njeboża wešće niz. Běchmy zyle strucheni, a tuž bě nam wschitko prawje. Teź hdy by naš schtoź sarasnyć dźank, my žo tomu pśicezliwili njebychmy, tak jara naš njeboże cźišchcźeśeche. Nam bě, kaž bychmy śrjedy morja na holej śkale wiśali. Ssmjercź by nam jara luba była; žiwjenje bě nam wobcźežne. Jenoź Vogel hišćeze wschu nadźiju njespuschcźi, ale naš k dalekiczu napominaśe. Wjes jeho wabjenja bychmy my śmérom w lěsu leżo wostali, hacź by naš žmjercź wot cźělneho hubjeśtwa wupschahnyła. Wón nam pjchezo pśichćerčowaśe, a tuž žo my tak nětkaŕ dale wjecźichmy. Naścha rubjana drasta bě žakoźnje rostorhana, a wichor wschudźe pśches nju duješe, so nam tak suby klepotachu. My běchmy žakoźnje sprózni, a móześe wokoło poknozy byćź, jako korczmu blišśo jeneje dróhi nadeńdźechmy. Wschitko stejeśe tu swotamkane, pśichetoź dom bě wopuschczeny. My jédźe dla zyły dom pśicpytachmy, tola niczo dale njenamatachmy, hacź jenoź horśtku stórczicźkow. Tak twjerde hacź wone běchu, sa naš běchu tola drohe łubko. We domje pśichenoznowacź pak žebi njeswěrichmy, pśichetoź wobydlerjo móhli jón sapalicź, hdy bychu wytnyli, so tam tajźo njeludi hoźco twjerdże dremaju. My tohodla do blišśeje sahrody pśichmy ta saśekachmy tam do maleje khejźi. Tu stejeśeche wulke drjewjane korto, a do toho žo lehnychmy, so bychmy pospali. Małky domit bě domjaza kupańnja. Tajku kupańnju ma ston hóždy dwór w Ruskej, a prawoščawni Ruśojo žo w njej hóždy pjatk kupaja. Nadožina jim to pśichkasuje. W tajśej kupańni nětko spachmy, hejśo-li je to spanje, hdyž cźi zyku noj suby fichipja. Rano sahe žo na pucź podachmy; kóżdy měśeśe jenoź twjerdu stórczicźku pod šubami.

Tak pucźowachmy sašo dale a buchmy na druhi dźeń piches to swjeźelni, so nasdala wieśku wohladachmy. Bźeše wschcho kombjenja do njeje sastupichmy — ale wjeśka bě teź zyle próżdna; wschón lud bě roscźekał. My wschitke domy pśihepptachmy, so bychmy tola nětko k jěźi nadeschli. Ale próża bě ston podarmo nałożena. Stónczńje namakachmy w rospadanej hródźi cźelatko na schtryku — ale wone bě hižo dawno morwe. Hopodaŕ ze krumy wotwjedeŕ a na cźelo posahyk. Sa naš pak bě to njemało dobra pśeśeł, tuž hnydom cźelo k jěźi pśihotowaczź poczachmy. Ale to bě cźežke dźeło, pśichetoź my žaneho noża k tomu njemějachmy, a hacźrunjeź mějachmy stóh w brjuśe dreśeśeche, tola cźelo z kóścźemi a kožu jśicź njemóžachmy, kaž to dźiwje swérzata cźinja. Tuž łamachmy žebi kije a z nimi kožu wot cźelesa drěźachmy. To bě wobuzne schtapanje a tola nam ślěny w hubje hromadu bźežachu, tak žo na miaso wjeśelachmy. Dokho pak w domje njewoštachmy, pśichetoź Ruśojo móhli pśihicź a nam naschu pećeśeń wotehnaczź. Tuž wschcho mjaso na khribjet, sastupichmy hłubźeho do hole a sadźewachmy žebi wulki woheń. Nětko tytnychmy mjaso na kije a z trochu w płomjenjach prażachmy. Wone nam jara derźłodźeśeche, hacźrunjeź bół a popjeł pobrachowaśeche.

(Pokračowanje śśišnje.)

10lětny jubilej Zernički

Nʼedźelu, 3. junija 1934

Po cyłych Serbach derje znata a woblubjena „Zernička“, serbske spěwne towarstwo w Lichanju, swjeśe njedźelu swoje 10. narodniny. Při tutej składnosći wuhotowa sebi maly, ale dostojny jubilejski swjedźeńk, zo by po 10lětnym ćežkim dźele so junu dopomniła na zańdźeny čas kruteho prócowanja na polu serbskeje spěwneje kultury a zo by sebi zaso nahromadźiła nowe mocy k pilnemu skutkowanju we dalšich lětdźesatkach! 10 lět njeje dźěn w žiwjenju přewulka a ważna doba, tola w prócowanju wo serbsku kulturu we tak wohrożenych kónčinach tamnišich stron, chce to hižom něšto woznamjenić, so drěć w jenoż njesebičnym idealismje za naš lubowany serbski spěw! Zernička ma w serbskim spěwnym žiwjenju wulki wuznam a njedźiwajo swojeje młodosće wo serbski spěw hižom hobrske zasłužby! Što njeje wšo rjancho hižom do luda zakorjeniła, kelko lubosće a zrozumjenja je wusywała zo swojim spěwom do luda! Kak je stajnje so prócowała, njedźiwajo wulkich zadźěwkow, serbskemu spěwej tež w Klukšanskich stronach to městno spožčić, kotrež jemu słuša! Wyšše toho je była runje tež Zernička w Zwjazku serbskich spěwnych Towarstwow sobu jene z najpilnišich a najswědomišich sebudźłačerjow, stajnje swój stajeny nadawk polnje wupjelnjejo. Za tajku swěru słuša jej zjawny dźak, nic jenoż spěwneho Zwjazka, ale cyłeho serbskeho luda! Njejsu jich wjele w Zerničy — ale kóždy jednotliwe je napjelnjeny ze swjatej zahoritosću za idealnu wěc a spěwa z lubosće k spěwej, z lubosće swojej serbskej maćerščinje. Je to potom wězo bjez dźiwa, zo zamóže tak mała črjódka tajke zynki zanjesć. Też koncert bě z dopokazom pilneho prócowanja Zernički.

Na kraju wonka započinaju so koncerty khětro pozdźe, tola to njewadźeše pěknej zabawje, kotraž hižom w derje wopytanej žurli knježeše. Dźewjeć čěpješe a Zernička zoskhadźa so na jewišću. „Wostań w kraju“ (B. Krawc) a „Łužica moja“ (Arnošt Frajšlag) zaklinča, zanjesene z čerstwymi hłosami holanskich sołobikow. Knjez wučeř Pawoł Nejdo, naš předsyda Domowiny je připódla tež hudźbnik a tak so wězo tež hnydom do dirigentstwa Zernički zapřechnje — hdyž so žadyn druhi njenamaka. Njedźiwajo druheho hobrskeho dźěła woprěje so z lubosću a wulkim wuspěchom swojim Zernićanam. Ma khór kruće w rucy a wě z njeho prawe zynki wukuzłać. Njedźiwajo přešěrokeho wurjekowanja wokalow nowšitkownje (štož so też při hraću dźiwadła stajnje zaso jewi a je wosebitosć tamnišich stron!) spěwa khór we wurjadnej čistosći a eksaktnosći. Hdyž so po času tutón brach zhubi, namy w Zernički cy wurjadny a wysokohódny serbski khór! Po powitanju hosći, přez předsydu k. Maksa Urbana wustupi ze strony hosći jara lubje powitany k. wučeř Pawoł Jenka, znaty serbski spěwar ze starych časow. Zanjesy z dobrym wurazom a rjanym hłosom Kocorowy cuni spěw „Ach, moja hola“, a ludowu rejku „Měj ty dobru nóc“. Wobaj spěwaj wubudźištaj w připosłuchaćerstwje wulki přiklesk. Nadźijamy so, zo nětko zaso huśćišo wo Pawole Jency słyšimy. Zaso zawjeseli nas khór z dwěmaj pěknymaj poskićeńkomaj. Zanjese rjanej narodnej spěwčkaj „Jako ze swojim lubym“ a „Hdyž bačon klepoce“. W krótkej přestawcy před dźiwadłowej hru jimaše so knjez farař Rößler-Minakalski słowa k jadriwej swjedźeńskej narěči. Ze swojimi wótčinskimi słowami zahori bórzy wšě wutroby. Horjaca, čista lubosć ke našej domizne klinčeše z kóždej sady a raznje namołwješe zhromadźenych, zo dyrbja kruće stać a sebi ważić, štož mjenuja swoje. Dźerž sebi, štož maš, lubuj swoju domiznu! Chceš-li dźěłać w zmysle nowcho časa, maš najprjedy lubować swoju bližšu domiznu, maš so dźerżeć k tym, kotrěž su samsnoje kreje! My njetrjebamy so našeje rjaneje domizny, našeje Łužicy a našeho ludstwa haćować, ale sebi runje našu wosebitosć česćić a ważić. — Rěč, kotraž zawostaji na wšěch přitomnych hłuboki zaćišć, wukónči w našej hymni „Rjana Łužica“.

Nětko sčěhowaše žortniwy a wjeselšiši dźěl wječorneho porjada. Někotre Zerničanki a někotři Zerničenjo zahrachu nam wjesne poměry derje rysowacu hru „Dźiwja Hilža“ wot Miklawša Hajny. Hra wubudźi wjele wjesela a smjeća. Krótki dodawk „Na kwasnym pućowanju“ bě wosebje něšto za tych, kiž so jemu rady wusměja. Po hraću žadaše sebi bohaće zhromadźena młodźina swoje prawo a rejowaše wšešće hač nimale k swětłomu ranju. Derje, kaž prěnje 10 lět Zernički je so poradźił jeje jubilej — a nětko pak zaso z pilnosću a swěru do dalšich lětdźesatkow, k česći a spomoženju serbskeho spěwa! -n-

Radio

Sʃrjedu, 6. junija ɬɣšchimy:

Königswusterhausen: Nimo ſnateho wichědneho programa: 10,10 naſcha wojeſka hudźba. 10,50 ſa dźěćži. 13,10 tačzele. 19 ſa Hitlerſku młodźinu. 21 ſwjedźeńſki konzert.

Lipſk: Nimo ſnateho wichědneho programa: 5,55 ſa burow. 7,10 raniſchi konzert. 14,15 ſa wjeſne žony.

Hiſchcze ważne ſ dnjoweho programa: 20,30 rejwaniſti wječor. Königsberg: 19 wječorny konzert. Hamburg: 19 Siegfried Wagner. 20,30 rejwaniſti wječor. Köln: 19 komorna hudźba. Warſchawa: 22,15 lohka hudźba. Praha: 19,25 piſana hudźba. Budapeſt: 21,30 woječſka hudźba.

Najnowiše z cyłeho swěta

— S Buczinenſkich kalijowych podkopkow běchu hač do pónđźele 7 ćěłow wunjeſli. Morwych bliſto jich dźěłoweho měſtna namakachu, to dopołałuje ſo ſu ſo ſ jědojtym płunom pſchekhwatali.

— W Otrokowizach poła Slina na Morawje je ſo njedźelu ſuriſtowy ſtład wobućoweje wulkofirmy Batje wotpalił. Schkoda wuńdźe ſnajmjeńſcha 10 miljon cźeſtkoſlowakiſkich krónow, po naſchich pjenjeſach 1 miljon hł. Batja dyrbi 2000 dźěłaćerjow na thwilu ſ dźěła puſchcźić.

— W połodnjoſchej Judiſkej tuchwili wulka horzola knjeji a ſo na wobſchěrny kraj wupſcheſtrěwa. S měſtnami nameŕichu haž do 47 ſtopjenkow po Zelſiju. W Ellore je 8 wołgobow na horzoln wumrěło. W Maſulipatamje ſu dróhi ſe ſwitnjenymi ſwěrjatami a ptaćjkami poſypane. Swěrina je tehornja ſ horzoln łonz wjaſa.

— Poła Merſiny w Malej Aſiſkej ſu haćj do 2 puntow cźeſće krupy padałe a płody na połach ſe ſbite. Krutje wjele ludźi, kiž ſo ſ njewjedrami na połach pſchekhwatachu, na hłowje cźeſto ſranichu.

Towafstwowski powěſtnik.

Budyšin. „Nadźija“ spěwa zaso tutu wuturu we 8 hodź. w žurli Serbskeho Domu. Jara ważna pruha za Radwoŕski zlět! Wšitcy stari swěrni z prjedawšeho časa, kaž też nowi zajimcy spěwa, kiž chcedźa so we Radworju wobdźělić, njech přiďu.

J. Winař.

Bukecy. Zwučowanski wotrjad. Njedźelu 10. smažnika pop. w 2 hodź. wotměwaju so na zwučowanišću w Mješicach wubědźowanja. Prosymy we wobdźělenje bratrowskich jednotow. Wječor pola Stangee zabawa.

Načolnik.

Sěrik, měrik, bałdrijan

Kopřiwa.

Ze zelemi to tak bywa kaž z ludźimi. Kiž so wulcy činja a so pyša, njejsu zwjetša k ničomu. Wužitni su ći, kiž poniženje a skromnje w kućiku steja, kotrychž nichtó zaće nima. Tak to też je z rostlinami

Sobu najbóle zacpiwaną rostlina je drje kopřiwa Wona pali, a tohodla jej z puća dźeja. Zo cyle bjez wužitka njeje, wědźa znajmjeńša naše serbske hospozy, hdyž naléto libjata wupjelchuja a dźěći sćelu po kopřiwy. A zo so z kopřiwow připrawja dobra tkanina (muślin) wě dźensa kóžde dźěćo.

Jenoż to hišće kóždy njewě, zo je kopřiwa też dobre zelo. Na stare zelowe žony nichtó njeposka a prastare herbowane mudrosće so woteznawaju.

Kopřiwa je zelo, kiž je sej swojeje hódnosće wědome. Tohodla też so zasakle wobara a kóždeho žałostnje šćipa, kiž so jeje dótknje. Wě, kelko je hódna. Hojace je na njej wšitko, korjenje, łopjena, kćenje, symjenja. Korjeń, w kisale zwarjeny, spěchuje rósat włosow. Zelo počišćuje płuca, žołdk a črjewa. Maš jo pić dłeši čas rano a wječor. Wšešće ći też hoji wšě jětřenja w žołdku a črjewach. Ma so derje zwarić hromadźe z jazyčkami, jalorcom a babydušku a čonło pić. Hdyž wódnica (Wassersucht) nastawa, hodźi so wuhojić ze zelom čerstwych abo sušenych kopřiwowych korjenjow.

Też zwonkownje so kopřiwa nałožuje k tak mjenowanemu „kopřiwowanju“. Stuša drje tójšto rjekowstwa a zmužitosće k tomu, dać so hódnje šwikać z kopřiwami, tola pomha to pře drěnje.

Kopřiwa je też dobre lěkarstwo pře skótne khorosće. Skót ju też sušenu jara rady žerje. Kopřiwa też skoćeću žołdk a črjewa počišćuje. Hdyž skoćo žrać njecha, dawaj jemu kopřiwy, to so bórzy zaso wustrowi. Hdyž swinjom dawaš čerstwje zwarjene kopřiwy, wostanu strowe.

Kopřiwa je pokład za strowych a khorych. Naléto móžeš z młódnych kopřiwow samo dobru poliwku nawarić. Tuž zejmaj klobuk před ponižnej ale wužitnej kopřiwu!

Zela pře zubybolenje.

Bolenje zubow njeje najstrašniša, ale najbóle bolaca khorosć. Stóž je zhonił, tón wě!

Hdyž zuby hižo so jětřa, njej wjacy druheje pomocy, hač k lěkarjej hić a sej dać je zwutorhać. Hewak pak je Bóhlbyknjez dał dosć wšelake zelka, kiž pomhaju pře zubybolenje.

Hdyž sej hubu zwupluskotaš z wotwarom językow, přestanje boleć. Město językow móžeš też wzać łopješka šismanca (Frauenmantel) abo mjetličku, tohorunja też pomha pjećporstnik (Fingerkraut). Hdyž bjerješ do huby čerstwy rozkolnik (Hauswurz) a jón žuješ, přestanje bolosć hnydom. Dale też pomhaju łopješka a kćenje mjedawki abo bałdrijanowy korjeń. Maš je zwarić a potom z wuwarom hubu zwupluskotać, wot wotwara bałdrijanoweho korjenja po móžnosći wjele njesrěbaj, ale jón w hubje skhowaj.

Najlěpši srědk pře zubobolenje bywa pak poproćowa mačenina. Poproćowe łopjena rozrubaš, stykaš je do sklenčy a je ze spiritusom poliwaš, doniž łopjena njejsu pokryte. Sklenca so derje zawjaza a wostanjo 4 hač 6 dnjow na słońcu abo w ćoplym stejo. Potom so spiritus wotlije a paproćowa mačenina je hotowa. Też z druhich horjeka nasopmnjenych zelow móžeš tajku tinkturu připrawić. Hdyž će zuby bola, wzmi łžicu teje mačeniny, měšej jón z pjećimi łžicami wody a z tym sej hubu zwupluskaj, to pomha!

Chceš-li pak scyła so zminyć zubybolenja, to sej myj kóžde ranje wobličo zez mynej wodu, ale wótrěj sej jo hakle za pjeć mjeńšin.

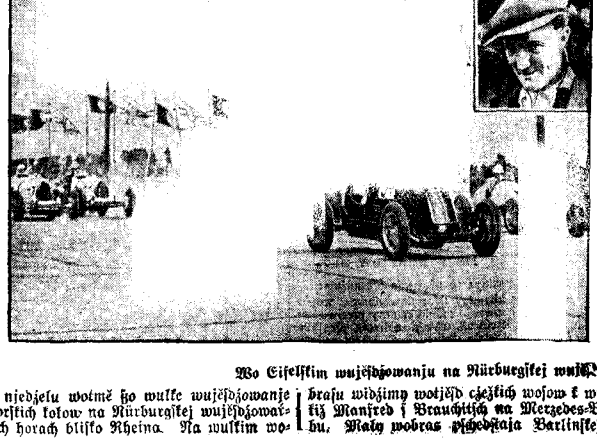

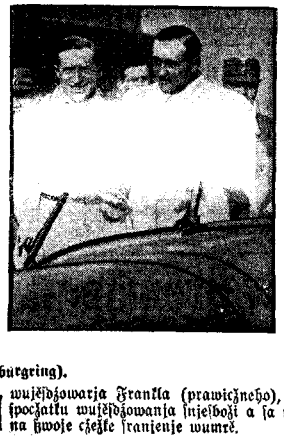

Wo Eifelſkim wujeſdźowanju na Nürburgikej wujeſdźowańi (Nürburgring).

Saſdźenu njedźelu wotmě ſo wulke wujeſdźowanje braſu widźimy wotjěd cźeſkich wosow k wujeſdźowanju, a motorſkich kokow na Nürburgſkej wujeſdźowańi kiž Manfred ſ Brauchitſch na Merzedes-Benz-wosu do- w Eifelſkich horach bliſko Rheina. Na wulkim wo- hu. Mały wobras pſchedſtaja Barliſkeho autoweho wujeſdźowarja Frankla (prawicźeho), kiž krótko p. ſpočatku wujeſdźowanja ſnjeſboži a ſa někotre hodźiny na ſwoje cźeſće ſranjenje wumrě.

Wo hórnistwje w Serbach

Podał O. W.

Zo ma w serbskej Łužicy hórnistwo dźensa wulki wuznam, mamy so brunicy dźakować, kotraž so we cyłej Łužicy nadeńdźe, wčzo nic wšudźom w tajkej měrje, zo so zadani, ju ze zemje wudźełać. Brunica ryje so pola nas hižo wot 40. lěta 19. lětstotka sem. — Najprjedy so drjo na leżownosćach Lutobčanskeho barona Uckermanna we Měrkowje brunica po hórniskim wašnju w podkopkach ryješe a předawaše. Też Pětr Mónk sebi po nju z Dźiwoćic z kruwičkomaj we nazymje jězdźeše. We pěsni: „Mojim lubym brunicarjam“ prošeše wo to, zo bychu jemu prawje suchu brunicu předali, dokelž so z mokrej ničo njewari, a dokelž je też za kruwjacy zapřah přejara ćežka.

Haj, hdyž je ćežka brunica,
Dha wěsće, što was dočaka:
Dha woznu naše kruwički
Was wšěch w hnězdźe na rohi.

Zdobom pak też wupraji swoje zrozumjenjo za strašnosć dźěła w podkopkach a jara rjenje swojich serbskich brunicarjow pokoješe, štož lěpje žadyn farař njezamóže:

A tak dha swěrnu dźělajće,
Też hdyž wy spody zemje sćeŕ
Hlaj Bože woko kóždy čas
Też spody zemje widźi Was.

W lěće 1859 namka něchtó w Drječinje při ryću studnje rjanu brunicu, wo kotrejž naš Michał Rostok do Měsačneho Přidawka Serbskich Nowin nadrobnje rozprawješe. Wón zdobom wupraji přeće, zo njebychu Drječinscy burja swoje leżownosće předali, ale sami wuhlo za swoje potrěby wukopali, štož jenož swědči wo mudrym rozhładze našeho wótčinca. — Jeho nadźije, zo nastanje w Drječinje wulka brunicownja, so bohužel njeje dopjelniła. Wěmy dosć derje, z kajkej bolostnej zahubu su wulke brunicownje za našu serbsku ludnosć, kiž po nowej dźělanskej technicy cyłe ćrjódy cuzeho luda do swojeho dźěła zapřahaja a naše stare serbske statoki niča.

Ale nochcu tu pisać wo našim brunicowym přemysłu. Wjele bóle mje zajimuje rudnistwo. Też za rudami, złotom, sl̀ěborom, koporom a cynom su mjenujcy pola nas ryli, a to nie bjez wšeho wuspěcha. — Dawno jo to přestało, dokelž přirodospytnicy a znajerjo zemjespytnistwa derje wědźa, hač je póda abo skalina nětkle rudowa. W našej Łužicy ležma tajkeje je, abo tola jenož tajkeje, kotraž jenož snadny wuspěch lubi. Ale to w starych časach njewědźachu, a tuž też pola nas po nadźiji za rudami ryjachu. To je so najskerjo hižo we jara starych časach stało. Pola Budyšina nadeńdźetej so hišće dźensa dwaj jara staraj podkopkaj. — Wo nimaj njeje žaneje stawizniskeje liščiny. — Jedyn podkopk namaka so pod sławnym Židowskim hrodźišćom a jemu so ŕeka „Židowska šula“. Podkopk su wučesali do žornowcoweje skale; 15 łóhći daloko ma podkopk wysokosć muža, potom so zniži a zwuži, donjž njeje zasypany. Wo tutym podkopku wjele baja, ale nichtó njewě, hdy je tutym podkopku wjele baja, ale nichtó njewě, hdy je nastał, a hdy su tu kopali. Snano hižo we 12. lětstotku, jako w Rudnych horach za sl̀ěborom ryjachu a ćrjódy hórnikow ze Smolin do ranja wućahowachu. Snano pak je podkopk hišće wjele starši. Wěmy, zo hižo we dostawizniskej dobje hórnicy z Włochskeje do Němskeje pućowachu. Dyrbjało so raz za tym sl̀ědźić. To je ćim zajimawšo, dokelž so pola Budyšina hišće druhi jara stary podkopk namaka a to njedaloko kopornika, pola stareje winicy. Jako běch před nětkle 50 lětami z wučomcom w Budyšinje, smy radźi do tuteje „prózdnjeńcy“ zalězli. Jara hluboko wšak njejsmy dolězli. — Hižo před wjacy hač sto lětami je so do njeje Jan Wjela z druhimi židowskimi hólcami nutř zwažił:

Nětkle łažachmy do njeje
Zwažni hóley Židowscy,
Po štyrjoch do šerjateje
Ćemnu ćaru do skały.

Hdyž so zady dele winy
Njezwažichmy dale so,
Mjetachmy 'noż z kamjenjemi
Do toh' ćmowoh' potajnoh'.

Khětru khwilku by to trało,
Hač by z wodu zapluskło,
Hódachmy już z teho sebi;
To dźe dale hluboko.

Tak drje je to přeco bywało, donjž tu prózdnjeńcy njeje, a drje też dźensa hišće bywa. Tuta prózdnjeńca je potajkim ze starym podkopom. Přeco zasy je so tutón zasypał a zasy wukopał. — W lěće 1777 tehdomny wobsedźer njedalokeje točernje abo „točeneho młyna“ zady kopornika při wisatym skalarješe a cyle zasypany a zabyty podkop nadeńdźe. Wón da jón wusypać. Hórnik hódnje dołho dźěłaše; drjubdrje so w skale někajke rudne drobnički pokazowachu, ale jako běchu so přeswědčili, zo njeje nadźija telko rudy wudźěłać, zo so hórniske dźěło dani, z nim přestachu, a zakhód podkopa zasy zastajichu.

Wo woběmaj podkopomaj su stare bajki. Jan Wjela nam dwě powěda. Stary wóslicař, kotrehož je nahramny młynk ze służby wuhnał, w „sl̀ěbornej rinecy“, kaž naš lud tutemu staremu podkopej rěka, dosta kašćik ze złotakami, zo móžeše z nim dobry wotpočink wuživać; a we „Židowskej šuli“ zetka syn khudeje wudowy, jako swojej maćeri zelo na hrjadźišku pytaše, w podkopje ze sedmimi starymi Židami, kiž tam swój dźakny sabat wotnjewachu, a jeho bohaće wobdarichu. — Bajki su z pomjatkom luda! Powědaja nam tu wo cuzych ludźoch, kiž w podkopomaj přebywaja. Bjez dwěla su to dopomnjeńki na cyzych hórnikow, kiž su tu nětkdy dźěłali. — Wobhońćimy wšak so tu njejsu; tuž su hórzy z dźěłom přestali.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Do serbskeho domu Serbske Nowiny

su tune o přinjesu wšěh zajimowosće z bliska a daloka

Čišćerske wěcy

serbske a němske, kaž zličbowanja, listowe hłowy, kwitowanja, naćišće na listowe wobalki, kwasne spisy, slubowe khartki, wěrowańske khartki, smjertne khartki, visitne khartki, přeprošenja, dźakne khartki atd.

zhotowja spěšnje a płaćizny hódno

Čišćerńja Serbskich Nowin

w Serbskim Domje w Budyšinje

Dary k firmowanju

mušace a žonjace narućne časniki
złote a sl̀ěborne twory
noże a widlički
kupujeće reelnje a płaćizny hódno we
wotrjadnym wobkhodźe
firmy

Johannes Rest

časnikowy mišter a złotnikar
w Kamjenicu
Při Miłosowej podłorožli

Służobna

holca

do farskeho domu
w Budestecach so pyta

Gardiny

cu nujeho dorje a płaćizny hódno pola
Kurta Erlera w Budyšinje na Žitn. wik. 28

Žnjeńske mašiny

za wěž zaměry, nowe a trjebane, ma wulki skład firma

Hermann Künzel
w Budestecach

Telefon čo. 219. Štajne a dobre posłužowanje nastupajo reparatury. narunanki a montažu.

Stepowane
moškowe
wołmjane
wjelbłud.
blidowe
přikrywy
wulki wubjerk, jara tunjo

Paul Korn
na Hošic hasy 21
Specialny dom

Wowcyne zabawki

za pěkne serbske dźěći
(J. Radyserb-Wjele, dr. Muka)
128 str. 30 pf.

Jězdne rjady „Blitz“

lěćne wudaće 1934

płaćizna 1.— hr.

hromadźe z wosebitym zešiwkom za autobusy na předań

w Serbskej kniharni

Menschen dienen, Menschen helfen!

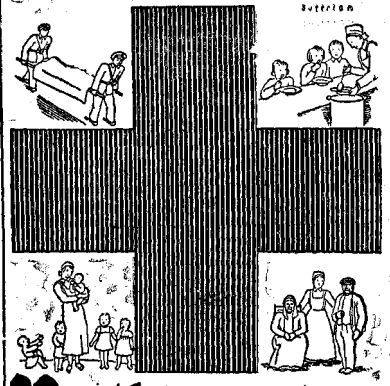

Rotkreuztag

9./10. JUNI

Marja Bělkowa

ke klamarjej Dučmanej
w Khrósćicach při cyrkwi

wot 1. junija 1934 přećahuje

Wo dalšu podpjeru wjele wšelk. woteběrarjow so prosy

Wo radostnych a zrudnych

swójbnych podawkach

dajće **nawěstk do Serbsk. Nowin.**

Waši přećelja a přiwuzni tak najspěšnišo wo tym zhonja.

Tuni wosebity čah ze 60 proc. potwarjenjom jězdneje płaćizny

ze Zhorjelca do Liberca a Doksow

(Reichenberg)

(Hirschberg-Thammühl), njedźelu dnja 10. junija 1934

Z Lubija so wotjědže rano 6.09 hodź., do Lubija wróco 0.24 hodź. Jězdna płaćizna tam a sem wot Lubija do Liberca 2.10 hriwnow, do Doksow 5.10 hriwnow. 60 procentow potuńseje jězdneje płaćizny płaći też za jězbu hač do stacije wotjězda wosebiteho čahu a wróco. Wobstaranje jězdneje khartki dla přijeca do zhromadneho pasa ma so po možnosći hnydom stać. Přijimanja jenož hač do 8. junija přinoždnju. Bliže informacije we wšěch wudawańskich jězdnych lisćikow a pućowańskich bjurowach.

Tam móžeš też podrobny lětak dostać.

Železnicowej wobkhadnej hamtaj w Zhorjelcu a Budyšinje

Dźěławy hamt w Budyšinje

dósta

nowe telefonowe přizamknjenje

(zhromadne čisło) **čo. 3551** (zhromadne čisło)

Gustav Brendler nasl.

wobsedźer Max Scheumann

w Kamjencu na Budyskej drózy 36

poruča swój bohaty skład wšěch druźin

tobakow, cigarow, cigaretow

we wšěch płaćiznach

Wulke přesadźowanje

Stwórtk, pjatk a sobotu, 7., 8. a 9. jun. 1934 wot 9 hodź. počinajo **w Budyšinje na Hornječerskej hasy 19,** w domje centrumskich garažow.

Přihódne za

kóždu domjacu knjeni
wobkhody ze ležiwjeńsk. potrjebami
wikowarjow
hosćencarjow atd.

Za zličbowanje, kotrehož to nastupa so přez mje přesadźuja:

lodowe khamory, naběrkowe khamory (Vorratsschränke), wopłokowańske blida, khamory ke khowanju sadu, khamory přećiwo mucham, myjne blidka, płunowe kachlički, wěšaki za drasty, pjenježne pokładničky, formy za pjećwo a wjele druheje kuchińskeje nadoby. Wšě předmjety su nowe. Wobhladanje 1 hodź. před započatkom.

Oskar Kirchhübel

zjawnje přistajeny a zapřisahany přesadźowar.

Kupujće pola našich inserentow!

Wěncy spěwow

za serbsku młodźinu

5 zešiwkow su zaso na předań

w Serbskej kniharni w Budyšinje

Nawěstki w Serbskich Nowinach maja za kóždeho přecy wuspěch!

Nic zapomnić!!!

stajnje dobre cigary

wot

E. Simona

w Budyšinje w Serbskim domje

Přiloha k číslu 128

SERBSKE NOWINY

Wutoru 5. junija 1934

Sćěhwki suchoty

Zyła žrjedžna Němska a Częstoškowakska pod wuradnej žuchotu cžerpja. Sprewja, Łobjo a druhe rěki maju dżeń a mjenje wody. Mjkny dyrbja wodu dołho spinać, so bychu mohłe tkwilu dźěłać. W Drježdżanach woda pondźelu 233 zentimetrow niže niczli spadła. Wobkhad wošobowych łódżow je žo žobotu mjes Riesu a Mühlbergom dyrbjał dla niskosće wody sastajić. Wjednadże žo wobydlerstwo napomina, so by s pschetrjebanjom wody lutowało. Krjepjenje zahrodow s wodowodow je žo lakšało. Woda je w hórskich krajinach runje tak žadna kaž w nižinach. W Annabergu w Rudnych Horach žo woda z wodowodow jenož wo dnju we wěsnych hodźinach wotedawa. W Rakeczańskich stronach a druhdźe žu haty sdźela wusthke. Ryby žu žo dyrbjake do druhich hatow pschesadźić. Mjes tym so je žo žrjedžna Němska jenož druhdy se žłabym deschczom pokrepła, so je žo ledma proch womaczał, žu žo we **wjeczernej Němskej pjatk wieczor žnine njewjedro rospschczěło. W dole rěki Mokula** žo deschcz s czurami lische a sdobom wulke krupy padachu. W Glüsserathu woda do domow stupałe a na łukach a polach wulku schkodu naczini. Droha, kotraž je žo hakle psched dwěma lětoma znowa natwarika, je žo wudrěła a žo z błotom a kamjenjemi sanjeła, so je žo dyrbjała wobthodej sawjercz.

Też w **Pojaarskej** žu njewjedra sle šathadżała. Na wjele měsnach žu błyki do twarjenjow dnrile a łopalile. Wody z horow do dołow schuczachu, pola a šahrody powodżichu a we wšach z dróhow kamjenje wudrěchu. Hłowna dróha w Groß-Rosseini žo pěškowej puscznje runa. Małe dźěćo je žo šhubiło, boia žo, so je žo je wodu wotnjeło a žo tepiło. Wobkhad po dróhowej żeleznizy do Völklingenow je žo dyrbjał sastajić.

We Wendelez podkopkach we Warndtu žu **žo z wodu, kotraž žo do podkopkow wali, t'jo hórnizy tepili.** Mózneniu nawalej wody njemóże'sche nicžo napscheczíwo stež. Nowonatwarjene dróhi žu žo do czíita łapuczíte, baj zamo khže žu žo sdźela potorhake. Wětrnik na Wendelez podkopkach je žo z błynkom wobschkodźił, so njemóżesche wjazy dźěłać. Pokoiza hórnikow njeje mekła do podkopkow saječ. Na polach a šahrodach je žo sanicżaza schkoda naczinika. Na nawišowanych měsnach je žo póda wotnjeła a wcho je žo sniczito. Niewjedrowu katastrofu tajsche wobšaha wot lěta 1891 wjazy njewotmnja.

Přilopk

* **Swojbna struchkohra w Barschczu.** W nozy z pjatkej je nehdże 55lětny měješčel šukelnje Jurij Heinrich w Barschczu swojeho nehdże 28lětneho žyna, kotryž bě pschi tamnich'im žudże jako asessor p'chistajeny, a žwoju mandželsku satsělił. Won žam bě žebi **wotmnjeł**, so tohorunja satsělił, tola k tomu njedóńdże, dokelž jeho voshorjenosć pschemó, so na sajecze wutroby wumaré. — Kaž bě s wobsteinoczow špóznaty, běchtaj woporaj hnydom morwaj. Pschicžina njeje hischcze rosjasnjena. Kaž je s roszohnowanskeho lista špóznaty, je Heinrich we p'chesjenosći se swojej žonu niekskutk skućił. Hospodarskich wobsežnosćow njeje hako.

* **We wódnym žudże žo satepiło.** W Schreberskich sahrodkach pschi Rychbachskej dróży w Drježdżanach je njedżelu popołdnju dwělětna holczża do tam stejazeho wódneho žuda padła a žo tepiła. Podarmo so prózowachu, jej žiwjenje wróciczć.

* **Takle žwinjo!** W Sebnizach hobrskeho žerschczana, kotryž 7½ zentnarja wažesche, pola rěsnitskeho mischira Hillma sarěchu. Korczaka bě tuklež Steinbacher w Rückersdorfje pola Noweho Města wukormił.

Česthnemu nałożenej Juri e Šewčikej a jeho česthnej njewěsće Marće Lawkec na dnju le'u kwasa

3. unija 1934.

Wažny dżeń je dżenża žwitał
Sa waj', cžestnaj žlubżenaj.
Boži dom je Waju witał,
Hdżeż wulnaloj staj ważne „haj".

Swjatk staj dżenża wobtrucžiłoj
Tam p'ched Božim wołtarjom;
Sswěru žebi žalubiłoj,
Kiž b'dże i trajnym wobstaczjom.

Chromadnje nětk chżetaj krocžić,
Na tom puczu žiwjenja,
Dóńdż njebudże žo sleczić
Wamaj króna dobycża.

W p'chesjednosći chżetaj nožyć.
Jeb'n to druhoh' starosče;
Boże žohnowanje prožyć
Sa wšcho dobre radżenje.

Wjele žboża Wamaj pscheju
W sakojenym mandželstwje.
Njech Waj stajnje pschewodżeju
Strowosć, měr a luboscze!

A ty, mlody mandżelski,
Kiž žy jako bažnik snaty,
Sserbšći ródny kužiši,
Prózowar nam Sserbam daty.

Wuswolił žy towaršichu,
Kaž to žbodne Sserbow waschnje,
Sahorjenu Sserbowku,
So nam Sserbitwo traje cžažnje.

Njech Bóh Knjes Waj stajnje ichlita,
Dóńż po kwašu stoczanym
Potom junu sašo wita.
Na tom kwašu njebjeskim.

da.

* **S wohnjostrojom žo dłóń wottorhła.** Hdyż we Hartha w Sakšej pschi składnosći 400lětneho jsežowskeho towaršwa wohnjostroj wotpalichu, žo cžežke njeschoże sta. Dokelž žo **wohnjostrojowej** s Kamjenizy, kotryž mějesche wohnjostroj wotpalicź, prawa dłóń hacž na palz wottorže a žo ruka niže lohcża cžežko srani. Pódla teho wobžarujomny muž we wóblicżu a na wutrobnu cžežke wopalne a mjagcze sranjenja pocżerpi. Snjeboženeho žu do khorownje w Leišnizu dowjedli, hdżeż w žakostnych bolosczach leži.

* **Dżěcżo žo žmjertnje wopariło.** W Herzogswaldawje w Schlesinskej běchu nětkotre měžazy staremu dżěcżu wohrjewaju bleschu do koża potożiłe. Ta žo pukny a krop žo na dżěcżowe cżěrko wuła. Dżěcżo žo tak ktralchnje wopari, so sa nětkotre hodźiny wumrě. Pschi składnosczi tehole srudneho podawka njech žo na to pokaza, so dyrbi žo do wohrjeważeje blesche z kropom pjelnjeneje, stajnje nětchto łymneje wody pschilinyczź. Potom w bleschi para njenastanje, kotraž bleschu puknje abo satnyczź z njeje wustorczi.

* **(Rubježnizy w farskim domje.)** W nozy k pjatkej žu žo do farv w Jndenje pola Jülicha rubježnizy jadowbyli. Wokolo ½2 hodźin 64lětny tachant Klöcker we pódlaškej jstwi podhladny ropot saslyschа. Stanywschi do jstwy dźěsche. Tam žo někotři mužojo do njeho dachu. Sso do njeho z revolwrom samérjwschi, žebi wot njeho pjenjezy žadachu. Tachant žo z rubježnikami pschimny, na cžoż tuczi tšelachu. Klöcker žo žmjercz žraschnje srani. Niczo njerubiwschi, stośnizo na to i farv cżeknychu.

* **Spodžiwne mrěcże wowzow** w Rottorfu pola Weimara je žo na zyle jednore waschnje rosjasnilo. 44 wowzow bě jenemu ratarjej w Rottorfu sahinyło. Se sahinjenjem dżeżacá druhich žo liczi. Se žmjertnej pschicżinu je žo skotoletaki wustaw w Jenje saběral, kotryž je k sledowazemu wunoschenj dóschoł: Pschi hnojenju je žo kalkowy duhnt na dżěl pastwy czišnył, hdżeż žu jón wowzy z trawu sežrałe. Duhnt, kotryž žo w žuchocże niebě rospuschcził, je potom wowzam žołdk a czirewa spalił, tak so žu sahinyłe.

* **Cżežke njewjedra w Saarsej.** Pjatk wjecżor žu žo nad Saarskej cżežke njewjedra rospuschczíte. Wone drje pożadany deschcz w bohatej měrje pschinjeżeschu, tola też wulku schkodu naczinichu. Wożebje we Werndtu je njewjedro sle sathadżało. We Wulkim Rosseleju a wokolinje dyrl błyki do někotrych twarjenjow. S hór a hórkow walachu žo wody do dolinow a wudrěchu do dróho wwulke dźěry. Pola a šahrody žo z masanej wodu powodżichu. Hłowna dróha we Wulkim Rosselnje je žo zyle z pěskom sanjeła. Małe dźěcżo je žo šhubiło, najskerje žu jo žołmy šhrable, so je žo šatepiło. Twarjenja na hłubšich městnach stejachu někotre metry hłuboko we wodże.

* **Spodžiwny pucz tłyka.** W bołharšim měsce Filipeplu dyrl błyk do wuhenja dźěłacżerjoweho domu a rsches wotkerjenej wuheń do jstwy, hdżeż tři dźěcži we łożu spachu. Błyst sjedże dźěcżom nad hłowu nimo, jim włožy sešmudźiwschi, a wujedże z wotkom won. Dźěcži, kiž hodźiny dołho pohłuschene woštachu, njeběchu wo podawku niczo pytnyłe. Mužłachu žebi, so žu jenož spałe.

* **(Semja žyłu wješ pózrjeła.)** Se 150 domow wobstejaza wješ w Afghanistanje (w Asiji) je žo po žnjnym semjerjenjom do semje sjubiło. Dokelž běchu žo prjedy teho žylne deschcze łale, a tak semja z hrimotażym wrjeskanjom tschażła, běchu žo wobydlerjo warnowali a cżasom je žwojich stałkow roszcżełali.

* **Semja pózrě žyłu wješ.** Afghanistan wješ je 150 twarjenjemi je žo po žnjnym iemjerjenju do semje sa-

Kak Serb'a před ni'ale 100 lětami do Roma pućowachu

Pschedžłowo: W nowišchim cżažu žu hižo mnoży do Roma puczowali. Pschi nětczišchich technischich žrědkach nima to dale nicžo na žebi, maschcli trěbnych pjenježnych žrědkow. Hušczišcho žu žo hižo putnikże cżahi z Němskeje do Roma sarjadowake a też wichelazu Sserbja na nich žo wobdżělili. We jcżehowazych puczowanškich dopomnjeńkach chżemy cżitarjam pokasać, pod kaškimi wobsteinoszemi žu tšo naschi kraienjo p'ched nimale 100 lětami do swjatcho města puczowali, hdyż ani telko żeleznizow a žzyła awtow njebeschе. Jedyn z tutych tšoch, mjenujzo njeboh młynk Jurij Wawrik z Kanez, dżěd bratrow Wawrikow w Panczižach a Sswinarni, je tute dopomnjeńki nam sawostajił, kotreż chżemy tu naschim cżitarjam podacz a pokasać, kak jednorz cżłowjek tajke puczowanje wopiscże. Tuż njech spiśowaš žam rěcži:

Hižo lěta dołho sa žwjatnym městom Romom žadach, k temu cżitach wschelake knihi, kotreż łóschi pschisporjachu. Pschedstajich žebi, so muželman (to je wužnawar Islama) puczuje sta mil daloko do Mekki, Ruża pschichadża se wschich tónczin žwojeho wulkeho kraja na hnadowne městno Kiew, so by rowny žwjatych wopytał. A cżehodża my njedyrbżeli na rowny japoschtolskich wjerschow dóńcż, hdyż je tola putnikowanje prastary nałóšt! Też Jesuš je se žwojimaj f'arschimaj w kżežjazej mkedoscži do Jerusalema putnikował. A my stawy žrtwje dyrbimy jeho pschikład sczěhować.

Druha wina mojeho puczowanja je, so w tutym městże žydli widżomny wjerch na'cheje katolskeje zyrkwje, nałožednik žwjatcho Pětra, kotrehož pożohnowanje cżezch žebi wužadaci. Też njewotdżerżuja mje žane sadżiwki. K temu powedasche mi jedyn z mojich towaršchow, so chże wěsty Ledžbora z Kulowa wokolo jutrow też do Roma puczowacź. To wubudżi we mni noweho łóschta. Napijach jemu list a z tutym tam a žom pišanjom minu žo cżaž hacž do 24. hodownika 1841.

Mjes tym namaka fo tšeczi towaršch z mjenom Jan Delenk z Pěsteż pola Kamjenza, kiž měješeche też łóschi k tutomu puczowanju. Tuž wobsłamknychmy, 24. januara 1842 žo na nohi stajicź. Naschi pschiwusni a pschecżeljo nam še wschěch stron dojcź stracha nacżinjachu. Tola njedżiwajo na to chapchmy 24. januara wotpuczowacź. We hoschczenju „Cżorny worjoł" w Kamjenzu mějachmy žo sesnacź. Na spomnjenym dnju wjecżor wopuschczichi žwoju domišnu a dóndżech do mjenowaneho hoschczenja. Tu nadeńdżech hižo Delenka na puci hotoweho. Jedyn druhemu žebi sbožo pschejachmój. Hdyż měschczenjo wo naschim wotpohładże jshonichu, saspěwachu nam jedyn namórski spěw. Nasajtra rano w schtyrjoch (25. januara) docżeże towaršch z Kulowa. Tón pschijżedże z drózkarjom, kiž naš hacž do Drježdżan dowjese. Tu dachmy žebi žwoje paży pschehladacź. Pschi tym mje preni krócz sadżerżachu, dokelž mój njebeschе w porjadku. Dyrbżach jón tehodła najpjet do Marijneje Hwězdy pósłacź a tak žo sta, so mózachmy hakle 27. januara wotpuczowacź. Pschi pschihodnym wjedrje a po rjanej dróży puczowachmy hacž do Bergieß-Hübla a pschenożowachmy tu 28. januara nastajschmy žo psches Peterswalde do Kulma, dale psches Wyšokv Krupku do Litoměržiz. Tu žydnychmy žo na łohi wós a jedżechmy do Prahi. Njedżelu, 30. januara podachmy žo do bistopskeje zyrkwje na Hradczanach na wulku Božu mschu. Po njej wzdżechmy do kapały a prošchachmy swónka, so by nam wopschechitoscże zyrkwje pokasał.

Dowjedże naš najprjedy ta wulki wołtař. Tu bě stoczana delczina (tasla), kotraž 100 puntow waži, a mozaikowy wobras z drohotnych barbow sestajeny. We jenej kapały na prawo steji žwěczník se Salomonoweho tempła. Potom mam rosłoži hódnosć rowa Jana Nepomukiskeho a dowjedże naš do kapały žwj. Wjazkława, kotreje sczěny žu z lutymi drohotnymi kamjenjemi wušadżene. Mjes druhim je tu tschiż, kiž je wjazy krócz we wohnju pobył, tola pak so njeje špalił. Ras bě woheń 900 lět stary wołtař snicził. Na durjach kapały je hischcze takama wobrucżża, ta kotruž je žo žwjaty Wjazkław pschimnył, hdyż jeho bratr sakło. Hischcze wjazy drohotnych wězow nam swónk pokasa, prjedy hacž žej pschipikła wuproži.

Po wobjedże podachmy žo na popołdnische Boże służby do zyrkwje žwjatcho Mikławscha. Sstym hižo tšeczi krócz w Prasy a njejžom žo na tute drohotnosće dohladak. Po tym wopytachmy hischcze druhe zyrkwje a widżachmy rjany rjeczažowy móst, sapłacżichmy jedyn krejzar a dżěchmy po nim na Malu stronu.

Potom dóndżechmy žej do Sserbskeho seminara. Studowazy běchu hórży wokolo naš, Kucżank a Schewz (Schuster) žo postarałchtaj, so mózachmy tu pschenożowacź a buchmy najpschecżelnischo pschijżeczi a pohoscżeni. 31. januara pschehlade polizija naschе paży, a hischcże žamžnu dżeń popołdnju wupołschczichmy Prahu. Wynjeż wjedro tkerro somne bylo, bě droha tola żiwa, hdyż psches Kolin do Czeského Brodu dżěchmy. Klóschtr Kutna Hora leżesche nam k lewiży.

W Jenkezach (Jenikau) trjechichmy runje na kwaš, hdżeż žo žiwje žabawjachmy. Dżěchmy potom hischcze hacž do Jihlawy (Iglau). Wottud žedżechmy z towaršchnym wožom hacž do Widna. Skoro kżdy dżeń mějachmy nowych puczowazych. Jedyn pschekłuz še Sstankowa (Schluckenau) jédżesche zyły puczž z nami, a radowasche še nad naschim puczowanjom. Pschi roszżohnowanju pschišłowmi: Hdyż do Roma pschindu, dyrbju žo prózowacź, so bych žtawne „Miserere" žłyschał. (Najstkerje je to wot italskeho komponisty Allegrio měnił. Pschišp. red.) W městże Stokerau žydnowchmy žo na żeleżnizu a dojédżechmy do Widna.

padła a zhubiła. Dokelž žo do katastrofy žylny deschcz lijesche a bžsche podjemsći hrimot žyschcerž, běchu žo wobydlerjo z cžažom wutkowali.

* **Město tekstiwych muži.** Pschi lětakim pschepytowanju města Pietrola na kupje Sizilii žu spodžiwnosćž swěsćili. Městacžko nima hischcze 3000 wobydlerjow, a tola bydli tam 104 mužow, tiž psches 2 zentnarjej waža. Tjo mužojo waža žamo 3 zentnarje a 30 puntow. Domjazy storkaju tolstosćž žwojich muži na picže wešteje žórkoweje wody. To pak dyrbi wědomosćž hatle pschepruhowacž.

* **Horza žełma w Sjednocženych statach pokńoženje Ameriki.** W žriedźnym wjeczorne Sjednocženych statow horzota dżeń a bóle pschibywa. W nětkotrych stronach Jowaskeho stata je thermometer hižo na 43 stopnjow Celsija stupił. Wulka horzota a žuchota jtej hižo žnjam wjele sełchkožiłej. Boja žo, jo žo žně njeporadža. Jitne placžiny žehodła postupuja.

Budyske stawniske powěsće

1. junija 1934.

Narodźił je žo Arnoschtej Kurtej Rjenczej, fabrikikemu dżełacžerjej, žyn.

Wumrěł je Ota Max Kubiza, samkař, 54 lět.

Pschipowědałoj staj žo Waltaŕ Jan Mammitzsch, žedkaŕ a lakěraŕ, z Jenny Elsu Voigtez, kuchińskej pomocznizu, wobaj w Budyschinje.

Macžeri rietowiteju žynow žo sekkaschtej.

Swwobodne kjeni z Richthofen (Lěwa), macj „cžeŕ mjeneho wojowaŕskeho lětarja“ a knjeni Wesselowa, macj wojowarja za narodnu revoluziju, w schleśnjej wocžerstwjeńi, hdjež tukhwilu pschebywatej.

Džěchmy po Leopoldskej drožy do klóschtra Mikoscžiwych bratrow, hdjež mějesche nasch towaršch Ledžbora žwojeho bratra, tiž bě w kuchni pschitajeny a buchmy tu lubje witani. Tu pschebywachmy tři dny a wohladachmy sebi wožebitoscže města. Najprjedy džěchmy do zrikwje žwiateho Schczěpana, hdjež 36 woltarjow naliczich. Wulki woltaŕ z luteho marmela a postawy je žlěbra. Pschi łatkodže do kapały na prawo je kschiž, tiž je wobkładanja hódny. Tu ma Sbóžnik natursku brodu, tiž žo hódži wotewjacž. W druhej kapały je hnadowny wobras, na kotrymž ztónczko nastajnje zwěcži. Sławna Schczěpanska wěža měri 447 stopow. Na njej je pod žwonami kebelnja, hdjež žej žwjetscha kózdy wopytaŕ se žortom pokuka. Pod wulkim žwonom ztejach se wupschestrienymaj rukomaj a tij w ruzy a tola njemóžach žwonkownu kromu dozpěcž. Schpala tutoho žwona waži 13 zentnarjow.

Wjerschk wěže mějesche žo wottorhacž. Pschi tym běchu rózchty na spodźiwne waschnje pschicžinjene. We Widnje staj też nahladnaj stokpaj, prěni pożwjeczeny njewobłakowanemu podjeżu žwj. Marije a druhi žwj. Trojizy, tiž je 300 000 schčěhnatkow placžiš. Saźimawa je też Karlowa a Pětrowa zyrkej a wożebje arzywožwodska pokładna komora. W tłóschtrje Mikoscžiwych bratrow žo derje pschiwjachmy a tu widžachmy khorowniju a špěsnachmy wobcžežnoscže tuteho rjadu.

Na trjeczim dnju dachmy žwoje paży pschehladacž. Pschi tym žo bamžowki nunzius dołho z nami rosmowjesche. Namołwjesche nas do spěcha, dokelž z dwanaczich putnikow z balinu bamž Seleny schtwórik k noham mnezu wubjerje. Wěrjachmy jeho žłowam a wotpucžowachmy hischcze žamy dżeń. Bjesche 8. februara, hdyž wotjachmy poslednje khěže thežoriteho města sa žobu. Nadobo žkyschachmy lokomotivu hwidacž. Na napraschowanje thonichmy, so do Neukircha jědże. Tuž wužichmy rjanu pschileżnosćž a mózachmy hischcze na dnju wósom mil nathwatacž.

(Pokračowanje sleduje.)

Pokazowaŕ za čitanje łačanskeho pisma

Sserbski prawopiš z łačanskim wisnom žo lózo cžita dużi žerbski prawopiš z němskimi pižmikami. Cžeścženi cžitarjo a cžitatki to se scžěhowazych pschikładow spóznaju.

We łačanskim prawopišu cžita žo:

č łaž cž, na pschikład črjop łaž cžjop, człowjek łaž cžłowjek, čoło łaž cžoło;

ć cžita žo łaž cš, na pschikład ćelo łaž cželo, ćeta łaž cżeta, ćemnosć łaž cžemnosć;

š cžita žo łaž sch, na pschikład štučka łaž schtucžka, štwórtk łaž schtwórtk, šmrěk łaž schmrěk, ščuka łaž schczuka;

kř cžita žo łaž řsch, na pschikład křiž łaž tschiž, křidło łaž tschidło, křida łaž tschida;

s cžita žo łaž ß, na pschikład sowa łaž ßowa, sanki łaž ßanki, sloma łaž ßoma:

z cžita žo łaž ſ, na pschikład zorno łaž ſorno, zuwak łaž ſuwak, zapis łaž ſapiß.

tř cžita žo łaž tsch abo tſ, na pschikład třeskańca łaž tschěskańca, třešeń łaž tschěschěń, třeska łaž tschěska třihać łaž tſihać, třo možojo łaž tſjo mužojo, tři žony łaž tſi žony.

Na synach

Lětża mamy wuhladny na žnadnjische žynowe jitr a ratař zhladuje starosćiwje do pschichoda. Stajne cżeschcżne wjedro łukam njehowi a tak je ſróſi niſt a ſuſtanj, haj wuhladamy žamo wuſmahnjene blaki z mitnami. Tola dżemy žo nadsjecž, jo hischcże wutrajemy dóniž Bóh Knjes nam pschihódnischeho wjedra wobrokuje. Tu a tam khowaju ratarjo hižo žynowe žně domoj a ſchodża na wjesnu hordże kaž na bohatstwo. Haj temu wischtko lětża tak je, so ma kóžda horstka žyna žwoju wulku wodu nuſcž.

Cžaž žynowych žnjow je też cžaž radosćże naschich nje njeſchich. Skakaju najradscho je žepje do žepje, ſchwjelo ratař rad njewidżi, ale je to tola tak pſche wulka žnje, jo žydnjej z połnym wotnatchom do žynowych hromady, jo žo w nich pjeraschći ikowo ſhubja.

S wjeczerom wschak sahnjedża žo druhdy też mužo wutrobcżi do tajkich žynowych kopjeńzow, klinczi z wuluby pjenjezk abo lube schmarkotanje. Hdyž je jim tam ſboża a młodoſcże po ždacžu najbliżschi, tak je tola ſtu wulki, žebi ſwjeſcżej pſchi tom žynowu žmorkanu, hrydomi ſaży njerwotbudu. Njeje runje rjenje, měcž žacy dołho tajki cżekwjeny nóž. Tuž njeradżimy nikomu tajte žynowe łuczki wopytnucž. Njeje to też dobry poczin ratař ko druheho dnja žadżawje mjerża!

Sserbska młodżina wschak dobru radu wješcże rady pschijimna! Hlej, kiwa tola tuta grawocżiwa žmorkawa!

Zamołwity za spisaćelski wobsah: A. Dučman, za nawěšćik dr. ſ. Cyž, wobaj w Budyšinje. D. A. V 1934: 2'02.

Hospodaŕski rozhlad

Wutoru, 5. junija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,507	100 pólsk. złotych	47,25
1 jendželski punt	12,69	100 česksot. krónow	10,43
100 šwajc. frankow	81,34	100 franc. frankow	16,50

Barlinska burša běsche wčera žašo kruta a mějesche žiwy wobrot, tiž běsche žamo wjetschi hacž žobotu. Kursy akzijow šwjetscha postupowachu. Wiki rentowych liſtiznow běchu žašo trochu měrniſche.

Barlinſke žitne wulkowiki póndżelu po žobotnischej pschestawy pomału do šmučeneho wobthoda pschińdżechu. Mschetho žita žo jara mało poſtiſcżeſche. Sa pschenżu a rožku žo mlynſke nakupne placžiny bjes žadżawka placžachu. Wowża žo jara mało poſtiſcżeſche a placžiſny poſtupichu. Też jeczmjeń dożpě lepſche placžiſny.

Wčerna placžeſche w Barlinje zentnaŕ:

pſchenżizy: 9,80—10,05 hr., rožki: 8—8,25 hr., jeczmjenja, naj.: 8,25—9,10 hr., wowża: 8,65—8,85 hr.

Placžiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg
Placžiny po złotej hriwnje.

	4. 6.	1. 6.		4 6	1. 6
Pšenica	—	—	bunv	8,10-8,90	8 10-8,90
rožka	—	—	wcka	7,00-7,75	7,00-7,75
jeczmjeń, naj.	165-169	163-167	módre lupiny	6,00-6,60	6,00-6 50
jeczmjeń			žołte lupiny	8,25-9,00	8,25-9,00
wows	173-177	170-174	zeracella	7,75-8,75	7,75-8,75
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	6,30	6,30
rżana muka	23,65	23,65	such. truhanč.	5,75	5,60
pš. wotruby	11,75	11,75	běrnj. kruški	7,65	7,25
rżane „	11,50	11,50	syno, 50 kg		
rapa	—	—	rżana słoma		
hróch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	8,50-9,00	8,50-9,00	rječna „		

Płaćizna za pšeńcy za wupłodżerja 190 193 195
Płaćizna za rožku za wupłodżerja 160 163 165

Płaćizny rězneho skotu na Drježdżańskich skótnych wikach.

Póndżelu 4. junija 1934 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 117

Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće młode	33—35
Starše	30—31
Hewak połnomjasne, młode	26—29
Starše	—
Mjasne	—

Byki: 514

Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće	30—32
Hewak połnomjasne abo wukormjene	27—29
Mjasne	24—26
Snadnje wuwile	22—23

Jałojcy a kruwy: 312

Młódše połnomjasne, kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	27—30
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	22—26
Mjasne kruwy	17—20
Snadnje wuwile kruwy	13—16
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosći	30—33
Hewak mjasne jałojcy	26—28

Wowcy: 1148

Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	42—45
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	36—40
Mjasne wowcy	32—35
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	25—30

Celata: 1079

Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	50—53
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	42—48
Snadnje wuwite	35—40
Najšpatnše	30—34

Swinje: 2443

Tučne swinje, přez 3 centnarje čežke	44
Połnomjasne swinje wot 240 hač 300 puntow čežke	43—44
Połnomjasne swinje wot 200 hač 240 puntow čežke	42—43
Połnomjasne swinje wot 160 hač 200 puntow čežke	40—41
Mjasne swinje wot 120 hač 160 puntow čežke	38—39
Rancy	37—40

Wiki w howjadach běchu słabe, w ćelatach srěnje, we wowcach hubjene a we swinjoch dobre.

Semjerjenje w Bengalſtej.

Wokolina města Muzaffarpura je žo snowa se žylnym semjerjenjom podeschła. Rospuklíny pożledneho semjerjenja žo hischcze powjetschichu, wjele žawrjenjow žo saſtypny. Wobydlerjo mózachu pak žo z cžažom wukhowacž. Wobras pokaſuje rospuklíny semje, tiž ſ prjeſchim semjerjeniom nastachu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćenčarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čěłneho znjezboženja z 1000 hr. – hdyž wumrje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny nóty a nhys wozjewja.

Čisło (Nr.) 129 — Budyšin — Sriedu 6. junija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Wótre jednanja w Genfje

Prezident konferency sa wotbrónjenje Henderson je přichodnjemu předsydstwu a hłownemu wubjerkej konferency resolucijun k wobstatkownjenju přichodpokazow. We resolucijach so praji, so hłowny wubjerk konferency sa wotbrónjenje jara wita, je so pyta, so by konferenca je swojim dźełom pokročowała a k skrućenju dóšła. Namjet Jawcijskeje Nuticeje, so by so konferenca do trajneje mérowneje konferency přemjeniła, maju knježerstwa prědy přeprošenych wotpokazować, hač so wo nim wuradźuje. Hłowny wubjerk žada myšli, so měło so wo namjece wo skrućenjach pomocy mjez krajemi najprjedy z knježerstwami jednać, kiž so wobzamje za nadawk a wuměnjenje swojich delegatow wuzwolichu.

*

Resolucija namjetuje, so bychu so rukowanja sa přichodźenje přichodneho skrućenja wobzbitemu wubjerkej k wuradźowanju přepodale. Po měnjenju hłownego wubjerka postrowja noty Francowskeje, Italskeje, Jendźelskeje a Němskeje wěste možnosće, kiž mohłe k dorozumjenju dowjesć. Předsydstwo proby, so bychu mohły hišće druhe kraje k dźěłu namolwjowane, so bychu so napschećiwnosće wurunować spytałe, kotrež we najrozmjenjenych notach hišće wobsteja. Hłowny wubjerk rozsudźa we wschitkich druhich praschenjach wotbrónjenja, politiska komisija pak se wschitkimi bjesstrachowymi praschenjemi.

*

Skónčnje hłowny wubjerk tola na podłožku steji, so ma so wuradźowanja politiskeje komisije wěste politiske přichotowanje přiwobrawić. Přichotowatane prěnjowanje napschećiwnosćow dowjedźe zyłe wěrće k zamóžnym wobćežnosćam, kiž su so sadóbowace snate. Tehodła proby hłowny wubjerk presidenta, so by z dźěłom a přichotowanjom pokročował, a dawa jemu połnomóc, so by praschenja wotbrónjenja abo bjesstracha wobdźěłał, tak wjele hač je so w politiskich praschenjach dosć postupowało.

Henderson hrozy wróćostupić

Pólski swonkowny minister namjetowasche, so mělo so z namjeta hłownego wubjerka město wnichmórnjcy, hdźež so wo notach rěcźi, kiž mohłe k dojednanju mjez mjenowanymi krajemi dowjesć. Po Beku rěcźesche francowski swonkowny minister Barthou. Wón sałso bjesstrachowne praschenje do fryjedźiskeja staji a najwažnišchi dźeł Hendersonoweho namjeta wotpokasa. Wón žadasche, so by so Němska bjez kóždeho nuczenja wróćiła a so mohłe so potom wschitke praschenja wo bjesstrasche, wotbrónjenju a runoprawosći rospominać, so by k dojednanju dóšło.

Henderson francouskemu swonkownemu ministrej tak njewschźdnje wótrje wotmolwi, so so pschezo sałso pschećiwo njemu wobroćesche a skónčnje hrožesche, so swoje sałsojnjstwo złoži. Henderson njemóže dowolić, so by jeho njestrotnosć kritisuje, stanje-li pak so to, dha dyrbi wón mjezyju spuschćeć, kotraž je so jemu pschepodała. W tutym swisku Henderson wuzběhny, so na so konferencznu połoženje so sadźewowace wobhladowacz, hdyž so w smyśle pokročuje, kajkiž so w Barthowowej rěcźi pokasuje.

Na to Barthou wotmolwi, so ma Francowska wulke samołwjenje před stawišnami. Wón wotpokasa porok, kiž jemu Henderson cźini a rjekny, so Žeby jako šchef delegacije je też prawa dlegacije pschijaćpřewa a swoje samołwitosće snaje. Henderson jemu wotmolwi, so dyše francouskemu ministrej połdnjowe hłowu pschewostajić, ale Barthonowa rěcź njeje wobzeźnosće smjenschiła. Dźeń prjedy je Barthou wotpokasał, so w jenym wubjerku wobdźělić, kiž dyrbjesche dźełanšti program sćitajcź. Nětko pak je wón prezidentowy programm wotpokasał a też njeje namjet pschijał, so by sam programm sćitajał. Pod tajkimi wumjenjenjemi měješe Henderson sa najlepše, so so rozmołwa na fryjedu wotstorči. Dźenja fryjedu so pschedsydstwo konferency sa wotbrónenje łhadźuje a hłowny wubjerk so sałso swoła, hdyž budźe połoženje jasnjsche.

Dr. Goebbels přećiwo malićkostnym kritikarjam

Župni rjadowarjo, župni propagandni nawjedowarjo a redaktorjo němskeje dźěłoweje fronty na kursu blisko Barlina pschebywaju. Tuthi němšti minister dr. Goebbels wotcrn popołdnju pschija. We swojej rěcźi wón wuspěchny, so je nusne, so pschezo sałso wobmyślimy, kak zbožownje je so nałusnjenje mohły nazionalsozialistiskeho knježerstwa pschewjedło. Cźłowjek mohł zbožo myślić, so by też hinak pschińć mohło a so by nazionalsozializmuš we wótrej wobydlerskej wójnje dyrbjał kommunistiski zbožo pobić. So k temu njeje dóšło, je sałkuba wjednika a hibanja.

Kotśiž dźenja spytaju małe starosće a rjanosće bratschi kritisować, móža to jenož cźinić, dokelž jim njeby móžno było, wulke katastrofalne podawki swojej kritiky podcźinkować. Dokelž je so jim kóždźicźi pschipadł salutować, su woni wschu měru sa wopraudźite poměry złubili a su njespokojni we wokomiku, hdźež so wězy dospołnje hładzy wotwiwaju. Pschećiwo tajkim kritisowarjam maju stari bschikluschnizy strony wustupować.

Dr. Goebbels Waršawu wopyta

Němski minister dr. Goebbels so hischcze w prěnjej połowje junija do Warschawy poda, so by pólske hłowne město wopytał. Pólske nowiny hižom pondźelu na wažnosći tuteho wopyta na wuznamnym městnje pižachu a Goebbelsowy wobraz wozćišchćachu.

Wulki hospodarski skandal před sudom

Psched 4. wulkej khlotajcej komoru Barlinskeho krajneho žnida sapoca so wutoru prozeß pschećiwo prjedawschimaj direktoromaj metallorowych dźełarnjow, akt. tow. Schweitzer n. Oppler w Barlinje, Arnoschtej Wohlgemuthej a Waltarjej Tagej, kaž też pschećiwo prjedawschemu prokuristej Hendrichej Ostrodźkemu dla stajneho jebanstwa a njesprawnje po wikowanišchim prawje w někotrych padach. **Pschi tutym prozeßu jedna so wo hospodarski skandal najschěrschcheho rozmjera.** Wobstorjeni so winuja, so su firmje Schweitzer u. Oppler se swojim požinanjom njesprawnu schkodu nacźinili. Kaž so we wobschórźbje proji, je firma Schweitzer a Oppler w létach 1928 hač 1931 wyšoke kredity pschijimała a wěricelam zabaliti wotstupiła, kiž běchu z dźěła hižo saplaćene a z dźěła dozhe njewobstachu. Wobstórźba widźi w tym trajne wojebanje dalwarjow kredita, za kotrež su direktoraj a prokurist samołwicźi. Nimo kreditneho jebanstwa wobstorjeneho Wohlgemutha winuja, so je so je swojej firmu na francouskim pschedewjacźu wobdźělił, kiž je hižom psched konkurs stało a firmje hižom thedy 5 milijonow franzouskich frankow dołžesche. Se swrešchcźenjom francouskeho towarstwa běsche też wyšoki wobdźělenski pjenjez we 4 milijony franków zyle shubjeny. Wohlgemuthu hischcźi winuja, so je bjez połnomocy w mjenje swojeho towarstwa sa druhu firmu z 350 000 hriwnami rukował. Jeho firma dyrbjesche rukowacź bjez wuhlada na nerunanje schkody.

Tag a Wohlgemuth mjezeschtaj mězačnje 6000 hr. kruteje mídy, k temu dostaschtaj hischcze 5 proz. tantiemow wot létneho cźistego dobytka. Njedźiwajcy tutych hobrtich dokhodow je Wohlgemuth, kaž wobstórźba praji, 190 000 hr. a Tag 42 000 hr. z njeprawom z towarstwowego samoženja sa priwatne samerły pschetrjebał.

Tag kupi swojej žonje na wudawki towarstwa złěbornej šwěcźinkaj za 1300 hr., Wohlgemuth swojej žonje złěbornej pjerjenišchej schkli za 800 hr. Njeswěra Taga, Wohlgemutha a Ostrodźkeho widźi so w tym, so na schkodu firmy spekulowachu a ji 200 000 hr. schkody nacźinichu. Tuczi tśo hižom wot meje 1933 w pschepytowanjach zakbje pschebywaju. Nimo tutych tśoch hłownych wobstórźenych maju so hischcze schtyri wožoby samołwicźi, kiž su so na pschestupjenjach wobdźělile.

Wojowanja na dróhach w Roubaixu

W industrijowym měsće połnócnje Francowskeje, Roubaixu, dyrbjesche pondźelu wjeźor pravizarffi zapósłanz Henriot psched pschepschosćenymi pschiwobrońcharjemi wo smitskomuwopolitiskim pokazenju rěcźeć. Pschi tutej składnosći dóšło k cźežkim srażenjam. Policija měšnosći shromadźiny sawrě a wopytowarjow shromadźiny dokładnje wróćo honiła.

We wokolnych hażach běchu so hižom dawno do wotewrjenja sale antifaschistiske skupiny shromadźile, so bychu Henriotowych pschiwobrońcharjow wot wopyta wotdźerźałe a jich skónčnje nadběłałe. Policija dyrbjesche so sćěsknicź a so zanto policija na konjach stwołać, so by nadpadnikow wróćohonila.

Jako so demonstrantojo wobarachu, dóńdże k bitwje na dróhach. Demonstrantojo na někotrych městnach barrikady natwarichu. Mobilna garda dyrbjesche tute barrikady sałso dobyć. Hatle wokoło 8 hodź. běsche so lud někak smjerownył, so mósješe Henriot psched nětkim 2000 pschipołožnicharjemi rěcźeć.

Po shromadźiznje pak so njeměrne wustupy wopjetowachu. Sałso dyrbjesche policija pschećiwo demonstrantam postupować. Pschi srażenjach je so 100 wobołowo ranile. Wokoło połnoży běsche so město sałso smjerowało.

6 smjertnych wusudow w procesu přećiwo Kijewskim zastojnikam

Po hamtskej powěsći z Kijewa je so w prozeßu pschećiwo jebanskim sastojnikam wutoru wuhłuš wojjewik. 6 wobškorjenych sałudźi so k šmjercy z sałsełenjom, 8 wobškorjenych dosta 10 lět, 3 wobškorjeni 5 lět, 3 wobškorjeni 3 léta a jedyn wobškorjeny 2 lěcźe jastwa. Dźewjecy wobškorjenych połkłosta so z jenym létom dyrbjesnistkeho dźela.

Pohrjeb japanskeho narodneho rjeka

Wutoru pohrjeba so w Japanskej admiral Togo na schnore waschnje, tola pohrowanje sawostaji na lud wulki zacźišcźej. Pschi pohrowanju běchu też prynzojo a prynzejny kralowskeho domu, wjednistwo wójska a namórskeho wójska, kaž też sastupjerjo zuzych mozow. W pschewodźenju sa kacźepom kročeješe nětkdže milijon ludźi.

Krótke politiske powěsće

— Němski president z Hindenburg je wutoru wjeźor z porjadnym cźahom z Barlina do Neudeka wotjeł, hdźež chže někotre njedźele pschebywać.

— Prezident zaarskeje knježerstwoweje kommunije Knox je polizajsku mózu města Saarlouisa měrcźenosće dr. Latzej wsał a krajnemu radźićelej Saarlouiskeho wokrjesa Arweilerej abo jeho namjetnicy pschepodał. Tuto postajenje je so bjes dwěla we swisku z pónđźelnischinimi podawkami stało.

— Na Sahrjebskim dwórnischću wutoru popołdnju we wosu spěšnego cźahu helika waschnja rosbuchny. Wóz, kiž běsche wós z Parisa-Salzburga do Sahrjeba, so dźěła sapuścźi. Ludźo so njestranichu.

— Italske kral je schefej wjednistwa namórskeho wójska admiralej dr. h c. Raderej wulki offizjerski křižk rjada

hwjatego Mauricia a Lacara a schefej stawa wjednistwa namócistego wótsta kapitanej Deutschej kommanderiich rschij rjada italfteje krony spojezii.

— Amerikanfki wotzebity wotpófkaz Norman Davis fo ſ Genfa do Londona poda, ſo by ſo na pſchihotowanju konferenzy wo wójnſkim łódſtwje wobdżelił.

— Amerikanſke worzlowe dźelarnje żebi bronjowe ſtawy pſchihotuja, dokelż je ſo ſa dźeń 16. junija generalny ſtrajk pſchipowědżił.

Dobroćiwy pruhowaŕ

Dobroczijwy pruhowaŕ běſche nětkuſchi ſuperintendent Lohmann we Wjeſelu. Jónu bě ſo kandidat k pruhowanju famolwit, kotryż pak běſche we kacjanſczinje ſtajnje ſe hubjenym ſchulerjom byk. Tutón nětko żywjenu pſcheczelej, kotryż tehdomja do pruhowanja dźeſche a běſche we kacjanſczinje derje ſnaty, ſwoju muſu ſkorjeſche.

„Njeczij ſebi żanych ſtarożejow", jeho pſcheczelej pokroſeſche, „dyzu ſo wo to poſtaraſ, ſo pruhowanje wobſtejiſch!"

Staroſczijwy na tom dwělowaſche.

„Sydni ſo jenoż pódla mje, potom ſo hižo wſchitko derje poradźi."

Pruhowanje ſo ſapoczo. Pſcheczel jako pręni na rjad pſchińdże a tak wuběrne wobſtejí, ſo ſo Lohmann ſe ſpodźiwanjom praſcha: „Ale ſwotkel maće tute njerwſchedne wědomoſcje?"

„Tu, wot mojeho pſcheczela pódla mje," tutón wotmolwi.

„Tak? Nó, potom hiż ſo tuteho knjeza dozhla wjazy praſchecz njeterjebam", pruhowaŕ znaſpeczíwi, puſcheſi wobeju, a pruhowanje běſche wobſtate. jk.

Najmjeńſe zeskhnyte čěło ſwěta

W mormonſkim muſeju w Salzſeeſtadu ſo pſched krótkim żadny wuſtajeńſi pſchedmjet pokaſowaſche, kotryż ſmjeło naſſkerje jako najmjeńſche cłowjeſke ſeſkhnyte čěło (mumija) woſnamjenjenicz.

Jedna ſo wo ſe wſchěm wumjeńſnom ſakhowane a doſpołnje wurośczene cłowjeſke čěło, kotreż je jenoż 18 zentimetrow dołhe. Seſkhnyte čěło je po wědomoſtnych ſwjeſczenjach tři tyſtotki ſtare a je to čěło peruańſkeho knjeſa bydła, kotryż je dyrbjał ſa żiwe dny nětkuſe 1 meter a 55 zentimetrow wulki byczi.

Knjeſt ſtrěd ſu Indijanoju naložili, ſo bychu čěło tak ſeſkhnyczi dali, je hódanczko. Każ je ſnate, wędża khowurbarjo pſchi hornim Amazonaſu nopy ſabitych njepſcheczelow tak pſchipraſowicz, ſo njeſu ſeſuczene khowy wjetiche dyſli pjaſcz.

Ale naſpomnjena mólička mumija njeje ſo po wojſchnju ſuſchika, ka ſje poſledniſchi naſtuſa, pſchetož tuta wapſcheſo bohużeſtkim ſtamjam khowu rubarjow hižo wſchitke łoſeje wobżedźi. Pſchetož Amazonaſu Indijanoju łoku ſnopa ſdreja a potom jenoż tutu ſeſuczka.

Kak je peruaniſkim Indijanam móżno bylo, łoſcz mumije ſożerjeczą a w prawym roſméru wulkoſcze ſeſtrowi dacz, je hódanczko. nk.

Korla Pětřka, česny předsyda „Čornoboha" Drježdźanskeho, njeboćički

Slawny prócowaŕ za ſerbske naležnoſce w powſitkownoſci a wosebje za naſe Drježdźanske towaſtwo „Čornobóh" je ſo wotſalił do wěčneho raja. Po létadothim hórkim ćerpjenju ſo z přikładnej dowěru ke Bohu dźerżo a wobkruċejo hač do poſledniejho wokomika swój horcy zajim za ſerbske prašenja jeho Bóh zaždżeny ſtwórtk k ſebi zwoła. Pónđżelu 4. junija ſmy ſo w Tolkewicy k poſledniemu rozžohnowanju z nim w krematoriju ſešli. Wulka čŕjóda ſobuſtaſow towaſtwa a kemšerjow ze ſerbſkej khorhoju, dwě knjenje w narodnej żarowańſkej draſce z lawrjeńcowym wěncom a ze ſerbſkej ſeklu tam běchu.

Z Łužicy běše knjez wyšši farař Zarjeńk přikhwataŀ a z krasnym, jimacym prědowanjom w ſerbſkej rěči lubeho njeboćičkeho ćeſćeše. Spominaše woſebje na jeho zaſłużby wo ſerbſke kemše w Drježdźanach. Nanajwutrobniši dźak knjezej wyššemu fararjej, ſo nam tak ſwój wutrobny zwiſk z Drježdźanſkimi Serbami znowa wobkruċi.

Knjez farař Roch z Lutherſkeje Drježdźanſkeje cyrkwje we ſwojim němſkim prědowanju wuzběhny wurjadnu ſwěru zemrěteho we ſwójbje, w hamóe a w cyłym żiwjenju, wosebje pak też k ſwojemu ſerbſkemu ludej.

W minjenje Drježdźanſkeho „Čornoboha" a kemšerjow porčża Pětr Kowař, wuzběhny njeſpróčliwe tón. ło drohoho njeboćičkeho za towaſtwo jako jeho nětkuſi předsyda. Wosebje pokaza na naſu khorhoj, kotruż je ſobu rozwić pomhał a we ſwojim čaſu dopeſt, zo je ſo ſerbſka króna na naſej khorhoji připewić mohła. Ławrjeńe jako widżomne znamjo naſeje wutrobniſeje dźakownoſce ke kaſkej położu, ſkónči ſerbſkim „Wótčenašom".

Nimo měry wulka liċba ſobuźěrjacych, kotrej kapału krematorija pjelnjeſe, tu dożiwi wurjadne khowanje ſławneho Serba po ſerbſkim waſnju we Drježdźanach.

Tebi pak, luby přeċelo a wurjadny ſobuźěrjo na ſerbſkim polu w naſej zrudobje přiwolamy: „Zapłać Bóh!" Sy njezapomnity a do wſeho přichoda budże Twoje mjeno z mjedźanymi pismikami zarył do analow naſeho towaſtwa „Čornobóh".

Bóh daj Tebi wěčny měr! Pětr Kowař.

700lětne město Prenzlau.

Prenzlau, hłowne město Uckermarki, wobwjeczi wot 9. hač do 17. junija ſwoje 700lětne wobſtacze. Wono ſarjaduje hiſtoriſki ſwjedźeńſki cżaſ, někotre wuſtajeńcy, brune wiki a ſwjedźeńſkej dźiwadłowej pſchedſtajeni. Wobraz pokaſuje torhoſchcżo w Prenzlawje ſ Marijnej zgrkwju.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 6. ſmažnika 1934.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 739, hygrometer +12, najwyſchicha temperatura wo dnjo +20. — Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer 02, najniżſcha temperatura w nozy +8. — **Wuhladny na lépſche wjedro.** — **Powſchitkowne połoženje wjedra w Europje je ſo pornjo wczerawſchemu dnjej jenoż mało pſcheměniło. Syſlna a wobſchérna wyſchina cżełnje ſo wot Jendżelſkeje k dołheniu ranja a leži ſe ſwojim jadrom hižom ſ wjeczora ſrjedźnjeje Norwegſkeje. Wyſchina doſahła jenoż ſe ſwojimi kromami hacż k nam, tola tu hiſchcże rjane wjedro wuſtawa.** Powětr wſchak je hiſchcże pomérnje **tyłodny**, dokelż je ſo powětr ſ Lodoweho morja ſem **pſchiplawił.** Nad połodnjſchej Europu cżełnje ſo pałmo nižinow. Wone doſahaju ſe Schpanijſkeje pſches Italiku a Juhoſłowjanſku a ſjednocżuja ſo ſ nižinu nad ſrjedźnej Ruſkej. Wożebje nižina nad połoknjej Italſkej je pomérnje ſyna a je ſo też hižom na Alpy wupſchestrela. Dokelż nižiny ſ tuteho kuta rad k nam **pſchicżahnu, ſmě-my ſo nětko bórſy ſyłnjſchich deſchcżow nadżijeć. — Juſtje ſchtwórtk ſtónczko** 3,48 **hodź. ſtdaża a ſo** 8,10 **hodź. khowa.** Mężacz **ſtdaża juſtje na ranje** 1,01 **hodź. a khowa ſo popołdnju** 3,31 **hodź.**

— **Wuhladny na wjedro ſa juſtiſchi ſchtwórk: Cżyſte a k njewjedram pothilene wjedro.**

Tři léta w Ruskej

Originalna powěſć ſ Napoleonowych wójnow.

Spiſał M. A. Kral.

Pſcheczíſchcej ſ „Lużiczana" 1866.

11] (Pokračowanje.)

Nětko ſaſo ſ łepſchej nadżiju dale kročachmy. Mjaſo pak daloko njedoſahaſche, tak ſo bu naſche hubjeńſtwo bróſy ſaſo jara wulke; a nimo toho běchmy w njeſnatym lěſu, hdżež ani puczika widżeczi njebě. A bychu-li naż nětko holenjo nadpanyli, dha njebudżechmy ſo wobaraċ móhli, pſchetož naſcha ſtłakoſcz a bojoſcz njemała njebě. Po dołhim błudżenju w lěſu namakachmy pak tola ſtónczyne nětkaſku ſchczeżku, po kotrejż ſo dale wlecżechmy. Sa nětdże hodżinu dowjedże naż puczik k nětkajkej łuži. Każ ſo ſdaſche, tu wokolni holenjo ſo wodu khodżachu; na to pokaſowaſche ſnajmjeńſcha wutepłana cżěř. Jow pak ſo nam ſ pſchibliżowanym wjeczorom ſchtrichżła ſboża dosta, pſchetož my wuhladachmy najdala żynowu łónju, w kotrejż bě hiſchcże tójſchto żyna na worſchtowaneho. Na mjeſcze ſo tam podachmy a hłuboko do żyna ſaležechmy. Bě to po dołhim cżaſu ſaſo pręni króċi cżopłe leżhwo. Tu ſtorżachmy żebi ſwoju muſu, na dalſchi pſchichod pomyſlichu, potom pak twjerdże wuſchnychmy a dremachmy cżiſcho, każ w cżopłym łóżku. Naſche ſpanje bě twjerde a dołhe, pſchetož jako wotucżichmy, hižo ſłónczko wyſoko na njebju ſtejeſche; ale ſchto to dale ſchkodżeſche? My niczo njeſtomdżichmy.

Stróżeſe běchu pak nam na ranje tola hiſchcże pſchihotowane; pſchetož ſdżma běchmy ſtanuli a ſtawy trochu roſcżahali, dha ſo wrota wocżinichu. My żebi na nadpad pomyſlichmy, mėnjo, ſo ſu njepſcheczeſelo ſa naſchej cżěrju ſchli, kotraż bě pſches mału ſtuċt hacż k żynowej łónji wosnamjenjena. Wjeſołżni łokakoju mėſachu dobre nohy, wſchitcy njepſcheczelow wuſłědżicz. Żadyn mo-

wone pſchezo każ ſaležene wostachu. Toho pak my tola dale kedżbu njeměſachmy, pſchetož my hižo mężazy dołho na żane mjeńſe njemyſlachmy.

Tak tucże hacż mózno nětko dale puczowachmy, tola dżerżachmy ſo pſchezo bóle k pobocżnym puczam, ſo njebychmy łokakam do rukow padnyli, kiż na wſchitkich drohach każ njewidżeła wokolo jéchachu. Njerédko ſ łéſa won widżachmy, kak buchu dżélby franzowſkich a druhich wojakow wot łokakow do hłubiczeje Ruſkeje wjedżene. Sajeczi dżélbu kóżdy ras wożrjedź pucża a na wobémaj bokomaj jéchachu łokakoju ſ dołhimi hlebjemi. W cżjmnych łéſach mėjachu pożleſchi wożebje kedżbowacz dołoj, pſchetož njerédko wużmuny ſo tu a tam jedyn jatu wojak do huſteho łéſa a bě tak ſa nich ſłuhjeny. Haj, łokakam ſnano potom cżekny, tola wjelkam runje do khłamy ſabėża, a lubu domiznu tola njewohlada. —

Hubjeńſtwo pak naż bórſy ſaſo po ſtarym waċhniu cżwělowaſche a my wobſamknuchmy, ſo chcemy do pręnjeje łépſcheje wſy hicż, jeli ſo żaneje nadeńdżemy. A hlej, jako njenadżijiży ſ łéſa wuſtupichmy, dha ſtejeſche pſched nami mała wjeſka. Tuż runje na nju dżěchmy.

Wſy ſu tu ſwjeſcha wſchitke jara rjenje twarjene; wſchitke domy ſteja w rynku, ſwiſle na dróhu pokaſuja. Twarjenja ſu tu najbóle drjewjane.

Jako bliżſe do wſy nuts pſchińdżechmy, pyntchowa ſo tu jena rukła batterija ſtejí, kotrejż konje běchu ſtu pſchahane. Kanonérojo ſpjewachu wokolo wohnja. Sa wobracżichż ſo nejmóżachmy, pſchetož wojazy běchu ſa naż dohladali, a bychu ſo wėſcze ſa nami podali, bychmy-li cżékali. Naſch wyſchſchi kanonér Vogel nam hiſchcże pſchirėczowaſche, prajiży: „Dżėcżi, hubjeńſcho ſe nam tola hicż njemóże, hacż je ſo nam hacż dotal łépſche khiba ſo wſchitkim w tutym ſakoſcżepołnym kraju wojerjemy." Naſch napohlad wėſcze rjany njebėſche, jako we ſwojej roſtorhanej draſce do wſy ſaſtupichmy. Wojazy drje mėjachu naż ſa proſcherjow.

(Pokračowanje ſeſkhuje.)

— W Budyšinje hu šo sčežowaje jězdne koła kradnyče: 30. meje na Hornjerčišćej haŋy pšeh hošćenzom mjaŋaze koło šnamki „Presto“, ſ njesnatym čišłom, šelenymi kroŋznami a běłej wodšidłowej hłowu, šendželšim wodšidłom, čornymaj pšchimadłomaj, žołtymi šwjenami a čornymi ɓnuškami, žołtymaj błótoschkitkomaj, dynapowšikim wobšmětlenjom, čerwjenymi wobrućenmi, Torpedo-ɓamoběhom. — 1. junija ſ pinzy doma na Sahrodnej dróšy čo. 6 žonjaze jězdne koło šnamki „Ernado“, ſ njesnatym čišłom, čornymi kroŋznami, módrymi ɓnuškami, tamnym wodšidłom, čornymaj pšchimadłomaj a błótoschkitkomaj ſ módrymi ɓnuškami, čerwjenymaj wobrućenmaj, Torpedo-ɓamoběhom. — 1. junija ſ pinzy doma na Sahrodnej dróšy čo. 6 žonjaze jězdne koło šnamki „Blitz“, čišło 363 699. — 1. junija ſ dwora měšćanšeje pluwarnje na Róžowej haŋy mužaze jězdne koło šnamki „Opel“ ſ čišłom 2 023 309. — 2. junija ſ dwora doma na Karolinej dróšy čišło 8 mužaze koło šnamki „Diamant“ ſ čišłom 750 949. — 2. junija pšeh kupnym domom „Chaze“ žonjaze jězdne koło šnamki „Rex“ ſ čišłom 14 871. — Schtóž móže nječto šdźělčć, hdyž ɓu koła wosa'e, šo prošu, šo by šo pola kriminalneho wotdźělenja w Budyšinje na hrodže Ortenburgu, telefon 2802, ſamołwił.

— Wokrjeżny wubjerk Budyšeho hamtšeho hejtmanšwa šmje pónđelu 11. junija dop. w 10 hodź. ſwoje pośedźenje w pośedźeńni hamtšeho hejtmanšwa w Budyšinje na Bismarckowej dróšy 21. Sjawny ɓujowy purpał wopšchija mjes druhimi dypkami wosdźělenje wokrjeżnych pšchipomozow ſa twarjenje puczow, měšne ſakonje wo šjednoćenju Libona a Posdez, Hornych a Delnich Pózkowow, Korsnuja a Bójšwez, dyrbješe šjednoćeje Djenjatšej ſ Budeštečanškej gmejnu; ɓaj tež šjednoćenje Budeješ, Hajniz a Majchowa, šjednoćenje Khróšťawy, Korkowje Hory, Khemnberka a Wórbiža. Nimo teho šteji na porjadže měšny ſaſoł ſa Přećejčanšti babiny wokrjeż a měšny ſaſoł wo pšchiprawjenju mjaŋowych jětkow (Freibank) ſa Hodźijšti mjaŋowobhladowarški wokrjeż.

— Nastupa rosprawu „Jednoty“ w ɓobotnišim čišłe Sserbšich Nowin. Wulětny autobuſ, ſ kotrymž ɓebi „młoda Jednota“ dnja 10. junija do Kamjenza a na Pašwišchczowu horu wuleći, je hižo wobhađženy, šo šo dalše pšchišjewjenja njehodźa pšchijimacź.

— Bohužarjomne njeſboże ſta šo wječera popołdnju wo 3 hodź. na Seminarišćej haŋy pšchi wyšchšim realnym ɓohmowyšlnoſću 14-lětneho šchulerja wyšchšeje realki. Wšchušlej pšchešłuchowaju pšchi šadźerjenju šchulerjow mjes šobu šo ſ 1. poſkhoda pšcheš wotewrjene wokno nóž, kajtiž Hitlerša młodźina nošy, čišćny. S njeſbožownym pšchipadom trjechi nóž 20 lětnu knjeżnu ſ Hornjeje Górki, kotraž tam ſ knjesom nimo dźěješe, do lěweho boka hłowy a na rěnu ji 5½cm. bołhu ranu. Pod wotmachom noża a wotebje ſe ſkóželemi padje hołza, kiž na niczo šie njemyšlo po haŋu dźěšeše. Pšchipadnje pšchitomni pomognišu ſranjenu mišnje wobalichu a dowjeſchu ju k lěkarjej, kiž dyrbješe ranu ſašchić.

S **Lubija.** Wó jitrowje čišło 13 Lubijšeho hamtšeho ɓuda je šo ſa njeſamožitych ludźi poradźerńja wo prawnych naſtupnych wotewrilo. Rěčny čaſ w ujej je kuždu ſtwórtu 7—10 hodźin a wot wupadnu wot 6—7 hodźin. Pšchihodnje ſa wudawši 20—50 pjenježkow wučinja.

S **Lubija.** Jedyn kolešaſ a jedyn motoriſt jěštaj pónđelu popołdnju na rózku Hermanna Göringkeje dróšy do šo ſraſ'oj. Pšchi tym ſtaj šo jenoj kole wobšchkodźiłej. — Jedyn Lubijšti automobil pónđelu popołdnju na Sporjelškej dróšy do jeneho šchtoma ſawadźi. Wóš šo na kruchi roššbi. W nim ɓedźaju ludźo šo ſranichu.

Ze **Zejie.** Zajim za swójbne spytnistwo a heraldiku (to je wěda wo woponach a pječatach), za pokhad a swójbne stawizny ɓjez dwěła pribéra. K temu přinošuja też statne postajenja. Wozjewjenje wo Spitankec woponu a swójbnym pokhadże je drje nimale do wšěch němskich a zdźěła wukrajnych nowin přešło a powšitkowneho zajima zbudźiło. To dopokazuja mnoho naprašowanja a dopisy, kotrež jo Spitankec swójba dóstała. Jena cyle njeznata swójba w Eisenachu bě krótku rozprawu v tamnišich nowinach wurězała, zašklenčowała, z rjanym wobłukom wobdała a tutón wobraz do Zejie pósłała. Wšelacy wšak dwěluja, hač smě jednora (měšćanska) swójba woponu měć. Tajkeho dwěła, dźiwajo na Spitankec swójbu, wjacy njewobsteji. Tola nasta z wozjewjenjom druhi dwěł: Hač je to też woprawnjene, štož je so wo woponu a pokhodže pisało. Swójba nak tutón žadny rukopis wobsedźi, kiž wšo dalše wusłědźi.

Ze **Zejie** pola *Khróšćic.* (*Zaprahnjace studnje.*) Njepřestawaja suchota so w našej wsy tak wuskutkuje, zo počinaju privatne studnje zaprahnjować. Někotre su hižo nimale wuskhnyłe a tuž su wobsedźerjo na gmejnsku studnju pokazani, kotraž ma po zdaću ſara dobry kužoł a tak hišće dosć wody. Zahrodki krjepić a rěpje přiliwać při tajkim njedostatku wody so samo zakaza. A hišće njeje žanych wuhladow na dešćik, ɓyrnjež Boža stwórba bóle za nim žedźiła. Suchota so nětko po cyłej zemi jewi, štož móže katastrofalne sčěhwki za zežiwjenje ludźi a zwěrjatow měć.

Z Noweje Wjeski pola Worklec. Zastrašuje při wsy běštaj zarosćenaj hataj, kotrejž běštaj traš žaham a dźiwim kačkam ze sydłom, hewak pak žaneho wužitka njeɓrinjaseštaj. Tuž so Worklečanske knježstwo, kotremuž tutaj hataj słušeštaj, rozsudźi, z njeju płódne luki stworić a tuž to jako nuzowe dźěło připowjedźi. Tak dachu so w měsacu januaru t. l. na 50 muži do dźěła, zo bychu tutu 24 kórcow wulku płódu wotwodźili a kultiwěrowali a to we wobłuku zastaranja dźěła přez wokrjes, stat a wobsedźerjow. Štož su tuči dźěłaćerjo w běhu pjeć měsacow z tuteho ɓonidła a bahnła stworili, je wšeje česće hódne a móža na swój kulturny skutk hordźi ɓyć. Cuzy ani wěrić nochce, zo bě tu před tydźenjemi hišće lute bahniśko. Nětko je hižo płódny kraj, posyty zdźěła a woku, šórym hrochom a majsom. Hłuboke hrjebje a wotwodny kanal, kiž hač do Kłóštrskeje wody nola Hraćcy wjedźe, so wurychu, štomy (zwjetša wólše) so spuščachu a kerki so wukopachu, wysoke brjohi a zdobom nowy puć a móst so natwari. Tutón so powyši a šěrši ščini. Cyły nowy załožk čini nětko přećelny a přijomny začišć a budźe hišće rjeńši, budźe-li so cyła městnosć zasy z młodymi štomikami wobsadźeć. Mały dźěł wudawkow je Worklečanske knježstwo njeslo. Po skónčenju tuteho dźěła je so na 40 muži do hata pola kupjele Marijineje Studnje podało, zo bychu pahrob wučišćili a brjohi wutwarili. Tak spěchuje tute produktivne dźěło kulturu krajiny a naše narodne hospodarstwo.

Njekupujće płoty

prjedy hač njejsće sebi naše nowosće wobhladali nowe zak. šk. w kusu cynkowane

smuhate płačiwo

horjeka šěroko a deleka wuzko wóčkate płečiwo za kurjatka

Předawa so jenož pola firmy **Miessner**

Z Njebjelčic. (Porjedźeńka.) W sobotnišim čisle Serbšich Nowin pisaše so wo Haškec-Łušćanšku kwasu. Tam běše tež rěč, zo na kwas přiňdźetaj dwaj knjezaj ze Šěrachowa. To běše zmylk. Tu jednaše so wo 3 cuzych knjezich. Ze Šěrachowa běchu do Njebjelčic přijeli, sebi našu rjanu cyrkej wobhladać knježa přałat Müller, farař Matt a farař Cyž z Hajnic. Tuć knježa buchu wot kwasneho nana přeprošeni a wobdźělichu so sobu na kwasnej hościnje. Dokelž tamnaj přenjej knjezaj hišće žadyn serbski kwas widźałoj njeběštaj, běše to za njeju jara zajimawe. Knjez přałat porěča też wutrobne zbožopřejace słowa nawoženi a njewšěse a džakowaše so za lube přeprošenje. Po hościnje wotjědźechu spomnjeni knježa zaso dale. Jara běše so jim naša krasna cyrkej spodobała.

S **Kulowa.** Kaj šo powěda, šo w blišćišim czašu brunizowa jama bliško Němzow a druha pola Mortkowa wotewrí. W nimaj dźěłaćerjo dźěło namakaju, tośtiž nětkole nowe rěčnišćo za rěku Halšchtrow ryja. Nazymu ɓo tole dźěło štónčzi.

S **Wojerez.** Na ɓobotnišim ɓwinjaze wiki běchu 280 prošatow a 5 běhakow pšchiwjeſli. 4—6 njedźelšle prošata płačachu 7—11 hr., 6—8 njedźelšte 11—13 hr., 8—10 njedźelšte 13—14 hr. Běhaki šo njepšchedachu. Kupzow bě malo, wjele prošatow njepšchedachu wošta.

Se **Židźineho.** Pšchi najrjeńšchim wjedrje je tudomne wojeřšte towaršstwo ɓwoje 50-lětne wobštacze woɓwjeczito. Dopołdnja ɓo pólna Boża słužba wotmě a ɓo wěnz pšchi wojeřšim pomniku pokoji. 26 towaršstwow bě na ɓwjedżeń ſaſtupjerjow pózłało a ɓo pšchi cźahu po wěsy, ſ plekwami a brěžami wupyšchenej, wobdźěli. Towaršstwowy wjednik towaršchow a cźesnych hośći powita a młoda burowka Petrikowa prolog praji a towaršstwu cźesmu ɓelku pšcheposda. Sswjedźeńšku rěč měješe duchowny Schäfer ſe Lejneho. Po wuſpěwanju němšteho a Horst Wesſelowego spěwa hamtšti ɓudniši radźicźel Grün towaršstwu k jeho poſtałětnemu ɓwjedźenjej ɓobo pšcheješe a jemu khorhojnu medaillu ſwjaſa krajnych wojeřšich towaršstwow pšcheposda. Potom ɓo towaršstwa sešupachu, to bychu nimo wojeřšeho pomnika a cźesnych hośći cźahnyli. Na ɓwjedźeńšchu ɓo cźah rošpuščeźi, a wobdźěłniżu ɓo potom hišćeše dołhi cźah ſ towaršchnej ſabawu hromadu dźerjachu.

S **Kija** pola Mužakowa. W tudomnej želeſakni je rosbuchaza mišchtr Bohla ſe Zarowa dwaj hamoraj, jedyn 60 a druhi 80 zentnarjow cźeśki, rosbuchnyk. Satišchaże-nje powětra bě w dalokej wokolnoſći ɓtyšchećź.

Hdźe Vineta leżeše?

Bajtośe město ɓo wurywa.

Vineta: W leźiku jenož tele krótke rjadki šteja: „Po praji ſ morjom potepjene ɓerbšte wikowanšte měšta na Wolinje.“ Se šchule hišćeše nječto wjazy wo tutym ſapadnjenym měšće wěmy. Stare baje wo wulkim a bohatym Vinecźe, kralowneho města Baltišćeho morja, powědźa, kotreho wobydlerjo běchu w tak pomérnje bohatych wobšteinoſćach ziwi, ɓo poczinachu ɓyć hordźi, twjerdowutrobni a ɓjesbožni, doniž jeneho dnja město ſ ɓykym wobydleršwom ſa pokuti ɓylne ɓolmy morja njeɓrabnychu a město w morju njepotepichu. Rjane dny, baja dale powě, tódźiniżu pjecźe hišćeje dźenża dróhi a tśeće města pod mórſkej hładźinu widźa a ſamo jiwony ɓyrkwjow ɓtyšcha.

Hdźe Vineta leži? Létſtotki dołho ɓu pšchez to ſašo po bajach a pišnych podawišnach ɓo složujo źiedźili, ɓo ſtare khróniki picherili, kotrež wo tamnym bajkotym měšće pšchi Baltišćim morju powědaju wšchudy — njepšchiwdźechu pak dołhe cźahy ſ dźełom dopředka, dokelž pšchi tym na wjazore měšta ſtorcźichu, kotrež běchu po wopišanju mjes ɓobu jara podobne, hačrunjež mějachu wšchelake mjena, a dokelž ɓo nimo toho ſtajnje w ɓylnje wutwarjenym, wulkim hrodže rěcźeše, kotryž dyrbješe tohorunja pšchi wuliwje Wódry leżeć.

*

Stawišnar Hadam ſ Bremena wo měšće Jumne powě, kotreż najwjetšhe město Europy mjenuje. Je dyrbjało pšchi wuliwje Wódry leżeć. Sskowjanšt khróniſt Helmold wo měšće Jumneta powěda a arabšt puczowaŋy je do ɓwojeje domišiny powěcź wo Awbabe wulkim ɓłowjanšim měšće pšchi Baltišćim morju pšchinjeſł. W Julinje ɓu mišionara Ota ſ Bamberga ni małe ſtónzowali. Wo Jomšim hrodže ſašo na druhim měšinje réka, ɓo ɓo hród koło wokoło pšchišitawa wušpinašche, kotrež by derje 300 dołhich łódźi thowacź moh a kotrehoż ſajeđ běšće dałoko a šcźeroko ɓtawje ſnaty, dokelž hodźeše ɓo ſe Želeſnymi wrotami ſacźinicź, do kotrychż wotewrjenja běchu želeſne durje ſaſadźene. Na wrotami wupinaše ɓo kamjenitny mósť, na kotrym tšelbiny ſtejachu. Koło wokoło pšchišitawa cźehnjeſche ɓ města, tak ɓo je pšchišitaw po ɓłowje wobſrjedź města leżał.

Hdyž tam pšcheđ někotrymi létdźeſatkami ſtare rownišchcźa wuhrjebachu, a wšchitko dokładnje pšchepytachu dobychu nahład, ɓo njeje Vineta — ſchtož w Danſke a pola Islandźanow ɓenje hinak njemyšlachu — nicź druhe dyšli Jumneta, ſ cźehoż je pšchi wotpłanju ſmylnje Vineta naſtało. Jumneta pak je łacźanſke twórba wot Jumna. Tu je ſe ɓtóźdźenjom ſašo na ɓwoju łonz. Hišćeje běšće njeweśe, hačž ɓo nětko też pšchi Julinje a Jumne-Jumnecźe wo jene a tešame měšta jedna a hačž je Jomšti hród tošame, kaž tamne ɓajkotne město ſ wěry njepodobnym, wulkotnym pšchišitawom.

*

K tomu pšchiłudźe, ſo dyrbjachu dołho pytacź, prjedhačž měšto namakachu, kotrež ɓo ſ wopišanjom měšta a hrodu krjeſche. Cźi jeni měnjachu, Vineta je mohła jenož do Koserowa na kupje Usedom leżeć, a dołho běšche tónle nahład powšitkowny. Druſa ſašo, kotrež ɓa na ſtaru krajnu kartu ſkočowachu, měnjachu, ſo je Vineta na měſtnje ſtała, kotrež mjes połnóżno-nawjeczonym rózkom Usedoma a dźenżnišcźej kupu Ruden leži — na dźelu kraja, kotryż pšcheđ někotrymi 100 létam woprawdźe mórſke ɓolmy popławichu a ſ morjom pote pichu. Hakle ɓdyž bě ſtawišnarſtwo ſwěſćito, ſo je dźenżnišći Wolin, nětkuſchi Julin, ɓošame město kaž Jumne — a ɓdobom Jomšti hród, je ɓo ſajim tej ſtarożitnikow Wolinej pšchiwobroćił. Město a hród ſtej potajtym pjecźa ɓ ſame. Ale je ſašada ſtarożitnikow, nječhto, nicź je też ſaſnišcźo dopokaſane, hakle potom wěricź, ɓdyž wuhrjebaŋa woprawdźitoſcź wubawanjow wobkrućeja.

Hdyž ſemjepišnizy 16. lětſtotki na hišćeje dźenżnatej krajnej karcźe Vinetu na měſtnje wośnamjenichu, kotrež zyle pšchi ɓrjoły leżeše, mjes tym ɓo leži Wolin tola pšchi wuliwje Schcźećźinſteho mórſkeho wuſtupa ɓebi nětko ſ tym wuſaźnichu, ɓo ɓo też ſemjepišnizy tam

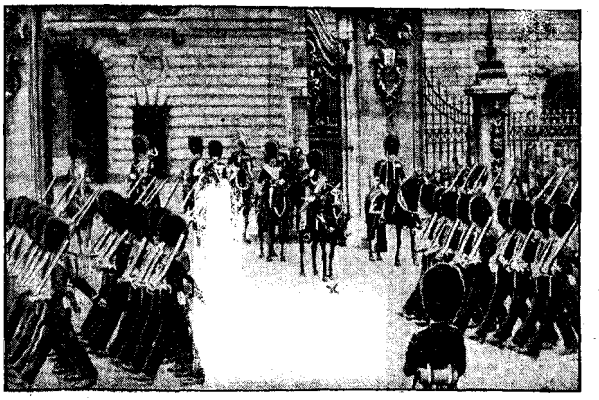

Jendźelſka wojſwjeczi narodninu ɓwojeho krala.

Pokłoń Londonſkich gardowych poſtow nimo krala Jurja (X) pšchi paradźe, kotraż ɓo na kralowym 69. narodnym dnju 3. junija w jendźelſkim ɓtownym měſcu wotmě.

neho cząsa pschi žwojich dźełach na ludowu praju složowachu a tohodla Binetu na žwojich kartach na wopačnym městnje wosnamjenichu. K ludowej praji žo wo ponórjenju města w mórštich žołmach so dźenža pschispomni, so wschelake praje wo podobnym zapadnjenju druhich městow powědža, so Bineta potajtim na žadyn pad jeničke město njeje, kotrež je žo na tole waschnje w morju zhubiło.

*

Dokładne pschepruhowanje semjepišnych woprawdźitosćow wo Wolinje a wokolinje běše ł bohatej pschičinu za wobkrućenje najnowischeje podźady. Město Wolin na hórzy leži, kotrejž najwjetschiche městno je torhoschćo. We starym měsće hižo psched tsjomi lětami pschi kanalisaziji we hłubinje wjele zhuklow drjewa wot starych twarow namakachu. K połdnju Wolina žo Rapacka Hórka (Galgenberg) poščěhuje, na kotrejž je nětkle dźewjećdźesać płonych hórkatych rownischćow, ale žu tam tež zhutki nětkotrych žerbstich khěžow. Nimo teho ł połnocy města, nětkle tyrjaz metrow wot torhoschćeja ždalena, Sslěbrowa Hora leži, kotrejž je staroźitnikam ł bohatych namalankow złěbra hižo dawno znata. Sslěbrowa Hora je sdobom, kaž możachu pschi wobhladanju městna hižo psched nětkotrymi lětami zwěsćicź, ł cźrjopami žerbskeho połkhoda bohaće poźnata. Jyle bjes dwěla je tute městno se starym wobydleństwom wołebje bohaće wobydlene było.

Mjes torhoschćejom a Sslěbrowej Horu žo nětko hłuboka dolina cźehnje, w kotrejž dźenža luže steja a žo poch ryje. Tu nětko myšla, so je tam stary pschistaw był, kotrejž bě̌sche potom woprawdźe ł krajneje strony se městom dospołnje wotsamknjeny. Wschitke znamjenja potajtim na to pokazuja, so Wolin hdźenža na pódźe steji, na kotrejž je nědźy tamna bajkojta kralowna Baltiskeho morja stała.

*

Tohodla dyrbi žo tu nětkole wschudźe łopacź sastajić. Ssrjedź města Wolina, na Rapaczej hórzy a na Sslěbrowej horje chodża spytacź, łpytki starého města wuhrjebacź, kotrejž dyrbja najnowischu podźadu staroźitnikow dopokazacź.

Technike pschedwjedźenje dźełow, kotrež němšti staroźitny wusław a nuzowe sjenoczeństwo němskeho wědomostwa zapłacźitej, je dobrowólna dźełowa słužba pschewsała. Wědomostne wjednistwo ma dr. Kunkel, wjednik provinzialneje sbérki pomóźnich staroźitnosćow we Schczecźinje, kotrehož profesor dr. Unverzagt, wjednik statneho muzeja ja pschedstawisiny w Barlinje, podpjera. Nadawk wuhrjebanjow budźe na prěnim městnje, pruhowacź, hacź je bahnojta krajina mjes torhoschćejom a Sslěbrowej horu woprawdźe tamny wulki, ł znjym městom wobdaty pschistaw był, k kotrymž móżesche sći sta tódźow městna namakacź. Nadźijeja žo, so budźa to na ibytkach stareho drjewjaneho wobruba świećźicź móz. Druhi wažny nadawk je, pschepytowacź, kak je wobruh běžał, hacź je wokoło zuzeho nětkdyschežo sažydlischcźa, potajkim dźenžnišcheho města, wjedź. To mjenujezy žu najwažnischе dypki, kotrež ł prjedawschich cźasow pschewsate, dyrbja žo dokładnje pruhowacź.

So bohatstwa pschi wuhrjebanjach na złwětko pschitudu, nichtó njewocźakuje. Ale wědomosći wjele ł toho wocźakuje, schtož dyrbi njewschědny wušnam sa jeje dalsche dźeło měcź.

jn.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **W Ziegerskej jamje pola Nyrcźanoh njedaloko Pilsna w Cźeskosłowakskej ł njesnateje pschicźiny rojbuchanska patrona rosbuchny. Wjednik dźełanje a tsjo dźełacźerjo žo cźežko sranichu, dźełacźerka žo lohko srani. Tsjo cźeskostrašnjeni žu w khorowni wumrěli.**

— **We Buggingenskich kalijowych podkopkach běchu hacź do wječerawskeho 55 cźełow uwcźahnyli.**

— **Ke katastrofje ł kalijowom pschi koreauskim móstkim brjoh žo powě, so je žo 350 rybakow morito abo sranito. 1800 rybakow mózacych wukhowacź. Wichor je 300 rybarskich cźołmow snicził.**

— **W jenych thiuskich podkopkach žo hižom druhe rosbuchnjenje sa krótki cźas sta, ł kotrymž woheń nasta. Po dotalnych powěsćach je 75 hórnikow žiwjenje zhubiło.**

— **W Normasje w statej Oklahoma w Sjednoćenych statach žo pódźelu žydom muži wuprawu ł rosbuchnjenjom nitroglicerina mori. Wuprawa mjesesche seismografiske pschepytowanja pschewjesći. Formar, kiž nekotre sta metrow wot městna njesboja ždaleny pschebywasche, powědaschе, so je njespapy załohny hrimot sasłyschał a potom rostorhane cźełа mužow psches powětr lećejcź widźał.**

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Der Kommunikationsweg **Mittel Särchen** wird wegen Beschüttung in Flur

Kauppa vom 4. 6. 34 bis mit 12. 6. 34

gesperrt. Der Fahrverkehr wird über Lomske, Brehmen, Sdier gewiesen.

Bautzen, am 2. Juni 1934.

Die Amtshauptmannschaft.

Im Namen des Herrn Ministerpräsidenten spricht die unterzeichnete Kreishauptmannschaft dem

Fabrikarbeiter Johann Erich **Mickan**

in Bautzen, Wellaer Str. 220

für die von ihm am 9. Februar 1934 unter Einsatz seines Lebens bewirkte Errettung eines Kindes aus der vereisten Spree bei der Papierfabrik in Bautzen

öffentliche Belobigung

aus.

Dresden, am 25. Mai 1934.

Kreishauptmannschaft Dresden-Bautzen.

Nakup noweho syna je so započeł

Jenož woprawdźe suche syno so wotběrje

Wójskowe zarjadnistwo w Budyšinje

priedy proviantowy hamt

Telefon čo. 2156/2157 — pódlanska linija čo. 10

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Der **bisherige Tilgungssatz von 1%** für die aus Aufwertungssteuermitteln des Bezirksverbandes gewährten **Wohnungsbaudarlehen**, für die bestimmungsgemäß nach Ablauf von 5 Jahr+ der Tilgungssatz auf 2% erhöht werden sollte, **bleibt** nach Gehör des Bezirksausschusses auch für das **Rechnungsjahr 1934 bestehen.**

Bezirksverband der Amtshauptmannschaft Kamenz.

4. Juni 1934.

Am **6. Juni 1934**, vormittags 9 Uhr sollen in Schönau — Sammelort: Fabrikschänke Schönau — **ein Bettinlett**; am **7. Juni 1934**, vormittags 10 Uhr, in Kamenz — Sammelort: Kaserne, Mag. Gebäude — **verschiedene Möbel, 1 Staubsauger mit verschiedenen Bürsten, 1 Einheitswaage, 1 Drehbank, 1 Filmaufnahmeapparat, 40 tönerne Krüge, 1 Faß Mittelte Süßwein, 15 Flaschen Ahlsheimer Goldberg** meistbietend gegen Barzahlung versteigert werden.

Der Gerichtsvollzieher beim Amtsgericht Kamenz.

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. Zwučowanski wotrjad. Njedźelu 10. smažnika pop. w 2 hodź. wotměwaju so na zwučowanišču w Mješicach wubědźowanja. Prosymy wo wobdźělenje bratrowskich jednotow. Wječor pola Stangee zabawa. Načolnik.

Drježdźany. „Hromadnikarjo" zeńdu so štwórtk 7. jenija w Reichelbräu na Christianskej dróze 22. Pred nošk změje k. hudźbny direktor Krawc wo nadźenjenjach na hudźbnym a kulturnym polu při nadźowanju w Juhosłowanskej. To tym zhromadźenjam wšěch Drježdźanskich towarstwow Wutwobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Serbski spěwny Zwjazk w Domowinje. Po dorděnju z knjezom wučerjom Nawku-Radwořskim, kiž koncert w Radworju nawjeduje, spěwamy na zlěće sobuhowace spěwy: 1. Hory módre (B. Krawc). 2. Dobry wječor, maćerka (Pilk). 3. Čertowa reja (Pilk). 4. Za Kamjencom (Krawc). Tehodla do dźela! Hłowny dirigent.

Koło

Brennabor

lohkoběžace kólesa

w najwyšše dokonjanosći

wubjernje derje emajlowane

dóstanječe jenož pola firmy

Richard Kieschnik

w Budyšinje

na Hošic hasy čo. 17

(prjedy Klingst)

Gardiny

Kurla Erlera na Zitn. wik. **28**

Spušćomneho

pohonča

pyta k 1. julijej

Cyž w Kašcencach

Služobna

holca

do farskeho domu

w Budestecach so pyta

Zawołajće telefoniscy

Budyšin čo. 2687, maće-li mały nawěšk abo ważny podawk we Wašej wsy abo wokolnosći wozjewić. Hdyž do Budyšina přińdźece, móžeće w Serbskej kniharni nawěšk zapłačić abo wudawki sebi dać zarunać. Serbska kniharnja to rad čini, dokelž chce přeco to najnowše swojim česćenym čitarjam poskićeć.

Polstrowane meble

sofy k lěhanju, stólčki

couches, matracy

wot wotrjadnika

Předźełanje najtuńšo.

Připowěšenje gardinow.

Richard Büttner

Štóž

swoje twory w nowinach

n opoščiča, nima kupcow.

Tohodla njemóže nichtó,

kiž ma nješto na předań,

to bjez nawěšća činić!

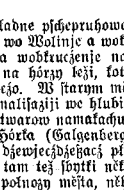

Pomocnik

w cěžkim času —

Jdeal čistoty:

Persil

Jězdne rjady

„Blitz"

lětne wudaće 1934

płaćizna 1.— hr.

hromadźe z wosebitym zešiwkom za autobusy

na předań

w Serbskej kniharni

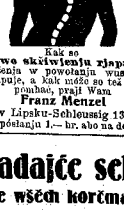

Kak so

přećiwo skřiwjenju zrjapa bjez komdźenja w powołanju wuspěšnje postupuje, a kak móže so też Wam pomhać, praji Wam

Franz Menzel

w Lipsku-Schleussig 139

po připósłanju 1.— hr. abo na dožerku

Žadajće sebi

we wšěch korčmach

naše nowiny

Dentist C. Handlos

w Kamjencu, Am Damm 21

pódla zudnistwa

Nowočasne wothladanje zubow, kaučukowa, krónowa a mostowa technika.

Najkedźbliwiše wothladanje.

Rěčne hodźiny 8—12, 2—6 hodź, nimo pjatka — Wołóženje w płaćenju. — Připuščeny k wšěm khorobnym kasam.

VICTORIA

KOLESA

w najlěpšim cynowanju

cyłeho swěta zhotowjene

Otto Fischer

Jerjowa hasa 7

Jenički předawar za Budyšin

„Silberblitz"

Njedźelu, dnja 10. junija, rano w 6 hodźinach **do Błót a do Khočebuza** z ježbu po cźěrnje 7.50 hr. Wotjězd w „Měšćanskeje zahrody". Přizjewjenja na pučowańskich „Silberblitz". Herbert Henkner w Budyšinje, Schliebener dróha 18. Telefon 3985 a 3925.

Jeli Was

hłowa boli,

je-li so Wam **čoło zmoršći** abo **dostanječe-li faldki,** tak zaleži to často na tym, zo sće zakomdźili, sebi w prawym času derje sedźace nawoči wobstarać wot

Ericha Lenza, wosebit. optikarja

w Budyšinje na Hošic hasy čo. 21 / Telefon 2134

MENSCHEN DIENEN ✺ MENSCHEN HELFEN

Rot Kreuz Tag

2-10. JUNI 1934

Naša kenelija je wot 1. junija

na Kěžorskej dróży 2!

Rěčnikaj

dr. Dilger a M. Heinemann

Přewzaće wobkhoda

Cesćenemu wobydleństwu w Budyšinje dawam k wědźenju, zo sym swoju „Budyšinsku mlokarnju" Horncźerska hasa 13 a filialku Kamjeńtna hasa 35 z dźensnišim dnjom na „Mlokowy dwór" w Budyšinje zap. druž. z wob. ruk. předał. Za mi stajnje spožčenu dowěru so wutrobnje dźakuju a prošu tutu też na mojeho naslědnika přenjesć.

Gustav Krüger

Počahujemy so na hornje wozjewjenje, zo by so ta knjezej Krügerej spožčena dowěra też na nas přenjesła. Budźe z našim najwosobnišim nadawkom, česćenemu wobydleństwu kaž dotal jenož z prěnjołtnymi wupłodami posłužić a prosymy wo přećelnu podpjeru.

Mlokowy dwór w Budyšinje

W Budyšinje, dnja 5. junija 1934 zap. druž. z wob. ruk.

Přiloha k čisłu 129

SERBSKE NOWINY

Srjedu 6. junija 1934

„Zo by nihdy nochcył rjec!"

Ty a ja
pójdźemoj do Radworja
hdyž so Serbja skhadźuja —
a so w syłach zhromadźa!
Domowina ma tam zlět,
kajkiž njeje za sta lět
wuhladał Ći Boži swět!

Widźiš, widźiš Pawole, skoro so mi tu poradźi mała baseń, kotruž by snadź samo Čišinski abo Zejler wobdźiwał — wo našich dźensnišich hišće žiwych basnikach chcu docyła mjelčeć. Zawidźeli bychu mi wěsće mój basniski talent ,a při tym njejsym ani basnik, ně, to so mi jenož tak do pjera suny. Jenož nješto zajimaweho pošukotać Ći chych! Dźiwać so budźeš, tak dźiwać, zo wostaj radšo hnydom hubu začinjenu, hewak ći wotewrjena stejo wostanje! —

Kaž přez swoje najlěpše počahi k najwyššim serbskim instancam runje zhonich, budźo moja horjeka a dyrjena fantazija (nawukń sebi baseń prawje derje!) k woprawdźitosći! Prawy basnik je stajnje też profeta! Dome... a z njej **cyły serbski lud přińdźe 15. julija do Radworja**, zo bychu w hač dotal hišće njeslyšanej manifestaciji dopokazali a wuznali njekhabłacu wolu k serbskemu žiwjenju!

Nic po stach — ně, **po tysacach** dyrbimy a budźemy so we starosławnym Radworju zhromadźić a z tysacorych ertow zaklinći mócne wuznaće k našej zemi a našej kreji! **Radwoł budźe jasny wobraz našeho serbskeho žiwjenja!** Krasna pycha pisanych serbskich drastow našich rjanolinkow ze wšěch kóncow Łužicow wjesnemu wobrazej Radworja kwasny napohlad spožći, pachole, **to budźe radość!** Wěš dźe, też za tebje pyši so hordozne holičo z tajkej sćerpnosću! Hólče, njebudź błazeń! Njepřińdźeš-li do Radworja, zapaseš sebi cyle wěsće najwyšše žiwjeńske zbožo. Ja dźen njecham runjewon braščić, wšako maju w Radworju samo dobrého brašku, ale mam tola za tajke nješto wěsty Kamjeński nós. — A za Was, luby wujo, luba ćeta, w dalokej cuzbje hakle mamy tam w Radworju překwapjeńku. Nejzabudźće sebi tola waše bryle sobu přinjesć, zo byšće sebi cyłu pychu prawje wohladać moh! Wosebje za Was w cuzbje je zestajała **Domowina** pod wulkimi woporami, tola z njewšědnej luboscu krasny swjedźeński ćah. Njecham přewjele přeradźić, ale jenož Wam wćipnym Jévam kusk hubu słódku sćinić. W třoch wobsěrnych dźělach swjedźeńskeho ćaba pokaza so nimale wšo zajimawe ze serbskeho žiwjenja, ze serbskeje mythologije a ludowědy. Nadrobniše Wam pozdźišo hišće přeradźu! Stóž chce być ze swědkom najwažnišeho a najwuznamnišeho podawka ze serbskeho žiwjenja cyleje zańdźenosće, tón dyrbi **15. julija do Radworja.** Cyły serbski lud tam budźe, tohodla tam słušamoj też **Ty a ja!**

Cichimichał.

Na kolesu do Hornjeho Ammergawa

W Róžencje, 4. šmajnika 1934.

Młodźenzaj z nasćeje wjesy, Jan Schottaa Jurij Schmitk, běchtaj je sajimowo wo jubilejnych hrach w Hornim Ammergawje khodźiłoj, schtoj jeju pohnu, zo tam na koleju podaj. Khětro swałliwa wěz, ale je zo hjese wischeho njeboja poradźiła.

Přeni dźeń swjatkow nastajichtaj zo na pucj rano 1/2 7 hodźin pisches Drježdźany a Kamjenicu do Awy, hdjež prěni raz pschenozowaschtaj. Dalscha jězba pisches sapadny horaty dźěl Sakiskeje bě khětro napinaza a tuž so wjeselescht-aj, so w Ambergu, w tamnischim Kolpingowym domje, trěwny wotpocink namakaschtaj. Nasajtra jědzeschtaj dale pisches Regensburg, Landshut, hdjež jeju cježiły auto hacj do Mnichowa zobu wsa a tak khětro cjaru nakhwataschtaj, dale pisches Weilheim do Hornjeho Ammergawa. Tu dojědzeschtaj pjatk rano a namakaschtaj 3 dny dołho hospodu w primitiwnym drjewjanym twarje. Do blischeho klóschtra khodźeschtaj z druhimi Kolpinowymi žynami k jědźi. Pódla teho wobhladaschtaj zo Partenkirchen z najwyschschej horu Němskeje „Zugspitze", wjeso jenož wot delka, dokelž ji na koju salěkoj, njeměješchtaj lóschta po tak dołhej jězbje. Też do khražneho hrodu „Linderhof" zo dojědźeschtaj. Njedźelu pschihladowaschtaj wulkotnym passionskim hram, kotrež na njeju a na wschěch pschihladowarjow najhubschi sacjischchej sawostajichu. Hižo raischce je zwojej khražnej hudźbu a spěwom w měschczanskej zyrkwi běchu poběhnyli sapoczatk sa wurjadny dźeń.

Póndźelu rano **wotjědźeschtaj** do Augsburga, dale pisches Weißenburg, Nürnberg, Bamberg, Schtyrnacje Ssasarych, Kulmbach a běschtaj na Boże Cjelo rano sahe, hdyž běschtaj zyłu nóz jeloj, w Kamjenizy, hdjež w schescheich Boju khłužbu wopytaschtaj. Wokolo wošnich nastajischtaj zo na dompucj pisches Drježdźany, hdjež khwilku wotpocinyschtaj, a witajichaj rodźmi wjesku wjecor wokolo wošnich. Drje mucjnaj, ale połnaj rjanych sacjischcheho khražneje jězby. Sa 10 dnjow běschtaj pschez 1000 km pischeloj, potajkim wschědnje w pischerěžu dobre 100 km. Wěsće wobdźiwanja hódny skutk.

Podobny pucj, ale wo wjele dale, pojědu sajimcy 22. junija a 9. julija pschi skladnosći jajeda k Hornjo-Ammergawskim passionskim hram. Wonaj mójetaj powědaći, kak rjane ju krajiny w Bajerskej a kak je zo jimaj wschudże lubito. Jězba j autom je poměrnje jara tunja. Schtóž dże zo pschi druhej jězbje wobdźělić, njech zo bórzy zamołwi. Kaćj zo nichtó njebudże, kaž tej njejstaj cjinioj tamnaj młodźenzaj, kotrajž staj wobešejne puczowanje na koleju zbožownje pschetrałoj.

Wšě čišćerske dźěła

tunjo a w dobrym wuwjedźenju
w čišćerni Serbskich Nowin

Čežke njewjedra tu a tam

Hrózne njewjedro w Schlesyskej.

Wokolo Königshajnjeje kónčejotjeje hory je zo njedźelu cježke njewjedro rozpuschcjiło. Najcjeżo potrjechjischtej zo wjes Banan a Gierischwalde. Pschi slinku zo woda z horow do doliny walesche, někotre twarjenja pócžże a mosty zwottorha. W Gierischwaldźe zo runje Boża mscha žiwjeńenja Bożeho Cjała zwjerjeschce, jako slink padże a powodżenje kemscherjow w zyrkwi pschekhwata. Wohada dyrbjesche cjekajo Boži dom wopuschcjeć. Wo wjeju woda jako wyhoka réka torhajo běžesche. Mužojo hacj do bjedrow we wodże stejachu, zo bychu zkót a druhe wobžedźenstwo wukhowali. Jako běsche zo woda zbjeła, zo hakle tak prawje pokaja, schto běsche njewjedro nacjinilo. Potrjechenej gmejnje stej hižom loni z knapodnicjom do wulkeje nuzy pschischłej a lětża zo jimaj sožo nadźija na žně snicji.

Njewjedra we Württembergskej.

We wschelakich krajinach Württembergskeje njedźelu zyłne njewjedra cježku schkodu nacjinichu. Njewjedra pschicjahnychu se slinkami a krupobicjom. Blisko Stuttgarta běsche wožebje sle w dolinje réki Rems. Tam krupy nětko schtwórcžhožiny dołho do winizow bijachu. Mješ Waiblingenom a Endersbachom wětr zyłne schtomy zwalowa, so zo dróhi mile dołho saraćichu. Najhórje potrjechi zo Plieningen a wokolina. Pschi cježkim slinku zo twarjenja za krótki cjas wocžrěchu, w někotrych khěžach stejesche woda hamo hacj do wrěnjeho poskhoda.

Cježke njewjedra w Franzowskej.

Hižom někotre dny dołho sakhadżeja cježke njewjedra w Dromskim wokrjesu w południowej Franzowskej. Po poslednich powrěcjach zu sežehli njewjedrow a slinkow katastrofalne. Woda je někotre dwory tak wobdała, zo zu dospołnje wot swonkowneho swěta wotdźelene. Zo my wotpłaćichu někotre automobile. Też wjele połocžnych żelesniizow je powodżenych, so dyrbjesche zo cjahowy wobkhad sastajić. Bliži sarach dweju cłowjekow. Potrjechenem wobydlerstwu zu zo wojazy na pomoz pósłali. We wodże je też wjele skotu konz wsako.

Budyske stawniske powěsće

z 2. junija 1934.

Narodźił je zo Marej Pawołej Bullackej, telegrafiskemu dźěłacerjej, zynk a Marej Hermannej Kinartej, dźěłacerjej, tehorunja zynk.

Do mandżelstwa stupichu: Jan Willy Mlink, maschinski technik z Marju Margaretu Nowakej, wjednitu rosdźělerinu, wobaj w Budyschinje. — Arnoscht Richard Pětk, wojnař z Elsu Margaretu Göscherej, pomocnizu, wobaj w Budyschinje. — Hans Ota, pijmikitajeř, tukhwiku skałař z Annu Hilzu Glawschez, pschedawarku, wobaj w Budyschinje. — Alfred Bjarnat Brüdner, rybowy wikowař z Johannu Martu Müllerez, pschedawarku, wobaj w Budyschinje. — Franz Kurt Höfgen, profisijowy sasmyjeř z Annu Ernu Prassez, schwalcžu

Kak Serbja před nimale 100 lětami do Roma pućowachu

2] (Pokrać̆owanje.)

Krażne winizy wotmeńjachu zo je sastarskimi rospadankami a počinasche zo hižo cźmicź, hdyž Winske-Nowe Mě sto pschejedźechmy. Kaž pschi ptaczim sležce pschemeni zo krajina. Na podhorach widźachmy pschiwjazane winowe pjeńki a na horach je žněhom pschikryte jedle. Pschicże wokomik a zmy w Neukirchen. Tola dyrbjachmy znyu hodźinu w žněży bo brodźić, prjedy hacj nozowarnju dozpěchmy.

Dźewjateho februara widźachmy romantisku krajinu, na prawo krażne winizy a na lewo dalołe worjeschinowe lěsy. Tak dorjeżechmy hacj do městacka Schottwin. K lewej ruzy stejesche hród Globen, psched nami hora Semmering, na kotruż dyrbjachmy połne tśi hodźiny stupać. Sa njej leži město Mürzzuschlag, hdjež pschenozowachmy. 10. februara pućowachmy pschi rjanym wjedrje dale. Dolina, w kotrejž nětko dźěchmy, wopschiješche jenož bróhu a réku Mur, pschi kotrejž běchu njeliczbne schkrjeżnje (Schmiezwerke). W Bruck wsa naš posrednika na zwój wós hacj do Hradza (Gratz). Pschi tym sta zo njeboźo. Wo horje dele wali zo bróžnik, ale pad zo zbožownje minu. Hdyž jeho sazo zběhnychu, stupi na nohi a wjesba dźěsche dale.

W Hradzu zo dołho njeadźerjachmy. Hdyž běchmy znyu zyrkej wopytali, pućowachmy dale. Cźim dale naš wjedźesche, cźim hórje bu je žněhom. Też zyma pschiwarjaschе. Hdyž wječor do hoscenza pschindźechmy, běchu tśije zyle pschemaczane a my pschemjerśnjeni. Zuły puwmak dyrbi zo j najhubjeńśichim bleskom spokojicą a skacź, doniž zo wschitzy hoscźo njeporuczichu. Potom ńachmy zo na pschinjeseny ztomu lehnyć. Rano nam wołiku swarichu a na pucź pschihotowani wopytachmy rkej a najtajichmy zo potom dale. Ldźma běchmy na bróhy, runachmy zo stólétnemu schdźiwzej; nasche cźrije běchu kóscj twjerde. To trajesche tak dołho, doniž pschipokhośiche ztónczko naš troschku njepschebrě. W tajkim położenju njeměješchmy wjele sajima za wokolinu, hdyž mach w lěcźnych měsazach wjazy wjeselena na njej. 12. februara pschindźechmy do Maribora (Marburg). Nasajtra bě njedźela a tuž jej wotmyslichmy, tu wostacź. Korczmař nam powědasche, so je tu žerbiska (windiska) farska zyrkej. Tuž sastupichmy do njeje a nadeńdźechmy wschitko tak, kaž bě nam prajił. Niz jenož spěw, ale też drasta bě naschej starej žerbskej podobna. Po Božich khużbach praschach zo korczmarja, z wołkel tuczi Sserbojo pokhadźeja. Powědasche, so je to wupuczowany žerbiski lud, kiž je žo tu psched wjazy stow létami sazydlił a nětko wjazore wšy wobsědźi.*

* Mjenjeni zu Sslowinzy, kotrychž Němzy husto „Winden" mjenuja. Te pak tam wobydla zyłu krajinu, niz jenož někotre wšy.

Popoldnju wopuschcjichmy Maribor. Korczmař da mi adrešu na jeneho němskeho ryczerja w Terjsce (Triest) a pschindźechmy pisches Sserbich Feisteritz do Zilla, hdjež 14. februara pschenozowachmy, a to we „Cźornym mjedwjedźe". Korczmař bě wudowa a pokhadźeschе se Schlesyskeje, a jemu bě naschi kraj z wójny znaty. Poruczi zo do naschich modlitwow a dari nam zyłu worczźinu. We nozy pschindźe knjeżitwo z Lublanja (Laibach) do naschcheho hoscźenza. Drójkař dyrbjesche rano z cźasom nasajet do Lublanja a tak dojedźechmy sa tuni pjenjes hacj tam. Tu wostachmy w prěnim lěsnim hoscźenzu pisches nóz, dokelž bě hižo wjecźor w 6 hodźinach. Rano wopytachmy měschczansku zyrkej a też Mikolcźiwych bratrow a Franzikanow. Poslednja zyrkej wuznamjenjesche zo pisches zwoju rjanosć a krażnosć. Lublań njejsmy zrěbi tak rjane pschedstajił, kaž woprawdźe bě. Ma schěroke dróhi a zrjedźa schtomowuje (Promenaden). Samźny dźeń pućowachmy hischcże do Planiny.

17. februara pschindźechmy do hór a do města Sesana. Hdyž mějachmy tute sa khribjetom, sapoczinasche zo pusta a kamjeńna krajina, kamjeń je pemše (Wimstein) podobny. Po někotrych hodźinach zhubi zo zněh. Nadobo běchmy pschi z muriju wobdatej winowej zahrodźe a bórzy po tym na horje Obschinje. Tam wobkładachmy zebi monumentalny pomnik, dopomnjeńka na Napoleona. A hdyž wozźi posběhnychmy, wuhladachmy my psched zobu dalołe njepschehwidne Adriatiske morjo. Sstónzo ztejesche runje z wječora a mjetačke zmeje błyschźeśe pruhi na morjo. K nohy tuteje hory ležeschе wulke wobthodne město Terst (Triest). Tutón napohlad mje tak pschekjapi, zo zwojej nohy wjazy njeczujach a zej myzlach, zo tym zwój zyl hižo dozpěł.

Město Terst je z jeneje stronu se zahrodami a winizami wobdate, z druheje stronu z łódźemi, kotrež zo tu nakładuja a wupróndźa. Pschi tutych rospominanjach běch drje pschi mórskim brjohu, ale wyšoko horjela na horje Obschinje.

Kwaklojta dróha wjedźeschе do města Terzta dele a cźehnjeschе zo na zuku hodźinu. Na prjedawschu zmu nětko posahnychmy, kiž zmy prjedy pschecerpili. W Terzcje wotedachmy naschе pazy. Nětko zo wobhonjach za němskim ryczerjom, ke kotremuż bě naš horczenzař doporučił. Tu zo wulaz derje pschiwsachmy. Polom zo naprajschowach za parnikom, kiž do Ankona jědźi. Nasch korczmař pohlada do karty a namaka, zo hakle 24. wotjědźe. „Wam njebudże cźaz pschedołhi", mjenješche korczmař. Woprawdźe, tej tak bě. 18. februara napraschowach zo sa łódźnej expedíciju a sa dalschimi potrěbnosćemi naschcheje jězby. Najzatrа rano dźěchmy najprjódy do němskeje zyrkwje a potom pedachmy zo do pschijstawa, schtož nam wulke wjeselo cźinjeschе.

20. bě njedźela. Khwatachmy do tachantskeje zyrkwje na wulku Božu mschu. Po kemschach wulecźachmy hischcże na wulku Božu mschu. Po kemschach wulecźachmy zej wospjet k pschistawej. Tu pschihna zo wójnika łódź. S twjerdźiznu powilachu ju wutjele z kanonow, na cźaz łódź z někotrymi wutjelemi wotmolwi.

21. februara dźech z někotrymi Němzami k pschistawej. Pschikhadźaze łódze dyrbjachu zo w Conjumaj za-

ſchatow, wobaj w Mohornje. — Frjz Bruno Kranz, podfeldwebl ſ Hilju Marju Johannu Jungez, domjazej, wobaj w Budyſchinje.

ſe 4. junija 1934.

Narodźili ſu ſo Janej Arnoſchtej Griesbaherej, tawrſkemu dźěłacerjej, dźowcičkła; Arnoſchtej Bohumerej Howſchčyn, kenzlijowemu aſſiſtentej, dźowcičkła; Waltarjej Korli Fiſcherej, marmelowemu tocžerjej, ſynk.

Semrěli ſu: Kurt Siegfried Röntſch, fabrikſkeho dźěłacerja, ſyn, 3 dny. — Jan Měrk, rentnikowſtawar, 74 lět; Marja dźěłena Thränowa rodź. Maierez, rentnarka, 75 lět; Pawoł Krelka żeleſniſki wyſchſchi rjadowar na wotp., 72 lět; Marcźin Helmut Schołta, pſchekupſki pomocnik, 20 lět; Max Lachmann, domjazy rěſnik, 65 lět.

Wo hórnistwje w Serbach

Podał O. W.

Z lěpšim wuspěchom wšak dźěłachu hórnicy na druhich městnach našeje Łužicy. — W lěće 1477 założi so wot hórnikow z Jawbroda (= Erfurta) podkop pola Zhorjelca, njedaloko Nisy, w kotrymž za złotom kopachu. Wjacy króć su w běhu lětow přestali, ale přeco zasy su tež znowa započeli dźěłać. Złota wšak njejsu namakali, ale za to ślěbro. Ale tež toho jenož mało. A skónčnje w lětomaj 1771—1772, jako cyła Łužica pod njesmérnej drohotu čerpješe, z dźěłom přestachu. — Znaty łužiski rostlinař a paracelsista dr. Jan Frank w Kamjencu, autor wulcy žadneje knihi: „Hortus Lusatiae" w swojich rukopisach wo tym powěda, zo su w Bambruchu pola Kamjenca w lěće 1593 hižo wobstejace stare podkopy zaso wotkryli a znowa kopali, zo su tam něšto kopora a ślěbora namakali. Dla njedostatka pjenjezow. srědkow pak njemóžachu dźěło kopać, hačrunjež su jara wjele rudy namakali. — Tež w Łubijskej horje su we 16. lětstotku kopali, w blizkosći Łubija tež za wójojom. W lěće 1656 pósła krajny hejtman z Haugwic po pokazki tutoho wójoja a w lěće 1665 da kurwjerěch Jan Jurij cylu městnosć přez prutarja a hórnikow dokładnje přeslědźić. Najskerje so jemu jich roznowšće tak mało lubjachu, zo so dalšeho wudźělanja wzda. — Łužiski stawiznař Carpzow powěda, zo su we Wojerowskich stronach něšto kopora namakli. — W Kinsbórku pak 1689 hórniczy ryjachu za ślěborom, a to w měsće samym. Podkopy su spody cyrkwje a šule. — W Mužakowje ryjachu z wulkim wuspěchom słónc (Alaun). Nasta tam wulka słonownja (Alaunwerk), kotraž je drje hač do našeje doby wobstała a běše z ważnym dokhodowym žórłom Mužakowskich hrabjow Callenbergow.

W lěće 1787 pospytachu w serbskej wjesey w Delaunach pod Cornobohom, njedaloko Rachlowa a Spłóka, pědkop założić. Někajki Budyski měšćan běše na polu žiwnoscerja Stoša měkotne kruchi wokolabyšća namakał, běhdže na Splóšćanskej hórcy. Z dowolnosću žiwnoscerja Stoša da wón na tutym měsće kopać a naděwdže hórzy wjacore so křižowace khódniki z mócnym jara émowym wolojobłyščom. Mjez tym běše Stoš we swojej žiwnosći sebi 11 łohći hłuboku studźeń wurył a tón samsny kamjeń namakał. Dachu nětko tuto namakanki wěcywstojnym w Freibergu a druhdže přepytować a dostachu dobre, ale tež hubjene posudźenja. Někotři lubjachu ślěboro. Tuž założichu woprawdźity podkop, ale hdyž běchu kónčro hłuboko ryli, dyrbjachu přestać, dokelž běchu na mócnu wodowu žiłu trjechili, kotruž njemóžachu wotwodźić abo hačić. Wobroćichu pak so na najbližše hórnistwo w Gießhübelu z próstwu wo radu. Tute założi družstwo k dalšemu wutwarjenju podkopa a pósła do Delan hórniskeho dohladnika z mjenom Pfropf. Tón wury do Splóščanskeje hory wot delka nowy podkop. Ale wón běše njerodny člowjek, běše nejporjadnjej žiwy, přečinješe pjenjezy, kotrež so jemu dowěrichu, a skónčnje zowostajiwši wulki dołh do wukraja ćekny. — Tuž teć w Delanach njejsu ze zemje žaneho bohatstwa wudźěłali. Podkop na horje bu dla mócneho žórła zasypany „a podkop pod horu drje je so zakhował. —

A tola je so w Hornjej a Delnjej Łužicy wjele złota namakało, nic w podkopkach, ale w rowach a na druhich městnach, nic złota ruda,, ale złote debjeńki, pjerščenje, rjećazy, sudobja a druhe,— njedawno hakle w Khóćebuzu. — Mi je z hódańčkom, z wotkel tuto złoto je. — Njejsym hišće nihdže spokojacu wotmołwu na tute prašenje namakał. — Praji so, zo su złoto w sydlinach, potajkim z pěska rěkow wupłokali. Možno! Ale potom dyrbjale tola tute rěki hišće dźensa złoto měć. A wupłokanje złota žada sebi trochu wobćežnu techniku. Njewěm, hač su sebi we starych časach k tomu khwile brali! — Abo je tuto złoto z wukraja? Haj, ale z wotkel? —

(Kóne.)

Radio

Schwórtk, 7. junija 1934:

Königswusterhausen: Nimo ſnateho wſchědneho grama: 12 pſchipołdniſchi konzert. 13,10 tačzele. 15 młodolud. 18,30 ſa ratarjow. 19,30 lět Oberammerka paſiona. 20,15 hodźina naroda (Beethovenowy zert). 21 rejwańſka hodźina.

Lipſk: Nimo ſnateho wſchědneho programa: tačzele. 12 pſchipołdniſchi konzert. 18,15 ſabawny zert. 20,15 hodźina naroda. 21 Schwedſka.

Hiſchcze wažne ſ dnjoweho programa: Königsberg 21 lubosć, hudźba a ſmjerć Jana Sebaſtiana Bacha. Hamburg: 19 dujerſki konzert. Wrótſkaw: 21 symfoniſke žiwjenje. Wín: 19,10 ſabawny konzert. Münſter: 21,10 konzert Richarda Straußa. Warſchawa: 20,12 pólſke ſpěwy. Praha: 20,40 orchesterſki konzert.

Swó'bne powěsće

Semrěłoj: Josef Stein w Thonbergu, 41 lět, khowanje budźe ſrjedu pop. ½3 hodź. wot žałowanskeho domu. — Gertruda Dürrowa rodź. Schołcatej we Wjelrezach, 41 lět; khowanje budźe ſrjedu.

Hospodarski rozhlad

Srjedu, 6. junija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,512	100 pólsk. złotych	47,25
1 jendźelski punt	12,635	100 čěskosł. krónow	10,43
100 šwajc. frankow	81,42	100 franc. frankow	16,50

Barlinſka burſa wosta tež wčera pſchi krutym wikowanju a žiwy wobkhad ſo njepſcheměni. Kuriy akſijow ſwjetſcha poſtupowachu, jenož srědka ſo trochu wotdrjebjowachu. Tež witi rentowny liſćinow ſapiſachu ſašo dobry wobkhod pſchi powyſchenych kurſach.

Barlinſke žitne wulkowiki mějachu wčera ſašo měrny wobkhod. Pſchi niſkej wodje na rětach ſo ſ cžołmami mało žita na witi woſy. Pšeńeja pak ſo njedžiwajcy na teſo jara cžežko pſchedawaſche. Sa rožk a wowſom pak ſo kupzy ſylnje praſcheja. Jeczmjeń ſo jenož we mjeńſchim wobſahu pſchedawaſche.

Wčera płaczeſche w Barlinje zentnar

pſchenzy: 9.80—10,05 hr., rožki: 8—8,25 hr., jecžmjenja, naiećrjeńo: 8,35—9,10 hr., wowſka: 8,85—9,05 hr.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a woljowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg Płaczizny po złotej hriwne.

	5. 6.	4. 6.		5 6	4. 6
Pšeńca	—	—	buny	8,10-8,90	8 10-8,90
rožka	—	—	wcka	7,00-7,75	7,00-7,75
jecžmjeń. nal.	167-171	165 169	módre łupiny	6,00-6,60	6,00 6 60
jecžmjeń wcwš	—	—	žołte łupiny	8,50-9 15	8,25-9,00
kukurica	177-181	173 177	zeradella	7,75-8,75	7,75-8,75
pšeń. muka	27,25	27,25	raps, wosuſk	—	—
ržana muka	23,65	23,65	lany wosuſk	6,30	6,30
pš. wotruby	11,75	11,75	ſuch. truhanč.	5,75	5,75
ržane „	11,50	11,50	běrnj. kruški	7,65	7,65
raps	—	—	syno, 50 kg	1,70-2,00	
hróch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0	ržana ſłoma	0,60-0,70	
lane ſymjo	—	—	pšeńč. „	0,40-0,50	
pjeluški	8.50-9,00	8,50-9,00	wowſna „	0 50-0,60	
			rečna „	0,50-0,60	

Płaczizna za pšeńcy za wupłodźerja 190 193 195
Płaczizna za rožku za wupłodźerja 160 163 165

Płaczizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

5. junija 1934 Płaczizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 271.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše a rězneje hódnoſce hač do 6 lět - - - - - - - - - - - -
Młode mjasne, njewukormjene, ſtarše wukormjene - 31-
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarše - 27-
Mjenje picowane wšěch ſtarobow - - - - - - - - 22-

Byki: 629.

Połnomjasne, wuroścene, najwjetšeje rězneje hódnoſce 29-3
Połnomjasne, młódše - - - - - - - - - - - - - 26-2
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane ſtarše - 21-
Špatne - - - - - - - - - - - - - - - - - - 18-2

Jałovicy a kruwy: 656.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnoſce - - - - - - - - - - - - - - - -
Połnomjasne, wukormjene jałovicy najwjetšeje rězneje hódnoſce hač do 7 lět - - - - - - - - - - - 20-2
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałovicy - - - - - - - - - - - - - - - 15 1
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałovicy - 10-1
Mjenje a špatnje picowane - - - - - - - - - - - -

Celata: 2854.

Nadepše wukormjene (1. družiny) - - - - - - - - - 48-
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.) - - - - - - 40-
Špatne (3.) - - - - - - - - - - - - - - - - - 30-3

Wowcy: 4115.

Młódše a ſtarše wukormjene (1. družina) - - - - - - 37-3
Starše wukormjene (2.) - - - - - - - - - - - - - 30-3
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (3.) - - - - - - - - 23-3

Swinje: 17921.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiżenj., hač do 1½ lět ſtare 5
Wukormjene - - - - - - - - - - - - - - - - - 36 3
Mjasne - - - - - - - - - - - - - - - - - - - 34 3
Špatne - - - - - - - - - - - - - - - - - - - 32-34
Rancy a kundrosy - - - - - - - - - - - - - - - 3

Zamołwity za spisaćelski wobsah: A. Duěman, za nawěſtnika dr. ſ. Cyž, wobaj w Budyšinje. D. A. V 1934: 2·02.

kótwicź. Potom podachmy žo na druhu ſtronu pſchiſtawa, hdjež jena ſwětłownja (Leuchtturm) ſtejeſche. S njeje mózachmy ſ pomocu dalekowida tamne łódże ſpóznać, kotrež hakle ſa ſchtyri dny pſchiſtahdźachu. 23. februara dyrbjachmy naſche pažy pſchekładacź dacź a to pała policije a hamjowſkeho konſula. Tak bě žo korczmarjowe wuprajenje dopjelniło, cžaſ nam ſpěſchne ſaźdże.

24. februara běchmy hižo ſ cžaſom na nohach a k dalſchemu puczowanju pſchihotowani. Mnoſy Němzy ſe měła naſ pſchewodźachu. Tola hakle popołdnju w 4 hodź. dyrbjeſche parnik wotjeź. Tuž žo je ſwojimi towarſchemi do ſpěcha njemějach. Na poł ſchtyri hodź. žo dowoli, na parnik ſaſtupicź. S wěſtej ſedźbnoſcju na njón běchmy. Mějeſche mjeno „Baron Stürmer". Námórnik, kiž pſchińtup dohladowaſche, žo ſa jěſdnym liſćikom praſcheſche, kotryž jemu rucže pokaſachmy. Druhi ram kaſaſche, dale hicź a potaſa nam jitwu, hdjež ſwój wačoſ wotpołožichmy a žo tkwilku pośpodnychmy. Po tkwilku dźěch ſaźny horje, dotelž chych widźecź, kak łódź wotjeźdże. Po łódźnej łubi khodźach tam a ſem. Pſchi tym ihonich, ſo je parnik 130 krocželow dołhi. Starſchi muſ ſedźeſche na pobocžnej ławzy a wobhladowaſche ſebi mje. Blížach žo k njemu, na cžož ſo mje wopraſcha, hdże a ichto chzu. „Do Roma", jemu wotmołwich. „Še kajſeje pſchicžiny?" „Ssym putnikaŕ". Na to ſtoczi wjeſele horje a měnjeſche, ſo ma tónſamy wotpohlad.

Hdyž žo takle rosmołwjachmój, pſchińdże boky mnich (kapuzin) tehorunja na parnik. Dźěchmój jemu napiſcheco a wopraſchachmój ſo ſdwórliwje, hdże puczuje „Do Roma" ſnapiſcheźiwi. Połneje radoſcże jemu naſch wotpohlad wołjewichmy a ſawdachmy ſej ruzy. Pośpožowaſa to hodźinka! S putotazej wutrobu běchmy na parnik ſchli, kak žo nam tola póńdże, a nětko pósła nam Bóh luby Knjes telko towarſchow. S dypkom w ſchtyrjoch wuſtelli kanona a parnik wuraſy do morja. Morjo běſche měrne a rune kaž hladadło. A dale do morja wuteſchli, widźachmy ſylnu twjerdźiſnu Brama, kiž žo płowajcej kaźaſy runaſche. Na lewizy leżeſche ſkawna ſolniza (Salzbergwerk) Montefalkone. Na ſkalnym wukonzu ſtejeſche mózna ſwětłownja.

Morjo počža ſo hibacź. Wćžipnoſcże dla wostach na łubi. Dotho njetrajeſche a poſběhnu ſo ſylny wětr. Namórniczy ſnožnychu wſcho, ſchtož na łubi běſche, dele do łódże. Ja a jedyn bliđar wostachmój hiſchcze horjeka a wobkedźbowachmój pſchihanjaze jotmu. Łódź ſtejeſche wyſoko taź na horje a padże ſaźy dele. Druha ſylna žołma wali žo na łódź a pſchepławi łubju. Nětko naju namórniczy ſ łubje wuhnachu. Tu nam nětkoſi wo wulkich wichorach powědachu. Leźachmy pſchi tom na tam ſtejazych konopejach. Tola borlu žo ſ nich walichmy. Dokoło wokoło běchu wukuty (Nischen) k leżenju ſe ſawěſchkami. Pſchi tutym wětrje njemějeſche nichtó łóſchta, žo lehnycź. Jenoż Landsberoſki ſtarz ſawali ſo do ſwojeho mantla a dźěſche do jeneho wukuta. Dźěch w nozu nětkotre raźy mjeſco na łubju, žo bych pohladał, ſchto ſo tam ſtawa. Namórniczy ſaběrachu žo ſ płachtami, kotrež po tkwilach horje a dele cžahachu. Kapitan wucžiſny wokolnjaz (Seilklei) a dźaſche dale ſtórwizy do wody puſchcźicź. Ale njejměrnje ſylny wětr temu ſadźěwaſche. Rano wokoło ſcheſcžich lehnych žo na konopej a ſebi wušnych. Nadoło wotucźich dla ſylneje hary. Myſlach, ſo žo podnórimy.

Wćžach po ſkhodźe horje a widźach, kak kótwizu (Anker) wucžiſtnychu. Kajki holk běſche puſchcźeny rjecžas naczinik, njehodźi žo wopiſacź. Widźachmy pſched nami měſto. Wopraſchach žo namórnikow ſa jeho mjenom. Woni wotmołwichu: „Catua Ancona, ſignore!" Wćžach dele a prajach ſwojimaj towarſchomaj, ſo ſmy w Ancona. Tola łódźnu kuchaŕ nam napiſcheźiwi, ſo ſmy w Ruignje w Jitriſkej. Mózachmy žo na kraj pſchewjeſcź dacź, dokelž mějachmy tam wostacź, doniž žo wětr njeſlehnje. To bě nam jara lubo, dokelž bě nam thleh wuſchok. Po pſchejdźidźe dźěchmy najprjedy do tacžantſkeje zyrkwje, kiž na wyſokej ſtale ſtejeſche. Tam ſłyſchachmy Božu mſchu. Po Božej mſchi ſaſtupi kapuzin do kaſale. Tam jemu prajachu, ſo ſa ſadnim wobtarjom ſwjata Cailona(!) leži, kiž je po morju i Jerusalema pſchipłowała. Jedyn dudźowny mějeſche tuch, kiž žo na radnizy thawaſche, a ſwjata ſo jenoż tym poſkaſuje, kotříž žu w Romje pobyli abo tam puczuju. Potom dźěchmy do města a pytachmy ſa jenej ofiericu (korczmu), ſo bychmy powobjedowali. Tu nadeńdźechmy najlěpſche wino, měra jenoż 4 krejzarje, běſche tak dobre, kaiſchož hiſchcze żenje pili njeběchmy. Mjeſcželi w jedmich wutjeli ſanona a to bě ſnamjo k wotjeźdźe. Pſchewjeſchmy žo a jedźechmy w Božim mjenje dale. Ale wětr poſběhnu žo ſnowa, hiſchcze ſylniſchi hač my prjedy. Jolmy mjetachu žo wot boka a ſchcźejoſche jich bowachu žo ſtoro hacź do wody(!!) Pſchi tym mjeſcžeſche žo jene koleſo wyſche wody, mjes tym ſo druhe cžim ſylniſcho pod wodu dźěłaſche. W jitniczkach pſchimaſachmy wſcho ſ bornizu. Na łubi njeſmědźeſche nichtó pſchebywacź. To trajeſche zwliczk nóz. Hdyž dźeń ſtawaſche, hladachu namórniczy ſa Italiſkej. Tola trajeſche dołho, doniž ſkónčnje hory njewidźachmy. S wjeſelejcu pijachmy wino a wunjeſechmy jene „Bivat!" Popołdnju w jednaczich běchmy w pſchiſtawje Ancona. Hiſchcze pſchiſpomnicź chzu, kak kražne bě ſkhadźaze ſo pſchi roſhorjenym morju! Druhdy widźachmy ſo ie, potom pak ſo ſaźy łubi ſa ſołmjazymi horami. Tež ſo ſaźy ſypnychu.

Pſchi pſchińdźadze do Ancona ſtyſchachmy prěnje italſke łwonjenje. Jola ſchwita cžołmikow (małych płaczikow) pſchijéźdźe nam napſcheczo a tójdy cžaſche nam ſo hrjohej dowjeſcź. Pſchi wuſtupje ſ łódźe dóſtachmy naſche pažy najpjet a maly płachtak nad pſchewjeſcźe. Dopołdnja 20 centeſimi (na 16 pj.) ſapłacźicź. Městno Ancona leži na wotwišu hory pſchi Adriatiſkim morju a ma wulki pſchiſtaw ſ hrjohomaj, ſ ſydlu kraineho ſudnistwa a lěžneje adminiſtrazije. Wobſchérne witowanje leži ſwjetſcha w rukach Židow, kotrychž je tu na 5000.

(Skónčenje ſeźehuje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na póšće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěščki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezbožeńca z 1000 hr. – hdyž wumrěje abo hdyž je we tak žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńce dyrbi abonent hnydom lotrej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo do druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńca dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 130 | Budyšin — Štwórtk 7. junija 1934 — Bautzen | Lětnik 93

Wunošk zrěčenja w Genfje

Kaž hižom wčera pišachmy, stej Jendźelska a Francowska wutoru na konferency za wotbrónjenje wótrje do so srašnjej. Roshorjeny je prěni króć Henderson, kiž wěsće njeje pscheczel nowoje Němskeje, jaźnje swjedźił, so jeniczy francowska politika kóždy postup k wotbrónjenju njemóžnja. Wčera tež wschitke jendźelske nowiny Francowskej sabotažu zyle sjawnje wumjetnja. Sozialistiske nowiny „Daily Herald" pišaju, so Barthou wschitko čini, so by konferenzu rozbił. Diplomatiski dopisowar Londenskich nowin „News Chronicle" pische, so zu wuznamjenite podawki w Genfje pokazale, so je pichi nětčišćim położenju postup njemóžny. Mjeno je zyle sjawnje, so Barthou **žebi nicžeho druhego njepscheje, hač žiwoje swjatki.**

Genfski sastupjeř nowin „Times" rosprawja, so pschi sachmjatanej debacje bo dołat jośnje dosej pokazanje, wo dyž so staty wopraudže wadźa. **Francowska a Ruska pytaštej system kaftankich swjatkow, so na mózbronjow stožeważy, pscheczivo Němskej wutworješ.** Bjeskonc pytajo su Francowskoju nakasanje Jendźelskeje jako pschedewsadzerje, kiž žanoje nadźije njepostiskaju, spuschczili a so Ruskej do rukow padnyć dali. Francowske postupowanje w bliskowanju k Ruskej dopokasuje tež politiku, kotraž so we Francowskej nocze se 17. haprele wotnamjenjesche. Po dojednanju wo Saarskej należnosći pak po prawym njedowidźeć, so by tajka politika musna była. Skowjetske knježeństwo drje by rad francowsku straž wuživało, so by z njej swoje europske durje schikało a so sa swoje nadawki na Dalokim ranju wuswobodźiło. Tehodła je tež kommunistiska propaganda w francowskim wójsku pschestała wot teho czasa, jako so Barthou a Litwinow dojednaschtaj.

Hinak pišaju francowske nowiny. Wone Hendersona jara wótrje pschimaju. Hižo wutoru jenu Parizjske nowiny porokowachu, so je tajnje a w pschesjenosći z lordom Edenom wšeju pschecziwo Francowskej cinił. Nětko pak su jemu wotpołe sa sto wjale, so chze francowske bjeskrachowe hežło powalicź. Nimo Hendersona Parizjske nowiny wschitkich jendźelskich delegatow a wschitkich wobdźelnikow konferency, kotrjž so francowskim žadanjam njepodwolichu, sčorniež spytaju. Nowiny „Oeuvre" jendźelskej porokuja, so chze swoju starn politiku do skutka stajiś, z kotrejž maju so muzy w Europe do runowahi pschinjesć. Nowiny „Echo de Paris" pak wjacy njewěrja, so francowske bjeskrachowe hežło w Genfje dobudže, a tehodła radźa, so by so měr swonka konferenzy sa wotbrónjenje organisował. W Francowskej spuschczeja so hischcze na posledni potrjet z turkowskeje abo ruskeje strony, abo z někajkeho druheho stata Małeje ententy, i wotkleź so napschecziwny namjet wočakuje. Wulka nadźija stoja so na cześkosłowakiskeho swonkowneho ministra dra. Benesch. Dokelź pak so wočakuje, so Jendźelczenjo tajke namjety wotpokasuja, ma so wschitka samotwitosć na nich wotwalicź. Potom druheho njeschwa, hač konferenzu na njewěsty czas abo na pschichodne lěto wotstorčiś.

Baron Aloisi je z Genfa wotišeł

W nozy k žrjedźe je italiski baro Aloisi z Genfa wotjeł, so by swojemu bratrej na pschewodźenje schoł. Też turkowski a grichiski swonkowny minister staj se šamžnym czasom wotpuczowałoj. Turkowski swonkowny minister Rüschtibei njemóžesche se swojim wotjeźdom dźeń czakaś, dokelź w postajenym czasu dyrbi w Angorze być k powitanju persiskeho schaha.

Nowy francowski namjet w Genfje

Sobotu pschipołdnju so w Genfje powjesć rozsnješe, so je francowska delegazija nowy naczisk resoluzije k praschenju wotbrónjenja sestajała, kiž so hischcze šamžny dźeń pschedbydźiwu pschedpołoži a wozjewi. Resoluzija pschestaja wěsty dźełowy programm. We namjeze so praji, so je hłowny wubjerk po pscheswědczić, so je nuzne, so konferenza dale dźela, so by powschitkowne zrěčenje za sniženje a wotmjerjowanje bróniow dozpěła.

We prěnim wotrěkli so praji, so měi hłowny wubjerk politiske kommisije prošaś, so bychu postajenja wo kontrolle, kiž su so hižom pschijsałe, tak dołoko hač nóžno wudospołnile. We druhim dźelu nacźisla francowskeje delegazije so nanjetuje, so by hłowny wubjerk presidenta prosył, so bychu so kujeżerstwa fabćarske z ruskim namjetom, z kotrymž měła so konferenza „mérowa konferenza" mjenowaca. Skónčnje Francowskoju žadaju, so bychu so wubjerki, kiž su so po njewuspěšnym dźele rozesłe, sazo sešłe.

We pożedźenju pschedbyditwa konferency sa wotbrónjenje žrjedu franzowski swonkowny minister Barthou wojsewi, so maju so Němscej durje sa nawrót do konferency wotewrjene wostajiś. Wón ma sa nužne, so knježeństwa Němsku nawabicź samóża, so by proh pschestupiła. K tutej rěczi pschisamknu so dlěcha rozmolwa. We njej so sažadanje wobsamknu, so dyrbi pschichodne pożedźenje pschedbyditwa sjawne być. Pschedbyditwo seidże so pjatk dopołdnja.

Hindenburg do Neudecka dojeł

Němski president Hindenburg pschijeńdże žrjedu rano we wožebitym czahu z Marienburga wokolo 8 hodź. na dwórnischczo Polken-Seeburg Riesenburgsko-Freystadtske železnizy. Němskeho presidenta pschewodźejsche jeho žony wyschi z Hindenburg. K powitanju na dwórnischczu běsche adjutant němskeho presidenta rytmischtr se Schulenburg pschijschol. Oficielne powitanje je njewotmě. Němski president poda so hnydom w automobilu do Neudecka, hdyž wokolo 9 hodź. dojeńdże.

1. julija so automobile liča

Němski minister za wobkhad wojsewja něšto z swojim pedrjadowanym wyschnoscźanom wokolnik we ličenju automobilow w lěcze 1934. Kraje su porućenja dowolcznym wyschnoscźanom za automobile a policajskim wyschnoscźanom wojsewile. S teho wulkhadża, so maju so automobile lětsa 1. julija liczeć a so statistiski němskostatny hamt trěbne formularny pschijkluschnym wyschnoscźanom pósejcele. Liczeć budża so za wobkhad dowolene automobile a nathwilu wotstrjewene automobile. Dokelź su wschelake automobile wot dawka wuznamowdźene, ma so kedźbowacź, so maju so pschemenjenja we wobstatku automobilow też woprawdźe dowolacym wyschnoscźanom wojsewicź.

Baron Aloisi je z Genfa wotišeł

W nozy k žrjedźe je italiski baro Aloisi z Genfa wotjeł, so by swojemu bratrej na pschewodźenje schoł. Też turkowski a grichiski swonkowny minister staj se šamžnym czasom wotpuczowałoj. Turkowski swonkowny minister Rüschtibei njemóžesche se swojim wotjeźdom dźeń czakaś, dokelź w postajenym czasu dyrbi w Angorze być k powitanju persiskeho schaha.

Nowy francowski namjet w Genfje

Sobotu pschipołdnju so w Genfje powjesć rozsnješe, so je francowska delegazija nowy naczisk resoluzije k praschenju wotbrónjenja sestajała, kiž so hischcze šamžny dźeń pschedbyditwu pschedpołoži a wozjewi. Resoluzija pschestaja wěsty dźełowy programm. We namjeze so praji, so je hłowny wubjerk po pscheswědczić, so je nuzne, so konferenza dale dźela, so by powschitkowne zrěčenje za sniženje a wotmjerjowanje bróniow dozpěła.

We prěnim wotrěkli so praji, so měi hłowny wubjerk politiske kommisije prošaś, so bychu postajenja wo kontrolle, kiž su so hižom pschijsałe, tak dołoko hač nóžno wudospołnile. We druhim dźelu nacźisla francowskeje delegazije so nanjetuje, so by hłowny wubjerk presidenta prosył, so bychu so kujeżerstwa fabćarske z ruskim namjetom, z kotrymž měła so konferenza „mérowa konferenza" mjenowaca. Skónčnje Francowskoju žadaju, so bychu so wubjerki, kiž su so po njewuspěšnym dźele rozesłe, sazo sešłe.

We pożedźenju pschedbyditwa konferency sa wotbrónjenje žrjedu franzowski swonkowny minister Barthou wojsewi, so maju so Němscej durje sa nawrót do konferency wotewrjene wostajiś. Wón ma sa nužne, so knježeństwa Němskej nawabicź samóża, so by proh pschestupiła. K tutej rěczi pschisamknu so dlěcha rozmolwa. We njej so sažadanje wobsamknu, so dyrbi pschichodne pożedźenje pschedbyditwa sjawne być. Pschedbyditwo seidże so pjatk dopołdnja.

Před pučowanjom dr. Goebbelsa do Pólskeje

S wotmyslenym wopytom němskeho ministra dr. Goebbelsa w pólskim hłownym měsće je dopokasuje, kak pschijemnje su so pod Hitlerowym wjednistwom počzahi mjez Němskej a Pólskej wuwiše. To budże prěni króć, so němski minister Pólsku wopyta a zyle pólske nowinarstwo hižom wjele wo wočakowanym wopyće němskeho ministra dr. Goebbelsa a jeho pschedneschku pische. Pólske sjawnosć so hižom něšto jara žiwje za tutón wopyt zajimnje, so so sa sastupnymi liczbami žywnje napraschnja. — Prof. Sielinski, kiž je dr. Goebbelsej pscheproschenje w mjenje pólskeje unije intellektualnych pschepodał, je jenicźi wutrajnik, kotremuž je němski president z Hindenburg Goctowu medaillu spožcźił.

Zrěčenje mjez Němskej a Hollandskej

Krótko do žwjatkow běchu so sastupjerjo Němskeje a Hollandskeje w Haagu wo twórowym wobkhadże mjez Němskej a Hollandskej Indiskej dodenali. Tuto zrěčenje je so žrjedu w němskim swonkownym hamcze w Barlie nje podpisało. Sdobom popisa so zrěčenje k pschemenjenju němsko-holandskeho słowneho a kreditneho zrěčenja se 26. nowembra 1925. S tutym druhim zrěčenjom so tak mjenowany hollandiski kredit wo 3 lěta podlěschi. Wobě zrěčeni potrjebatej hischcze ratifikazije, tola zrěčenje wo twórowym wobkhadże z hollandskej Indiskej so hižom wot 1. julija 1934 nakhwilnje nałožuje.

Powšitkowna žarowańska swjatočnosć w Buggingenie

Dokelź su w Buggingenskich kalijowych podkopkach něšto wschitkich sajsebožencych hórnikow wuhrjebali, je němski bohót za Badensku powschitkownu žarowańsku žwjatocznosć za wopory tuteho zalostneho njeschoża na póndźelu 11. junija postajił. Swjatočnosć wotmeje so dopołdnja w 11 hodź. w dworje Buggingenskeje kalijoweje jamy. Za Badensku ministerski president powschitkowne krajne žarowanje postaji.

Wojowanje wo 40-hodźinski tydźeń w Genfje

Mjezynarodna dźełowa konferenza w Genfje wotewri swoje pożedźenje žrjedu dopopołdnja z powschitkownej rosmolwu wo 40-hodźinskim dźełowym tydźenju. Wo tutej należnosći je so hižom pschi spoczatku lěta 1933 konferenza wožywnjowanych a do teho tež hižo dźełowa konferenza saběrała. We nětčišćej konferenzy pschedlěża wotmolwjacy knježeństwow, kotrymž su so njes tym praschenja pschedpołožile. Wotmolwjacy su swjetscha wotpokasowaje abo kritiske.

Pschedsyhda dźełodawarjow na konferency Dana Oersted rěčesche kaž hižo prjedy wo powjetschenju wudawkow sa schotowjenje wudźełkow a z tym wo podrożenju žiwjenja, kaž tež wo schkodowanju wuwoslowje industrije a wo njedostatku na wukwalenych wotrjadowych dźełacźerjach.

Franzowski wjednik dźełacźerskich swjatkow Jouhaux dźełodawarjam porokowaše, so su so wot lěta 1919 se swojimi wěsćenjenimi stajnje mylili. Schkoda je, so jendźelske knježeństwo spyta praschenje pschikrótcźenja dźełacźerskeho czasa z najwjetschej dostojnosću pohrjebacź. Po bilanczach franzowskeje metalloweje industrije bychu so pscht sahwedźenju 40-hodźinskeho tydźenja wudawki sa wudźełki jenoż wo 5 proz. powyschile. Pschi postupowanym mechanisowanju hodźa so njesahrožujerjo jenoż z pschikrótcźenjom dźełowoho czasa do dźeła pschijsecź. Tehodła dyrbjeli sastupjerjo knježeństwow wschitko cźiniecź, so bychu pomhali tutón skutk sozialneje prawdosće pschewjesć.

Belgiske knježeństwo wróćo stupiło

Belgiske knježeństwo z ministerskim presidentom Broquevillom je wróćo stupiło. To je so pa wjerawschim wothłosowanju w belgiskej komorje, hdyž knježeństwowej pschedłoženy mjenschinu hłosow sa knježeństwo dachu. Pschi pschedłohomaj jedna je wo naczisk sa nowoprawowanje žiwótnje podpjerja a wo namjetnej policiji. Ministerski president hnydom po skónczenju pożedźenja nuznu knježeństwowu radu swoła, w kotrejž so knježeństwo rozsudźi, so wróćo stupi.

Kralowski statny sekretar, kiž běsche pschi knježeństwowym pożedźenju žrjedu pschitomny, je kralej wo politiskich podawkach tuteho pożedźenja rosprawu podał. Powschitkowne so wočakuje, so kral knježeństwowu prośtwu wo wróćostupjenje pschijmowaše. Kak so wšak dale wotwija, njehodźi so tuchwilu hischcze niczo wěsteho prajiś.

Možno je, so kral dotalnemu ministerskemu presidentej porući, so by nowe knježeństwo sestajał, dokelź wón krajowske dowěrjenje wužiwa. Hdyž so to stanje, njeje njemožne, so hrabja de Broqueville składnosć wutwužije, so by pschi sestajenju noweho knježeństwa žadanja Wallonow dopjelnił. Wot sastupa slamskeho ministra Cauvelaerta Walonojo „wurunanje" we wobkhadżenju ministerstwow žadaju, jich žadanje by so dopjelnilo, by-li so hischcze jedyn Walona do knježeństwa pschijsał. We Brüsselu widźa, so tuta kriza belgiskeho knježeństwa njeje jednora a so budże so jenoż cźežko hodźecź wotstronicź.

Belgiska niepřihłosuje přećam Francowskeje

Belgiśći kral pśichija póndźelu belgiśkeho śwonkowńeho ministra Hymanża, so by tutón jemu wo śwonkownopolitiśkim położeńu pśichodnoschowak. Nětko pak ža Hymanż hiśćeze njeje moh rozsudźiś, so by ža sa k kwardźowanjam konferencu za wotbrońenje w Genfe wróćił. Genfśi rospšawjeŕ nowin „Libre Belgique“ pišeše, so Belgiśka nima žaneho sajima za bjesstrachowe śrěźenja, kiž se na zyłu Europu wupśichośćeja. Rheiniśke śrěźenje w Locarnu je hižom Belgiśkej rukowanje pśichiśeśko, kiž wona trjeba. Sa Belgiśku njewobsteji rosrišanje bjesstrachoweho prašćenja w nowych śrěźenjach, ale w pśichewjedźenju dotalnych śrěźenjow. Pariśći bopśiwowaŕ famśnych nowin pišeše, so franzowśka bjesstrachowa mydl w Genfe njeje dobyła, kaž wšelake franzowśke nowiny wopaćnje pišaja. Do krajow, kiž ža tutej šabadze njepśichśimknu, ślušeja pjerża Belgiśka, Jendźelika, Amerika, Skandinawiśke kraje, Schwajzaŕska a Schpaniśka.

Krótke politiske powěśe

— We nozy k schmórkowej pśiched Reinhardtowym hrodom Leopoldskronom pola Salzburga śi rosbuchadła rosbuchnyćhu. S rosbuchnjenjom nasta tójšćo schkody. Policija saja śi podhladne wobzoby.

— Nimo śwojich wudawkow sa bróńenje, kiž nětkuže 12 miliardow frankow wuczinijeja, dyrbi Franzowśka hiśćeze 6 miliardow požćiś, so by swój program bróńenja pśichewjedła.

— Pśichi pśenim hamtśkim pućowanju presidenta Syriśkeje republiki po śwojim kraju k pśichipadam dóndże. We południowej Syriśkej nazionalistojo někotre bomby cźišnychu. Ludźo pak žo njeśranichu.

— Amerikanśki jakoś, kiž presidentej Rooseveltej pokmonóźi dawa, do witkowańśkich śrěźenjow k druhimi krajemi sastupiś, staj nětko wobaj kongreźnaj domaj pśichiśwolikoj.

Ze Serbow

W Budyšinje, 7. ſmažnika 1934.

— **We wjedrje.** Wječera wjeczor we 7 hodź. barometer 742, hygrometer +2, najwyšśicha temperatura wo dnjo +25. — Dźeńża rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer +12, najnišśa temperatura w nozy +12. — Wuhlady na cźopliśe wjedro. — Se ſtajnym wjedrom budźe po ſdaržu bórśy nimo. Wyſchišćina je žo ſe ſwojim jadrom bliśko k Lodowemu morjej ſcźahnyła. Nowa wyſchina pokaſuje žo ſ wjeczora Franzowſkeje a Schpaniśkeje nad Atlantiśkim morjom. Tola wona hnydom na naśche wjedro wliwa njedoſtanje. We ſrjedźnej Europe žu žo wſchelake ſtabe nižiny wutworiśe a nam njewobśtajne wjedro lubja. Ssylniśke deſchcze padaju w Pólśtej. Teź nad Raušćim morjom ſo ſ měśtnami deſchcźuje. Nižina nad południnej Italiju je na raſmoſći poſhubika. Sklabśka nižina pola Islandſkeje ſnadź nam bórśy deſchcze pśinjeſe. Pśichi cźopłych wětrach ſ balkanśkich ſtron pśichi ſekkanju ſe ſymnym powětrom, kiž nad ſrjedźnjej Europu hiśćeze ſ měśtnami leži, žo njewjedra ſe ſylniśkimi deſchcźemi wutworja. Nadźijomnje deſchcze teź hač k nam dohanu. — Kutiſze pjatk ſtonczko 3,47 hodź. ſhadźa a žo 8,10 hodź. ſhowa. Měśaczk ſthadźa ſutiſze na ranje 1,18 hodź. a ſhowa žo popołdnju 4,49 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa ſutiśki pjatk: Po cźopłoće žo njewjedra ſ deſchcźemi wocźakuja.**

*

— **Jubilar měśchćanſtwa.** Snaty ſobuměśćan, knjes blidaŕśki mišćer Hermann Beyer na Wettinſkej dróſy 11, ſmědźeſche 5. junija pśichi ſwjeſelazej cźelnej a duchownej cźerſtwoći ſwój 50-létny jubilej měśćchćanſtwa wošwjeceźiś. S tuteje pśicźiny knjeſaj wyſchśich měśćchćanſkich ſaſtupjerjow Mźicka jubilara w jeho bydlenju poſtrowiśchtaj, ſwoje pśiſpjeſchćaj a jemu ſwójopśichejmu liſćinu a jubilejſki dar pśichepodaſchtaj.

— **W pośledńich dnjach žu žo ſcźehoważe jédne koła kradnyło:** 1. junija w Budyſchinje na Karolinej dróſy muſaze jédne koło njeſnateje ſnamki a cźišća, ſ cźornymi kroſnami, jendźelſkim wodźidłom, cźerwjenymaj pśichimadkomaj, žołtymi ſwjenami, pedałej ſ gumijom, cźornymaj błótoſchćitkomaj, ſcźerwjenymaj wobruczomaj, Torpedo-ſamołjóhom. — 2. junija w Budyſchinje ſ wowtkeje na Hórnczerſkej haju žonjaze koło ſnamki „Thomas“ njeſnateho cźišća, ſ cźornymi kroſnami, horjeſhibnjenym wodźidłom, cźornymaj gumijowymaj pśichimadkomaj, žołtymi ſwjenami ſ cźerwjenymi ſmužkami, karbidowej lampu, najſterſe ſcźerwjenaj wobruczomaj. — 2. junija w Budyſchinje w koržinje pśichi Drježdźańſkej dróſy muſaze koło ſnamki „Elſa“ ſ cźišom 282 674. — 3. junija w Nowych Worſchicach pśiched hoſćeńcom muſaze koło ſnamki „Buchsbom“ ſ cźišom B 19 349. — 5. junija w Budyſchinje na Dźiwadłowej haśy žonjaze koło ſnamki „National“ njeſnateho cźišća, ſ cźornymi kroſnami, jendźelſkim wodźidłom, cźerwjenymaj pśichimadkomaj, žołtymi ſwjenami, pedałej ſ gumijom, cźornymaj błótoſchćitkomaj ſ napiśnjom „Unterwerte“, dynamowym wobſwětlenjom, ſcźerwjenaj wobruczomaj. — Schtóž może nješchto wotjewieś, hdźe ſu kradnjene jśěcowe kola woſtałe, ſo proſe, ſo by ſo pola kriminalneho wotdźelenja w Budyſchinje na hrodźe Ortenburgu, telefon 2802, ſamołwił.

— **Wobjedźerjo domow w Budyſchinje** ža proſcha, ſo bychu ſběranśke liſćiny ſa dźeń Cźerwjeneho kśiża, kiž ſu jim do domu pśichinjeśli, hatle ſobotu wobydlerjam ſwojich domow pśichepokazyli.

S **Wjeleczina.** W naſchej ſchuli je žo ſtatny wučer Erich Pětka, kotryž hač dotal w Malešećach wucześeše, widźeny pjatk do ſwojeho nowego ſaſtojnſtwa ſapokaſał.

S **Połpizy.** Póndźelu je žo tu w pśiedawśchej młodźinſkej korczenje ſchuła ſa wyſchśich wjednikow młodźinſkeho ſwjaſka wotewrjeła. Pśichi pośwjeczenju pśched ſchułu mejeſche wyſchśi wjednik ługiſkeje HJ, Schiningner ſ Budyſchina, rěcź, w kotrejž praji, so dyrbja žo w tutej ſchuli pśichidobne wjednicy ługiſkeje Hitlerſkeje młodźiny pśichotowaś. — **We Łuſku** je žo póndźelu tehorunja pśiježe pśheſchćiłowańſke łěhwo na ługiſkim dworje pśichiprawiło. Tam dyrbi žo pśiježo nětkuže 20 hitlerſkich hólzow ža 2—3 měśaczy ža ratarſke dźeło wukhmaniś. Wyſchſchi ſwjatkowy wjednik na nuſnoſć pokaſa, so dyrbja žo ja ſe ſchule pśichcźenych hólzow ſtaraś, kotśiž ſu hiśćeze njemóža do dźeławeje ſłužby pśichijeś. Tajke łěhwo žo teź w Hainichenje wotewri.

S **Połpizy.** NSźónſtwo ſa Połpizy a Kiſźizu bśiše hebi 26. meje do Saſkſeje Schwizy wuleźało. Wótkuž 40 žonow ſ wulkim Pátſchelez omnibuſom ſ Budyſchina žo na jéſhe wobdźeli. Wone wjeſechu žo na Budyſchin, Biſkopizy, Wulku Harlawu, Stołpnju, Polenzſku dolinu, nimo Hohnſteina k Baſchtowiwi. Tam ſ anta wuléſechu a pśichi dźechu. Potom ſu ſ pomałkej jéſhu do Schandawy podachu, hdźež hebi měśto a Łodźiſki muzeum wobhladachu. Na Pśiniźu jédźechu do Drježdźan, wobhladachu hebi měśto a zoologiſku ſahrodu a wulku ſahrodu, kaž teź wiſatu żeleźnizu na Bélym Jelenju. Wječor w 10 hodź. běchu ſaže doma. Wſchitkim je žo jara lubiło.

S **Hornjeho Wujeſda.** S poślednim wulkim wohnjom w Tuchoriu je žo ſa nětkuže 20 000 hriwnow ſchkody nazinniło. Sahon nětkuže 15 kórzow ſchmrěkow je žo ſmjeł. Schkoda žo je ſamołjeſcźenjom ſaruna.

Z **Khrošćic.** Wutoru wječor měješe zwjazk za desinfekciju, do kotrehož ſluša 29 wokolnych gmejnow, swoju 4. porjadnu hłownu zhromadźiznu. Pśitomni běchu zastupjerjo 22 gmejnow. Pśedsyda, k. wjesnjanosta Kokla poda po postrowjacych słowach létnu a finanenu rozprawu. Wjesnjanosta Lukaš ze Serbskich Pazlic a Weclich z Hórkow běšta pokładnju pruhowaloj a za prawu spóznałoj. Po létnym zastojnstwje so dotalny pśedsyda, knjez Kokla, 1. pśedsyda zasowuzwoli, tehorunja jeho zastupnik k. Kral z Nuknic. Wobaj pśijimašta wólbu. — Naša ludowa šula wopytuje tukhwilu 355 džéći, 169 hólcow a 186 holcow. Horni skhodźeńk wopśija 5 rjadownjow s 175 džéćimi, delni skhodźeńk pak 5 rjadownjow z 180 džéćimi.

S **Wyhokeje pola Kamjenza.** Ssrjedu rano wokoło 2 hodźin ſ bróžnje ratarja Krawza woheń wudyri, ſnateho cźišća, ſ cźornymi kroſnami, jendźelſkim wodźidłom, cźornymaj żellnoidowymaj pśichimadkomaj, žołtymi ſwjenami, ſ cźornymi ſmužkami, pedałej ſ gumijom, cźornymaj błótoſchćitkomaj ſ napiśnjom „Unterwerte“, dynamowym wobſwětlenjom, ſcźerwjenaj wobruczomaj. — Schtóž może nješchto wotjewieś, hdźe ſu kradnjene jśěcowe kola woſtałe, ſo proſe, ſo by ſo pola kriminalneho wotdźelenja w Budyſchinje na hrodźe Ortenburgu, telefon 2802, ſamołwił.

— **Wobjedźerjo domow w Budyſchinje** ža proſcha, ſo bychu ſběranśke liſćiny ſa dźeń Cźerwjeneho kśiża, kiž ſu jim do domu pśichinjeśli, hatle ſobotu wobydlerjam ſwojich domow pśichepokazyli.

S **Wjeleczina.** W naſchej ſchuli je žo ſtatny wučer Erich Pětka, kotryž hač dotal w Malešećach wucześeše, widźeny pjatk do ſwojeho nowego ſaſtojnſtwa ſapokaſał.

S **Połpizy.** Póndźelu je žo tu w pśiedawśchej młodźinſkej korczenje ſchuła ſa wyſchśich wjednikow młodźinſkeho ſwjaſka wotewrjeła. Pśichi pośwjeczenju pśched ſchułu mejeſche wyſchśi wjednik ługiſkeje HJ, Schiningner ſ Budyſchina, rěcź, w kotrejž praji, so dyrbja žo w tutej ſchuli pśichidobne wjednicy ługiſkeje Hitlerſkeje młodźiny pśichotowaś. — **We Łuſku** je žo póndźelu tehorunja pśiježe pśheſchćiłowańſke łěhwo na ługiſkim dworje pśichiprawiło. Tam dyrbi žo pśiježo nětkuže 20 hitlerſkich hólzow ža 2—3 měśaczy ža ratarſke dźeło wukhmaniś. Wyſchſchi ſwjatkowy wjednik na nuſnoſć pokaſa, so dyrbja žo ja ſe ſchule pśichcźenych hólzow ſtaraś, kotśiž ſu hiśćeze njemóža do dźeławeje ſłužby pśichijeś. Tajke łěhwo žo teź w Hainichenje wotewri.

S **Połpizy.** NSźónſtwo ſa Połpizy a Kiſźizu bśiše hebi 26. meje do Saſkſeje Schwizy wuleźało. Wótkuž 40 žonow ſ wulkim Pátſchelez omnibuſom ſ Budyſchina žo na jéſhe wobdźeli. Wone wjeſechu žo na Budyſchin, Biſkopizy, Wulku Harlawu, Stołpnju, Polenzſku dolinu, nimo Hohnſteina k Baſchtowiwi. Tam ſ anta wuléſechu a pśichi dźechu. Potom ſu ſ pomałkej jéſhu do Schandawy podachu, hdźež hebi měśto a Łodźiſki muzeum wobhladachu. Na Pśiniźu jédźechu do Drježdźan, wobhladachu hebi měśto a zoologiſku ſahrodu a wulku ſahrodu, kaž teź wiſatu żeleźnizu na Bélym Jelenju. Wječor w 10 hodź. běchu ſaže doma. Wſchitkim je žo jara lubiło.

S **Hornjeho Wujeſda.** S poślednim wulkim wohnjom w Tuchoriu je žo ſa nětkuže 20 000 hriwnow ſchkody nazinniło. Sahon nětkuže 15 kórzow ſchmrěkow je žo ſmjeł. Schkoda žo je ſamołjeſcźenjom ſaruna.

Z **Khrošćic.** Wutoru wječor měješe zwjazk za desinfekciju, do kotrehož ſluša 29 wokolnych gmejnow, swoju 4. porjadnu hłownu zhromadźiznu. Pśitomni běchu zastupjerjo 22 gmejnow. Pśedsyda, k. wjesnjanosta Kokla poda po postrowjacych słowach létnu a finanenu rozprawu. Wjesnjanosta Lukaš ze Serbskich Pazlic a Weclich z Hórkow běšta pokładnju pruhowaloj a za prawu spóznałoj. Po létnym zastojnstwje so dotalny pśedsyda, knjez Kokla, 1. pśedsyda zasowuzwoli, tehorunja jeho zastupnik k. Kral z Nuknic. Wobaj pśijimašta wólbu. — Naša ludowa šula wopytuje tukhwilu 355 džéći, 169 hólcow a 186 holcow. Horni skhodźeńk wopśija 5 rjadownjow s 175 džéćimi, delni skhodźeńk pak 5 rjadownjow z 180 džéćimi.

S **Wyhokeje pola Kamjenza.** Ssrjedu rano wokoło 2 hodźin ſ bróžnje ratarja Krawza woheń wudyri,

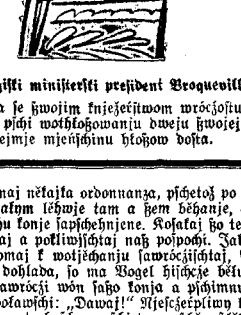

Belgiśki ministerſki preſident Broqueville.

je 6. junija ſe ſwojim knježeńſtwom wróćoſtupiś, jako knježeńſtwo pśichi wothłoſowanju dweju ſwojeju pśiſchełohow w ſejmje mjeńſchinu hłoſow doſta.

Tři léta w Ruskej

Originalna powěść ſ Napoleonowych wójnow.

Spiſaŕ M. A. Kral.

Pśicźišćiśchćej ſ „Łužiśana“ 1866.

12] (Pokračowanje.)

Myš liže pśichiśedźechmy, a dyrbjach ja jako Sserb ſaže ſ Ruſami rěcźeć. Ja najprjódzy wojakow proſchach, hač žmémy žo ſnano trochu wohrěwaś, dokeľž žmy zyle pśechmjerjeli. Woni nam to dowolichu a potom žo naš praſchachu, jwotkal my žmy. Ja prajach, jo žmy ſ Pólśtej. To nam woni wérjachu. Tak ſmědźachmy žo wohrěwaś, a łuſt khłěła nam woni teź dachu. Jako rušći wyſchi na Vogelowym khłoduku łuſt treźy pytnu, da wón jemu hiśćeze nješchto khłěba a nětkuže pok rubla śłěborných pjenjes. Naſch wyſchſchi kanonéŕ bě zjany a ſróžtny muž teź nětko hiśćeze w hubjeſtwje. Wón bě pśedy cźaſto jara kruty był woſebje na exerzérniſchću w Radeburgu. Tam bojeſche žo jeho tóždy, hdyž wón ſ cźežkej knutu po tehdomniſchim waſchnju mjes rekrutow ſtupi; wſchak bě wón ras jenemu rekrucźe wórźło na tajke waſchnje wudyrił.

My žtebi hižo mysłachmy, jo je wſchitka nuſa ſkoro pśichtrata — ale luby Bożo, wono zyle hinak pśichiśe.

Pośta lět žu žo minyle a ja hiśćeze žym žiwy — a wot mojich žwérnych towaršchow — žadyn wjazy. Woni žu wſchitzy wonka w zulbje woſtali, teź mój tujes, wyſchichi kanonéŕ Vogel. A kak tón naš tehdom domoj honjeſche! Jona a dźéći jeho cźim móžniſcho domoj cźehchu. Mi bě žiwjenje druhdy zara hórke a ja žadach ſebi wumrěć. Wo mnje njeptakaſche žana buſcha w lubej domiſnje, kotruž běch pśched létami wopuſchcźił. Tola žyły tamneje wójny dla žu hižo dawno wuptakane. Krejpchelecźa pak na ſwěcźe hiśćeze kónza njeje, a nětkotraſkuli macź budźe hiśćeze žyły ronicź dyrbjecź pśhe lubeho žyma, ſabiteho na zuſej ſemi, ſabiteho wot žobuzcźłowjekow, kiž chzedźa wſchitzy pśichinčź do Božeho kraleſtwa. —

Tola to je wſchitko nimo. Jako běchmy žo wuwohrěwali, bě hižo póſdne popołdnjo. Rušći offizéŕ bě mjes tym wuićhał a my chzychmy žo runje na pucź podacź, chzychmy ſa khłoćzom k wjeczoru cźahnyć, jako dwaj kolakaj, módraj ſwoblekanaj, pśhijśeháſchtaj. Najſkerje běſchtaj wonaj nětkaſta ordonnanza, pśchetož po jich rěcźi naſta w małym łěhwje tam a žem běhanje, a do kanonow buchu konje ſapśehnjene. Kolakaj žo teź na naš dohladaſchtaj a poklimſchtaj naš popodi. Jako žo runje ſ konjomaj k wotjéchanju ſawróćiſchtaj, žo jedyn wot njeju dohlada, jo ma Vogel hiśćeze běłu koſchlu. Namélcze ſawróćiſi wón ſaže konja a pśichimny Vogela ſa ſchiju, wokawſchi: „Dawaj!“ Njeſcźerpliwy kołaŕ Vogela tu a tam torhaſche a pśchi tym wſchém ſłetkanje huſenje dźeſche. Njchi tajkim wokoło cźahanju bu Vogel teź khěrro mjerjazy a ſawoła po němſku: „Ty bjesbóžny padušche!“ Kołaŕ drje to ſa nékajſe žwarjenje ſpóna a we wokomiku rubny wón Vogela ſ tełatkom do praweje ruki. Tón ſawoła ſ bolośćiwym hłokom: „O moja ruka, o moja ruka!“ Kołaŕ ſnano to ſaže ſa nětkajke wobaranje dźerjeſche a namélcze ſnowa kaž njemdry ſ tełatkom na Vogela rubny, wobroćji konja a leczeſche precź kaž ſky duch. Vogel na měſcze do hromady padny, pśchetož kołaŕ bě jemu ſchiju pścherubnył. Wón ſtoro žłowcźka wjazy praji njemóžeſche. Ruku ja jemu ruźe ſ nětkajkej łapu ſawjaſaſch, potom hladach ja ſchiju, ſ kotrejež žo trej łiſeſche. Wbohemu ranjenemu ſnano wobalenje trochu dołho trajeſche, dokeľž mi hiśćeze ſchepny, ſo dyrbju trochu khwataś! Krwawjaca rana w ſchiji ſaſtajicź njebě a bě widźeć, ſo tu žana pomoz wjazy njeje. Pśchi wſchém tym wobjeńdźech ja tu njelubošć, ſo mrějazemu prajach: „S wami je kónz; wy wumrějerźe!“

Běch ſłuſho trej bźežeć widźał na bitwiſchćach, duž mi tajke twjerde žłowa na jaſyk pśchińdźechu. To hiśćeze mje dźenża mjerſy. Vogel pak wſchitke žwoje mózy hromadu wſa a praſi: „Chzeſch ty tudy w tym hroſnym kraju woſtaćź?!“ — Na to pocźa won ſcźicha rěcźeć: ſmjerćź drje bě jemu žiło k wutrobje ſtupiła. S hłuboko hnutym hłokom, pśchi kotrymž mi žyły do wocźow ſtupachu, won hiśćeze tele žłowa ſcźicha ke mni rěcźa: „Luby towaršcho, ja nětko cźuju, ſo tudy wumru;, dyrbju tu w dalokej zuſbje žwojej wocźi ſaúdźeliś; měnjach, ſo žwojich lubych ſaže wohladam; tola Wóh wſcho hinak wjedże. Njewopuſchćź mje w mojej nuſy! Strowo moju lubu mandźelſku a moje lube dźećzatka! Kak rady bych wſchěch ſaže widźał! Praj jim moje pośledńje bożemje, hdyž žo žbożownje domoj wróćiſch! Ja cźi niczo ſa to dacź njemóžu — tola doma mam hiśćeze nowy pśaſchćź, tón njech je twój, jeno njewopuſchćź mje nětko!“ —

Ja njemóžu prajicź, kak cźežko mi tehdy wokoło wutroby bě! Bych najradſcho žobu wumrěł. Wbohemu towaršcha w žbožu a njeſbožu do domu donjeſech a ſawjaſach jemu tam ranu hiśćeze lépje; ale wſchitko bě podatmo. Ssmjerćź pśchezo blíže a blíže pśchiſtupowaſche, tak ſo wón ſkówcźka wjazy prajicź njemóžeſche; jenoż hdyž a hdyž njeſroſumlíwe łěhwa wurjeknu. Tola trajeſche to nětkuže 12 hodźinow, pśchedy hač bu tutón žywy muž wot ſmjercźe pśchewinjeny. Wón wumrě cźiſche na ſwoje rany.

Tak bě teź tón nětko morwy, kotryž mi w zulbje najbliže ležeſche; jenoż dwaj běchmoj hiśćeze ſbytknaj wot 15 towaršchow, kotśiž běchmy žo po pśchekhodźe pśhes Bjerjeſnu ſjenocźili. Ja njemóžu prajicź, kak wopuſchcźeny žo nětko cźujach, hdyž bě tón morwy, na kotrehož běch žo ſepjerał, po kotrehož pśchikaſni běch wſchitko cźiníł. Nětko dyrbjach žo ſam paſcź, běch kaž ſabkudźena wowza.

Jako na druhi dźeń burjo ſhonichu, ſo je w jenym domje wołaŕ wumrěł, dha woni pśchińdźechu, ſo bychu jeho ſahrjebali. Haj ſahrjebali! Woni jeho nětkuže ſ ruſkomaj njepśchimnychu, ale pśiedy hač žo dohladach, woni ſ hołami pśchińdźechu a wboheho ſemrěteho ſ nimi ſe ſtwy wleczechu. To bě ſrudny napohlad! Woni ſnano žo najſkerje bojachu, ſo je wbohi towaršch na nětaku ſtraſchnu thoroſcź wumrěł. Teź mi woni blíſto ſ hebi njedachu. Ssamo pśches wjeſ njeſchćitkoſkeho cźłowka na tajke waſchnje wleczechu. Ja ſa nimi dźech, ſo bych towaršchowy row widźał. Row?! — Ach, luby Bożo, ſamo row woni jemu njepośchachu, na kotryž ma tola žóždy cźłowjek prawo. Sboka wžy bě wulke bahniſchcźo, kotreż jamjerſło njebě. K tutomu bahniſchcźu nětko cźeło ſtorkachu — a potom do njeho ſunychu! S dothimi jerdźemi je cźi njekrajniżu do błóta ponurjachu — hač napośledku ſpody wołta a bahno žwój ſelenoty tryw nad nim ſawrě. Mi žo ſtoro wutroba putny, jako tónle ſakoženy row widźach, row lubeho pśchecźela w łodołym bahniſchcźu. Struchły žym pśchi bahnu ſtał dobhi, dołhi cźaſ. — Luby Bożo, tam nětko wotpocźuje mój pśchecźel, pśchecźel mój najžwérniſchi, wuſwobodźeny wot wſchitkeje bołoſcźe, do kotrejež bě jeho pśchińſnjeło žłowo jeniczkeho hordeho cźłowjeka. Jeho ſakoženy row mi w pomjatku wostanje moje žiwe dny.

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

kotryž so ruče na hródź a domske wupschestrě. Hižo sa tři hodźiny běschtej dróžeń a hródź do próchа a popjeła pschewobroczenej, domske so hodźinu posdźischo zypny. Wjeznjanam a mužiwam dźěłoweho łěhwa so poradźi, domjazu nadobu a stót ſ plomjenjow wukhowacz. Jenoż jene zwinjo je so spalilo. Hłowny nabawk bě, zo bodne twarjenja wohnjej wobroćz. Na hasčenje zebi dla njedostatka zykauzow a wody njemóžachu myslicz. Kak je wohenj nastał, njeje so hischcze zwěsćiło. Nastata schkoda so pjecza se sawěsćenjom naruna.

S **Ptačzej.** Nasch gmejnski pschedsydźeńczeř Kurjo a jeho mandźelska staj cźitaj a strowaj zwój skoty kwoł mohłoj wozzwjeczicź. Hižo 20 lět knjes Kurjo zwoju gmejnu pschedz wyschnoscźu sastupuje. Se zwojej wjeselej myslu, pschecźelnoscźu a pomozniwoscźu je wón ludźom husto ſ wobcźežnoscźow wupomhacz wědźał. Teho dla je bjes dźiwa, so zu jeho a jeho mandźelsku pschi jeju jubileju ſ wjele darami a pocźesczowanjemi wusnamjenili. Njech jeju Bóh luby Knjes dale w pschichodze mózowzu psches žiwjenje pschewodza.

Se **Sslepeho.** Synnowe žně zu so tu schtyri njezele předy hacź druhe léta sapocźałe. Zich wunoschk je jara khudobny. Na žuchich łukach njejsu skoro nicźo pohnacź mohli, a na włožnych łukach su žně jenoź srěnje byłe. Nataźiwo je ſ létuschej dobrej zuchotu cźežko bite. S běrnow zebi też njemóża wjele lubicź. Dwójaj je zich selo w symnych nozach smjerśko. Zita hižo dawno sa deschczom lacźnja, se zuchotu so hižo swjezła běła a sorno, kotreż zuchoty dla njemóże rozcź, do cźasa dostawi a make wostanje.

Z Łužicy

S **Habrachcźiz.** W pósnjej wjeczornej hodźinje je motorske koło na statnej dróhy do dźěłacźerja Korlu Augusta Peschele ſ Delnich Bjedrichez sawadźiło a jeho na bok wjerchnyło. Peschel zebi pschi padze nosu a kłowu cźežko srani. S bjeswědomjom sajateho do khorownje dowjesechu, hdźež je hórzy po tym wumrěł. Motorski koleźał a jeho zobujědny ſ łokśim sranjenjom wotendźeschtaj. Pschecźiwo bjeswědomitym a njekedźbliwym motorskim koleźarjam by wyschnoscź dyrbjała krucźischo zakrocźiź, so zo podobne sniešbożenja njebychu pschehusto wospjetowałe.

*

Rubieżny nadpad na 13 létnu bursku dźowku w Hornich Renarjecach

Srjedu 6. junija popołdnju wokoło 4 hodź. je njeznaty muźik w Hornich Renarjezach pola Herrnhuta 13létnu bursku dźowku w bydlenju jeje starscheju nadpadnył a wurubił. Starschej běschtaj na polu. Stójtnik běsche do twarjenja salesł, holzu nadpadnył, ji ruzu je schitrykom na thribjet ſwjasał a zubu ſ twjelku sawjasał. Njedźiwajcy teho je holza wótsje wołała.

Nadpadnik je 54 hriwnow rubił a cźeknył. Wón je njespóznaty twórchył a najskerje we wokolinje pschebywa. Wón je žo wo bnjo w Renarjezach wokoło bruceźił a pola burow prożył. Stójtnik je něhdźe 22 lět stary, 160 hacź 165 zentimtr. wulki, ma napadnje brune wobliczo, nima wuzow (Schnurrbart), ma cźemnobarbne włosy. Wón běsche wobleczeny cźemnoseleny manchestrowy woblek ſ dołhimi kholowami, seleny schawl ſ brunymi smuhami, běsche ſ nahej hłowu.

Wobydleŕstwo je proży, so by policiji pschi jeje sledźenju podpjerało, njesnateho pschi nadeńdźenju sajało abo na druhe pschiłuschne waschnje policiji do rukow dało. Wozebje žo na to pokasuje, so budze njeznaty najskerje hischcze w tutej draśce. Kóżda pokaźka, kiž może k wuslědźenju stójtnika dowjesecź, je wažna. Tehodła žo proży, so bychu žo wobkedźbowanja bliźschej policiji abo kriminalnemu wotdźelenju w Budyschinje, telefon 2802, wosjewike. Pschihłubja žo, so žo na mjeno wosjewjerja sataji.

Wósom wosobow zeneje swóby so spaliło

W Aichhaldenje pola Schramberga we Württembergiskej srjedu rano bórzy po 3 hodź. wohenj wudyri. Žiwnosćej Korle Lambrechta žo dočźišta wotpali. Jeho wótka, macź a žydom dźěcźi, w plomjenjach smjerćź namaka. Pschi njedostatku na wodze běsche haschenje wobcźežne. Wohnja žo też jara posdźe dohladachu, dokelž husta kurjawa na krajinje leżesche. Macź spyta dźěcźi wukhowacź, tola žo ſ kurom sadużu. Dopołdnja wokoło 10 hodź. macź a schtyri dźěcźi w rospadankach namakachu.

Pschicźina wohnja žo srjedu wjeczor wujasni. Wschitke dźěcźaze cźeła su namakali. Dźěcźi běchu 2 hacź 14 lět stare. Nana w blišim lěsu wobwěźnjeneho namakachu. Na njeho tukachu, so je w posledním cźasu na wschelakich městnach kradnył. Bjes dwěla je swój dom sapalił. Najskerje je wón też mordaŕ swojeje swójby, dokelž běchu wopy cźełow wobschkodźene. Morjerska kommisija hischcze njeje swoje pschepytowanja skóncziła.

Swólbne powěsće

Smrěłej: Amalija Augusta Marja swud. Polina rodź. Heringez w Kamjenzu, 78 lět; khowanje budze sobotu pop. ¾2 hodź. wot zarowańskeho domu. — Lusa Zschelowa w Kamjenzu, 87 lět; khowanje budze schwórkt pop. ½3 hodź. na pohrjebnischezu ſwj. Justa.

Smrěłt: Amalia Hulda Borgmannowa rodź. Sträubleroez w Kamjenzu, 74 lět; khowanje budze sobotu pop. ½2 hodź. wot zarowańskeho domu na Walskej dróhy 10. — Korla Pusch we Wojerezach, 23 lět; khowanje budze sobotu pop. w 3 hodź. wot zarowańskeho domu na Selenej haju 25. — Emma Petrijowa rodź. Kiliańez w Běłej Wodźe, 79 lět; khowanje budze sobotu pop. ½2 hodź.

Nan dyrbi zaso přiń

Schtwórk, dopołdnja kótko po dźesaczich, moleŕ Pětka schtyrnaesche metrow hłuboko padny. S khorobnym awtom jeho hnydom do khorownje dowjesechu, ale wón hižo po puczu na smutskowne sranjenja wumrě. Jedyn ſ jeho towaršschow žo zukuju woblecze, so by ſ žonje pożelstwo pschinjesł, stupasche cźežko a pomału schtyri schkody horje, hdźež tuta bydlesche. Žona, wo njewuprajnym njeźiwym zhoniwschi, wobléduy. Płakasche, potom proschesche, jo chzyli muża pschinjesecź. Pschinjeseechu morwego do domu. Waricź bě žona sabyła, dyrbjesche jo zydowcź, so by na njeho hladała. Potom pak ko w ſwojej bolosći dopomni, so Jank po dwanacźich je schule pschińdze a jěcź dyrbi hotowa byeź. Tak wona je žylsowatymaj wocźomaj psched khachlemi stejo warjesche. Hdyž Jank pschińdze, jemu schuliku toschu se thribjeta sejahny a jemu napschecźiwo płakasche: „Nan je morwy" — a dorozumje jeho psched nanowe sołdźenje mjeseowcźo, w kotrymž žaneho žiwjenja wjazy njeběsche.

Dźiwjecźětne dźěcźo ſwojeho prěnjeho morweho wohlada, a so běsche to jeho nan, wschitko hischcze zuzy sćini. Hdyž macź wotejdźe, k cźełowej žonje a to a tamne wobstaracź, běsche dźěcźo ſ morwym zyle same. Tak njewuprajna cźišchina wó ſtwje knjeseesche, kotraž bywasche pschezo cźežnischa, jako by morwy ſ njewukaznitym górkom cźišchiny był, a zyle na konzu loża pschi khowje dźěcźo žedźesche a nanej da wobliczja hladasche. Ezt běsche sawrjeny, dźěcźo žo dele khilesche, nan wjazy niedźichasche. Ruzy leżeschtej, kaž běchu jej napopłedk połožili, cźopota dźěcźowskeje ruczki jej wjazy njeshrě, a wócźzy nocźnyschtej wjazy zwětka.

Běsche w schuli wo Jesuzu ſtyschało, napopłedk bě na cźischu wumrěł. Běsche leżał, tak žnadź, kaž jeho nan nětkole leżesche, a Marijne žyłsy běchu žo po jeho skamjenjenym wobliczu ronile. Běchu jeho pohrjebali, stalny row ſ wulkim kamjenjom sawrjeli. Potom bě dźiw pschischoł — Jesuź bě ſ morwych stanył. Běsche sajo rěcźał. Bě sajo žywy!

Dźěcźo na morweho myślesche. Jesuź bě sajo pschischoł, a najprjedy běchu wschitcźi tak jara zarowali. Wjeso woni njewědźachu, so dyrbjesche žo wón jenoź kaž ke krótkemu sparej lehnyeź. Ale dźěcźo to wědźeche, a tehodła njetrjebasche wone też wjazy płakacź: jeho nan sajo pschińdze, wón sajo posłanje, budże sajo žywy! Je morwy, a to je tak, jako by spał. Sa cźi dny je spał skónczeny.

Dźěcźo žo nětkole wjazy njestrachowasche, same ſ morwym bjeź. Teź wjazy njeplakasche, myślesche jenoź: tak krucze kaž nětkole teź pschi, nano, a njeźbyschich a njewidźischch. a tu dożyła njeżby, dha cźi sa cźi dny tola wjecźor twoje cźopte bunzle ſ kucźika pschinjeżu, kaž dóżdy žo je dźěła pschischoł.

Hdyž žo macź domoj wrócźi, běsche dźěcźo nimale rozwjeselene. Njerěcźeschе wo tym, so na ſwojeho nana cźakasche.

Potom nawjecźor mužo jo ſ kaschcźom pschińdźechu a nana wotnjeźechu. Wobej, macź a dźěcźo, na njeho hladaschtej, kotryž běsche cźorny woblek wobleczeny a žo njeskónczinje sdaleny zdasche. Dźěcźo njepłakasche.

Běsche nětko sajo cźicho w bydlenju. A Jank cźakasche. Wjecźor žo bliži. Swónko na jěcź pada, kotreż je jenoź sa dwě wobzobje pschihotowane, a macź płacźe. Jank zebi myślí: je móżno, nětkole wón stawa a žo sajo k nam wrócźi.

Jank cźakasche. Dźěcźo žo pschecźiwo smjerćźi zběhasche. Wobhladaše zebi na dróhy wschitkich ludźi — žnadź wón pschińdźe. Wono cźaŕ wotstorkowasche, rjekny zebi: hacź k wótkej dróhi hischcze, potom — dyrbi pschińcź, to je jenu zamo rosumjesche. Nicźo. Skónczije sa kaschczom krocźachu, kotryž žo hólcźej pokny potajneho žiwjeja bycź zdasche. Myśli zebi: nan wě, so jeho njeżu, njecha ludźi jenoź zamylicź, ale wocźakajcze jenoź: potom! Potom wón do kaźicźa sakapawschi sawoła: Wocźińcźe! Sčyn žiwy!

Potom sajo nóź pschińdźe, dźěcźo žo pschecźiwo sparjej wobarasche. Pschezo sajo hodźina. Nicźo njepschińdźe. Na cźeźi dźeń bě Jesuź ſ morwych stanył, a jeho rowo namakachu prózdny. A teź moleŕ Pětka žo sajo domoj ke ſwojemu dźěcźu wrócźi.

Dźěcźo może ſwoje potajnjstwo ležy hischcze snjesćí. Dźenża je cźeźi dźeń.

Pospózdnischo dźěcźo we ložu leźi a je wotnuczene. Njespischi hischcze, žo hłóh maćerje prascha, a wone mjelcźi. Nětkole njesmě žo rěcźeź, žaneho złowcźa. Dźěcźo je kaj tamnemu wucźobnikej, kotryž tschepotało na pschikhad ſwojeho Knjesa cźaka.

Nan dyrbi do duri klepacź, nima žaneho klucźika žobu. Potom ja hnydom ſ loża skorźnuschi jemu wotewrju. — Hodźina po hodźinje, spać bywa mózliwje zabiwany. Je to rjekowski, podarmotny bój. A nicźtó njepschińdźe. Skónczinje njewědźesche zebi pschiroda, kotraž dyrbjesche tuto dźěcźo pscheđ sajnej cźěmnotu zachowacź, hinak pomhacź hacź so symizu na Janka półła. Hdyž macź nasajtra rano wotucźi, namaka ſwojeho hólcźka khorego. Wón wołasche. Ale njewokasche macź. Wołasche Jesuźa a ſwojeho nana.

Hdyž prěni ras sajo wotucźi, žo praschesche, hacź njecha teź nan ras k jeho ložu pschińcź, je žo sawcźerawschim tola sajo domoj wrócźił.

S płacźenja macźerje Jank zhoni, so nan sajo pschińcź njemóże, je morwy, wotpocźinje w klinje semje.

Jako wón sajo wotkhori, běsche wón dźěcźo kaj wschitke druhe, trochu cźiche dźěcźo, kotreż je rad same sa žo.

i.

Towařstwowski powěstnik.

Bukecy. Zwučowanski wotrjad. Njedźelu 10. smažnika pop. w 2 hodź. wotměwaju so na zwučowańšću w Mješicach wubědźowanja. Prosymy wo wobdźelenje bratrowskich jednotow. Wjeczor pola Stangec zabawa. Načolnik.

Hornja Hórka. Serbske towařstwo „Łužica" wobdźěli so příchodnu njedźelu, 10. VI. 34, při 60lětnym swjedźenju podpjerańskeho towařstwa w Hornjej Hórcy. Zhromadźi so w ½1 hodź. pola Henslec hosćenca. Wo bohate wobdźělenje so prosy.
Předsydstwo.

Khelno. Serbske tow. „Domizna". Porjadna měsačna zhromadźizna 10. junija wupadnje. Tuta wotměje so za to započatk julija. Předsydstwo.

Lichań. „Zernička" ma štwórtk wječor ½9 zhromadźiznu pola Siwartec. Wutrobnje přeprošuje
předsydstwo.

Pančicy. „Lipa Serbska" (mužscy) ma sobotu, 9. junija, wječor we wosmich w Pančanskim hosćence ważnu zhromadźizu. Přiňdźe wšitcy a pokažde z tym swój zajim. Nowe sobustawy so přijimuja.
Předsyda.

Serbski spěwny Zwjazk w Domowinje. Po dorěčenju z knjezom wučerjom Nawku-Radwańskim, kiž koncert w Radworju nawjeduje, spěwamy na zlěće sćěhowace spěwy: 1. Hory módre (B. Krawe). 2. Dobry wječor, maćeřka (Pilk). 3. Čertowa reja (Pilk) 4. Za Kamjencom (Krawe). Tehodła do dźěła!
Hłowny dirigent.

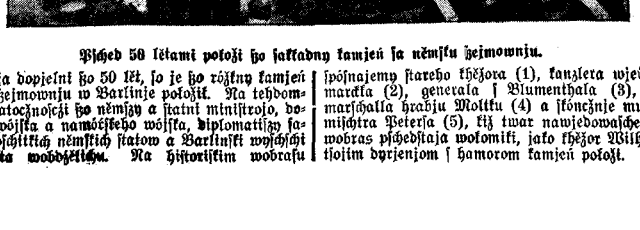

Psched 50 létami połoži žo sakkadny kamjeń sa němsku žejmownju.

9. junija dopjelni žo 50 lět, so je žo rózny kamjeń ſ pósnajemy stareho thěžora (1), kanzlera wjelcha Bismarcka (2), generała ſ Blumenthala (3), pólneho marschała hrabju Moltku (4) a ſkónczinje murjeńskeho mischtra Peterja (5), kiž twar nawjedowasche. Tuto wobras pschedstaja wólomiki, jako thěžor Wilhelm I. ſ tłoſom dyrjenjom ſ hamorom kamjeń połoži.

Pokazowaś za čitanje łaćańskeho pisma

Sserbśći prawopiś ſ łaćańſkim pišmom ſo lóšo čita duši herbśći prawopiś ſ němſkimi pišmikami. Cześćenci čitarjo a čitatki to ſe ſcześćowazych pśichikładow ſpóſnaju.

We łaćańſkim prawopiśu čita ſo:

c łaś cz, na pśichikład crjop łaś crjop, człowjek łaś człowjek, čoło łaś czoło;

é čita ſo łaś cź, na pśichikład celo łaś czelo, cetа łaś czeta, cémnoſć łaś czémnoſć;

š čita ſo łaś ſch, na pśichikład štučka łaś ſchtuczka, štwórtk łaś ſchtwórtk, šmrěk łaś ſchmrěk, šćuka łaś ſchczuka;

kř čita ſo łaś ſich, na pśichikład kśiž łaś ſichiž, kśidło łaś ſichidło, kśida łaś ſichida;

s čita ſo łaś ś, na pśichikład sowa łaś ſowa, sanki łaś ſanki, sloma łaś ſloma:

z čita ſo łaś ſ, na pśichikład zorno łaś ſorno, zuwak łaś ſuwak, zapis łaś ſapiś.

tř čita ſo łaś ſch abo tſ, na pśichikład třeſkańca łaś ſchześćańca, třeſeń łaś ſchześćeń, třeſka łaś ſchześćka třihać łaś ſchihać, třo možojo łaś ſcho mužojo, tři žony łaś ſchi žony.

Najnowiše z cyłeho świeta

— **Sud w Kamjenicy ſajudźi ſrjedu Leopoldej bratrow, kójdeho k 12 létam khłostarnje, wobſtorzeneho Bierțelo wuwinowa. Mjenowani běchu Patorżiju 1924 45-létneho póſtelnika Richtera nadapyhli a ſ wulkim ſmjertnje ſtrašili. Nadpadnizy ſu kommunistojo.**

* **Pśichi cześćenju ſtudnje pola zatarja Wundrath w Rathe pola Oelża w Schleſiſkej je ſo 45létny muž we błócze w ſtudni hač do ſpodnjeho ſapadże. Mohnjowe wobora ſo podarmo prózowaſche jeho wucześahnyć. Sa dwě hodźinje wróheho Boża tuczka ſaja, ſo w ſtudni cześazy wumrě.**

* **W Tarłoczach pola Nowogroda w Pólſtej je ſo wukonu zapadnju 74 ſtatkow wotpaliło.**

Hospodarſki rozhlad

Schwórtk, 7. junija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,508	100 pólsk. złotych	47,25
1 jendźelski punt	12,665	100 českosk. krónow	10,43
100 šwajc. frankow	81,32	100 franc. frankow	16,50

Barlinſka burſa njemějeſche wczera wjazy tak žiwy wobkhod kaž pózlednje dny. Kurſy akcijow pak ſwjetſcha poſtupowachu, nětkuli ſwoſtachu na ſwojej dotalnej wyſchinje abo ſo też trochu wotdrjebjowachu. Też wiki rentownych liſćinow ſapiśachu dobre kurſy.

Barlinſke žitne wultowiki mějachu też wczera měrny wobkhod. Pſchenica poſtupjeſche ſo po dotalnych płaćiſnach, ſa rožku pak ſo powſchitkownje wyſche płaćiſny žadachu. Młyny kupowachu, ſchtož nuſnje trjebachu. Mowſowe wiki ſo trochu ſmérowachu, poſtupjeſche běſche trochu ſnjniſche hač napraſchowanje, płaćiſny pſchestachu poſtupowaś. Jeczmjeń ſo w ſrjenjej mnohoſći pſcheda a měješche měrne wiki.

Wczera płaćeſche w Barlinje zentnaŕ

pſchenicy: 8,50—8,75 hr., rožś: 6—6,25 hr., jeczmjenia, nalětnjeho: 8,35—9,10 hr., mowſa: 8,85—9,05 hr.

Nětkotre płaćiſny ſ Drježdźanſkich wikow.

Libjata 2—5 hr., kaćata 0,80—1,20 hr., kury, ſtare 2,50—3,50 hr., kury, młode 0,60—2 hr., hołbje 1—3 hr., huſy, ſarjane 1,20—1,25 hr., kaćki, ſarjane 1,50 hač 1,60 hr., kury, ſtare, ſarjane 80—85 pj., kury, młode, ſarjane 1 hr., karpy 75 pj., jabłuka 8—45 pj., běrny, zentnaŕ 4—4,50 hr., běrny, po puntach 4—5 pj., koboda, jěchna 15—25 pj., zybła 10—12 pj., kśeń 40 hač 50 pj., ſyrotej, kwěćaŕ 5—8 pj., běły kał 15—30 pj., cjerwjeny kał 13—15 pj., ſyndrojty kał 50—70 pj., petrſiſka walcźe 10—15 pj., hromak (Spargel) 40—60 pj., wjeń 7—8 pj., butra 1,40—1,50 hr., jeja 9—10 pj.

Dźenſnjiſche Drježdźanſke ſtótne wiki.

Na ſtótnu witkach ſu hjeńża na pſchedań 19 wołow, 87 hykow, 19 krumow, 729 cźelatow, 319 wowzow a 1172 ſwini. Na witkach howjadłow a wowzow je wobkhod tjes wuſnama. Na witkach cźelatow je hdy pſchi wulkeho pſchihnaćża wobkhod jara pomałku. Płaćiſny peniſchu ſo wo 4—5 pj. Też na ſwinjazych witkach je pſchihnaćże pſchewulke, tu wuwiwa ſo měrny wobkhod, tak kaž ſandźenu pónđźelu.

Płaćiſny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg bewak 100 kg. Płaćiny po złotej hriwnie.

	6. 6.	5. 6.		6. 6	5. 6
Pšenica			buny	8,10-8,90	8,10-8,90
rožka	—	—	woka	7,25-7,75	7,00-7,75
jećmjeń, nal.	167-171	167-171	módre lupiny	6,10-6,75	6,00-6,60
ječmjeń	—	—	žołte lupiny	8,50-9,25	8,50-9,25
wowſ	177-183	177-183	zerdello	7,75-8,75	7,75-8,75
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńc. muka	27,25	27,25	lany wosušk	6,25	6,30
ržana muka	23,65	23,65	ſuch. truhanc.	5,85-5,90	5,75
pš. wotruby	11,75	11,75	běrnj. kruški	7,30	7,65
ržane „	11,50	11,50	ſyno, 50 kg		1,70-2,00
raps	—	—	ržana ſloma		0,60-0,70
hróch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0	pšeńc. „		0,4 -0,50
lane ſymjo	—	—	wowſna „		0,50-0,60
p. eluški	8,75-9,50	8,50-9,00	ječna „		0,50-0,60

Płaćizna za pšenicy za wupłodźerja 190 193 195
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 160 163 165

Zamolwity za ſpisaćelski wobſah: A. Dučman, za nawěſći dr. J. Cyž, wobaj w Budyšinje. D. A. V. 1934: 2602.

— W Schwedſkej je ſo reſoluzija pſchećiwo bojkottowanju němſkich twarow pſchijała. Sozialdemokratoja pak pſchećiwo reſoluziji hłoſowachu.

— Franzoſſzy industrijelni, kotſiž wołbeſhe ſ Marokowſkej wikuja, ſkorja jara na japanſke poſtupowanje na marokowſtich wikach. Japanſki dowóz w Marokowſkej je wot 1 milijona frankow w lěcze 1932 na 18 miljonow w lěcze 1933 pojtupił. Japanzy pſchedawaju wołoſhe jśeſne kola, wumělſku ſidu, draſtu, ale też parfumy a druhe drobne twory po płaćiſnach, ſo nichtó njemóže tuniſcho pohonaś. Też marokowſka industrija cźeſko pod japanſkej konkurrenzu cźerpi.

Jsraelec reznistwo w Bukecach

poruča tutón tydźeń — wšo čerſtwe: — přerosć, howjaze mjaſo pf. 45 pj. młode mjaſo k pječenju pf. 50 pj. ſwinjace mjaſo, pleco, łopatki . . . . . pf. 65 pj. bruch . . . . . pf. 60 pj. cźelace mjaſo . . . pf. 60—70 pj. twjerda ſalami a ſerwelatna kołbaſa . . . . . pf. 1.60 hr. druhe družiny kołbaſow pf. 70 pj. kałdony, płuca, hłowa pf. 15 pj. ſykane howjaze a ſwinjace mjaſo . . . . . pf. 65 pj. ſušeny połć a ſwin. mjaſo pf. 80 pj. 5 puntow rozſoła . . 1.— hr.

Najrjeńše dopomnjeśe na firmowanje je

Časnik

Tute dóſtanjeśe we wulkim wubjerku pola

časnik. Theodora Natuše w Pančicach

Spušćom neho **wotročka**

pyta hnydom

kubleŕ Corlich w Kaneczach

pola Pančic

Anker Diamant Jawa Göricke koła

Wulki wubjerk.
Cirka 2-0 kolesow na składźe.

Napłaćenje 10.-hr.

tydźeńſke dźełby z 2.- hr. poč.
Stare koła přijim. jako napłaćenje

J. Schieback

Mužakowska dróha 4

Spušćomneho

pohonča

pyta k 1. julijej

Cyž w Kaſcezach

Garđiny

ſe wſich derje ſchijacych hódno pola

Kurta Erlera w Budyšinje na Žitn. wic. **28**

Meble

a pólſtrowane twory

poruča po najniższich płaćiſnach

Handrij Štrympa

w Budyšinje na Rózow. hasy 15

Sym Serb!

Soły, verlika, šijaca mašina,

khamory, kuchinje, předſtawowe garderoby, jſtwowe bufety, łoža a wjele druh.

jara tunjo **Willkommen** Hornjerpola firmy Hornjerſka h. 11

Lanz - Bulldog - trekarje

za cźežke transporty, abo na rju a k pohonej, dźeſaś tyſac kpćź w trjebanju. Generalny zaſtupjeŕ

Carl Gast w Budyšinje

Telefon 3290

Słoboŕno worcłowe **kosy**

pjeršćenje, kosyšća brusy, serpy

płaćizny hódno pola

Voigt

wobkhod ze żelezom
Žnutſkowna Lawska hasa 5

Dźěćace kolesa

we wšěch wulkoseach ma tunjo

Jan Schiebaćk

na Mužakowskej dróży 4

Boucle-jowe tepichi

ložowe předložki

reform. łoża

za jara tunje płaćizny

Paul Korn

na Hošic hasy 21

specialny wobkhod

Wulke přesadźowanje

Stwórtk, pjatk a sobotu, 7, 8. a 9. jun. 1934 wot 9 hodź. počinajo **w Budyšinje na Hórnčeſkej hasy 19,** w domje centrumskich garażow.

Přihódne za

kóždu domjacu knjeni wobkhody ze zeźlwjeńſk. potrjebami wikowarjow hoſćencarjow atd.

Za zličbowanje, kotrehož to nastupa ſo přez mje přesadźuja: lodowe khamory, naběrkowe khamory (Vorratsſchränke), wopłokowańſke blida, khamory ke khowanju ſadu, khamory přeciwo mucham, myjne blidka, płunowe kachliči, wěšaki za drasty, pjenjeżne pokładniči, formy za pječwo a wjele druheje kuchińſkeje nadoby. Wšě předmjety ſu nowe. Wobhladanje 1 hodź. před započatkom.

Oskar Kirchhübel

zjawnje přiſtajeny a zapřiſahany přesadźowaŕ.

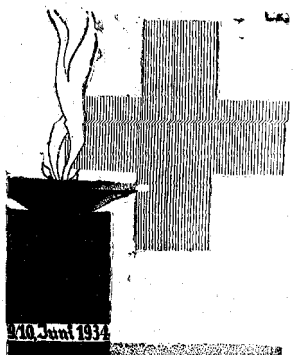

„Silberblitz“

Njedźelu, dnja 10. junija, rano w 6 hodźinach **do Błótow a do Khočebuza** z jězbu po čołmje 7.50 hr. Wotjězd wot „Měšćańskeje zahrody“. Přijęwjenja na pućowański büro „Silberblitz“ Herbert Kneßner w Budyšinje, Schliebenska dróha 18. Telefon 3985 a 3925.

Telefon 3738 **Kolesa** Telefon 3738

narunace dźěle a přiſluški — reparatury spěšnje a tunjo

Wolfg. Frohs w Małym Wjelkowje

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanjeśe w Serbskej knihaŕni abo skazajśe ju ſebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin“

Jenož **20 pj.**

Marja Bělkowa

ke klamarjej Dučmanej w Khróšćańcach při cyrkwi

wot 1. junija 1934 přećahnyła

Wo dalšu podpjeru wšěch česć. woteběraŕjow ſo proſy

Čitajće serbske knihi!

Płaćizny wo 25 procentow źniżene!

Z čitanjom nabudźeśe zdźěławoſće a rozhlada:

dobra knihа je najlepši přećeł w cźežkich časach!

W zběrcy „Dom a ſwět“, kotraž kromadźi najlepše dźěła ſerbſkeho pismowſtwa, namalaśe za ſebje a za ſwojich lubych jako dar přecy něšto přihódneho.

1. Alois Jirásek: **Filoſofska hiſtorija.** Powědańcko 0.80 hr.
2. Józef Nowak: **Swobody niewjeſta.** Swjedź. hra —.40
3. J. Lorenc-Zalěſki: **Serbscy rjekowje.** Powědańcko 0.80
4. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.** 0.80
5. Mato Kósyk: **Pśerada Margroły Gera.** Dolnoſerbſka eniſka pěſeń —.40 hr.
6. Marja Kubašec: **Wusadny.** Powědańcko. —.40 hr.
7. Mina Witkojc: **Dolnoſerbſke pěſńe.** II. wudaće —.40 hr.
8. M. Kubašec: **Khodojta.** Hra w troch jednaniach —.40 hr.
9. J. Bart-Ćišinski: **Nawoženja.** Narodna-epiſka baſeń 0.50 hr.
10. **Ruske byliny** z dźiwowérzami Měrćina Nowaka. 1.60 hr.
11. J. Lainert: **Wyſkow ſapy, ſyzow kapy.** Basnje —.40 hr.
12. T. Nováková: **Na farje. — Halźki.** Powědańcźy 0.80 hr.
13. Pawoł Krjeńmaŕ: **Rai myſlow, ſonow z łužiſkich honow.** Basnje —.40 hr.
14. Mato Kósyk: **Pěſńe.** I. źel. 0.80 hr.
15. Mato Kósyk: **Pěſńe.** II. źel. 0.80 hr.
16. Božena Němcowá: **Baruška.** Powědańcko. —.40 hr.
17. Adolf Černý: **Serbske hobrazki.** —.40 hr.
18. B. Němcowá: **Ziwa Bara.** Ze žywěńa pastyrſkeho žiwjenja —.40 hr.
19. Romuald Domaška: **Pokładow pytaŕ. Le chevalier de saxe.** Stawiz. powědańcźy 0.80 hr.
20. J. Lorenc-Zalěſki: **Kupa ſzabytych.** Roman ſerbſkeje nytaceje duše 0.80 hr.
21. Jakub Bart-Ćišinski: **Basnje z młodych lět.** 0.80 hr.
22. B. Němcowá **W groźe a pód grodom.** Powěd. —.40 hr.

Wjazane zwjazki su 40 pj. dróžše.

Nakładuje Koło ſerbskich ſpisowaćelow

Wšě knihi předawa:

Serbska knihaŕnia w Budyšinje

Přiloha k čisłu 130 **SERBSKE NOWINY** Štwórtk 7. un'a 1934

Němski Čerwjeny křiž

Budyska sanitetna kolonna.

Lětna rosprawa ſa 1933/34.

31. wobkhodne lěto kolonny, kotrejż ſo 31. měrza ſtónżi, ſo žadasche žebi wot kolonny wurjadnje wjele na hotowoſći a ſpěſchnym ſapſchimnjenju. Pſchi trěbnej ſanitetnej ſłužbje pſchi ſwjedženju 1. meje, tyżaſłětnym ſwjedženju měſta Budyſchina, wſchelakich ſběrkach ſa ſymiku pomoż NS-ludoweho pomožeſtwa dyrbjachu ſobuſtawy kolonny hacž do pohſledneho muża ſapſchimnyć. Nimo toho měſeſche ſo hiſchće wo dnjo a w nozy wojſewjeńja njeſbožow na Bismarckſkej dróży 12, telefon 3277, ſ 2 ſanitenikomaj wobhadżićż, wot novembra hacž do měrza wotměwaſche ſo wukubłanſki kurſus ſa nowe ſobuſtawy abo dźěłarſkich pomocnikow, ſa powětrowy ſchkit měſeſche ſo płunowe wotdźělenje ſeſtajeć a wuwuczić, też nawjedowaſche kolonna wuwuczenje we prěnjej pomocy ſobuſtawy dźěłarjow, kiż běchu ſo we dźěłarnjach ſa powětrowy ſchkit poſtajiłe.

Tak wutwori ſo polo dźěła, kiż měſeſche ſo jenoż ſe ſaſtajenjom a napinanjom wjeſelitkich mozow pſchewjeſcą. Sćěhowaze liczby njech podadża pſchehlad wo dokonjanym dźěle (liczby w ſpinkach poczahuja ſo na wobkhodne lěto 1932/33:

1. Transportow khorych: běſche 688 (520) ſ khorobnym autom, 40 (14) ſ privatnym autom, 99 (77) ſ wožomnym nošydłom, 1 (5) pſchewod na żeleſnizy, 51 (20) pſchewodow, 10 (15) transportow po ſtkodach, 34 (1) wujeſdow ſ jedžomnym ſtokom, 0 (1) żeleſniſki transport; dožyła 923 (653) transportow.

Tute transporty rozdźěleja ſo do 575 (381) transportow w měſcje, 249 (218) transportow w hamtſkim hejtmanſtwje a 54 (54) transportow ſwonka hamtſkeho hejtmanſtwa.

Pſchi ſnjeſboženjach na dróży ſapſchimny kolona 174 (120) krótcż, transportowaſche 31 (27) natykowazych khoroſcżow a 12 (7) wožobow ſ inhabadom ſaſo ſ żiwjenju wróćži.

2. W ſwonkownej ſłużbje ſtojichu ſo ſtraże: 174 (113) w měſchczańſtim dźiwadle, 247 (229) we ſchportiſkej ſłużbje, 57 39) pſchi wuplaczenjach rentow, 11 (11) pſchi ſarjadowanjach towarſtwow, 147 (33) pſchi ludowych ſwjedženjach, 15 (7) pſchi pſchednoſchkach a konzertach, 12 (—) pſchi ſběrkach, 15 (—) pſchi wuſtupnych, ſhromadźiznach, 1 (4) pſchi wohnju ſe 1425 (664) mużemi a 496 (72) pomocznjarami.

Nimo teho wuwjedże ſo hiſchće 65 (3) pſchepóſłanjow a 123 (54) ſtražowanjow pola khorych.

Wotdźělenje pomocznjow wukonjeſche 423 (204) dnjowych ſtražow, 23 (58) nóżnych ſtražow, dožyła 446 (262); dožyła 1068 (795) hodźin.

3. Poſkićenjow pomocy wukonjeſche ſo na ſanitetnej ſtraži na Bismarckſkej dróży 452 (412), we ſwonkownej ſłużbje 2294 (1392) po wojſewjenju ſobuſtawow 6163 (5804), dožyła 8909 (7608).

4. Wukubłanje ſa prěnju pomoc žadaſche 18 dwójnych roſwuczowańſkich hodźin ſ 25 mużemi, 29 żonami, 33 dźěłańſkimi pomocnikami, 14 młodoſtnymi.

W płunowym ſchkiczu wukubłaſche ſo 22 muži w 24 roſwuczowańſkich hodźinach.

W powětrownym ſchkiczu ſa dźěłanje wotmě ſo 5 roſwuczowańſtich hodźin ſ 53 mużemi.

Alarmowych ſwuczowanjow běſchtej 2 (1), ſwuczowanjom ſ wobalenjom 7 (8).

4. Powſchitkownoſtne: NS-ludowe ſpomożeſtwo podpjeraſche ſo pſchi 6 ſběrkach puntow ſ 42 pomoznjarami, pſchi 2 ſběrkomaj jědże jeneho hornja ſ 30 mużemi a 10 pomocnjarami, pſchi jenej ſběrzy draſtow ſ 10 mużemi a pſchi jenym pſchedawanju ſnamjeſchkow ſ 9 mużemi.

Kolona ſhladuje hordoſnje na tutu bohatu dźěławoſć, kotruż je w ſajimje powſchitkownoſcże dokonjała. Wona ſo na to hordźi, ſo je w nowej Němſkej po ſwojim dźěle a na ſwojim měſtnje ſłowo naſcheho wjednika „Lěpſche wſchitkich ſteji nad wužitkom jenotliwca" do ſkutka ſtajiła.

Dźeń Čerwjeneho křiża 1934

Pojedźenje dźěławoho wubjerka k pſchewjedženju dnja Čerwjeneho khiża w Budyſchinje.

Sobotu 9. a njedźelu 10. junija wotměje ſo po zyłej Němſkej łětuſchi dźeń Čerwjeneho khiża. Čerwjeny khiż, kiż dźěła ſa nadobny ideal pomocy bliżſcheho, ſaſtupuje ſebi polnje, ſo na wopomnym dnju kóżdy ſ bohatym darom na njón ſpomina.

K pſchewjedženju dnja Čerwjeneho khiża w Budyſchinje je ſo pod wjedniſtwom pſchedſydy tudomneho Čerwjeneho khiża, knjeza diplomowaneho tworſkeho radcy Geriſcha a dźěławy wubjerk wutworił. W wjeſerawſchim poſedženju wubjerka pſchedhyda wiſchiſke pſchihoty nadrobnje roſtoji, wožebje, kak ſo w Budyſchinje a też wokolinje daru ſběraju. Sběrka po domach pſchewjeduje ſo ſ pomocu hamtarjow. Wobſedźer khěże dóſtanje liſćinu, do kotrejż wſchitcy wobydlerjo jeho domu ſwój dar ſapiſaju, każ pſchi ſběrzy jědże jeneho hornja. Sběrku na dróhach pak organiſuja Čerwjenjeho khiża ſe ſwojimi ſobuſtawami pſchewjedże. SA. jich podpjera. Sobotu ſapoczinje ſo ſběrka po dróhach rano w 7 hodź. a traje zyłu ſobotu a njedźelu. Też na wſach ſo tuta ſběrka pſchewjedże. Nadrobniſchi porjad ſa Budyſchin hiſchće woſſewimy.

Wusudźenja

§ Sebniczanſki lawniſki ſud bě 30-létneho hiſchće njenaſwarjeneho Gottfrieda Nou ſ Drježdźan k 150 hriwnam pjenježneho khłoſtanja abo k jaſtwu na 15 dnjow ſaſudźił, dokelž bě Noa, hdyž bě ſ SA. wuſtupił, pola ſwojeho pſcheczela Birniga w Sebnizach rěcże měł, kotrejż nahladnoſcż nazionalnych ſwjatkow, ſady knjeżerſtwa ſtejazych, ſeſchłodźachu. Noa běſche ſo pſchecziwo wuſudźej powołał, ſ tym dožě, ſo 1. wulka khłoſtaza komora Budyſkeho kraineho ſuda khłoſtanje na 100 hriwnow abo 10 dnjow jaſtwa ſmiła.

Rudolfa Heżowa khorownja w Drježdźanach ſo wotewrěła.

Měſchczańſka khorownja w Drježdźanach-Janowym měſcje, kotraż ſo nětko „Rudolfa Heżowa khorownja, lětkaſti ſpytniſki wuſtaw ſa naturiſte hojenje" mjenuje, je ſo ſ doſtojnej ſwjatocżnoſcżu wotewrika.

Kak Serb'a před nimale 100 lětami do Roma pućowachu

3] (Pokračowanje.)

Nětko běchmy drje ſaſo na twjerdej ſemi, ale njeſ *zuſym ludom, hdyż ſo žane ſłowjeńſko němſki njerěcżeſche* a žadyn němſki krajaŕ niczo njepłaczeſche. Hdyż běchmy ſo ſ polizyju roſžohnowali, dźěchmy ſ města won, hdyż nam italiſke ſtudnje napadnychu. Swonka měſta roſcżeſche w nadróżnych hrjebjach trawa a kcżejeſche hiżo len. Pſched nětkrymi dujemi leżeſche w Terſcże hiſchcże žnéh a polo w ſymiſlim měrje. Tu pak ratał hiżo na polach dźěłaſche. Tak wjedżeſche naſ dróha pſchezy pſchi morju. Hdyż běchmy takle nětkore hodźinki ſchli, widżachmy nadobo wutwarjenu dróhu do morja. Na napraſchowanje ſhonichmy, ſo je pucż ſ teho cżaſa, hdyż ſu jandżele Marijnu ródnu domcżź do Loretta donjeſli. Tuż pucżowachmy po tutej dróży hacż do Amona a pſchenozowachmy tam. Korcżmar bě jara pſchecżeľny a powědaſche nam wo njeboži, kiż běſche ſo runje ſta'o a wón bě to widżał. Jendżeſiki lord chyſchce do Terſta dojeć, ale pſchi njeſymilnje ſyſtnym wětru namaka ſmjerć w morju. Dachmy žebi hornż makaronija — italiſke nudle — ſwarić, ſchtož bě naſcha wjecżer.

27. februara dźěchmy do zyrkwje. Widżachmy něſchto ſpodźiwneho. Tu běſche kſchiż, do kotrehoż běchu rubjeżniży ſ nożemi kałali a ſ tutych ranow krej cżecże. Po Božich ſłužbach wróćichmy ſo do korcżmy a poſnědachmy. Chyżchmy potom ſapłacżicż a běchmy wożipni na worcżiſinu. Tuż ſtej kapuzin ſlicżbowanje wuprožny. Korcżmar njedaſche na njo do'ho cżakacż a ſndaſche ſtej 36 pawłow (!) Kapuzin, kiż italſki rozumjeſche, chyżeſche ſ wjeſkom wujcżej. Wobliczi, ſchto mohło to wſcho hromadże ſa naſ ſchtyrjoch płacżicż, a da jemu 14 pawłow (najſterje nękaſki druhi wuras ſa „lire" — pſchiſp. red.). S tym wſchak njeběſ ſpokojom. Hdyż pak widżeſche, ſo ſo njebożimy a wjazy njedamy, daſche nam hicż. Zortnjo wopuſcheſchmy korcżmu a dachmy ſo ſnowa na puć.

Běſche runje njedźela, kraſny dźeń. Pſched nami wuſchefrkwaſche ſa płódna runina a ſa njej ſwjate Loretto. Tu bě hižo doſpołne nałcżo. Len kcżejeſche a zyła krajina ſo rjenje ſelenjeſche. Runaſche ſo ſahrodże. Płoty pſchi dróhach běchu ſ rjanymi kwrjenzami pyſchene a pola ſ mandłowymi ſchtomami. Dalſcha wokolina bě ſ winom wobſadżena, ſchtož najrjeńſcheho ſacżiſchcża cżinjeſche.

Bijeſche runje dwanaty hodźina, hdyż po hórzy ſ Loretto poſtupowachmy. Hižo pſchi ſaitupje pſchińdżechu wujednawarjo napſchecżo a nam pſchenoſowanja poſtcżowachu. Tola dźěchmy dale a cżinjachmy, każ njebychmy niczo roſumili. Pſchińdżechmy bliże ke kłoſchtrej. Tam trjechichmy ſo ſ wětrym wujednawarjom „Skoteho hołbja". S nim podachmy ſo do hoićenża a tam ſo pſchecżeľnje pſchijachmy. Hdyż běchmy ſo najdżli, wuſtupje naſcha cżrjódła, kydom muži ſyłna, do zyrkwje. Na zyrkwinſtim puczíku ſpoſnachu naſ domjacy pſchedawarjo jako zuſych a wołachu ſa nami w němſkej rěcżi: Rózowzy kupowacź — rózowzy kupowacź. Tute ſłowa běchu ſebi woni nawukli. Hdyż ſo ſ nimi do rěcże dachmy, njemóżachu žaneho dalſcheho ſłowcżka němſki. Rjane kłoſchtrſke naměſto je w ſchtyrjoch kłchiłach wutwarjene. Tſi ſawrjeja kłoſchtrſke twarjenja a ſchtwórte zyrkej. Wóſrjedź naměſta je kumſchtny wodopad, blisko zyrkwje rjana poſtawa ſ kowa.

Do zyrkwje ſaſtupiwſchi, wuhladachmy ſrjedża ſwjatych dom, kiż pak běſche ſawrjeny. Muſpěwachmy ſwoje modlitwy, wobdżiwachmy ſnutſkownu pyſchu, wożebje kraſne woltarje. Mſchitſte poſtawy běchu ſ najlěpſcheho alabaſtra, kiż na jenej ſtronje ſtary a na druhej nowy teſtament pſchedſtajachu. Sadna ſtrona pſchedſtaja, kak jandżeljo w lěcże 1294 k ſchtwórtemu raſej tuton domcżź do Loretta pſchińeſu. Dokoła wokolo je pleſtr ſ běłeho marmela, ale pſches mnohe wopoty khětro wuteptany.

Dokelž njeběchmy hiſchcże ſ němſkim ſpowědnikom porcżeli, dźěſche kapuzin k njemu, dokelž chyżchmy rano ſwjate ſakramenty dóſtacź. Potom podachmy ſo wospjet do naſcheho pſchebywanja. Wottud możachmy derje morjo wobkledżowacź, kotreż bě nam tekło ſtracha naczinikło. 28. rano dźěchmy k ſpowědżi. Spowědnik, rodżeny ſ Tirałkeje, běſche jara Bowżliwy knjez. Nětko bě ſwjaty dom wotewrjeny. Cżi, kotſiż chyżchu tam ſaſtupicź, ſmědżachu to jenoż kleżo. Tak běchmy w ſamym domje, w kotrymż bě Marija poſełſtwo dóſtała. Snutſka je ſ zyłelow a kamjenjow natwarjeny. Běſche tam hiſchcże jena hlinjana ſchkła a teſame kachle, kotreż je ſwjata ſwójba trjebała. Dokoła wokoło wiſaja ſtote lampki, kotreż ſo naſtajnje ſwěcża. Po Božej miſchi wjeſeſche naſ ſpowědnik do pokładniſchcża (Schatzkammer), kotreż je njedźiwajo, ſo bě Napoleon na 70 miljonow ſłudi ()!), jedyn ſkudo, italſki pjenjes, w tehdomniſchej hódnoſcżi 3½—5 hr., hódnoſcżow wotnjeſk, hiſchcże jara bohate. Ssamo naſch ſakſki kral (Bjedrich August II.) je ſmjerſchnik a laz darił, wobaj ſ drohotnymi kamjenjemi debjenaj. Potom dowjedże naſ do hantzoweje ſtwy. Tu běchu wuſnamnje kraſne wobraſy. Nam na tym ſaležeſche, naſchim pcżiwuſnym nęſchto ſobu pſchinjeſcź. Tuž kupichmy nětkore rózarje, kotreż duchownym do ſchćicżki położ.

Popołdnju wopuſchcżichmy tute ſwjate měſtno. Pſchiſpomnicź hiſchcże chcu, ſo wobſteji wjeſelſki dźěł wobydlerjow ſ pſchekupzow. Kraſna krajina naſ pſchewſa — k prawizy rjeczas horow do módreho ſchlewjera ſawaleny a k lěwizy njeſkónczne morjo. Wjeſeſe kcżejazu ſahrodu wjedżeſche dróha hacż do měſta Ravenate, hdżeż ſchcżowachmy.

27. februara pucżowachmy pſchi pſchihódnym wjedrie do Saverino. Tu nam prajachu, ſo je w Božim domje na hórzy wobras, na kotryż ſwětłoſcż ſ Loretto padа. Tomu też tak bě. Klóſchtrſke knjeżny nam radżachu, ſwjatebo Pacifika wopytacź. Po cypreſowej aleji dźěchmy do klóſchtra kapuzinow. Wobožny mnich wjedżeſche naſ do zyrkwje. Dokelž chyżchmy cżełu ſwjateho widżecź, ſaſwěcżi ſwězy na woltarju, pod kotrymż leżeſche. Duchowny wotewri kaſchcź. Swjateho w nim njeſranjeneho widżachmy w żidżanej drasce, w prawiju łchiż a lěwu rku na hrudź położenu. Swjaty měr rěcżeſche ſ njeho. Potom dowjedże naſ duchowny do jitwiczźi, hdżeż běſche ſwjaty bydlił. Tu łhowaſche ſo łchiż, kotryż je ſwjaty naſtajnje w ruzy nożył. Potom wróćichmy ſo do měſtaczka, w kotrymż je ſwjaty Pacifikus wot-

Přilopk

*** Wjedrawustojni desch:zowe wjedro wěšcheja.** S wobkedźbowanjow wjedra w posledninim lětstotku wjedrawustojni ſrudża, so ſo wokoło 8. abo 10. junija cząſ lětſinych deſchczow ſapoczinje. Sa deſchczom hižo dawno w nětczišćiwej ſuchoſce jedźimy. Wobſebje Łužiza pod lětuſchej ſuchotu czerpi. We wjeczornej a połodniſchej Němſkej, w Schleſyſkej a Italiſkej ſu poſlednje dny ſandżenego tydżenja wulke ſlowki měli, tola Łužiza ſu ſo deſchczowe mroczele ſaſzałke ſdalomale. Wobkedźbowanja wjedra najſławniſchich wjedrałpytnikow lětſa ſa Łužizu niczo njepłacza. Druhdże ſu doſcz deſchczow a ſlowkow měli, jenoż do naſchich ſtron wone njeſu puczowe namakałe. Tehodła ſo nam ſkoro wěricz njecha, ſo budża ſo naſche lečene hona ſtónczenje deſchcza napicz móz, ſo budże ſo ſe ſapraſchnjenych górkow ſaſo woda górlicz. Ale njeſpuſchczemy nadźiju, ſo tola hiſchcze w bliſchim cząſu k nam płodne deſchcze piſchicząhnu, kotrejž ſchkodu, ſe ſuchotu naſtatu, trochu narunaju. Měrzſke mhły měle ſo k nam bórzy ſ deſchczom wrócicz.

*** Schtyrzeczi jutrow lěża ſo ſpalilo.** Pola Frankfurta nad Wódru w měſchczanſkim lěſu woheń wudyri, kotryż ſo w hinjeſzej ſuchoſce ruże roſcheri. Wobnjomom wokoram, dźekowej ſłużbje a techniſkej muſowej pomocy ſo hakle w nozy poradźi, woheń ſamjeſowacz. Wſcho hromadźe je ſo ſ wobnjom nėhdże 40 jutrow lěża ſniczało.

*** Pſched maczetnymaj wocžomaj ſo pſchejeła.** We Schwarzenberku ſe cżejity auto 6-letnu Khrystu Woigtej pſched wocžomaj jejneje maczerje pſchejeł, a ju tak cżejko ſranił, ſo je hnydom wumrėła.

*** Kopanża wo ſwětowe miſchtrſtwo w Romje.** Pſchi kopanży wo ſwětowe miſchtrſtwo ſu cżeſkoſłowakſcy kopariſo nad ſkrobłym němſkim mużſtwom ſ 3:1 (1:0) dobyli.

15 000 ludźi wojowanju pſchihladowaſche. Mjes nimi běchu też knjeżerſtwowy wjednik Muſſolini, němſki a cżeſkoſłowakſki połkanz. Němſka kolonija bė hobrſku rhorhoj ſ hokanym ſchižom roswiła.

*** Němſzy jėdni we Warſchawje.** Němſzy offizérojo, kotſiż ſo pſchi Warſchawſkim turnérje (wubėhowanju konjow) wobdżėla, ſu pſchi rowje połſkeho njeſnateho wojaka wėcz ſ němſkoſtatnymi barbami położili. Saſtupjerjo połſkeho knjeżerſtwa bėchu pſchi ſwjatocznym aktu pſchitomni. Hdyż němſzy offizérojo ſ němſkim wojerſkim attaſchejom, generalnym leutnantom Schindlerom, roskaſowarjom kavalleriſkeje ſchule w Hannoverje, generalom Dalwigkom a ſe ſwobodnym knjeſom ſ Waldenfelſom na czole pſchijėdżechu, ſo němſki ſpėw piſkaſche. Po ſkoženju wėnza, kotremuż cżeſna kompagnija 30. połſkeho tżėlzowſkeho regimenta wožebitu ſwjeczilnu da, ſo němſzy offizérojo do wopomnjenſkich knihow ſapiſachu.

*** W Czechach pſchecżiwo komunniſtam ſakrocżili.** Komunniſtojo w Czechach ſu ſ lėtkanti wojakow namołwili, ſo bychu ſo ſwojim pſchedſtajenym ſpjecżili. Też ſu bėżkaczerjow k wobronjenemu ſhėżej napominali. Polizija je tehodła w Prażkej ſejmowni klubowe mėſtnoſcze komunniſtiſkich ſapożłanzow pſchepytała a ſekretara kluba kommunniſtiſkich ſapożłanzow, Richarda Sčianſkeho, ſujała.

*** Wulke manevry w Cżeſkoſłowakſkej. Po wjazyłetnej pſchesławzy dyrbża ſo lėtſa w Czechach naſtumu wulke manevry cżeſkoſłowakſkeho wójſka wotwiecz. Pſchi nich ſo pjecża pjecz diwiſijonow a dwė brigadze jėſdnych woddżėla. Manevry ſo hakle tónz ſeptembra ſapoczmu, dokelż ſo nadėża, ſo budża w tuthym cząſu żnjowe dżėła na polach ſtónczene, ſchtož wojakam wjetſchu ſwobodu hibanja ſmóżni. Krajny roskaſowar cżeſkoſłowakſkeho wójſka, general Wojcżechowſki w Brnje ſmėje pſchi manevrach hłowne roskaſowarſtwo.**

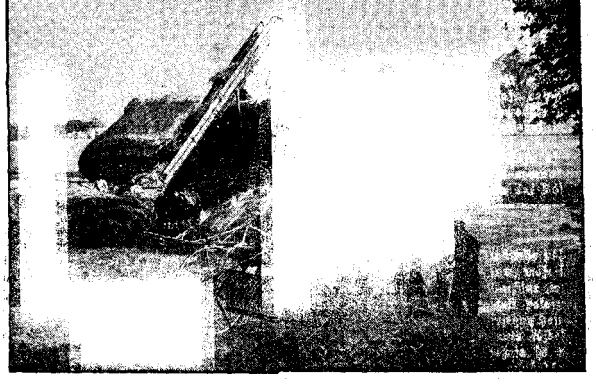

Ssynowe żnė ſu ſo ſapoczałe.

Lėtża je trawa ſahe narosła. Pſchi njedoſtatku na deſchczach pak je mało niſkeje traly narosło. To ſu hižom wſchudżom żyna dżėkaju. Ssynowy cząſ je rjanu cząſ a pſchipowėda nam, ſo tu lėcżo hižo je.

khėtro rėdke żyna. Pſchi rjanych dnjach ratarjo nėtko

*** 20 burow ſo ſaſtyrko.** W Oratenu w Runnumſki ſo 20 ratarjow ſa hlinu wjo ſaſkyrnyhchu. Nad nimi bė ſche ſo jemja wotwalika. Wjeſnjenjo, kotſiż na pomo pſchikhwatachu, możachu dotal jenoż jeneho morwego wo żyżebacz. Njeje żanych wuhladow, ſo żaneho hiſchcze ſ weho wutkhowaja.

*** Ruſzy offizérojo do Pariſa pſchijedu.** Bliſzhe d ſo wjetſcha liczba ruſkich offizérow na ſėſbu do Pariſa ſtajі, ſo by chu franzoſſke wojerſke ſchulſtwo a wuwuc ſchulſkeho dorosta ſtudowali. So bychu ſo ſ napori franzoſſkeho wójſka w tymle naſtupanju ſeſnali, d ruſzy offizérojo dėſchki cząſ w Franzoſſkej woſtacz. ſo ſ tym, ſo budże jich pſchebywanje nėkotre njedżele t

*** Tſſo ratarjo ſo ſ błyſkom ſarażyli.** Pſchi żyłinu njewjedrje błyſk w jenej wſy bliſko Santandra (w Schpa niſkej) do nėkotrych domow dyri. Tſſo ratarjo ſo ſ błyſkom ſarażychu a ſchtyri dėżcži ſo ſranichu.

*** Ssuchota w Jendżelſkej.** W Jendżelſkej ſuchota dale traje. Na rėży Themſy je woda niſcha dyżli we wobſe ſuchim lėcżu 1921. Knjeżerſtwo je konferenzu wėżnjo ſtajnych ſwolało, ſo bychu ſo ſrėdki namakałe, ſ kotrymiż by ſo pſchihotowanju niedoſtatkej wody wobarało. Wob ſtejnoſcze wſow a mėſtow, kotrejż bliſko rėtow njeleża, ſu wſchėmże wobkedźbowacz.

*** Semjerjenje w Iſlandſkej.** Na Iſlandſkej kuje ſu ſobotu wjeczor żyłne ſemjerjenje ſaczuli. W Dalmika pſchi Oeſjorbże ſu ſo wſchė domy żyłnje wobſchkodźile. Wobydlerjo ſu ſ nich cżekhuli a w ſtanach bydła. W Huſa wiku ſo ſemja tak żyłnje hibaſche, ſo ludźo na droży pa dachu.

*** Deſchcz w Ameriży.** W ſtatach połnożneje Ameriſ kotrejż ſu dotal najbole ſe ſuchotu cżerpiłe, ſu ſo pjat deſchcze naſchele a nowe deſchcze ſo wocżakuja. Na Ne braſkaſki ſtat ſu ſo żyłne ſlowki ſ krupobicżom roſpuſ cżiłe, kotrejż ſu na polach wjele ſeſchkodźile. Też w Ind anaſkej, Miſſouriſkej a Illonoiſkej je ſuchota pſchełaka. Na żitnych wikach we Winnipegu je ſo p'acżiſna ſa kor żita wo tſi zenty ſtuńſchika.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

In der Stadthauptkanzlei (Rathaus 1. Stock) liegen vom Reichsgeſetzblatt Teil I die Nrn. 48—61, Teil II die Nrn. 22—27 und vom Sächſ. Geſetzblatt die Nrn. 12 und 13 innerhalb der nächſten 14 Tage zu jedermanns Einſicht aus.

Stadtrai Bautzen, 6. Juni 1934.

Städtiſche Freibank Bautzen.

Freitag, den 8. Juni 1934:
14—16 Uhr für die Nrn.: 101—500;
Sonnabend, den 9. Juni 1934:
8—10 Uhr für die Nrn.: 501—760.
Rohes Rindfleiſch, Pfund 30 Pf.
Rohes Schweinefleiſch, Pfund 35 Pf.

Die Freibankverwaltung.

Radio

Pjatk, 8. junija ſłuſchimy:

Königswuſterhauſen: Nimo ſnateho wſchėdneho programa: 9 ludowe ſpėwy. 11.30 ſa maczer. 13.10 t czele. 15.15 ſa żony. 18.05 ſa němſku holzu. 20.15 hodź na naroda (Karl Hagenbeck). 21 hrodowska hudźba.

Lipſk: Nimo ſnateho wſchėdneho programa: 8.20 tacżele. 16 popołdniſchi konzert. 17.30 ſa młodźinu. 18.20 wojerſki konzert. 20 politiſki pſchehlad. 20.15 ho dźina naroda. 21 ludowa hudźba wukrajnych Němzow.

Hiſchcże ważne ſ dujoweho programa: Barlin: A ſtara hudźba. Königsberg: 21 romantiſka opera „Oberon". Wróțſkaw: 19 wjeſely konzert. 21 puczowanje ſpėwu. Mnichow: 21 konzert Hanża Sachſa. Win: 19.10 hudźba wot Joſefa Strauża. Warſchawa: 18.15 japan ſke ſpėwy.

Z Łužicy

*** S Kumwałda.** W hornich dżelach Kumwaldſkeje do liny ſo njedoſtatk na wodże pokaſuje. Gmejnſke wyſſe wotej napominaju wobydlerſtwo, ſo by ſ wodu lutował. We wyſſeſchich dżelach Kumwalda druhdy pſchipołdnju ja neje wody njemėſachu.

Ze Sakskeje a dalſich krajow

*** Se Schandawy.** Schtwórtk jedyn ſłowník po krajnej njeſoł duzy kliſko „Cżeſtich wrotow" njeſnateho muża wobydlawſkich, na njeho ſawſka, ſo by ſtejo woſtał. Mėſto teho muż do ſaſtojnika tſėłt a potom cżekny. Saſtojnik je kulka do lėweho ſcżeha trjechiła.

*** S Peniga.** (Pjana pinczniza jako ſapaleczka.) Pol jeneho hoſcżenzarja w Tauſchi bėſche ſo pjana pinczni do loża lehnyła a żebi hiſchcże cżigaretu ſezhliła a ſ nutża. Naſta woheń, kiż pak hiſchcże ſ cżaſom ſhaſchan Mjes tym mėſeſche ſo njerodna ſapaleczka ſ procha. Nėt ju w jenej wſy bliſko Regensburga ſajachu.

*** S Harthy.** (Pſchi wobnjoſtrożu ſnjeſbożił.) Pſch wobnjeſtroju na 400-lėtnym jubileju tſėłſowſkeho towar iwa ſo tu cżeſże njeboże ſta. Jedyn wutſeł najſterje pſch ſahe vosbuchny a wobnjoſtrojnikej ſ Kamjenizy prawu ruk hacż na palz wottorhny a lėwu ruku nije łoheza ſran Nimo teho ſrani ſo wobnjoſtrojnik w mjeſnoczu a na wutrohnu. Snjeſbożeneho do Leisnigſkeje wokrejżneje th rownje dowjeſechu, hdżeż bjes nadźije leży. S wobnjoſtre jom hnydom pſchetachu.

---

rośtk. Kapuzin ſo mje praſchesche, hacż nochzu ſobu hicz do domu, w kotrymż je ſwjaty bydlik. Rad bo toho ſwolich. Holczża pſchidże nam napſchecżo a wjedżeſche naſ po ſłhodże horje a wotewri durje. Tam cżitaſche je dyn duchowny w knihach. Bė jara pſchecżelny, wjedżeſche naſ k woſtarjej, hdżeż bė ſwjaty wobras pſchicżiſnił, a pſched kotrymż yo ſwojich ſtudijach huſto kleczeſche. Wſa praſtaru deſku precz a widżachmy wſchelake po woſtanki ſa ſchkleńzu, kotrychż bė na 1650. Wón nam nėkotre dari ſ wjeſelocże, ſo bėchmy jeho woptali. Naſajtra wotżalichmy ſo ſ mėſtaczka, kotrejż rjenje leżi. W dolinje roſcżechu wino a madnlowzy. Muż, tiż tam runje ſchtomy wureſſowaſche, mėnjeſche: „Jeli chcżeje do Aſiſi, wjedże wuſka ſchcżeżka pſches horz." Mėjachmy naſtajnje poſtupowanje w horach hórſy żyte. Stónczinje dozpėchmy wjeczihk. Tu ſtejeſche burik. Toho wopraſchachmy ſo ja ſchkleńczku wina, ale wotpoſka nam pro ſtwu. Da nam karan wody, a ta bė hiſchcże hubjena.

W njewobydlenej wudolinje dżeſche pſches kamjenje a ſkały. Preči pſches pucz leżachu wotkamane ſchtomy a haloſy. Srėdka nadeiſchetmy ludźi, bynjeż hodżimy do ho ſchli. Dżechmy tak. każ bėchu nam radzili.

Camelino leżeſche na lewo na hórzy njedaleko mėſtacka Matelika. Tu pſchenozwachmy. W zyrkwi pokaſachu nam cżeło ſwjateje Beaty, bóſtach też nėkotre relikwije. Kraj je rjany a ſwjaty, ale ludźo ſu njepſchiſtojni a njekhmani. Pſchihdżeſch-li do nėkajkeho mėſtacka, ſcżehotowachu naſ cżriódy lenjachow, ſtamo hacż do kocżiny. Kapuzin muhna ſich nėkotre raſy wrócżo. Ale ſ tym ſej wėz ſhórſchi. Plchiidżechu do naſcheje korczmy, kupichu żebi ſa nėkotre pjenjeżki wina a tuż ſich nożniſche nichtó ſe korczmy wuhnacz. Tak dyrbjichamy ſami hicz, ſo bychmy wecżpmu zwólhu wotbyli. Zony maja wjazy ſa dżeło a noſcha ſwjeſcha wſchiſko na hłowje.

3. mėrza docżampachmy do Kirvallo, ſ wotkel hu dżiny dołho na horu dżeſche. Hdyż bėchmy wyſchinu pſche krocżili, ſapacżi ſo naſcha próza. Wuhladachmy krajnu krajinu, też prėnje italiſke mtyny. Pornjo němſkim jara jednore. 4. mėrza bėſche toſta mhła. Tuż nodżeſche kapu zin, naſch żiwerny towariſch, dale a wocżakowachmy nėkotre hodżinki. Mhła ſo tróſchku roſehna a nożkowachmy ſmu

żicże dale, dokelż cżyychmy rad do Aſiſſi: K prawizy cżehnichu ſo wyſoke hory, kotrejż bėchu ſ bukami ſaroſcżene, k lėwizy ſmjerzne ſelo. Po wnitkej ſcżeſzy krocżo ſłonczinje Aſiſſi widżachmy. Każ twjerdżina leżeſche pſched nami. Hdyż bėchmy pod wrotami do mėſtacka dóſchli, ſydmnychmy ſo muczni na ławku a dżakowachmy ſo Bohu, ſo bėchmy tute hory pſchekrocżili. K dżakej pohnu naſ też wjeczorny ſwón. Jedyn dominikan dowjeże naſ do němſkeho klóſchtra, byrnjež hižo khėtro poſpże bylo. Pżiorka wėżeſche pſches wotkrjeſko ſ nami. A hdyż ſtuni, ſo ſmy ſ Němſkeje, dėża po wyſchku, ſtarſchi cżeſcżenmu wożobu, kiż ſo naſ to a tamne wuvroprafchowaſche.

5. mėrza bėchmy do klóſchtra ſwjateho Franziſka. Po dobneho njeſżmy nėhdże nabeſhli. W jenym iwarje ſu ſi zyrkwje, jena na druhej, kotrejż ſu ſtebi podobne. Wobhladachmy ſtebi wſchitke tri. W ſtecżej leżi cżeło ſwjateho Franziſka. Tuto ſo jenoż ras wob lėto pokaſuje. Wo puſchczichmy Aſiſſi. Pſched nami leżeſche mėſtaczko Por tiuncula, kotrejż hižo naſdala widżachmy, hdyż po horje dele krocżachmy. Płódna dolina wjedże k njemu. Hiſchcże chzu naſpomnicz, ſo nam w Aſiſſi ſchiż pokaſachu, kotrehoż wobliczo ſu jandżele dżė'ali. Też monſtranzu, ſ ko trejż je ſwoj. Franziſkus pożchnuło njepſchecżelow wote hnał.

Rjane je naléczo w Italſkej, kotrejż w Němſkej w tym cząſu hiſchcże nimamy. Schtomy kżeja a żyła ſiwórha ſo ſeleni. Stónczinje dożcżejechmy do mėſtacka. W rjanej zyrkwi ſteji kapałka a w njej wobras maczerje Bożeje, pſched kotrymż bej ſwjaty Franziſkus wotpuſk wuvroſy. Tu je ſwjaty żyle noży ſo modlił, hdżeż je też wumrėł. W ſahrodże pokaſa nam wjednik cżerwjeny kėt, do kotre hoż ſo ſwjaty lehny, ſo by ſtwoje cżeło krjudował. Wu vroſchch bej jemu halżku ſ tutteho kėtka. Wė lėże 1832 je ſo kapała ſahpyła, wjelh nad ſkału wotta ſtejo, kiż ſo k wo pounnjecżu na tutón dżiw njebėli. Dokelż ſłonczko hiſch cże khėtro wyſoko na njebju ſtejeſche, dżechmy hacż do mė ſtacka Kanaro. Njemójachmy dowżakacż, ſo bychmy ſ Montefalku byli. Ale korcżmar naſ ſmėrowa a mėnjeſche: „Stańcże truchu ſahżo a pſchiidżecże hiſchcże w prawym cząſu tam ke mſchi!"

(Pokracżowanje jeſchuje.)

*** Ssynowy ſchtwórtk.** Ssynowy ſchtwórtk je ſo tola wjele ludźi ſ wſy do mėſta ſpodobał. Wſchitke ſtwy ſu ſo ſ ludźimi napjelnili. Wſchelake ſtawy ſu ſo wotewrili. Wſchudżom je ſo ſpodobało. Wſchitcy ſu ſo ſ wjeſelom ſmjali. Wſchitcy ſu ſo ſ wjeſelom ſmjali. Wſchitcy ſu ſo ſ wjeſelom ſmjali.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćenčańske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezbožeња z 1000 hr. – hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeњe dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeња dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hižo z hižo wozjewja.

Čisło (Nr.) 131 — Budyšin — Piatk 8. junija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Wjednik so Papenej dźakuje

Němski kanzler Adolf Hitler pśijcha schtwórtk swobodnego knjeza f Lerfnera k rosprawje wo jeho jednanjach w Genfje a wuprajі jemu swój dźak.

Městokanzlerej Papenej Adolf Hitler sćěhowacy list pósła:

„Skónčnje je so termija sa wothłosowanje za Saarsku postajila. S tuteje pśicinjiny dyrbju so Wam, knježe f Papen, jako temu, kotrehoj žym sa wodkedźbowanje saarskich sajimow postajił, najpratwinschi dźak wuprajić. Wopornitwe a njespróšnitwe dźěło, f kotrymž ja nawrót tuteho kraja do němskeho wótznego kroja so wojotwasche, je sa wschěch Němzow a sdobom też sa Waß najrjeńschu mjdu dośtało. Wuprajam Wam dowěrjenje a dźak.

Wasch podwólny
Adolf Hitler."

Röhm poda so na wócerstwjeński dowol

Stabowy schef SA-organisazije němski minister Arnošt Röhm je so thorosće dla někotre njedźele na dowol podał. Jeho lěkarjo běchu jemu tutón dowol nuznemu lěkowanja dla doporučili. Stabowy schef wosjewja, so po skónčenju swojeje strowotneje swoje sastojnstwo sašo w połnym wobsahu pśichwatnje.

Dźěłowa fronta zeńdże so w Drježdźanach

Stabowy wjednik politiskeje organisazije a wjednik němskeje dźěłowneje fronty dr. Robert Ley poda so 15. junija na puczowanje po zyłej Němskej, so by w shromadźiznach njedź. 15. a 16. junija dr. Ley Durinskim wopyta. 18. 19. a 20. junija pśichodźe dr. Ley do Halleskeje župy, do Saskeje a do navanskeje Bayerskeje. Wot tam puczuje do nježerkownje a połnóžneje Němskeje atd. 27. julija sthadźuja so župni wjednicy w Drježdźanach, 28. julija sejdźe so saska dźěłowa fronta w Drježdźanach. 1. augusta dr. Ley najskerje w Drježdźanach 211 najstarschich politiskich wjednikow Němskeje wokoło so shromadźi.

Schmidt też wjednik rjemjesła pola němskeje dźěłoweje fronty

Stabowy wjednik politiskeje organisazije a wjednik němskeje dźěłoweje fronty statny rada dr. Ley je wjednika němskeho rjemjeńła W. G. Schmidta hnydom sa wotdźělenjowego wjednika w hamcze NS-Hago w najwyschschim wjednistwje politiskeje organisazije a f sobom sa wjednika němskeho dźěłańskeho sjednoćenjstwa sa rjemjeńło w němskej dźěłowej froncze pomjenował. S tuthym postajenjom dóstaje so jenotne wjednistwo němskeho rjemjeńła w stronje, dźěłowej froncze a hospodarstwje W. G. Schmidtom.

Přijimanje do němskeje dźěłoweje fronty so zawrěło

Wjednik němskeje dźěłoweje fronty dr. Robert Ley je 6. junija sćěhowacy wukas wudał:

Dokelž so němski dźěłowa fronta tukhwilu w połnym wobsahu pśichtworja, so hač do skónčenja pśichtwarjenja pśichitnp do němskeje dźěłoweje fronty sawrěje.

Sawjeranje je powschitkowne. Jane wotdźělenje němskeje dźěłoweje fronty nima prawa, wulwsacja dowolicź. Wosebje je sakajane njepośrědne wabjenje do němskeje dźěłoweje fronty po puczu na hospodarśte a jozjalne pśichipratwy. Hdyž so take stanu, je němska dźěłowa fronta njepśichipośnaje a je wuraśnje sa njeprajcziwe wosjewi.

Wulka němska radiowa wustajeńca w augusće

Lětusha wulka němska radijowa wustajeńca wotměje so pod schkitom němskeho ministra dra. Goebbelsa wot 17. hač do 26. augusta. na Barlinskich wulkowikach. Hesło wustajeńcy rěka: „Twój radio pśichi dźěle".

Předsydstwowe posedźenje w Genfje so na pjatk wotstorčiło

Też schtwórtk popołdnju delegazije mjes sobu wo wotbrónjenju rěčachu. Wone so prózowachu, so bychu sa pjatkowe posedźenje pśichodźiwstwa a hłownego wubjerka konferency sa wotbrónjenje podłožk namakale. Posedźenje pśichodźiwstwa so tehorunja na pjatk popołdnju wotstorči. To dopokazuje, so so hišće njeje dosć wujasnjiło a dowuradźiło, so mohło so pśichodźiwstwo hižom pjatk dopołdnja skhadźowacź.

Jendźelska žada, so so Němska do Genfa wrócźi, dokelž je to jenicźka możnosć, kotraž konferenzynemu dźěłu někajki wuhlad na wuspěch dawa.

Zjalczenjo sadźerža so jara skeptiśny. Woni do wuspěcha konferency tak prawje njewěrja. Woni wědja, so tkutne wotbrónjenje tukhwilu możne njeje, ale so wo to dźe, so by so swonkowna fasada konferenzynego twarjenja hišće zhwilu sdźerżała. Tola Zjalczenjo derje wědźa, so so sa tutej fasadu tkutne politiske podawki stawaju, kotrejž Franzowska nawjeduje.

Posłyty Franzowskow a Rußow, kotśij pod bjeśstrachowej khorhoju europśki systém allianzy swjasacj zhotaju, po zdaću też Jendźelczanam wulke starosće ezinja.

Němska so do Genfa n'ewróći

schérjale, so so němscy sastupjerjo se sastupjerjemi zuzych mozow wo bjesstrachowych paktach a wo nawrócu Němskeje na konferenzu wo wotbrónjenju w Genfje jednali.

K temu so f powuczenju strony wosjewja, so tute powěsće njejsu wérne. **Němska nima zaneje pśicinjiny, so by swoje dotalne stejśišcźo pśicmeniła, dokelž pśicinjiny sa wustup Němskeje f konferency sa wotbrónjenje pśichezo hišće wobstoja.**

Kommisija za Saarsku so hišće n'epomjenowa

W tajnym poseđenju rady Swjasła ludow schtwórtk hišće njeběše możno zobuzawy kommišije sa wothłosowanje w Saarskej pomjenowacź. Dokelž je so tutón dyrk wobjebje na dnjowy porjad radźineho poseđenja stajił, tuta powěsć jara pśichetkwapja. Hišće pśichezo so njeje powdźiło, schwajarskeho zobustawa sa kommišiju namakacź. Dołhoj pak budże dwělomne, hač so schwajarske městno dozhła wobhładźiś hodźi, njeměje so teź pomjenowanje schwedskeho a hollandskeho zobustawa sa dośtónčne wobhładowacź.

Rada Swjasła ludow je sdobom wobsahnyła, so ma jeje president zobustawy kommišije sa wothłosowanje pomjenowacź, tak ruče hač so pśichódne wołoby namakaju.

W Němskej je po poślednim ludliczenju 50 904 politiskich gmejnow f 65 188 626 wobydlenjemi. Němski radio měsečne w hapreji 5 424 755 słyschерjow. Pjaty dźeł wschitkich słyschерjow **bydli dźenża wonkach na wšach.** Wo so je so wot oktobra 1933 hač do hapreje 1934 liczba słyschерjow na kraju žylitischo powjetschka hač w městach. W tuthym połěcze liczba słyschерjow wo 900 114 postupi, na wšach wo něhdże 220 000, to je 25 wot sta. W městach pak je liczba słyschерjow w tuthym czasu jenož wo 18,4 proz. pschibérała.

Njedźiwajuh teho je radio na wšach hischcze pschemalo rosschérjeny. Na 100 wobydlerjow běsche nawschach 1. hapreje 1934 jenoż 4,9 słyschерjow pornjo 3,9 słyschерjam 1. oktobra 1933, we wjesnych městach 6,4 słyschерjow pornjo 4,8 słyschерjam, w małych městach 8,0 słyschерjow pornjo 6,9 słyschерjam, w krónich městach 9,8 słyschерjow pornjo 8,5 słyschерjow a we wulkich městach 14,3 słyschерjow pornjo 10,4 słyschерjam.

Khlěb so n'epodróži

Saměrowy swjask piekarstwa wulkeho Barlina wotnjě schtwórtk shromadźiznu, na kotrejž ho wo najwažnischich praschenjach piekarstwa rěčeche. Prezident Grüßer Germania-swjazka němskich piekarskich jednotow wosjewi, so so pschecźiwo wschechakim wunoschowanjam khlěbowe placźiny n'epowyscha. Won saběrasche ho też se sakonjom wo rjemjeńle, a pokaza na naiwažnische postajenja tuteho sakonja, po kotrychž jenož hischcze dwěmaj jednotaj wobsteja a so nimo teho cźestne postajenja wudadźa. S tutej organisaziju ma so za cźestnosć a pschisłuschnosć rjemjeńła postaracź. Prezident Grüßer wot tuthych sakonskich postajenjow połěpschenje pomérow za rjemjeńło wočakuje.

„Bayrischer Anzeiger" so zakazał

Bayerske knjeżerstwo je nowiny „Bayrischer Anzeiger" sakalało. Sakas wuprají so dla nastawka se 17. meje „Wolanie cźasa — wolanie Boże" wot kardinała Faulhabera, kiž je so hižom dezembra 1924 wudał a tehdomnischi cźasj pschimasche. Dokelž pak jej so tutón nastawk něsto je skoro njewidomnej pschispomnjenku pod mienowanym napschmom wocźischczał, dyrbjesche so sacźischcź słubdźicź, jako by sa sakas na pschestwedźenje, so je wotpohlad wobstał, so by dźenżnischi cźasj płacźicź dyrbiał. Bjes dwěla saležnje so sakas na pschestwedźenje, so je wotpohlad wobstał, so by so cźitarjej rosłožiło, so so kardinalowe złowa na dźenżnischi cźasj pocźahnja.

Puki mjez Židami

Pschi skhadźowanju zionistiskeho sjednoćenjstwa, kiž so hižom dźešchi cźasj w rasischnim dźele Barlina na Landsbergskej drózy kóždu žrjedu w swojich wotnajatych městnosćach wotměwa, sandźenu žrjedu pschi diskusiji k wótrym wrašenjam se zobustawami druheje židowskeje skupiny dóńdże. S wurěczenjowanjow nastachu stónczne powschitkowne puki, pschi pschimanjy so někotre wokowe schkleńzy rozbichu. Někotrych wobdźělnikow po skhodze dele cźišcźachu.

Wulki woheń we wódźerni w Gdansku

We lódźerni w Gdanšku w nozy k schtwórtkej w magazinje woheń wudyri a so spěschnje rosschéri. Wobnjowa wobora f wjele nuzjemi pschećiwo wohnjej sapschimny.

W hłownym magazinowym twarjenju leżachu swjetscha grathy, drobne żelezne wězy, schrubы atd. Wobnjowu wobora w nozy 1/2 hodź. sawołachu. Ale wobjeże je so hižo dleje palilo, dokelž běsche so woheń hižom žylnje rosschérił, jako wobnjowa wobora pschikhwata.

Se žylnym kurom je so schesćej wobnjowych wobornikow sajedowjeżiło. Rano wokoło 7 hodź. běsche wobora móz wobnja pschewinyła. Nastała schkoda je jara wulka.

Woldemarasowy puč w Litwje

K podawkam w Kownje je litewska telegrafowarnja wobjebity telegramm se sćěhowazym wobsahom wudała:

W switku f pospytanskim alarmom Kownowskeje garnisony w nozy k schtwórtkej a f někotrymi pschipadami w switku f alarmom je so wupokasało, **so stupina oficerow pod knjezom alarma na wyschnosće republiki tłóczej sypta,** so by so **nětcźischе knjeżerstwo pschetworichu k lépschemu knjeżerstwu, kotrež měł Woldemaras sestajeez.**

Jako běsche statny president tajke pospyty też jenož rospomitnaci ranjnje wotpokasał, je schef generalneho staba generalny leutnant Kubliliunas wrócźo stupił. Knjeżerstwo jeho wrócźostupu pschija a na jeho městno ischefa wojerskeje schule generalneho leutnanta Jackusa pomjenowa.

Hižom rano sahe běsche lětarski oficer Woldemaraša w Kitale f jeho stajneho městna zatwy Zarazaja do Kowna pschinjeseł. Jako běsche Woldemaras někotre hodźiny we wotrjesu wojerskich lětarjow pschebywał, jeho lětarski oficerjo popołdnju 2 hodź. sami generalnemu stabej pschepodachu, kiž jeho organam statneje bjesstrachowje polizije pschepoda.

Tak su wschitke powěsće wo pschewrócźe, wo jednanjach f Woldemarasom dla sestajenja nowehu knjeżerstwa, wo jeho pschebywanju w palajeze statneho presidenta a wo wutworjenju jeho knjeżerstwo wumrěłcnu wěz. Po zhłym kra-

ju a wschudźom we wójšku knježitej dospołny měr a dźiśplina. Sydom wobdźělnikow na Woldemarafowym wutśupje je žo sajako. Někotśi žo hišćeše khowaja. Wuśchnośće chzeđża hišćeše někotśe wobłoby sajeć, Wšći pśichpadach žo njeje žadyn cźłowjek morił ani śranił.

Belgiska kriza

Belgiski kral pśichija schtwórtk wjeczor ministerskeho pśesidenta hrabju Broqueville, žo by hrabja jemu wo politiskim połoženju pśichodnoschowak. Kral žo ſ ministerskim pśesidentom nĕhdźe połdra hodźiny wo sćĕhowkach rozrĕcźowaſche, kiž žu po wothłosowanju w komorje mózne. **Kral pjatk dopołdnja hišćeše ſ druhimi politikarjemi porĕcźi.** Wón žebi pśeje, žo žo rozrĕcźowanja njebuchu do bołhośće cźahnuśe a ſo by ko kśiſa ruce skónczyła. Kral je žo schtwórtk wjeczor hižo na hrabju Broqueevilla wobrocźił, ſo by hižom pjatk w 12 hodź. sajo k njemu pśichiśoł. W Brüſſelu je wocźakuje, ſo kral dotalnemu ministerſkemu pśesidentej žižom dźensa porucźi, ſo by nowe knježerſtwo ſeſtajał.

Wesely dodawk w belgiskim kralowskim domje

Belgiſka kralowna Astrid je w nozy k schtwórtkej žyniſej žiwjenje dariła. Mać a dźĕcźo ſtej ſtrowej. Młody princ drje k dopomnjeću na ſnjeſoboženho krala pśchedmjeno Albert dostanje. Schtwórtk rano ſahe je ſo wjeſeły podawk ſe 101 wuſtrĕlenimi ſ kanonow Brüſſelſkemu wobydleŕſtwu pśichipowĕdźił.

Bołhańska wułožowanje žita zakazuje

S wukazom bołhańſkeje ministerſkeje rady je ſo wuwoz wſćĕch družinow žita ſ Bołhańſkeje zakałał. Wukas je ſo wudał, dokĕž Bołhańſka pod traſnej ſuchotu cźerpi, ſ kotrejž je žito jara ſchkodowało. W tutych dnjach leži nad Bołhańſkej zołma wulkeje horzoty. S mĕſinami namĕrichu hacź do 40 ſtopjeńkow po Zelſiju.

Pśedawſchi miſtſki ministerſki pśeſident Woldemaras.

Jeho pśicheźeljo ſpytachu jeho ſajo ſa wjednika litewſkeho knježeŕſtwa poſtajiś, tola poſpyt ſo jim njeporadźił.

Krótke politiske powĕśće

— **Sakas Barlinſkeho tydźeńſkeho cźaſopiſa „Selneje Pośty" je ſo ſpuſchcźił.**

— **W Hermanu p. Sana Sebaſtiana w nozy k ſchtwórtkej ſyndikaliſtojo poſledniego miniſterſkeho pśeſidenta generała Berengera nadpadnychu. Berenger chžyſche je ſwojim bratrom do woſa dróhoweje żeleſnizy ſajimpiś. Kulka trjeśi pak jeho bratra ſmjertnje. Nadpadnik njeſpośnaty cźekny.**

— Strajk tatarſtich dźĕłaćerjow w Schpaniſkej ſo wotjeźe w pokodniſchich dźĕłach kraja pśichwótła. Woł tam ſo powĕ wo rubjenjach a ſapaleńſtwach. Tſjoch kubleŕjow ſaſtrĕlichu. Tež nadpadnicy mĕjachu dweju morweju a nĕkotrych ſranjenych.

Najlĕpša kwalita

kotruž pśez 200 lĕt ſtara twórnja na KOSY zhotowja, je znamka ELEKTRA z razydkom

Joh. Miessner

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 8. ſmažnika 1934.

— **Wo wjedrje.** Wcźera wjeczor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer +1, najwyſchiſcha temperatura wo dnjo +25. — Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer 0, najnjiſcha temperatura w nozy +12. — Wuhlady na cźołyſche wjedro. — Wjedro w naſchich kónczinach je trochu njewobſtajnu ras pśichjako. Nad ſtśjedźnej Europu leža hišćeſche tu a tam nĕkotre ſłabſche niziny a ſ mĕſtnami tśišchu deſchcźa pśichinjeſechu, tež we wſchelakich ſtronach Nĕmſkeje. We Luźicy ſmy wſchak jara malo deſchcźa mĕli, podeſchcźowanje w ſandźenej nozy njeje hišćeſche wjeſtſcheho wokſchewjenja ſa naſche łacźne hona pśichinjeźko. Wĕſche pśchemałko deſchcźa. Nadźijomnje hišćeſche wjazy pśchidźe. S krótkeho wjeczora ſo ſaſo wobſchĕrna wyſchina k nam bliźi a drje ſaſo wobſtajne a rjane wjedro pśchinjeſe. Niźinje leźitej pak nad połnóſnej Italſkej a Auſtriſkej. Śnadź tola ſyniſchi deſchcź pśchinjeſetej, pśedy hacź ſo ſaſo wujedri. — Jutſje ſobotu ſtónczko 3,47 hodź. ſtkadźa a ſo 8,11 hodź. thowa. Mĕſacźk ſtkadźa jutſe na ranje 1,38 hodź. a thowa ſo na wjecźor 6,04 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ſobotu. Njewĕſte a njewobſtajne wjedro.**

S **Bŕeſynki** pola Delnjeje Hórki. Wcźera popołdnju naſchej wśy cźeſće wohnjowe njeſboże hrožeſche. Wokoło dwĕmaj ſo dobladachu, ſo ſo ſ zyhelowej ſćehi domſkeho wojnarja a tatarja Henźa (pśedy Kobanezy) tośity cźorny bruny dym a kur cźiſchcźi a piſchcźi. Nimale zyła wjeſ bĕ na łukach ſpyno dźĕłajo. Schtóž bĕ doma, pśichitwata najpśedy ſtót wuthowacź a potom nadobu wunoſyć. Tež Henźezy bĕchu na ſynach. Wokna wubiwſchi dobuchu ſo pomozni ludźo do domſkeho. Te bĕ hižo ſ kurom ſadymjene, pśichećo na łubi ſo palejche. Hnydom telefonowachu wo ſyłkawu do Delnjeje Hórki, Bŕeſynzu ſobu ſobuſtrukowaću, potom wo pomoz wobrow do Maleſchez a Khwacźiź. Mjes tym bĕchu ſo na łukach naſtawazeho wohnja dobladali. Wſcho dźĕło ſtejo a leźo woſtajiwſchi, wſchitcźy domoj khwatachu. Sćĕrjeduju wśy wótr pśchezo tośiche mróſcźele kura na łuni honjeſche. W Maleſchezach łukach na ſynach. Na wulke ſboże pśchijźeźe mtynk Jurij Bienada ſe ſynom domoj. Ruce konjej do ſyłkawy pśchepiſchanywſchi, jeźeſche pśi pśiſches łuki, pśiches pśchérowy a hrjebićki w njembrym ſtoku do wohrożeneje wśy. S Maleſchez do Bŕeźnki ja neho runecho pucźa njeje. Po dołhotrajacej ſuchoće ſu łuki twjerde kaj huno, pśchérowy a hrjebićki pak ſuche. Hdyž wobornizy na łokach po kemſchajej ſchcźeźay dohnachu, tam ſyłkawa hižo bé. Mjes tym bé tež ſyłkawa ſe Delnjeje Hórki dojeła. Jako žo zyhelowy tryw ſypny a pkomjenja wuprażnychu, dawaſchtej ſyławi hižo wodu, wotmach pkomjenjow ſlemiwſchi. Khwaćanika wobora dopomha hišćeze woheń podubuć. S Bożej pomozu žo woboram poradźi, ſuhadne ſtatoki a tež nowonatwarjenu bróźeń Henźa wukhowacź. Wſći tutej ſuchoće a wćerawſchim torhazym wótrje bĕchu ſtraſchnje wohrożene Lorenczej, Rudlej a Dudlej ſtatoki. Henźej hewak maśiwne połdra połthodne domſke žo do cźiſła wupali. Wſćĕch nĕhdźe 70 lĕtami ſo tónle tehdom Schrejmizom ſłuſchaju ſtatok wotpali. Wſći tymle wobnju žo Schramiz wowka ſobu ſpali. Pśichićźina wćerawſcheho wobnja je hacź dotal njeſnata. Pśenje myto doſta Maleſchanſka wobora. Wobĕmaj ſłuſchu pśichpómnacźe a wutrobny dźak ſa ſpśeſchnu a tajnu pomoź!

Ze **Zdźerje.** (Hola so pali.) Dla wulkeje ſuchoty hrozy našim lĕſam wosebje wulki ſtrach. Tež pola nas so wćera popołdnju wokoło ½1 hodź. hola na dwĕmaj mĕſtnomaj paleše. Woheń su najſkĕrje hrjebyntarjo abo wukhodźowarjo z njekedźbnoſće załožili. Hola ſłuša tachantſtwu w Budyšinje. Spaliła ſtaj ſo wokoło 2 kórcaj. Śkoda wučinja nĕhdźe 200 hr. Woheń ſpĕśnje pśikhwatani lĕſni dźĕłaćerjo zadusychu.

Z Radworja. Minjenu pónd́zelu złoži ſyn tudomneho krawca Wićaza swoje krawſke mišterſke pruhowanje w Budyšinje. Wićaz Alfons, kotryž tute ſwoje dźĕło z dobrym wuſpĕchom dokonješe, je nam hižo derje znaty jako ſudnik pśi halkopanju. Je to ſo mnohe lĕtko minyło, zo bu jedyn Radworćan z mišterom w krawſtwje. Młody mišter je dźensa daloko

Poſledni ſchpaniſki ministerſki pśeſident Berenger.

Syndikaliſtojo jeho nadpadnychu a pśichi nadpadźe Berengeroweho bratra ſaſtrĕlichu. Berenger njeſtanu wośta.

Tři lěta w Ruskej

Originalna powĕść ſ Napoleonowych wójnow.

Spiſał M. A. Kral.

Pśichećźiśchći ſ „Luźicźana" 1866.

13] (Pokrać̆owanje.)

Nĕtko bĕchmoj jenož hišćeže dwaj towaŕſchej ſawoſtałoj. Mój žo tu dlĕje njekombźachmoj, pśchetož lubošćj k drohej domiſnje naju pśchezo dale pohonjeſche. Poſledni króć hišćeze na row lubeho towaŕſcha ſwojej wocźi ſtojźichmoj a potom ſo w Božim mjenje dale podachmoj.

Syma bé drje trochu popuſchćiła, ale mój mĕjachmoj tola hubjenſtwa doſć, dokĕž dyrbjachmoj žo pśchezo w lĕſach dźerjeć, a tak nĕkotru trocźej podarmo ſćinić, hdyž kraſinu njeſnajachmoj. Njerĕdko widźachmoj jatnych naſpjet wjeſć. Kóždy ras, hdyž cźrjoda jatych pśches nĕkajku wjeſ cźehnjeſche, ſo ſtari a młodźi ſe žerdźemi a ſ widźami wobrónichu, ſo bychu kedźbu na jatych dawali. Mój pak ſo pśchezo bóle na boku dźerźachmoj, ſo njebychmoj njetrjebawſchi ludźom na wocźi pśichićhłoj.

Bĕchmoj pak ras jara ſpróſnjeni a hłódnaj, jako k wulkemu wjeſelu nĕkajku holanſku wjeſ nadeńdźechmoj. Twarjenja bĕchu wſchitke po rjadu tawrjene, ale na wſchitkich bĕ widźeć, ſo bĕchu jeno nathwilnje ſeſtajane, a ſo potajſim wobydlerjo hewak druhdźe bydlachu. Koło wokoło wśy ſtejeſche jara wjele woſow ſe žitom. Žito pak w mĕchach njebé, ale w ſudobjach ſe ſchmrĕkoweje ſkory.

Mój žebi nĕtko radźachmoj, hacź bychmoj do wśy ſchłoj abo niz, hacź tam ſtónczńje tola dóńdźechmoj. Ludźo ſo trochu dźiwachu a ſo naju praſchachu, ſwotkal ſmój. Ja ſo pśchi tym ſaſo ja Polaka wudawach, a woni mi to wĕrźachu, wośebje dokelž mózach jim nĕkotre hapy we Warſchawje pomjenowacź, kaž Kamjeńitnu oleſchchnju a tak dale. Ja ſo po Warſchawje mjenujzy trochu ſnajach, dokelž bĕch tam ſ wojatom ſtał, jako bé ſchcźe ſakiki kral tež pólſki wójwoda. Tak mi ludźo wĕrźachu a dachu namaj tež jĕdźe. Krajina, w kotrejž nĕtko bĕch, bé ruſta Pólſka a ludźo tam tehdy wjele łubošće k Ruźam njemĕjachu. We wśy tež piches nóz woſtachmoj a nichtó namaj to njewobaraſche.

Ale na druhi dźeń naju tola ſaſo ſtrożele pśchećłapnychu a mój mohłoj pśchi tym źiwjenje ſłubicź, hdy bychmoh urjo tak pśchiwĕrni njebyli. Tak pak bĕchu woni runje tak ſaſtróżeni jako mój.

Móžeſche hižo wokoło pśchipołdnja być, jako tu žamu dróhu, po kotrejž bĕchmoj mój žem pśchiſchłoj, jedyn derje wobrónjeny módry ruſći pĕſćik žem do wśy ſahaſche. Nĕkotśi ſ tych mjenje ſtrachocźiwych burow dźĕchu jemu napśechćiwo a jeho powitachu. Wojak pak ſ błyſkotatym wokom wokoło žo pohladny a rjekny: „Potajkim jowle waš namakam; tu ſcźe žo wy ſłowali ſe ſwojim žitom, a my wojazy waſcheho zarja dyrbimy hłód cźerpiś! wy ſcźe prawi poddanoju! Schto wjeleſmóžny zar praji, hdyž taſkule wĕ ſhoni?" Takle rĕcźeſche wojak, mjes tym ſo burju wokoło njeho ſtejachu a jeho proſchachu, ſo dyrbi jenož ſadacź, ſchto ſechce, wſchitko dźeńa jemu dacź. Woni mĕjachu jeho ſa nĕkajku ordonnanzu, tohodla mĕjachu tajſi ſtrach pśched nim, myſlźo, ſo hišćeze wjele taſkich wojakow ſem pśchićźeknje. Bychu-li mudrichi byli, bychu wubili naž wſchitkich tśjoch ſe wśy won. Wojak nĕtko pśchikaſa, ſo dyrbja namĕſcźe dwĕ wowzu ſaŕeſacź a pśchihotowacź; a to žo jara ſpĕchnje ſta. Potom hałe wobroćźi ſo won k namaj a cźinjeſche, jako by ſo runje na naju dohladał; praſcheſche ſo teź ja naſchej domiſnu a wo naſchim puću. Mój ſo teź jemu ſa Polakow wudawachmoj, pśchi cźimž ſo won trochu pojmja, jako by namaj njewĕrił. S cźełbu na ramjenju won nĕtko po wśy thodźeſche a tu a tam nĕkajku maliczkoſćcź ſobu kaſaſche, mjes druhim teź dwaj mĕſchtaj, ſ kotrejuž konje žerjechu. Pśchi tajkim pśchethodźowanju pśchińdźe won napośledku ſaſo na mĕſtno, hdyž ſo tej wowzy pjeczeſchtej, a pośpódźe ſo k jĕdźi. Jĕdź jemu njemóžnje ſkodźeſche, a won tej namaj ſoźemu wulku cźaſcź poda. Sbytkne mjaſo pak ſtyka do teju mĕchow.

Jako bĕchu naž popołdnju ludźo na khwilu wopuſchćili a my khwilku ſami, rjekny wojak na jedyn ras namaj, ſo dyrbimoj ſo jenož na njeho ſpuſchćeźecź a ja nim hicź, dokelž chże won teź runy pucź do Pólſkeje. Tajka powĕśćź naju njemóžnje ſwjeſeli a mój jemu ſo ſłubichmoj, ſo ſo jeho wjedźenju dowĕrimoj. Na to wa won tu pjeczeń na ramjo, kroćeſche ſe wśy won a mój ſ nim. Ludźo drje trochu ſe ſpodźiwanjom ſa nami hladachu, bĕchu pak ſnano tola wjeſeli, ſo wojaka tak ruce wotbuchu, a njepokojźichu nam tohodła niźo na pśeli. Pśchi poſlednim dworźe pak ſaſtachmy a naju wjednik ſo nuts poda. Soſpodar da ſo nam njedu napićź a praſcheſche ſo po dalſchim ſadanju. Tuž pocźa wojak, ſo ſebi won jeho kózuch ſobu wośmje a teź nĕſchto drubeje wśdneje draśty a ſo jemu ſa to ſwoju wojeńſku dranu a bŕóń da. Burik drje jara tśikaſe wobliczo cźiniſeſche, ale dokelž jemu wojak praji, ſo je to nuſne a won to bjeſe wſcheho kombźenja dacź dyrbi, won do toho ſwoli. Dołho teź njetrajeſche, a wojak bé zyle jako bur ſwoblekany.

Tak wuſtupichmy ſ domu a nowy pścheczeł naju ſnawa napominaſche, ſo dyrbimoj ſpĕchniſcho ſtupaś, dokelž ſo k wjeczoru bliźi a dokelž je pśenje pólſke mĕſtacźko hišćeze wośom hodźinow ſdalene. Nĕtko won namaj ſlewi, ſo teź cźakaſche jako mój, ale ſo je ſo ruſku wjeſelſku draſtu jenož tohodła woblekł, ſo by ſlepe pśchekraj pśchiſchoł. To bĕſche ſo jemu teź wjele lépje radźiło, dyžli namaj, hacź runjeź bé tóle po poboćźnych pućach khodźił, tak ſo tola njeby woprawdźitym ruſſkim wojakam do rukow padnył.

Tak kroćźachmy dale, hacź ſa nĕkotre dny do pólſkeje wśy pśchińdźechmy, hdyž ſo naju pścheczeł trochu ſnaješche. Sańdźechmy do korćźmy a ſadachmy ſoźmy ſchkleńcźku palenza. Shromadźeni burju tu wośebje na naſ njekedźbowachu, ale ſo mjes ſobu roſrĕcźowachu. Potom ſtorcźi mje nowy pścheczeł do ramjenja a praji mi: „Hladaj, tam toho muža w ſchérej draſce ſnaju, to je wĕtrnikaŕ ſe wśy, ja chcu ſo jemu póſnacź dacź." S tym won ſtanu a ſ wĕtrnikarjej pśchitupi, kiž jeho namĕſcźe ſpóſna. My ju bórſy doreźachmy a won do toho ſwoli ſo mójachmy pola njeho wośtacź. Bórſy pak ſo wupokaja ſo wĕtrnikaŕ ſam ſa ſebje wjele ſ jĕdźi nima, wjele mjenje ſa naſ tśjoch. Tuž ſo ja roſſoſnowach a ſwoju nohu dale naſtajich, ſo bych ſkerje lépje do Warſchawy pśchiſchoł.

(Pokrać̆owanje ſćehnje.)

a šěroko znaty jako wustojny krawc. Tehodla přejemy jemu wjele zboža do přichoda a Božo žohnowanje.

Z Marlijneje Hwězdy. W klóštrskej zahrodze je mjedwjedk (Maulwurfsgrille — Gryllotulpa) wulkeje škody načinił. Na jenej přěstrjeni 5—600 kósnych metrow wulkeje nimale wšu přesadu zničił, tak zo dyrbješe so znowa sadźeć. Hdyž za škódnikom pytachu, namakachu na mjenowanym blakn nic měnje hač 236 tajkich ničerjow rostlinow. Samčka wjerći do twjerdeho hruzla pod zemju dźěru, wuhrjeba za młode lěhwo k hnězdženju a połoži do njeho daloko přez 100 jejkow. Po skóncenju tajkeho čerwjenja zatyka zakhód a přewostaji wuhlenjenje čopłemu słóncu. Mjedwjedk rozzežerje ze swojimi wótrymi žratnikami nóžku abo hłubik wšitkeje w blizkosći rosćaceje zeleniny. Tutón instinkt jo runje won k wobdźiwanju. Z tym wobara, zo lopjena městnosć, hdźež su jejka skhowane, njewobsćěnja a tak wulchnjenju njezadźěwaja.

Z Kukowa. Jedyn wonkowny rjemjeslnik založi před krótkim do delnjeje korčmy a wostaji swoje motorske kolo před korčmu stejo. Tutu přileżnosć wuzi khrobły młodźenc a jědźeše bjez wědźenja wobsedźerja njemdrje po wsy horje. Srjedź wsy zrazy do murje a nabi sej na hłowje krawjacu ranu. Móže hišće wo zbožu rěčeć, zo je hišće tak wothěžało. Lěkař zaši ranu, štož dalšich sćěhow njeměješe. Khětro wobškodźene motorske koleso dowjeze na blak wróćo, hdźež bě je wzal. Wobsedźerja potrjechi wulka škoda, na 80 hriwnow. Bjezswědomity jězdźeř njezamóže je zarunać.

Z Miłoće. Wobžarujomne njezboże sta so zaňdźenu wutoru w Handrikec skale pola Brěznoje. Dźěłaćeř Jan Šwórca přińdźe mjez dwaj ćežkej kamjenjaj a so wosebje wokoło hjedrow tak ćežcy zrani, zo dyrbjachu jeho hnydom do Kamjeńskeje měšćanskeje khorownje dowjesć, štož sanitetny awto wobstara.

S jamy „Jilje“. Njedźelu wjećor wokoło 8 hodźin so na leżownosće jamy Jilje powětrowy ballon puščeši, kotryž bě ſ nětkotrymi muženi wobhađeny njedźelu popołdnju w 4 hodźinach w Barlinje wotleća. Ballon ſu w hromadu składli a po železnišu do Barlina wróćili.

Z Miłoraza. Wčera swjećeše knj. W. M. Kralowa swoje 84lětne narodniny. Je z najstaršej wosobu we našej wjesey. Bóh luby knjez, kotryž jej tak wysoku starobu dari, jeje lube lohnuje a jej hišće wjele strowych, wjesołych a zkmužnych lět spožći.

Ze Slepeho. Njedźelu je so tu třělcowski swjedźeń wotměł. Kralowsku dostojnosć sebi towaŕ Kowalik wutrěli, 1. ryćeŕ bu towaŕ Pawoł Jakubik, 2. ryćeŕ póstski agent Hans Berton.

Přilopk

* **Dalše zakrjoćenje pšećeljiwo kommunistam w Čjechach.** Wyšnjosće w Čjěchoslowakiskej dale pšećeljiwo kommunistam zakrjoćeja. W Prahy su někotrych wuczomcow wyšich šulow dla rozšěrjenja kommunistiskich lićakow pšećeljiwcheli, tola hišće njejsu žanoho ſ nich saješi. **Sdobom je wyšeznosć studentiske sjednoczenstwo „Čjechowjeny studentiši zwjazk“ rozpuščiła** a pola jeho pšehladowy Hermanna Hellera bydło pšeprajtała. Wjele pišmow a towaŕstwowe žamoženje je sebrała. W jenym liśe, kotryž je towaŕstwo jenemu žónskemu towaŕstwu napisało, zo žony napominaju, so bychu pšećeziwo wojeŕstwu a ćěrjenju narodnemu hibanju dźěłali. W pšećeziwjenju pšećeziwo wojeŕstwu so podrohwanje a wohrożenje ćěskoslowakiskeje republiki widźi.

Ducy z hermanka

W Kulowje bě hermank. Tež Mosdźerjez Handrij bě swojeho tolstehu brunaka do Kulowa pšichinał a jara derje pšechodał. Sa njeho kupi žebi nowehu konja, ćij drje njebě tak nahladny, tola runje po pjenjesach a Handrijej žyle praswy. Tohodla dla bě tež jara spokojom, hdyž po kupi hišće bromadku šwjetych tolerkow do kožaneje móchnje šupaše. Snaty wuj chžyše drje jeho nětko je bo korčmy na „liptok“ sećahnyć, tola Mosdźerjez Handrij bě mudry a šaporé žo. „Hdyž mašch pjenjesy pšchi sebi, njeje radno, hač bo cźmy žo po zusych pućach waleć“, mnyślešche Handrij; „dyžu radšcho khwatać, so wo dnjo domoj pšichidu.“ Tuj wotwjaša swojeho konja a ćěrješe žo ſ nim pomalu dom; bě drje jemu khětro ćěžko, tak nać wutroby stupać, tola troschtowaše žo: „wšchak móžu žebi duzy po puću nětdże do korčmy pokoćiś.“

Bě hižo cźmiežła, hdyž do poślednjeje wožy pšchibna; hać dotal njebě je hišće do korčmy nawabiś dał, tola nětko šeła je jemu žołdt tola ćěrkvo jara žłaby. „Schto by žo pšeco ke korčmarjezom na chwilu sa ćšće cźapnyć šoł!“ bórbotaše do žo. „Pucź je mi nětko derje šnaty, bojeć žo njetrjebam — jym derje pobyt, tuj šmě žebi tež dobroty popšećeć! njeje wěrno, brunako?“ Njewěm, hać jemu kóń rozumješe; kiwaše jeno hnu! hnu! — Handrij pšchiwjasaše šchi konja pšched korčmu štupi do šiwy: „Pólku ćšiteho!“ — Pólka mjeješe ćěrkvo wutku šchiju, tuj bě žo ſ njej bóle wušcharował, dyžli napoił. „To dybju žo hišće ſ jenej pożwlnić.“ Skasa nowu pólku, kotraž mjeješe šcherćhu šchiju. Ale to bě jemu runje kaž ſ lubu! ſ teje nětko wšcho na dobo wukluknu, so ani palenjej „ša schmakom“ njepšchinđże. „Hejda! korčmarjo, nalij hišće jenu!“ — Pšchi tśeśej pólzy hakle šćišła, to palenj wopraważe pola wutroby hrěje. A nětkle runje, hdyž bě jemu najlepje šeźłodźało, na dobo stanyć? „Tyerlašće! — Hejda! korčmarjo, nó dha hišchcze jónu porjeżć!“ Tak Handrij dale ptješeše; na dobo šeła je jemu, kaž by dyrbja! ličiś, kelko pólkow je hižo powróćił: šaschtapi porst do cźoła — wobohi! njewjedźeše žo dopomnić, hać ma prénju abo pożledniju. „Ł kóž dundr! schtó ludże dołho myślić! — wupiju hišchcze jenu!“

Lědma běšche žo do noweje pólki dał, pšchibna žo zyka ćěrjóda hermanšich ludźi.

„Ah, hlejeće wschak: Mosdźerjez Handrij!“ wołachu jedyn pšchenu druhehu. „To žebi dam lubiś, takle pěknje w khlóbuku šedźeć — hola! Handrijo, šchmórń dźe thanu liptoka! by dźenża je wschěch najlepje pobył — schto, ty njechaš? ſ haŕbuu žo, so žebi dobrych pšcheźelow tak malo ważiśi!“

„Běrtik! moje dła daun!“ wotmołwi stónćnje Handrij pothmurjenje. — „Běrtik? jeno běrtik? to je mało!“ — „Cźaśo žu drohe a pjenjeśy žadne — korćmarjo nalij!“

Korćmaŕ pšchinješe, kaž bě žo jemu kašało. — „Tu maśch pjenjeśy!“ bjeśe Handrij, wulka móśeh cźahajo. — „Ty chźeśh hižo domoj? — Ha! won chże cźekhnyć, so njeby trjebał niczo wjazy dacź! haŕbuj žo, Handrijo!“ — „Je hižo posdże a mam hišchcze schwarny pucź.“ — „Wołtań jeno hišchcze thwilu ſ nami! Daschch thanu liptoka, dowjedźemy cźe domoj.“ — „Ja žo žanu dom namakam!“ — „Ale Handrijo! ty dyrbiśh pšches leś a maśh pjenjeśy — hdyž takle tijo, schtyrjo na dobo na tebje je leża wulcźa —.“ „Ja, moje dła! ja žo jich njeboju, a kyrnjejch dźeržo pšchiśchi: chżu jim kadźiś, so by žo jim zyły tydźeń stycka'o!“ — „Druhdy je tola wschelako — a schkoda tych rjanych pjenjezkow. Kup nam ſ najnjeśicha hišchcze liptoka, so tola wschitko paduchaŋ do huby njewališch!“ — „Toho žo njebojeże! Sdymu žo na konja, a dyrbjałoch ſi žo mi ſlé sejbrać, cźekhu, pšedy hać žo schtó dohlada!“ wotmołwi Handrij hordże a ptaćejsche swojo worźišnu.

Jeho pšcheźeljo mikachu a kiwachu žebi mjeścjo njeho, kaž bychu žo chżyli ſrěćeć; na dobo postanychu jedyn po druhim. „Hdyž nihdy njechaśh, tak teŕ my dźemy dale! W Božemje!“ — dźěchu še jimy.

Sa thwilku teŕ Handrij stawy. Stejo roshladowaśche žo pó śimje; něschto žo jemu prawo njesła. „Schto? nano korćmarjez, ty žu teŕ dźenża pjany? — Haha! kiwkaśh dźe žo ſ jeneho boka na druhi, kaž by runje stacź njemóhł! Cźakaj dźe, njech cźe ſa ruku pšchimnu, hewak hišchcze žo do śrjedź śimy kulišch, a potom śměju harn.“ Korćmaŕ jemu derje rośumjeśche, žmějeśche žo mjeścjo do žo. Handrij powiźmu žo jemu kaž brěnjo pluwoŋ ſa ruku: „Takle! ale dźerź žo mje krućze, so njekiwknjeśch.“ Cźerćhaśchtaj w hromadźe do duri, tu žo Handrij korćmarja puśchći, tola hrabny hnydom dale ſa durjemi. „We Bożemje! korćmarjez, śpi strowy!“ Prajizy śchmataśche žo po śeśenach won ſ žwojemu konjej.

„Nětko runu schćeźku domł“ bórbotaśche do žo, konja wotwjasujo. „Śmu žo na konja, a to śměju žo prawje derje.“ Prajiwschi chżyśche žo na konja śiśeśej, tola bě žo trochu misko sahnał, tuj bydźe žo nětchto hłubje do błóta. „Nichtó žo na konju njenarodźił!“ troschtuje žo Handrij a śpytuje ſ nowa ,tola bórsy žeđźi na druhim boku w błócźe. Handrij bě dźenża śćerpny a kóń toho runja śtludny, tuj śmědźeśche dale śpytowaćź, kak njeńdże žo to błócźe śyda. — Schtóż dołho wuknje, śkónćnje nawukneje! a teŕ Handrij wuknješche, doniż na konju žedźo njewośta.

Nětko dźeśche śpěchnje domoj. Pucź bě runy a jchčeŕki, tuj njemóźeśche žo kóń šabłudźiś. Handrijej pak žo na konju tak šalubi, so śtónćnje wuśmy. Tak ani njeśhoni, hdyž do kěża pšchindźeśchtaj. Kóń śtupaśche staru cźěť dale, a Handrij śmorcźeśche jemu prawje „staru“ — na dobo śebra žo na boku w thójnach dźiwje wotkanje, ſ bobom wusłećachu ſ kěża schtyrjo, pjeczo cźorni muźojo: jedyn hrabny konja, druhi torhmy Handrija na śemju, tśeći wołaśche: „Geld odr ładn!“ — Handrij bě žo tak śaśtrójił, so žebi ani njeśwěri na pomoz wołacź, abo wo miłośćź prożeć. To wschak hy jemu tež mało pomhało, pšchetož paduśchi běchu bjeśbóžni ludźo: maŋachu jemu do wschěch śakow, kulachu jeho po śemi, jedyn cźahaśche ſa nośy, druhi dreśjeśche śa hłowu abo śa ruzy; wschě śtawy chżychu jemu śebracź. — Hdyž běchu jeho doścź wochłowali, kadźichu jeho śaśo na konja, tola runje na wopat, so bě hłowa ładny, wopuśch w prědku. So tola njeby wotpadnył, śwjaśachu jemu pod konjom nośy; wusdu śawichu ſ jenym końcom do wopuśche, druhi dachu jemu do ruki. Na to śeśchipachu konja ſ króśtej kałuśu a huj! „łostenegesan!“ jěchaśche Handrij po nowej módże do śwěta. Nětko hakle žo dopomni, so dyrbi na pomoz wołacź: śatrubi, schtóż jeno schija djerźeśche, tola ſ tym žebi konja hišchcze bóle śpłoschi. Chżyśche jeho prawje krućze wupšchimacź a śdźerjećź, torhaśche śa wusdu; tola kóń toho łóhło śwućeny njebě: śtawaśche prědkom a je śady, so Handrij jeno kaž do wschěch bokow wotkłotowaśche — nětko njewjedźeśche žebi hinak pomhacź, khiba žo krućze śepschimacź a do śwojeho njeśhoża padacź. Kóń nóžkowaśche wschón dźiwi dale, na pożledniu pak tola wuśtawaśche. Handrij žo pocźa roshładowacź. „Ah!“ wodychnu ſ żyłej wutrobu, widźo so je śrjedź wožy. Lědma bě žo trochu śbrakał, śabórcźa žo błikło pšchi nim: „Schtó tu je?“ ſ bobom hrabnu nětchto ſa konjom, so dyrbješe śastacź. Handrij tutón błóh derje śnajeśe. „Luby, ſ oty śtrážnikoł pomhaj mi, mojemu konjej žu paduśchi błowen kradnyłi!“ — Śtrážnik niczo njewotmołwi, śtupi jeno bliże, so by kpje widźał. „Sahaha! to hišchcze żiwy njeśhym wohladał! Hahaha!“ — „Boże dła, pomhaj mi še konja a dowjedź mje domoj cźu cźi jara derje śapłaćicź.“ — — Sa khwilu njedźeśchtaj žo Handrij a śtrážnik ſ Mosdźerjezom do dwora. — „Boże dła, njepraj mikomu niczo!“ napominaśche Handrij śtrážnika a ptaćejsche jemu ſ wulkeje móśchnje, kotruž běchu žebi paduśchi še wschěm khwatkom śabyłi, abo śabyć chżyłi. — Śtrážnik tyłmy ślěbornaki śmějo do kapźu a dźeśche po żyłej wšy trubicź — so je Mosdźerjez Handrij śnak ſ hermanka pschijěchał.

Najnowiše z cyłeho swěta

— Pschi Ssokolskim Kamjenju w Sakśel Schwizy žrjedu Hitlerski hólz ſ Halle pschi łajenju nětdże 20 metrow hłuboko padże. Mon žebi rjap śrani a sanitetnizy jeho do Schandawskeje khorownje dowjesechu.

— Nad Zahanom w Schlesyskej žrjedu schporiśtej katadle ſ tschidłomaj do žo storcźiśchcej a žo śwerćiśchcej. Pschi śtrażenju na jemju žo wjednikaj wobeju łćadłow a hobuleczajej śarahychu.

— Pola Uschiży w Juhožtowjanskej autobuž do 50 m hłuboke jamy padże. Wóś žo docźiśa rosbi, djżewjej wožobow śrani žo cźeśko, śi lokko.

— Wobytaŕ Londonskeho łajwajeho parka je śe śwojej njekedźbliwosću žiwjenje śhubił. Nahły wětśik jemu kłobuk ſ hłowy wja a do łajwajeje kletki śdu. Muž śpyta po żelejnej łćžkyj horje śaléśej, so nadźijejo, so kłobuk śajo dośtanje. Nadobno pak 4 lawy muża śhrabnychu a do žwojeje kletki śejahnychu. Na to jeho 40 m dołko wlećechu a wo njeho torhacź počachu. Wuśtrójeni pschihladowarjo śtrażnikow sawołachu, kotśij śamóchu lawy hakle wot jich wopora wotehnejć, jako běšche pschepośje.

— We Walenzijj w Schpaniskej žo w nozy ſ śchtwórtej podrużnizke tworjenje śażynny. Haž do ranja wuhrjechu 13 cźełow a dweju mrějazeju. Możno je, so hišchcze wjazy morśenych pod rospadankami leźi.

— Nowy wichor je dołhorańśchi mócźśi brjoh pokłuby Koreje potrjechił. Po dotalnych powěśćach je ja 167 tyśaŕśkich cźołmow podnórił. Nětdże 900 ludźi je žiwjenje śhubiło.

Zběrka za Čerwjeny kříž.

Porjad dnja Čerwjeneho kříža za Budyšin. — Sobotu 9. junija. — **Zběrka po wšitkich dróhach města. Njedźelu 10. junija:**

We 8 hodź.: Wupowěsnjenje němskostatnych khorhojow a khorhoje Čerwjeneho kříža na Žitnych wikach.

Wot 11 do 1 hodź.: Zběrka po dróhach, kotruž wotměja wjednicy organizacijow Čerwjeneho kříža na Žitnych wikach, Khěžorskej drózy, Bismarckskej drózy a Lubijskej drózy.

Wot ½1 do ½2 hodź. koncert na Žitnych wikach.

W 6 hodź. swjatočne delowzaće khorhojow.

Po domach zběra so z liščinami. Wobsedźerjo khěžow so prošа, lišćiny swojim podružnikam pósłać a ze zapisanymi darami 13. junija k wotewzaću přihotować.

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Anläßlich der Wiederſehensfeier der ehemaligen 103er wird die **Polizeiſtunde** in den Nächten **vom 9. zum 10. und vom 10. zum 11. ds. Mts. für den Stadtbezirk Bautzen aufgehoben.**

Bautzen, 7. Juni 1934.

Stadtrat, Polizeiamt.

Hamtske woziewjenje z Kamjenca.

Auf Blatt 27 des **Genoſſenſchaftsregiſters**, betr. das **Kornhaus Kamenz**, eingetragene Genoſſenſchaft mit beſchränkter Haftpflicht, mit dem Sitze in **Kamenz**, iſt eingetragen worden:

Gegenſtand des Unternehmens iſt

1. der Ein- und Verkauf von Getreide, Mehlprodukten aller Art, von Futter- und Düngemitteln ſowie überhaupt aller landwirtſchaftlichen Roſtoffe und ſonſtigen Bedarfsgegenſtände. An angeſchloſſene Genoſſenſchaften und andere juriſtiſche Perſonen kann zur Beſicherung deren Mitglieder auch eine Warenabgabe im großen erfolgen.
2. die Schaffung ſonſtiger Einrichtungen zur Durchführung der unter 1. genannten Zwecke, insbeſondere die Unterhaltung einer Sparkaſſe zwecks Annahme verzinslicher Einlagen.

Amtsgericht Kamenz, am 5. Juni 1934.

Am 8. Juni 1934 ſollen

vormittags 9 Uhr in **Kamenz** — Sammelort: **Gaſthof Kronprinz — Sofa und Ladentiſch,**

vormittags 10 Uhr in **Prietitz** — Sammelort: **„Lindenhof“ — Schreibmaſchine und Mende-Empfangsgerät,**

vormittags 11 Uhr in **Elſtra** — Sammelort: **Hotel Herrnhaus, Elſtra — verſchiedene Möbel, 2 Federbetten, 3 Matratzen, verſenkbare Nähmaſchine, Heilapparat, Klavier, Schrankgrammophon, Oelgemälde,**

nachmittags 14 Uhr in **Kindiſch** — Sammelort: **Gaſthof Kindiſch — 1 Büfett**

meiſtbietend gegen ſofortige Barzahlung verſteigert werden

Der Gerichtsvollzieher beim Amtsgericht Kamenz.

Towaŕstwowski powěśtnik.

Bukecy. Zwučowanski wotrjad. Njedźelu 10. smažnika pop. w 2 hodź. wotměwaju so na zwučowanišću w Mješicach wubědźowanja. Prosymy wo wobdźělenje bratrowskich jednotow. Wječor pola Stangec zabawa. Načolnik.

Hornja Hórka. Serbske towaŕstwo „Łužica“ wobdźěli so přichodnu njedźelu, 10. VI. 34, při 60lětnym swjedźenju podpjerańskeho towaŕstwa w Hornjej Hórcy. Zhromadźi so w ½1 hodź. pola Hensleho hościenca. Wo bohate wobdźělenje so prosy.

Předsydstwo.

Pančicy. „Lipa Serbska“ (mužscy) ma sobotu, 9. junija, wječor we wosmich w Pančanskim hościenca ważnu zhromadźiznu. Přińdźo wšitcy a pokažo z tym swój zajim. Nowe sobustawy so přijimaju.

Předsyda.

Serbski spěwny Zwjazk w Domowinje. Po dorěčenju z knjezom wučerjom Nawku-Radworšskim, kiž koncert w Radworju nawjeduje, spěwamy na zležo sćěhowace spěwy: 1. Hory módre (B. Krawc). 2. Dobry wječor, maćerka (Pilk). 3. Čertowa reja (Pilk). 4. Za Kamjencom (Krawc). Tehodla do dźěła!

Hłowny dirigent.

Zoki

mako, jara płačizny hódno 60, **45 pj.**

flor ze židu, 70, 60, **50 pj.**

najl. židz. flor, wuriadna dźerživ. se **95 pj.**

asartne newosece 1.50, 1.20, 1.— hr.,

balma, pl.-čorna, 60, 40, 35, **27 nj.**

čista wolma, čorna a pla. wot **75 pj.**

zoki, přeciwo počenju 65, **60 pj.**

Najwětši wubjerk! Na truše płačiny!

Alfred Vogel

při Kronprzyncowym mosće napřeciwo Serbskemu Domej

nohajcowy a rukajcowy rězk

Serbow kupny dom

Wołmjane tkaniny, wušiwane, za fale a rubišća, 100 cm šěroke mtr. **4.75**

Wołmj. muslin za fale mtr. **1.95 1.50 0.95**

Tkaniny z wumělskeje židy, pisane, za fale . . . . mtr. **5.50 2.95**

Tkaniny z wumělskeje židy, čorne a pisane, za khuty, 85 cm šěr. **6.50**

Wołmjane tkaniny za spódnje suknje, zelene, čerwjene a módre . . . . . mtr. **2.85**

Wal, k wušiwanju, za jaki, čorny . . . **7.50** smuhaty **4.95 4.50**

Pozamenty, cankow. wobsadki, francy

Fale, ze zatenka abo indanth. **3.20 2.50 2.25**

Kapički, pisane . . . . jena **1.65, 0.95**

Banty za holcy **0.85 0.50**

Banty za žony, molow. a wušiw. **1.35 1.10**

Snórki, z moireja abo tafta, w čornej, běłej a tóžojtej barbje, we wšěch šěrokosćach

Rjane nowe tkaniny za šórcuchi a wšu druhu serbsku drastu

Schaaf

Nowe Kamjenc

na Bohatej hasy 20 — na Dźiwadłowej hasy 1

Dobre čehnje k sebi

Rjadowe dekoracije

hodźe do khorhołow

hnydom najtuńšo dodawa

Lenke

w Budyšinje,

Kěžorska dr. 22. tel. 3929

Meble

w znatym solidnym wuwjedźenju najtuńšo pola **Despang** mjetko na Mosk. kowej dr. 17

Stóž

swoje twory w nowinach n'eposkića, nima kupcow. Tohodla n'emóže nichtó, kiž ma nješto na předaj, to bjez nawěšćka činić!

Słomniki tunjo

Wurker, Zwonk. Lawska hasa 10

303 kolesow

předach hižo tute lěto, dopokaz to, zo móžeše tež Wy pola mje přihódnje kupować. Wokoło 300 kolesow na składze. Po přeču płačenje w dźělbach.

J. Schieback, Mužak. dróha 4

„Kołowokoło dnia z casnikom Hebolda"

wukhadźa jónoš w tutych Nowinach. Słódnje w přichodne pokrańowanje tutych **časnikowych słowčkow** wot firmy

Fritz Hebold, fasnikar w Budyšinje, Dźiwadłowa h. 6, I

Schulze

Před Suleńskimi wrotami 2

Najwětši wubjerk Najnuše nowiny! Přijimaja so mandželske požčonki Wobkładajce sebi hnez mučenja mój bohaty skład

Gardiny

kanafasowe, jara a płačizny hódne pola

Kurta Erlera na Žitn. wik. **28**

Žnjeńske mašiny

za wěc zamóry, nowe a tjejbane, ma wšitki skład firma

Hermann Künzel

w Budestecach

Telefon čo 219. Stajne a dobre posłużenje nastupajo reparatury narunanki a montaru.

Spušćomna

holca

so k 1. julijej do ratařskeho dźěła pyta

w Časecach čo. 9

Spušćom neho **wotročka**

pyta hnydom

kubłoŕ Corlich w Kanecach

pola Pančic

Spušćomneho

pohonča

pyta k 1. julijej

Čyž w Kašecach

Meble

polstrowane twory

jednotliwe meble kupujće tunjo pola

P. RUBELA Mužak. dróha 4

Rěkaj serbscy!

Mam swoju polstrowarnju

Mandželskemu požčonki přidźelam

Pomhajće nam dobyć nowych čitarjow!

Spanske jstwy

kuchinje / jědźeńnje

polstrowane meble

kaž też wše **jednotliwe meble**

najtuńšo a we wubjernym wuwjedźenju pola firmy

Fr. Wenzel w Budyšinje

w Serbskim domje

Mandželske požčonki so přijimaja

Menschen dienen, Menschen helfen!

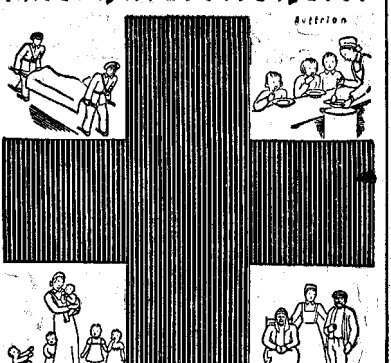

Rotkreuztag

9./10. JUNI

Nihdźe tak tunjo!!!

Najlěpši **holandski tobak** tily za **75, 40, 30 a 25 pj.**

Za krótki čas předawach někotre centnarje, wuniwajće tuńu **wurjadnu składnosć**

E. Simon

cigarowy wobkhod w Budyšinje w Serbskim Domje

Rjećazy za past wu

z wuzdu a kolikom pola firmy

Schneider a Schulze

na Kamjenčnej hasy 13 znapřeča Serbskeje cyrkwje

Wupředawanje firmy K. R. Lory

Suleńska hasa 9, dla spušćenja wobkhoda

žonjace a mužace rukajcy z tkaninow, počinajo z 0.70 hač do 1.— hr.; **w koži,** poč. 2.50 hač 3.50; **kornarje,** kus po 20 hač 30 pj.; **zwjerśne košle,** 1.75 hač 2.— hr.; **wjazaki,** počinajo z 20 hač 80 pj.

76 Seiten stark, mit Weltprogrammen, vielen Bildern und Artikeln

Die bestausgestattete und inhaltreichste Deutsche Funkzeitschrift

Mit Gratisversicherung

Monatsabonnement nur 85 Pf. durch die Post. Einzelheft 25 Pf.

Probeheft gern umsonst vom Verlag. Berlin N24

Zawołajće telefoniscy

Budyšin čo. 2687, maće-li mały nawěšćk abo ważny podawk we Wašej wsy abo wokolnosći wozjewić. Hdyž do Budyšina přijdźece, móžeće w Serbskej kniharni nawěšćk zapłaćić abo wudawki sebi dać zarunać. Serbska kniharnja to rad čini, dokelž chce přeco to »najnowše« swojim česćenym čitarjam poskićeć.

Dźěćace kolesa

we wšěch wulkosćach na tunjo

Jan Schieback

na Mužakowskej drózy 4

Čitajće serbske knihi

Płaćizny wo 25 procentow znižene!

Z čitanjom nabudźeće zdźěławosće a rozhlada: dobra kniha je najlěpši přećel w čežkich khwilach

W zběrcy „Dom a swět", kotraž hromadźi najlěpše dźěła serbskeho pismowstwa, namakaće za sebje a za swojich lubych jako dar přecy nješto přihódneho.

1. Alois Jirásek: **Filosofska historija.** Powědańčko 0.80 hr.
2. Józef Nowak: **Swobody niewiesta.** Swjedź. hra —.40 hr.
3. J. Lorenc-Zaleski: **Serbscy riekowie.** Powědańčko 0.80 hr.
4. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.** 0.80 hr.
5. Mato Kósyk: **Pśerada Margrofy Gera.** Dolnoserbska episka pěseń —.40 hr.
6. Marja Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko. —.40 hr.
7. Mina Witkojc: **Dolnoserbske pěsńe. II.** wudaće —.40 hr.
8. M. Kubašec: **Khodojta.** Hra w tśoch jednaniach —.40 hr.
9. J. Bart-Ćišinski: **Nawoženja.** Narodna-episka baseń 0.50 hr.
10. **Ruske byliny** z drjeworězami Měrćina Nowaka. 1.60 hr.
11. J. Lainert: **Wyskow sapy, sylzow kapy.** Basnje —.40 hr.
12. T. Nováková: **Na farje.** — **Halžki.** Powědańčky 0.80 hr.
13. Pawoł Kśeńcmaŕ: **Rai myslow, sonow z łužiskich honow.** Basnje —.40 hr.
14. Mato Kósyk: **Pěsńe.** I. źeł. 0.80 hr.
15. Mato Kósyk: **Pěsńe.** II. źeł. 0.80 hr.
16. Božena Němcová: **Baruška.** Powědańčko. —.40 hr.
17. Adolf Černý: **Serbske hobrazki.** —.40 hr.
18. B. Němcová: **Ziwa Bara.** Ze žyweńa pastyrsk. žowća —.40 hr.
19. Romuald Domaška: **Pokładow pytaś.** Le chevalier de saxe. Stawiz. powědańčcy 0.80 hr.
20. J. Lorenc-Zaleski: **Kupa zabytych.** Roman serbskeje pytaceje duše 0.80 hr.
21. Jakub Bart-Ćišinski: **Basnje z młodych lět.** 0.80 hr.
22. B. Němcová: **W groźe a pód grodom.** Powěd. —.40 hr.

Wjazane zwjazki su 40 pj. dróšše.

Nakładuje Koło serbskich spisowaćelow

Wšě knihi předawa:

Serbska kniharnja w Budyšinje

Džak

za wšitku namaj při naju kwasu wopokazanu lubosć a česć za bohate kwasne dary a mnohe Božopřeća ze wšěch kónćin serbskeho kraja. Też wšitkim lubym serbskim spěwarjam a spěwarkam z Bukec a wokolinow, kotřiž su namaj naju wěrowansku swjatoćnosć w Hrodźišćanskim Božim domje na tak hnujace wašnje porjeńšili, knjejej fararej Krawcej a nam bratrej Hajnje za jeno wokřewjace słowo a skónčnje też wšitkim lubym Komorowčanam za lubozne powitanje wuprajamoj z tutym naju najwutrobniši dźak a zapłać Bóh!

W Komorowje, dnja 8. junija 1934.

Jurij Šewcik a mandželska
wódź. Lowkec

Přiloha k čisłu 131 **SERBSKE NOWINY** Piatk 8. junia 1934

Starosłowjanske wojerstwo *

II. **Wójnska taktika a wojerske wotdźelenja.**

Hižo wot prastarych časow sem čehnjechu ludy do bitwy po wěstym rjedźe a po wěstym přihotowanju a zestajenju wójnskeho plana. Wójsko so zrjadowa tak, zo by mohło nanajwuspěšnišo a nanajraznišo wojować při połnym wužiwanju wšěch družinow brónjow a wotdźelenjow.

Też stari Słowjenjo njewojowachu bjez wěsteje taktiki a zrjadowanja wójska.

W najzažišej dobje drje, hdyž Słowjenjo wojowachu z Romjanami a Pyzanćanami, wuznamjeni so słowjanska wojerska taktika z wěstej njeporjadnosću. Staroromscy a greksey spisaćeljo praja, zo Słowjenjo při Delnim Dunaju w lěsatej a bahnatej krajinje so wuhibowachu wjetšemu wotewrjenemu wojowanju. Woni so jenož skhowachu w lěsach a bahnach a wottam pospochi a njenadźiecy njepřećelow nadpadowachu, po čimž zaso ruče so wróćichu do lěsow a bahniščow. Jich móc běše w nahlosći a lesćiwosći.

Hdyž pak tola měješe dóńć k wotewrjenej bitwje, postupowachu najprjódcy z wulkim wołanjom a z wulkej haru do přódka. Hdyž njepřećel da so zatrašić, walichu so ruče na njeho z cyłym wotmachom a z cyłym wójskom. Hdyž wšak njepřećel so njeda napłóšić, njepušćichu so Słowjenjo ani do bitwy, ale spytachu njepřećelow wabić do lěsow, hdźež Słowjenjo najradšo wojowachu. Husto Słowjenjo też po zdaću čěkachu, zo bychu potom nahle so wobroćili a njepřećela njenadźiecy z boka přimali. Słowjenjo běchu też mištrojo w tym, njenadźiecy a njepytnjeni nahle nadpadnyć města njepřećela a je dobyć.

Takle běše to w dobje, hdyž Słowjenjo so prěni króć zetkawachu z romskim wójskom. Z wojerscy derje wuwučowanym a wuhotowanym romskim wójskom wojować we wotewrjenej bitwje, by była njemudrosć. Wšak też stari Germanojo we wojowanju z Romjanami nałožowachu taktiku njenadźiteho nadpadowanja

Słowjenjo też pozdźišo často nałožowachu staru wuprubowanu taktiku. Wómy to we Khorwatach we IX. lětstotku a wo połobskich Słowjanach, kiž na to wašnje wójsku čežkich němskich rycerjow husto zeškodźachu.

Wo podunajskich Słowjanach so też piše, zo móžachu w bahnach dołho wutrać podnórjeni spody wody, doniž njepřećel nimo njepřeńdże. Při tym dychachu přez stwjelca. Też při wojowanju w bahnach běchu Słowjenjo mištrojo.

* * *

W pozdźišim času, na kóncu póhanskeje doby wšak też Słowjenjo hižo wojowachu porjadnje we wotewrjenej bitwje, zrjadowani do wotdźelenjow a po wěstym rjedźe a porjedźe.

* Prěni nastawk tuteje serije wozjewichmy w 123. čisle Serbskich Nowin pod napismom: „Wojerske organisacije *starych* Słowjanow."

Też pokhod sta so w rjedźe. Słowjanske wójsko we wěstych wotdźelenjach postupowaše. Mjeńše wotdźelenje rěkaše „četa". Tuto słowo je prasłowjanske a namaka so (nimo łužiskich Serbow) pola wšitkich słowjanskich narodow. Wjetše wotdźelenjo rěkaše „połk". Też połk je wšosłowjanske słowo, ale wučeni praja, zo je germanskeho pokhoda a zwisuje z němskim „Volk". Kóžde słowjanske wotdźelenje měješe dwoje znamjo, swoju khorhoj a swoje hesło. Zaklad połka běchu drje jenotliwe rody. Połk bě mužstwo wěsteho rodu abo spłaha. Hakle pozdźišo bu z połka wotdźelenje z wěstej ličbu wojakow. Tuta ličba wšak njebě stajnje ta samsna. Běchu połki ze sto mužemi. Najbóle wšak měješe połk tysac mužow. Tak Lutecy čehnjechu do bitwy na Tongerje z 30 000 mužemi w 30 połkach.

Widźimy z toho a z druhich powěsćow, zo na kóncu pohanskeje doby, potajkim w X. hač XII. lětstotku słowjanske wójska hižo wojowachu w dobrym porjedźe a też hižo we wotewrjenej bitwje *so měrić móžachu* z njepřećelom.

Přichodny nastawk: „Khorhoje a druhe wójnske znamjenja."

Cyrkwinske powěsće

2. njedźela po žwjatej Trojizy, 10. junajnika 1934.

S Budyšchina.

W Michałskej zyrkwi rano w 7 hodź. serbske Boże wotkazanje (farař Kapler), we 8 hodź. serbska a dop. ¼10 hodź. němska Boża žłužba (farař Tischer), pop. ½3 hodź. Boża žłužba za młodźinu.

*

Krajnozyrkwinske sjednoczenstwo w Budyšchinje při Połnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. ½11 hodź. swjatk dźěćzi; pop. ¼4 hodź. lětny zwjedźenc w Kwětkowym Dole (wječorna shromadźizna w Budyšchinje wupadnje). — Pónjedźelu wječor we 8 hodź. shromadźizna sobustawow; srjedu wječor we 8 hodź. swjatk młodźiny za młode hołzy; štwórtk wječor we 8 hodź. biblijska hodźina; sobotu wječor we 8 hodź. swjatk młodźiny za młodźenzow. — Njedźelu 10. junija wječor we 8 hodź. biblijska hodźina na Židowje.

Shromadźizny swonka Budyšchina: Njedźelu pop. ¼4 hodź. *w Kwětkowym Dole*, wutoru wječor we 8 hodź. w Budestezach, srjedu wječor we 8 hodź. w Bjelopjazach, pjatk wječor we 8 hodź. we Mulkej Dubrawje.

Shromadźizny za žony: Njedźelu pop. w 3 hodź. we Bukezach, wutoru wječor ½9 hodź. w Semjazach, srjedu wječor we 8 hodź. w Lubiju, pjatk wječor ½8 hodź. w Hornjej Hórzu.

Kóždy je wutrobnje witany!

S Barta.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boża žłužba, dop. ½10 hodź. rozrěčowanje z konfirmowanej młodźinu.

Pónjedźelu wječor we 8 hodź. w Suborniczym biblijska hodźina (sjednoćenje wothladar Peters).

Pokhowanje pošlednich woporow Bugginskeho njeboja.

Žarowańska žwjatočnosćej při rowach žmjertnje snjeboženych, kotrychž jako pošlednich wuhrjebachu.

Kak Serb a před nimale 100 lětami do Roma pućowachu

4] (Pokračowanje.)

Do žwitanja dnja nastajichmy žo na pucź. K lěwizy leješe městaćko Foligno. Pišeckapjaja to krajina! A tola ludźo tak hrubi, so žo wo jich hrubosći žanno we knihach pisaše. We sajmych dopołdnischich hodźinach docežechmy do Montefalko. W zyrkwi zbudźi wobras žwj. Klary moju kedźbnosć. Mjes tym bě nasch stajnje dźiwny kapuzin naš w klóschtrje samotnik. Jena Klarissa pichnźe blize a praješe jemu, so dyrbimy k temu wotarjej hicź, hdźež žwjata leži a hdźej ju tež wobladamy. Samešchk žo sdźiwny. Klorissa wschitko rostoji, schtož kapuzin nam pscheloji. Powědaše, so žwjatu kójde tři léta pschedrasća. Pschi tym žo jeje wutroba pokusaje, do kotrejž je zyle Khrystusowe cjerpjenje sacźišcźaše. Da nam wšelotre relikwije a sawěschk sahy padny. Dźěchmy do klóschtra dominikanow. W kapali nadeńdźechmy spjazeho putnika. Tutón pucowaše psched wjele létami do Roma, hdyby žo tu a mjenješe, so chze tak dołho cźakacź, doniž pohledni putnik njepschińdże. Wušmy a spi hedźo hacź do djenźnischeho dnja kaž žiwy a njetkaje. So njeby hódny žo jeho dótkał, hedźi sa schtieńzu. Klajki krajan je, stawišny nicźo njepscherdźa, dokelž šmědźeše w prjedawschich cźasach hódny do Roma pucźowacź, kiž měješe putnikeje drasty. Pschi wulkim woltarju lejitej bobuštotše žwjateje Klary njepschetkatej.

Sčamy dźeń dźěchmy hacź do Spoletto, městaćka, hdźež 24 klóschtrow nalezich. 7. měrza je wopuschćichmy. Pschi dróhy steješe 9 klóschtrow. Sjednoczene synki jich swonow zbudźichu rano wothłóša w dole. Hory žu kamjeńtne, tola w synje selene, dokelž tam drjewo rosće, kiž žiwoje łopjena sdźerži. S horow wuštupowschi, pschinđechmy do lěsa z wolijowymi schtomami, tu běchu runje žně.

Najdala jewjachu žo stare rozpadanki. Hdyž bliže dóńdźechmy, bě to městaćko Terni. Tu steješe městaćka swjetscha na horach, žu z kamjenja twarjene a z mochom wobrosćene. Schtož rozpadnje, wostanje lezo. Tak rostu rozpadanki po liczbje. W bliskosći je wulki wodopad. Wottud dowjese naš dróškař do Civiticastelano. Maja twjerdźizna steješe na wjerschku skały, na kotruž mósć wjedźeše. Pornjo druhim městaćkam leji Civiticastelano rjenje w ruminje. Po dalschim puću wothladachmy na horje klóschtr, hdźež bě žo w žiwojim cźasu bamž Sylvester wukhował, hdyž w Romje sběhł wudyri. Njedaloko leji Monterosso z rjanym wodowodom. We klóschtrje staj němskaj bratraj, kotrajž dźeń wote dnja we skale dźěłachtaj a po cźasu běžchtaj skału do podoby klóschtra pschemjeńnikoj. Jedyn bratr tu bě, tamny běšče na kraj khromadźicź sčok. Pohnu naš, tak dołho dočakacź, doniž duchowny njepschińdże, Božu mschu cźitacź. Swolichmy. Dalscha thěrno pusta krajina hospodowaše jenož pastyrjow. A cźi pschikhadźachu hami z dala a twoštachu tu lěcźne měšazy. Nóz žo nathilelče a njemějachmy hischcze hospodu. Tuž dźěłče kapuzin k tajkemu pastyrjej a proscheše wo nózdeń za naš schtyrjoch. Bě hnydom swólnimy a pocźkužowaše nam pschecźelnje. Nóz bě njewjeskota, thalupa (khěžka) polna njerodže. Tohodla njemóžachmy spacź. Pastyř pschedstaji nam wječor dobre wino a jeho žena runje tajku polinku. W nozy poščěhny žo žylny wětr, schtož nam lubo njebě. Hdyž počźinjaše dźeń žwitacź, rozžohnowachmoj žo z duschnunnaj cźłowjekomaj. Sarabźichmy do prěnjeje lěpscheje póstownje, hdźež pak naš zakońnje pschedrožichu. Dróha bě z cźežkanym kamjenjom plesterowana. Tu a tam setkachmy žo z rospadankami je cźasa kěžora Augusta. Wopuschćichmy hlownu dróhu a spytachmy tak pucź pschikrótcźicź. Hladachmy k juhu, hacź njeje skoro kulotwar Pětroweje zyrkwje widźecź. Sa figowzom žo slónczenje na njón dohladach a swjeseloscźu sawolach. Kapuzin nochzyšče wěricź a tuž ko khwilku wadźachmoj, doniž žo tež na nju dohlada. S jeneje hórki mózachmy zyle žwjate město Rom pschewidźecź. Pětrowa zyrkej iteješe kaj hdy z pschebahałe Vatikan, na kotrejž tež žwoje wóčko z cźicha. Tamle steješe Zandźelowy hród, z wodu a z kanonami schkitany. Dale posběhuje žo nade wschěmi wěžemi rjana Maria Maggiore, potom Jan z Laferana, a tyhaj swonow a swónczkow roslimachu žwoje hłosy po měsacze a krajinje. Bě hnydom a žohnowany, jo bě žo slónczenje moja žadosć dopjelnita. Wěcźe njeje žadyn putnik Romej žo bližił, a njerosłomnik, so steji na popjele a pschi mnohich martrarjow.

10. měrza. Na tutym waźnym dnju sastupichmy pschez wrota Voili do žwjateho města. Tu woterwjachu nam pasy a mózachmy hicź. Pisches stokowu khódbu pschińdźechmy na Pětrowe naměsto. Wokrjeđź steji žwětłotamny jehłanc (obelisk) a k stronomaj wodomjetakaj.

„Wjesćejce a njewobhladujcźe žo dołho, so skerje a lépje hospodu dostanjemy!" napominaše naš kapuzin. Hdyž pisches mjeńschu wuhlizu dźěchmy, setkachmy žo pschipadnje z němskim tkalcom, pola kotrehož duchowny po prawym pschebywaješe. „Buon giorno, signori!" nam pschiwoła, dokelž kapizina hižo znaješe. „Je mi žel, mój dom je zyle polny a blidarjej, kotrajž taj waž w Spoleśe wopuschćiłoj, staj tež pola nje." Wšcho nicźo njeponihasche. Dyrbźachmy k tkalcowemu nimu Antone hicź. Na dobre słowje tu měšina namakachmy. W pschipokasanej jstwicźay wotpokošchmy žiwoje smatki. Moji towarschojo radźichu mi, so žo njebych sam wukhował. Hdyž běch trochu powotpocźnył, njemójach žej pomhacź. Mje cźeknješe z wotmachom do dróhowa a wulizow města. Spomjatkowach sej derje, hdźe žym wuschoł.

Dźech do zyrkwje po pyschnym schodźe, pschi kotrymž stejitej postawje žw. Pětra a Pawoła. Pschi postupowanju njemóžech žo na kražnej sahadźe dohlźiwacź, kiž je 251 stopow wuzoka a 532 stopow schěroka. Sastupich do pschedměstnosće a wostach spodźiwajo stejo: pjeć wrotow wjedźe do njeje a pschi tójzych z wobeimaj stronomaj postawy jsdnych w rjekowskej wulkosći. Jedyn Schwizar bě do Roma pschischoł, so by jej Pětrowsku zyrkej wobkhladał. Po wobhladanju tuteje hale žo sawrócźi myslo, so je zyła zyrkej widźał. S namožu dyrbjach samešchk na stronu storcźicź, so bych mohł sastupicź. Pschemóžaše bě napohlad, hdyž do tuteho imposantneho twara sastupich. Njepschidźech je spodźiwanja a njewědźach, schto bych jej najprjódy wobhladał. Tamle, hdźež žo telko lampow syboli, je wěsće row saposchtoskeju wjerchow! Khwatach k njomu, padnych na koleni a wuspěwach krótku modlitwu. Postanywschi wodźiwach dale tute wumělstwo. „Subito signore!" mi nadobo zyrkwinski žiwožonik praji, kiž dyrbźeše wrota sawrjecź. Potajkim, běch pschi ras w tutym Božim domje, a hižo mje wupokasachu! Wróćich žo do nascheje hospody a powědach mojim towarschom, so žym w Pětrowej zyrkwi poby. W tym wokomiku sastupi Němc a praješe, so žo jutsje žydom hłownych zyrkwjow wopyta, a so wo tym žobu hicź, schtož bě nam jara witane.

(Pokračowanje schźehuje.)

S Budestez.

Rano w 7 hodź. na farał Bójz serbsku spowědź, duchowny Böttger we 8 hodź. serbšće a dop. ½10 hodź. němsku kemšchenje. Dop. w 11 hodź. na farał Bójz kemšchenje sa dźěći 5. hać 8. schulskeho léta.

Wutoru popołdnju w 4 hodź. smjeje farał Bójz we schuli w Hornjej Hórzy serbšće kemšchenje a na to serbsku spowědź, ½6 hodź. němšće kemšchenje a na to němsku spowědź. — Sobotu jutrowjeczor we 8 hodź. ma duchowny Böttger biblisku hodźinu sa wschitku mujźsku młodźinu w młodźinowni. — Schwórnk pop. w 4 hodź. smjeje duchowny Böttger w Kobanez domje w Cžornych Nošlizach serbšće kemšchenje a na to serbsku spowědź, wjeczor w 7 hodź. němšće kemšchenje a na to němsku spowědź. — Schtiwórnk wjeczor we 8 hodź. ma farał Bójz biblisku hodźinu sa wschitku žónsku młodźinu w młodźinowni.

S Budyschinka.

Dop. ½10 hodź. němska Boża słužba (farał Handrik-Porschilti). Koletka sa wukubłanje młodźiny w ev.-luth. wěruwuznaću. Wopomnjeće fararja na wotpoć. lic. Mrósaka.

S Bulez.

Rano ½7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbšće, dop. ½10 hodź. němšće kemšchenje, kotremuž so dźěćikemšchenje pschisamknje.

S Hodźija.

Rano w 7 hodź. serbšća spowědź, we 8 hodź. serbšće a dop. ½10 hodź. němšće kemšchenje.

S Hrodźischcza.

Rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska Boża słužba, ¾11 hodź. dźěćikemšchenje.

S Huczinu.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba.

S Khwaczizu.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němšće kemschenje, we 11 hodź. dźěćikemschenje.

Pjatk wjeczor we 8 hodź. biblika hodźina (tow. wotwładar Hempel) we Wulkodubrawskej schuli.

Wumrěła 2. junija: Hana rodź. Rockichej, njeboh Augusta Brosti, fabrikiskeho dźěłaćerja w Margarecžinej běrje, sawostajena wudowa w Małej Dubrawzy, 73 l., 6 m. a 22 d. stara.

S Kluschcha.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbšće kemschenje, dop. ½10 hodź. dźěćikemschenje, ½11 hodź. kemschenje sa młodźinu. Pop. w 3 hodź. serbšće kemschenje se spowědźu w Komorowskej schuli.

S Kotez.

Dop. ½10 hodź. němše předowanje, w 11 hodź. dźěćikemschenje. Sobrka. Wožadny farał słuknuje popołdnju we Wukrancžizach.

S Luboje.

Dop. w 10 hodź. smjeje farał Nösler-Minakatski němsku Božu słužbu, ½12 hodź. dźěćikemschenje a pop. w 2 hodź. serbsku Božu słužbu. — Koletka sa naš Boži dom.

S Maleschez.

Rano we 8 hodź. němše kemschenje, dop. ½10 hodź. mjodźinska Boża słužba, też sa pacjerske dźěći a jich starschi, dop. ¾11 hodź. dźěćikemschenje. Sběrka sa žiwoju zynkej.

S Minakala.

Rano w 7 hodź. serbšća spowědź z Božim wotkasanjom a we 8 hodź. serbska Boża słužba. Ssmjertny zwěrtuschi so spěwa sa Gustu Jana Ssuchcheho, žiwnoscžerja we Pšowjach. — Koletka sa naš Boži dom. — Pop. w 4 hodź. dźěćikemschenje a w 5 hodź. němska Boża słužba w Khróstowskej schuli.

S Njeswacžidła.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź w kapalni, we 8 hodź. serbšće a dop. ½9 hodź. němše kemschenje w oranzerji. W 2 hodź. kemschenje sa dźěći tam.

Pokhowany: Gusta Winkler, žiwnoscžerja w Njeswa, cžidle, 61 lět stary.

S Nošacžiz.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Dop. ¾11 hodź. Boża słužba sa dźěći.

S Piorschiz.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boża słužba. Koletka sa wukubłanje młodźiny w ev.-luth. wěruwuznaću; dźěćikemschenje w Boschezach dop. ½9 hodź. sa młodźiche, ½10 hodź. sa starsche dźěći; wulět wožadnese słužby młodych holzow do Khróstawy, wjeczor we 8 hodź. bibl. hodź. w Porschizach psches knjesa wotkładarja Petersa.

Pohrjebana: Morwonarodźena mandželska dźowczička Ernsta Paulicka, ratarskeho dźěłaćerja w Boschezach a jeho mandželskeje Marthy rodź. Krawczijkez.

S Rakez.

Dop. ½10 hodź němska Boża słužba, w 11 hodź. Boża słužba sa dźěći (farał Schneider z města).

Póndźelu rano w 7 hodź. rańšcha nutrnoscź.

S Wóslinka.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbšće, dop. ½10 hodź. němše kemschenje. Koletka. Na byrglach hraje knjes wucžeř Lisk z Wiesenburga, kiž so wo kantorstwo prózuje. Pop. ¼4 hodź. Boża słužba w Lěšej.

S Wósporka.

Rano we 8 hodź. zwjedźenske kemschenje pschi skladnoscži 225-lětneho jubileja Wósporskeho spěwarskeho towarstwa. Pop. ½2 hodź. kschcženje (wožadny farał, kiž smjeje w 3 hodź. jubilejske zwjedźenske kemschenje ev.-luth. posawskeho khóra we Wukrancžizach tam zwjedźenske předowanje). Sběrka.

Budyske stawniske powěsće

5. junija 1934.

Narodźili su so Hermannej Starzy, ratarskemu dźěłaćerjej, dźowčičkźy. — Niemandskeho holze.

Pschipowědaju so: Jan Korla Wolf, samkaŕ z Marju Johannu Hanuschez, słužobnej, wobaj w Budyschinje. — Erich Pawol Ryčeř, dźěłaćeŕ z Hanu Emmu Neiwonez, słužobnej, wobaj w Budyschinje. — Emil Herbert Stiller, konditor z Jlsu Margaretu Henčlez, domjazej dźowku, wobaj w Budyschinje.

7. junija 1934.

Pschipowědaloj staj so Max Wattar Oldenburg, pschekupsti pomocnik z Martu Margaretu Strnadez, pschedawarku, wobaj w Budyschinje.

Wumrěł je Ota Barthel, dźěłaćeŕ na zyrkłužowym stanje z Apoldy, 32 lět.

Radio

Sobotu, 9. junija 1934hodźinu:

Königswusterhausen: Nimo znateho wschědneho programa: 9,40 šport. 10,50 sa dźěći. 12 pschipołdnischi konzert. 13,10 šabawa k zwjatokej tydźenja. 16 wjesela hudźba. 17,30 poćtki tydźenski pschehlad. 17,50 rejwanska hodźina. 20,30 konzert.

Lipsk: Nimo znateho wschědneho programa: 8,20 tacžele. 13,10 konzert. 12,35 hodźina sa dźěći. 15,15 tydźenski pschehlad. 15,30 agrarno-politiski pschehlad. 18,20 šabawny konzert. 20,15 z klaźiskich operettow.

Hišće wažne i dnjeschneho programa: Königsberg: 19 zwjatok. Hamburg: 20,10 hudźba z hoteho njebja. Frankfurt: 19 wojerski konzert. Stuttgart: 19 dujerska hudźba. Mnichow: 19 rejwanska hodźina. Sagreb: 20,15 spěwy. Warschawa: 20 Chopinowy konzert. Stockholm: 20 stara rejwanska hudźba. Praha: 19,10 dujerska hudźba.

Hdyž so nad radiom wjeselíće pisańće nam, hdyž so na njón kněwaće — pisańće nam też.

Statny zwjazk němsk. wobdźělakow radia (RDR). wokrjesna skup. w Budyšinje na Hošic hasy 21

Zamołwity za spisańcelski wobsah: A. Dučman, za nawěsćki dr. J. Cyž, wobaj w Budyšinje. D. A. V. 1934: 2·02.

Hospodarski rozhlad

Pjatk, 8. junija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,507	100 pólsk. złotych	47,25
1 jendželski punt	12,705	100 českosł. krónow	10,43
100 šwajc. frankow	81,49	100 franc. frankow	16,50

Barlinska burša njemóžesche žo wežera k žiwischemu wikowanju shrabacź. Kurzy ałzijow běchu pornjo poslednim dnjam ztabšche a žo powschitkownje wotdrjebjowachu. Wiki rentowych liscžinow pak běchu pomérnje žiwe, tola wosta wobrot ztabschi.

Barlinske žitne wulkowiki mějachu wežera měrny ale stajny wobkhod. Jito wčheje druzźny žo powschitkownje w zrěnim wobžahu posticžesche, tola pschedawarjo nochzychu z placžisnami popuschczicź. Mlkny wjazy tekko žita njekupowachu kaž poslednje dny. Placžisny pschenzy a rožti žo njepschemenichu, pichenična a rjana muka žo w mjeńschich dźělbach pschedawasche. Wowsowe witi žo wežera snowa skrucžichu a placžisny njepopuschczichu. Jecžmjenjowe witi běchu też wežera stajne a měrne.

Wežera placžesche w Barlinje zentnar

pschenzy: 9,50—9,75 hr., rožti: 8—8,25 hr., jecžmjenja, nalětnjeho 6,85—9,10 hr., wowsa: 8,95—9,15 hr.

Witi w Lubiju.

Pschenza 9,65 hr., rožka 8,25 hr., nalětni jecžmjeń 8—8,50 hr., wowš 8.50—8,75 hr., běrny 2,75—3,25 hr., žyno 4—4,25 hr., ztoma, j maschinu młócžena 80—90 pf., pichenična muka 17 hr., rjana muka 13,25 hr., pichenične wotruby 6,50 hr., rjane wotruby 6,50 hr., hutra ½ punta 73—75 pf., jeja 7½—8 pf., tmaroh, punt 20 pf., běrny, punt 12,5—15 pf., kał, běły 12—25 pf., kał, cžerwjeny 15 pf., karoty 16 pf., koboda, jědźna 25 pf., kał, žydrožity, schtuka 10—40 pf., kolrabi, schtuka 5—10 pf., tórki 35—45 pf., zybła, punt 12 pf., buny 25 hać 30 pf., tomaty 50 pf., žołtej, kerčž 2—8 pf., radiški, walcžk 8—10 pf., rjerwjeń 8 pf., jabłuka, punt 10 hać 20 pf.

Witi w Khrjebusu.

Mjaso, howjase punt 60—80 pf., mjaso, cželaze 60 hać 90 pf., mjaso, skopjaze 0,90—1 hr., mjaso, zwinjaze 65—90 pf., jeja, schtuka 7—8 pf., hutra, punt 1,30 hać 1,40 hr., tmaroh 20—23 pf., łany wosij, litr 1,40 hr., liny, punt 1—1,20 hr., schćuki 1—1,20 hr., hołbje, młode, schtuka 50—80 pf., kury, žiwe 1,80—2,50 hr., thapony, žiwe 2—3,50 hr., tórki, schtuka 30—40 pf., kołrabi, schtuka 20—30 pf., morchej, punt 20 pf., rjerwjeń 10 pf., kožmaćki 20 pf., koboda, jědźna 25 pf., hromaź 30—60 pf., kał, žydrožity, schtuka 40—60 pf., kał, běły 25 pf., kał, wirzingowy 30 pf., bune, selene 80 pf., žołtej, kerčž 5 pf., měrnik 15—20 pf., trěn 25—30 pf., radiški, walcžk 7 pf., zybła 15 pf., kulrepa 10 pf., běrny, witi w ćelatach běchu sta be, we swinjoch hubjene.

Wiki w Kamjenzu.

Pschenza 9,65 hr., rožka 8,25 hr., jecžmjeń, nalětni 8,75—9 hr., jecžmjeń, nasymiki 8,25—8,50 hr., wowš 8,50—8,75 hr., pichenična muka 17—18 hr., rjana muka 12,75—13,25 hr., pichenične wotruby 6,75—7 hr., rjane wotruby 6,75—7 hr., žyno 3,50—4 hr., ztoma, ztoma 1,20—1,50 hr., ztoma k sašlanju 1,25 hr., běrny běły 2,50 hr., běrny, cžerwjene 2,50 hr., běrny, žołte 3 hr., hutra 1,40—1,50 hr., prošata 8—13 hr., běhaći 25—30 hr., libjata 1—1,50 hr., huzy, młode 3,50—5 hr., kał, běły, punt 15 hr., kał, cžerwjeny, punt 15 hr., kał, žydrožity 30—60 pf., koboda, jědźna, punt 18—20 pf., rjerwjeń 5—7 pf., zybła, punt 10—25 pf., selerij (měrnik) buła 20 pf., trěn, punt 50 pf., hromaź 30—60 pf., žołtej, kerčž 3—4 pf., tórki 20—35 pf., radiški, walcžk 5 pf., retchej, walcžk 8 pf.

Placžiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg. Placžiny po złotej hriwnje.

	7.6.	6.6.		7.6.	6.6.
Pšenica	—	—	buwy	8,10-8,90	8,10-8,90
rožka	—	—	weka	7,25-7,75	7,25-7,75
jećmjeń, nal.	167-171	167-171	módre łupiny	6,10-6,75	6,10-6,75
ječmień	—	—	žołte łupiny	8,50-9,25	8,50-9,25
wows	177-181	177-181	zeradella	7,75-8,75	7,75-8,75
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	6,25	6,28
rżana muka	23,65	23,65	such. truhanč.	5,85-5,90	5,85-5,90
pš. wotruby	11,75	11,75	běrnj. kruški	7,30	7,30
rżane „	11,50	11,50	syno, 50 kg	—	—
raps	—	—	rżana sloma	—	—
hróch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0	ośeńč. „	—	—
lane symjo	—	—	wowsna „	—	—
pieluški	8,75-9,50	8,75-9,50	ječna „	—	—

Placžizna za pšońcy za wupłodźerja 190 193 195
Placžizna za rožku za wupłodźerja 160 163 165

Placžiny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

Stwórtk 7. junija 1934 Placžiny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 740

Najlepše kormjene ćelata wot cyca	45—50
Srěn e kormjene ćelata wot cyca	38—44
Snadnje wuwite „	33—37
Najšpatniše „	28—30

Swinje: 1172

Tučne swinje, přez 3 e: marie čežke	39 40
Połnomjasne swinje v o 240 hać 300 puntow čežke	37—38
Połnomjasne swinje wot 200 hać 240 puntow čežke	36—37
Połnomjasne swinje wot 160 hać 200 puntow čežke	34—35
Mjasne swinje wot 120 hać 160 puntow čežke	—
Rancy	—

Młoda macź i pjecź dźěćimi.

W Kanadźe narodźi so jenej zwójbje pjecź dźěći. Cžešcheńki su wschitke holczki a waja hromadźe dobre 15 puntow. Njedźiwajcy tuteje nisteje wahi su wone tak krute, so jo njedostanje, jo jime wotnanu. Tutón nischódny podawł je po zyłym kraju wulki sajim sbudźił. Johnowanaj starschej dostaschtaj nimo zbožopschejow też wjele darow.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pf., za swójbne 5 pf., towarstwowe a hosćeńcańske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pf. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezbožењa z 1000 hr. – hdyž wumrěje abo hdyž je we čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožењe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožењa dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 132 — Budyšin — Sobotu 9. junija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Hindenburgowy postrow k dnjej Čerwjeneho křiża

Jako schtitař němskeho Čerwjeneho schiża witam dźeń Čerwjeneho schiża 1934 je swojimi najwutrobnischimi pschejećemi. Dźeło ludoweje němskeho Čerwjeneho schiża je w dołhich lětach swojeho skutkowanja tyšzam naschich ludowych towarschow w tukraju a wukraju pomoc pschinjesło a wjele starosćow wołožiło. Njech dźensnischi dźeń znowa ducha ludoweho zwjazka a wopornjwosće Němzow dopokaza a Čerwjenemu schiżej žrědki pschinješe, kiž dale sa žiwoje dźeło trjeba!

W Barlinje, k dnjej 10. junija 1934.

J Hindenburg.

Politiski tydźeń

Tutón tydźeń stónči žo sa němšti lud je swjeselazej powěsću, so je liczba njesamłuježjow w měsazu meji žaso wo 80 000 wotběrała. Někto je bjesdźełosćej jenož bjischće pot tak wulka kaž w losčischim lěcze.

Druha swjeselaza a směrowaza powěsć dosćehny naš na kónzu sandźeneho tydźenja. S Genfa žo rosprawjesche, so žu žo na dźeń wothłožowanja sa saarski lud dojednali. Tutón rosćudny dźeń je žo na 13. januar 1935 postajił. Hač k njemu mamy jenož hischće dobrych žydom měsažow.

Tajke wuspěchi w politiźy snutskach a zwonkach samóža nowu nadźiju do luda wuzwjazać. Tu mójemy hischće wopyt němskeho ministra dra. Goebbelsa we Warschawje najpomnicź. Dr. Goebbels do Pólskeje pojebje, so by wo ideologiji nazionalsozialisma pschednoschował. Sa jeho wopyt je mjes pólskej zjawnosću wulki sajim.

W Genfje je žo jednanje wo wotbrónjenju skoro sastajiło. Sajim sa wuradźowanja konferenzy sa wotbrónjenje w jenotliwych statach popischcuje. Někotři zwonkowni ministrojo žu z Genfa wotjeli a njejsu wunoschk konferenzy wočakali. To dopokazuje wěsćje, so wot nětčischeje konferenzy žaneho wuspěcha wjazy njewočakuja.

Hdyž tute rjadki pišamy, dóńdźe drje powěsć, so ma žo Genfska konferenza prózowacź, so by myšl wotbrónjenja, za kotruž je tak dołho podarmo wojowała, pschi žiwjenju wostała. Tu žo Němska na pomoz wola. Pschedewschěm je Jendźelska, kotraž žo wo jeje nawrót do Genfa prózuje.

Franzowska a Ruska stej pschi Genfskich jednanjach pokazałej, so chcetej w europšej politiźy sajo stare puće tkočicź, kajkež je Franzowska do wójny pytała. Dokelž Jendźelska Franzowsam we wschém njepschihłoßuje, je mjes tutymaj krajomaj wésta napjatosć nastała. To jesnachmy z wotpohlada, so chce franzowske knježerstwo swoje mórske brjohi w kanalu žnlnischo wobronicź a wutwaricź.

Belgiska ma tute dny žwoju knježerstwowu krisu. Ministerski president Broqueville dyrbjesche se žwojim knježerstwom wotstupić, dokelž njenamała trěbneje wjetschiny w žejmje. Wón pak kralowe dowěrjenje wužiwa. Kral je jemu porucźił, so by nowe knježerstwo sestajał.

W Litwje žu pschiwišowarjo prjedawschcheho ministerskeho presidenta Woldemaraža spytali, pucź pschewjesćz a knježerstwo saho Woldemaražej dobyć. Tola jich wotpohlad žo jim njeporadźi. Woldemaraža sajachu a zaso wotwjedźechu. Do naležnosćje je wjele nahladnych objitarow sapleczenych, z kotrychž žu hjom wschelakich dźeli.

W Schpanjelsej žo lud njemóže směrowacź. Strajki a nappylnosće wobydlerstwo trascha. Najnowischi strajk je strajk ratarskich dźełacźerjow. Strajkowe njeměry žu žebi też hižo zmjertne wopory zabałe. — Nadpad a žo też na prjedawschcheho ministerskeho presidenta Berengera, pschi nadpadźe žo Berengerowy bratr z kulku nadpadnikowe bróńje zasćeli.

Strajkowe njeměry w Sjednoczenych statach žu pschestałe. Njedźiwajcy teho hrosy pschego hischće strajk we metalowej industriji, pschedewšačeljo a wyschnosće pak prózuja, so bychu jemu zadźewałe. Tutón hrožaju tach tłóčzi khětro na amerikanske burzy a wikowanje.

Genfska rezolucija so přijała

Hłowny wubjerk konferenzy sa wotbrónjenje w Genfje je pjatk wječor w 6 hodź. **resoluziju wo pschichodnym programmje konferenzy sa wotbrónjenje jenohłóßnje pschijał, tola Italska, Pólska a Persiska žu wumělenja stajiłe.**

Do teho běsche w poţedźenju pschedhydstwa sastupjeŕ Italskeje wojewjenje wotedał, kiž žo w Genfje tak wuložuje, jako by žo Italska njewobdźěliła na dźełach kommisijow, kiž žu žo namjetowałe. Italski sastupjeŕ praji, so ma pokračowanje konferenzynych dźełow jenož potom nětkajki smysł, hdyž wone w prawym duchu a w pschesjenosći z woprawdźitymi samćrami konferenzy stanu.

Po poţedźenju pschedhydstwa wotmě žo hnydom poţedźenje hłownego wubjerka. Franzowski zwonkowny minister Barthou žo prěni hłowa jimasche a wosnamjeni hromadne dźełko Jendźelskeje a Franzowskeje jako ważny sakład měra. Na to pschecźita twón hischće raz namjet resoluzije, kotruž je Franzowska sapodała, kotruž žu też Sjednoczene staty a Jendźelska podpjerałe. Pschi žwojich pschisponnjenjach Barthou siejischcźo Franzowskeje k nawrótej Němskeje do konferenzy nadrobnischo rospominasche. Franzowsku politiku naspomnjejo wón rjekny, so Franzowska nochże politiki wobstupjenja. Wona je pjecza jenicźym k satkowanju měra poćahi z nětkotrymi statami nawjasała.

Jendźelczan Eden witajsche pschisponnjenja franzowskeho ministra wo pschecźelstwje mjes Jendźelskej a Franzowskej, kiž je z hłódnym elementom europšeho měra. Nětko je žo pucź namakał, po kotrymž konferenza w blischim pschichodźe póńdźe. Wobcźežnosće wukhadźeja po jeho złowach z wulkeho dźěła z njepschitomnosće wulkomozy, kotrejež hobudźělo je ważne. Jendźelske knježerstwo žwoje mjenjenje wo wustupje Němskeje njeje pscheměniło. Eden žo nadźija, so nowy powětr nětko też na němske knježerstwo wliw wukonja, a ju žaso k wobdźělenju na wuradźowanjach nawabi.

Sastupjeŕ Sjednoczenych statow Norman Davis khwalesche jendźelsko-franzowske dorosumjenje.

Litwinow rjekny, so žo Ruska nawrótej Němskeje njespjecźuje. Wón wuzběhowasche žwój namjet we stajnej měrowej konferenzy, kotruž budźe Europa na dołhi cźaš trjebacź.

W mjenje schesćoch neutralnych rěcźesche schwedski zwonkowny minister Sandler a widźesche hódnotcź resoluzije w tym, so je žo z politiskim kompromišom nowa měrnosćź k dozpěcu sprěcźenje poskitźiła a so je žo swr[illegible]nju konferenzy w tutym wokomiku sadźěwała.

Italski sastupjeŕ Marcheje di Soragna wosprjetowasche wumělenjenje žiwjeho knježerstwa a rjekny, so Italska njemóže resolizźiji pschihłosowacź, dokelž njepschinjeße najrjedy rosrisanje wěstych politiskich prašenjow.

Bołharski sastupjeŕ resoluziji pschihłosowasche a naspomni, so ma runoprawosć w zhłstenje bjesstracha sa wschitkich wobsćelcźerjow.

Pólski hrabja Raćinski dorěcźenje njemějesche sa pschihódny sakład sa konferenzyne dźełko. Wón pschedhydstwu porokowasche, so je prawy směr konferenzy z dobrej wolu wopuschćiło.

Stónćnje Henderson swěcźi, so je žo resoluzija z naspomnjenymi wumělenjemi pschijała. Wón powoła hłowny wubjerk k nowemu poţedźenju na póndźelu popołdnju, so by nowe směry po dźětkowym porjadźe postajił.

Powětrowa wójna přećiwo civilnemu wobydlerstwu so zakazała

W Genfskej resoluziji rěcźi žo też wo wójnje w powětrje. Konferenza sa wotbrónjenje dźiwajo na strachi sa zhilne wobydlerstwo w pschipadźe wójny sćěhowace postaji:

1. **Kóždy nadpad z powětra pschećiwo zhilnemu wobydlerstwu žo dozyła sakaja.**

2. Wobdźělnizy na rěcźenju žo na to swjataja, so mjes žobu wschitke nadpady z lětadłami wotstronja, je-li žo wschitzy wo naprawach pschewjedźenja sakaja dojednaju.

Zaso 80 000 niezasłužerjow mjenje

Němski wustaw sa wobstaranje dźěła a sowěsćenje pschi bjesdźełosći rosprawja, so je žo liczba njesaſłužerjow, na dźełowych hamtach sapisanych, w měsazu meji sajo wo 80 000 snižiła. 31. meje naliczichu pola dźełowych hamtow 2 525 000 njesaſłužerjow porunjo 5 039 000 njesaſłužerjam w samsnym cźaſu lońschcho lěta. To wosnamjenja, so je lětsa jenož hischće połoja lońschcheje liczby njesaſłužerjow.

Spadowanje liczby njesaſłužerjow je cźim wjetschcho wobkedźbowanja hódne, dokelž žo pschi wobmjesowanju nusowych dźełow 100 000 nusowych dźełacźerjow z dźěła puschcźi. Wjes tutoho puschcźenja nusowych dźełacźerjow by liczba njesaſłužerjow też w sandźenym měsazu wo 200000 spadła.

Też lětsa zjězd strony w Nürnbergu

Nazionalsozialistiska strona, kotraž loni swój dobyćzerſki sjesd w Nürnbergu wotmě, tam też lětsa saso porjadny sjesd sarjaduje. Wot lěta 1934 wotměwa žo sjesd strony kóždej dwě lěcze w Nürnbergu. Minuły sjesd wotměje žo kaž loni na spočatku septembra a to 1. a 2. septembra. W Nürnbergu žo hjom we wobschěrnym wobsahu na sjesd pschihotuja. Luitpoldowy haj je žo wutwaril. Drjewjane tribuny narunachu žo z nappami z pjerschcźe a plany sa wulku kongrezowu hallu žu žo tchorunja w tutych dnjach thotowite. Pschichodny sjesd strony wotměje žo potom w olympiadźinym lěcze 1936 w Nürnbergu.

Rozkaz staboweho šefa Röhma

Stabowy schef Röhm wosjewja roskaz, w kotrymž praji, so je žo rosćudźił, po radźe žwojich lěkarjow a dokelž je w posledních tydźenjach na bolostnu cźuwowu thorosćz cźerpił, žwoje mocy z lekowanjom sajo narunacź. Jeho sastupuje schef wjednistkeho hamta **wyschschi skupin wjednik** Krausser. Dokelž budźe budźe lěto 1934 pokmi móz wschitkich SA wojowarjow trjebacź, doporucźuje stabowy schef wschitkim SA-wjednikam, so bychu tchorunja hjom w juniju z wudźělenjom bowola sapoczeli. Stabowy schef woczakuje, so budźe SA 1. augusta sajo połnje wocźerstwjena, so by žwoje nadawki dopjelnika, kiž lud a wótzny kraj wot njeje woczakuja.

Litewske knježerstwo wróćo stupiło

Litwinske knježerstwo j pjatk wječor wróćo stupiło. President republiki Smetona je ministram porucźił, so bychu žwojeho dźěła dale hladali.

Wo pschicźinach Woldemarasowho pucźa njeje žo hischće dospołna jasnosć pschidrěła. Woldemaras ßam je w pschestajischowanju kóždu winu na pucźu wotpokasał. Wón rjekny, so žu jeho pschećiwne jeho woli do Kowna pschinjesli, a so hačle je zhonił, wo cźo dźe, jako je lětadło w Kownje pschistajiło. Jako je zhonił, so je pucź też pschećiwne statnemu presidentej měri, je hnydom tajki njesmysłny wotradźał.

Woldemaras w jastwje

Pschipadow dla, kiž je schtwórił w litewskim hłownym městce Kownje ztachu, žu hischće wjazy wobzołowu fajeli. Mjes zajatymi je nětkle 20 schćabłatskich oficerow. Woldemaraja šwepředka w městnosćach statneje bjesstrachowneje policije dźerźachu. Po prěnich pschestajischowanjach pak je hižo pjatk popołdnja do Kowenskeho jastwa gadźichu.

Broqueville dyrbi nowe belgiske knježeŕstwo zestajeć

Belgiski kral je dotalnemu ministerskemu prezidentej hrabi Broquevillej porucził, so by nowe knježeŕstwo sestajał. S Brüsela so powě, so na město nětčišeho swonkowneho ministra Hymansa najskerje nětčišci finanzny minister Jaspar stupi.

Jendźelske łódże woža bróńe do Ruskeje

Wošebity dopisowaŕ Londonskich nowin „Daily Expreß“ wojerwja z Dalneho w rańich. Ssibiriskej, so žu oficerjo a mužstwo jendźelskeho twjerdowego parnika „Ashby“ kiž je z Władiwostoka do Dalneho pśišeł, powědali, so je město z nakrajnymi a namóźitkimi wojakami pśeheplenjene. W pśichstawje leži wjele łódźow z Čorneho morja, z kotrychž so munizija wuskaduje. Mjes łódźemi w pśichstawje leži pjeca tež 9 jendźelskich łódźow z wójnskej potrjebu wšcheje druzjiny.

Amerika spušći politiku krutych płaćiznow

Wjednik amerikanskeho porjada za sašonatwarjenje Johnson je sańdženy schtwórtk pśihpowědźił, so maju z jenož někotrymi wuwjasćenymi wšchitke postajenja krutych płaćiznow spadnyś, a so tež najnišše płaćizny njeznjedźa postajeć. **Nowinarstwo widźi w tutej kroczeli zapoczatk nawróta k zwobodnej konkurrency. S njej budże revidirja někotrych stow zakonjow sašonatwarjenja nusna.** Nowa płaćiznowa politika, wot kotrejež so wocakuje, so monopolistiske prózowanja pśibudnego cłacha wotstroni, ma so pśichódnje pśi postajenju hospodarskich zakonjow wobkedźbowaś.

Krótke politiske powěsće

Rušći swonkowny komunikar Litwinow je pśi swojim pśehowanju w Genfe se sastupjerjemi statow Małeje ententy jednak. Jednanja kśiźanchu k nawjasanju normalnych diplomatiskich poćahow statow Małeje ententy k Ssowjetskej Ruskej.

— Prezident Sjednoćenych statow Roosevelt je kongresej namjetował, so ma kóždy wobdźeł ze swojej swójbu swój dom a swój wšchédny chléb dostaś a so ma so za wšchich za starobu a khorosć staraś. Sśerédki za sozialne sawěsćenje njeznjedźa so ś powschitkownymi dawkami swjesej, ale ś pśinoschkami nošcherjow sawěsćenja.

Ze Serbow

W Budyšinje, 9. junija 1934.

— Wo wjedrje. Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 748, hygrometer +42, najwyšša temperatura wo dnjo +20. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer +22, najnišša temperatura w nozy +12. — Wuhlady na pomrócne wjedro. — Na wjedro pola naš skutkuje zwobolu nižina, kotraž je pjatk njejapan nad Źrjebjonej Němšku rozsćeŕi. S wjeczora Němšcze leži drje teš sašo wobšćerna nižina, kotraž drje nam bórzy nowe deščcze pśinjesze, tola najšćerje so mjes tym hišćcze na khwilu wuwjedri. Wjedro pola naš wšchak žo bórzy sašo sćopli, tola njebudże wjazy tak stajne, kaž běchmy to dotal ćuwsćeni. Swjetšcha wobtkowamy mróčne a wlóžne wjedro. — Jutšje njedźelu štónckro 3,46 hodź. študźa a žo 8,12 hodź. khowa. Měsačze študźa jutšje na ranje 2,04 hodź. a khowa žo wječor 7,15 hodź.

— Wuhlady na wjedro sa jutšišchu njedźelu: Niewobstajne a wišate.

— Dźensnjšche wiki. Butra 70—75 pj., jeja 7½—8 pj., twaroh 20 pj., libjata 1,30 hać 1,40 hr., kaćži kot 60 pj., truskawy 45 pj., tomaty 45 pj., wišnje 35 pj., górki 25 pj., hołotej, kerćž 5 pj., morchej, walcźk 15 pj., radiški 5 pj., kolrabi 5 pj., hydrosty kał 35—40 pj., truki 25 pj., rjebjeń 7 pj., buny 25 pj.

Witajće towaršojo 103. połka!

Město Budyšchin je žo Wam k cześći žwjedźenju pychu wobleki. Měšćańske wobydlerstwo je ś wulkim sajimom dźeń Waseho sćehadźowanja w staŕej garnisonje wocakowało. Wono Waš nětko ś lubosću a wutrohnje wita, Waš wšchitkich, kotśiž pśichiźeśe z blišeje wokoliny, ś naschich žerbšich wjow, abo ś dalšich kónćin do města, hdźež nětdy jako wojazy wótznemu kraju žiłuješće. Pśichi połk 103 je we wutrobje Budyšcheho wobydlerstwa cześtne město wobkhował. Tak my Budyschenjo wšchitkich žwjedźenšich hoścźi do nascheje žrjedźiny witamy a pśichejemy, so bychu na tutón dźeń hišćcze dołho rad spominali!

*

Staŕe garnisonske město Budyschin wschitkich lubych hoścźi, kotśiž **na žwjedźen jubileja a sašonwidźenja towaršchow wschitkich wotdźělenjow prjedawšcheho 4. pěšcheho połka cźišło 103 do jeje murjow sćahnu, strowi a wita.**

Tutón postrow je cźim wutrobnišchi, dokelž wukhadźa ś lubosće a cześćowanjoscże, ś kotrejž Budyške měšćańsтwo pśichezo hišćcze na žwojim staŕym połku wiša. Njech shromadne hodźiny naschim lubym hoścźom pśinjeśu, schtož najprjedy wot nich wocakuja: pohnjenje staŕeje towaršchnoscże a móz a smužitosć za nowy natwar naścheho lubowaneho **němšcheho** wótzneho kraja.

Sskawa Hitlerej!

Dr. Förster. wschichi měšćańoscha.

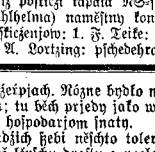

Snamješchto dnja Cźerwjeneho kśiża.

Schkleńcźana jehła k pśichitknjenju pśichedawa žo po zyłej Němšcźej na dnju Cźerwjeneho kśiża. Tuteje jehły je žo 6½ miljonow w durinskiej schkleńcźejskej industriji shotowiło.

*

— Woporny dźak sa Cźerwjeny kśiž. Jutšje njedźelu pśichipołdnja wot ½1 do ½2 hodź. ś pśisłuchnoscju sćerki sa Cźerwjeny kśiž posćiśi kapała NS-swjatska frontiski wojowarjow (Stahlhelma) namjetny konzert na Žitnych witach. Porjad posćiśenjow: 1. F. Teike: „W šwérje strucźi“, pokhod. 2. A. Lortzing: pśichedehra opery „Zar a cźešła“. 3. L. Siede: „Pśichi lehwowym wohnju“, tenor mezzo. 4. J. Kochmann: „Straża wucźehnje“, pokhod. 5. F. Archer: „Wójeńska fanfara“, pokhod. Kutisch: „Němita je Saarita“, pokhod.

Naš luby rjany Budyšin

Kóžde městačko ma swoje wosebitosće, kiž je mjenja pśched druhim. Wjacy wosebitosćow ma we ma cźim pśichjomnische je sa wobydlerstwo. Naschi Budyšin wuznamjenja ho hižo je swojim fararskim dźełom wšitko we swojim wósowbohatym rowstwje pśched nanohimi hami. Tehodła powjestschi so też ś kóžnym lětom wopet pśi nich, kiž dźensa jo sesnacź a wobdźiwacź. Budyschin je na też ras sohrodneho města, pschetož tute wobrubjeja barbowkrasnje je wschěch stron. Dalsche kulto pak leži naschich wulkohodźowanischczach, kiž žo cźahnu kolowokoło staŕeho města. Wone žu pornjo dowólnischim lětam pśihinaschi, haj prajmy wopraudźe pśichrodny rast stale. Hdyž do nich sastupnimy wot Pólskeje wrót, Zyhelšćicy haźu, pschetkwapi naš nowopschiprawjeny rarany hłubokotwar k woběmaj stronomaj wodoŕka pśich evangeliskej towaršchowni. Wschě mózne rostliny i hołe schérza žo njes kanjenjemi w selenej, pak mówa cźerwjenej, bělej, nacźerwjeń barbje. Je, kaž by žo jenjes ś měsinami barbita. Tu je derje bycź a žo wukschenjeć žeđžo na pschimjesnej kawzy. Też pschestrjeni njes Zyhelnischej a Lubijšskej dróhu bu w poślednich lětach idealizowany swjeseli naš wošebje cźišłota w pśedawschej wódnej hyjeli wsched staŕej měšćańskej muri. Lubje kakaju žołte a módre lilije a běłe nitke kwětnischcźa na naš. Hdyž wa dźachmy pśedy dźime kećžki, tam žo cźehnje mały pśich twar, podobny staŕej měšćańskej muri, a mjes starym a nowym kwětna barbna rjanoscź. Najrjeńscha je pschestrjeni wutkhodźowanischczo mjes Lubijšej a Sahrodnej dróha. Tu žo wschitko rjenje pišany we wschěch barbach kwětnej kraju. Rhododendron kcźeje hišćcze w žywich rjanych barbach. Cźichi spěw dźěła synczi k tomu do měra powoł milimy a milinakrnje we wobłuku seleneho wobrosta. pśiched kupańnju pśichi Nowych hrjebjach wošboża naš sahrodnej pśiredy dźime kećžki, tam žo cźehnje mały pśich twar, podobny staŕej měšćańskej muri, a mjes starym a nowym kwětna barbna rjanoscź. Najrjeńscha je pschestrjeni wutkhodźowanischczo mjes Lubijšej a Sahrodnej dróha. Tu žo wschitko rjenje pišany we wschěch barbach kwětnej kraju. Rhododendron kcźeje hišćcze w žywich rjanych barbach. Cźichi spěw dźěła synczi k tomu do měra powoł milimy a milinakrnje we wobłuku seleneho wobrosta. pśiched kupańnju pśichi Nowych hrjebjach wošboża naš sahrodnej pśiredy dźime kećžki, tam žo cźehnje mały pśich twar, podobny staŕej měšćańskej muri, a mjes starym a nowym kwětna barbna rjanoscź. Najrjeńscha je pschestrjeni wutkhodźowanischczo mjes Lubijšej a Sahrodnej dróha. Tu žo wschitko rjenje pišany we wschěch barbach kwětnej kraju. Rhododendron kcźeje hišćcze w žywich rjanych barbach. Cźichi spěw dźěła synczi k tomu do měra powoł milimy a milinakrnje we wobłuku seleneho wobrosta. Na naš, Hdyž wa dźachmy pśiredy dźime kećžki, tam žo cźehnje mały pśich twar, podobny staŕej měšćańskej muri, a mjes starym a nowym kwětna barbna rjanoscź. Najrjeńscha je pschestrjeni wutkhodźowanischczo mjes Lubijšej a Sahrodnej dróha. Tu žo wschitko rjenje pišany we wschěch barbach kwětnej kraju. Rhododendron kcźeje hišćcze w žywich rjanych barbach. Cźichi spěw dźěła synczi k tomu do měra powoł milimy a milinakrnje we wobłuku seleneho wobrosta. pśiched kupańnju pśichi Nowych hrjebjach wošboża naš sahrodnej pśiredy dźime kećžki, tam žo cźehnje mały pśich twar, podobny staŕej měšćańskej muri, a mjes starym a nowym kwětna barbna rjanoscź. Najrjeńscha je pschestrjeni wutkhodźowanischczo mjes Lubijšej a Sahrodnej dróha. Tu žo wschitko rjenje pišany we wschěch barbach kwětnej kraju. Rhododendron kcźeje hišćcze w žywich rjanych barbach. Cźichi spěw dźěła synczi k tomu do měra powoł milimy a milinakrnje we wobłuku seleneho wobrosta. Na naš, Hdyž wa dźachmy pśiredy dźime kećžki, tam žo cźehnje mały pśich twar, podobny staŕej měšćańskej muri, a mjes starym a nowym kwětna barbna rjanoscź. Najrjeńscha je pschestrjeni wutkhodźowanischczo mjes Lubijšej a Sahrodnej dróha. Tu žo wschitko rjenje pišany we wschěch barbach kwětnej kraju. Rhododendron kcźeje hišćcze w žywich rjanych barbach. Cźichi spěw dźěła synczi k tomu do měra powoł milimy a milinakrnje we wobłuku seleneho wobrosta. pśiched kupańnju pśichi Nowych hrjebjach wošboża naš sahrodnej pśiredy dźime kećžki, tam žo cźehnje mały pśich twar, podobny staŕej měšćańskej muri, a mjes starym a nowym kwětna barbna rjanoscź. Najrjeńscha je pschestrjeni wutkhodźowanischczo mjes Lubijšej a Sahrodnej dróha. Tu žo wschitko rjenje pišany we wschěch barbach kwětnej kraju. Rhododendron kcźeje hišćcze w žywich rjanych barbach. Cźichi spěw dźěła synczi k tomu do měra powoł milimy a milinakrnje we wobłuku seleneho wobrosta. Na naš, Hdyž wa dźachmy pśiredy dźime kećžki, tam žo cźehnje mały pśich twar, podobny staŕej měšćańskej muri, a mjes starym a nowym kwětna barbna rjanoscź. Najrjeńscha je pschestrjeni wutkhodźowanischczo mjes Lubijšej a Sahrodnej dróha. Tu žo wschitko rjenje pišany we wschěch barbach kwětnej kraju. Rhododendron kcźeje hišćcze w žywich rjanych barbach. Cźichi spěw dźěła synczi k tomu do měra powoł milimy a milinakrnje we wobłuku seleneho wobrosta. pśiched kupańnju pśichi Nowych hrjebjach wošboża naš sahrodnej pśiredy dźime kećžki, tam žo cźehnje mały pśich twar, podobny staŕej měšćańskej muri, a mjes starym a nowym kwětna barbna rjanoscź. Najrjeńscha je pschestrjeni wutkhodźowanischczo mjes Lubijšej a Sahrodnej dróha. Tu žo wschitko rjenje pišany we wschěch barbach kwětnej kraju. Rhododendron kcźeje hišćcze w žywich rjanych barbach. Cźichi spěw dźěła synczi k tomu do měra powoł milimy a milinakrnje we wobłuku seleneho wobrosta.

Tři lěta w Ruskej

Originalna powěsć ś Napoleonowych wójnow.

Spisał M. A. Kral.

Pischeźišchćź ś „Łužiśana“ 1866.

12] (Pokraćowanje.)

Hižo dawno běch sajšo pśiches rěku Bug pśescholi, pśiches kotruž běchmy też won wucźahnyli; a to hišćcze mój pośledni pśichkhód pśiches tu samu rěku njebě. Je pak derje, so cźłowiek swój bližšich pśichkhod njesnaje, hewak by wešcze druhdy jara njespokojny był.

Nětko bě hižo najrjeńsche naléćo, a moje pućowanje dołho tak wobcźežne wjazy njebě, kaž bě to w zymie było. Ležu běchu drje tu hišćcze chětro schćerke, ale mjes nimi też pśichezo sajšo wšy nadeidźech, hdźež mi ja dobre ptowo lubjerad kusk zrobu pośliśichu. Pśichezo bóle bližšach ho pólskej stolicy, k městu Warschawje nad Wišu. Wot tudy chcźu žo potom domoj podaś. Warschawu trochu znajach a mójach tu skerje nusnu podpjeru za nawrót dostaś. Tak žebi znajmjeńscha myślach. So bě žo we Warschawje mjes tym wschitko pscheměniło, to wschak njewědźach.

Tak pśichidźech zbožownje do Pragi, schtož je twjerdźišna a pśichedměsto města Warschawy na rańichim brjohu rěki Wišły. S Pragi wiedźe drje dołhi móst nad rěku do Warschawy, ale kak mójach pśiches njón pśeńcź, hdyž wschudźom wojerste straże widźach? Ale też k tomu dopomha mi zbožownje pschipad, kotryž hnydom nałožich. Pśiches móst pśichidźe runje wós ś dołhimi khójnami abo twarśkim drjewom, tuž žo khětrje k wośej pśichidach a někajki schtrych twjerdšeho jelpinach. S tajkej leścźu pscheńdźech nimo prěnjeje straże a też zbožownje do Warschawy. We Warschawje pak žadyn Polak wjazy njeběch, ale dobry Sakša. Polazy běchu nětdy ś nami sjednoćeni byli a tuž mějachu hišćcze kusk staŕeje pśichwišłiwosće k nam Sakśam.

Nětko khodźach po měścze a wopytach tu a tam pśicheźela abo druheho znateho měšćana, a tak mi nětko tryźkuli pólski źlěbornik do móschnje padze, a ja žaneho hłodu wjazy njerźeśpjach. Nózne bydło mějach na jenym kuble blizko města; tu běch prjedy jako wojak dleschi cźaš stał a potajkim ś hospodarjom znaty.

Tak nahromadźich žebi něschto toleri, nakupich abo naprosćich žebi też lépschu drastu a poćach žebi na wotšalenje myślicź. K tomu pak někajki paž trjebach, so bych skerje lépje bjes sadźewka domoj pschińcź mohł. Tohodła dźech jedyn dźeń na hród Warschawskeho kommandanta a proschach jeho wo potrébne pismo. Ja też tajki paž dostach; ale to bě jenoż paž za runu žmuhu domoj, chcyh pak pismo měcź, na kotrymž też stejesche, so žmérn žo na bróžy jako wojak ławdźerźecź, abo so dyrbja mje ludźo kóždy cźaš darmo hospodowacź a mi też jědź dacź, šnajmjeńscha za sapłaćenje. Proschenja běch žo wutrobnje nabył a mohło žo mi snowa njerźédko tak sećcź, so, bych-li hdźe pschenoźowacź chcył, bychu mi ludźo pśched nošom durje saćinili a ja moht muczny a laćny wonka stacź. Tajki paž bě wobzeje w pólskich krajach nusny, pschetož wot Warschawy hać na němške mjeźe je hišćcze dołha žmuha. Spody paža bě wulki pólski wopon wucźišchcźany, běły worjoł. Nékajka mudra hłowa pak bě mi tu radu dała, so dyrbju je žwojej naleźnoścju k ruskemu měšćańskemu kommandantej hicź, pschetož tón mi tajki paž da, kajkiž trjebach. A tale wěš mi we hłowje khodźeše, a tola bě to njesbožowna myśl, kiž mje snowa do straschcheho njesboża pśchinješe.

Pśichi tajkim žwojim wokolo khodźenju nadeidźech też nětdże cźrjódku sakśkich wojakow na haźach we Warschawje; na jich mohł drasce jich spóšnach, so žu woni wot regimenta prynza Antona. Dachmy žo do rěcźow a pśichi tym naschonich, so žu woni też ś njesbožom jako jeźi do Warschawy sacźerjeni. Ale jim žo po sdacźu derje dźeše. Jedyn ś nich bě pjekaŕ a tuž bě won dobre dźěło w ruskej wojerskej pjekaŕni dostał. Też cźi druhi běchu žo sa pjekarjow wudawali, a tak wschitcy schtyrjo sa ruske wójsko thlěb pjećechu a mějachu žwoju dobru mjdu, mójachu tohodła też mi nětchto pólskich kroschow daricź. Też jich žo ja wo radu praschach w naležnoścźi žwojeho pućowańskeho paža, a woni mi wschitcy radźachu, so tola njebych k ruskemu guvernérej khodźił, dokelž mohło to za mnje šće wupadnycź. Kóždy chcyshe mi rubi dacź, jeli tajki paž pschińjeśu. — A toje dźech na druhi dźeń do hroda ruskeho guvernéra, runjej mi to wschitkym wotradźachu.

W pśchedwdworje hroda žedźeśche mkody offizjer na lamjeńtnej ławzy a wobrěwaśche žo na ptónczku. So mu pśchińdże hišćcze jedyn druhi wojak, kotryž chcyshe do Ruskeje. Offizjer na ławzy namaj praji, so dyrbimoj wocźakacź, hacź ordonnanza pśchińdże, kiž by nam jeneralej wojjewika. Po khwili wona pśchińdże a huchmoj tohodła generalej. je žwojej naležnaścźu wośtewjenej a dostachmoj poruczńoscź, so na druhi dźeń wokoło 10 hodźinach sajšo na hród podacź. To powědach žwojim schtyrjom towaršcham a woni k tomu ś hłowu wijachu, prajiśy, so žu to sa mnje powleczene paźle.

Tak pśchibliźja so druhi dźeń — po mojim śdacźu bě to jena śriedźa — a mój stejachmoj w prawym cźasu sajšo na dworje guvernementa, a sajšo žedźeśche tamny mkody offizjer na ławzy w ptónczku. Jako bě naju ordonnanza generalej wośjewika, buchmoj pśched njeho wjedźenaj. Guvernér stejesche we wulkim salu a mjeśeše walcźk pśismom pod paźu. Jako běchmoj jemu žnjeli naležnoścź rospowědakoj, dośta drje tamny žwój pośdany paž a mósješe žo bjes sadźewka domoj wocźakacź, tola mój paž general hnewnje sbrahny, jón rostorha a na semju cźišny, wokazo: „Ty pożoł sakkonski; ty sy Moskwu pomhał palicź, ty dyrbiśch ju teź sajšo twarić pomhacź!“

Nětko tu stejach nastrożany pśched nim a cźakach jeho rozkazy, wón pak saklinka a sastupiwšy tśi kosakojo. Ze bě njeluba wobrada. Kosakojo mje sbrahnychu a wowjedźechu mje jako jateho na twjerdźišnu Pragu. Tu stawrota wocźinjene njejšu, so bych znano do nich kaśtocźicź mohł a žo w twarjenju skhowacź. Ale to njeźdźeše. Kosakojo mje twjerdje dźerźachu. Jako sajšo pśes tśi wrótka njeźechmy, bě mi, jako bych namješcźe do wody stocźił. Ja dyrbjał, to bych tola wot wscheho hubjenstwa wumóhodźeny był, kiž mi w pschichodźe hrožeše. So dyrbjał sajšo tón dołhi njekrajny puć do Moskwy cźahnyć, to mi do hłowy njechcaše, pschetož tam niczeho dobreho wocźakowacź njebě.

(Pokraćowanje sćehuje.)

— **Dwě šydle w Budyškej měšćanskej radze žo zaluwatej.** We wutornišćim pošedženju měšćanskich zastupjerjow pšchedbyda zastupjerjow Mišća namjetny, so žo městnje wustupjeneju šobustawowu měšćanšćanske radu Feldmanna a Kratzscha dla lutowanšćich pšchicinow njepšichej šnowa wobšadźitej. Jeju šastojnstwje muže šhromadna rada šastawać. Namjet žo pšchija.

— **Wukas wo pšchedawanju šajnych běrnow.** Knjeježstwo je wukaš wudalo, ſ kotrymž žo šakaſuje, wot 6. junija hać do 20. julija w Němšku niz zwjerdže pšchedate tukrajne a wukrajne šajne běrny po waggonach wošwoſwej a taſe běrny w komnišiji nakupować. Wotkrjeżnj poručeńzy krajnych burščich wjednikow dyrbja kóždy pad pšchestupjenja tehole wukaša žwojenu wokrjeżnenu burščenu poručeńzej abo žwojenu wjeżnenu burščenu wjednikej wošjewić, šo by žo winowaty pokhlošał. Jako pšchestupjerjo wukaša wobhladuja žo roješpkarjo tukrajnych šajnych běrnow a pośredniych ša podawanje wukrajnych běrnow (agentojo a komnižarojo).

— **Liczenje baczonow w Sakšej** je žo ſ podpjeru ſ wjele šćenu pšchejwedło. Jeho numoſchť je pšchešłapjaju. Baczonjaze pory, kotrejž liczba bě w lěče 1928 na 13 porow šnjeſchła, je žo lětša pšches pol šta powješchila. Sabłeńenje baczonow je žo ſ tym špěchowało, šo je žo jim na wjele měſtnach hnězdenje wokšižło. Na pšchihódnych měſtnach je žo jim podłoſk ſa hnězdo dał. W Manjowje na pšchikład běchu na jabłoń dokłuſenu šchatowy korb ſtajili a pšchiwjoſali. Jón wobhladowšchi baczonaj hnydom poczeſchtaj na ninu hnězdo wzarieć, w kotrymž hižo druhi króć lehnjetaj. Tej we wjeczornej Sakšej, hdjež běchu žo baczonej zyle šhušiłe, žo žo wone w poſlednich létach ſaſo na nětkotrych měſtnach ſaſnydli'e. Krajne towarštwo ſaſkeho domowinſkeho ſchkita žo wšchitkim dopiſowarjam ſa pšášanu powěſcj ſa dźakuje a proſy, šo bychu žo jemu hišćcze njepšichipowědzene baczonjaze hnězda woſſejwile. Adreša reka: Dresden-A., Schießgaſſe 20.

— **Rubježnika ſajeli.** Zandarmſtwu we Wulkim Schunowje je žo 8. junija poradźiło, rubježnika ſajeć, kiž je 6. junija w Hornich Renarjezach 13-létnej šchulſkej holźu w bydlenju jeje ſtarſchedju 54 hrinowow rubił a holu wuſtrašił. Šłóſtnik je 19-létny ratarſki dźełaćeſ Krenzel ſe Schleiwitza, kiž je žo ſ kradnjenymi pjenjesami dospołnje šmjwa šdraſchił a na to ſeleny manchestrowy wobłek do natkribjetnika ſaſwalił a do khowańje waczołowo na dwórniſchću we Wulkim Schunowje dał. Jeho žu hamtſkemu šudniſtwu we Wulkim Schunowje pšchepodali.

*

S **Budeſtez.** (Stawniſte powěſcje.) Do **mandželſtwa** ſtupiſchtaj expedient Arnoſcht Kurt Schoppa ſ Matych Dobjez ſ domjazej dźowku Johannu Gertrudu Krjenzej ſ Hornjeje Hórki. — Narodźili žu žo dźełaćerjej Doje Brunej Schwarzej w Budeſtezach žynk ſedźarjej Arnoſchtej Wjedrichej Kurtej Glawſchej w Budeſtezach dźowczičzku nimo teho narodźi žo njemandželſka dźowczičzka. — Semrěło je dźěczo Gerhard Helmut Schwarz ſ Budeſtez.

S **Wulkeje Dubrawy.** Nowotwar 800 metrow dołheho kruda Khróſtowſko-Wulko-Dubrawſkeho puća je žo ſtónjeſ. Sa dźewjerej njedźel je žo puć ſ kamjenjenji wupleſtrował a žo konz tuteho tydženja wobſthadej pšchepoda. Jenoz nětkotre pódłanſke dźěła žo hišćcze dorjinjeja.

S **Minakała.** Spěwne towarštwo „Wěnz ſpěwow“ ſa Khróſt a wokolinu je womſamkło, šo chze ſe wſchěmi mozami wjeſnu a ludowu ſhromadnoſcj pěſtować. We tutym ſmyſle ma žo julije njedźelu 10. junija popołdnju w 3 hodźinach w parku w Lipicu ſpěwny konzert wotměć. Wjeſele a khutne ſpěwy ſaklincja po cźerſtwym, ſelenym a ſ wuſołkimi ſchtomami wobdatym parku. So by kóždemu ludowemu towaršchej možno było, konzert wopytać, je žo ſaſtupny pjenjes jara niſko poſtajił.

S **Noweje Wěży** nad Sprewju. Sańdźenk njedźelu žu naſchu dobrowólnu wohnjowu woboru wopalny direktor Lindner-Porſchiſti, hejtman Polan-Hlinjanſti a hejtman Kranig-Brěſowſki pruhowali. Pruhowanje žo ſ alarmowym ſapołcu, kotrejž naſcha wohnjowa wobora do Polejzo ſaſwala. Tam žo pjecza Nowałej ſtatok paleſche. Wohnjowa wobora k ſpokojnoſci pruhowarjow pſchecźiwo wohnjej ſkoru pſchitkhwata. Popołdnju žo pěſche ſwinczowanje a ſtužba ſ motorſtej ſukawu pruhowaſche. Nimoczehnjenje pšched pruhow. komnišiju pruhowanje ſkónczi, kotrejž potom knjeſ wopalny direktor po dźěłchim roſrěczenju ſ dwěmaj druhimaj ſobuſtawomaj pruhowanſteje komnišije zenſuru „dobre“ wudźěli.

S **Wóſporta.** Wot 9. hać 12. junija tudomne tſělenſkeje towarštwo jubilej ſwojeho 225-létneho wobſtaca wobſwjeći. Sšwjedźenſke tſělenje žo dopołdnja w 10 hodźinach ſapoczinje. Popo dnju žo tſělzy a hoječo na Riſečanſkej dróży do ſwjedźenſkeho cźaka jeſtinpaju, kotrejž pšches zyle měſto poczehnje.

S **Khróſćiz.** Do tudomneje ludoweje ſchule nětkole 355 dźěci thodźi. Mjes nimi je 169 hólzow a 186 holzow.

Z **Khróſćic.** Pčolarſka organizacija njeběše so dotal do ſakſkich Serbow dobyła, a tola runje tuta krajina pod pčolacymi wšemi čerpi. Tak so pčołarſka dyrbjeńſka zhromadźizna do ſerbſkeho kraja połoži. Nimale wšitcy pčolarjo ſerbſkich wſow zeńdźechu so w Khróſćicach. Wjednik zhromadźizny k. dr. Hesse, předſyda wokrjesneje ſkupiny k. Gräfa a k. wučeř Scholz z Mišnja jako předſyda krajneho ſwjazka rěčachu khutne ſłowa a napomnjachu pčolarjow, zo bychu ſo wulkej organizaciji přizamkli. Wuſpěch běše zwjeſelacy, tři pčołarſke towarštwa ſo přijachu: „Serbſka pčólnica“ w Khróſćicach, „Wrjós“ w Rózeńcźe a „Matka“ we Wotrowje.

Z **Njebjelčic.** (Swjedźeń na zali.) W róžowym měſacu junioju poſkića Herbſka grychta w Njebjelčicach ſwojim hoſcom zaſo rjanu wěc. Nětkotryžkuliž drje hiſćo rad na łońſi lěčny ſwjedźeń „Zelena je hola“ ſpomina. Hoſcencaŕ też lětſa njeje prócy a wudawkow lutował, zo by ſwojim hoſcom zaſo woprawdźe rjanu ſwjedźeń poſkićił. Zala přesadźi wopytowarja do parka w Sanſſouci z jeho wšelakimi ſtomami, kaž palmami, njeličomnymi róžemi atd. Mlodźi a ſtari ſo wosebje rozwjesela, hdyž přeco zaſo klinči walčik „W róžowej zahrodze w Sanſſouci“. Tak wšěſe mnozy pohladać přindu, zo bychu tu ſwoje wšědne ſtaroſće zapomnili.

S **Brěnje.** W Handritzej ſtale je žo wutoru njeſpoże ſtało. Dźełaćeſ Jan Schwarz ſ Mitoczij žo ſ dwěmaj kamjenjomaj ſhrabny. Wón žo woženje w bjedrje tak cźeſko ſrani, ſo dyrbjachu jeho do khorownje dowjeſć.

Z **Konjec.** W naſoj šuli je ſo k 1. junijej znowa přemjenjenje ſtało. Jako zaſtupny šulſki wjednik přijdźe k nam knjez wučeř Wagner dotal w Barće. Serbſku wučbu wudźěła wot nětka knjez Rječka. Nimo toho ſkutkuje tu knjez Šuſtyr, kiž ma připódła też w Ralbicach a Rózeńcźe wučbne hodźiny. Wučbu za holcy podawa wučerka z Wóſlinka. W Rózeńcźe ſkutkujetaj knjezaj Henčl a Šuſtyr; też k. Kubaš wěnuje ſo po ſwojim SA-kurzu z nowej moc u našim dźěćom.

S **Němzow.** Wutoru popołdnju dyrbjachu žo pola tudomneho 45-létneho bura a běrki Jana Bale knihi pruhowaċ. Ssamkny dźeń popołdnju Bala ſe žwojeje łuki, hdjež žynu dźełaſche, w drjewjanzach do Kulowa k žwojemu žwakej pſchińdże, wot kotrehož žebi hoſtwinſku tſělbu požczi, prajizy, ſo dże na žwojim hoſtwinſtwu rewěrje ſornjki tſělcźa. Wokoło 8 hodź. wjeczor tam wutjél ſaſy ſachchu. Hdyž ſo Bala domoj njewróći a jeho pytacz dźěchu, jeho w łěku ſatſelenego namakachu. Hać je žo njeſpoże ſtało, abo hać je žrěbi Bala žiwjenje wſak, žudniſte pſchepytanje dopokaże. Jeho cźěło žu do Kulowſkeje cźełownje dowjeſli.

S **Wojerez.** Ratař K. ſ N. mějeſche žo pšched hamtſtwu žudom ſamołwiċ, dokelž bě duchaŕ abeho ratarſkeho dźełaćerja P. cźełnje ſ tym ſranił, ſo bě jeho ſe ſchtomowym korjenjom pſches hłowu a ruku bił. P., kotrejž je druhdy pola K. dźełał, bě jeho na jeho dworje ſſchiwdźił, na cźož je K. hromadźe ſe žwojim žynom a cźeladnikom P. pichinuwſi a jeho nabił. Wobſtorjeneho dla ſtraſchneho cźełneho ſranjenja k jenomóžnemu jaſtwu ſaſudźichu.

Se **Stykźina.** Hatař Dſchietzig je njedawno pſchi hadlerjach dwě pjimowej ſchcźurzy tſělił. Pječimowe ſchcźurki žu jara ſchłódne ſwěrjata. Wone hacźenja a brjohi podrywaju, hatnu ptaczinu, haj ſamo w błiſkich ſtajokach libjata a młode kacźki nadpadaju. Wożebje ryby k žratwje loja. Wobydleſtwo žo teho dla namołwja, ſo by wojſewiło, hdy by žo nětkże pjezimowych ſchcźurkow dohładało. Wone žu nětkże 30 zentimetrow dołhe a maju dołhu wopuſch.

S **Běleje Wody.** Běła Woda ma nětkole 13 576 wobydlerjow. Sa poſlednje 5 měſacow je žo 77 wožobow narodźiło a 52 wumrěło, tak jo pčhesbytk je 25 wožobow wuczinja. Pšchicźahło bě ſa tón cźaſ 471 wožobow a wuczahło 490 wožobow.

S **Trjebina.** W ſtarobje 84 lět je tu wjchudźe ſnaty rentudoſtawaŕ a wójniſki veteran Matěj Jendo wumrěł. Sa léto budźiſche wón mohł ſwój dejmantowy ſwaſ woſwjeczicź.

Wusudźenja

§ 16. novembra 1933 rano wokoło 1/8 hodźim bě žo wowcźeriſti poſ Rakeczanſkeho wójnika Martina Kunatha na ſchcźežzu, ſ Nowowjeſnjanſkeho puća do huſcźiny wjedźajej, ſ wutrélem tak cźeſko ſranił, ſo dyrbjeſche jeho žandarmſti hłowny ſtražmiſchtr Heym moricź. Nowowjeſnjanſki puć je ſ miejſu mjes Rakeczanſkim a Nowowjeſnjanſkim hoſtwiſchcźom. 49létny Hermann Auguſt Rjencź w Rakezach na hoſtwiſke prawo na Nowowjeſnjanſkim hoſtwiſchcźu, na žuſodnym hoſtwiſchcźu pak niz. Da pła bě ža bjes dwěla ſ Nowowjeſnjanſkeho hoſtwiſchcźa tſělił, hdyž bě poſ na Rakeczanſkich honach był. Rjencź bě tukanje, ſo je do pła tſělił, ſ tym na žo wobroćił, ſo bě na Kunathowe praſchenje, hać je rano na hoſtwje był, ně wotmołwił. Zandarmej bě žo Rjencź wuſnał, ſo je tamne ranje na Nowowjeſnjanſke hoſtwiſchcźo jěł, jo by ſajazy tſělał. Pła njeje ani widźał ani do njeho tſělił, też njeje wutſělił ſaſkłaſchał. Pšched žudom wón praji, ſo njeje do błiſkoſcźe huſcźiny pčhichoł, a hdyž je žydom hodźin cźepiło, je ſ kołom domoj jěł. Cźěſła Richard Buſcha ſ Kamjeneje pak wobžwědcźi, ſo je 16. novembra 1933 rano wokoło 7 hodź. w tamnej huſcźinje muža widźał, kotrehož bě ſa Rjencźa měł. Buſcha, kotryž je žo ſe Rjenczom ſnjeſpecźejelik, ma na Nowowjeſnjanſkim rewěrje tohorunja hoſtwinſke prawo. Tamne ranje je ſ tſělbu wuſchoł, ſo by liſchcźe pažle dohładował. Hamtſti žud bě Rjencźa lětża 2. měrza dla tſělenja do pła k 50 hriwnam abo k jaſtwu na 10 dnjow ſažudźił. Rjencź bě žo pſpecźiwo wuſudźej powołał. Powołańſki žud njemějeſche ſa to, ſo je žo Rjencźej na doſpahaze waſchnje wina dopokaſała. Přjedawſchi wuſud powaliwſchi Rjencźa wuwinowa a žudniſte thłoſty ſtatnej pokładni napołoži.

Najnowiše z cyłeho ſwěta

—**Zitawſko-Liberzki nowowowy cźaſ dweju hołuwu ſ Rózanta w Cźechach pſchejédże a mori.** Jeleſniſki pſchechod njeběſche žo ſawrěł. Schulerjej, 13 a 15 lět ſtaraj, hnydom morwaj leżo woſtaſchtaj. Pſtehodneho ſtražnika žu ſajeli.

— **W hěcźe ſchpanſkeho drjewarja w nozy woheń wudyri. Macź ſ najmłódſchim dźěćom ſamó žo wukhowacź. Tſi ſtarſche dźěcźi žo ſpalichu.**

— **S rosbuchnjenjom na petrolejowej łódźi w Philadelphiji w Sjednoczenych ſtatach žo 3 muježo morichu, 14 muži žo ſrani.**

— **W Newyorku žu ſchtwórtk wjeczor w 11 hodź. tſjoch ſ ſmjerćzi ſažudźenych muježow w Sing-Sing-ſtwje na elektriſkim ſtole wotprawili. Schtwórtheo ſ ſmjerćzi ſažudźeneho w poſledním pokomiku wobhnadźichu, dokelž ma žo na ducha pſchepytaċ.**

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die vom Auritzer Weg nach Süden abzweigende neuerbaute Straße hat nach dem Dichter Heinrich von Kleist den Namen

„Kleiſtſtraße“

und die nördliche Verbindungsſtraße zwiſchen der Kleiſtſtraße und der Arndtſtraße nach dem Dichter Maximilian von Schenkendorf den Namen

„Schenkendorfſtraße“

erhalten.

Stadtrat Bautzen, 8. Juni 1934.

Der Kommunikationsweg **Burk-Niederkaina** wird wegen Beſchüttung in Flur **Burk**

vom 9. 6. 1934 bis mit 16. 6. 34

geſperrt. Der Fahrverkehr wird über Bautzen gewieſen.

Bautzen, am 8. Juni 1934.

Die Amtshauptmannſchaft.

Wčne płaćizny w Budyšinje.

9. junija 1934.

Wšě płaćizny ſo po złotej hriwnje zrozymja. Najlepše twory ſo hišće wyše płaća.

Předmjet	najniža płaćizna hr.	najwyša płaćizna hr.
Pšenica, 76 kruta płaćizna - 50 kg	—	9,65
Rožka, 72 kruta płaćizna - 50 kg	—	8,25
Jačmjeń, lěčny - - - - - 50 kg	8,75	9,25
Jačmjeń, nazymski, 2rjadkaty 50 kg	—	—
Jačmjeń, nazymski, 4rjadkaty 50 kg	8,25	8,50
Wows - - - - - - - - 50 kg	9,00	9,50
Wows - - - - - - - - 50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju) 50 kg	2,30	2,60
Syno - - - - - - - - 50 kg	3,50	3,75
Sloma z mašinu młóć., pras. 50 kg	—	0,90
Sloma z mašinu młóć, k zasł. 50 kg	1,20	1,40
Sloma z cypami młóćena - 50 kg	—	—
Butra - - - - - - - - 1 kg	—	3,00
Jeja - - - - - - - - 1 štk.	—	—
Pšeńć. muka 0-65% Type 502 50 kg	—	17,00
Ržana muka 0—65% Type 610 50 kg	—	13,25
Pšeńčno wotruby - - - - 50 kg	—	6 80
Ržane wotruby - - - - - 50 kg	—	6,80
Běrny (w małowikowanju) - 50 kg	2,50	3,00
Husy - - - - - - - - 1 štk.	—	—
Prosata 850 štuk - - - - 1 štk.	7 00	16,00

Prosace wiki dźěchu pomałšo.

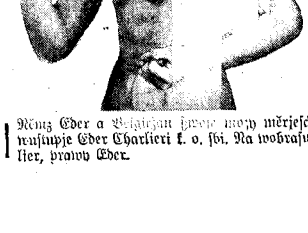

Bogowanje mjes Němzom Ederem a Belgičzanom Charlierom.

Sańdźenu wječ w Barlinie bogarjej welterſteje wahi Mónz Eder a Belgijan jeho mocy měrjeſchtaj. W 11. rundźe Eder Charlieri k. o. ſpi. Na wobraſu: lewy Charlier, prawy Eder.

Tricotagen nur bestes in größter Fabrikat, Auswahl **Wilh. Rudolph** Bautzen, Kaiserstraße 16

Ty a ja! Cyły serbski lud

zeńdźe so 15. julija

na Domowinskim zlěće w Radworju

Spuščomna
holca
so k 1. julijej do ratafskeho dźěła pyta
w Časecach čo. 9

Spuščom neho **wotročka**
pyta hnydom
kubleŕ Corlich w Kanecach
pola Pančic

Młódš. pohonča
pyta
Delan w Hornim Wunjowje
čo. 4

Młoda, wysokosnděna
kruwa
je na předań we Wysokej čo. 4
pola Čornoboha

Młoda, sylna, wysokosnděna
kruwa
je na předań
we Wulkich Zdźarach čo. 4

Starše husy a libjata
su na předań w Khwačicach 19

Rjany młody
kundroz
je na předań w Koslowje čo. 18

Stepowane
mošKowe
wotmjane
wjelbłud.
blidowe
přikrywy
wulki wubjerk, jara tunjo
Paul Korn
na Hošic hasy 21
Specialny dom

Wowcyne zabawki
za pěkne serbske dźěći
(J. Radyserb-Wjele, dr. Muka)
128 str. 30 pf.

Gardiny
kapujeće derje a płaćizny hódno pola
Kurta Erlera w Budyšinje na Žitn. wik. 28

Boucle-jowe tepichi
ložowe předłožki
reform. ložа
za jara tunje płaćizny
Paul Korn
na Hošic hasy 21
specialny wobkhod

Heyerka M. Warnisch
w Budyšinje, Kěžorska dróha 2
Tel. 2770. Kóždu srjedu popołdnju w Barće, Dwórnišć. dróha

VICTORIA
KOLESA
w najlepšim cyzowanju swěta zhotowjene
Otto Fischer, Jerjowa hasa 7
Narumanske dźěle — porjedźernja

Zawołajće telefoniscy
Budyšin čo. 2687, maće-li mały nawěšk abo ważny podawk we Vašej wsy abo wokolnosći wozjewić. Hdyž do Budyšina přińdźeće, móžeće w Serbskej knihařni nawěšk zapłaćić abo wudawki sebi dać zarunać. Serbska knihařnja to rad čini, dokelž chce přeco to »najnowiše« swojim česćenym čitarjam poskićeć.

KW-reflex-box 6x9
spihelowa reflexna komora za ludźi z nizkimi dokhodami
nětko w płaćiznje ponižena
42.00 hr. Anastigmat 4,5
25.50 hr. Anastigmat 6,3
Erich Lenz w Budyšinje
Hošic hasa čo. 21 :: Telefon 2134

Suknowy skład a krawcownja
Großmann
Bohata dróha 29, II
w domje firmy Kristeller. — Žane klamy!
Wulki skład nowočasn. suknow a podšlćow
Płaćizna za zhotowjenje woblekow a mantlow ze wšěm přisłuškom na čistym lenu a konjacych wosankach dźěłanych
Tež ze sobupřinjesenych suknow.
Pěkna forma. — Wuporjedźam a žehlu!
wot **hr. 25** počinajo

Fotowe . . . . . projekcijowe . . powjetšeńske . . domjace kinowe **aparaty**
a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje
FOTOWY DOM
Richarda Hutba
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy 18
Wuwiwanje filmow a platow kuž też wotčahi wěcywustajnje a najspěšniše

Do serbskeho domu Serbske Nowiny
su tunje a přinjesu wšě zajmawosće z blizka a daloka

Čitajće
Serbske bajki a nałožki w Błótach
kotrež je zezběrał a wudał njedawno zemrěty wulki přećel našeho ludu
Wilibald v. Schulenburg
Kóždy, kiž chce něšto wo bohatym pokładze bajkow a nałožkow našich Delnjoserbskich bratrow wjedźeć, dyrbi tutu knihu čitać.
Je rjenje z pjerokrezbami wudebjena a płaći jenož 2,00 hr.
w Serbskej knihařni w Budyšinje

Wulka rozhorjenosć
w klóštrskej wokolinje!!!
Što dha tam je???
Kedźbujće w přichodnym sobotnišim wudaću na nawěšk na samsnym městnje wozjewjeny . . .

Serbska grychta w Radworju
Jutře njedźelu **pyšny bal**
Přećelnje přeprošuje A. Schubert a mandź.

Serbska grychta w Njebjelčicach
njedźelu dnja 10. junija
wulki swiedźeń na zali
w różowej zahrodźe Sanssouci
krasne dekoracije :: skutkowace wobswětlenje
přijomna hudźba.
Přećelnje přeprošuje **Max Richter**

Serbska knihařnja
w Serbskim Domje w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 4
wobstara na přeće też wšitke němske knihe po tunich płaćiznach

Čišćerske wěcy
serbske a němske, kaž zličbowanja, listowe hłowy, kwitowanja, načišće na listowe wobalki, kwasne spisy, słubowe khartki, wěrowańske khartki, smjertne khartki, visitne khartki, přeprošenja, džakne khartki atd.
zhotowja spěšnje a płaćizny hódno
Čišćerńja Serbskich Nowin
w Serbskim Domje w Budyšinje

Wróćiwši so wot rowa našeje horcolubowaneje
Hany Magarety,
kotruž smy zańdźenu njedźelu swjatočnje pokhowali, wuprajamy za pačer na póstwječorach, za přewodźenje k rowu, za wěncowu pychu, pisne a ertne dźěłbrače na našim hłubokim žarowanju
najwutr. džak a „Zapłać Bóh tón Knjez!“
W Budyšinje, 7. junija 1934.
Schäfferowa hasa 4, I.
Swójba Hajnic.

Nowy Mišionski Posoł
Serbski časopis za jwontowne a jnuślowne mišionstwo. Wukhadza mjeńacnje. Płaćizna jehwórćetlnje 30 pjenjezow

K płokanju a čišćenju — jenož dobre Henkelske wudźělki

Persil - Henko - Sil - imi - Ata ✳

Přiloha k čisłu 132 **SERBSKE NOWINY** Sobotu 9. junija 1934

Domowinski zlět 1934

Hejsa, wjeńć so Hanka
Njepušć z wočow swojoh' Janka!
Přińdź na Domowinski zlět
Wobaj dyrbitaj tam być.

Ně, nje jenož wobaj — ale wšě młode a stare duški ze serbskeho wulkeho kraja! Žana a žadyn njesmě domach wostać — tam chcemy być zastupjeni kaž jedyn lud rjapa a wole skutka a njekhabłaceje, sapaceje lubosće k našemu serbskemu narodej. Štóž tam njepřińdźe, je zaspanc a wostanje tajki čas swojeho žiwjenja!

Tohodla ty a ja,
wšitcy do Radworja,
na Domowinski zlět,
kajkiž budźe lědy zaso
za sto lět!

Auta a motorske kola swórča po cyłych Serbach, zo bychu nam swjedźeń přizjewili. Plakaty wisaju we wšěch hosćencach a nawsach a što na ńich widźi-će: **Serbski dudak piska serbskej holičcy k narodnej reji.** Hižo ma nóžku nastajenu, zo by zaskočiła ke tajkemu prawemu winarjej, zo jenož tak suknje we kole leća. Haj wjeselić so chcemy tam z cyłeje wutroby. Wutrobički młodźiny dyrbja do žiweho pukotanja přińć a staršim registram dyrbi so wutroba tak zabrěć, zo spominaju na swoju młodość, na čas, jako dźěd a wowka serbscy spěwaštaj a rejwaštaj, hajachu drohe kulturne namrěwstwa w domach a na swjedźenjach.

Naši wjednicy zašleje a tuteje doby zaso k nam porěča w basniskim a mócnym žiwym słowje.

Hižo je nam braška Michał přeradźił, što so wšo na Serbow najwjetšim zlěće 15. julija w Radworju stanje — ale to běchu jenož pokazki. Njewuprajnje-rjenje tam budźe. Cyły swjedźeński ćah — **ćah žiwjenja serbskeho ludu** je hotowy skutk! A wšě druhe kolesa wulkeho organisaciskeho skutka za zlět so wjerća w spěšnosći, kiž dźensniši čas žada.

Přitomni budźa na Serbow zlěće wuznamni najwyšši zastupjerjo wyšnosće!

Nětko dyrbiće so tu wy, moji lubi Serbja w cyłym serbskim kraju přihotować k wopytej zlěta, **zo by so cył jako hobrski manifest swěry a lubosće k maćeršćinje, k domiznje, k temu z Boha wulkim darom, kiž je nam wšehomócny wjednik zpožčił a do kolebki położił.**

Hdyž to činimy, potom česćimy sebje a swój lud!

Do Radworja
was Domowina přeprosa!
Hdźež serbski dudak zapiska,
tam zhrěj so kóžda wutroba.
Zo wjesle sebi zawyska
ja pódu też do Radworja!

P. Krječmar.

Hodźijske idylki

Hodźijska cyrkej.

Stuj ścicha! Nětkle tudy pohrjebana
Je Bezela, mać Bena, japoštoła
Nas Serbow. — Rady syn so wróćeše
Ke miłej maćerinej wutrobje,
Hdyž běše w serbskim kraju přibohow
Wón powalił, a nowe woltarje
We Barće, Hrodźišću a Radworju
A druhdże twarił, hdyž wot předowanjow,
Wot křćenicow a čežkich jednanjow
Bě wospróčił. — Tu naděnđże swój pokoj!

Kak hordoznje so dwójna wěža zběha,
Zo by so rozhladała po Serbach;
Kak rolu swojich wótcow wohdźěłaja,
Što w kóždym lóće Bóh jim wobradźuje,
Hač z wuhenjow so serbskich khěžow kuri,
A na blido so wšitkim wobjed staji,
Hač křesćanskej wěrje swěru dźerža. —
Zo wšitkich bokow pak so přitłóčuja
Kaž k swojej paće stadło kurjatkow
Ke cyrkwi stajne čiste statoki.

Wosrjedźa wšitkich serbskich Božich domow,
We krajinje spodźiwnje žohnowanej
A z płódnosću so wšudźom kipjacej,
Mjez nimi cyrkej jako maćeř steji.
A z kóždym switanjom je lubje strowi:

Najstarše swoje dźowki w Khrósćicach,
We Njeswačidle, w Huscy, w Hućinje,
Tu běłu wysoku we Bukecach,
Tři skromne w Zdźeri, w Łupoji, w Rózeńće,
Najmłódšej w Baćonju a w Khwaćicach.
„Ow moje dźowki, zo mi wšitke Bohu
Wy byšće w serbskej rěči służiłe!
Ze symjenja wy wšitke wušłe sće,
Kiž swjaty Beno někdy wusrjwał."
Hdyž bije klakanje do swjatoka,
Na njedźelach a wulkich swjatych dnjach
Pak wšitke dźowki z hłosom miedźanym
Maćeri swojej scéla wotmołwu
A wobnowjeńu swoje słubjenja.

Štó postupuje po cyrkwinym puću,
Štó je tón trochu kušodychny knjez,
Drje šėdźiwe hižo, ze sněhojtej hłowu?
A tola njestuleny — stary rjek,
Kiž pobył w mnohich čežkich wojowanjach,
A wušoł z bajeńeho Lubina.
Muž swěrny, kralej swojemu a Bohu,
Z wutrobu, kotraž wšitko sobućerpi,
Štož bolostneho tudy na zemi,
Wóte serbskich syrotow a wudowow.
Je swjaty Beno wróćił so do Serbow,
Zo by jich k nowej swěrje pominał
A hladał, kak we swojej krasnej rěči
Trojeńčkeho Boha česćuja!
Haj, přišoł je! — We jeho duchu zaso
Wóte Hendrich Imiš, Serbow wulki syn
Ze skalnej wěru profety Elije
Na swoju horu Tabor postupuje,
Zo by so modlił za swój serbski lud!

Pólne šerienje

(Wobras se wšy.)

To je zyłe nanowe waschnje! Sšebjimy tu na p... a gwaćimy. Město to by gobu go do kola gybnył a głowćžko pschi naschej rosmotwje rjekł, ně, gebji radschko na plusy se gwojej pomoćku a wudźera gwojej wocźi naftajnje na stare scherjenje, tij wot lońschcho gem je zylicźku symu w tólni leżało a tij gmy psched tydźenjom na wosu do kalu gobu pschimjesli a kotrej chgemy dźenża pschipołdnju saźo domoj wjacź. Schtoha je na tutej drjewjanej khodojcze spodźiwneho widźecź? Khiba jeho dodźerżany khobuk sajimuje, tij horjeka na wšěchcźu gedźi?

Haj dźeczi, haj gónta, macje prawje. Tutón stary khobuk je jemu tutu samóstknosćcź nacźinił, dokelž dopomni Arnoschta na wschę te ćeta, hdyž w nim khodźesche. Najprjedy jako njedźelski khobuk, potom jako wschědny, schónchnje zapta niz wjazu, khiba pschi panzatym wjedrje abo ldyž hnójnizu wożesche.

Niž jenož tuta smorschczena tschida, tij je dalko gwoju służbu na Arnoschtowym nopje wukonjała, cźenje w duchu nimo njeho, mjes tym so Arnoschi do gwoje pomaśi tuża. Ně, wschitke te czapki a khobuki a stare tschki, tij je we gwojim żiwjenju na gwojej khowje nożnk, pschikhadźeja a go pschedstajeja.

Gyle mała wolmjana czapka ſ bomjelku go do predka tłóczi. Tehdom bě Arnoschi tschcźe „hopedźčcźko", a ju slajichu, hdyż makeho pjeracha na ruzy nosscho ſ nim po wśu dźechu. „Też pschi sctrachczężepjenju gedźach na two-

Tuto wudawa Domowina. Wotmołwity redaktor Arnošt Muka w Budyšinje. Wudawa a tłóka Serbska knihićišćernja w Budyšinje.

Kak Serb'a před nimale 100 lětami do Roma pućowachu

5] (Pokračowanje.)

Hižo rano sahe, 11. měrza, pschińdźe zyrkwinski słužownik po nas. Młody muž pschistupi ke mni a praschesche so mnje, hdźe sym jow. Hdyž shoni, so sym ſ Marijneje Hwězdy, prajesche mi, so je ſ Korloweho Hrodu w Częćkej. Najprjedy dźěchmy do zyrkwje gwjatego Pawoła, wot tam do Bosćijanoweje, kiž bě gnajmjeńscha połdra hodźiny dalena. Tu widźachmy wschelake relikwije, wo kotrychž posdźischo spomnju. Dale Jana ſ Lateranа, saćkeje zyrkwje zy'eho katolskeho tschesćanstwa, wottud do Kschiża ſ Jerusalema, do ß. Florenza a Marije Maggiore. Mjes tym bu wjecjor. Tak njemóžachmy Pětrowu zyrkej wjazu wopytacź. Tu słyschachmy wot jedneho Němza, so jej banź dźenża wujedźe. Dróhi, po kotrychž mjesche jědź, buchu ſ cźerwjenym pěskom pogżypane. Wokoło dźesacźich japoźimasche so tutón cźah. Na cźole jěchni, potom měschczanskí kardinal a stónchnje bamź sam. Jěsba dźěsche do klóschtra premonstratenzow. Bamź sestupi cźile ſ wosa a zohnowasche lud. Lědma bě tam krótku hodźinku pobył, wróći so a jedźesche sahe do Vatikana. Mjes tym bě do nasdeje hospody nahladny muž, mjenujzy wětły Landsberger, dorschoł. Praschesche go mje, hacź sym tež putnik, schtož jemu wobkruczich. Běsche ſ města Dillingen w Bajerskej.

Powědach jemu, so sym so wczera ſ jenym duchownym ſ Kraloweho Hradza sesnał. Mjes tym tutón pschińdźe a pschinjese khartku, so sunć kulotowar Pětrowskeje zyrkwje wopytacź. Po tutu bě žebi pola awstriskeho połkanza pobył a śmědźesche druhe wożowy gobu wsacź. Tak běchmy tam. Pschi pschekroczenju Pětrowskeho naměsta setkachmy go ſ tymaj blidarjomaj. S njeju mózesche jedyn gobu hicź. Někto dźěchmy na wyhoku wěžu. Hdyž běchmy nimale wospjerjedź twara, wuhladach do murje sastajenu delczizu, wosnamjenjenje so bě tu sakika prynzejna pogneđała. Tu běchu Romjenjo też gwoje mjena do słota wukalali. Sornowozowy słhód ſe żelesnym wobkużenjom wsedźesche horje. Tři raży dźe galerija wokoło, ſ nutska a ſ wonka. Wottud mózesch město a wokolinu wobhladowacź. Widźachmy appeninske hory a Sćerjedźne morjo. S latarnje wjedźe żelesny słhód do hlowy, hdźež je ja płatnacze muži městna. Je je kyłneho kopra jeschtyrjomi dźěranišo mózesch do wschěch kónczin hladacź. Tu wostachmy hacź do wjeczora.

17. měrza pišach domoj a donjesech ſ Landsbergerom list na póstu. Pschi tym pschińdźechmoj na rjane naměsto, Piazza Colonna. Sstejdża steji nahladny słoty a na nim postawa gwjatego Pawoła. Tu pschińdźe ke namaj muž, ſ kluczom w ruzy, a go naju praschesche, hacź chcemoj jej horje dóńcź. Tutu pschiležnosć nochcechmoj žej dacź nimo hicź. Ale wjesele tajke njebě, kaž běchmoj zrěbi myślił'oj. Cźenki słoty bě khětro wusći a we wyhokosći pschińdźechmoj do stracha. Tuż go pschi'nje wróćichmoj a pschińdźechmoj na město Diana, hdźež też tajki słoty steji.

Podachmy go do Kolloseа, kiž je njeskónchnje wulke wotrwjene dźiwadło, 581 stopow dołhe, 481 stopow schěroko a gwonkowny wobsah 1680 stopow. S toho schěroko a gwonkowny wobsah 1680 stopow. S toho mózesch widźecź, kelko ludźi maja tu městna. Tu pschihladowachu w pohunikim cźahu załosćnemu kjindowanju morjenju tschesćanow. Tutón twar bě hordosćej starych Rumjanow. Prajachu jej: Padnjeśi kolloseju, potom padnje a ſ nim zyły swět. Sa naš tschesćanow je tutón twar se gwjatnizu, w kotrejž su naschi bratśja a sotry semjin ſ krjewju maczeli. Kóżdy pjatk zschińdźe pobożny franzjiškan, kiž lud na tutym městnje powuczuje, hdźež někdy měschczizy Jupitra kadźachu. Tu je najthmańsche městno k pohnaczu hrěschnikow, dokelž skutki pohnjija najšěrje. Tu rosće druzina dźeczela, jehož kopjena maja někotre cźerwjene dypki; tehdom ſ krwawy dźeczeł rěka. Tutu wojtlinu heiwak nihdże njenadeńdźesch hač w amfitheatru w Romje. Pschi sakhodże steji straża, hacź w amfitheatru w Romje. Pschi sakhodże steji straża, kotraž wschěch pschikhadźazych wobledźuje. Cźaż bě krótki a njemóžachmy go dołho tu rozhladowacź, dokelž dyrbjachmy bamża w zyrkwi Jona ſ Laterana wsecźakacź. Hdyž pschińdźechmy, bě go hižo wjele zuzych knjezi zhromadźiło. Pschi tym mějach cźesći, ſ jenym němskim knjezstwom go rosmołwjecź. Wotkoło na pół schtyrjoch pschikhadźesche žiwjedźeński cźah. S wulkej nuzu dóńach go do Pětrowskeje zyrkwje, hdźež kwatły wótz pobożnje pschi rowje japoschkowo go modlesche. Najaitra — 18. měrza — bě runje tak. Dokelž smyšł tuteje gwjatocźinoscze njesnajach, wopraschach go gwojeho spowědnika. Wot njeho shonich, so bamź dla schpanskeje revolucije gyndom khowjnych zyrkwjow wopytuje a go tam modli, a kóżdy katolski kschesćan je winowaty, też gwoje modlitwy po měnjenju zyrkwje skónczicź.

19. měrza podach go ſ cźasom do Pětroweje zyrkwje. Hdyž nutrnje gwoje pacźerje spěwach, dohladach go na duchownego, kotrehož dwaj druhej pschewodźeschtaj. Dźěchu do delnjeho dźela zyrkwje. Muślach pschi žebi: tu pschiležnosć dyrbiśch wužicź a dźěch tehdola ſ sakhodej. Bě farwjeny. A někto tu stejach. S tym wokomikom pschińdźe służownik woh, dźesche do kapale, hdźež bě někcźto shubił, a wróći go bórzy. Sa nim go wjeczech a mysłach: wjazy hacź wuhnacź cźe njemóžu. Dźech po dołhej cźmowej chodźbje. W naboczněj kapali widźach gnězu. Wlizach go a sastupich. Tu měješche prěni duchowny, ſ kotrymž běch go horjeka jetkal, Boża mschu. Poklakných go. Tola pschitomni tak nikak ſ boka na mnje shladowachu. Pschi pogohnowanju spóźnach duchownebo jako biskopa. Hdyž tuteń pschihad gwojemu spowědnikej powědach, dźiwasche go jara, so je go poradźiło, do delneho dźela pschistupicź. Pschi tym mi pschećeradźi, so bě tamny duchowny wjerch ſe Schwarzenberga, tehdomnischi prażski biskop. Pschispomu. red.)

To bě gobotu do bolmonczki. Bolmonczki, 20. měrza, pschińdźechu we 9 hodźinach wojazy do zyrkwje, ſejadowachu go a cźakachu na bamża. Najprjódzy kroczachu kardinale. Kaliczichu jich 24 porow. Na konzu njeješche 14 cźerwjenje ſdwaſcźenych mužow, bamża w pyschnym nogżydle. Njepschestawajzy wudźelesche zohnowanje. Wojazy go po-

jej hłójczay, hdyž mać cże ſchikwanje ſwobleta a we wołwęzku po wßy horje jędźesche. S ſchwup, ſo mje ſ hłowy dele ſczahnył a mje ſ wołwęzka na dróhu cźißnył. Wßički hißchęże, ſtary Arnoſchćo?"

Ně, to njemóże pſchi najlepſchej woli wędźeć.

Ale tamnu cźornu kapiczku ſ nawuſchnjenomaj a ſchtrycźkomaj", kotrejž mać jónu pod brodu ſwjaſa, hdyž prénju ſymu do ſchule dźeſche, tu hißchęże derje ſnaje. Hdyž běſche ſchula won, njemóżeſche żej ſam ſchtrycźki pod brodu ſwjaſaċ — knjeſej wuczerjej ſo bojeſche rjeć —, a tuž tykny nawuſchnizu a ſchtrycźki do kapiczki nuts a ſtaji ju tak na hłowu. Potom męſeſche cźerwjenej wuſchi każ warjeny hutrowy rak.

Aha, poſdźißo potom tule ſowle. Tu mójeſche hacź dele na ramjeni ſcźahnyċ. S njeje łukachu jenoż wocźi a tónċźk noſa. Ale je ſrédka tak cźinił. Jako wulki ſchuleř hółz ſo haißowaſche, hdyž dyrbjeſche ſo tak ſababicź. Radißo ſymu mrężeſche a wołtaji cźapku doma.

Mój jejmierſch ně, prénj ſtomjany kłobuk! Wot horńjeho klamarja! Do ſahodow bě thodźił a tak ſej pjenjeſ ja njón ſaßłużił.

A potom papjerjane nahłowniki, drje na wſchě dwaczeći ſchtuk, kotrejž dyrbjeſche nan ſe wſchelakich papjerow dźeląċ! A horjeka ſwjetſcha ſ papjerjanej bombłku. Hdyž jemuż je tón cźaſ wołtaſ!

A nětko hakle prěni prawy kłobuk, cźorny konfirmandſki! Hm — tajkale wuſka ſtęcha! To ßy kraſne ſtworjenje hył, hdyž ßy w nim cźahnył.

A tak wſchitke te druhe kłobuki, w kotrychž je Arnoſcht khodźił. „Haj prawje, prawje — też tón hißchęże — hotowe węcźko! pſchińdże jemu na mypłe. A dźiwaċ ſo dyrbjeſch, kelko pſchetworow je tajkale ſłowa na ſwojim nopje hißo pomęła, ſo by pſchezo rjana hyła a troſchku po modernym ſo ſłożowała. Każ rjane nowe w ſpoczątku bęchu. Dołho njetrajeſche, bęſche podwjas pſchepoczeny, poſdźißo począ ſo ſchleßerdźiċ, ßłónċźko jón wußmali a wjedro jemu formu ſkaſy, na kromje ßu trundlaty a tajke ſtare węło bě hotowe ſa wſchędny dźeń.

A tón ſelený ſtomjany kłobuk tehdy, potom tón ſcźerwjeni ſ dwěmaj bomblomaj ſady na ſchnórje.

Tamna talerjowa męa, ta cźijwerkoſita ſ wulkej ſehnotku, bruna cźapka, na kotrejž mężeſche ſtajnje pißaneje pjerjo na ſewym boku tcźaſy.

„Skoro ßy na mnje ſabył", cźißchcźi ßo ſtykowaty kłobuk, „kłopzylindr", dopředka a Arnoſcht dopomni ſo na mnohe kwaßy a pohrjeby a wulke ßwjedźenje, kotrejž ſtaj hromadźe pſcheżiwiłoſ.

„Węſch hißchęże, pſchi jenym poßwjeċenju khorhoje, hdyž wětr ſ tajkim wotmachom dujeſche, tak ſo ßo mjes hudźońkow kulich, cźi tehdy horjeka jedyn poſkhod hrabachu a ſe mnu delcka kopachu? A węſch hißchęże, ſo ßy ßo pſchi jenym wěrowanju w ßyrkwi ſkoro na mnje ßydnył pſchi wſchej mu*noćze?"

A nahłowjak ſ wójny a półna kapiczka a rjana woßebita cźapka, kotruż bě żej Arnoſcht kupił, hdyż w Hannoverſkej w łazarecźe łeżeſche a prěni raz na dowol chaſnyċe a kotruż je po wójnje hißchęże dołhi cźaſ noßył. „Mój jejdyrko", dopomni ßo Arnoſchtowa hłowa, „to bě cźi dyrjenje, hdyż na łubi nahłowjaki pſchimérjowachu a podwyſchk tebi jón krucźe ßadźił!"

„Nó haj", ſjędźe żej Arnoſcht ſ ruku pod ſadnej hłowje, „to trjeċi a maſch prawje, moja kułrépa! A ſchtoha měniſch tym ſyłym kłobukam a cźapkam, kotrejž ßy hižo pomęła? Njewěrno, to je cźi rjana liczba?"

„To hißchęże njeje wſcho, ſchtoż ſcźe mi ſtajili", hórcźi Arnoſchtowa kułrépa, a naſpomni hißchęże khętru liczbu. „Zyplmężu" po kwaßu! Zyły maczoſ cźapkow wo kóſkopiwje. Hajniłku cźapku, romſki nahłowjak, ßudniſti barett a wſcheho dracźa, hdyż ßmy dźiwadło hrali. Jedna ßwinjaju hłowu, tehdom na „maſłowym boku" a lute takke wękki.

A dale, hdyż je żej Arnoſcht k żortej cźapki druhich na hłowu ſtajił. Takle wołnjowy woborny nahłowjak, ſtſ ſchtyri nęmike jónſke kłobuki, ſtrażnikowu „publmęzu", wachmiſchtrowy cźako, ſtareho braſchki ßomoczanu kapiczku, liſtnjeſcherjowu a wuczerjowu motorowu cźapku, haj ßamo po jenym „aprellu" w korcźmarſkej ſtuwje knjeſa hrabjowy plißchowy kłobuk ſ wulkim ſchepjerjom ſadу.

Haj haj — myßłi Arnoſcht a wudźéra dale na takowe ſcherjenje, łuża do pomaſſi a wośmje ſ druhej ruku cźapku dele a maha na ſwój płéch. Hižo wjele tajkich ſłeċow je naſch jedyn na ſwojej rępje pomęł, hdyż pócźnjeſch takle na wſcho myßliċ!

Nadobo ſtorhnuchu jeho ſ myßłow, dokelž żona a dźeċi ſo wótſje ſaßmjachu, hdyż nan cźapku precź wja a poczinnaſche żebi na płéch plaſaċ. „Schtoha macźe ke kichotanju, hej?"

„Dokelž tajke mjeſwocźo cźahaſch na twojim płu*y, każ by ſo ſchtyri njedźele deſchcźiła njeſchto a każ by ßo pola tebje horjeka nětchto wjerczało!"

„Haj, wy tykacźe jenoż pod nóſ. Ale takle pſchi tym żebi na nětchto myßliċ, to ßo pola waß njeſtanje!"

„Ta węcźe maßaſch, hacź ſokomcźk ſ pſchha łeże?"

Wusudźenja

§ 32-létny Kurt Hermann Gellert ſ Pjeſchna je wot ſwojeho 14 lćta pſchez ſmowa kradnył a ßo jako njepołépſchomny paduch a njedocźiny wupoſaſał. Jeho ſtarſchej łépſchomny paduch a njedocźiny wupokaſał. Jeho ſtarſchej ſtaršiſi cźaß 3½ léta khłoſtanjże bě ßo 6. meje 1934 minył. Statne rěcźnißtwo bě namjetło, ſo bychu jeho w pſchihodze we wuthowańſi wobſtowali, ſo njeby mohł ſnowa na paduchſtwo cźahaċ. Dokelž pak je Gellert we ßwojim wobſłednim khłoſtańſtim cźaſu ſcheſnoſtwo nawuknył, pilnje dźeła a ßwoju nuſu ſ wjetſcheho dźela ßwojej ßwójbje ßłał, njemóżeſche ßud ja njemóżne, ſo by won ſ pſchiłubjenej podpjeru ßwojeju ſtarſcheju, ßotrowu a bratrowu we pſchihodze ßo porjadne a cźeßne żiwiċ. Namjet na ſamoſcźenje we wuthowańſi ßo tohodła jaċißny a Gelfert ßo je jatby puſchcźi.

§ Mjenje wuſpěcha męſeſche 43-létny Max Alfred Winkler ſe Seidenberga pola Shorjelja, kotrehož khłoſtanjſh ſapiß 17 prjedawſchich khłoſtanjow pokaſuje. Po jeho ba-cźinjenju w khłoſtańi nije wocźakaċ, ſo by je ßamßnej mózu mohł do prédka pſchińcź. Tehodła ßud namjetej ſtatneho rěcźnika pſchihłoßowaſche, ſo bychu Winklera we wuthowańſkej jatbje wobſthowali.

Budyske stawniske powěsće

7. junija 1934.

Narodźenja: Hermannej Waßtarjej Majej, pſchecźkupjej, bź. Janej Kurtej Srjeli, pjekaříſkemu miſchtrej, bź. Siegfriedj Hermannej Weichi, pſchemyßłowemu wuczerjej w Lubiju, dźowczicźka.

Semrěłoj: Gußtawej Majej Rjenczej, twarſkemu dźěłaczerjej, morwonarodźenu hółcźi. Hermann Paul Kichjan, rěźnički miſchtr, 68 lět.

Pſchipowědźenja mandźelſtwow: Bjedrich Artur Loos, tapezérař a dekoratér, ſ Johannu Helgu Blomeyerej, ſtenotypiſtku, wobaj w Budyſchinje. — Ota Waßtař Schkleničźka, kuchař w Hródku, ſ Helenu Janikej, ſchwalczu w Budyſchinje.

Swjaſane mandźelſtwa: Reinhold Richard Marcźin Klinger, friſer, ſ Dorotеju Adelhaidu Melaniju Hildegardu dźěł. Riedrichowej rodź. Rarißchej, bjes powołanja, wobaj w Budyſchinje. — Max Albert Krauß, hudźońk, ſ Hanu Schwedźiż, ßłużobnej, wobaj w Budyſchinje. — Ota Waßtař Thieme, inſtalatér, ſ Friedu Hiljöjetu Raſchcz, pſchedawarku, wobaj we Budyſchinje.

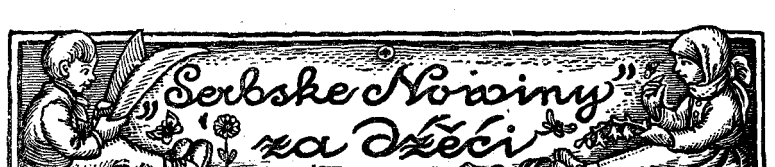

Naše kury.

Naše kokoše su jara wumyslene. W lěće rano zahe stawaju a nas w našim krasnym spanju khětro myla. Nanajbóle je so naš černy honač w tym wuwučował. kurjenca zaswéća, swój pysk a swoje woči naraz wo-Prjedy hač prěnje słónčne pruhi přez wuhladko do čhi a do émički hlada, kaž by chcył prajić: „Nó, njebudže skoro ranje." Wótre kikeriki so jemu ze šije suwa, ale žane wusłyšenje. Ranje njeleći. Kokoše ani na to njemysla, so bychu do słónčka stawale. Měr kuježi w émowym kurjencu. — Tola hłowa so słónčko nad zemju zběhnje a naše khéže wobswéća, klinči tři abo štyri razy nadobo kikeriki z kurjenca. Znowa honač so swoju šiju napina, zo by tola swoje putki pohnuł. — Tola wulka čišina — potom přesydowanje a machanje — a dwě zasparnej woči hladatej z kurjenca a so dźiwatej. Běła hłowa kokošina so zaso zhubi. A kokoš zaso hlada, wudźéra swoju šiju z dźěry.

Drybi sej tola won zwěřić, přetož honač hižo nutřka swari. Prěnja kokoš je wulězła. Po njej skakaja jena po druhej z kurjenca a šmotawje po kamjenjach přez dwór łeća, jow a tam posłednje zornjatka wot wčerawšeho wjećora zdypaja a kónčki trawy wotščipaja. Potom so też honač ze swojej cylej majestoscu pokaza. Dże kaž baron abo kral za kokošemi. Hdyž bě na muru zleċał, puści znowa swój hłós po čerstwym powětře. Zbudźi tu a tam hospozu a mać z kruteho spanja. Jemu też honače w druhich burskich dworach a statokach wotmołwja, prajicy, zo njeje naš honač sam prěni na swěće.

Pomałso čehnje mać putow, pata, přez dwór. Wokoło njeje kwića a pišća małe čipki, zo su jara hłódne. Tola staroséiwa pata wé, hdže zorno, srjódki a druhu pleu dostanje. Bórzy je dwóri překročiła, přetož jeje šěsć čipkow so tak lohcy wjesć njedadźa — kaž w mojej rucy pjero —, tam a sem skakaja a do wšitkeho swěćateho z pyskom storkaja, hač njeje k jědźi. Spody kuchińskeho wokna pata stejo wostanje a póčnje swoje kok-kok-kok. To réka: Dajće nam něšto k jědźi! W tym kokanju ma jara wulku wutrajnosć. Jeje čipkam je so też hižo wostudźiło a woni su so přez cyły dwór rozběželi a na trawje bruki, muchi a łački pytaja. Tola pata hišće přeco prosy, doniž so jej prózstwa njedopjelni. Horne z krupičkami sym jej z woknom sypnył, zo by tola skoro změrom była. „Tok tuk tok tuk" spěšnje wona swoje čipki k jědźi woła a jim, hdyž njechaja žrać, kóžde zorno před pysk čisnje, zo bychu tola kusale a so nažrale. Polojcu ležo wostaja a dale čehnje pata z wrotami won na puć. Tu su konjace jabłuka, kiž je wabja. Pata hrjeba cylu hromadu, zo bychu jeje čipki tola wšitko zdypali.

Mjez tym su kokoše a honač hižo pdw kuchińske wokno přiběžałe, a tam pilnje dypaju.

Wósom bě wotbiło.

Puta — puta, put, put, put. Něchtó wola! Kokoše létaja přez durje a přez murju do dwora. Jich nozy zahrabujetej, zo so kury tak kolebaju, jenož zo bychu prawje skoku ke škli přišle. Tam stejach ja z horncom a do šklě roztołčene bělizny, změšane z kisałym mlokom, naměšanym khlěbom a druhimi wotpadami, škrabach a při tym naše kokoše k wobjedu wołach. Dwanaće — třinaće — štyrnaće — hišće raz přeličich — haj woprawdźe štyrnaće a nic wjacy ani mjenje, hdźeha ta jena kokoš je! Puta puta — put put put — tola niču! — Put put — aha, wona tu je — ze zahrody přibeža cyle wujachlena, zo móżeše hišće lědma běžeć, łažawa.

Paće donjesu do kłěthi, zo by mohła změrom žrać a zo njebychu do čipkow kokoše hakale.

Hdyž popołdnju zaso zorno sypach, njeběše tu ta samsna kokoš, kotraž dopołdnja tak pozdźe přileća. Dźěch tohodła na zahrodu a hladach za njej; nadobo wulěze z kurjenčneho wuhladka. A tm so po žrać zaso wróći.

Přepytach kurjenc delka — a žana kokoš. Ale horka wuleća, zo so cyły strózich, ze stareho popjelneho kašćika běła kokoš a wrjeskotajo ćěrješe po deskach a kijach k wokniešu, a wuleć do zahrody. Pohladach do ašćika — a što tam bě? Kaž sebim yslach — třinaće jeji. Žana słoma a žane syw — w próznym blachowym kašćiku.

Składżech do kašćika něšto słomy, namołowach wšěch třinaće jeji z čerwjenym pisakom. Na druhi dźeń jej žrače do kurjenca donjesech. Wona so stróži a na mnje spłošiwje hladaše, hdyž k njej horje přiležech. Po někotrych dnjach stajich patu z kašćikom dele do kurenca, dokelž mohła młode čipki, hdyż wulězu, dele spadać a so zarazyć. Tydźeń po tym wudypa so rano nadobo šěsć a w běhu dnja štyri: samsnej jejcy běštej čistej. Jene bě rozteptane. Tak mějachmy nětko nowu črjódu čipkow. Wšě běchu žołte. Ja je derje picowach, zo spěšnje narosćechu, a tak so pokaza, zo je z nich połojca kokošow a połojca honačikow. Na tute nječenki hižo so dawno wjeselu.

1933. J. N.

Naša zahrodka.

W našej zahrodcy mamy běłe naliki, wšelake syrotki, běłe lilije, čerwjene pumperowe róże, čerwjeno-běłe šćětki a njezapomničk. Černjowe jahodk też mamy. Tam ich jara wjele wisa. Wone hišće zrałe njejsu, ale hewak su dobre. Hdyż su wone zrałe, je naša mać do šklenicow war, zo bychmy w zymje nješto dobre k jědźi měli. Při tym wjele cokora přetrjebamy. Před wjecorom ja krjepju, dokelž je jara suchi čas. Naša zahrodka je krasna, hdyż wšitko kwjeła.

Hana Wóskec, 7. lětnik, 13 lět.

Cyrkwinske powěsće

2. njedźela po Božim Trojizy, 10. hmažnika 1934.

S Budyšcina.

Tekst sa prědowanje: 1. Jan. 3, 13—18.

W Pětrowskej zyrkwi ma rano ½7 hodź. farar Paul spowědź, ½8 hodźin farar Groźe prěduje (zyrkwinska hudźba). Pśichp. w 12 hodź. nutrnosć sa zyrkwinskich wopytowarjow z Blasewizy (narěcź śmě farar Michel z Drježdźan-Blasewizy). Pop. w 3 hodź. ma farar Paul tschcenja.

W Marijnej Marcinej zyrkwi dop. w 9 hodź. farar Paul prěduje.

W Tuchorskej zyrkwi ma farar Groźe dop. w 9 hodź. nutrnosć za zyrkwinskich wopytowarjow z Blasewizy (z pischcelemi); pop. ½3 hodź. ma farar Böttger z Budestez kemschenje sa hłuchoněmych; wjeczor w 6 hodź. ma sup. Berg wjeczornu nutrnosć.

Sběrka sa wožadnu diakoniju.

S Hornjeho Wujesda.

Rano ½8 hodźin němska spowědź, dop. ½9 hodźin **němske prědowanje (farar Hila z Palowa), dop. w 10** hodź. dźěcźikemschenje sa 5. hacź 8. schulske lěto (wožadny farar). — Sztrdu 13. jun. pschedwjedźe so film „Dr. Leppius, němske orientske mišijonstwo"; popołdnju w 5 hodź. sa dźěcźi, wjeczor we 8 hodź. sa dorosćenych.

S Wjeleczina.

Dop. w 9 hodź. němske kemschenje (farar Hammerschmidt), ½11 hodź. dźěcźikemschenje.

S Wojerez.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, farśki vikar Hamann; dop. w 9 hodź. **němske kemschenje, duchowny** Unger; ½11 hodź. serbske kemschenje se spowědźu, duchowny Nowak; pschtp. w 12 hodź. serbske tschcenja, duchowny Nowak; pop. w 2 hodź. němske tschcenja, farśki vikar Hamann.

S Wulkich Sdjarow.

Rano ½8 hodź. němska spowědź, dop. ½9 hodź. němske a ¾10 hodź. serbske kemschenje; ¾11 hodź. dźěcźikemschenje.

Katolske cyrkwinske powěsće

3. njedźelu po swjatkach, dnja 10. junija 1934.

Tachantska cyrkej: Rano ¾6 hodź. Boża mša, dop. w 9 hodź. wulka Boża mša z prědowanjom, pop. w 2 hodź. nyšpor. — Přiležnosć k spowědźi: Sobotu wot 6—7 hodź., wot ⅛8 hač do ½9 hodź.; njedźelu rano wot ½6 hač do ½7 hodź., dop. w 9 hodź. — Cyrkwinska hudźba: W tachantskej cyrkwi: Missa XIV za štyrihłósny měšany khór wot Mich. Hallera.

Serbska cyrkej: Sobotu popołdnju w 3 hodź. spowědź za dźěći, wjeczor wot 6 hač do 8 hodź. za dorosćenych. — Njedźelu dopołdnja ⅛8 hodź. Boża mša ze prědowanjom, w 9 hodź. wulka Boża mša ze serbskim prědowanjom, w 11 hodź. šulska Boża mša z prědowanjom, pop. w 1 hodź. serbski nyšpor, wjeczor w 7 hodź. kśesańska hudźba a požohnowanje. — Bože mšě wob wšědźeń wšěndnje rano w 6 hodź.

Radio

Njedźelu 10. junija złyšchimy.

Königswusterhausen. Nimo znateho njedźelskeho programma: 6.15 koncert z Hamburgskeho pschistawa. 8 sa ratarjow. 11.30 rjane hłosy. 14 spěwanje dźěći. 18.30 wjesele ludowe spěwy. 20 Oskar Joost hraje k rejam.

Lipsk. Nimo znateho njedźelskeho programma: 9.15 zwětowa khórska hudźba. 10 zwjatoczna hodźina. 13 sabawny koncert. 18.30 mandolinowy koncert. 20 Schumannowy koncert. 22.50 rejwanska hudźba.

Hischcze ważne z njedźelskeho programma. Barlin: 19.30 „Guntram", drama wot Richarda Strauża. Köln: 20 pišany wjeczor. Minn: 20 sa kóždeho něschto. Beromünster: 21.10 koncert. Sagreb: 17.30 rejwanska hudźba. Warschawa: 20.45 opera „Tosca". Budapešt: 20 pišany wjeczor.

Pónjedźelu 11. junija złyschimy.

Königswusterhausen. Nimoj znateho wschědneho programma: 11.30 tačzele. 15.15 sa žony. 18.10 Richard Strauß. 19 hodźina naroda („Der Rosenkavalier").

Lipsk. Nimo znateho wschědneho programma: 14,15 wo filmach. 19 hodźina naroda.

Hischcze ważne z dnjoweho programma. Minn: 19.10 burske spěwy je Salzburgskeho kraja. 20.05 Richarda Straußowy koncert. Rom: 20.45 koncert po pschcežu. Warschawa: 18.15 spěwy. Praha: 19.25 pišana naletna hodźina.

Wohnjowobornistwo

7. shromadne swjećowanje Budyšeje dobrowólneje wohnjowoje woborny. Wobora běšche so schtwórtk wjeczor k tomu swjećowanju z 3 kompanijemi a autowojmi hasiśerskimaj cźahomaj pschi starych kasarnach sejtupała. Kommandant wopalny mischtr Eckhard ju po Pokrósnej dróhi na Tślnik wjedźesche. Tam swjećowaschе z ruczńymi bytlowami, rěblemi, pschi stupańskej wěži. 4. kompanija swjećowaschе na žiwojim swjećowanischcu na Židowje. Autowej sykawje swjećowaschtaj pschi Sprjewi, autowaj haschěrskaj cźahaj dyrbjeschtaj też wohnjowe wosejwjadła we měsće pschepruhować. Pschi khłódnym wjedrje a deschcu běrše so mało pschihladowarjow sejschło. Wobora wobdźi so njedźelu 17. junija na cźahu pluwarjow. Pschichodne swjećowanje budźe pjatk 15. junija bjes narjadow w Husarskich kasarnach, na cźož budźe koncert z rejemi we Albertsiej zahrodze. W 2. (Budyšćin) wokrjesu wohnjowych woborow wotměje so njedźelu 10. junija pruhowanje w Zicźenju.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Mittwoch, den 13. Juni 1934, vormittags 9 Uhr:

Oeffentliche Sitzung des Bezirksausschusses
im **Gasthof Frische** in **Schiedel.**

Die Tagesordnung hängt im Dienstgebäude der Amtshauptmannschaft und in den Gemeinden mit über 1000 Einwohnern aus.

Amtshauptmannschaft Kamenz, am 7. Juni 1934.

Auf Blatt 354 des **Handelsregisters,** die Firma **Schotterwerk Oßling,** Aktiengesellschaft in Oßling betr., ist heute eingetragen worden: In der außerordentlichen Generalversammlung der Aktionäre vom 17. Mai 1934 ist die Herabsetzung des Grundkapitals in erleichterter Form um 15 000 RM. auf 100 000 RM. durch Einziehung von 15 000 RM. eingener Aktien beschlossen worden.

Amtsgericht Kamenz, am 6. Juni 1934.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Die Straße Ponnnitz—Kuppritz wird wegen Bauarbeiten in Flur Kuppritz für den Durchgangsverkehr bis auf weiteres gesperrt. Die Umleitung erfolgt über Hochkirch.

Löbau, 6. Juni 1934. Hamtske hetmanstwo.

Dźeń Ćerwjeneho křiża

Ssobotu 9. a njedźelu 10. junija wotměje so po zyłym němskim kraju dźeń Ćerwjeneho kśiża. Dźeń je k tomu, so by so wobydlerstwo na dobrotu pokasało, kotruž Ćerwjeny kśiž z swojim spomožnym dźełom sa njo wopołnjenja. Sdobom pak Ćerwjeny kśiž prošy wo dary, wo bohate dary, so by dosć srědkow měł sa njewobmjesowane skutkowanje w lubosći k bližšemu. Dźełko Ćerwjeneho kśiża wschak je tola jenicźky složene na pomoz sa tych, kiž jeje nusnje potrjebaju. Ssobustawy Ćerwjeneho kśiża z swoje cźełke dźełko z lubosće k bližšemu wukonjeja a njehladaju sapłacźenja.

Mjeńko je kóždy napomina, so by se z swojim darom pomhał tuto dźełko lubosće a zmilnosće sdźerżeć. We měsće kaž też na wjach budźa so dary zběrać a za znamjeschka pschedawać. Schtóž zhebi tuto rjany schtlećźanje znamjeschka scźerwjenym kśiżom kupi, sdobom we dwojim smyśle pomha, ras podpjera dźełko Ćerwjeneho kśiża a ras pomha ludźom dźełko dawać. Pschetoz woprawdźe pěkne znamjeschko, kiž zhebi kóždy rad pschinyknje, gu durinsźy schkleńzu dujerjo złotowili, ! cźimž je so mnohim dźełko dać mohło.

W Budyschinje SA-mužojo zobuštawy Ćerwjeneho kśiża pschi zběrprevi podpjeraja. Sběrka je so dźenja rano sapocźała a traje hacź do njedźele wjeczora. Też na wjach sanitetne kolonny zběrku dokładnje pschewjedu. Nimo toho so w Budyschinje zběrańske liśinny do domu pósłachu, kotrež maju so wschitkim wobydlerjam zwojeho domu pschedpołožicź a k dnjej 13. junija wupjelnjene k wotewsaću pschihotować.

Pschi wulkich nadawkach Ćerwjeneho kśiża dawaj kóždy prawje bohacźe!

Hospodarski rozhlad

Ssobotu, 9. junija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,506	100 pólsk. złotych	47,25
1 jendźeiski punt	12,675	100 čěskosł. krónow	10,43
100 šwajc. frankow	81,37	100 franc. frankow	16,50

Barlinska burša započa wjecźera z pschecźelnym wikowanjom, posdźišcho so derje strucźi. Kursy akcijow běchu dobre a też postupowachu. Też wifti rentowny lisćinow běchu powschitkowne dobre. Sdźěła wschak so kursy papjerow trochu wotdrjebjowachu.

Barlinske produktowe wifti so pornjo prjedawschim dnjam njepscheměntichu. Žita so pomérnje mało poschcźuje. Kupzy so tóžo na nim wobźebje njenaprašowachu. Rožka so tóžo pschedawasche hacź pschenźa, runjez za pschenzu też trochu zajima wobstejesche. Wowź měsećne wjecźera trochu měrnische wifti, žadane płacźiny so zapłacźichu. Jećźmjeń mějesche stajne a dobre wifti.

Wjecźera płacźese w Barlinje zentnar

pschenźu: 9,50—9,75 hr., rožki: 8—8,25 hr., jećźmjenja, nalětnjeho: 8,35—9,10 hr., wowsa: 8,95—9,15 hr.

Wifti sandźeny schtwórtk w Halschtrowje.

Pschenźa 9,65 hr., rožka 8,25 hr., jećźmjeń, nalětni 8,50—8,75 hr., jećźmjeń, najsmni 7,80—8 hr., wowsy 8—8,25 hr., běrny, zentnar 2—3 hr., žyno 3,50—4 hr., žłoma k sajkanju 70—80 pj., žłoma, słona 0,80—1 hr., butra 70—80 pj., jeja 7—8 pj., prošata 10—15 hr., běhaki 25—35 hr., huńy, młode 1,50—2 hr.

Wifti w Drježdźanach.

Pschenźa 10,05 hr., rožka 8,80 hr., jećźmjeń, nalětni 8,70—8,80 hr., jećźmjeń, najsmšti 8,20—8,30 hr., wowsy 9,45—9,60 hr.

Wifti w Shorjelzu.

Pschenźa (100 kilogr.) 19 hr., rožka 16 hr., běrny zentnar 1,80—2 hr., butra 60—65 pj., jeja 7—10 pj.

Drobnowikowańske płacźiny w Budyšinje

9. junija 1934 po hamtskim postajenju.

Wšě płacźiny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najnišše płacźiny hr.	najwyšše płacźiny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,40	1,60
Celace mjaso	1 kg	1,40	1,80
Skopjace mjaso	1 kg	1,80	2,00
Swinjace mjaso	1 kg	1,40	1,70
Tukrajny swinjacy šmalc	1 kg	1,80	2,00
Pšeńčna muka	1 kg	0,38	0,56
Ržana muka	1 kg	0,36	0,38
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny, nowe	1 kg	0,06	0,07
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hróch	1 kg	0,40	0,80
Soki	1 kg	0,40	1,00
Amerikanski swinjacy šmalc	1 kg	1,68	1,76
Sušeny połó	1 kg	1,80	2,00
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,80	3,10
Jeja	štuka	—	—
Jědźne buny	1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 kg	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,15

Płacźiny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

8. junija 1934 Płacźiny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 604

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rězneje hódnosće hač do 6 lět	31—34
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	30—30
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	27—29
Mjenje picowane wšěch starobow	22—25

Byki: 779.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetše rězneje hódnosće	28—30
Połnomjasne, młódše	26—28
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	23—25
Špatne	19—22

Jałojcy a kruwy: 1209.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetše rězneje hódnosće	25—27
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetše rězneje hódnosće hač do 7 lět	23—24
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	15—18
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	10—14
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1828.

Najlěpše wukormjene (2. družiny)	36—42
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	28—35
Špatne (4.)	20—25

Wowcy: 6813.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	34
Starše wukormjene (2.)	30—32
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	23—29

Swinje: 14267.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	50
Wukormjene	36—38
Mjasne	34—35
Špatne	31—33
Rancy a kundrosy	36

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg Płacźiny po złotej hriwnje.

	8. 6.	7. 6.		8. 6.	7. 6.
Pšenica	—	—	buny	8,25-9,00	8,10-8,90
rožka	—	—	wcka	7,30-7,75	7,25-7,75
jećźmjeń, nal.	167-171	167-171	módre lupiny	6,10-6,75	6,10-6,75
jećźmjeń	—	—	žołte lupiny	8,75-9,35	8,50-9, 5
wows	179-183	177-181	zeradella	7,75-8,75	7,75-8,75
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	6,20	6,25
ržana muka	23,50	23,65	such. truhanc.	5,85-5,90	5,85-5,90
pš. wotruby	11,75	11,75	běrnj. kruški	7,35	7,30
ržane „	11,50	11,50	syno, 50 kg	—	—
pasa	—	—	ržana sloma	—	—
hróch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0	ošeńč. „	—	—
lane symjo	—	—	wowsna „	—	—
pieluški	9,25-9,75	9,00-9,60	rěpa „	—	—

Płacźizna za pšeńcy za wuplodźerja 190 193 195
Płacźizna za rožku za wuplodźerja 160 163 165

Swójbne powěsće

Swěrowanaj: Dr. med. Adolf Fischer z Irmgardu rodź. Topenthalez w Kamjenzu.

Semrěła: Elsa Biederez w Běłej Wodźe, 23 lět; khowanje budźe sobotu popołdnju w 5 hodź.

Zamołwity za spisaćelski wobsah: A. Dučman, za nawěstki dr. J. Cyž, wobaj w Budyšinje. D. A. V. 1934: 2702.

HJ wozjewa . . .

HJ a łužiscy Serbja

Nětko móžeće tež Wy, łužiscy Serbja, husćišo w Serbskich Nowinach wo nami čitać. Přetož tež we Serbach je naša organisacija rozšěrjena a su tož Serbja mjez nami a su naši dobri towaršojo. Někotři přisłušeja samo k Hitlerowej „staroj gardźi"; wobswědča so težnětko jako wojowarjo za naš kraj, kaž běchu jich wótcojo jónu dobri kralowi wojacy.

Što mohło tež was, młodźi Serbja, wot nas wotdžeržować? Su tola naši wótcojo lětstotki dołho samsno stawiznу měli, su lětstotki dołho samsne čerpili a so z nami wjeselili. Serbja su tola tež ariskeje kreje, kaž my a wšo, štož sebi nowy stat wot nas žada, to tež ma Serb.

Serb móže a dyrbi tež w NS-Němskej Serb wostać, móže po swojim wašnju živy być, móže swoje narodne drasty nosyć a swoju maćernu rěč rěčeć. Je samo derje, hdyž Serb tak čini. Přindu dźěn ze wšěch kóncow našeje domizny, zo bychu rad Serba a Serbowku widźeli a serbske ludstwo spóznali.

Chceće dale zboka stać!

Ně! Naši wótcojo su lětstotki hromadźe šli, su hromadźe 1813 Napoleona předobyli, su 1870 hromadźe dobyli, 1914 su hromadźe stali napřećo njepřećelam a su swoju kraj za nas přeleli, a su teź nětko wšě wopory, kotrež sej wótčina žada, přinjesli. Čehodla dyrbjeli my to nětko hinak dźeržeć? Pójće k nam, a póńdźemy hromadźe přez nowy čas!

HJ nawabia w dźěłarnjach

W dopołdnišich hodźinach 28. 5. sejdźechu so mužobnjazy a młodźi dźěłarjerjo Budyšćańskeje wagonowje fabriki w pschednoschkowej žurli, so bychu wosjewjenje „kóždy hólčec k Hitlerej" słyscheli. — Po sawodnych słowach wjednika dźěłarskeho bróńka porěča wyschši swjatkowy wjednik Schinzinger k swojemu młodemu ludej:

Młoda generazija njesmě prajicz, so je thmauščna, dyžli ta p'ched nami. Tuta myslicžka je zyle njeprawa. Hdyž pschećiwo někomu horzu bitwu bijemy, potom je pschezo naš nadawk — to so šamo wě — so šami na šebi to, schtož je štabe na nami, skrucžimy. — Hobrska organisazija HJ nochze jenož tak do so nuts žiwa być, ně, my šmy nadawki dostali, kotrež damy a dyrbimy dopjelnicz. K tomu pak wschitkich trjebamy. K tomu dyrbi so kóždy Hitlerej dowěricz. So tu tuta dowěra je, dopokasa kóždy nadawk, kiž wjednik wutwari a my wuwjedźemy. Nasche wocži hladaju do sadu na wótzny kraj, w kotrymž šaneje shromadnoscze njebe. Kóždy so šam sa šebje starasche a nascha wótczina so rospuschcži jako rostorhany stat a lud. Dźak słuschu naschemu wjednikej, so w naschich němskich a serbskich krajinach sašo shromadnosć dźěła a w ludu knjeji. Dźěłacžerjo ruki a hłowy dźěchu pornjo žebi a njewojowachu sa so, ale sa žiwój lud. Semjanstwo dźěła bě sa wobeju najwysche a kóždy so w tutej shromadnoscži dźěła cžuje kaž doma w žiwójbje. W šandženych létach bě tajkale wulka žiwójba — žiły lud bratr a šotra — njejnata. Mějachmy strony, a rjemjeslnik bě cžłowjek druheje klažy, njemóžemy so dźiwacz, so tajzy šaneje domišlny njesnajachu. So by tuta shromadnosć wostała, dyrbimy ju zyle po nowym systemje wutwaricz. Sa němskeho, Hitlerskeho hólza nicžo rjeńscheho njeje, dyžli sa žwojeho najwyschscheho wjednika wojowacz, bjes teho, so by šam na šebje myslił, „Powschittkowy wužitk nad wužitk jenotliwza dźěłoweje słužby".

Wyschši swjatkowy wjednik potom hischcze wo dźěłowej słužbje porěča, kiž je šnadź najthmauščho, so by prawu dźěwawu shromadnosć a prawu towaršchnosć wutworiła. Potom hischcze młodych dźěłacžerjow warnowaschе psched tak mjenowanymi „rycžerjemi konjunktury", kotrišj žwoje myslje po wětšiku wjercza, so bychu pschezo prawje derje wotrěłi — pjenježne wužitki mělі — a so njebychu jenje trjebali bjes dźěła być, pschi tym pak nazionalsozialistiskeho systema sabudu. —

Ssu to potom drjewjanzarjo, tritikastojo a tajzy lubi ludźo, kotrychž HJ hidźi. K temu trjebamy šako kóždeho praweho hólza, wscho jene, schto je a schto dźěła, dyrbi jenož i nami ja wótczinu wojowacz. To je smyslt naschеho wabjeńskeho tydženja, kotrež wotměchmy we šatšej Łužizy. wyschsch. šwjask V/16.

Wjednik dźěłarskeho bróńka štónčži wjednjenje je nadžiju, so by so kóždy hólz k nam namakał.

Ssławа Hitlerej!

Budestecy hotuja so na swój 600-lětny domizniski swjedźeń

Hižom tydźenje a měšazy so wješ šwonkownje přechmění. We wobšahu programa za wobstaranje dźěła naš wjeršnjanosta Rietschel wjele wužitneho dźěła wukonjecz da. Wone šapočachu so ſ přichprawjenjom chłodnika je wobeju stronowobeju stron statneje dróhi a kanalisazije. Khěže so porjedźichu a wobnowichu. Płody a šahrody so do porjada staji. Wopytarjam Budestecy přichi 600-lětnym jubileju dyrbi so tu špodobacz a swjedźeń dyrbi na nich najšěršchi šacžišchcej šawostajicz.

Runje kaž gmejna tak so tež wubjerſa za domizniſki swjedźeń pod wjednistwom wjeršnjanosty prózuje, so by swjedźeńske dny wot 16. hacž do 20. junija prawje rjenje wobstowdał. Hižom tydźenje dołho kopja so pohódźenja a rospominanja. Wšichtžu rad pomhaju, duch ludowoje shromadnosće so pokazuje. Wot 1. junija majn Budestecy po jagnjeznowanju Hajnij a Raschowa 2700 wobydlerjow, kotrišj chcedźe shromadnje swój swjedźeń swjeczicz. Posledne dźěła so hischcze docžinjeja, swjedźeńšći porjad je hotowy.

600lětny swjedźeń sapočnje so sobotu 16. junija se domizniſkim wjeczorom we 8 hodź. w „Hajnkowni", a we „Hosćenzu k Łubinej" w Raschowskim dźěle. Ssobuſtkowacz budźa mozy Budyšćeho měšćanskeho dźiwadła, spěwy, reje atd. wjeczor wupjelnja. Na wobšěrnej salonaj budźe program nimale jenajfi. Njedźelu 17. junija wot 5 hodź. so wobydlerſtwo ſ budźom budźi, w 7 hodź. so je posowanmi na zyrkwinej wěži piška, we 8 hodź. budźe swjedźeńſke kemſchenje, ½10 hodź. pocjeſcenje padnjenych wojakow pschi pomniku na pohrjebnišchcju. Popołdnju wot 2 hodź. pocžinje wulki swjedźeńſki cžas. Po swjedźeńſkim cžasu so ſ 35 ſkupinami stawiſmy, waschnja a naſoški naschеje domizny, kulturne žiwjenje Budestecžanskeje wosady pschedstaji. Wot 5 hodź. su reje we „Hajnkowni" a Raschowje. Wjecžor wot 10 hodź. so jubilejſka wjeſ swjedźeńšću wobhwěli.

Połdnjelu dopołdnja wot 11 do 12 hodź. budźe ſtandartowa kapała 103 koncertowacz, popołdnju ½2 hodź. wuczahnu tſelby, kotrišj tute dny ſdobom žwoje tſelenje ſajrjaduja. Wjecžor budźe wulki koncert w „Hajnkowni", po tom reje. — Wutoru popołdnju w 2 hodź. dóńdu po kralow tſelzow a na to w „Hajnkowni" kralа wuwołaju. Wot 5 hecź 6 hodź. su pschedwjedźenja ſchulſkeje młodźiny psched młodźinowniu. Wjecžor w 9 hodź. so wjeſ swjedźeńšću wobhwěli, budźe ſmólnjenowy cžaſ a ſwjatocžnoſcž psched Hitlerſkim dubom, wot ½11 hodź. wohnjoſtroj na łuzy tſelenja, w „Hajnkowni" reje. Domizniſki swjedźeń ſkónči so ſrjedu psched wjecžorom ſ Budyſkim piwowym wjecžorom we wšěch wjeſnych korcžmach.

Na swjedźeńſkich dnjach móže so we pyschnych cžłomach po Schprjewi jěsdźicz. Sa ſawjeſelenje a ſabawu na łuzy, tſelenje a druhe, a w hoſcežencach je so postarało. Straża pschi ſtarej ſchojeſowej běrkowni so postara, so by wſchitcžy wopytowarjo njedźiwajzy wjeſele pschiſtojnje a pěknje ſadžerža.

Swjedźeńſki ſpiſ podawa ſe ſtžowom a ſ wobrasemi bohatu khroniku Budeſtecžanſkich ſtawiſnow. Swjedźeńſke ſnamjeſchka su ſ kaniny a pschedstajeja ſatkany wobras zyrkwje a dźěł mesta. Snamjeſchko wobdawa pyschny njedźany wobcžuck.

Nětko žebi pschejemy, so by so žwjedźeń ſbožownje wotměł a ſo by so jemu rjane štónčne wjedro ſpožčiło.

Sport

Kolojězdny klub 1899 w Budyšinje.

Zhromadźizna měsaca junija měješe dobry wopyt. Někotre nowe sobustawy so připowědźichu a někotre so přijachu. Potajkim tež kolojězdny sport ludźi wabi. Tutón sport je wjelestronski a hodźi so při kóždym wjedrje na zali a tež w zymje wukonjeć. Posledni gmejnski wuježd k Němsko-Pazličanskemu hatej běše jara zajimawy při najrjeńšim wjedrje. Nuzna je, zo so bórzy wokrjesne wjednistwo postaji. Wokrjesny złožuja so po hamtskich hejtmantſwach. Tukhwilu Budyšin hiše do Lubija słuša. Wšelake kolojězdne towaſtwa běchu přeproſenja póſłałe. Ke wabjenju nowych sobustawow přewjedže so wosebita akcija. Na zhromadźiznje so wobzamkny, zo so młodostny wotrjad założi, kaž je to hižom prjedy było, zo by so dorost za kolojězdne wumělstwo wukublał. Wjednik towaſtwa Primka pokaza wosebje na hwězdnu jězbu njedźelu 10. junija do Kamjenca. Sobustawy hromadźa so rano we 8 hodź. na Žitnych wikach a wotjědu ½9 hodźin. Hosćo so wutrobnje witani.

*

K poslednjej kopańcy wo swětowe mištrstwo.

Hry wo mištrstwo w kopanju su so wšitke skónčile. Jenož jena kopańca ma so hišće wotměć. Mužstwje stej to: **češke a italske.** Stó tutu kopańcu dobudźe, je jara njewěsta wěc. Po swojich dotalnych wukonach, wuspěchach a dźiwajo na swoju sportsku dźensnišu formu ma Češka trochu lěpše wuhlady. Ta la Češa maju w Romje hrać — to rěka před italskim přihladowarjemi — a to hišće napřeco Italcžanam. Što to rěka, hdyž přihladowarjo — liči so za jutrnu njedźelu zo 60 000 ludźimi — z jenej stronu tu z italskej dźerža, wolaju a swojich pohonjuja — wě kóždy, štož je hižo přihladował tež najmjeńšinu kopańcam. Tola nadźijamy so, zo Češa hnydom hłójcku nje zhubja — a dobudźa. Kóždy z češkich kopar jow je mištr sam zaso — a cyłe mužstwo je derje zestajane — wosebje, zo před krótkim časom wusławjene jo dźelske krajne kopańſtwo z 2:1 w Prazy lohcy zhichu, zdoby Čechам khětro wjele wěry a wěstoſce do sebje samych. Najzajimawši z češkich hrajerjow je wrótnik Planička. Mały, šwižny člowjek, ale mišter w klětcy, wjele ma so jemu dźakować, zo so češke mužstwo hač k poslednjemu kołej předoby. Też hdyž je wonka w polu najwjetša nuza a nervozita počina sobuhrać — Planička stoji w swojim mérje we wrotach a z tym storhnje zaso cyłe mužstwo sobu k rosudnemu hraču. Skitarjej stej kaž žiwa murja. Nadběhowarstwo je spěšne, hdyž je trjeba krute, zromami so derje a wužije před njepřećelskimi wrotami wšě składnosće. Cyłe mužstwo je potajkim w najkrasnišej formje. Tuž woćaknmy.

Stwórtk zbi w Neaplu němske mužstwo awstriskich koparjow we rozsudnym boju wo třeće městno. Při połčasu stoješe hra z 3:1 za Němsku — mohła pak hižo 5:1 stać. Po přestawcy pak so Awstričenjo zhrabawši husto ze strašnymi nadběhami před němskimi wrotami pokazachu — ale njezhoło bě z nimi. Přetož awstriske mužstwo měješe dležši čas cyłu hru w rukomaj — jenož jene wrota so jim hišće poradźi třělić. Před 15 000 zajimcami skónči so hra z 3:2 k lěpšemu Němcow.

Podamy hišće krótki přehlad dotalnych poslednich hłownišich hrow:

31. rožownika doby **Němska nad Šwedami** z 2:1
Awstriska nad Madźarami z 2:1
Češka nad Šwicu z 3:2

1. smažnika Italska nad Španiskej z 1:0

3. smažnika zbi Češka Němsku z 3:1
Italska Awskrisku z 1:0

7. smažnika podleža Awstriska přećiwo Němskej w hrě wo 3. městno z 3:2.

10. smažnika nastupi Češka přećiwo Italskej w Romje w narodnym stadijonje ke kopańcy wo 1. městno šwětowеho mištrstwa.

Towaſtwowski powěſtnik.

Bukecy. Zwučowanski wotrjad. Njedźelu 10. smažnika pop. w 2 hodź. wotměwaju so na zwučownišču w Mješicach wubědźowanja. Prosymy w wobdźělenje bratrowskich jednotow. Wječor pola Stangee zabawa. Načolnik.

Hornja Hórka. Serbske towaſtwo „Łužica" wobdźěli so přichodnu njedźelu, 10. VI. 34, při 60lětnym swjedźenju podpjeranskeho towaſtwa w Hornji Hórcy. Zhromadźi so w ½1 hodź. pola Hensela hoscénca. Wo bohate wobdźělenje so prosy.
Předsydstwo

Khelno. Serbske tow. „Domizna". Porjadna měsačna zhromadźizna 10. junija wupadnje. Tuta wotměje so za to započatk julija. Předsydstwo

Pančicy. „Lipa Serbska" (muzscy) ma sobotu, 9. junija, wječor we wosmich w Pančanskim hoscénc ważnu zhromadźiznu. Přińdźe wšitcy a pokaže z tym swój zajim. Nowe sobustawy so přijimaja.
Předsyda.

Serbski spěwny Zwjazk w Domowinje. Po doručenju z knjezom wučerjom Nawku-Radwořskim, kiž koncert w Radworju nawjeduje, spěwamy na zlěcu sobu howace spěwy: 1. Hory módro (B. Krawc). 2. Doby wječor, maćefka (Pilk). 3. Čertowa reja (Pilk). 4. Za Kamjencom (Krawc). Tehodla do dźela!
Hłowny dirigent.

* **Dwójne dobywje němſkich jězdnych we Warſchawje.** Na internazionalnym turnerje we Warſchawje ſtoj pschi ſkakanju ſ dwěmaj konjomaj pschez 2100 metrow němſkej wyſchſchej leutnantaj Brandt a Axel Sölſt 1. mjeto dobyloj. Marſchall Pilſudſki mjta wudźělejo, němſkimaj dobyčerjomaj žwoje wožebite pschijpósmaje ſ wutrobnym ſtowami wuprají.

Němſka hejmownja.

Psched 50 létami położi so ſakładny kamjeń ſa tutón twar, kiž so ſ małymi pschemjenjenjemi po nacžiſtu Pawola Wallota ſa dźeſacz lět natwari.

Sserbske Nowiny

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čelneho znjezbožeńa z 1000 hr. – hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běduy. Kóžde znjezbožeńe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej banc wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńa dyrbja so banc hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 133 — Budyšin — Pónděłu 11. junija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Nowe ćežke nadpady w Awstriskej

W nozy k žoboce staj žo prěnjej cźežkaj bombowaj nadpadaj na želesniskaj mostaj wulkeju mjeńnarodneju želesnizowu skužiłoj.

Na Winsko-Salzburgsko-Zirichskej želesnizy žo pola Wöcklamarkta na želesniski móst bombowy nadpad skuczi. Kaž policija powě, je žo želesniski móst tak cźežko wobschodźił, so ma žo wobkhad najskerje na 6 dnjow sastajicź. Winsko-Parizki spěšnik, kiž dyrbješe 10 minutschinow pozdźišo psches móst pschijcź, możeše žo hischcze w prawym czasu sastajicź. Druhi bombowy nadpad je žo na Winsko-Triesstej želesnizy mjes Semmeringom a Breitensteinom stak.

Tež na Wachawskej želesnizy mjes Spitzom a Aggsbachom žu w šamžnej nozy kolije rozbuchnyli. Wobkhad žo sastaji. Tutón nowy nadpad pschinjeje žo do swisła z wutrikom diplomatow, kiž knježerstwo sa diplomatow we Wachawje sarjadowasche.

Nadpady na želesnizy w Awstriskej běchu tón króć lěpje pschihotowane a tež możnischo skutkowachu hač nadpady, kiž žo zwjatki skuczichu. Policija hnydom sa nadpadnikami zhlešesche, tola njenamaka žaneho zhěda za nimi. Tola maju žo skuczerjo bjes dwěla mjes markistami pytacź, kotrěž jara khrobše postupuja.

Połoženje w Awstriskej je žo strašnje pschiwótliło. Njedźelu wjecźor dóndźechu powěsće wo mnohich nadpadach we Winje-Döblingu, do doma tschesczańsko-němskeho turnarstwa w Floridsdorfje, do synagogi we 8. gmejnskim wokrjesu. Wichudźom nasta těžischo schkody.

We Winskim Nowym Měsće cźiłny žo wjele papjerowych kulow na krěchi, tehorunja w Anzbachu w Delnjej Awstriskej. W Felixdorfje njedaloko Wina žo želesniske kolije wobschkodźichu. Na Hradišo-Budapeskiej želesniznje w Styrskej želesniske kolije rozbuchnychu, nadpadnicy z wohnjowymi signalemi žo blizazy spěšnik warnowachu, so możeschee tutón w poslednim wokomiku sastaź.

S ninale wschitkich želesnizow Winskeje wokoliny podobne powěsće pschichadźeja. Walke spodazowanje shudźi, so swjatkowy kanzler Dollfuß a městokanzler Starhemberg žiwoje wobdźělenje na hrjedźenju wudyrnych žylow we Kremžu wotprajischtaj.

Njedźelu popołdnju seńdźe žo we Winje wurjadna ministerska rada, Tuta wobłamkuje, jo ma žo w kóždej gmejnje dobrowólna měšna wobora sestajecź, kotraž dyrbi pschecźiwo stóstniwam sakročecź. Nimo teho knježerstwo tež pschipowěda, so žo myta sa wojjewjenja powyscha, kiž k wotkrycźu stóstniwow dowjedu. Sa najbliżschi cźas je sakuńše pschedpisma wudała, z kotrymiž hodźi žo nowemu stóstnistwu z najkruczischimi khłostanjom napischecźo stupicź, wosebje tež ze žmjerninym khłostanjom.

Win pod policajskim knježestwom

Winska policija je žo wo wurjadne bjesstrachowe naprawy postarała. Sstylnische wotdźelenja policije a zandarmstwa sjawne twarjenja, namjeśta a dróhowe schižowanja strażuja. Wosebje wótrje žo wulke želesniske a dróhowe mósty kontrolluja. Njedźiwajcy teho pak žiwotu njesmaceji kruczerjo we Winskej statnej operje a w dźiwadle „Skale" žiwsowaty plun rozschěrichu.

W Awstriskej žu sašo wjele nazionalsozialistow sajeli. Policajske jastwa a městnosće krajneho žuda w Salzburgu žu pschepjelnjene. Tehodla sajatych do stuchłych a cźmowych pinzow Hohensalzburgskeje twjerdźiny sawjedchu. A dokelž žo dźeń młodźiny w Korutanskej njeporadźi, žu we Hermagorje wjele nazionalsozialistow jako sastajenjow sajeli a do Wölkersdorfskeho jastwa dowjesli. Nimo teho je žo w Korutanskej 27 wucźerskich wobžowu hnydom a bjes prawa na penziju je žłužby puschcźiło. W Klagenfurcźe a Villachu žo pruhowanje zwalosće na njesmatny cźaš wotstorcźi. 68 schulerjow sajachu a starschim žo hrožeche, so jim mjdu wotcźahnu, jeli ju w statnym sastojnstwje.

W Innsbruckskim radiju je Innsruckski brigadny kommando w pschesčenosći z tirolskim krajnym knježerstwom wojjewik, so žo želesniza hnydom kruczischo strażuje. Jako strażnizy pschisłojeja žo tež wojacy awstriskeho wójska. Tuńcźi maju pschikas, so dyrbja pschecźiwu sabotěram hnydom tšelecź. Na kóždy kilometer steji jedyn strażnik.

Dźeń statneje młodźiny

Na wulkim sjędźe NS-wucźerskeho swjazka w Münchowje je němski minister za rozwucźowanje Rust žo zasadnje wo poměrje mjes schulu, starschiskim domom a Hitlerskej młodźinu wuprajił. Wón wosjewi, **so šedmy dźeń tydźenja starschiskemu domej słuschi, schesty dźeń pak ma žo dospołnje wukubłanju němskeje statneje młodźiny we Hitlerskej młodźinje wónowacź. Dokelž shnine dny schulskej wucźbje swołanu, maju žo nadawki mjes starschiskim domom, schulu a Hitlerskej młodźinu jasnje rozdźelicź.**

K temu němska młodźinska nowinarka žłužba wojjewja: Němski minister za wocźehnjenje a rozwucźowanje Rust je rozsudźazu nowjesej nazionalsozialistiskeje Němskeje wosjewił: **Dźeń statneje młodźiny.** Wopraudźe nazionalsozialistiski statk je žo stał. S tutej revoluzionarnej krocźelu je němski minister Rust Hitlerskej młodźinje smóžnił, so žo 6 milionow němskich hólzow a holzow, kiž žu w žwjezy organizaziji sjednoczeni, kóždy tydźeń jedyn zły dźeń w němskej statnej politizy wukubłaju a z tym wotkazanje Adolfa Hitlera do pschichodnych kerstkow podawaju. Pschipowědanje tuteho srěczenja mjes němskim ministrom Rustom a němskim wjednikom młodźiny Baldurom se Schirachom pschedstaja wunoschk jednanjow, kiž k špěschnemu positiwnemu skónczenju dowjedźechu, dokelž žo w duchu zła dołheho wušeje wutrobneho poměra mjes němskim ministrom a němskim wjednikom młodźiny wotmětchu.

Němski minister Rust je žo z tutym skutkom k Hitlerskej młodźinje wusnał, a wón a z nim nazionalsozialistiski stat staj z tym wocźehnjenske dźełko Hitlerskeje młodźiny jako rozsudźazy runoprawny faktor wocźehnjenja němskeje młodźiny ninje schule a starschiskeho doma wobkruczikoj.

Barlin w znamjenju Čerwjeneho kriża

W žrjedźischczu sarjadowanjow dnja Czerwjeneho kschiża w Barlinje stejesche pocźesczenje padnjenych pschi cźežkym pomniku Pod šipami. Tam pschipołdnju president němskeho Czerwjeneho kschiża, SA-skupinowy wjednik wójwoda Korla Eduard se Sakskeje Coburga a Gothy, w pschitomnosći wyschischeho měschczanosty Sahnia k dopomnjeczu na padnjenych a na wopory na cźełe a žiwjenju, kiž žotry a sanitetnizy Czerwjeneho kschiża w polu pschinjesechu, lawrjenzowy wónz połoži. Potom wobdźěli žo president Czerwjeneho kschiża na wulkej sbjerzy a měsesche w hotelach a hosćencach, kiž wopyta, dobry wuspěch. Sa sanitetnikam a pomocnizami Czerwjeneho kschiża wobdźělichtej so tež organizaziji SA a SS pschi pschedawanju znamjeschkow. W někotrych wokrjesach běchu žo schleńcźane plakety ruče rospschedawše, so dyrbjachu žo sbytki znamjeschkow prjedawšich sběrkow pschedawacź.

Jednanja mjez Gdanskom a Pólskej

Hižom dlěschi cźaš žo z pschestorhnjenjemi hospodarske jednanja mjes Pólskej a Gdanskom wjedu. Mjenje žo we Krakowje znowa jedna. Jednanja dyrje žo tak ruče njeskónczeja, dokelž ma žo wo wschitkich nuznych hospodarskich praschnjach dowuradźicź.

Woldemaras so přesłyšuje

W Kownje pschejo hischcze njejsu wujadnili, kak je žo posledni puć na litewske knježerstwo spytak. Woldemaras je pschi swojim pschełłyschowanju kóždu winu na puczu wotpokasak. Wón rjekny, so žu jeho pschecźiwnje jeho woli do Kowna pschiwjesli. Tam žu jemu prajili, so žo knježerstwo pschetworja a so žu jebi jeho sa wjednika knježerstwa swubrali. Wónó pak temu njeje pschichłoßował.

Českosłowakska a Rumunska nawjazatej počahi z Moskwu

S Prahi žo hamtšy wojjewja, so staj ludowy komisar Litwinow a cźeskosłowakski zwonkowny minister dr. Benesch 9. junija w Genfje pišmje z jenajkim tekstom sameniłoj, z kotrymž žo normalne počahi mjes Cźeskosłowakskej republiku a uniju sozialistiskich zwjeskich republikow postaja.

Tež rumunski zwonkowny minister Titulescu je z knježom Litwinowom pišmo jenajcźo tekstja samenił, z kotrymž žo diplomatiske počahi mjes zwjezkej Ruskej a Rumunskej Ruskej tehorunja wotkrywa.

Nimo tuteho lista je žo mjes Titulescom a Litwinowom hischcze druhe pišmo sameniło. W nim stej, so wobě knježerstwje žebi połnje cźełesćowność prawow druheho wašitej; so jedyn kraj žo nochze do šmutskownych nałeżnosćow druheho staka měschcej, wosebje niz z agitaziju a propagandu. Wobaj krajej žo na to swjatałaj, so nochzetaj zenje organisaziju sakóźicź, wudźerzecź abo dowolicź, kotraž na wobrónjene wojowanje pschecźiwo druhemu statej dźela.

Nowe belgiske knježerstwo

Ministerski president hrabja de Broqueville je swoje jednanja we zwitwórjenju nowego belgiskego knježerstwa skóncził. Swonkowny minister budźe na Hymansowe město dotalny finanzny minister Jaspar, kiž hižom wot 1920 hacź 1924 tuto zastojnstwo wukonjesche a běsche z pschedźydu konferency wo reparazijach w Haagu. Finanzne ministerstwo pschewzejnje slamski minister Sap. Druhi zastupjeć slamskeho hospodarstwa w knježerstwje, minister van Cauwelaert pschidobtanje k industrijowemu ministerstwu, kiž hižom najwideje, najskerje hischcze katarske ministerstwo. Minister za sakitanje kraja wostanje dotalny wjednik liberalneje strony Devesy.

Knježerstwowa rada w Parizu

W tśihodźinskim pobjedźenju franzowskeho knježerstwa Barthou w Genfje rosprawjesche. Knježerstwo žo jemu za jeho dźełko dźakowasche. Pschichodny pjatk seńdźe žo franzowska komora k rosmolwje wo zwonkownej politizy. Minister Sarraut je potrowaj dostał, so žně nowu zakónjsku pschedłohu wo organisowanju paźiwneho sakitanja pschecźiwo nabpadam z kładłami organisowacź.

Konferenca statnikow we Venedigu

Wutrajne nowiny pišaju, so žo schef italiskeho knježerstwa Musolini a němski kanzler Adolf Hitler we Venedigu sejkataj. K temu žo z pschiśitśnischneho měsina powě, so drje žo możnosć takeho sejkanja rospomina, so pak hischcze niczo wěste wo cźasu a městnje sejkanja njeje znate.

Jene Barlinske nowiny k temu pišachu, so je jich sastupjeř w Genfje zhonił, so je italiske knježerstwo zwonkownemu ministrej wojjewiło, so žo Musolini a němski kanzler w blizźicźim tydźenju we Venedigu sejkataj. Pariźske nowiny „Petit Soir" k temu pišaju, so je Barthou prajił, so je so baron Aloisi jeho w Genfje wopraudźe wopraschał, hacź dhe žo na tutym sejkanju wobdźělicź. Barthou je rjekł, so by to do Rejcha podał pak do sejkanja němskeho kanzlera z Musolinijom, pak po tutym sejkanju. K temu je Barthou wjesewił, so jemu do nasmyna njebudźe możno, takše pucźowanje žebi pschedewjacź.

Krótke politiske powěsće

— Pśichi sjěźdźe wokrjeża nazionalsozialistiskeje strony w Annabergu, hdźejž běźeštaj tej němski bohot ja Sakslu Mutschmann a awstriski župny wjednik Frauenfeld pśichtomnaj, statny rada dr. Ley někotre khorhoje ſ hornich krajin Rudnych hór poſwjeźeli. Na nanjeſnym sjěźdźe wobdźěli ſo 20 000 ludźi.

— Generalny inspekter ſa němſke dróhi dr. ing. Todt je ſobotu w Münchowje wuſtajeńſu „Dróhu“ wotewrił. We ſwojej rěcži mjenowaſche wón dróhi ſnamjo politiſkeje mozy.

— **Litwinſke knježeńſtwo je ſobotu wróćo ſtupiło. Tuta kroczej ſwiſuje ſ Woldemarasowym puczom.**

— Franzowſki ſwonkowny minister chże ſpoczak julija London wopytaś.

— Se ſchpaniſkeju provinzow Jaena a Seville powěſ ſo wo nowych ſtrajtowkach njeměrach.

— Pjatk ſu w khinſkim ſtołownym měſeźe Nankingu japaniſkeho měſtoſkonſula ſamordowali. Nadpadnizy ſu **twochnyli.**

Hodźiłſke idyle

Row Pětra Młónka.

We Hodźiju tam na kěrchowje, hdźež
Po ſwjatej roli row ſo k rowej tuli,
Hlaj, niska hórka, přepadnjena hižo.
Žaneho kamjenja, kiž ze złotym
By pismom nimo ducym zdobnje prajił,
Zo tudy wotpočnje Pětr Młónk
Pśi boku ſwojej mandźelskeje Hany,
Po časnym dźěłenju z njej zjednoćeny.
Tu čaka, doniž njezatrubi jandźel,
Zo ſkónčnje zaſwitał je ſudny dźeń,
A Zbóžnik wróći ſo na tutu zemju
Ze ſpanja zbudźo wſitkich zemrětych.

A hišće w rowje ſtary Pětr Młónk
So modli ſćicha, zo by Bóhlbykajez
Hłodźijſku wosadu a Božu dom
Pśed wſitkim ſtrochom ſwěru zakhował.
Zo přeco jenoź čiſte Bože ſłowo
By prědowało ſo na ſwjatym měſtnje
We lubohrohej rěcži ſerbſkich wótcow.

A wok'ło ſwojeho Pětra Młónka
Je cyle ſwěrne Dźiwoćiſanſke
So evangelſke towaŕſtwo tu ſešło.
Z nim zhromadźiznu poſlednju tu měwa.
Kiž traje, doniž wſitkich njeſtanu,
A njezańdu do raja Bożeho.
Hdyž pak je faraŕ ſwoje prědowanje
Na kłětcy ſkónčił, pomodliwſi ſo,
Z jich wſitkich rowow klinči ćichi: hamjeń.
A potom zwony z wyſokeje wěže
Po pohrjebniſću a přez cyłu wjeſ
Do ſtron najdalšich kraja naſeho
Ze zwukom mócnym zwonja wyſkajo.
Na rowje Pětra Młónka ſkromne kwětki:
Mjez dornom zelenym ſo ličkate
ſmějkaja ſyrotki, a naliki
Woninu ſwoju ſłódku wudymaja.
Kónc rowa pokorny kerk różowy,
Z kśenjenimi čerwjenymi poſypany.

Do zemje puśca ſwoje korjenje
A z njeje ćěra ſwoju ſunju wón.

Na wječorach pak we nim čorny kós
Swój ſpěwa kěrluš z hłoſom juſkacym,
A rano, doniž roſa njeroni,
Zo row by krjepił, jandźel přileći.

Zjězd prjedawšich přisłušnikow pěšeho połka čisło 103 w Budyšinje

Ssobotu a njedźelu ſtejeſche naſch Budyſchin w ſnamjenju ſjěda pśichſtuſchnikow prjedawſcheho pěſcheho połka cźiſło 103. We wulkich ſtylach woptrachu ſtari wojazy, kotrjež ſu w Budyſchinje ſwoje wojeſke wuwuczenje doſtali, ſtaru garniſonu. Tuta jich tež radoſtnje witaſche a ſwoje wjeſele tež ſwonkownje ſ thorhojemi a ſelenej pychu wopokaſa.

Ssobotu wjeczor wotmě ſo we wojeſkej ſwuczowarni *pśichkowſkich kaſarnow wulki* ***powitanſki wjeczor.*** Wulka ſwuczowarnja běſche ſo pylcne wobſadźena. Wobſrjedź ſwuczowarnje běſche ſo pylcne jewiſchczo pśichprawiło a je ſo ſ ſelenow ſtrowſchu thorhoje. Pśichedźyła krajneho ſnjaſta nětkuſchich pśichſtuſchnikow 103. połka k. pólſki inſpektor Jung-Budyſi witaſche towaŕſchow wutrobnje na ſwjedźeń jubileja a ſaſow-dźenja a wunjeſe ſławu na němſkeho preſidenta a němſkeho kanzlera. Na to ſhromadźeni němſku hymnu a Horſta Weſſelowy ſpěw wuſpěwachu. Pśichedźyła krajneho ſnjaſta rejer.,, 103 knjes Lindner ſ Drježdźan pśihnjeſe wośebje wutrobne poſtrowy wo. generała ſwoß knjeſa Omptedy, kiž hłoroſce dla njemóžeſche pśichitomny być, a thwaleſche jeho jako dob.ego pśichedſtajeneho a towaŕſcha. Tutón rěcžnik ſkónči ſwoju rěcź ſ ſtśikrócznej ſłužbu na němſke frontiſke wojeŕſtwo. — W mjenje 5. a 8. tradizijſkeje kompanije porěcza k. major Ehrenberg a dopominaſche na wulki jubileji ſwjedźeń połka pśiched 25 létami. Po jeho rěcži ſapiſła wojeŕſka kapała paradny pochod połka 103.

Jako běſche knjes Jung nětkore ſbožopśejcžne telegrammy pśicheźitał, wotmě ſo wonkach na dworje kaſarnow wulke wjeczorne pśikanje pśichi ſimólnizowanym wobſwětlenju. Po tutym pśichetorhnjenju pśichednjeſe 8. kompanija wojeŕſke ſpěwy pśichi lěhwowym wohnju.

Na to knjes pśichedźyła Jung telegramm pśicheźita, kiž běſche ſo ſ pśichlěžnoſću jubileja němſkemu preſidentej Hindenburgej pósłał. Na to běſche němſki preſident wotmołwił, ſo ſo 4. ſaſtkemu połkej cźo. 103 dźakuje ſa jeho ſtułki, ſpomina na padnjenych tutoho połka a napomina, ſo buchu pśihłuſchnizy nětkuſcheho połka ſwěi ſtajnje toho wědomi byli.

Knjes wyſchi Frietſchier ſ Lipika mějeſche ſwjedźeńſku rěcź. Won pśicheſadźi nětkuſchich wojakow we duchu wróćo do cźaſa wojeŕſkeje ſłužby ſ jeje wjeſelom a thutnoſću, ſpominaſche na ſmjerwnych padnjenych. K jich cźeſći ſo ſpěw wo dobrym towaŕſchu intonowaſche. Wſchitke dopomnjeća, wobeběje tež wójnſke, ſu to, ichtož krutu towaŕſchoſć wulkutkuje. Saſtužba wojeŕſkich towaŕſtwow je, ſo je ſo pśiches cźeźke léta ſpadowanja dobry wojeŕſki duch ſatkował, tež dobry duch 103. połka. Djenja je tutón duch ſ krutej ſepjeru Hitlerowcho knjeſeŕſtwa. Djenja wojaŕ ſhładuja k ſwojemu ſtaremu pólnemu marſchallej ſ Hindenburgej a k młodemu wjaſkej ſwětowoje wójnu, kanzlerej Adolfej Hitlerej. K ſwjedźeńſkej rěcži pśichſamknu ſo němſka hymna a Horſta Weſſelowy ſpěw.

Stónčnje hiſchcze knjes wyſchiſchi měſchćaneſty dr. Förſter wſchitkich nětkuſchich wojakow do łubeje ſnateho Budyſchina witaſche a wobſtarowaſche, ſo ſo tajſi ſwjedźeń ſaſowidźenja jenoź ſóźde 5 lět wotměwa. Wón dopomni na ſwjedźeńſki cźaſ pśichi tyſaźlětnym ſwjedźenju, hdźež je ſtary połk cźiſło 103 najwětſche pśipóſnaczje namakał; ſpominaſche na ſwój wopyt pśichi wojeŕſkich rowach w zuſej ſemi, w kotrychſi też tak nětkuſchi pśichiſłuſchnik ſławneho połka 103 leźi. S pśicheczom, ſo buchu wſchitzy prawje wjeſele hodźinki w Budyſchinje poměli, ſkónčnje knjes wyſchiſchi měſchćanoſta ſwoju rěcź.

Powitanſki wjeczor kapała II. batl. 10. pěſcheho połka pod nawjedowanjom knjeſa wyſchiſchcheho hudźbneho mſchtra Elbogena ſ wojeŕſkej hudźbu porjeńſkeho połka.

Njedźelu dopołdnja w 9 hodź. ſeſtupachu ſo wobdźelnizy na Bjedricha-Auguſtowym naměſcze do ſwjedźeńſkeho cźaſha, kiž po měſcze ſo hišaſo do dwora pěſchakowſkich kaſarnow cźehnjeſche. Prědku njeſzechu ſo cźeſtne chohoje połka. Na wobſchěrnym dworje běſche ſo hiſo wiele luda ſeſchło.

Pólna Boża ſłužba wotewri ſo ſe ſawodnym kěrluſchom „Jedn'n twjerdy hród“. Knjes ſup. Berg prědowaſche a ſtoji ſwoje prědowanje na ſłowa Jeſuſa „Moje myſle njeſu waſche myſle, a waſche puće nju ſu moje puće“. Pśichi połk 103 je ja cźaſ ſwojeho 22-létneho wobſtaca dźe huſto ſwoje barby měnił, a ſenje njeje ſwoju ſwěru ſpuſchcźił. Hdyž mužke nětkuſchich ſtarych wojakow wróćo ſahaju, wojtanu pśichi poſledniej ſwětowej wójnje ſtejo, w kotrejž mjeſa ſu Dinant, Craonne a Somme ſwědźa wo ſkutkach tutoho połka. Prědał dopominaſche pak też na tamnych 3000 muſt tutoho połka, kotrjež ſo ſ wójny njewróćichu. — Pśichi tajſim ſwjedźenju pak też myſle do pśichoſtnych lecźa. Wſchitzy ſmy ſobu naſhonili wulki dźiw, kiž ſo mjes němſkim ludom ſtał. Dźakujmy ſo Bohu, ſo je nam muża darił, kiž naſch lud ſ bjeſpna wukhowa. Wſchitkim pśichodnym chcemy Němiku tworicź ſ duchom frontowych wojeŕſtwa. Stari wojazy wědźa, ichto réka, ſo Bohu dowěrjeć, to nawuſnuchu w 4½-létnym bědźenju a 15-létnym roſpadźe. Nětko pak réka, ſo Bohu dowěrjeć a ſ nim do pśichodnja kroczicź.

Po prědowanju a Wótcźenaſchu hudźeſche kapała ſpěw wo dobrym towaŕſchu k wopomnjeczju we wójnje padnjenych towaŕſchow, mjes tym ſo ſo k jich pomnikej wjele kražnych wěnzow położi. Na to wotmě ſo hiſchcze paradny pochod a nimokhódy wobdźělnikow ſjěda. S tym ſo porjad létuſcheho ſjěda ſtónči. Wſchitkim wobdźělnikam pak tutaj dnjeſ w najlěpſchim wopomnjeczu **woſtanjetaj.**

Nakład „Serbsk. Nowin“

je Wam dźakowny, hdyž, lubi čitarjo a čitarki, při nakupowanju we wobkhodach prajiće, zo ſće nawěſtk w „Serbskich Nowinach“ čitali. **Cescźiće z tym ſebje,** hdyž jako **Serb** prajiće, zo wotběrace „Serbske Nowiny“

Tři lěta w Ruskej

Oriģinalna powěźcź ſ Napoleonowych wójnow.

Spiſał M. A. Kral.

Pſchećiſſchcźech ſ „Luźiczana“ 1866.

15] (Pokračowanje.)

Kosáckoſo dowjedźeńcu mje tamnu ſtronu rěki do ſara hubjeneho ſaſtwa, hdźež běchu wſchelazy jeźdźi, a to we njelubym njerjedźe. Tola kosákoſo běchu mje na wopaczne měſtno dowjedli, pſchetož woni nětkuže ſa poł hodźiny ſaſo pſchińdźeńcu a dowjedźechu mje na druhe měſtno, hdźež bě na 400 wójniſkich ſatych ſhromadźenych, potajkim tola ſani łóſtnjeſ. Mjes nimi běchu Franzowſojo, Italjanjo, Weſtfalojo a tež Saſojo. Offizěrojo a wojazy, wſcho bě dohromady ſmješchani. Tola k njewurjeſnjenju wulka njerodna knjeſeſche tež tu, dokelž dyrbjachu ſo wſchitke potrěbnoſcze w jenym a tym ſamym ſalu cźiniczź. Zadyn cźerſtwy powětr tu tež njebě, pſchetož na 200 leźeſche thorych. K tomu běſche zyroda jara hubjena a njedobaſahaſche. Stónčnje ſane wutracze wjazy njebě, pſchetož njerjad naſ ſtoro ſeſra. Tuž buchu w rězy wot deſkow někajke wobrodźenja ſtwarjene a my ſmědźachmy ſo po rjadu kupacź, ale jenoź 20 muži na raz. Wjazy tohodla niź, dokelž naſ hewak kosákoſo njebychu doſcź wobkedźowacź móhli. Pſchetož hdyž a hdyž ſy najſterje tón abo tamny cźeknyczź ſpytał.

Mjes nami bě tež jedyn bubnaŕ ſ Elſaſa. Bě to rjany muž, rěczeſche franzowſcy, němſcy a trochu jendźelſcy a ruſcy. Temu bě ſo wójniſke ſaſtwo jara woſtudźiło a wón pſchejo na cźekńenje myſleſche. To bě cźeźke pſchedewſtacźe, ſtónčnje pak ſo tola poradźi a tu, na taſte waſchnje: My kupachmy ſo raz we Wiſle, pſchi cźimž wón ſwěi dobry mokomik wotpaſy, ſhrabny ſwoje hubjene draby, ſwi je ſwěi wokoło hłowy, ſkočźi do wody, podnuri ſo a płuwaſche na tamnu ſtronu rěki. Jeno hłowa bě trochu ſ wody widźeć. My wſchitzy wcźipni ſa nim hladachmy, hacź ſo wón napoſledku we wjerbowych ſeńkach ſhubi. Jako pak ſo kosákoſo na cźekańa dohladachu, bě wón hižo ſa jich kulki pſche daloko. Tuž jim też dale niczo njeſwoſta, hacź jenoź ſa nim hladacź;; cźim bóle pak jeho pokliwachu a „poſoł“ na njeho ſelachu.

Hačrunje ſo tutón podawk nam ſnadny ſdaſche, wón tola ſa naſ wjetſchu krutoſcź pſchinjeſe, a my ſo wjazy kupacź njeſmědźachmy. Njerjad a hłoroſcze na to ſaſo pſchiběrachu. W kotokach bu nam jědź pſchedſtajena, ale ſchtóž někajke ſudobjo k cźerpanju njeměješche, tón jara malo doſta. Wſchitzy a niżzy nacźahowachu ſo do kótłow, ſo buchu jenoź bórtk doſtali.

*

Saſo ſo někotre tydźenje minychu, a ſ nami njeſta ſo žane pſcheměnjenje, chtóż ſo bu thoroſcź dale a hórſcha; a hlej, tu pſchińdźe naſch rjany Ferdinand ſaſo. Tak mjenowachmy pſredy ſpomnjeneho elſaſſkeho bubnarja. Wón pak njepſchińdźe ſtorhany, jako bě preźku ſchoł, ale w doſpołnej uniformje ruſkich trompejtarjow. Wón bě wot ruſkeje wyſchnoſcze wotpołſkany, ſo by ſebi mjes jatymi taſkich wubraŕ, kiž hudźbu roſumjachu a někajſi inſtrument hracź móžachu, a byrnje jeno bubon bili. Na taſte waſchnje ſebi wón nětkuže 40 muži nahromadźi, kotrymž ſo naměſcze jaſtwa wozźinichu. Cźi ſami dźěchu k tak mjenowanemu ruſko-němſkemu wójſku, kotrejž dyrbjeſche pſchećiwo Napoleonej cźahnyczź. Kaſſe je jich dalſche žiwjenje było, to je mi njeſmate woſtało.

Teź ſ nami ſawoſtajenymi ſo nětko pſcheměnjenje ſta, pſchetož my ſo ſaſo do Ruſkeje na puć podachmy, ichtóż nam nihdy do hłowy njechaſche. Ale ſchto pomhaſche wſchitko wobaranje My ſebi jenoź žiwjenje pſches to hórſche cźinjachmy. — Kosákoſo naſ najprjódy hacź do města Białaſtok dowjedźechu. My ſtejachmy tam na torhoſchczu a měſchćanſke žony pſchinjeſechu nam hłéb, ale k roſbawanju tu žadyn cźaſ njebě, tuž naſypnychu nam wone hromadźi hłéba na ſenju. Schtóż nětko jenoź bórtk hłéb doſtanhu, bě jara ſhođowny. Wjetſchi dźeł dyrbjeſche hłódny woſtacź.

W póſdnjej naſymje pſchińdźechmy hacź do města Grodno, hdźež k druhemu raſej rěku Njemen pſchekročźichu. Teź tu buchu na torhoſchczu kotoky naſtajane, we kotrychž ſo ſa naſ nětkajka muka warjeſche, ale jedź jako hubjenje dźeſche, dokelž žanych cźiſzow, ani nopaſchkow njemějachmy. Njejchto hłéba a ſuchcze muki Ruſſozio ſmjes naſ roſdźelichu, ale najlěpſche bě to, ſo pola města cźanow hoſpodu doſtachmy a tu dźeſchi cźaſ leźo woſtachmy. Mój hoſpodaŕ bě Źid, kaž ſwjetſcha wſchitzy měſcźanjo tu. Teź mózachmy ſebi hdyž a hdyž ſ dźełom naſchcho kroſchkow ſaſłużicź, a teź wot Ruſzow doſtachmy někotre ſłéborne wojeŕſeje mſdy. Kóždy dźeń na wječor pak dyrbjachmy pſched kommandanta, ſo by naſ pſchehladał, hacź tola žadyn cźeknył njeje. Tola wotoło hódſtónčnje na naſ praſchenje ſtajichu, hacź ſnano njechamy do ruſkeje ſłužby ſaſtupicź a ſobu do Němſkeje cźahnyczź. — Praſchenje bě tak ſtajene, ſo ſo wobaraczi njemóžachmy, ale dyrbjachmy ſkerje łžeje do wſcheho ſwolicź, jelizo njechachmy hiſchcze dźeſe w Ruſkej ſajeſcź woſtacź. Tak buchmy nětko dobri ruſzy wojazy. Ja pſchińdźech k dragunarjam a dóſtach pſchiſtojnu nowu uniformu a dobry wojeŕſki pſaſchcź wot ſcherſcho pułka. Dołho pak w garniſonach woſtali njeſmy, ale cźehnjechmy ſo ſa wjetſchim ruſkim wójſkom jako ſadnje wójſte na ſtrony němſkich mjeſow. To bě tola nadźija, ſo nańnano w němſkim kraju roſpuſchcźa, kaž bě nam ſłubjene.

*

Jako pak ſo na jedyn ras ſaſo počźachmy naſad ſcźehowacź, bóle do Pólſkeje nuts, mje tola počźa mjerzacź, ſo běch do ruſkeho wójſka ſaſtupił, pſchetož tu ſadny tola moja domiſlna njeleźeſche. Nimo toho mi pſchipadźe, ſo budu žnano teź dyrbjeć žiwoe žiwe dny ruſki wojak być, pſchetož cźi ſłužbu tehdom ſnajmjeńſche 25 lět poſpochi. Tuž mějach jara hubjeny wuhlad do pſchichodna. Jako ſo tohodla ſaſo nałěcźo bliſcheſe, ja wot wójſta cźeknych.

Po někotrych dnjach pſchińdźech ſaſo bjes ſadźiwoſcź k rězu Bugej, a bě tehdy runje jara wulka woda. Se někotre kopeſti mje cźołmaŕ pſcheweſe. Ale wobſtejeſe rěki won cźołm ſaſtaji a ſo mje wopraſcha, hacź njeſchamy pola njeho ſa cźołmarja do ſłužby ſaſtupicź. Dokelž ja nych pjenjez k dalſchemu puczowanju wjazy njemějach, a teź jara ſjawnje proſyncź njeſmědźach, do taſkeje ſłužby ſaſtupicź. Muſłach, ſo budu ſebi tudy tola někotre ruble nalutowacź a ſo potom cźim ſkerje domoj podać móź.

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

Přikładny serbski kwas

Serbšći bałnik a prózowar Jurij Scheweźik z Komorowa a jeho njewjesta Marta Lowkez z Njechornja žiwjeršchtaj tkwaš njedźelu 3. junija 1934. Hižo žoboru we nozy žo sapocža. S wjerškami a haru, je žo tu w Komorowje njepočink sawjedł, stare cyrjódy a hornjy pšched durje nawoženy a też njewjesće smjetacz, kotrež njemóža nihdże druhdże wotbyć, a nawoženja ma potom dźeło, tute sajo woiwosnosć. Njedźelu rano stajachu žo cźesne wrota, wudebjene se šerbskimi khorhojźkami a šerbskim žiwospšchajazym napiśmom, je dźe kóždemu wědomne, so Jurij Scheweźik njeby druhe rodźił.

Dopoldnja pšchitkwata šerbšći braschka Richard Hajna se žiwojimi bantami, kiźom a cźapku, rjadujo dawasche pokiwy, pożiżowasche a hdyž sšasany auto pschijędże, mějesche nusne, so by kwažnych hosći, wošeje pak šerbskej drużbu w narodnej šerbskej drasce zhromadźił. Pschihotowasche potom nawoženju na ważny puć, kiž dyrbješe nastupiś a bźeše žebi wuswolił schtuczku kérluscha: „Božo wonkhód požohnuj a naše nutskhód, hdyž my dźemy." Po tym žo wschitzy kwašowarjo do awta jeźdźachu, špěchnje dźěchu do dalokeho Njechornja, puez dej bě nawoženi derje znaty, pschetož hdyž nimale žydom lét dołho po nim na jeźitwu jeźdźesche, jón spizy namakasch.

Po krótkim wotkschewjenju w njewjeźinskim domje, wuzwonowasche braschka njewjestu, pokasa na bjeźstarostne dźěcźace léta, wutkubtanje w strschiskim domje, a so je žo tute sboje sacźemnito, hdyž staroścźiweho nana wjesełcu na kérchow, hdyž po próźy polnym žiwjenju mérnje pod selenej hórku spi. W mnohich wózkach žo hyšły sboboschu, pschetož, hdyž braschka Hajna rěcźi, to wschitkich hnuje. Spomni na to, so je to jedyn dobry šerbšći dom, do kotrehož cźe žo njewjesta wot dźenża žem se žiwojim nawoženju podacz a so tam knježi dobry šichcźanski šerbšći duch.

W Božim domje w Hrodźišcźu mějesche knjes farar Krawz wěrowanje a bźeše žebi k temu wubrał tekst: „Ja pak a mój dom chcemoj temu Knjesej słužiś." Knjezna Krześ z Drožđija spěwasche je žiwojim luboznym hłosom druhu schtuczku kwašneho spěwa, kotrež bźeše nawoženja na namolwjenje š Bukecźanskich stron pšched dźěcźimi cźahom žam pěsnił a kotrež je mischtr Krawz hudźbnił, prěni ras: „Wuźiłysch naju schdychowanje." Nawoženja wješe dże žebi na to wuźiłiś, so žo runje tutón spěw prěni raz pschi jeho wěrowanju saspěwa. Dale spěwasche Bukecźanska „Radosćej" kwažny spěw schtyrihłósnje a słóncźnje też hischcze „Rjanu Luźizu" schtyrihłósnje prěnju a posledniu schtuczku.

Potom podachu žo po słožopschecźu saso do Njechornja, hdyž braschka młodeju mandźelskeju witasche a žiwoje spokojenje wuprají, so na tutom jeho 392. kwašu dobry šerbšći duch knjezi, kajtiž jón srdcźka namakasch.

Pondźelu popoldnju wotjędźechu potom kwašni hosćo z młodymaj mandźelskimaj do Komorowa. Tam witasche wschitkich Scheweźikez hospodlinuj dom, kotryž budże wot nětl młodeju mandźelskeju druha domisna. Braschka Hajna młodeju mandźelskeju na to pokasa, so dyrbitaj žo po starym šerbšćim waschnju se wschěm Bohu doweričz we horju a staroścźi wo jeho hnadu prošyć, a tak žo wschо derje poradźi.

Wječor postrowi potom Komorowšći spěwny wěnčk mandźelskeju je spěwonaj: „Čwał moja duscha" a „Lón Knjes je šwěrny pastyř žam", schtyrihłósnje, dale swucźowaniży šerbšći bratrja se pschepodaczom wobrasa „Sčžonlétne myto" wot M. Nowaka, zyrkwinski posawnowy khór alb. Scheweźikez nan a macź potom wschitkich wubjerneje pohoscźichtaj. Wječor žo wschitzy w Schimanez hoscźenju na rejach, kotrež bźeše Jurij Scheweźik sa Komorowšku młodźinu wuhotował, sabawjachu. Młodymaj mandźelskimaj pak hrimotazy sdar do pschichoda!

700lětny jubilej klóštra Marijneho Doła

W tutym léće móże tutón klóštr na swoje 700-lětne wobstaće zhladować. Wón a wokolina nochcyšłaj přileżnosć skomdźić, tutón njewšźdny fakt zdobnje a poměram našeho časa přiměrjenje woswjećić. Tomu bě nětko wćerawša njedźela postajena. Wulkotny swjedźeń je so nanajlepje poradźił, k čemuž wězo krasny nalětny dźeń přinošowaše. Tuž bě radosć a wjesełosć wulka. Nic jenož w klóštrje samym a w bližšej wokolinje. Tutón dźeń njebě jenož postajeny za kat. wobydlerstwo južneje Łužicy, ale daloko w kraju namaka radostny wothłós. Tuž witachmy tu tež hosći z Budyšina, ze Šěrachowa, z wokoliny wokolo klóštra Marijneje Hwězdy, z Drježđan, z Čech a hišće dale.

Swjedźeń započa so z pontifikalnej Božej mšu, kotruž měješe mišnjanski biskop, excellenca Pětr Legge pod assistencu klóštrskich a druhich duchownych. Swjedźeńske předowanje měješe generalny vikar dr. Soppa z Budyšina, kiž tudomny klóštr mjenowaše jako městnosć wopora, modlitwy a wujednanja a spominaše na stalěta dołhe skutkowanje klóštrskich knjeżnow za duchowne a čełne zbožo člowjestwa. Při Božej mši spěwachu knjezny missu wot Hallera. W swjedźeńskim čahu so biskop z cyrkwje kaž prjedy njeje wjedźeše a rozmołwješe so na klóštrskim dworje z wěriwymi nanajpřećelnišo, wosebje z dźěćimi, kotrež samo do stracha přińdźechu.

Popołd. wotmě so potom bóse swětna swjatočnosć na klóštrskim dworje, kotryž bě k tutomu zaměrej rjenje wupyšeny. Najprjódcy powita nětčišeho probst P. Rafael po tysacach lićach swjedźeńske připosłuchařstwo. Ze bychu rěče lěpje słyšeć byle, so z wótřerěčakom roznjesechu, a tak bě kóžde słowo hač do poslednjeho kućika wobeju klóštrskeju dworow słyšeć. W srjedźišću popołdnišeje manifestacije bźeše swjedźeńska rěč knjeza prof. dra. Hatzfelda z Paderborna, kiž na swoje ludowe a přećelne waśnje sej bórzy wutroby bohateho připosłuchařstwa doby. Zaběraše so z duchownymi, nabožnymi a kulturelnymi prašenjemi našeho a zašłeho časa, wosebje wuzběhny ważnosć křesańskich sakramentow a namołwješe, zo bychmy kruce byli we wérje do Boha a swérni dominzje a statej. Też wysokodostojny knjez biskop chcyše składnosć wužić a k swojim diocezaman porěčeć. Rozłoži skrótka dźěło Bohu poswjećenych knjeżnow, kotreż tu za klóštrskimi murjemi stałeta dźe a spomožnje skutkuja. Na kóncu wudźěli biskopske požohnowanje.

Wšitke tute rěče so wobrubjachu ze spěwami wosylnjenych cyrkwinskich khórow z Wostrowca a Königshajna. Tež khór klóštrskich knjeżnow zaspěwa w konvenće při wotewrjenych woknach štyrihłósne „Ave Maria" wot Mittnera. Na kóncu dźakowaše so farař Kielmann z Grunawy wšitkim sobuskutkowacym, kotříž su pomhali tutón krasnje, haj wulkotnej poradźenj swjedźeń porjeńšić. Ze zhromadnym ambrosianskim spěwom skónči so mócna manifestacija, kotraž je a wostanje měznik w analach tudomneho klóštra, kiž 1234 kralowsak dźowka Kunigunda założi a to pod slubom, podobnje kaž sotrowski klóštr Marijna Hwězda.

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 11. žnjenika 1934.

— **Wo wjedrje.** Dźenża rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer —8, thermometer w nozy +12. — Wyšchina pola kupy Islandskeje ześele wuběžk do srjedźeje Europy. Pod jeho wliwom běšche wćzera wjedro rjane. Sdobom pak j wyschiny polarny powětr duje, so je nětko saso trochu khłódnischo. Nad Skandinawiskej leža nětkotre male nižiny, tak je možno, so nětčišche słóncźne wjedro dołho njewobkhowamy. — Jutšje wutoru słóncźko 3.46 hodźin schhadża a žo 8.13 hodźin thowa. Měsacźk schhadża jutšje rano 3.23 hodźin a thowa žo wjecźor 9.10 hodźin. Jutšje mamy nitkoły měsacźk. Protyka staja thłódne a dešcźowne wjedro.

— **Wuhlady na wjedro za jutšiscu wutoru: Sajo njewobšćajnische a khłódne wjedro.**

*

Bóh Knjez wobradźi nam rjanu njedźelu

Krażnu słóncźnu njedźelu wobradźi nam Bóh Knjes z wcźerawschchim dnjom. Pruha Božeho słóncźka a cźikot ptacźiny budźesche naš ze sparja a hdyž hischcze na to myślachmy, so mamy dźeń žywobudy pšched sobu, dźeń Boži, to nam wutrobu hischcze bóla wyskasche. Won do Božeje pschirody, k njesaprahnitej studni strowosće sa kóždeho. Luba macźerka pschiprawjesche njschto k jędži a potom dźesche won do hór, do delan, do hole a hdyž wschudże hischcze, pschi, z kolesskom, z cźahom abo z autom. Kamjenitne murje města žo wuprózdnichu. A kelko zuskich, kotříž běchu na seidźenje 103 měrowcho polka pschischli, pschischankmy žo tajkemu wulkéj a spóšna tak žamo saso umněi kućik

Hospodarski rozhlad

Pondźelu 11. junija 1934.

Barlinska burza běšche na kónzu tydźenja saso krucźischcza we žiwojim wikowanju. Kurły akzijow powschitkowanje słohka postupichu. Wiki rentowych liščinow pak žo pornjo pjatkej ważnje njepřećměnichu.

Hamtiske žitne wulkowiki w Barlinje žo žobotu njewotměchu, dokelž po wobšamknjenju pschedbydstwa tuteh wulkowikow kóždu žobotu mějeja junija wupadnu.

Dejeźdźanske štotne wiki.

Na štotne wiki je žo dźenża 7968 schtuk skotu pschihnało a to 938 howjadłow, 105 wotow, 420 bykow, 316 krunowow, 38 jałojzow a 59 jałoczkow. Dale 1350 cźelatow, 738 wowzow a 3104 žwini. Na howjazych wikach je wobkhod jara pomały, tola žo j wulkeho dźela za stare płacźiny pschedawa. Cźelata žu pschi prěnim napraschowanju jara bohacze policźowane. Tu popuschcźichu płacźiny wokolo 5 pjenjezkow. Na wowzich wikach je wobkhod prěni, płacźiny žo wo něschto mało powyschichu. Na žwinjazych wikach je wobkhod pomały, płacźiny poslednjeho schtwórtka žo derje dźerza.

Zamolwity za spisaćelski wobsah: A. Dučman, za nawěstki dr. I. Cyž, wobaj w Budyšinje. D. A. V. 1934: 2702.

Kak Serb'a před nimale 100 lětami do Roma pućowachu

6]

(Pokračowanje.)

24. měrza puschcźichu naš słóncźnje do nunseja. Tajki starožitnoscźow dże žo druhdże scźeńka nadeidże. Wschitke pohanske pschibohi, mumije, njeliczomne druzyny pjenjez, wschelake słote dźěła a słóncźnje krażna wobrasowarnja. Wschitko wopiśowaca njeje možno. Vatikan wopuschcźiwschi dźěch k Jandźelskemu motej. Tu jeschach někotrych sababjenych. Mjes nimi špótnach Němzow. Tuczi běchu žo do Putnikoweho domu nasłasili. Tuž žo jim pschijamknychu. Dokelž nimo Pětrowje zyrkwje cźehnjechmy, sastupichmy do njeje. Po krótkej modlitwje dźěsche dale do Putnikoweho domu. We wulkej žurli žo pożydowachmy. Wórzy pschińdże komiśija a pschehlada pażu. Po tym dóstachmy liścźki k nohowmu myću. Jedyn mějesche najprjedy krótke předowanje. Potom žo nohowmyzze sapocža. W žurli stejachu powyschene kanki, hdyž dyrbjachmy žo pożydowcź. Wożrjedy žurle be duchownistwo zhromadźene, mjes nimi kardinal Schwarzenberg. Kóždemu putnikej mujesche jedyn duchowny nosy. Potom dźěchmy k hoscźinje. Tam stejeschcźej tafli, kóžda sa 150 wožrobow. W tych dnjach pschińdże wjele łuźiskich do Putnikoweho domu, so bychu putnikam pożtužili. Sšedźachmoj z Landsbergerom hromadźe a mějachmy jenoho służownika. Na thornarju mějesche se stotom wuschowane twórki. Tola njemóžachmy žaneho špótnacź, dokelž běchu wschitzy pschehradźcźeni. Hdyž bě nam wino poskicźił, pocza na naš rěcźeć. Bórzy špótna, so žmy Němzy. To jeho swjeseli, dokelž też někcźo němzy mješesche a pożtużowasche nam pilnje. Po złoczu běch naschoho służownika hižo w Pětrowskej zyrkwi widźał. Po słónczeju hoscźinu rozžohnowachmy žo j naschim k'użownikom a won nam słubi, so chze naš nasatra wopytacź.

Potom dźěchmy spacź. Sajcź we wullej žurli. Wo sejdźa wodymjetakaj. Jimaj k bokomaj słotej brúnšowéj šwdźeńkaj. Hdyž dźeń pocźinasche šwitacź, pschińdźechu dohladowarjo, kotříž putnikom won puschcźachu. Kóždy dźěsche potom šiwój pucź.

25. měrza dźěchmy rano sahe k Sswjatemu schodej, kotryž je wopraudźe z Pilatušoweho palaza w Jerusalemje. Wobsteji z 28 marmelowych schodźeńkow, kotrež žu j worjeschinowymi deskami pschikrykte. Kleczo po nim postupujesch. Na wobémaj stronomaj wjedźetaj schérokaj schodaj dele. Popołdnju wulcźachmy žej na Kalvarsku horu, jmonka měra. Wobsteji runje kaž w Jerusalemje z nałwożenych cźrjopow (?) Kelko prózy je žo nałožiło! — Dźenża dyrbješe žo świętoštatne „uiiverere" w Pětrowskej zyrkwi špěwacź. Sa pol hodźinki, kaj mi spowědnik prajesche, sapocza žo myschpor. Ledma mózach do zyrkwje nuś. Po nim běsche špěw. Tajke něschto žiwój žiwy dźeń žitschał njebéch. Wschitzy stejachu šmórom a wschjo bě tak cźiśche, so by muchu porhnyc słyschał. Po tom wrócźichmy žo do Putnikoweho domu. Pschi tafli žo naš jedyn dohladowar prascheschc, hacź žmy z Němcźeje. To wobkruczujwschi dźěsche won a pschiwjedże jeneho šababjeneho, kiž pschecźelnje žo j nami rosmołwjeschc a žo naš prascheschc, j wotkel žmy. Hdyž zhoni, so žmy że wokolinu Budyschina, žo hischcze bóle roswjesełeli. Pschizpomni, so je raś we Wrótkławju był a Budyšin wokolinu derje znaje. Powědaschc nam to a tamne. Hdyž žo woprajschach, j kim mam cźeścź rěcźeć, wotmołwi: „Rékam Teimer a žym tu pola Filippinskich." W oprajschachmy žo też, schto bě naš wcźerawschi słužownik. Najšćerje jedyn jendźelšk lord, kotryž nětkle wjele do Roma pschikhadża a kiž j pokuty w Putnikowym domje pożtużuje. Po hoscźinje naš wopuschcźi a pschińdże nałaztra sahe. Dźěchmy do kerczinu, hdyž pschenozowanje saplacźichmy.

26. měrza rano běchmy pola Frantziškanow. Snapschcźa jich klóschtra bydlachmy. Potom khwatach do Pětrowskeje zyrkwje. W pschedhali běchu kardinalojo wulki wuběh załožili. Po słóncźenych zermonijach dźěchu do khórowej kapału, hdyž jedyn biskop wulku Božu mschu měješe. Wożrjedy Božeje mschi położichu powostanki žiwatelho khłóšca na pomocźany puzat. Kardinalojo běchu porjadu nimo nich a je koschachu. Hdyž běchu hotowi, cźinjachmy to žame. Potom wotstrowichu schlewjerje a rulíschcza wot woltarjow, j kotrymiž běchu pschikrynte, a se wschěch romšich wężow łyschkowny radosne šwuki žutrownych žwonow.

Žutrownicźku — 27. měrza — saspěwachu žej wschitzy wjeśole alleluja. Po wschěch dróhach a wulicach khwatachu ludźo do Pětrowskeje zyrkwje. Na Pětrowskim namješe łyschchach budźou. Wojazy běchu žo w pschedhali feschli a tam piśkachu. Wokoło dźesćaćich pschicźahnyh bamž je žiwojim pschewodom a žiwjeńskeje Božu mšchu. Hdyž žo talke mjes narodanmi pschecźišchcźach, sesnach tamneho žiwonika, kiž nam prěni wjecźor w Putnikowym domje pożtużowasche. Běsche jendźelšk lord, kiž žiwoju žiwóibu po zyrkwi wodźeše. Hdyž bamž, wutupiwschi j zyrkwje, lud žohnowaschc, rěcźachu mjedźane hłoby wschitkich romšich wężow. Njesaponnitky šacźišchcź njemóže žane pjerowopiśacź.

Powołdnju dźěch po noty, kotrež běch dawno łkasał. Pschi tym pschińdźech na spaniske naměšto Piazza del Popolo, jene j nairjeńšich zyšeho Roma. Wośrjedź šteji italiski obelišk j cźeiwjeneho šornowca. Pschi tajkim dundaniu žo wjecźor pschibliži. Pětrowska zyrkej bě wulkotnje wobšmětkena. Po wuiśelu kanony wjecźor we wośmich žo šwětłoscź podwoji. Na lewej stronje hłowneje straże budźachu wojazy a měschcźanjoy berzy hacź do pok nozy. Tak słónczi žo prěni dźeń jutrow.

Nałaitra popoldnju prajesche mi spowědnik, so budźe dźesnjeńschi wjecźor wo wiele rjeńschi hacź wcźerawschi. Tyšacy pschihladowarjow seidźechu žej na hórki wokoło Roma a powyschene błaki města. Hdyž běše dosć cźma, wotewrichu kanony na kastelu — twirdźišnje —. Rakety a šwětłowe kule létachu do powětra, so žo hród wobeńbluwaceje horje runasche. Jemu na prawo a na lewo a też nad jandźelowym hrodom palesche žo banjzowy wopon. Rěcźach j mnohimi Němzami a cźi wusnuchu, so njebéchu tajkeho wohnjostroja hischcze ženje widźeli, byrnjež we Paryšu a Brüsselu pobyli.

(Pokračowanje sejdźe.)

wokolo naschcho městačka, kiž jeho žiwje dopominasche na podewjenja ſ wojerſkeho czaka, pschetkane ſe radoſczu a druhim. Wſche puczе k naſchim horam ſo czornjachu ſ wuletnikami, hoſczenjo witachu w nutrnoſczi poſczi k ſebi, ale najwjazy hoſczi witasche drje Boża pſchiroda ſama, kiž podawa ſ czichim mérom najwjeſcheho wokſchewjenja. Hdyž pohladachmy do naſcheje hole, wuhladachmy tu a tam kola a auta ſtojo a w Božim ſtónczu ſtónczachu do lube ſtawe a mlode duſchki a na wſchěch wobliczach leſeſche czicze, wokſchewa polne wjeſele. Czim dale njedjela poſtupowaſche, czim wjazy jich khwataſche ſ pſchiroždze hacz do wjeczornych hodżin. W halach a w naſchej blyſkotajej Schpreji kupachu ſo bźeczi a mlodźina a ſo kolebachu czolmiczki. Kaž njekónczinje rjana ſahrowda beſche Boża pſchiroda, k ſebi witajo ſobu, jeho żohnuje ſ darami mozy a jemu do wutrobi ſchczepjo czeſcz Božej wſchehomocy, kiž wſchemu da ſróſt a płód, luboſcz a ſeſtyhnjenje czéła a duſche w prawym mérje. Djakujmy ſo Bohu Knjeſej ſa tajki rajny ſobotny dżeń, pſchichmy jeho, ſo by też naſche hona napoji ſe ſwojim ſa pſchiroddu tak nuſnym a wažnym ſchczedrowanym deſchczom, ſa kotrymž pola a hona, kóżda roſtlinka, my wſchitzy ſ nutrin wutrobу żohujmy!

*

— Jedne kolo trahnyli. 8. junija trahnychu na Kotolſkej haży mużaze kolo ſnamki „Viktoria“ čo. 690709 ſ czornymi kroſnami, jendżelſkim wodżidłom, czerwjenym gumijowym pſchimadłomaj, ſwjena a błotoſchikataj ſ chromom porčeſnjene, pedalej ſ gumijom, Boſchſka lampa ſ dynamom, Torpedo-ſamobeh, czerwjenej ballonowej wobruczi. Pſchi tole beſche liczak kilometrow. Schtóż może nješto pſchiliczi, kóże kolo wosta, ſo proſhy, ſo by ſo pola kriminalneho wotdżelenja w Budyſchinje na hrodże Ortenburgu, telef. 2802, ſamolwik.

— Dla wutrobineje ſlaboſce ſo wčera popoldnju na Nouartskej dróży 78lětna żona njemóena zwjeze. Wobžarujomnu ze ſanitetnym autom dobrowólneje kolonny Čerwjeneho kříża do jeje bydlenja na Wilhelm ſ Polenskej dróży dowjezechu.

— S jednym kolom ſajeſtoji wczera popołnju wokolo 4 hodżin żona, kotraž ſe ſrjenjej ſpeſchnoſczu po Tſelanſkej dróży jedżeſche. Wiſko „Albertſkeje ſahrody“ ſabeża jj knjeżna pſched kolo. Tohodla żona padże a to tak njeſbožownje, ſo ſebi wulku ranu ſady na ſtowje nabi a ſebi moſny ſtſchaſże. Pomozni ludżo wobſaſujomnu najprjedy do jeneje thěże donjeſechu. Sanitetna kolonna, kotruž hnydom ſawołachu, dowjeſe ſnjeſbożenu k lekarjej, kiž dyrbjeſche ranu na ſtowje ſaſchiſ. Po lekarjowej porucznoſczi żonu potom do jeje bydlenja na Mjażowym torhoſchczu dowjeſechu.

Ze **Słoneje Borſče.** Z nastajnym ćopłym wjedrom ſu ſo wſelake pſchekaſancy do naſeje pſirody namakale, wo kotrychž léta dołho nicо njeſłyſachmy. Tudyši kubleř dyrbjeſe tute dny k ſwojej ſrudobje zwěſcić, ſo jeho rěpa, kotraž pod ſuchotu njemóżeſe ſo tak prawje wuwić, jeneho dnja dospołnje wuſchny. Hdyž za pſiczinu ſlědżeſe, namaka, ze bě waka koruški podkuſała. Waka je podobna kałowej huſańcy, też je trošku wjetſa ale łazy pod zemju. Jeje mjeno dotal njemóżachmy zwěſcić. Kaž ſłyſimy, ſo tuta wačka też w druhich kónčach jewi a dotal nieje druheho ſrédka ju zničić, hač cyle rěpniſčo za njej pſepytać, nochce-li bur, zo by wjeſeje ſkody poćerpił. Tuž njech kóżdy kedżbliwje ſwoju rěpu wobkedżbuje a namaka-li ſadźonki zwjadnjene, njech hnydom za tutej wačku ſlědźi.

Z Khróſčic. 54lětny třechikrjeſt Srockwitz z Tradowa kryjeſe třěchu pola zwudowjeneje Mrózoweje. Přez njezbožowny připad padże z twara a ſej hłowu zbi. Łekař dr. Thill z Pančic ſpózna, zo bě ſej znjeżbożeny mozhy ſtraſł. Tohodla postaji, zo ma ſo do Worklečanskeje khorownje přewjeſć.

*

Z Pančic. (Morwy muż při wodźidle.) Pjatk wjeczor w 9. hodźinje ſteješe wosobinski auto na ſtatnej dróży krótko před křižniščom Jaworskeho a Miłočanskeho puća na předpisanej ſtronje. Wšelacy luźo běchu nimo šli a jěli, ale na to njekedźbowali. Tola Pawołej Locy z Hodźija bě wěc napadna, wón bźeše z kolesa a pohlada do awta. Tu spózna, zo muż při wodźidle morwy sedźi. Wozjewi to hnydom přiſłušnej żandarmeriji w Pančicach, też kriminalnej policiji powěść da. Z papjerow ſo wupokaza, zo bě morwy 31lětny diplomowy inżeńer Hans Becker z Erfurta. Dźeń prjedy bě we Weimaru přenoſował a potom do Łužicy dla wobkhodnych należnoſcow přijeł. Pjatk wot Budyšina do Kamjenca domoj pućowaſe. Morwy bě zaſtupjeř aſfaltowe firmy Tackmann we Erfurće. Hnydom zawołany lekař njemóżeſe hnydom bezporočnje wobkrućić, zo je jeho Boża ručka zajała a zo je to jeničke wina ſmjerće. Běchu mjenujcy wſelake lekařſke placki pola njeho namakali. Tola je ſo wupokazało, zo tute z jeho ſmjerću w żanym wiſku njeſteja, dokelž běchu zwjetſa njeſkódne. Čźo je ſo tak dołho wuſwoji a we wſy zadźerża. Nazajtra dowjeze ſo do Khróſčanskeje čełownje. Po přehladowanju ſtatneho ręčnika w Budyšinje ſo zawoſtajenym wuda. Dźenſa póndźelu rano přewjeze čełowny auto z Kamjenca morweho do jeho domizny, ſtož jeho firma wobſtara. Kak krótka je tola kročel ze žiwjenja do wěčnoſce!

Z Pančic. Minjenu ſobotu a njedźelu běše naša wjeſ z najmjeńſimi Hitlerſkeje družiny wopytane. Běše jich na 350 hólcow z „Jungvolka“. Wšitcy chyżu ze ſwědkom poſwjećenja khorhoje kłóſtrſkeho „Jungvolka“ być. Sobotu přikhładżachu ze wěſch wokolnych wſow a měſtow małey pacholjo piſkajo a pubnujo abo ſpěwajo. W młodźinownji jich k. wučeř Niplt z Kamjenca nowita. Tute ſobotniſe popołdnjo měješe k wzajomnemu zeznaću přinoſować. Tohodla ſo wſelake hry předſtajachu, na kotrychž ſo kóżdy pachoł wobdźěli. Hakle we wječornych hodźinkach podachu ſo wſitcy ſpróchni domoj. Cuzy pak woſtachu w młodźinownji abo pola někotrych wjeſnjanow přez nóc. Hłowny dźeń běše hakle njedźelu. Na raníe dźěchu zhromadnje. Potom ſo wſitcy pola młodźinowje zeſtupachu, zo bychu ſebi zhromadnje do Khróſčic wulećeli. Tam woſtajiwſi ſwoje khorhojčki, čehnjechu won do přirody, hdźež ſo ſkalne zwučowanja wotměchu. Popołdnju w 3 hodźinach knjez wučeř Schönfeld před kłóſtrſkej młodźinownu 5 khorhojčkow a 1 khorhoj poſwjeći. Potom nowěča něſto ſłowow. — Dokelž njeběchu wſitcy zwučeni, cyły dźeń w tajkej horcoće ſtać, padźeſtaj hólcaj do womory. Hewak je ſo wſitko derje poradźiło. Nětko maja hólcy kóżdeje ſerbſkeje wjeſki tajku khorhojčku. Pančicy pak ſteja na přénim měſtnje, přetož tudyši „Jungvolk“ ma nimo khorhojčki wulku čornu khorhoj ſ bělym błyſkom, kiž ſo wčera njedźelu poſwjeći.

Budyſke ſtawniſke powěſće

8. junija 1934.

Narodźiła je ſo kedźarjej Pawołej Korli Kuhntej dźowčičźka.

Kſaſtupcy domandźelſtwa pſchipomnjeja ſo: Jan Bjedrich Drewes, dentiſt w Budyſchinje, ſ Mariannu Jlſu Moritzej, domjacej dźowku w Ruppersdorfje pola Dippoldiswaldy. — Max Arthur Albert, hudźbnik w Žitawje, ſ Eriku Marju Braunej, pſchedawarku w Budyſchinje. — Rich. Arnoſcht Pawoł Heinz Blaſig, elektromonter w Budyſchinje, ſ Emmu Elfriedu Opitzej, ſłužobnej w Rakezach.

Radio

Wutoru 12. junija ſłyſchimy.

Königswusterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 10.10 ſ němſkich ſtawiznow. 11.30 ranſche ſpěwy. 12 pſchipołdnjiſchi konzert. 15.15 ſa żony. 18.35 politiſki pſchehlad nowin. 19 ſabawny konzert. 20.45 němſko-franzowſki konzert.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6.25 ranſchi konzert SA-ſtandarty. 9 ſa żony. 13.10 tanjele. 14.40 ſabawa k próſdninam. 15 młodźi wumělžu pſched mikrofonom. 18.20 pěſana hodźina. 21 komorny konzert.

Hiſchcze ważne ſ dnjoweho programma. Barlin: 18.30 wječor žiwjenja. Königsberg: 20.10 němſki wječor. Wrótſław: 19 ſabawny konzert. 21 rejwanſka hudźba. Frankfurt: 19 němſki operowy konzert. Mnichow: 20.10 operetowy konzert. Min: 19.10 Beethovenowy konzert. 21 pěſana hodźina. Sagreb: 20 ſabawna hudźba. Warſchawa: 19.15 lohka hudźba.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Oeffentliche Mahnung zur Steuerzahlung.

Die am 15. Juni 1934 fälligen Vorauszahlungen auf die Einkommen-, Körperſchaft- und Umſatzſteuer ſowie die am 15. Juni 1934 fälligen Teilzahlung auf die Gewerbeſteuer ſind pünktlich an die Finanzkaſſe abzuführen. Schriftliche Mahnung erfolgt nicht. Die nicht entrichteten Beträge werden nebſt 12% jährlichen Verzugszinſen am Fälligkeitstage ab durch die Poſtnachnahme oder Zwangsvollſtreckung eingezogen.

Bautzen, am 8. Juni 1934. **Das Finanzamt.**

Najnowiše z cyłeho ſwěta

— Blisko Foggie w Italſkej ſwrócźi ſo auto, kiž 8 buſow na dźeło wjeſeſche. Wſchitzy ſo ſranichu, jedyn ſranjeny wumrě. **Na dróży pola Roma autaj do ſo ſraſchichaj. Rutekażedźajcy wobeju wozow, dozwła 7 wołſebow, dyrdźachu do khorownje dowjeſcź.**

— Na Hoogbyſlej rězy pola Kalkutty w Indiſlej nały wětr wulki pſchewożny czołun powrócźi. W czołmje jedźeſche 200 **wołſebow. Kelko je ſo ſatepiło, ſo pſchi powſchitkownych ſtrózelach njehodźeſche hnydom ſwěźcź, wuhla ſebi, ſo je nětkuže 100 wołſebow ſmjerć w ſoimach namakało.**

— Cźeſke wětry ſe ſyłnymi deſchczemi potrjechichu poſłednjichi dźeſ ſtata Dakoty a ſtat Jowa w Połnócnej Ameriki. Powjedźenja nacjinichu runje telko ſchkody, kaž dotalna kuchota. Padajcy ſchtomaj ſaraſchichaj 2 wołſeje. Wjele twarjenjow ſo ſajſypny. Wětr wotnjeſe ſtſechi po ſtach.

Sport

Italska ze ſwětowym mištrom bulkopanja (2 : 1).
40 000 přihladowarjow.

Při wčerawſej z wulkej napjatoſcu wočakowanej hrě mjez Českoſłowakſkej a Italſkej dobu italſke muſtwo po dołhim na waběmaj ſtronomaj z wulkim elanom hratej hru po dwójnym podležanju časa z 2 : 1. Českoſłowakſke muſtwo běše bjez dwěla italſkemu w přewazy, tola roznjemdrjene italſke přihladowarſtwo a italſkemu muſtwu ſtronisey zmyſleny ſudnik dopomha Italčanam k dobyću. Italſke muſtwo dowoli ſebi też ſurowoſce, kotrež při tajkich mjezynarodnych hrach być njedyrbjałe. Podrobnu rozprawu přinjesemy.

Kuchińska ſołarka

ſo hnydom pyta

Serbſke hrjedje 24 — Šołčic jědźernja

Pytam ſpušćomneho

pohonča

hnydom abo k 1. julijej

Donat w Nuknicach

Mały nawěſtk

w naſich NOWINACH

je tuni a ſo płacy wuplaći

Spušćomna

holca

ſo k 1. julijej do ratařſkeho dźěła pyta

w Časecach čo. 9

Gardiny

k rjanjeſe derje a pładźany hódno pola

Kurta Erlera w Budyšinje **28** na Žitn. wik.

Móšeń je ſo zhubiła na puću z Hórkow do Bóšic. Přečelny namakař njech ju woteda

w Hórkach čo. 21 c

Najrjeńſe dopomnjeće na firmowanje je

časnik

Tute dóſtanjeće we wulkim wubjerku pola

časnik. Theodora Natuša w Pančicach

Też zbotowju ſlěborne ſnurki za njewěſty a družki

Pomhajće nam dobyć nowych čitarjow!

jězdne rjady

Derje zakhowany

„Blitz“

plüšowy ſofa a dwaj plüšowej ſtołaj, ſtoł k ležeńju, wiſaca lampa ze elektriſku ſwěcu, **regulator z bljadłom** tunjo na přodań

lěčne wudaće 1934

płaczina 1.— hr.

hromadźe z wosebitym zeſiwkom za autobusy na předań

w Kamjencu, Budyſka dr. 17, II

w Serbſkej knihańi

50lětn. khorhojowy jubilej

wojerſkeho towarſtwa w Pančicach

njedźelu 17. junija 1934

Wot 12—13 hodźin: Powitanje zwonkownych towarſtwow a hoſći před Pančičanſkim hoſćencom. W 14 hodźinach: Swjedźeńſki dań přez wjes. Swjedźeńſku ręč zmóje Jeho kralowska wyſokoſć knjez Pater Jurij, kotraž ſo z wótřerčakom w Kłóſtrſkim dworje rozeſcěje. Wutrobnje wſěch přeproſuje **Wojerſke towarſtwo**

H. & W. Münder

na Serbſkej hasy 1, tel. 3160

mužace tkaniny
žonjace mantle a koſtumowe tkaniny
we wſěch płačiznach.

Wſě podšićowe tkaniny a potrjeby za krawcow

tkaniny za uniformy

NSDAP a němſkeje dźěloweje fronty

Kóždy

kiž při kupowanju pola naſich inſerentow ſo powoła na nawěſtki, kiž je čitał w naſich SERBSKICH NOWINACH, pomha nam naš jeničke dźenik wudźerżeć.

Wšě čišćerſke dźěła

tunjo a w dobrym wuwjedźenju

w čišćerni Serbſkich Nowin

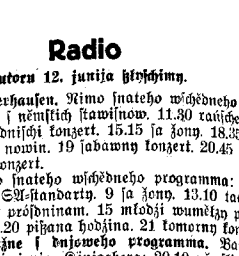

Chceš-li wěcy ſpěſnje čiſćić, z ATA dyrbiš ty je njedźić. ATA čiſći, njedźi ſpěſniſo, luńſo a też wjele ſwědliſo.

K ſwjedźenjam

naſich ſerbſkich towarſtwow

znamješka, khorhojčki, zaſtupne liſćki programy, plakaty do pletwow a wěncow

atd.

w Serbſkej knihańi

Wupředawanje firmy K. H. Lory

Suleńſka hasa 9, dla ſpušćenja wobkhoda

žonjace a mužace rukajcy z tkaninow, počinaja z 0.20 hač do 1.— hr.; **w koži,** poč. 2.50 hač 3.50; **kornarje,** jedyn po 20 hač 30 pf.; **zwjeſne kołe** 1.75 hač 2.— hr.; **wjazanki,** počinaja z 20 hač 80 pf.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čełneho znjezhoženja z 1000 hr. – hdyž wumrje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezhoženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezhoženje dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 134 — Budyšin — Wutoru 12. junija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Žarowańska swjatočnosć w Buggingenje

Přichi žylnym wobdźelenju wschitkich werschtow wobydlerstwa wotmě žo pondźelu wulka žarowańska zwjatočnosć za wopory njesbožja w podkopkach na dworje kasiernych dźěłarjow w Buggingenje. Přched tribunu, na kotrejž so zastupjerjo wyschnosćow, stronow a zwjazkow sedźachu, běšche so každej postajił, na kotrymž chorhoj herakoho klěčiša a znamjenja hórnikow leżachu. S wobeju stronow tribuny steješe wulka žyła khorhojow. Jako zastupjer němskeho presidenta a němskeho kanzlera běšche němski dźěłowy minister Seldte přichitomny. Nimo njeho wobdźěłachu so němski bohot za Badensku Robert Wagner, wjednik němskeje dźěłoweje fronty dr. Ley, zhromadny Badenskeho knježerstwa pod wjednistwom ministerskeho presidenta Köhlera, wschitke wjednike wokrjesow Badenskeje SA, SS a też Zwjazka frontskich wojowarjow, zastupjerjo dźěłoweje słužby, komunalnych wyschnosćow a zyrkwjow, mjes přehladnimi też arcybiskop D. Gröber.

Se zahwidźanjom zirenow wojsewi so započatk zwjazowanjow. Generalny direktor Wilhelmann w žiwjej rěči wuzběhny, so je wulke dźěłbrace, kiž je so we wschěch dźělach Němskeje a też we wukraju pokazało, wjeły trošt za wulku hrudobu, kiž eźeše njeseše je přichinjeło. Rěčnik dźakowaše so wyschnosćam, měšunam stronow a wobeju rěz lěkarjam a wukhowarjam za jich pomoc a najpomni, so je so też z druheje strony Rheina pomoc poskićała.

Němski bohot Robert Wagner pokaza na eźeše wojowanje němskeho ludu we žiwoje postupowanje k wyschinje. Też tuteji mužojo, kotřiž su nas wopuschćili, su so na tutym wotowanju wobdźěli. Nowy ludowy duch je so pokazał w hotowosći k pomocy, kiž je so přichi njesbožu w Buggingenje wschudźom pokazała. Němšći bohot dźakowaše so wobeźe też dariczelam je Schwajzarskeje, kotřiž su wjele k wołóženju muły přichinoschowali.

Statny rada dr. Ley wupraji postrowy wjednika, jeho namjetnika, statneho wjednistwa nazionalsozialistiskeje stronu a němskeje dźěłoweje fronty. W žiwjej rěči wuzběhny, so žedi přichi tutych rowach hlubja, zwěru dźerjeć, kaž běchu mordwi zwěrni byli. Chcemy hlubić, so nimo teho na wschě czasu za wopory dźěła zwěru a towarschnosć w naschim ludźe hajimy.

Skónčnje rěčeješe němski dźěłowy minister Seldte, kiž postrowy a přeczeja a hobnzarowanje němskeho presidenta a němskeho kanzlera wupraji a wenjkaj połoži. Wón rjekny, so je dźěłacer stajnje był muž, runja wojakej na froncy w strasche tranjenja a zaničenje. Mužojo, kotřiž so do lubiny podachu, so brachu tam leżaje kubła sa němski lud přehali, su tutu wulku pionérsku słužbu na němskim ludźe je žiwojim žiwjenjom saplaćili. Powuzkimy na to, so tej žiwjenje a žmjerć wěčnje so z tym sjednoczenej a so jenoš z woporow cżłowjeckow žiwjenje a přichod mładźiny wobsteji. My wschitcy pak chcemy, kaž cži mrowi, žohudźełacz sa walke samerzy, ke kotrymž je nam wjednik puć pokasał.

Jenajke šulstwo po cyłej Němskej

Přichi přichitomnosći němskeho ministra sa wocżehnjenje Rušta w Badenskej, Württembergskej a Bayerskej wotmě cha so w Karlsruhe, Stuttgarcze a Mnichowje nadrobne rozeržowanja wo wschitkich ważnych praschenjach šulstwa a wyskich šulow. Rozmoninanja dowjedżechu k połnej přchesjesnosći mjes němskim ministrom sa wocżehnjenje a mjes kulturowymi ministrami krajow połodnischcje Němstwo wo reformach, kiž maju so w bliżšim czasu k sjednorjenju a k sjednaczenju rozwuczowanja přchewjesćow. Nimo hijom wosjewjenesche dorczenja němskeho ministra Rušta j wjednikom młodźiny Baldurom se Schirachom wo postajenju sa starschiši dom, šulu a statnu młodźinu jednaschče so wosebje wo spožatku šulskeho léta, wo šnutskownej šulskej reformje, wo sjednorjenju sarjadnistwa a wo wukubłanju wuczerjow. Wschitke praschenja dowjedżechu k dospołnej přchesjesnosći.

Lěčne prózdniny so wo 4 njedźele podłeša

Jako dodawk k powěsći wo rěči němskeho ministra sa wocżehnjenje Rušta přched bayerskimi wuczerjemi wo přichichodnym rjadowanju šulskeho léta so hamtsjo sćežowaje powě: **Přichi noworjadowanju šulskeho léta nadpanje wosebje podlešenje lěčnych prózdninow wo nětko 4 njedźel. Sa to so zhotne prózdniny skrócża.**

Tute nowe 4 njedźele lěčnych prózdninow maju wuczerjam k kóždołetnemu nazional-politiskemu, wědomostnemu a cżełesnemu pohotowanju w zhromadnych lěhwach słužić. W tutych schtyrjoch njedźelach dyrbi so němski wuczer w zhromadnosći a towarschnosći přchezo znowa pohotowjesć za nadawki, kiž žedi nazionalsozialistiski stat wot jemu dowěrjeneje młodźiny jada.

So by jako wjednik niz jenoš w šuli, ale też w žiwjenju sam z přchikładom był moh', je stajne nałožowanje wschitkich mozow a wuprubowanje zylcje wosobiny trěbne. Taše wuprubowanja maju tehodła tute 4 njedźele w zhromadnym lěhwje sa wuczerja wotmaniencz. S tuteje přchicżiny so podlešenemu czasej prózdninow z dobrym mysłi jako stajne, kóžde léto so wotpjetowaze pruhowanje khmanosće, přchi kotrymž so dopokaże, schtó jako wuczer a wocżehnjer sa swoje wyšoke sastojnistwo hischcze trěbnu młodostnu mózwobhodźi, bjes kotrejež njeje wocżehnjenje po nazionalsozialistiskich samerach a w nazionalsozialistiskim duchu możne. Němšći wuczer w potajkim w přchichodźe je statnym prahowanjom jenoš nusne nałkwalne wukukłanje skónči, nic pak šwoje wukubłanje dozhła. Pola njeho, kiž we wschědnym njepohrjedźnym sjednoczenstwje z młodźinu steji, wotmanjenja wukukłanje **trajne wutoršpołnjenje a šwuczowanje wschitkich mozow.** Sbytne 4 prózdninske njedźele so wuczerjej bjes wobnjewjowanja sa jeho šwójbu a jeho druhe należnosće pschewostaja. Sbytne schulske léto pak so jenoš hischcze z pomérnje krótschimi prózdninami k hodam a k jutram přchetorhnje.

Amerikanscy touristoło w Němskej

W pohjednim czasu Americzenjo sajso bóle Němsku wopytuja. W tutym a přchichodnym tydźenju so je sjednej słužbu Hapagskeje łódźenje 1600 puczowarjow na Cuxhaven do Hamburga přchiwjese. K tutym samórikim hosczom přchiňdu hischcze wopytowarjo z Jendźelskeje. Wobtkad mjes Newyorkom a Hamburgom je so w sajsonje khětro połepschił.

Nowe wubierki w Genfje so pomjenowałe

Hłowny wubjerk konferency za wotbrónjenje je pondźelu popołdnju po krótkim wuradźowanju w přchesjesnosći z Hendersonowymi namjetami 4 dźłowe wubjerki postajił abo wobkrucził. Najwjetschi sajm wobsteji wjeso sa sestajenje bjeschrachowjeho wubjerka, sa kotrejež presidenta so nětopresident konferency za wotbrónjenje Politis jenothójnje wuswoli. Do tuteho wubjerka budźa z wuwzaczom Němskeje wschitke europske staty zhuńczene. Tola hižom přchi spočatku so pokaja, so žu w tutym europskim sjednoczenstwje w najtupanju bjeschracha wulke napschečiwnosće spohnacz. Wuheršći sastupjer wotpokasa wobdźelenje Wuheršćeje jako zobusłuha bjeschrachoweho wubjerka, dokelž ma dreje so stare waschnje swjatskow sajso wožiwicz. Wuheršća jenoš wobkedźbowarja połsędze. Też itališći wotpósłanc přchipowědźi, so Italska tehorunja jenoš wobkedźbowarja do tuteho wubjerka połsędze.

S wulkim sajmom wocżakowachu krótke wojsewjenje, kiž jendźelski sastupjerka Corbett Ashby w mjenje swojeho knježerstwa přchecżita. Jendźelska drje dawa so je zobusławom sastupowaci, ale šwój přchinoschk je hijom z Locarnoskim sréczenjom saplaćiła. S wojsewjenja też wukhadźesche, so je so přchi wobmjesowanych europskich sréczenjach njetrjeba na wobdźelenje Jendźelskeje ličzeć.

Franczowski sastupjer Massigli spyta z krótkej rěču napschečiwjenja wuheršćeho delegata pschečiwo bjeschrachowemu wubjerkej sestajeć. Po nim rěčeješe Litwinow a wupraji swoje wobmyslenje, so mělo so bjeschrachowe prajchenje z wutworjenjom wubjerka europskich statow we wětym smyśle za europske praschenje wobkładowacz. Won rjekny, so mér njeje žadyn europski priwileg, dakelž móže so mér też zwonka Europy kajsez (najskerje na Dalokim wuchodźe). Henderson spyta Litwinowa smětrowacz, jako rjekny, so nadawki wubjerka na žane waschnje njejsu wobmjesowane. Skónczenje Hendersen swěrči, so je wutworjenju bjeschrachoweho wubjerka pod Politiskowym přchedsydstwom jenothóżnje, njech też z wumjenjenjemi Wuheršćeje a Itališćeje, přchihłosnje.

Nowe nadpady w Awstriskej

Awstriska bjeschrachowa policija wosjewja, so je so w nozy k pondźeli na Triestiskej żeleznizy pola Steinhausa přchi Semmeringu nowy nadpad z rozbuchadłom na żeleznizu stał. Żeleznišći wobkład znóżni so na khwilu z přchekmanjom. Sa krótki czaš pak so żeleznica sajso zwurjedźa, so mózachu czahi sajso porjadnje jedźeć. W Awstriskich swjatskowych krajach žu so w nozy k pondźeli hischcze někotre druhe nadapdy stałe.

Po powěsći bjeschrachoweje policije žu we Winje we nozy wobsłuženy tkład brónjow sebrali, kiž je 117 ručznych granatow, bombow a rozbuchadłow wobsteješe. Policija wosjewja, so je tu we rozbuchadła kamjenje drnżiny jednaka, kajkeż so poźetkne dny přchi nadapdach na żeleznišće mošty a żeleznišće kolije trjekachu.

Awstriske knježerstwo je na wosjewjenja, kiž k sajeczu kluczerjowu nadpadow z rozbuchadłami dowjedźi, hacz do 10 000 schillingow myta w kóždym jenoslinym padże wupisało. Ministerstwo sa krajne sakitanje wosjewja, so wojeriske strože żeleznizy straźuja. Tutym je so přchikłało, so maju přchi kóždym znadnym podawku hnydom rjeńcz.

Surowy wukaz čerwjeneho wójska

Zentralny wukonjacy wubjerk rušeho knježerstwa je wukas wo samokwitnosći zwójbnych přchisłuschnikow přchi czekanjeju wojakow z Czerwjeneho wójska wosjewił. Wukas postaja, so je w tajkim padże wschitcy połnoczini mužojo přchisłuschnizy z sastwom hacz do 10 lět a se sebrachom wobhodźenstwa, po wobstejnosćach też z wuhnaczom do Sstibirskeje połkłoštaju. Też zwilne wobsoby, kotrež su wo přchitohotowanju k czekanjuju słonitše a to njejsu wyschnosći z czasom wojsewite, so z khłostazym dźełom a z wuhnaczom na czaš žiwjenja do Sstibirskeje połkłoštaju. Hakle wóndano su czekanjeuzy přches rumunske mjezy czekanyli.

Kwrawny nadpad na Němcow w Španiskej

Němska kolonija w Madridze sarjadowa njedźelu sportsti zwjedżeni na mětnje němskeho turnarskeho towarstwa. To běšche prěni krócz, so wschitke schportske towarstwa we duchu nowoje Němskeje jako zły k wuslutchu.

Hocżrunjež běšche so z wotpohladom wschitko wotdźerżało, schtož nichto sarjadowanju ras zjawneho wuslutchenja dacz, dóńdże k njeběłychanemu nadpadej 50 mužy ćahnuje markliwistiskeje człódy, kotraž we wokomiku, jako chcyšche němšći pósłanc z hrabinku Wolczegkowej myta wudźěłacz, z pjaczej wulkimi kamjenjemi do zhromadżenje kolonije mjetacz počza.

Přchi spěwanju internazionały a wjerhanju czerwjeneje khorhoje tranichu kurowzy 5 dźěczi, z kotrych jene z rosbitym nopom w mrócżu leži, dale 2 žonje a jeneho muža. Nadpadowemu kommandej so poradźi, nadpadnikow **rozehnacz.**

Juhosłowjanski zwonkowny minister w Parizu

Juhosłowjanski zwonkowny minister Jeftičź je pondźelu dopołdnja franzowskeho zwonkowneho ministra Barthoua krótko wopytał. Na to podaschtaj je ministraj zhromadnje k ministerstwu presidenta Doumerguej. Do rozmjenjanja, kiž zwonkowny minister Barthou k cześći juhosłowjanskeho ministra w zwonkownym ministerstwje wuhotowa, mjeńsche Jeftičź też krótke wobrěcźowanje ſ wójnskim ministrom marschallom Pětainom. Rozmolwa wo ważnych naležnosćach sapocża ſo hakle po rozmjenjanju a wupischestrje ſo na baltiske rěcźenje a jeho rozschěrjenje ſ mójnym pschistupom Bolhařskeje, na połoženje w ſjednjanej Europje a na wobnowjenje Habsburgskeje monarchije.

Khutne strajkowe nieměry w Americy

Njedźelu je we wschelakich kónczinach Sjednoczenych statow sašo k nowym strajkowym njeměram dóschło. W Los Angelesu nadpadźechu strajkowarjo k dźelu swótnikowych pschistawnych dźełacźerjow. 20 wozłobow ſranichu, njes nimi někotre cźežko. Pschistawni dźełacźerjo strajkuja hižo wot 9. meje.

Pschi Clevelandskim strajku wjednitkjo autowych drózkow sajachu 8 wozłobow, dokelž běchu někotre autowe drózki powalili a wobschkodźili. W Birminghamje w Alabamskim stacje strajkowarjo hórnizy dwě kwarjeni ſ dynamitom do powětra buchnuchu. Někotre wozłowby ſo ſranichu.

W Rochesteru w Newyorskim stacje dyrbjesche policija ſ panzerowanymi wosami sapschimnjeć, dokelž so psched wulkimi rěsarnjemi, w kotrychž so strajkuje, wjele luda zbeża. W Newyorku wocźakuje ſo njedostatk na mjasu, dokelž dźełacźerjo wulkich rěsarnjow strajkuja.

Rosćuh we strajku 300 000 dźełacźerjow worzłoweje industrije je ſo hacź do schtwórtka wottorcził.

Krótke politiske powěsće

— W Sakſej je ſo licźba njezaſtužerjow w měsazu meji two nehdźe 9000 ſnižiła. Doschła je hyšće 54,4 proz. ſpadnyła.

— Jednanja dla wikowańskeho srěcźenja mjes Němſkej a Franzowskej ſo 15. junija sašo sapocznu.

— Kommandanta schkitazeho ſwjatka w Linzu nad Dunajom, Josefa Kommerera, kiž je w ſwojim cźasu tšelenjow ſ maschinskimi tšelbami pschećiwo knjeżerstwowym wojakam nawjedował, ſu k 15 letam thkotańnje ſasudźili.

— Italſke knjeżerstwo je wobſankko, ſo letka 2 panzerowanje kschižakaj twarjcej da. Kóždy kschižak budźe 35000 tunow wobſahowaceź

— Franzowſki ſwonkowny minister Barthou pschichodnu pondźelu wjeczor we 8 hodź. ſ Parisa wotjedźe, ſo by do Bukarešta a Bělehrada puczował. Barthou pojedźe ſ orientalſkim expreſnym cźahom.

— Jendźelſki ſtatny podſekretar wojerа w jendźelſkim delnim ſnjemje wosſewi, ſo kommunistojo w jendźelſkim wójſku ſchtarasi. Knjeżerſtwo chce ſapschimnjeć, ruczisch śmeje dopokazy ſa pschestupjenje ſakonjow.

Ze Serbow

W Budyschinje, 12. ſmažnika 1934.

— **Wo wjedrje.** Wčera wjeczor we 7 hodź. barometer 740, hygrometer +8, thermometer wo dujo +26. Denjſa rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer +10, thermometer w nozy +12. — Denjſnjiſche pomročzene wjedro wukhadźa ſej kuſkowanja nijiny, kotraž je ſo ſe Skandinawiſkeje do Pólſkeje pschesunyła. Sa njej duja ſjunniſche wětrn ſ dołheho wjeczora, hdźež ſo nad Polſkim morjom wyſchina wupschestrěwa. Wona naſchim ſtronam na thwilu wuwjedrjenje pſchinjeſe. Wobſchěrna nižina leži nad Atlantiſkim oseanom ſ wjeczora Franzowſkeje. Dotal hiſchcze njeje wěſte, na kotru ſtronu ſo winje. Nadźijomnje jej wilw hacź k nam dobżahnje, to bychmy ſo ſtónczńje tak trěbneho dešcża docźakali.

— Jutſje ſrjedu ſtónczko 3.45 hodźin ſthadźa a ſ tym je ſašo najſaſiſchi cźaſ ſthadźenja dospělo, 11 dnjow wotſtanje ſjeſo a potom poczina ſašo poſdźiſcho ſkhadźeć, ſtónczko khowa ſo jutſje 8.14 hodźin. Měſacźk ſthadźa rano 4.18 hodźin a khowa ſo wjeczor 9.50 hodźin.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ſrjedu: Ssónczne, tola niz pſchecźopke wjedro.**

*

— **Budyſki wodowód ſašo w porjedże.** Wuporjedżenſke dźela ſběhadla Tšelanſkeho wodowoda ſo ſrjedu ſtónczka. Njedźiwaja toho ſo wužiwarjo wody Budyſkeho wodowoda napominaju, ſo bychu wodu wužijo dla nětcźiſcheje ſuchoty po możnoſći łutowali. To wožeże knjepjenje w ſahrodach naſtupa.

— **Dostawarjam wojeńſkeje renty.** Pſchidacźne renty wójnſkim cźeſtoſranjenym a wojeńſkim ſawoſtajenym wupłacźuja ſo ſa měſaz junij-pjatk 15. junija popołdnju wot 8 do ½5 hodźin w Ssejmowni na Hrodowſkej haży 10 delekach.

— **Sozialnym rentnarjam** wupłacźuje ſo podwjera na měſaz junij 1934 ſobotu 16. junija dop. wot 9 do 11 hodź. w Ssejmowni na Hrodowſkej haży 10 delekach we wupłacźerni.

— **Sšadarſki kurſus pſich Budyſkej ratarſkej ſchuli.** Schtwórtk 14. junija wotmjeże ſo pſchi Budyſkej ratarſkej ſchuli kurſus wo łećźnym wobſkadźenju ſe ſpalerſkimi ſchtomami a winowymi pjeńtami. Wucźicz budźe ſo wo ſekerym pſchirěſanju ſpalerſkich a tworźnych ſchkowow, wo wukamanju a pſchikoncźenju winowych pjeńkow na ſpalérje a wo wobaranju pſchećźiwo ſchkodnikam.

— **W Budyſchinje ſu ſo ſeſtehowaze jeſdne kola kradnuke:** 9. junija ſ dwora tkowna pſchi Lawſkich hrjebjach **mužaze koło** ſnamki „Perfekt“ cźiſłaja 71 008, ſ cźornymi **kroſnami, horjeſhibnjenym wodźiłkom, cźornymaj pſchi-**

Město Prenzlau ſwjeczi ſwoje 700letne wobſtacże.

Historiſki ſwjedżeniſki cźaſ na bróhach rjaneho města, kiž w tutych dnjach ſwoje 700letne wobſtacże wobſwjeczi. Swjedżeniſki cźaſ pſchedſtajeſche wobrazy ſe ſańdzenioſcże města.

madłomaj, żołtymi ſwjenami, pedalomaj ſ gumijom, cźornymaj błótoſchtitakomaj, dynamom ſ běłej ſajanſkowanje lampu, cźerwjenymaj wobruczomaj, prawy pedal je troſchu ſhibnjeny. — 9. junija mužaze jeſdne koło, njenateje ſnamki a cźiſłka, ſ cźornymi kroſnami ſ ſilu dwu pſchi wodźiłkowej rožy, jendźelſtim wodźiłkom, cźernymaj celluloidowymaj pſchimadłomaj, żołtymi ſnamami ſ cźornymi ſmuſkami, pedalomaj ſ gumijom, cźernymaj błótoſchtitakomaj, dynamom ſ cźornej lampu, cźerwjenymaj wobruczomaj, emajla pſchi hubježe troch wobſchkodźena. — 9. junija pſched kupnym domom „Ehape“ na Schulſkej dróſy mužaze koło njeſnat. ſnamki a cźiſłka, ſ cźornymi kroſnami, jendźelſtim wodźiłkom cźornymaj pſchimadłomaj, pedalomaj ſ gumijom, żołtymi ſwjenami ſ cźornymi ſmuſkami, dwojoſwuczinowym ſwónczkom, elektriſkim wobſwětlenjom ſ dynamom. Na tazowym ſamobehom, cźerwjenymaj ballonowymaj wobruczomaj.

S **Wulkeho Wjelkowa.** Naſch wjeſnjan a wumjeńtar knjes Jan Roſtoł ſwjeczi dźenſnuſchu wutoru ſwoje 73. narodniny. Roſtoł je pſchejewodźeny Sserb a cźita ſtajnje ſwoje „Serbſke Nowiny“ a „Pomhaj Bóh“. Bźeſjemy jemu na tutym mjeſnje Boże ſohnowanje.

S **Budeſiez.** Njedźelu wjeczor wokoło 6 hodźin ſpa. w naſchej wſy njeſbožo ſta. kiž pak hiſchcze bjes wjetſcheje ſchkody wotběži. Wot zyrkwje pſchijeżdże wutrajny automobil a jako cźahnjene ſo pola Rohnej pſiekanje ſawinuwſi, tudomny motorowy koleſaŕ wot pósta ſem pſchijeżdże. Wjednik auta kaž też motorowy koleſaŕ ſnadom ſtrach ſpóſnaſchtaj. Wobaj ſpytaſchtaj ſo ſrajenje ſminjeć. Auto pak tola ſadk motorſkeho kola ſtrhaſtu a wobſchkodźi. Motorowemu koleſarjej pak ſo ſaneſe ſchkody njeſta.

S **Móſporta.** W dnjach wot 9. do 12. junija wośmjeſcźi tudomne tšełjezniſtwo ſwój 225łětny jubilej. Hižo dołho je ſo naſche měſtaczko na ſwjedżeń pſchihotowałe. Sſobotu wjeczor wotmě ſo rjany kommers na Tšełeźni. Njedźelu rano ſo měſchczenjo ſ hudźbu budźachu. Popołdnja połožiſchu tšełzy wěnz k cźeſtnemu pomnikej, na to wopytachu ſwjedżeńſku Bożu ſłużbu. Potom ſo wonkowni hoſcźo witachu. Namětny konzert ſo połoźi. Popołdnju ½2 hodźin rjadowaſche ſo ſwjedżeńſki cźaſ na Njeſcźanſkej dróſy, potom cźehnjeſche ſo měſcze a ſhudźi wuſt ſajim pola domjazych a zujych. Na tšełniſchcźu ſo ſwjedżeńſki cźaſ roſpuſchcźi. Pſchedźenda Barcź poſtrowi. Jako ſaſtupjeŕ měſta rěcźeſche k. měſchcźanoſta Künzel. Sſwjedżenſku rěcź měſeſche knjes kantor Seibt, dokelž to woładnemu ſararjej njeběſche móſno. Po nim porěcźa wotrjeżny ſportiki wjednik Heinza ſ Lubija. Sſwjatoſcźnoſcź ſlónczi ſo ſe ſkawu na lud a wótzny kraj. Potom roſwi ſo wjeſele ſiwjenje na ſwjedżeńſkej łuzy. Wjecźor móżeſche ſo hiſchcze tóżby na Tšełeźni narejwaſ. Póndźelu a wutoru tšełeſche ſo wo myta. W 5 hodź. dóndu tšełzy po ſwjedżeńſku tarcźu a w 7 hodź. wudźiłka ſo myta na Tšełeźni.

S **Lubija.** Symſlej pomozy a ſa ſpěchowanje narodneho dźela je wſchitkón perſonal we wokrjeżu Dſjedżańſkeje żeleſnińſkeje direkcije dozyła 1 039 4431 hriwnow darił, 476 646 hr. ſa ſymiku pomoz a 562 785 hr. ſa narodne dźeło. Na Lubijſke, Móſporſke, Kumwałdſke a Delnjo-Kundraczańſke dwórniſchcźo padnje 8600 hriwnow. Do tuteje licźby njeſju ſliczene pjenjeſy, kiž ſu pſchi domjazych ſbérkach, puntowſkich darach, ſnamjeſchkach atd. ſa naſpomnjenej ſamérazi darichu. To je bohu dopokas wopornjiwoſcźe żeleſnizarjow w tudowanym wokrjeżu.

Z **Marijneje Hwězdy.** Wſudźom cźitaſ wo ſwjedżenjach a zaſo wo ſwjedżenjach. Ale tón kr. 66 je pola nas nješto wosebiteho, ſtoż ſo zrědka jedźenmu towarſtwu poſkići. Naſe wojeŕſke towarſtwo może 17. jun. wróćo zhladować na ſwoju 50łětnu dźeławoſć. Wjele je ſo w běhu tak dołheho cźaſa přeměniło, ale towarſtwo je ſwój ſmér a ſwoje zaſady wobkhowało. Pſchichodnu njedźelu je potajkim tón radoſtny dźeń. Cyła wokolina je na tutón żadny dźeń ſwój prijźeń pripraziła. Tak zaſo raz naſa wjeſka nješto wuhlada, ſtoż ſo zrědka poſkići. Khěże a puće budźa wupyſene, cyła wjes poſkići ſwjatoczny zaćišć. Wot 12 do 1 hodźin budźa ſo hoſco z blizka a z daloka witać. W 2 hodź. póndźe ſwjedżeńſki cźah přez Kukaw a Pančicy. Na to

Tři lěta w Ruskej

Originalna powěſć ſ Napoleonowych wójnow.

Spiſał M. A. Krał.

Pſcheczišćkuj ſ „Luźiczana“ 1866.

16] (Pokrazowanje.)

Nětko tójſchto cźaſa ludźi pſches rěku Bug pſchewożowach. Też druheho dźeła ſo tu nadoſcź namaka, dokelž běchu wotroczźy ſwjeſcha pola wójſka. Stónczńje pſchitśdże wjeſny knjes k mni a naja ſebi mje ſa ſwojeho pohonca, dokelž bě jeho prjedawſchi też pola wojatow. Tuž nětko najbóle na roli dźěkach, abo wojach wjeſneho pana k ſużbodam na wopyty. Ale jako ras prjedawſchi pohonc domoj pſchińdże, ſo mój ſnjeſcź njemóżachmoj, a ja ſo ſnowa wo druhu ſłużbu ſtarach, a ju też ſtónczńje w ſamjenje wjeſy dostach pſchiſtajich ſo ſa ſwinjazeho paſtyrja. Tak daloko bě ſ kralowſtwim ſaſtim wojakom pſchiſchło!

Zulu najmu nětko ſwinje pajech na ſchěrokich ſadach. To bě wośtudże dźeło, kiž ſo mi dołho njelubjeſche. Tuž w połdnjej naſymje wośtajiwſchi wſcheho wotendźech, a ſo ſašo pſches rěku Bug pſchewjeſech. Syma bě ſo hižo pſchibližiła, ſnowa wobdawaſche mje puſta hola, ſašo dyrbjach w ſnježy brodźicź dołhe, dołhe dny.

Jako ras tak we ſwojich myſlach w lěju dale ſjahach, mje ſjanki pſchesćehnychu, na kotrychž tſjo kołakojo ſjedźichu, kotſiž kaž niemdri dale jědźechu. Tola mężeſche jedyn ſ nich telko khwile, ſo mje ſ tſchudom poſchwika, prajo, ſo njejſym ſ pucźa ſchoł, ſchtož pak bě ſża. Woni jědźechu dale a ja mójach njeſaſtużene puti ſam njeſcź. Dołho pak njetrajeſche, pſchiběża jachło ſchtwórty kołak. Wſchitcź ſchtyrjo běchu kołaſcy offizěrojo a tamni běchu w pjanoſći wuczeli. Tuž nětko hromadźe ſa nimi ſjachmoj, hacź ſich w maſym měſtaczku ſašo doſcźejechmoj. Duzy po pucźu rěcźachmoj to a tamne, hacź mje ſtónczńje kołak narěcźa, ſo bych ſašo do wójſka ſtupił, kiž w blišſchim cźaſu do Franzowſkeje poczeńdże. Nameſcze mi do myſlow padże, ſo je ſnano to tola najlépſcha ſkładnoſcź, ſašo do wótzneho kraja abo tola do Němzow pſchińcź. W měſtaczku, do kotrehoż pſchińdźechmoj, leżeſche runje wotdźeł ruſtich pěſchkow; k tym ſo podach a buch też hnydom ſa wojaka pſchijaty. A hlej, bórzo pſchikaſnja pſchińdże, ſo dyrbimy pomalu k němſtim nijeſam poſtupowacź. Duzy po pucźu pak mje wot pěſchkow wſachu a mi konja dachu. Tak buch druhi raz kżórſti ruſki jěſdny a puczowanje ſpěſchniſcho dźeſche. Na pucźu pak w nětkotrymżkuli domje hoſpodowachmy, hdźež hižo léta dołho wróćcźenje toho abo tamneho lubeho wocźakowachu, kiž běſche też pſched létami ſydu do Ruſkeje wuczahnył. Nětkotra macź je ſo naſ praſchała, hacź ſnano jejny ſyn też tu wot ranja ſydu njepſchińdże, ſwotkal my pſchińdźechmy. Jene wójſko po druhim ſo drje njeſy pſchekroczi, alehorzo domoj hladany ſo nihdy njewróći — wón ſpałche cźiſche w dalokej ſuſoje. A tola macźerne wócźko ſ boloścźu k ranju hladaſche, hacź ſnano ſerja drohoże nadźije ſkoro njeſaſmitaju.

Hoſpody běchu ſa naſ pichezo tak nětkaſ duſchne, hacź runjeż bě na nich widźeć, ſo wójna hiſchcze zyle ſabyta njeje, hiž běſche tehdy zyły nemſki kraj ſaměſchała. Nětko też ſhoniſchmy, ſo je Napoleon zyle ſbity, a ſo dyrbimy do Parisa, ſo bychmy tróń n o w e h o ſo krała podyjeraſi.

Sſ nětkotrymi druhimi towaŕſchemi pſchińdźech ras tak do burſteho kubła na hoſpodu, na kotrymż wobſtarna maczeńka ſama hoſpodarjeſche, dokelž běſche ſ wudowu. Pſcheczelnje buchmy powitani, a ſtara maczeńka nam to a tamne na blido noſcheſche; na jejnym lubym wobliczu bě widźeć, ſo nam wſchitko ſubje rady dawaſche. Potom pak dźěſche won na huno, pſcheliczi naſche konje, pſchińdźe ſašo dó ſtwy a też naſ pſcheliczi, ſcźicha pſchi hebt powědajo: „Djenja też hiſchcze ſobu njeje.“ My ſ toho ſnjeſmachmy, ſo ma wona wěſcze nětajku drohu nadźiju we wutrobje. A hlej, też wona ſo naſ poźa napraſchowacź hacź ſnano jejny luby jenticźk ſyn ſo ſtoro njewróći? — Schtóż wopomni — j e n i c z k i ſyn — j e n i c ź k e dźěcźo, kotreż je daloko do njeſnateje zuſby ſahnate, ſón ſroſumi horzu nadźiju lubeje maczeńki. Jejny ſyn bě też ſobu k połnozy cźahnycź dyrbjał, njebě ſo pak wróćił, a luba macź hižo tſi léta na njeho cźakaſche. — My njeměchmy, ſchto dyrbjachmy jej na to wotmołwicź; pſchiſchły tohodla, ſo je ſnano hiſchcze możno, ſo ſo jejny Jan ſašo domoj wróći, ale ſo je tam w zuſbje też jara, jara wjele towaŕſchow woſtało. Luba macź ſo ſ tajkim mołwjenjom ſpokoji a woteńdże, prajiąc: „Djenja tu hiſchcze njeje — ale wón wěſcze jutſje pſchińdże.“

(Skónczenje ſeſtehnje.)

hudźo swjedźeńska rěč nam Serbam derje přikhileneho dušepastyrja Jeho kral. wysokosće k. P. Jurja. Też swjedźeński koncert so na swjedźeńskej lucy pokaki. Za wotmĕnjenje je potajkim bohače postarano. Za dobre zwiski ze statnym awtom je so postaralo. Potajkim na zasowidźenje přichodnu njedźelu 17. junija w Marijnej Hwězdźe.

S **Djĭbrachćiż.** S Raunowa jĕdźo sapjschaḥ psches Djĭbrachćiż hacź do blisłoscże nĕdźuschoje khorowuje na Kamjenišej dróšy pschihna. Pohonc̆ a žobujĕdźazy młody cłowjek ſ Raunowa bĕschtaz̆ so po puczu ſ woſa wjerhuboj a so ſkaulo. Wóz̆ je so pschi tym cżĕzko wobschkodżił. Druheje schłody njeje so ſtało.

S **Wojerez.** Najſtarschi wobydlĕr nascheho mĕsta, kowarſki mišchtr Radschitzky, móże jutſije ſwoje 90. narodniny wośmjeczicź.

S **Wojerez.** **Wotrjeſne burſtwo wośjewja:** Kóżdy hromadźeŕ Wojerowſkeje hłowneje hromadźeńje jejow (družſtwa) dyrbi wupołas wot njeje mĕcź. Wikowarjam, kotſiż ſa družſtwo njeſbĕraju, je ſakſane, prjedy 20. junija jeja hromadźecź. Hakle 20. junija pschedewſacżelſke wopiſmo ſa pokupowanje dóſtanu. Kóżdy bur dyrbi na jeja, kotrez̆ wikowarjej pschedа, kolf (Stempel) ſtóczicź, tez̆ potom, hdyż je pschetrjebarjej direktnje wotedawa. Kolf, kotrez̆ dyrbi ſtebi kupicź, 3 hriwny płacźi. Jeli ſo pak jeja Wojerowſkemu jejowemu družſtwu wotedawa, jemu tuto kolf ſa 50 pjenjezkow poſkicźi.

S **Wojerez.** **Na ſobotniſche ſwinjaze wiki bĕchu 286 proſzatow pschiwjeſli. 4—6 njedźelſke płacźachu 6—10 hr., 6—8 njedźelſke 10—12 hr., 8—10 njedźelſke 12—18 hr. Wobkhod bĕſche žiwy, wjele proſzatow ſo njeje pschedało.**

S **Khołma** pola Niſkeje. Schtwórtk popołdnju je we Khołmjanſkim knjejſim lĕſu woheń naſtał, kotrez̆ ſo ſ wetrom ruże roſchĕrjeſche. Wobnjowym woboram, mjes̆ kotrymiż bĕ tez̆ motorſka ſtrjkawa ſ Niſkeje, hromadźe ſ SA a dźelowej ſłużbu, je ſo poradźiło, woheń ſhaſchecź.

Se **Sślepeho.** Njedźelu 10. junija budźe tu inżeńer Jiſſel w Eichbachſkim hoſcżenzu wo ſchkitanju pſcherźiwo nadpadam ſ powĕtra rĕcźecź. Na to ſmĕje žandarmeriſki ſtrajmiſchtr Seifert pſchednoſchkt wo porjedźe dróhoweho wobkhoda.

Wusudźenja

§ Hdyż bĕ Frieda Sterzelowa rodź. Glaſerez w Hornjej Kinje po ſpomożeńſku podpjeru pſchiſchła, bĕ wona w pſchedwarje wobydlenja wjeſnjanoſty Gruhla por noſchenych łoflow wohladała, ſo je wobuła a je ſobu domoj wała. Podźiſchło bĕchu je pola njeje namakali. Po podatej wobſtrózbje bĕ ju Budyſki hamtiſi ſud na podłożu jejnych prjedawſchich połkłoſtanjow dla wojiſetneho paduſchtwa k jaſtwu na 6 mĕzazow ſaſudźił. Se ſwojim powołanjom mĕſeſche wona wuſpĕch, ſo mała khłoſtaza komora khłoſtajomny cżin jenoż jako pſchetſchiwjenje wobhłada a prjedawſchi wuſud powaliwſchi khłoſtanje na dwĕ njedźeli ſnižźi. Sterzelowa ma khłoſty ſa powołanſke jednanje ſapłacźicź.

Přilopk

* **Rapacja macj.** Zitawſki hamtiſi ſud je 26-lĕtnu Jenu ſ Olbersdorfa dla krjudowanja dźĕcża k ſchtyrimĕſacżnemu jaſtwu ſaſudźił. Jona bĕ ſwoju ſchtyrilĕtnu bołżku na njewĕrjomne waſchnje krjudowała. Nas wona dźĕcżo, kotrez̆ na jendźelſku khorjeſcź cżĕrpi, do cżmowoho wjelka ſawrje a potom na nĕkotre hodźiny na dźĕło wotendże. Druhi krócź wona dźĕcżo pjecża jenoż ſe ſortom do próſdneho bĕrnowoho mĕcha tykny, jón ſawjaſa a jón ſ dźĕſcżom do wjelka połoži. Skónczńje ludźo ſhonichu, ſo łóſniſta macj dźĕcżu bjes rukajzow a w cżĕſnich ſtupjach pſchi 20 ſtopnjach ſymy dlĕſe dyžli hodźinu na dróſy ſiejcź dała.

* **Lĕto jaſtwa ſa cżĕſne ſranjenje.** Hirſchbergſki pſchiſaſiny žud je 24-lĕtneho Fritza Eſſenberga ſ Gehrsdorfa dla cżĕſneho ſranjenja ſe ſmjertnym ſcżĕhkom k jaſtwu na jene lĕto ſaſudźił. Hdyż wobſtorżeny jako cżeladnik ſłonu ſawerſchtowaſche, žo na ſłonowej hromadźe tſjo ſchuſſy hółzy wjerieſchachu. Dokelż jeho hółzy pſchi dźĕle wuſlachu, žebi wón to ſakaſa. Dwaj hółzaj paſ uchaſchtaj, tola wóžomłótny Kurt John na ſłonuje wołta a wobſtorżeneho hiſchcże ſe ſwojej ſpjecżiwoſcżu roſhnĕva. Eſſenberg, kotrez̆ widły w ruzu dźerżeſche, ſ nimi hółzej hrożeſche. Wſchi tym ſu widły ſ njeſbożowným pſchipadom bółzej do hówny ſchtſpaſe. Hółz bórſy na to w hojeńi wumrje.

* **Roje ſkopcżkow nad Wukrajinu.** Do Wukrajiny (w połodniſchej Ruſkej) ſu w połjednim cżaſu nimo mĕry wulke roje ſkopcżkow pſchileczałe. Nĕkołe wone do ſrjedźneje Wukrajiny cżahnu, hdyż je hłowny kraj ſa plahowanje žita. Wiſhe ſrĕdki ſo nałożuja, ſo by ſo ſkopcżkazym rojam wobarało. Tak je ſo wojeriſtim lĕtarjam poruczíło, rojam napſchećziwo leczecź a je ſ pſtuowymi bombami a ſ ptomjenja mjetakami ſniczicź. Sa to ſo jara ſraſchne jĕdojte płuny trjebaju. Daloke ſtrony Wukrajiny ſu ſo dyrbjałe ſa wobkhad ſawrjecź, ſo hyhu ſo ſ jĕdojtymi płunami ludźo njemorili. Wot lĕtdźeſatkow ſo Wukrajina njeje ſ taſkimi rojemi ſkopcżkow ſapuiczała, każ lĕtża. Pſchileczenje ſkopcżkow ſ wulkej ſuchotu ſwiſuje, ſ wulkimi ſtaroſcżemi žinjam napſchećzo hładaju.

* **Schtyri lawy cżłowjeka rostorhałe.** W Schipsnade pała Londona je ſwĕrjazy park. W nim ſo ſchtyri lawy we ſkalnej jamje ſady lĕżoſoo dżerża. Jenemu wopytarjej ſ wĕtrom ſtołuk do tuteje jamy ſlecża. Sšo nadźejo, ſo ſtołuk hiſchcże total ſaſo doſtanje, muż po żelesnych lĕżoſoach horje ſolcże. Wſchi tym na dobo ſchtyri lawy na njeho ſkocżichu, jeho ſe ſwojimi paſorami hrabnychu a pſches lĕżoſy do jamy ſcżeżechu. Tam jeho ſchtyrcżeſi metrow daloko wolecżechu, prjedy hacź ſo do njeho dachu, ſo bychu jeho ſeżrałe. Straſnizy, kotrychż pſchihladowarjo ſawołachu, ſo podarmo prózowachu, ſ dokhimi żerdźemi a ſ wuſtrelemi ſ revolwrow lawow wot jich wopora wottraſchicź. To ſo hałke ſta, hdyż wukhowanje pſchepoſtaje pſchiſtupje.

* **W Barcelonje** ſu dźĕlacżerja, kotrż ſo nochżyſche pſchi ſtrajku wobdźĕlicź, ſaſſelili. Dale ſu dweju katalonſkeju ſeparatiſtow ſ wuſtrelemi cżeżko ſranili. Hdyż ſeparatiſtoje we ſwojej ſhromadźiſnje pſchebywachu, nadobo automobil pſchijĕdże, ſ kotrehoż ſ maſchinſkeje ſtrelby do nich tŕelachu.

* **Njeſwjedrowa kataſtrofa w San Salvadorje.** Wjedniſtwo roſchoameriſkeho towarſtwa ſa lĕtaſtwowy wokhad je ſe San Salvadora w ſrjedźnej Ameriży ſchkrowa powĕſcź doſtało, ſo je ſo kraj San Salvador ſe ſatraſchnym wichorom a błĕdowazymi ſławkami ſapuſcżił. Wjele wulkich twarjenjow we hłownym mĕſcże je ſo tak roſżychnowało, ſo ſo w nich njeſbożi wjazy hydliſcź. Elektriſke żiwĕło je ſo pſchetorhło a wodowody wjazy njedźełaju. Knjeſerſtwo je tejo dla wójniſki ſud wuſtajiło, ſo by ſo rubjeżniſtwo njeroſchĕrilo. — Do mĕſta Salvadora ſu nowe powĕſcże wo ſapuſczenju wichora a ſlimkow bóſchle. Po nich ſu nĕkotre ſta ludźi żiwjenje ſhubili. Sdźĕłu ſo woporу tepili, doſĕła ſu ſo ſ wotwalenjom ſemje ſ horow ſapyhe. We San Salvadorje pódnjelu a dźenſa wuſtoru nowy żiwny wichor ſ mexikanſkeho ſaliwa wocżakachu.

Radio

Sorjedu 13. junija žiwiſchimy.

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchĕdneho programma: 10.10 nĕmſka ludowa hudźba. 10.50 ſa dźĕcżi. 17.35 nowa komorna hudźba a ſpĕwy. 19 ſchlagry ſ filmow a operettow. 20.30 wojeriſti konzert.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchĕdneho programma: 5.55 ſa burow. 13.10 tacżele po pſchecżu. 14.25 ſa wjeſnje żony. 16 ſa młodżinu. 18.15 dujeriſki konzert. 20.10 drama „Struenſee“.

Hiſchcże ważne ſ dnjoweho programma. Barlin: 20.30 reje ſ zyłeho ſwĕta. Königsberg: 19 Mozartowy konzert. 20.30 rejwaniſkaḥ udźba. Köln: 19 wjeczorna hudźba. Frankfurt: 19 burſka rejwaniſka hudźba. Stuttgart: 18.30 ſabawny konzert. Mnichow: 19 rejwaniſka hudźba. Win: 19.10 dujeriſka hudźba. Warſchawa: 16 lohka hudźba. Praha: 21 orcheſterſki konzert.

Swóibne powĕſcże

S e m r ĕ l i : Hana ſwud. Matikowa rodź. Wróblez̆ we Nĕmſkich Paſlizach, 79 lĕt; khowanje budźe ſchtwórtk pop. ¾3 hodźin wot ſarowanſkeho domu na katolſke pohrjebniſchcżo w Kamjenzu. — Lydia Krawcez̆ we Krapowach, 7 lĕt; khowanje budźe ſrjedu pop. w 2 hodź. wot ſarowanſkeho domu. — Hendrich Anders, lokomotivnik na wotp. we Wojerezach, 79 lĕt; khowanje budźe ſchtwórtk pop. w 2 hodź. wot ſarowanſkeho domu. — Mina Dreiſigowa rodź. Schömmelez̆ we Wojerezach, 60 lĕt khowanje budźe ſchtwórtk pop. we 1 hodź. wot pohrjebniſchcżoweje kapałki w Małej Nydej.

Hodźiłske idyle

We ſaſkej zahrodźe.

Za ſtatnej ſaru, hrodej podobnej,
So khowa ſtara cicha zahroda.
Pſed dawnymi lĕtſtotykami rucy
Wokoło njeje zakrywaceu murju
Ze kamjenjemi mócnu twarjachu.

Tu ſpodziwny ſo rozpieſćera mĕr.
Pod wiſatymi łałozami ſtudżeń
Do ſkalnych hłabinow je ćesana.
Hdyż ſwoje wucho pſiwrjeſ k wobłożenja,
W njej ſłyſiſ tajny wedych wĕcnoſe,
A hdyż ſo z jejej wódu napiſ ſy,
So dyrbiſ k ſtadni pſeco zaſo wróćicź,
Hdżeżkuli dóńt ćo zahnaſ żiwjenja.

Prastar drjewa, huſte hłohoncy,
A mócne cedry z hory Libanoha.
Kiż pjeća farař Wjaceſław Worjech ſadżił,
Hdyż z katechiſmom ſerbſkim założił
Bĕ templ duchowneho Serbowſtwa.
A zady pĕi mari je huſćina
Njepřenuſćitych lĕſnych worjeſinow,
Hdżeż ſĕrački a roćki njemylene
Sej ſwoje hnĕzda twarja w naléće,
Ze ſćekotanjom a zo ćikotanjom
Za dobru hoſpodu ſo dźakują.
We nazymje pak hóley ſuſodźie
Pſez ſtaru murju z mjelćenjom ſo wleća
Po ſwoju dźĕlbu ſłódnych worjeſkow.
A nichtó njehrozy jim z pukami.

Pod drjewami ſo wazko ſćeżki wija,
So zeleenjace z mochom, po jenej
Hlaj młodżene z kroćelemi ważnymi
So pſekhodźuje, ſwoje pſedowanje
Za njedźelu ſej rozpominajo.
A hižo w ſwoje jſtwje na njeho ćaka
Wóte Hendrich Imiſ, zo ſej zrĕćał z nim,
Stoż ſwojej wosadźe wón prajić chce.

We zahrodźinym kuće, pſi puću
Do Darina, pak ſteja ſtare lipy
Ze kedźbnoſću ſej hłowy pſikhilujo,
Każ ćrjódka kemſerjow, ſej powĕdacych,
Kak farař pſedował a kantor ſpĕwał.
Mjez nimi mĕſtna doſć je k zabawje
A k ſćĕkotanju, hiſće dźensa hraja
Mjez hałozami ſmĕjki wjeſołe.
Hlaj ſprawły młody pſećel zarĕzuje
Do ſkory lipoweje z wulkej pŕocu
Za nas: „Trać dyrbi Serbſtwo, zawoſtać
A ſerbſka khorhoj zmahować.“ A my
Pod tutym heſom wĕſtke ſwoje mjena
Do ſkory za nim zarĕzujemy,
Ty, bratŕe, rjenja ſwoje B a S.
A ſtara lipa ani njeſkoŕži,
Zo telko ranow jej tu kŕiwdźimy.
Nĕ, pokorna nam ſlubi, zo je ſkhowa,
Dóńž njezeleni w faſkej zahrodźe.

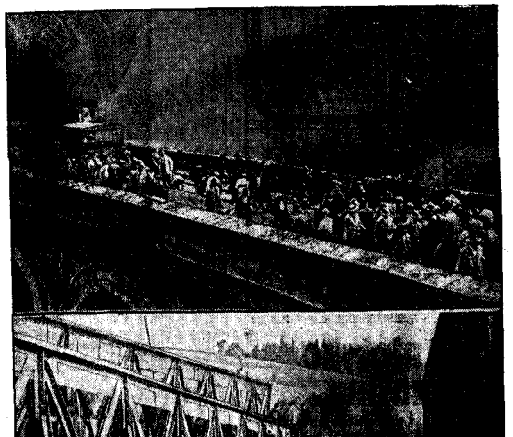

Wo bombowych nadpadach na żeleſniży w Awſtriſkej.

Horni wobraz: S roſbuchnjenjom wobſchkodżeny móſt Semmeringſkeje żeleſniży. — **Delni wobraz:** Sapuſczenkolije na Wóćlamarkiſtim moścże.

Kak „kuchińske wumělstwo“ nasta

Lětstajcy ho minyschu, doniž ho čłowjek z knjesom nad wohnjom njesta. Jako prěnje njesłepe warne žudowjo na prostych tśich nóžkach nad płomjenjom wohnja wiśasche, nóžachu ho jednore warne połpuny cźinicz, ale hałke z postupowazej kulturu nasta wumělstwo kuchinje, wuplód dołhcho rozwiśeja.

Wobrawdźita kolebka warneho wumělstwa je Asiska. Hdyž w Europje hišcze hłuboko tatarśtwo knjezeše, znajachu pśichi dworach orientalskich wjerchow bohate hosćinny a njeznjatkowany luxus. Sarjadujo-li tajke nózny behot pyschny źiwjeńe, potom je to podawk, wo kotrymž wjetschi dźeł asiatiskeho śwěta rěcźi. Khwatni połpołniznu po dałokich krajnych dróhach honja; se wschitkich kónzin jecharjo na pschepołżonych konjach wubrane khtóschcźenki za hosćinu pschinoschuja; žadne rybu a schkorbjenki, indiske kastanje hnězda, jatrowe a jatra wutkanych ptaczkow.

W Chinoju lud z pschitśiwej śwjata. Saharicze wón cźrjódu kapitanow a matrosow wita, kotrjž runje z płachtatej łódźu pschijeźdźetu. Khýrobła namórska jésba z asiatiskeho kuchanja a z knjeschowanego Cźerwowego morja je ju poradźiła. Njewólniłyj stonajo mózne kulachi tyrrhenskeho purpura a najdrohotnischeje źidźaneje tkaniny do blisce składownje noscha. W zynowna kortach, z mórskej wodu napełnjenych, spodźiwne mórske źiwjata pluwaju: rybu z Cźornoho morja, rakowniczy z kupow Marmara, wustnicy z Bosporuńa. Wiki roskoschowaju. Na kupach Jonskeho a Grekskeho morja, pschedewschém pak w Chinoju a na Sizilskej, so za zyły hellenski śwět pschikładne warne wumělstwo wuwije. Sklawni, w orience wuwuczowani kuchinzy njewólniszy Sizilskjee, z kotrychž schule wulzy kucharjo Athena wuwdźechu, płaczachu hacź bo klassiskeho wěka jako najwjetschi mischtrojo Grekskeje.

Wschudźe na źwěrze nadeńdźemy romske wójska. Tśi dźele semje w znamjenju romskeje kultury stoja. Bohatstwo orienta, zmjatk Hellenow (Grekow) za wumělstwo, myslt romskeje wulkosce ho w zyłej tutej źiwotnowej kulturje sjenocza, kotrejež wliw Germanikow, Gallijow a Britanikow pschekiża. S nabywazej mozu kraja ho žadosć Romjanow k bujnoscźi stopnuje, žadosć za drobotnymi khtóschcźenkami pschi hosćinach, za błyschcźapołnymi źiwjedźenjemi, za njerodnym, njemotnym źiwjenjom. Njerosumna pycha pschi hosćinach Lucullusa źiweł do spodźiwanja pschežadźi, žamo wusdaty, z pychu hrow a druhich sawjeżelenjow pschežyczeny Rom. Prěnjenmi kuchinźikemi njewólnikej je ho pschipóruczko, wobjeźe wubrani hosćinu pschihotowacź, kotraž dyrbi za wschě cźasy źiwnikam za pschikład służicź. W cźeźkich źidźanych sahłokach Lucullusa wopuschczeny leži. Rub z damasta je z kwětkami pyszny; runnosć z wónju rózowych kčeni napełnjena, kotrejž se marmjelom wuhadźanu semju wó jitwi pschikrywaja, se łocźanych łyczow rózowe łopjena padaja. Pschi źiwikach barhy wójsko służobnikow mnoho wukranych źidźow pschinoschuje, z kotrychž wobsteji hosćina, kotraž je ležbi zwětowm zławnosćej dobyła: łyżbicźe jasnjcźki, hrudze bażantow, jatra a wutrobicźki wutkanych ptaczkow.

S rozpadom romskeje kultury tež wumělstwo kuchinje do zabycza zapadny. Sa cźas źrjedźeneho wěka je Europa z wójnami a znutskownymi zwadami napełnjena; waschnja wohnjobja. Na hrodach ryczerjow swjetschа jenož to na blido pschińdźe, schtož zu z dźiwinu nahonili a rybow nałowili; jenož pschi wosebitych składnosćach hišcze rozjenjowu pjerjeń žydasche; pschi hosćinje ho z rohow mjedowino a wino pijesche. Jenož w Bysanzu zu ho lépsche romske waschnja zachowałe.

Kschižni ryczerjo narańsche kulturne wliwy do Europy pschinjeschedchu. W źeźerjanych hrodow, wjeschowskich dworow ho złoto byzantinskich wuhadźowanych wobrazow (mozaikow) błyschcźeschе; nowe korjenki, źeńe, wina z greckich kupow na wokolopucźu pisches Konstantinopel a Bjenadki do Wěnitkeje a Franzowskeje pschińdźechu; wumělstwo kuchinje zaho nowe pohlěd dostawa.

Italika, w dobje zyleho źrjedźeneho wěka w praschcźujach kultury nawjedowaca, cźa na polu kuchińskeho wumělstwa na prěnim městnje stejeschе. Pschi dworach italskich wjerchow luxus kuchinje knjezeschе, kaž ji njedźechu jón wot cźasa Cäsarow wjazy znali.

Katrna z Medici, pychu łubowazeho Lorenza jenicźka dźowka, je ženje wobładanej pychu jako njewjesta franzowskeho kała do Parisa zaschenje. Psched wulkej žyłu złużownikow z kamni kucharjo njewjesty krocza; pod wjedźenjiwom najwjetschеho kucharja cźażow fijalisy a greckeje kucharjo, pjekarjo hundratowych pscheczackow, tworniy a wulerjo scźěhnja, po kotrychž namjetach je ho blido pschiprawiło a schćicźki ho zhotowile.

Mózne je Versailleski palaz k njebju połděhnje, majestotne rěcźi wo mozy a zwjazowoli Franzowskeje. Hłuboko ho dwórniju klonja, kral khłonza, knjes nad Europu, wot kotrehož ho pschezdźiwanja, wot kotrehož ho wótrowa, wot kotrehož ho zmužitosć a hrabiwosć wuknje. Sćerwjenej drasce bohatstwa jědźow pschinoschuja, mischtrjsce skutki Vatela, najwjetschеho kucharja tuteje doby. Sastawka je sastupita: njeznjatkowany, we Versailleskim hišcze njesnaty pschipad. Pjecź njesnišchinow je ho minyło; ryba njeje ho hischcźe na blido pschinjeła. Kral pytnje, so je dwórski domownik njemérny. „Hdyž ryba wostanje, knjes hrabja?“

„Knježe. . . “

„Prěni raz we žiwojim žiwjenju dyrbju cźakacź; posłarajcźe ho, so budże to tež połdleni raz, knjes hrabja!“

Służownik, na zyłym cźele schepotajo hrabi krótke Pópełstwo pschińdźeje.

„Majestoscź, pópełnik je skałanymi bětymi haschenji njeje ho mórcźi. Patel je ležbi tehodła žiwjenje wsał; njemóžeschе snjesć, so dyrbi žiwojemu kralej tak njelubje pschekłapjenje pschihotowacź.“

„Mischtra kuchińskeho wumělstwa“ Bjedrich Wulki Noela njemuje, jischkaršskeho wumělca w Sanssouci. Žadyn kuchaŕ tuteje doby njemóžeschе ho z nim runacź w pschihotowanju hundratowych pjelnackow, tykałeho mjaska a łuschkow. Se schule wulkich mischtrow pschi Versailleskim dworje, wón žiwojeho kralowskeho knjesa wschědnje z nowymi, santastiskimi jědźemi pschekhwapi. Husto kral ze Voltairom ho rosmołwjeje kuchińskí jeni. Noela zławujesche.

S klassiskej doby francozowskeje kuchinje je dołhi rjad rozwiśa na polu warneho wumělstwa śwjetscha skónczeny. W 19. śełstim stolitu hišcze nekotre nowe žiwjoły pschijatupichu; pschetož po hrózbach revolucije ho za cźaż Napoleona a Wínskeho kongressa nowy roskoschow kuchińskeho wumělstwa pokasa, kotrejž pak pschejo sagło na staru Versaillesku tradiziju wrócźo pschimasche. To je hacź na dźenšnischi dźeń tak wostało, znajmjenjesche w kuchinjach, hdźež je luxus je domom.

Po źiwotowej wójnje wschak je ho w tom wjele pscheměniło. Nuza a tež sport wulke pschemjenjenje do kuchinje pschinjeschetschej. Sćuty ho shromadnje z jednorosći wuzcźili — zyły lud je ho w sandźenej zymje wjetšele a dobrje wuzyle z jédźu z jeneho hornja spokojił. nz.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Der Kommunikationsweg **Klix-Halbendorf** wird wegen Beschüttung in Flur Spreewiese vom 11. Juni bis 18. Juni 1934 **gesperrt.** Der Fahrverkehr wird über Commerau bezw. Klix-Guttau gewiesen.

Bautzen, am 9. Juni 1934.

Die Amtshauptmannschaft.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Die Sperrung des Gemeindeweges von **Kriepitz nach Jauer** wird bis zum 23. Juni 1934 verlängert.

Kamenz, am 11. Juni 1934.

Die Amtshauptmannschaft.

*

In der Osthilfesache des Landwirts **Georg Bernhard von Lippe** in Cunnersdorf ist das Sicherungsverfahren nach Abwickelung des Entschuldungsverfahrens aufgehoben worden.

Dresden, den 4. Juni 1934.

Die Landstelle für die Osthilfe.

Směšćk.

Schottiši šmješćk. John Baker bě jako zyły młody muž do Ameriki wupućował. Sa 40 lět prěni raz sajo domoj pschińdźe. Jyła zwójoho pschi łódźi stej, wschitcy muzjo: bratśja, wunkojo, prawunkojo z połnymi dołhimi brodami. Najprjedy John zwójoho dozdla njesnaje, ale tłónczyne ležbi tola wschitcy ruzy tschahu. Potom ho Johu prascha: „Ejhodła dla dasćcze ležbi wschitcy tak dołhe brodu narosćcy?“ — „Ale Johnje, kajše to praschenje!“ jedyn z bratrow wotmołwi. „Ty zyły ležbi tola tehdy britej zobu wsał!“

Najnowiše z cyłeho śwěta

— **Pola Fontanebleaua błisko Parisa wobzobowy cźah do druheho cźaja trasi, 19 pucźowazych ho trani.**

— **W Catstillskich horach w Newyorkskim stacje błisko Lidingtonmanora ku spalene łětadło namakali. 4 pucźowazy, wjednik a 2 połtuznika namakachu srudnu zmjerć.**

— **W schpanjiskej prowinzy Asturiji pschešny cźah na żelesniskim pschekhodze autobuz z wulćetnikami pschejedźe a wjerchny jón do rěki żelesnizy. Dotal ju 21 morjowych naliczichu, wjele pucźowazych je ho cźežko tranilo.**

— **W Hankawje w Chinje je ho 165 twarjenjow wotpalilo. 21 cźłowjekow je žiwjenje zhubiło.**

— W Oktoepeque w Hondurasce w Sśrjedźnej Ameriki je powodźenje žałostne sapuscźenje naczinio. Powě ho, so je 500 wobydlerjow zmjerć je žołmach namakało.

Dary k firmowanju

mužace a žonjace

narućne časniki

złote a sćěborne twory

noże a widlički

kupujeće reelnje

a płaćizny hódno we

wotrjadnym wobkhodźe

firmy

Johannes **Redl**

časnikowy mišlr a złotnikaŕ

w Kamjencu

„Pěr Pjasowej poałtoraŕ“

Stepowane

moškowe

wołmjane

wjelblud.

blidowe

wulki wubjerk, jara tunjo

Paul Korn

na Hošic hasy 21

Specjalny dom

Konserwowe šklency, zawarjeńske aparaty,

żelejowe šklency a šklency k zawjazanju, gumij.wobručki a wobłučki

dóstanjeće dobre a tunjo pola firmy

Alfred Beitel

(prjedy Nicolaus)

w Kamjencu

na Budyšskej dróze 70

Gardiny

k rumjenju derje a płaćizny hódno pola

Kurta Erlera w Budyšinje na Žitn. wik. **28**

Dźěćace kolesa

we wšěch wulkosćach ma tunjo

Jan Schieback

na Mužakowskej dróze 4

Žnjeńske mašiny

za wšě zamjery, nowe a trjebane, ma wulki skład firma

Hermann Künzel

w Budestecach

Telefon čo 219. Stajne a dobre posłuženje nastupajo reparatury narunanki a montažu.

Pytam hnydom městno jako

hospodaŕ

abo wulki wotrok

Bliže zhoniće we wudawarni Serbskich Nowin

3 centnari dobreho

symjeńtneho kolí a (dołhi)

na předań pola Pawoła Knježka we Wučkecach čo. 7

Małe nawćštki w Serbskich Nowinach maja wuspěch

Stepowane moškowe wołmjane wjelblud. blidowe **přikrywy**

wulki wubjerk, jara tunjo

Paul Korn

na Hošic hasy 21

Specjalny dom

Gardiny

k rumjenju derje a płaćizny hódno pola

Kurta Erlera w Budyšinje na Žitn. wik. **28**

Dźěćace kolesa

we wšěch wulkosćach ma tunjo

Jan Schieback

na Mužakowskej dróze 4

Žnjeńske mašiny

za wšě zamjery, nowe a trjebane, ma wulki skład firma

Hermann Künzel

w Budestecach

Telefon čo 219. Stajne a dobre posłuženje nastupajo reparatury narunanki a montažu.

Pytam spušćomneho

pohonca

hnydom abo k 1. julijej

Donat w Nuknicach

Móšch je so zhubiła na puću z Hórkow do Bóšic. Přeměny namakaŕ njech ju wotneda **w Hórkach čo. 21 c**

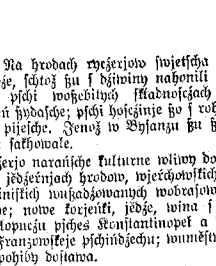

Chceš-li wěcy spěšnje čišćić, z ATA dyrbiš ty je rjedźić. ATA čiści, rjedźi spěšnišo, tuńšo a tež wjele swětliso.

KVG Kóždu srjedu w 14 hodźin wot Serbskeho Domu

jězby do módreho

16. a 17. junija: **2 dnjowska jězba do Potsdama. Barlina.** Bliže w přizjewjernjach: MER-Büro, tel. 2140, Dürerowy dom, telefon 3210, a Kraftverkehr Freistaat Sachsen akc. tow., telefon 2561.

Kuchińska šolaŕka

so hnydom pyta

Serbske hrjebje 24 — Sołćic jědźerńja

Jězdne rjady „Blitz“

lěćne wudaće 1934

płaćizna 1.— hr.

hromadźe z wosebitym zešiwkom za autobusy na předań

w Serbskej kniharni

Derje zakhowany

plušowy sofa a dwaj plušowej stołaj, stoł k leženju, wisaca lampa

za elektrisku swěcu,

regulator z bijadłom

tunjo na předań

w Kamjencu, Budyšska dr. 17, II

Mały nawćštk

w našich NOWINACH

je tuni a so přecy wuplaći

Předawamy tunjo!

Wobhladajće sebi naše z nowa wupyšene wukładne wokno — ćłnje zajimawy wobkhad přez našu

RUDOLPHEC PASAŽU

Podawamy Wam mnohosć nowych přibódnych poskićenjow w našich znatych dobrych Rudolphec kwalitach a płaćiznach, kotrež waša wutroba rozwjesela.

Žadyn tapor — žane zbytkowne twory

Prošu cyle bjez nuzdenja móžeće so wo tom při wobhladanju našeh hobrskich składow přeswědćić. Je to Waš wuzitk, hdyž k rjadu poskićenje hnydom wotjěcź

RUDOLPH

Najwjetši specialny dom za nohatcy, wołmjane twory, tykaže, stwykowane móhy, wćmu, dźěćace drasty. **w Budyšinje,** Kěrchowa dróha 16

Rjećazy za past wu

z wuzdu a kolikom pola firmy

Schneider a Schulze

na Kamjeńtnej hasy 13 znapřeća Serbskeje cyrkwje

Ke kwasam

Kwasne přednoški Wubjerna knižka, kotraž kóždy kwas porjeńši. 0.50 hriwnow.

Kwasne plakaty do wěncow.

Kwasne dary. Wšě družiny knihow, serbske a němske spěwarske, biblije atd. dóstanjeće

w Serbskej kniharni

Přiłoha k čisłu 134

SERBSKE NOWINY

Wułoru 12. junija 1934

Z našcho kulturnecho žiwjenja

Swjedźeńska ludowa zhromadźizna „Zernički" při swjedźenju jeje 10lětneho wobstaća njedźelu 3. junija 1934 w Lichanju

Dokonja'c bě jene ſ naſchich najmłódſchich žerbſtich towarſtwow 10. lěto ſwojeho bycća. Bjeſ dźiwa je, ſo je tajki wuſnamny dźeń woſebity dźeń, kiž ma ſo na hódne a doſtojne waſchnje woſnamjeńcźić. A tajkeho wuſnamneho dnja bě dočakała Lichańſka „Serniczta". Hižo dołho ſo wo tym powědaſche, ſchto dźenja pak je tomu wopraſchowałoſcź. We 4 hodź. wotewri pſchedſydźa towarſtwa tow. Hórban zwjedźenſkich ludowu ſhromadźiznu a ſakličza „Mjana Lužica" a witaſche pſchitomnych ſobuſtawow nowdużſich a nowſchich, niz po ſtach, ale cźi, kiž tu běchu, běchu pſchiſchli ſ luboſcźe k wěcy.

Pſchedſydźa roſprawjeſche wo 10-lětnym dźele. Spomni na tamny wjeſkoty narodny dźeń „Serniczki" w lecźe 1924. Woſebitu ſaſtłuchu wo tutón narodny ſtuk ma hiſchcźe dźenſnyſchi najſtarſchi ſobuſtaw knjes Krawz ſ Połpicz. Stajnje běſche wón tón, kiž pohonjowaſche, dźeſaſche a woporował njeſutowaſche. Jako dźak ſa jeho ſwérne dźeło powjeſnowa jeho pſchedſydźa ſa prěnjeho cźeſtneho ſobuſtawa.

Dalſche ſtawiſny ſwědcźa, kak pilnje je ſo dźełało ſo w narodnym duchu, ſjawnje a teſ cźicho. Wjele je ſo ſpěwało bundalo po ſerbſtej Łužicy wot hór hacź do hole, hrějo wutroby pſches ſynt ſerbſkeho ſpěwa. Cźeźże drje běchu nadawki, běſche pak tu pſchezy kruta wola a uboſcź k wěcy a tak to pſchezy dźeſche do prědka.

Na to jimaſche ſo ſłowa pſchedſydźa „Domowiny" abo ſkôr prajene hudźbny wjedniſ „Serniczki", haj knjes wuczeŕ Nejdo rěcźeſche jako bratr k bratram a ſotram. Rěcźnik pſchenźe tohorunja na dźeſaczſtne dźeło „Serniczki" a pſchirunowaſche ju na derje roſſumlíme waſchnje 10-lětnemu dźěcźu, kiž ſteji w tutej ſtarobje po lětach hakle we roſwiczu. Kak wjele bědow ma pſchetrać, kak wjele cźežow ſnjeſcź, hacź je boroſtka k dopjelnjenju cźeźkich nadawkow we žiwjenju. Podobnje je też w towarſtwowym žiwjenju. Też Serniczka je pſchetrać dyrbjała lěta dźěcźaze, lěta ſwojeho ſpoczatka. So je w tych lětach mkodoſcźe derje wotroſła, ſa to je ſo ſtarał ſtajnje je wſchej žwěru towarſtwowy nan knjes Krawz. Mějeſche pſcheſerbſku wutrobu, hacź ſo by popuſchcźił jeho ſtaroſcźiwoſcź wo ſerbſku kulturu. A dźenja ſo hiſchcźe wo to pródźe a je młodym ſ dobrym pſchikładom. Hižo je nětko k tomu 10 lět. Towarſtwo je ſo ſtrucźiło, njeſe dobre płody. Luboſcź ke Sſerbſtwu to je, kiž wobradźi Serniczku lěpſche cźaſy. Serniczka tuž budźe ſwěcźiś na naſchim narodnym firmamenće do dalſchecho pſchichoda. Rěcźnik pſchiſłuſ'e we dalſchim na dobu ſaſtdźenych lět. Njeſwérne poraſchi tehdy Sſerbſtwo poczerpi. Dźenja pak je to bohudźak ſaſo hinak. Narodny duch je ſaſo ſaczahnył do ſerbſkich wjeſkow, do ſerbſkich ſwójbow. Młodźi dopředkarjo pohonjeju ſerbſtwo ſnd; pójcźe, pomhajcźe ſaſo natwarjeć! Też Serniczka njebudźe naſad ſtarć, ale budźe po jeje mozach pſchinoſcźowaći ſa ſdźerżenje naroda. To je też pſchecźo ſwjedźeńſkeho rěcźnika!

Pſchedſydźa ſo knjeſej Nejdej wutrobnje podźakowa ſa jeho natwarjaze ſłowa a ſkónčí tak oſſiſjelnu ſhromadźiznu ſe ſpěwom „Hdźe ſtatok mój". Pſchitomni pak ſo njeroſeńdźechu, ale debatowachu wo tym a tamnym. Knjeſ ſarał Kſchižan też ſwoje wjeſele na tym wuprajł, ſo je jubilejne towarſtwo jenicźke ſerbſke w jeho wołgadźe. Ryſowaſche formu dźeławoſcźe na narodnym polu. Woſebje ma ſo młodźinje ſkładnoſcź poſkićźeć a to hižo we ſchuli, ſo ſeſnaċ ſe ſerbſkej kulturu. Tak ſo hižo nkodoſtna wutroba ſ tym ſabéra a ſa to ſo ſahori.

Woſebite pſchipóſnaċe pak ſebi ſaſtłuži narěcź knjeſa dr. Zyża-Budyſkeho. Roſkłoži ſakładne praſchenje nazionalſozialiſma. Narodny ſozialiſm je runje ſa naſ Sſerbow něſchto złe woſebiteho, pſchetoż bopomina naſ pſchezy ſaſo na to, wuſnawaċ ſo jako Sſerbja. Najwažniſchej ſaſtadže nazionalſozialiſma pak ſtej „krej a póda". Potajkim krej a póda roſſudźejetaj, ſchto ty ſo luby bratſje, hacź ſy Sſerb abo niż! A tak njebudźe a njemóże žadyn Sſerb ſaprěcź ſwoju ſamtknu krej, kiž jemu w žilach cźecźe. Dźeń a wowka běſchtaj ſerbſkej a też póda kotruż woddźěłaſchtaj je ſerbſka ſemja, a kiž tam dźeła dźenja hiſchcźe jako krejny potomnik, je Sſerb. Tutej ſaſtadže ſaruczíjej najlépje ſdźerżenje ludſtwa. Sſmy knjeſej rěcźnikej ſ wutroby dźakowni, ſo je něſchto podał, ſchtož njebě kóždemu hiſchcźe jaſne.

Cźaſ bě ſkótro pokročił a kaſaſche ſo na khwilku roſeńcź, ſo bychmy ſo pſchi wjeczornej ſabawje wſchitcźy we prawym cźaſu ſaſo widźeli. A tak ſo też ſta!

Budyske stawniske powěsće

9. junija 1934.

Narodźił ſe ſo Korli Merizej Ocźe Niederleinej, ſynk.

Wumrěła je Jadwiga Lina Henſlowa rodź. Wernerez, mandźelſka murjerja ſ Hornjeho Kunnwakda, 38 lět. —

Do mandźelſtwa ſtupichu: Joſef Franz Moticźka, błidař ſ Jadwigu Gabrielu, domjazej dźowku, wobaj w Budyſchinje. — Bjedrich August Hauſa, ſedłak ſ Friedu Mikanez, wupomhakku. wobaj w Budyſchinje. — Guſtaw Gerhard Jeńka, techniſkar nětko fabrikli dźełacźer, ſ Illu Bauerez, wupomhaćkej pſchedawarku, wobaj w Budyſchinje. — Kurt Erich Flack w Budyſchinje ſ Ernu Elfriedu Müllerez, domjazej dźowku w Nowych Jeńkezach.

Zyrkwinſke powěſće ſ Hodźija.

Narodźili ſu ſo: Murjerjej Gnanckej w Njeſdaſchezach, ſynk. — Błidaŕkeniu miſchtrej Budarjej w Karlizach, dźowka. — Ratarjej Wolfej w Cźerńowjenych Noßlizach, ſynk.

Swěrowali ſu ſo: W H. Meier, wikowar ſ mlokom w Biſkopizach, ſ G. H. Schönwälderez w Sſemichowje. — ó. M. Schubert, papjerniſki dźełacźer w Hnaſchezach, ſe H. M. Gudźiz w Zicźenjuu. — M. Schönfeld, murjer we Njeſdaſchezach, ſ L. Tyſcherez w Hodźiju. — E. E. Böer, elektromonter w Neuhirſchſteinje, ſ M. F. Helaẽez we

Město Miſchno ſ nowym moſtom.

Lětſa dotwari ſo w Miſchnju nowy móſt pſches Lobjo. Wón je ſo hižo wobkhadej pſchepodał. Poſwjeczenje wotmėje ſo, hdyž budźa wſchitke dźěła na moſcze dokonjane. Nětko ſo ſtary móſt ſwoinoſchuje.

Kak Serb a před nimale 100 lětami do Roma pućowachu

(Pokračowanje)

9. měrza wopytachmy hiſchcźe ras ſydom hlownych kſcheſow a dachmy ſo w zyrkwi ſ. Boſcźijana do katakombow wjeſeć. Wobkruczichu mi, ſo ſu tute wjazy migliow dołhe (miglia je italſka měra a jena wucźini nimale 1½ km, ſtowo je naſtało ſ łacźanſkeho mille t. r. tyſaz a ſe kaſo němſke Meile). Wone ſłužachu ſtarym kſcheſczanam jako wucźeſ. modlernje a pohrjebniſchcźa. Njerune khódby woſcźuja wopyt, njeſnaty ſo ſaběhnje a wjazy ſo won njemontaka. Tu a tam ſo też jenja puſchcźi a tak nawrótej ſadźewa. Tuž ſtachu ſo tu ludźo hižo ſ woporom ſwojeje wujimnoſcźe. Horjeka pſchi ſakhódze do nich je woliał ſ mnohimi reliquijemi, mjes nimi ſtoku, ke kotremuż bu ſwj. Boſcźijan pſchiwjaſany, też jedyn ſchip, ſ kotrymż bu wjeſko tłekachu; teborunja ſamjeń, do kotrehoż bě Sbóžnik ſwoje ſtopy ſapuſchcźił, hdyž bě ſo ſ Pětrom na dróſu Via Appia triechił. Pſchi nawróźce ſtorcźichmy na row Cecilije Metelle. Spóſnach jón hnydom po Meiers Universum (w nim je byl najſtarſe wotmolowany. Pſchiſłuſ. red.) Na k dróſy pſchiwoborcźenej ſtronje ſteſeſche napiſmo: Caeciliae Cretici Metellae Craſſi.

Pódła hižo mjenowanych relikwijow w Pětrowſkej zyrkwi nadźiwjeſch tam hiſchcźe hlebiju hejtmana, ſchleweſej a něſchto wložkow maczerje Božeje. Hłowny dźeł tuteje zyrkwje je tak mjenowane Confeſſio, hdźež cźa ſo ſwjatoſtołſkeju wjerchow wotpočuja. Dale namaka ſo tam drjewjany ſtólcźk, na kotrymż je ſwj. Pětr ſydał, hdyž ſo ſ druhimi w zyrkwinſkich należnoſcźach roſmołwjeſche Pſchi dróży do Oſtia je kěžor Konſtantin k cźeſći ſwj. Pawoła zyrkej natwarił. Hdyž ju w lěcźe 1823 wupoſjedźachu, wuhyri pſches njeſbožowny pſchipad w nozy k 16. junijej woheń a ſnicźi kraſny twar. Tehdomnitſchi bamž Leo XII. ſpěchowaſche nowotwar na wſchě możne waſchnje. Tu howa ſo rjeczaſa, ſ kotrymż bě ſwj. Pawoł w jaſtwje pſchiwjaſany a wobleć, w kotrymż pućowaſche. We wſchěch wuſnamnych zyrkwjach namakaju ſo powoſtańki a je wſchitke mjenowarej, by pſchedaloko wjedło.

30. měrza běch troſchcźu khorowaty a tuž ſo ſwonka města wutkhodźowach. Tola dyrbjach ſo 1. a 2. hapreje lehnyć. Spowědnik a kapuzin ſo jara wo mnje ſtaraſchetaj. Dźěſchtaj do haptyki po lekarſtwo a tak bu ſaſo lépje. 3. hapreje bu kardinal Schwarzenberg w Auguſtinkiej zyrkwi ſwjatoczinje do ſwojeho nowego ſaſtojniſtwa ſapokaſany. Po dokonjanej ſwjatoczinoſcźi wjedźeſche mje ſpowědnik do klóſchtra, hdźež ſo do tamniſcheho bratrſtwa ſapiſacź dach. Potom dźěchmy k wokoſchenju bamžoweje ſwójby a klóſchtra Marijineje Hwězdy. Skónczinje pſchejeſche nam ſdobowny nawrót do domiſny.

Nětko dyrbjachmy ſebi naſche pažy wobſtaracź. Wo mnohim moht hiſchcźe pišaćź, bych-li chcył wſchitko naſpomnicź wo mjeſcźe, kiż ma ſydom ſtow zyrkwjow a kapałow a ſ kotrychž ſmy wulku liczbu wopytali. 6. hapreje dźěchmy rano ſahe do Pětroweje zyrkwje a roſſohnowachmy ſo ſ njej.

„O ſwjaty templo Boži, do kotrehoż ſmjeńcź běch hódny, tebje dyrbju nětko wopuſchcźić. Sſym tu telko dobrotow bóſtał. Poruczam wſchitke tu wukonjane ſtutki ſwojemu Bohu. Njech ſu mojej duſchi k wužitku!"

Tamnaj błidarjej cźakałchtaj hižo w kwatéru. Też krajanaj mjes tym bóſdźeſchtaj, roſſohnowachmy ſo ſ naſchim korcźmarjom a wopuſchcźichmy město Rom. Pſcht wulkhodnych wrotach naſ dołho njeſadźerżachu. Na Pětrowſkej zyrkwi biješche tři. To bě poſledni ſynt kraż-

nych ſwonow. Nětko podachmy ſo ſmuźicźe na puć. We prěnjej korcźmje pſ enozowa my. Dobźach ſebi na bliſki hórku, ſ wotkel běch prěnje wjeſ ſwojeho města widźał. Tola ſo hižo cźmiſche. Pſchi rjanym wjedrje pućowachmy po dróży dale a ſawadźichmy pola tamneho paſtyrja, pola kotrejež běchmy na puću do Roma pſchenozowali. Potom wrócźichmy ſo na puć do Florenza. Wjeſłóſchtnje cźehnjechmy dale pſches njewjeſołu krajinu. Nóz ſo pſchi bliži a njemějachmy hiſchcźe žaneje hoſpody. Njedałoko ſtejeſche póſtownja, hdźež ſej wotmyſlichmy pſchenozowaćź. Tola hoſpodaŕ njemějeſche wulkeſi pokuźelnoſcźe ſ nami. Jeho lěſje ſmyſlena žona rěcźeſche ſa naſ a tuž doſtachmy nětkajkeho łěhwa na ſmuje.

8. hapreje wjedźeſche naſ dróha do hór a doſcźehnu ſkónczinje Perugia. Njedźiwajo hórſkeje krajiny cźehnjeſche ſo płodna dolina hacź k jenemu jězerej, pſchi kotrymż městaczko łeječe a w nim pſchenozowachmy. Tola lud ſdaſche ſo mi ſpodźiwny. Nałajtra mózachmy rybarſtwo na jězoru wobkedźowaćź. Dźeń na to dźeſche ſo nam biſchcźe hubjeńſcho. Dyrbjachmy ſamno pſches rěcźi ſo brodźićź, a tak pſchiſłuſchmy na wjeczor mokri do jeneje korcźmiczki. Hoſpodlivi ludźo ſatepichu nas w kachlach, ſo mózachmy ſo ſhrěcź a ſwoje draby wuſſuſcźićź. Pſchi tym dźu naſpomnicź, ſo w Italſkej tajſich kachli nimaja ſkaż pola naſ, ale pjezaki ſe ſehlíwym wuhlom. Kur dźe potom pſches kadolb.

10. hapreje pſchekročichmy w horach toſkanſku hranizu. Tu widźachmy hižo bóle pilnych ludźi. Doły a hórki běchu wołdźelane a wſcho kſcźeſeſche luboſuje. Winowe wubiwaſche a ſ wopjenami ſo pſchepſeſche. Tu a tam ſłyſchachmy wjeſołe ſpěwy Włochow (Italſkich), kotſiż ſo w khłodnym zedrowym łěſu ſalawjachu. Tajka kraſna zedrowa aleja wjedźeſche naſ do měſta Siena. Wobdźiwachmy jeho cźiſtoſcź, bohatoſcź na wulkich klamach a rjanych zyrkwjach, ſ kotrymiż ſo naſche němſke runacź njemóża.

Dobranezach. — F. E. Gneuß, pikowar w Drježdžanach, ſ M. F. Nowakez w Hodžiju. — W. E. Nyca, cajmnikar w Semjizach-Tumjizach, ſ E. E. Scholcžij ſ Brěžu.

Semrjetej: Morwy narodženy žym w Hodžiju. — A. T. Gnauckowa rodž. Schmiedgenez w Hodžiju, 39 lět.

Sport

Italski publikum dobudże swětowe mištrstwo w kopańcy.

Kónc je zajimawych hrow wo swětowe mištrswo. Na mésto južno-amerikanskeho stata Urugay je stupila Italska. Muzstwo, kotrež z južnym temperamentom — jenotliwymi wulkotnymi wumělstwami hraješe — ale žanecho systematiskeho natwara a wuwića kopańcy njeznaje, je dobyło.

Wulki bě zajim za tutu poslednju hru — ale spodźiwnje tola, zo so w hobrskim narodnym stadionje w Romje zašu njedźelu jenoż 45 000 přihladowarjow naliči. Mussolini bě wězo tež přisol sebi kopańcu wobhladać — ze zahorjenjom jeho witachu. Sam pak powita won češkich koparjow, zo započa stejo do rukow kleskać. Stadijon sam bě wubjernje wupyšeny — tež němske kopańske muzstwo tam bě. Sudnikej hry, šwedskemu Eklindej, předstajišćej so tutej muzstwje:

Češka:	Planička
	Ženišek Čtyroky
	Koštálek Cambál Krčil
	Junek Swoboda Sobotka Nejedlý Puč
Italska:	Orsi Ferrari Šjavjo Meaza Guaita
	Bertolini Monti Ferraris
	Allemandi Monzeglio
	Combi

Češke muzstwo je to same, kotrež přećiwo Němskej kopaše a doby, jenož zo prawy skitař **Burger** tón raz njenastupi — ale značiši a lěpši Ženišek, kotryž so w hrě jako najlěpši cyleho Pražskeho muzstwa wupokaza — je tež jedyn z najlěpšich skitarjow cyleho swěta! Zo Italska hru doby — a to hakle po podležanju, ma so z jara wulkeho dźela italskim přihladowarjam dźakować. Kaž hižo sobotu pisachmy, móže so italski publikum tak za swojich zahorić, ze je přećiwnik, hižo hdyž započa hrać, zbity. Ale čěscy narodni koparjo vostachu krući: při połcasu hišće žane wrota njesedžachu — na kóncu hry bě wuslědk 1 : 1. Ale dobyć jedyn dyrbješe — tuž so hra podléši a w pjatnatej mjeńšinje třěli italski srjedźny nadběhar tež dobyćeršku brankn. A tak technisey a w taktiskim přidawanju a wuwiću cyleho boja lěpša češkoslowaska *družina horcej kwri někotrych dźesaćtysac zajimcow* a woli a krutosći hrajerjow z 2 : 1 podleža. **Italska je sebi zwěsćila 1. městno swěta na polu kopaŕstwa.** Bóle zaslužili bychu sebi tuto městno Čechojo, kotříž su nětko druhi najkhmańši narod w kopańcy, před Němcami, kotříž so hač k třećemu městnu předotuchu.

*

We Wrótslawju dobuchu njedźelu Wrótslawscy přimarjo (Ringer) přećiwo přimarjam z Poznanja z 18 : 6. Přispomnić ma so jenož, zo w Pólskej so scyła jara za přimańcy njezajimuja, čim mjenje os zaběraja a tak je němske dobyće zrozumić.

Wot 15. do 17. junija wotmeje so we Wrótslawju „spertski swjedźeń narańšeje Němskeje". W kopańcy poskići so tam wosebita khlóšćeńka: njedźelu 17. jun. přimańcy nastupi tam pólske kopańske muzstwo z Krakowa přećiwo wubranemu muzstwu. — Za lohkoatletiske wubědźowanja je so do Wrótslawja tež češki Donda z Prahi zamołwił, kotryž měješe njedawno hišće swětowy rekord w storkanj kuli.

*

DJK Ralbicy I. přećiwo DT Pančicy I. 3 : 1.

Wčera njedźelu w 4 bodźinach zahwizda sudnik Pawoł Mittag k zajimawemu zetkanju. Sto by sebi myslił, zo dźensa Pančicy přeńraja. Hač dotal běchu po nowym zestajenju muzstwa 5 króć za sobu dobyłe. A dźensa dyrbjachu so Ralbičanam podwolić. Wobě muzstwje běštej nimale jenak sylnej. Tola pola klóšterskich muži nasta mała rozkora, **pod** čimž cyle muzstwo čerpješe. Wuslědk běše tón, zo wrótnik sportniśco wopuści a na jeho městno zakitar přińdže. Na woběmaj stronomaj so hewak jenak sylnje wojowaše. Hra běše měrna a zajimawa. Densniši bój je zawěsće Pančičanske muzstwo powučiło, zo so człowjek ženje na swoje nadbyća spuščeć njesmě. Ralbicy mějachu wšitkich swojich ludźi na prawym městnje. Tuž bjez dźiwa, zo zetkanje cyle přihladowarstwo wobeju směrow spokoji.

Hospodarski rozhlad

Wutoru 12. junija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,499	100 pólsk. złotych	47,25
1 engelski punt	12,645	100 českosł. krónow	10,44
100 šwajc. frankow	81,99	100 franc. frankow	16,50

Barlinska burza měješe póndźelu sajo kruczišche wiki, tola wobkhod běše powšitkownje měrnišchi. Něšo statneho sekretara Reinhardta k borśonnemu špjelnischemu wołóženju bjesbźěłośće na burzu pišchihódnje skutkowasche. Kursy akzijow swjetscha postupowachu. Też wiki rentowych liśćinow wczera dobre wikowanje wobkhowachu.

Barlinske žitne wulkowiki běchu pšchi spočatku tydźenja měrne. Žita bo wjazy njepośtićeśche hacź na konzu saśidźeneho tydźenja. Pšcheńzy so jenoź mało kupowasche, rožka pat so ćožo pšchebawaśche, se srjedźnjeje Němśkeje a wot Rheina powź so wo powyšchenych płaćišnach. Mowš a jećmjeń mějeśchtaj wczera měrne ale pšcheśelne wiki.

Wczera płaćeśche w Barlinje zentnar pšcheńzy: 9,50—9,75 hr., — rožki: 8—8,25 hr., — jećmjenja, nal.: 8,35—9,10 hr., — wowśa: 8,95 hacź 9,15 hriwnow.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg bewak 100 kg
Płaćizny po złotej hriwnje.

	11. 6.	8. 6.		11. 6.	8. 6.
Pšenca	—	—	bunv	8,50-9,25	8 25-8,90
rožka	—	—	woka	7,50-8,00	7,30-7,75
jećmjeń, nal.	167-171	167-171	módre łupiny	6,25-6,75	6,10-6 75
jećmjeń	—	—	žołte łupiny	8,75-9,35	8,75-9,35
wows	179-183	179-183	zeradella	7,75-8,75	7,75-8,75
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	6,20	6,20
ržana muka	23,40	23,50	such. truhanc	—	5,85-5,90
pš. wotruby	11,75	11,75	běrnj. kruški	7,35	7,35
ržane „	11,60	11,50	syno, 50 kg	—	—
raps „	—	—	ržana stoma	—	—
hróch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0	pšenč. „	—	—
lane symjo	—	—	wowsna „	—	—
pjeluški	9,40-9,70	9,25-9,75	ečna „	—	—

Płaćizny za pšenicy za wuplodźerja 190 193 195
Płaćizny po rožku za wuplodźerja 160 163 165

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

Póndźelu 11. junija 1934 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 165

Połnomjasne, wukormjene, najl. rěznje hódnośće młode	33—35
Starše	30—32
Hewak połnomjasne, młode	25—29
Starše	—
Mjasne	—

Byki: 420

Młódše mjasne, najwjetšeje rěznje hódnośće	29—31
Hewak połnomjasne abo wukormjene	26—28
Mjasne	22—25
Snadnje wuwite	—

Jałojcy a kruwy: 316

Młódše połnomjasne, kruwy najwětšeje rěžneje hódnośće	26—29
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	22—25
Mjasne kruwy	17—20
Snadnje wuwite kruwy	12—15
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwětš. rězn. hódnośći	30—33
Hewak mjasne jałojcy	26—28

Wowcy: 783

Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	43—47
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	38—42
Mjasne wowcy	31—36
Snadnje wuwite wowcy a *jehnjata*	25—30

Celata: 1359

Najlěpše kormjene čelata wot cyca	40—45
Srěnje kormjene čelata wot cyca	34—39
Snadnje wuwite	30—33
Nałspatnše	24—29

Swinje: 3104

Tučne swinje, přez 7 centnarje čežke	39 41
Połnomjasne swinje wot 200 hač 240 puntow čežke	38
Połnomjasne swinje wot 200 hač 240 puntow čežke	37 38
Połnomjasne swinje wot 160 hač 200 puntow čežke	36—37
Mjasne swinje wot 120 hač 160 puntow čežke	34—35
Rancy	34—35

Wiki w howjadach běchu *bubjene*, w čelatach a swin och *špahe* a we wowcach srěnje.

Zamołwity za spisačelski wobsah: A. Dučman, za nuwěsći dr. J. Cyž, wobaj w Budyšinje. Đ. A. V. 1934: 2'02.

Přilopk

* **Sćežkowki łamanja mandźelstwa.** W Daschtach pola Shorjetza žona tamnišcheho Willia Endy ſ Alfredom Wišnarom ſ Oberlešchena mandźelstwo łamasche. Wobaj ſo trěcjeschtaj, Endowoje muža stónjowej. Mjinjar jeho ſ revolwrom sasteli. Najprjedy žebi wobe mojej naćeńcej da, ſo je ſo Erde žam sasteli. Potom pak ſo mordarstwa wukopa. Endowa a Wiesnera ſu so jeli. Wobaj staj ſo mordarstwa wusnałoj. Jeju dźeći ſu hmjerzi sasudźa, taj staj žebi sasłužiłoj.

* **Schwitarja rybow.** W Nyšy mjes Ludwigsdorfom a Pjenškom pola Shorjetza ryby dla nitkoteje wody žiwe taju. Pšchi brjohach ſu hromady žiwitnjenych rybow wobdźerj, mjes nimi też thěrwo wule.

* **S wohnjom konjow pohonjeli.** W Glinizach je ſo nje ſ wschanu pad hrošneho cźiwilowanja skočatow stał. Kowar pšcheb wóš, ſ bźěrnami polnje nakładženy, sasthchehujenej, njemóžeschtaj dale. Pohonc a jeho pomognik do konjow, ſ kotrejuž bě jedyn kobla, kotraž zwjazk dawa, najprjedy na najšurowiše waschnje pjerjeschtaj. Na to hrubšjanej žiwnu pod konjow połožichtaj a ju sapalischtaj. Kobla je jeho nosy a cźeło cźežko wopalika a najšerje sahinje. Cźiwilowanjow skočatow ſu sasełi. Na njeju krute pokhłostanje cźaka.

* **Dźěcjo do juchoweje jamy padło.** Na dworje kmjeta Jeńsa Melchera w Langendorfje pola Nyšy na dwornje Melcherez tři dźěcji hrajachu, mjes tym so starschej we domje dźěłaschtaj. Dwěłetnjy žynk hrajłajo do juchoweje jamy padże a ſo tepi, prjedy hacź móžachu jeho wotcahnyć.

* **Zyrkwinski cźažopiź ſo sakasał.** Wyšschi pšesident westfalskeje prowinzy je we Wittenschwelmje wurkhadźene nowiny „Evangelska Westfalska, lopjeno ſa złužbu we wosadach" sakasał. Sakasuja sa dwaj měsazaj płaćił.

* **Brońnje Rušcje w lětarstwje.** Fokker, hanjski nimšti twarz lětadłow, je ſo sastupjerjej jenych hollandšich nowin wo sačišchćach žiwojeho **studowanjeho pućowanja po Ruskej** wuprajił. Ležma je wěrić, ſ kaškej rasnoscju je Rušla swoje lětarstwo pozwinła. Fokker je w Moskwje mohł pšchi paradze 400 lětadłow pšchi tomny być. Rušla ma nanajlěpje wuhotowane džełarnje lětadłow. Cźežišćo wopraudże hobrskeho brońnja w lětarstwje pola **bomby mjetazych lětadłow** a pola **transportišch lětadłow** leži. Poslednješe ſu dla mulkich dalokoscjow w Ruskej nusne. Pilotojo (wjednizy) ſo ſ džěłaczerjow wschelakeje družiny bjeru. Nětkuže 10 procentow mjes pilotami ſu žonšte. Nas je Fokker widźał, ſo je jedyn dźeń na jenym lětanišchczu 50 sasłužišch lětadłow ſ wotleczenjom hotowych stało. Nihdże njeje we wjeczornej Europje wjetšche a dospołnišcho wuhotowane lětarśke schule widźał kaž w Ruskej.

* **Nadpad na žonu Primy de Rivery.** W nozy ſ njedźeli ſu w jenym Madridskim pšedmjeńcze ſ thowanki do automobila tšeleli, **wo kotrymž mjenjachu**, ſo w nim žona pšedawšcheho diktatora Primy de Rivera šedźi. Pšchi nadpadže ſo jedyn lékař a jena žona sranschtoha. Do polizišća, kotryž tšeleju sačtychowschi, pchitchwa tohorunja tšelachu a jeho cźežko sranichu.

Wopuschćichmy městaczko. Na dróhy setkachmy burika a jeho ſo wopraschachmy — *tak daloko hacź nascha wědomosć* w italšej rěcji doňapaschche, dokeľ kapuzin ſ nami njepućowaschche — hacź žiměmy ſo na wóš žybnyć a ſobu jěcź. Loňzy wschak ſo njemóžachmy dorěcjeć. Hdyž po horje dele dźěcche, kasaschce nam ſ wosa šlejeć. Někto dyrbjachmy dołhe horišća pschekhodźicź, prjedy hacź na měšnikach ſlowo „Piazenza" cjitachmy. Jenoho rjanehu dnja žedźachmy na kamjenju pschi dróhy. Nadala widźachmy muža. Hdyž bliže pschindźe, špótnach jeho. Bě w Romje pschejy ſ nami. Hižo nadala jeho strowich. Prajeschce, ſo je hižo śeći raš w Romje wobnt. Po tutej dróhy njeběše hischcze ženje pućował a njepóndźe też wjazy po njej, dokeľ ſo jemu njeſpodoba.

12. haprleje dozběchmy rjeńschu krajinu. Campagna wokoło Florenza nima tak cźemneho, cźežkotneho a njewjeſo'eho napohlada, kaž tamna ſ rospadankami a pomnikami saschłych lětstotkow pobyta romiša. Kčežijaza ſ balsamiśkej wónju napjelnjena krajina a wjeſeli a rjenje ſwoścjeni ludźo witaja pućowarja a wuwabja w nim radośtne myšle. Tak bliźinu ſo k hlownemu měšcu Toſkanskeho wokrježa. Wobjednja hórka po ſhubi. Wózkn wotewri ſo *lubośna wokolina*. W kražnej dolinje, k wobemaj brjohomaj rěki Arno cźahnu ſo wolijowe lěsy, wotniży a oranžowe sahrody a w tutej Božej kražnosći leži na wopomnjeńkach tak bohaty Florenz. Wobkhladżach to napohlad. Kulołwał tachantkeje zyrkwje pobdeha ſo majestotnje nad městom. Reſławrazija bliźko města je najlěpši wuthod wobwidleri,. Je wobdata se schtomowmju a mjenuje ſo Kasino. Cźini podobny šacźišchcź, kaž Japanika sahroda w Drježdźanach. Na tutym napohladże ſo wołschewich. Hižo dróha do města běšche wumjeśiźy wuwarjena. Narážkuik wjedźeschce naš do cźišteho hoscjenza. Potom khwatachmy do wulkotnej katheźrały. Tu pschibliži ſo žandarm a kasaschce nam, cźerwjeny pschižiik na hrudźi (wutrobnje) wotstronicź, w Florenzu njeſmědźischce ſo žadyn putnik pokasacź.

Tachanjsta zyrkej je ſ nutſka a ſ wonka ſ cźornym *marmolom porzehnjena*. Zyrkej ſ. Lawrjenza wobhedźowanischce a pomnikí znateje a ſławneje ſlowjoſy Medici a zwótkoſławne postawy Michelangela, pschedstajejo dźeń, nóz, zwitanje a ranšiše serja. Wulkowólowodški muſeum w 40. zurlach wopschiga najbohatšche pokłady swěta. Tutón dyrbi tódy wobdźiwacź, wobeńe wójkowy kabinett. Lud je wjeſoleje muſle a podwólny, kaž wschudźe w Italſkej. Wobeńe wuſnamjenja ſo ſ pilnoscju a ſajimom ſa industriju a rjemjeſło. Ludźo ſe ſpodźiwanjom na mnje hladachu, mějach schcźe móji romiši kobtuk a ſarośćenu brodu a wołoſy, dokeľ njeběch ſa ſyke pućowanje truhał. Wěšche mje jedyn nimo duhy pschepaš, wobroćí ſo a hladaješe ſa mnu. Njeběch nicźo napadne, ſo ludźo jedyn druheho na mnje kńžbneho cźinjachu.

Tši schćeroke noſły ſjednoca brjohaj. Po tſjoch dnjach dźěch ſ mojimi towaršchemi ſ města. Hdyž ſo hischcze ſe ſwojimi pašami saběrachmy, wuhladachmy na mosće tři běte woły ſ wěnzami wokoło schije a ſ postoćanymi rohami. Wone běchu jako dar wójnowde wostajene. S hórki pschikhwachmy měšet pośledńje bojenje. Puć wjedźeschce dale po horach. Wěšche 15. haprleje. Nasajtra bě hrosne njedźelo, tuj dyrbjachmy nékotre hodźiny w hołpodźe cźakać, doniž ſo mróźele njerowšćajnuchu. Pschi dalšchim jaſnym dnju mějachmy hacź do Alpow widźeć, kiž běchu ſjiche ſe ſnědnym pschikryte. Bórſy ſjejachmy pschi nošy horišćow a psched nami wupschestrěwjaſche ſo ſyke benazſoniſke kralestwo. S dala pośdźehaſche ſo tachantiſka zyrkej mějiaczka Milano, kotraž Pětrowšku w Romje ſwonkownje na rjanoscji pschetrjechi. Bjes krótkich pschestawkach je ſo na 200 lět na njej twarito. Běchmy hischcze khětro ſdaleni wot kražneho města. Mjes tym dóndźechmy do Bologna. Pschi hłownej straži storcźichmy na němški regiment. (Benezia tehdy Rakowſkej pschiluſchesche — pschiſły. red.) Na naſchim pschikhadże ſo wojacy radowachu. Běſche tam žanio Sałkowa pódła, kotříž naš nasajtra pschewodźachu.

(Pokračowanje sćěhuje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezbožењa z 1000 hr. = hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožењe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkaŕsku pomoc pytać. Smjerjne znjezbožењa dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědzić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumĕnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 135 — Budyšin — Srjedu 13. junija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Nowe bombowe nadpady w Awstriskej

Wosoby awstriskeho knježeŕstwa maju za to, zo so nadpady, kiž sobotu započachu, zaso pomału zastajeja. W nocy k pónđeli pak su so zaso někotre nadpady stałe. Wobydleŕstwo je so do wulkeho njeměra połało, hačrunjež knježeŕstwo nimo nahłeho suda nowe wótriše naprawy přećiwo nadpadnikam postaja a wobydleŕstwo k samopomocy namołwja. Awstriske knježeŕstwo so wosebje boji, zo po podawkach poslednich dnjow wobkhad cuzych hišće bóle wotběra.

Awstriske nowiny kóždy dźeń wótrje přećiwo nacionalsocialistiskemu hibanju pisaju. Wone spytaju jeničcy nacionalsocialistow za nadpady poslednich dnjow zamołwitych činić.

Bjezstrachowy minister major Fey je so na krótki wopyt do Budapesta podał. Tam jeho na dwórnišću wuherski zwonkowny minister a awstriski wupósłane powištaj. Wječor wopyta Fey ministerskeho presidenta Gömbösa. Wutoru Fey z wuherskim znutŕkownym ministrom wo nětčišich ważnych prašenjach jednaše.

Wutoru rano so na rańšu železnicu nadpad skući. Po tutej železnicy dyrbješe bjezstrachowy minister Fey do Budapesta jěć.

Też zwjazkowy kancler dr. Dollfuss je wutoru do Budapesta přijěł, zo by při wotewrjenju mjezynarodneho ratańskeho kongressa rěčał.

Centralny wubĕrk němskostatneje banki so zwołał

Centralny wubjerk němskostatneje banki je so na štwórtk 14. junija dopołdnja w 11 hodźinach zwołał. Wón dyrbi wozjewjenje wo transferowym połoženju słyšeć.

Dr. Goebbels we Waršawie

Němski propagandowy minister dr. Goebbels je srjedu připołdnju w 12 hodź. z lětadłom Tempelhofske polo wopuścił, zo by do Waršawy dolećał. Ničmo jeho znateho referenta, ministerialn. rady Hanki, přewodźa jeho prync ze Schaumburg-Lippe, naměstny wjednik nowinaŕskeho wotdźělenja němskeho knježeŕstwa miniserialny rada dr. Jahnka, a někotŕi němscy žurnalistojo. Waršawski program je sćěhowacy: dr. Goebbels wopyta němske wupósłanstwo we Waršawje a w nim bydli. Hišće srjedu wječor zmĕje minister swój přednošk wo „Ideologiji noweje Němskeje".

Wječor ½9 hodź. wotmĕje so w němskim póslańskim wjele powitańska hościna, ke kotrejž su pólski ministerski president, pólski znutŕkowny minister a mnohe druhe oficiellne wosoby swój wopyt připrajili. Štwórtk dopołdnja dr. Goebbels wšelakich knježi wopyta a też swoju khartku pola statneho presidenta woteda. Potom dr. Goebbels při pomniku njeznateho wojaka wěnc połoži. Na to wopyta zwonkowneho ministra při wobjedźe. Popołdnju w 5 hodź. přijima jeho maršall Pilsudski. Wječor wotmĕje so w němskim póslańskim wjele witanje za němsku koloniju. Štwórtk wječor poda so dr. Goebels z přewodom němskeho wupósłańca z Moltke a statneho podsekretara w zwonkownym ministerstwje Szembeka do Krakowa, hdźež pjatk swój přednošk wospjetuje. Z Krakowa so minister w lětadle do Barlina wróći.

Němske hiban'e wĕry a positivne křesćanstwo

Němske hibanje wĕry wotmě pónđelu wulku zhromadźiznu w Barlinje. Prěni rěčnik dr. Gereke rěčeše wo zjednoćenym němskim hibanju wĕry. We wašnjach, wosebje w hajenju swójby a zhromadnosće so stare zwjazki na nowym kraju wuskutkuja. Dr. Gereke rozłoži „Scharzfeldske zasady", po kotrychž so němske hibanje wĕry złožuje. Wón potom jenotliwe sady němskeje wĕry rozsudnym křesćanskim wučbam napječe staji. W nich wotpokazuje so wučba wo přinarodźenym hrĕchu a z njeho wukhadźacym srĕdnistwje Messiasa. Němscy křesćenjo su cyle w nacionalsocialistiskim duchu žiwi. Křesćan w našim ludźe steji jim bliže hač „pohan" w cuzym ludźe. Rěčnik pokaza skónčnje na nabožnu móc němskeje wĕry.

Hrabja Reventlow wuzběhny, zo so němske hibanje wĕry jeničcy na přichodne njewobmjezuje. Mysle noweho zakonja njezamoža pječa nas nabožnje napjelnić a wjazać. Hrabja Reventlow **wotpokaza mysl wumoženja w křesćanstwje. Němske hibanje wĕry wotpokazuje też mysl khłostanja a bibliscy zrozumjeny hrĕch.**

Někak jako wotmołwa na wozjewjenje němskeho hibanja wĕry skutkowaše rěč němskeho biskopa dra. Müllera, kotruž měješe na skhadźowanju němskich křesćanow w Tegelu pola Barlina. Wón přednošowaše wo nacionalsocialismje a křesćanstwje. Wón wobroći so wosebje přećiwo hinašemu wułoženju 24. paragrafa stronineho programma pola Nowo-Germanow. Nacionalsocialismus připóznawa křesćanstwo, nic jenož z politiskich přičinow a zo by kulturne wojowanje wotwobroćił, ale wón wuznawa so k tutemu ludej a žórłu jeho nabožnych a moralnych mocow. Njeńdźe tu wo formu ale wo wopřijeću křesćanstwa. Positivne křesćanstwo je wuznaće, zo tutón swĕt ničo za sebje sameho njewě, ale zo ma Boha za stworićela. Positivne křesćanstwo njeje jenož wuznaće, zo je Bóh stworićel a knjez nad ludom a stawznami, ale zo je Bóh stworićel a knjez nad ludom a stawiznami, ale zo je Khrystus Zbóžnik. **Wěste je, zo so duch nacionalsocialistiskeho hibanja njesmě zaměnić z Božim swjatym duchom w cyrkwi.** *Nacionalsocialismus* je cyrkwi puć wotewrił. Wotmołwa cyrkwje na to je, zo so k positivnemu křesćanstwu wuznawa.

Protest němskeho póslanca w Madridźe

Z Madrida so powě, zo je němski póslanc w španiskim hłownym měsće protestował přećiwo nadpadej kommunistiskeje ewóliby na sobustawy němskeho turnaŕstwa w Madridźe. Zdobom němski klub w Madridźe přećiwo rozprawje španiskich nowin protestuje, dokelž pisaju, zo su Němcy nadpad wuždali.

Woldemaras so wusprawja

Po powĕsćach z Kowna so pozdaće wobkrući, zo so Woldemaras ani na přihotowanju ani na prewjedźenju wojerskeho puča w Kownje njeje wobdźělił. Woldemaras je statnemu rĕčnistwu při Kownowskim wokrjesnym sudźe přećiwo swojemu zajeću a wobkhadźenju z nim 4 skóržby zapodał. W připołożenym lisće Woldemaras dopokazuje, zo so na puču njeje wobdźělił a poskića so sudej, zo smĕł swoje wudawanje dopokazać.

Litewski statny president je wutoru nowe knježeŕstwo pomjenował. Tubelis je ministerski president wostał. Nowe knježeŕstwo wozmanjenja zesyljenje strony statneho presidenta a zdobom zesyljenje nacionalsocialistiskeho směra. W zwonkownej politicy Litwy kaž też w znutŕkownej politicy so ničo njepřemĕni.

Nowe belgiske knježeŕstwo jako knježeŕstwo hospodaŕskeho wurunania

Jednanja wo wutworjenju noweho belgiskeho knježeŕstwa su so skónčile. Dotalny ministerski president hrabja de Broqueville nowe knježeŕstwo nawjeduje. Naměstny ministerski president je minister za krajne zakitanje Deveize, zwonkowny minister Jaspar, financny minister Sap, hospodaŕski minister van Cauvelaert. justicny minister Bovesse, znutŕkowny minister Pierlot, kolonalny minister Tscoffen, dźěłowy minister van Isacker, wikowaŕski minister Fort homme, kultusowy minister Maitriau, wobkhadowy a póstski minister Dirck, ministraj bjez wosebiteho dźěła Ingenbleek a van Zeeland.

Francowske nócne bombowe lětadło zničeło

Z wojerskeho lětaniša Chartres so pónđelu wječor ½11 hodźin nócne bombowe lětadło pozběže, zo by k nócnemu zwučowanju do Reimsa lećało. Bórzy pak so škoda na motorje pokaza, zo dyrbješe lětadło zaso přistajić. Wone storči do twarjenja, wudrě třěchu a paže dele. Benzinowy tank so zapali a hnydom so cyle wulke lětadło paleše. Dweju nutŕkasedźaceju móžachu hišće z časom z lětadła wuswobodźić, kotrejž čežkozranjeneju do khorownje dowjezechu. Dwaj mužej wobsadki so spalištaj.

50 nowych jendźelskich wotdźělow lětadłow

Kak jendźelske knježeŕstwo wunošk Genfskeje konferency pohódnoći, dopokazuje najlěpje, zo při zwrĕšćenju konferency hnydom wójnske lětadła twarić da. Londonske nowiny „Daily Telegraph" pišu, zo knježeŕstwo w bliškim času programm za powjetšenje lětadłowjeje mocy připowědźi, kiž znajmjeńša 50 nowych wotdźělenjow lětadłow žada. Zesylnjenje mocy lětadłow budźe so nječa za tři hač pjeć lět přewjesć hodźeć. Potom wobsedźi Jendźelska docyła 1490 lětadłow. Susodna Francowska pak ma 1650 lětadłow. Jendźelscy ministrojo powšitkownje mysla, zo při wotstorčenju konferency na njewěsty čas druheho njezbywa, hač zo so bronjenje w powětře započnje, kaž je Baldwin zaźděny měsac přilubił.

Wšitke politiske strony w Bołharskej so rozpušćile

Kaž běše so hižo dawno připowědźiło, a wočakowało, je bołharska ministerska rada wutoru wobzamkła, zo so wšitke strony a politiske skupiny rozpušća. Wječor w 9 hod. ministerski president Georgiew bołharskich nowinarjow přija a jim wopřijeće dweju wobzamknjenjow wozjewi, kotrejž so srjedu abo najpozdźišo štwórtk z kralowskim wukazom do mocy stajitaj.

Z prĕnim wukazom rozpušća so wšitke strony, organizacije politiskich stronow, zwjazki a hibanja a jich podorganizacije; wšitkim so kóžda dźĕławosć zakaza. Pod tutón zakaz padnu też wšitke nowiny, časopisy a druhe čišće, kiž politiskim stronam słuža.

Załoženje nowych abo skutkowanje dotalnych politiskich organizacijow pod druhim mjenom so z khłostarnju hač do tŕoch lět khłosta.

Z druhim wukazom so **bołharske nowinaŕstwo znowa zrjaduje** w zmysle, zo w přichodźe so wjacy žaneje nowiny abo časopisa bjez dowolnosće přisłušneje wyšnosće wudawać njesmě. Redaktorojo nowin dyrbja znajmjeńša 25 lět stari być.

Tutej wobzamknjeni woznamjenjetej rozhiće hospodaŕstwa stronow w Bołharskej a dopokazujetej knježeŕstwowu krutu wolu k raznemu zapřinmjenju. Wosebje zajimawe je, zo też **Cankowowe** ludo-socialne hibanje pod wukaz padnje, a zo knježeŕstwo stro-

ny rozpuści, so z Cankowom haklo njedojednajo. We knježerstwje pak so wuzběhuje, zo mjez nětčišim knježerstwom a Cankowowym hibanjom žanych napřećiwnosćow w zmyslenju njewobstoji, zo Cankowowi přiwisowarjo přeco hišće puć do noweho stata namakaju.

Španiska chce přećiwo marxistiskim šćuwanjam zakročić

Němski póslanc w Madridźe je wutoru připołdnju Španiskemu statnemu podsekretarej w zwonkownym ministerstwje protestowu notu přepodał a dosćčinjenje za nadpad na němsku koloniju žadał. Statny podsekretar wupraji hnydom knježerstwowe a swoje wólžarowanje wo počawku. Kaž so powěd, je so w tutym zwisku tež wo akciji přećiwo šćuwanju prawicarskich a marxistiskich nowin rěčało. Runje nětko marxistiske nowiny pod žadanjom za puščenjom Thälmanna na njestyšane wašnje přećiwo Němskej šćuwaju. Nětko so wočakuje, zo so z knježerstwowym dohadowanjom nowin šćuwanje marxistsikich nowin znjemóžni, zo njebychu so tajke wupady wospjetowałe.

Němska kolonija je Madridskim nowinam rozprawu wo podawku předpoložiła a přistojne nowiny su ju tež wočišćałe. W rozprawje so praji, zo nadpad čerwjenych ze šćuwanja Madridskich lěwicarskich nowin wukhadźa; španiski lud sam na sebi wotpokazuje tutón terror runje tak, kaž Němcy. Najwjetše Madridske nowiny, konservativne „ABC" we swojim přisponmnjenju pisaju, zo so cyła Španiska tutomu protestej přizamknje a swoju česćownosć za němsku kolonoju wobnowja.

Nowy wólbny zakoń w Japanskej

Z Tokia so wozjewja, zo je japanske knježerstwo nowy wólbny zakoń za wólby do japanskeho delnjeho sejma dowuradźiło. Po nowym zakonju so wašnje zdźěla wot stareho liberalistiskeho wólbneho systema wotwobroća a zakoń ma so hišće lětsa do mocy stajić. Hdyž budže tajna rada zakoń wobkrući, japanske knježerstwo kěžora namołwi, zo by nětčiši sejm rozpuścił a nowowólby wupisał.

Cestne wopomnjeće při rowje wótčinca Jana Arnošta Smolerja

Na Budyskim Hrodźišku, hdźež spi we wótcowzemi hižo połsta lět serbskeho ludu najwobdarjenješi syn, Jan Arnošt Smoleŕ, zeńdźechu so wčera wutoru na wjeccornej sedmej hodźinje zastupjerjo serbskeho ludu, „Maćicy Serbskeje", „Domowiny" a tež „Serbskeho studentstwa", zo bychu čicho a dostojnje spominali na droheho zemrěteho. W mjenje „Maćicy Serbskeje" połoži jeje předsyda, knjez sudniski rada dr. Symank wěnc, ze serskimi barbami, ze serbskim wěnowanjom. Z kótkimi, jasnymi słowami na wulke žiwjenske dźěło droheho zemrěteho spomni, kiž je był założeŕ Maćicy Serbskeje, z dušu narodneho a literarneho dźěła w tehdyšej časnej dobje, kotrehož pruhi hišće dźensa złoča naše byće. Čichi wótčenaš pozběhny so z dušow zhromadźenych Bohu Wjeršnemu a drohemu zemrětemu. Jenički hišće žiwy potomnik droheho zemrěteho, knjez redaktor Marko Smoleŕ, nam wšěm droholuby wótčinc, połoži w mjenje swojich přitomnych swójbnych a wnuckow lawrjećowy wěnc ze serbskimi barbami na row.

Rjana to česćownosć wulkemu zemrětemu wjednikej serbskeho luda: hórka serbskeje zemje, debjena z barbami serbskeho naroda. A kwětki wokoło rowa wuronjachu mile kuzło přitomnosće a zańdźenosće,

A hdyž při rowje přebywaci zastupjerjo serbskeho luda při nawróćće z pohrjebnišća k serbskim horam, k stražerjej Čornobohej zhladowachu, wuroni so wěsće znowa njezlemna wola do wšěch wutrobow: **Drohi serbski wótčinco, serbskeho luda wjednika, kaž ty sy njesmjertny, dyrbi być a budźe naš lud přez naše, našich dźěći a dalších rowjeńkow skutki njesmjertny.**

P. Krječmaŕ:

Zaso zwony klinča

tebi serbski ludo do wutrobow!

Wěno na row k 50. posmjertninam
serbskeho luda rjeka Jana Arnošta Smolerja.

Zhladuj dźensa ludo serbski
na Budyske Hrodźišćo.
Tam spi hižo połsta lět
twojich synow najwjetši!
A što nam praji tutón row:
Błysk a hrimot zašłych časow,
zatrašił mje nihdy njej!
Prjedy hač so stulach druhim —
woprowach wam swojoh' byća krej!
A štož sym zawostajił wam
jako drohe herbstwo ródne —
nihdy zaničomne njej!
Wam do klina padłe su skutki,
wuplód mojoh' dźěła.
Dźiće, njesće symjo daloko,
zo by kóžda serbska wutroba
z teho wužitk měła,
a droha naša Łužica,
wěčnje krasnje zakčěła!
Zhladuj dźensa ludo serbski
na row swojoh' zbudźerja.
Klańk so před nim w česćownosći,
hdźež ma nětko čichi skhow!
Potom pak so přimaj gratu,
dźělaj mócnje, rjekowscy
zo nam jeho herbstwo wěčnje swjate wostanje!

Ze Serbow

W Budyšinje, 13. junija 1934.

Njezda so Tebi, luby čitarjo, na dźensniším čisle Serbskich Nowin něšto spodźiwneho, wosebiteho być?

Napiš nam hnydom, hač so Tebi tuta wosebitosć lubi — abo njelubi! Na Twojim rozsudku budźe zależeć, kak so w přichodźe Serbske Nowiny wudawaja. Wudawki z dopisnicu zjednoćene, Tebi po přeću zarunamy.

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 745, *hygrometer* +1, thermometer wo dnjo +2, Dźensa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer —6, thermomet. +9. — Wyšina nad Połnócnym morjom je na wjedro w Němskej połny wliw dostała. Njej přehorco, dokelž z morja wustudźeny powětr do-je. Nižina na Atlantiskim oceanom hišće njeje dóšła. Nad połnócnej Italskej pak nižina leži, kotraž přišła. Nad połnócnej Italskej pak nižina leži, nadejdźe jomnje k nam přiće hnje, zo by skónčnje tak jara wo-žadany dešć přišoł. Sylna nižina nad Skandinawiskej so też k połednju rozšerja, tohodla so wot nadeńdźaceho pomročenje wočakuje. — Jutře štwórtk skónčko 8.14 hodźin skhadźa a so 8.14 hodźin khowa. Měsačk skhadźa jutře rano 5.23 hodźin a khowa so wječor 10.19 hodźin.

Wuhlady na wjedro na jutrišši štwórtk: Sylnje pomročene, z městnami njewjedra.

*

— **Njedospołne frankěrowanje listow do wukraja.** Němska pósta je, kaž je znate, porto za „dwójny list (přez 20 hač do 250 g) we wobkhadźe znutřkach w Němskej (tež w Awstriskej, Memelskej, Lit-wje a Luxenburgskej) 1. decembra 1933 wot 25 pj na 24 pj. znižiła, zo dwójny list zaso dwójcy porto za jednory list płaći. W posledním času so napada-nje husto stawa, zo so list do wukraja njedospołnje frankuje, a to wosebje listy ze 24 pj. město z 25 pj. Z njedosahacym frankowanjom móže dostawaŕ a też wotpósłaŕ z doběranjom pobrachowaceho porta šk-wotpósłaŕ z doběranjom pobrachowaceho porta škoda. Dla toho su dyrbjeli so poskorjeni, zo by so na prawe frankowanje listow do wukraja wosebje kedźbowali.

*

Wosebity dar našemu lubemu čitarstwu

Na wuznamnym dnju wopomnjeća 50. posmjertninow Serbow najwjetšeho, najwuznamnišeho syna, zbudźerja luda a wjednika Jana Arnošta Smolerja, poskićamy našemu česćenemu čitarstwu mały spis: **„Dopomnjeńki — wopomnjeńki".** Nadeńdźeće we nim zawodny nastawk, kiž so zaběra z wulkim žiwjenskim skutkom droheho zemrěteho, z położenjom serbskeho luda a jeho prócowanja w tehdomnišim času a dźensa. Dalše nastawki wjedu was hišće hluboko k spóznaću hobrskeho žiwjenskeho dźěła wótčinca Jana Arnošta Smolerja a nam praja: hlejće, tak dźěłachu a woprowachu so waši předjednicy za swój drohi lud, čińće runje tak we wašich domach, na kóždym městnje, na kotrež je was Bóh Knjez stajił.

Serbski nano, serbska maćerka a ty luba serbska młodźina, čitajće dokładnje tutón mały wam wěnowany spis, **čerpajće nowu móc za dalše horliwe, njesebične, luboscpołne dźěło za našu serbsku narodnosć. Potom budźe přez naše skutki** Jan Arnošt Smoleŕ a naš lud žiwy na wěki.

*

Z Bukec. Bukečanska zwučowanska jednota wobmě na swojim zwučowanišču w Mješicach njedźelu 10. smažnika swoje lětuše wubudźowanje. Wobdźělichu so też bratŕa z Hrodźišćanskeje a Lichańskeje jednoty. Wobdźělenje běše jara dobre. Zwučowanje wotmě so jako pjećibóh. Wuslědki běchu dobre a njesteja wo ničo wróćo wot prjedawšich wubudźowanjow. Prěnje myto dosta Max Pawoł z Bukečanskeje jednoty, druhe Kurt Dejka z Bukečanskeje jednoty a Alfred Pawoł z Bukečanskeje jednoty, třeće Martin Voigt z Bukečanskeje jednoty, štwórte Richard Róža z Hrodźišćanskeje jednoty a pjate Max Schreter z Lichańskeje jednoty. Dorost: 1. myto Gerhard Pawoł, 2. myto Max Wječela, 3. Alfred

Z autografiie J. E. Smolerja

We Wrótslawju tehdy tójšto Łužiskich — Serbow a Němcow — studowaše. Na swojich serbskich krajanow dźiwajo Smoleŕ sebi wotmysli, tam serbske towarstwo założić, kotrehož sobustawy bychu so we serbskim rěčenju a pisanju rozwučowałe. To běchu tamniši łužiscy Němcy zhonili. Woni k Smolerjej přiňdźechu z namjetom, zo by wón łužiske towarstwo ze serbskim a němskim wotdźělenjom założił. Smoleŕ sebi pomysli, zo mohło wobstać towarstwa čim twjerdše być, hdyž zmeje čim wjacy sobustawow. Tuž je pod mjenom „Towarstwo za łužiske rěče a stawizny" z přizwolenjom akademiskeho senata założi. Za protektora towarstwa bu universitny profesor němski stawiznaŕ Stenezl wuzwoleny a to tohodla, dokelž so za łužisku historiju trochu zajimowaše. Smoleŕ jo wotewrì w universitnej auditoriji w přitomnosći rektora a někotrych profesorow z přednoškom wo łužsko-serbskim Słowjanstwu.

Bórzy potom běše universitny profesor Purkyně, najsławniši fyziolog tamnišeho časa, wo łužiskim towarstwje zasłyšał a Smolerja tehodla k sebi přeprosy. Tón sebi njemóžeše wuklasć, što chce fyziolog ze theologom, — tola jako k njemu přińdże, knjez profesor ani na fyziologiju ani na theologiju njespomni, ale jeho za łužisko-serbskim Słowjanstwom wuprašowaše, wo kotrymž njeběše hač dotal ničo wědźał. Smoleŕ jemu na jeho prašenja wobšérnje wotmołwješe, štož so knjezej profesorej tak spodobaše, zo jemu skónčnje wozjewi, zo móže kóždu njedźelu připołdnju wot 11—12 hodźin k njemu přikhadźeć a pola njeho z někotrymi młodymi Polakami česku rěč wuknyć. Purkyně běše mjenujcy jara horliwy Čech a tehodla młodych Słowjanow rad češku rěč wučeše. Jemu so Smolerjowe prócowanje za łužiske Serbstwo po času tak lubješe, zo jeho do swojeho doma wza, za čož tón njetrjebaše dale ničeho činić, khiba za šulskimi dźěłami jeho dweju synow hladać a jeho wobšérnu bibliotheku w porjadku dźeržeć, kotraž wosebje z knihow wšitkich słowjanskich narodow wobsteješe. Smolerjowi pólscy towarśojo běchu jeho z pólskej kulturu, Purkyně pak z češkej zeznajomili, a Purkynjowa bibliotheka jemu dróhu do literatury wšitkich Słowjanow wotewri. A dokelž słowjanscy wučeni, wosebje Polacy a Čechojo, profesora Purkynju často wopytowachu, měješe Smoleŕ też často składnosć, hódnych reprezentantow pólskeje a češkeje narodnosće widźeć.

*

We Wrótslawju bě Smoleŕ při wšědnym wobkhodźe z profesoromaj Purkynju a Čelakovskim podrobnje zeznał, na kajke wašnje češcy patriotojo za pozběhnjenje swojeje narodnosće dźěłaju a jemu so wosebje jich towarstwo „Matice Česka" spodobaše. Tuto běchu k temu założili, zo bychu so z lětnych pjenježnych přinoškow knižki za češki lud wudawałe. Smoleŕ tohodla po wustawkach „Matice Ceske" statut napisa a z nim srjedu po jutrach 1843 do Budyšina přijědże, zo by tam w zhromadźiznje serbskich patriotow „Towarstwo Maćicy Serbskeje" założił. Wšitcy jeho projekt radostnje witachu; ale kak wobtwjerdźenje statuta wot sakskeho ministerstwa dostać, to njewědźachu sebi wuradźić. A Smoleŕ sam njemóžeše w tajkim nastupanju ničo dokonjeć, dokelž běše pruski poddan. Skónčnje pak wědźeše wón měšćanskeho radźićela dra Klina za tu wěc tak zainteresować, zo tón ministerstwo wo wobtwjerdźenje statuta prošeše a jo też lěta 1846 dosta. Tola móžeše towarstwo hakle l. 1847 woprawdźe do žiwjenja stupić, jako běše mjez tym też wot pruskeho knježerstwa dowolnosć dostało. Za jeho předsydu bu dr. Klin wuzwoleny a Smoleŕ za redaktora „Časopisa towarstwa Maćicy Serbskeje", hač runje w Budyšinje njebydleše. Wón prěni zešiwk „Časopisa" w meji 1848 wuda. w srjedź politiskeho ropota, kotryž bě so tehdy we Francowskeje nimale po wšitkich krajach Europy rozšerił.

We Wrótslawju so Smolerjowe słowjansko-linguistiske studije w l. 1844 skónčichu, wón pak tam hišće někotry čas wosta a z časami też we Łužicy přebywaše, doniž so l. 1846 do Lipska njepřesydli, zo by tam Jordanowe „Jahrbücher für slavische Literatur, Kunst und Wissenschaft" redigował. Tam měješe Smoleŕ češke zahorjenje płucow wutrać, kiž też jeho tak zainficirowa, zo wón dlši čas njemóžeše rěčeć. Ale při wšej swojej khorowatosći wón tam słowjanske towarstwo założi, w kotrymž so z dowolenjom universitneho rektora Lipšćanscy studentoju łužisko-serbskeje, pólskeje a česko-słowakskeje narodnosće skhadźowachu.

*

Smoleŕ sebi přemyslowaše, zo budźa so při nowym čerstwym politiskim žiwjenju (t. r. w l. 1848) drje też łužiscy Serbja trochu swobodniše hibać móc, zdobom wobzamkuy, so z Lipska do Budyšina přesydlić. Wón to też we swjatkach 1848 sčini čujo, zo je nětko, hdyž je „swobodna prasa" proklamowana, čas přišoł, zo ma wón redakciju serbskeho organa „Tydźeńska Nowina" do ruki wzać a přez njón za lépse serbskeje narodnosće skutkować. Wón też redakciju dosta. „Tydźeńska Nowina" tehdy jeno na połstnje wukhadźeše, wón ju na cyłe listno powjetši. Tole, kaž też to, zo smědźiše so w njej też politika pisać a zo po njej horliwy serbski duch wěješe, liču abonentow za měsac wot 375 do 872 přispori.

Swoje heslo „njech so Němcy wo Němcowstwo Serbja pak wo Serbowstwo staraju" Smoleŕ wosebje

Běka. Wječor přizamkny so nola Stangec wjesela rejka, při čomž so dobyćerjam připóznače wupraji. Dale tak w dźele za narod! Skručmy so!

*

60lětny jubilej podpieraceho towarstwa w Hornjej Hórcy

Tutdomne podpjerace towarstwo je zaňdźenu njedźelu swoje 60lětne wobstace a zdobom swój 25lětny khorhojny jubilej woswjećiło. Z módreho njebja so słónčko přećelnje směješe, hdyž trubarjo rano piskajo spancow budźachu. Towarstwowi jubilarojo so při tym ze zastaničkom wosebje počesćichu. Připołdnju so towarstwo w towarstwowej stwje Hänselec hosćenca k powitanju zwonkownych hosći zhromadźi. *Přjedy toho hišće towarstwowy wjednik*, knjez Pawol Kubica, khorhojnu seklu noweje Němskeje z jadriwymi słowami ke khorhoji přiwjaza.

Bratrowske towarstwa běchu z Khełmberka, Dobruše, Wulkeje Dubrawy, Budestec, Korzymja, Lejna, Łupoje, Noweje Wsy, Wjazońcy, Khasowa, Židowa. Metydła a Wjelećina zastupjerjow jako hosći pósłane. Mjez tym so wjesne towarstwo w Hórnjej hosćencu k swjedźeńskemu ćahej zestupa. Z rěznej klinčacej hudźbu na čole dołhi ćah přez wjes k Hórnjej kupje kročeše, hdźež bě so swjedźeńšćo připrawiło.

Z wulkim wobdźělenjom wobydlerstwa so tu swjedźeń wotewri. Jako zawod Hornjohórčanske mužske spěwańske towarstwo z wjednistwom swojeho khórskeho mištra knjeza wyššeho wučerja Freyšlaga *Mozartowy zwjazkowy spěw* „Bratřa, dajće ruku k zwjazkej" wuspěwa. Towarstwowy wjednik na towarstwowe stawizny spominaše. 9. augusta 1874 so w Hornjohórčanskim hornim hosćencu 20 muži zeńdźe. Załožichu towarstwo z wotpohladom, zo bychu so za žiwjenje a sujerć podpjerali. Towarstwo lubość k bližšemu a ludowe zhromadźenstwo haješe, wo kotrež so naš wjednik Adolf Hitler za cyły němski lud prócuje. Wokoło noweho lětstotka towarstwo mócnje přibywaše, wono na 800 sobustawow zrosće. Ze załoženjom towarstwow w Budestecach a Dobrušu pak towarstwo zaso woslabi. 13. junija 1909 móžeše towarstwo pod předsydstwom knjeza Jana Steglicha-Hornjohórčanskeho, kotryž je hišće dźensa z towarstwowym sobustawom, swoju khorhoj poswjećić. Ze swětoweje wójny so wše sobustawy, z wuwzaćom jeneho, P. Kucharja we Wulkich Debsecach, domoj wróćichu. Po létach nuzy, po wójnje a inflaciji towarstwo khowanje zemrětych na swoje khósty zawjedźe. Za 60 lět swojeho wobstaća měješe wono jenoć dźewjeć předsydow.

Na kóncu swojeje zajimaweje rozprawy knjez Kubica wšitkich přitomnych wutrobnje witaše, přede wšim towaršow zajimańskeho zhromadźenstwa, knjeza měšćanostu Heinricha-Hornjohórčanskeho a knjeza fararja Bójca-Budestečanskeho.

Předsłowo, kotrež knježna Erna Kubicec praji, k myslowpołnej rěči k. fararja Bójca přewjedźe. Daloko w połodnju, w kraju pyramidow a łukowinow, je Bóh w jenej smažnikowej nocy kapcy lubosće do Nila padnyć dał, z čimž Nil ze swojich brjohow stupi a kraj wopłodźiwši bohate žně dari. *Kapku lubosće Bóh w Bethlehemje z narodźenjom Khrystusa da a kapka lubosće z Jezusowej swjatej krwju na Golgaće ćeknješe.* Tele kapki su so do mócneje rěki lubosće zjednoćile, kotraž wutrobu 20 mužow pjelnješe, kotříž před šěsćdźesać lětami — nic ze sebićiwosću, ale z lubosću k druhim ludźom — podpjerace towarstwo załožichu. Towarstwo je Boże žołnowanje namakało, tola su so tež dyrbjałe léta nuzy přewinyć. Też dźensniši dźeń dyrbi dźeń kapki być, *kapka lubosće* dyrbi do wšěch wutrobow padnyć. Jedyn dyrbi druhemu pomhać, *kaž je też* Hornjohórčanske podpjerace towarstwo swěrnje swojemu hesłu: „Wołóžamy nuzu w khorosći a smjerći" činiło. To je prawa lubosć, kotraž wšo dawa. Bóh njech ju wšitkim, cyłemu němskemu ludej, dari, zo by k ludowemu zhromadźenstwu dowjedła.

Po tejle začišćow połnej rěči so towarstwowy wjednik k towarstwowym jubilaram wobroći. Jako jenička žona mjez załoženjemi je Rychtafka w Lejnje hišće žiwa. Z wutrobnymi słowami daka a připóznaća jej wón dar přepoda. Runje tak počesći za 50-lětne sobustawstwo kk. Urbana-Lejnjanskeho a Aug. Łahodu-Čornonosličanskeho, za 40lětne sobustawstwo kk. Jozefa Pacaka-Rašowskeho a Juliusa Winklera-Budestečanskeho a za 25lětne sobustawstwo kk. Jana Rausendorfa-Małobobołčanskeho, Hermana Güttlera-Małobobołčanskeho, Antona Šmidta-Hornjohórčanskehh a Augusta Pětku-Dźěžnikečanskeho. W mjenje jubilarow so knjez Šmidt towarstwowemu wjednikej a towarstwu najwutrobnišo podźakowa.

Samodźěławe **domjace wodowódy** kaž też

pumpy

we wšěch družinach a wulkosćach pola firmy

Miessner

Potom so hišće knjez měšćanosta Heinrich-Hornjohórčanski *słowa jimaše*. Najprjódcy wón postrow a zbožopřeće jako gmejniny zastupjeř a politiski wjednik wupraji. Towarstwo wot 60 lět čini, za čož nacionalny sociaalismus wot 14 lět nic za jenotliwcow, ale za cyły němski lud so prócuje. Tohodla dyrbja wšitcy hromadu stać, wšitcy sobu dźěłać, sobu pomhać ze skutkom a słowom.

Po poručnosći zajimańskeho zhromadźenstwa knjez Petzold-Budestečanski jubjolskemu towarstwu khorhojnu seklu přepoda. Hdyž bě Hornjohórčanske spěwne towarstwo spěw „We wšěch dobrych hodźinach" z krasnymi hłosami zaspěwał, so knjez Kubica wšitkim, kotříž běchu k poradźenju swjedźenja pomhali, přede wšém swjedźeńskim kuježnam, wjesnjano sće Heinrichej, fararjej Bójcej, direktorje Šwarcej, wobsedźejej fabriki Raußendorfej, pjekařskemu mištrej Dietrichej - Dźěžnikečanskemu, Budyskemu Pětrowskemu tachantstwu, spěwarskemu towarstwu, zajimańskemu zhromadźenstwu a wšitkim wobydlerjam wutrobnje podźakowa. Němski spěw, Horst Wesselowy spěw a třikróćne „zdar" na němskeho presidenta a ludoweho kanclera swjedźeń skónči.

*

Potom so na swjedźeńšću čiłe žiwjenje rozwi. Z wjeselymi rejemi w Hänselec hosćencu so derje poradźeny swjedźeń skónči.

*

Ze Zubornički. Póndźelu dopołdnja so při překładźišću Olbinoweje-Zuborničkowskeje jamoweje železnicy dwě hromadźe železniskich tramow, Łutowskej dźěłarni słušacych, palić počestej. Woheń w suchej trawje železnicyneho brjoha a w terowych tramach wjele cyroby namaka. Na zbožo na tutym městnje žanoho lěsa njeje, hewak budźiše mohło při sylnym wječornym wětru k wulkemu lěsnemu wohnjej dóńć. Najbližša šmrěkowa młodźina bě 100 metrow zdalena. Přenja k wohnjej Bukojnjanska dobrowólna wohnjowa wobora přikhwata. Dokelž žaneje wody njenamaka, wona hromadze z mužstwami Bukonjanskeje a Zuborničanskeje wobory a Zuborničkowskeje dobrowólneje dźěłoweje słužby pósk mjetajo płomjenja podusy. Z wohnjom je so Łutowskej dźěłarni za něhdźe 1000 hriwnow škody načiniło. Mysla sebi, zo je so woheń ze škrjemi lokomotivy Łutowskeje dźěłarnje zamiškril.

Z Konjec. Njewšědnu wysoku starobu wo 90 lět woswjeći dźensa tudomna Henčec wowka. Tři generacije je tak w přerězku přeżiwiła. Při wšej starobje pak je Henčec wowka, kaž jej po cyłych Delanach pisaja, čełnje a duchownje čila a strowa. Mjezwočo potuleneje staruški wšak też přeradźa mnohe starosće, kotrež je doživiła. Mérnje zhladuje do zaňdźenosće, so Bohu dźakujo za čerstwosć a žohnowanje, kiž je ji w dothim času žiwjenja přidźělił. Na swój kiješk so zepjerajo staruška měni, zo wšak je khribjet do pjecy a zo też nozy wjacy tak prawje sobu njechatej. Z domu na ławku pod lipu, hdźež ju nětkle při rjanym słónčnym wjedrje dźeń wote dnja wohladaš, pak rady doběhnje. Tam swoje huški na trawniku pase. Huškam so wostudźi a mi też. ći Henčec wowka přeradźi — paćeř a tute huški dźěn je to jeničke, štož mam a dokonjam. Synaj a dźowka a mnoho wnukow zwjeseluja starušku na dźensnišim dnju. Njech dałše dny žiwjenja su ji połneho pokoja a wjesela!

Z Mužakowa. Njedźelu je sebi tudomna Petzoldowa z wobwěsnjenjom žiwjenje wzała. Wona bě so do

---

Domowinski zlět 1934

Och te wiedrowe plakaty

W Rakojdach na dnju 10. smažnika 1934.

Luby serbski molerjo!

Byli Ty wědźał, kak mi dźensa hišće wšitke stawy hraja, třepotaja a mje bola, by snadź kusk smilnosće zo mnu měł a so doprědka trochu na kedźbu brał. Čuju so, kaž bych 24 hodźin dołho na rjeblowanym wozu sedźo po najhubjeńších pućach w cyłej Łužicy karował. A na tym sy jeničcy Ty wina — najskerje wšak docyła njewěš, kak to čini, hewak — — —. Nó haj, što to nětko pomha, hdyž je pozdźe.

Přičina pak mojich dźensnišich bolosćow su Twoje žałostnje wulke plakaty za lětuši Domowinski zlět. Přećiwo plakatam samym wězo ničo nimam, nawopak, wubjernje so mi lubja, a też druhim ludźom. Hewak bywa tola stajnje tak, zo nichtó dale wo tajke plakaty njerodźi, lětsa je to hinak, ludźo so wo nje torhaja, haj njechadźa je docyła nihdźe přilěpić, dokelž druhim ludźom tutón krasny wobraz njepopřeja. Naše plakaty su skoro wše, po zdaću smy přemalo zhotowić dali. Štož hišće nima plakat doma wsajo, njech sebi jón hnydom wobstara, přjedy hač su rozdawane.

Potajkim, luby molerjo, to je khětro wjele khwały za Tebje. Ale to Ći ženje njezabudu, zo su tak grawećiwje wulke. Pomysl sebi tola: Serbski ludźik je tak mały, serbski krajik tajki snadny, a serbski awto, z kotrymž smy Twoje plakaty po Łužicy wozyli, nó mój jej, Ty dyrje sebi mysleše, zo změjemy meblowy awto? Ně, *ně*, luby přećelo, člowjek njesmě přez swoje měry žiwy być. Pola nas je wšitko małe: mało lubosće, mało pilnosće, mało dypkownosće napřikł. w serbskich towarstwach, mało pjenjez, potajkim też mały awto. Jenož nješto wurjadnje wulkeho serbskí lud smeje, Domowinski zlět we Radworju a k tomu słušace wulke plakaty.

Haj, potajkim, buch zasudźeny, so z Twojimi plakatami po Łužicy wozyć dać. Běchmy jich štyrjo: ja z Twojimi plakatami, knjez organizator zlěta, awto a k tomu słušacy pohonč. Přjedy hač wotjědźechmy, zažehlichmy sebi kóždy tołstu cigaru, to lěpje skutkuje. Płaćił sym te cigary wězo ja, nic Domowina. Domowina ma mjenujcy žałostnje dobreho pokładnika, na wěš, bych Ći mohł nješto wo nim powědać; tón Ći lutuje — — a wote mnje sebi kóždy žada cigary, hewak hnydom strajkuja. Wěsty knjez mi raz słubi, zo mi za tajke potrjeby póśćele tysku cigarow, ale kaž to pola nas je, słubić wšitko, ale dźeržeć —.

Naš awto ma jenož ruma za dweju, w najwjetšej nuzy za tróch. Ja dostach nadawk, Twoje plakaty šikać. Wšitko sym wupruhował: hač bych je pod pažu dźeržał, hač na klin wzał, hač so na nje sydnył, njeńdźeše na žane wašnje. Potom sym so cyle do róžka stłóčił (sćěhwki: moje dźecensniše bolosće), jenož zo so Twoje plakaty njebychu wobškodźile. Potom jědźechmy. Wokoło róžkow jenož tak lětachmy, zo tam a sem nabuch stracha, wězo nic wo swoje žiwjenje, ale wo Twoje a Domowinske plakaty. Swórćachmy po Lubijskej drózy, wotbuchmy prěnje plakaty w korćmach při puću, potom so wobročichmy k serbskim horam. Krasny to wobraz. Słónčko so hižo khileše, a wječor wodźewaše swoje šěre plachty na módre hory. Naš awto pak wjesele brunčeše, zawostajiwši tołstu mróčel kura a procha zady so. Spěchachmy, mějachmy hišće wjele dźěła. W kóždej wjescy pozastachmy, won z plakatami, a hižo šuskachmy dale. Serbski braška z horow nas witaše, dósta wot nas cyłu kopicu plakatow a — cigaru, bjez teje tola po zdaću woprawdźe njeńdźe. Běž, hijako, běž, wjele je wjeskow a korćmow při puću, a wulka přeco hišće hromada našich plakatow.

A štož nětko přińdźe, to čas swojeho žiwjenja njezabudu, tak sym so nabojał. Syć so najprjedy na horu dodrěł, dyrbiš potom zaso dele, to je stara znata wěc. Někotři ludźo sebi tajkeho łaženja samo jara khwala jako wokrewjenje, nó haj, mojeńła. Pěši wšak to někak dźe, ale, lubo molerjo, po tajkich nahłych pućach kaž tam na Budestecy dele, z telko róžkami, zawinjenjemi a z tajkim małym awtom, wěš,to popřeju lědma swojemu najhóršemu njepřećelej. Ale wustojnje dojdźe naš organizator zlěta z nami do Budestec. Tam budźe, kaž je Tebi wěsće znate, přichodnu njedźelu wulke swjedźeń. Wšudźom, hdźež plakaty za tutón swjedźeń wisachu, powěsnychmy też jedyn Domowinski. Najskerje smy jim z tym žałostnu konkurencu načinili, ale to njewadźe. Hač do Šerachowa smy tutón wječor přišli. Też tam nješto zajimawcho nawědźich. Pohončej awta so w jězbje zaměnišaj a potom dźěše domoj. Swěca sapaše a wuswětlowaše nócnu dróhu do Budyšina. Dach so do myslenja. Rjany mějach són. Cyła dróha bě połna awtowow, jedyn po druhim, a kóždy měješe tafličku, na kotrejž steješe: Do Radworja. A koło wokoło na wšitkich pućikach a šćežkach so mjeńwješe z kołoježdnymi, spěwy z daloka klinčachu, do Radworja, do Radworja. Ty a ja . . . póndźemoj . do . . Radworja.

Běch doma. Bohudźak. Njejsym wjacy sobujeźdźił. Wšak so plakaty nětko hižo wšudźom błyšća. Rjane su Twoje wobrazy, luby molerjo, — njech wonka skutkuja a wabja Serbow a Němcow na naš zlět, ale wobćežne je jich wuwoženje ze serbskim awtom.

Tuž ničo za zło, ale přichodny raz, na wšak wěš.

Twój Pawol.

ćežkich myslow zamysliła, dokelž jejny muž hižo dleši čas na ducha skhoriwši w bludnicy přebywa.

Z Bažinka. Njezbožo z ćežkimi sćěhowkami je so pónđelu wječor blizko železniskeho podpuća stało. Wučeŕ Šona z Hornjeho Kumwalda ze swojej žonu a jeżdnym kołom z Kumwalda přijeđże. Nadobo so Šonine koło na pěsku wobsuny, a Šonina z wutrobnom do dróhoweho kamjeńtneho wobłoženja dyri. Zawołany lěkaŕ ju hnydom do Lubijskeje khorownje dowjesć da. Tam je Šonina bórzy na ćežke znutŕkowne přeražženje wumrěła. Podawk je ćim zrudniši, dokelž je smjeŕć 28lětnu žonu wot tŕoch dźěći hrabla, z kotrychž je najmłódše so hakle před poł lětom narodźiło.

Budyske stawniske powěsće

11. junija 1934.

Narodźenja: Pawołej Maxej Nikolausej, fabrikskemu dohladowarjej, synk. — Brunej Erwinej Siegfriedej Grünbergej, wjednikej filialki, dźowčička. — Anoštej Maxej Krječmarjej, sedlarjej, synk.

Wumrěła: Jadwiga Lina Henzlowa rodź. Wernerec, mandźelska murjerja z Hornjeho Kumwalda, 38 lět.

Zwjazanje mandźelstwa: Erich Rudolf Menzel, železniski inspektor z Adorfa z Marju Bilkec, mějićelku wobkhoda w Budyšnje.

Z gmejnskeho žiwjenja

Z Wósporka. W poslednim posedźenju měšćanskich zastupjerjow jednaše so mjez druhimi należnosćemi wo přenajeću měšćanskeho wišnjoweho wunoška. Winše při Hbjelšćanskej dróze wotnaja šatowy wikowaŕ Žurk za 270 hriwnow a w Bernawje knjez Barć za 120 hriwnow. Jako nowy wěcywustojny za statne zawěšćenje rězneho skotu postaji so rězniski mištr Engler. Měšćanscy zastupjerjo jenohłósnje wobzamknychu, zo so měšćanosta po powołanju wobkhowa. Měšćanosta Küncel so za tuto dowěrjenje dźakowaše. Wotłičenje na lěto 1932 skónči so ze 84 644,99 hr. dokhodow a 108 328,87 hriwnami wudawkow. Z njedostatkami prjedawšich lět wučinješe njedostatk potajkim 23 638,88 hriwnow. We Wósporku wosadnej diakoniji, kotraž je so z přistupom Kotečanskeje a Žarkowskeje gmejny powjetšiła, maju přichodnje měšćanostojo mjenowanych gmejnow jako zakońscy zastupjerjo we wuběrku sydać.

Radio

Štwórtk 14. junija słyšimy.

Königswusterhausen. Nimo znateho wšědneho programma: 11.30 Marcel Wittrisch spěwa na tačelach. 20.45 němsko-francowski koncert.

Lipsk. Nimo znateho wšědneho programma: 5.55 za burow. 12 připołdn. koncert. 14.50 komorna hudźba a spěwy. 18 hodźina za młodźinu. 18.25 operettowy koncert. 20.15 hodźina naroda (Siegfried Wagner).

Hišće ważne z dnjoweho programma. Königsberg: 21 swjedźeński koncert. Hamburg: 21 wječorny koncert. Wrótsław: 19 wječorny koncert. Frankfurt: 19 wojeński koncert. 21.45 zabawny koncert. Mnichow: 19 pisane tačele. Waršawa: 20.12 lohka hudźba.

Přilopk

* **Ćežke njezbože wulkolětadła w Połodnišej Ameryce.** Wulkolětadło z Chilejskeje přeleća do Argentinskeje a so při hustej kurjawje zmylnje na jězor Marchiquita dele pušći. Tutón jězor leži 200 mil z wječora Buenos Airesa. W lětadle sedźeše 6 pućowacych ze štyrimy mužemi wobsadki. Tři wosoby so zatepichu.

* **Wobludnjeny zaklóje štyri wosoby.** W Susaneville w Kalifornskej je so hróźbny krwawny njeskutk stał. Muž, kiž běše po zdaću njejapcy wobludnił, dobu so do domu wěsteho Joe Sazia a zakló jeho žonu a 20lětnu dźowku. Muž potom hišće na drózy Sazioweho syna a druhu holcu nadpadże a jeju zakló.

* **Ćwila skóčkow w Angole.** Wobydleństwa we portugiskej koloniji Angole we wječornej Africy, hłód hrozy. Roje skóčkow, kiž słónco někotre hodźiny zaćmichu, zo so wokoło Libola a Chassekala na cokrowe a žitowe pola waliłe, zo za krótki čas žanecho zeleneho stwjelca, žaneho łopješka njezwosta. Skóčki su lisco ze štomow a keŕkow zežrałe, zo jako ščudrawe khošća steja.

Hospodarski rozhlad

Srjedu 13. junija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,505	100 pólsk. złotych	47,25
1 ćeńdźelski punt	12,665	100 ćěskosł. krónow	10,44
100 šwajc. frankow	81,42	100 franc. frankow	16,50

Barlinska burza běše wčera njestajna, zwoprědka kurzy akcijow popuščichu, pozdźišo pak so zaso trochu skrućichu. Wiki rentowych lisćinow běchu zwoprědka měrne, ale potom trochu woživichu a kurzy so skrućichu.

Barlinske žitne wulkowiki njepřinjesechu wčera wjetšeho přemjenjenja płaćiznow. Wobrót so njemóžeše zesylnić, dokelž so po rěkach při nizkej wodźe ćežko žito wozy. Rožka so lěpje předawaše hač pšenica. Wowsa so trochu mjenje poskićeše a wiki běchu stajne. Ječmjeń namaka swojich kupcow.

Wčera płaćeše w Barlinje centnaŕ

pšenicy: 9,50—9,75 hr., — rožki: 8—8,25 hr., — ječmjenja, nal.: 8,45—9,10 hr., wowsa: 9,05—9,25 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg
Płaćizny po złotej hriwnje.

	12. 6.	11. 6.		12. 6.	11. 6.
Pšenica	—	—	buny	8,75-9,50	8,50-8,25
rožka	—	—	woka	7,50-8,00	7,50-8,00
ječmjeń, nal.	169-173	167-171	módre lupiny	6,25-6,75	6,25-6,75
ječmjeń	—	—	žołte lupiny	9,00-9,60	8,75-9,35
wows	181-185	179-183	zeradella	7,75-8,75	7,75-8,75
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšenč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	6,40	6,20
ržana muka	23,40	23,40	such. (ruhanč.	—	—
pš. wotruby	12,00	11,75	běrni, kruški	7,45	7,35
ržane „	11,75	11,60	syno, 50 kg	2,00-2,50	
raps „	—	—	ržana stoma	9,70-7,8	
hróch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0	pšenč. „	0,60-0,70	
lane symjo	—	—	wowsna „	0,70-0,80	
pjeluški	9,50-10,0	9,40-9,70	ječna „	0,70-0,80	

Płaćizna za pšenicy za wupłodźerja 190 193 195
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 160 163 165

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

12. junija 1934 — Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 266

Połnomjasne, wukormjene, najwětšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	—
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	31—34
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	28—30
Mjenje picowane wšěch starobow	23—29

Byki: 436.

Połnomjasne, wurośćene, najwětšeje rězneje hódnosće	30
Połnomjasne, młódše	27—29
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	23—26
Špatne	19—22

Jałojcy a krowy: 536.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwětšeje rězneje hódnosće	25—28
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwětšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	20—24
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	16—18
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	11—15
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 2590.

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	45—48
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	36—42
Špatne (3.)	28—35

Wowcy: 5511.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	31—32
Starše wukormjene (2.)	29—30
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	18—28

Swinje: 16 576.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	50
Wukormjene	38—40
Mjasne	35—33
Špatne	33—35
Rancy a kundrosy	37—38

Zamołwity za spisnéelski wobsah: A. Dučman, za nawěšćki dr. J. Cyž, wobaj w Budyšinje. D. A. V. 1934: 2702.

Pytam hnydom městno jako
hospodaŕ
abo wulki wotrok
Bliže zhonište we wudawaŕni Serbskich Nowin

Spušćomna
holca
so k 1. julijej do ratařskeho dźěła pyta
w Časecach čo. 9

Pytam spušćomneho
pohonča
hnydom abo k 1. julijej
Donat w Nuknicach

3 centnari dobreho
syrjeńtneho kolija (dołhi)
na předań pola **Pawoła Knježka** we Wučkecach čo. 7

Garliny
[illegible] a płaćizny hódne pola
Kurta Erlera w Budyšinje na Žitn. wit. 28

Žnjećske mašiny
za wšě zaměry, nowe a trjebane, ma wulki skład firma
Hermann Künzel
w Budestecach
Telefon čo 219. Stajne a dobre posłušenje nastupajo reparatury, narunanki a montažu.

Móšeń je so zhubiła na puću z Hórkow do Bóšic. Přećelny namakaŕ njech ju wotdaja w Hórkach čo. 21 c

Dary k firmowanju
mušace a žonjace naručne časniki
złote a sćěborne twory
nože a wildički
kupuje**će** reelnje a płaćizny hódno we
wotrjadnym wobkhodźe firmy
Johannes Riedl
časnikowy mišter a złotnikaŕ
w Kamjenicu
Při Mjasowej podtroži

Jězdne rjady „Blitz“
lěćne wudaće 1934
płaćizna 1.— hr.
hromadźe z wosebitym zešiwkom za autobusy na předań
w Serbskej knihaŕni

Pomocnik w ćežkim času — Ideal čistoty:
Persil

Čitajće
Serbske bajki a nałožki w Błótach
kotrež je zezběraŕ a wudaŕ njedawno zemrěły wulki přećel našeho luda
Wilibald v. Schulenburg
Kóždy, kiž chce něšto wo bohatym pokładźe bajkow a nałožkow našich Delnjoserbskich bratrow wjedźeć, dyrbi tutu knihu čitać.
Je rjenje z pjerokrezbami wudebjena a płaći jenož **2,00 hr.**
w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Chceš-li wěcy spěšnje čišćić, z ATA dyrbiš ty je rjeđić. ATA čiści, rjeđi spěšniše, tuńšo a teŕ wjele swětliše.

Boucle-jowe tepichi
ložowe předtožki
reform. ložo
za jara tunje płaćizny
Paul Korn
na Hošic hasy 21
specialny wobkhod

Derje zakhowany
plušowy sofa a dwaj plušowej stołaj, stoł k leženju, wisnca lampa
za elektrisku swěcu,
regulator z bijadłom
tunjo na předań
w Kamjenicu, Budyšskaŕ dr. 17, II

KVG
Kóždu srjedu w 14 hodźin wot Serbskeho Doma
jězby do módreho
16. a 17. junija: **2 dnjowska jězba do Potsdama-Barlina.** Bliže w přijećelowanych: MER-Büro, tel. 2140, Dürerowy dom, telefon 3210, a Kraftverkehr Freistaat Sachsen akc. tow., telefon 2561.

Wšě čišćerske dźěła
tunjo a w dobrym wuwjedźenju
w čišćerni Serbskich Nowin

50lětn. khorhojowy jubilej
wojerskeho towarstwa w Pančicach
njedźelu 17. junija 1934
Wot 12—18 hodźin: Powitanje zwonkownych towarstwow a hosći před Pančićanskim hosćencom. W 14 hodźinach: Swjedźeński dań přez wjes. Swjedźeńsku rěć zmjeje Jeho kralowska wysokosć knjez Pater Jurij, kotraž so z wótŕerećakom w Klóstrskim dworje rozesćelo. Wutrobnje wšěch přeprošuje **Wojerske towarstwo.**

Słowniki
k wudospolnjenju a nawuknjenju serbskeje rěče (najdrohotnišeho zemskeho pokładu) dostanjeće we wšelakich płaćiznach a wuwjedźenjach w **Serbskej knihaŕni w Budyšinje na Lawskich hrjebjach čo. 4**

Po krótkich ćerpjenjach ze swjatymi sakramentami wobstarana wumrě wčera wutoru 12. junija w nocy w 2 hodź.

wudowa Katarina Frenclowa
rodź. Wićazec
we starobje 77 lět, 11 měsacow a 5 dnjow.
Wo pobožnu modlitwu za njeboćičku so nutrnje prosy.
Zrudni zawostajeni.

W Kukowje, 12. junija 1934.

Pohrjeb je přichodny pjatk rano we 8 hodźinach na pohrjebnišću w Khrósćicach.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čłowjeskeho znjezbožerija z 1000 hr. — hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běrny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 136 — Budyšin — Štwórtk 14. junija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Goebbelsowy wopyt w Waršawje

Wčera popołdnju krótko do ½4 hodź. je němski minister dr. Goebbels ze swojimi přewodnikami we wulkolětadle „Generalny pólny maršał z Hindenburg“ na Waršawske lětanišćo dolećał. Lećenjo je njehdźe 3 hodźiny trało. Němski wupósłanc z Moltke ze sobustawami wupósłanstwa, zastupjerjo pólskeho knježerstwa a někotrych Waršawskich wyšnosćow, k temu pólscy a němscy nowinarjo lětadło wočakowachu. Dr. Goebbelsa powitachu němski wupósłanc z Moltke, znutřkowny minister Pieracki, jako zastupjerjo pólskeho knježerstwa, ministerialny direktor Dembicki, kabinetowy šef zwonkowneho ministra a Waršawski wójwoda Jaroszewicz.

Před němskim pósłanćstwom, hdźež dr. Goebbels bydli, čakaše mnoho wćipnych, kotřiž chcychu ministra rad wohladać.

Sylny začišć dr. Goebbelsoweho přednoška

Přednošk w sali kluba Waršawskeho měšćanstwa započa so někotre mjeńšiny po 6 hodź. Přeni hosćo přińdźechu hižo krótko do 5 hodź. a ½6 hodź. běše sala hižo přepjelnjena. Nimo pólskich ministrow a němskeho wupósłanca wobdźělichu so skoro wšitcy pósłańcy z wuwzaćom sowjetskeho, wšitcy wupósłańcy ze swojimi zastojnikami a wojeńskimi atašejemi. Dr. Goebbels přednošowaše přez 1½ hodźiny dołho, a přitomni jemu z najwětšej kedźbliwosću posłuchachu. Jako běše prof. Zeilinski powitańske słowa porěčał a swoje wjesele nad wopytom němskeho ministra we Waršawje wuprajił, postany dr. Goebbels pod sylnym přiwyskom, zo by wo „nacionalsocialistiskej Němskej jako faktoru europskeho měra“ rěčał.

Dr. Goebbels na to pokaza, zo njeje lohko nacionalsocialismus wukrajnym připosłucharjam dokładnje rozłožić. Zo pak wón to njedźiwajcy teho spyta, čini to tehodla, dokelž wě, zo so bjez znajomstwa nacionalsocialistiskeho zmyslenja nowočasna Němska njemóže zrozumić. Wón dźakuje so sprawnje, zo so jemu móžnosć k temu dawa.

Wón rjekny, zo je nacionalsocialismus typiski němski zjew. By było wopaki myslić, zo chcył nacionalsocialismus polo swojeje dźěławosće přez mjezy Němskeje wupřestrěć. Wón spokoja so z połnym wědomjom z rozrisanjom nadawkow, kiž ma w Němskej w znutřkownym a zwonkownym nastupanju dokonjeć.

Potom minister wo byću nacionalsocialistiskeje rewolucije rěčeše. Wón wuzběhny, zo Němska ženje njeje knježerstwa měła, kiž by so kaž nětčiše mohło na přihłosowanje šěrokich worštow luda powołać. Lud a knježerstwo w Němskej staj jene. Zmysł nacionalsocialistiskeje revolucije je tón, zo by němski narod so do luda přetworił. Revolucija běše zběžk rozsudźenosće přećiwo politiskej zaspańnosći. To so widomje na polu hospodarstwa pokazuje. W tutym zwisku dr. Goebbes wulke natwarne dźěło zańdźenych 17 měsacow wopisowaše. Po tym porěča słowa wo pomjerje nacionalsocialistiskeje revolucije k wumělstwu.

Najhórje zrani porok, jako by nacionalsocialismus duchowne ttyranstwo był. Wón pak je stworićerskeje mocy naroda zaso wuswobodźił. Wón přećiwja so anarchistiskemu marxismej a kommunismej.

Pokračujo w swojim přednošku zaběraše so minister dr. Goebbels ze židowskim prašenjom. Při tutych słowach běše wosebite hibanje w sali spóznać. Židźa wobknježachu wšitkón kapital a k temu nowinarstwo, pismowstwo, dźiwadło a film, tehorunja lěkarski a prawizniski staw, k temu jenož 0,9 procenta wobydlerstwa wučinjachu. Dr. Goebbels wobroći so přećiwo wudawanju, jako by nacionalsocialismus ze swojej propagandu systemy druhich ludow podrěć chcył. Němcy česća kóždy druhi lud, kiž swoje nadawki po swojim karakteru přewjedźe. Nacionalsocialismus nima žaneho mjezynarodneho pósłanstwa w namocnym zmysle dopjelnić. Komunismus chce druhim ludam swoje mysle nanuzować, zo by je do swětoweje revolucije sćahnył. Nacionalsocialismus česći pak swojoraznosć kóždeho luda.

Młodźi Němcy dopóznaju, zo w Europje žaneho prašenja njeje, kiž by k wójnje dowjesć dyrbjało.

Skónčnje němski minister dr. Goebbrls hišće wo dorozumjenju Němskeje s Pólskej rěčeše.

Adolf Hitler zetka so z Mussoliniiom

Hižom dołho staj sebi šef italskeho knježerstwa a němski kancler přaloj, zo byštaj so wosobinscy zeznaloj a so wo powšitkownym politiskim položenju wuprajiłoj. Dźensa nětko so wobaj wjednikaj w Bjenadkach (Venedig) zetkataj.

Mussolini je hižom srjedu do Bjenadkow přijěł. Štwórtk **dopołdnja wočakowaše so na lětanišću** němski **kancler Adolf Hitler.** Jeho přewodźeše adjutant Brückner, nowinarski šef nacionalsocialistiskeje strony dr. Ota Dietrich, němski zwonkowny minister z Neurath a nukotři zastojnicy zwonkowneho hamta.

Wosebite dwórnišćo za zjězd w Nürnbergu

Zjězd nacionalsocialistiskeje strony tež lětsa zaso hobrske syły luda do Nürnberga přiwabi. K temu „Völkischer Beobachter“ pisa, zo su přistejne městnosće z nazhonjenjow lońskeho léta wukle. Do teho słuša, zo je cyle nuzne, zo so dwórnišćo w Nürnberg-Dutzendteichu wutwari. Nowy twar dwórnišća je hižom hač do prěnjeho poskhoda natwarjeny. Před Dutzendteichskim dwórnišćom so tež wjetše naměsto za wobkhad připrawi. Zo by so trěbny čas wužił, dyrbi so z dźela w tšoch wotdźělach wob dźeń dźěłać.

Mały namjezny wobkhad mjez Němskej a Awstriskej so zastajił

Pokazujo na posledne nadpady w Voralbergu je nowy Vorarlbergski bjezstrachowy direktor wyšk Petrowić poručił, zo ma kóžde přestupjenje mjezow w malym namjeznym wobkhadže mjez Vorarlbergskej a Němskej tukhwilu hač k dospołnemu wujasnjenju nadpadow přestać. Wuwzaća płaća jenož za tych, kotřiž w Němskej šulu wopytuja abo dźěłaju.

Srjedu powě so zaso wo nowych nadpadach. Tola zwjetša wšak při pospytach wosta. We Winskej telefonowarni rozbuchny z čornym pulvrom napjelnjeny šrapnell a načini tójšto škody. Na Winsko-Bratislawskej železnicy hišće na Winskich leżownosćach so kolije wobškodźichu, čahi pak móža jězdźić. Wo spytanym wobškodźenju železnicy powěsu też z Niklasdorfa w Hornjej Awstriskej. W Burgenlandskej su so mnohe telefonowe a telegrafowe groty přerězle. Na kolije połnócneje železnicy w Němskim Wagramje w Delnjej Awstriskej so nadpad z rozbuchadłom sta.

Hamtske městnosće su w poslednich dnjach we swojich wozjewjenjach awstriskich nacionalsocialistow winowale, zo su za nadpady poslednich dnjow zamolwići. Winske hamtske nowiny su spytałe dopokazać, zo wo nadpadnikach wědźa, tola njepraja, kajkej stronje tući přisłušeja.

Litwinow pola Neuratha

Ruski zwonkowny kommisar Litwinow je srjedu dopołdnja jako přez Barlin pućowaše, němskeho zwonkowneho ministra, swobodneho knjeza z Neuratha wopytał.

Siamski kral přindźe do Drježdźan

Po wozjewjenju kralowskeho siameskeho konsulata w Kölnje budźe siamski kral wot 2. hač do 25. julija w Němskej přebywać. Jeho puć powjedźe z Barlina do Drježdźan, Lipska, Nürnberga, Mnichowa, Hornjeho Amergawa, Stuttgarta, Heidelberga, Frankobroda n. M., Kölna a wot tam do Brüssela.

Francowska powyši znowa kredity za wójsko

W francowskej komorje je so rozprawa wudźělila, wo dodatčnych kreditach, kiž knježerstwo za zakitanje kraja žada. Zwopředka běše knježerstwo 2980 milijonow frankow kredita žadało. Nětko pak knježerstwo po přemjenjenjach 3120 milijonow frankow žada.

Dodatčne kredity so w jenotliwym takle zestajeja:

Wójnske ministerstwo 1275 milijonow frankow (prjedy 1175 milijonow), mjez nimi 220 milijonow za artilleriju a 1055 milijonow za pioněrow.

Wójnske namórnistwowe ministerstwo 865 milijonow frankow (prjedy 825 milijonow frankow).

Wojeńske lětarstwo: njepřemjenjene 980 milijonow frankow.

Zjednoćene staty bieru też twory jako wotpłaćenje dołha

Amerikanske knježerstwo je na jendźelsku wotmołwu wo wójnskim dołzy wótrje, tola wěcownje wotmołwiło. Wono rjekny, zo mohło jendźelske kralestwo swój dołh w tworach wotpłaćować, jeli to z pjenjezami njemóže. Amerika by gumi, cyn a podobne surizny rad přijimała. To zrozumimy, dokelž Zjednoćene staty wurjadnje wjele gumija za swoju awtowu industriju trjebaju.

Nowa napjatosć w Španiskej

Před někotrymi njedźelemi je španiske knježerstwo zakoń za ratarstwo, kiž je katalanski parlament wobzamknył, statnemu sudej republiki k přepruhowanju přepokazało, zo by zwěsćił, hač ma w tutej należnosći Kataloniska abo španiski sejm rozsudźić. Statny sud je rozsudźił, zo Kataloniska nima prawa k reformje ratarstwa zakonje wudawać. Tutón wusud je w Kataloniskej wulke rozhorjenje zbudźił. Katalanski president wutoru sejm do Barcelony zwoła, zo by so k temu wuprajił. Sejm wothłosowaše wo „nowym“ ratarskim zakonju, kiž so staremu dospołnje runaše a so jenohłósnje přija. To woznamjenja, zo Kataloniska centralnemu knježerstwu posłušnosć zapowěduje.

Wutoru zdobom 21 zapósłancow kataloniskeje lěwicy z Madridskeho parlamenta wustupi. Dyrbjeli so też hišće socialdemokratoju přizamknyć, potom by so stejišćo centralneho knježerstwa strašnje pocežiło.

W Barcelonje wozanmjenješe skhadźowanje katalanskeho parlamenta wulke wustupjenje za auto-

nomne Knježeŕstwo. Sta katalanskich a separatistiskich khorhojow zmahowachu so nad sytu luda, kotraž po tysacach liče̊e a při wozjewjenju wunoška wothłosowanja hrimotacu sławu na Katalonisku wunjese. Lud so na katalonskich prawicarjow złobi, dokelž při ratařskim prašenju na stronje centralneho knježeŕstwa stejachu.

Nowa japanska nota na Chinu

Japanski zwonkowny minister Hirota je generalnemu konsulej w Nankingu poručił, zo by chinejskeme knježeŕstwu nowu notu přepodał. Tuta nota zaběra so z podawkom japanskeho zastupjerja w Chinje a z njepřečelnym pisanjom chinejskich nowin w zwisku z tutym podawkom. Chineske nowiny mjenujcy wobkrućeja, zo su japanske hamtske wyšnoście Kuramota same wotwjedłe a chcedźa Chinejzow wotwjedźenja winować.

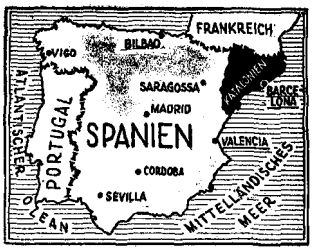

Khartka w Španiskej
ze samostatnej provincu Katalaniskej.

Dźĕłodawarjo, wjednicy dźĕłařnjow, předstejerjo wyšnoścow!

Kaž je „Freiheitskampf“ wozjewił, wobhlada stabowy wjednik dr. Ley, wjednik němskeje dźĕłoweje fronty, přichodnu

wutoru 19. junija 1934

w Drježdźanach cyłu saksku politisku organizaciju. W bližšich dnjach so jenotliwi politisey wjednicy we Budyskim wokrjesu na Was wobroća z prośtwu wo wuswobodźenje ze służby za tutón dźeń, zo bychu so mółli na wobhladanju wobdźĕlić. Chcemy stabowemu wjednikej stron. tow. dr. Leyej pokazać, zo je P. O. (politiska organizacija) kóždy čas hotowa, po přikazu so z razom zastajić, a zo by so to znóžniło, cheył jako wokrjesny wjednik Budyskeho wokrjesa prosyć, zo by so politiskim wjednikam dowol přizwolił.

Sława Hitlerej!

podp. **Martin**, sob. němsk. sejma,
wokrjesny wjednik.

Ze Serbow

W Budyšinje, 14. junija 1934.

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 744, hygrometer +3, thermometer wo dnjo +28. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer +5, thermometer +14. —Nadźija na dość zaso přichodźa. Wyšina, kiž nětkle wjedro w našich kónčinach wobknježa, so k Balkanej hiba. Nižina z wječora Jendźelskeje a nižina nad Skandinawiskej stej sebi bliže přišłej a so najskerje nad Połnócnym morjom zjednoćitej. Nětko pola nas wjacy zymne wětry njeduja, při wložnišim mórskim powětře budże tu jara ćopło. Wulka ćopłota tu a tam njewjedra přinjese. Potom drje wložniši čas zastupi. — Jutře pjatk słónčko 3.45 hodźin skhadźa a so 8.15 hodźin khowa. Měsačk skhadźa jutře rano 6.32 hodźin a khowa so wječor 10.41 hodźin.

— **Wuhlady na wjedro za jutřiši pjatk: Ćopło a k njewjedram pokhilene.**

*

— **Wysoka staroba.** Knjez kantor Kaplef na wotpočinku, kotryž je lětdźesatki dołho Michałskej šuli a wosadze z přikładnej swěru słužił, je zańdźenu pónđźelu mohł swoje 83. narodniny woswjećić, hdyž runje pola swojeho syna, knjeza fararja Kaplerja w Budyšinje, na wopyće přebywaše. Njedawno skhoriwši, je so wón zso na zwjesełace wašnje zhrabał. Bóh daj, zo by so jemu hišće dołho k wjeselu jeho swójbnych a přećelow nětčišа čerstwosć a čiłosć dale zakhowała.

— **Pósłski autobus z Budyšina do Budestec.** Při składnosći domzniskeho wječora w Budesetcach pojědže sobotu 16. junija wječor 23.15 hodź. hišće wosebity pósłski autobus z Budestec, wot „Hajnkownje“ do Budyšina.

— **Saisonske doskónčne předawanje 1934.** Po zhromadnych zasadach sakskich industrijowych, wikowanskich a řemjesłowych komorow za přewjedźenje saisonskeho doskónčneho předawanja 1934 běchu mjez druhim jenož bĕłe gardinowe a zawĕškowe tkaniny předawać dowolene. Po nowišim wozjewjenju komorow je so tuto wobmjezowanje spuščiło. Potajkim smědźa so **wšě druźiny gardinowych a zawĕškowych tkaninow** w saisonskim doskónčnym předawanju předawać.

— **Wobsedźeć so pyta.** W dwĕlomnym wobsedźenstwje namakachu so 3 posleśća z čĕmnoćerwjenym wupjerkom, dwě stej z „W. L.“ a „G. L.“ ze čornym wušiwanjom woznamjenjene, třeće nima woznamjenjena; kofrowy gramofon, čorny kofr z niklowymi rózkami a niklowymaj zamkomaj, čĕmnobruny vulkanfibrowy fofr, 70×40×17 cm wulki z mosaznymaj zamkomaj, jasnobruny vulkanfibrowy kofr 65×40×17 cm wulki z mosaznymaj zamkomaj a kofr z plećizny, kiž je mórskej trawje podobny, ma kožany rózki, kožane přimadło a zamkadło a je 70×40×17 cm wulki. Mjenowane wěcy su so zwĕsćile a khowaju so na Budyskim kriminalnym wotdźĕlenju. Woprawdźići wobsedźerjo tutych wo cow abo wosoby, kiž móža k temu něšto zdźělić, so proša, zo bychu na kriminalne wotdźĕlenje w Budyšinje na hrodže Ortenburgu, telefon 2802, přišli.

Z **Budestec.** W zjawnej zhromadźiznje w „Hajnkowni“ 11. t. m. rĕčeše wokrjesny wjednik Sterzing z Pirna. Přednošk měrješe so přećiwo škarakam a swarjakam a namaka powšitkownje wulke připoznaće.

Z **Budestec.** Kónc zańdźeneho tydźenja so sydliško na kromje wsy zbĕhaše. Pjeć rjanych dwójnych twarjenjow steji při Kózłowskim puću při wosadze. K zbĕhanju bĕše so nimo sydlerjow a jich žonow tež gmejnska rada zešła. Wšelake rĕče so dźeržachu potom so wšitcy k wjesełej towaršnosći w Rösikec hasćencu zańdźechu.

Z **Budestec.** Při tydźenju za wobkhadne woćehnjenje je tudomna policija w wozjewjeńskim kašćiku na Horakec šewcowni wobrazy wupowĕsnyła, z kotrymiž na ćežke znjezbožeńja poslednjeho časa pokazuje. Móžemy kóždemu doporučić, zo by sebi wobhladał wobrazy, dokelž wo wobkhadźe jara derje powučuja.

Z **Radworja.** Tam, hdźež železnica na Budysko-Wojerowskej čarje puć mjez Radworjom a Khasowom přejedźe, so nĕtkle wosebity signal postaji. To je wosebje tehodła nuzne, dokelž železnicu, hdyž wot Radworjskoho dwórnišća do Khasowa jědže, wot puća njewidźiš. Cah tam w dole, kotryž je z kefčinu wobrosćeny, jědže. Nĕtko pak budźeja swĕcy wšelakeje barby pokazować, zo cah jědže a samo kak daloko je. — Derje by było, hdy bychu tajke swĕcy tež při puću do Łupoje byłe. Překhod železnicy je tam njewobstražowany a w bliskości wsy móže so tež lóžo njezbože stać hač na swobodnych pućach.

Z **Radworja.** Zo bychu tež pola nas ludźi a dźĕći nawučili, kak maja so na pućach, njech pĕši, ze kołom abo z wozom, njech na wsy abo w mĕsće, zadźeržeć, mějachmy tu wutoru na wsy wosebitu wukubłańsku hodźinu. Z Budyšina přijědže awto ze rĕčadłom. Hnydom z praktiskeho žiwjenje spóznachmy, kajke zmylki so na pućach a hasach činja a kajke njezboża móžeja přez nje nastać. Ludźo pak, kotříž nimo dźĕćchu abo jědźechu, so rjenje dźiwachu, hdyž jim zjawnje a tak wótře, zo móžeše skoro cyła wjes słyšeć, swědomjo přepytachu a jich na přestupjenja wobkhodnych zakonjow kedźbnych činjachu. Powšitkowne smjeće kwitowaše potom kóždy raz tajke powučenje. Sulske dźĕći so na tutej wukubłańskej hodźinje wobdźĕlichu. Wobžarowali jenož smy,

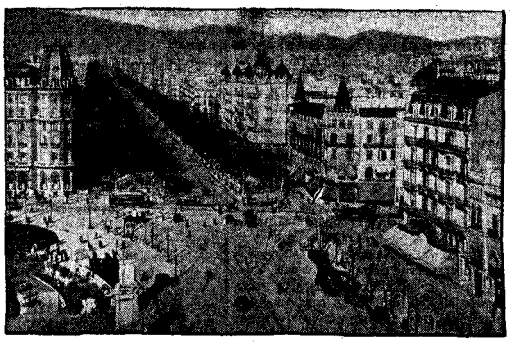

Hłowna dróha w Barcelonje, katalanskim hłownym mĕsće.

W Španiskej je nowa kriza wudyriła. Katalanscy lĕwicarscy zapósłancy wopuščichu španiski sejm ke protestej přećiwo španiskemu centralnemu knježeństwu. Na to so wobydlerstwo katalonskeho hłowneho města Barcelony z wjeselom wopoji.

Tři lĕta w Ruskej

Originalna powĕść z Napoleonowych wójnow.

Spisał M. A. Kral.
Přećišć z „Łužičana“ 1866.

17] (Pokračowanje.)

Zwonkownje bĕ drje změrowana a swoje hospodarstwo derje zastarowaše, ale we wutrobje so nadźija žehleše, kiž jejne mocy přeco bóle podrywaše. Wona so na přichod zepjeraše, na přichod tak njewěsty! Tola sylzow wjacy njeměješe w swojimaj wočomaj, hdyž rucy styknywši přez wokno k ranju hladaše. Sylzy bĕchu so hižom dawno z horcej nadźiju wuronile. — Naša wjeselosć bĕše tež cyle preć, jako tajku hłuboku bolosć a sćerpliwosć widźachmy; mějachmy wutrobne žełnosće z jejnej zrudobu. Kóždy dźeń so nas wona praješe, hač snano luby syn tola skoro njeprińdźe. Kóždy dźeń před wječorom hladaše přez wokno k ranju za jeničkej pruhu złoteje nadźije. Ale wšitko bě podarmo, a wona bu přeco změrniša. — Nam pak činješe čim wjetšu dobrotu, wboha mać, mějo, zo budźeja za to tola tež jejnemu lubemu synej w cuzbje dobrotu wudźĕleć. — My spóznachmy, zo drje jejne bĕdne žiwjenje ke kóncej khwata, přetož wona dźeń wote dnja na mocach woteběraše. Přeco dlěje při dźĕle we hłubokich myslach steješe; so drje na khwilu zhraba, kaž by jej nadźija znowa wutrobu zahoriła; ale z kóždym dnjom buchu jej hodźinki dlěše; přeco dlěje wona přez wokno hladaše. — Tak pominychu so někotre njedźele, hač raz luba mać nam rjekny: „Dźensa přińdźe zawěsće mój luby syn; je-li so dźensa njewróći, ženje wjacy njeprińdźe.“ To bě dopołdnja a my so z njeju rozžohnowachmy a jěchachmy na swoju służbu. Jako pak so na pózdnym popołdnju zaso domoj wróćichmy a ćicho dó jstwy zastupichmy, sedźeše bĕdna hospoza, wóčcy zańdźeliwši, na stole při woknje, kiž bě k ranju wobročene. Rucy měješe kaž k wokošenju we wulkim wjeselu wupřestrjenej, přetož dźensa bě luheho syna wokošała — w njebjesach. — My smy ju potom hišće wšitcy k rowu přewodźili a so na to wotsal pušćili.

*

Jako domoj přińdźech do wótceneho kraja, bě wón do dweju kruchow roztorhnjeny a też naš luby serbski splah bě rozdźĕleny do dweju dźĕłow, tola wěšće nic we wutrobje. Nĕtko buchu cuzbnicy wot ruskeho wójska wotdźĕleni a domoj rozpušćeni. Tak też ja swoju swobodu dostach, ale nic na dołho; dyrbjach čahnyć ze sakskim wójskom na wječorne strony Europy, do njeměrneje Francowskeje. Napoleona bĕchu na kupu Helenu dowjezli a w Parizu noweho krala ze stareje swójby postajili, a teho dyrbjachmy škitać před samsnymi poddanami w mjenje tych mócnarjow, kiž bĕchu wĕčny měr mjez sobu sčinili.

„Wĕčny měr“, rjane słowo! ale kak dołho budźa ludy hišće tebje wočakować?! To budźe drje tež wĕčne wočakowanje! Krej přeleće njepřestanje, doniž ludy mócnarjam mječ z ruki njetorhnu, potom snano budźa lĕpše časy. Ale hdy so to stanje? Wjele krwě budźe mjez tym so hišće k njebju wolać, mjenja mnohich městow a wsow budźa mjez hišće njebjo počerwjenjeć. Na bitwišćach knych je dospołnje widźeć, zo z krwě žane zbože rosć njemóže, žane róže wĕčneho pokoja so njehaju, ale wjele bóle wósty přichodneho wjesela myli. Lud so pjerje — wjerch pak bje Wjele slubow nam činjachu po tamnych bitwach poleonowych, ale dóstali smy mało. Što pomha wšitkim mojim towaršam přichodne zbože, hdyž tola wjacy domoj wróćić njemóžachu, ale dyrbjachu zbližnyć na honach sewjernych?! (1866) A hdyž so na so pohladam, mi so hišće do dźensnišeho dnja nětón za to podźakowal njeje, zo sym też swoju krej preleć dyrbjał w cuzbje, ale kajki dźak dyrbjał žadać wšak tola žadyn dobry płód z krwě njezrosće. Ja chcu spokojom być, hdyž junu po wotwolanju z tuteje časnosće wšĕch swojich lubych zaso namakam, kiž su so prjedy mnje wróćili do wĕčneje domizny. Chcu so spokojić, přetož mój row budźe tola we wótcowskej zemi; młodemu narodej pak přiwołam zbožo na přichodne časy.

W Šuli na Sokolcy pola Budyšina 1866. M. A. Kral
Kónc.

zo so njemóžachmy na wučbje w měšče wobdźělić, dokelž je wjetšeho wobkhoda dla hišče zajimawša.

Z **Radworja.** Je znate, zo rostliny w suchich abo im hewak njepřijomnych časach zahe kčeja. To skutkuje samo hišče w rostlinach, kotrež so tohodla hišče njetrjebałe bojeć, zo zahinu, dokelž so človjek wo nje stara. Tak kčeje nětkle, w prěnjej połojcy junija w zahrodcy knjeza překupca Bamža nazymska swětka dalija. Ma někotre cyle wěsće rjenje wuwite kčenja. To je cyle wěsće něšto, štož w tak zažnym času hewak hišče njenamakaš.

Z **Dobrošic.** Před nětšo dnjemi woswjeći knjez Jan Sipšik ze swojej mandźelskej w čělnej a duchownej strowosći w kruhu dźěći a wnučkow swój sćěborny kwas. Přejemy jubilaromaj, kotrajž tež pilnje Serbske Nowiny čitataj, tež do dalšeho přichoda wšo najlěpše.

Z **Jasenicy.** Zańdenu njedźelu wječor zeńdźechu so „Bjesadźenjo" w nahladnej lišbje pola Handrikee k měsačnemu posedźenju. Jako běchu nimale wšitcy tu, wotewri předsyda knjez Juts zhromadźiznu z katolskim postrowom a powita wšěch přitomnych nanajprjedy hišo. K zawodej wuspěwachmy spěw „Rjana Łužica". *Na to přečita* předsyda přeprošenja na swjedźeń 50ětneho jubileja Pančičanskeho wojeńskeho towarstwa, na kotrymž so korporativnje wobźěłamy. *Potom powědaše nam wyskodostojny* knjez wosadny farar Wjenka něšto wo muhamodanskej wěrje a jeje natožkach. Rady jemu přinosłuchachmy, dokelž bě to tola za nas něšto noweho a tak zdobom powučace. Z mócnym přikleskom dźakowachmy so za jeho tak jara zajimawe a powučace słowa. Wuradźowachmy hišće wo někotrych towarstwowych naležnošcach, na čož předsyda derje wopytanu zhromadźiznu skónči.

Z **Kukowa.** Njenadźicy wupuści nas naša přikładna wjesnjanka Kata Frencłowa rodź. Wićazec. W swajtym měrje běše žiwa a zrědka poréča z někim. Stajnje khodźeše swoje puće a wuhibowaše so zły a njeznjesliwym ludźom. Jeje najrjeńši puć běše do cyrkwje, do domu Božeho. Tudy móžeše swoju wutrobu wusypać. Nimale hač do poslednjeho dnja tam khodźeše. Nětko je sebi po nju njesmilna smjerć přišła a leži nětko w poslednjej pyše na marach. Pobožni wjesnjenjo khwataja k njej na póstwječor. Njebočička njeje swojich wósomdźesaćin dočakała. Běše 77 lět stara. Pjatk rano we 8 hodź. budźe naša wjesnjanka do poslednjeho zeńskeho bydleńčka na Khróščanske pohrjebnišćo położena. My pak nocheemy z čichim „Wótčenašom" *na nju pozabyć.* R. i. p.

Z **Różanta.** Njewěšeny wuspěch měješe w našej wsy wabjenje do NS-ludoweho spomožerstwa. W běhu *něhdźe tydźenja* so 15 nowych sobustawow za tutón walkotny skutk lubosće w zmysle Adolfa Hitlera dobu, zo je Różant hižo do skóńčenja wabjeńskeho ty*dźenja* wysoki zaměr wokrjesneho wjednistwa, zo ma 10 procentow wobydlerstwa ze sobupomocnikom być, połnje docpěł. Wšitkim nowodobytym pioněram dołoži wěcy so z tuym wutrobny dźak prajić. Naš bliši nadawk njech je, zo tamnych někotrych dobudźemy, kotřiž hišće z boka stoja. „Serby pokročuja!"

*

—W katolskich serbskich wosadach budźa nětko wšudźe firmowanja. Kóždy firmowański kmótr chce rady někajki rjany dar swojemu mótej k temu ważnemu dnjej poskićić. Najrjeńši dar je a wostanje rjana kniha abo druha nabožna wěc. Firma Dilger při Mjasowych jětkach w Budyšinje ma za tutu přiležnosć najwjetši wubjerk.

Wozjewjenje wokrjesneho honjeńskeho mišra w Różborkskim wokrjesu

Wokrjesny honjeński mišter wozjewja, zo so ze pjenježnym khłostanjom hač do 150 hriwnow abo z jatbu hač do 2 njedźeli pokhłosta, štož ptački łóji, mori, jich jeja bjerje a hnězda wobškodźi, škitace zwěrjata a jich jeja předawa abo kupuje abo wikowanje z nimi podpjeruje. Do tychle postajenjow słuža tež ničenje jejow a hnězdow dźiwich hus, kačkow, kopjow, wysakow, bažantow, kurwotow atd. Jeja rybornakow smě jenož zběrać, štož ma honjtwinske prawo.

Štož zarunanje za škodu dźiwiny žada, dyrbi swoje žadanja w běhu tšoch dnjow, kaž bórzy je wo tym zhonił, pola wjesneje policajskeje wyšnošće, postajkim pola hamtskeho předstejićerja teje gmejny, do kotrejež wobškodźena ležownosć słuša, pak pisomnje pak ertnje do protokolla wozjewić. Štož tónle čas zakomdźi, swoje žadanja zhubi.

Wusudźenja

§ 4 lěta dołho je so 52 lět stary Grstav Erwin Schade ze Zemic prócował, zo by so jemu přinošk do wjesneje khorobneje kasy we wysokosći 4.80 hr. wróćił, kotryž je so po jeho wuprajenju jemu w lěće 1930 wot khorobnych pjenjez woćahnył. Kónc julija t. l. běše so jako khory zamołwił a njesmědźeše postajkim z domu wuńć. Po wuprajenju někotrych swědkow pak je so wječor 20. julija 1930 na dwórnišću w Zemicach widźał. Jako khłostanje za to běše so tamnych 4.80 hr. woćahnyło. Powołanje, kotrež bě přećiwo tutemu postajenju zapodał, so wotpokaza a je so potom tež wot njeho wróćo wzało. Přez to wšo pak njeje naležnosć w měrje wostajił. W oktobru 1933 je w lisće jenemu swědkej wumjetował, zo je wopačnje wuprajił. Běše so jeho prašał, kak chce jemu škodu zarunać a je jemu z wobskórźbu na statne ręčnistwo hrozył. Tutón list přepoda so žandarmeriji a přećiwo njemu so zawjedźe přepytowanje dla wunuzowanja. Při ławniskim sudźe w Bischofswerdach so za winowateho spóźna a bu k 6 njedźelam jastwa zasudźeny. Na jeho powołanje so nětko před wulkej khłostańskej komoru wusud zběhny, wón so wuswobodźi, při čimž sud wułoži, zo je so tak do teje mysle zaběžał, zo je so jemu wonych 4.80 hr. z njeprawdu woćahnyło, tak zo je smě z połnym prawom wróćo žadać.

§ W tajnym posedźenju jednaše so přećiwo 25 lět staremu duchownje nisko stejacemu swobodnemu Pawołej Försterej z Noweje Jasenicy pola Njeswačidła, kotryž so do jastwy wza, dokelž běše so njepóćciwje na dwěmaj holcomaj, holčcy pod 14 lětami a njehornje na zwěrjeću přešoł. W lěće 1930 běše so dla podobnych přeńdźenjow ze 6 měsacami jastwa pokhłostał, při čomž běše so jemu wupruhowański čas přizwolił. Wupruhowański čas so dla nowych přestupjenjow wotwoła. Bu nětko k lětu a 9 měsacam jastwa zasudźeny a čestne prawa so jemu na 3 lěta wotrjeknychu. Nimo teho so do połěpšernje přepokaza.

§ Dla přestupjenja předpismow k škitej nacionalneho knjeżerstwa a tych za nim stejacych zwjazkow před njesprawnymi nadpadami měješe so 46 lět stara Hana zwud. Grohmannowa rodź. Schinkelec ze Sebnicy před sudnistwom zamołwjeć. W januaru 1934 běše so SA-mužej Brehmej wuprajiła, zo jeje z politiskich přičinow do Československeje wućeknjeny syn so wjacy přez mjezy wróćo njezwěri. Potom je wšelake surowosće wo hubjenym zakhadźenju z jatymi na Hohnsteinje poskićiła, kotrež bě wot, na druhej stronje hranicow bydlaceho wnučka, słyšała. Při jednanju so dospołny dopokaz poskići, zo wo hubjenym zakhadźenju w tutym khłostańskim lúhwje so njeda ręčeć a zo wšć tajke wuprajenja su dospołnje wumyslene. Grohmannowa dosta 3 měsacy jastwa, kaž běše to politiski statny ręčnik Löfler namjetował.

Radio

Pjatk 15. junija słyšimy.

Königswusterhausen. Nimo znateho wšědneho programma: 10.10 wo němskim dźěle. 11.30 za maćer. 13 tačele. 19 hudźba za kóždeho. 20.15 hodźina naroda. (Němski spěw w cyłym swěće.) 22 krótki politiski přehlad.

Lipsk. Nimo znateho wšědneho programma: 5.55 za burow. 12 připołdniši koncert. 18.20 zabawny koncert. 19 lětarski alarm. 20 krótki politiski přehlad. 20.15 hodźina naroda. 20.45 wječorny koncert.

Hišće ważne z dnjoweho programma. Barlin: 20.45 symfoniski koncert. Königsberg: 21.05 wječorny koncert. Zagreb: 20.30 komorna hudźba. Waršawa: 19.20 lohka hudźba. Praha: 17 komorna hudźba.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Städtische Freibank Bautzen.

Freitag den 15. Juni 1934 von 14—16 Uhr für die Nummern 40004—4350 — Sonnabend den 16. Juni von 8—10 Uhr für die Nummern 4351—4650

rohes Rindfleisch Pfd. 30 Pfg.,
rohes Schweinefleisch Pfd. 35 Pfg.

Die Freibankverwaltung.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Oeffentliche Mahnung zur Steuerzahlung.

Die am 10. Juni 1934 fälligen Vorauszahlungen auf die **Einkommen-, Körperschaft- und Umsatzsteuer** (monatlich) sowie die am 15. Juni 1934 fällige **Gewerbesteuer-Teilzahlung** sind pünktlich an die Finanzkasse abzuführen. Schriftliche Mahnung erfolgt nicht. Die nicht entrichteten Beträge werden nebst 12% Verzugszinsen vom Fälligkeitstage ab durch die Postnachnahme oder Zwangsvollstreckung eingezogen.

Finanzamt Kamenz, am 7. Juni 1934.

Hospodarski rozhlad

Stwórtk 14. junija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,507	100 pólsk. złotych	47,25
1 jendźelski punt	12,615	100 čěskosł. krónow	10,44
100 šwajc. frankow	81,38	100 franc. frankow	16,50

Barlinska burza běše wčera zaso krućiša. Kurzy akcijow so powšitkownje połěpšowachu. Wiki rentowych lisćinow mějachu trochu njestajnje kurzy.

Barlinske žitne wulkowiki wuznamjenichu so ze słabym poskićenjom wowsa a ječmjenja. Při snadnych synowych žnjach wosta naprašenje z tutymaj *žitnymaj družinomaj* jara žiwe. Kupcy wyše płaćiny přizwolichu. Rožka so derje kupowaše, pšenica pak so ćežko předawaše, jenož za ćežku družinu so kupcy zajimowachu. Pšenična a ržana muka so derje předawaše, wosebje derje pak wotruby.

Wčera płaćeše w Barlinje centnar

pšenicy: 9,50—9,75 hr., — rožki: 8—8,25 hr., — ječmjenja, nal.: 8,55—9,10 hr., — wowsa: 9,20—9,40 hr.

Dźensniše Drježdźanske skótne wiki.

Na skótnych wikach steji dźensa na předań: 22 wołow, 8 bykow, 32 kruwow, 560 ćelatow, 118 wowcow a 143 swini. Pola howjazeho skotu a wowcow je wobkhod bjez wuznama. Ćelata maja jara pomaliki wobkhod a płaćizny tu wo nješto mało popušćeja. Na swinjacych wikach je srěni wokhod, tu su płaćizny wo 1—2 pj. wyše hač zańdźenu póndźelu.

Někotre płaćizny z Drježdźanskich wikow.

Libjała 205 hr., kačata 80—1,20 hr., kury, stare 2,50—3,50 hr., młode 60—2 hr., hołbje 1—3 hr., husy, zarězane 1,20—1,25 hr., kački, zarězane 1,50—1,60 hr. kury, stare zarězane 80—85 pj., młode zarězane 1 hr., karpy 75 pj., šćuki 80—90 pj., liny 80—90 pj., jabluka 25—45 pj., běrny, centnar 4—4,50 hr., po puntach 5 hač 6 pj., jěchańa łohoda 15—20 pj., cybla 10—12 pj., křen 40—50 pj., solotej 5—7 pj., běły kał 30 pj., čerwjeny kał 13—15 pj., sydrojty kał 30—40 pj., pětršilka 50 pj., hromak 40—60 pj., rjewjeń 7—8 pj., butra 1,40—1,50 hr., jeja 9—11 pj.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolljowe symje po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg
Płaćizny po złotej hriwnje.

	13. 6	12. 6.		13. 6	12. 6
Pšenica	—	—	buny	8,75-9,50	8,75-8,50
rožka	—	—	woka	7,50-8,00	7,50-8,00
ječmjeń, nal.	171-176	169-173	módre łupiny	6,25-6,75	6,25-6,75
ječmjeń	—	—	žołte łupiny	9,25-9,75	9,00-9,60
wows	184-188	181-185	zeradella	7,75-8,75	7,75-8,75
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	6,40	6,40
ržana muka	23,40	23,40	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	12,00	12,00	běrnj. kruški	7,45	7,45
ržane „	12,00	11,75	syno, 50 kg		2,00-2,50
raps	—	—	ržana sloma		0-70-0,80
hróch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0	pšeńč. „		0,60-0,70
lane synjo	—	—	wowsna „		0,70-0,80
pjeluški	9,75-10,2	9,50-10,0	jećna „		0,70-0,80

Płaćizna za pšeńcy za wupłodźerja 190 193 195
Płaćizna za rožka za wupłodźerja 163 163 165

Žarowanje wo morwych hórnikow w Buggingenje.

Pohlad na dwór kalijowych podkopkow w Buggingenje při žarowanju wo 86 hórnikow, kotřiž so w podkopkach spalichu. Śěroke woršty wobydlerstwa z badenskim knježerstwom na čole so wobdźělichu.

Swóbne powěsće

Zwěrowanaj: Herbert Maršner w Kamjencu z Hilžu rodź. Ryćerjec w Brěžni.

Zemrěła: Madlena zwud. Šćěpankowa w Křidole pola Kamjenca, 80 lět; khowanje budźe sobotu pop. w 2 hodź. na pohrjebnišću w Čornowje.

Krótke politiske powěsće

— W Barlinje wotměwa so tele dny nowy proces dla zamordowanja Horsta Wessela.

— We wulkim procesu dla wjelepřerady w Opole zasudźichu štyrjoch wobskorženych k 15 lětam khłostarnje, štyrjoch k 12 lětam khłostarnje, dźewjeć k 10 lětam khłostarnje, jeneho k 8 lětam khłostarnje a dweju k 7 lětam khłostarnje.

— Francowske kněježerstwo 15. junija swój dołžny podźěł Zjednoćenym statam njezapłaći.

— W Lodonje su njezasłužerjo před tamnišej radnicu přećiwo dźěłaćerskej stronje z demonstraciju wustupili.

— Bolivijske kněježerstwo je so na Zwjazk ludow wobrońiło a žada, zo by so zhromadźizna Zwjazka ludow z bolivisko-paraguayskej zwadu zaběrała.

Najnowiše z cyłeho swěta

— Pola Uelzena je so njehdźe 1500—1700 jutrow lěsa wotpaliło. Mjeńši dźěl běše stary 70lětny lěs, wjetši dźěl pak 20lětny lěs. Škrička z lokomotivy je pječa woheń zawinowała.

— W Koblenzu su wutoru rano Jozefa Kreiera z Plaidta wotprawili. Kreier běše we swojim času mandźelsku Johannu Frankowu w Plaidtu zamordował a za to běše jeho přisažny sud w Koblenzu 7. decembra 1933 k smjerći zasudźił.

— W Appeninskich horach w Italskej srjedu dopołdnja zemja sylnje zarža. Wobydlerstwo so wustróža, jenož někotre nowotwary so lohko wobškodźichu.

— Pola Kantona w Chinje před někotrymi dnjemi na parniku kotoł rozbuchny. Dźěl parnika so podnuri a njehdźe 100 wosobow do hłubiny séahny. Dotal 68 čěłow z wody wućahnychu. Kotoł běše so přetepił.

Njezda so Tebi, luby čitarjo, na dźensniším čisle Serbskich Nowin něšto spodźiwneho, wosebiteho być?

Napiš nam hnydom, hač so Tebi tuta wosebitosć lubi — abo njelubi! Na Twojim rozsudku budźe zależeć, kak so w přichodźe Serbske Nowiny wudawaja. Wudawki z dopisnicu zjednoćene, Tebi po přeću zarunamy.

* **Biblija njesmě do Ruskeje.** We swojej najnowišej lětnej rozprawje jendźelske biblijske towarstwo w Londonje wozjewja, zo je dospołnje njemóžno, biblije do Ruskeje přinjese. Towarstwo je so w posledním lěće wobmjezować dyrbjało na rozšěrjenje biblijow w ruskej rěči w baltiskich krajach. Do swětowje wójny je nakład lětnje 500 000 biblijow do Ruskeje stał.

Towarstwowski powěstnik.

Budestecy. Budestecy woswjeća njedźelu swój 600. lětny jubilej. Wosadny farar, k. Bóje, je tež naša Domowiny a z tym serbski lud na njón přepowoły. Tuž njech so naše towarstwa na swjedźenju prawje bohaće wobdźěla a z tym dopokazaja, zo so z našimi tamnišimi serbskimi přećelemi wjeselimy a radujemy.

Domowina. Předsyda Domowiny a zarjadnik zlěta přijědźetaj sobotu wječor ½8 hodźin do Minakala, 1¼9 hodźin do Radworja a w 9 hodź. do Komorowa pola Rakec. P. Nejdo.

Khrósćicy. „Jednota" wobdźěli so korporativnje na 50lětnym khorchojnym jubileju Pančičanskeho wojerskeho towarstwa. Zhromadźimy so ¾12 hodźin pola Wjenkec a wottud wotjědźemy zhromadnje. **Předsyda.**

Serbski spěwny Zwjazk w Domowinje. Po dorěčenju z knjezom wučerjom Nawku-Radworskim, kiž koncert w Radworju nawjeduje, spěwamy na zlěće sćehowace spěwy: 1. Hory módre (B. Krawc). 2. Dobry wječor, maćerka (Pilk). 3. Čertowa reja (Pilk). 4. Za Kamjencom (Krawc). Tehodla do dźěła!

Hłowny dirigent.

Zamołwity za spisaćelski wobsah: A. Dučman, za nawěstki dr. J. Cyž, wobaj w Budyšinje. D. A. V. 1934: 2202.

Při nakupowanju firmowanskich darow
dopomńće so prošu na
tachanske knihikupstwo M. Dilger
w Budyšinje, Při Mjasowych jatkach. Telefon 3422
Modleńske a spěwarske knihi w serbskej a němskej rěči, knihi za wokřewjenje, nabožne wěcy. Po přeću so posyłki na wubjerk scěle.

Dźensa nowa
Berliner Illustrirte
dostanjeće w Serbskej kniharni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"
Jenož **20 pj.**

Jsraelec rěznistwo w Bukecach
poruča tutón tydźeń — wšo čerstwe: —
přerosć. howjace mjaso pt. 45 pj.
młode mjaso k pječenju pt. 50 pj.
swinjace mjaso, pleco, łopatki . . . . . pt. 65 pj.
brjuch . . . . . pt. 60 pj.
ćelace mjaso . . . pt. 60—70 pj.
twjerda salami a servelatna kołbasa . . . . . pt. 1.60 hr.
druhe družiny kołbasow pt. 70 pj.
kaldony, płuca, hłowa pt. 15 pj.
sykane howjace a swinjace mjaso . . . . . pt. 65 pj.
sušeny połć a swin. mjaso pt. 80 pj
5 puntow rozsoła . . 1.— hr.

Pytam hnydom městno jako
hospodar abo wulki wotrock
Bliže zhoniće we wudawarni Serbskich Nowin

Syno a wows
kupuje **Willy Mader**
w Budyšinje, Sukelnska hasa 1a
Telefon 2107

1 abo 2 wagonaj **dobreho**
syna
so kupić pytatej. Poskićenja pod J 16 na wudawarnju Serb. Nowin

Gardiny
w najnowšej dorje a płaćiwny hódno pola
Kurla Erlera w Budyšinje 28

3 centnari dobreho
symjeńneho kolija (dołhi)
na předań pola Pawoła Knježka we Wučkecach čo. 7

Anker
Diamant
Janko
Góricke
koła
Wulki wubjerk.
Cirka 250 kolesow na składźe.
Napłaćenje 10.-hr.
tydźeńske dźěłby z 2.-hr. poč.
Stare koła přijimy jako napłaćenje
J. Schieback
Mužakowska dróha 4

Lanz - Bulldog - trekarje
za ćežke transporty, abo na rolu a k pohonej, dźěwać tysac króć w trjebanju. Generalny zastupjeŕ
Carl Gast w Budyšinje
Telefon 3290

Polstrowane meble
sofy k lehanju, stólčki
couches, matracy
wot wotrjadnika
Předźělanje natuńšo.
Připowěšen e gardinow.
Richard Büttner

Meble
a pólstrowane twory
poruča po najnižšich płaćiznach
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Różow. hasy 15
Sym Serb!

Žadajće sobi we wšěch korčmach naše nowiny

Jězdne rjady „Blitz"
lětne wudaće 1934
płaćizna 1.— hr.
hromadźe z wosebitym zešiwkom za autobusy
na předań
w Serbskej kniharni

Našim spěwarjam

Mamy woprawdźe hobrske pokłady w našich spěwach. Wulki dźěł je so do spěwnikow zhromadźił. Někotre spěwy su tež jenotliwje k dóstaću. Njech tute wulkotne wupłody serbskeho ducha njetłaja na łubjach Serbskeho Domu, ale njech su žiwe w serbskich domach a wutrobach!

Hlejće zapis spěwow a spěwnikow:

Chor a solo ze serbskeho requija wot K. A. Kocora 10 pj.
Tamburica z cunim hłosom wot dr. J. Pilka 5 pj.
Sapar wot B. Krawca 5 pj.
Sešć spěwow serbskich za sopr. a solo w. K. A. Kocora 0.50
Wěnc narodnych spěwow, hornjo- a delnjołužiskich wot K. A. Kocora 1.—
Pěsnė Łužiskoserbske wot Lud. Kuby 1.—
Naše spěwy I, Serbski spěwnik za šule 0.60
Naše spěwy II, Serbski spěwnik za šule 0.90
Towaršny spěwnik, 4. wudaće 1.50
Spěwy za serbske šule wot K. E. Pjekarja 0.10
Styrihłósne mužske chory (36 ht.) wot K. A. Kocora 0.80
Zerja, 25 serbskich narodnych hłosow, wot B. Krawca 0.75
Wulka łubosć 30 serbskich spěwow, za měšany khor wot B. Krawca 0.75
Dobry wječor, 34 narodnych spěwow za měšany khór na 4 a 5 hłosow wot dr. Pilka 1.—
Skowrončk ze serbskich honow, nowe spěwy za měšany mužski a žónski khór wot B. Krawca 1.—
Słónčne pruhi, zběrka nowych spěwow za měšane, mužske a žónske khóry wot B. Krawca 1.50
Duchowny ludowy spěw, 80 čisłow wot M. Urbana 0.75

Za přećelow našeho ludoweho spěwa a ludoweje hudźby:

Nowa zběrka **Melodije k horniołužiskim pěsnjam** zhromadźił Lud. Kuba 2.—
Narodne hłosy łužiskich serbskich pěsni I wot A. Černy 1.—
Narodne hłosy łužiskich serbskich pěsni II wot A. Černy 1.—
Narodne hłosy łužiskich serbskich pěsni III wot A. Černy 1.—
Piseń Srbů Lužických, napisał Ludwig Kuba 0.40
Slovanstwo ve svých spěvech, Pěsnė łužické, IV. dźěle 4.—

Za našich rejwarjow:

Serbske ludowe reje, 15 serbskich ludowych rejow wot B. Krawca 2.20
Neue Sachsenklänge wot B. Krawca 3.—

Wšitke tute spěwy móža so w Serbskej kniharni w Budyšinje kupić

Chceš-li wěcy spěšnje čisćić, z ATA dyrbiš ty je rjedźić. ATA čisći, rjedźi spěšniso, łuńšo a też wjele swětliso.

KVG Kóždu srjedu w 14 hodźin wot Serbskeho Domu
jězby do módreho
16. a 17. junija: **2 dnjowska jězba do Potsdama-Barlina.** Bliže w přijzjewjerjach: MER-Büro, tel. 2140. Dürerowy dom, telefon 3210, a Kraftverkehr Freistaat Sachsen akc. tow., telefon 2561.

Čehnjenje 2. rjadownje
205. sakskeje krajneje loterije
póndźelu, wutoru a srjedu, dnja 18., 19. a 20. junija 1934
Hłowne dobyće: 30 000 hr.
Prosy so, zo bychu so losy hnydom zaměnili!
Losy su hišće na předań:

1/10	1/5	1/2	1/1
6.—	12.—	30.—	60.— hr.

Budyskaj běrkaj statneje loterije
Friedrich Rother na Kěrstrej drózy 22
Ernst Lehmann na Kamjenitej hasy 45

Wupředawanje firmy K. A. Lory
Sulerska hasa 9, dla spušćenja wobkhoda
žonjace a mužace rukajcy z tkaninow, počinaja z 0.20 hač do 1.— hr.; **w kožl,** poč. 2.50 hač 3.90; **kornarje,** jedyn po 20 hač 30 pj.; **zwjeršne košle,** 1.75 hač 2.— hr.; **wjazanki,** počinajo z 20 hač 80 pj.

Wurjadnje rjane
wobrazy našich motěinom
J. A. Smolerja, Jmiša, Hórnika
su na předań za 1.— hr.
w Serbskej kniharni w Budyšinje
Debće z nimi sebi swoje domy!

Gustav Brendler nasl.
wobsedźer **Max Scheumann**
w Kamjencu na Budyskej drózy 36
poruča swój bohaty skład wšěch druźin
tobakow, cigarow, cigaretow
we wšěch płaćiznach

Čišćerske wěcy
serbske a němske, kaž zličbowanja, listowe hłowy, kwitowanja, načišće na listowe wobalki, kwasne spisy, slubowe khartki, wěrowańske khartki, smjertne khartki, visitne khartki, přeprošenja, dźakne khartki atd.
zhotowja spěšnje a płaćizny hódne
Čišćerńja Serbskich Nowin
w Serbskim Domje w Budyšinje

303 kolesow
předach hižo tuto lěto, dopokaz to, zo móžeće tež Wy pola mje přihódnje kupować. Wokoło 300 kolesow na składze. Po přeću płaćenje w dźělbach
J. Schieback, Mužak. dróha 4

Přiloha k čís. 136 SERBSKE NOWINY Štwórtk 14. junija 1934

Ota Wićaz 60 lět

Postrow k jeho 60. narodninam

Póda a krej — tuto nowočasne prajidmo mje njespušći, hdyž spomnju na najslawnišeho zastupjerja serbskeje wokomodnješeho našeho časa. W Khwaćicach je so narodźił. W Khwaćicach sedźeše naš wědnik, w Khwaćicach sydli naš prědarski seminar, w Khwaćicach nasta Khwaćanske serbske towarstwo, kotrež bě nam zmamjo hibićiwosće, činiwosće. Njewěm hač je Ota Wićaz hižo při założenju tuteho towarstwa sobu dźěłał, ale tuteho hibićiweho ducha, tutu činiwu lubosć je jako najrjeńše herbstwo z narodneho domu a z wótcowskeho kraja přinjesł a sej zdźeržał. Cłowjek je płód swojeho rodu a swojeje wokoliny, hižo w dźěsećowej wutrobje su zarodki přichodneho jeho byća. Mam před sobu prěni list, kiž wot Oty Wićaza dostach, spisany runje před 40 lětami na dnju 31. rožownika 1894 serbskemu gymnasialnemu towarstwu w Khwaćicach. Tam steji: „Zwjeselach so jara, jako Waš luby list dostach a wobzamknych hnydom, zo chcu Wam wotmołwić. Čitach we wašim lisće słowa žarowanja wo wumrjeću telko młodych Serbow, wo wumrjeću tež našeho lubeho fararja Hórnika. Haj, serbscy bratřa, čas je woprawdźe khutny. Přeco wjacy starych Serbow, tych, kotřiž na to dźelachu, zo naš lud z procha stany, mrěje. A při tym hori so dźensa bóle hač hdy prjedy na nas njeprećelow hidźenje. Njeje tehodla nuzno, zo my młodźi Serbjo zwjazk, kotry nas wšěch zjednoći, přeco bóle wobtwjerdźimy, zo my sylnje hromadu stojimy we wšěch časach swojeho žiwjenja? Ale naše Serbstwo njeje hišće zhubjene. Runje w našim času zběhnje a hiba so narodny duch, serbska mysl, mócnje w Serbach. Burske a serbske towarstwa na wsach dźěłaju z wšěmi mocami na zdźerženju naćeje maćerneje rěče. A k lětu změjemy serbski Maćičny Dom w Budyšinje, widźimy centrum našeho serbskeho luda. To budże prěnja khěža, kotraž budże cyłemu serbskemu ludej służić, naša akademija, naše narodne dźiwadło."

Zahorjena lubosć a stawizniska khutnosć klinči z tutych słowow. Štó wšak njedyrbjał so zahorić za Serbstwo, hdyž Hórnika a Imiša. za duchneho wótca ma, hdyž je serbske koncerty pod Kocorom a Fiedlerjom hišće nazhonił? Starši sy a lépje spóznaješ, što maš so dźakować tajkim nadobnym mužam. Zbožowna młodźina to běše na Hodźijskej farje, hdyž tež Ota Wićaz pobywaše jako student božeho słowa, zo by so připrawił na wjednistwo mjez Serbami. Wótcej Imišej a jeho njezapomnitej mandželskej je Wićaz čestny pomnik stajił we „Łužicy" a budże drje hišće raz w chromadnym spisu to činić. Wićaz studowaše w Lipsku. Pilnje tam dźěłaše ze serbskimi towaršemi w Sorabiji. Po wobstatych theologiskich pruhowanjach pak wobroći so k wučerstwu, bu seminarski wučer a postupi hač na studijneho direktora w Stollberku. Jeho zastupnske dźělo je pře wšo wulke a wšelake čestne słužby so mu napołožichu. Čim khwalobniše je jeho wulkotne dźěło za Serbstwo. Někotru nóc je wón sedźał zo by dźełał za swój narod. Hdyž druzy měrnje spja, hiboce so jeho pjero po papjerje a štož nastanje, je pycha a hordosć našeho pismowstwa. Wićazowa wosebnosć je stawizniske přepytowanje a pohódnoćenje pismowstwa a ludnosće. Wón znaje wubjernje cyłu němsku rjanu literaturu, tehorunja słowjansku a tež druhe europskich narodow. We tym *njeje jemu nichtó runy mjez Serbami ani* njeje był. Lětsa je temu dźesać lět, zo piše Protyku tak wubjernje, tak krasnje, zo je wokrewjenje ju čitać. Nimale runje tak dołho piše Łužicu a loni po Mukowym wotsalenju bu redakcija Časopisa Maćicy Serbskeje do jeho rukow położena. Woprawdźe njebych lépšich rukow znał, do kotrejuž by mohło tute dźěło so położić. Raz je nastawk spisał: Kříž na kříž přez serbski kraj, abo hinak wuprajene Prěki a podłu po serbskim kraju, po serbskim duchu, po cyłym swěće. Wićaz wjedźe nas do srjedź luda. Spomjeńki z dźěćacych lět wožiwjeju před našimaj wočomaj wjesny lud, kajkiž je był před 50 lětami: Kak sym Propstec Hanje wosusk njesł, kak je Sowic Jan zbožownje w hribach pobył. Serbske wsy ze swojimi cyrkwjemi a hrodami nam moluje, wšelake powědančka, bajki a powěsće je zběrał z ludoweho erta a ze starych pismow a wě je luboznje powědać. Štó by hewak něšto wjedźał wo tajkich wěcach, jako su: Paracelsus we Łužicy, winicy w Serbach, Schiller a Goethe w Njeswačidle, sława Mužakowskemu młynskemu mištrej Čěpańce. We „Łužicy" je pod mjenom „Serbske hłosy" podał žiwjenje tajkich mužow, kotřiž su z wosebitej pilnosću za swój lud dźěłali.

Zasłužbnych fararjow a wučerjow widźimy wosrjedź jeho dźěła, jednorych mužow a žony, kotřiž duchowne płody měwaju. Sam je Wićaz khodźił a pućował přez serbski kraj wot módrych Łužiskich horow hač do kuzłojtych Błótow a runje tak je na duchnym polu přepytował a přeprašował, hdže něhdže je něchtó za Serbstwo dźěłał abo něšto wo Serbach spisał. Štó by na myslički přišoł zo Kolarjowymi počahami słědźił abo so za wućahowarjemi prašeć? Wićaz je to činił, je listował hdźežkuli někoho wědźał z potomnikom slawnych Serbow abo jich přećelow a je z tym wukhował wšelake spomjeńki, listy a powěsće, kotrež hewak bychu so zhubiłe. Na podłožku swědomitych přepytowanjow a wobdarjeny z wobšernej wědomosću je nam krasnje wopisował duchowne žiwjenje Serbow, je wobswětlił žórła, je nam pokazał wot Jurja Koernera hač na Wilibalda ze Schulenburga, štó je něšto wo Serbach spisał, je słědźił po cyłym něhdy serbskim kraju a je nam powědał wo podobiznach Čornoboha we Babinje hač na slawne spomjeńki Swjatowita na Rujanach, je w němskim a cuzym pismowstwje słědźił za powjesćemi wo nas a z tajkim je wón zwjedł njesmérnu sylu materiala ze serbskeje zańdźenosće a přitomnosće, je spisał kopicu nastawkow za jednoreho cłowjeka do Serbskich Nowin a do Protyki, za wučenych a wzdźělanych do Łužicy a Časopisa. Sam je stworił někotru hłuboku pěsń a je přełožił, štožkuli so jeho nadobnej mysli lubješe, njech ze němskeho abo dańskeho, njech z ruskeho, pólskeho abo češkeho jazyka.

Naš dźak za tute hobrske dźěło, kotrež je dokonjane pornjo wobšérneho zastojnstwa, dyrbjało być, zo tute nastawki we wosebitych knihach so wudawaju. Naša prósstwa pak je, zo by Bóh luby Knjez našemu lubilarej hišće wjele lět zbožowneho přebywanja wobradźił wosrjedź lubeje swójby a k spomožnemu dźěłu za lubowany serbski narod.

Bóh žonuj Tebje, luby bratře, a Twój dom!

Swjela.

Přispomnjenje redakcije: Jubilarowy wobraz, kiž skazachmy, bohužel njeje z časom dóšoł. Wećišćimy jón pak w bliščich dnjach.

Fanatik dźěła, přećel luda a ludźi, woblubjenc młodźiny

Swoju domiznu wukhuje sej ważić a lubować najbóle tón, kiž na stajnosći abo na dlše časy přebywa wot njeje zdaleny. Stóž přecy a stajnje přebywa a skutkuje w domiznje, tón soni wo druhich rjeńšich krajach a swoju ródnu zemju zańć nima.

Stóž bywa zdaleny wot swojich ródnych bratrow, wot cłowjekow swojeje kreje a rěče a narodnosće, tomu so styska po domiznje. A tutón stysk płodźi a rodźi njesměrne rozdźeleńje a tuto rozdźeleńje skóńčnje honi do njespróconiweho dźěła za ródny lud a kraj, byrnjež był zdaleny wot njeho w cuzbje mjez cuzymi.

Zwonka Łužicy, w Drježdźanach, Barlinje, Prazy a druhdźe namakamy najhorliwišich serbskich prócowarjow. A najhorliwiši serbski prócowar je też naš Ota Wićaz w Stolberku.

Praju prócowar, nic wótčinc!

Za čas powójnskeho młodoserbskeho hibanja je raz młodoserbski doprědkar sarkastisce wuprajił, zo je rozdźěl mjez wótčincom a prócowarjom, dokelž kóždy „wótčinc" so njeprócuje. Wótčinske myslenje nam ničo njepomha, hdyž zady njeho njesteji skutk, dźěło, prócowanje.

Ota Wićaz słuša k našim nanajpilnišim prócowarjam. Jeho dowójnsku dźěławosć wobswětlić budże nadawk jeho rowjenkow. My — powójnska generacija wobdźiwamy jeho żeleznu pilnosć, njespróconiwosć. Mózemy Otu Wićazu mjenować fanatika pilnosće a prócy. Jeho pilnosć kóždemu do wočow bije. Wósom lět dołho je spisał časopis „Łužicu" — nimale sam. Dźesać lět pisa serbsku protyku „Předźenak" — nimale sam. Nětko rediguje časopis Maćicy Serb-

Kak Serb a před nimale 100 lětami do Roma pućowachu

8] (Skónčenje.)

Skónčnje dočežechmy do wjerchowstwow Modena, hdźež nam namjezna policija wjele staroscow činješe, a Parma. Tu wuježdźowaše so Maria Luiza. Njezadźeržachmy so tu dołho, dokelž naše mysle sahachu do krasneho Milana. Skónčnje přińdźechmy do Lodi, posledneho města před nim.

Wjedu nětko česćeneho čitarja na wuwołanu hórku pola Piacenza, při drózy do Milano. Postupujemy na najwyšši wjeršk wyšiny. Dokowokolo so blyšća sněhowe wjerški Alpow a k nohomaj šumi réka Adda. K jeje brjohomaj je krajina, kiž so lombardski paradiz mjenuje. Wóčko raduje so na městach a wjeskach a jenotliwych sydliščach. Najprjódcy wohladaš Lodi ze swojej štomownju a hrodami. prěnju żeleznicu wottud do Milano twarja, čile žiwjenje na njej, mnoho nakladne wozy, čahi mulow, wjele pućowacych na wšěch dróhach atd. Wšo to pokazuje na wulke město, za kotrymž wóčko podarmo slědźi. Nadobo zběhnje so slowjer a poskića krasny napohlad. Lěs kłóštrow a hrodow a krasnych zahrodow wokolo Milana. Dróha z Piacensa je hłowneho města hódna. Cyły kraj je kaž harmoniski spěw. Na wšěch hórkach pinije (našej khójnje podobny štom). Žohnowacy měr wotpočuje na lomberdskej runinje ze swojej wysokej kulturu, bohata na žiće, rajsu a zeleninje. Wšitke pola su ze zelenymi płotami wobdate a zdadźa so być zahrody. Stołp na hranicy měšćanskich ležownosćow njese zapis Milano. Žiwišo pukoce wutroba při čitanju tuteho mjena. Bórzy steiš před hobrskim wobrukom swětapowróćerja Napoleona, Arco del Sempione, před najrjeńšimi wrotami w Milanje. Zo sebi tudomnu tachańtsku cyrkej, *sobu najrjeńšu kathedralu* cyłeho swěta, bliže wohhladachmy, so samo rozumi. Hdyž běchmy město dosć zeznali, naprašowach so za pućom do Świcy. Chcych do města Conco. Świcař, kiž so tam znaješe, radźeše nam, do Sestacolenda pućować. Tak so zminjemy wysokich horow a mamy wjeselo, nad jězorom Lago de Maggiore z łódźu jěć. „Tuteho puća njebudże wam žel", měnješe při našim rločžohnowanju. Temu so podwolichmy. Blidarjaj namakaštaj tu dźěła a přewodźeštaj nas hač z města won.

Runa kastaniowa dróha wjedźeše k Alpam. We městačku Roch dźěleše so dróha do Como a Sestacolondo. Tuž dźěchmy po poslednej. Mojej towaršaj do wšeho zwolištaj. Ležeše tola cyła čeža na mojimaj ramjenjomaj. W Della Korda přenoscowachmy a naprašowach so za łódźnistwom na jězoru Lago Maggiore. Tón sćahny z ramjenjomaj a njemóžeše mi ničo rozjasnić.

26 haprleje dopołdnja w dźesaćich běchmy we Šestacolenda, z wotkel jězor hižo nazdala widźiš. Khwatach k přistawej. Tu nadeńdźech policistu, kiž so mje prašeše, hdže chcu. „Přez jězor do Oragno" wotmołwich. Dźěše po druhu, kiž tróšku němski rozumješe. Pohladaštaj do našich pasow a dowjedźeštaj nas do policajskeje ekspedicije. Tam so nas mnoho wuprašowachu. Skónčnje dachu nam hić. Wokoło dwanaćich widźachmy parnik přijěć. a dźěchmy won. Korčmař praješe „Subitosignore", štož mi napadny. Přiedy hač běchmy sej čołm wotnajeli, zawróći so parnik a jědźeše dale. Stejachmy wšetsoć, hač so nam runje tak njepóndźe, so nam niechaše, a tohodla jednachmy z jenym posrědnikom (čołmarjom) a zjednachmy so na 17 frankow. Žadyn jězor njeje w tak napadnym přećiwjastu, kaž Lago *Maggiore, tam sewjerna zymska pustota a tu južny* naletny paradiz. Mjez čornu šmrěkownu błyšća so Savoyske hory, nahle skały sahaja do powětra, pinije, cypressy, lawrjeńc a wolijowe štomy wobrubja brjohi. Na lěwo leži městačko St. Cakolo, z postawu s. Carola. W jeho hłowje steji blido, při kotrymž maja 12 ludźi ruma. Tuž móže sej kóždy hobrsku wulkosć postawy předstajeć.

Nóc lěhaše so na krajinu. Našej čołmarjaj chcyštaj dale jěć. Čorne mróčele stejachu nad jězorom a začmichu wokolinu. Bórzy so błyskaše a hrimaše. W hrozy jědźeštaj našej čołmarjaj na swěcu při brjozy. Běše samotna korčma, hdźež přenocowachmy a nazajtra hač do Osegno jědźechmy. Tam khwilku wostachmy a wječor běchmy w Airolo. Tam so za horu St. Gotthart prašachmy. Po němsku mi Świcař praješe: „Tamle te sněhowe hory hižo k njemu słušeja, ale dźensa wječor je strašnje, přez nje hić."

Nazajtra běchmy hižo zahe na nohach. Štyri hodźiny so dračowachmy, prjedy hač dóndźechmy ke kapucinskemu kłóštrej. Tu běchmy wjeršk docpěli. Dźěchmy nimo jenotliwych sydliščow a wjeskow a w dalšim słyšachmy nadobo zasy němsku rěč. Pod skalnym překopom (Tunnel) dźěchmy přez tak mjenowany Certowy móst do Adorfa. Nazajtra rano jědźechmy přez Lucernski jězor. Po wostudłych honach přińdźechmy skónčnje do Maria Einsiedel. dźěchmy kaž hewak do cyrkwje a nazajtra k Božemu błidu. Po nyšporje nastajichmy so ke Curichskemu jězorej. 2000 kročeli dołhi móst wjedźešee nas do městačka Rapperswill. Nazajtra hač do Herichsau dóndźechmy a khwatachmy potom k Bodanskemu jězorej. Kra-

skeje a tohorunja jón pisa — nimale sam. A nimo toho hišće namaka čas k dalšim dźełam, dopisuje do „Serbskich Nowin", přednošuje. A hišće ma při tym dosć a nadosć dźeła we swojim zastojnstwje. A wy, kiž ženje „khwile nimaće", přirunajće raz waše „dźeło" ze skutkowanjom tutoho fanatika pilnosće a jeli potom hišće so z hańbu njezačerwjeniće, potom njeje pomhane ani wam ani serbskemu ludej.

Napisać nastawkow do časopisa njeje najćežše. Ale dorbiš měć maćizny, njechaš-li dźěłać po recepće tamnych pisakow, kiž z dźesać kradnjenych cuzych nastawkow wudrěwaju jědnaty, kiž jako swój płód wot so dadźa.

Ota Wićaz zběra, zběra, zběra . . . K tomu je trjeba skerje hišće wjacy pilnosće hač k pisanju, přede wšěm wjacy wutrajnosće a sćerpliwosće. Hdyž smy čitali we Łužicy Wićazowe nastawki, w kotrychž wopisuje nam žiwjenje starych serbskich prócowarjow, budźerjow, hdyž smy čtali jeho ludowědne přinoški, husto smy so prašeli: „Zwotkel to ma!" Pječene kawki nikomu do huby njelětaju, ale Ota Wićaz je tež fanatik wutrajnosće při zběranju, pytanju, doprašowanju. A tež při dopisowanju. Stóž znaje naš lud, wě, zo dyrbiš dźesać króć pisać, prjedy hač za 10 njedźel někajku wotmołwu abo powěsć dostaneš. Po tym wobhódnuju Wićazowe dźěło!

Raz po zhromadźiznje Maćicy Serbskeje někotři přećeljo wobdźiwachu Wićazowe dźěło. A wón wotmołwi: „Telko mam hišće maćizny nazběranеje, ale nimam składnosće ju wozjewić!"

Wot dźesać let sem je Ota Wićaz tež naš serbski protykař. Přeco sym so dźiwał, kak dokonja Ota Wićaz pisać za lud. We „Łužicy", w „Časopisu" Maćicy Serbskeje pisa jako wučeny za wučenych, w „Předźenaku" pišе za lud a ludowy. To je wulki dar. Někotrykžkuli wučeny spyta zadwělnje w ludowych spisach być ludowy a so jemu to njeporadźi. Skutkuje kaž měšćan w drjewjancach.

Ota Wićaz pak móže pisać ludowy, dokelž z ludom čuje. Wón tež wonka na wsy hnydom namaka puć k wutrobje a duši serbskeho bura, dźěłaćerja . . . To někotryžkuli z měšćanstwom přenasyćeny studenćik wjacy njemóže, byrnjež je drjewjancy hakle před lětom wukhodźił.

Ota Wićaz je wulki ludźi přećel. Wón wěri do dobrosće a dušnosće ludźi. Pyta dobru stronu w kóždym člowjeku. Hdźež by druhi hanił a tamał, Ota Wićaz słędźi za dušnosću a ju namaka Ota Wićaz nješwika, njemorska, njerani . . . Njewotpowěduje to jeho kharakterej, přetož je do duše nabožny!

Ota Wićaz ma dobre mjeno w Serbach. Mam za to, zo tu ani njepřećela nima. Waža sej jeho, česća a lubuja młodźi, dokelž steji tak blizko jich idealam. „Ota Wićaz přednošuje!" bywa heslo, kiž młodych z hromadami honi na zhromadźiznu Maćicy Serbskeje. Hdyž tak před 6, 7 lětami Młodoserbjo nadběhowachu murje zestarjenych nahladow a zasadow, štož dowjedźe k mnohemu njedorozumjenju, Ota Wićaz młodych škitaše a młodźina jemu to njezapomni.

Ota Wićazo, fanatiko pilnosće a dźěła a wutrajnosće, my młodźi njechamy wotpočować ani wustawać, njechamy so podawši rucy złožić, njechamy „njeměć khwile", ale cheemy dźěłać, prócować so a hibać po Twojim přikładźe! ***

Hodźiiske idyle

Pola Herty w Janecach.

So z wohenkami Bože słónčko směje
do jstwički Herty Wićazoweje,
sej wobhladuje bźle kryte blido,
na blidźe smjetank, połnu kokoricu

a rjane kofejowe nopaški,
kiž, swoje kwasne dary, Herta z rědka
na wulkim jenož trjeba swjedźenju.
A z blida hlada słónco na polcu,
hdźež rózkojtych rjad talerjow so krasni,
a cynowe so błyšća karany,
hdźež we kućiku leži biblija
a na njej rozłoženе modleŕske,
we kotrychž Herta wšědnje swěru čita,
wšak „Domjacy" to „woltař", kotryž swojim
je Serbam farař Imiš z wěry twaril,
Hdyž Bože słónco swěrnu Hertu widźi,
jej hładźi jejne bźle čestne włosy
a wobličo te lube, faldate.

A z woknom Herta na puć Hodźijski,
hač hosćo přińdu, njesćerpliwje hlada.
Je časnik tola runjo štyri wotbił,
a jejny knjez był přeco cyle z dypkom.
So kofej pari. Napjekła je plincy,
kaž wuknyła wot knjenje farafki,
kotrejž je służiła přez dźesać lět.
„Ach, zo je knjeni hižo wumrjela,
ta luba droha, přecy přećelniwa,
kiž wšitkim Serbam běše z jandźelom,
a wostajiła knjeza samoho
we létach wysokich a brašniwych".
Jej po wobliču roni sylzička.

Po jstwičcy, posypanej z bźlym pěskom
so rozhladuje khodźi, hač też wšitko
je w dobrym porjedźe. Na konopeju
přez zahłkaj z ruku hišće jónn trjeje,
na sćěnje wobraz mandźelskeho zruna,
kiž dawno hižo je na prawdźe Božej,
a kóčku ćisnje hněwnje ze stólca.

Po puću hłosy. „Hižo dźeja!" Herta
njemało rozbudźena z radosću
a třepotajo z ruku trošinko
nětk wita wustupiwši z durjemi
swojeho knjeza ze studentami,
kiž dźensa k njej su přišli na wopyt.
Knjez doktor bohasłowstwa farař Imiš chce
jich zeznamić ze sprawnej Serbowku.

„Sy, moja luba Herta, dosć też pjekła,
zo najěšć so studenća zamóža?
Smy šesćo, přiwjedu ći noweho,
tón k nam je přišoł z Delnjej' Łužicy.".
„O knježe, jeno zo ma serbsku wutrobu."
„Tu ma po nanje a po maćeri,
a předować też serbscy hižo chce."
Tuž Herta, přistupiwši k młodźencej
'mu zawda ruku z čichim posměwkom:
„Wy luby knježe, z Boha witajće!"

Hdyž zesydali su so za blido,
jim Herta naliwa a nanosy,
z lubosću służi knjezej swojemu,
a přeco zasy kaza, porjedźa.
Knjez farař khwali jich a namołwja:
„Wy knježa, njehladajće kazanja,
za to pak jědźe! Moja Herta rada
was wšitkich pohosćuje, zbožownа ,
zo swěrnych synow serbski narod ma,
kiž Bohu służić chcedźa na klětcy."
„ Sym wšitko zwarila a zhotowiła,
kaž njeboh knjeni rad to měješe,"'
joh' Herta z pokornosću přetohrny,
wón z dźakom hnuty na nju pohladny.

Hdyž so studenća běchu najědli,
knjez farař Hertu lubje přeprosy:

„Nětk, moja luba Herta, sydń so k nam,
zo z nami hromadźe by wužiła."
Ju přećelniwje na stólc nuzuje,
a sam jej naliwa a podawa,
kaž wašnje to na hrodach zemjanskich,
a była Herta z knjenju wosebnej.
„Nětk, luba Herta, powědajmy sej!"

A wšitkim běše, jako było to
we domje Marty we Bethaniji.

Starosłowjanske wojerstwo

III.

Khorhoje a druhe wojerske znamjenja.

Wužiwanje khorhojow jako znamjenjow jenotliwych rodow abo druhich wojerskich wotdźelenjow je stary nałožk, kiž so namaka po cyłym swěće. Tež w starodawnych časach hižo mějachu ludy swoje wojerske znamjenja. Wězo też stari Słowjenjo mějachu swoje khorhoje.

Słyšimy wo słowjanskich khorhojach w dobje, hdyž tuči hižo wojowachu z Germanami a Tatarami. Wuraz „khorhoj" namaka so posć wšitkich Słowjanow, tola je tuto słowo cuzeho, mjenujcy turkotatarskeho pokhoda. Słowjenjo maju za khorhoj hišće druhe stare a prasłowjanske słowo „prapor". Wukhodni Słowjenjo maju za khorhoj hišće słowo „stjag", přewzate ze staroskandinawskeje rěče.

W starych kronikach čitamy wjele wo khorhojach połobskich a baltiskich Słowjanow, Čechow, Polakow a Rusow. Połobjenjo a Pomorjenjo mějachu w měrje swoje khorhoje khowane we swjatnicach, na př. w Retrje abo Arkonje. Na khorhojach běchu wobrazy bohow namolowane. Tak mějachu Lucyc, hdyž Němcam pomhachu přećiwo Polakam, khorhoj z namolowan. bohowku. Němski wojak kamjeń cisny do khorhoje a ju wobškodźi. Němksi kěžor chcyše swojich rozhorjenych póhanskich zwjazkarjow změrować a słowjanskim měšnikam zapłaći 60 000 hriwnow wotškodźenja. Druhu khorhoj z bohowku zhubichu Lutycy, hdyž přez rěku Mildu dźěchu. Wo Lutycach scyla wšitcy stari spisowaćeljo pišu, zo dźěchu do bitwy ze swojimi bohami. Też do pomjatnеje bitwy nad rěku Tongeru l. 983 dźěchu Lutycy z bohami na khorhojach.

Nimo khorhojow mějachu stari Słowjenjo też druhe wójnske znamjenja, kiž mějachu podobu zwěrjatow kaž pola germanskich susodow.

Podobne wójnske znamjo bě też Gerowitowy škit, kiž so w měrje khowaše we Wołgasće we swjatnicy. Hdyž wójna wudyri, nošachu škit na čole wójska a to přinjese dobyće.

Też stari póhansey Češa mějachu khorhoje. We połskich ryćerjach wěmy, zo so na wuprawach rjadowachu wokoło swojich znamjenjow. Też Rusojo mějachu swoje khorhoje, hdyž wojowachu z Tatarami. Dale Rusojo też wužiwachu wěste wójnske znamjo z konjacej wopušu. Tuto znamjo rěkaše „čełka" abo „čołka". Wulka hańba běše, dać sej zwotorhnyć wot njepřećela „čołku".

Wo dalšich wojerskich znamjenjach starych Słowjanow ničo njewěmy.

Přichodny nastawk: „Wojerske ličby".

Dobrowólnicy za službu w němskim namórnistwje

Łódźna zakładna divizija Połnócneho morja we Wilhelmshavenje trjeba dobrowólnikow za službu w němskim namórnistwje za wobwod namórnistwowe jeje stacije Połnócneho morja k wubranju a přistajenju.

Nimo wšěch druhich powołanjow trjebaju so wosebje zamołwjerjo z wukubłanjom w technniskich powołanjach. Wosebje so přeja zajimcy, kotřiž dopokazaju třiletnu wučbu jako mašinscy zamkarjo, motorowi zamkarjo, zamkarjo, mašiny warcy, metalowi točerjo, kótelnicy, kowarjo, kopornicy, klampnarjo, mechanikojo a elektrikojo abo w podobnych rjemjeslach.

Předpisana staroba za přistajenje leži mjez 17. a 21. létom žiwjenja. Při zapodaću prósstwy njesmě zapodawař starši być hač 20 lět.

Prósstwy wo přistajenju we wobwodźe namórnistwoweje stacije maju so pósłać na adresu Schiffsstammdivision der Nordsee (Einstellung) in Wilhelmshaven. Prósstwje ma so nadrobny žiwjenjobeh přidać, kiž je prósstwař sam napisał.

Budyske stawniske powěsće

11. junija 1934.

Narodźenja: Arnoštej Willijej Hofmannej wnučerjej w Dobruši, synk.

Wumrěła: Hana Jadwiga Röderowa rodź. Krjeńmarjowa, wudowa po překupcu z Deutschenbarry pola Mišnja, 77 lět.

Připowědźenja: Richard Helmut Eichler, překupski pomocnik, z Martu Irenu Hermannec, stenotypistku, wobaj w Budyšinje. — Pawoł Ad. Krjeser, frisěr, z Hanu Selnu dźěl. Hanišowej rodź. Jesse, hosćencarku, wobaj w Budyšinje. — Max Otwak autowy zamkař, z Emmu Martu Mičkec, fabrikskej dźěłaćerku, wobaj w Budyšinje.

jina je tu kaž njeskónčna štomownja, na kóždej hórcy pak klóštr, pak hród abo rozpadanki. Na brjozy tuteho jězora je najrjeńši rozhlad a wuhlad. Kak rjenje so błyšći při khowacym sо słóncu! Tuž dźe lětnje wjele tysac ludźi na horu Rigi, zo bychu khowanje słónca widźeli.

S Rohrschacha podachmy so z parnikom do města Lindawy. Přez jězor čeče kněe Ryn. Při wustupje na brjóh žadaše sej žandarm naše pasy a je kruće přehlada. Njebyłi wšitko w porjadku było, bychu nas do Świcy wrócо póslali.

4. meje zahe wot ranja mějachmy rjany pućowański dźeń. W jenej wsy před müstom Kempten přenocowachmy. W měsće swjećachmy Khrystusowe do njebjes stpiće. Wottud pućowachmy do Mnichowa a wopytachmy tu wšelake zyrkwje. Wulkotne twary a wužitne wustawy pyša město. Připadnje jědźeše drózkař do Reegensburga a wza nas za tuni pjenjez sobu. Tu so nimale cyły dźeń zdźeržachmy. 13. meje běchmy we Waldsassen. Po třihodźinskej přestawcy khwatachmy k českej hranicy. Bjeze wšěch zadźěłkow ju překročichmy. Bjeze přetorhnjenja dźěše do Karlowych Warow. Tu swjećachmy swjatki. Na puću do Coplic wosta městačko Komotow na lěwo a njedaloko kiwachu wěže Orelskeho klóštra. Tón dźeń dźěchmy hišće hač do Krupki a zołožichmy pola Šmidta. Ja pak sej do Oraka dóńdźech, hdźeež buch přećelnje přijaty. Z Coplic běch domoj pisał. Tuž njemóžach so tu dołho zdźeržeć, ale dyrbjach w postajenym času doma być.

20. meje wopušćichmy Krupku přez Schönwalde a dźěchmy znaty puć do Pěrny a přenocowachmy w hosćencu k „Baćonej". Nazajtra hladach kóždy wokomik, hač mi něchtó wot mojich přiwuznych napřećo njepřińdźe. Ale moje žedźenje so njedopjelni. Hdyž do Marijneje Hwězdy dóńdźeš, zetkach susoda swojeho bratra. Tón mi praješe, zo žadyn list dóšoł njeje.

Lědma běch do wsy a do jstwy zastupił, bě jstwa połna přećelow a běch zasy w srjedźinje tych, kotrychž 24. januara wopušćich.

Dodawk:

Tu wopisane pućowanje do Roma wot 24. januara hač 21. meje 1842 su předewzali:

1. Jurij Wawrik, młynski mištr w Khanecach, 26 lět stary, kiž je tuto pućowanje wopisał.
2. Jan Delenk z Pěskec, 56 lět stary.
3. Mikławš Ledźbor, mjenowany Lindaw, kowarski mištr w Kulowje. Młynski mištr Jurij Wawrik z Kanec je k druhemu razej do Roma pućował w haprleji 1870 za čas Vatikanskeho koncila. Jeho přewodnicy běchu:
   1. Michał Jawora, kubleŕ w Miłoćicach.
   2. Jakub Pjach, kubleŕ w Zejicach.
   3. Pětr Woleńk (Běr), burski syn w Zejicach.

*

Krótke dosłowo redakcije: Z předstejacho pućowanja su češćeni čitarjo zhonili, kak wobćežnje so w časach pućowaše, hdyž njemějachmy hišće moderne wobkhadne srědki. Wobdźiwanja hódne pak też je, kak je wšědny muž swoje zaćišće štyriměsačneho pućowanja wobhladniwje zapisał a je potomnikam zawostajił. Někotrežkuli zwiski dyrbi sebi čitać sam wudospołnić. Ale wšitko swědči wo žiwym zajimje za wěru a nabožinu, za lud a kraj, za rěč a wašnja wšě ważne podawki. Myslimy, zo smy z tutymi zapiskami našim čitarjam někotre wokrewjace hodźinki přihotowali.

Kónc.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přeciwo sćěhwikam čłowjeskeho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bjedny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 137 — Budyšin — Pjatk 15. junija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Hitler a Mussolini so zetkataj

Prěnje wjednikowe zetkanje z wjednikom Italskeje wšón swět jako historiski podawk začuwa. Město Bjenadki steji w swjedźeńskej pyše a woswjeća zetkanje statnikow na wulkim dnju swojich wulkich stawiznow. Němskeho kanclera su w Italskej najwutrobnišo witali.

Wjednik wopušći Mnichow štwórtk rano 8,20 h. w lětadle, zo by přez Alpy do Italskeje lećał. Kanclera přewodźeja: němski zwonkowny minister Neurath, němski nowinarski šef dr. Dietrich, adjutant Brückner, wyšši wjednik Schaup a nowinarski fotograf Hoffmann, ministerialny rada Thomson jako zastupjeć němskeho zwonkowneho hamta a zdobom tołmač, a legacijowy rada z Kotze. Wjednik a jeho přewodnicy lećachu w dwěmaj lětadłomaj.

Mussolini so štwórtk dopołdnja ½9 hodź. z vilu Pisani we Stra, hdźež přebywa, w motorskim čołmje přez Canale Grande k lětanišću San Nicolo jěduše, zo by němskeho kanclera powital. Za Mussolinijowym čołmom jěduše dołhi rjad wupyšenych motorskich čołmow a poskićeše krasny wobraz.

Krótko po 10 hodź. wjednikowe lětadło „Immelmann" do Bjenadkow doleća. Jako na lětanišću zastaja, wjednik jako prěni lětadło wopušći a dźeše k Mussolinijej, kij ze swojimi knježimi někotre kroćele wot lětadła zdaleny steješe. **Mussolini wjednika powita a wobaj sebi wutrobnje rucy zawdaštaj.** Na to so Mussolini z wjednikom hnydom do motorskeho čołma poda a ćah čołmow ćehnješe so přez Canale Grande hač k hosćencej, hdźež Mussolinijowy čołm zasta. Tu so Mussolini z wjednikom rozžohnowa, kiž so do swojeho hosćenca poda.

Mjez tym běše so cyłe město z khorhojemi wupysiło. Wšudźom zahorjeni ludźo statnikomaj přiwysłachu.

Wšitke italske nowiny wočišćachu štwórtk rano na prědnjej stronje z wulkimi pismikami powěsć wo zetkanju statnikow. **Wšitke nowiny kanclera jara wutrobnje postrowjeja.**

Prěnje rozrěčowanje mjez Hitlerom a Mussolinijom wotmě so we villi Reale w Stra. Jako kancler k šefej italskeho knježerstwa jědźeše, jeho wšudźom z wulkim zahorjenjom strowjachu. Wo prěnim rozrěčowanju so hamtscy wozjewja: **šef italskeho knježerstwa je němskemu kanclerej snědanje we villi Pisani w Stra wuhotował. Po snědanju staj so knježerstwowaj šefaj přez 2 hodźinje dołho rozrěčowałoj. Z rozrěčowanjom so jutře pokračuje.**" K temu so hišće powě, zo je so rozrěčowanje bjez přitomnosće druhich wosobow wotmělo.

Hodźinu po wjednikowym nawróće do jeho hosćenca jeho Mussolini tam wopyta. Jeho přewodźachu sekretar fašistiskeje strony Starace, statny podsekretar Suvich, šef milicy Peruzzi, a jeho přichodny syn Ciano. Runje w hotelowych wrotach so Mussolini z wjednikom zetka, kiž běše jemu napřećo přišoł. Wonaj so z přećelnym wobličom postrowištaj a sebi rucy zawdaštaj. Potom kročeštaj so žiwje rozmolwjejo po skhodźe horje do městnoscow, hdźež kancler bydli. Po krótkim wopyće Mussolini hosćenc zaso wopušći.

Kanclerowy wopyt w Italskej a wukraj.

Zetkanje Hitlera z Mussolinijom zajimuje francowskich politiskich wjednikow jara žiwje. Francowske nowiny zaběraju so z tutym wopytom a Goebbelsowym wopytom we Waršawje najžiwišo. Cyłe wójsko francowskich rozprawjerjow je so do Bjenadkow podało. Z tcho je spóznać, za kak ważne so tuto zetkanje wobhladuje.

Francowske nowiny też pilnje hódaja, k čemu mohł Hitlerowy wopyt w Italskej służić. Wone pak njemóža ničo woprawdźiteho wuslědźić. Skónčnje so troštuja, zo so tuto zetkanje a wujednanje mjez Ialskej a Němskej njemóže jako bróń Italskeje přeciwo Francowskej wobhladować.

Winske knježerstwowe nowiny wo zetkanju, najskěrje na wyšši přikaz, jara mało pisaju. We Winje drje so rěči, zo so němsko-italske zetkanje wězo wita, tola awstriske knježerstwo tukhwilu nima žaneje přičiny, zo by so k tutemu zetkanju wuprajiło.

President němskostatneje banki zaběraše so potom z namjetami, kiž z wukraja pokhadźeja. Tute radźa, zo by Němska pak politiku deflacije abo inflacije wjedła. Němska je hižo w lětomaj 1931 a 1932 deflacisku politiku wjedła, tola němski wuwoz so dla naprećiwnych naprawow wukraja njeje zdźerżał. Přesylna politika deflacije a wotpokazowanje němskeho wuwoza stej Němskej 6 milijonow njezasłužerjow wunjesłej. Němski lud njeje zwólniwy, hišće raz tajki strach na so wzać.

Dr. Schacht wotpokaza wudawanje, zo Němska inflacionistisku politiku k wobstaranju dźěła wjedże. **Němska hriwna so kruta zakhowa. K temu mamy móc.** Bjez mjezynarodneho woživjenja wobkhoda pak njebudże žadyn transfer możny. Industrijowe kraje dyrbja wjacy surowiznow kupować, zo bychu kraje, w kotrychž so surowizny wupłodźeja, wjacy industrialnych tworow kupować mohłe. Možno je, zo Němskej nowe wobćežnošće nastanu, zo njemóže surowizny kupować. Němski lud pak też tute wobćežnošće přewinje.

Nowe tranferowe riadowan'e

President němskostatneje banki na to wobzamknjenje wo nowym transferowym rjadowanju wozjewi, kiž 1. julija do mocy stupi. Wono złožuje so cyle po namjetach němskostatneje banki na transferowej konferency. Wot 1. julija hač do 31. decembra 1934 so hotowe pjenjezy njewuplaćuja. Kóždy mějićel danjowych lisćinow pak ma prawo we wysokosći swojeho žadanja za tute lisćiny funděrowańske dołžnje listy žadać, kotrež so 1. januara 1935 wuplaća a z 3 proc. zadanja. Nimo teho móža sebi mějićeljo danjowych lisćinow też hotowe pjenjezy žadać a to we wysokosći 40 proc. swojeho žadanja, tola najzažišo 6 měsacow pozdźišo, hač je na lisćinje woznamjenjene. Němskostatna banka pak sebi wuměnja, zo tuto wuplaćenje w hotowych pjenjezach zastaji, jeli zo 30 dnjow prjedy wupowědźi. Wona pak tute 40 proc. powyši, hdyž budże ji to možno. Wotplaćenje kapitala ma so z tutym rjadowanjom njetrjechja.

Němske knježerstwo je wobzamknjenju přihłosowało, dalokož jeje winowatosće sahaju. Wono je z tym dopokazało, zo Němska nochce wobstejace zrěčenja jenostronsce přeměnić. Dr. Schacht wupraji nadźiju, zo też wěrićelske kraje trěbne zrozumjenje za połoženje Němskeje namakaju.

Po wozjewjenju němskostatneje banki je němski financny minister Baselskej bancy za mjezynarodne plaćenja wozjewił, zo tu też za Dawesowu a Youngowu požčonku nakhwilnje devisow wjacy njeje.

Nawrót Saarskeje

Němski znutřkowny minister wozjewja: Wot saarskeho wobydlerstwa su wospjet na přisłušnych městnach naprašowanja dóšłe, kak so Saarska do Němskeje wróći zwjedże. K temu ma so wuzběhnyć, zo so Saarska tak wróći zrjaduje, kaž je so po měrowym diktaće wot krajneju zarjadnistwow wotdźělila. Prjedawši pruski dźěl přińdże pod zarjadnistwo Pruskeje, bayerski dźěl pod zarjadnistwo Bayerskeje bjez přeměnjenja prjedawšich mjezow.

Kommunistojo přeciwo „wohnjowemu křižej"

President francowskeho zjednoćenstwa „wohnjoweho kříža", wyšk de la Rocque rěčeše srjedu před 1500 připosłucharjemi w Cannesu. Marxistojo napřeciwnu demonstraciju zwołachu, tola nawabichu jenož 500 wopytowarjow. Po zhromadźiznje dyrbješe policija ze žandarmstwom zapřimnyć. Kommunistojo mjetachu z kamjenjemi a so swěcacymi petrolejowymi lampami, na drózy běchu barikady natwarili, kotrež dyrbješe policija z nadběhom dobyć. Policajski kommisar a někotři zastojnicy so wopalichu. Wjele woknowych skleńcow so rozbi, też murje so podtorhowachu. Policija 30 wosobow zaja. Wokoło połnocy zaso měr knježeše.

Němski minister dr. Goebbels wopyta Pilsudskeho

Pólski maršall Pilsudski je štwórtk popołdnju němskeho ministra dr. Goebbelsa přijał. Při přijeću běštaj pólski zwonkowny minister Beck a němski wupósłanc we Waršawje, hrabja Moltke, přitomnaj.

Konferenca traješe něhdźe ¾ hodźiny. Wo njej so žaneho hamtskeho wozjewjenja njewočakuje. Powěsć wo Goebbelsowym wopyće pola Pilsudskeho so wječor mjez Waršawskimi politiskimi wosobabmi rozšěri a wulki napohlad zbudźi.

Rozrěčowanje mjez Neurathom a Litwinowom

Barlinski zastupjeř Londonskich nowin „Times" powě, zo ma so za wěste wobhladować, zo je Litwinow při swojim rozrěčowanju z němskim zwonkownym ministrom Neurathom khwile namakał, zo by francowsko-ruske bjezstrachowe zrěčenje naspomnił. Po zdaću pak žanych rěčow njeje, zo by Ruska abo Francowska Němsku někak namołwiła abo přeprosyła. K wunošowanjam, zo mohło so raňši „Locarno" z wječornym Locarnom zjednoćić, dopisowar měni, zo by so z tajkim zjednoćenjom prěnjotne Locarnoske zrěčenje jenož wosłabiło. Kaž so posudźować hodźi, drje so cyła należnosć nic jenož Němskej ale też znajmjeńša někotrym jeje susodam njewuprajnje zašmjatane zezdawa.

Ćežka může so wočakać, zo Němska na namjet Francowskeje abo Ruskeje wukhadźa, bjez wěsteho njedowěrjenja njezhladuje. Tola smě so wočakować, zo Němska wšitke namjety swědomićiwje pruhuje, hač so k zasadam hodźa, kajkež je Hitler druhim krajam k lěpšemu měra namjetował.

Transferowy moratorij wot 1. julija

We wčerawšim posedźenju centralneho wubjerka němskostatneje banki jeje president dr. Schacht přemjenjenje transferoweho rjadowanja wot 1. julija wozjewi. Dr. Schacht w swojej rěči rozpominaše, zo je wot lěta 1931, jako sebi wukraj wulke dźěle kredita wróćo žadaše, wěste było, zo wobstatk devizow w Němskej so ruče pomjeńši, jeli so hospodarske a kreditowe počahi mjez wukrajom a Němskej njepřemjenja. Runjež swětowe wikowafstwo sylnje spadny a runjež dyrbi Němska wukrajne surowizny kupować, je ji tola možno było, hač do lońšeho lěta nadbytk wuwoza docpěć, **zo móžeše nic jenož něhdźe połojcu swojeho wukrajneho dołha wotplaćić, ale też dań za druhu połojcu porjadnje zapłaćić.**

President němskostatneje banki dopominaše na to, zo ani Londonska konferenca swětoweho hospodarstwa ani wospjetne rozrěčowanja ze zastupjerjemi wukrajnych wěrićelow Němskeje njejsu praktiske puće pokazałe, kak mělo so transferowe prašenje rozrisać. **Němske transferowe prašenje w dźensnišim času hospodarscy ničo druheho** njeje hač wčerawše reparaciske prašenje. Wo njezamóžnosći płaćenja so **njejedna.** Hižom loni su zastupjerjo wěrićelow w tehdomnišich wjetšich reservach najnižši staw widźeli. Dźensa pak wobstatk złotu a devizow praktiscy docyla wjacy reserwy njewoznamjenja. Wón je samo njedosahacy jako zakład za techniske wuwiće płaćenskeho wobkhada z wukrajom.

Krótke politiske powěsće

— Japanski městokonsul Kuramato w Nankingu, kiž so tele dny do spodźiwneho podawka zapleće, na pohnuće japanskeho knježeństwa swoje městno wopuści.

— Francowski general Weygand přichodny tydźeń Jendźelsku wopyta. Jendźelske socialistiske nowiny „Daily Herald" maju za to, zo ma so při tutej składnosći tež wo zhromadnych wojeńskich planach rěčeć.

Ze Serbow

W Budyšinje, 15. junija 1934.

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer +5, thermometer wo dnjo +28. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 746. hygrometer +4. thermometer +14. — Nižina je so ze Skandinaviskeje trochu do baltiskich krajow sćahnyła. Jeje wliw dosaha pak hač do našich stron a wuskutkuje so w zamróćenym njebju a dešćowanju. Dźensa smy hišće na kromje mjez tutej nižinu a sylnej wyšinu nad Francowskej. Směmy wočakać, zo wjedro trochu wložne wostanje. — Jutře sobotu słónčko 3.45 hodźin skhadźa a so 8.15 hodźin khowa. Měsačk skhadźa jutře rano 7.43 hodź. a khowa so wječor 10.58 hodźin.

— **Wuhlady na wjedro za jutřišu sobotu: Zwopředka hišće pomróčene a mačate wjedro, pozdźišo pak so wućehnje.**

— **Rjany** dešć so dźensa nańdże a naše łačne łuna trochu wokřewi. Wězo wložnota hišće njeje jara hłuboko sahała, woznamjenja pak tola rjane wočerstwjenje. Dźensniši dešć je zwjeršnu pódu trochu zmjehčił a ratař by rad widźał, by-li so nětko někotre dny pospochi sylnje dešćowało, zo by so zemja dosć napiła. Wěsće so nadźijamy, zo so nětko wjedro přeměni a budże wložniše, zo by so škoda na polach a łukach hišće někak narunała.

— **Zjawnej pjenjeżnej zběrcy.** Ludowy zwjazk za Němcowstwo we wukraju ma dowolnosć k zběrcy po domach a dróhach 16. a 17. junija a k podležењu domjaceje zběrki hač do 22. junija. — Dwórniščowe misijonstwo zběra 23. a 24. junija 1934 we njezawrjenym dźělu dwórnišća.

— **„Wulke myto Němskeje za motorske kola."** Budyska měšćanska rada nam piše: 1. julija 1934 so wo „wulke myto Němskeje za motorske kola" we Sakskej pola Hohnsteina-Ernstthala wujeźdźuja. Na tuto najwjetše němske wujeźdźowanje z motorskimi kołami pod nawjedowanjom šefa němskeho automobilisma wyššeho skupinoweho wjednika Hühnlena so wosebje pokazuje. Zo by so wobćežnosćam zadźěwało, doporučuje so zwjazkam, kiž chcedźa na samsnym dnju wjetše zarjadowanje přewjesć, zo bychu sebi za to po možnosći druhi čas zwubrałe.

Kosa Elektra

je najlépši wudźělk přez dwěsće lět stareje twornje na kosy! Tuta kosa ma tohodla też našu firmu zaćišćenu

Joh. Miessner

Serbske kemšenje w Drježdźanach

Njedźelu za tydźeń na Jana (24. Junija) budźa we Drježdźanskej křižnej cyrkwi serbske kemše ze spowědźu a z wudźělenjom Božeho wotkazanja, a to pop. ½4 hodź.. Přědowanje změje k. farař Tišer z Budyšina. Wšitcy Serbja z Drježdźan a z wokolnosće so z tym należnje přeprošuja. Po kemšach budźa kemšerjo při towaršnym zeńdźenju w Janskim dworje wutrobnje witani. Kěrlušowe łopješka so do spočatka kemšow při cyrkwinskich durjach rozdźěla.

*

— **Paducha jězdnych kołow zajeli.** 13. junija je Budyske kriminalne wotdźelenje 35lětneho zamkarja Arthura Lehmanna w Budyšinje na Rězafnskej drózy 5 bydlaceho, dla kradnjenja jězdneho kola zajało. Lehmann je jako paduch jězdnych kołow znaty a cyle wšěsće je wón hišće druhe koła kradnył. Zo bychu so zakročenja zminyli, proša so wšitcy, kotrymž je Lehmann koło předał abo pola nich nutřistajił, zo bychu so pola kriminalneho wotdźelenja w Budyšinje na hrodźe Ortenburgu, telefon 2802, zamołwili.

Z **Budestec.** Na tudomnym stawnistwje připowědźištej mandźelstwo: Gerhard Werner Blodek, fryzer, z Budyšina, z Antoniju Bönišec, fabrikskej dźěłaćerku w Budestecach-Hajnicach. — Morwa so narodźenje dźowčička dźěłaćerjej Korli Richardej Albertej Pomkerej w Budestecach.

Z **Wjelećina.** Wutoru w nocy je w tudomnej cyjowej fabricy woheń wudyril. Dokelž bě twarjenje hižo sylnje zakurjene, hdyž so wohnja dohladachu, bě ćežko, wohnišćo namakać a woheń podusyć. Wohnjowe wobory, kotrež so hnydom na pomoc zawołachu, zamóchu rozšěrjenju płomjenjow bórzy zadźěwać. Njedźiwajcy toho je nastata škoda dosć wulka, dokelž su so z płomjenjemi nic jenož twarjenje a mašiny wobškodźile, ale so też wjele kože spaliło. Škoda so jenož z dźěla ze zawěsćenjom zarunała. Woheń je pječa z přetorhnjenjom elektriskeho prudu nastał.

Z **Kubšic.** *Kedźbu! Při zawinjenju puća smjerć łaka!* Tole přeswětlene pismo, kotrež je so při Kubšiskim strašnym zawinjenju puća při składnosći tydźenja wučby za wobkhadne wobćehnjenje přičinilo, wuživarjow automobilow a motorskich kołow jara dojimawje napomina, zo bychu na tymle městnje z najwjetšej wobhladniwosću jězdźili. Ale też za wšitkich druhich wuživarjow dróhi tole warnowanje płaći, zo njebychu sebje a druhich do škody přinjesli.

Z **Wujeźka** pola Bukec. Mandźelsku tudomneho měšćanosty Kunša su srjedu w lěsnym haće morwu namakali. Čerpjenje čuwow a ćežke mysle su wobžarujomnu žonu k zrudnemu rozsudźenju pohnule. Na swojim smjertnym dnju bě před 85 létami jejny kwas. Kunšiu mějachu wšitcy zańcź, kotřiž ju znajachu. Jejnym swójbnym so powšitkowne dźělbrace wopokazuje.

Z **Wujeźka** pola Bukec. Přenje snopowcy nazymskeho ječmjenja hižo na polu pod Byčinom steja. Rožka budźe so tohorunja bórzy posye móc. Z wulkej suchotu a horcotu je k tomu dóšło, zo su žně 3–4 njedźele zažiše, dyžli druhe léta.

Z **Bukec.** Twarjenje Bukečansko-Wujeźkowskeho puća a Pomorsko-Bukečansko-Koporskeho puća je skónčene. Tukhwilu so puć mjez Nowym a Starym Koporcami porjedźa. Tam je nowe dźěło za njezasłužerjow.

Z **Huski.** Budyska katolska młodźina sobotu do lěhwa w Huscy přiće̊eže. Tam so hnydom lěhwowe žiwjenje rozwi. Wulke stany so natwarichu, a znamjo připowědźi, zo ma so kóždy postajeneho porjada w lěhwje dźeržeć. Lěhwowy kapłan a wjednik młodźiny napominaštaj, zo by wjednistwu katolskeje cyrkwje swěrna wostała. Z wječornym piskanjom so pachoła kazaše, zo dyrbjachu do stanow jehnyć hić. Tola nócny měr dołho njetraješe. Wo koło ½1 hodź. so wón z njewočakanym nadpadom přetorže. Nadběh pak so dobyćefscy wotrazy. Hano so spańcy z piskanjom budźachu, zo bychu hrodwiskeje kapały ke mši šli. Po snědanju bě čas zwučowanje, kotrež hač do wobjeda traješe. Po nim so lěhwo rezebra, a pacholjo so z piskanjom rězny pokhodow do Budyšina čehnychu.

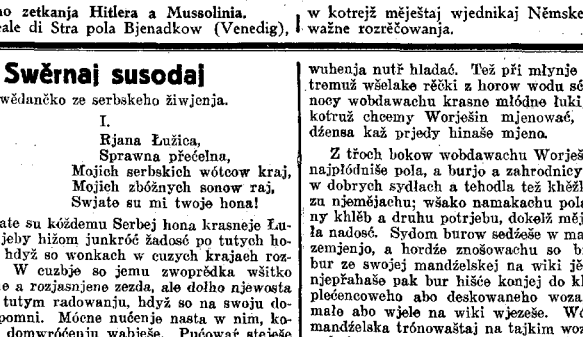

Městno zetkanja Hitlera a Mussolinia. Villa Reale di Stra pola Bjenadkow (Venedig), w kotrejž měještaj wjednikaj Němskeje a Italskeje važne rozrěčowanja.

Swěrnaj susodaj

Powědančko ze serbskeho žiwjenja.

I.

Rjana Łužica,
Sprawna přećelna,
Mojich serbskich wótcow kraj,
Mojich zbóžnych sonow raj,
Swjate su mi twoje hona!

Haj, swjate su kóždemu Serbej hona krasneje Łužicy. Štó njeby hižom junkróć žadosć po tutych honach začuł, hdyž so wonkach w cuzych krajach rozhladowaše! W cuzbje so jemu zwoprědka wšitko překrasnjene a rozjasnjene zezda, ale dołho njewosta wutroba w tutym radowanju, hdyž so na swoju domowinu dopomni. Mócne nućenje nasta w nim, kotrež jeho k domwróćenju wabješe. Pućować steješe wonkach zady holsteinskeho města Kiela při brjozy Rańšeho morja, kotrehož žołmički brjóh maćachu a z luboznymi štomami a kwětkami šeptajo hrajkachu. Khwilu zradowaše so na tajkim žadnym napohladźe, bórzy wróći so duch domoj k brjoham Sprewje a jeje šeptanje jemu přiwola: wróć, wróć so cyle zaso k tym honam, kotrež mój běh přećahuje. Zaso ćeri so nasplet, a hdyž je domoj přišoł, lubuje Łužicu bóle, dyžli hdy prjedy. Jeho prajenje wostanje nětko: W cuzbje je rjenje, domach pak rjeńšo.

W rjanej Łužicy leži při hłownej drózy wjeska, kotraž swoje domy lědom na dwaceći liči. Wona je kulojta twarjena a wosrjedź njeje leži hat, do kotrehož někotre sylnje ćěrjate žórleška swoju jasnu wodu scelu, kotraž so jenož tehdom zamući, hdyž ze wšelakich hewak skoro cyle prózdnych rěčniščow abo přerowčkow při dešću woda přibywa. Z hata sameho pak wuliwa so přez spuščadło khětro wody do wjetšeje rěčki, kotraž so zaso někotre sta kročelow wote wsy z druhej wodźičku zjenoća a ju rozšerja. Dale k połnocy steješe młyn při drózy, tak hłuboko delkach, zo móžeše pućować na drózy młynkej skoro do wuhenja nutř hladać. Też při młynje leżeše hat, kotremuž wšelake rěčki z horow wodu scelechu. K połnocy wobdawachu krasne młódne łuki mału wjesku, kotruž chcemy Worješin mjenować, hačrunje ma dźensa kaž prjedy hinaše mjeno.

Z třoch bokow wobdawachu Worješin najrjeńše a najpłódniše pola, a burjo a zahrodnicy sedźachu tam w dobrych sydłach a tehodła też khěžkarjo žanu nuzu njemějachu; wšako namakachu pola burow wšědny khlěb a druhu potrjebu, dokelž mějachu tam dźěła nadosć. Sydom burow sedźeše w małej wjescy kaž zemjenjo, a hordźe znošowachu so brunački, hdyž bur ze swojej mandźelskej na wiki jědźeše. Prjedy njepřahaše pak bur hišće konjej do khorejty, ale do plećencowcho abo deskowanscho woza, za tym hač małe abo wjele na wiki wjeseše. Wón pak a jeho mandźelska trónowaštaj na tajkim wozu, jako byštaj wobaj ze zemjanskeho hrodu byłoj.

Přez Worješinske zahony ćehnješe so dale wot połdnja přikhadźaca njemjenowana rěčka, při kotrejž so dwě z kerkami wobrosćenej hórcy pozběhowaštej a přez čož krajina rjane wotmeńenje dosta. Při rěčcy stejachu wšudźom wólše, brězy, wjerby a wjerjebiny a na woběmaj bokomaj běchu krasne łuki.

W jenej tych hórkow běchu w dawno zańdźenym času zornowe abo granit dobywali a bě tam hłuboka skała, tola cyle z wodu napjelnjena. A blizko skały leżeše stare hrodźišćo, kotrehož hrjebje pak njeběchu tak wysoke, kaž hrjebje hrodźišćow pola Darina, Zemie, Wotrowa, Dobruše atd. Też měješe cyle hrodźišćo znutřkach wjele wjacy městna, hač pomjenowane, tak zo so zdaše, zo njeje tuto hrodźišćo tak stare kaž wšě druhe we Łužicach a zo njeje w pohanskich časach so nasypało.

W cyłym hrodźišću stejachu šmrěki a nješto brězyny a powědachu so wo tutym městnje wšelake bajki. Čorny pos ze žehliwymaj wočomaj so tam často w nocy wokoło dwanaćich wuběhowaše a bě so bijžom tajkim zjewił, kotřiž běchu nimo skały a hrodźišća wokoło połnocy khodźili.

Worješinske dźěći, kiž běchu runje tajke, kajkeje wšudźom namakaš, mjenujcy dźěći, kiž so we wšitkich kutach wokoło honja, wšitke kerki přepytaja a we wšitkich rěkach a rěčkach ryby łoja, so jara porědko w tutych kerkach, při tutej skali a w tutym hrodźišću namakachu, dokelž so bojachu, zo čorneho psa z wulkimaj žehliwymaj wočomaj srjedź běłeho dnja nadeńdu.

Čim bóle pak běchu dźěći wokoło a niže Worješinskeho młyna a při tak mjenowanym starym mosće. Bě to městno, hdyž běše zastarsku stara dróha wjedźe derje wobrosćenej dolinje wjedła. Wšelake brjohi štomy a kerki poskićowachu tudy dobru wukhowanku, hdyž hóley swoje hry hrajachu, wójny wjedźechu a so khowachu.

Hačrunjež w młynskim haće wódny muž a wódna žona swoje bydło měještaj, kaž stari ludźo powěduchu, dha so před nimaj tola žadyn hólčec njestrachowaše, dokelž wobaj hišće nikomu kŕiwdu činiłoj nje běštaj. Stari ludźo powědachu, zo su widźeli wódnu muža pak jeho žonu do blizkeho města na wiki khodźić. Wódny muž bě Němc, dokelž w dołhich kholowach khodźeše, kotrež běchu přez škórnje sčinjene, štož tehdy pola žaneho Serba wašnje njebě. Tola něhdźe dwaj palcaj delkach mějachu kholowy mokry wobrub a z tych jeničky bě wódny muž spoznać. Jeho žona pak měješe delkach wokoło sukni mokry wobrub. Je była pak to rjana žónska. Tež rjeńša je była jeje jenička dźowčička, kotraž žona na wiki njekhodźeše, žadyn mokry wobrub wokoło suknje njeměješe a so často temu a tamnemu wokoło młyna abo při starym mosće zjewi. Husto bě wona pućowarjow tam ze wšelakimi rjanymi wěcami wobdarila, tola pak też w zastarskim času młodźenca zawjedła a k sebi do hata sćahnyła. Jeje móc pak bě jenož nad tajkimi sylna, kotřiž wótcenaš a „hauptštuki" (hłowne kruchi) njemóžachu.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Z Budyšinka. Zaso je so jedyn ze staršich wobydlerjow našeje wsy do wěčnosće wotwołał. Zaměrnu wunošeŕ Ernst Hensel njemóžeše zaso wustrowić. S nim je znata swědomita wosoba swój zemski běh dokonjała. Dwanaće lět wón gmejnskej radže přisłuša a třicećí lět je rowarske zastojnstwo zastawał.

Z Barta. Wutoru wotmě so w Maiwaldec hoscenc zhromadźizna za dźěl wotnoški strony. Wjednik Hintger witaše wsyde wjeńorneho rěčnika sob. str. Smarsłya z Budyšina, a wozjewi wobkhodny dźěl. Kóždy hamtaŕ je winowaty, so wutoru 19. junija we přejeźdźanach wobdźělić, hdźež dr. Ley k wobhladanju přińdźe. 27. t. m. budźe w Barće wulke wustupjenje přećiwo swarjakam a kritikarjam. Sob. str. Smarsły zaběraše so ze stajnje njespokojnymi a swarjakami. Njeje lohko z hromady rozpadankow za krótki čas porjad wutworić. Nam je trjeba sylneje wěry do wjednika a stata. Přednoŝeŕ zaběraše so hłó z wulkimi podawkami we zwonkownej politicy a přeńse na to wo gmejnskej politicy. Po přestawcy přeča hišće wjesnjanosta sob. str. Suster wo tydźenju wočehnjenja za wobkhad.

Z Barta. Tudomny šulski wubjerk wotmě so wutoru swoje posedźenje. Sob. str. wjesnjanosta Suster wupokaza sob. str. Frischanta z Dubrawki jako nowoho sobustawa šulskeho předstejeŕstwa. Wot jutrow mamy při našej šuli šěsć rjadownjow. 1. junija je na město přesadźeneho wučerja Wagnera wučeŕ May z Wjelećina k nam přišoł. Wuporjedźenja šule su so stale. Na zhromadźiznje rěčeše so hłó wo naboŕnosćach pokladnje. Dla njedostatka šulskeje hnisnosće budźe so znowa z hamtskim hejtmanstwom a wokrjesnym wjednistwom jednać.

Z Połykow. We wjesnej korčmje wotmě so wutoru powučacy wječor za wobkhadnje prašenja. Sylny wopyt dopokaza, zo so hłó wjesne wobydleŕstwo prócuje pomhać strachi wotwobroćić a ludowe zamoženje zdźeržeć. Sob. str. wučeŕ Hirsch z Noweje Wsy a skupinowy rjadowaŕ NS-ludoweho spomožeŕstwa sob. str. Röhrig z Komorowa w dlěšimaj přednoškomaj a na přikładach wo hrožacych strachach při přibiranju wobkhada rěčeštaj. Z praktiskim wukubłanjom maju so hłó wjesnjenjo tak powučić, zo su wobkhadnej w městach zrosćeni.

Z Wojerec. (Kupowanje koni za wójsko.) 2. kawaleriska divisija je wozjewiła, zo budźa so w septembru a oktobru we Wojerowskim wokrjesu horcokrejne abo hłó měšanokrejne konje za němske wójsko kupować. Konje dyrbja pjećlětne hač sydomlětne być, a dyrbja z kijom měrjene 1,54 m hač 1,66 m wulke być. Šumjele so njekupuja. Zrěbče wospisma so přeja, tola njejsu z wuměnjenym. Wažne je, zo su konje derje picowane a wothladane.

Z Wojerec. (Njedočink.) W tudomnych přeskhadźowańach (w parku) su so w posledním času ławki wospjet z tukom womazałe. Ničo wo tym njewědźo, su so wukhodźowarjo na ławki sydnyli a sebi z tym drastu zwohidźili. Policija je hižo dawno za samopašnikom sledźiła. Skóncnje su ju wutoru hdźo na čłowjeka kedźbliwu sčinili, kotryž bě ze swojim počinjenjom tukanje na sebje wobroćił. Policija jeho zaslapi, hdyž chcyše runje ławku z margarinu pomazać. Wón je muž z Brětnjanskeje dróhi. Jemu su margarinu wotewzali a też drjewjanu łžicu, z kotrejž je ławki pomazał. Jeho rucy běštej hišće połnej tuka. Wón ma dla wobškodźenja wěcow jastwowe khłostanje wočakać.

Z Wojerec. Wojerowske kaniklace towaŕstwo wotměje přichodnu njedźelu 17. junija w zahrodze hrodowskeje pincy kaniklacu wustajeńcu. Na njej budźa so kanikle wšelakich rasow, wot belgiskich hobrskich hač do najmjeńših hermelinskich kaniklow, kaniklace syre a garbowane kože, picowadła, potajkim wšo, štož z plahowanjom kaniklow zwisuje, pokazować.

Z Miłoraza. Wutoru na Čěłnjanskim rewěrje hrabje Arnimskich lěsow lěsny woheń nasta. Při suchoće so woheń ruče rozšěri. Wohnja pak so ze časom dohladachu. Wobydlerjo z Miłoraza a Čěłnjeho kaž dobrowólna wohnjowa wobora za krótki čas hašeć přikhwatachu. Po dlěšim prócowanju zamóchu woheń zhašeć. Kak je woheń nastał, njeje znate.

Z Běleje Wody. W jamje „Sofija“ w Dźěwinje je wutoru hórnik Pawoł Hoheisel smjertnje znjezbožił. Wón bě do žumpa wódneho šachta zalězł a je so tam z jědźotymi płunami zadusył. Hoheisel bě woženjeny a 2 dźěšći, 11- a 14lětnej, zawostaji. Znjezboženy bě wustojny hórnik a měješe pola předstajenych a towaršow dobre mjeno. Přejedy je wón 15 lět w jamje „Providentia“ dźěłał.

Woprawa

W zešiwku „Wótčinc Jan Arnošt Smoleŕ“, 135. čisłu Serbskich Nowin přidatym, porokuje knjez Jan Skala-Barlinjan w poslednim wotrězku 5. strony Serbskej Ludowej Radže a jeje wjednistwu, zo njeje dopjelnila swoje winowatosće w nacionalsocialistiskej revoluciji. My w Budyšinje a wokolnosći wšak wěmy, zo tehdy Serbskeje Ludoweje Rady scyła hišo njebě. Čas Lud. Rady, na tři lěta woleneje, bě so 31. decembra 1933 minył. Předsydstwo dotalneje Ludoweje Rady je so wo nowe wólby prócowało. Zwjazk serbskich towaŕstwow, Domowina, je swoje towaŕstwa namołwił, zo bychu zastupjerjow do Ludoweje Rady wuzwolile a zwjazkej wozjewile. Towaŕstwa pak to nimale bjez wuwzaća činiłe njejsu. Tak bě kónc z Ludowej Radu. Z čejei mocu rěčiše, bychu so prašeli, bychu-li chcyli předsydźa hižo njewobstejaceje organizacije z někajkej wyšnosću jednać. Lud měješe swoje wjednistwo w Domowinje, a Domowina je też tehdy swoju wjednisku winowatosć činiła. Lud potajkim njebě bjez wjednistwa, ale wjednistwo bě w dypku Ludoweje Rady bjez luda. Z tym spadnje też sudźenje knjeza Skale wo winje serbskich škodowanjow w poslednich měsacach.

Radwór, žórło spěwa

Hdźež so spěwa, so wosebje při kóždej přileżnosći z wutroby spěwa, tam je też stajnje wjesela myslička, tam su dobri a sprawni ludźo a tohodła tam też stajnje rad dokhwatam. Runje tak mysleše sebi předsyda **Domowiny**, hdyž jemu z rěčniwej huhu a ze žiwej gestu wo Radworju powědach. **Radwoŕ je jenička wjes za wulki domowinski zlět.** Sto procentowska serbska wosada z dobrymi zwiskami do wšěch kónčin kraja, to je za nas, kaž stworjene. Wosebje pak budźe nas hospodliwy Radwoŕski lud radosćiwje witać, cyle wěsće z kofejom a tykancom. A, zo budźa zaso spěwy klinčeć přez cyłu wjes, to wěm, dokelž znaju přederje Radwoŕskeho spěwarja. Stajnje, hdyž přijědu do Radworja na někajki swjedźeń, za Radwoŕ zaso zwjeselu zajimawu pěsničku. Woprawdźe, spěwy ronja so jemu z wutroby! A, myslće sebi jenož, Radwoŕ ma samo, jako jenička serbska wjes, swoju wjesnu hymnu. Njedawno běch tam na kwasu a sym sebi ju při tutej składnosći skoku wot spěwarja wotpisał. Je hižo na wšě 40 lět stara, a tekst dopakaza jasnje, zo je ju jedyn humora połny ludowy basnik napisał. Tohodla ju tu słyšće.

Radwoŕ, statok mój.

Hłós: Hdźe statok mój?
Hdźe statok mój, hdźe statok mój?
Hdźež je we wsy cyrkej stara,
Zwónca drjewjaneho twara,
Tam buch nětdy wukŕćeny,
Z hnadu Božej pyšeny. —
To je Radwoŕ stary, sławny,
:,: Radwoŕ serbski statok mój. :,:

Hdźe statok mój, hdźe statok mój?
Hdźež 'šće znaješ šulu nowu,
Před njej muŕeku cyhelowu;
We njej wučba spomožna
Bjez kija so wudźěła.
To je Radwoŕ atd.

Hdźe statok mój, hdźe statok mój?
Hdźež maš na wsy faru statu,
Nawoženjam derje znatu,
Tam ći na paćerjach běch,
Prjed' hač k wěrowanju dźěch.
To je Radwoŕ atd.

Hdźe statok mój, hdźe statok mój?
Hdźe nětk cyrkej róžowcowa
W zahrodźe tam steji nowa,
We tej z róžu wosady
Njedawno buch zwěŕwany.
To je Radwoŕ atd.

Hdźe statok mój, hdźe statok mój?
Hdyž pod nizki torož stupiš,
Hrabinski dwór knježi widźiš.
Na nim sŕěnicy, pohončej
Dźowka klinka k pimpusej.
To je Radwoŕ atd.

Hdźe statok mój, hdźe statok mój?
Hdźež so cyrkej swjatoh' kŕiža
Z pohrjebnišćom čichim zbliža,
Njech mje jónu donjesu,
„Wotpočink“ zo dostanu.
To je Radwoŕ atd.

Hdźež so tak cunjo spěwa, tam je wšěce rjenje, tohodla wšitcy do Radworja!

Čichimichał.

Z Łužicy

* **Ze Sěrachowa.** We swojim wobydlenju w Khrostawskim sydlišću je tkalski mišr Max Wendler při zwadźe we swójbje z nožom swojeho syna niže wutroby kłoł. Syn chcyše mać před pukami wopiłeho nana škitać.

Přiłopk

* **Z Drježdźan.** Znata ptača łuka změje so lětsa wot 30. junija hač do 9. julija.

* **Rošty so zwrócile.** W Geringswalde při połnócnych čěskich mjezach so, hdyž póndźelu tŕěchu jenoje bróžnje wuporjedźachu, rošty sypnychu. Při tym jedyn tŕěchikryjeŕski pomocnik 9 metrow hłuboko padnywši sebi nozy złama a sebi rjap zwiny. Tohodla dyrbjachu jeho do khlorownje wotwjesć.

* **Jědnaće ludźi so z błyskom morjeło.** Na jenej farmje w Oaxacaskim staće (w Mexiku) su so sydom mužow a štyri žony z błyskom zarazyli. Ze samsnym błyskom je so hišće 30 howjadow zarazyło.

* **Lijeńca w srjedźnej Americy.** Srjedźna Amerika je so z woprawdźitej lijeńcu podešła. Pućowarjo, kotříž su z lětadłom w Panamje přistajili, praja, zo je znajmjeńša 3000 ludźi smjerć namakało. Na jězorach pola Gija a Cuatepeque cyłe stadła morwych howjadłow, wowcow, kozow a druhich domjacych skoćatow płuwa. Jedyn lětaŕ powěda, zo je nad rěku Lempu leco widźał, kak je wuheń jeneje rěčneje parneje łódźe z wody tčał. Wšudźe po wodze ćěła pluwaju. Cyłe wsy su so ze zemje zhubiłe, mjez nimi wjes Agna Caliente z 250 wobydlerjemi. Też wjes Ostoepeque w Hondurasu je so z powodźenjom cyle zapuśćiła. 500 wobydlerjow je so tepiło.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **W Połodnišej Americy so sylniše zemjerjenje wočakuje. Njedźelu je so město Sampacho w Argentinskej ze zemjerjenjom zapuśćiło. Wobydlerjo su wućahnyli, dokelž njeje móžno, město zaso natwarić.**

— **Do nakrajneho domu w staće Oaxaka w Mexsiku błysk sydom mužow a štyri žony mori. Samsny błysk zarazy hišće 30 skoćatow.**

— **We Wołešnicy w Rudnych horach so tŕo hórnicy zasypnychu. Woni pak su hišće žiwi, na jich wukhowanju so ze wšej mocu dźěła.**

Budyske stawniske powěsće

13. junija 1934.

Připowěźenja: Dr. phil. Bjedrich Wilhelm, stud. rada, z Hildegardu Faltinec, wučerku gymnastiki, wobaj w Budyšinje. — Erwin Oswald Willy Zock, podfeldwebel, z Hanu Floru Henčlec, kontoristku, wobaj w Budyšinje. — Wilhelm Rudolf Kastšěćkaŕ, z Martu Emmu Jakobec, předawarku, wobaj w Budyšinje.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. „Zjednoćenstwo evangelskich Serbow“. Wulět do Wurie njedźelu 17. junija so wotstorkuje. Za to pojědźemy tutu njedźelu wšitcy do Budestec na 600lětny swjedźeń. Zetkamy so w Budyšinje před dwórnišćom w 13 hodź. a wotjědźemy 13,20 hodź. Njedźelska khartka płaći 50 pj. Prajće to wšitkim sobustawam, kiž we Wašej blizkosći bydla.

Předsydstwo.

Budestecy.B Budestecy woswjeća njedźelu swój 600lětny jubilej. Wosadny faraŕ, k. Bójc, je też naše Domowinu a z tym serbski lud na njón přeprosył. Tuž njech so naše towaŕstwa na swjedźenju prawje bohaće wobdźěla a z tym dopokazaja, zo so z našimi tamnišimi serbskimi přećelemi wjeselimy a radujemy.

Domowina. Předsyda Domowiny a zarjadnik zlěta přijědźetaj sobotu wječor ½8 hodźin do Minakała, ½9 hodźin do Radworja a w 9 hodź. do Komorowa pola Rakec. P. Nejdo.

Bukecy-Njechoŕ-Komorow! Kedźbu! W mjenje najnaju lubeju staršeju a přichodnju staršeju přeprošujemoj z tutym wšch lubych Serbow a Serbowki, kotříž su namaj wěrowanje a kwas ze swojim spěwanjom porjeńšo pomhali, njedelu 24. junija pop. w 3 hodź. nanajwutrobnišo do našeho domu na wjeselu hjesadu. Přińdźće pak też při dešćojtym wjedrje. Jurij Sewčik a mandźelska.

Khrósćicy. „Jednota“ wobdźěli so korporativnje na 50lětnym khorhojnym jubileju Pančičanskeho wejeskeho towaŕstwa. Zhromadźimy so 3½2 hodźin pola Wjenkec a wottud wotjědźemy zhromadnje.

Předsyda.

Rakecy. Serbske towaŕstwo „Lipa“ ma njedźelu 17. junija pop. w 4 hodź. pola Hěnčec swoju měsačnu zhromadźiznu. Dniowy porjad: Naš wubět do Slepoho a Domowinski zlět w Radworju 15. 7.

Předsyda.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Im Namen des Herrn Ministerpräsidenten spricht die unterzeichnete Kreishauptmannschaft der Schäferin Marianne Frenzel in Neschwitz und der Landwirtschaftsgehilfin Elisabeth Piorunowsky in Rachlau für die von ihnen am 16. März 1934 unter Einsatz ihres Lebens bewirkte Errettung eines Kindes aus dem Puschwitzer Wasser in Neschwitz öffentliche Belobigung aus.

Dresden, am 31. Mai 1934

Kreishauptmannschaft Dresden-Bautzen.

Der Kommunikationsweg Wartha—Kleinsaubernitz wird wegen Beschüttung in Flur Wartha vom 16. 6. 34 bis mit 26. 6. 34 gesperrt. Der Fahrverkehr wird über Guttau gewiesen.

Bautzen, am 13. Juni 1934.

Die Amtshauptmannschaft.

In das Güterrechtsregister ist heute eingetragen worden, daß die Verwaltung und Nutznießung des Händlers Gerhard Theodor Raußendorf in Merka an dem Vermögen seiner Ehefrau Dora Frieda geb. Schulze durch Ehevertrag vom 11. Juni 1934 ausgeschlossen worden ist.

Amtsgericht Bautzen, den 11. Juni 1934.

Durch Beschluß des unterzeichneten Amtsgerichts vom 30. Mai 1934 ist der am 5. April 1890 in Loga bei Bautzen geborene Landwirt Gustav Ritter in Loga Nr. 12 wegen Trunksucht entmündigt worden.

Bautzen, 12. Juni 1934. **Das Amtsgericht.**

Der Kommunikationsweg Lomske-Luppa-Luppadubrau wird wegen Beschüttung in den Fluren Lomske und Luppa vom 15. 6. bis mit 23. 6. 1934 gesperrt. Der Fahrverkehr wird über Radibor gewiesen.

Bautzen, am 14. Juni 1934.

Die Amtshauptmannschaft.

Zamołwity za spisaćelski wobsah: A. Dučman, za nawěstkar dr. J. Cyž, wobaj w Budyšinje. D. A. V. 1934. 2102.

Nohajcy

płóčliwa žida 75 pj.
moderne barby 95,
bluka žida 95 pj
dobra kwalita 1,50, 1,20,
mako 50 pj.
jara dźeržive 90, 70,
flor ze židu 95 pj.
čorne a barbojte 1,50, 1,30,
sněk. a krótkenohajcy
žonjace zočki 35 pj.
we wšěch barbach
kolorski wubjerk 60, 50,
dźěćuczočki 30 pj.
běłe a pisane
wubjerne nowosće počz.
Najwjetši wubjerk!
Najtuńše płačiny!

Alfred Vogel
při Kronprinzowym mосće
najfešiwo Serbskemu Domej
nohajcowy a rukajcowy rózk

Holcu

do wonkowneho dźěła pyta k 1. julijej **Delan w Baćonju**

Pytam hnydom městno jako

hospodar
abo wulki wotrock
Bliže zhoniće we wudawarni Serbskich Nowin

Gardiny

kupisće derje a płaćizny bórze pola
Kurta Erlera w Budyšinje 28 na Žitn. wik.

Schulze
Před Suleńskimi wrotami 2
Najwjetši wubjerk
Najtuńše płačiny!
Přijimaja so mandźelske požčonki
Wobhladujće sebi bjez nuđenja
moj bohaty skład.

1 abo 2 wagonaj **dobreho**

syna

so kupić pytaći. Poskićenja pod **J 16** na wudawarnju Serb. Nowin

Syno a wows

kupuje **Willy Mader**
w Budyšinje, Sukelnska hasa 1a
Telefon 2107

Słomniki

tunjo
Würker, Zwonk. Lawska hasa 10

Meble

w znatym solidnym wuwjedźenju najtuńšo **Despang** nětko na Moltkepola kowej dr. 17

Hana

(H. Siemkiewič. Přeł. B. Cyž.)
Novelka. 164 str. 60 pj.

Neumannec hosćenc w Nowych Jiłocach

poruča wopytarjam

Budestečanskeho 600lětneho swjedźenja swoje rumnosće.

Stan na swjedźeńskej łucy

Speciality: **kofej, tykanc, torty**

Dźěławy hamt w Budyšinje

dósta

nowe telefonowe přizamknjenje

(zhromadne čisło) **čo. 2351** (zhromadne čisło)

4 zawarićnske šklenčy

¾ abo 1 litrowe z gumijowej wobruču

1 hriwnu

Schneider a Schulze

na Kamjeńtnej hasy 13 znapřeča Serbskeje cyrkwje

Wurjadnje rjane

wobrazy našich wotčinow

J. A. Smolerja, Jmiša, Hórnika

su na předań za 1.— hr.

w Serbskej knihańi w Budyšinje

Dźěće z nimi sebi swoje domy!

Pěsćenje panochtow
a wěcywustojne přičinjenje
byčich rynkow

wuwjedźe spěšnje a swědomiće

pěsćeŕ panochtow Willy Metzner
w Budyšinje, Bohata wěža

76 Seiten stark, mit Wochenprogrammen, vielen Bildern und Artikeln
Die bestausgestattete und inhaltreiche Deutsche Funkzeitschrift
Mit Gerätever sicherung
Monatsabonnement nur 85 Pf. durch die Post. Einzelheft 25 Pf.
Probeheft vom unentgeltlich vom Verlag, Berlin N24

Indanthrenowe přiwabjacy tydźeń

wot 15. do 23. junija 1934

drastowe tkaniny, wšelake druhiny tkaninow hr. 1.40, 1.30, 1.00, 0.95, 0.85, 0.70, **0.60**

tkaniny za sportowe a zwěrśne košle hr. 1.10, 0.75, 0.65, **0.55**

šórcuchi za žony, wjesołe wabjace mustry hr. 4.50, 3.75, 3.00, 2.75, 2.25, 1.75, **1.10**

šórcuchi za dźěći, hr. 2.50, 1.95, 1.65, 1.30, 1.00, **0,90**

hrajkańske drasćički za dźěći, hr. 2.75, 2.35, 1.65, 1.50, **1.10**

kupańske mantle, wjesołe formy a barby hr. 12.00, 10.50, 8.50, 7.25, 6.75, **5.90**

kupańske wobleki, wum. žida, poslědnja nowosć hr. 6.50, 5.50, **4.95**

sportowe a zwjeŕśne košle za muže hr. 4.90, 4.50, 3.90, 3.75, 3.60, **3.25**

sportowe košle za hólcow hr. 2.45, 2.10, 1.75, 1.35, **1.10**

polobluzy hr. 2.50, 2.—, 1.75, 1.45, 1.10 **0,95**

blidowe přikrywy, nowe mustry
110/110 cm hr. 0.95 100/100 cm hr. **0.60**
130/130 cm hr. 4.75, 4.25, 3.75, 2.50, 1.95, **1.45**
130/160 cm hr. 5.90, 5,25, 4.40, 3.75, 2.60, **2.10**

Moje wukładne wokna poskića dobry wobraz wjeleŕstronskosće indanthrenowe barbjenych módowych tworow, kotryž za kóždu žonu najwjetši zajim zbudźuje

Wulki wubjerk! Niske płačiny!

Otto Hauffe

Harfa

za dźěćikemšenja

je zaso dostać

w Serbskej knihańi w Budyšinje

Spanske istwy
kuchinje / jědźeŕnje
polstrowane meble
kaž tež wše **jednotliwe meble**
najtuńšo a we wubjernym wuwjedźenju pola firmy

Fr. Wenzel w Budyšinje
w Serbskim domje
Mandźelske požčonki so přijimaja

Žnjeńske mašiny

za wše zaměry, nowe a trjebane, ma wulki skład firma

Hermann Künzel w Budestecach

Telefon čo 219. Stajne a dobre posłuženje nastupajo reparatury narunanki a montažu.

3 centnari dobreho

symjeńtneho kolija (dołhi)

na předań pola **Pawoła Knježka we Wučkecach čo. 7**

Jězdne rjady „Blitz"

lětne wudaće 1934

płaćizna 1.— hr.

hromadźe z wosebitym zešiwkom za autobusy na předań

w Serbskej knihańi

Napoje k wočerstwjenju:

Sachsec płodowe brěčki

citronowy syrup punt 0.60, blěka 1.80, 1.10, 0.65
malenowy syrup punt 0.70, blěka 1.95, 1.15, 0.95, 0.60
Orangeade-syrup punt 0.70, blěka 1.75, 0.90, 0.65
banankalcowy syrup punt 0.70, blěka 1.75, 0.90, 0.65

Sachsec płodowe wina

„Cyder" słódko stołnjace wino podobne tokajskemu litr 0.60
wino z jurnsk. jahodow litr 0.80
wino z kisatych wišń litr 0.80

Za čas sotołwje

jaść. wolij pt. 0.70 wulk. bl. 1.50
blěd. wolij pt. 0.85 wulk. bl. 1.50

Olivowy wolij

Estrag nowe kisało
Rynsko winowe kisało

Nowe! citron. brěčka bjez cokora blěska 1.40, 1.10, 0.80
za jědze, sotołwje a napoje přihódna

Sachsec prażeny kofej

słód, aroma, hawjenje njeńetrij chen.
swjedźeńske měšenje ¼ punta 1.0°, 0.5, 0.35, 0.7.
domjace měšenje ¼ punta 0.70, 0.60, 0.50
kofej bjez kofeina zamane pak. 100 gr. 0.63 200 gr. 1.20

Otto Sachse

Čehnjenje 2. rjadownje

205. sakskeje krajneje loterije

póndźelu, wutoru a srjedu, dnja 18., 19. a 20. junija 1934

Hłowne dobyće: 30 000 hr.

Prosy so, zo bychu so losy hnydom zaměnili!

Losy su hišće na předań:

1/10	1/5	1/2	1/1
6.—	12.—	30.—	60.— hr.

Budyskaj běrkaj statneje loterije

Friedrich Rother na Kěžorskej dróhi 22

Ernst Lehmann na Kamjeńtnej hasy 45

Wupředawanje firmy K. R. Lory

Suleńska hasa 9, dla spušćenja wobkhoda

žonjace a mužace rukajcy z tkaninow, počinajo z 0.20 hač do 1.— hr.; **w koži,** poč. 2.50 hač 3.50; **kornarje,** jedyn po 20 hač 30 pj.; **zwjeŕśne košle,** 1.75 hač 2.— hr.; **wjazanki,** počinajo z 20 hač 80 pj.

Chceš-li wěcy spěšnje čisćić,
z ATA dyrbiš ty je rjedźić.
ATA čisći, rjedźi spěšnišo,
tuńšo a tež wjele swětlišo.

Spěwarske

serbske a němske
we wulkim wubjerku
w Serbskej knihańi
w Budyšinje na Lawsk. hrjebjach

VICTORIA KOLESA

w najlepšim cynowanju
swěta zhotowjene
Otto Fischer, derjowa hasa 7
Narunańske dźěło - porjedźenja

Stepowane
moškowe
wotmjane
wjelbłud.
blidowe
wulki wubjerk, jara tunjo

přikrywy

Paul Korn
na Hošic hasy 21
Specielny dom

Małe nawěstki w Serbskich Nowinach maja wuspěch

Serbow kupny dom

Wołmjane tkaniny, wušiwane, za fale a rubiśa, 100 cm šěroke mtr. **4.75**
Wołmj. muslin za fale mtr. **1.95 1.50 0.95**
Tkaniny z wumělskeje židy, pisane, za fale . . . mtr. **5.50 2.95**
Tkaniny z wumělskeje židy, čorne a pisane, za kluty, 85 cm šěr. **6.50**
Wołmjane tkaniny za spódnje suknje, zelene, čerwjene a módre . . . mtr. **2.85**
Wal, k wušiwanju, za jaki, čorny . . **7.50** smuhaty **4.95 4.50**

Pozamenty, cankow. wobsadki, francy

Fale, ze zatečka abo indanth. **3.20 2.50 2.25**
Kapički, pisane . . . . jena **1.65, 0.95**
Banty za bolcy **0.85 0.50**
Banty za žony, molow. a wušiw. **1.35 1.10**

Snórki, z moireja abo tafta, w čornej, běłej a róžowjetej barbje, we wšěch šěrokosćach

Rjane nowe tkaniny za šórcuchi a wšu druhu serbsku drastu

Schaaf
Meyner Kattunfabrik

na Bohatej hasy 20 — na Dźiwadłowej hasy 1

Dobre čehnje k sebi

Příloha k číslu 137

SERBSKE NOWINY

Pjatk 15. junija 1934

Wjeselacy staw bitwy wo dźěło

Budyski dźěłowy hamt wozjewja:

W zańdźenej zymje běchu so ze spěchowanjom jeńerstwa wulkotne naprawy k wobstaranju dźěła ewjedle, nětko pak je čas přišoł, zo so tuto dźěło so zystematiscy wobmjezuje a so za to swobodne u skutkowanju mocow w hospodarstwje městno staji. Wuspěch w měsacu meji we wokrjesu Bu skeho dźěłoweho hamta běše, zo so při spadnje u ličby nuzowych dźěłaćerjow na nimale połojcu msna ličba dźěłaćerjow k temu w hospodarstwje staji. Při zwonkownym wobhladanju je so při m wobstatk njezasłužerjow na kóncu měsaca por o wobstatkej při spočatku měsaca jenož snadnje mjenšił. Z přeměnjenjom ličby njezasłužerjow we ěsacu meji pak so derje spóznnaje nowotwar ho odarstwa, kiž so po programje stawa, a wědom e nałožowanje knježerstwowych naprawow k wob taranju dźěła. Nětčiši staw twori nětko zakład za owu akciju k wotstronjenju bjezdźěłosće, při čimž o najwietše nadźije na initiativu industrije stajeja.

Jenak sylnje **ratarstwo** dźěławych mocow po rjeba. Směmy so nadźijeć, zo móže so w běhu časa wuskutkowanjom zakonja k rjadowanju zapřim njenja do dźěła z 15. meje 1934 tuta potrjeba na mo tach znajmjeńša někak zwjesć; přikhod ratarskich dźěławych mocow je so nětko zawrěł.

Kamjenjowa industrija powšitkownje hišće mocy přijimaše. W někotrych skalach so wězo dźěło ha ješe dla njewotbyća a dokelž běše so zdźěła w zań dženym času na skład dźěłało.

Cyhelnicy we wokrjesu maju tukhwilu derje dźě łać. Też w keramiskej industriji so přeco hišće dźě łaćerjo přistajeja.

W industriji, kotraž metall předźěłuje, pokazowaše so přeco khětro zwjeselace wožiwjenje, štož so we naprašowanju za wotrjadnymi mocami jewješe. Też fabriki ratarskich mašinow hišće dźěłaćerjow přista jachu. Fabrika armaturow w tudvnmym wokrjesu zamó při wukrajnych skazankach ličbu swojeho dźě łaćerstwa wurjadnje powyšić, z čimž zwjeselace měst ne wołóženje na wotrjadnych mocach zastupi.

Dźěło w **twarstwje** dotal hišće njeje ważnje wo steběrało.

Do domjaceho hospodarstwa pytaju so přeco hišće starše samostatne **holcy,** jako jeničke, a wustoj ne młodostne mocy.

Po powšitkownym přehledže pak dyrbi so pra jić, zo so z njepopuščnym wojowanjom a dospoł nym wobdźělenjom wšitkich městnow a wšěch mo cow krokalka po krokałcy postupuje a so bjezdźě łosć w tutej měrje pomjeńša.

Žane podołženie při namjetach na ratarske wudołženie

Wot 1. julija 1933 wozjewi so zakoń k zarjado wanju ratarskich dołžnych wobstejnosćow. Čas, do kotrehož ma so namjet na wotewrjenje wudołženske jednanja pola sudnistwa zapodać, wuběži 30. ju nija 1940. Kóždy wobsedźer ratarskeho abo zahrod niskeho předewzaća (wobsedźer, přenajeŕ, wotnajeŕ) je k zapodaću tajkeho namjeta woprawnjeny, hdyž so ze samsnymi srědkami wudołžić njezamóže. Ze wudołž. zakonjom ma so daś na 4 proc. znižić. Wul ki dźěł dołha so do njewupowědźomnych, wotpłaćo wańskich hypothekow z ½ hač 2 procentami přewo broća.

Po wysokosći dołha jednanje dléši abo krótši čas traje.

Hdyž dołžnik pola swojich wěrićelow docpěje, zo so hypotheki jako njewupowědźomne zapisaja a zo so daś na postajenu měru zniži, zestaja wudołženski hamt wudołženski plan. Tutón so sudnistwu k wob krućenju předpołoži.

Hdyž so při tym čeže z wěrićelami wukopaja a za dołženje je přewysoke, dóńdże k nućenemu wurunanju (Zwangsvergleich). Namjet na nućeno wurunanje poda wudołženski hamt.

Předołženje njeje z předpokładom za wotewrjenje wudołženskeho jednanja. Jedna so tu wosebje wo

Profesor Ota Wićaz, najpilniši serbski spisowaćel.

Oće Wićazej

profesorej, studijnemu direktorej w **Stollbergu** (w Rudnych horach).

Serbske Nowiny nas překwapichu
Dźensa z njewuprajnej radosću,
Jako swětej powěsć wozjewichu:
„Ota Wićaz lět 60" tu!

Ota Wićaz, přikład dźěławosće,
Dobra, miła, złota wutroba,
Pisaŕ, rěčnik serbskej wědomosće,
Serbstwa łužiskeho wobora!

Bóh budź z Wami, kiž sće w jeho službje
Dobrowólnje **dźěłał** za nas tu,
Za nas wo dnjo, nocy **dźěłał** w cuzbje,
Hdźež tak mnozy Serbja womjelknu!
Wam so njemóžemy dodźakować,
Boha Knjeza nutrnje prosymy:
Wón chcył dołho Was nam wuzakhować —.
Z Łužicy Was horco strowimy.

W Radworju, 14. 6. 1934. M. Nawka.

Cyrkwinske powěsće

3. njedźela po swj. Trojicy, 17. smažnika 1934.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi změje faraŕ Kapleŕ rano w 7 hodź. němske Bože wotkazanje, we 8 hodź. němsku a ¼10 hodźin serbsku Božu službu, ¾11 hodźin dźěćikemšenje.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Njedźelu wječor we 8 hodź. evangelizaciski přednošk: „Za žiwjenje ważne rozsudźenja". Wutoru pop. w 4 hodź. hodźina za žony (sotra Emma). Srjedu wječor we 8 hodź. hodźina za mužow; srjedu wječor we 8 hodź. zwjazk młodźiny za młode holcy. Štwórtk wječor we 8 hodź. biblska hodźina. — Zhromadźizny zwonka Budyšina: Njedźelu pop. ½4 hodź. w Njeswačidle, póndźelu wječor we 8 hodź. w Kumwałdze, wutoru wječor we 8 hodź. we Zemicach a pjatk wječor we 8 hodź. w Hornjej Hórcy. — Kóždy je wutrobnje witany.

Z Barta. Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża służba, po njej dźěćikemšenje. Zběrka za skutk lubosće we Łužicy.

Z Budestec. Rano w 7 hodź. ma faraŕ Böttiger němsku spowědź, we 8 hodź. faraŕ Bóje němske swjedźeńske kemšenje z přileżnosću 600lětneho swjedźenja Budestec; dop. ½10 hodź. ma faraŕ Böttger swjatoćensku při čestnym pomniku na pohrjebnišću; dop. w 10 hodź. ma faraŕ Bóje serbske swjedźeńske kemšenje. Zběrka za našu cyrkej.

Z Budyšinka. Rano we 8 hodź. so serbske předowanje čita, dop. ½10 hodź. dźěćikemšenje za młódše dźěći. — Wumrěł: Jan Arnošt Hänsel, ratař w Budyšinku, 69 lět, 7 měs. a 2 dnjej stary.

Z Bukec. Rano ½7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske, dop. ½10 hodź. serbske kemšenje.

Hodźijske idyle

Z wótcom Inišom za wječornym blidom.

„A nětko hišće, moji lubi knježa,
Bo sydźmy hodźinku sej za blido,
Ja powědajo, dóńdź so spać nam njechce".
Dyž dźěše po wječeri wóte naš drohi,
Pomałku kročeše z jědźernje
Do jstwy, we kotrejž wón nas wučeše
We swojej drohej rěči maćernej.
We kuće wulke kulowate blido
Před konopejom z wišnjoweho drjewa,
A runje napřećiwo při sćěnje
Bě postajena khorhoj w serbskich barbach
Z napismom: „Bohu k česći, Serbam k wužitku",
Kiž so na čole Serbow nošeše,
Hdyž hołdowachu Wettinskemu domej.
Knjez faraŕ trochu jachliwy a ćežki
Do kućika so konopeja sydny,
Na tobakowu tyzku slěbornu
Raz poklepnywši, wokřewi so z prizku.
My wšitcy zesydachmy k njemu so,
A swěca blidowa nam swěćeše.

Tu bórzy nasta pěkna zabawa.
Knjez faraŕ powědaše z dawnych časow
Dyž hišće serbscy studowacy pěši
Do dalokeho Lipska pućowachu,
We tryskach wjesołych we šulskich lětach,
We profesorach a wo serbskich burach,
Wo Liebelisu, sławnym rektorje,
A nadobo so wobroći na Šwjelu:

„Wy tola maće w rěči delnjoserbskej
Někajke słowjeso, kiž móže so
Za wšitko, štož so stawa, nałožować,
Je to wam znate?"

„„Wězo, knježe, derje,
To słowjeso je póraś, — kiž so móže
W kóždźičkem padże trjebać." " Faraŕ šćipnje
Sej do tyzki. — A Šwjela pokročuje,
So smějicy, zo móže zasy nješto
Ke sławje delnjołužiskeje rěče
Tu podawać: „„My w Błótach prajimy,
So póraj na kwas, do šule, do korčmy,
So póra kokoš, kral, krawc, knjeni, knjez,
So słónco k nam a zasy wot nas póra,
Hdyž je so rano póralo. My póramy
We Delnjej Łužicy do rejow, jědźe,
Do blida, dźěła, wěry, njewěry." "
Knjez faraŕ směje so, a wšitcy z nim.
Přez blido žortne słowa zlětuja:
„Tuž chcemy nětk so prawje rjenje póraś!"
„Ty bratře, póraj wšak mi zapalku!"
„Sy swoje dźěło hižo derje póral?"
„Kak je ći piwo wčera póralo?"
Hdyž takle po jstwje dźěše smějenca,
Knjez faraŕ skónčnje přeće wupraji:
„Nětk, moji lubi knježa, pórajće
So ke klawěrje, zanošće mi nješto!"

A potom sedźeše wón cyle z ćicha
We swojim kuće, wulcy ćesćomny.
Swědk čłowskich bludźeństwow a Božich skutkow,
Ze zemjanskej a křesćijanskej dušu.
My wšitcy jeho wulkosć začuwachmy,
Njeskóńcnu prócu jeho žiwjenja
Znajmjeńša trochu hižo znajachmy.
Nam běše, jako by wón w swojich myslach
So pozběhował hižo k wěčnosći,
Hdyž měrnje na nas młodych zhladowaše
A posłuchaše, štož my spěwachmy:
Pak: „Rjana Łužica", pak „Serbsku meju"
Pak „Hanka wjesoła" a „Zastaničko,"
A Tyšeŕ přewodźeše na kŕidle.
Hdyž pak my spěwachmy najlubši jeho
Spěw khutny Wjelanowy: „Moja lubosć",
Wón cyle zwaha, z třepotacym hłosom,
Zanjese sobu, jako by modlił so:
„Hdyž žel mi je lubeho serbskeho naroda,
Hdyž widźu, kak cuzbaństwo dale so dobywa,
Mój Jezu, ty mi jeničke wostanješ nadźija".

Na sćěnu rjanik dźiwnje [illegible]eše,
K nam čeledź zastupi, so přisydny,
Tři służobnicy, Hana, Gerta, Marka
A pohonč Wićaz z Krjebje rodźeny.
Lět štyrceći žno Hana służeše
We faŕskim domje, Gerta dwaceći,
Nětk z jeho „Romjaccho woltarja"
Za blidom jedyn wot nas čitaše.
Po wuspěwanju wótčenaša wšitcy
Sej ruku zawdawachmy: „Dobru nóc!"
A Boži měsačk mjelčo swoje swětło
We nocy wuliwaše na faru.

—*—

Zwonk

Pjatk 15. junija 1934 wotmě so w Budyšinje zarjadowanje Serbskeho ludoweho wuměłstwa. Wobsedźer Serbskeho ludoweho wuměłstwa je Serbske ludowe wuměłske towarstwo, kotrehož předsydstwo je so wo to starało, zo by wuměłske wobrazy, kotrež su so wot 1. 1933 w Serbskim ludowym wuměłstwje zeńdźene, wobkedźbowali. Wobrazy su so wot 15. meje 1933 w Serbskim ludowym wuměłstwje wustajene. Wuměłske towarstwo je so wo to starało, zo by wobrazy wobkedźbowali, kotrež su so wot 1. 1933 w Serbskim ludowym wuměłstwje zeńdźene, wobkedźbowali. Wobrazy su so wot 15. meje 1933 w Serbskim ludowym wuměłstwje wustajene.

Z Hodźija. Rano ⅛8 hodź. němska spowědź, dop. ½9 hodź. němske kemšenje, we 10 h. dźěćikemšenje.

Z Hrodźišća. Rano we 7 hodź. serbska spowědź ze swjatym Božim wotkazanjom, we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska Boža słužba.

Z Hućiny. Rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska Boža słužba, w 11 hodź. kemšenje za dźěći.

Z Khwaćic. Rano we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske (na serbskim budže so předowanje čitać) kemšenje, pop. w 2 hodź. kemšenje za młodźinu.

Z Klukša. Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. — Srjedu 20. junija wječor we 8 hodź. wosadny spěwny wječor w cyrkwi.

Z Łupoje. Dop. w 10 hodź. změje k. wyšši farař Zarjeńk z Khwaćic němsku Božu słužbu. Kolekta za naš Boži dom.

Z Malešec. Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Zběrka za swoju cyrkej. — Wumrjela: Emma Ida Klosec, njewoženjena ratarska dźěłaćerka w Plusnikecach, 33 l., 10 m. a 22 dnjow stara.

Z Minakała. Rano w 7 hodź. serbska spowědź ze Božim wotkazanjom, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža słužba. Kolekta za naš Boži dom. Pop. w 4 hodź. křćeńska Boža słužba. — Srjedu, 20. junija, wječor we 8 hodź. zhromadźizna Minakalskeho žónskeho towarstwa pola Robšinkec w Minakale. — Stwórtk, 21. junija, pop. w 5 hodź. zhromadźizna žónskeho towarstwa w Adolfskej Hěće. — Pokhowanaj: Gusta Robert Cyž, rentudostawaŕ w Khrósće, 72 lět, 4 měs. a 3 dny stary. — Manfred Heinc Lórc, mandźelski synk Jana Augusta Lórca, dźěłaćerja we Minakale, a jeho mandźelskeje Gustle Emmy rodź. Krystofec, 10 měs. a 11 dnjow stary.

Z Njeswadźidła. Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske kemšenje w Zarěču. Popołdnju ¼4 hodź. bibliska hodźina na kapłanstwje (Hempel).

Z Nosaćic. Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. Boža słužba, dop. ½10 hodź. serbska Boža słužba. Kolekta za Łužiski skutk lubosće.

Z Poršic. Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska Boža słužba; dźěćikemšenje w Poršicach dop. ½9 hodź. za młódše, ¾11 hodź. za starše dźěći. — Wutoru wječor we 8 hodź. biblijska hodźina w Bošecach přez knjeza wotkhladarja Křižana.

Z Rakec. Rano we 8 hodź. serbske swj. wotkazanje (farař Riota), dop. w 9 hodź. serbske čitanje, ¼11 hodź. Boža słužba za dźěći wot 1. hač do 4. šulskeho lěta (wosadna sotra). — Póndźelu rano w 7 hodź. rańša nutrnosć.

Z Wóslinka. Rano we 8 hodź. němske a dop. w 9 hodź. serbske kemšenje. Kolekta. ¼11 hodź. Boža słužba a kemšenje za dźěći w Čisowje. — Wutoru, 19. junija wječor we 8 hodź. žónske towarstwo pola Tamkec w Skaskowje.

Šěrik, měrik, bałdrijan

Šipleńkowe róże.

Nětko wšudźe po zahrodach zakćěwaju róże. A nic jenož po jahrodach, wonka so šipkowe kerki pyša z běłymi abo różojtymi wonjatymi čerńjowymi różemi. Je to rjany, bajkowity napohlad.

Ale čerńjowe róże njejsu jenož za wóčko, wone su też wužitne. Njemyslu při tym ani na „sónčki", mochojte wurostki šipkowych halzow, kiž ludźo, kiž wusnyć njemóža, sej pod hłowak kładu. Njewěm, hač to pomha, ja to hišće wupruhował njejsym.

Kćenje šipkoweho kerka pak je wěsće wužitne. Je to wubjerny srědk pře zymnicu. Tuž zběraj płatki różoweho kćenja. Wšě w o n j a t e róże so k tomu hodźa. Płatki maju so w khłódku sušić. Chceš-li zelo wužić, poliwaj płatki z horcej wodu a pij tutón poliw. Něšto cokora móžeš k tomu dać. Warić tuto zelo njeje trěbne.

Poliw różowehok ćenja jara na moč ćěri a z tym zymnicu zlemi.

Też čerwjene płody róžow, šipleńki, su k wšelakemu derje, tola wo tym chcu wam powědać tehdy, hdyž budźa zrałe. Tukhiwlu so spokojće z kćenjom!

Šišmane.

Cyłe naléčo a léčo namaka so pola nas na mokrych łukach a w přěrowach, wosebje na khłódkojtych městnach małe njenahladne zeličko ze zelenymi kćenickami a jara njewšědnymi łopješkami, kiž su podobne na sukničli. Je to š ś m a n e abo po podobje łopješkow też swj. M a ŕ c y n e š w b e j š k i, š ó r c u š k i abo k o ž u š k i mjenowane, po něm. „Frauenmantel". Dźěći sej rady hrajkaju ze šwejškojtymi łopješkami.

Ale tuta rostlina ma też hišće druhi wužitk dyžli jako dźěćaca hrajka. To hižo w starych časach derje wědźachu, hdyž dawachu rostlinje łaćanske mjeno „Alchymilla" (kuzlaŕske zelo). Njecham runje rjec, zo so to zelo k činkam hodźi, zawěsće pak ma drohu, hišće ważnišu móc, mjenujcy hojić wšelake khorosće.

Šišmanowe zelo, derje zwarjene a čoplo pite ruče hłowybolenje wotstronja, zaćerja też bórzy smorkawu a zahór wóčkow. Też pře zubybolenje pomha, hdyž z wotwarom sej hubu zwupłuskotaš.

Dale hoji žiwotowy zahoŕ, zymnicu, jětřenja, zymny woheń a přecklusnjenje. Móže so tohodla wosebje žonam doporučeć. Kóžda njedźelnica dyrbjała 8—10 gujow prawje wjele toho zela pić. Někotryžkuli muž njeby wudowc był, někotrežkuli dźěći njebychu syroty byłe, hdy bychu znali hojatu móc swj. Maŕcynych šwejškow.

Hdyž je khorosć hižo starša, wězo khwilku traje, prjedy hač zelo pomhać chce. Hdy by so tuto zelo z časom naložowało, někotražkuli žona njeby trjebała do khorownje.

Šišmancowe zelo też pomha pře zymnicu a zymny woheń, hdy sy so nzutřka zranił. Tuto zelo wustrowjenje spěchuje. Dyrbi so wšak wjele zela pić, kóždy dźeń znajmjeńša litr abo wjacy. Cokor směš přimješeć.

Hdyž łopješka zmjećeš a na rany położiš, tute bórzy zažija.

Hdyž maja dźěći słabe muskle, dyrbja prawje wjele šišmanowcho zela pić, to kruči. Też pře běžawu pomha tuto zelo.

Też skotej šišmanoc pomha. Hdyž jón sušeny dawaš, hoji hidrawu a pokhromu ćelatow.

Šišmancowe zelo jara čuwy změruje a móže so tohodla doporučić ludźom, kiž wusnyć njemóža. Też tajkim, kotrymž je husto hubjene, šišmanc pomha.

W Alpach rosće sleborny šišmanc, kiž je hišće wužitniši. My pak sos pokojamy z našimi swj. Maŕcynymi šwejškam a zběramy je nětko hač do julja. Sušić so móže na słońcu a ma so potom w suchim khować.

Wusudźenja

§ Zhromadnje kradnyłoj běštaj w lěće 1932 36 lět stary Jan Mokross a 33 lět stary Ostar Jenč wobaj z Budyšina. Wobaj staj też hižom wjacy króć khłostanaj. Wosebje bě Mokross štomy a ze Śrjeberskich zahrodkow štomiki, kerćki a zahrodniske meble a druhe wěcy kradnył. Jenč běše so na tutych padušstwach wobdźělił, a wot Mokrossa, kotryž je kradnjene wěcy z wulkeho dźěła rozdawał, je přijimał. 23. januara 1933 so tohodla Mokross k lětu a 10 měsacam jastwa zasudźił. Jenč je swoje khłostanje wotćerpił, Mokross hišće dźensa w Hohenecku sedźi. So rozhlědnywši na to, zo je Jenč tehdy so wuznał, je Mokross z jatby wobskórźbu přećiwo Jenčej zapodał a jeho winował, zo je z ležomnosće Krancec firmy na Łubijskej drózy w Budyšinje přestawajcy durje, stoły a jedyn regal, wahu, deski a druhe předmjety k twarej zahrodniskeje khłódnicy a k jeje wudebjenju kradnył, a radijowy aparat, kotryž je na wotpłaćenje kupił ze zastajenjom na zastajerni překřiwił. Slědźenje kriminalneje policije pak dopokazachu, zo Mokross je był z paduchom. We wčerawšim jednanju před wulkej khłostanskej komoru, kc kotrejž so sputany předwjedźe, puščí Mokross swój hnčw na Jenča na surowe wašnje a zo wudmami a spyta winu wot so wotwobroćić. Wotewrjene wuznaće Jenča a rozprawa kriminalneho *stražmištra* Přillera dowjedźechu k tomu, zo so wo najwjetšim dźělu Mokrossowych padušstwow jasna doby. Mokross dosta dalše khłostanje 1 lěta a 2 m sacaj k prjedawšemu khłostanju a na 5 lět so jen čestne prawa wotrjeknychu, Jenč so k 1 lětu jast zasudźi. Dla překřiwjenja radijoweho aparata wuwinowa.

§ Na 60 lět starej hospozy běše so 21 lět sta swobodny Richard Gäbel z Reibersdorfa w zhrom nym bydlenju na Linowej hasy w Žitawje njep wje čežko přešoł a to w tym wokomiku, hdyž na widliščowej khorosći čerpjo njemčješe žanet le. Gäbel so k 6 měsacam jastwa zasudźi a m so jemu čestne prawa wotrjeknychu.

Radio

Sobotu 16. junija słyšimy.

Königswusterhausen. Nimo znatcho wšědneh gramma: 13 spěw a rejka k swjatokej tydź 15.15 za dźěći. 15.45 hospodarski dźeński přeh 17.30 sportsik tydźeńskí přehlad. 19 dujeńska hud 20.10 wjesele pućowanje z Eduardom Künecku.

Lipsk. Nimo znatcho wšědneho programma: 5.5 za burow. 15.20 tydźeńska přehlad. 15.50 agrarnopoli tiski přehlad. 20.15 pisany wječor. 22.50 rejwansk hudźba.

Hišće ważne z dnjowcho programma. Königsberg 19 dujeński koncert. Köln: 19 wječorna hudźba Frankfurt: 19 wječorna hudźba. Stuttgart: 19 ludow hudźba. Win: 20 wojeński kocert. Beromünster: 21.1 wjesely wječor. Waršawa: 19.15 lohka hudźba.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca

Für sämtliche Waldungen des Bezirks der Amts hauptmannschaft wird das Einsammeln wild wachsender **Heidelbeeren bis zum 24. Juni 1934 Preiselbeeren bis zum 9. Juli 1934 verboten.**

Amtshauptmannschaft Kamenz, 9. Juni 1934.

Der Gemeindeweg von Jesau nach Deutschbaselitz wird vom 13. Juni ab bis voraussichtlich zum 4. Juli 1934 wegen Pflasterung für allen Fahrverkehr g e s p e r r t. Der Verkehr wird über Nebel hütz ver wiesen.

Amtshauptmannschaft Kamenz, am 8. Juni 1934.

Die Dorfstraße in Schwosdorf wird vom 16. Juni ab bis voraussichtlich zum 26. Juni 1934 wegen Beschotterung für allen Fahrverkehr g e s p e r r t. Der Verkehr wird auf die Nebenwege verwiesen.

Amtshauptmannschaft Kamenz, am 12. Juni 1934.

Am **14. Juni 1934,** vormittags 10 Uhr, sollen in Kamenz — Sammelort: Kaserne, M.-G.-Gebäude — verschiedene Möbel, 1 Schreibmaschine, 1 Opel-Lieferwagen, 1 Schüttoff-Motorrad, 1 Staubsauger, 1 Geldschrank, 60 Flaschen Wein u. a. m. meistbietend gegen sofortige Barzahlung versteigert werden.

Der Gerichtsvollzieher beim Amtsgericht Kamenz.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 15. junija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,501	100 pólsk. złotych	47,25
1 hendźelski punt	12,645	100 českosł. krónow	10,44
100 šwajc. frankow	81,45	100 franc. frankow	16,50

Barlinska burza běše wčera khětro žiwa we swojim *wikowanju*. Kurzy akcijow so zwjetša skručowachu. Wiki rentowych lisćinow běchu wčera njestajne.

Barlinske žitne wulkowiki mějachu wčera powšitkownje krutu tendencu. Žito wšeje druźiny so we snadnym wobsahu poskićeše. Rožka so derje a po lěpšich *płaćiznach* předawaše. Też *lěpše* druźiny pšenicy namakachu swojich kupcow. Za wowsom a ječmjenjom so kupcy tohorunja sylnje naprašowachu.

Wčera płaćeše w Barlinje centnar

pšenicy: 9,50—9,75 hr., rožki: 8—8,25 hr., ječmjenja, nal.: 8,80—9,10 hr., — wowsa: 9,35—9,65 hr.

Wiki w Lubiju.

Pšenica 9,65 hr., rožka 8,25 hr., ječmjeń, naz. 8,75 hač 9,25 hr., wows 9,50—9,75 hr., běrny 2,75—3,25 hr. syno 4—4,25 hr., słoma 9—1 hr., pšeńčna muka 17 hr., r ana muka 13,25 hr., pšeńčne wotruby 6,80 hr., rżane wotruby 6,80 hr., butra 68—73 pj., jeja 7 pj., twaroh 20 pj., běrny, nowe 13—15 pj., běły kał 15 pj. čerwjeny kał 15 pj., karoty 10 pj., sydrojty kał 10—50 pj., kólrabi 5—10 pj., kórki 25 pj., kisały kał 10 pj., cybla 10—12 pj., buny 25 pj., tomaty 35 pj., solotej 5 pj., radiski 5 pj., rjewjeń 7 pj., wišnje 25—50 pj., truskawy 35—40 pj., holanske jahody 23—30 pj.

Wiki w Kamjencu.

Pšenica 9,65 hr., rožka 8,25 hr., ječmjeń, nal. 8,75 hač 9 hr., naz. 8,25—8,50 hr., wows 9,50—10 hr. pšeńčna muka 17—18 hr. rżana muka 12,75—13,25 hr., pšeńčne wotruby 6,75—7 hr., rżane wotruby 7,25—7,50 hr., syno 4,50 hr. słonca, skótna 1,70—2 hr., k zasłanju 1,70 hr., běrny 3,50 hr. butra 1,40 hr. jeja 7 pj. prosata 7—13 hr., libjata 1,20—1,50 hr. běły kał 15 pj. čerwjeny kał 15 pj. sydrojty kał 15—35 pj. jědźna łoboda 18—20 pj. rjewjeń 5—7 pj. cybla 10—12 pj. krén 50 pj. hromak 30—60 pj. solotej 4—5 pj. kórki 20 nač 35 pj. radiski 5 pj. rjetkaj 3 pj.

Wiki w Khočebuzu.

Mjaso, kowjaze 60—80 pj., ćelace 60—90 pj., skopjace 30—1 hr. swinjace 65—90 pj., jeja 7—8 pj., butra 1,30—1,40 pj., twaroh 20—28 pj., lany wołki 1,10 hr. liny 1—1,20 hr., šćuki 1—1,20 hr., hołbje, młode 50—80 pj. kury, žiwe 1,80—2,50 hr., khapony, žiwe 2—3 hr., kórki 25—40 pj., kólrabi 20 pj., morchej 15 pj. rjewjeń 10 pj., kosmački 20 pj., jědźna łoboda 20—25 pj., hromak 30—50 pj., sydrojty kał 15—30 pj. běły kał 25 pj., wirzingowy kał 25 pj., buny 60 pj. solotej 5 pj., měrnik 15—20 pj., krén 25—30 pj., radiski 7—10 pj., cybla 15 pj., kulrěpa 10 pj., truskawy 35—50 pj., jabłuka 35—40 pj.

Swinjace wiki w Khočebuzu.

Přiwjezli běchu 655 prosatow a 120 běhakow.

Prosata, małe 6—8 hr., srěnje 9—12 hr., wulke hač 15 hr., běhaki, małe 18—26 hr., srěnje 27—35 wulke 36—48 hr. Wiki běchu hižo.

Płaćizny rěznecho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

Stwórtk 14. junija 1934 Płaćizny po centnarju a hriwn

Skótne druźiny a woznamjenjenja:

Celata: 560

Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	4
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	3
Snadnje wuwite	2
Najšpatnišе	1

Swinje: 349

Tučne swinje, přez 3 centnarje ćežke	
Połnomjasne swinje wot 240 hač 300 puntow ćežke	
Połnomjasne swinje wot 200 hač 240 puntow ćežke	
Połnomjasne swinje wot 160 hač 200 puntow ćežke	
Mjasne swinje wot 120 hač 160 puntow ćežke	
Rancy	

Wiki běchu w ćelatach hubjene a w swinjach srěnje.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wik

žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak tu
Płaćizny po złotej hriwnie.

	14. 6.	13. 6.		14. 6	13. 6
Pšenica	—	—	buny	8,75-9,50	8,75
rožka	—	—	woka	7,50-8,00	7,50
ječmjeń, nal.	176-181	171-176	módre lupiny	6,50-7,00	6,25
ječmjeń	—	—	žołte lupiny	9,25-9,75	9,25-9,5
wows	187-193	184-188	zeradella	7,75-8,75	7,75-8,75
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	6,40	6,40
rżana muka	23,40	23,40	lan. truhanč.	—	—
pš. wotruby	12,10	12,00	běrnj. kruški	7,50	7,40
rżane „	12,20	12,00	syno, 50 kg		
raps „	—	—	rżana słoma		
hróch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	19,75-10,2	9,75-10,2	ječna „		

Płaćizna za pšency za wupłodźerja 190 193 195
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 160 163 165

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo sćěhowkam čěłneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeње dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerine znjezbožeња dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 138 — Budyšin — Sobotu 16. junila 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Politiski tydźeń

W tutym tydźenju złožujetej so našej woči wosebje na zwonkownu politiku. Pócowanje wo přichod Europy je přeco raznišich fromow nabylo. We jenotliwych krajach přibywa dźeń a bóle poznaće teho, štož wuspěšnemu wuwiću statow howi.

Cyły čas po wójnje Europa njeje měra namakała. Versailleske měrowe zrěčenje njepřinjesy měra. To wono też docyła njemóžeše. Wono wostaji napjatosć mjez ludami stejo.

Też konferency za wotbrónjenje so dotal njeje poradźiło, narody wujednać. Hišće njeje so namakał podłožk, na kotrymž mohłe staty a narody swój přichod twarić. Konferenca nas wuči, zo hišće wjele starych mocow europsku politiku wobknježi.

Po rozprawach wěmy, zo Francowska sćežka wotbrónjenju přistupi. Wostanje-li francowske knježerstwo zasałe na swojim stejišću, so měr khutnje wohrozy. Kaž smy hižom pisali, mysli Jendźelska tehorunja na khutne brónjenje w powětře. Italska pak twari pancerowanaj křižakaj.

Hdyž na politiku z wotewrjenymaj wočomaj zhladujemy, dowidźimy, zo na mjezy časow stejimy. Nochce-li so nětko poradźić, zo so wjednistwa ludow doreča, potom bróni so napřemo. Swědomići politikarjo čuja pak so winowaći a zamołwići, zo dóstalnu njepłódnu politiku zastaja.

Dźensa su za swětowu politiku nowe puće trěbne. Nam a swětej móže jenož politika pomhać, kotraž so khutnje wo měr prócuje. Jedyn, kiž je nowu politiku hižom před dlěšim časom radźił, je Mussolini. Jeho namjety su w radže ludow stajnje wulkeho wobkedźbowanja namakałe.

Mussolini je hižom z časom spóznał, zo Zwjazk ludow, kajkiž nětkole je, njeje prawy forum za spřećelenje wšitkich statow. Wón so přejara na zestarjene nahlady wo dobyćerjach a přewinjenych zepjera. Z tym pak njesłuži wšitkim, ale jenož jenej stronje.

Tehodła je Mussolini we swojim času zwjazk štyrjoch mocow namjetował. Jeho zasłužba je, zo so Jendźelska, Francowska, Italska a Němska do wužšeho zwjazka zjednoćichu. Tutón zwjazk poskića móžnosće k změrowanju Europy a swěta. Zo je Němska do tuteho zwjazka zastupiła, dopokazuje, zo je zwólniwa, měr mjez ludami spěchować.

Wjednik Adolf Hitler je tutu dobru wolu Němskeje husto dosć we swojich rěčach wuzběhnył. Też druhe sobustawy němskeho knježerstwa su to wuprajiłe. Hitlerowe zetkanje z Mussoliniom móžemy drej też tak wuložować, jako by so w tutym nastupanju dyrbjało sylnišo dźěłać. Što staj statnaj wjednikaj rěčałoj, so njeje wozjewiło.

Jendźelske a francowske nowiny hódaju a pokazuja na zwjazk štyrjoch mocow. Njewědźa pak ničo wěsteho. Bjez dwěła jedna so wo ważnych prašenjach europskeje politiki.

Hitler a Mussolini, kotrajž mataj wobaj najlěpšu wolu, dźěłać za zbožowny přichod Europy, wšće puće namakataj, kiž Europu před politiskim a hospodarskim njezbožom zakhowaju. Zo su politiske wobstejnosće dźensa čežke, wšitcy wěmy. Runje tak pak wěmy, zo je jara čežko, je přewinyć. Je wězo wša móc a mudrosć a zamołwitosć wjednikow trěbna k wukhodej z tuteho česna.

Wjednikowy wopyt pola Mussolinia směmy brać za dobre znamjo, zo so při słabości Zwjazka ludow a při njepłódnosći konferency za wotbrónjenje jeju zhromadnemu prócowanju poradźi, europskim ludam woprawdźe puć do lěpšeho přichoda wotewrić.

Hitlerowy přeni puć do wukraja služi k skruženju měra. Druhe ludy pak njech z teho dopóznaja, zo němski lud so njewotwobroća wot zhromadnosće ludow, ale zo chce ze wšěmi ludami w dobrym přećelstwje žiwy być. To dyrbjało też najwjetšeho přećiwnika přewinyć a wobroćić.

Wutrobne zhromadne dźěło Němskeje a Italskeje

Wutrobne zhromadne dźěło Němskeje a Italskeje. Z wyšinu dnjow wopyta wjednikow němskeho a italskeho ludu w starych Bjenadkach běše hobrska fašistiska ludowa demonstracija na Markowym nałmješce pjatk wječor. W přitomnosći němskeho kanclera rěčeše Mussolini k 70 000 Italčanam. Historiski běše wokomik, jako Mussolini rjekny:

Mój smój so zjednoćiłoj, nic zo bychmoj swětowu khartu z mocu přeměniłoj, ale zo bychmoj měrej służiłoj. Nochcemoj wobčežnosće dźensnišich dnjow přisporić, ale smój so zjednoćiłoj, zo bychmoj spytałoj mróčele rozehnać, kiž europske njebjo wobdawaju. Kaž sym hižo prjedy prajił, stejimy před struchłym rozsudom: pak Europa znajmjeńša próšk jenajkeho skutkowanja a zwólniwosće k dorozumjenju namaka, pak bjez kóždeje pomocy do zahuby zapadnje.

Wjednik přija w swójim hotelu wječor zastupjerjow němskeje kolonije w Bjenadkach a so z nimi rozrěčowaše. Wječor ½9 hodź. so před hotelom na Canalu Grande wulki bankett wotmě.

Hamtske wozjewjenje wo zetkanju w Bjenadkach

Wo zetkanju w Bjenadkach je so sćěhowace doskónčne hamtske wozjewjenje wudało:

Šef italskeho knježerstwa a němski kancler staj dźensa pruhowanje prašenjow powšitkowneje politiki a prašenjow, kiž so jeju krajow njeposrědnje dótkaju, w duchu wutrobneho zhromadneho dźěła dale wjedłoj a skónčiłoj. Wosobinske počahi, kiž su so nawjazałe, so mjez knježeřwowymaj šefomaj w přichodźe dale powjedu.

Wječor italski nowinarski šef, Musolinijowy přichodny syn Ciani a statny sekretař Suvich zastupjerjow wukrajnych nowin přiještaj. Jim zdźělištaj, zo je so wo cyle wosobinskim zbliženju mjez Hitlerom a Mussolinijom jednało. Potajkim so njeje ničo kruteho dojednało, politiske położenje je so powšitkownje rozpominało. Wobaj statnikaj staj we šěrckim wobashu přezjene byłoj. Wonaj staj dopóznałoj, zo so nowe wosobinske zbliženja přeja. Štož wotbrónjenje nastupa staj sebi wěstaj, zo móže so Němska do Zwjazka ludow wróćić, jeli so runoprawosć za Němsku woprawdźe do skutka staji.

Też wo Awstriskej je so rěčało a so přeće wuprajiło, zo bychu so na podłožku awstriskeje njewotwisnosće normalne počahi mjez Němskej a Awstriskej wutworiłe. Wo rusko-francowskej fronće je so prajiło, zo ju statnikaj nimataj za prawu, ale zostaj so za powšitkowne zrěčenje wuprajiłoj.

Dopołdnja je wjednik wumělsku wustajenču we Bjenadkach wopytał. Tam jeho hrabja Volpi prošeše, zo by sebi wobraz italskeho molerja Vagagginia jako dar wupytał. Jako běše wjednik wolił, so wupokaza, zo běše kral Viktor Emanuel samsny motiv wot samsneho molerja kupił. Jako so wjednik zaso do swojeho hoscenca wróći, běše so tamniša wotnožka nacionalsocialistiskeje strony jestupiła.

Dźensa sobotu je so wjednik z lětadłom do Němskeje wrócił a hižom dopołdnja wokoło 10 hodź. do Mnichowa doleća.

Dr. Goebbels wopyta pólske město Krakow

Němski minister dr. Goebbels je pjatk dopołdnja do Krakowa přileća. Tam jeho statny sekretar Szembeck, wupósłanc z Moltke, městowójwoda, Krakowski měšćanski předsyda, němski konsul, wokrjesny starosta a měšćanski starosta nimo druhich zastupjerjow wyšnosćow a nowinarstwa powitachu. Dr. Goebbels poda so najprjedy do Grand-hotela a potom wobhlada sebi město. Wón wopyta kathedralu, kralowski hród, Franciskańsku cyrkej, staru universitu ze slawnej Jagellonskej knihownju, narodny muzej, wustajeńcu orientalskich tepichow a Marinu cyrkej. Minister wupraji swój dźak za to, zo je so jemu možnosć dała k zeznaću jeneho z najwažnišich kulturnych městnow Pólskeje, a wobzarowaše, zo so při krótkim času njemóže hłubje do pólskeho kulturneho žiwjenja zanurić.

Pozdźišo witaše němska kolonija ministra na konsulače. Na to městowójwoda Walicki hościnu wuhotowa. Popołdnju ¼4 hodź. wopuści dr. Goebbels w lětadle město Krakow a wróći so přez Wrócław do Barlina. W Krakowje jeho pohosćerjo jemu k rozžohnowanju kwětki přepodachu. Němski minister dr. Goebbels so džakowaše a wupraji nadźiju, zo smě w bliším času zastupjerjow pólskeho knježerstwa w Barlinje powitać.

Pjatk wječor krótko do 7 hodź. dr. Goebbels do Barlina doleća, Přeleco nad němsko-pólskimi mjezami pósła wón pólskemu zwonkownemu ministrej Beckej džakny telegram. Tehorunja pósła telegram předsydže pólskeje unije intelektualnych prof. Zielinskemu we Waršawje za to, zo běše jeho do Pólskeje přeprosył.

Brüning přebywa w Jendźelskej

Jendźelski přećel je prjedawšeho němskeho kanclera dra. Brüninga do Jendźelskeje přeprosył. Nowinam „Evening Standard" dr. Brüning rozprawješe, zo njeje z Němskeje čeknył a zo njesteji na čornej lisćinje. Wón je Hitlera a druhich wjednikow nacionalsocialistiskeho hibanja často widźał a z nimi rěčał. Dr. Brüning praji, zo so za nehdźe 10 dnjow do Němskeje wróći.

Smjertnaj wusudaj w procesu dla Horsta Wessela

Smjertnaj wusudaj w procesu dla Horsta Wessela. W procesu dla morjenja Horsta Wessela Barliński přisažny sud pjatk popołdnju wusud připowědźi:

Wobskorženaj Sally Epstein a Hans Ziegler so dla mordarstwa k smjerći zasudźištaj a čestne prawa na čas žiwjenja zhubištaj. Wokskorženy Pětr Stoll dosta dla připomocy k mordarstwu 7½ lěta khłostarnje a zhubi čestne prawa na 10 lět.

Nadpad na pólskeho znutřkowneho ministra

Nadpad na pólskeho znutřkowneho ministra.

Pjatk popołdnju ¼4 hodź. młódši človjek pólskeho znutřkowneho ministra Pierackeho z tśomi wutřelemi nadpadny, jako chcyše minister do domu čo. 3 Foksaloweje dróhi zastupić. Minister so z 2 wutřelomaj na hłowje čežko zrani a we wojerskej khorowni bórzy na to na čežke zraženje wumrě.

Wo nadpadze so hišće powě, zo je minister chcył po zwučenym wašnju w mjenowanym twarjenju wobjedować. We wokomiku, jako durnik khěžine durje wotewri, młody človjek wot zady k ministrej přistupi a trójcy z revolwrom tśěli.

Nadpadnik, mały šwižny muži, hnydom na to čekny, zo jeho njemóžachu zajeć, policija pak ma sćeł za nim. Čěkajo je nadpadnik z revolwrowej kulku policajskeho zastojnika zranił, kiž bě so za nim puščił.

Pólski znutŕkowny minister Pieracki narodźi so w lěće 1895, běše potajkim 39 lět stary. Wón běše jedyn z najwuznamnišich sobustawow knježeŕstwoweho bloka a słušeše do wuzkeho koła wokoło maršalla Pilsudskeho. Jako prjedawši oficěr legionarow docpě Pieracki skhodźeńk wyška w pólskim generalnym stabje.

Goebbelsowe sobužarowanje

Hnydom po swojim nawróće do Barlina němski minister dr. Goebbels pólskemu ministerskemu presidentej telegramm pósła, z kotrymž jemu swoje sobužarowanje wupraja.

Amerika a němski *transferowy moratorij*

Amerikanski zwonkowny minister Hull pjatk na konferency nowinarjow rjekny, zo wukrajne knježeŕstwa njejsu amerikanske knježeŕstwo k wutworjenju fronty přećiwo Němskemu transferowemu moratorijej namołwile. Hull wuzběhny, zo knježeŕstwo Zjednoćenych statow přećiwo němskemu woratorijej jenož potom wustupi, hdyž so amerikanscy stačenjo k lepšemu druhich wukrajnikow nazad staja. Hull dźěluje, zo budźe trjeba wěste nuzowanje nałožować, dokelž je amerikanska wikowańska bilanca napřećo Němskej aktivna.

13 statow njeplaći wójnski dołh.

Hač do štwórtka popołdnju je 13 statow, mjez nimi Italska a Wuherska, amerikanskemu zwonkownemu ministerstwu wozjewiło, zo nochcedźa 15. junija swój podźěl wójnskeho dołha Zjednoćenym statam zaplačić. Docyła jedna so wo 47 milijonow dollarow. Litwa a Juhosłowjanska dotal hišće ničo njewozjewištej. Finiska je jenički kraj, kiž swój wójnski dołh wotpłaćuje.

Zběžk w Kolumbiskom měsće

W Kolumbiskim měsće Honda dóńdźe mjez policiju a wobydlerstwom ke krawnemu zraženju. Rozhorjeny lud spyta so do měšćanskeho jastwa dobyć, zy by měšćanskeho zastojnika wuswobodźił, kotrehož běchu při poslednich wólbnych njeměrach zajeli. Lud z kamjenjemi do jastwowych zastojnikow mjetaše. Při krwawnych zraženjach so 7 wosobow mori a so 15 wosobow srani.

Krótke politiske powěsće

— Přii swojim přikhadźe do Italskeje staj němski kancler a němski zwonkowny minister italskemu kralej postrowjacy telegram pósłałoj. Italski kral je jimaj runje tak přećelnje wotmołwił.

— Jendźelske nowiny pokazuja wulki zajim za Hitlerowe zetkanje z Mussolinijom. Wone widźa tu dopokaz, zo Němska w politicy sama njesteji. — Francowske nowiny pokazuja při tutej składnosći na zbliženje mjez Italskej a Francowskej.

— Francowska komora je 3120 milijonow frankow wojeńskeho kredita přizwoliła.

— Jendźelska a Francowska chcetej němski transferowy moratorij mjez sobu rozpominać.

— We zwisku ze zamordowanjom pólskeho znutŕkowneho ministra su we Waršawje wčera wječor mnoho sobustawow radikalnonarodnych zajeli.

Běle, žółte, běžowe, čerwjene
su moderne barby za
žonjace taški
wulki wubjerk w kóždej płačiznje
T. Albert
Lawske hrjebje 10 telefon 3078

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 16. *junija* 1934.

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 749, hygrometer +1, thermometer +24. — Dźensa rano we 8 hodź. 751, hygrometer —4, thermometer w nocy +7. — Wyšina wobknježa wjedro srjedźneje Eurony. Wona pak k ranju čehnje. Nižina nad Atlantiskim morjom leži nětkole nětko z połnocy Jendźelskeje. Kaž so zda, so nižina za wyšinu k nam bliži. Jutřišu njedźelu pak hišće stajne a rjane wjedro wobkhowamy. — Jutře njedźelu słónčko 3.3 hodźin skhadźa a so 8.16 hodźin khowa. Měsačk skhadźa jutře dopołdnja 8.53 hodźin a khowa so wječer 11.12 hodźin.

— **Wuhlady na wjedro za jutřišu njedźelu: Rjane a *cople, słabe* pokhilenje k njewjedram.**

— **Suchota a zyma.** W nocy k dźensnišej sobocy je na wšelakich městnach Budyskeho wokriesa sněh wjerzło. Štož je so hišće w suchoće zakhowało, je nětko zmjerzk zničił. Nuza *ratarjow* je so z tutej zmjerskom hišće powjetšiła.

— **Budyska „Jednota"** woswječi *jutře* njedźelu swój 32lětny załoženski swjedźeń w „Kolpingowym domje". Porjad je jara bohaty. Iźiwadło „Załoženski swjedźeń" so prěni raz w Budyšinje předstaji a tohodla wšitkim njeznate. Hra je jara přihodźacy a swjedźeń a naša „Młoda Jednota" nam zaručі, zo derje hraje. W prěnim dźěle pak zaklinči serbski spěw. Tak přińdźe wšitkej, zastup je nizki, płaći jenož 30 pjenjezkow.

— **Na 50lětny khorhojowy jubilej wojeńskeho towaŕstwa w Pančicach pojědže wosebity statny autobus w 12 hodźinach z Budyskeho dwórnišća.**

— **Do Serbow. Serbja a Serbowki, kiž sebi dojědu jutře njedźelu na 600-lětny swjedźeń Budestec a maju narodnu drastu, njech so lubje zamołwja pola knjeza fararja Bójca, zo bychu so móhli na swjedźeńskim ćahu wobdźělić a zo by tak był naš serbski narod hódne zastupjeny. Wobdźělnicy dyrbja připołdnju ½1 hodź. na farje być.**

— **Dźensniše wiki.** Butra 70—75 pj., jeja 7½—8 pj., ttwaroh 20 pj., libjata 1,30 hač 1,40 hr., kački 60 pj., truskalcy 45 pj., tomaty 35 pj., wišnje 35 pj. a kórki 25 pj., solotej, kerčk 5 pj., morchej, wałčk 15 pj., radiski 5 pj., kolrabi 5 pj., sydrojty kal 35—40 pj., truki 25 pj., rjewjeń 7 pj., buny 25 pj., holanske jahody 40 pj.

— **Budyske haptyki** su wšědne dny hač do 7 hodź. wječor wotewrjene, njedźelu pak zamknjene. Nócna służba a njedźelu wotewrjene ma jenož jena haptyka z měsačnym wotměnjenjom. W juniju je to Hrodowska haptyka na Hošic hasy.

— **Rada podawa so maćerjam** wutoru 19. junija popołdnju ½2 hodźin w hosćency w Sernjanach, ½3 hodźin w hosćencu w Pěskecach a ¼4 hodźin w hosćencu w Serbskich Pazlicach.

— **Dotalne Stahlhelmowe znamješka so wotstronja.** Kaž NDZ-bürow powě, je so Stahlhelmowym krajnym zwjazkam poručiło, zo dyrbja swoju potrjechu znamješkow NS-němskeho zwjazka frontskich wojerwarjow ruče pola Stahlhelmoweho dwora w Magdeburgu žadać, zo bychu so zwjazkowe sobustawy ze možnosći ruče město dotalneho stahlhelmoweho znamješka z nowym znamješkom wuhotowałe.

— **Konkurs.** Wo zamoženju elektromontéra a vulkanišera Pawoła Michaelisa w Budyšinje na Wulkej bratrowskej hasy 14 je so 12. junija konkursowe jednanje wotewrilo. Lokalny sudnik Gustav Christoph w Budyšinje je so za konkursoweho zarjadnika pomjenował. Konkursowe žadanja maju so hač do 6. julija 1934 pola sudnistwa připowědźić.

Z Lubija. Na wowče jětra a wosepicy (mazyl) su dźěći prěnjeho lětnika Pestalozziskeje šule skhriłe. Po poručnosći wokrjesnscho lěkarja je so rjadowanja na tři njedźele zamkła.

Z Brězyny. Z dołho trajacej suchotu staj naše wjesnaj hataj do čista wuskhłoj. Hdy by wo wšo nětkole woheń wudyrił, njeby móžno było jón z wsy du zhašeć. Naša wohnjowa wobora je so prócowa

Wjednik w Bjenadkach.
Němski kancler Adolf Hitler z prewodom Mussolinia *po swojim* přilećenju na lětanišću w Bjenadkach (Venedig) nimo čestnych formacijow kroči.

Swěrnaj susodaj

Powědančko ze serbskeho žiwjenja.

2] (Pokračowanje.)

Worješinske hólčiska so tehodła khětro njelobjazniwi wokoło hata šmjatachu, ryby łojachu a khalmus torhachu, dokelž w šuli z wuwzaćom jeneho khětro derje wuknychu. Jenož hdyž młynka abo młynkowu wuhladachu, dha so cyła syła rozprózi, dokelž mějachu, zo staj tutaj samaj wódny muž a wódna žona. Taj běštaj mjenujcy němskaj. Měještaj pak też jenož jeničku *rjanu dźowčičku*, a *někotryžkuli* so do njeje zalubowa. *Haj samo mjeńši hólcy za njej* kukachu a so jeje *njebojachu, dokelž z nimi tak* juborje *rěčeše*. Běchu-li sebi jónu rylčkow nałójili, wona jim je na butře pječene a z nimi potom sobu jědźeše, kaž druhi rozumny člowjek.

To jich zwjeseli. Před jejnym zawjedźenjom so twjerdźi zapřechu. Bychu ji zdobom cyły katechismus z hłowy prajili, budźiše-li jich zawjesć chcyła. To pak też młynkec Marša wědźeše, tohodła njeje žaneho šulskeho hólca zawjedła.

K ranju Worješina ležachu wšelake kerki, kotrež su we najnowišim času też přez sekeru a motyku burow panyłe a na jich město su płódne pola stupiłe. Wjacy wužitka nětko pola přinjesechu, ale z nimi je tola też wulka rjanosć Worješinskeje wokolnosće spadnyła a wšelke bajki a powědančka ze starych č ow su so na wěčne k měrej podałe.

Pan Diter měješe hewak bydło w tutych bahniščatych kerkach a nastróža husto wobydlerjow Worješina ze skiwlenjom a helekanjom, hdyž z kerkow do powětra wujězdźowaše. Wón je wumrěł, tón wbohi mužik, wšako su jemu ludźo nowišeho časa ćmowu wukhowanku wzali a jasnosć a swětło nowišeho časa — też duchowne — je jeho zahnało.

Praša pak so něštó připódła: Stó běše pan Diter abo Ditrich? ma so jemu wotmołwić: Běše to w zasterskim času bohaty knjez, kotryž kóždu njedźelu *kemši* khodźeše. Wón widźeše nětdy zady woltarja čerta stejo, kotryž na wóslacu kožu tych napisowaše, kiž w Božim domje spachu. A hlaj, tych samych běše tak wjele, zo jeho koža njedosahaše — by wona dźensniši dźeń *wšudźom dosahała*? — tohodła naćahowaše wón ju ze zubami. Na jene dobo pak so jemu koža ze zubow wusuny a wón dyri ze hłowu do murje, zo jemu nop wrjeskotaše. To zezda so panej Diterej tak směšne, zo so wón w Božim domje wótře wusmja. Za to pak dosta surowe khłostanje wot Boha. Wón dyrbješe we wěstych časach w powětře wokoło ćahać a z nim cyła syła, kotrež so Pohu a jeho słowu směja.

Smy tak nětko bližšu wokolnosć Worješina wobhladali a so zradowali na krasnych zahonach, na zelenych a dobrych łukach, na młódnych a zróstnych kerkach, zastupmy do wsy sameje, kotraž w naležu cyle zawrjeta do zybolicoje zeleniny a kčějatych a płódnych zahrodow, kaž rjenje wupyšena njewjesta leži. Wokoło kóždeho burskeho dwora a skoro wokoło kóždeh zahrodniskeho a khěžkańskeho domu leže-še wjetša abo mjeńša *sadowa zahroda*, w kotrejž so jabłučiny, krušwiny, słowčiny a wišnjowe štomy we dobrym porjedźe namakachu, stare a młode, wulke a małe.

Worješenjo njewostajeja žane městno prózdne, hdyž móžeše štom stejeć, ale zdobom sadźichu tajki a wjeselachu so, hdyž potom wo swojim rjane płody njeseše. Woni pak też běchu wusteli w plahowanju sadowych štomow a wědźachu, ma so štom wothladać, wobkedźbować a woćahować, hdyž dyrbi wjele a dobrych płodow přinjeseć. derje wědźachu, zo stary a wulki štom hišće płody njese, hdyž so prawje łnoji a so z prawobrězkom zaso wobnowić pyta. Wědźachu pak, je na času, stareho płěchača wotstronić a na-městno młody štomik sadźić. Při tutym pak chu to prawe wašnje, zo ženje jabłučinu a kruš tam njesadźichu, hdyž běše prjedy jabłučina krušwina stejała, ale słowčinu abo wišeń. Tehorwnopak. Hačrunjež njemóžnochu prawidła wo tych činkow dać, kaž naši nětčiši wučeni ratarjo sadplahowarjo, dha tola běchu dobri wobkedźbowarjo přirody, kotraž jim pokaza, zo so za dźiw jabłučina na tym městnje derje radźi, hdyž je tydy hižo tajka stejała. Zo woni na tym činjachu, wobswědči nazhonjenje, přetož jabłuprětrjeba druhe wutki zemje hač słowčina. Sajabłučinu, kotraž je młoda a zróstna, přetrjeba cy zemskeje cyroby, hač ji wuecyane městno poćuje, na kotrymž je prjedy hižom jabłučina stej. Tola njeje wšitke mocy přetrjebała a to su runje kotrež zaso słowčina abo wišeń k swojemu tyću nuznišo žada.

Štož hospodarstwo a ratarstwo nastupaše, bě Worješinscy burjo ludźo, kotříž z přemysleniom rozumom hospodarichu. Při starym wostachu je tak dołho, doniž ničo lěpše njewědźachu.

(Pokračowanje sćěhuje.)

tutomu strachej z časom zadźěwać. Wona je jedyn z hatow, kotryž je so hewak z dešćowej wodu pjelnił, z Lubaty 400 metrow daloko přez statnu dróhu z wodu naklumpała. Tak je na khwilu strach wotwobroćeny, zo so njeby mohło wohnjej z wodu wobarać. Nadźijmy so, zo nam Bóh luby Knjez bórzy wutrajny dešć pósćele.

Z **Běłeho Khołmca.** Dla wulkeje suchoty dźiwje swinje w našej holi mało žratwy namakaju. Tohodla hłódna dźiwina po nocach na přimjezowace běrnace pola běha, na kotrychž wulku škodu načinja. Z pólnymi šerjacymi klankami so čorne korčaki njedawaja wottrašić. Tohodla wobsedźerjo polow pytaju z wječornymi wohnjemi čorne serščaki wot polow wotdźerżować.

Z **Delnjeho Wujezda.** Wrótsławske konsistorstwo je na město vikara Krügera, kotryž je so jako farař do Schönwaldy powołał, pomeneho vikara Adlera do Delnjeho Wujezda pósłało. Zarjadnistwo farskeho zastojnstwa dale w rukomaj knjeza fararja Malinka-Łazowskeho wostanje. Serbske Boże słužby duchowni z wokolnosće wotměwaju. Tole zrjadowanje też za nic płaći.

Z **Łuća.** Zakładne dźěło za naš twarjomny Boži dom je skóńcene. Za dwě njedźeli budźe so móc zakładny kamjeń położić. Po dołhej přestawcy so na łańskej holi zaso z drjewa wuhło pali. Hotowe wuhło so do měcha styka a so potom do kowarnjow, cokrowych fabrikow, laboratorijow, železolijeńnjow sćelu.

Z **Łuća.** Z lětušim zažnym čoplym wjedrom su holanske jahody tři njedźele prjedy dyžli druhe lěta dozrawiłe. Dokelž je strach, zo we wulkej suchoće zoskhnu a wotpadaju, dyrbja so ruče šćipać. Wunošk jahodkow pak je jara khudy. — Tudomny nadźeński powod elektriskeje mocy njeje w poslednim času w rjeźe był. Kaž so zda, su sćežory njepřisprawne, tak zo groty hromadu bija. Z tym je so nětkle 26 procentow mocy zhubiło. Tohodla je so wobzamknło, njepřisprawne sćežory z khmanymi zaměnić.

Z **Nizkeje.** Na Nizčansko-Budyskej dróży je pola Jězarskeje wowčernje automobil ze štyrjomi wosobami z Nizkeje do štoma zrazył. Jězdni su so ćežko zranili a su so dyrbjeli do Nizčanskeje khorownje dowjesć.

Ze **Skjarbošee** pola Mužakowa. Do domu jeneho tudomneho ratarja su so njedawno paduši zadobyli a tři swiniace pleca a dwě tyzy jatroweje kołbasy sobu kazali.

Z **Pětoje Wody.** Mužace jězdne kolo znamki „Rex" je so jako namakane wotcłało. Jeho wobsedźer njech so w pisarni **namakankow** w radnicy zamołwi.

Z Łužicy

* Z Biskopic. Z njezboženjom w powołanju je sridu popołdnju 29-lětny njewoženjeny montěr E. Zenker z Rannowa žiwjenje zhubił. Zenker blizko Wulkotrjebjeńčanskeje póstskeje agentury nadźeński powod pruhowaše. Elektriskeho grotu dótknywši, je so wón z elektriskim prudom moril. Njezboža so hnydom dohladachu, dokelž bě so Zenker, z pasom so k sćežorej připinywši, znak zwjezł. Připadne tež dwaj přistajerjaj Wulkorčańskeje dźěłarnje elektricitäty nimo přijědźeštaj. Podarmo so prócowachu, znjezboženemu žiwjenje wrócić. Zawołany lěkar móžeše jenož smjerć zwěsćić. Nahle ze žiwjenja zwołany chcyše so w bližšim času woženi.

Přilopk

* **Tež na małe rany dyrbi so kedźbować.** Na sćěhwi lohkeho zranjenja nohi je w Großkeidlu w Slezyskej sćěła Reyhtař wumrěł. Wón běše sebi njedawno z hordłom nohu lohko zdrapnył. Na mału ranu njekedźbowaše, dokelž bolosćow njezačuwaše. Nětko je nadobo na wiwy (tetanus) wumrěł. Jeho wumrěće je dźěm bóle jimace, dokelž je so hakle před tydźenjom woženił.

* **Nawoženja a njewjesta 142 lět starej.** W Nowym Měsće w Saksku je žadny kwas był. Nawoženja bě do 73. lěta zastupił a njewjesta 69 naležow liječe.

Dźěći hromadźa wobrazki

(Wobraz ze wsy.)

Mój jejderko ně, kajke wušparanje maja z tym [illegible] pakowym praskatom, wosebje z tymi w cigaretowych tyzkach, a njeboz z nim čisło 273 „Wojowanje wo [illegible] stat!" Hdźež nječa dwaj hromadźe stejitaj [illegible] pred klamarjec skhodźećkami, na [illegible] a „skwapluja" z nimi. A hdyž nětkle [illegible] cigaretowu tyzku wočinja, hnydom [illegible] a hladaja ruče za čisłom.

[illegible] Bóh wě kołko lětami je raz kurjeř cigaretowych [illegible], kiž [illegible] hromadźeše wobrazki a so samo pohladnyć, hdyž jeho tajki mały pjerach wo njón [illegible] a z khmanu wiješe, kak móže jeno tak khupy a zawrěty hólc na tajki khupy naporjadk. Běše čas, hdyž běše jenož słowa trjeba: „Daš mi jón?" a hižo njeběše zany jedyn. Kaž bajka so zdadźa być tehdomniše spočatki. A dźensa, hdyž jedyn dobudźeš, dyrbiš tři abo pjeć druhich woprować.

Haj woprawdźe, wšitcy su wot tuteje khorosće wobrazki hromadźić natyknjeni, wot małeho kholowača, kiž móže lědma ličby wučitać hač do šćěźiweje hłowy. Wšitcy hromadźa, hač je šulski hólc abo holca, wučomnik abo pomocnik, mištr abo knjeni mištrka. Hač je jednory čeladnik abo nahladny knjez, to wšo žaneje róle njehraje. A kóždy ma čisłowu tabelu a kusk wołojnika při sebi a mału tyzku z wobrazkami abo šikwann tošku k zhromadźenju z načišćanym čisłom firmy. A kóždy z tutych hromadźacych kolegow ma cedulku z někotrymi čisłami při sebi, kotrež hišće pobrachuja a tak pomha ruka druhej. Čim bóle sej pomhaja, takle štyrjo abo pjeć, čim prjedy docpěja tući štyrjo abo pjeć swój zaměr.

A kak łoskoćiwje so na to kedźbuje, zo tola žadyn pódła był njeby zo zhibnjenym róžkom, abo nětko ntorhnjeny, womazany abo hewak nješto. Kak wobhladniwje a čisće je zalěpja! By-li kóždy hólčec zo swojej čitanku abo z pisanskimi knihemi tak kedźbliwje wobkhadźował, kaž ze swojim albumom, dha wučerjo telko mjerzanja měli njebychu. Nó haj, tajki album je z wulkej swjatnicu a Božo pomhaj tomu, kiž by za njón přimał! Štó wě, što by za to dał, by-li mohł to hunčatka zwukuzlać, kotrež su nastałe, hdyž prěnje wobrazki zalěpjachu a wěc hišće tak prawje njerozumjachu. Dźensa njemóža zapřimnyć, zo su móhli tehdom tak kopolace a njewušikni być, zo te „knifu" wědjeli njejsu kaž dźensa, kak maja činić, hdyž wobrazki zalěpja.

To rěka a wěrju do teho, zo bych bohaty muž był, bych-li te pjenjezy za tuby a bleški lepidła měł, kotrež su so dla hromadźenja wobrazkow w našim lubym wótcnym kraju wot lěta sem wudałe! Chcu rad widźeć, hač tuta khupikojtość k hromadźenju tak dale póńdźe lěto wot lěta. To móžemy so na wšelake wěcki přihotować!

Chcu rjec, cyle wólbr ta wěcka njeje, hdyž sej bližo wobhladaš. Přez tajke serije zeznaješ wšitke khorhoje a hrody a zwěrjata a lěta a sportowe družiny uniformy a Hitlerowe wobrazy a SA-skupiny a wšo druhe. A tajki polny album je woprawdźe kaž pol leksika.

Někotři našich česćenych čitarjow su nam hižo swój rozsudk z dźěłili, su-li za abo přećiwo nowemu khabatej „Serbskich Nowin." A tola nam na tom zależi, zo by so kóždy čitał wuprajił, kajke chce w přichodźe naše „Serbske Nowiny" měć. Potom hakle móžemy prawy rozsud činić. Njech tuž so nichtó njekomdźi.

Haj wšak, firmy maja z tym też swoje lěpšiny a jena chce druhu přetrjechić. A hdyž to tak dale póńdźe, dóstanjetaj hišće Kuntkojtec Pětr a Piskoric Hapla někajki „ropl" na wobrazki, potom njetrjebamy scyla žaneho druheho dźěła na swěće wjacy. Pjeća dyrbiš wobrazki při tworach sobu zaplaćić, radšo bychu je por feńčatkow tuńšo předawali. Nó, reklama dyrbi pak so też činić a tuž je lěpje z tajkimi serijemi, hač hdyž so hobrske napadne plakaty na bróznjace wrota, na płoty a sćěny přilěpja abo přibija a z tym wjes a cyłu krajinu tak zwohidźa, zo je to runje won do njebjes wołacy hrěch.

Wšće što, je-li tón „fiml" hišće dołho traje, je najlěpje, naš jedyn też tajke serije wudawa, snadź to póńdźe.

Trjebaš dźěn jenož nješto předawać, mojedla twarožk. Ke kóždemu puntej so tajke nješto přida. To mohł „g'schäfty" činić. Njetrjebaja dźěn to na kóždy pad wobrazki być. Njeje skoro nižo wjacy na swěće, štož tute firmy njebychu wučušliłe a wotmolowałe. Bych na kóždu tajku papjerku kusk zemjepisneje karty naćišćeć dał, by w albumje přeco jene čisło po druhim porjadu so zalěpiło, doniž by na jenej stronje cyła Łužica, na druhej Saksko, na třećej Němska a při połnym albumje cyły atlas hotowy był. To móhli ludźo twarožki jěsć, prjedy hač bychu tajki atlas hromadźe měli!

Abo by-li město kuskow zemjepisneje kharty krótke pokračowanja jeneho romana na seriske khartki čišćeć dał a je k twarožkej přizawalował. Potom móhli jón kupcy při snědanju a swačinje hnydom čitać. Wězo měł to prawje napjaty roman być, zo bychu sej bórzy zasy po jedyn twarožk dóšli. Daj Bóh zboże, to by krasna běhańca ke klamarjej była! A lěpidło by drje kóždy króć zady połne twarožka było! A by-li potom tajki roman w albumje hromadźe był, to drje by so pjeć mil daloko čuło, by-li so wobsedźeŕ njedźelu nětkle na mjezu sydnył a rjany roman čitał! Tajka kniha by woprawdźe „rjenje wonjała". Móžno też, zo bychu pokračowanja nohi dóstało a z albuma čeknyłe. Mój jejmjeŕ, nětkle kuli njeby so wjeselił, přecy tón samsny twarožk jěsć. Ale měra jemu dało njeby, zo by znajmjeńša jedyn tajki roman, w swojej knihowni hromadźe měł. Jako twarožkař bych najradšo wšě swětowe romany wudał, doniž njebych telko zasłužił, zo bych milijonar był. Prjedy njebych zastał!

Cehodla hnojenje z wapnom?

Wulki wuznam wapna za pódu a za rostlinu je praktiski bur dawno hižom spóznał. Hdyž w normalnych lětach při dosahacych dešćach a dosahacym hnojenju rěpa, dźećel, lucerna kaž też pšenca a ječmjeń wjacy tak prawje njerostu, a we wunoškach wróco du, móže so z wěstosću prajić, zo je na wapno khuda zemja na tym wina. Štož potrjebu rostlinow za wapnom jako wutk nastupa, je tón pola wšelakich rostlinow wšelakory. Najmjeńšu potrjebu wapna maja žitne rostliny. Najwjetše dźećelowe rostliny Srjedźanu potrjebu maja běrny a rěpa. Wapno wobsahuje jako wosebje ważne rostlinowy wutk tak mjenowany calcium. Tutón mori w rostlinje so tworjace kisałe produkty narunanja přetrjeby (Stoffwechselprodukte). W přirodźe poskića so wuhlićnate wapno. Jako tajke njemóže so jako wutk wot rostlinow přijeć. Z pomocu wuhlićnatej kisaliny powětra so najprjedy do kisałeho wuhlićnatcho wapna přewobroći. Nětko hakle je za rostliniske korniki rozpuščomne a móže so jako wutk přijeć. Z nazlenjenja wěmy, zo so wapno do hłubšich worštow zemje sploka. Jenož rostliny z hłubokimi kornškami (dźećel, lucerna) móža z tutych hłubokich na wapnu bohatych zeńskich worštow wapno wutrjebać.

Jara ważne je wědźeć, zo je wapno z předpokładom skutkowanja hnojenja. Jenož potom, hdyž woprawdźe dosć wapna w zemi so namaka, móža druhe wumělske hnoje z połnej mocu na zrost rostliny skutkować.

Wapno skutkuje też na staw rólneje pódy jara zbožownje. Při tym ma so wosebje wuzběhnyć, zo so jako pódłanske skutkowanje mjetanja wapna skisalenje pódy wotwobroći. Z pomocu wapna so wšelake wutki za koruški rostliny nahromadźa a tón we pódźe žiwy małorostlinski swět w rozrósće spěchuje. Pola čežkich pódow, kotrež, kaž je znate, so stanu lohko skorate, so z pomocu wapna wot wšěch burow witana drjebjaca póda twori. Lohko wotpluwajom ne dźěle pódy so z pomocu wapna hromadźe dźerża a tworja naspomnjenu drobnu pódu. Wapno wobdźěli so nastajnje při wšěch přetworjenjach, kotrež so w pódźi stanu. Tehodła wotběra wapno w pódźi posnochi. Hdyž tehodła wumělske hnoje pódze dawamy, njesměmy na žadyn pad na wapno zabyć. Po wšitkownje móže so sćěhowace rjec: Čim wjetši je wobstatk tonowych dźělbow w pódźi, čim wjacy wapna ma wona dóstać. Wuživamy za čežke póły palene wapno (w kruchach ale mlety) a za lohke pódy wuhlićnate wapno (slin = Mergel). Z hašenjom wapna so palene wapno rozpušća w drobne prošk. Tak móže so wapno w pódźe derje rozdźělić. Palene wapno lěpje skutkuje hač wuhlićnate wapno (slin). Za čežke pódy dawa so za kóre wokolo 15 hač 20 centnarjow kruchoweho wapna a za jara po wapnu potrjebne mokre pěskojte pódy za kóre 20—30 zentnarjow slina (Mergel).

Sćěhowace rostliny powučuja ratarja z tym, zo na jeho roli rostu, zo je póda khuda abo bohata na wapnu:

1. **tonowa póda:** khuda na wapnu: kostrjawa, sydrik, wólny wóst;
   bohata na wapnu: konjaca kopyta, šwedska lucerna.
2. **Hlinjana póda:** khuda na wapnu: duwok, šćehelk;
   bohata na wapnu: žitna kostrjawa, mlóč, dźiwja morchej.
3. **Wapnowe pódy:** eneian, šwedska lucerna, pod lěsk, butrowa kwětka.
4. **Slinowe pódy:** zloty dźećel, konjace kopyto, póły kocot.

Mnohosć wapnoweho hnojenja ma so po kajkosći pódy a po potrěbnosćach rostlinow, kotrež so na nje pěstuja. Dokelž so wapno w pódźe pomału rozpušća je radžomne, wjetše mnohosće wapna za někotre lěta doprědka rozmjetać.

Najnowiše z cyłeho swěta

— Pola Šandawskich kupjelow pjatk připołdnja při puću z Altendorfa do Kohlmühle 28lětnu kwětkowu dźěłaćerku Martu Hölcelec z přerěznjenej šiju morwu namakachu. Za mordarja maju holcyneho nawoženju Stelziga. Tutón je najskerje přez češke mjezy ćeknył.

— Blizko Waršawy so pjatk připołdnju sportske lětadło zwróći, kiž rumunski wjeřoh Kantakusene wodźeše. Wjeřch so ćežko zrani, žónska pak, kotraž sobu leće še a kotrejež mjeno hišće njeznaja, so zarazy.

— Wjes blizko Bilbeisa w Egiptowskej so z wulkim wohnjom potrjechi. Při njezbožu so 10 wosobow spali, 40 wosobow pak so ćežko zrani. 200 domow je so wotpalilo.

Sport

Kopańcy wo němske mištrstwo.

Po tym, zo so boje wo swětowe kopańske mištrstwo skónča, wotměju so w Němskej posledneje hry wo němske mištrstwo.

17. junija budźe w **Lipsku** muštwo 1. FC Nürnbergski přećiwo Barlinskej Viktoriji hrać. W Düsseldorfje zetkatej so Schalke 04 z Gelsenkirchena a Waldhof SV Mannheimski. Dobyćerjej z tuteju bojow mataj potom mjez sobu so bódźić.

Budyska „Młoda Jednota" wuleca sebi z autobusom na „Pastwinu Horu"

Krasna, słónčna běše zańdžena njedźela, na kotrejž młoda „Jednota" swoju jězbu nastupi. W třećej popołdnišej hodźinje wopuščichmy nehdže třiceći wjesołych Budyšanow swoje slawne město. Do toho pobuchmy hišće w cyrkwi na wěrowanju něhdušeje towariški a sobustawki „Jednoty" Hany Swědźic a zanjesechmy jej na jeje čestnym dnju nutrny kěrluš. Po tym zesydachmy so na naše mjehke sydła a podachmy so na našu hižo dawno wočakowanu jězbu. Autobus wjezeše nas do Kamjenca. A kajke wjesołe žiwjenje to mjez nami knježevše! Štóž njeby so sobu radował, hdyž sebi tajka prawje wjesoła „klinka" hromadźe wujdźe. Naše knjeżny, kotrež běchu w sylnišej ličbje zastupjeni, spěwachu woprawdźe kaž solobiki a my por hólcow tež sobu bórčachmy abo znajmjeńša hubu wočinjachmy. Jena wjeska po druhej so za nami zhubi a hižo wuhladachmy z daloka znaty Kamjeńc. Wysoke třěchi błyščachu a zybolachu so w słónčnych pruhach. Zady městačka pozběhuje so slawna „Pastwina hora". W Kamjeńcu wuležechmy a nastajichmy so pěši na horu. Pod khłódkojtymi štomami wiješe so ścežka w kole hač na wjeršk. Wšelake cuze štomy wobdźiwachmy. Wulkotny je wuhlad do koła wokoło. Z ranja a połdnja strowja nas Budyske hory. W połnocy wupřestrěwa so njeskónčny lěs, widźimy wulke wuhenje k njebju sahać. Mjez nimi su tež wuhenje Łutowskich dźěłańnjow (Lautawerk). Skónčnje docpěchmy na wjeršk hory. Tu zesydachmy so za blido a dachmy sebi swoje sobupřinjesene dobre kuski při Kamjeńskim kofeju z dobrej khwilu derje zesłodźeć. Jako běchmy wšitcy wotpočnyli a so najědli, wróćichmy so zaso do Kamjenca. Wobhladachmy sebi hišće Lessingowy pomnik. Na jeho městnje steješe prjedy jeho narodny dom. Lessing je był wulki němski basnik a narodźi so 1729 w Kamjencu. Dónděchmy hišće pódła do němskeje evangelskeje cyrkwje, bywšeje katolskeje, a wobdźiwachmy tu drohotny z drjewa rězany wumělski woltař. Je to wšo jenož ručne dźěło. Jěchmy po wsach. W Njebjelčicach wulězechmy pola fary a dźěchmy 1/2 hodź. k nyšporu, za nas wosebje skazany. Dokelž hnydom njewotjědźechmy, doběžachmy sebi hišće do blizkeje korčmy na reje, zo bychmy sebi khětře jedyn smórnyli. Potom pak auto přeco z wjetšej spěšnosću čěrješe, tak zo so zady nas wšo kurješe. Zastachmy druhi raz we Worklecach pola Krawcec. Běchmy tu na kofej přeprošeni. Krawcec mać je z nami wjele dźěła měła, wosebje z kofejom, dokelž běchu naše šije jara suche. Wězo dostachmy też dobry přikusk. K dźakej za tak dobre pohoščenje, zaspěwachmy někotre serbske spěwy. Wzachmy sebi hišće telko časa a wobhladachmy sej Worklečansku kapalu. Potom khwatachmy dale. Cyła črjóda dźěći, kotraž bě so zběžała a k našim spěwej připosluchała, přewodźeše nas hišće cyły kónc za auto. Dojědźechmy k poslednjemu zastanišku do Khróšćic. Tu wopytachmy wysokodostojneho knjeza kaplana Handrika, našeho něhdušeho předsydu towarišstwa. Deleka pod wokнami zanjesechmy jemu zastanišćo. Knjez kaplan Handrik přeprosy wšěch k sebi na krótku bjesadu. Njemało bě so zwjeselił, hdyž móžeše wjesołych Budyšanow w Khróšćicach witać. Wjele mějachmy powědać a so naprašować. Potom so też tu dźělichmy. Też pola Bjeńsec swójby hišće pobychmy. Potom pak bě hižo najwjetši čas domoj. Cma běše, hdyž Khróšćicy wopuščichmy a so na dróhu podachmy. Jako so do města wróćichmy, khwataše kóždy, bóle abo mjenje spróchny domoj do mjehkeho łoža.

Zawěšće njezapomnite wostanje wšěm tuta krasna jězba na pastwinu horu a na naš dompuć, přez naše serbske wjeski, hdyž nas wšudźe lubje witachu a wulkotaje pohoščichu. Tohodla hišće jóm naš wutrobny dźak a Zapłać Bóh tón Kniez.

Radio

Njedźelu, 17. junija słyšimy:

Königswusterhausen: Nimo znateho njedźelskeho programa; 8 za ratarstwo. 9 raňša nutrnosć. 11.30 Bachowa kantata. 12,10 připołdniši koncert. 20 Verdi-Puccini.

Lipsk: Nimo znateho njedźelskeho programa: 6.15 přistawny koncert z Bremena. 8.35 katolska raňša swjatočnosć. 11,15 Bachowa kantata. 12,10 naměstna hudźba. 13,10 zabawny koncert.

Hišće ważne z njedźelskeho programa: Barlin: 20 koncert. Königsberg: 20 ze wšelakich operettow. Hamburg: 20 Boccaccio. Wrótsław: 20 koncert. Frankfurt a Stuttgart: 20 operetta „Die Geisha". Mnichow: 19,20 wječorny koncert. Waršawa: 20,12 lohka hudźba. Praha: 19,35 orchesterski koncert.

Pónděłu, 18. junija słyšimy:

Königswusterhausen: Nimo znateho wšědneho programa: 11.30 komorna hudźba. 13 tačele. 15,15 za žony. 18.10 lět zynkofilm. 20,15 hodźina naroda (Richard Wagner — Němc). 21,15 operetta „1 holcow a žadyn muž".

Lipsk: Nimo znateho wšědneho programa: 5,55 za burow. 8.20 tačele. 12 připołdniši koncert. 14,15 wo filmach. 20.15 hodźina naroda.

Hišće ważne z dnjoweho programa: Barlin: 21,15 němski koncert. Wrótsław: 21,45 rejwańskí wječor. Win: 19,10 rejwańska hudźba. Beromünster: 21,10 Richarda Straußowy koncert. Waršawa: 19,15 klawěrska hudźba. Praha: 15,15 lohka hudźba.

Budyske stawniske powěsće

14. junija 1934:

Narodźenja: Erichej Rudolfej Sołće, blidarjej, dźowčička. — Alfredej Pawołej Wittwerej, dejerjej z Nejznarow, dźowčička. — Maxej Stelcerej, dentistej, dźowčička. — Njemandźelska dźowčička. — Arnoštej Ruli, zamkarjej, synk.

Zemrěli: Hilžbjeta Gertruda Rawowa rodź. Rollic, mandźelska wyšš. stud. rady a profesora, 43 lět. Kurt Ota Krocker, inkasowy zastupjeř, 44 lět. — Kurt Waltař Schönwälder, gratowy zamkař z Hornjeje Hórki, 26 lět.

Připowódźenje mandźelstwa: Arnošt Freiberg, wyšši dźesatnik z Jadwigu Margotu Ilzu Probic, frizejzu, wobaj w Budyšinje.

Towarstwowski powěstnik.

Budestecy.B Budestecy woswjeća njedźelu swój 600-lětny jubilej. Wosadny farař, k. Bóje, je tež našu Domowinu a z tym serbski lud na njón přeprosył. Tuž njech so naše towarstwa na swjedźenju prawje *bohaćo wobdźěła* a z tym *dopokazaja, zo so z našimi* tamnišimi serbskimi přećelemi wjeselimy a radujemy.

Budyšin. „Zjednoćenstwo evangelskich Serbow". Wulět do Wurie njedźelu 17. junija so wotstorči. Za to pojědźemy tutu njedźelu wšitcy do Budestec na 600lětny swjedźeń. Zetkamy so w Budyšinje před dwórničkom w 13 hodź. a wotjědźemy 13.30 hodź. Njedźelska khartka płaći 50 pj. Prajće to wšitkim sobustawam, kiž we Wašej blizkosći bydla.

Předsydstwo.

Bukecy-Njechoń-Komorow! Kedźbu! W mjenje naju lubeju staršeju a přichodneju staršeju prošujemoj z tutym wšch lubych Serbow a Serbki, kotříž su namaj wěrowanje a kwas ze sw jim spěwanjom porjeńšić pomhali, njedelu 24. nija pop. w 3 hodź. nanajwutrobnišo do nas domu na wjeselu bjesadu. Přińdźe pak też deščojtym wjedrje. Jurij Šewčik a mandźe

Domowina. Předsyda Domowiny a zarjadnik z přijědźetaj sobotu wječor 1/2 8 hodźin do Minak 1/2 9 hodźin do Radworja a w 9 hodź. do Komo pola Rakec. P. Nej

Jasenca. „Kat. Bjesada" wobdźěli so jutře njed na 50lětnym jubileju wojeršk. towarstwa w Ličach. Zhromadźimy so 1/2 1 hodźin pola sod Wornača w Kukowje. Předsy

Rakecy. Serbske towarstwo „Lipa" ma njedźeli junija pop. w 4 hodź. pola Hönčec swoju měsačn zhromadźiznu. Dujowy porjad: Naš wulět do Sl polo a Domowinski zlět w Radworju 15. 7

Předsyda.

Zamolwity za spisaćelski wobsah: A. Dučman, za nawěsći dr. J. Cyž, wobaj w Budyšinje. D. A. V. 1934: 2'02.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 16. junija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,507	100 pólsk. złotych	47,30
1 jendźelski punt	12,655	100 čěskosł. krónow	10,44
100 šwajc. frankow	81,42	100 franc. frankow	16,50

Barlinska burza měješe zwoprědka njestajne wiki. Pozdźišo pak so wiki trochu skrućichu. Kurzy akcijow běchu njestajne, tola poměrnje hišće dobre. Wiki rentowych lisćinow běchu přećelne.

Barlinske žitne wulkowiki stejachu wčera w znamjenju powyšenja płaćiznow za rožku a pšeńcu. To wiki wožiwi. Też wons a ječmjeń měještaj dobre wiki. Wšeho žita so poměrnje mało poskićeše.

Wčera płaćeše w Barlinje centnar

pšenicy; 9,50—9,75 hr., — rožki: 8—8,25 hr., — ječmjenja, nal.: 8,95—9,10 hr., — wowsa: 9,05 hač 9,35 hriwnow.

w Drježdźanach

pšenica: 9,05 hr., — rožka: 8,80 hr., — ječmjenja nal.: 8,80—9,10 hr., — naz. 8,50—8,60 hr., — wowsa: 10,05—10,08 hriwnow.

w Zhorjelcu

pšenicy: 19 hr., — rožki: 16 hr., — běrny 2.20—2,40 hr., butra 65—70 pj., jeja 8—11 pj.

Płaćizny rězaneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

15. junija 1934 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 663

Połnomjasne, wukormjene, najwětše a rězneje hódnosće hač do 6 lět	42
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	30—33
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	27—29
Mjenje picowane wšěch starobow	22—25

Byki: 726.

Połnomjasne, wurosćene, najwětšeje rězneje hódnosće	30
Połnomjasne, młódše	27—29
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	23—25
Špatne	20—22

Jałojcy a kruwy: 1242.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwětšeje rězneje hódnosće	25—27
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwětšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	20—23
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	15—18
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	10—14
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1953.

Najlěpše wukormjene (2. družiny)	32—38
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	25—30
Špatne (4.)	15—24

Wowcy: 7658.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	29—30
Starše wukormjene (2.)	26—28
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	16—25

Swinje: 13871.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1 1/4 lět stare	50
Wukormjene	38—39
Mjasne	35—37
Špatne	32—34
Rancy a kundrosy	37—38

Swó'bne powěsće

Zemrěli: Jan August Hermann Förster, inspektor dróhitwarstwa na wotp. w Lubiju, 75 lět; khowanje je dźensa sobotu. — Selma Lochowa rodź. Piesoldec w Lubiju, 60 lět; khowanje budźe póndźelu pop. w 3 hodźinach. — Marja zwud. Melteyna rodź. Bärmischec w Lubiju, 80 lět; khowanje budźe pódźelu pop. 1/2 hodźin. — Marja zwud. Wusakowa rodź. Nowakec we Wojerecach, 67 lět; khowanje budźe póndźelu pop. 1/3 hodźin. — Jurij Donaška w Malej Nydej pola Wojerec; khowanje budźe njedźelu. — Helena Weiglerec we Łazu, 19 lět; khowanje budźe njedźelu pop. w 3 hodźinach.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	15. 6.	14. 6.		15. 6.	14. 6.
Pšeńca	—	—	buny	9,00-9,75	9,75-9,8
rožka	—	—	woka	7,75-8,50	7,50-8,0
ječmjeń, nal.	179-186	176-181	módre lupiny	6,75-7,25	6,50-7,0
rječmjeń	—	—	žołte lupiny	9,25-9,75	9,25-9,7
wows	191-197	187-193	zeradella	7,75-8,75	7,75-8,7
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	6,50	6,40
ržana muka	23,40	23,40	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	12,25	12,10	běrnj. kruški	7,60	7,50
ržane „	12,30	12,20	syno, 50 kg		
raps	—	—	ržana sloma		
tróch. Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
picluški	10,0-10,5	9,75-10,2	ečna „		

Płaćizna za pšeńcy za wupłodźerja 190 193 195
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 160 163 165

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

16. junija 1934 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora	najniše płaćizny hr.	najwyše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi - - 1 kg	1,40	1,60
Ćelace mjaso - - - - - - 1 kg	1,40	1,60
Skopjace mjaso - - - - - 1 kg	1,80	2,00
Swinjace mjaso - - - - - 1 kg	1,40	1,70
Tukrajny swinjacy šmałc - - 1 kg	1,80	2,00
Pšeńčna muka - - - - - - 1 kg	0,40	0,50
Ržana muka - - - - - - 1 kg	0,36	0,50
Khlěb - - - - - - - - 1 kg	0,25	0,30
Jědźe běrny, nowe - - - - 1 kg	0,16	0,20
Rajs - - - - - - - - 1 kg	0,28	0,40
Hróch - - - - - - - - 1 kg	0,40	0,50
Soki - - - - - - - - 1 kg	0,40	1,00
Amerikanski swinjacy šmałc - 1 kg	1,68	1,76
Sušeny połc - - - - - - 1 kg	1,80	2,00
Dobre mloko - - - - - - 1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra - - - - - - 1 kg	2,80	3,10
Jeja - - - - - - - - štuka	—	—
Jědźne buny - - - - - - 1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny - - - - - - 1 kg	—	0,76
Petrolej - - - - - - - 1 kg	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.) 1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty - - - - 1 ctr.	—	1,15

Wiene płaćizny w Budyšinje.

16. junija 1934.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet	najniša płaćizna hr.	najwyša płaćizna hr.
Pšeńca, 76 kruta płaćizna - 50 kg	—	9,05
Rožka, 72 kruta płaćizna - 50 kg	—	8,25
Ječmjeń, lěčny - - - - - 50 kg	8,75	9,25
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty 50 kg	—	—
Ječmjeń, nazymski, 4rjadkaty 50 kg	8,00	8,25
Wows - - - - - - - - 50 kg	10,0	10,5
Wows - - - - - - - - 50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju) 50 kg	2,30	2,70
Syno - - - - - - - - 50 kg	4,00	4,25
Sloma z mašinu młóć., pras. 50 kg	—	1,00
Sloma z mašinu młóć., k zasł. 50 kg	1,20	1,40
Sloma z cypami młóćena - 50 kg	—	—
Butra - - - - - - - - 1 kg	—	3,00
Jeja - - - - - - - - 1 štk.	—	—
Pšeńč. muka 0-65% Type 502 50 kg	—	17,00
Ržana muka 0—61% Type 610 50 kg	—	13,25
Pšeńčne wotruby - - - - 50 kg	—	7,00
Ržane wotruby - - - - - 50 kg	—	7,00
Běrny (w małowikowanju) - 50 kg	2,50	3,25
Husy - - - - - - - - 1 štk.	—	—
Prosata 955 štuk - - - - 1 štk.	6,00	14,00

Prosace wiki běchu jara słabe.

600 lět Budestec

Přinošk k Budešćanskim stawiznam při składnosći swjedženja 600lětneho wobstaca

wot 16. hač do 20. junija.

Z lěsatymi horami luboznje wobdate Budestecy w našej rjanej Łužicy leža. Z połodnja přez wjes Sprewja k połnócnemu moriu ćeče, a z połnocy přez Budestecy k połdnju dróha wjedže, z kotrejež su druhe dróhi k wjećorej a k ranju natwarjene. Prěni sydlerjo w Budstecach su Serbja byli, hdyž hišće słowjanske ludy cyłu nětčišu Němsku hač do Soławy, haj khwilu hač k Mohanej (Mainej) wobknježachu. Nětčiše mjeno Budestecy je so z mjena Budihostiecy ... Tole ...eno je so wsy po jejnym prěnim sydlerju narjekło, kotryž je Budihost rěkał. Wón je při drózy hosćenc na nětčišim městnje hosćenca „hajnkownje" natwaril. Serbjo mějachu khwalbu, so běchu hospodliwy lud. Tule khwalbu je sebi wosebje prěni sydlerjo zasłużił. Dokelž wón hošći derje pohošćeše a jich z tym k sebi wabješe a budźeše, jemu Budihost rěkachu. Městne mjeno Budihostiecy abo Budestecy njenamakamy jenož w Serbach, tež w susodnych Čechach małe město leži, kotrež Budihostiecy rěka. Podobnje stej tworjenej městnej mjenje Lubhosć (němski Liebegast) pola Wojerec a Radobošć (němski Radegast). Budihostiecowy hosćenc je prěni dom w Budihosticach był. To widźimy ze zapisa domow z lěta 1838, hdźež měješe hosćenc čisło 1. Tehdy mějachu Budestecy 55 domow, mjez nimi wódny młyn nad Sprewju, kotryž nětkole Schnabelecom słuša.

Wjele stow lět su Budestecy městu Budyšinej robiłe. Tale robota bě lohka a łahodna; přetož město Budyšin swojich robośanow njedrěješe kaž rycerjo na knježich dworach. W lěće 1795 Budyska rada při pohrjebnišću dohladowarnju natwarić da, w kotrejž so wo patronatskich a sudniskich należnosćach jednaše. Tola hižo w lěće 1825 so dohladowarnja předa a so w njej korčma a klamaństwo wotewri. Nětkole wona překupcej Rösikej słuža. Budyski wopon na njej hišće dźensa wo tym swědči, zo je něhdy městu Budyšinej słušał.

Hižo w lěće 1340 w Budestecach cyrkej steješe. K reformaciji so Budestecy jara zaho bromadźe ze městom Budyšinom přiwobrońachu. Bosaski mnich Pawoł, kotryž farafstwo zastawaše, reformacisku wěru hižo 1520 w Budestecach zawjedže. W lětach 1726—1732 so stara dodźerżana cyrkej z kamjenjemi wonka natwari. 15. julija 1729 so zakładny kamjeń połoži. Wobydlerstwo wot teho časa we wosadźe přiběraše. Tehodla so cyrkej w lětomaj 1754—1755 wo połtwar powjetši. W słědowacym lěće 1756 cyrkej přenje byrgle dosta, kotrež 280 tolerjow płačachu. Město nich so 1857 nowe wjetše byrgle za 1498 tolerjow stajichu. Hišće dźensa wone po wuporjedźenju a wudospołnjenju wo někotre hłosy wosadnych ze swojim rjanym ...ańjom zwjesela. Wumělscy z dřewa wurězany wołtař z lěta 1688 hišće dźensa cyrkej dehi. Najrjeńši a najwetši přetwar na cyrkwi so w lěće 1893 pod fararjom Mrozakom přewjedže. Cyrkwina wěža, kotraž daloko přez cyrkwinu tšěchu njedosahaše, so na 62 metrow powyši a swoju nětčišu šwižnu twórbu dosta. Zdobom so cyrkej znutřka přetwari. Wołtařnišćo so powjetši a k bokam so schody wot wonka pěstwarichu. Za přetwar so 82 000 hriwnow wuda. Za čas přetwarjenja so Bože słužby na dwórniščowej tworowej luhi wotměwachu. Hač do lěta 1797 pjeć zwonow na wěži wisaše, kotrež dachu swoje hłosy daloko do kraja słyšeć tola hišće w tym samym lěće so z dweju zwonow jeden zwón zła. 16. augusta 1882 so nowe zwonjenje, w Malym Wjelkowje late, přidže 52 centnarjow wažace poswjeći. Hdyž w lětach swětoweje wójny Němskej za lećе kanonow bronca niedosahaše, dyrbješe so někotry zwón rozeskrěć. Też Budešćanske zwony samsny puć dźěchu. Nowe zwony so w Apoldźe lijachu a w lěće 1927 so jim elektriska připrawa za zwonjenje přida.

Wosada je někotrehodobreho serbskeho předarja měła. Najwuznamniši mjez nimi běše Michał Frenzel, 1628 w Běćicach narodźeny, kotryž je wot 1662 hač 1708 w Budestecach z fararjom był. Wón je Serbam nowy zakoń do serbskeje ręče přełožił a jón za swoje pjenjezy čišćeć dał. Po nim su potom druzy serbscy duchowni też stary zakoń přełožili, zo mózče w lěće 1728 prěnja dospołna serbska biblija čišćana wuńć. Druhi Serb Budešćanskeje wosady, kotryž je sebi sławne mjeno we Serbach a dźak cyłeho Serbowstwa zasłużił, bě Michał Budar. Jemu knježi dwór w Hornjej Hórcy słušeše. Wón je swoje cyłe zamoženje khudym Serbam wotkazał. Dań tuteho wulkeho zamoženja je so kóžde lěto mjez khudych Serbow rozdźělała. Z pomnikom, při Budešćanskej cyrkwi stajenym, so na tuteho dobroćela serbskeho luda spomina.

Za čas fararja Frenzela, 30. haprleje 1676, so ze wutřčlom jeneho hajnika, farski dom zapali. Tutón, korčma a hišće druhi dom so wotpalichu. Farski dom so w samsnym lěće na samsnym městnje znowa natwari. W nim su wosadni duchowni hač do lěta 1881 bydlili. Dokelž bě pažene twarjenje dodźerżało, dyrbjachu jo wottorhać a město njeho nětčiši masivny farski dom natwarić.

Něhdy je so w Budešćanskej cyrkwi serbski předowało. Hakle w lěće 1740 je so tež za lěto wospjet němske předowanje zawjedło. Nětkole so kóždu njedźelu serbscy a němscy předuje. Knježerstwo je z pomocu šule ze wšej mocu wosadu přeněmčić nytało, tež je wjele Němcow z rozžerjenjom industrije přićahło.

...hduša při Sprjewi stejaca šula, dźensa stara šula rěkaca, je so 1802 natwarila. W lěće 1835 do njeje 295 dźěći khodźeše. Dwaj wučerjej do štyrjoch rjadownjow dźělene dźěći wučeštaj. Dokelž ličba dźěći njepřestawajcy přiběraše, dyrbjachu w lětomaj 1879/80 nowu šulu natwarić.

Za Budešćanske stawizny spomnjenja hódny podawk bě nowotwar Sprjewineho mosta. Zwoprědka je móst drjewjany był. Tutón je dyrbjał w lěće 1570 město kamjeńtnemu mostej přewostajić. Wón bě tak wuzki, zo dwaj wozaj pornjo sebi přez njón jěć njemóžeštaj. Dokelž běše z wulkimi wodami ćežko ćerpił, dyrbjachu so za nowotwar šěršeho kamjeńtneho mosta rozsudźić. Za nětčiše šěroke ćežite automobile njeby prjedawši móst docyła dosahał. Najwetša wulka woda je drje na Sprjewi kónc julija 1897 była. Woda skoro hač do wysokosće radnje pinow ... Běłšeng wuma swojow wótrowje Lenzez khěže so z wodu wottorže. Hišće dźensa při S... z Hrona na tamne dny spomnjenje.

Hdyž w lěće 1877 prěni ćah po Budysko-Habrachčanskej żeleznicy šwórčeše, so Budestecy k wulkemu swětowemu wobkhadej přizamknychu. Żelezniski twar běše tři lěta trał. Budešćansko-Kumwałdska żelezniska čara so w lěće 1889 natwari a so pozdźišo hač do Lubija dale zwjedže. W lěće 1906 Budyska Nierthec firma dźěłarnju elektriskeje mocy natwari, kotraž 1912 do wobsedźeństwa firmy Hornjołužiskich dźěłarnjow elektriskeje mocy přeńdże.

W lěće 1891 so w dwórniščowym twarjenju póstska agentura założi, kotraž so 1894 do Trenklerec khěže přeseloži. Cólnemu zesyłanju młodźiny ot 190— sćo zwučowarnja służi. Zo hrodu so Budestecy a wokolne wsy z dosahacej pitnej wodu zastarale, so 1902 wodowód natwari, město kotrehož so 1931 nowy wodowód staji.

Budeš'ećanske powěšće

Budešćanski korčmař.

Hdyž kral Matej w l. 1611 chcyše na holdowanje do města, jemu krajny heitman z 500 ryćerjemi hač do Budestec naprěco přijěchachu. Měšćanska rada bě tam tež hižo jědźe póslała. Kral 3. póžnjeńca we korčmařskej zahrodźe wobjedowaše. Wjesny farař při tym so do jědźe modleše a hdyž kral jemu poskići, zo by někajke přeće wuprajił, prošeše wo to, zo směł k Božemu blidu wužiwać keluch. To so jemu tež dowoli. Nětko tež korčmař směđźeše sej nješto wuprosyć, ale wón, we wokomiku njemóžeše so na ničo dopomnić. To kral sej mysleše: „To dźe je jara spokojny človiek!" A dale jěchaše. Hdyž bě so kral z ryćerjemi wotsalił, přińdże korčmarjej na mysl, što mohł trjebać a za jěcharjemi hanješe hač na Rasowsku horu. Kral konja zadźerža a rjekny: „Nó, korčmarjo, štoha chceš?" A korčmař rjekny, zo dyrbi měšćanske piwo naliwać, kiž je tak jara drohe, ničo z teho nima. Tuž prošeše krala, zo by jemu spožčił prawo, z kóždeje kany, kiž hoscom porjedźa, sam prěni lunk wzać. Tuž kral so zasmja a jemu to přizwoli. Spokojom a dźakowny wróći so korčmař domoj a wšitcy jeho potomnicy wužiwachu tuto prawo, spožčene wot krala. Tutón nałožk so mjenuje „horjanske prawo."

Corny muž pola Budestec.

W l. 1669 7. dźeń haprleje na čornu njedźelu wječor w 9. hodźinach so dwaj Budyskaj wobkhodnikaj wróćištaj z Holbinskeho hermanka. Běštaj to klamał Kreščan Wićaz a šewc Měrćin Mjeleř. Mjeleř bě zlě wuwołany wožlokanc a zakliwař. Hdyž wobaj běštaj njedaloko Budestec, přińdże jimaj napřećo čorne šerjenje z wóhniwymaj wočomaj a wobdate z kurom. Dale jimaj so zdaše, jako byštaj widźiłoj wulku wodu, hačrunjež tam tola ani jězora, ani hata njeje a njeběše. To wobaj so jara zastróžištaj, ale tola swój puć dale dźěštaj. Měrćin Mjeleř wućahny swój nóž z dypzaka a jón preć čisny, zo njeby sej škodu činił. Wićaz pak, kiž bě pobožny človiek, započa kěrluše spěwać. Spěwajo přeńdźeštaj nimo šerjenja. A hdyž so potom wohladaštaj, widźeštaj, zo tuto so rozpušći do lutych škrěčkow a so zhubi, zo ničo wjacy widźeć njebě.

Wo sławnym Budešćanskim fararju 17. lětstotka.

W Budestecach je kóne 17. lětstotka skutkował jako farař sławny Michał Frencl, na kotrehož smě cyły serbski lud jara hordy być. By sej zasłużił, zo bychu jemu pomnik stajili w serbskich Budestecach. Tola serbski lud je khudy, zo nima krošikow na pomniki z kamjenja a mjedźe za swojich mnohich sławnych synow. Njech pak naši zasłužbni prócowarjo su živi we wopomnjeću našeho luda.

W Budestecach swjeća jubilej 600lětneho wobstaća wsy. Hač też při tutej składnosći budźa spominać zjawnje na sławneho fararja Michała Frencla?

Tutón přikładny serbski prócował narodźi so 2. maleho róžka 1628 w Běćicach, studowaše w Mišnje a Lipsku, bu 1651 farař w Kózłach a skutkowaše wot 1662 hač 1706 w Budestecach.

Michał Frencl bě jedyn z našich najprěnišich serbskich prócowarjow. W času, hdyž runje połojca serbskeje Łužicy so poněmči, zhrabachu so prěni serbscy prócowarjo, zo bychu škitali Serbstwo před dalšim wotnarodnjenjom. Michał Frencl zwoła lěta 1660 prěnju serbsku duchownu konferencu, na kotrejž so 15 duchownych zeńdże. To wšak bě jenož spočatk dźěławosće tutoho njesprócniweho serbskeho fararja.

Michał Frencl chcyše swojemu serbskemu evangelskemu ludej dać serbsku bibliju.

Dotal bě serbska nabožniska literatura khětro skromna. Najwjacy so hišće w Delnjej Łužicy dźěłaše. Michał Frencl přełoži cyły Nowy testament a wšelake dźěle Stareho testamenta. Při tym so njezłožowaše po němskim tekstše a wuziwaše polski a češki přełožk. Němske stawy wo Łužicy pomhachu jemu wudać přełožk w čišću. Michał Frencl so hišće dočaka do swojeje smjerće dospołneho wudaća přełožka Noweho zakonja.

Michał Frencl bě sej zestajał wosebity serbski prawopis po pósko-češkim přikładze. Tón pak dyrbješe potom na namołwjenje łužiskich stawow puśćić a nałožować po němskim překładze, kajkiž dźensa hišće mamy. Z tym nasta dwojenje serbskeho prawopisa ,dokelž katolscy Serbja so skerje dźeržachu přenjotneho słowjanskeho prawopisa.

Michał Frencl běše doprědkař. Wón hižo słowjanscy čuješe w času, hdyž ani pola Čechow ani pola Polakow njewidźimy słowjanskeho hibanja.

Hdyž ruski car Pětr Wulki w smažniku 1697 přez Němsku puowaše, chcyše Budešćanski farař Michał Frencl jemu wěnować swoje přełožki. Chcyše tute knihi ruskemu carej w Zlym Komorowje wosobinscy přepodać. Ale to so njehodźeše. Najskerje wjesneho serbskeho fararja njechachu puśćić k sławnemu ruskemu carej. Tola so Frenclowe dźěła z holdowanskim připisom ruskemu carej w Drježdanach přepodachu. Tutón wěnowanski připis bě serbscy a łačanscy spisany. Što je so dale stało z knihemi a listom Michała Frencla, njewěmy. Na kóždy pad tehdy tuta kročel wšudże kedźbnosć zbudźi.

Michał Frencl bě tež nan nic mjenje sławneho serbskeho fararja Abrahama Frencla, kiž je wopisował žiwjenje a nałožki łužiskich Serbow w spočatku 18. lětstotka.

Je hódno spominać na Michała Frencla, dokelž dał evangelskim Serbam serbsku bibliju a dokelž bě mjez nawječornymi Słowjanami jedyn z najprěnišich mužow ze słowjanskim wědomjom.

***

Stó woznamjen'a m'eno „Budestecy"?

Při wukładowanju wjesnych a městnych mjenow w njehdže słowjanskich krajach, dadźa so mudračko-jo, kiž serbsku abo druhu słowjansku ręć njeznaja, lusto nawabić k najkhrobliśim a najnjemóžnišim napadam. Možno, zo tež na Budešćanskich jubilejnych swjatočnosćach budże so serbske a němske mjeno wsy tak abo hinak wukładować.

Štoha nětko słowo Budestecy woznamjenja?

Budestecy rěkachu najprjedy „Budgostewici". Wjes je założił někajki stary Serb z mjenom Budgost abo Budźihošć, to rěka muž, kiž hošći budźi. Je to potajkim rodźinske sydlišćo.

Wšě druhe wukładowanja, wosebje te, kiž tu pytaju zwisk z někajkej „budu", su wumyslene a směšne bajki.

Das Neueste in Herren-Wäsche
Cravatten
Tricotagen,
Wilh. Rudolph
Bautzen,
Kaiserstraße 16

Jenož pospyt čini će mudreho

Też Wy wjele pospytaće a husto to běše za Was dobyty. Pospytajće z wjele črijemi — nic wšě derje sedžachu. Derje sedźace črije skutkuja na Waše rozpoloženje, na Waše radostne začuća. Prošu, hdyž sće wjele spytali, potom spytajće też z

Lipsia-črijemi

wězo bjez zawjazkow
Za čućiwej nozy črije znamki „Lipsia".

Jähne

specialny wobkhod za na nozy
čehnjacych **Sulešska hasa 9**

Najrjeńše dopomnjeće na firmowanje je

časnik

Tute dóstanjeće we wulkim wubjerku pola
časnik. Theodora Natuša w Pančicach
Też zhotowju sležborne šnurki za njewěsty a družki

Třećaka

hnydom pyta
Delan w Hornim Wunjowe

Pytam k 1. julijej pilneho spušćomneho

pohonča

kotryž móže rataršce dźěła wukonjeć a so žahneho dźěła njeboji.
Wuswědčenja so přeja.
bur **Max Gersch** w Njeznarowach (Eisenrode pola Lubija.

Stepowane moškowe wolmjane wjelbłud. blidowe
wulki wubjerk, jara tunjo
přikrywy
Paul Korn
na Hošic hasy 21
specialny dom

Holcu

do wonkowneho dźěła pyta k 1. julijej **Delan w Baćonju**

Wokoło 400 centnarjow
słomy

móže za sobu za hotowe pjenjezy wotedać
Čorlich w Kanecach
pola Pančic

Gardiny

krajeće derje a płaćizny hódno pola
Kurta Erlera w Budyšinje na Žitn. wik. 28

1 abo 2 wagonaj dobreho
syna

so kupić pytatej. Poskićenja pod J 16 na wudawarńju Serb. Nowin

Młodej, sylnej, wysokosudeln. čehniwej
kruwie

a młoda, dobra, dójna kruwa su na předań
w Dalicach čo. 5
Rěrny skót so jako płačenje přijimuje.

Niezabudźće

při kupowanju časnikow (za hólcow a holcy) k swjatemu firmowanju na swojeho
serbskeho časnikarja w Dobrošicach!
Sym sebi wosebje wulki wubjerk wobstarał!

Dentist C. Handlos

w Kamjencu, Am Damm 21
pódla sudnistwa
Nowočasne wothladanje zubow, kaučukowa, krónowa a mostowa technika.
Najkedźbliwše wothladanje.
Rěčne hodźiny 8—12, 2—6 hodź. nimo pjatka. — Wołóženje w płaćenju. — Připutšćeny k wšěm khorobnym kasam.

Wysokosudelna
kruwa

na předań w Jaworje čo. 14 b

Jězdne rjady
„Blitz"
lětne wudaće 1934
płaćizna 1.— hr.
hromadźe z wosebitym zešiwkom za autobusy na předań
w Serbskej kniharni!

Boucle-jowe tepichi
ložowe předłožki
reform. ložа
za jara tunje płaćizny
Paul Korn
na Hošic hasy 21
specialny wobkhod

Žadajće sebi

we wšěch korčmach
naše nowiny

Suknowy skład a krawcownja
Großmann
Bohata dróha 29, II
w domje firmy Kristeller. — Žane klamy!
Wulki skład nowočasn. suknow a podšićow

Płaćizna za zhotowjenje wobleka a mantlow ze wšěm přisłušknom na čistym lenu a konjacych wosankach dźěłanych
Też ze sobupřinjesenych suknow.
Pěkna forma. — Wuporjedźam a žehlu!
wot **hr. 25** počinajo

Najeński awto

Albert Helbig w Budyšinje
Połnócna dróha 1

Poručam so ze swojim nowym 4 sydadł. DKW (Kabriolett)
Nowe tel. čisło 2079

Twoje nalutowanki

běža z nalutowankami tysacow druhich ludowych towaršow w nalutowarni hromadźe a tworja tam kapital, kotryž je ze zakładom

narodneho natwara

Lutuj też Ty pola

nalutowarnje města Budyšina

Praktiska hospoza

trjeba k zamknjenju šklenčow patentowany zawarjeński aparat
„Wunder" z termometrom
Wulke mnohosće so za krótki čas zawarja na jednore přihódne a spušćomne wašnje. Płaćina **4.90 hr.**
Předwjedźenje a na předań pola
Schild w Budyšinje, Dwórniščowa dr. 4

KW-reflex-box 6x9

spihelowa reflexna komora za ludźi z nizkimi dohodami
nětko w płaćiznje poniżena
42.00 hr. Anastigmat 4,5
25.50 hr. Anastigmat 6,3
Erich Lenz w Budyšinje
Hošic hasa čo. 21 u Telefon 2134

Našim spěwarjam

Mamy woprawdźe hobrske pokłady w našich spěwach. Wulki dźěl je so do spěwnikow zhromadźił. Někotre spěwy su też jenotliwje k dóstaću. Njech tute wulkotne wupłody serbskeho ducha njetłaja na ľubjach Serbskeho Domu, ale njech su žiwe w serbskich domach a wutrobach!

Hlejće zapis spěwow a spěwnikow:

Chor a solo ze serbskeho requija wot K. A. Kocora 10 pj.
Tamburica z cunim hłosom wot dr. J. Pilka 5 pj.
Sapař wot B. Krawca 5 pj.
Šěsć spěwow serbskich za sopr. a solo w. K. A. Kocora 0.50
Wěnc narodnych spěwow, hornjo- a delnjołužiskich wot K. A. Kocora 1.—
Pěsnč Łužiskoserbske wot Lud. Kuby 1.—
Naše snėwy I, Serbski spěwnik za šule 0.60
Naše spěwy II, Serbski spěwnik za šule 0.90
Towaršny spěwnik, 4. wudaće 1.50
Spěwy za serbske šule wot K. E. Pjekarja 0.10
Styrihłósne mužske chory (36 hł.) wot K. A. Kocora 0.80
Zerja, 25 serbskich narodnych hłosow, wot B. Krawca 0.75
Wulka lubosć 30 serbskich spěwow, za měšany khor wot B. Krawca 0.75
Dobry wječor, 34 narodnych spěwow za měšany khór na 4 a 5 hłosow wot dr. Pilka 1.—
Skowrončk ze serbskich honow, nowe spěwy za měšany mužski a žónski khór wot B. Krawca 1.—
Stónčne pruhi, zběrka nowych spěwow za měšane, mužske a žónske khóry wot B. Krawca 1.50
Duchowny ludowy spěw, 80 čisłow wot M. Urbana 0.75

Za přećelow našeho ludoweho spěwa a ludoweje hudźby:

Nowa zběrka **Melodije k horniołužiskim pěsnjam** zhromadźił Lud. Kuba 2.—
Narodne hłosy łužiskich serbskich pěsni I zhromadźił A. Černy 1.—
Narodne hłosy łužiskich serbskich pěsni II wot A. Černy 1.—
Narodne hłosy łužiskich serbskich pěsni III wot A. Černy 1.—
Pisen Srbů Lužických, napisał Ludwig Kuba 0.40
Slovanstwo ve svých spěvech, Pisně lužické, IV. dźěle 4.—

Za našich rejwarjow:

Serbske ludowe reje, 15 serbskich ludowych rejow wot B. Krawca 2.20
Neue Sachsenklänge wot B. Krawca 3.—

Wšitke tute spěwy móža so w Serbskej kniharni w Budyšinje kupić

Jurij ma nowy wobłok!

Też nowe šaty a stupnje. Rjany wšak njeje. **Ale jeho frisura?** Cyły swět so jej směje. Hólcy a holcy pak maja jeho k norie. Jenož jeho dobry přećel ma z nim sobuželnosć, tuž so wopraša: „Přećelo, wot kotreho wotlepierja sy sebi ty włosy tłhać dał?" Ty chceš wěsće, zo by Ći »Skit za dominzu« na pjec přišoł? Kajki dha so mi Ty być zdaš? Njemóžeš k prawemu truharjej hić? Měniš snadź, zo je pře drohi? Wón chce tola też žiwy być a na postajene płaćiny dyrbi też dźiwać. Wosebje pak dawaš druhim khlěb a dźěło! **Pola koho so truhać a włosy tłhać dam, zhoniš na samsnym městnje w přich. čisle.** Tuž wšitcy póndźelu, kedźbu!!

Jahodowe khartki

za reviry winicu pola Smječkec a Lazk. wudawaja so
póndźelu dnja 18. junija 1934
w přisłušnych lěsnych zarjadnistwach w času wot 14—18 hodź. Dowolenje k ščipanju jahodow wot 20. tuteho měsaca.
Lěsne zarjadnistwo.

Płóčna drasta

to jeničke prawe
kupujeće w najwětšim wubjerku a jara tunjo pola
RUDOLPH
Specialny dom Kěžorska dr. 14

„Jednota"

towarstwo katolskich Serbow w Budyšinje
woswječi njedźelu, 17. junija 1934, wječor w 8 hodź. swój
załoženski swjedźeń
w „Kolpingowym domje" w Budyšinje.
Zastup jenož 30 pj.
Wšitkich lubych přećelow z blizka a daloka přeprošuje
předsydstwo

Hosćenc w Sernjanach

Jutře njedźelu
zjawne reje

Serbska grudła w Njebjelčicach

Njedźelu 17. junija wospjetowanje
saloweho swjedźenja
w rožowej zahrodźe Saussouci
Skutkowaca dekoracija
Wo přećelny wopyt prosy **Max Richter**

Do serbskeho domu
Serbske Nowiny

su tunje a přinjesu wšě zajimowosće z blizka a daloka

Wóčny lěkar dr. Rězak

wróćo

Sanitätny rada dr. Michauck

wot 17. junija zanjećował

Pomhajće nam dobyć nowych čitarjow!

K płokanju a čiščenju — jenož dobre Henkelske wudźěłki

Persil - Henko - Sil - imi - Ata

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čěłneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bjedny. Kóžde znjezbožeњe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, znajeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeња dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 139 — Budyšin — Póndźelu 18. junila 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Wjednik w Durinkskej

Njedźelu přileća wjednik Adolf Hitler z Mnichowa do Lipska, zo by so wot tam z autom na Durinski župny zjězd w Gerje podał. Hižom po puću wobydlerstwo wjednika spózna a jemu hołdowaše. W Gerje běchu so wšitke durinkske formacije k wobhladanju zešło. Wobydlerstwo njeznaješe mjezow wjesela a zahorjenja. W njeskónčnych ćahach SA, SS, HJ, młodolud, dźěłowa služba, PO, a motorska SA nimo wjednika ćehnješe. Wobdźělnikow běše hač do 20 000.

Při wjedniku steješe dr. Goebbels, němski bohotr a Durinkssku Sauckel, ministerski president Marschler a druzy. Něhdźe 4 hodźiny dołho traješe nimokhód.

Z wyššinu zjězda běše hobrska zhromadźizna njedźelu popołdnju na Geraskim třělnišću. Přez 70000 ludźi běše so zešło, zo by wjednika słyšało.

Wjednik w swojej rěči na prjedawše wobstejnosće w Gerje spominaše a na swoje wopyty w tutym měsće za čas wojowanja. Wón rjekny, zo přećiwnicy nacionalsocialistow njesmědźa jako stronu wobhladować, ale jako fanatikow noweho přeswědčenja. Dźensniši stat steji hakle we swojej młodości a zo za lětsyc hišće njebudźe złamany. Znutřka w staće mamy wulke dźěło reformy na wšelakich polach přewjesć. Tuto dźěło zwonkowny swět njemyli.

Dokelž mamy hobrski programm znutřkach přewjesć, dyrbimy z druhim světom w měrje a přećelstwje žiwi być. Hdyž so nas prašeja, što chcemy činić za změrowanje swěta, wotmołwimy, zo smy tuž kiž měr lubuje a so wo należnosće druhich ludow njestara. Přejemy sebi, zo by tež pola druhich narodow so mysl sprawneho dojednanja skrućiła. Njej smy žanych spřisahańcow z druhimi ludami nastupili, dyrbimy pak so starać, zo nam zwjazki druhich ludow jeneho dnja lud njeznića a jemu žohnowanje jeho znutřkowneho dźěła njerubja.

Swět dyrbi wědźeć, zo je čas diktatow nimo. Njejsmy mjenjehódna rasa, ale smy wulki lud. Nichtó sebi njemysl, zo mohł tutón lud w přichodnych tysac lětach zaso do dřemanja zanórić. Sylnosć luda njepokazuje so tak jara w divizijach, kononach a tankach, ale w zhromadnosći ludoweje wole. Nacionalsocialistiske hibanje je wulka šula wućehnjenja k zhromadnosći. Dóńt němskeje ludoweje zhromadnosće zwisuje z byćom hibanja. Dóńt němskeho stata pak zwisuje z krutosću němskeje ludoweje zhromadnosće.

Waršawa so dr. Goebbelsej dźakuje

Na rozžohnowański telegramm němskeho ministra dra. Goebbelsa je pólski zwonkowny minister z wutrobnym telegramom wotmołwił a hišće raz tež swoje wjesele nad jeho wopytom wuprajił.

Tehorunja je prof. Zielinski němskemu ministrej so z telegrammom za jeho wopyt dźakował.

Pólski ministerski president je na žarowański telegramm němskeho ministra dra. Goebbelsa wotmołwił a jemu swój dźak wuprajił za sobuźarowanje z pólskim statom při struchłym podawku zamordowanja znutřkowneho ministra.

Němski biskop předuje při pomniku bitwy ludow

Wčerawšu njedźelu popołdnju wotmě so při pomniku bitwy ludow w Lipsku wulke evangelske wustupjenje, na kotrež běše so 50 000 ludźi sešło. Jako běchu khorhoje a standarty přićahnyłe, powita Lipšćanski wyšši měšćanosta dr. Gördeler němskeho biskopa a sakskeho krajneho biskopa. Krajny biskop Coch na postrow wutrobnje wotmołwi a němskeho biskopa a tysacy shromadźenych powita. W swojich powitańskich słowach wón naspomni, zo su podawki nětčišeho časa dopokazałe, zo křesćanstwo a Němcowstwo we hłubinje duše do jeneho zynka so zjednoća.

Němski biskop Ludwig Müller rěčeše wo positiwnym křesćanstwje. Němski lud budźe pak křesćanski lud, pak docyła njebudźe. Njeměnimy pak křesćanstwo wučbnych zasadow, ale chcemy čistu wěrnosć, kaž je Zbóžnik ju rěčał. Stejimy před Bohom Wótcom kaž dźěći a nic před Bohom, kiž je jeničcy khłostacy Bóh. Nětko rěka wjeselu powěsć připowědać, zo by so žedźenje kóždeho za swobodu a mocu za žiwjenje spokojić mohło. Tak dóńdźe k wojowanju mjez dobrym a złym.

Syły čiše słowam němskeho biskopa připosłuchachu. Jako němski biskop rěčeše, zo so husto zdawa, jako by satan we wosobje po Němskej khodźił, zo by tu a tam na čěmnych městnach Boži dar noweho nastaća zajědojćił, jako so na němsku žonu a mać a na młodźinu wobroći, namaka wjesele přiznaće. Woheń, kiž nětkole přez cyrkej dźe, pluwy wot pšenicy dźěli. Zakładnej wěrnosće mamy wuznać a wobswědčić: **dowěrjenje do Boha a zamołwitosć.** Woboje móže pak so jenož ze skutkom wobswědčić. Ze sprawnych a wěrnych křesćanow dyrbi ludej syła wojowarjow nastać, kotrejž so njemóže nichtó přećiwjeć, a byli tež kołwokoło Khrystusej njepřećelny duch lud wohrozył.

Wyšši cyrkwinski rada Fröhlich z Drježdźan w wobzamknjeńskim słowje dopominaše na wulke zamołwjenje, kiž kóždy nosy, wosebje cyrkej a duchowni. Evangelij tež poslednjemu sobustawej ludu do wutroby dać, je najlěpša služba na ludźe.

SA pomha při khowaniu žnjow

Wyšše SA-wjednistwo w Mnichowje wozjewja: Někotři krajni burscy wjednicy su wyššemu SA-wjednistwu wozjewili, zo zdźěla wulki njedostatk na ratarskich dźěłaćerjach wobsteji. Tutón njedostatk njesmě so z njetrěbnej SA-službu hišće powjetšić. Lětuše žně njebudźa přihódne. Tehodła dyrbi so wosebje zadźěwać, zo by dźěł žnjow dla njedostatka na dźěłowych mocach skazył. Wočakuju wot wšitkich SA-službnych městnosćow na wsach, zo při zrjadowanju swojeje služby na nuzu bura dźiwaju a zo, jeli trjeba, SA buram pomha, žně domoj khować.

Čełło Göringoweje mandźelskeje přewjeze so ze Šwedskeje do Němskeje

Přichodnu srjedu pokhowa so Karin Görnigowa, w rownišću, kiž je Hermann Göring w samotnosći Schorfskeje hole za swoju swěrnu mandźelsku přihotował. Göringowy adjutant, major Bodenschatz, kiž běše tež swědk při jeho wěrowanju, je čestne nadawk dostał, zo by kašć Kariny Göringoweje ze Šwedskeje do jeje druheje němskeje domizny, za kotruž je při boku swojeho mandźelskeho wjele wojowała a čerpiła. Hermann Göring zhromadnje ze starym přećelom swójby statnym sekretarom Körnerom, kašć swojeje zemrěteje mandźelskeje 20. junija rano w přistawje w Sassnicach wočakuje a jón potom w porjadnym šwedskim ćahu hač do Eberswalde přewodźa.

Kommisija za Saarske wothłosowanje so pomjenowała

Sekretariat Zwjazka ludow je sobotu oficielnje wozjewił, zo je so kommisija za wothłosowanje we Saarskej pomjenowała. Wona ma funkcije a nadawki rady Zwjazka ludow při přewjedźenju ludoweho wothłosowanja w Saarskej wukonjeć.

Po namjeće wubjerka třoch mužow je president rady Zwjazka ludow po doručenju z druhimi sobustawami rady sćěhowace wosoby do kommisije pomjenował:

Swajcarja Victora Henrya, Holandźana D. m'Jonah, Šwedu Alana Rhodu. Zdobom je rada jako technisku wěcywustojnu Američanku miss Sarahu Wamboughu kommisiji přidružił, kotraž móže w nuzy sobustawa kommisije zastupować.

Ribbentrop pola Barthoua

Při składnosći privatneho přebywanja w Parizu zetka poručeńc němskeho knježeństwa za prašenja wotbrónjenja z Ribbentrop francowskeho zwonkowneho ministra a měješe z nim dołhe rozrěčowanje wo němsko-francowskich poćahach.

Japanski prync a pryncesna w Němskej

Japanski prync a pryncesna Kaya přijěchaštaj ze swojim přewodom sobotu z Bjenadkow (Venedig) do Mnichowa. Na dwórnišću powitaštaj jeju japanski generalny konsul Schüsse a prof. Haushofer. Tež japanska kolonija běše k powitanju pišła. Pryncowski por wostanje někotre dny w Mnichowje a wobhlada sebi město a wokolinu. Potom nastaji so na dlěše pućowanje po Němskej, najprjedy do Barlina.

Spodźiwne protestowanje w Parizu

W Parižskich předměstach dóńdźe pjatk k njelubej demonstraciji. Wójnscy ćežkozranjeni, kotřiž běchu nohu abo ruku zhubili, protestowachu přećiwo skróćenju jich rentow, kiž je Doumerguowe knježeństwo wobzamknyło. Hižom do časa běše znate, zo chcedźa so wójnscy ćežkozranjeni k protestej přećiwo tutemu króćenju wječor wokoło 7 hodź. na dróhu před operu lehnyć, potajkim w času najsylnišeho wobkhada. Policija da krótko do 7 hodźin wšitke dróhi w blizkosće opery sylnjeć pokrjepić, zo wójnscy ćežkozranjeni njebychu swój wotpohlad wuwjesć móhli. Woni na swojich wozyčkach dale ćehnichu, hdyž běše droha sucha, a sydźechu so na dróhu a wostachu tak 10 mjeńšinow sedźo.

Jendźelski wójnski minister za brónjenje

Jendźelski wójnski minister Hailsham pjatk we jendźelskich kupjelach Torquayu rěčeše. Wón we swojej rěči praji, zo dyrbi Jendźelska w wěstej měrje brónić, njedóńdźeli nětko k žanemu wotbrónjenskemu zrěčenju. Stejišću, zo mohł dospołne wotbrónjenje z prawej politiku Jendźelskeje być, minister rjekny, zo dźensa žadyn sobustaw jendźelskeho knježeństwa tajkej politicy njepřihłosuje. Wón drje temu přihłosuje, zo ma so Jendźelska jenož tak daloko wotbrónić, dalokož ma to za swoje zakitanje trěbne, wotpokazuje pak stejišćo, zo jendźelscy wojacy njedyrbjeli na wukrajnej zemi wojować.

Cłowny měr mjez Londonom a Parizom

Mjez Francowskej a Jendźelskej je so sobotu wikowańske zrěčenje zestajało. Zrěčenje přeměnja cłowny tarif a postaja naprawy, z kotrymiž so wotłoženja wo wuměnjenju wěstych ratarskich wuploćow wołóża.

600 lětny swjedźeń w Budestecach

Při słónčnym wjedrje smědźeše wulka cyrkwinska wjes w połodnišich Serbach swój jubilej 600lětneho wobstaća woswjećić. Sobotu wječor wotmě so wulki domizniski swjedźeń na woběmaj salomaj. Wobě sali měještej dobry wopyt.

Wjednistwo za domizniski swjedźeń běše so za wšo postaralo, zo by wopytowarjam wjesele a njezapomnite hodźiny přihotowało. Poskićenja běchu na woběmaj salomaj nimale same a złožowachu so po ważnosći dnja. W předwjedźenjach steješe wězo ludowska mysl na hłownym městnje. Muzske spěwne towarstwo pod wjednistwom wučerja Franki a Hitlerska młodźina poskićištej reje a druhe rjane wěcy, Hornjołužiske dialekty, humoristiske recitacije a hudźba porjeńšachu wječor.

Wjesnjanjow z wosebitym wjeselom napjelni přitomnosć knjezow knježeństwoweho rady dr. Vatera, wokrjesneho wjednika Martina z Budyšina a wjednika nižšeho wotdźěla Ahollingera ze Zalomja. Budestečanski wjesnjanosta Rietschel wšitkich wutrobnje powita a dźakowaše so wosebje wobydlerjam za jich dźěło a próca, kiž su z wuhotowanjom domizniskeho swjedźenja měli. Wón sebi přeješe, zo by swjedźeń zjednoćene gmejny wuže zwjazał. Domizniski wječor skónči so z němskej hymnu a Horsta Wesselowym spěwom.

Njedźelu rano kapała Třělcow z budźenjom hłowny dźeń jubilejskeho swjedźenja připowědaše. W 7 hodź. posaunowy khór kérluše z cyrkwinje wěže piskaše. Swjedźeńske kemšenje wotmě so we 8 hodź. a Boži dom běše hač na poslednje městno wobsadźeny. Towarstwa a nacionalne zwjazki ze swojimi khorhojemi so wobdźěličhu. Khorhoje zestajachu so z wobeju stron wupyšeneho wołtarja, na kotrymž so swěčki a swěćadła swjećachu. Na wołtarnišću sedźachu cyrkwinscy předstejerjo a gmejnscy zastupjerjo. Knjez farař Bóje staji swoje swjedźeńske předowanje pod 84. psalm. Wón wopisowaše stawizny jubilejskeje wsy. 20 generacijow je pobyło a wjele přećerpiło, ale Boži dom hišće steji. Wón je duša do*mizny, dokelž nam domiznu duše podawa. Předar ze* ważnymi słowami słowo domizny wopisowaše, zo swjedźeńske předowanje, w kotrymž běše tež z dźakom na wjednika spominał, zawostaji na kemšerjow hluboki zaćišć.

Po Božej słužbje wotmě so swjatočnosć při čestnym pomniku na pohrjebnišću. Wokoło pomnika stejachu khorhoje zwjazkow. Posaunowy khór a cyrkwinski khór sobuskutkowaštaj. Duchowny Böttger měješe narěč a woznamjenješe swjatočnosć při pomniku jako wuraz horceho dźaka za wšěch, kotříž su wonkach paduli. Wjesnjanosta Rietschel położi wulki wěnc z dźaknymi słowami k pomnikej. Cunjo zanjese hudźba spěw wo dobrym towaršu, khorhoje so nakhilichu a kóždy spominaše na padnjenych rjekow. W samsnym času so při wojeńskim pomniku w Hajnicach wěnc położi.

Po počesćenju padnjenych zapokazachu so dopoldnja w 11 hodź. nowi gmejnscy zastupjerjo powjetšeneje gmejny w „Hajnkowni". Wjele sobustawow gmejny a khorhojinych wotdźělenjow běše so zešło. Knjez wjesnjanosta Rietschel witaše wšitkich, wosebje zastupjerjow wyšnosow. Knjez knježeństwowy rada dr. Vater, kiž hamtskeho hejtmana zastupowaše, wozjewi, zo so z tutym skhadźowanjom prěnje posedźenje gmejnskich zastupjerjow wotměwa. We mjenje hamtskeho hejtmanstwa dźakowaše so wón wšitkim, kotříž su dotal k lěpšemu gmejny dźěłali. Na to wón nowych zastupjerjow zapokaza. Knjez wokrjesny wjednik Martin pokaza na nuznosć hromadźekładźenja małych gmejnow. Wokrjesny wotrjadny radźeř Smarsly z Budyšina rěčeše wo wuznamje hromadźenja gmejnow. Wjednik nižšeho wotdźěla Aholinger wuzběhny čežke wojowanja, kotrež su nětko k dojednanju dowjedle. Wjesnjanosta Rietschel džakowaše so rěčnikam za wšitko dźěło, z kotrymž su so na zjednoćenju gmejnow wobdźělili. Wón wozjewi, zo je so němskemu *hohotej Mutschmannej* telegramm z přileznošću 600lětneho swjedźenja pósłał.

Tak wulkotny swjedźeń kaž wčera popoldnju, drje Budestecy hišće njeznaja, runjeź su swjedźenjow zwučene. Nětkuže 10 000 ludźi běše so zešło. Cyła wjes steješe w krasnej swjedźeńskej pyše. Z wulkej luboscu běchu wjesnjenjo dróhi z čestnymi wrotami a khěžo z pletwami a khorhojemi a wěncami wupyšili. Žadyn dom nochcyše so wuzamknyć a bohata pycha namaka pola wšitkich wopytowarjow wulke připóznaće.

Popoldnju wot 2 hodź. hibaše so wulkotny swjedźeńsi čah po wjesnych dróhach. W nim smědźachmy tak někotry wobraz z Budestečanskich a Łužiskich starších a młódšich stawiznow wobdźiwać. Wot 7 serbskich kralow na Lubinje, wot kěžora Mathiasa a sławneho Michala Frencla, kiž je Serbam serbsku bibliju dari, hač do najnowišeho časa hibachu so žiwe wobrazy před wočomaj přihladowarjow nimo. Tež naše domjace wašnja a nałožki, kaž serbski kwas z wjele zastupjerkami evangelskeje serbskeje drasty, ptači kwas, serbska meja a palenje khodojtych so jara derje předstaješe. Ratař a jeho dźěło kaž tež rjemjeslo a wobkhad so z originalnymi a swojoraznymi wozami předstaješe. Z wobrazami z nowišeho časa z němskej dźělowej frontu, wohnjowej *woboru, wojerstwom, sportom a z nacionalnym* pozběhnjenjom skónči so swjedźeńsi čah, kiž knjez wučer Franka nawjedowaše a na kotrymž městne towarstwa, šule, cyrkej, strona atd., Budyska měšćanska rada a Budyske wobkhadne towarstwo sobuskutkowachu. Kóždy přihladowar začuwaše, ze kajkej pilnosću a luboscu je so kóždy jenotliwy wóz přihotował, tak dołhi swjedźeński čah wšitkich połnje spokoji a powšitkowne khwalobne připóznaće namaka.

Po swjedźeńskim čahu wotmě so před młodźinewnju swjatočnosć, při kotrejž so zbožopřejace rěče dźerżachu. Wojerska kapała pod wjednistwom wyšeho hudźbneho mištra Ellbogena hudźeše. Wjesnjanosta Rietschel witaše wopytowarjow z blizka a daloka w mjenje powjetšenje gmejny a pokaza na wuznam, kiž 600lětne Budestecy w cyrkwinskim nastupanju za Němcow a Serbow maju. Dlěše słowa wěnowaše wón slawnemu serbskemu fararjej Michałej Frenclej, kiž serbskemu ludej serbske pismowstwo dari. — Knježeństwowy rada dr. Vater postrowi swjedźeńsku gmejnu w mjenje hamtskeho hejtmanstwa a wokrjesneho gwjazka a wuzběhny, zo su so Budestecy prěni króć w lěće 1921 w lisćinach mjenowale. Wón přepoda dar wo 500 hr., kiz ma k tomu služić, zo bychu Łužiscy wumělcy w Budestecach stajenicy wuhotować móhli. — Wokrjesny wjednik Martin wupraji přeća w mjenje Budyskeho wokrjesneho wjednistwa. — Wyšši měšćanosta dr. Fiedler z Budyšina přinjese postrowy města susednjeje Budestecam, kotraž je wot lěta 1507 300 lět z Budyskej měšćanskej radźe słušała. A přepoda ny wobraz města Budyšina. — Wjesnjanosta Arnger ze Zalomja jako předsyda wokrjesneho sejmu zastupjeř gmejnow w połodnja Budestec jubilejskej gmejnje zbožo přeješe a přepoda wumělsku Hitlerowu bustu. — Wyšši wučeř Jänichen z Budyšina w mjenje hórskeho towarstwa zbožopřejne słowa poča a na wuznam Budestec za pućowarjow spomnu. Wón přepoda zbožopřejnu adressu towarstwa, kotruž je wumělski molerř Warnecke zhotowił. — Wjesnjanosta *Rietschel* so za wšě wopokazma luboscu a trobnje dźakowaše. Wozjewi zbožopřejny telegram, kiž běše němski president z Hindenburg pósłał, kiž ma so takle: „Budestečanskej gmejnje dźakuju so najrjeńšo za postrowy z přileznošću 600lětneho swjedźenja. Wotmołwjam na nje z wutrobnym zbožopřećom z tuteje ponjatneje přičiny. z Hindenburg".

W druhim dźělu swjatočnosće předstaješe so hra z Budestečanskich staziwnow. Najwažnišo podawki zańdźenych lětstotkow přihladowarjam jara žiwje před woči stupichu. Mócnje skutkowaše wopyt Bjedricha Wulkeho a jeho razne napominace słowa. Swjatočnosć skónči so ze spěwom SA wotdźělenja. Z tym so zjawny dźěl njedźele skónči. Lud so rozeńdźe a pytaše wokřewjenje a rozprošenje w klubowych hosćencach abo na zawjeseleńšu, hdźež hižo so za kóžde požadanje postaralo.

Ze Serbow

W Budyšinje, 18. junija 1934.

— **Wo wjedrje.** Dźensa rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer +32, najniža temperatura we nocy +16. — Wuhlady na suche wjedro. — Přez cyłu srjedźnu Europu rozprostrěta so wyšina a wuskutkuje słónčne a ćopłe wjedro. Tuto wjedro hišće wobkhowamy, snadź so jenoż tu a tam z njewjedrami přetorhnje. To móžemy ćim skerjo wočakować, dokelž so mórske wětry z krótkeho wjećora k nam dobywaju a te su zwjetša pomérnje włóžne. Jutře wutoru słónčko 3,45 hodź. skhadźa a so 8,16 hodź. khowa. Měsačk skhadźa jutře dop. 11,13 hodź. a khowa so wječor 11,38 hodź.

— **Wuhlady na wjedro za jutřišu wutoru: Zwjeła słónčne a ćopłe wjedro, z městnami so njewjedra wočakuja.**

*

Naše pola a hona . . .

Wone dešća łačne su. Dźeń wote dnja zhladujemy k njebjeskim wyšinam, hač skónčnje mróčel dešćik přinjese, ale podarmo. Dźeń jako dźeń mamy słónčne wjedro a přeco krućiša, haj kamjeń hdyž buwa zemska zwjeršnina polow a honow a hdyž sebi raz wozmješ łopać, zo by pohladał kak hluboko je sucho, z hrózbu spóznaješ, zo so zemja jenoż tak sy-

---

Swěrnaj susodaj

Powědančko ze serbskeho žiwjenja.

3] (Pokračowanje.)

Běchu pak za bura a ratarja w tamnym času, we kotrymž so naše powědančko započina, tež raněe zorja zaswitałe a počachu ludźo wućić, zo móže zemja jenoż tehdom dobre a dosć płodow přinjesć, hdyž so jej tajke mocy w hnoju zaso poskićuja, kotrež su narosćene płody ze zemje wucyćale. Wučeše so też hižom, zo su wšelke mocy w hnoju, a zo jedyn płód tutu, druhi druhu móc najwóle potrjeba — a zo bur tohdla derje čini, hdyž kali, kalk a druhe hnójne wěcy přikupuje a na swoje pola přinjese.

To běchu někotři Worjeńsanjo słyšeli, přepytali a za dobre spóznali a zdobom so lěpšeho mocowachu.

Bjez tutymi nowotarjemi běše też stary bur, kiž swoje rjane burske kubło z přikupjenjom kalia a druheho hnojidła hišće rjeńšo wuhotowa. B ěto wjeselo a lóšt, hdyž čłowjek jeho rjane pola wohlada. Wón sam a jeho swójba zradowaše so pak też na tym Božim žohnowanjom.

W naleću njezańdźe žana njedźela, zo by Jan Lipič ze swojej mandźelskej Hańžu po polach njepokhodźił a so zradował na rjanych sywach a późnych płodach.

Zastupmy do domu tuteho starca, kiž *stajnje* jako stary wóte a patriarch w domje knježeše.

W tydźenju dźěłaše wón sobu ze swojimi dźěćimi a čeledźu hač do swjatoka a wšudźom bě připódla, hdźež běše wokolo knjeza a wobsedźerja nuzne.

Hdyž pak čas k wobjedu přińdże, sydze so też z čeledźu a dźěćimi za jene blido, za samsne blido, při kotrymž też Hańža jako wustojna hospoza a dobra kuchařka trónowaše.

Tola ženje njeńdźechu k blidu, hdyž njeběchu swoju dlěšu modlitwu wuspěwali. Po jeźli postany Lipičec nan prěni a zaso dźaknu modlitwu wšitcy sobu spěwachu.

Stary šědźiwe bě kaž wyšši měšnik Boži w domje a kral a wjerch w swojim wobsedźeństwje.

Swój wyšši měšniski hamt wón najbóle njedźelu popoldnju zastara.

Njedźelu dopoldnja dźěše wón najprjedy sam ke mši a wšitcy ći, kotříž mózachu skotu dla woteńć.

Po wobjedźe lehny so nětko hodźinku na khachlowu ławku abo na konopej.

Mjez tym wobstara jeho mandźelska, njespróchna *Hańža w hospodarstwje, štož bě nuzne a nawarj khoje*ja, dobru brunu jušku, kotraž so w tamnym času, w burskich domach jenoż njedźelski dźeń rano, a we někotrych domach też popoldnju poskićowaše, a tak so njedźela mjez druhimi dnjemi wuznamjenješe.

Lipič sam kofej lubowaše a běše w tutym z Hańžu jenuje mysle. Nic tak jeho susod. Tón bě cyle *přećiwo kofejpiću* a bě to też kruće swojej mandźelskej zakazał. Ta pak běše khłóšća huba a piješe rady kapku tuteje juški, nic jenoż njedźelu, ale też wšědny dźeń.

Hdyž bě tehodla bur na polo wušoł, dha so zdobom kofej warješe.

Často so sta, zo bur pjedy dom přińdże, hač so kofejowa sotra nadźiješe a šalki a kluna buchu ze khwatom do khachlow skhowane, husto jenoż nutřičisnjene. Khana a šalki běchu drje wotstronjene, ale kofejowa wóń wosta a bur měješe dobry nós; tehodla nasta potom wulki swar a bě husto kofejowa wójna w susodnym domje.

Pola Lipičec pak žaneje *wójny* tehodla *njenasta*. Ale hdyž bě kofej hotowy, stany nan, zawoła wšitkich w domje hromadźe, a kofej so z dobrej khwilu piješe.

Potom pak wza wón spěwarske, wuzwoli kérluš, najbóle tajki, kotryž bě so při kemšenju spěwał, a zanjese tónsamy z tak jasnym a čistym hłosom, jako najlěpši kantor. Wšitcy připódlańscy spěwachu nutrnje sobu. Po wuspěwanju kérluša započa předowanje čitać. Swjata čišina knježeve we jstwě a wšitcy připosłuchachu z wutrobnej nutrnosću.

Też čeledź a dźěći běchu přitomne a tola wosta tuta swjata čišina wot spočatka hač do konca.

Po předowanju rozrěčowaše so Jan Lipič ze swojej Hańžu wo předowanju a prašeše so tu a tam dźěćo abo čeladnika, wo tym abo tamnym w předowanju a hač su wšitko derje zrozumili. Wón wukładowaše jim wšelake, wo čimž mysleše, zo by so wopaki zrozumić hodźiło.

To pak so jenoż w krótkim sta, zo so tajke prašenje a powučenje dźěćom a čeledźi ženje njewostu.

Při tajkich njedźelskich Božich słužbach bě zwěsa cyły dom zjenoćeny, nan a mać, dwaj synaj, dwě dźowcy, wotrołk a słužomna dźowka.

Tesame skónčichu so stajnje z kérlušom, kotrehož wšitcy z hłosom sobu spěwachu.

To bě tajka prawa wěrna domjaca Boża słužba. Jan Lipič woprawdźity wyšši měšnik w swojej swójbje.

W času našich pobožnych wěrjacych prjedowarjow běchu ludźo na to zmysleni, přez wšitke srědki wutrobu a woči křesćijana při kóždej składnosći k Bohu ćahnyć a jich we wšitkich podeńdźenjach žiwjenja na to dopomnić, zo my w tutym swěće za Boha za njebjo žiwi być dyrbimy a zo je naše ześe wjenje šula abo wučeńnja za lěpše žiwjenje, w kotrymž z erta našeho knjeza Jezom Khrysta wěrnu mudrosć žiwjenja wuknjemy, a z jeho ruku wjedźeni lěpši čłowjekojo być dyrbimy.

Tehdom běchu domjaca Boża słužba, porjadna modlitwa, pilny wopyt Božeho domu a kemšenje, wšědnje čitanje we swjatym pismje, krute swjećenje swjateho dnja a *huste wuživanje Božeho wotkazanja* jako pomocne wěcy k polépšenju abo k pokućenju najbóle wšudźom wašnje.

Tehdom měćachu ludźo hišće prawu njedźelu, kaž dyrbi ju křesćijan swjećić.

Tehdom njebě na tutym swjatym dnju žana hara a žadyn ropot w domach a na hasach wot ranja hač do wječora. Tehdom ludźo na swjatym dnju njemjećechu, njekupowchu a njepředawachu, njekrawcowachu a njeześewcowachu a na kraju a w městach wokolo njelětachu; ale w swjatej čišinje bjez wšědneho dźěła swjećachu, spěwachu a so modlachu. Tehdom njeběchu durje korćmow a klamow wotewrjene, ale jenoż cyrkwinske, tamne pak běchu zamknjene.

(Pokračowanje sćěhuje.)

poce pod suchotu. Kak zawadźi to zróstej wšěch roslinkow, cyłej Božej přirodźe a nihdy žanych wuhladow na Boži dešćik. Bože słónčko wupaluje łučnišća a pola z picu, tak zo je łědy wuhladow, z čim ma so hłódny skót w hródźach picować. Poslednja pomoc, skót njech so pasy, so nałožuje, što pak budźe potom? Kak zrudnje a zornakhude stoja žita, nětko, hdyž čakamy žadosćiwje na Boże žně a wšědny khlěb. Přeco bóle widźi bur a ratař, kak so ćežke časy za njeho a za cyłe čłowjestwo přibližuja, přetož pola a hona ze swojim wupłodom a pilnosć a wobrótnosć ratarja zdźerža nas wšěch. K wšemu pak słuša požohnowaca ruka Boha Knjeza, wón dawa słónco a dešć w prawym času, polam a honam žohnowanje, kóždemu stwjeľku w přirodze zrost. A što dyrbimy my tohodla činić w našej wulkej nuzy, w našej tyšnosći wo nas a wšo, štož nas živeho wobdawa? My dyrbimy so Bohu Knjezej nětko wšudźe a we wšěch Božich domach w Serbach po našich přjedownikow zdobnym wašnju k njemu modlić, jeho prosyć, zo by wot nas wzał ćežki, so hróźbnje přibližowacy dóńt. Jenož w jeho rucy leži naše wumoženje, naše živjenje wot kolebki hač do poslednjeho našeho zdychnjeńčka. A jeli je tuta, nětko měsacy trajaca suchota, Boži porst, potom dopomímy so na słowa swjateho pisma, kiž praja: Kiž Boha wo pomoc prosy, nje hnidy wopuščeny! Tute wulke wobkrućenje a naša njesmérna nadźija njech so zjednoćitej nětko w kóždodnjowskej modlitwje: Knježe, ćežki křiž wot nas wzmi, pola hona, wšě žive stworjeńčka a nas před zahubnjejom zakhowaj! Wostajmy so nětko tež wšěch swjedźenjow a wopomńmy khutnosć, woprawdźitosć našho bjezstróšneho położenja bura a měšćanan, jeli so Bože žně njeporadźa! Zaso dyrbimy wuznać: Bóh je wšitko — my njejsmy ničo!

ses

*

Kedźbu, kiž so na wobkhadźe wobdźěliće

Tydźeń za wobkhadne wočehnjenje je nimo. Wóstarečaki, wobrazy, SA-mužojo a policija su cyły tydźeń dołho napominajo a powučejo na wobkhadne strachi, na prawe zadźerženje na městnach zjawneho wobkhada pokazała. To pak po zdaću hišće njeje ničo pomhało, přetož pěšikhodźerjo a kołojězdni so hnydom zaso napřećo wobkhadnemu porjadej zadźerža, hdyž su so organy zhubiłe, kiž dotal wobkhadne wočehnjenje wobstarachu.

Ludowi towaršojo a towarški! Sće tak mało samostatni, zo dyrbi přeco dohladowaca wosoba na Wašе zadźerženje na zjawnych wobkhodach městnosćach kedźbować, zo so jenoč tehdy po wobkhadnej disciplinje zadźeriće, hdyž je policajski zastojnik přitomny?

Tak to njesmě wostać, přetož ludowu zhromadnosć woznamjenja jeničky zarjadowanje wšěch do wulkeho cyłka. Chceće zwonka njeho stejo wostać?

Tehodła wobkedźbujće też přichodnje dobrowólnje wobkhadne prawidła, zadźerźće so na drózy we wokhadźe tak, kaž je so Wam w tydźenju za wočehnjenje pokazało a prajiło.

Tute zjadki maju być z poslednim napominanjom. Knježeństwo je policiji poručiło, wot nětka tež najsrjedniše přestupjenja wobkhadneje discipliny bjez warnowanja khłostać.

Potajkim, pěšikhodźerjo a kołojězdni wosebje, niedźiwajće so, hdyž budźiće nětko swoje zadźerženje napřećo wobkhadnemu porjadej z Wašej winu mać hriwnu wotpokućić dyrbjeć.

Wobkedźbujće stajnje wobkhadne prawidła a wobkhowajće swoje pjenjezy!

*

Ze **Sokolcy.** Pinčnicu, kotraž bě hakle před třomi dnjemi službu w tudomnym hosćencu nastupiła, su mórwu we ložu ležo namakali. Lěkař je zwěsćił, zo je wona na zajědojćenje z alkoholom wumrěła.

Z **Delnjeje Hórki.** Njedźelu wječor w dźewjatej hodźinje znjezboži kubleŕski syn August Hunnius ze ... ze swojim motorskim kołom w našej wsy. Na ... bjo z hišće druhim knjezom jako sociusom běše ... při tudomnej tankowarni tankował. Jako zaso ... ća, dyri motorske koło z někajkeje přičiny do ... dneje murje. Wjednik kola so do murje wjerhny ... pola praweje nohi kulku złama. Towaŕš Schrö... ludyskeje sanitetneje kolony přinjese znjezbože... prěnju pomoc. Knjez dr. Franka z Budyšina, ... hož zawołachu, hnydom přikhwata a nohu do ... położi. Pozdźišo dowjezechu znjezboženeho do ... klinički dra. Bimeka we Wulkej Dubrawje.

Z **Delnjeje Hórki.** Zaměrjeny pjatk tudomny kubleŕski syn H. Kašpor do njezboža přińdże, kiž budźišo mohło lohko k smjerći dowjeść. Jako chcyše konjej, kiž běše so hakle njedawno kupił, hóźdź z konja wučahnyć, kóń kopny, dyri mjenowaneho wyše ... ho wóčka do čoła a nabi jemu krwawjacu ranu. ... dr. Pětranc-Malešanski, kiž hnydom přikhwa... ćehišo ranu zašić. Prěnju pomoc přinjesy to... Schrüter Budyskeje sanitetneje kolony Čerwjeńkřiža. Na zbože kóń na kopyće podkowy nje... .

Budyšinka. Knjeza wučerja Reinholda, kotryž ... jutrow sem w našej šuli skutkował, je šulska ... ść do Hućiny přesadźiła. Wón nastupi tam ... knjeza wučerja Krawca, kotrehož su za statwučerja w Poršicach wuzwolili. Za naslědnika ... Reinholda su knjeza wučerja Jenku, kiž je wot jutrow sem w Poršicach skutkował, powołali.

„Serbske blido w Lipsku“

40 lětny jubilej

Serbjo my smy!
Z hłosom wjesołym spěwajmy!
W serbskim kraju rodźeni,
Ze serbskim khlěbom syćeni,
Serbam swěru dźeržimy,
Serbsku zemju hajimy.
Serbjo my smy!

Z tutymi krasnymi słowami Handrija Dučmana-Wólšinskeho, sobuzałožerja „Serbskeho blida“ w Lipsku před 40 lětami, a ze Serbow narodnym spěwom: „Hišće Serbstwo njezhubjene“ wotewri so 5. VI. we přitomnosći 32 skhadźowarjow z Lipska a wokolnosće w „Durinkskim dworje“ w Lipsku 40lětny jubilej, zetkanki serbskich Lipšćanow, mjenowana „Serbske blido“.

Tak wulka liča blidnikow so hišće ženje tu widźała njeje. Samo z Drježdźanskich stron a wot „Stareho hrodu“ sem běchu Serbja přikhwatali, zo bychu na přeprošenje „Serbskeho blida“ zjawnje wobkručili:

Serbjo my smy!
Z hłosom wjesołym spěwajmy!
Serbski nan a serbska mać
Wučeštaj nas powědać,
Modlić k Bohu wěršnemu,
Słužić jemu samemu.
Serbjo my smy!

Z tutym heslom zastupichu zhromadźeni do porjada swjedźeńskeho wjećora; a wobličo „staršeho“ so jasnješe a jeho powitańske słowa holdowachu radostnje tajkej črjódźe Serbow a słowjanskich přećelow. A najebać někotrych zhubjenych t. r. lěnikow a bojakow a wotrodźeńcow, běchu zhromadźeni tak zahorjeni a wjesoli, zo jim knjez farař Dobrucki serbskich spěwow dopiskać a sławow so dosć wunjesć njemóžeše. Haj, Lipšćanscy Serbjo zamóža spěwać a sławić: „Wšo dobre přeju wšemu ludu a Serbstwo pře wšo lubuju“. A mjez spěwami so wjeseli zhromadźeni, stari a młodźi, knježny a knjezykojo, njestudowani a akademikojo, zahorjachu při krasnych słowach našich rjekow w basnjach, wosebje našeho Jakuba Čišinskeho, wumělca baseńskeho, kotrehož ducha k. stud. jur. Jurij Cyž w swojim přednošku skhadźowarjam tak hłuboko do wutrobow zašćěpi, zo wupłód słowow přednošowarja so hnydom pokaza a we wokomiku so 10 Předźenakow rozpředa a mnohi sebi předewza, wot nětka z čitarjom „Serbskich Nowin“ być a z tym skónčnje dopjelnić prózstwu staršeho, tak husto hižom wuprajenu. Nadźijomnje so słowa dźerža, tak zo serbskaj časopisaj „Serbske Nowiny“ a „Katolski Posoł“ so wot nětka w Lipsku jenož z třomi abo štyrjomi eksemplarami dale bjedźić njetrjebataj. Ćesć „Serbskeho blida“ sebi žada, zo do Lipska znajmjeńša trójcy tak wjele „Nowinow“ a „Posołow“ přińdże hač dotal. A ćesć „Serbskeho blida“ sebi dale žada, zo žadyn Lipšćanski Serb so „Serbskeho blida“ njezdaluje. Ćesć, nic jenož „Serbskeho blida“, ně, ćesć kóždeho Serba sebi to žada!! Kak mamy my Serbjo w Lipsku sebi serbsku ćesć a hódnosć a „Serbske blido“ a jeho nadawk wažić, to słyšachmy z krasnych zbožopřejacych listow, kotrež nam k našemu jubilejnemu skhadźowanju přjedawši skhadźowarjo póslachu: k. kapłan Handrik we Khrósćicach, k. wučeŕ Pawoł Nejdo w Rakojdach a k. farař dr. Solta w Markranstädtu. Dźak a sława tutym spěchowarjam „Serbskeho blida!“ Njech jich krasne, pohnuwace a zahorjace słowa w přichodze skutki płodźa, runja skutkam załožerjow „Serbskeho blida“ (Dučmana, Wićaza, Pohonča, Sykory, Tyšerja, Stranca atd.) Z jich gratulantskich słowow sapaše duch Wólšinskeho, hdyž spěwa:

Serbjo my smy!
Z hłosom wjesołym spěwajmy!
Štož smy młodźi nawukli,
Njejsmy stari zabyli:
Wóteow wašnje, rěč a ćesć
Njewozmje nam žana lesć.
Serbjo my smy!

W tutym duchu poróča k nam tež naš luby přećel, wjelećesćeny knjez farař Dobrucki ze Serbskeho Lubošća pola „Stareho hrodu“. Njezabudźmy jeho rjanych a lubych słowow! Njezabudźmy ženje „Serbske blido“. Dźeržmy swěru!

Serbjo my smy!
Z hłosom wjesołym spěwajmy!
Swěru serbskom' narodej,
Swěru krajej z ćesću wšej,
Swěru Bohu w njebjesach —
Swěru Bohu w njebjesach —
Lubimy w serbskich wutrobach.
Serbjo my smy!

40lětny jubilej „Serbskeho blida“ w Lipsku je nimo. Přez 1000 skhadźowanjow je so w běhu zańdź. 4-ych 40 lět za „Serbskim blidom“ wotmělo. Mjena mnohich serbskich wótčincow so w analach „Serbskeho blida“ blyšća. A mjena dźensnišich skhadźowarjow „Serbskeho blida“, su woni porjadnje čitać w dopisniskej kniży „Serbskeho blida“? A to jenož druhdy? A čehodla jenož tak porědko? Čehodla jenož měsačnje abo štwórćlětnje abo połlětnje jenož jónu? Abo za lěto nic jenički raz? Njejsu to jenož njestudowani!

Slubmy „Serbskemu blidu“ k jeho 40lětnemu jubilejej: „Serbjo Serbow wostanu!“

Skónčichmy jubilejski swjatočny wječor ze serbskej hymnu a z hrimotacym hłosom zanjesechmy dwójcy poslednju štučku: „Časo přichodny, zakóčej radostny! — O zo bychu z twojeho klina wušli mužojo, hódni wěčnoh' wopomnjeća!“

Hodźijske idyle

Bogumiłej Šwjeli.

Wopomnjenje — dopomnjenje.

Hlaj! Boži dźeń so hižo sćicha khila,
Kiž z wěkow klina zeskhadźał je namaj.
Je zbywa namaj skromna jenož khwila,
A zwostaloj smój dźeń a bóle samaj.

A tola hišće přećelniwje smila
So módre njebjo z wysoka nad namaj.
Tu hišće smój! Nam zwosta hišće mila!
Tuž zelenu sej halžku kóždy łamaj!

Kak mile popołdnju nam słónčne pruhi
Wšo wokrasnjujo po swěće so šěrja.
Hdyž wjacy njekhodźuja ćwilne luhi!

Hdyž Bože słónčko potom w domčk so měrja,
Najrjeńše hišće sćele złote smuhi,
Zo wobradźiło krasniše by zerja!

We nazymje Ty swojeho žiwjenja
Nětk stejiš, drohi bratře,, zadźiwany,
Zo čas je Tebi spróćeneho běđenja
Tak spěšnje je zašoł. Kajki běše rjany!

Hdyž tež su zwjadłe nałětne Ći kćenja —
Ow kajki pohlad, nihdy dočakany! —
So złoća huste winowe plećenja
Wo faru, lubjo płód Ći wuwołany.

Ze płódnych drjewow Twojeje zahrody
So we wšěch barbach zradnje pisanjuje,
A dźěći Twoje strašuja sej spody.

Hlaj! Tajke žně Ći Bóh nětk wobradźuje!
Tak bohaće směš darić swoje płody,
A cyły narod so Ći podźakuje!

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Gemäß § 2 der Verordnung des Wirtschaftsministeriums vom 19. 6. 1933 über das Einsammeln von Beeren wird für den Bezirk der Amtshauptmannschaft Bautzen folgendes angeordnet: Die Ernte der Heidelbeeren darf erst am 18. Juni ds. Js., die der Preißelbeeren erst am 25. Juli ds. Js. beginnen.

Bautzen, am 13. Juni 1934.

Die Amtshauptmannschaft.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Über das Vermögen der Geschäftsinhaberin Elisabeth verw. Heymann, die als alleinige Inhaberin der im Handelsregister eingetragenen Firma Oskar Methke in Kamenz, Pulsnitzer Straße Nr. 5, den Einzelhandel mit Kolonial- und Tabakwaren betreibt, wird heute, am 15. Juni 1934, vormittags 10 Uhr, das Konkursverfahren eröffnet. Der Rechtsbeistand Kurt Thieme in Kamenz wird zum Konkursverwalter ernannt. Konkursforderungen sind bis zum 4. Juli 1934 bei dem Gericht anzumelden.

Das Amtsgericht zu Kamenz.

*

Heidel- und Preiselbeeren.

Das Verbot der Amtchauptmannschaft Kamenz vom 9. Juni 1934 wird mit Rücksicht auf die in den letzten Tagen unerwarttet rasch vorgeschrittene Reife der Beeren mit sofortiger Wirkung **aufgehoben.**

Amtshauptmannschaft Kamenz, am 15. Juni 1934.

Wusudźenja

§ Šěsć měsacow jastwa dla přespěšneje jězby. 19lětny Pawoł Preibisch z Budyšina bě wobskorženy, zo je srjedź zamknjeneho městna z automobilom najwjetšu spěšnosć překročił a z tym jenu wosobu strašnje na cěle zranił. 19. februara 1934 bě jemu, hdyž bě we Wopakej železniski překhód pola hoscenca přejěł, wo wsy 49lětna žona překupca Höhny napřećo přišła. Do njeje bě Preibischowy wóz zawadźił a ju ćežko zranił. So wjerhacy wóz bě přez dróhu do jeneho plota zrazył a so khětro wobškodźił. Preibisch před sudom praješe, zo je hač k železniskemu překhodej ze spěšnosću 60 kilometrow jěł a zo je potom spěšnosć na 30 hač 35 kilometrow znižił. Zo je do někoho zawadźił, njeje so, kaž praji, dohladał. Jara dokladne pytanje za dopokazmami pak poda, zo je Preibisch na městnje znjezboženeja dowolenu spěšnosć khětro překročił. Sud ju z najmjeńša z 50 hodźinskimi kilometrami wobliči. Zo je Preibisch po njezbožu spytał, so zwěsćenja swojeho mjena zminyć, so njedopokaza, a tak daloko so wón wuwinowa. Dla přespěšneje jězby pak jeho sud ke jastwu na 6 měsacow zasudźi.

§ Dla překřiwjenja bě 45lětny Walther Zschau z Budyšina wobskorženy, kotryž bě wot 1919 zwoprědka kalkulaciju, wot 1930 knihiwjednistwo a pokładnine dźěła za přemysłowe a hospodarske zjednoćenje rěznikow w Budyskim wokrjesu zastawał. Při reviziji w lěće 1933 bě so wulki njedostatk wupokazał, kotryž bě so při pozdźišim slědźenju hromadze ze 14 000 hriwnami wupokazał. Tutu summu bě sebi Zschau po wobskoržbje na njeprawe wašnje přiswojił. Zschau před sudom praji, zo je pokladnju přewzawši, bórzy pytnył, zo kontokorrentske knihi njejsu z hlownymi knihemi přez jene. So bojo, zo so na dróhu čisnje je wón prjedy kóždeje revizije wobej knizy, tworowe konta a płaćenja powjetšiwši, a na druhe wašnje wurunał. Na pokładni so wón njeje přepřimał, ani pjenježka njeje z njeje za sebje přetrjebał, ale je ze swojej swójbu skromnje a jednorje žiwy był. Jeho mzda, prjedy 380, pozdźišo 250 hriwnow wučinjaca, je jemu dosahała. Też njeje nikomu samowólnje njedowoleny kredit dał. Rozdźěl w pokładni je so přeco powjetšał, wón pak njemóže rjec, kak je so to stało, wón w tutym nastupanju před hódańckom steji. Je přeswědčeny, zo su so jenož při zapiskach do knihow zmylki činiłe. Wulka khłostaca komora njemješe Zschauowu winu za dopokazanu a jeho bjez khłostow wuwinowa.

Założeński swjedźeń Budyske'e „Jednoty"

Wčera njedźelu zeńdźe so wjele swěrnych Serbow z Budyšina a wokoliny w „Kolpingowym damje". Tu woswjeći „Jednota", tow. kat. Serbow, swój 32. założeński swjedźeń. Też wjele hosći bě přikhwatało, wšak je „Jednota" daloko a šěroko znata, kiž rozumi swoje wowcki do cyka zhromadźić.

Z dypkom 8 hodź. započa so bohaty swjedźeński porjad. Najprjedy powita předsyda, knjez šulski wjednik Jurij Šołta, přitomnych. Potom zaklinča 5hł. měš. khór wot dra. Pilka „Załosć wo lubu." Na to sćěhowaše derje znaty a tak woblubjeny Kocorowy spěw „Přadła je Marja kudźałku". Tutemu so přizamkny khětro ćežki spěw „Daj so pyšić" wot Kocora, kiž nam žónske dwojohłósnje derje zaspěwachu. „Što so hiba", rěkaše štwórty spěw, kotryž 4hł. měš. khór spěwaše. Po kóždej štučcy tuteho spěwa wustupi naš luby knjez Jakub Měrćink ze swojim nježnym tenorom a přinjese wotmjenjene do cyłeho spěwa. Na to zaspěwa samsny „Dom ćěri pastyř stadleško". Skoda jenož, zo so tutón wobdarjeny serbski spěwař našim serbskim spěwnym towarstwam tak mało wěnuje, kotřiž bychu jeho wěsće nuznje trjebałe. Z „Certowej reju", 5hł. měš. khór wot dr. Pilka, skónći so prěni dźěl porjada. Wšě spěwy so z přikleskom mytowachu, tola posledni spěw poradźi so najlěpje. Z dirigentom běše młody wućer knjez Jurij Winaŕ-Budyski, kiž so z wulkej lubosću swojim spěwarjam wěnuje.

Po krótkej přestawcy sćěhowaše dźiwadło w 3 jednanjach „Załoženski swjedźeń", kiž je nam M. Woko-Kulowski přeserbšćił. Za swoju starobu hrajachu hrajerjo a hrajerki derje, hač na tu wurěč, kotraž mohła lěpša a jasniša być. Tola w přichodźe njech je to a budźe to lěpje.

Hewak poskići swjedźeń někotre wjesele hodźinki. Na rejach, kiž so po programmje přizamknychu, hudźeše znata Bermichec kapała. Też serbske huslički mějachu sobu. — K lětu na strowe zasowidźenje, jeli nic prjedy!

Z Noweho Města pola W[illegible]e.

Mjez Nowym městom a P[illegible] słušeja hola paleše. Přez 100 kórcow so sp[illegible] wosebje žerdziny a nizkich khěžow. Powěda so, zo je so woheń na dwě maj městnomaj założił. Kur běše samo hač k našim łužiskim horam widźeć.

Radio

Wutoru, 19. junija słyšimy:

Königswusterhausen: Nimo znatcho wšědneho programa: 10,50 za dźěći. 12 tačele. 16 zabawny koncert. 17 sport za młodźinu. 18,35 politiski přehlad nowin. 19 Janska nóc. 20,45 wjesni hudźbnicy.

Lipsk: Nimo znateho wšědneho programa: 5,55 za burow. 9 za žony. 11,30 za ratarstwo. 13,10 připołdniši koncert. 17,10 Saarska. 18,20 operettowy koncert. 20,15 stara rejwańska hudźba.

Hišće wažne z dnjoweho programa: Königsberg: 19,20 wječorny koncert. Köln: 19 wojeński koncert. Frankfurt: 20,10 zabawny koncert. Stuttgart: 18,45 dujeńska hudźba. Mnichow: 20,05 opera „Kowař brónjow". Win: 19,10 Anton Bruckner. Rom: 20,45 komorna hudźba. Waršawa: 18,15 lohka hudźba. Praha: 19,30 operetta „Cyganski baron".

— W Piešowoli pola Lublina w Pólskej dobuchu so bandźitoju do domu bohateho bura Bojarskeho a zadźowku a štyrjoch synow w starobje 3 hač 16 lět ze dźowku a štyrjoch synow w starobje 3 hač 16 lět ze sekeramí. Kaž so powě, jedna so wo njeskutk wjeličosće.

Towarstwowski powěstnik.

Lipsk. „Serbske blido" w Lipsku skhadźuje so wutoru, 19. junija pola krajana Miklawša Kokle we Wachawjo pola Lipska (elektr. čara 15, 25, 21). Trjechimy so w jeho korčmje „Panorama" kónc wsy, hnydom při drózy. Pomazki sobu! Tam dobry bruny a wšo druhe; kaž so praji: Najlěpše piwo wokolo Lipska. Štóž je bjez pjenjez, njech tohodla přińdźe. „Serbske blido" nima drje połnu mošeń, za to pak połnu wutrobu lubosće. Potajkim, jutře, wutoru zas 30 skhadźowarjow, kaž při 40lětnem jubileju před dwěmaj njedźelomaj! **Najnozdźišo wječor w 9 hodź.**

Hospodarski rozhlad

Póndźelu, 18. junija 1934.

Barlinska burza běše sobotu poměrnje měrna. Kurzy akcijow so njepřeměnichu. Też wiki rentowych lisćinow wostachu měrne.

Barlinske žitne wulkowiki so sobotu njewotměchu. Kóždu sobotu w juniju tutych wikow njeje.

Dźensniše skótne wiki w Drježdźanach.

Na skótnych wikach bě dźensa na předań:

873 howjadłow, 79 wołow, 353 bykow, 332 kruwow, 59 jałojcow a 50 jałojčkow. Nimo teho 1213 ćelatow, 86 wowcow a 3471 swinj. Na howjazych wikach bě jara pomały wobkhod, dokelž potrjeba njeje jara wulka, tola z wjetšeho dźěła so za stare płaćiny předawa. Na ćelacych wikach płaća při pomałym wobkhodźe płaćiny kaž poslednju póndźelu. Borany mějachu pomały wobkhod, płaćiny popuščeja. Na swinjacych wikach je wobkhod měrny, notrjeba je nizka, płaćiny su wokolo 2 pj. nižše hač štwórtk.

Zamołwity za spisaćelski wobsah: A. Dučman, za nawěsći dr. J. Cyž, wobaj w Budyšinje. D. A. V. 1934: 2022.

Gardiny

kupnjo derje a płaćizny hódno pola

Kurla Erlera w Budyšinje na Žitn. wik. 28

Najrjeńše dopomnjeće na firmowanje je

časnik

Tute dóstanjeće we wulkim wubjerku pola

časnik. Theodora Nafuša w Pančicach

Też zhotowju slěborne šnurki za njewěsty a dwužki

Jězdne rjady „Blitz"

lěćne wudaće 1934

płaćizna 1.— hr.

hromadźe z wosebitym zešiwkom za autobusy na předań

w Serbskej knihaŕni

Boucle-jowe tepichi

ložowe předłožki

reform. ložka

za jara tunje płaćizny

Paul Korn

na Hošće hasy 21

specialny wobkhod

Žadajće sebi we wšěch korčmach naše nowiny

Młodej, synej, wysokosnóšeln. ćehniwej

kruwje

a młoda, dobra, **dójna kruwa** su na předań

w Dalicach čo. 5

Ręzny skót so jako płaćenje přijimuje.

K swjedźenjam našich serbskich towarstwow

znamješka, khorhojčki, zastupne lisćiki programy, plakaty do pletwow a wěncow atd.

w Serbskej knihaŕni

Čitajće

Serbske bajki a nałožki w Błótach

kotrež je zezběrał a wudał njedawno zemrěty wulki přećel našeho ludu

Wilibald v. Schulenburg

Kóždy, kiž chce něšto wo bohatym pokładźe baikow a nałožkow našich Delnjoserbskich bratrow wjedźeć, dyrbi tutu knihu čitać.

Je njenje z pjerokrezbami wudebjena a płaći jenož **2,00 hr.**

w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Ke kwasam

Kwasne přednoški Wubjerna knižka, kotraž kóždy kwas porjeńši. 0.50 hriwnow.

Kwasne plakaty do wěncow.

Kwasne dary. Wšě družiny knihow, serbske a němske spěwarske, biblije atd. dóstanjeće

w Serbskej knihaŕni

Njezabudźće

(za hólcow a holcy) k swjatemu firmowanju na swojeho

serbskeho časnikarja w Dobrošicach!

Sym sebi wosebje wulki wubjerk wobstarał!

Wysokosnóšena

kruwa

na předań w **Jaworje čo. 14b**

Wokoło **400 centnarow**

słomy

móže za sobu za hotowe pjenjezy wotedać **Čorlich w Kanecach** pola Pančic

1 abo 2 wagonaj dobreho

syna

so kupić pytatej. Poskićenja pod **J 16** na wudawarju Serb. Nowin

Hólcu

do wonkowneho dźěła pyta k 1. julijej **Delan w Baconju**

Truhan'e, włosytřihanje, hłowumyće, hłowu hładźenje

wěcywustojnje, čiste a płaćizny hódno wuwjedźe

Henrich Jupt, truhaŕski mišter

w Kukowe-Pančicach

Nowočasnje zarjadowany frizerski wobkhod

Wulki skład na mydłach, parfumerijach a toilettowych potrjebach

Třećaka

hnydom pyta

Delan w Hornim Wunjowe

Pytam k 1. julijej piln. spušćerna.

pohońca

kotryž může ratarske dźěła wukonjeć a so žaneho dźěła njeboji.

Wuswědčenja so přeja.

bur **Max Gersch** w Niezmarowach (Eisersde nota Lubija).

Wróćiwši so wot rowa mojeho njezapomnitelneho manduelskeho, našeho starosćiweho nana

Jana Šewca z Hory,

kotrehož Bóh tón Knjez po dołhim ćežkim čerpjenju ze swjatymi sakramentami domawobstaraneho w 60. lěće žiwjenja do swojeje njebjeskeje domizny wotwoła, wupraštamy wšitkim za wopytowanje pusteho wjeńca, nošerjam a za bohate k rowupřewodźenje, wosebje wosadnym knjezam duchownym, jasećańskej Bjesadźe a NSKO.

W Nesawćidle

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez!"

Na Horje, 13. junija 1934.

Hłuboko zrudźeni zawostajeni.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezhoženja z 1000 hr. = hdyž wumrěje abo hdyž je so čas žiwjenja dospołnje běchy. Kóžde znjezhoženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkařsku pomoc pytać. Smjertne znjezhoženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 140 — Budyšin — Wutoru 19. junija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Dr. Goebbels wo transferu, socialnej politicy a cyrkwinskej zwadźe

W Freiburgu wotmě so njedźelu wulka zhromadźizna přećiwo kritikarjam a swarjakam, to běše podawk za cylu Hornju Badensku. Něhdźe 80 000 wosobow so wobdźěli. Němski minister dr. Goebbels k zhromadźenym rěčeše.

Z jeho rěče někotre ważne dypki wuzběhnjemy. Nacionalsocialistiska strona ma nadawk, zadźěwać, zo so mnohosć stronow zaso wróći. Tola njeje pak nuzne, zo kóždy tutej stronje přisłuša, dosaha, hdyž kóždy nacionalsocialistiscy so zadźerži a nacionalsocialistiscy čuje. Hdyž ludźej do wočow hladamy, njetrjebamy so hańbować, dokelž smy činili, štož so docyla činić hodźeše, zbytne prašenja so nětko hišće rozrisaju. Hdyž nacionalsocialistiske wjednistwo při wulkim programmje za wobstaranje dźěła tuchwilu do wobčežnosćow z devizami přindźe, kotrychž dla dyrbi so dźensa wšitko płaćenje wukrajneho dołha zastajić, hodźi so to cyle lohcy wuložić: My njejsmy tutón dołh načinili, ale naši předchadnicy. My so wot nich rozeznawamy z tym, zo dań zaźěženeho dołha z přijećom noweho dołha wotpłaćić njespytamy. **Mamy zmužitosć, zo prajimy wěrnosć nic jenož ludźej, ale też wukrajej.**

K socialnopolitiskim napjatosćam, kiž při wulkim programmje za wobstaranje dźěła nastachu, minister rjekny, zo je cyle naturske, zo dyrbješe so mzda trochu znižić, hdyž so 4 milijony ludźi do dźěła staja. Wěmy pak sami, zo dźělaćeŕ w Němskej dźensniši dźeń husto za mzdu dźěła, kotraž k žiwjenju při kulturnej wyšinje němskeho ludu wjacy njedosaha. Mamy pak jo za bóle socialistiske, zo tym, kotřiž hižo dźěło maju, nizke mzdy płaćimy, dóniž wšitcy dźěło njezmeja, město zo bychmy 4 milijonam dźěłaćerjam wysoke mzdy płaćili a 3 milijony na přeco z dźěła wuzamkli. **W tutym času stejimy we wójnje přećiwo krizy, a tuta wójna dyrbi so dobyć.** bydźemy ju jeničcy, hdyž cyły lud na to mysli a je k woprowanju zwólniwy; knježeństwo pak so postara, zo budźa tež zamožići woprować.

Minister dr. Goebbels dale rěčeše, zo nacionalsocialistiske hibanje na zakładže positiwneho křesćanstwa steji, wono so wězo njemóže na wěste wěruwuznaće zwjazać. Knježeństwo njemóže přihladować, zo konfessionalne napřećiwnosće a konflikty w Němskej do zwadow wurostu, **wono wostaji cyrkwjam štož je jich, žada pak, zo cyrkej statej da, štož je statowe. Nochcemy, zo by so naše stejišćo we wukraju z nowymi, kulturnemu wojowanju podobnymi zwadami znowa wohrozyle.** Štož je wjednik při našim wustupjenju ze Zwjazka ludow wozjewił, to wospjetujemy. Dźeržimy wotrewrjenu ruku wěry tež dale wupřestrjenu. Nježdamy brónjow, zo bychmy naše mjezy skitali; **mamy móc a wobkhowamy móc.** Němska ženje njezandźe, hdyž změjemy smužitosć, wjetši być, hač nuza, kotraž je nas k zemi posłała.

Puć k statnej reformje

Pruska statna rada skhadźowaše so pónđźelu připołdnju po dlěšej přestawcy w nowym Palacu we Potsdamje. Předsyda statneje rady ministerski president Göring rěčeše wo prašenjach reformy němskeho stata a wo wšitkich ważnych prašenjach dźensnišeje politiki. Wosebje pak w prašenjach statneje reformy běše jeho rěč puć pokazowaca za přichod němskeho stata.

Po słowach pruskeho ministerskeho presidenta, kiž w swojej rěči přeco zaso na wjednikowu wolu spominaše, so statna reforma praktiscy na podłožku Pruskeje přewjedźe. Wulcy zajimawe w tutym zwisku je wjednikowa kruta wola, zo chce ze statnej reformu němski stat do statnych župow (Reichsgaue) rozdźělić, hdyž tež nic hnydom, dha pak tola w dalšim přichodźe. Rozdźělenje dyrbi so tak stać, zo w přichodźe na tutych zakładach so ničo njehodźi přemjenić.

Dr. Ley před politiskimi hamtarjemi

Stabowy wjednik politiskeje organizacije dr. Ley wopyta pónđźelu sakskich wjednikow. Wobhladowańska jězba započina so w Lipsku. Rano ¾8 hodź. zestupaju so politiscy wjednicy wšitkich wokrjesow w Lipsčanskim wokrjesnym hejtmanstwje na masowym měsće. Tam budźe apell z rěču staboweho wjednika. Po appellu pojědźe dr. Ley do Drježdźan a Kamjenic.

Beck dźakuje so za sobužarowanje němskeho knježeństwa

Pólski zwonkowny minister wyšk Beck je němskemu knježeństwu dźakny telegramm pósłał za sobužarowanje, kotrež je němske knježeństwo pólskemu knježeństwu při zamordowanju pólskeho znutřkowneho ministra Pierackeho wopokazało.

Winskeju marxistow w Pólskej zajeli

W Mošćenicach w Rybniskim wokrjesu blizko čěskosłowaksko-pólskich mjezow zaja pólska namjezna policija awstriskeju staćanow Korlu Klanza a Jana Gallischa, kotrajž spytaštaj po njedowolenym puću do Pólskeje přestupić. Wonaj wudawaštaj, zo staj z Wina čekłoj, dokelž staj so w poslednim času na nadpadach na żeleznicy wobdźěliłoj a zo chcetaj přez Pólsku a Gdansk do zamóžskich krajow wupućować.

Před zetkanjom Barthoua z Dollfußom?

Francowski zwonkowny minister Barthou při swojim pućowanju na Balkan dźensa wutoru krótki čas we Winje pozastanje. Po hamtskich powěsćach z Wina pak njeje wotmysleny oficielny wopyt francowskeho ministra pola awstrisk. knježeństwa. Dotal pak hišće njeběše wěste, hač zwjazkowy kanceler dr. Dollfuss francowskeho zwonkowneho ministra w jeho salonowym wozu krótko njewopyta. Politikojo powšitkownje mysla, zo so Barthou a Dollfuss po Hitlerowym wopyće w Italskej wěsće zetkataj. Zwjazkowy kancler je so pónđźelu popołdnju w lětadle k druhemu wopytej wuheńskeho knježeństwa do Budapesta podał. Wón hakle so wutoru wróći a dźensa dopołdnja so hakle rozsudźi, hač so z francowskim zwonkownym ministrom zetka.

12 lět khłostańje za Woldemarasa

Litewska telegrafowańja wozjewja, zo je pólny sud 17. junija přećiwo Woldemarasej jednał. Sud je wobskorženeho za winowateho spóznał, zo je zhromadnje z druhimi wosobami spytał z wobrónjenym zbožkom nětčiše litewske knježeństwo powalić. Za to je pólny sud Woldemarasa k 12 lětam khłostańje zasudźił.

Napjatosć mjez Rumunskej a Wuheńskej

Nowe přiwótřenje w krótkorańšej Europje jewi so z jara wótreju rěčow ministrow, kiž so njedźelu rěčeštaj. Rumunski zwonkowny minister Titulesku při hosćinje k česći nowinařskeje konferency Maleje ententy rěč dźeržeše, kotraž po zdaću program politiskich rozrěčowanjow lětneje konferency Maleje ententy woznamjenješe. Jako hłowne dypki rumunski minister přepruhowanje wobstejnosćow, zwjazk štyrjoch mocow a romske protokolle naspomni. Wótre słowa padachu wosebje tam, hdźež so rumunski zwonkowny minister přećiwo zhromadnemu wuheńskemu a italskemu přepruhowanju wobroći. Tuto městno swoje rěče skónči wón ze słowami, **zo chce Mała ententa radšo wójnu hač ponižowacy měr.**

Pónđźelu započachu so rozrěčowanja politiskeje konferency Maleje ententy.

Wuheńska wotmołwa na tute hroženje Maleje ententy so nimale w samsnej hodźinje wupraji z rěču wuheńsk. minist. pres. Gömbösa. W zhromadźizne strony narodneje jednoty w Oedenburgu rěčeše wón też wo dźěławosći knježeństwa w nastupanju zwonkowneje politiki. Přećiwo pócowanju Maleje ententy, Wuheńsku hospodarscy zeslabić, steji wuheńske knježeństwo na podłožku, zo Wuheńska njeje zwólniwa, swoju njewotwisnosć a swoje zaměry za sočkowu jěć předać. Tehodła dyrbjale so w zwonkownej politicy a też w hospodarskej politicy puće namakać, po kotrychž mohł so tutón strach wotstronić. Tutym zaměram su pućowanja ministerskeho presidenta do wukraja służiłe. Swoju wotmołwu Malej ententě ministerski president Gömbös takle wupraji: **dajće nam reviziju, potom synjemy so za zelene blido k jednanju.** Wuheńska poskića měr a pyta přećelow, ale přeco z wumjenjenjom polneje prawdosće a połneho runoprawa.

Žarowanje wo zamordowaneho ministra we Waršawje

Pónđźelu dopołdnja wotmě kardinalny arcybiskop Krakowski w cyrkwi swj. Ducha we Waršawje pontifikalny requiem za zamordowaneho pólskeho znutřkowneho ministra Pierackeho. Wotewrjeny kašć stezeše před woltarjom. Přitomni běchu nimo swójbnych zemrěteho statny president, sobustawy knježeństwa, zastupjerjo wójska a wyšnosćow, diplomatojo a delegacije mnohich organisacijow. Žarowańsku rěč měješe přećel zemrěteho, prelat Poplawski. Po swjatočnosći hibaše so dołhe přewodźenje na hłowne dwórnišćo. Maršall Pilsudski da so najstaršemu generalej zastupować.

Slědźenje za Waršawskim nadpadnikom

Powěsć, zo su mordarja pólskeho znutřkowneho ministra Pierackeho hižo zajeli, njeje so ze strony pólskeho knježeństwa hišće potwjerdźiła. Wona je drje z tym nastała, zo su w jenej khěži Okolniskeje dróhi nadpadnikowy płašć a kłobuk namakali. Zwěsćene je, zo je nadpadnik, kotryž je po nadpadže na ministra čeknył, hnydom w njenowanej khěži swój płašć a kłobuk wot so čisnył. Twarjenje, w kotrymž su jemu słušace wěcy namakali, njedaloko městna leži, na kotrymž je so nadpad stał. Znutřkowne ministerstwo je mjez tym wo nadpadniku nadrobne wopisanje wozjewiło, w kotrymž so wuraznje na to pokazuje, zo je nadpadnik, zo by mohł lóžo čeknyć, swój płašć a kłobuk wot so čisnył.

Ribbentrop pola Doumergua

Z Pariza so połhamtscy wozjewja, zo je francowski ministerski president Doumergue němskeho poru-

čeńca za prašenja wotbrónjenja z Rippentropa, kiž běše so sobotu z francowskim zwonkownym ministrom zetkał, pónđelu popołdnju ½7 hodź. přijał.

Krwawne njeměry na kupje Kubje

W Havannje su kommunistojo fašistisku organizaciju ABC nadpadnyli. Při třělenčy je so po dotalnych powěsćach 13 wosobow morilo a 60 wosobow zajało.

Něhdźe 15 000 sobustawow organizacije ABC zarjadowachu wulke wustupjenje. Njejapcy z pobočneje dróhi automobil přijědźe, z kotrehož so do nimokročaceje kolony z mašinskej třělbu třěleše. Wobdźělnicy na wustupjenju hnydom z wutřělemi wotmołwichu a auto přesćahnychu. Woni 3 wosoby w automobilu zatřělichu, štwórta wosoba so čežko wopali. Na to dwě hodźinje dołho na dróhach kubanskeho hłowneho města třělenca zakhađeše.

Krótke politiske powěsće

— Presidenta Memelskeho direktorstwa Schreibera su znowa k 200 litow pjenjeżneho khłostanja zasudźili, dokelž njeje před přepytowańskeho sudnika w Schaulenje přišoł.

— W Awstriskej je so zaso smjertne khłostanje zawjedło. Wono napołoži so na šěsć družinow čežkeho złóstnistwa.

— Powěsće ze Šwicy, zo su transferowe jednanja mjez Němskej a Šwicarskej k dojednanju dowjedle, njejsu wěrne.

Pól... ...owny ministe... Gieracki.

Młody člowjek ministra z revolwrom nadpadnywši tak čežko zrani, zo minister za krótki čas wumrě.

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 19. junija 1934.

Wo wjedrje. Wčera wječor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer +32, najwyšša temperatura wo dnju +34. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer +42, najnižša temperatura w nocy +18. — Wuhlady na pomrócne wjedro. — Wyšina ze swojim jadrom nad Balkanom wobknježa naše wjedro hišće dospołnje. Jeje móc pak so zeslabja. Nad Skandinawiskej, Połnócnym morjom a nad Francowskej leža niziny. Kaž so zda, tute wyšinu pomału zesrěbaju, zo směrdźa so sylniše njewjedra z městnami wočakać. Dźensa rano mějachu w połnócnej Němskej tu a tam mjenše njewjedra. Před njewjedrami budźe pak hišće jara tužno. — Jutře srjedu słónčko 3,45 hodź. skhadźa a so 8,17 hodź. khowa. Měsačk skhadźa jutře připołdnju 12,24 hodź. a khowa so do połnocy 11,50 hodź. Jutře steji měsačk w prěnim bjertiku.

— **Wuhlady na wjedro za jutřišu srjedu: Tužno, njewjedra so wočakuja.**

P. Krječmar:

Nutrny pačef

„Naš wšědny khlěb daj nam dźens
o Knježe,“
tak Če z' hlubin duše prosymy.
Žohnuj z Twojim płódnym dešćom
naše hona domowne.

Hlej, kak Boža přiroda
z lačnoscu wša hinje.
Kak bur a maćerka ze zrudobu
naš ćežki přichod znaje —
hdyž swojim lubym
skibu Božoh' khlěba kraje.

O prošće Serbja w Božich domach
wo hnadu Boha Wjeršneho,
hdyž klós je zornakhudy wšudźe:
„Naš wšědny khlěb, o Knježe daj,
před pustotu nam pola, hona zakhowaj.“

— **Sakska krajna loterija.** Při pónđelnišim čehnjenju 2. rjadownje 205. sakskeje krajneje loterije — 1. dźeń — padźe dobyće wo 20 000 hr. na čisło 80915 a dobyće wo 5000 hr. na čisle 62 414, 104 690; dobyće wo 3000 hr. na čisle 39 532, 62 812; dobyće wo 2000 hr. na čisła 18 344, 108 342, 131 056, 140 045; a dobyće wo 1000 hr. na čisła 28 240, 91 314, 110 397, 152 449.

— **Jězdne kolo kradnyli.** 9. junija kradnychu před wobkhodom „Ehape“ derje zdźeržane mužace kolo „Durabel“ čisła 43 154, z čornymi krosnami, jendźelskim wodźidłom, čornymaj přimadłomaj, žołtymi zwjenami z čornymi smužkami, pedalomaj z gumijom, čornymaj błótoškitakomaj, dwojzwučnym zwónčkom, elektriskej lampu z dynamom, Rotax-samoběhom, čerwjenymaj ballonowymaj wobručomaj. — Druhe padušstwo. 15. junija připołdnju kradnychu z dźěćaceho wozyčka, kiž běše so do wokhěže tudomneho lěkarja stajił, 3 běle flanelowe a 3 běle kopřiwinowe pjeluški, ze zelenej kromku wušite a z „H.“ abo „W.“ wušite. — Wo wěcowne wozjewjenja prosy kriminalne wotdźělenje w Budyšinje na hrodźe Ortenburgu, telefon 2802.

Z **Bojswjec** pola Wjelećina. Njedźelu wokolo ½12 hodź. kur a plomjenja při Budysko-Wjelećanskej železnicy připowědachu, zo so tam keŕki pala. Najskerje běchu škrě lokomotivy nimo jědźaceho ćaha wusušenu trawu zapalile. Wohoń bě so na železniski šmórkowy płót wupřestrěł, kotryž so z plomjenjom palešo. Wohnjowi wobornicy, kotřiž přikhwatachu, wohoń za krótki čas podusychu.

Z **Radworja.** Wobžarujomne njezhožo sta so zańdźenou njedźelu na tudomnym sportownišću. Jako tam Radwoŕscy napřećo Budyšskim hół kopachu, zhuba sebi Waltaŕ Hańcka z Radwořskich nohu. Zajězbženy je syn tudomneho listynoseŕja Hańcki a je jako pjekaŕski wučomy w Dubrawje w słužbje.

Z **Radworja.** Zańdźenu srjedu wječor zwoła Dubrawska městna wotnožka NSDAP. do tudomneho Šubertec hosćenca zjawne wustupjenje we wojowanju prećiwo kritikarjam. Zo ma lud zajim za tajke zhromadźizny, dopokaza bohaty wopyt. Wjednik wotnožki knjez Götz wotewri zhromadźiznu a powita přitomnych wutrobnje, wosebje pak rěčnika knjaza měšćanostu Ahollingera ze Zalomja (Soh. land), kiž bě tu přikhwatał, zo by rěčał wo themje: „Twarimy třeće kralestwo““! Na to jimaše so hižo rěčnik słowa. W dobrym wuwjedźenju rozłoži najprjedy, kak ma so kóždy ludowy towaš zahorić za dominu, pěstować lubosć k dominje, bjez lubosće k wótčinje nejhodźi so myslić prawy nacionalsocializm. Kwije na zakładźa tutoje lubosće k wótčinje twari so wěrny nacionalsocialism. W prašenju kritisowanja dźensnišich poměrow dowjedźe rěčnik přitomnych hišće raz do poměrow prjedawšich knježerstwow a rjekny, zo smy zabyli wobstejnosće tamnišich dnjow, zabyli katastrofalne spadowanje moralnosće a hospodarstwa, přiběranje bjezdźěłosće a dźensa sebi zwaža wěšći ludźo hišće kritisować natwarne dźěło knježerstwa! Sydomnaće měsacow mamy nacionalsocialistiske knježerstwo a tuto je w tym času wjacy dokonjało, hač su něhdźe knježerstwow w běhu 14 lět zamóhli dokonjeć. Tutu kritiku pak wukonjeju tući ludźo jenož, dospolnje njeznajo wobstejnosće, a tuž chcył tola lud njepos[illegible] wěčnych mudračkow, ale so přizamknyć ženialnemu wjednikej Adolfej Hitlerej, kiž wuwjedźe wótcny kraj zasy z hubjeństwa a dobudźe jemu zasy za swój lud česć mjez ludami zemje, kiž nam też woprawdźe słuša. Našemu wjednikej mamy so dźakować za wumoženje z bjezdna bolšewisma. Zawěšće njebychu dźensa poměry tajke byle, by-li tutón wšo zaničacy komunismus so wjednistwa stata zmocował. To dyrbi pohnuć kóždeho, so stupić zady wjednika a wukonjeć swoju winowatosć na swojim městnje, přetož trjeba w jeho ćežkim bdźenju za lud sobu-pomocy jeneho kóždeho ludoweho towaša. Žadyn njesmě a nima prawo nazdala přihladować abo samo sebi zwěrić kritisować ćežke dźělo wjednika! Teć dótkny so rěčnik prašenja měny a praji, zo njeje trjeba wo tym ani rěčeć, dokelž, dołhož mamy krute knježerstwo, njeje też stracha wo měnu. Statistiscy je zwěšene, zo su nalutowanki na bankach dospěle summu dowójnskich lět. Tuž maju šěroke woršty luda zasy dowěru a pomhaju tak skručeć hospodarstwo. — Mócny přiklesk mytowaše rěčnikej jeho wotnožki a napominaše hišće raz přitomnych słyšane njesć won do ludu a pohonjeć liwkich a tych, kiž steja hišće daloko preč wot tuteho hibanja. Zhromadźiznu porjenšichu „Hudźbna Jednota“ Radwořska, spěwne towaršstwo z Khrósta a kapała Radwořskeje wohnjoweje wobory ze spěwami a hudźbnymi poskićenjemi.

Z **Hołešowskeje Dubrawy.** Njedźelu zahe rano z 15. wotdźělenja knježe hole kur stupaše. Jehlina

Swěrnaj susodaj

Powědančko ze serbskeho žiwjenja.

4] (Pokračowanje.)

Tehdom wopytachu wšitke stawy swójby Božidom, mać, žona, dźěćo a tchołz. Tehdom njewutworichu kowachu so hrěchi, za kotrež bě wšědny dźeń předoby, na njedźelu, kaž w nětčišim zasłepjenym času, hdźež ludźo wšo to na njedźelu přepołoža, štož so Bohu njespodoba. Tehdom njewotswjećowachu ludźo hišće njedźelu z pićom, hraćom a rejwanjom. Tehdy bě wona hišće dźeń žohnowanja, bjez tym zo so we nětčišim času za tysacy ludźi do dnja skaženja přewobroći. W tamnych časach buchu ludźo husćišo a krućišo na to dopominjeni, zo su křesćijenjo a k zbožnosći powołani. Tehdom wobsteješo też to rjane a křesćijanske wašnje, kotrež naš knjez sam nazhoni, k wěrnosći wutwori (Matth. 21): „Z erta młodych dźěći a čěšnych sy sebi khwalbu přihotował“. Tehdy ćahaše wučeŕ z pobožnymi dźěćimi wot doma k domu a spěwaše z nimi lubozne duchowne kěrluše.

Hdyž krasne słónco na rańšim njebju so pozběže a nowy dźeń krasnosć Božu připowědaše, ćehnjechu spěwarjo tamneho časa po hasach městow a wsow a spěwachu k česći Božej pak před tutym pak před tamnym domom swiate kěrluše. Dźělo a hara tuteho swěta womólknu a wutroby buchu pokazowane w nutrnosći a dźěle tu tenu kotryž swět na rukomaj dźerži a wšitkim žiwym stworjenjam wšědnu potrjebu a zohnowanja polny wšědny dźeń.“ —

Hač runjeż we Worješinju šula njebě a też w tym času, w kotrymž naše powědańčko so spočinaše, žane tajke wobkedźbowanje słowow wjacy njewobsteješe, dha knježe tam tola zwjetša w kóždym domje ćiche wašnje na wšědnych dnjach, ćišiše pak hišće na njedźelach a swjatych dnjach.

Tola njebě w žanym domje tak rjana a nutrna Boża słužba, a w tajkej wobšernej měrje, kaž pola Lipićec.

Hdyž wjesni abo druzy z bliższich wsow do Lipićec jstwy zastupichu, dha jich mandźelska hospoza z ruku powita a jim bleć k sydłu z tym šepnjenjom připokaza, zo dyrbja swoje należnosće po domjacej Božej słužbje přednjesć.

Někotři susodza přindźechu pak jenož tohodla, zo bychu sobu njedźelu swjećili, dokelž so jim to wašnja wosobje snodobaše, z kotrymž so pola Lipićec njedźela swjećeše.

Po tutej Božej słužbje dźěštaj Lipićec staršej we naležu a léću, kaž smy hižo spomnili, do Božeje stwórby won, zo byštaj so tam wjeselilo nad Božim žohnowanjom, ale też nad spěwanjom ptačkow, kiž też po swojim wašnju swojemu stworićelej dźakne kěrluše janošowachu. Tež ći, kotřiž wot přećelstwa na wopyt přikhadźowachu, dźěćchu sobu wonna pola, łuki a wokoło kěrkow abo hajow.

Čeledź pak po Božej domjacej słužbje to a tamne za sebje wobstaraše; pak sebi dźowki nješto šijachu abo płatachu, pak dźěćchu potom do blizkeho města, abo susodnych wsow, zo bychu sebi to a tamne wobstarale, štož na wšědnych dnjach dźěła dla wobstarać njemóžachu. Husto dźěćchu mužscy čeladni abo wotrosćeni domjacy hóley też do města, a zetkachu-li tam holcy, wjedźechu je na šklenću piwa.

Tola hač runjeż smy Worješinsku młodźinu wjele lět wobkedźbowali, njejsmy ženje widźeli a słyšeli, zo by pića dla do korčmow zastupila a swoje ćežko zasłužene pjenjezy na njewušne wašnje rozmjetała. Běchu hromadźe někotre šklenicy piwa wumili, dźěchu w měrje a ćiše domoj; jenož porědko zaspěwachu sebi podkerčłušk abo ariju, eunjo klinčeu a wšitkich zwjeselacu, kotřiž ju słyšachu. Dźiwje herjekanje a hołk a hara, kaž wot pana Dietra, njebě wot Worješinje młodźiny ženje słyšeć.

Přiźeże-li hdy njekhmany člowjek do wsy, dha wosta po krótkim sam, dokelž z nim nichtó towaršstwa měć nochcyše, abo wón wostaji swoju njelepsoć a hrube wašnje. Njewostaji-li jo, dha njewosta też dźiše hač we Worješinje, dokolž so tajkemu člowjekej mjez tutymi šikwanymi ludźimi njelubješe. Wón pytaše sebi druhdźe přisprawniše towaršstwo, kotreż tudy namakaj njebě. — — —

Lpić měješe troch susodow, z kotrymiž najbóle mjezowaše; běše to bur Matić, zahrodnik Muka a zahrodnik Bartuš. Z tymi też wón najbóle wobkhadźeše a dźěše susodstwo dźeržeše.

Ženje njebě hadrija a njeměr mjez tutymi štyrimi susodami; a hdyž so tola druhdy, štož so jara porědko sta, dźěći dla někajka překora pozběhnyć chyše, bě zwjetša Lipićec nan, kiž zaso wšitko k lépšemu wobroći.

Přindźechu-li dźći k jich Janej, kiž sobu do šule khodźeše, a sedźeše swójba při swačinje, dha dostachu wšitke pomazki. To bě radosć, to bě wjesele, najbóle w tym času, hdyž bě swinjo zarěčzane. Tehdom dostachu šmałcowe pomazki, kotreż dama njeměchachu, dokelž so pola zahrodnikow wjele rědšo swinjo rězaše.

Lipićec maó měješe tohodla husto cyły rjetomas dźěći wokoło sebje. Najhusćišo pak běše Mukec Jan pola Lipićec Jana, dokelž běštaj na létach skoro runaj a doma wo wjetu wuknyštaj, štož bě dźěćom wućeŕ nawdał. Běštaj pak wobaj dobraj šulerjej. W pisanju a spěwanju pak přetrjechi Lipićec Jan Mukec Jana wo wjele, też wuknješe wón lěpje z hłowy, hač tamny. Husto přiníde jedyn k druhemu, zo by so dał přeslyšeć.

Běštaj tohodla šulerjej, kotrejuž wućeŕ Rybak jara lubowaše; też njeměješe z nimaj haru njepočinkowdla, kaž z někotrymi druhimi. Wonaj běštaj poslušnaj hólcaj. Tola njechamy prajić, zo staj jandźelej byłoj. Nć, wonaj nal odźe a při sněžy runje tajkaj pachołaj, kaž wšitcy druzy a hdyž so dźěći w susodnej wsy na njeju walichu, dha so wobaraštaj, kaž lawaj a mjetaštaj ze sněhowymi hulemi, tak derje a zlć, kaž druzy. Hdyž wojakow sobu hraještaj, wudźeštaj runje tak sylne puki, kaž žami druzy.

(Pokračowanje sćěhuje.)

pod 80lětnymi khójnami bě so zapalta a woheń bě so hižo na kórc hole wupřestrěł, hdyž wobydlerjo přikhwatachu a jón, pěsk na njón mjetajo, nodusychu. Woheń je najskérje z prjeńćisnjenym hišće so zbelazym kónčkom cigary abo cigarety nastał.

Z Brěmjenja. Jako před něšto časom cyrkus Gleich w Budyšinje hospodowaše, sebi 16lětna holca z naseje wsy, kiž pola jeneho bura w Baćonju služeše, wotmysli słušeć do cyrkusowych ludźi. Běše pobyta na druhim předstajenju a to so holcy cyrkusowe žiwjenje zespodoba, so nazajtra swoju službu wopušći bjez dowolnosće staršeju a z cyrkusom do dalokeho swěta čehnješe. Što je młodu holcu pohnuło, wopušćić staršeju, bratrow a sotry a swoju domiznu, njeje znate. Nadźijomnje so prócowanju staršeju poradźi, swoje dźěćo zasy wróćo dóstać.

Zo Zdźerje. Trajna suchota počina tož w našich kónćinach skoro strašna być. Žitne zahony so hižo běła a zornješka njejsu dorosćene. Wosebje čerpja pod suchotu pěskowo hórki. Mjez žitami čerpi najbóle wows, tutón njelubi na bóle suchich zastupach žaneho wunoška. Ratarjo su nuzowani, dokelž nieje druheje zeleneje picy, wows picować. Tež posyćene łuki a dźećelowe pola hinn pod suchotu a njebudźe tak wotawy a druheho dźećela, jeli suchi čas dale traje. Běrnišća a rěpnišća móža suchotu tak někak hišće znjesć. Wjacy króć pak běrny zmjerznychu a zrósć je z tym zlemjeny. Też rybarstwu létuša suchota jara škodźi. Dokelž njeje tu pola nas móžnosće, haty njelnić z blizkich rěkow, kaž to we wokolinje so stawa, su naše haty pokazane jeničey na žórła w lěsu a na Boži dešćik. Žórła pak dawno hižo wjacy wody njedawaja a tuž je w hatach mało wody. Kotraž pak tu je, tež po času so zanjerodźi, hdyž čerstweje njeprihěži. Tuž je też rybarstwo wohrožene. — Hišće spokojacy wunošk mějachu holanske jahody. Hdyž tež nieběchu tak wulke kaž hewak, bě jich tola mnoho. Pilne ruki su při dźěle, zo bychu tutych módnych plodow prawje wjele naščipale. Tak žada kóžda rostlinka a kóžde stworjeńčko za wokhłódźacym Božim dešćikom. Dowěrmy so tuž Bohu lubomu Knjezej, tomu wodźerjej swětow, zo by so smilił nad ludom a joho krasnej stwórbu a pósłał z mróčelow njebja płódny dešć.

Marijna Hwězda w swjedźeńskej pyše

50lětny khorhojowy jubilej wojeńskeho towarstwa w Pančicach.

Hižo sobotu do swjedźenja móžeše wobkedźbować, kak so pomałku khěže a dróhi našeje wsy mjenja do sameje pychi. W późnych hodźinach je dźěło dokonjane. Při cunim wětřiku pohibuja so khorhoje a khorhojčki. Tež na pletwy a wěncy njeběše so zabyło. Přez dwaceći čestnych wrotow witaja přikhadźacych. Wšo je za hłowny dźeń, najnjedźelu přihotowane. — Haj, hižo sobotu bě tež swjedźeński rěčnik najdost. knj. Pater Jurij zawitał. Tuteho powita předsyda wojeńskeho towarstwa knjez Glawš z Kulowa. Na čož přednjese holca baseń, přepodajo jemu při tom kwěćel. Z tym běše wšitko za njedźelu zawěšene . . .

Je njedźela! Wot samsneho ranja přijězdźuja awta, motorske kola a kola, zo bychu sobu z najpřeniších byli. We 8 hodź. położi lubilejne towarstwo wěnc k pomnikej padnjenych, při čomž předsyda porěča. Na to zaklinča spěw „Dobry towaršo".

Dopołdnja w 9 hodź. běchu swjedźeńske kemše. Po nich měješe najd. knjez Pater Jurij předowanje. Běše to předowanjo, kajkež so pola nas zrědka hdy poskići. „Sym dobry bój wojował", słowa swj. Bena, našeho serbskeho patrona, běchu nawjedne předowańske słowa. Přirunowaše swj. Bena z našimi serbskimi nanami, kiž běchu też přecy swěru wobkhowali Bohu a wótčinje. Haj, swj. Beno ma tu zasłužbu, zo smy žiwi po křesćanskim kraju. Mamy stać kruče k Swj. Stołej a wótčinje. Předowanje zawostaji pola wšěch hłuboki zaćišć. Kaž je to jeho wašnjo, skónči swoje lube a pozbudźowace słowa po serbsku „Budź khwaleny Jezus Khrystus". Hdyž pobožni kemšerjo Boži dom wopušćichu mjerwješe so wšudźom z ludstwom, kiž běchu na tak žadny dźeń sem přikhwatali.

W 1 hodź. připołdnju počinachu so witać zwonkowne towarstwa. Před hosćencom steješe Pančičanske wojerske towarstwo w nowej uniformje. Kóždemu towarstwu khwataštej jěcharjej w krasnej ułanskej uniformje z prjedawšeho časa napřeco. Też serbske towarstwa běchu poměrnje sylnje zastupjene. — 1/3 hodź. zestupa so na 2000 ludźi k swjedźeńskemu čahej, kiž do klóštrskeho dwora čehnješe, přetož tu měješe so hłowny dypk swjedźeńskeho programa wotměć. Stejimy před wupyšenej tribunu. Na přećelne wašnje wita předsyda tudyšeho wojeńskeho towarstwa wulku sylu ludstwa. Na njej widźiće nimo našeho woblubjeneho swjedźeńskeho rěčnika najd. knjeza P. Jurja, zastupjerja klóštra, knjeza probsta Maćka, a jeho kaplana. dale knjeza Zitzmana z Kamjeńca, předstejićerja wšěch wojeńskich towarstwow, zastupjerjo sakskeho ministerstwa a druhich. Skónčnje přepoda słowo swjedźeńskemu rěčnikej. Najprjedy wupraji luby postrow wot klóštrskeje hnadneje knjenje, kiž ma sobu wulki zajim na jubileju towarstwa. Na to přeńdźe k swojej swjedźeńskej rěči. Wšudźe knježi čišina, wšudźe knježi napjatosć. Zda so, kaž njeby nichtó přitomny był a tola so cyły klóštrski dwór pisani. „Dźensniši dźeń možemy z polnym prawom dźeń swěry mjenować", tak započa rěčeć. Derje znaješe swěru serbskich wojakow w němskim wójsku. To wosebje też dźensa wuzběhowaše. Mějače přileżnosć wójsko ze Kamjeńskeje wokoliny zeznać, haj, měješe přileżnosć też Serbow z druhich kónčin zeznać. „Su přecy swěru napřeco Bohej, narodej a wótčinje wobkhowali." A to běše to, štož jich krutych karakternych a zmužitych wojakow sčini."" Njeběchu to krasne słowa wulkeho wojaka a sprawneho Němca? W rjanych příkładach rysowaše nam žiwjenje wojakow našeje wokoliny. Też na tych, kiž tam daloko na cuzej zemi wotpočuja, njezaby. Jim k česći zapiska „Dobry towaš" a wšitcy spominachu w čichim „Wótče našu" na nich. Swjedźeńska rěč so wšěm jara lubješe a dopokaza nam kak blizko steji nam Serbam Jeho kralowska wysokosć knj. P. Jurij. — Zo by jubilejne towarstwo Bóh Wótc, Syn a Duch swjaty žohnował, skónči swoje krasne a jimace słowa. Bohaty příklesk běše z najlěpšim dopokazom za to.

Našemu čitarstwu

Jara ważne! Prošu čitać!

Łaćanske pismo, w kotrymž nětko Serbske Nowiny čišćimy, je naš wulki wótčinc Jan A. Smoleŕ, kotrehož 50. lětne wopomnjeće njedawno swjećachmy, zawjedł. Dokelž tehdy wědźeše, zo dyrbi so naš wšědny lud pomalu na njo zwučić, čišćeše najprjedy jenož wědomostne spisy w tutym pismje. 85 lět je so nětko pola nas po tutej zasadźe dźělało. Katolski serbski lud běše so prjedy na tole wot Smolerja zawjedźene łaćanske pismo zwučił, tak zo móžeše krótko do wójny kaplan Delenk „Katolski Posoł", we łaćanskim pismje wudawać započeć. Serbske Nowiny hakle po wójnje z tym započachu, a to jara lahodnje. Ale runje tele Serbske Nowiny běchu ze swojim dwojakim pismom z wurazom našeje roztorhanosće a njejednoty. Serbska młodźina, hač evangelska abo katolska běše so na łaćanski prawopis zwučiła. Njeběše tuž na dnju 50. wopomnjećow našeho wulkeho wótčinca, najlěpša přileżnosć pokazać čitarstwu cyle Serbske Nowiny we łaćanskim pismje, tajke, kajkež je sebi je naš wulki wótčinc hižo před 85 létami předstajał? A hlejće tón začišć běše na wšěch, kiž lubuja swój serbski lud, kiž lubuja jón jako cyłk, přemožacy. Z tysac swójbow so nam pišeše, tajke chcemy naše Serbske Nowiny měć. A nětko Wy stari, swěrni čitarjo Serbskich Nowin, kotrež je 30 haj 60 lět čitaće, Wy, kiž sćee naše wulkeho wótčinca hišće wosobinscy znali, chceće nam nětko khribjet wobročić, hdyž smy my młodźi tróšku nowotarscy postupowali. To njewěrimy! Wy teź lubujeće naše Serbstwo a lubujeće jo snadź hišće bóle, hač naša młodźina, ale Wy tola wěšće, zo naša młodźina budźe jónu zastawać Waše rjady, hdyž jónu póndźeće puć, kotryž wšitcy kročić dyrbimy. A zo by tuta serbska młodźina so čuła bjez rozdźěła nabožneho zmyslenja jako cyłk, za to dyrbja so Serbske Nowiny starać. A hižo zwonkowny napohlad ma to jewić. Wy stari swěrni čitarjo, wěmy, zo Was woči bolitej při čitanju njezwučeneho pisma, ale snadź budźa Waše dźěći Wam, hdyž stej wóčzy sprócnej naše Nowiny dale čitać a ta swójbna zhromadnosć budźe so při tom zasy pěstować. Tón stary čitaŕ Nowin pak, kiž je přez to wšo, štož tu rozpisachmy, we łaćanskim pismje, měć nochce, njech nam to luboscíwje zdźěli. Doskónčne rozsudźenje hišće činili njejsmy, wosebje tohodla nic, dokelž njemóžemy a nochcemy žadneho čitarja zhubić.

Nakład Serbskich Nowin.

Na to zaklinča z klóštrskich woknow spěw knježnow. Potom swjećese swjedźeński rěčnik sam khorhoj Pančičanskeho wojeńskeho towarstwa. Jako běchu spěwy dowuklinčale, jimaše so słowa najwyše zastupjeć zjednoćeństwa wojeńskich towarstwow. Rěčeše tak, kaž so wot němskeho staćana słuša. Poda nam zajimawy přehlad dźělawosće jubilejneho towarstwa. Tutemu so přizamkny wokrjesny wjednik Zitzmann z Kamjeńca. Wustupowaše khětro wótrje. Wuložowaše: „Što réka Němc być? Němc być réka: jenu wěru a jenu wolu měć!" Wuzběhowaše dźěła našeho wjednika a jeho wutrajnosć, kotruž měješe wot samsneho spočatka. Před wšej zjawnosću porokowaše najd. knjezej P. Jurjej jeho swjedźensku rěč. Lud při tym počinaše njeměrny być. Jeho poslednej słowa běchu: „Wodajće, ale njemóžach hinak, přetož wón (knj. P. Jurij měnjeny) je mi k temu příčinu dał." Po nim rěčeše zastupjeŕ ministerstwa a skónčnje bu starym sobustawam myto za dołholětnu swěru přepodate: štyrjo kiž 40 lět k towarstwu přisłušeja a štyrjo kiž su 25 lět w towarstwje. Po wuspěwanju němskeju hymnow skónči so porjad. Swjedźeński čah so zasy zestupa a čehneše přez Pančicy na swjedźensku łuku, hdźež so koncert poskići. Někotre towarstwa pak před tym wotenđźechu, tak zo so čah pomjeńši. Hewak bě jich na 60 towarstwow z khorhojemi zastupjenych. Mjez nimi běchu tež 23 Kyffhäuserskich.

Khorhojny jubilej je nimo a wjele prócy a starosćow je wutrjebał. Nažijamy so, zo nas najdost knjez Pater Jurij bórzy zasy ze swojim wopytom poćeši.

Budyske stawniske powěsće

15. junija 1934.

Narodźenja: Rudolfej Bjarnatej Klahrje, knihiwjazarskemu mištrej, dźowčička.

Wumrěłe: Jenny Frida Menschlec, privata we Drježdźanach-N., 63 lět. — Emil Hendrich Louis Enke, dawkowy inspektor na wotp., 68 lět. — Arnošt August Wilhelm, blidarski pomocnik w Minakale, 4⅝ lět.

Zwjazanje mandźelstwa: Dr. phil. Werner Oswin Friodrich, stud. assesor w Lipsku z Ruthu Marju Tišerec, stud. assessorku w Budyšinje.

Narodźenja: Heincej Herbertej Locy, zahrodniskemu pomocnikej, synk. — Njemandźelska holćka. — Zemrěłoj: Arthur Rothmann, wyšši wučeŕ w Biskopicach, 56 lět. — August Hermann Kalich, šewski mištr, 59 lět. — Zwjazanje manđelstwow: Pawoł Herbert Henčl, časnikaŕ we Budyšinje z Marju Elzu Schmidtec, fabrikskej dźěłaćerku w Budyšinje. — Richard Rudolf Waltaŕ Opitz, sedlaŕ z Idu Ernu Schusterec, pychaŕniču, wobaj w Budyšinje. — Kurt Hermann Max Kloß, tříchkryjeŕ w Drježdźanach-A. z Hanu Elzu Ellu Finkec, hospozu w Budyšinje-Třełanach. — Renato Moratti, hudźbnik z Hildegardu Gertrudu Kilijanec, bjez powołanja, wobaj w Budyšinje. — Bjedrich Ota Jacob, wokrjesny revizor w Ćwikawje z Marju Johannu Förstercc, domjacej přistajencu w Budyšinje

600 lětny swjedźeń w Budestecach

Po njedźelskim hobrskim wopyće w Budestecach knjeżešo pónđźelu čišina hač do připołdnja. Piwowi pohončojo mójachu połnej rucy dźěła, zo bychu prózdne sudźiki wotwozyli a połne přiwozyli. Připołdnju kapała Budyskeje standarty w „Radnej pincy" koncertowańe. Dźeń wosta měrny hač na wućah třělcow. Wječor wotmě so wulki swjedźeński koncert w „Hajnkowni". Wopyt běše spokojacy. W přestawcy powita wjesnjanosta Rietschel knjeza hamtskeho hejtmana dra. Sieverta, kiž běše po dołhim službnym pućowanju zmóžnił, do Budestec na 600lětny swjedźeń přikhwatać. Zdobom dźakowaše so wjesnjanosta za pjenježny dar wokrjesnoho zwjazka ke spěchowanju wumělstwa. Też knjezej wučerjej Francy dźakowaše so wjesnjanosta za wuhotowanje swjedźenja. Też wobydlerjam za wupyšenje wsy wón dźakne słowa wěnowaše. Potom rěčeše knjez hamtski hejtman dr. Sievert. Wón přizamkny so k zbožopřećam, kiž je knjez knježeŕstwowy rada dr. Vater njedźelu wuprajił. Wón spominaše też na zjednoćenje gmejnow a wupraji swoje połne dowěrjenje knjezej wjesnjanosće Rietschelej, kotremuž je so wjednistwo powjetšeneje gmejny přepodało.

Z Budestec. Tudomno třělenje so lětsa zdobom ze 600lětnym swjedźenjom wotměwa. Sobotnišo wotpołdnjowanje piwa so domizniskeho swjedźenja dla trochu wobmjezowa. Njedźelu wobdźělichu so třěleŕ na wulkim swjedźeńskim čahu. Póndźelu popołdnju we 2 hodź. wučahnychu swjedźeńscy na třělnišćo. Z kralom bu třěle Korla Šěca z 53 koleskami, z maršalom pak třěle Willi Gols z Jiloc tehorunja z 53 koleskami. Też třělcowsko žony třělachu. Kralowa bu knjeni Lorencowa z 33 koleskami. Wječor čehnichu třěleŕ ze swojimi nowymi dostojnikami na zabawnišćo. Wutoru so třělenje z proklamaciju skónči.

Dodawk k dopisej 40lětneho jubileja „Serbskeho blida" w Lipsku

(Wotmołwa na doprašowanje.)

Trójcy je jubilejna skhadźowanka „Serbskeho blida" swoju swěru k dźensnišemu němskemu krajej a jeho mócnemu wjednikej wuprajiła a to při spočatku, při narěči jeneho přećela a na kóncu swjedźeńskeho wječora. Powitańske słowo staršeho přinjese wuznaće za lud a kraj a wjednika Němskeje srjedź swjedźeńskeho porjada so wot lubeho přećela „Serbskeho blida" wupraji, zo z našim dźěłom ze „Serbskim blidom" w zmysłu našeho wjednika a naših wyšnosćow skutkujemy; a skónčnje spomni starši hišće raz na poslednju stučku Wólšiuskeho spěwa: „Serbjo my smy", hdyž wuznawachmy: „Swěru serbskom' narodej, swěru kralej z česću wšej!" (originalny tekst). Wupraji so: Ze samsnej swěru na šich wótčincow ke kralej zańdźeneho časa stejimy też dźensa wjednikej! Jurij Bjedrich, starsi.

Zamołwity za spisaćelski wobsah: A. Dučman, za nawěstki dr. J. Cyž, wobaj w Budyšinje. D. A. V. 1934: 20/2.

Radio

Srjedu, 20. junija słyšimy:

Königswusterhausen: Nimo znateho wšědneho programa: 11.30 za hospozy. 13 tačele.

Lipsk: Nimo znateho wšědneho programa: 5,55 za burow. 6,20 raniši koncert. 13,10 tačele. 14,25 za wjesne žony. 15 koncertna hodźina. 16,40 domjaca hudźba. 20,30 rejwańska hudźba.

Hišće ważne z dnjoweho programa: Barlin: 8,30 rejwański wječor. Königsberg: 20,30 pisany wječor. Hamburg: 20,30 rejwański wječor. Wrótsław: 20,30 koncert. Köln: 19 wječorny koncert. 20,30 rejwański wječor. Frankfurt a Stuttgart: 20,30 operowy koncert. Mnichow: 20,30 pisany wječor. Win: 20,10 wojerski koncert.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **W Drježdźanach su měšćańskeho hamtmana Langu dla pasiwneho překałanja, čežkeho překřiwjenja w zastojnstwje, zhrozałneho jebanstwa a čežke je njeswěry k 4 létm khłostarnje zasudźili a jemu čestne prawa na 5 lět wotrjekny.**

— **Anhaltski přisažny sud w Dessawje je štyrjoch merdarjow Bitterfeldskeho jamoweho direktora Wiederholda zasudźi. 23lětny Albert Lehmann, 24lětny Fryc Gehre, 18lětny Bożidar Wolf so k smjerći zasudźichu, Hans Lehmann jako młodostny dosta 10 lět jastwa, najwjetše dowolene khłostanje.**

— **W Smolinach (Harz) cychnuje wulki lěsny woheń. Nehdże 600 jutrow jehlinoweho lěsa so pali. Ze stami automobilemi so tysacy ludźi k hašenju přiwožowachu.**

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Wegesperrung.

Der Gemeindeweg von Jesau nach Schmerlitz wird in Flur Deutschbaselwitz vom 20. Juni ab bis voraussichtlich zum 7. Juli 1934 wegen Pflasterung für allen Fahrverkehr gesperrt. Der Verkehr wird über Nebelschütz verwiesen.

Amtshauptmannschaft Kamenz, am 16. Juni 1934.

Hospodarski rozhlad

Wutoru, 19. junija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,507	100 pólsk. złotych	47,30
1 tendźelski punt	12,65	100 čěskosł. krónow	10,44
100 šwajc. frankow	81,42	100 franc. frankow	16,50

Barlinska burza měješe pónd'ełu dobre wiki wo akcijach Kurzy powšitkownje postupowachu, někotre samo jara sylnje. Tež na wikach reutowych lišćinow so kurzy papjerow skrućowachu.

Barlinske žitne wulkowiki mějachu wčera hišće poměrnje słaby wobkhod. Žita so mało poskićeše a położenje wjedra so swědomiće wobkedźbowaše. Pšenica a rožka so derje předawaštej a doepěštej lěpše płaćizny. Pšenična a rżana muka při stajnych płaćiznach stajnje kupcow namaka. Wows a ječmjeń so mjenje kupowaštaj, płaćizny pak postupowachu.

Wčera płaćeše w Barlinje centnar

pšency: 9,50—9,75 hr., rožki: 8—8,25 hr., ječmjenja, nalětnjeho: 8,80—10,05 hr., wowsa: 10,05—10,55 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symio po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	18. 6.	15. 6.
Pšenica	—	—
rožka	—	—
ječmjeń, nal.	187-201	179-186
ječmjeń	—	—
wows	201-211	191-197
kukurica	—	—
pšeńc. muka	27,25	27,25
rżana muka	23,40	23,40
ps. wotruby	12,50	12,25
rżane „	12,60	12,30
raps	—	—
hróch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0
lane symjo	—	—
pieluški	10,0-11,0	10,0-10,5

	18 6	15. 6
buny	9,50-10,2	9 00-9,75
woka	8,00-9,00	7,75-8,50
módre lupiny	7,00-7,50	6,75-7 25
žołte lupiny	9,50-10,5	9,25-9,75
zeradella	7,75-8,75	7,75-8,75
raps. wosušk	—	—
lany wosušk	6,65	6,50
such. truhanč.	—	—
běrnj. kruški	7,70	7,60
syno, 50 kg		
rżana słoma		
pšeńč. „		
wowsna „		
rečna „		

Płaćizna za pročey za wuptoděrja 190 193 195

Płaćizna za rožku za wuptoděrja 160 163 165

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

Pónd'ełu 18. junija 1934 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skólne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 79

Połnomjasne, wukormjene, najl. rěznje hódnosće młode	32—34
Starše	29—31
Hewak połnomjasne, młode	24—28
Starše	—
Mjasne	—

Byki: 353

Młódše mjasne, najwjetšeje rěznje hódnosće	29—31
Hewak połnomjasne abo wukormjene	26—28
Mjasne	22—25
Snadnje wuwite	20—21

Jałojcy a kruwy: 328

Młódše połnomjasne, kruwy najwětšeje rěznje hódnosće	26—29
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	22—25
Mjasne kruwy	17—20
Snadnje wuwite kruwy	12—15
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosći	28—32 „
Hewak mjasne jałojcy	24—28 „

Wowcy: 964

Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	42—47
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	37—40
Mjasne wowcy	30—36
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	26—29

Celata: 1213

Najlěpše kormjene čelata wot cyca	38—43
Srěnje kormjene čelata wot cyca	32—37
Snadnje wuwite	26—31
Najšpatniše	22—25

Swinje: 3471

Tučne swinje, přez 3 centnarje čežke	38—39
Połnomjasne swinje wot 240 hač 300 puntow čežke	37—38
Połnomjasne swinje wot 200 hač 240 puntow čežke	36—37
Połnomjasne swinje wot 160 hač 200 puntow čežke	35—36
Mjasne swinje wot 120 hač 160 puntow čežke	33—34
Rancy	34—35

Wiki běchu hubjene.

Łuć pola Łaza. Njedźelu dnja 24. t. m. położi so zakładny kamjeń k nowotwarej tamnišeje cyrkwje. Swjedźeńsku reč změčje serbscy farar Malink ze Łaza. Wšitcy Serbja so wutrobnje wo tutón žadny swjedźeń přeprošuja.

Radwoŕ. Dźensa wot 1/2 9 hodź. budźemy pola Kralec syčwać a to wšitcy prošu. M. N.

Jasenca. „Kat. Bjesada". Štóž chce so na zlěče we Radworju dnja 15. julija wobdźělić, njech so do 1. julija pola pokładnika Wjesele zamołwi. Předsyda.

Žitny palenc

kaž tež

likéry

malenowu brěčku

citronowy most atd.

dodawa přecy płaćizny hódno

M. Hadank nasl.

w Kamjencu na Budyskej drózy

Rjane hospodarstwo

28 kórcow wulke při 7000 hriwnach napłaćenja za 15000 hr. na předań.

A. Miechefk w Budyšinje

Sedlanska dróha 16

Dźěćace kolesa

we wšěch wulkosćach ma tunjo

Jan Schieback

na Mužakowskej drózy 4

Boucle-jowe tepichi

ložowe předłožki

reform. ložа

za tara tunje płaćizny

Paul Korn

na Hošic hasy 21

specialny wobkhod

Čitajće serbske knihi

Płaćizny wo 25 procentow zmjenjene!

Z čitanjom nabudźeće zdźěławosće a rozhlada;

dobra kniha je najlěpši přećel w čežkich khwilach

W zběrce „Dom a swět", kotraž hromadźi najlěpše dźěła serbskeho pismowstwa, namakaće za sebje a za swojich lubych jako dar přecy něšto přihódneho.

1. Alois Jirásek: **Filosofska historija.** Powědańčko **0.80 hr.**
2. Józef Nowak: **Swobody niewiesta.** Swjedź. hra —.40 hr.
3. J. Lorenc-Zaleski: **Serbscy riekowje.** Powědańčko **0.80 hr.**
4. Adolf Černy: **Serbske wobrazki.** **0.80 hr.**
5. Mato Kósyk: **Pśerada Margrofy Gera.** Dołnoserbska eniska pěseń —.40 hr.
6. Marja Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko. —.40 hr.
7. Mina Witkojc: **Dołnoserbske pěsńe.** II. wudaće —.40 hr.
8. M. Kubašec: **Khodośta.** Hra w tśoch jednaniach —.40 hr.
9. J. Bart-Ćišinski: **Nawoženja.** Narodna-eniska baseń **0.50 hr.**
10. **Ruske byliny** z drjeworězami Měrćina Nowaka. **1.60 hr.**
11. J. Lajnert: **Wyskow sapy, syłzow kapy.** Basnje —.40 hr.
12. T. Nowáková: **Na farje.** — **Halźki.** Powědańčky **0.80 hr.**
13. Pawoł Krječmar: **Raj myslow. sonow z łužiskich honow.** Basnje —.40 hr.
14. Mato Kósyk: **Pěsńe.** I. źel. **0.80 hr.**
15. Mato Kósyk: **Pěsńe.** II. źel. **0.80 hr.**
16. Bożena Němcowá: **Baruška.** Powědańčko. —.40 hr.
17. Adolf Černy: **Serbske hobrazki.** —.40 hr.
18. B. Němcowá: **Ziwa Bara.** Ze žywjenja pastyńskeho stawa —.40 hr.
19. Romuald Domaška: **Pokładow pytař.** **Le chevalier de saxe.** Stawiz. powědańčky **0.80 hr.**
20. J. Lorenc-Zaleski: **Kupa zabytych.** Roman serbskeje pytaceje duše **0.80 hr.**
21. Jakub Bart-Ćišinski: **Basnje z młodych lět.** **0.80 hr.**
22. B. Němcowá **W groze a pód grodom.** Powěd. —.40 hr.

Wjazane zwjazki su 40 pj. dróžše.

Nakładuje Koło serbskich spisowaćelow

Wšě knihi předawa:

Serbska kniharnia w Budyšinje

Gustav Brendler nasl.

wobsedźer Max Scheumann

w Kamjencu na Budyskej drózy 36

poruča swój bohaty skład wšěch družin

tobakow, cigarow, cigaretow

we wšěch płaćiznach

Rjana mužska drasta

a hólčaca drasta

přecy tunjo a w najlěpšim wuwjedźenju

pola

Hermann Müller

w Kamjeńcu

na Wrótkowej drózy čo. 1 (Pförtenstraße 1)

Truhanje, włosytřihanje, hłowumyće, hłowu hładźenje

wěcywustojnje, čiste a płaćizny hódno wuwjedźe

Henrich Jupt, truhański mištr

w Kukowje-Pančicach

Nowočasnje zarjadowany frizerski wobkhod

Wulki skład na mydłach, parfumerijach a toiletowych potrjebach

Hróch woka pieluški kolij

k nazymskemu wusywej

dodawa přecy płaćizny hódno

M. Hadank nasl.

w Kamjencu na Budyskej drózy

Jězdne rjedy „Blitz"

lěćne wudaće 1934

płaćizna 1.— hr.

hromadźe z wosebitym rěšiwkom za autobusy na předań

w Serbskej kniharni

Wokoło 400 centnarjow

słomy

móže za sobu za hotowe pjenjezy wotedać

Čorlich w Kanecach

pola Pančic

Pomhajće nam dobyć nowych čitarjow!

K swjedźenjam

našich serbskich towarstwow

znamješka, khorhojčki, zastupne lisćiki programy, plakaty do pletwow a wěncow

atd.

w Serbskej kniharni

Praktiska hospoza

trjeba k zamknjenju šklenčow patentowany zawarjeński aparat

„Wunder" z termometrom

Wulke mnohosće so za krótki čas zawarja na jednore přihódne a spušćomne wašnje. Płaćizna **4.90 hr.**

Předwjedźenje a na předań pola

Schild w Budyšinje, Dwórniščowa dr. 4

Ničo Was njepłaći

hdyž SERBSKE NOWINY swojim přećelam a znatym z doporučowacym słowom dale daće. Móžemy Was wo to prosyć?

SERBSKE NOWINY wukhadźeja wob tydźeń 6 razow a płaća na pósće 1.51 hr.

SERBSKE NOWINY móža so na wěch póstkich hamtach a też pola našich dowěrnikow skazać.

Bestellschein

(Bitte ausschneiden und als Drucksache einsenden)

an Verlag **Serbske Nowiny,** Bautzen

Herr

Frau

in

Postanstalt

Wohnung

bestellt hiermit die **„Serbske Nowiny"** vom 1. Juni 1934 ab.

Preis 1.51 Rm.

Datum: Unterschrift:

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čiści Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čěłneho znjezbožerja z 1000 hr. – hdyž wumrěje abo hdyž je na dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 141 — Budyšin — Srjedu 20. junija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Wulki appell politiskich wjednikow w Drježdźanach

Wčera wutoru zhromadźichu so na Ilgenskim sportnišću w Drježdźanach wšitcy politiscy wjednicy z Drježdźanskeho, Budyskeho, Lubijskeho, Žitawskeho, Kamjenckeho, Wulko-Hajnskeho, Mišnjanskeho, Freibergskeho, Dippoldiswaldeskeho a Pirnaskeho wokrjesa k appellej před wyššim stabowym wjednikom politiskeje organisacije dr. Robertom Leyom. Nehdźe 8000 muži běše so zestupało. Přez 275 khorhojow běše so sobupřinjesło. 5 kapałow hudźeše, k temu 7 hudźbnych wotdźělenjow.

Krótko do 1 hodź. stabowy wjednik dr. Ley dojeđe. Jeho přewodźachu němski bohot Mutschmann a župny wobkhodny wjednik Harbauer, kaž też znutřkowny minister dr. Fritsch. Stabowy wjednik kročeše pomalu nimo zestupanych rjadow politiskich wjednikow, to traješe nimale poł hodźiny.

K zawodej poręča župny wjednik Martin Mutschmann a pokaza na zjězd strony, kotrehož wosebity wuznam budźe w tym wobstać, zo tam přez 200 000 politiskich wjednikow so zeńdźe. Tehodla je nuzne, zo so woni też čělnje wukublaja, zo bychu w Nürnbergu němski rhytmus pokazali wšitkim, kotřiž chcedźa při wulkim podawku přitomni być. Politiscy wjednicy, kotřiž hišće čělnu šulu njemějachu, dyrbja ju na kóždy pad w bližšich tydźenjach nakhwatać, přetož Saksojo chcedźa kaž přeco w prěnim rjedźe stejeć. Stabowy wjednik je dotal na swojim wobhladowańskim pućowanju jara spokojeny był, župny wjednik powita jeho z tři krótkej slawu.

Dr. Ley wuzběhny w swojej rěči, zo chce so při swojim pućowanju po kraju přeswědčić, hač je so organizaciskemu wjednistwu poradźiło typus politiskeho wjednika wutworić, bjez kotrehož so němska revolucija njehodźi myslić. Organizować rěka rosće dać, zańdźene strony a dźěłaćerske zwjazki su zahinyłe, dokelž su słowo organisaciju cyle wopaki zrozumiłe. Hdyž nacionalsocialistiska strona wobkruća, zo ma najlěpšu organizaciju, wupraja z tym, zo je so hibanje poradźiło, z luda najlěpšich člowjekow wusłědźić. My wobročamy so na ducha woporniwosće, tehodla materialistojo žaneho městna nimaju. Njedyrbi žaneje organizacije być, kotraž by nas we poslušnosći přetrjechiła, runjeź dyrbimy wšitko činić bjez přikaza. To chcemy při wobhladowanjach widźeć a tehodla přińdźemy hakle nětko. Wot politiskich wjednikow wočakujemy, zo bjez přikaza to činja, štož sebi dźensniše wjednistwo žada. Dr. Ley skónči swoju rěč ze sławu na wjednika.

Wječor wokolo 6 hodź. dojeđe dr. Ley do Kamjenicy, hdźež běše so nehdźe 20 000 politiskich wjednikow ze 7 wokrjesow wokoło Kamjenicy zestupało. Wječor pozdźe poda so statny rada dr. Ley do Augustusburga.

Pokhowanje pólskeho znutřkowneho ministra

Zamordowaneho pólskeho znutřkowneho ministra generala Pierackeho wutoru dopołdnja w jeho domjacym městačku Nowym Sandecu we wjećornej Galiciskej pokhowachu. Pohrjeb wotmě so ze wšěmi wojeńskimi česćemi, kiž brigadowemu generalej a ryćerjej najwyššeho pólskeho rjada běłeho worjoła přisteja. Njesměrna syła ludźi a wjele wotpósłańtwow wšelakich zwjazkow a organizacijow so na pohrjebje wobdźěli.

Woziewienie noweho belgiskeho knježeństwa

Belgiski ministerski president de Broqueville přečita wutoru popołdnju w belgiskej komorje wozjewjenje noweho knježeństwa. Wón rysowaše z krótkimi słowami programm noweho knježeństwa, kiž chce zasakle za wustrowjenje hospodarskich pomerow w Belgiskej dźěłać.

Zwonkowno-politiski dźěł knježeństwoweho wozjewjenja wobsteješe jenož z někotrych sadow, z kotrymiž so praji, **zo knježeństwo dotalnu zwonkowną politiku dale powjedźe.** Za swoju najwjetšu starosć ma Belgiska **zesylnjenje swojeho bjezstracha.** Knježeństwo chce wosebje kedźbować, zo bychu so mjezynarodne winowatosće za zaručenje bjezstracha za Belgisku połnje wuskutkowałe a wuwiłe. W tutym zwisku ministerski president z jeničkej sadu prašeše krajneho zakitanja naspomni. **Belgiske knježeństwo chce pokračować z naprawami, kotrež su so k zakitanju belgiskeje zemje započałe.** Bronquevile skónči swoju rěč, kotraž běše ledma poł hodźiny traja a kotruž najprjedy francowscy přečita a potom w flamskej rěči wospjetowaše, z wozjewjenjom, zo knježeństwo w bližšim času w sejmje wosebitu połnomóc k přewjedźenju swojeho hospodarskeho a finančneho programma požada.

Krwawne wojowanje na dróhach w Toulousu

W francowskim měsće Toulouse dóńdže pónđelu wječor ke krawnemu wojowanju na dróhach mjez kommunistami a policiju. Zražena wurosćechu so po něčim do wopraždźiteho zběžka a trajachu hač do wutory ranja, wone dopominaju na čežke njeměry 6. februara w Parizu.

Přičinu k wojowanju na dróhach poda zhromadźizna wótčinskeje młodźiny pod nawjedowanjom zapósłańcow Taittingera a Scapinia. Kommunistojo chcychu napřećiwnu zhromadźiznu wotměć a spytachu so do sale dobyć, policija pak jich wotdźerža. Po něčim pak nervoznosć na woběmaj stronomaj přiběraše, a kommunistojo počachu po swojim zwučenym wašnju postupować.

Woni rozbichu woknowe šklenčy wšitkich wobkhodow **a wubichu wokna, zwróćichu automobile a je zapalichu, też někotre bencinowe tankownje zapalichu.**

Demonstrantam so poradźi wulkej bencinowej tankowej wozaj zwróćić a zapalić. Z tuteju wozow mjetachu woni z wohnjom do policajskich zastojnikow. Wot 8 hodź. wječor policija pěši **a na konjach bjez přestaća přećiwo demonstrantam postupowaše, tući pak so přeco zaso hromadźachu. W późdnej nocy so marksistam poradźi, na wulkim naměšće swěcy zhašeć a barrikady natwarić. Přećiwo policiji po-** cajski zastojnik a civilnej wosobje so lohko zraniteje. W Leopoldskim měšće so z rozbuchnjenjom papjerjanje kule tójšto škody načini. Policija wozewja, zo pak we Winje hewak měr knježi.

Lětni dźeń zakaza nacionalsocialistiskeje strony w Awstriskej

Awstriska nowinarska służba wozjewja; Na lětnym dnju zakaza nacionalsocialistiskeje strony we Awstriskej, 19. junija, wotměchu awstriscy nacionalsocialistojo we wšěch dźělach Awstriskeje wulke wustupy. Pućowacy, kiž w nocy wot 18. k 19. junijej přez Styrsku pućowaše, rozprawja, zo so tam wšudźom wulke zhromadźizny wotměwachu. Při železnicy palachu so wohnje hokateho kříža, kiž běchu hač do 150 metrow wulke. Z wutrělemi so na jednotliwych městnach znamjo k zapalenju wohnjow dawaše.

W Awstriskej wupłaćuje so mzda z tobakom

Dźěł awstriskeho luda přećiwo wobstaću Dollfussoweho knježeństwa z tym protestuje, zo so kupjenja wostaja. To nětko na statne dokhody njepřihódnje so wuskutkuje. Awstriske financne zarjadnistwo so nětko z myklu zaběra, zo by 10 proc. zastojnskich mzdow z tobakom zaplaćiło.

Barthou so z Dollfußom zetka

Francowski zwonkowny minister Barthou při swojim pućowanju do Běłohroda wutoru wječor na Winske wječorne dwórniščo dojeđe. Awstriski kancler Dollfuss poda so hnydom do jeho salonowego woza a so z nim nehdźe hodźinu doho rozrěčowaše. Potom přija francowski zwonkowny minister francowskeho a rumunskeho wupósłańca.

Z hamtskeje rozprawy wo zetkanju wukhadźa, zo je Barthou Dollfussej přilubjenje wobkručał, zo francowske knježeństwo zhromadne dźěło z jendźelskim a italskim knježeństwom pokračuje, zo by za njewótwisnosć Awstriskeje dźěłało a hospodarske a financne wuwiće Awstriskeje spěchowało.

Protesty přećiwo transferowemu moratoriju

Z Basela so powě, zo banka za mjezynarodne wurunanje płaćenjow přećiwo zastajenju němskeho wot płaćowanja protestuje. Dowěrnicy němskeje zwonkowneje poždonki z lěta 1924 namołwjeja němske knježeństwo naležnje, zo by swój rozsud přepruhowało, wosebje dźiwajo na wsebite předprawa, kiž su z tutej poždonku zjednoćene. Dowěrnicy zastupuja wuraznje wšitke prawa wobsedźerjow poždonki a dowěrnikow.

Knježeństwo Zjednoćenych statow so wo swojim stejišću k němskemu transferowemu moratoriju hišće njeje rozsudźiło. So škitajo pak je so president Rossevelt před někotrymi dnjemi před skónčenjom kongresa pola zwonkowneho ministerstwa woprašał, hač su nowe zakońske połnomocy trěbne, dyrbjałoli k temu dóńć, zo bychu so kročele přećiwo němskim dobromělcam w Zjednoćenych statach činile. Ministerstwo je wotmołwiło, zo noweho zakonja njeje trěbneho, dokelž wulki nuzowy bankowy zakoń z 9. měrca 1933 presidentej wobsěrnu połnomóc k zebraću cuzeje valuty atd. spožča.

Jendźelske knježeństwo je wo swojej wotmołwje na transferowy moratorij po nowinskich powěsćach wutoru wuradźiwało. Nota so w bližšich dnjach wotpósćele. Londonske nowiny „Evening News" pisaja, zo so wopřijeće noty Chamberlainowej rěči w delnim sejmje runa. Jendźelske knježeństwo chce z nowa přeće wo zrěčenje wuprajić, z kotrymž bychu so jendźelscy wěrićelja spokojić móhli. Tuto zrěčenje dyrbjało so hišće do 1. julija do mocy stajić. Wot teho časa, zo je financny minister wozjewił, zo Jendźelska k naprawam za škit jendźelskich wobsedźerjow přimnje, su so dokładne rozpominanja mjez wěcywusojnymi wikowańskeho a financneho ministerstwa wotměle.

Nowe rozbuchnjenje we Winje

W nocy k wutorje w 3. Winskim wokrjesu bomba rozbuchny a telefonowej automataj zapušći. Po-

stupowachu woni z kamjenjemi a revolwrami. Hač do 1 hodź. w nocy naličichu na woběmaj stronomaj něhdže 40 zranjenych. Policija je 20 wosobow zajala.

Z Toulousa so powě, zo so wojowanje wutoru rano wokolo 5 hodź. zastaji, Policija a žandarmojo hač do zaženeho ranja dróhi města přečahowachu a po nowišich pwěsćach je so přez 50 policistow a něhdže 120 civilnych wosobow při zraženjach čežko abo mjenje čežko zranilo. Do khorownjow su 122 zranjenych přiwjezli. Tŕo zranjeni su wumrěli. Policija je docyla 300 wosobow zajała, zwjetša pak jich zaso so puščila.

Francowscy niezasłužerjo dyrb'a do wo'akow

Po powěsći Paríšskich nowin „Populaire" chce francowske knježeństwo po pobočnym puću nětčišu effektivnu sylnosć wójska powjetšić, ani zo by trjebało službny čas podlěšić. Po wudawanju tutych nowin so francowske knježeństwo z myslu zaběra, zo by za wšěch stačanow niže 30 lět podpjeru při bjezdźěłosći spadnyć dało a z tym jich we wěstym nastupanju nuzowało, do wójska zastupić.

Ze Serbow

W Budyšinje, 20. junija 1934.

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 7=0, hygrometer +32, najwyšša temperatura wo dnjo +32. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer +42, najnišša temperatura w nocy +18. — **Wuhlady na pohubjenjenje wjedra.** — Wčera dosahachu hač do našich stron wuběžki a kromy niziny, kotraž so ze Skandinaviskeje do Ruskeje hiba. Zdobom je so nižina z Atlantiskeho oceana ruče srjedźnej Europje zbližiła. Wona drje nětko tež našim łačnym honam tak nuzny dešć přinjese. Wčera popołdnju so w Budyšinje zlohka podešćowa a so tež zahrima. W połnocnej Němskej mějachu wčera sylnše dešće. Pola nas połnocnej nižinje z połodnišej wětrnu mjezujetej. Tak mamy trochu njestajne wjedro wočakować. — Jutře štwórtk słónčko 3,45 hodź. skhadža a so 8.17 hodź. khowa. Měsačk skhadža jutře popołdnju 1,39 hodź. a khowa so w połnocy. Jutře so lěto započnje, mamy potajkim najdlěši dźeń a najkrótši nóc. Bórzy počinaju dny zaso wotsełerać.

— **Wuhlady na wjedro za jutřiši štwórtk: Trochu khłódniše a njewobstajne wjedro.**

*

Serb khwali we swoiich postrowach Boha Knježa

Kak nutrnje a wuraznje ći tola tajki postrow serbskeho ludu mjez sobu k wutrobje rěči, hdyž pućuješ po serbskim kraju. Přindźešeli do katolskich Serbow, tam maš zdomom wěčnje rjany a dušownje najbohatši postrow Budź khwaleny Jězus Khrystus. Njeje to horde wuznaće k najwyššemu wjednikej njebja a zemje, njeje to najwuraznišše znamjo česćowanosće a dowěry, hdyž so praji wotmolwa na tutón postrow „Do wěčnosće!" Tu jewi so dušina hlubina teho, kiž ma tutón postrow z domom, nic jenož na jazyku, ale tež we wutrobje. Kak hrěje mi kóždy raz tutón wulkotny postrow wutrobu a mam wopraw dźitu žadosć, zo bych jón směł wuprajić a lubeho krajana z nim postrowić. Tu jewi so tak prawje hluboko zakótwjene křesćanstwo wobydleństwa a štóž je tak z Bohom Knjezom zjednoćeny, tón ma wěsće zańć kóždy hruzlik, haj samo poslední hruzlik wótcow zemje. Krej a póda, kak wubjernje so tu zjednoćitej k derjemjeću kraja a wobydleństwa.

A přindźešli k evangelskim Serbam, słyšiš miły, luby, dowěrjacy postrow „Pomhaj Bóh". Wopraw dźe dźěsćowske dowěrjenje Bohu Knjezej rěči z tuteho postrowa. Haj bjez Boha Knjeza njeje ničo trajneho na zemi a štóž dopóznaje, zo tu leža zakótwjene njesmjertne dary dalewobstaća ludow, tón je zmysł žiwjenja prawje dopóznał. Bjez Boha spadnjemy a zo je serbski lud hižo lětsa tral, to je dźakny dopokaz teho, zo hluboka wěra a dowěra k wšehomócnemu jón wodźeše přez wšě časy. Kak cuja je wotmołwa na postrow „Wjerš pomhaj". To je njekhabłaca dowěra, prawe žeđźenje! Stóž Boha prosy, budźe wuslyšany, štóž w Bohu je žiwy, dźěła a so tež prócuje wo zdźerženje wótcow herbstwa, tón je človjek, hódny zemskeho byća.

O serbski ludo, kak dušownje bohaty sy tola! Zakhowaj a škitaj to swoje a budź wojowař přećiwo złemu! Bohu Knjezej njech płaći wěčnje twoja česć, potom budźeš wěčnje trać pod jeho žohnowacym škitom!

*

Křižak „Karlsruhe" so do domizny wróći.

Šulski křižak „Karlsruhe" je so po Směsačnym swětowym pućowanju zaso do Kiela wróćił.

Serbske kemšenje w Drježdźanach

Njedźelu za tydźeń na Jana (24. Junija) budźa we Drježdźanskej křižnej cyrkwi serbske kemše ze spowědźu a z wudźělenjom Božeho wotkazanja, a to pop. 1/4 hodź.. Předowanje zmjeje k. farař Tišer z Budyšina. Wšitcy Serbja z Drježdźan a z wokolnosće so z tym należnje přeprošuja. Po kemšach budźa kemšerjo při towaršnym zeńdźenju w Janskim dworje wutrobnje witani. Kěrlušowe lopješka so do spočatka kemšow při cyrkwinskich durjach rozdźěla. Štóž ma w Drježdźanach a wokolinje přiwuznych, njech jim wo serbskim kemšenju napiše.

*

10lětna hoka so zhubiła. — 500 hriwnow myta!

Wot 24. meje 1934 je so 10lětna Helga Mokusec zhubiła, kotrejež starši w Schwelenje pola Bochuma bydlitaj. Holca je 1,35 m wulka, šwižna, ma jasnowłosatu na lěwy bok sčesanu hólcu hłowu, brune mjezwočo, módrošerej woči, njedospołne zuby. Wobłečena běše stary jasnomódry wusmahnjeny sukowny mantl zo šerej pjelsčinowej wobsadku, módre sukničku z dołhimi faldami, štalčik bjez rukawow z čornoho podšiwka, brune płatane kholowy, běły chałat, fonowy šat, wotpołkany satinowy sórcušk, čórnobrune krótko nohajcy, wysoke čorne šnórowańske stupnje. Dokelž wo holcynym přebywanišću dotal njeje ničo znate, ma so ze złóstnistwom ličić. Mózno pak tež je, zo holca po prošenju khodźi abo zo ju prošerjo a cyganjo k prošenju nuća. Jako myto je so 500 hriwnow wustajiło, jedna-li so wo złóstnistwo. Wo wěcowne wozjewjenja prosy kriminalne wotdźělenje w Budyšinje na hrodźe Ortenburgu, telefon 2802.

*

— **Swěrna sobudźěłaćerka.** Knježni Hilži Bredenfeldec běše spožčenc, 16. junija 1934 na 25lětnu njepřetorhnjenu dźěławosć pola tudomneje Heinleinec firmy zhladować. Z tuteje přičiny ju knjez wyši měšćanosta dr. Förster wutoru na radźinym městnje z přepodaćom měšćanskeje připóznawaceje lisćiny za jeje dołholětnu swěrnu službu wuznamjeni a ji k jeje jubilejej zbožo přeješe. Při přepodaću lisćiny běše knjez Korla Heinlein ze swojej mandźelskej přitomny.

— **Žitne klosy njesmědźa so do huby brać!** Dźesaćletny hólc z Radšic pola Walowow (w Slězyskej) bě před někotrym časom žitnu klósku do huby wzał. Na to je na khorosć pruhojteho plěsniwca (Strahlenpilz) skhorił. Lěkařskeho srědka njeje přetule mordarsku khorosć. Hólc je dyrbjał wumrjeć. Tuńdy podawk zaso napominja, zo so žitne kłoski njesmědźa na žadyn pad do huby brać, dokelž je přeco strach, zo pruhojty plěsniwc na nich sedźi.

— **Wostajće so pólnych padušstwow!** W poslednim času so zaso jara skorži, zo mějićeljo maleho skotu zelenu picu z polow kradnu, zo su wobsedźerjo nuzowani po nocach stražować dać. Při tym je so hižom wospjet poradźiło wosoby zadźerżeć a policiji přepodać, kotraž dyrbi jich ke khłostanju wozwieć. Dokelž pólne padušstwa njedźiwajcy teho njepřestawaju, widźi so kriminalna policija pohnuta, přichodnje mjeno a hydlenje wosobow w nowinach wozjewić, kotrež so při kradnjenju zeleneje picy lepja. Mějićelja maleho skotu jednaja potajkim we swojim samsnym zajimje, hdyž so tajkeho kradnjenja wostaja. W zajimje ratarstwa, kiž při trajnej suchoće wosebje pod nedostatkom na picy ćerpi, dyrbi so wšitko stać, so by so před nowej škodu škitało.

Swěrnaj susodaj

Powědančko ze serbskeho žiwjenja.

51 (Pokračowanje.)

Mukec nan bě wo wsy jako pryzlaty nachołk hišće w dobrym pomjatku, jako jemu Jank rěkachu.

Běše raz šewcej wo wsy, kiž bě sebi smołu w małych kulkach do khěže nasadźał, wšitke wotnosył a do susodneje zahrody do kurjacych dźěrow nasadźał a z prochom posypał.

Maćeri bě hornčerske sudobje po zahrodźe roznosył a někotre rozbił. Raz běše pola jencho bura sobu na třěchu hač na ponošk zaležł a njemóžeše skoro wjacy dele.

Raz dźěštaj wobaj pachołaj do bližšeho haja, zo byštaj prudła stajałoj. Běchu pak na łukach přěrowy a khětro hłuboke wódne jamy, w kotrychž bě woda, dokelž bě před krótkim dešćik šoł.

Dźěštaj za sobu. Mukec Jan bě zady, něhdže dwaceći kročel za Lipičom.

Wón cheyše jamu z nohu přepytać, hač je hłuboka, wobsuny so a fuk bě w hlinjanej mazanej wodźe cyle podnurjeny. Woda jeho pozběhny, wón so trawy zapřija, ale ta njedźerżeše a zaso suny so křiče do wody. Nastróžany priskoči Lipič a zapřija jeho za włosy a za ruku a tak so radźi, jeho z njewólnoje kupjele wumóc. Njebudźiše blizko był, budźiše snadź so Mukec Jan telko wody nasrěbał, zo njeby žaneje wjacy trjebał.

Přez tutu pomoc a wumoženje wisaše Mukec Jan hišće twjerdšo na Lipičec Janu a běše jomu na druhim boku zaso k pomocy, jako tón jónu do wjetšeho njezbožа přiňdźe.

W bližšej wsy měješe so čěło k poslednjemu wotpočinkej do teje wsy přinjesć, w kotrejž Boži dom steješe. Wučeř a šulerjo prěnjeho wotdźělenja Lěskowskeje šule, do kotrejež běchu Worješinske dźěći zapokazane, dyrbjachu sobu hić a běchu na popołdnje do šule skazani.

Kaž pak so to zwjetša stanje, zo su najdalše najprěnše w šuli, tak tež tudy. Worješinscy hólcy sedźachu hižo tójhdy na ławkach, jako Lěskowscy přińdźechu. Bě so jim wostudźiło a tuž dźěchu won do wučerjoweje khětro wulkeje zahrody. Bórzy přińdźechu někotři druzy k tomu, a počachu so wokoło honić a łojić. Wučerja njetrjebachu so bojeć, dokelž tón w hornim poskhodźe na dróhu won bydleše. Zahroda pak běše zady. Tójhdy traješe to łojenje a wokoło wjerhanje. Na jene dobo sta so křik a Lipičec Jan leżeše na zahrodźe a druhi hólc běše na njeho padnył.

„Moja ruka, moja ruka", zawoła wón a pozběže prawicu k njebjesam, kotraž so khětro bimbaše; tež bě cyle na druhi bok zwjertnjena.

„Pój a zrunaj mi ruku", dźeše wón postanywši k druhemu hólcej.

Tón jeho za ruku dosaže a ju tak zwjertny, kaž bě prjedy była a to tak, zo so wrjesk słyšeć da. Lipičec Jan podpjeraše rozlemjenu ruku z druhej.

Potom pak sebi hólcy radźachu, što ma so nětko činić. A hač runješ so swarow wučerja bojachu, wobzamknychu, zo chcedźa wěc knjezej wučerjoj wupowědać.

To so sta. Wón přińdźe dele, wobhlada sebi ruku a wupraji tež, zo je mjez łohćom a pjasću zlemjena. Zawjaza ju tak derje, hač so hodźeše a zadźerny rubiško wokoło Janoweje ruki a pówěsny jemu tak ruku na šiju, zo so wokoło njebimbaše. Potom pósła jeho domoj a Muka dyrbješe jeho přewodźeć.

Lipičec Jan dźěše jara troštnje domoj; jako pak blizko k Worješinej přińdźe, dha jeho tola trochu bojosć zapopadźe.

Mukec Jan dyrbješe domoj hić a nana a maćer na to njezbožo přihotować, kotreż bě so stało.

Wón to też swěrnje činješe, ale kaž prawy hłupak abo hłupa žona. Přetož hdyž je so někajke njezbožo stało a druhi chce toho, kotryž zrudnu powěść dostać dyrbi, na to přihotować, dha rěka najhóle: „Njestróžće so, wono je so to a to stało —" to pak je hižo zawod, kiž nastróženje a strach powjetši.

Też Mukec Jan dźěše k Lipičec maćeri, kotraž bě sama doma: „Njenastróžće so, waš Jan je padnył a sebi ruku zlomił — — —"

„Hdźe dła je, je hišće w Lěskowje!"

„Nć, wón budźe hnydom domoj, smój hromadźe šoj; tam na wašej zahrodźe hižo dźe."

Hačrunjeż bě so Lipičowa jara nastróžiła, běžeše tola hnydom synej napřećiwo. Jako pak syna tak troštnje a njebojaznje stupać widźeše, kaž by so ničo njestało, bě tež stróžtna, pósła Mukec Jana po dźowku, kotraž dyrbješe z khwatkom po lěkarja do bližeje wsy běžeć. Tón přińdźe, naruna ruku a měnješe, zo je jenož jena rołka w delnjej ruce zlemjena a zo budźe, hdyž so prawje na kedźbu bjerje, za někotre nedźele zahojena.

A tak so sta.

Tak dołho, jako Lipič do šule khodźić njemóžeše, přińdźe Muka po šuli kóždy dźeń k njemu a powě jemu wšitko, štož běchu w šuli měli. Tak miny sa mu čas derje a wón skomdźi w šuli jenož to, što do knihow pisaše abo na tafli liješe.

Často přinjeseše wón jemu tež knihi ze šulskeje hownje sobu, w kotrychž rjane powědančka stejachu a čitaše jemu z nich nješto. Po čitanju rozrěčowaše so hólcaj wo wěcach, kotreż w knihach stejachu a wučeše jedyn druheho.

Štož jedyn njeběše prawje zrozumił, to wě druhi a tak jeju wědomosć so powyšeše a jeju zumliwosć rosćeše a přiběraše, zo běštaj w tamnym času sobu najlěpšej šulerjej Lěskowskeje šule. Worješinje pak najlěpšej, dokelž sobi wjele wo prócu dawaštaj hač druzy a w šuli derje kedźbowaštaj.

(Pokračowanje sćěhuje.)

— **W měšćanskich Sprjewinych kupjelach znjezhoji.** Wutoru dopołdnja wokoło ¾11 hodź. suny so w měšćanskich Sprjewinych kupjelach žona z nawisa, na kotrejž běše so sydnyła. Při tym sebi kulku praweje nohi złama. Prěnju pomoc přinjesy ji kupański mištr. Po jeho postajenju dowjezy so znjezhoženа ze sanitetnym autom najprjedy k lěkarjej, knjezej dr. Höpfnerej a potom do měšćanskeje khorownje.

— **Saksка krajna loterija.** Při wutornišim čehnjenju 2. rjadownje 205. sakskeje krajneje loterije (2. dźeń) padźe dohyće wo 30 000 hr. na čisło 68 212; dohyće wo 10 000 hr. na čisło 45 490; dohyće wo 3000 hr. na čisła 78 354, 80 608, 157 459; dohyće wo 2000 hr. na čisła 1 595, 118 302, 120 146, 132 751; dohyće wo 1000 hr. na čisła 17 467, 77 996, 81 808, 82 426, 89 130, 93 277, 120 132, 120 457, 125 714, 141 994, 150 585.

— **Z Budyšina.** 4 batterija 4. artilleriskeho regimenta zańdźenu sobotu a njedźelu w Budyskej garnizonje tradiciski swjedźeń wotmě, kotryž nětkuždy Riesaskemu pólnemu artilleriskemu regimentej čisło 68 płaćeše. Na swjedźeń běchu so mnozy přisłušnicy Riezaskeho regimenta zešli. Sobotniši postrowjacy wječor bě wurjadnje derje wopytany. Sef 4. batterije, hejtman dr. inženěr Gallwitz, powita zhromadźenych, mjez nimi dolholětneho regimentoweho komandeura, generala zw. služby Brücka a na slawne wojowanje stareho regimenta spominaše. General Brück wo regimentowych starych dopomnjeńkach rěčeše. Njedźelu dopołdnja so w jěchańni nětkušeho artilleriskeho regimenta za regimentowych 400 podnjenych česny pomnik wotkry. Popołdnju so w nětkušich huzarskich kasarnach činohra „Wallensteinowe lěhwo“ předstaji. K temu so lohkoathletiske a wojeńske předstajenja tradiciskeje batterije přizamknychu.

Z **Delnjeje Kiny.** Njedźelu popołdnju so Delnjokinjenjo a sobustawy městneje skupiny z wokolnych wsow při pomniku padnjeneho Charlottenburgskeho wudyrneho wjednika Majkowskeho zhromadźichu. Pomnik bě z pletwami debjeny a na prawicy mosta so hokata a němska khorhoj zmahowaše. Sulski wjednik Keck z Bórka přitomnych powita, wosebje pak staršeju a bratra padnjeho. W swojej rěči na to pokaza, zo so wudyrnemu wjednikej, kotryž bě 30. januara 1933 při Hitlerowym přewzaću knježeństwa padnył, njeje spočžene było, dobyće nacionalnych socialistow dočakać. Tehodła je so mósť, kotryž je němska dobrowólna dźěłowa służba natwarila, zańdź... nowemu při posweńcenju k wopomnjenju na padnjeneho „Majkowskeho móst“ pomjenował. Na to wjednik wudyrneho wotdźěłenja 33 wěnc ze seklu a wěnowanjom w mjenje swojich towařšow k pomnikej położi. Kapała spěw wo dobrych towařšu piskaše a khorhoje, kotrež běchu so při pomniku stajile, so poklonichu.

Z **Bolbore.** Najeńk tudomneho knježeho dwora je nětkuže 40 kórcow rěpniśća zaworać dał, dokelž husańcy nócnych mjetlow rěpowe koruški abo rostliny też wyše zemje přežrachu, tak zo rěpowe rostliny zahinychu. Na to je na pola z mašinu majs wosył, zo by za skót pica narostła. Też w druhich stronach husańcy tychle nócnych mjetlow rěpowe pola zapuśceja. Zo by so husańcam wobarało, poručeja, rěpu 30 centimetrow hłuboko wobjězdźić. Do hrjebičkow husańcy padaju a prjedy hač z njeje wulězu, je ptački zeżeru. Žratwa husańcow móže hač do nazymy trać a z njej móża też hišće běrny čerpić. — Po radźe němskeje rostliny škitaceje służby ma so husańcam jědojta žratwa sypać. Wona so po slědowanym recepće přihotuje: 60 kilogramow pječnych wotrubow so z 2 kilogramomaj cokora a z 2 kilogramomaj křemikoweho fluoroweho natriuma (Kieselfluornatrium) a 40 litrami wody na drjobjeńki zmeša. Tale měšeńca za nětkuždy dwaj hektaraj dosaha a so najlěpje hnydom k rostlinam sypa.

Z **Dobruše.** Při wurunanju třoch zawinjenjow storčichu dźěłaćerjo na wodowe žórło. Tuto je we lětušej suchoće přecy polne. Nadźijeja so, zo budźe też wutrajne. To by jara zwjeselacy było, přetož we našej wokolinje je powšitkownje jara mało wody. — Dróha je też zaso tak daloko hotowa a je so wobkhadej přepodała.

Z **Rachlowa.** Pjatk zeńdźechu so sobustawy Rachlowskeho NSžónstwa a stronini towařšojo z Rachlowa, Delan, Sowrjec a Brězowa we wulkej jstwje tudomneje šule k zhromadźiznje, kotruž tež mnozy hosćo wopytachu. Stroniny tow. Sěca-Rachlowski powita přitomnych, wosebje wokrjesnu wjednicu burowskow knježnu Cyžec z Budyšina a wotnoženeho wjednika Hofmeyera. Knježna Cyžec přednošowaše wo hospodarjenju z kurymi. W hodźinskej rěči wona rozloži, zo so nětkole prócuja dowoz wukrajneje pjerizny zastajić a so njewotwisni wot wukraja sćinić. Potom rěčeše wona wo plahowanju kur, w prawych kurjencach, wo napojenju a picowanju kur a ćipkow a pokaza, kak móže so jejonjesenje jenotliwych kokošow połěpšić. Skónčnje rěčeše wona hišće wo noworjadowanju předawanja jeji. Stron. tow. Sěca dźakowaše so přednošowaćej za zajimawe rozłoženje a rěčeše potom wo „2000 lět němskich stawiznow w ranju“, k temu rjane swětłowobrazy pokazujo. Skónčnje porěča stron. tow. Hofmeyer wo Hitlerowym wopyće pola Mussolinia a Goebbelsowym wopyće we Waršawje a namołwješe přitomnych, zo bychu sobu pomhali, dokonjeć wulki narok, kiž je so nam stajił. Zhromadźizna skónči so z tři... wótkróčnej slawunanašehowjednika a z wuspěwanjom Horsta Wesselowcho spěwa a němskeje hymny, jako běše nimale dwě a pół hodźin trała.

Z **Bukec.** We hłownej zhromadźiznje tudomneho wojeńskeho towařstwa je so tutemu Kyffhäuserskemu zwjazkowa khorhoj přepodała. Wona je so pomjenowanemu khorhojnikej towařšej Rychtarej w Mješićach do khowanja dała. Jako nowy sobustaw je so towařš Klinkmüller w Bukecach přijał. Wosebita česć je so towařšej Kalichej w Žornosykach dostała, kotremuž je so česne zjamjo za 50lětne swěrne sobustawstwo přepodało.

Našemu čitarstwu

Jara wažne! Prošu čitać!

Łańcanske pisma, w kotrymž nětko Serbske Nowiny čišćimy, je naš wulki wótčinc Jan A. Smolerl, kotrehož 50. lětne wopomnjeće njedawno swjećachmy, zawjedł. Dokelž tehdy wědźeše, zo dyrbi so naš wšědny lud pomalu na njo zwučić, čišćeše najprjedy jenož wšědnostne spisy w tutym pismje. 85 lět je so nětko pola nas po tutej zasadźe dźěłało. Katolski serbski lud běše so prjedy na tole wot Smolerja zawjedźene łańcanske pismo zwučił, tak zo móžeše krótko do wójny kaplan Delenk „Katolski Posoł“, we łańcanskim pismje wudawać započeć. Serbske Nowiny hakle po wójnje z tym započachu, a to jara łahodnje. Ale runje tele Serbske Nowiny běchu ze swojim dwojakim pismom z wurazom našeje roztorhanosće a njejednoty. Serbska młodźina, hač evangelska abo katolska běše so na łańcanski prawopis zwučiła. Njeběše tuž na dnju 50. wopomnjećow našeho wulkeho wótčinca, najlěpša přileżnosć pokazać čitarstwu cyle Serbske Nowiny we łańcanskim pismje, tajke, kajkež je sebi je naš wulki wótčinc hižo před 85 létami předstajał? A hlejće tón začišć běše na wšěch, kiž lubuja swój serbski lud, kiž lubuja jón jako cyłk, přemožacy. Z tysac swójbow so nam piše, tajke chcemy naše Serbske Nowiny měć. A nětko Wy stari, swěrni čitarjo Serbskich Nowin, kotrejž je 30 haj 60 lět čitaće, Wy, kiž sće našeho wulkeho wótčinca hišće wosobinscy znali, chceće nam nětko khribjet wobroćić, hdyž smy my młodźi trošku nowotarscy postupowali. To njewěrimy! Wy też lubujeće naše Serbstwo a lubujeće jo snadź hišće bóle, hač naša młodźina, ale Wy tola wěšće, zo naša młodźina budźe jónu zastawać Waše rjady, hdyž jónu póndźeće puć, kotryž wšitcy kročić dyrbimy. A zo by tuta serbska młodźina so čuła bjez rozdźěła nabožneho zmyslenja jako cyłk, za to dyrbja so Serbske Nowiny starać. A hižo zwonkowny napohlad ma to jewić. Wy stari swěrni čitarjo, wěmy, zo Wam woči bolitej při čitanju njezwučeneho pisma, ale snadź budźa Waše dźěći Wam, hdyž stej wóčcy spročnej, naše Nowiny dale čitać a ta swójbna zhromadnosć budźe so při tom zasy pěstować. Tón stary čitař Nowin pak, kiž je přez to wšo, štož tu rozpisachmy, we łańcanskim pismje, měć nochce, njech nam to luboścziwje zdźěli. Doskónčne rozsudźenje hišće činili njejsmy, wosebje tohodła nic, dokelž njemóžemy a nochcemy žadneho čitarja zhubić.

Nakład Serbskich Nowin.

Z **Barta.** Bartske turnaŕske towařstwo wotmě srjedu swoju měsačnu zhromadźiznu w Müllerec hosćencu. Wjednik towařstwa Pfarr-Bartski pokaza na wuspěch, kiž běše wabjacy dźeń turnaŕskeho towařstwa měł; dotal je so sydom nowych turnarjow připowědźało. Tola so wočakuje, zo so wšitcy turnaŕstwu wěnuja. Financny wunošk pak njeběše tak dobry kaž běše so wočakało. Dotalny druhi wjednik stron. tow. Puttrich-Bartski so zaso na tuto městno wuzwoli. Cuzy wužijerjo turnowniśća maju swoje trjebanja turnowniśća stajnje do časa wjednikej turnaŕskeho towařstwa wozjewić. Sobustawy towařstwa maju postajene turnowańske hodźiny wopytować, dokelž su winowatostne hodźiny. — NSžónstwo wotmě swoju dyrbjeńsku zhromadźiznu za junij srjedu w Maiwaldec hosćencu. Knjeni Dietrichowa z Dubrawki měješe přednošk. Knjeni prynčesa Dorothea z Lippe rěčeše wo wočehnjenju dźěći. Zhromadźizna porjeńši so hišće z někotrymi zhromadnymi spěwami. — W tydźenju k wočehnjenju we wobkhadźe też w našej wsy a bližšej wokolinje SA-mužojo ludźi na jich winowatosće na dróhach dopominachu. Na wsach maju so ludźo hišće bóle na disciplinu na dróhach zwučić. Wjele ludźi pak hišće njedopóznawa, zo su při znjezbožењach potrjechení zwjetša sami na njezbožu wina, dokelž so prawje njezadźerža.

Z **Wósporka.** Pod wjednistwom knjeza wyššeho zyrkwinskohamtskeho rady dra. Thomasa-Budyskeho a w přitomnosći tudomneje patronatskeje wyšnosće a farstwa štwórtk knjez profesor dr. Rüth (z technisk. wysokeje šule) w mjenje evang.-lutherskeho krajneho konsistorstwa w Drježdźanach našu farsku a měšćansku cyrkej na jeje twarske wobstejnosće wěcywustojnje přepruhowa. Wunošk pruhowanjow běše zwjeselacy w nastupanju, zo drje maju so na našej cyrkwi na kóždy pad ponowjenja stać, w lěće 1934 ma so cyrkej zwonkach wobnowić a lěto pozdźišo po wšěm zdaću potom znutrkach. Při wuporjedźenju budźa so też pokiwy sakskeho krajneho pomnikoweho šikita wobkedźbować.

Z **Čerwjenych Noslic.** Tudomne wojeńske towařstwo je zańdźenu njedźelu 50lětny jubilej swojeje khorhoje z wobdźělenjom wojeńskich towařstwow ze cyłeje wokolnosće woswjećiło. Wjes bě so najrjeńšo z čosnymi wrotami, pletwami a khorhojemi wupyšiła. Hdyž swjedźeński ćah popołdnju přez wjes ćehnješe, pjeć hudźbnych kapałow piskaše a dźesać khorhojow so nad nim zmahowaše. Swjedźeńsku rěč měješe farař Weser-Hodźijski. W mjenje Budyskeho wokrjesa Kyffhäuserskeho zwjazka wokrjesny wjednik Petersen jeneho towařša za 50lětne a troch towařšow za 40lětne přisłušnistwo k towařstwu z jadriwymi a dźakowacymi słowami počesći a jim přpowědźi, zo so z nošnym časnym znamjenjom wuznamjenja. Na to so khorhoji česne dary, banty, hozdźe atd. z rěćemi a zbožopřećemi přepodachu. Hdyž bě so němskemu najwyššemu wjednikej Adolfej Hitlerej a němskemu prezidentej Hindenburgej „zdar“ wunjesł, so swjedźeń z wuspěwanjom němskeho a Horsta Wesselowcho spěwa skónči.

Z **Khróšćic.** Khróšćanske wodowodowe družstwo je tele dny swoju třeću hłownu zhromadźiznu we wjesnym hosćencu wotmělo. Družstwowy předsyda, knjez Skala-Khróšćanski, přitomnych powitawši, zhromadźiznu wotewri. Po zličbowarjowej rozprawje družstwowe zamoženje 980,18 hr. wučinja, pokładnja 77,18 hr. wopřija. Lětne zličbowanje za prawe spóznawši, hłowna zhromadźizna předsydstwo wot zamołwitosće wuswobodźi. Jenohłósnje po wobzamknny, zo ma so na njezaplaćene wobkhodne podźele dań wobličić. Dale so wobzamknny, zo by wodowodowe družstwo zwjazkej ratarskich družstwow přistupiło, dokelž je družstwo po družstwowym zakonju k temu nuzowane. Skónčnje so po ertnym namjeće wobzamknny, k hłownemu powodej tři wotstajaki připrawić. Předsyda družstwownikow napominaše, zo bychu z přetrjebanjom wody po możnosći lutowali.

Z **Njebjelčic.** Po njepřestawacym suchim njepłódnym wjedrje je nazymski ječmjeń lětsa — 4 njedźele do časa — nahle dozrawł, tak zo jón někotři w našej wsy započachu syc. Też wšě druhe žita maju wosebje na pěskojnych honach wulke wusmaliny, kotrež so wosyku, zo bychu so dla njedostatka druheje picy skotej dawać. Bóh chcył naše hona a łuki prawje bórzy z płódnym dešćom zhonować, zo bychu so znajmjeńsa hišće neple a rěpa kaž też nazymske picnicy zhrabać mohle. Ratarjej so wutroba spina, hdyž widźi, zo z lačnoty cyła přiroda hinje a wša nałožena próca wuspěcha njeńdu. To ničo njepomha, hač nutrny pačeŕ k Bohu wjeńšemu, kiž jenički ze swojej žohnowanej ruku móže wšo zasy hišće naprawić.

Z **Rakec.** Tu je so žadny podawk stał, zo je kruwa ratarja Pawoła Šćěpanka štyri ćelata na swět přinjesła. Tři z nich běchu morwe. Prjedy poroda štwórteho ćeleća dyrbjachu kruwu doreźać.

Z **Němskich Pazlic.** Njedźelu popołdnju je w knježim lěsu pola Hlinjanscho hata wohoń nastał. Hdy so njebychu jeho hnydom dohladali a jón zhašeli, by so wón, štó wě, kak daloko ruče rozšěrił. Samo wysoke khójny so hižo počachu z płomjenjom palić. Při tym so pokaza, zo so woheń do hłuboko wupraženeje zemje dale žerješe a zo so jenož z wodu, kotraž so ze wjele sudami přiwjezowaše, podusyć da.

Z **Wujerec.** Na sobotniše wiki běchu 281 prosatow a dweju běhakow přiwjezli. 4—6 njedźelske prosata płačachu 5—9 hr., 6—8 njedźelsko 9—11 hr., 8—10 njedźelske 11—13 hr. Sa 3—4 měsačneju běhakow so 20 hač 27 hr. zapłaći. Wjele prosatow so dla hrožaceho njeporadźenja běrnow njepředa.

Z **Noweje Łuki.** Sobotu dopołdnja so Stary hat njeje Nowej Łuku a Parcowom paleše. Wohnjowa wobory z Wujerec a wokolnych wsow přikhwatachu, zo bychu woheń podusyli. Ruče so wokoło wohnja přěrowy wusypachu, zo by so płomjenjam zadźěwało, so dale rozšěrić. Wokoło připadnja zdaše so, zo je strach přewinjeny. Popołdnju wokoło 2 hodź. pak so z wichorom woheń znowa rozdu. Sucha sćina a wrjós so kaž žaha paliłej, a z wětrom so woheń přez hrjebje přenjese. Wojerowska dźěłowa służba a hólnicy, kotřiž běchu při wopalniśću jako strażowarjo wostali, zamóchu hakle za dwě hodźinje wohnjej dowobarać. Na zbože běchu so jenož na jenym městnje płomjenja khójnowych wjeńskow popadle. Dźěłowa służba hač do njedźele rano při wopalniśću strażowała wosta.

Z **Jamy Eriki.** W nocy wot pjatka k sobоće je tu zaso sylnje mjerzło. Běrnjace zelo je so zničiło. — Při liječnju swini su tu w 330 hospodarstwach 563 swini nalićili.

Z **Jabłońca.** Njedźelu rano wokoło 5 hodź. sta so tu pola pěskowcje jamy njezbožo z motorskim kolom. Motorowy kolesaŕ Pawoł Haupt z Hbjelska zhubi móc nad swojim motorskim kołom a padźe z nim. Lěkaŕ zwěsći, zo běše sebi znjezboženy mozhy strasał. Na to dowjezechu Haupta do staršiskeho bydlenja.

Z Mužakowa. Tuberkuloznym (na suchoćiznu khorym) so w Mužakowskej radnicy wo jstwje 22 kóždu druhu njedźelu přeco srjedu wot 3 hač 4 hodź. popołdnju darmo lěkarska rada dawa. Bliže ročnu hodźiny budža 27. junija, 11. julija, 25. julija, 8. augusta atd. kóždej dwě njedźeli.

Z Łužicy

* **Z Biskopic.** Póndźelu popołdnju so při železnicy w mježańskim lěsu blizko „Lěsneho hrodźika" trawa zapali. Najskerje je škra z lokomotivy woheń zawinowała. Při njedźele trajacej suchoće běše woheń z wulkim strachom za wulki lěs. Wohnjowa wobora a dźěłowa skupina woheń zhašeštej. — Nimo wulkeje suchoty je runklicy nowy njepřećel nastał. Ratarjo našeje wokoliny skorža jara na škodu, kiž na kundroza podobna waka načinja. Tutón škódnik žežerje koruški a wutrobine łopjena, zo rostlina zwjadnje a zwjetša zahinje. Na potrjechenych polach móžemy skoro na kóždym rynčku někotre žežrane runklicy wobkedźbować.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

Ze **Sebnicy.** Blizko Sternbergskeho hońtwinskeho hroda pola Zeidlera su jahodkišćiparjo sylnje přetłate čěło J. Riedela z Johannisberga nadešli. Namakany bě z wjednikom rubježneje cwólby w połnocnych Čechach. Riedel, kotryž bě so sam zatřělił, bě so loni w novembrje zhubił. — Na swoje zranjenja je w khorowni dźěłaćeńka H. wumrjela, kotrež bě ze swojeho třešneho bydlenja skočiwši poćerpiła.

Krótke politiske powěsće

— Sydom meklenburgskich duchownych su k jastwu hač do šěsć měsacow abo město teho k pjenježnym khłostanjam zasudźili. Duchowni běchu wobskorženi, zo su so přećiwo § 10 khłostaceho zakonika hromadźe z § 3, wotstawk 1 wukaza němskeho presidenta k wobaranju přećiwo worakawym nadpadam na knježeńsko nacionalneho postanjenja z 21. měrca 1933 přešli.

— **100 000 złotych myta za zaslapjenje mordarja pólskeho znutřkowneho ministra Pierackeho.** Za zaslapjenje mordarja, kotryž je pólskeho znutřkowneho ministra Pierackeho zatřělił, je pólske knježeńst. 100 000 złotych jako myto wustajiło. Za naslědnika Pierackeho je pólski statny president ministerskeho presidenta Kozlowskeho postajił, kotryž dale z ministerskim prezidentom wostanje. Njedźiwajcy razneho prócowanja policajskich wyšnosćow, njeje so hišće přeco poradźiło, nadpadnika zajeć. We Waršawje su z hromadami přisłušnikow narodneje demokratiskeje strony a wukrajnych terroristow zajeli.

Najnowiše z cyłeho swěta

— W Barlinskim procesu dla zamordowanja policajskeju stotnikow Anlaufa a Lenka so wutoru wobskorženi Klause, Bröde a Matern dla zhromadźeneho mordarstwa k smjerći zasudźichu. Sydom wobskorženych dosta khłostańnju, jena wobskoržena pak jastwo. Dwaj wobskorženaj so wuwinowaštaj a přećiwo dwěmaj wobskorženymaj so jednanje zastaji.

— Pola Saalfelda w Durinkskej wutoru popołdnju autobus z 55 sobustawami Evangelsk. žónskeje pomocy po spadowacej drózy do nasypa storči a so zwróći. 30 wosobow so zrani, zdźěła jara ćežko. Tak so někotrym nop pukny. Mjez poslednišimi je farař. Pola auta přimadła njejapcy njepřimachu.

— W **Reetzowje njedaloko kupjel Ahlbecka na** kupje Usedomje w Rańšim morju wutoru dopołdnja błysk do burskeho statoka dyri. Prjedy hač móžachu wohnjowe wobory dokhwatać, stejachu susodne ze słomu kryte twarjenja w płomjenjach. 11 twarjenjow so dočista wotpali. Też skót je z wohnjom kónc wzał.

— **Při twarjenju tunela železnicy z Markircha do St. Dié w Elzasu so z rozbuchnjenjom miny 10 dźěłaćerjow pod pjerśću pohrjeba. Hakle za hodźiny jich wuhrjebachu, štyrjo běchu hižom morwi.**

— Wjes Maštul w Egiptowskej je so nimale docišta z wohnjom zničila. 180 twarjenjow je so wotpalilo a 15 wosobow je žiwjenje zhubiło, Woheń so při sylnym wětrje spěšnje rozšěri.

— W japanskich wuhłowych podkopkach sta so ćežke rozbuchnjenje. Po dotalnych powěsćach je so 34 hórnikow zhubiło. Sydom hórnikow je so ćežko wopaliło.

— **W Janestownje w Newyorkskim staće tři gasolinowe tanki, z kotrychž kóždy 90 000 litrow wopřija rozbuchnychu. Z přičinu rozbuchnjenja běše woheń, kiž běše w blizkosći wudyril. Z rozbuchnjenjom so nehdże 20 wosobow morí a 50 so zrani.**

— **W statomaj Luisana a Mississippi w Połnóc. Americy je strowny wichor wjele škody načinił. Po dotalnych powěsćach je so 6 wosobow morilo a přez 100 so zraniło.**

Towarstwowski powěstnik.

Lichań. „Zernička" spěwa štwórtk wječor ½9 hodź. pola Siwarteć. Čas khwata, tuž wšitkich wočakujemy. Přeprošnje předsydstwo.

Budyske stawniske powěsće

18. junija 1934.

Narodźenja: Janej Pawolej Kahutej, feldweblej, synk. — Erichej Jacobej, wićnemu pomocnikej, dźowčička.

Zemrěłoj: Emil Ota Zeiler, priv. najeńk skały, 53 lět. — Jana Arnošta Mički, třěchikryjerja, morwonarodźeny synk.

Připowědanje mandźelstwa: Kurt Feliks Emil Jurk, knihiwjednik z Elsbjetu Gertrudu Ernu Rengerec, předawarku, wobaj w Budyšinje.

Zwjazanje mandźelstwow: Jan Kurt Senda, překupski přistajeńc z Hanu Martu Elzu Müllerec, kontoristku, wobaj w Budyšinje. — Jurij Hermann Kuba, zarjadnik wustawa z Hanu Marju zwnd. Schlenkrichowej rodź. Wikwatec, bjez powołanja, wobaj we Budyšinje.

Swóibne powěsće

Zwěrowani: Waltaŕ Kalich w Budyšinje z Melaniju rodź. Šindlerec w Lubiju.

Zemrěli: Wilhelmina zwud. Lincyna rodź. Metkec w Kamjencu, 85 lět; khowanje je srjedu popołdnju w 2 hodź. — Arnošt Sěca, murjeŕ a khěžeŕ w Kamjencu, 76 lět: khowanje budže srjedu popołdnju w 3 hodź. — Emil Gustav Kokla, hornčeŕ w Kamjencu, spalne pokhowanje budžo štwórtk popołdnju 3/4 hodźin w Drježdźanach. — Luiza Luzyna rodź. Šołćic w Lubiju, 72 lět; khowanje budže štwórtk popołdnju w 2 hodź. — Hans Pawlik, ratarw we Wojerecach, 65 lět; khowanje je srjedu popołdnju 1/4 hodźin. — Borbora Strohmeyerowa rodź. Vaterec w Běłej Wodźe, 86 lět; khowanje je srjedu popołdnju w 5 hodźinach.

Radio

Štwórtk, 21. junija słyšimy:

Königswusterhausen: Nimo znateho wšědneho programa: 12 připołdniši koncert. 13 tačele. 18.30 za ratarjow. 19 domizna Awstriska. 20,15 hodźina naroda (swjedźeń nawróta słónca 1934). 21 orchesterski koncert.

Lipsk: Nimo znateho wšědneho programa: 5.55 za burow. 6.20 raňši koncert. 14.30 łužiske pućowanje. 18.20 zabawny koncert. 22 Awstriska.

Hišće ważne z dnjoweho programa: Königsberg: 21 rejwański wječor. Hamburg: 19 słyšna hra „Greta". Wrótsław: 21 komorna hudźba. Frankfurt: 21 z operettow. Stuttgart: 21 Hansa Pfitznerowy koncert. Mnichow: 21 Wuheńska. Waršawa: 20,10 lohka hudźba.

Dary k firmowanju
mužace a žonjace
narućne časniki
złote a sćěborne twory
nože a widźički
kupujeće rjenje
a płaćizny hódno we
wotrjadnym wobkhodźe
firmy
Johannes Riedl
časnikowy mišter a złotnikar
w Kamjencu
při Mjasowej podłožrěti

Žnjeńske mašiny
za wěc zaměry, nowe a hrjebane, ma wulki skład firma
Hermann Künzel
w Budestecach
Telefon čo. 219. Stajne a dobre posłuženje nastupaje reparatury narunanki a montažu.

Gardiny
kupujeće derje a płaćizny hódno pola
Kurta Erlera w Budyšinje na Žitn. wik. 28

Najrjeńše dopomnjeće na firmowanje je
časnik
Tute dóstanjeće we wulkim wubjerku pola
časnik. Theodora Nafuša
w Pančicach
Też zbołowiu sćěborne šnurki za njewěsty a družki

Mjedźane łoža
spanske jstwy
kuchnje
za najniže płaćizny
pola firmy
Paul Krahl
Serbske hrjebje čo. 28

Pomocnik w ćežkim času — Ideal čistoty:
Persil

Serbska Ludowa Banka - Wendische Volksbank A.G.
w likwidaciji
Přichodna
generalna zhromadźizna
budže
dnja 25. junija 1934
připołdnju w 12 hodź. w Serbskim Domje. Podźěle maja so najpozdźišo do 22. junija 1934 w banky zapołožić.

Wšě čišćerske dźěła
funkcija a w dobrym wuwjedźenju
w čišćerni Serbskich Nowin

Stepowane
mošnowe
wolmjane
wjelbłud.
blidowe
přikrywy
wulki wubjerk, jara tunjo
Paul Korn
na Hošic hasy 21
Specialna dom

Rjane hospodarstwo
28 kórcow wulke při 7000 hriwnach naplaćenja za 15000 hr. na předań.
A. Miechelk w Budyšinje
Sedanska dróha 16

Konserwowe šklenčy, zawarjeńske aparaty,
želejowe šklenčy a šklenčy k zawjazanju, gumij.wobručki a wobručki
dóstanjeće dobre a tunjo pola
firmy
Alfred Beitel
(předy Nicolaus)
w Kamjenicu
na Budyšskej drózy 70

Nawěstki w Serbskich Nowinach
maja za kóždeho přecy wuspěch!

Mjedźane łoža spanske jstwy kuchnje
za najniže płaćizny
pola firmy
Paul Krahl
Serbske hrjebje čo. 28

Přesadźowanje

Piatk, dnja 22. junija 1934, počinajo w 10 hodź. přesadźuja so dorbowólnje přeze mnje w mojej přesadźowarni na **Kamentnej hasy čo. 19 w dworje** (nutřkhód do Złoteho jawa):

wšelake khamory, dubowe pisańske blido, pisańske sehretary, zofy, šezlongi, polstrowana garnitura, spihele, łoža, z a bjez matracow, stoły k leženju, lenješki, winowy khamor, Grudowe khachle, 3 płomj. płunowe warjaki z pjecu k pječenju, waštot (Hobelbank), cynkowana wanja za dźěći, ak. cytera, elektr. swětłowa kupjel, wjele rózkow a rohiznow, porcelinowe figury, stojaki za khwěški, mos. čajowy kotołk atd. wšitko trjebane. Dale nowe gramafony, mužace a žonjace časniki.

Wobkładanje hodźinu do přesadźowanja.

Oskar Kirchhübel,
zjawnje přistajeny a zapřisahany přesdźowaŕ.

Džak

Z přičinu 50lětnych posmjertninow našeho nana a dźěda

Jana Arnošta Smolerja

su zastupjerjo Maćicy Serbskeje w přitomnosći zastupjerjow Domowiny a studowaceje młodźiny drohotny wěnc ze seklu a wěnowanjom na jeho row swjatočnje położili. Za tole nadobne počesćowanje a připóznaće jeho skutkowanja za zakhowanje Serbstwa prajitej

najwutrobniši džak!

Smolerjec a Cyžec swójba w Budyšinje

Přiłoha k čisłu 141

SERBSKE NOWINY

Sriedu 20. junija 1934

Kětan ma zaso — dźěło!

Směšny són bu woprawdźitosć: Kětan leżeše na lěnjej koži, měješe khwile a paseše lěnjeho. Ow, słódkosć tuteho prózdneho časa bě sebi něhdy cyle hinak předstajił, před dźasać lětami, jako z blida swojeho nana jěd'eše a tute zbožo tehdy ani njezačuwaše. Nětko je tuto po prózdnym khodźenju přikaznja wosuda. Nětko je tuta słódkosć ničočinjenja poklečo. Nětko sonješe w nocy wo Božim khlěbje, a rano běštej rucy tola prózdnjej, jstwa zymna a nuza hladaše njesmilnje z kućika.

Dźěło! Kětan měješe tež něhdy dźěło. Štyri dołhe léta. W żelezolijeńni. Přecy zaso wudyri strajk, wšitcy so přizamknychu. Sylna ruka dźěłaćerja zastaji wšitke kolesa mašinow — stejachu kaž morwe. Haj kolesa so wjacy njewjeřćachu. Dźěłaćerjo dóstachu podpjeru. Měsačnje dołho hižo. Twornja hinješe. Skazanki njedóńdźechu, a jeli to dale tak póńdże, njezeńdże so wobsedźerjej kuska hinak hač dźěłaćerjej. Tajki wosud hodźi so jenož po słowje rozeznawać: zwrěšćił! Pola tamnych pak: bjezdźěłosć! — By to tola prjedy wopomnił, hdyž sylna ruka hišće mašiny wodźeše . . . .

Tola, Kětan njeměješe dźěła. dyrbješe swjećić, po prózdnym khodźić. Měsacy dołho hižo! Ći, kiž směchu hišće kóžde ranje jěć na dźěło, njedowidźa swoje wulke zbožo. Hdy by tola mohł hišće raz posnědać khwatnje, spěšnje překročić dróhu, na elektrisku stupić a do twornje jěć, z tymi druhimi tak mnohimi . . . .

Wo tym wšěm zbožownje sonješe Kětan poslednju nóc. Jako rano wotući zasłyša sirenu. — Kajki hłós! Stany hnydom z łoža zwobleka so, tak njemérnje, tak spěšnje, jako by čakała mašina na sylnu ruku, jako by dostać dyrbjał piatk zaso mzdu, jako by so ničo njepřeměniło: Dźěło — dźěło! —

Potajkim běžeše wbohi přez dróhu, w rucy kusk twjerdeje skóćički khlěba. Stupi na elektrisku, tam zetyka so z prjedawšim towaršom.

„Hdźe chceš Kětanje?" „Njewěm. Sym kaž zamyleny. Chcych jenož hišće raz tak činić kaž prjedy. Chcych khwatać so prócować ze zamysłom. Maš pjenjezy? Potom zapłać za mnje! Słyšiš? Človječe, sy tola bohaty a zbožowny!"

Tamny zapłaći, ale Kětan njerěčeše wjacy ani słowčka. Wšitko zasy widźeše kaž něhdy, hdyž kóždźički dźeń jěd'eše samsnu čaru. Stomy, khěže a wukładne wokna, wšitko spěchaše nimo jěd'aceho čaha . . . .

„Hdźe dha chceš wustupić Kětanje?" „Wustupić? Haj, z tobu myslu. Pola twornje tam, kaž ty!"

Wobaj wustupištaj. Druzy tež. Wšitcy khwatchu k wrotam twornje. Tam čakachu mašiny a hamory a dźěłanski grat a . . . .

„Njemóžeš tola zastupić, Kětanje?" „To wěm, myslu pak, zo dyrbiu tohodla z hłowu přez murju. To wjacy njerozumi — přecy prózdnej rucy, přecy strachočiwy nervozny!" Ničo so njepřeměni, běštaj při zakhodze, na mjezy. Tamny překroči wrota, strowješe lubje towaršow, zhubi so za rózkom. Kětan pak so dźeržeše żeleznych wrotow, kaž zajaty, a jeho woči žedźeštej za tamnymi, kiž smědźachu hišće być wjeseli a snadź nejwědźachu kak su swobodni a nic potłóčowani kaž wotročcy prózdnistwa, khłostańcy bjezdźěłosće.

Kětanej šumješee we wušomaj. Nadobo pytny ruku na swojim ramjenju: direketor! Błědy a storhany wón bě. „Njedźěłašće Wy před lětami we tworni?" Kětan kiwny. „Hladajće, też ja běch bjez dźěła, ale tydźeń hižo zaso činju službu. Pójće, dźe zaso z nami horu horje, pomału, cyle pomału!" — „Ja dyrbju přińć?" — „Haj widźu na Was, zo hinješe, dokelž žadaće za dźěłom, a tuto so Wam njeposkići. A tajkich runje trjebamy. Potajkim pójće, započnejmy tak rjec zhromadnje!"

A Kětan dźěše třepotajo a khahłajo. A sireny wujachu, — kajki hłós! Je mnoho Kětanow. Milijony hišće tajkich je. Hdyž pak sćerpnje znjesu swoju ćežu, budže jich próca krónowana. Hdyž žadaju za skutkom, budża wusłyšeni! B. W.

Starc

Hdyž běch młody,
Twarjach hrody,
Ale ach, do powětra;
Nětk sym stary,
A do pary
So mi wšitke rozpušća.

Něhdy mózach
Spać na rózach
Haj, to běchu rjane dny;
Nětko khudy
Sedźeć tudy
Za kachlemi na ławcy.

Něhdy pomhach
Nanej domach
Maćercy a sotřičkam;
Nětk su wšitcy
Na prawicy
Božej. Rad bych też był tam.

Něhdy paćeř
Nan a maćeř
Z nami wječor spěwaštaj;
Nětk bjez njeju
Spěwam jeju
Próstwu sam wo Boži raj.

Jan Kapleŕ.

Kćenje wijawy

Rjane běle kćenje wijawy, cunje a luboznje tworjene kaž kelušk z porclina, nad plotom wisaše. Běše jara hordže, hdyž so takle we wětřiku znošowaše. Njeběše pak wjele za tym a znutřka bě khětro hole a ničo we nim, potajkim prózdny kelušk.

Njedaloko wijawy na rózowym pjeńku čerwjena polna róża dosćeše, a kaž wosud chce, so róża do wijawy zalubuje ji najslódšu wóń cyleje swojeje lubosće sćeleše. Ale wijawa ji žaneje wónje wróćo njesćeleše; dokelž žaneje njeměješe. Róża ze samej lubosću přeco krasnišo wonješe a rozwi so wijawje k spodobanju w cyłej swojej pyše. Ale wijawa so scyła wo to njestaraše. A jako jónu wulki módrozeleny bruk, něšto podobne kaž hnójny bruk, nimo přiběža a chcyše pola njeje bydlić, so wona do jeho šěsć nohow zalubowa, wona so za nim prašejo ze jeho žonu sta, hačrunjež běštaj wonaj woprawdźe při wšem njeruny por. Hdyž róża to wuhlada, so wona jara rudźeše, spali so z njezbožownej lubosću sama w sebi, powěšeše hłójčku a wumrě.

Při wšěm pak mjez wijawu a jeje mužom, hnójnym brukom, k najlěpšemu njesteješe. Wón drje khwilu pola njeje přebywajo w jeje rjanych běłych komorkach bydleše. Potom pak so jemu wostudźi, so stajnje wosebnje zadźeržeć, poda so na pućowanje a wuwosta druhdy cyle poł dnja. A přińdźe-li potom domoj, běše sprócny, wonješe za hnojom a njepřestawajcy spaše abo zadźeržeše so njepřistojnje a njećesanje. Wijawa „phi" rjekny a prócowaše so jeho połěpšić. „Sy pola mje w lěpšim towarstwje", wona rjekny. „Njejsym někajka bimbawka abo konjace kopyto. Pomysl sebi, róża je mje lubowała a je wumrjela mojedla." — „Rjenje hłupa," hnójny bruk rjekny, „twojedla njebych hišće żenje wumrěł." A wón so hišće wjele njepřistojnišo zadźeržeše hač dotal a skřiwdźeše hordu wijawu, hdźež jenož móżeše. Wijawa pak sebi nětko jenož hišće na różu mysleše a na cunju wóń, kotruž bě ji róża słała, a zo je tak rjane stworjenje wumrěło jeje dla. A wona so nětko za różu tak žedźeše, zo naposledk skhori ze žadosću a potom też zawjadnywši wumrě.

„Bohudźak", hnójny bruk rjekny, hdyž běše tak daloko. „To běše nětko jónu njerune mandźelstwo, do kotrehož běch so tu zabludźił. Něchtó, štóž je tak solidny a sylny kaž my smy, njedyrbjał so ze tak ćućiwym, ćumpawym ludom docyła zaběrać."

Na t owón wotleco so z hnójnej bručicu zmandźeli. A wonaj buštaj jara zbožownaj a měještaj mnoho dźěći, wšitko módrozelene, šěsćnóžkate, za hnojom wonjace hnójne bručki. A hdyž so nan wšěch tutych dźěći hdys a hdys hišće jónu na wijawu dopomni, potom wón rjekny: „Phi a hańba! Kak hłupe wěcy mózeš tola we swojej mlodości zworać."

jkc.

Twjerda hłowa

(Směšk.)

W Błótecach je jutře awkcijón!" powědaja sebi ludźo ducy wote mše. „Bur Tulak je sebi z picom dźiła napraskał, a nětk chcedźa jemu kubło a wšón grat předać." — „Hm, štó by tam přeco doskočił!" mysli Khójnjanski Zadźerak; „móžu snadź něšto prawje tunjo kupić. Sym słyšał, zo ma Tulak rjane kamjeńtne kortko do hródže; to by so mi runje trjebiło — ale škoda, zo nimam khwile tam doběžeć!"

Na dobre zboże trjechi swojeho wuja Paškoru. „Kmótře!" rjekny jemu, „jutře je w Błótecach awkcijón: bych tam rady sam doskočił, ale nimam khwile. Budź tola tak dobry a sadźej trochu za mnje na kamjeńtne kortko do hródže. trjebam je do hospodarstwa."

„Aj, rady lubje!" wotmołwi Paškora; „spušćej so na mnje!" — Dom přińdźeši sebi Paškora to hišće raz rozmysli. „I hłuposće!" rjekny při sebi; „dyrbju dha tam sam łazyć?" — Dóńdźe k susodej, kotremuž běchu jeho njekřesćanskeje lubosće dla „Tórka" narjekli. „Kmótře susodźe!" dźeše Paškora, „zawšše pak jutře na awkcijón póńdżeš! Sadźej tola trochu khrobłišo na kamjeńtne kortko do hródže: mój dobry znatv by je rad wzał!"

„Aj, čehodla nic?" wotmołwi Tórka.

„Tak směm so na tebje spušćeć?" wopraša so hišće Paškora.

„I, to njeměj stracha; wo to chcu so postarać!" dźeše Tórka. —

Druhi dźeń rano je so Zadźerak dopomnił, zo ma tola khwile, duž dźe sam na awkcijón. Přińdże do Błótec: wjele ludźi je so tu nanahło, tola Paškora njeje mjez nimi. „Hlej, hlej, I to je mi strowy wuj, tón Paškora!" mysli Zadźerak. „Je tola derje, zo sym tu sam dóšoł; na dobrych so spušćeć, njeje wšak pěknje: lubja a lubja, a potom tola njećinja!"

Přesadźowanje so započina. Ludźo mało kupuja.

„Kamjeńtne kortko!" woła na dobo přesadźowař.

Zadźerak sadźa — Tórka też . . . .

„Oho! ty drje chceš mje wotćišćeć — nó, to so ći radźić njesměł" mysli Zadźerak a sadźa dale — Tórka jeho ćeri: hižo staj we wosmym toleriu.

„Ty šamały pjerachoł mje njedyrbiš zahnać!" bórći Zadźerak a sadźi. „Dźewjeć!"

„Dźesać!" na to Tórka, myslo: „Wšako sam plaćić njetrjebam!"

„Jědnaće!" zlobi so Zadźerak ze zubami křipjo. „Dwanaće!" zaso Tórka.

Ludźo so jimaj směja — ale podarmo! Zazłobjenaj ćěritaj so dale: Třinaće! — Styrnaće! — Pjatnaće! — Šěsnaće!

„Nó, čakaj! tebi chcu naparać, zo změješ drapanja, kaž poskor w błóće!" syči Zadźerak a sadźi: „Dwaceći!"

„Jedyn a dwaceći!" přeplapny sebi Tórka.

„Měj je!" wošcerja so Zadźerak.

„Jedyn a dwaceći!" woła předawař; „přeni — druhi — třeći raz!" Hamor klepnje a kortko je Tórkowe. —

„Hłupy človječe!" powjedaja ludźo, „kak jeno móžeš takle bjez rozoma sadźeć: kortko je lědma poł toleria winojte!"

„Hihihi! to je jemu runje strowo! Hihihi!" směje so Zadźerak a wostajiwši wšeho domoj dźe.

Na druhi dźeń přiće že so Paškorec kmótr z kortkom k Zadźerakej. Zadźerak steješe runje na dworje.

„Widźiš, luby wujo! sym so derje za tebje postarał!" dźeše Paškora smějicy.

„Što? ty dźe nejsy do Błótec přišoł!" wotmołwi Zadźerak so dźiwajo.

„Ja wšak njemějach khwile — tola mój susod je za tebje sadźał!"

Zadźerak rozdaji hubu; słowo so jemu w šiji zastaji. Na dobo hrabny wuja a kortko a šmórny wobeju z wrotami na puć. Paškorec wuj drje zaso stany, tola kortko wosta rozbite ležo, dóniž je něchtó do boka njewali.

A jedyn a dwaceći toleř? Hml Zadźerak drje je njechaše płaćić, tola hdyž bě pólcaj pola ruch pobył, je rady zapłaći.

W. B.

Serbinec Jakub pyta žonu

Serbinec Jakub, bohaty bur, běše skromnje žiwy. Njekhodźeše do korčmy, na reje, na bjesady. Běše spokojom, kaž běše jeho mać žiwa a na kuble hospodarješe. Dleje lětka nětko hižo leżeše na fararjec latku. Z toho časa činješe Hańża Pjechec hospozu. Wšitko swědomiče a swěrnje dopjelni. Nochcyše być khwalena, wšo wobstara z wěstej z nutřkownej spokojnosću a radosću, jako by kubło jej słušało. Po powazy běše ćicha, w radości a zrudobje. Njepytny ju, a tola tu bě, běše-li jeje pomoc třebna, we hródźi, na dworje, na polu abo domje. Jakubej so dźiwnje njezdaše, zo běše tak dźělawa. Měwaše to za winowatość. A hdyž takle jónu za hospozu hladaše, jako korb slanja přez dwór njeseše, nadobo zpózna, zo žona do domu słuša.

W duchu widźeše wjesne rjanolinki. To běše rjana swětłowłosata, Hilža z luboznym wobličom a z błyšćatymaj módrymaj wóčkomaj. Cyle jasnje widźeše jeje postawu, jeje lubozne a mile wobličo. Kročeše z dwora, na wjesny puć.

Steješe před statokom, kiž Hilžinemu nanej słušeše. Hladaše do dwora. Hilža tam stejo na dźowku swarješe. Wo čo so po prawom jednaše, njemóžeše zrozumić. Tajku ju hišće njeběše widźał a słyšał. To jeho jara boleše. A byrnjež Hilžinej wóćcy njewidźał, móžeše sebi tola předstajić, kak je so błyšćaca módra barba do čorneje přeměnila. Zawróći so. Spózna, zo Hilža njemóže być žona w jeho domje.

Serbinec Jakubej pak so dźiwnje zeńdże. Při dźele drje njeměwaše khwile, na to myslić, ale wječor při jědźi přińdźechu jemu přeco wjesne holcy do mysli. Něhdźe za tydźeń dźěše na reje. Přeni raz po maćernej smjerći. Hospoza Hańża běše so jara dźiwajo za nim hladała, raznje so wobroći a dźěše zaso dźěłać. Za nju njeběše swjateho dnja, namaka přeco něšto šić abo płatać.

Na rejwańskej lubi bu Serbinec Jakub z wjesołym holkom powitany. A kóždy chcyše z nim jenasadować. Prašachu so: Čohodla je tak dołho na reju njeprišoł, hdyž je tola hižo dleši čas wotžarował? Rjanolinki su so hižom dawno za nim prašale. Hólcy jemu wjesele připiwachu, holcy so na njeho luboznje smějkotachu. Mlónkec Marja a Běrkec Lejna, jenaj rjeńša a bohatša druheje. Też Hilža tam bě. Jeje hłós klinčeše nježnje a mjeehcy, docyła hinak hač nje-

dawno na dworje. Tež služowne tu běchu, smějachu so, běchu wjesele a ruče so wjeťćachu při rjanej rejcy. Nětko hakle Serbinec Jakubej napadže, zo jeho hospoza Hańža hišće ženje njeběše na reje šła. Jenož na rejcy při žnjowym swjedženju so wobdźěli. A běše rozwólna a wjesoła a požadana rejwarka była. Na to wšitko dyrbješe myslić, jako z Lejnu rejwaše a jenož njerad na jeje prašenja wotmołwješe. A Hańža! Njebě wjacy wjesoły. Hołk w žurli jeho myleše. Zaplači a dźěše domoj.

Wot tuteho wječora hladaše na Hańžu z hinajšimaj wočomaj. Widźeše, kak dźěłaše, kak wšitko nawjedowaše, jako by było jeje wobsedźeństwo. Čuješe, zo to činješe z lubosće. Pokhwali ju jeje dźěławosće dla. Pytny, kak so Hańža wjesele začeřwjeni a kak so jeje wóčcy z radosću błyšćeštej. Nětko wědźeše, zo njetrjeba žonu za sebje pytać.

Hdže bydli kn'ez kanalowy admiral "I-h ze Stró'e?

Ludžo, lubi, prajće mi, hdže je tón muž zwostał z tym wulkim čornym cylandarjom, debjenym předku ze złotej kótwicu, z hrudźu połnych klimpotatych znamješkow, we swojim čornym šwenkaru, smužkatych kholowach a gamašach, kaž je jónu kołojězdni nošachu; mějo stajnje wulku rólu kanalskich projektow pod pažu. Wón chcyše tola přez cyłu Łužicu kanala twarić, haj samo wot Budyskeho Božeho sedleška do Barlina, wot wuhlowych jamow delnich Serbow hač k Łobju, zo bychmy měli zwisk z morjom a što wšo hišće druhe! Rady khodžachmy na jeho rozjasnjace přednoški, wosebje, hdyž měješe zaso nowe namjety, nowe wunamakańki: kaž njeskónčny rěbl, samojědźacy kofr, kiž so hnydom jako łožo wužiwać hodźeše, wumělski twar Šprewjineho čołma atd. abo hdyž přednošowaše wo lěpšinach wšeteho paragrafa, kiž so temu zpožča, kiž je přemnoho darow myslenja na jedyn raz sobu dostał!

Hdže wón jenož je, tón knjez Wirth?

Tutón wulki muž je so něhdže zhubił? Wěčna škoda, hdyž smy nětko při rumowanju w Serbskim Domje cyle wulku spodźiwnosć namakali! Naš nowinarski doktor sebi hižo hłowu łama, do kotreje časneje doby monstrum słuša, kiž je podobne na jězdne kolo a też zaso nic. Třirózk deskow je kruče hromadźe zešrubowany, kaž k sedźenju maš desku priklepanu. Na delnim wukóncu tutych deskow maš kóždy raz zaso ze železom wobite kolesko a tute je zaso z někajkim spodźiwnym rjećazom zjednoćene, do kotrehož zuby přimaju. Cyła wěc ma masivne železne wodźidło a k stronje žerdź, jeli zo při jězdženju padnješ, kolo same wot so steji. Jara derje to, myslene, wot knjeza wunamakarja. Ženje njemóžeš do niezboža přińć, hdyž raz wotkapnješ. Smy pospytali, z tutej techniskej zaňdźenosću jězdźić. Najprjedy wšak njeńdźeše, ale potom so tola jenemu zešlachći, zo horka sedźo wosta a w poće swojeho wobliča ridrowaše po dworje Serbskeho domu a to činješe tajku haru, zo bě tu hnydom na sto přihladowarjow přikhwatało, sebi brjuch ze smjeććom dźerżeše — ale, ale štó bě mudriši, lud abo wunamakař a znate tola je, štóž posledni so směje, najlěpje so směje?

Hišće stoji tute drjewjane njekoło w dworje našeho Serbskeho Domu a štóž Serbske Nowiny čita, smě sebi je darmo wobhladać, kóždy druhi płaći něšto!

Štóž chce z nim jězbu do hór abo hole pospytać, to też smě!

Pomhajće pak nam za to wuslědźić bydło knjeza Wirtha-Stróžanskeho! Wěšće je wulki wunamakař něhdže hišće živy abo soni z čicha wo nowych projektach a wunamakanjach! Rad chcemy jemu jeho wobsedźeńskstow zaso dać! Mamy z cyle wěsteho žórła, zo tuto koło jemu słuša, dokelž što hewak by dokonał tajkeho wumělstwa hač wón — admiral a wunamakař a twarc Šprewinych kanalow **Pawoł Wirth!**

Wohnjowobornistwo

8. zhromadne zwučowanje Budyskeje dobrowólneje wohnjoweje wobory. Tuto zwučowanje wotmě so ze wšěmi štyrimi kompanijemi w Huzańskich kasarnach. Po hodźinskim zwučowanju podachu so wobornicy do Albertskeje zahrody na zahrodny koncert a wuživachu towařnosć ze swojimi přiwuznymi. Kapała pod wjednistwom kapalneho mištra Böhma hudźeše wjele nowych pokhodow. Kaž kóžde lěto, tak so też tón króć po konceŕe towařsojo wuznamjenichu. Też nowi towařsojo so swjatočnje přijimachu. Wósom jubilarow so na to počesći. Knjez wopalny direktor Görling poreča k zhromadźenym někotre přečelne słowa a jubilaram zbožo přeješe. Też komandant Eckhardt poreča k wuznamjenym počesćace słowa. K swjatočnosći přizamknychu so reje. Přichodne zwučowanje budźe štwórtk 7. julija.

Přilopk

*** Kokoš jako koča mać.** Na jenym dworje we Wulkim Hartmannsdorfje w Sakskej wulahny před krótkim časom kóčka dwě młodej. Jena kokoš so wo nje starašeše, ó sydny so za njeju a wza jeju pod swoje křidła. Kačej maćeri činješe ruma, hdyž chcyše młodeju picować. Hewak pak khowaštaj so młodej pod křidłomaj kokoše. Mjez tym sedźi koča mać pódla kokoše a liza jej křidła z dźakownosće za starosć a wobhladanje, kotrehož so młodej kóčzy zwjeselitej. Wěšće žadny pad znjesliwosće mjez kokošu a kóčku.

*** Hobrski lěsny woheń w Smolinach.** Wulki lěsny woheń w Heimburgskim hajniskim wokrjesu w Smolinach (Harz) cychnuje. 600 kórcow jehlinoweho lěsa so z płomjenjom pali. Wětr woheń z wulkej spěšnosću přez jědlowu huščinu honi. Woheń je so też hižo wysokich šmrěkow popadnył. Z nimoměry wulkej horcotu a njedosahanjom pitneje wody hašerjo jara čerpja. Wjesnjenjo, wohnjowe wobory, sanitetne kolonny a SA-mužstwo z cyłeje wokolnosće so hižo ze wšěmi mocami prócuja, woheń zamjezować. Techniska muzowa pomoc, dźělowa słužba a sportske šule so z automobilemi k wohnišću woža. Wobzamkło je so, wokoło wobnja lěs dźesać metrow šěroko spušćeć. Hdyž so woheń přez lěs honi, je lěsna zemja čorna a žahła. Wóčko wobraz zaničenja widźi. Z čim je so woheń zawinował, njeje hišće zwěsćene.

*** Mróz w delnjej Ślezyskej.** Kaž na mnohich městnach we Łužicy, je też we wokolnosći Sprottawy w Ślezyskej w nocy k soboće mróz padnył. Z městnami je běrnjace zelo zmjerzło. — Też w stronach wokoło Bolesławja (Bunzlawy) su w nocy k soboće mróz měli. Górkam, bunam, solotwje atd. je wón wjele ześkodźił. Kaž so z Wódrineho Dola powě, je mróz w dalokich stronach zelo zažnych běrnow zwožahał. Boja so, zo je też kčějaca pšenca čerpiła.

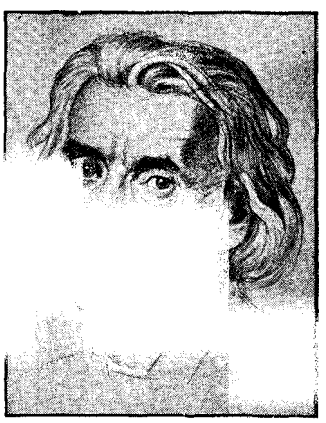

Před 50 lětami wumrě Ludwig Richter.

19. junija dopjelni so 50 lět, zo wulki molerŕ Ludwig Richter wumrě. W našim času so skutkowanje tutoho wumělca zaso prawje pohódnosća. Richterowe wobrazy dychaju wšitke nabožny duch a zapřimnu hłuboko člowjeska dušu.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Der Mühlenbesitzer Johann Patock in Milkwitz hat um Genehmigung zum Ersatz der beiden Wasserräder seiner Mühle in Milkwitz durch eine Bankturbine mit 100 sec.-l. Höchstwasserverbrauch sowie zur Erneuerung und Tieferlegung des Zulaufgerinnes vor der Turbine nachgesucht.

Dieser Antrag wird nach § 17 der Gewerbeordnung mit der Aufforderung bekannt gemacht, etwaige Einwendungen gegen die begehrte Wasserbenutzung binnen 2 Wochen vom Tage des Erscheinens dieser Bekanntmachung bei der unterzeichneten Amtshauptmannschaft, wo auch die Pläne zur Einsicht ausliegen, anzubringen.

Beteiligte, die sich in dieser Frist nicht melden, verlieren das Recht zum Widerspruche gegen die von der Behörde vorzunehmende Regelung.

Bautzen, am 19. Juni 1934.

Die Amtshauptmannschaft.

*

Die städtischen Kollegien haben die **Einziehung** des an der Hummel im Ortsteil Seidau entlang der Flurstücke Nr. 455, 457, 460 und 461 führenden öffentlichen **Fuß- und Wirtschaftsweges beschlossen.**

Widersprüche gegen diese Einziehung sind binnen **drei Wochen,** vom Erscheinen dieser Bekanntmachung an gerechnet, schriftlich oder zu Protokoll in der Kanzlei unseres Tiefbauamtes, Kornmarkt 3, I, Zimmer 12, anzubringen.

Bautzen, am 18. Juni 1934.

Der Stadtrat, Tiefbauamt.

*

III. Spreeunterhaltungsgenossenschaft Baruth i. Sa.

Dienstag, den 26. Juni 1934, nachm. 5 Uhr, findet im Gasthof zur Sonne, Baruth. i. Sa., eine

Genossenschaftsversammlung

statt, zu welcher die Mitglieder hierdurch eingeladen werden. — Tagesordnung: 1. Vorlegung der Jahresrechnung 1933. 2. Richtigsprechung der Jahresrechnung und Entlastung des Vorstandes und des Schatzmeisters. 3. Wahl von zwei Rechnungsprüfern. 4. Berichterstattung über den Stand der Regulierungsarbeiten. 5. Eingänge und Verschiedenes.

Baruth i. Sa., den 18. Juni 1934.

Der Vorstand. F. A. Nicke, Vorsitender.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Wegen der außergewöhnlichen Trockenheit wird unter Hinweis auf die Bekanntmachung der Amtshauptmannschaft vom 16. Juli 1928 über **Feueranzünden und Rauchen im Walde** (Zuwiderhandlungen nach § 368 Ziffer 6 des Reichsstrafgesetzbuches und § 31 des Forst- und Feldstrafgesetzbuches) erneut bekannt gemacht, daß zur Verhütung von Waldbränden in den Wäldern des Bezirks und auf den durch die führenden Wegen das **Tabakrauchen** in den Sommermonaten ausdrücklich **verboten** ist und bestraft wird (ausgenommen ist das Tabakrauchen in gut abgeschlossenen Tabakpfeifen).

Kamenz, am 15. Juni 1934.

Die Amtshauptmannschaft.

Hospodarski rozhlad

Srjedu, 20. junija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,508	100 pólsk. złotych	47,30
1 jendźelski punt	12,645	100 českosł. krónow	10,44
100 šwajc. frankow	81,45	100 franc. frankow	16,50

Barlinska burza měješe wutoru khětro žiwe wiki. Kurzy akcijow zwjetša wšitko derje postupowachu. Wiki rentowych lisćinow pak wostachu jara měrne.

Barlińske žitne wulkowiki běchu po zańdźenych žiwišich dnjach zaso měrnišo. Žita so poměrnje malo poskićeše. Pšenca so trochu lěpje kupowaše. Rožka doćpě lěpše płaćizny. Muka so poměrnje derje předawaše. Wowsa njeposkićeše so wjacy hač poslednje dny, kupcy su też z nim zastarani a njepłaćachu wyšše płaćizny, kiž so žadachu. Ječnjenjowe wiki wostachu krute a dobre.

Wčera płaćeše w Barlinje centnar

pšenicy: 9,50—9,75 hr., rožki: 8—8,25 hr., ječmjenja, nalětnjeho 8,80—10,30 hr., wowsa: 10,30—10,80 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg
Płaćizny po złotej hriwnje.

	19. 6	18. 6.
Pšenca	—	—
rožka	—	—
ječmjeń, nal.	192-206	187-201
ječmjeń wows	—	—
kukurica	206-216	201-211
pšeńc. muka	27,25	27,25
žrana muka	23,40	23,40
pš. wotruby	12,75	12,50
žrane „	13,00	12,60
raps	—	—
hróch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0
lane symjo	—	—
pjeluški	10,5-11,2	10,0-11,0

	19 6	18. 6
buny	9,50-10,2	9,50-10,2
woka	3,50-9,00	8,00-9,00
módre lupiny	7,25-7,75	7,00-7,50
žołte lupiny	9,50-10,5	9,50-10,5
zeradella	7,75-8,75	7,75-8,75
raps, wosušk	—	—
lany wosušk	6,90	6,65
such. truhanč.	—	—
běrnj. kruški	8,00	7,70
syno, 50 kg	3,50-3,90	
žrana słoma	0,75-0,90	
pšeńč. „	0,70 0,80	
wowsna „	0,90-1,00	
ječna „	0,90-1,00	

Płaćizna za pšency za wupłodźenja 190 193 195
Płaćizna za rožki za wupłodźenja 160 163 165

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

19. junija 1934 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a wuznamjenjenja:

Woły: 217

Połnomjasne, wukormjene, najwietšeje rěznje hódnosće hač do 6 lět	— —
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	30-32
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	25—28
Mjenje picowane wšěch starobow	21—24

Byki: 531.

Połnomjasne, wurošcene, najwietšeje rěznje hódnosće	23
Połnomjasne, młódše	27—28
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	22—25
Špatne	19—21

Jałowicy a kruwy: 629.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwietšeje rěznje hódnosće	—
Połnomjasne, wukormjene jałowicy najwietšeje rěznje hódnosće hač do 7 lět	19—23
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałowicy	14—17
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałowicy	9—13
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 2444.

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	38—43
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	32—37
Špatne (3.)	24—30

Wowcy: 5026.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	27—
Starše wukormjene (2.)	26—29
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	14—23

Swinje: 16475.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženc., hač do 1½ lět stare	39 41
Wukormjene	39 40
Mjasne	36 38
Špatne	33—35
Rancy a kundrosy	39—41

Zamołwity za spisańcelski wobrah: A. Duěman, za nawěstki dr. J. Cyž, wobaj w Budyšinje. D. A. V. 1934: 2022.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišć Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam ćělneho znjezboženja z 1000 hr. – hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běduy. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom (jutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 142 — Budyšin — Štwórtk 21. junija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Němsko-italske zhromadne dźěło jako rukowanje za měr

Francowski pósłanc w Romje de Chambrun so wutoru z italskim statnym podsekretarom Suvichom dźěje ros rěčowaše. Romski rozprawjeŕ Pariškich nowin „Matin" k temu rozprawja, zo je Suvich pósłańcej ważnosć Mussolinioweho zetkanja z Hitlerom rozłožił a zo so na žanej stronje njejsu positivne winowatosće přewzałe. Italski statny podsekretar pósłańca powuči, zo staj wjednikaj wosebje wo njewotwisnosći Awstriskeje, wo prašenju wotbrónjenja a wo Zwjazku ludow rěčałoj. Wón wosebje na to pokaza, zo je **němsko-italske zhromadne dźěło z rukowanjom za měr** a to ćim bóle, dokelž je so Italska jako jenički narod mjez zwjazk. k Němskej dźeržała. Rozprawjeŕ doda, **zo chce so Mussolini w najbližšim času z Dollfussom zetkać** a to najskerje w Riccione.

Pólski přednošk w Barlinje

Na nastork němskeho towarstwa za studowanje ranjše Europy přednošowaše Waršawski university ny profesor dr. Zielinski wutoru wječor w Barlinskej universiće. Prof. dr. Zielinski, předsyda pólskeho zjednoćeństwa intelektualnych, w swojim času němskeho ministra dra. Goebbelsa na přednošk we Waršawje přeprosy. Mjez přitomnymi posłucharjemi běše wjele stow zastupjerjow duchowneho a politiskeho žiwjenja. Němskeho ministra dra. Goebbelsa, kiž njemóžeše přitomny być, ministerialny rada Hanka zastupowaše. Prof. dr. Zielinski rěčeše wo pólskim burje w duchownych stawiznach a pěsnjerstwje Pólskeje a namaka sylne připóznaće. Němski minister dr. Goebbels je prof. Zielinskeho srjedu dopołdnja přijał.

Pólne Bože służby 2. augusta

Němski kancler je postajił, zo maju so na dnju 20-lětneho nawróta započatka swětoweje wójny we wšěch garnizonach woborneje mocy 2. augusta 1934 w kasarnach abo na zjawnych naměstach pólne Bože służby pod wjednistwom woborneje mocy wotměć. Němski woborny minister je wobornej mocy trěbne pokiwy podał. Přeje so, zo by so wobydlerstwo na pólnych Božich służbach najsylniše wobdźěliło.

Natwar němskeje dźěłoweje fronty skónči so 1. oktobra

Wjednik organizacije hamta němskeje dźěłoweje fronty Selzner je na zjěździe hamtarjow dźěłoweje fronty w Barlinje wozjewił, zo je dźěłowa fronta sebi wotmyslila, zo hač do 1. oktobra t. l. dźěłowu frontu do blokow, blonkow, wotnožkow a župow zarjaduje. Potom dyrbi so žiwjenje na powolańskim polu započeć. Budże so na to dźěłać, zo by so aristokratija zamóžnosće (Leistungsaristokratie) wutworiła.

40-hodźinski tydźeń nje je wjacy trěbny

Němski financny a němski dźěłowy minister wozjewjataj: Jako Reinhardtowy programm do mocy stupi, mějachmy wjacy hač 5 milijionow njezaslužerjow. Z Reinhardtowym programom dyrbješe so po móžnosći wjele ludowych towarstwow zaso do dźěła stajić. Tehodła so němske knježerstwo rozsudźi, tydźeński dźěłarski čas w předewzaćach, kotrež z tuteho programma skazańki dostachu, na 40 hodźin wobmjezować.

Dobra połojca bjezdźěłosće je so mjez tym wotstroniła. W někotrych wotnožkach hospodarstwa je hižom njedostatk na wotrjadowych dźěłaćerjach. Tehodła njejsu postajenja wo 40-hodźinskim tydźenju wjacy trěbne w předewzaćach, kotrež so na naprawach k wobstaranju dźěła wobdźěleja. Postajenja su so tehodła hnydom zběhnyle, wšo jene, hač so dźěło hižom skaza.

Wuherska chce politiku měra

Wuherski ministerski president rěčeše srjedu we wuherskim hornim sejmje. Wón rjekny, zo so mjezynarodne politiske położenje pornjo lońšemu létu njeje přeměniło. Najwažniše prašenje wotbrónjenja a hospodarskeje krizy, narodnych mjeńšinow njejsu so rozrisałe. Wón rjekny, zo je husćišo wuzběhnył, zo ma Wuherska dospołnje měrne wotpohlady. **Bludnosć by była, štóž by chcył dotal njerozrisane prašenja z wójnu rozrisać.**

Wěste je, zo so Wuherska Malej entenće přećiwja, dokelž chce tuta Wuherski hospodarsky potłóčić, zo by so skóńčnje swojich politiskich žadanjow wostajila. Z teho pak wukhadźa, zo dyrbi Wuherska jenož politiku wjesć, z kotrejž so jeje njewotwisnosć zakhowa. Ministerski president Gömbös so přećuje so zepjerajo na Awstrisku, Němsku a też Italsku politiscy a hospodarscy Wuherski „z pasłow" wućahnyć.

Tu romske zrěčenja kročel doprědka woznamjenjeja. Też zetkanje w Bjenadkach ma wón za jara ważne. Po zdaću wobsteji zwólniwosć k dojednanju wo awstriskim prašenju.

W Rumunskej so rěči, zo chce Wuherska reviziju a z tym wójnu. Za Wuherski pak revizija měr woznamjenja a nic wójnu. Hdyž so Barlin a Rom dojednataj, změruje so europska politika. Gömbös ma přećelstwo Němskeje z Italskej za hospodarscy ważne. Tajka wurunaca politika by też za Awstrisku ważna była, dokelž połnu njewotwisnosć Awstriskeje přinjese.

Gömbösowe pućowanje do Barlina a Roma je so dla politiki přećelstwa stało. Wón pak chce też w Parizu a Londonje přećelow za Wuherski pytać. Gömbös skónči zwonkowno-politiski dźěł swojeje rěče ze slowami, zo Europa přez wulku moralisku a materialnu krizu kroči. Gömbös čini sebi starosće, zo so europska kultura jeneho dnja zwjeze, hdyž sebi njezrozumimy. Tehodła wón hišće raz wuzběhny, zo je měr za cyłu Europu cyle nuzny.

Parnik „Drježdźany" so wobškodźił

Parnik „Drježdźany", kiž ludźi organizacije „móc z radosće" na dowol wjezeše, je z północy Ltsire při norwegskim mórskim brjozy na mórske dno zajěł a so wobškodźił. Norwegski parnik „King Haakon" je wšitkich pućowacych na kraj dowjezł. Woni potajkim njejsu w straše. Łódźernja „Norddeutscher Lloyd" je parnik „Stuttgart" spěšnje wupósłała, zo by pućowacych domoj přiwjezł.

Parnik „Drježdźany" je wutoru wječor w 9 hodź. telegrafował, zo je so dźěl pućowacych do Stavangera a dźěl do Kopervika dowjezł. Po druhej powěsći je wobsadka „Drježdźany" wopuściła. Wšitke parniki blizko znjezboženeho parnika su přikaz dostałe, zo bychu jemu na pomoc khwatałe. Wječor 10,40 hodź. wozjewi telegrafist parnika „Drježdźan", zo wón a kapitan jako poslednjej łódź wopuščitaj a **zo je łódź blizko podnórjenju.**

Powěsće wo nowowólbach w Awstriskej

Po powěsći z Wina je awstriski wupósłanc w Romje dr. Rintellen awstriskemu knježerstwu wo zetkanju Mussolinija z Hitlerom w Bjenadkach nadrobnje rozprawjał. Wo wopřijeću tuteje rozprawy hamtska strona kruće mjelči. Tola so we Winje pozdaće zesylnja, zo je mysl nowowólbow na mocy přiběrała. Z nowowólbami dyrbi so wěrne mjenjenje luda zwěsćić.

Wězo dyrbi so zamołwjenje za tuto wudawanje tym přewostajić, kiž jo rozsěrjachu.

Dollfuß dyrbi do Pariza přijeć

Awstriski zwjazkowy kancler dr. Dollfuss je při swojim rozrěčowanju z francowskim zwonkownym ministrom Barthouom na Winskim dwórnišču tuteho přeprosył, zo by po puću z Bělohroda we Winje pozastał. Francowski zwonkowny minister Barthou pak je tuto přeprošenje wotpokazał, dokelž dyrbi po konferency w Bělohrodźe hnydom zaso do Pariza khwatać. Wón pak je awstriskemu zwjazkowemu kanclerej namjetował, zo by sam do Pariza přijeł, hdźež chce francowske knježerstwo jeho přećelnje přijeć.

Nowe njeměry w Francowskej

W Lyonje je wutoru tehorunja k ćežkim kommustiskim nasylnosćam dóšło. Po zdaću bolešewistiska centrala tajke njeměry organizuje. Wutoru wječor běše so 2000 kommunistow před dwórniščom zhromadźiło. Woni spytachu so k městnu zhromadźizmunistoju běchu pak derje organizowani. Woni samo swojich zranjenych z čežitymi autami wotwjezechu a z dwójnej mocu swój nadběh wospjetowachu, zo dyrbješe policija cofać.

Kommunistojo běchu na třěchi zalězli a mjetachu z blešemi, plestrnakami, starymi stólcami a też třěšnymi cyhelemi do policistow. Też wutrěle běchu słyšeć. Kommunistowe nawjedowaše měšćanosta wsy Vaulx, kotrehož čežko zranichu. Kommunistojo twarske rošty wottorhachu a z nich barrikady natwarichu. Žandarmojo na konjach barrikady pozdźišo rozbichu. W pózdnjej nocy hakle policija zamó, kommunistow rozehnać. Kelko zranjenych kommunistojo maju, njeje znate.

Z njeměrami w Toulouse je něhdźe za 100 000 frankow škody nastało. Při wojowanju je so 38 mobilgardistow, 10 policistow, 2 wohnjowaj wobornikaj a 50 demonstrantow zranilo. Mjez 250 zajatymi běchu mnozy kommunistiscy wukrajnicy, mjez nimi italscy antifašistojo, Spaničenjo a Litwjenjo.

Šef francowskeho generalneho staba w Londonje

Šef francowskeho generalneho staba general Weygand je srjedu připoldnju do Londona přijeł. Někotre jendźelske nowiny pisaju, zo je francowske knježerstwo nowy bjezstrachowy plan wudźěłało a jendźelskemu knježerstwu předpołožiło. Wšěšće też Weygandowy wopyt z tutym planom zwisuje.

Manevry na Dalokim ranju

Rusojo a Japancy wotměwaju při Mandźusko-ruskich mjezach wulke manevry. Rusojo zwučuja zwjetša z tankami a lětadłami, kaž też pola Wladiwostoka z wójnskimi łódźemi. Japancy zwučuja z lětadłami a w płunowym wojowanju.

W Mukdenje a Dairenje je so alarm dla nadpada z lětadłami wuwołał. Na wěste městna mjetaju zo rozbuchace bomby. Na hlownych drohach wobeju městow so sylny kur pušća, zo by so wobydlerstwu skutkowanje njepřećelskich bombow přewjedło. Japanske wyšnosće wozjewjeja, zo jich zwučowanja z ruskimi manevrami ničo zhromadneho nimaju, ale zo su so tute manevry hižom před dłěšim časom wobzamkłe.

Japanske knježerstwo je wulke kredity přizwoliło, kiž maju k wutworjenju tšoch twjerdźiznowych pasmow na kupje Formosy służić.

Do zwonkowneje Mongolskeje su posledne dny sylne wojerske wotdźělenja ze sowjetskeje Ruskeje přišłe. Do Urgi přiwjeze so 18 000 muži z takami, lětadłami a kanonami přećiwo lětadłam.

Žónske batailliony w Ruskej

Při wójnskim kommissariače sowjetskeje unije w Moskwje je so hamt k wojeńskemu wukubłanju proletariskeje žony wutworił. Tuto zastojnstwo dyrbi po poručności wójnskeho kommissariata wojeńske wukubłanje žony a žónske batailliony čerwjeneho wójska přewzać,kotrež dotal pod statnej kontrollu njestejachu. W bliščich dnjach so žónska jako referentka za žónske wojeństwo do čerwjeneho generalneho staba póscele. Žónske wuwučuja so nic jenož we wobkhadže z lohkimi třělnymi bróńjemi, ale też w posłužowanju čežkich mašinskich třělbow. Ma so wobkedźbować, zo su městnoscе kommunistiskeje strony wosebje na Dalokim rapju hižom nětko přikaz dostałe, zo bychu žónske batailliony organizowałe. Při wojerskej paradže w Chabarowsku móžachu hižom žónske batailliony w nowej uniformje wobkedźbować, kotraž je so wosebje za žónske wotdźělenje zhotowiła. Tam widźachu samo žónske batailliony we worclowych klobukach.

Ze Serbow

W Budyšinje, 21. junija 1934.

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 737, hygrometer +22, najwyšša temperatura wo dnjo +24. — Dženska rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer 02, najniša temperatura w nocy +12. — Wuhlady na přeměnjace wjedro. — Sylna niżina so nad połnocnej Europu k ranju hiba. Wona je ze městnami rjane njewjedrowe dešče přinjesła. W našich kónčinach, hdźež jenož ze swojimi kromami dosahaše, běše dešča dotal jara malo. Za niżinu duja nětko khłódne wětry z morja a přinjesu wložny powětr sobu. Wjedro je pola nas tehodla njewobstajne a khłódne. Z Atlantiskeho morja bliži pak so zaso wobsěrna wyšina, kotraž nam hórzy zaso słónčne wjedro přinjese. — Jutře pjatk słónčko 3,45 hodź. skhadža a so 8,17 hodź. khowa. Měsačk skhadža jutře popołdnju 2,58 hodź. a khowa so w nocy 12,05 hodź.

— **Wuhlady na wjedro za jutřiši pjatk: Hišće khłódne a wětrojte wjedro, tola so zaso wučełnje.**

Započatk lěča

Protyka nam praji, zo mamy dźensa najdlěši dźeń a najkrótšu nóc. To woznamjenja, zo je słónčko swój najwyšši dypk připoldnju docpělo a do hwězdneho znamjenja „raka" stupiło. My prajimy, zo so lěto započina. Lětsa wšak smy hižom wjele lěča poměli. Pražate słónco je hižom zahe naso hona wusušiło; dešćow běše tak jara mało, wosebje w meji, hdyž rostliny k swojemu rozwiću přiliwanja z mróčelow potrjebaju. Na dźensnišim khłódnym dnju nětko lěćo swoje knježeństwo nastupi. Bóh Knjez chcył nam tola hišće płódny čas wobradźić, z kotrymž mohło so nuzy na piey hišće někak wotpomhać, a zo bychu też lube běrny nam narosć mohłe. — Nětko so słónco na njebju zaso wobroći a dny počinaju hórzy zaso wotebjerać. Tola čopły lěčni čas nam hišće zwostanje.

*

— **Spomožeńska statistika města Budyšina za měsac meju 1934.** 1. Spomožeństwo. Wopytowarjow běše w radupodawarni za maćerje a zastararni čěšeńkow 171, w zastararni za małe dźěći 49, w radupodawarni za samodruhe žónske 27, w zastararni tuberkuloznych 112, w radupodawarni za běznych 11. Wudźěliło je so w zastararni čěšeńkow 261 puntow žiwidłow a 169 drasčičkow a šatkow; nimo teho so wupoži 29 sportskich wozow, 17 dźěćacych wozow, 14 dźěćacych korbow, 35 łóžkow. W zastararni tuberkuloznych wudźěli so 261 puntow cyroby, wupožči so 116 wěcow za wothładanje khorych, wukonješe so 125 přeswětlenjow a röntgenskich fotografijow. Z wobstatkow NS-ludoweho spomožerstwa wuda so 644 štuk drastow a wobuća 246 doroscenym a 127 dźěćcom. — 2. W hospodarskim zastaranju wuda so 2 693 pokrutow khlěba, 398 potuńšenjow mloka, 20 hódnostnych znamkow za swěcu, 1703 jedźnych znamkow, hromadze za 2802 hriwnow. Podpjerow w hotowych pjenjezach wupłaći so 8445 hriwnow socialnym rentnarjam, 9438 hriwnow małorentnarjam, 24 534 hriwnow při wosebitej potrjebnosći atd., 115 807 hriwnow dostawarjam spomožerskeje podpjery, 3 444 hriwnow dostawarjam jałmožiny, 2 454 hriwnow wočehnjerskich připomocow, hromadze 164 122 hriwnow.

Wy stari swěrni čitarjo

Serbskich Nowin, chcece nam nětko być njeswěrni, hdy dokónčimy započate dźěło
našeho wulkeho wótčinca
Jana Arnošta Smolerja
a zawjedźemy za cyle Serbstwo jenajke pismo, to pismo, na kotrež je so najwjetši dźěl **našeho čitarstwa hižo dospołnje zwučił, haj tak zwučił, zo prjedawšeho šwabachskeho wjacy njerodźi. Smy přeswědčeni, zo Waša lubosć k našemu Serbstwu je přehorca a wobłubjenosć našich Serbskich Nowin přewulka, tak zo njemóžece hinak hač zo nam swěrni wostanjeće. Někotři drje su nam pisali, zo je wotzkazaja, njebudźa-li w starym pismje dale wukhadźeć, tola to njeje zawěsće jich posledne słowo. Styskać budże so tym po tajkim swěrnym přećelu, kajkež su jim Serbske Nowiny lětdźesatki dołho byłe. Tón nowy khabačik njesmě we Was žadyn łuch zbudźić, ale skerje radosć, zo smy zasy w našim serbskim prócowanju kročałku do přódka. Tuž swěru za swěru!**
Nakład Serbskich Nowin.

— **Nowe Budyske třělniščo.** Srjedź februara t. l. započachu znapřeča „Třělenje" nowe třělniščo twarić. Zańdźeny pjatk jo dotwarichu. Nowočasna připrawa za třělny sport natwari so na nětko 16 210 kósnych metrow wulkimaj ležownosćomaj, kiž je město Budyšin za 11 000 hriwnow kupiło. Třělniščo wopřija třělne připrawy za 50, 100 a 175 metrow dalokosće. Třělniščo je firma twarskeho mištra Hausera namjetowała. Tuta firma a firma twarskeju mištrow Matschiea a Männiga pod wjednistwom měšćanskeho wysokotwarskeho hamta twar wuwjedźeštej. Dotalne třělniščo zady „Třělenje" so hnydom zwottozha, zo změje wulke měšćanske třělenje jeniče wobšěrne městno. Z nowym třělniščom je město Budyšin nowočasnu sportsku připrawu dostało.

— **Wobsah póstošekowcho wobkhada w Němskej.** Na kóncu meje 1934 wučinješe ličba kontow póstoweho šeka 1 045 852. To je 3318 kontow wjacy hač na kóncu měsaca prjedy. Dobropisow a počełežnjow zhromadnje je so w měsacu meji 62 654 000 wo 9 393 031 000 hriwnow zapisało. Z tuteho pjenjeza so bjez hotowych pjenjez zapłaći 7 674 668 000 hriwnow. Dobromječe na kontach póstoweje wučinješe w přerězku 549 005 000 hriwnow.

— **W tydźenju wočehnjenja za wobkhad** pěšikhadźerjo tola hišće njejsu nawuknyli, kak maju dróhi a městna překročeć. Wčera dyrbjachu so na Hłownym torhošću štyrjo pěšikhodźerjo, kotřiž torhošćo njekedźbliwje a drje zwjetša z přijomnosće zmužitych překročichu, pokhłostać. K temu njech so tu hišće dopomina, zo je čišćenje jězdnych kołow a runjenje wozow na dróhach jenoje čary w napřećiwnym směrje zakazane. Stó to njewobkedźbluje, so khłosta.

— **Njezbože** sta so dźensa rano wokolo 1/6 hodź. na Wojerowskej dróze blizo cyhelnicy. Wosobinski automobil z města jědźo w tamnišim zawinjenju na dróhowemu přerowa zajědže. Wóz so tak zle wobškodźi, zo dyrbjachu jón wotwjesć. Tři wosoby we wozu woteńdźechu bjez wosebiteje škody.

— **Při kradnjenju** na polach při hosćencu „Heller Blick" policija wčera wobydlerja Prokesa z Fabrikskeje dróhi lepi a wyšnosći wozjewi.

— **Saksha krajna loterija.** Při srjedźowskim čehnjenju 2. rjadownje 205. sakskeje krajneje loterije (3. dźeń) padże dobyće wo 2000 hr. na čisle 119 824, 147 354; dobyće wo 1000 hr. na čisła 72 904, 114 997, 120 519, 141 962, 156 822.

Swjatojanska nóc so přiblížuje

Bórzy budźa wohnje k njebju sapać ze wšěch dolin a hórkow našeje łužiskeje a cyleje němskeje domizny. Boże słónčko je swój kralowski dobyćerski puć nětko skónčiło a so nawróći. Młodźina wopomni lětsa tutón dźeń na wulkotne wašnje palenja wohjow. Kaž žahły pas budźa wohenje našu domiznu wobdawać a k njebju sapajo mócny wobraz poskić. Młodźina drje juska při tutom wopomnjeću, ale dorosćeni spominaju na wšo to, štož w běhu žiwjenja, lěto wot lěta dočakachu, a je to wěsće změšane z radosću a zrudobu! Ale wšitcy zawdadźa sebi na tutym dnju duchownje ruku, tworja cyłk, kiž ma trać a płody njesć, kaž žitne zahony, n kotrehož zhladujemy jako na rodźićerstu płódu našeho wobstaća. Njech su swjatojanske wohnje też našim Serbam symbol sapaceje narodneje lubose, njezlemjnomneho skutka! W bliššim čisle našich Serbskich Nowin podamy wam wobrazy, kak naši słowjanscy wótcojo Swjatojanske wopomnjeće swjećachu a kak my Serbja to w času našich předownikow činjachmy! — Dženska je potajkim najdlěši dźeń, a njedźelu swjatacheo Jana!

*

Z **Wurie.** Z pomocu statnych přiběrkow so w našej wsy wulki dwójny dom natwari. W nim posledni bydłopytacy hospodu namakaju. Też so dźěłam a murjerjam, kotřiž hišće su bjez dźěła, na dłšu khwilu zasłužba poskića. Tudomny twarski technikar twar wuwjedźe.

— Z **Wurie.** Po radźe Sokołčanskeho wojeńskeho towarstwa je tudomny hosćenc Rostok třělnik natwaril, kotryž móže so hižo nětkole wužiwać.

Z **Klukša.** Małą Sprjewja ma so za čas wot 23. hač 26. junija wučišćić. Młynowemu najeńkej Barthelej w Klukšu je so poručiło, zo dyrbi 23. junija wječor w 6 hodź. wše zastawy Sprjewineho wara wotewrić a 26. junija wječor w 6 hodźinach zaso zawrjec. Też młynowy war w Hermanecach nad Sprjewju budże w mjenowanym času dospołnje wotewrjeny.

Z **Bukec.** Wčera w raních hodźinach znjezbožiło tu pola Herbskeje grychty parna walca, kotrejž so wózka zlemi. Nimale cyły dźeń su montěrojo na tom dźělali, zo bychu škodu tak wuprawili, zo bychu walcu wotwlec mohli. Ludźo njejsu do škody přišli.

Swěrnaj susodaj

Powědančko ze serbskeho žiwjenja.

6] (Pokračowanje.)

II.

Ja znaju kraj, so zeleni a kćeje
A tuk a žołnowanje dźakny da,
Wón rjanosć, płód a rjane mjeno zmeje,
Dóńž na nim módrja so nam njebjesa.
A tutón kraj, naš luby raj,
Je serbska zemja łužiska!

Někotre hodźinki wot Worješina spočina so horojta krajina, w kotrejž rjane a płódne doliny a wšelake wsy leža.

Jena tutych horow je skoro cyle naha a poskićowaše hišće před 40 lětami dźiwny napohlad, přetož jedyn bok hory zezdaše so nazdala, jako bychu nam wulke byrgle napřeco stałe. Tam so mjenujcy twjerdy drobnopróškaty a módroćorny kamjeń, z mjenom bazalt, za posypowanje wšelakich dróhow łamaše a wotwožowaše.

Wohladamy-li sebi wokolnosć prjedy spomnjeneje hory lěpje, pokazuje nam zdobom cyła krajina, zo su so tew starym času do procha a rozpadankow přewobrośene bazaltowe a granitowe skały a kamjenišća do dobreje a płódneje zemje přewobroćile, přetož wone poskićeja tamnym wobsedźerjam dobre wuneški.

Nje pak jenož ratař a hospodař wjeseli so nad tutej krajinu, ale też přećeljo přirodźinje rjanosće namakaja tudy w najrozmaitšej mjerje, a jich woko so z nadeńu złožnje do blizkeje a dalšeje wokolnosće.

Stupimy-li na spomnjenu horu, widźimy k ranju na němskoserbskich njezach město Lubij, kotrež rjenje při rěcy Lubace, nětkhe 23 metrow wyše njeje, leži, a kiž je z wolnjonu a železnicu, kotraž do Budyšina, Zhorjelca. Wósporka a Žitawy wjedźe, khětro nowy napohlad dostało, haćrunje je najstarše město Łužiskeho městskeho zjenoćenja.

Hižom w lěće 706, kaž so powěda, bu założene a bě wot lětow 1346—1814 město zhromadźiznow za Łužisko města Žitawu, Lubij, Zhorjelc, Lubań, Kamjenc a Budyšin. 1814 přiwdźěštaj Lubań a Zhorjelc z bliščej krajinu k Pruskej a powěda so, zo su knihi, do kotrychž so při konvencе zastupjerjo łužiskich městow zapisowachu, jenož runje tak wjele papjery hišće měłe, zo móžachu so posledni króć zhromadźeni do nich zapisać. Potom buchu zamknjene — na wěcne.

Krasna Lubijska hora, kotraž ma nětkhe 185 metrow wyšo Lubaty swój najwyšši wjeršk, liči so na 392 metrow wysoka a dawa Lubijčanam najrjeńšu składnosć k wukhodźowanju. Přez 700 hektarow rjaneho čorneho lěsa nemaka so na horje. A na tšoch městnach su twarjenja, kotrež nučowarjej składnosć poskićuja, zo móže wotpočnyć a so wokřewić. W lěće 1854 natwari Lubijski njekaŕ Bretschneider na 30 metrow wysoku železnu wěžu, kotraž bě na 1400 centnarjow abo 70 000 kilogrammow čežka a mjenowaše ju při poswjećenju k česći zemrěteho sakskeho krala „Bjedricha-Augustowu wěžu". Při wěži je też dobry hosćenc założił. To bě z přičinow, zo ludźo khěžku na Lubijskej horje wjacy tak sylnje njewopytowachu.

Też w hosćencu při „mjedowej studničcy" je njedźelu a na swjatych dnjach wjele wopyta. Za dušu a čěło so tudy najlěpje staraja; přetož tamniši korčenar ma dobre jědze a pić a přiroda podawa kóždemu přećelej stwórby darmo krasny a rjany wuhlad do našeje ludźi, mimo hač do Budyšina.

Nic pak jenož přećel přirody namaka na tutej horje krasne wokřewjenje, ale też přirodospytaik ma dobytk za swoju zběrku rostlinow abo kamjenjow. K tomu steji wón na překrasnjenym městnje, na zemi, kotrejž je bujka wjetšu wažnosć dała. Wón stoi na zemi, w kotrejž su pokłady zawrjene a njeje nico dale trjeba, hač zo je so njedźelu narodźił. Wšak so powěda, zo jenož tajke njedźelske dźěći su přede wšěmi zbožownymi člowjekami, kotřiž móžeja w zemi zawrjene pjenjezy, pokłady atd. widźeć, na swětło přinjesć a sebi přiswojić.

Lubijska „dźiwna kwětka" je slawnje znata a powěda so wo njej wjele krasnych a dźiwnych wěcow.

Tohorunja powěda so wo bajkach wo „pjenjeżnej pincy" na Lubijskej horje, kotraž so často na čichi pjatk wotewrje, ale jenož jeničku hodźinku wotewrjena wostanje. Ludźo, kiž su runje tusamu hodźinku tam přišli a su do njeje zastupili, ći su sebi móhli z jeje pokładow, z drohich kamjenjow a ze złoteho tak wjele sobu wzać, kaž su wotnjesć móhli.

Lubij ma wulke žitne wiki a je tam často štwórtk 5—9000 starych kórcow na předań było.

Běše tam na radnej khěži časnik, kiž měješe při pokazowarjomaj brodate mjezwoło. Hdyž časnik čepješe, wotewri brodač swoju hubu a to tak jara, zo so zdaše, zo budźe wše nimo lećace ptački spožerać. Kaž wjele króć časnik čepješe, tak wjele króć wotewri a zamkny so huba. Kotrež dźěćo z bližšich wsow tutón dźiw wohladało njeběše, drnhe dźěći za hłupaka hanjachu.

To běše město, kotrež člowjek z tamneje hory, při Lěskowje ležacej, derje widźeć móžeše.

Na rjanym njedźelskim popołdnju honjachu so někotři hólcy, 13—14lětni pacholjo, z Lěskowa a Worješina tudy wokoło. Woni njemějachu kedźbu rjaneje wokolnosće, ale swoju hru. Jako běchu so dołho dosć wokoło honili, přiwdźechu k bozowemu keŕkej a zesydachu so wokoło njeho.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ze Spytec. Letsa w januarje do so do tudomnoje korćmy paduch dobył. Automat rozpačiwši, bě z njeho 30 hriwnow a wšelake twory kradnył. Kaž je policija wuslědźiła, je paduch dejeł Gebhardt z Jasenicy w Anhaltskej był, kotryž je so tež w druhich stronach Sakskeje, mjez druhim we Wbohowje pola Budestec do korćmy w nocy dobył a na tamnišu korćmarku rubježny nadpad spytał. Skónčnje je žandarm jeho w jeho domiznje wuslědźił. Hdyž chcyše jeho zajeć, wón do žandarma tśeli. Na to někotři žandarmojo Gebhardta wobstupichu. Wupuća njewidźo, so rubježnik sam z revolvrom zatřeli. Revolwer je wón stajnje při sebi nosył a jón bjez swědomja trjebał. Strašny człowjek je so skónčnje sam z nim wotprawił.

Z Kulowa. W našim městačku so tele dny hižo stwórty złoty kwas woswjeći. 24. junija so 50 lět minje, za je so prjedawši kubleŕ Pětr Pjacar w Němcach ze swojej mandźelskej Marju rodź. Domaškec zwěrować dał.

Z Wojerec. Zaśdźeny tydźeń je železniski zamkaŕ Mader při Wojerowsko-Kohlfurtskej železnicy młodu pśimowu śćurku z dźěry wurył. — Druhu pśimowu śćurku, 61 centimetrow dołhu, je zaśdźenu njedźelu jastnik Tietza popadnył.

Z Noweho Města pola Wojerec. Zaśdźenu njedźelu je w holi pola Noweho Města woheń wudyrił, ze kotrymž je so njehdźe 31 hektarow wysokich khójnow a młodźiny zniśiło. 18 wohnjowym woboram je so po napinacym dźele poradźiło, woheń zamjezować. Dokeł je so zdobom na tśoch městnach počało palić, mysla sebi, zo je so woheń ze złostniskej ruku założił.

Ze Slepeho. Sobotu w nocy je sebi dźěłaćeŕ N. ze Slepeho žiwjenje z wobwěsnjenjom wzał. — Wučerja Śmóhla, kotryž je prjedy w tudomnej šuli wučił, je knjeżerstwo zaso přistajiło. Wón je so do Wermingboffskoje šule přesadźił.

Ze Zleho Komorowa. Rěčnišćo Corneho Halštrowa je, štož najstarši ludźo njepomnja, w lětušej suchoće dospołnje wuskhło. Při Małokošinskim mosće je rěčnišćo někotre sta metrow daloko bjez wody. *W rěčnišću su někotre wojerske tśělby namakali.*

600lětny swjedźen w Budestecach

We wobluku domizniskeho tydźenja wutoru popołdnju šulske dźěći 5. hač 8. šulskeho lěta turnarske zwučowanja poskićichu. Jako dźak za sobuskutkowanje dostachu dźěći *popjancy* z popjancoweje khěžki swjedźeńskeho ćaha. Wječor w 9 hodź. započa so wulki smólnicowy ćah w Rašowje. SA a wšitke towaŕstwa so wobdźělichu. Wjes běše swjedźeńsky wobswětlena. Při dwórnišću ćehnješe smólnicowy ćah nimo wjednikow a čestnych hosći. Sta ludźi přihladowachu. Při Adolfa Hitlerowym dujbo při šuli wotmě so swjatočny wustup, při kotrymž wotnožkowy wjednik stroniny towaŕs Ahollinger rěčeše a wosebje na wjednika Adolfa Hitlera spominaše. Też *přitomnym starym wojowarjam so rěčnik* dźakowaše. Po nim poŕeča wjednik wudyrneho zwjaska stron. tow. Schläger k swojim SA-mužam, Swjatočnosć skóńi so z němskej hymnu a Horsta Wesselowym spěwom. Na to so brune kolony zaso do wsy wróćichu. Stara garda zhromadźi so k towaŕšnosći w hosćencu na dwórnišću. Hakle wokolo połnocy poskići so wulki wohnjostroj, z kotrymž so tśeći dźeń domizniskeho tydźenja skónči.

Do serbskeho domu Serbske Nowiny

su tunje a přinjesu wšě zajimwosće z blizka a daloka

Z Łužicy

Z Biskopic. Na poslednich skótnych wikach bě 31 howjadow po 200 hač 300 hr., 15 jałowčkow po 50 hač 100 hr., 16 běłukow po 30 hač 45 hr., 146 prosatow po 8 hač 14 hr. na předań. Za konje sebi 1000 hač 1200 hr. žadachu.

Z Noweho Města pola Biskopic. Před krótkim wojewše so tu 5. polkowy dźeń prjedawšeho polka čo. 242. Do tuteho regimenta słušeše też wjele Serbow, kotřiž so też na swjedźenju wobdźělichu. Hižo na předwjeczoru běše wutrobite powitanje. Tu so towaŕšojo zasy zetkachu, kotřiž so léta dołho wjacy widźeli njeběchu, ale w horcej bitwje su nuž při muzu stali w njeměrnych krwawnych bitwach. Mnoho wědźachu sej powědać. Na hłownym swjedźeńskim dnju so mnoho rěčeše, spěwy přednjesechu a turnarske poskićenja přewjedźechu. Mnozy čestni hosćo běchu přikhwatali. Při tutej přiležnosći so někotre khorhoje poswjećichu, kotrež rjane dary dóstachu. K česći padnjenych tśělny wotdźěl wojeju naměstneju wojerskeju towaŕstwow zhromadźe wutřěli. Po skónčenym swjedźenju kročachu towaŕstwa nimo čestneje tribuny k pomnikej padnjenych, hdźež so wěncy położichu.

Krótke politiske powěsće

— Tele dny běše so této minyło, zo ma Gdansk nacionalsocialistiske knježerstwo. Z tuteje přičiny mjeješe senatowy president dr. Rauschning wulku swjedźeńsku rěć.

— President Zjednoćenych statow Roosevelt je před swojimi prózdninami zakoń k rjadowanju słěbroweho wobkhada podpisał.

— Někotre jendźelske wójnske łódźe su do Swinemündy na wopyt Němskeje přijěle. To je prěni króć po wójnje, zo jendźelske wójnske łódźe do němskich přistawow Rańšeho morja přijědźechu.

— Prjedawši pólski ministerski president Pystor je pondźelu do litewskeho hłowneho města Kowna přijěł. Hamtscy so powě, zo so wo privatny wopyt jedna. Dokeł pak Pystor do najbliższich sobudźełaćerjow marš. Pilsudskeho słuša, je jeho přijězd w Kownje a powěsć wo nim też we Waršawje wulke dźiwanje zbudźiła.

— Po powěsći Londonskeje Reuterec telegrafowańje staj wutoru jemenski imam a kral Wahabitow Ibn Saud měrowe zrěčenje podpisałoj.

— Swjatočnosće při wopyće persiskeho šaha w turkowskim hłownym měsće Ankarje su so přikrótśile, dokeł chce šah sebi kupy Dardanellow wobhladać. Wo jednanjach persiskeho šaha a turkowskeho Kemala Paša so powě, zo ma so mjez Turkowskej, Afganistanom a Irakom bjezstrachowe zrěčenje připrawić.

Najnowiše z cyłeho swěta

— Na Carsten-centrumskej jamje pola Bytomja je so srjedu popołdnju nowe ćežke njezboże stało. Stupaŕ a šěść hórnikow so zasypny. Ze zasypnjenymi njemóžachu hnydom do zwiska stupić.

— We Vorarlbergskej w Awstriskej je so w nocy k srjedźe 18 nadpadow na telefonowe powody, železnicy atd. skućiło.

— W francowskim měsće Libourne so w nocy k srjedźe dźěłaŕnja wobućow wotpali. Město dyrbješe elektrisku móc prječ wzać, zo by znjezbožењjam při hašenju zadźěwało.

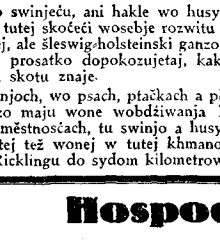

Sobustaw němskeje wuprawy do Himalajaskich hór wumrěł.

Železniski rada Drexel z Mnichowa, kiž so na němskej wuprawje do Himalajaskich hór wobdźěli, je při postupowanju na horu Nanga Parbat 5100 metrow wysoko na zahorjenje płucow wumrěł.

Husacy słysk — swinjaca swěra

Ani wo swinjeću, ani hakle wo husycy njemóže so rjec, zo tutej skoćeći wosebje rozwitu intelligencu wobsedźitej, ale šleswig-holsteinski ganzor a šleswig-holsteinske prosatko dopokazujetaj, kak mało człowjek dušu skotu znaje.

Wo konjoch, wo psach, ptačkach a pčołkach dźe je znate, zo maju wone wobdźiwanja hódny pomjatk wo městnosćach, tu swinjo a husyca pokazujetej, zo stej też wonej w tutej khmanosći z mištrom. W Ricklingu do sydom kilometrow zdaleneho Braaka ganzora předachu. Nowy wobsedźeŕ sebi skoćo w začinjenym košu wotewza. Po zdaću ganzor tute přeměnjenje wobsedźerja njepřipóznawaše, znajmjeńša so jemu pola noweho knjeza wosebiće njespodobaše, a wón přenju lěpšu składnosć k temu wuži, zo by ćeknył. Poda so na puć k swojemu staremu knjezej a domu. Při tom dyrbješe wón wulki lěs mjez Braakom a Ricklingom wobeńć. Trjebaše drje dołhi ćas k tutemu puću, ale za pjeć dnjow bě jón tola šoł. Běše drje potom trochu suchi a šepjerjaty, jako so domoj wróći, ale bě swój zaměr tola docpeł, a běše jara wjeseły, tka kaž so nječtó směwa, hdyž so po dołhim dźělenju domoj wróći.

Nic tak pomału, kaž smy to pola hus zwučeni, ale z woprawdźitej swinjacej spěšnosću je prosatko nimale samsnu ličbu kilometrow přewinyło. W Geschendorfje běše wono měrnje a pokojnje w kole šěść dalšich swinjatkow žiwe, doniž jeneho rjaneho dnja cuzy mužski njepřińdźe, kotryž skoćatka sebi wobhladawši, prostako sobu wza a jo na swoje nět hdźe sydom kilometrow zdalene hospodarstwo donjese. Prosatku so přeměnjenje bydła a samotnosć w nowym khlěwje na žane wašnje njespodobaše. Hnydom při přenim picowanju wone z noweje hródže tłóchny, nimo zadźiwaneje burowki a potom nóžkowaše přez pola, łuki a pućiki z najwjetšej spěšnosću runu měru do Geschendorfa wróćo.

Człowjek je za tajke wopokazy přiwsiliwosće skotu stajnje dźakowny, a tak so też we woběmaj padomaj, pola ganzora a pola prosatka, kupnej wučinjeni wróćo wzaštej, tak zo staj dominzne swérnej skoćeći swój zaměr docpělej. nc.

Radio

Pjatk, 22. junija słyšimy:

Königswusterhausen: Nimo znateho wšědneho programa: 10,50 za dźěći. 11,30 za maćerje. 13 tačele. 18,45 zabawny koncert. 20,15 hodźina naroda. 22 politiski přehlad.

Lipsk: Nimo znateho wšědneho programa: 5,55 za burow. 6,25 ranši koncert. 13,10 tačele. 20,15 hodźina naroda. 21,35 melodije z operow.

Hišće ważne z dnjoweho programa: 21,20 wjesela wječorna hudźba. Hamburg: 19 wojerski koncert. Stuttgart: 18,45 zabawny koncert. Mnichow: 19 dujerska hudźba. Waršawa: 20,10 symfoniski koncert. Praha: 20 orchesterski koncert.

— Słyšerjow radia w Němskej běše 1. junija t. l. 5 401 420. Lětsa 1. meje běše jich 5 440 051. Tak je ličba w meji wo 38 611 słyšerjow spadnyła. Spadowanje so wujasnja z wotpowědźenjow za čas pućowanjow, kaž so to kóžde lěto stawa. Wobsah wotpowědźenjow je nehdźe samsny, kajkiž jo w prjedawšich létach so wobkedźbował.

Hamtske woziewenje z Budyšina.

Städtische Freibank Bautzen.

Freitag, den 22. Juni 1934 14—16 Uhr für die Nr.: 4651—5000. — Sonnabend, den 23. Juni 1934 8—10 Uhr für die Nrn.: 5001—5300. Rohes Rindfleisch Pfund 30 Pfennige, rohes und gepökeltes Schweinefleisch Pfund 35 Pfennige.

Die Freibanksverwaltung.

K swjedźenjam našich serbskich towaŕstwow

znamješka, khorhojčki, zastupne lisćiki programy, plakaty do pletwow a wěncow

atd.

w Serbskej kulhańi

Hospodarski rozhlad

Stwórtk, 21. junija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,508	100 pólsk. złotych	47,30
1 jendźelski punt	12,64	100 českosl. krónow	10,44
100 swajc. frankow	81,45	100 franc. frankow	16,50

Barlinska burza měješe wčera zaso słabše wiki. Kurzy akcijow počachu so wotdrjebjować, jenož zrědka so na dotalnej wyšinje zdźerżachu. Wiki rentowych lisćinow běchu tehorunja słabše při popuščowacych kurzach.

Barlinske žitne wulkowiki njezapisachu wčera přesylneho poskićenja. Wiki běchu pak powšitknje přećelne. Kupcy drje trochu mjenje kupowachu, tola žitowe płaćizny so njepřeměnichu. Pšenica a rožka měještej při słabym wobroće stajne wiki, wows, wosebje pak jećmjeń měješe dobre wiki.

Wčera płaćeše w Barlinje centnaŕ

pšenicy: 9,50—9,75 hr., rožki: 8—8,25 hr., jećmjenja, nalětnjeho: 8,80—10,30 hr., wowsa: 10,30—10,80 hr.

Někotre płaćizny z Drježdźanskich wikow.

Libjata 1,80—5,50 hr., kačata 0,80—1,20 hr., kury staro 2,50—3,50 hr., kury młode 60 pj. hač 2 hr., holbje 1—3 hr., husy zarězane 1,20—1,25 hr., kački zarězane 1,50—1,60 hr., kury, staro, zarězane 80—85 pj., kury, młode, zarězane 1 hr., šćuki 80—90 pj., liny 80 hač 90 pj., jabluka 35—40 pj., běrny, centnaŕ 4,50 hač 5 hr., běrny, po puntach 5—6 pj., łoboda, jódźina 15 hač 20 pj., cybla 10—12 pj., kreń 40—50 pj., solotej, kórčk 5—10 pj., běły kał 18—20 pj., čerwjeny kał 15 pj., sydrojty kał 30—40 pj., petrsilka, walčk 10—15 pj., hromak (Spargel) 40—60 pj., rjewjeń 7—8 pj. butra 1,40—1,50 hr., jeja 9—10 pj.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	20. 6.	19. 6.		20. 6.	19. 6.
Pšenica	—	—	buny	9,50-10,5	9,50-10,5
rožka	—	—	woka	8,85-9,50	8,50-9,00
jećmjeń, nal.	192-206	192-206	módre lupiny	7,25-7,75	7,25-7,75
jećmjeń	—	—	žołte lupiny	9,50-10,5	9,50-10,5
wows	206-216	206-216	zeradella	7,75-8,75	7,75-8,75
kukurica	—	—	raps, wosusk	—	—
pšenč. muka	27,25	27,25	lany wosusk	7,20	6,90
rožna muka	23,40	23,40	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	13,00	12,75	běrnj. kruški	8,20	8,00
rožne „	13,10	13,00	syno, 50 kg		3,50-3,90
raps	—	—	rožna słoma		0,75-0,90
hróch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0	pšenč. „		0,70-0,80
lane symjo	—	—	wowsna „		0,90-1,00
pjeluški	11,0-13,0	10,5-11,2	ječna „		0,90-1,00

Płaćizna za přeńcy za wupłodźerja 190 193 195
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 160 163 165

Kóždy čitaŕ „Serbsk. Nowin"

je **zawěsćeny z 1000 hriwnami** při smjertnym znjezbożenju abo při dospołnej invalidnosći

„Magnet", kajkosć

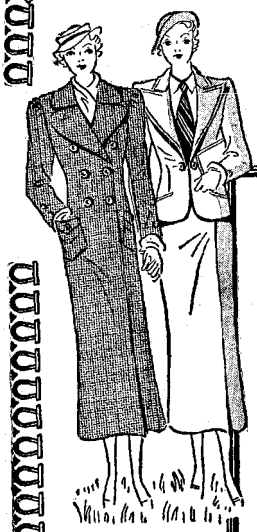

Dwejo, kotrež hromadźe słušatej:

lěčne słónco a němski płat

Wjedro derje měni z wulkej němskej płatowej módu. Tute rjane słónčne dny so derje přihodźa, zo by so płatowa drasta nosyła!

Płat jedno barbowy, ca. 140 cm, metr 1.75, **1.25**

Płat za drasta a Kostumy, ca. 130 cm, metr 3.45, **2.90**

Selenic we wjele módowych barbach, metr 1.15, 0.85, **0.65**

Selenic wulkotne rjane drast. mustry, metr 1.10, 0.90, **0.75**

Schaaf

Bohata hasa 20 / Dźiwadłowa hasa 1

Dobre čehnje k sebi!

Anker Diamant Janko Góricke **koła**

Wulki wubjerk. Cirka 250 kolesow na składze

Naplaćenje 10.-hr. tydźeńske dźěłby z 2.- hr. poč. Stare koła přijim. jako naplaćenje

J. Schieback

Mužakowska dróha 4

jězdne rjady „Blitz"

lěčne wudaće 1934

płaćizna 1.— hr.

hromadźe z wosebitym zešiwkom za autobusy na předań

w Serbskej knihařni

Křeminkowy flourowy natrium

(Kieselflournatrium)

jako srědk přećiwo husańcam nócnych mjetelow, kotrež naše rěpniša nima ma stajnje na składze

DROGERIJA

Otto Engert w Budyšinje

K firmowanju

poručam

hólčace črije

čorne a brune

za žony a mužow rjane lětne črije

přecy płaćizny hódno na składze

Willy Sommer

w Budyšinje, Serbske hrjebje 8

Drasty a tkaniny

k firmowanju

dostanjeće pola firmy

PAUL OTTE

na Žitnej hasy 10

Za našu inteligencu a za wšěch, kiž chcedźa so ze serbskej rěču a ze serbskimi wědomosćemi zabjerać, poručamy sćehowace knihi:

1. Słowniki, rěčnicy a rěčespytne spisy.

Dr. Pfuhl: **Serbsko-němski a němsko-serbski słownik.** 1866. 1200 str., wjaz. 25 hr.

Dr. Rězak: **Němsko-serbski (wušowĕduy) słownik hornjoserbskeje rěče.** 1920. 1150 str. wjaz. 25 hr.

J. Kral: **Serbsko-němski słownik.** 1931. 968 str. wjaz. 25 hr.

Dr. Muka: **Thesaurus linguae Lusatiae inferioris sorabicae.** Słownik dolnjoserbskeje rěcy a jeje narěcow. Zwězk I A—N 1911-15, 1064 str. brož. 25 hr., zwězk II M—Z, 1203 str., brož. 25 hr., zwězk III. Přidawk. 1928. 246 str. brož. 7.50 hr.

Dr. Muka: **Hornjoserbski přiručny słownik** po Kralowym rukopisu. 1920. 128 str. wjaz. 1 hr.

Dr. Muka: **Serbski Zemjepisny słownik.** Přiručna knižka za serbskich spisowaćelow. 1926. 142 str., brož. 1 hr.

Dr. Pata: **Kapesni słownik łužićsko-česko-jihoslowjanský a česko-łužický.** 1920. 320 str. brož. 1.50 hr.

G. Kral: **Grammatik der wendischen Sprache in der Oberlausitz.** 3. nakład. 1925. 219 str., wjaz. 5 hr., brož. 4 hr.

G. Schwela: **Kurzes Lehrbuch der Oberwendischen Sprache.** 1930. 40 str. 1.00 hr.

G. Schwela: **Vergleichende Gramatik** der ober- und niederwendischen Sprache. 1926. 65 stron. 1.50 hr.

G. Schwela: **Lehrbuch der Niederwendischen Sprache.** I. Grammatik. 103 str. II. Übungsbuch. 127 str. 1906. Kóžda wjazana 2.40 hr.

Dr. Pata: **Krótka přirućka Hornołužićke Serbšćiny.** 1929. brož. 2 hr.

M. Nawka: **Přewodnik po serbskej rěči. I. zešiwk.** 1921. 20 pj. II zešiwk 1921. 48 str. 20 pj.

J. Šołta-Scholze: **Gesprächsbuch — rozmołwnik.** 1929. brož. 1.20 hr.

M. Nawka: **Raj rěče, přewodnik po serbšćinje.** 1931. 172 str., brož. 60 pj.

2. Stawizny a zemjepis.

Jan Serbin: **Serbske stawizny** w zaudźěnosći a přikładach. 1920. 95 str. brož. 1 hr.

H. Jordan: **Drobjenjece ze serbskeje historije.** K 25ličenym mjez swjeżenju Mašicy Serbskeje w Dolnej Łužycy. 1905. 79 str. wjaz. 1.20 hr.

Rud. Lehmann: **Bibliographie zur Geschichte d. Niederlausitz.** 1928. 226 str., brož. 8 hr.

Dr. Muka: **Přinoški k stawiznam přenjemčenych stron Delnjeje Łužicy.** 1911. 100 str., brož. 1 hr.

Dr. Kapras: **Prawne stawizny Hornjeje a Delnjeje Łužicy.** 1926. 102 str., brož. 1.50 hr.

Dr. Muka: **Zapiski Maćicy Serbskeje.** (1847—1897.) 1897. 94 str. 1 hriwna.

Dr. Muka: **Zapiski Maćicy Serbskeje** po l. 12. 1928. 1924. 54 str. 1 hriwna.

Jan Bryl-Serbin: **Serbski Dom w Budyšinje.** 1924. 99 str., broš. 1 hriwna.

Neander-Jak. Nowak: **Wobrazy z cyrkwinskich stawiznow katolskich Serbow.** 1921. 160 str., brož. 2 hr.

Dr. T. G. Masaryk, přeł. J. Wićaz: **Słowjenjo po wójnje.** 1923. 33 str. 60 pj.

Dr. Tomaš Masaryk: **Nowa Europa.** Słowjanske stejnišco. Přełožk J. Wićaza. 1922. 138 str. 1 hr.

Dr. H. Merbach: **Die Slavenkriege des deutschen Volkes.** 1910. 292 str. 2.25 hr.

G. Śwjela: **Evangelska wěra mjez Słowjanami.** 1915. 68 str. 60 pj.

Dr. Muka: **Přehladna kharta serbskeje narodnosće** z přidatkom němsko-serbskim zapiskom wšěch městnosćow w Łužicy. 1919. 1 hr.

Dr. W. Einfeld: **Slaven spez. Polen, Tschechen, Wenden.** 1926. 94 str. 1.20 hr.

E. O. Richter: **Deutsch-wendisches und wendisch-deutsches Ortsverzeichnis der Kgl. Sächs. Oberlausitz,** Amtshauptmannschaften Bautzen — Kamenz — Löbau — Zittau — **enthaltend 677 Ortsnamen, davon 466 wendisch u. deutsch.** 1917. 24 str. 80 pj.

Dr. phil. Walter Frenzel: **Vorgeschichte der Lausitzen Land und Volk, insbesondere die Wenden.** 1932. 167 str., broš. 6 hriwnow.

Dr. phil. Rudolf Lehmann: **Geschichte des Wendentums in der Niederlausitz bis 1815 im Rahmen der Landesgeschichte.** 1930. 140 str., broš. 5 hr.

Dr. phil. Rudolf Lehmann: **Aus der Vergangenheit der Niederlausitz.** 1925. 226 str., wjaz. 4.20 hr.

Wšitke tute knihi móža so w Serbskej knihařni w Budyšinje kupić

Konservowe šklency

wšě wulkosće

zawarjeńske aparaty

poruča płaćizny hódno

Richard Sommer w Budyšinje

prjedy W. Hoppe

Kamjeńtna hasa 20 (znapřeča turnowańi)

Gardiny

kupuješe derje a płaćizny hódno pola

Kurta Erlera w Budyšinje na Žitn. wik. **28**

Meble

w znatym solidnym wuwjedźenju najtuńše pola **Despang** nětko na Moltkowej dr. 17

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanjeće w Serbskej knihařni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"

Jenož **20 pj.**

Pomhajće nam dobyć nowych čitarjow!

Meble

a pólstrowane twory

poruča po najnišich płaćiznach

Handrij Štrympa

w Budyšinje na Rózow. hasy 15

Sym Serb!

Khartki

k wšěm swójbnym podawkam

tunjo dostanjeće

w Serbskej knihařni

Nakład „Serbsk. Nowin"

je Wam dźakowny, hdyž, lubi čitarjo a čitarki, při nakupowanju we wobkhodach prajiće, zo sće nawěštk w „Serbskich Nowinach" čitali. Cesćiće z tym sebje, hdyž jako Serb prajiće, zo woteběrace „Serbske Nowiny"

Hospodarsk. pomocnik abo pohonc

spušćomny a porjadny, kaž tež **muž** za wšě ratařske dźěła a za hródź so hnydom abo ke 1. julijej pyta

Fritz Scheuert w Stachowje pola Hornjeho Wujezda

Njechaš Ty sebi kapital tworić?

Njechaš Ty tež měć bjezstarostny žiwjenski wječor?

Nimaš Ty zajima na dobrym přichodźe Twojich dźěći?

Njestaraš so Ty, što budźe z Twojeje swójby, hdyž jutře wumrěš?

Prawa motmołwa na tute prašenja je wotzamknjenje zawěsćenja žiwjenja pola **Concordia,** žiwjenje zawěsćeńske e banki akc. tow. w Kólnje.

Pisaj hišće dźensa na wokrjesnu direkciju do **Drježdźan, Mosczinskystr. 2a;** wona Tebi wotrjadnu ate cyle nezwonu radu wudźěli.

Chceš-li wěcy spěšnje čisćić, z ATA dyrbiš ty je rjedźić. ATA čisći, rjedźi spěšniše, tuńše a też wjele swětliše.

Wšě čišćeńske dźěła

tunjo a w dobrym wuwjedźenju w čišćeńi Serbskich Nowin

Nič Was njepłaći

hdyž SERBSKE NOWINY swojim přećelam a znatym z doporučowacym słowom dale daće. Móžemy Was wo to prosyć?

Serbske Nowiny

do kóždeho serbskeho domu słušeja, wone dyrbja też do njezamóžitych swójbow powučenje a zabawu nosyć a to je možno, hdyž sebi **někotři susodźa** poměrnje hižo **dosć tunje** „Serbske Nowiny" **hromadźe** skazaja.

SERBSKE NOWINY wukhadźeja wob tydźeń 6 razow a płaća na pósće 1.51 hr.

SERBSKE NOWINY móža so na wšěch póstkich hamtach a też pola našich dowěrnikow skazać.

MAGGI's Suppen Qualitätsware!

Bestellschein

(Bitte ausschneiden und als Drucksache einsenden)

an Verlag **Serbske Nowiny,** Bautzen

Herr/Frau .....

in .....

Postanstalt .....

Wohnung .....

bestellt hiermit die „Serbske Nowiny" vom 1. Juni 1934 ab

Preis 1.51 RM

Datum: ..... Unterschrift: .....

Přiloha k čsłu 142 **SERBSKE NOWINY** Štwórtk 21. un a 1934

Starosłowjanske wojerstwo

č IV. Wojerske lěhwo.

Hdyž słowjanske wójsko wotpočowaše na straž-nym městnje, hdźež by njepřećel móhł jo zlohka nadhladnyć abo hdyž scyła nahle so zjewi njepřećel, zhromadźachu so wojacy tak, zo zwonkowni koło wokoło so skhowachu za škitami, kiž wo zeń zepjerachu. Hdyž bě wjacy khwile, natwari so też porjadne kruće lěhwo. Wašnje, wutworić ruče woboru ze škitow, bě pola Słowjanow hižo jara zahe znate. Hižo we VII. lětstotku so Słowjenjo před Solunju khowachu za swojimi škitami město za kolikami. Nic jenož Juhosłowjenjo, ale też Rusojo tuto wašnje nałožowachu.

Při dłšim přebywanju na jenym městnje pak so natwari porjadne wojerske lěhwo.

Lěhwo bě zwoprědka přihódne městno, hdźež bě wójsko najlěpje škitane. Hdyž wšak Słowjenjo so zetkawachu z Romjanami, počachu też twarić lěhwo po romskim wašnju, potajkim ze zakopom koło wokoło. Tak naspomni stary spisowaćel VI. lětstotka, zo Słowjenjo su nawuknyli lěpje wójnu wjesć, dyžli Romjenjo sami. Čitamy, zo l. 642 Słowjenjo w połnócnej Italskej so zakopachu a koło wokoło swojeho lěhwa jamy wurywachu, zo bychu njepřećelske konje do nich padałe. Potajkim mějachu Słowjenjo tam hižo hotowe wojerske lěhwo po romskim přikładze.

Też narańši Słowjenjo znajachu tajke zakopy, najmjeńša wot X. lětstotka sem.

Zajimawe je też wašnje starych Słowjanow tworić wobhrodu a woboru z pomocu zestajenych wozow. Tutón nałožk pozdźišo wosebje cěšcy Husyća nałožowachu wuspěšnje we wojowanju. Tajke „wobwozy" drje też druhe narody znajachu, kaž na př. Germanojo a Gallojo, tola su prěnjotne drje jenož pola narańšich ludow, kiž z wozami po kraju dundachu. Wot nich su drje Słowjenoj přewzali tutón nałožk škitanja. Čitamy, zo lěta 596 Słowjenjo so škitachu před romskim nadběhom z pomocu zestajenych wozow. Też druhich přikładow nałožowanja wobwozow mamy dosć. Tak spisowaćeljo pisaju wo pohibliwym lěhwje ruskeho wjercha Olega před Carjohrodom we l. 907. To njebě dale ničo hač wobhroda z wozow — wobwóz. Tajki rjad wozow bě zestajeny pak do kola pak do štyrirózka. Bě postajeny zady rjadow wojowarjow. Hdyž běchu wojacy w nuzy, cofachu dozady wozow. K tomu běchu tu a tam mjez někotrymi wozami wuzke pokhody. Wottudy zasy činjachu wypady na njepřećela.

Kajke je stare słowjanske mjeno za „lěhwo", njewěmy. Wšesłowjanski wuraz „t a b o r" je dźě pozdźišo přewzaty z jeneje z narańšich rěčow.

Nimamy starších rozprawow wo tym, hač su Słowjenjo w lěhwje po romskim přikładze też natwarjali stany. Wěsće wšak su Juhosłowjenjo wot Romanow přewzali stany. Zo stari Rusojo stany znajachu, čitamy w létopisu z l. 964. Hewak pak woni wobe spachu w krytych wozach, w kotrychž pječu wobchu. Słowo „s t a n" je stare a wšosłowjanske, tohodla so mjenowaše prjedy scyła małke bydlenje. Hakle wot XII. lětstotka sem trjeba so w dźensnišim zmysle słowa.

Přichodny nastawk: „Z r j a d o w a n j e w ó j s k a a b i t w a."

Sł. St. Reymont — swětosławny pólski spisaćel

Do najsławnišich basnikow wozrodźenje Pólskeje słuša dźě Wł. St. Reymont. Je to spisowaćel, kiž nahu swětowoje sławy ze swojim wulkotnym romanom „Burja".

Reymont so narodźi runje před 65 lětami jako syn khudeju burskeju staršeju. Dokelž bě hólčce hižo nimo měry wobdarjeny, daštaj staršej jeho na šulu, zo by bohosłowstwo studował. Tola to njebě ničo za wóhniweho młodźenca. Njelubješe so jemu w klóštrje, tuž z njeho čekny. Njewědźo, što činić, přidruži so skupinje pućowacych kokler jow a z nimi sobu dźiwadło hraješe na pólskich wsach a městačkach. Běše to bědne žiwjenje, ale młody pólski pachoł, pokhadźacy zo wsy, bě kruty a njepowalny kharakter. Njeda so zlemić wot njepřikhilneho wosuda.

Reymont je w tym času wjele wustał a často hłód tradał. Ale so njepoda. Poradźi so jemu skónčnje, dóstać skromne měsino na żeleznicy. Ale też tu so jemu derje njewjedźeše. Pisaše a wozjewi swoje prěnje powědančka. To njemóžeše čuć předstejićer stacijo a poča młodeho spisaćela krjudować.

Reymont, kiž bě tehdy 24 lět, skónčnje zastojnstwo wopušći a dźěše do Waršawy z nadźiju, zo tam dóstanje městno w někajkich nowinach. Dyrbješe wšak dołho čakać a pytać. Sam wo tym praji: „Přijědźech do Waršawy w novembrje 1893 a hakle wo haprleji 1894 prěni króć wobjedowach!"

A dokelž jemu so ničo słachćić njechaše, poda so pěši na putnistwo do Čenstochowy. Z toho pućowanja pokhadźa jeho wulkotne dźěło: „P u t n i k o w a n j e n a J a s n u H o r u" (Pielgrzymka do Jasnej Góry). Wot toho časa so jemu pomału lěpje wjedźeše. Spominajo na swoje dundanje z keklerjemi napisa powědančko: „K e k l e ś k a" (Komedjantka). Bórzy potom napisa roman wo Łódźi: „S l u b j e n y k r a j" (Ziemia obiecana). Wopisuje tu nuzu a bědu fabrikskich dźěłaćerjow, wuklukanych wot bohatych wobsedźerjow twornjow.

Z wubjernym darom wopisuje nadrobnje cyle žiwjenje hobrskeho pólskeho přemysłoweho města. Reymont wojuje a so bědźi. Dźěła pilnje a njesprócniwje a so doprědka dobywa. Napisa skónčnje swoje wulke dźěło, roman wo štyrjoch dźělach, kiž mjenuje „B u r j a" (Chłopi). Napisa jón w ludowej podrěči, wopisuje tu žiwjenje pólskeje wsy w běhu lěta. Poda nam wěrny wobraz pólskeho wjesneho žiwjenja, kajkež je sam widźał za młode lěta.

Tuta kniha wulku kedźbnosć zbudźi. Tak wěrnje a wubjernje hišće nichtó njebě wopisał pólsku wjes. Reymont w tutym burskim romanje rysuje nic jenož počinki pólskeho rólnika, ale też jeho brachi a njepočinki, moluje nam swětłe a čémne strony pólskeho człowjeka na wsy a jeho žiwjenja.

Hakle z tutym dźěłom bu Reymont znaty a sławny. Jeho sława dźěše dale mjezow jeho kraja. W lěće 1924 dosta najwjetše myto literariskeho swěta, Nobelowe myto. Před nim bě jako prěni a jenički Polak tuto myto dostał Sienkiewicz, autor romana: „Quo vadis?" Tak tola bu wutrajnosć Reymonta mytowana. Jeho dźěła a wosebje wulkotny roman „Burja" buchu přełożene do swětowych rěčow a ze swojim dźěłom je Reymont też přisporił a šěrił sławu swojeho naroda jako luda z wulkej a wysokej kulturu.

Bohužel wumrě Reymont hižo lěta 1925 přezahe. Wón słuša k tym njesmjertnym wulkim Polakam, kiž su swojemu narodej a krajej wulku słužbu wopokazali ze swojim skutkowanjom.

Kaž Sienkiewicz ze swojim romanom „Quo vadis?" tak je je Reymont ze swojimi „Burami" šěrił česć a sławu Pólskeje.

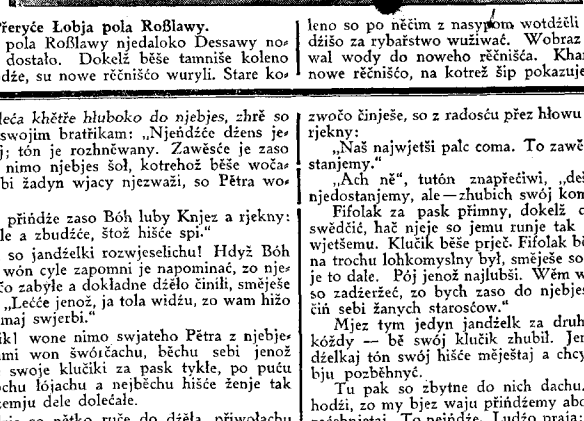

Přeryće Łobja pola Roßlawy.

Łobjo je pola Roßlawy njedaloko Dessawy nowe rěčnišćo dostało. Dokelž běše tamniše koleno strašne za łódźe, su nowe rěčnišćo wuryli. Stare koleno so po něčim z nasypom wotdźěli a ma so pozdźišo za rybarstwo wuživać. Wobraz předstaja přiwal wody do noweho rěčnišća. Khartka pokazuje nowe rěčnišćo, na kotrež šip pokazuje.

Wo niebieskich klučikach

Štož wam tu powědam, je so před dawnym, dawnym časom stało. —

Na łukach butrowe kwětki a njezapomnički zakćěwachu, mjetele wšě tute wjesele skhowy při šćežkach a na mjezach wopytujo wot kwětki ke kwětcy zlětowachu, štomy wysoko k njebju rozćechu, a ludźo dźěłachu a běchu wjeselcje mysle. Ale złotožołte njebjeske klučiki, kiž so też pětrkluče mjenuja, tu hišće njeběchu.

Z kóždym nalěćom Bóh luby Knjez k jandźelkam rjekny: „Doleće dele a zbudźće, štož hišće spi. Njezabudźće na ničo, dokonjeće dokładnje a njebudźće přerozwólni."

Na to kóždy jandźelk Bohu lubemu Knjezej ruče ku podawši so pěknje pokloni, jedyn druheho za ručku wza a cyle towaršwo leće na zemju dele, činješe štož bě so jemu připoručiło a wróći so potom zaso do njebjes.

Přjedy hač na zemju lećachu, kóždy swoju komorku zamkny, — přetož kóždy jandźelk měješe swoju samsnu komorku, a swjaty Pětr kedźbowaše, zo běše wona stajnje w najlěpšim porjadku, — a tykny złoty klučik za pask.

Jónu pak běše jara, jara dołha a kruta zyma była. Jedyn jandźelk z druhim hišće k njebjeskemu wrótnikej přišoł a so prašał: „Sněhuje so hišće?" Dwě sće dźewjećе a dźewjećdźesać króć běše přećelnje wotmołwił, jako pak tři stoty jandźelk přińdźe, so wón rozhněwa, wza jako za hrdźeršcy, dźerżeše jeho z woknom won a rjekny: „Nó, što měniš, sněhuje so hišće?" Hdyž swiaty Pětr jandźelka z wokonom nutř ssahny, běše tutón cyle ze sněhom zaplacany. „Haj", wón płakajo rjekny, „wonka so hišće *sněhuje", zaleća khětře hłuboko do njebjes,* zhrě so a rjekny k swojim bratrikam: „Njeńdźe dźens jenož k Pětrej; tón je rozhněwany. Zawěsće je zaso jónu nječhtó nimo njebjes šoł, kotrehož běše wočakał." Tu sebi žadyn wjacy njezwaži, so Pětra woprašeć.

Skónčnje přińdźe zaso Bóh luby Knjez a rjekny: „Doleće dele a zbudźće, štož hišće spi."

Hej, kak so jandźelki rozwjeselichu! Hdyž Bóh to wuhlada, won cyle zapomni je napominać, zo njebychu na ničo zabyle a dokładne dźěło činili, směješe so a rjekny: „Leće jenož, ja tola widźu, zo wam hižo za khdleškomaj swjerbi."

Fuk! Mik! wone nimo swjataeho Pětra z njebjeskimi wrotami won šwórćachu, běchu sebi jenož hišće khětře swoje klučiki za pask tykłe, po puću so hišće trochu lójachu a nejběchu hišće ženje tak wjesele na zemju dele dolećałe.

Dachu drje so nětko ruče do dźěła, přiwołachu kwětkam: „Stawajće, naléčo tu je", zaklapichu do wšitkich kołcom: „Hój, horje, wy zaspańce, měd zaso rosće", wopytachu mrowje: „Ej, ej, tu dźě wy hižo sće", běchu dźeń a nóc njesprócniwe, njemóžachu pak so po dołhej zymskej jatbje ze samej radosću změrować, honjachu so mjez kerkami, mjetachu so přez hłowu, zarejwachu před małymi kwětkami khětře najnowišе njebjeske reje, směješe so a — wšitke hromadźe swój złoty komorny klučik zhubichu, wšitke hromadźe hač na dweju.

Tón najwjetši mjez jandźelkami to najprjedy pytny, tykny tolsty, krótki palc do hubki a wza lěwy kónčk swojeho khdleška pod pažu. Takle pozasta. Kónčk swojeho jeho Fifolak, kotryž ptački fifolić wuči, dohlada a, dokelž tón najwjetši jandźelk taike mjezwoćo činješe, so z radosću přez hłowu kuliwši smějo rjekny:

„Naš najwjetši palc coma. To zawěsće deščik dostanjemy."

„Ach ně", tutón znapřećiwi, „deščika tehodla njedostanjemy, ale — zhubich swój komorny klučik."

Fifolak za pask přimny, dokelž chcyše so přeswědčić, hač njeje so jemu runje tak zešło kaž najwjetšemu. Klučik běše prječ. Fifolak běše hižo zdawna trochu lohkomysłny był, směješe so a rjekny: „Što je to dale. Pój jenož najlubši. Wěm wšak, kak mam so zadźeržeć, zo bych zaso do njebjes přišoł. Nječiń sebi žanych starosćow."

Mjez tym jedyn jandźelk za druhim přińdźe, a kóždy — bě swój klučik zhubił. Jenož dwaj jandźelkaj tón swój hišće měještaj a chcyštaj so k njebju pozběhnyć.

Tu pak so zbytne do nich dachu. „To so njehodźi, zo my bjez waju přińdźemy abo wój bjez nas začehnjetaj. To njeńdźe. Ludźo praja: „Hołbje maju so k hołbjam, wol ma so k wolam, a to płaći też za nas."

„Što dha mamoj činić?" so staroščiwaj prašeštaj. Jandźelk, kotremuž Wjeselk rěkachu, radu wědźeše. „Widźitaj tamle při pohrjebnišćowej muri wopušćeny rowčk? Tam cyle khude dźěćatko spi. Jeho mać je tak khuda, zo njemóžeše jemu žaneho kamjenja stajić, ani kwětki njemóžeše jemu sadźić. Położtaj tam swój klučik, potom chcemy hladać, što so dale stanje."

A wšitke z nimaj dźěchu, zestupachu so wokoło rowčka, a ludźo, kotřiž runje na pohrjebnišću přebywachu, zadźiwani hłowu pozběhowachu, dokelž běše šumjenje w powětře było, a njewuprajnje krasnu wóń běchu začuli. Widźeć pak nikoho njemóžachu.

Přilopk

* **Pjeć dźěći jeneje swójby wukřćili.** W Oberfrohnje we wječornej Sakskej su pjeć dźěći jeneje swójby z dobom wukřćili. Dźěćom su sobustawy křesćijanskeje žónskeje služby kmotriłe.

* **Beja jako dójka.** Ranca jeneho wobsedźerja w Jagdstellenje pola Heydekruga bě 17 prosatow wumjetała. Dokelž měješe jenož 14 cycow, dyrbjachu jej tři prosata wotewzać a na druhe wašnje picować. To pak bě čežka próca. Tehodla prosatka k beji položichu, kotrejž běchu psyčki wzali. Beja prosatkam cycać dawa, kaž bychu čučki byłe.

* **Wulki woheń w Meklenburgskej.** W Hohenlukowje w Meklenburgskej z wulětanjom škrow sykanjoweho motora woheń nasta, kotryž za krótki čas na wšě we wětrowej stronje ležace twarjenja přeskoči. Tak bórzy ze sydom domskich, bróžnjow, hródźow a wjesneje cyrkwje płomjenja sapachu. Wjele skotu, mašiny a stacija elektricitety su so zničiłe.

* **Wutrajna horcota w Francowskej.** Wulka suchota a wurjadna horcota w Francowskej dale traje. W Parizu je thermometer njedźelu 33 stopnjow we sćinu pokazał. W połodnišej Francowskej je hišće horcyšo. Rěka Mosula je wot žórła hač do Remirementa do cyła wuskhła. Na wjele městnach połnócneje Francowskeje su žórła zaprahłe.

* **Čežke njezbože w tunelu.** K rozbuchanju we tunelu mjez Markirchom—St. Die běchu sobotu někotre miny położili. Po rozbuchnjenju so dźěłaćerjo k dźěłu wrócichu. Na dobo so nowe rozbuchnjenje sta. 10 dźěłaćerjow so z hromadu pjeršče zasypny. Hakle po wjelehodźinskim dźěle so poradźi, zasypnjenych wuhrjebać. Styrjo z nich běchu morwi, druzy šesćo běchu mjenje abo bóle čežko zranjeni.

* **Hobrski woheń w Češkosłowakskej.** Na Morawje je w Sklenje pola Kremnic pondelu popołdnju woheń wudyrił, kotryž je so ze zatrašnej spěšnosću rozšeril. Před wječorom so 80 twarjenjow paleše. Mało nadźije bě, wolěń zamjezować, dokelž sylny wětr duješe a woda k hašenju njedosahaše.

* **Baćony jako rubježne ptaki.** Kaž so z Madźarskeje (Wuherskeje) powě, su so tam baćony do ćwile kraja přetworile. Z wulkej wutrajnej suchotu su haty a bahnišća madźarskich nižinow wuskhle a žaby ze nich su so zhubile. Baćony, z kotrychž wjele w bahnišćatym kraju hnězdźi, su, dokelž picu njenamakaju, z hłodom nućene, so zwućile, kurjatka, libjata a kačata nadpadować. Škoda, kotruž su baćony ze tym načinile, je hižo tak wulka, zo je so wobydleńſtwo na wyšnosći ze žadanjom wobročiło, zo by baćony potřělić dała. — Jedyn wočity swědk powěda, zo so baćon blizko pjerizny na zemju puści a so za khwilu ze spěšnymi kročelemi, kaž to hewak njeje jeho wašnje, na čěkace kurjatka wali, zo by jene zhrabnył a zežrał.

Rěč nowinu

Swjeći so jubilej nowinarstwa. Po tym hišće na cyle njenućene wašnje bjesaduja. Po kwałbnych spěchach na powšitkowne přijomnosće nowin so nětko też wosebite přijomnosće dokładnje pohódnosćuja.

„Ja mam so na přikład za swoje dobre zastojnstwo jenož nawěstkej dźakować", jedyn zastojnik rjekny a činješe začišć dospołnje spokojneho člowjeka, „nawěstk čitawši so předstajich a přistajichu mje!"

Jedyn překupc njechaše też nazad stać. „Stajnje, hdyž mój wobkhod popuščowaše, do nowiny někajki nawěstk zasunych, a stajnje mózach potom zwěsćić, zo su ſičba kupcow přisporješe. Nawěstk we nowinje je a wostanje nětko jónu za překupca najlěpši srědk, z pomocu kotrehož móže k něčemu přińć!"

Jedyn za blidom łohko zakašlowa. Lědy to něchtó wobkedźbowaše.

„Přez nowinu swoju žonu zeznach", druhi cyle bjez tajenja měnješe, „a njetrjebach to ženje wobžarować!"

jk.

Potajnstwo tych Wai-Wai

Poslednich wósom běłych Indianow.

Z Georgetowna w Britiskim Guayanje (w sewjernym dźele Južneje Ameriki) přikhadźeja powěsće, zo jenička rodźina woprawnych běłych Indianow, kiž nětdy wjele tysac liceše, wotmrěwa — je jich hišće jenož wósom žiwych. Tu njejedna so wo tu a tam w Južnej Americy zasydlenych Albinow, ale wo ród, kiž hižo

w časach do Kolumbusa

w Guayanje so žiwješe. Pokhadźeše najskerje z Europy a bu do předstawizniskeho časa přez łódźne njezbožo do Ameriki zanjeseny. Dr. W. E. Roth, kiž je so dlěši čas pola tutoho rodu zadźeržował, wobkrućuje, zo so tu ze starych spěwow a z podawiznow „Běłych Indianow" dopóznać hodźi. Jeho wuslědki a zapiski w španiskich archivach so khowace njezawostajeja dwělow, zo su španiscy dobyćerjo tutón „spodźiwny běły lud" znali.

W lěće 1925 bě so ród hižo hač na 150 wosobow pominył. Spytnikej njebě možno, winu tajkeho spěšneho wotemrěća běłych Indianow wuslědźić. Buchu w přerězku jara stari, ale jich rozmnoženje zdaše so z někajkich potajnych winow jara słabe być a skóncnje je cyle přestało. Dr. Roth wopisuje tych „Wai-Wai", kaž so běli Indianojo sami mjenuja, po wobliču a postawje jako jara rjany splah — cyle hinajši, hač w susodstwje sydlacy čerwjeni Indianojo. Jich zwoprědka cyle běła, wot słónca zbrunjena koža wuznamjenja jich přede wšěm wot jich čerwjenych susodow. Bydlachu w derje natwarjenych budkach z bambusnicy, kajkež běchu jich susodam cyle njeznate, a žiwjachu

Wobraz Göringoweje mandźelskeje z ...eje młodosće.

20. junija da pruski ministerski president Göring ćělo swojeje mandźelskeje Cariny ze Šwedskeje přewjezć, zo by jo w Schorfskej holi na samotnym městnje pokhować dał.

so po jara krutych zakonjach, kotrež wěsće w pralěsu nastałe njejsu.

Tak bě na přikład pola nich wruživanje alkohola zakazane, a to prjedy, prjedy hač hišće Puritanojo we Sewjernej Americy swoju nowu domiznu namakachu. Ani z kaktusa dobyty pulpue, ani brandi a wiski běłych njećerpjachu Wai-Wajojo. Też kurić bě zakazane.

Žony so jara češachu

wot wšěch muzskich, někotre młode holey wuznamjenjachu so ze swojej rjanosću.

Zasonamkanje tutoho splaha sta so připadnje při wotměrjenju hranicow, kotrež tukhwilu jendźelske knježerstwo přewjedźe. Profesor z Washingtona, kiž wotměrjacu expediciju přewodźuje, so nadźija, zo so tući posledni ze splaha Wai-Wai do Sewjerneje Ameriki do jeneho wukhowanišća přewjedu.

Budyske stawniske powěsće

19. junija 1934.

Narodźenja: Korli Richardej Waltarjej Truołej, wyššemu sekretarej měšćanskeho zarjadnistwa, dźowčička. — Njemandźelskaj hólčkaj. —

Zemrěli: Emanuel Unverdorben, invalidny rentnaf, 55 lět. — Emma Ida Liebigowa rodź. Schönee, mandźelska piwarca, 42 lět. — Arnošt Bohuwěr Mućeř, wobsedźer zahrodnistwa, 64 lět. — Hana Emilia Ernestina zwud. Pfeifferowa rodź. Lorencec, 82 lět.

Připowědźenje mandźelstwow: Paweł Wilhelm Kosler, rjekař z Ernu Elsu Kalauchec, pomocnica, wobaj we Budyšinje. — Jan Paweł Wojnar, krawski mištr z Martu Helenu Rošerec, hospozu, wobaj we Budyšinje.

Zwjazane mandźelstwa: Kurt Waltaŕ Erich Tilgner, technik w Grünbergu z Bertu Charlotu Hildegardu Tschirchec, přistajeńcu němskostatneje banki w Budyšinje. — Maréin Korla Adolf Vogler, pinčnik z Martu Hilzu Bernhardtec, bjez powołanja, wobaj w Budyšinje.

Towarstwowski powěstnik.

Dubrawka. Tow. „Jědleńka" wotměje přichodnu njedźelu pop. w 3 hodź. zhromadźiznu pola Šćěpanec. Jednać budźe so wo Radwoŕskim zlěće Domowiny.

Jasenca. „Kat. Bjesada". Štóž chce so na zlěće we Radworju dnja 15. julija wobdźělić, njech so do 1. julija pola pokładnika Wjesele zamołwi. Předsydstwo.

Lichań. „Zernička" spěwa štwórtk wječor 1/9 hodź. pola Šiwartec. Čas khwata, tuž wšitkich wočakujemy. Přeprošuje předsydstwo.

Łuć pola Łaza. Njedźelu dnja 24. t. m. położi so zakładny kamjeń k nowotwarej tamnišeje cyrkwje. Swjedźeńsku rěč změje serbscy farar Malink ze Łaza. Wšitcy Serbja so wutrobnje wo tutón žadny swjedźeń přeprošuja.

Minakał. Serbske towarstwo „Statok" wuhotuje njedźelu 24. junija wječor we 8 hodź. serbski swjedźeń w Minakale. Serbske spěwy a dźiwadło so poskića, po programje reje. Wšěch lubych Serbow a susodne serbske towarstwa lubje přeprošuje předsydstwo.

Kedźbu! Za druhu Hornjo-Amergawsku jězbu je jenož hišće 7 městnow prózdnych. Štóž chce tuniju přileżnosć wužić, njech so ruče zamołwi.

Zamołwity za spisaćelski wobsah: A. Dučman, za nawěstki dr. J. Cyž, wobaj w Budyšinje. D. A. V. 1934: 2202.

Wonaj jandźelkaj, kotrajž běštaj smjerć dobroćiwej stworjeńčcy, swój klučik na rowčk położištaj, a cyła syła čehnješe dale; přetož měješe hišće mnoho dokonjeć.

Wjele dnjow a nocow běchu jandźelki na zemi člowjekow přebywali a z jeneho městna k druhemu lětałe. Tu běše jich dźěło skóncene, a wšitke so zhromadnje wrócichu.

Wšitke zhromadnje, dokelž tola jedyn bjez druheho nochcyše přińć. Cyłu khwilu hišće běchu wjesołe a dobreje mysle. Hdyž běchu pak hižo daloko za słóncom, blizko njebjeskim wrotam, tu jim wutrobički tola tróchu pukotachu. Boha lubeho Knjeza so njestrachowachu, ale před Pětrom so bojachu; přetož tón stajnje zle mjezwočo činješe, hdyž někajki jandźelk swoje wěcy hromadźe njeměješe.

„Što nětko?" so najwjetši jandźelk wopraša.

Fifolak pak jeho pokoješe: „Daj nam jenož činić, mi a Wjeselikej a małemu Posměwkej. Dajće nam jenož činić! Ale, dyrbiće wšitko to činić, štož my."

Pětr w njebjeskich wrotach stejo swoje najhórše mjezwočo činješe; přetož běše přez njebjeske wuhladko hižo wobkedźbował, štož bě so stało. Runu měru běše k Bohu lubemu Knjezej běžał: „Što nětko k rozwólnemu ludej prajiš, Knježe?"

Tón bě swoju dołhu brodu sebi majkajo so cyle cunje posměwkował. „Budźemy je khłostać dyrbjeć."

„Tak", bě Pětr ze zadźiwanjom znapřećiwił. „Ja tola woprawdźe tón najmłódši wjacy njejsym, ale pokhłostać će hišće žaneho njewidźach. Kak dha chceš to činić?"

„Ja?. To je twoja wěc."

„Myslach sebi tola! Tak iim zastupić zapowědźu."

„Spytaj", a Bóh luby Knjez bě so wospjet posměwkował.

Nětko potajkim jandźelki přilećachu. Tón najwjetši so na měznik čapny, hdyž puć do hele wjedźe, Fifolak Pětrej runu měru na prawe ramjo zleća, Wjeselik na lěwe, a Fifolak spěwaše:

„Ach Pětrje, luby Pětrje naš,
Ty měsće z nami smilnosć maš
A puščiš nas zas do njebjes,"

„Ničo, ničo." Pětr rjekny. „Hdźe su waše klučiki?"

Tu Fifolak bratrikam znamjo da, a wone tak khroble wokoło Pětra šwórćachu, kaž hdyž na zemi sněhowe mjetele zlětuja, na lěwo a na prawo a horje a dele, spěwachu a wyskachu, cybachu jeho za brodu a łoskotachu jeho pod ramjom, zo sebi wrótnik scyła wjacy pomhać njewědźeše a so smějo wotwobročí, zo by khětře njebjeske wrota wočiniwši do swojeje komorki čeknył.

„Wy drobna drapa", wón dobroćiwje mórčo rjekny, „njemóžu drje wam złe zmysleny być, ale khłostanje dyrbi być. Najprjedy wostanjeće wonka. Jutře je też dźeń. Potom chcemy zaso rěčeć.

Tu běchu wrota wo skalobu wočinjene, a — fuk! Mikl, prěni rój jandźelkow nad Pětrowej hłowu do njebjes přileća. Tu jemu wokoło hłowy jenož tak šumješe a šwórćeše. Wo tom běše stary tak přeslapjeny, zo jemu na wokomik dych wuwosta a wón cyle zapomni, wrota začinić. A fuk, běchu też posledni jandźelki nutř.

Hišće prjedy hač Pětr prawje wědźeše, što dyrbješe nětko rjec, běchu jandźelki hižo hłuboko do njebjes zalećałe. Wón widźeše je runje hišće, kak so wokoło rózka zhubjachu, hdźež puć k Bohu lubemu Knjezej wjedźe.

Pětr so za wušomaj drapaše. „Ej, ej, stary Pětrje! Běchu ći mali zaso jónu mudriši dyžli ty!"

„Daj sebi być, Pětrje", tu zady jeho khribjeta hłós rjekny. Bóh luby Knjez tam steješe a so směješe.

„Knježe", so Pětr rozhori, „ty sy napřećiwo jandźelkam woprawdźe předobroćiwy."

„Wžo", Bóh luby Knjez rjekny, wza małeho Fifolaka na ruku, a wšitke druhe wokoło njeho stejachu. „Sće dha swoju wěc znajmjeńša derje činile?"

„Haj, luby wótče", jandźelki prajachu, „to smy. A, — je nam žel, zo swoje klučiki zhubichmy."

„Tak, tak. Nó, pójće jónu sem a wobhladajće sebi, što sće načinile."

Jandźelki z nim před njebjeske wrota stupiwši na zemju dele hladachu. A hlej, tu na wšitkich łkach samo złotožołte kwětki kćějachu, na jenej nóc cy štyri, na druhej šěść, na třećej pjeć, stajnje telko, kaž běše klučowa broda zubkow měła.

Na rowčku dźěsća při pohrjebnišćowej muri pal tej najkrasnišej kwětcy kćěješej, mać před rowčkom stejo rjekny: „Dźěćo, nětkole wěm, zo sy w njebjesach."

„To su waše njebjeske klučiki", Bóh luby Knjez pokračujo na nje dele pokaza, „a tute — dyrbja hdźo nětko wobkhować". A k Pětrej: „Jandźelkow komorne durička pak wot deźnsnišeho wočinjene wostanu."

Nad tym pak so jandźelki radowachu; přetož wědźachu hižo, kak chcedźa so nětko počinjeć.

Wot teho časa jich komorne durička wočinjene steja, kóžde dźěćo může k nim přińć, hdyžkuli chce, jandźelki same móža k njemu přińć dźeń a nóc.

Zemja člowjekow pak ma z tym dnjom njebjeske klučiki.

nc.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hościencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čěłneho znjezboženja z 1000 hr. – hdyž wumrěje abo hdyž je wot tas žiwjenja dospołnje běmy. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 143 — Budyšin — Pjatk 22. junija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Dr. Schacht wo transferowym moratoriju

Němski minister za ludowe powučenje a propagandu dr. Goebbels wukrajne nowinarstwo štwórtk popoldnju na čaj do propagandoweho ministerstwa přeprosy. Wopyt běše jara sylny. Tutón króć rěčeše president němskostatneje banki dr. Schacht w hodźinskim přednošku wo prašenjach, kotrež z transferowym moratorijom zwisuja.

Dr. Schacht zaběraše so dokładnje z mnohimi napřećiwjenjemi přećiwo němskemu devizowemu hospodarstwu a wotplaćowanju dołha we wukrajnych nowinach. **Tute nadběhi dr. Schacht z raznymi dopokazami wotpokaza a husto wšón njezmysł napřećiwnych wudawanjow we wukrajnych nowinach.**

Wosebje energiscy wobroći so wón přećiwo wěcnemu wunošowanju wo němskej inflaciji abo devlaciji hriwny a rozjasni, zo tajkej naprawje za Němsku docyla do prašenja njepřindźetej. Inflacija abo wothódnoćenje hriwny by žiwjenje němskeho dźěłaćerja njeznjesnje podrožiło a kupowanje surowiznow z wukraja hišće bóle počeżiło.

President němskostatneje banki wobroći so přećiwo planam, zo maju so za wěricelow němsk. požčonkow trěbne devizy we wukraju wobkhować a so němskemu knježerstwu přewostajić, zo by wuwožowarjam hnydom płaćiło. Dr. Schacht dopokaza, zo by so na tuto wašnje wikowanje z Němskej cyle zastajło a swětowe wikowarstwo do hišće wjetšeho njeporjada přišło. Němska so pornjo druhim statam prócuje, zo by sprawnje swój dołh zapłaćiła. Za to pak so žada, zo by so wysoka dań snižiła. Skónčnje dr. Schacht směšny porok wotpokaza, zo Němska přewjele dowožuje. Němska trjeba surowizny, zo by hórski programm za wobstaranje dźěła přewjedła, z čimž so ji zmóžni, twory wuwožować a dołh a dań wukrajej płaćić.

Njech so wěcy kažkuli wuwija, ženje pak nacionalsocialistiske němske knježerstwo njedowoli, zo nowa bjezdźěłosć nastanje. Wukrajej a wukrajnemu nowinarstwu njemóže so raznje dosć předstajeć, što je Němska z wotstronjenjom kommunistiskeho stracha za kulturne staty zemje a za swětowe hospodarstwodokonjała. Přitomni rěč presidenta němskostatneje banki ze sylnym přikleskom přijachu.

Adolf Hitler w Neudecku

Němski kancler Adolf Hitler je so do Neudecka podał, zo by němskemu presidentej wo swojim rozrěčowanju z Mussilinijom rozprawjał.

Nowy němski pósłanc za Moskwu

Němski president je pósłanca w Moskwje, Nadolneho, na nakhwilny wotpočink přesadźił a dotalneho wupósłanca w Bukarestu, hrabju ze Schulenburga, za pósłanca w Moskwje pomjenował.

K temu so powě, zo so z tutym wotsadźenjom Nadolneho, wo kotrež je wón sam prosył, politika napřećo sowjetskej Ruskej na žane wašnje njepřemeni. Nahlady wukrajnych nowin, kotrež chcedźa ze zamjenjenja pósłancow přemjenjenje wěstych prašenjow němskich počahow k sowjetskej Ruskej wutwitać, nimaju žaneho podłožka.

Parnik „Drježdźany" so podnurił

Němska łódź „Drježdźany", kiž běše z dowolnis kami organizacije „móc z radosće" po puću a pola Norwegskeje nanamórske dno zajeła, je sot tak sylnje wobškodźiła, zo je so hižom podnórił.

Při wukhowanju pućowacych do čołmikow so bohužel njezbože sta. Jedyn čołmik so powróći. Ludźi pak móžachu wukhować. Ale dwě žónskej stej pozdźišo na norwegskim parniku, kiž so na wukhowanju wobdźěli, na wosłabjenje wutroby wumrěłej. Jena zemrěta je wěsta Erzheimerowa z Otterberga w Rheinskej Pfalcy, druha je młoda holca, kotrejež mjeno hišće njeje znate.

Wobzamknjenje Małeje ententy

Mała ententa skhadźuje so w Bukarestu. Wčera wozjewichu so jeje wobzamknjenja. Wone su pola politiskich ludźi a w cyłej zjawnosći sylny zaćišć zbudźile. To płaći wosebje wo 3. wotstawku, kiž so na hospodarske wustrowjenje Europy počahuje a hdyž so wuzběhuje, zo je so Wuherska wot zhromadneho dźěła wuzamkła. Tute słowa počahuja so na rěč wuherskeho miniserskeho presidenta Gömbösa w Oedenburgu, w kotrejž sebi tutón reviziju měroweho zrěčenja jako wumjenjenje za zhromadne dźěło Wuherskeje z jeje susodami žada. Wótre wobzamknjenja, kotrež so přećiwo Wuherskej měrja, su powšitkownje překhwapile.

Běše znate, zo Mała ententa přeco hišće spyta nawrótej Habsburgskich do Awstriskeje na kóždy pad zadźěwać, tež z pomocu wojerstwa. Tehodła so też wočakowaše, zo so na tuto stejišćo we wobzamknjenjach pokaza.

Wobzamknjenja wo wotbrónjenju a bjezstrachu w swojej formje znowa jasnje dopokazuja, zo Mała ententa francowsku politiku na kóžde wašnje podpjera. Tehodła je so tutón dypk dźiwajo na přitomnosć francowskeho zwonkowneho ministra na čoło wobzamknjenjow stajił.

Tola wo tym, zo by Juhosłowjanska sowjetsku Rusku připóznała, wobzamknjenja přećiwo wšemu wočakowanju ničo njepraja, wono so jenož wobmjezuja na naspomnjenje, zo so normale diplomatiske počahi mjez swojetskej Ruskej, Rumunskej a Češkosłowakskej wutworja.

Hamtska rozprawa wosebje z tym skedźbnosć zbudźuje, zo so w njej zesylnjene sebjewědomje pokazuje. Tuto sebjewědomje je so we wozjewjenjach Małeje ententy w poslednim času husćišo jewiło.

Što Mała ententa Barthouej nam'etowaše

Rozprawjeŕ nowin „Paris Midi", kiž běše wosebje do Bukaresta pućował, rozprawja swojim nowinam, zo ministrojo Małeje ententy w Bukarestu francowskemu zwonkownemu ministrej dwě družinje zrěčenja předpołoža. Jedna so wo „rańše Locarno" a „zrěčenje srjedźozemskeho morja", kiž by hač do sowjetskeje Ruskeje sahało. Francowzojo k tutym planam zasadnje přihłosuja. Woni pak žadaju, zo ma so wo přistupjenje Němskeje k „rańšemu Locarnej" a přistupjenju Italskeje k „zrěčenju srjedźozemskeho morja" prócować.

Wuherska wobstawa na reviziji

Wozjewjenje wo konferency Małeje ententy je wuherske nowinarstwo rozhorjiło. Nowiny „Budapesti Hirlap" wuzběhuja wosebje słowo francowskeho zwonkowneho ministra, kotrež je tutón w Bukarestu wuprajił. Wón je mjenujcy na to pokazał, zo stej Francowska a Rumunska jenož tajke krajiny zaso dobyłej, kiž jimaj přeco słušachu. Wuherske nowiny mjenuja tuto wuprajenje zaprěwar je stawizniskich wěrnosćow. Wone pisaju, zo je Francowska při měrowym zrěčenju z rozkuskowanjom přidunajskeho kraja strašny zmylk sčiniła. Druhe knježerstwowe nowiny pisaju, zo so w Bukarestu z nowa pokazuje, zo chce mała ententa Wuhersku hospodarscy tłóčić. Napřećo temu so na to pokazuje, zo Wuherska žane swojich žadanjow njespušći.

Barthou česnty stačan Rumunskeje

Rumunski sejm je štwórtk popołdnju swjedźeńske posedźenje k česći francowskeho zwonkowneho ministra Barthoua wotměł. Wšitcy senatorojo a zapósłancy z wuwzaćom dweju sobustawow so wobdźěličhu. Barthou běše so na prěnje městno knježerstwoweje ławki sydnył. Zwonkowny minister Titulesku a wšitcy wjednicy stronow wuzběhnychu w swojej rěči, zo so Rumunska po politicy Francowskeje složuje. Po namjeće ministerskeho presidenta Tatareska so Barthou z wosebitym zakonjom za česetneho stačana Rumunskeje pomjenowa.

Parižske nowiny wuzběhuja w swojich rozprawach francowsko-rumunske přećelstwo. Pućowanje zwonkowneho ministra do Rumuskeje nowiny jako organizowanje měra wopisuja.

Běłohród wočakuje Barthoua

Juhosłowjanski zwonkowny minister Jeftić je so štwórtk wječor z Bukarestskeho skhadźowanja Małeje ententy do Běłohroda wrócił, hdyž je so hižom wšitko k přijeću Barthoua přihotowało. Francowskeho zwonkowneho ministra 24. junija w juhosłowjanskim hłownym měsće wočakuja. W Orsowje steji za njeho łódź přihotowana, kotraž jeho po Dunaju do Běłohroda dowjeze. Barthou Běłohród 26. junija wječor w 10 hodź. wopuści a so do Pariza wróći.

---

14 žonow a kuchaŕ leža zranjeni w khorowni. Kuchaŕ je sebi rjebła złamał, jena žona nohu a ruku. Z wuwzaćom tutych tŕoch pak so wšitcy z khorownje puśča, zo bychu z parnikom „Stuttgartom" do Bremena pućowali. To je z dopokazom, zo jich zranjenja njejsu čežke. Tŕo zranjeneju pak, kotŕiž dyrbja w khorowni wostać, njejsu w smjertnym strašu.

Pytanje za mordarjom pólskeho znutŕkowneho ministra

Za mordarjom znutŕkowneho ministra Pierackeho slědźo, je pólska policija wjele přisłušnikow naprodneje demokratiskeje strony, Wukrajincow (Małych Rusow) a kommunistow zajała. Z teho je widźeć, zo za mordarjom hišće nimaju žaneho słeda. Wšo hromadźe nětkotre sta wosobow z podhladom w jatbje sedźi, zo su do mordarstwa někak zapleteni. Kaž „Gazeta Pólska" pišo, su w galiciskim měsće Stanisławje wjacy dyžli sto Wukrajincow a kommunistow zajeli. We wukrajinskej wsy Lasknach pola Stanisława běchu bjez dowolnosće pomnik k česći jeneho wukrajinskeho bědźerja wo wuswobodźenje z pólskeho knježerstwa stajili. Zo by so pomnik njewotstronił, běchu so dźěći a starcy před pomnik na zemju lehnyli. Nětkotre 24 hodźin tam wostachu. Wobydlerstwo do policistow z kamjenjemi mjetaše. Jedyn policist so zrani. Z pomocu wojakow dźěše. Jedyn policist so zrani. Z pomocu wojakow dźěći a starcow wothenachu. W Tarnopolu su dwě wosobje dla skóncowanja jeneho policista k smjerći zasudźili.

Tež w Pomorju w tak mjenowanym korridoru su 57 pólskich narodnych demokratow do přepytowanja wzali, mjez nimi redaktora nowin „Słowa Pomorskeho". We Łódźi su tehorunja 60 sobustawow narodneje deokratiskeje strony zajeli.

Kommunistoio před wosebitym sudom w Hradcu

Před nahłym sudom w Hradcu w Styrskje započa so štwórtk prěni wulki proces přećiwo kommunistomaj, kotrejuž złowólneho wobškodźenja wěcow winuja. W jeju bydlenjomaj su wjele rozbuchańskich [illegible] a marxistiskich propagandnych maćiznu nanakali. Proces přećiwo kommunistomaj prěni króć zjawnje zwěsća, zo mnohee nadpady w poslednim času znajmjeńša z wulkeho dźěła na kommunistow padaju.

Litewskeju pućistow k smjerći zasudźili

Litewski pólny sud, kiž ma wo poslednim puću přećiwo litewskemu knježerstwu wusudźeć, je zaso přećiwo dwěmaj wobdźělnikomaj na puću wusud wuprajił. Zastojnik tajneje policije Druskis, kiž běše wjele agentow tajneje policije pućistam přiwobrěćił so k smjerću zasudźi. Samsne khłostanie dosta re-

servny oficěr tankoweho wotdźělenja a naměstny wjednik młodych třělcow z Mariampola Gerdzunas, kiž běše do Kowna přišoł, zo by so na puću wobdźělił a tank přećiwo policiji nawjedował.

Zaso njeměry w Francowskej

W Toulousu su so nowe kommunistiske nasylnosće stałe. Wulka kommunistiska cwólba spyta w nocy k stwórjenju jastwo zapalić, zo by 44 swojich přiwisowarjow wuswobodźiła, kotrychž běše policija při wojowanju na barrikadach zajała. Kommunistojo wobškodźichu najprjedy wulke płunowe latarnje, zo bu wokoło jastwa ćemno. Potom woni z ćežkimi brjadami přećiwo jastwowym wrotam dźěchu a spytachu wrota přerazyć. Skónčnje přiwalachu petrolejowy sud a runje chcychu jón zapalić, jako mobilna garda w autobusu přikhwata. Kommunistojo rozćěskachu.

Tež w Lyonje nowe kommunistiske njeměry wudyrichu. Po zhromadźiznje wubjerka za wojowanje přećiwo fašismej so wjetšina kommunistow sakrujo a wolajo na policistow wali, kotřiž před salu strožowachu. Kommunistojo z kamjenjemi do policistow mjetachu a z revolvrow do nich třělachu. Jeneho policista ćežko zranichu. Jako policiji zesylnjena napomoc přińdźe, kommunistojo ćeknychu.

Ze Serbow

W Budyšinje, 22. junija 1934.

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer 0, najwyša temperatura +22. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer —32, najnižša temperatura w nocy +11. — Wuhlady na pomrócne wjedro. — Nižinje ležitej nad Skandinaviskej a połnócnej Pólskej, druhej nižinje nad Juhoslowjanskej a Jendźelskej. Pola nas zetkuje so powětr nižinow a wyšiny, kotraž ze swojim jadrom nad Španiskej leži a wuběžk hač k nam sćele. Při tajkim rozpołoženju w powětře wostanje wjedro pola nas hišće njewobstajne a trochu wětrojte, hišće su słabše dešće možne. — Jutře sobotu słónčko 3,46 hodź. skhadźa a so 8,18 hodź. khowa. Měsačk skhadźa jutře popołdnju 4,20 hodź. a khowa so na ranje 12,23 hodź.

— Wuhlady na wjedro za jutřišu sobotu: Hišće njewobstajne a trochu wětrojte wjedro.

— **Próstwowne Boże služby w Sakskej.** Sakski krajny biskop Coch je poručił, zo dyrbi so přichodnu njedźelu próstwowna Boža služba wo dešć we wšěch ev. cyrkwjach wotměć. Wutrajna wulka suchota hrozy na łukach a polach njewuměrnu škodu načinić.

— **Ćežke kanalizaciske dźěło.** W našim měsće twari so hižo někotre tydźenje na kanalizaciji wody a płuna na Kamjentnej hasy. Wulke sepje pjerśće buchu wuryte a nimo měry ćežke je dźěło, kiž ma so dokonjeć, dokelž storča při ryču často na skalny podłožk našeho Budyšina. Hakle dźensa rano dyrbjachu mjez hosćencom „Krónje" a Schneiderec wobkhodom wulku skalu roztřeleć. Tak skalokruty steji potajkim Budyšin na zakładach. Hišće dołhi čas budźe wěsće trěbny, prjedy hač so Kamjentna droha zaso wobkhadnje přepoda. Dźěłaćerjo dźěłaju hač do pózdnych wječornych hodźin, zo by so dźěło pospěšiło.

— **Konkurs.** Nad zamoženjom překupca R. A. Thuniga w Budyšinje je so póndźelu konkurs wotewrił. Rěčnika Rolfa w Budyšinje su za konkursoweho zarjadnika postajili. Konkursowe žadanki maju so hač do 20. julija na sudnistwje zamołwić.

— **Wo Gebhardtowych złóstnistwach.** Dejer Pawoł Gebhardt z Jaseńcy w Anhaltskej, kiž je we nocy k 20. februara 1934 na korčmarskej wudowje Blankensteinowje we Wbohowje pola Budestec rubježne mordarstwo skućić spytał, je sebi 9. junija 1934 w Jaseńcy žiwjenje wzał. Policija běše jeho tam w domje přiwuznych wučuśiła a jeho žaneho wučeka wjacy njeběše, so wón ze swojim revolvrom sam zatřeli. Na Gebhardtowy konto

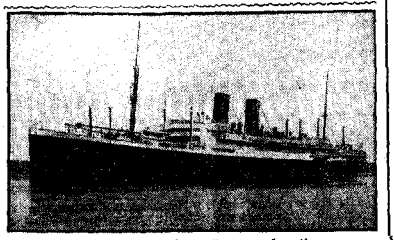

Parnik „Drježdźany" so podnuril.

Pasažerski parnik „Drježdźany" je dowolnikow organizacije „móc z radosće" wjezo blizko kupy Utsire při norwegskim wječornym mórskim brjozy womórske dno storčił a so podnuril. Norwegski parnik pasažěrow a mužstwo wukhowa, Dwě žonje wumrěštej na wosłabjenje wutroby.

Našemu čitarstwu

Dźensa dóńdźe na nakładnika Serbskich Nowin sćěhowacy luby připis, kotryž tu wozjewić mamy za swoju winowatosć: Luba Serbska Nowina! Sym nětkole 77 lět stary a wěsće jedyn z najstaršich čitarjow Serbskich Nowin. Tehdy před 55lětami běchu wjele mjeńše a wukhadźachu tydźeńscy. Ale přecy su mi Serbske Nowiny byli při mojim ćežkim dźěle, we wjesołych a zrudnych časach dobry a swěrny přećel. W mojej wysokej starobje wšak mi čitanje čini wobćežnosće a wosebje, hdyž nětkole cyłe Nowiny łacanscy čišćiće, mam wulku haru, zo je dočitam. Ale hdyž Wy pisaće, zo sće tehodła to łacanske pismo zawjedli, zo byšće z jenajkim pismom pomhali rozšěrjeć mjez serbskim ludom přezjenosć, tak ja njecham přećiwo tomu ničo měć. Sym we swojim žiwjeju nazhonił, zo je Serbski lud tohodła tak padnył, dokelž nje je ženje přezjedny był. Wjeselu so jara, zo Serbske Nowiny za přezjednosć dźěłaja a tohodła budu je dale rady čitać, donž mje Bóh luby Knjez njewotwoła. A ja sebi myslu, zo wšitcy moji rowjenkarjo při trošku dobrej woli też tak činić budźa.

W K. . . . . dnja 19. 6. 34, Waš K.

Njejsu to złote słowa, kotrež tutón starc k nam rěći. Smy přeswědčeni, zo tajke dobre zmyslenje namaka we wšěch tych sylny wothlós, kiž dotal njeběchu za łacanske pismo.

Nakład Serbskich Nowin.

Swěrnaj susodaj

Powědančko ze serbskeho žiwjenja.

7] (Pokračowanje.)

„Wěsće što", dźeše jedyn wot nich, „ja sym nješto třělerskeho procha sobu přinjesł. Chcemy sebi z boza kóždy łuskawu wudźěłać ju z třělerskim prochom napjelnić, zapalić a potom roztřělić."

K tomu běchu wšitcy hotowi. Nože hnydom ze zakow wučehnjechu a bozowy kerk dyrbješe nješto hałozow zhubić. Dołho njetraješe a měješe kóždy někajku pukawu hotowu.

Na jenym kónci pukawu z drjewjanym zatykom tak začinichu, zo móžeše so třělerski proch do nich sypnyć a z trawu a papjeru derje zatykać. Na boku pak dźěrku do pukawy sćinichu, zo by mohł so palacy šwom k prochej tyknyć. To so sta a třělenje so započa. Kóždu pukawu pak pola kerka tak położichu, zo nikomu zeškodźeć njemóžeše. Hdyž bě so zapaleny šwom — klepanje měješe hóle też sobu, kiž bě třělerski proch sobu přinjesł — na dźěrku położił, ćekny położeř preć a druzy też. Na jene dobo nasta wrjeskot a bozowa pukawa rozleća. To wospjetowaše so pod wulkim wjeselom hólcow tak wjele króć, kaž běše pukawow hotowych. Třělerski proch pak njebě hišće wšitkón přetrjebany, někotre luty běchu hišće w papjerjanej titcy. Jedyn z hólcow sypny sebi nješto procha na lěwu ruku, da sebi do šwoma zaklepać a potom palacy proch ćisnyć. Při tym pak wón ruku daloko wot sebje dźeržeše. Proch so zapali a zleći z małym praskom do powětra. To so tym hólcam spodobaše a kóždy chcyše tajki čink wospjetować. Dwěmaj běše so wěc derje radźiła. Třeći ju też spyta a hlej, to dźěše tak derje kaž pola druhich. Běše pak khětro wulki kruch šwoma zapalić dał a tón jemu, hišća so kurjo, do ruki padże. Wón jón z druhej ruku zapřija a rjekny k tomu, kiž titku z prochom dźeržeše: „Pój jow a sypń mi kusk procha na ruku, ja mam hišće palacy šwom".

To so sta — ale też błysk, wokoło wobeju, a jedyn zleći na tón, druhi na tamny bok.

Kóždy hrabny sebi mjezwoći.

„Ja ničo wjacy njewidźu — o kak to pali — to mje we wočomaj kala", dźeše Mukec Jan.

„Moja huba — moja huba", wołaše druhi — bě to Ebertec Handrij z Lěskowa.

Wšitcy přiskočichu k Mukec Janej, kotryž woprawdźe wóčcy wočinić njemóžeše. Mikawčki a włosy běchu wopalene a mjezwoćo čorne a čerwjene. Dwaj hólcaj wsaćaj jeho do srejdźa, mjez nimaj Lipičec Jan, a wjedźeštaj jeho k wodźe. Běžeše tam njedaloko rěčka, kortaž bližšemu młynej słužeše a jemu koło wjerćeše.

W tutej rěčcy běžeše krasna hórska wodźička a rybički w njej pluskotachu.

Jow čerpaše Mukec Jan wodu z rukomaj a khłódźeše swoje bolostne wobličo. Jako chcyše so wumyć, dźěše koža z wobliča dele a wono bě kaž syry kruch mjasa. To widźiwši wobžarowachu jeho wšitcy jara a jich wjesele wza zrudny kónc.

Ebertec Handrija wopalena huba też jara bolešo, tola njeběše so hewak wobškodźił. Jako bě sebi Mukec Jan rubišćo we wodźe womačał, położi sebi jo na mjezwoćo nastajichu so wšitcy dom, jeho po rjadu wjedźicy.

Jako běchu hač do Lěskowa přišli, wopuščichu jeho druzy. Jenož Lipič wosta při nim a wjedźeše jeho domoj. Po puću při kóždej studni, a dwójcy jako rěčku překorčištaj, też w njej rubišćo womača a zaso na palace wobličo położi.

Mukec Janej njeběše derje po ćele a duši. Strach słuša po dopokazach hišće cyły rjad zadobytnych padusstwow w drastowych wobkhodach a korčmach w bližšej a dalšej wokolinje Budyšina a też zwonka Sakskeje, kiž su so zdźeła hižom w lěće 1932 stałe. Hižom 7. junija 1934 su w Dessawskej wokolinje žandarm a policistojo wotročka Wilhelma Baumgartena a dźěłaćerja Gustava Trojahna, wobeju z Retzawy, kaž też dźěłaćerja Pawoła Münchowa z Jaseńcy w Anhaltskej jako Gebhardtowych překhwarjow a połěkowarjow zajeli a do Dessawskeje jatby wotwjedli. W bydleńach překhwarjow su wjele kradnjenych wěcow zwěścili, kiž wěsće z Gebhardtowych padusstwow w poslednich měsacach pokhadźeja. Wobkradnjeni su hižom někotre wěcy za swoje spóznali. Kriminalne wotdźělenje w Budyšinje a žandarmstwa so tukhwilu prócuja, zo bychu kradnjene wěcy prawym wobsedźerjam wrócile. Hišće w nocy k 8. junija 1934, potajkim krótko do tcho, zo jeho dóńt w Jaseńcy překhwata, je Gebhardt w Fischbachu a Arndorfje kradnył.

— **Samomordarstwo** skući dźensa popołdnja wokoło 9 hodź. 74 lět stary maseur Wetzka, kiž tu we Budyšinje na Wysokej hasy čo. 12 bydleše. Wetzka zatřeli so z browningskej pistolu. Wón je swojomu žiwjenju khorosće dla dobrowólnje kónc sćinił.

— **Dźěćo so přejěło.** Wčera popołdnju wokoło ¼5 hodź. so na Pauliskej drózy wosobowy automobil 4-lětneho dźěćka sinórkny a jo powali. Při tym je sebi dźěćo wobruču złamało, krwawjacu ranu do hłowy nabiło a so wobodrěło. Wjednik, kiž běše najprjedy zastał, je pak, jako běchu dźěćo wotnjesli, wotjał, ani zo bychu jeho zeznali. Štóž móže wo tom nješto powěsć, so prosy, zo by jo hnydom bližšej policiji wozjewił.

Z **Lubija.** Wutoru w nocy su na Zhorjelskej drózy při wišnjowej horje jězdneho motorskeho kola bjez wědomja nadešli. Do drózyneho kamjenja zawadźiwši, je so z kola wjerhnył. Motorske kolo su z napręća na pólnym puću namakali. Znjezboženeho, kotryž je sebi wobruču na prawej stronje złamał, su do khorownje dowjezli. Jeho so hišće njemóža wuwoprašeć.

Z **Lubija.** Póndźelu su tudomneho 62lětneho krawskeho mištra Marečku z wjesneho hata w Kotmarjecach morweho wućahnyli. Kaž je wyšnosć zwěścila, je wón sobotu wječor z jězdnym kołom přez wjes jěd̆žo při hače do sćežora elektriskeho powoda zawadźił. Při tym je so do hata wjerhnył, w kotrymž je so tepił.

Ze **Złeho Komorowa.** W brunicowej jamje „Use ranjo" pola Złeho Komorowa wot dłšeho časa mócny woheń zakhadźa, kotryž je so dotal na 400 jutrow mjez Złokomorowoka—Khoćebuzkej železnicu rozšěrił. Hižo nazdala je wón na čornych mróćelach kura spóznać. Pódla jamoweje wohnjowje wobory su so dyrbjałe hašerske ćahi z wokolnych wsow přećiwo wohnjej stajić. Horcota a kur hašerske dźěło jara počežujetej. Hdyž bě so poradźiło, najprjódy woheń wobmjezować, ze sylnymi wětrowymi rozduwacymi storkami płomjenja znowa wusapowachu a woheń so dale rozšěrješe. Mysla sebi, zo je so wón ze skrjenji nimo jězdźacych lokomotivow zamiskrił. Jamje samej strach njehrozy, tola je so w njej dźěło zastajiło, zo bychu so hórnicy móhli wohnjej napřećiwo stajić.

Hač do 25. kóždcho měsaca

mózeš sebi „Serbske Nowiny" pola listynošerja abo na kóždej pósće Němskeje skazać. Po 25. potom pósta 20 pjenježkow přiražka zběra. Tohodła skazaj sebi kóždy z časom „Serbske Nowiny", zo njeby wo připóstanju žaneje přestawki nastało.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

Z Wulkeho Hajna. Krajny burski wjednik Körner je sebi wutoru połnócne a rańše dźele Wulkohajnskeho hejtmanstwa wobhladał, kotrež su ze suchotu čežko čerpile. Powšitkownje je suchota we wobhladanej krajinje nimo měry wulku škodu nasčinila. Na suchich polach a łukach njeje docyła žaneje picy namakać, też tam wona lětsa wjacy njenarosće. Wowsnej pola zrudny začišć činjachu. Też na wlóžnišich městnach je pica žadna. Nazymski ječmjeń bě hižo wšudże posyčeny, štož so tak zahe wot wjele lětdźesatkow njeje stało. Tola też z rožkowymi žnjemi dyrbja na suchich polach započeć. Dla přěhnateho zrawjenja a zmjerskoweje škody su wuhlady na žně jara hubjene. Katarjo z wulkimi starosćemi do příchoda hladaja. Skorži so na to, zo ojezswědomići wikowarjo a rěznicy ratarjam w jich nuzy cyle hubjene płačizny za skót sadźeja, kotryž dyrbja dla njedosahanja picy předać. Tu dyrbja wšitcy ratarjo hromadże stać. Tajcy bjezswědomići wikowarjo do Hohnsteina słušeja. Też płačizny za picowadła su husto na njewoprawnjene wašnje horje zehnałe. To ma so wulkowikowarjam připisać, kotříž na njeswědomite wašnje nuzu ratarjow wužija. Też tajke pady dyrbja so hnydom wokrjesnemu burstwu wozjewić. W nastupanju zaslanja so wobsedźerzo lěsow w suchich krajinach bliže dny namołwja, zo bychu nuzu čerpjacym ratarjam jehlinu a lisće darmo přewostajili.

Šěrik, měrik, bałdrijan

Swjatojanska krej.

Swjatojansku nóc sej naše zelerki jara waža. Prajo, zo tehdy maju zela wosebitu móc a zo w tej nocy wotrane zela najbóle pomhaju. Wšelake naše zela su tohodła też swoje mjeno dostałe po swjatym Janje. Naš lud wšelake hojace rostliny mjenuje swjatojanske zelo.

Najbóle znate zelo je drje te, kiž Němcy „Harthen" mjenuja. Serbja maju za nje cyłu kopicu wšelakich mjenow, z kotrychž tu jenož na najwažnišo spominam. Rěkaju rostlinje křižomnik, dźěrkuš, dźěrkawe łopjeno, łuborne zelo a swjatojanska krej. Tuto poslednje mjeno ma z toho, zo z rozmjećenych pupkow čmowočeŕwjena, na krej podobna brěčka wustupi.

Swjatojanska krej hraje wulku rólu w ludowych přiwěrkach. Bě to njezbytny pomocny srědk wšitkich čarkarjow, kuzłaŕnčow a pokładopytarjow. Też sej lud wjele bajkow a powěsćow powěda wo tutej rostlinje.

My wšak chcemy so jeničcy zaběrać z hojacej moc rostliny a ta woprawdźe mała je.

Swjatojanska krej rosće wšudże po mjezach, přěrowach a stroninach. Spóznaješ ju na žołtym kćenju, na dypkowanych łopjenach a přede wšěm na hižo naspomnjenej „kreji", kiž z rozmjećenych pupkow wustupi. Tuto zelo pomha jako čaj pře blědawosć žonow, pomjerkuje pluca, žołdk, jěrchenje a pucheŕ. Też pomha pře bolenje hłowy, kiž zwisuje z bolosćemi w žiwoće.

Wubjerne lěkaŕstwo je tak mjenowany „swjatojanski wolij", kiž so připrawja z čerstwych kwětow tutoho zela. Bjeŕ čerstwe kćenje, rozmjeć je, najpje z hamorom a dawaj je do wolija. Bleša z woliom ebi 10 dnjow na słónčku stać, doniž wolij njeje ćon čerwjeny, potom bjeŕ znowa čerstwe kćenja a zaso rozmjećene do toho samsneho wolija dawaj, ž dyrbi zaso 10 dnjow na słóncu stać. Takle możeš ći abo štyri króć činić, doniž wolij njeje cyle čmowočerwjeny. Kćenje so potom wotstroni a bleša swjatojanskeho wolija so derje začinjena skhowa.

Sušene kćenje so njehodźi k připrawjenju swatojanskeho wolija.

K čomu so nětko trjeba tutón wolij?

Wón přede wšěm pomha ludźom a skotej pře spal zymny woheń, dale je też jara dobry srědk při wodjenju a woparjenju. Maš rany namazać z tutym wolijom! Hoji też wšě druhe rany, na př. hdyž sy so zrězał abo wobodrěł.

Też nutŕka naloženy wolij pomha, wosebje też skotej. Hdyž maju kury dybu, daj jim tutón wolij pić, wone bórzy so zaso wustrowja.

Strowy syrup.

Pře wšě khorosće krejo a žołdka pomha syrup, kiž so připrawi z nastupnych zelow: 3 horšče zelenych jalorcowych hałzow, 5 horšči husacych jazyčkow, 2 horšči kopřiwow, 2 horšči swjatojanskeho kreje, horšć wowčeje rutwicy, horšć mjetlički, pół horšče kowjejdy, pół horšče šćětkow (Tausendgüldenkraut), horšć cycawkow a pół horšče měrka (Vielgut).

Wšě zela z wuwzećom cycawkow zwař přez dwě hodźinje, poslednju štwórćhodźinu móžeš też cycawki přidać, potom zela wotsypaj, dawaj wjele běleho cokora do wotwara a njech potom wšo hišće hodźinu so zwari. Potom njech wustudnje. Syrup so do blešow ći a so khowa w prawje wlóžnych rumnosćach.

Wody ma so brać telko, kelkož móža zela srěbać.

Syrup so bjerje kóžde ranje do sněданja a kóždy wječor před spanjom pół šalki. Lépje je hišće kóždu hodźinu połnu łžicu. Štyri njedźele dołho dyrbiš to činić!

Słabi a kipri ludźo z tym zasy nabywaju nowych mocow a strowoty.

Swóbne powěsće

Wumrěł: Anton Mareček w Lubiju, 61 lět; khowanje běše wčera štwórtk.

Wusudźenja

§ Dla lohkomyslneho čělneho zranjenja a dla njenałożenja wobhladniwosće, w swojim powołanju nuzneje, mějachu so 53lětny Wilhelm Kielmann, jeho 24lětny syn Pawoł Kielmann a 46lětny Jozef Wićaz ze Budyšina před druhej wulkej khlostacej komoru Budyskeho krajneho suda zamołwić. Loni 7. decembra rano bě so na dróžy pola Bórka póstski omnibus ze připowěšakom zwróćił, z čimž so 46 dźělaćeŕkow, kotrež so wšědnje z Budyšina na dźělo do Margarećineje hěty wožachu, bóle abo mjenje zrani. Popołdnju 6. decembra bě Kielmann ze swojim synom z nakładnym ćahom, wobstejacym z ćahaka a dweju přiwěšakow, po wuhlo do brunicoweje jamy pola Běleje Wody jěł. Jeho syn bě jeho jako sobujězdny přewodźał. Kielmann starši bě ćah wjedł, jeho syn bě dyrbjał službu při spinadle prěnjeho připowěšaka zastać. Wjeczor bě ćah hač k dróhowemu zawinjenju zady Bórka dojěł. Ćahak, kotryž bě so wobškodźił, njebě nahłosć dróhi mohł přewinyć. Ćah bě na prawej dróžnyje stronje w zawinjenju stejo wostał. Kielmann njebě sebi hinak pomhać wědźał, hač połnje nakładźenaj připowěšakaj na dróży stejo wostajić, hdyž bě k předkownemu připowěšakej na stronu do sydź dróhi do předka a do zady swěćacu latarńju powěsnył. Potom ćahak wotpowěsnywši, bě domoj jěł. Jemu so njebě poradźiło, druhe firmy pohnuć, zo bychu připowěšakaj wotwjezle. Ćahak wuporjedźiwši, bě cheył nazajtra rano po připowěšakaj jěć. Lehmann bě z póstskim omnibusom a připowěšakom, kotrajž běštaj z 80 dźělaćeŕkami wobsadźenaj, rano ¼7 hodź. z Budyšina na stronu k Margarećinej hěće wotjěł. Wjedro běše mhłowojte a šněžk bě padnył. Dróha běše hładka. Wićaz bě pomérnje ruče ze swojimaj wozomaj hač k zawinjenju před Bórk dojěł. Tam bě jeho kolesaŕ z jasnje swěćacej elektriskej lampu zetkał. Wobaj jězdnaj běštaj po předpismje swětło zaćemniłoj. Połnu swětłosć dawši, bě Wićaz nadobo we njewulkej dalokosći w zawinjenju Kielmannowaj stojo wostajenaj wozaj wohladał. Dla hładkosće a dla dróżyneho spada běše wón za přisprawne měł, ruče skutkowacemu Knorrowemu spinadłu swojeho woza nic dźěłać dać. Wjele bóle bě spytał, zo by bjez pluna stup jědźo nimo wuhłoweju wozow zjěł. Tajle wozaj njeběštaj při kromje dróhi, ale 1,40 metr. wot wozoweje kromy hač k dróżynej kromje staloj. Běštaj jězdnu čěć hač na 3,4 mtr. zwuzčiłoj. Přez tule różnotu jědźo běštaj zadny dźěł ćerjateho woza a připowěšak při prawej dróżynej stronje stejace liški a jedyn štom potorhłoj. Připowěšak bě so na dróżynym brjozy zwróćił a ćerjak bě so na dróży prěki stajił. W ćerjaku bě so 25, w připowěšaku 21 wosobow zraniło. Wićaz praji, zo hižo 10 lět z automobilemi jězdźi. Jemu njeje so hišće ženje njezbože stało. Też při nětčišim padże njebě so wobhladniwosće wostajił. Napřećo jědźacy kolesaŕ je jeho slepił. Potom wón njeje mohł dla krótkeje dalokosće před wuhlowymaj wozomaj zastać. Ze spinanjom by so jeho ćah do wjerhanja dał. Tehodła je pomalu stup bjez pluna jědźo, cheył při zadźěwku nimo zjěć. To so jemu njeje poradźiło. — Kielmannaj wudawaštaj, zo jimaj njeje možno bylo, připowěšakaj wotwjesć, hdyž bě ćahak zarjeknył. Staj připowěšakaj z jasnje do předka a do zady swěćatej latarńju zwěsćiłoj. Jězdna čěć je dosć šěroka za wuwinjenje była. Mjez tym su dwaj omnibusaj a někotre automobile nimo připowěšakow derjo přejěłe. — Wěcywustojny diplomowy inženěr Kottge ze Žitawy k přeswědčenju dońdźe, zo staj Wićaz a Kielmann starši znjezbožeńje lohkomyslnje zawinowałoj. Kielmann pak je bóle winowaty dyžli Wićaz. Wićaz budźiše dyrbjał swoju spěšnosć tak spomalšić, zo budźiše mohł swój ćah na najkrótšu dalokosć zastajić. Kielmann starši njeje směł swojej připowěšakaj w zawinjenju stejo wostajić, ale je dyrbjał jej wobhladniwje wotwjesć abo jej lěpje wobswětlić. Latarńja je mazana a zakurjena była. Sad Kielmanna staršeho k jastwu na 3 měsacy zasudźi, jeho syna a Wićaza jako hjez khłóstow wuwinowa.

Serbow strowjenje

To Serbow „Pomhaj Bóh!" mi je
Haj wyše złoteho;
Haj, ničo njej' wšak ważniše,
Hač pomoc Wjeršneho.

„Wjeršpomazyl" to bratrowske
Za dźak će zwjeseli,
Z tym strowjenjom zas' popřeje
Tu wjeršnu pomoc či.

„Přińdź Bóh!" jež je tak lubozne
To serbske strowjenje;
Hdźež přińdźe Bóh, tam derje je
A njeměni so złe.

Duž „Božo słyš!" či wotmolwi
Serb kóždy pobožny,
Też „Daj to Bóh!" wón ponižni**
Či praji z wutroby.

To „Witaj!" ruka wobroći
Do ruki zawdata,
„Wjeršpomazy!" zas' wobswědči
Te swěrne zmyslenja.

Kaž myslimy, tak prajimy
Te naše strowjenja,
My z Bohom wšitkich strowimy,
To česć je Serbowstwa.

** Dialektiscy za: poniżne.

Najnowiše z cyłeho swěta

— Na dwórniščU w Mühlhausenje w Elzasu štwórtk rano železniski ćah do storkadła zajědże. Přenje štyri wosobowe wozy so do so zesuwachu a so rozbichu. Štyri wosoby so morichu a štyri so čežko zranichu. Wjele pućowacych so lóžo zrani.

— W Siedlcach w Pólskej błysk při njewjedrje tři wosoby zarazy.

— Na Karsten-zentrumskej jamje w Hornjej Slezyskej hač do štwórtka wječora 3 morwych hórnikow wuhrjebachu. Boja so, zo tamnych štyrjoch tehorunja wjacy žiwych njenadeńdu.

Němska ma najspěšniše lětadło

Na lětaniščU w Croydonje w Jendźelskej su pónjdźelu najspěšniše lětadło swěta předwjedli. Němc Heinkel je jo natwaril. Lětadło ma štyri sydła, motor ze 650 konjacymi mocami a za hodźinu 400 kilometrow přeleći, mjez tym zo jendźelske lětadła, kotrež so w civilnym lětańskim trjebaju, jenož 350 kilometrow docpiwaju.

Heinkelowe lětadła hižo po někotrych čarach lětaju, přede wšěm na čarje z Barlina do Los Palmasa w polodnišej Americy.

Zamjenjenje němskeho póslańca w Moskwje.

Hrabja ze Schulenburg, dotalny němski wupósłanc w Bukarestu, je so za póslańca w Moskwje pomjenował.

Jeho předkhadnik, póslanc Nadolny, je so na nakhwilny wotpočink přesadźił.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.
Němska dźělowa fronta.
Wokrjesne dźěławe zjednoćeństwo „Ratarstwo".
Zetkanje wjesneho ludu w Nizkej.

Tu so hišće jónu na to pokazuje, zo so njedźelu dnja 24. junija předwidźano zetkanje hurow, ratarskich a lěsnych dźělaćerjow wěsće budźe.

Rěčeć budźe sob. strony statny rada Reinke z Barlina a wjednik šlezynskich ratarskich a lěsnych dźělaćeri sob. strony Kluck z Wróšławy.

Zetkanje budźe njekedźhujo druhich wozjewjenjow w khódnej zahrodźe a w sali hosćenca „Hwězdy" we Nizkej.

K zetkanju, kotrež so w 14 hodź. započina, so přizamknje filmowe předwjedźenje a towařšny wječor.

podp. Wilke,
wjednik wokrjesneho dźěławeho zjednoćeństwa.

Towařstwowski powěstnik.

Dubrawka. Tow. „Jědleńka" wotmóčje přichodnu njedźelu popł. we 3 hodź. zhromadźiznu pola Šćěpanec. Jednać budźe so wo Radworšskim zlěće Domowiny.

Minakał. Serbske towařstwo „Statok" wuhotuje njedźelu 24. junija wječor we 8 hodź. serbski swjedźeń w Minakale. Serbske spěwy a dźiwadło so poskiča, po programoju reje. Wšěch luboh Serbow a susodne serbske towařstwa lubje přeprošuje

předsydstwo.

Pančicy. „Lipa Serbska" (žónske a muzske hłosy) ma 29. junija (na ss. Pětra a Pawoła) wječor we 8 hodź. pola Natušec w Kukowje jara ważnu spěwnu pruwu za katolski zjězd w klóštrje 8. julija. Naši swěrni so wšitcy wočakuja. — Za jězbu do Radworja (15. julija) je so awto skazał za tunju płačizny. Njech sej kóždy hač do spěwnoje hodźiny rozmysli.

Předsyda.

Hdyž so nad radiom wjeselićе pisajće nam, hdyž so na njón hněwaće — pisajće nam też.

Statny zwjazk němsk. wobdźělnikow radia (RDR), wokrjesna skup, w Budyšinje na Hošic hasy 21

K firmomanju!

Wšě nowosće w tkaninach a židach

kupujeće płaćizny hódno pola firmy

Alphons Schauseil

w Budyšinje

Wjacy hač 50 lět wupruhowany wobkhod

Spanske istwy kuchinje / jědźeńnje polstrowane meble

kaž tež wšě **jednotliwe meble**

najtuńšo a we wubiernym wuwjedźenju pola firmy

Fr. Wenzel w Budyšinje

w Serbskim domie

Mandźelske požčonki so přijimaja.

Gustav Brendler nasl.

wobsedźeŕ **Max Scheumann**

w Kamjencu na Budyskej drózy 36

poruča swój bohaty skład wšěch družin

tobakow, cigarow, cigaretow

we wšěch płaćiznach

Wěrowańske pjerśćenje

masivne złoto 5.— hriwnow

Brüdner w Kamjencu

Trauring-Ecke – Dom dobrych časnikow

Kóždy

kiž při kupowanju pola našich inserentow so powoła na nawěšćki, kiž je čitał w našich SERBSKICH NOWINACH, pomha nam naš jenički dźenik wudźeržeć.

Čišćerske wěcy

serbske a němske, kaž zličbowanja, listowe hłowy, kwitowanja, načišće na listowe wobalki, kwasne spisy, slubowe khartki, wěrowańske khartki, smjertne khartki, wisitne khartki, přeprošenja, dźakne khartki atd.

zhotowja spěšnje a płaćizny hódno

Čišćerńja Serbskich Nowin

w Serbskim Domje w Budyšinje

76 Seiten stark, mit Weltprogrammen, vielen Bildern und Artikeln

Die bestausgestattete und inhaltreiche Deutsche Funkzeitschrift

Mit Gratisversicherung

Monatsabonnement nur 85 Pf. durch die Post. Einzelheft 25 Pf.

Probeheft gern umsonst vom Verlag, Berlin N24

Kosa Elektra

je najlepši wudźełk přez dwěsće lět stare e rwornje na kosy! Tuta kosa ma tohodla też našu firmu zaćěčenu

Joh. Miessner

O Wokřewjenje

punt 2.—, 2.40, 2.80 hr.

Preisseree perla

punt 2.60 a 2.80 hr.

Maragogipe-Costarica měšenje

wulke buny punt 3.00 hr.

Kilimandscharo pt. 3.00 hr.

Wosebitosć:

Preisseree kofej bez kofeina pt. 3.00 hr.

Wulki skład wubranych **syrych kofejow.**

Specialita:

Wysokorosćene rańšoafrikanski wot němsk. kolonistow

Kofejowy Preisser

Žitne wiki 24

Křeminkowy flourowy natrium

(Kieselfluornatrium)

jako srědk přećiwo husańcam nócnych mjetelow, kotrež naše rěpniśća ničo ma stajnje na składže

DROGERIJA

Otto Engert w Budyšinje

Jsraelec rěznistwo w Bukecach

poruča

młode howjaze mjaso, tučne a libojte pt. 45—50 pj.

rulady a popječene wobrjeble (Rumpsteak) pt. 70 pj.

gulašowe mjaso pt. 60 pj.

hjedro, k pječenju hot. pt. 80 pj.

swinjace mjaso, pleco, łopatka pt. 65 pj.

kotelety a hrjebjeń pt. 70 pj.

brjuch pt. 60 pj.

čerstwy połć a sadło pt. 70 pj.

ćelace mjaso pt. 60—70 pj.

salami a serwelat. kolbasa 1.50

wšě druhi kolbasow pt. 70 pj.

rubane howjaze a swinjace mjaso pt. 65 pj.

kałdony, wumjo, płuca, howjaze hłowy pt. 15 pj.

sulcowe mjaso 5 pt. 1.00

sušene połć a swinjace mjaso pt. 80 pj.

tój a šmawc

wšo we wulkim wubjerku.

Wšo čerstwje rězane.

Schulze

Před Sulešskimi wrotami 2

Najwjetši wubjerk

Najnišše płaćizny!

Přijimaja so mandźelske požčonki

Wobhladajće sebi bjez nuzowanja mój bohaty skład

K firmowanju

Kolliery kapsowe časniki naručne časniki

Fritz Hebold, časnikaŕ w Budyšinje, na Serbskej hasy 6

Jźdne rjady „Blitz“

lčene wudaće 1934

płaćizna 1.— hr.

hromadźe z wosebitym zešiwkom za autobusy na předań

w Serbskej knihańi

Lanz - Bulldog - trekaŕe

za ćežke transporty, abo na polu a k potonej, dźěsać tyrane króć a k potonej, dźěsać tyrane króć w trjebanju. Generalny zastupjeŕ

Carl Gast w Budyšinje

Telefon 3290

Polstrowane meble

sofy k lěhanju, stólčki couches, matracy wot wotrjadnika

Předźělanje najtuńšo.

Připowěsćenje gardinow.

Richard Büttner

Suknowy skład a krawcownja Großmann

Bohata dróha 29, II

w domje firmy Kristeller. — Žane klamy!

Wulki skład nowošasn. suknow a podšlćow

Płaćizna za zhotowjenje woblekow a mantlow ze wšěm přisłušćom na čistym lenu a konjacych wosankach dźełanych. Też ze sobuprinjesenych suknow. Pěkna forma. — Wuporjedźam a žehlu!

wot **hr. 25** počinajo

4 zawarjeńske šklenčy

1/4 abo 1 litrowe z gumijowej wobruču

1 hriwnu

Schneider a Schulze

na Kamjeńtnej hasy 13 znapreča Serbskeje cyrkwje

Našim spěwarjam

Mamy woprawdźe hobrske pokłady w našich spěwach. Wulki dźěl je so do spěwnikow zhromadźił. Někotre spěwy su też jenotliwje k dóstaću. Njech tute wulkotne wupłody serbskeho ducha njettaja na łubjach Serbskeho Domu, ale njech su žiwe w serbskich domach a wutrobach!

Hlejće zapis spěwow a spěwnikow:

Chor a solo ze serbskeho requija wot K. A. Kocora 10 pj.

Tamburica z cunim hłosom wot dr. J. Pilka 5 pj.

Sapaŕ wot B. Krawca 5 pj.

Sšěć spěwow serbskich za sopr. a solo w. K. A. Kocora 0.50

Wěnc narodnych spěwow, hornjo- a delnjołužiskich wot K. A. Kocora 1.—

Pisně Łužiskoserbske wot Lud. Kuby 1.—

Naše sněwy I, Serbski spěwnik za šule 0.60

Naše spěwy II, Serbski spěwnik za šule 0.90

Towaršny spěwnik, 4. wudaće 1.50

Spěwy za serbske šule wot K. E. Pjekarja 0.10

Styrihłósne muzske chory (36 hł.) wot K. A. Kocora 0.80

Zerja, 25 serbskich narodnych hłosow, wot B. Krawca 0.75

Wulka łubosć 30 serbskich spěwow, za měšany khor wot B. Krawca 0.75

Dobry wječor, 34 narodnych spěwow za měšany khór na 4 a 5 hłosow wot dr. Pilka 1.—

Skowronck ze serbskich honow, nowe spěwy za měšany muzski a žónski khór wot B. Krawca 1.—

Słónčne pruhi, zběrka nowych spěwow za měšane, muzske a žónske khóry wot B. Krawca 1.50

Duchowny ludowy spěw, 80 čisłow wot M. Urbana 0.75

Za přećelow našeho ludoweho spěwa a ludoweje hudźby:

Nowa zběrka **Melodije k horniołužiskim pěsnjam** zhromadźił Lud. Kuba 2.—

Narodne hłosy łužiskich serbskich pěsni I zhromadźił A. Černy 1.—

Narodne hłosy łužiskich serbskich pěsni II wot A. Černy 1.—

Narodne hłosy łužiskich serbskich pěsni III wot A. Černy 1.—

Píseň Srbů Lužických, napisał Ludwig Kuba 0.40

Slovanstwo ve svých spěvech, Pisně łužické, IV. dźěle 4.—

Za našich rejwarjow:

Serbske ludowe reje, 15 serbskich ludowych rejow wot B. Krawca 2.20

Neue Sachsenklänge wot B. Krawca 3.—

Wšitke tute spěwy móža so w Serbskej knihańi w Budyšinje kupić

Meble

w znatym solidnym wuwjedźenju najtuńšo na Mollkowej dr. 17 pola **Despang**

Patna rais pt. 25 pj. (partiwy rais)

njemolfr. rais pt. 22 pj. (w milocy rais)

praž. ječmjeń pt. 20 pj.

pražene žito pt. 20 pj.

citrony jušnate st. 3 pj.

Oskar David

kolonialne twory w Budyšinje

na Dźiwadłowej hasy 6

Gardiny

ćerpjenje derje a płaćizny hódno pola

Kurta Erlera w Budyšinje na Žitn. wic. 28

Daru će

dźěćace předešćniki

smješne tunje pola

Předešćnikarja Ruderia w Budyšinje, wotła hasa

VICTORIA KOLESA

w najlěpšim cynowanju swěta zhotowjene

Otto Fischer, Jerjowa hasa 7

Garantowane dźěle - norjed-nica

Rjane gardiny a šwedski płat

kupujeće derje a tunje pola

J. Würker w Budyšinje

też na mandźelskotwarske požčonki na Zwjazkownej Lawskej hasy 10, pódla Kronprzyncowego mosta.

Zawołajće telefoniscy

Budyšin čo. 2687, mać-li maj nawěšćk abo ważny podawk Waše wsy abo wokolnosći zjewić. Hdyž do Budyšina p dźeće, móžeće w Serbskej knih nawěšćk zapłaćić abo wuda sebi dać zarunać. Serbska hańnja to rad čini, dokelž c přeco to najnowše swoji česćenym čitariam poskića.

Meble polstrowane twory

jenotliwe meble kupujeće tunjopro

P. RUBELA Mužak. dróha 4 Ráči serbscy!

Mam swoju polstrowańšu Mandźelske požčonki přijimam

Hospodorsk. pomocnik abo pohonc

spušćomny a porjadny, kaž też **muž** za wše ratarske dźěła a za hródź so hnydom abo 1. julije pyta

Fritz Scheunert w Stachowje pola Horneho Wujezda

W 6 hodźin.

Stež vano zabo na službu ce dźěła chce nětko, kaž hdyž ze dźe w ostawa, hdyž po **Hebol dowym budźiku** so nje.

Fritz Hebold, časnikaŕ w Budyšinje, Serbska hasa 6

Nicó Was njepłaći

hdyž SERBSKE NOWINY swojim přećelam a znatym z doporučowacym słowom dale daće. Móžemy Was wo to prosyć?

SERBSKE NOWINY wukhadźeja wob tydźeń 6 razow a płaća na pósće 1.51 hr.

SERBSKE NOWINY móža so na wšěch póstkich hamtach a też pola našich dowěrnikow skazać.

Bestellschein

(Bitte ausschneiden und als Drucksache einsenden)

an Verlag **Serbske Nowiny,** Bautzen

Herr _____

Frau _____

_____

in _____

Postanstalt _____

Wohnung _____

bestellt hiermit die **„Serbske Nowiny“** vom 1. Juni 1934

Preis 1.51 Rm.

Datum: _____ Unterschrift: _____

Příloha k číslu 143

SERBSKE NOWINY

Piatk 22. junija 1934

Zemja žada žohnowanje, hewak płodow njeniese

Lute dobre spodobanje
Naléčo nam přinjese,
Wšitko žada žohnowanje,
Hewak płodow njenjese!
Nětk so płodźi wša natura.
To je radosć teho bura,
Hdyž wón widźi na zemi,
zo so wšitko zeleni!

(Narodny spěw.)

Woprawdže tež, što mohła być hišće wjetša radosć bura, kotryž we poće swojeho wobliča wobdźěła dźeń wote dnja, léto wob léto, přez swoje cyle žiwjenje swoju rolu, serbsku płódnu zemju, što mohła być wjetša radosć bura, hač dopóznaće, zo Bóh Knjez žohnuje prócowanje človjeske, zo mytuje jeho pót z płódnosću zemje. Haj, je to radosć bura, hdyž wón widźi, kak so pod jeho starosćiwej ruku počina zelenić zemja, hdyž widźi so wuwiwać małe zornješko, do zemje położene, ke płódnej kłoscy! Tu wobdźiwa w swojej cyłej nawočnosći wulki dźiw Boži, lětnje so wospjetowace rozmnožowanje khlěba! Ze swojej zemju, ze stwórbu Božej je ratarski staw bóle zwjazany, hač žadyn druhi. Tu w stwórbje dźeń wot dnja bóle dopóznawa Boha w jeho skutkach, tu stajnje zaso wobdźiwa wulku mudrosć a lubosć stworićela. Wšo, štož je wot Boha zarjadowane, je najlěpje zarjadowane! Bur steji swojemu Bohej najbliže, dokelž jeho w jeho cyłej majestosći hižom na zemi začuwać počina, dokelž tež najlěpje dopóznawa, človjesku wotwisnosć wot milej žohnowacej ruki stworićela. Wšě človjeske prócowanje je podarmo, hdyž jemu Bóh sam zarjeknje swoje žohnowanje! Tehodla je naša člowska winowatosć, so pokazać stajnje hódni Božeho žohnowanja, je naša winowatosć, Boha wutrobnje prosyć wo jeho žohnowanje, nic jenož we zrudnych časach — ale wšudźe a stajnje! A — zdali so nam, kaž by so Boža lubosć wot nas wotwobroćiła — njesměmy nihdy zadwělować — dokelž wěmy, zo su spodźiwne puće Boże, a zo Wón tola stajnje wšitko wjedźe k našemu lěpsemu. Lětčysacy je nas wjedł, lětčysacy je nas zakhował před zahubu a nas zwarnował, tak móžemy tež dźensa być kruteje dowěry — zo nas naš Bóh w tutym zrudnym času njewopušći!

Čežko čerpi dźensa ratarski staw pod njewuprajnej, njesmělnej suchotu, kotraž hižom měsacy dołho w nimale cyłej Europje knježi. Boże słónco sapa a smali hižom měsacy dołho z wótrymi pruhami na hižo dospołnje wusušenu zemju. Kwětki, kotrež so hewak radosćiwje we słónčku z wjesołymi barbami błyšća, powěšeje tyšnje zwjadnjenu a spalenu hłójčku. Zelen łuki, radosć stwórby lubowaceho pućowarja, su zbrunjene, kaž stare wotteptane tepichi a nihdy njemóža być burej a jeho skotej k wužitkej. Zawostaja na pućowarja bóle nacisk hrózbnje přetrateje suroweje zymy, dyželi miłeho słónčnitoho naléča. Qita so hižom žołca a to wo srjedź junija! Tola njeje to tamna radosćiwa złota žołć zraweho žita, kotraž napjelnja wutrobu bura z dźakownosću a radosću — ně, je to zblědnjene žołćenje, kaž pola khoreho člowjeka, kotrehož je zajědojćił khory čas a khorypowětr. Wozmješeli sebi klósku do ruki, spóznaješ jebańcu. Zrawa sloma z nimale njepłódnej klósku! Samu zadwělowanjahódnu zahubu namakaš na kóždym duhim polu! Bórzy wjacy njeźmeje ratař dosć zeleniny za swój skót— a na polach ničo njerosće! Su to jara zrudne wuhlady a wěšća jara khutne časy. Nihdźe žana čerstwosć, nihdźe prawe žiwjenje, wšudźe, wšudźe suchota a zaso suchota. Tu w Božej stwórbje spóznajemy jónu zaso tak prawje nawočnje wšu jenostronstwosć kóždeje swětoweje rjanosće! Mile pruhi Božeho słónčka, hewak cyle wěsće wot kóždeho stworjenja a wot stwórby z najwjetšej radosću witane, móža, hdyž skutkuja w přewulkej měrje na zemju zawinować tajku zrudobu! Wšitko žeđi a łačni za płódnym dešćom! Woprawdźity płódny dešć tijebamy, kotryž zemju zaso napoji! K tomu je wězo dny trajacy dešć nuzny. A prosymy wše nutrnje Boha, zo by był wčerawši krótki dešć započatk płódneho časa, hišće njeje přepozdźe za našu łačnu zemju. Njespušćmy nadźiju rjanu, zo so wróća złoty časy!

Wosebje ratařske ludy su jara wotwisni wot wjedra přichodnych dnjow! Też my Serbja prosymy Boha wo płódny dešć! Też my smy z najwjetšeho dźěła khudy ratarski — burski lud. Štož smy sebi w lěta dołhej prócy z česću nahromadźili, je nam wjacy razow hižom čežki wosud rubił — a stajnje zaso smy so znowa chrabali a stajnje zaso namakachmy tróšt. Hdyž nam też pósła Bóhluby Knjez čežki křižik a wótre pruhowanje, wopušći nas Serbow tola žeńe njeje! Stajnje nas zaso wjedł k lěpšemu! Tehodla też dźensa nihdy nochcemy zadwělować, wěmy zo je Wón z nami a zo nas sprawnje wjedźe. Też po suchim času dyrbi zasy jónu padać płódny dešć, też na suche léto skóńčnje zaso séčhuje nowe léto z płódnymi žnjemi. Ze krasnymi słowami našeho wulkeho basnika Jakuba Čišinskeho pak chcemy prosyć we jeho „Modlitwje stareho bura“ wo žohnowanje našich žnjow, wo žohnowanje za naš cyły serbski lud!

„Haj a škitaj, Knježe Božo,
statok mojich wótcow mi,
mje hdyž za wsu wita łožo:
„Pój a lehń so k nam a spi!“

. . . . . .

Mojim dźěćom dawaj khlěba,
k dźěłu móc a strowotu!
Z tebje wutk njech statok srěba,
čas hdyž spina z drohotu!

Tebje njech so, Knježe, boja
po česći njech žiwja so
swěru za nana njech steja!
Serbske zdźerž jim dno a žro!

Rad so lěham, dobre łožo,
njech je zdych mój posledni:
„Haj a škitaj, Knježe Božo,
statok mojach wótcow mi!“

Čm.

Swjatojanska nóc

Swjedźeń lětneho zawróta słónca pola Słowjanow

Na dnju lětnjeho zawrota słónca swjećachu stari Słowjenjo wulki, haj móžemy rjec, swój najwjetši swjedźeń. Běše to dźiwi a bujny swjedźeń, kiž so swjećeše z wulkim hołkom, z dźiwjej radosću a zabawu, z hudźbu a rejemi. Při tutym swjedźenju bě hłowna wěc zapalenje wóhnjow, skakanje přez woheń a wšelake hódanja přichoda. Dale so tehdy też wotměwaše palenje smjertnicy abo druhich symbolskich postawow. Nimale wšitcy Słowjenjo dźensa hišće znaja tajke abo podobne nałožki na dnju swj. Jana, potajkim na dnju lětnjeho zawrota słónca.

Swjedźeń so pola Rusow mjenuje kupało, pola Polakow sobótka; też Češa znaja słowo kupadło za dar, kiž holcy dawaju hólcam na wječor swj. Jana. Słowacy tutomu swjedźenjej rěkaju kupadło, vajanok abo sobotka. Pola Słowjenčow rěka kres, pola Serbokhorwatow kres, gorešnica abo Ivandan. Swjedźeń so swjeći w nocy 23.—24. smažnika. Pola nas łužiskich Serbow so tutón nałožk haji w nocy k prěnjej meji, też pola susodnych Čechow. Je to naše tak mjenowane palenje kuzłańčow.

Swjedźeń lětnjeho zawrota słónca wosławi so pola Słowjanow powšitkownje na nastupne waśnje: Wječor na směrkach młodźina so skhadźuje zady wsy, pleće wěncy, zapaluje wóhnje a wobwěncowana reje nje wokoło wóhnjow a je přeskakuje. Do wěncow so bjeru wosebej tute zela: balica, paproć, blin (Bilsenkraut), jalorc, swjatojanowa krej abo křižomnik, babyduška a druhe. Zo so nihdy při tutym swjedźenju młodźina też kupaše, pokazuje stary wuraz „kupało“. Na Balkanje dźensa hišće młodźina so we tej nocy kupa, dokelž to pječa khorosće začěri. Zabawa bě khětro dźiwja, haj rozwólna. Dalše nałožki běchu puščenje wěnčkow ze swěčkami na rěku abo rozdarowanje wěnčkow, wěšćenje z pomocu wóhnja, pjerščenjow. Praji so też, zo tón dźeń kuzłańče lětaju po słowjanskich krajach.

Tute swjedźenje na dnju lětnjeho zawrota słónca su jara stare a su přewzate hišće z póhanskeje doby. W starych rukopisach z XI. a XII. lětstotka piše so hižo wo tutych swjedźenjach pola póhanskich Słowjanow. Hdyž Ota Bamberski w l. 1128 dźěše do Pomórskeje, zo by tamnišich Słowjanow wobroćił ke křesćanskej wěrje, nadeńdźe tam w smažniku wulki póhanski swjedźeń ze spěwami a zabawu. Wěsta hora w nětkle słowjanskej Slezyskej je wot tutych mjeno „Sobotka“ (němski „Zobtenberg“).

Wuraz „kupało“ je jenož mjeno swjedźenja, kiž zwisuje z wašnjom kupanja. Pozdźišo su wučeni wunamakali někajkeho stareho słowjanskeho boha Kupala, kiž lud ženje znał njeje.

Nimo tuteho swjedźenja znaja Słowjnjo hišće druhe waśnje. Z rejemi a spěwami so pohrjeba někajka syboliska postawa. Je to potajkim podobny nałožk kaž wunjesenje smjerće w podnaleču. Na Małej Rusy scyła smjerć wunoša nic w naleču ale we lěču. Pohrjebuja „Kupało“. Kupało je někajka słomjana hadlena abo někajki wupyšeny štomik. Druhde też Kupało zaastupuje młode hołčo, naha wusłékana, ale z kwětkami wša zawodźeta. W někotrych stronach pak je Kupało wobkhadźowany z wěnčkami a z kwětkami, kotrež su wšelake wuspěwy a wuskoki. Na kóncu so Kupało do wody wuwali abo wuwlači.

Jstwa čo. 13

Powědančko wo šerjenju po W. Dressleru.

Přeco hišće so zeznaješ z ludźimi, kiž do šerjenjow wěrja. Njemóžeš jim doréčeć, zo njeje šerjenjow, zo móžeš kóžde šerjenje na přirodne waśnje wujasnić.

Nazymu sedźach w małym delnjołužiskim měšćatku w korčmje a wječerjach. Sedźach sam při rózkownym blidźe. Chcych runje worčiznu zaplačić, jako mje bjesada při kulojtym blidźe zajimować započa.

„W „Jelenju“ woprawdże šeri“, praji muž z wulkej brodu swojim piwnym přećelam. „Zańdźenu nóc je tam bojaznje šerilo. Pućowacy, kiž běše sebi jstwu wotnajał, je rano zahe stanywši z łoža čeknył. Što wy wo tym měniće?“

Druzy mužoju třasechu z hłowu.

„Dźiwna wěcka“, napřećiwi jedyn. Hižo dawno bych jako hosćencař „Jelenja“ jstwu čo. 13 wotstrosnił. Pak ju njebych wjacy přenajał, pak bych ju 12A mjenował, ale nic 13. To ma či khorta z čislom 13. Nješto wěrneho na wěcy budźe, wšako cyle město wě, zo w tej jstwi šeri.“

„Tomu njerozymju“, dźeše zaso prěni. Kaž klubu, runje naš „Jeleń“ ma jstwu čo. 13. Nihdźe na cyłym swěće njenamakaš hosćenc ze jstwu čo. 13. Po jstwi 12 přińdźe hnydom 14, dokelž žadyn hósć wó jstwje čo. 13 bydlić nochce. To dyrbi tola někajku winu měć?“

Korčmař, kotryž běše też rozmolwu słyšał, přistupi so smějo ke kulojtemu blidu a rjekny: „To wy njerozymiće, dźěći. Chcu wam nješto přeradźić. Hosćenc, w kotrymž šeri, čehnje tych ludźi k sebi, kiž do šerjenjow njewěrja a bychu rad wědźeli, što so to nječini. Sadźu na kanu piwa, zo někotryžkuli, kiž wo tom wě, jenož wćipnosće dla jstwu čo. 13 sebi skaza abo jenož tohodla tam přenocuje, zo by nješto noweho nazhonił. Cyła wěc budźe snano jenož wotmyslena lestna, njesměš wo tom rěčeć . . . .“

Tuta rěč na mnje spodźiwnje skutkowaše. Při sebi hosćencarjej přihłosowach. Z magnetiskej mocu čehnješe mje do „Jelenja“, zo bych w strašnej jstwje přenocował.

Ruče zaplačich njemčo kedźbu rozmołwu, kiž so dale plećeše a dźech.

Hosćenc „Jeleń“ běše mjeńši čisty dom ze 18 jstwami. Dokelž wosebje žadach, dóstach jstwu čo. 13. Běše w druhim poskhodźe na kóncu dołheje khódby.

Zastupiwši do jstwy mějach za swoju swjatu winowatosć, wšo dokładnje přepytać. Séčny běchu masivne. Jstwa měješe jene durje a dwě woknje. Přepytach woknje, wobklepach a wobmasach séčny, durje a zamk. Wšo namakach w najlěpšim porjadku. Też špundowanje ničo wosebiteho njeměješe. Přepytach drastowy khamor a łožo, stólcy a konopej. Też na séčnje wisacej wobrazaj přepruhowach. Wšo w porjadku. Běch wćipny, kak móže to šerić. Změrowany so lehnych, elektrisku swěcu, kiž na wjerchu nad ložom wisaše, wostajich zaswěćenu. Čitam rady, prjedy hač sebi wusnu. Durje běch zamknył a ke tomu hošće zasunył. Dyrbjałoš-li nětko hišće šerić, potom sym přehlupy za naš swět. . . .

So wo ničo njestarajo čitach we łožu ležo w rjanej knizy. Hižo dawno běch zabył na bjesadu we korčmje. Bojošće a přiwěrkow njeznajach, a běch do swojeje knihe tak zanurjeny, zo na ničo druhe njemyslach.

Hodźina běše so samo minyła jako nječhtó we mojej jstwi swěcu hasny. Słyšach kak so zwjertny. Njemyłach so, ležach w ćmje. Mócnje so nabojach, wuwalach woči a słuchach z napjatosću. Tola ničo njewidźach a njesłyšach. Ani so njehibajo wostach we łožu, ani njedychach. Ničo so njesta, kaž dołho čakach. Wó jstwje bě ćma a čicho kaž w rowje.

Skóńčnje mužnje zawołach: „Što tu je?“ A zaso poskach. Čuwy chcychu so roztorhnyć. Ale ničo njewidźach a njesłyšach.

Nětko skočich z łoža, durjam, hrabnych za zaswěčadłom a zaswěćich. Ničo so njebě přeměniło. Wokuje běštej zawrjenej, durje zamknjene a zasunjene. Hladach pod łožo, do khamora.

Ničo.

Nětko sam njewědźach, hač sonju abo sym wotučeny. — Ale ně, mylić so njemóžach, cyle jasnje běch wjertnje słyšał, a nadobo bě ćma.

Kak bě to možno.

Stejach před hódančkom a njewědźach sebi druhe ejrady hač jstwu hišće raz přepytać. Njenamakach ničo podhladneho. Přepytowach zaswěčadło. Wjerćach. Wšo w porjadku.

Hdźe dyrbjach hišće pytać? Pak běch ja zakuzlany pak jstwa.

Spać njemóžach. Zo tu šeri, dyrbi so tola wujasnić. Lehnych so a myslach, na kajke waśnje so wěcka hodźi wujasnić. Lampu wostajich zaso zaswěcenu a njepuščich zaswěčadło z wočow. Chcych drohi spać woprować, zo bych za wulkej potajnosću přišoł.

Biješe dwě a přeco hišće běch wotučeny. Biješe

rych krajinach južneje Ruskeje město Kupała pohrjebuja „Jarila". Je to postawa, klanka, jako muž woznamjenjena a wopłakaju ju žony. Druhdże so też mjenuje „kostroma". Bołharjo wuživaju hlinjanu figuru „Dżermana" abo „kolojana", kiž w lěcu při suchoće wunoša a pohrjebaju abo do rěki mjetaju. Chcedźa z tym dešć přiwabić.

Starosłowjanske swjedźenje lětnjeho zawrota słónca běchu dźě někajke wosławjenje přirody we dobje, hdyž tuta je docpěła wjeršk swojeho wuwića. Dokelž bě to swjedźeń před samymi žnjemi, spytachu ludźo ze wšelakimi cinkami zhódać raz žnjow. Wašnje pokhowanja wšelakich postawow je drje hakle pozdźišo so přizamknyło tutomu lětnjemu swjedźenjej. W spočatku wobsteješe swjedźeń jenož ze zapalenjom wóhnjow, spěwow, rejow a hódanja přichoda. Zabawa bě při tym khětro dźiwja a swobodna, po našich dźensnišich nahladach, njemoralna.

Cyrkwinske powěsće

4. njedźela po swj. Trojicy, 24. smažnika 1934.

Z Budyšina. W Michałskej cyrkwi rano w 7 hodź. serbske Bože wotkazanje (farař Tišer), we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža słužba (farař Kapler), pop. ¼4 hodź. na Wiwaley pola Čemjerc a wječor w 7 hodź. na Hrodźišću swjatojanska swjatočnosć z pozawnami (farař Kapler).

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Njedźelu dop. ½11 hodź. zwjazk dźěći, pop. w 4 hodź. zahrodny swjedźeń (při njepřihódnym wjedrjo w zali), thema: „Dospołne zbožo." — Srjedu wječor we 8 hodź. zwjazk młodźiny za młode holcy. — Štwórtk wječor we 8 hodź. biblisku hodźinu (farař Schneider). — Sobotu 30. junija pop. w 3 hodź. swjedźeń za dźěći. — Njedźelu 24. junija wječor we 8 hodź. evangelizacija na Židowje, thema: „Što praji biblija wo wulkosći človjeka?" — Zhromadźiznu zwonka Budyšina: Pónđelu wječor ½9 hodź. w Cyžecach, wutoru wječor ½9 hodź. w Zemicach, srjedu wječor we 8 hodź. w Dobruši, štwórtk wječor ½9 hodź. w Cokowje, pjatk wječor we 8 hodź. w Honjej Hórcy. — Hodźiny za žony: Njedźelu pop. w 3 hodź. w Kumwałdźe, pónđelu wječor we 8 h. w Budsetecach, štwórtk wječor we 8 hodź. na Židowje. — Kóždy je wutrobnje witany!

Z Barta. Sobotu (23. 6.) wječor we 8 hodź. Janska nutrnosć na starym pohrjebnišću. — Njedźelu rano w 7 hodź. serbskas powědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodźin němska Boža słužba. Krajna zběrka za nabožinske wukuhłanje našeje młodźiny. Pop. w 4 h. němska nutrnosć ze spomjatkom a w 5 hodź. dźěćičkemšenje w Zubornićanskej šuli.

Z Budestec. Rano w 7 hodź. ma farař Böttger serbsku spowědź we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Zběrka k wobstaranju srědkow k zwěsćenju nabožneho rozwučowanja a wočehnjenia młodźiny w zmysle ev.-luth. wuznaća. Dop. w 11 hodź. ma farař Böje kemšenje za dźěći 5. hać 8. šulskeho lěta. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farař Böje biblisku hodźinu w młodźinowni. — Štwórtk wječor we 8 hodź. ma farař Böje biblisku hodźinu za wšu žónsku młodźinu w młodźinowni.

Z Budyšinka. Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža słužba (farař Mikela z Malešec).

Z Bukec. Rano ½7 hodź. serbska spowědź, we 8 h. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 hodź. kemšenje za młodźinu. Wječor ⅛8 hodź. Janska nutrnosć na nowym pohrjebnišću. — Wumrěłoj: Marja Wilhelmina rodź. Rjedźic, mandźelska Hermanna Gustava Kunče, bura we Wujeżku, 54 l. 5 m. 22 dnjow. Jan Arnošt Hajna, bur w Sekecach, 62 lět 3 m. 14 dnjow.

Z Hodźija. Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske kemšenje, dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Zběrka za evangelske wočehnjenje młodźiny.

Z Hrodźišća. Rano we 8 hodź. čitanska serbska Boža słužba. Krajnocyrkwinska zběrka k zwěsćenju nabožinskeho rozwučowanja. — Pokhowana: Marja Madlena Dučmanowa, zawostjena wud. wumjenkarja Handrija Dučmana w Skanecach, 70 lět 7 měsacow a 10 dnjow stara.

Z Hućiny. Rano we 8 hodź. serbska Boža słuba, dop. ½10 hodź. Boža słužba za młodźinu. Pop. w 3 hodź. němska spowědź (farař Křižan-Klukšanski).

Z Khwaćic. Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje, woboje ze zběrku za rozwučenje a wočehnjenje młodźiny w ev.-luth. wuznaću. Dop. w 11 hodź. dźěćičkemšenje. — Wumrěła 20. junija: Hana Marja zwud. Oberhänserowa rodź. Pilakec we Wulkej Dubrawje, 63 lět 10 měs. 22 dnjow stara.

Z Kluša. Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje, ¾11 hodź. kemšenje za dźěći. Zběrka.

Z Kotec. Dop. w 10 hodź. němske předowanje, zdobom Janski swjedźeń, w 11 hodź. katechismowe rozrěčowanje (wosadny farař). Zběrka. — Wutoru wječor we 8 hodź. němska biblisko a zjednoć. hodźina pola Bohotee w Kotecach (Křižan ze Žitawy).

Z Łupoje. Rano we 8 hodź. němska Boža słužba z čitanjom předowanja.

Z Malešec. Rano we 8 hodź. serbske spěwanske kemšenje. Zběrka za wočehnjenje młodźiny w evang. luth. wuznaću. W 11 hodź. dźěćičkemšenje. 5 (7): Němska modl. nutrnosć dla dešća. Wječor ⅛8 hodź. wobdźělenje młodźiny na Swj. Janowej Božej słužbje we Poršicach. — Khowana w Delnjej Hórcy: Hana Paulina zwud. Reichelowa, rentnarka w Rakecach zemrěła, 80 l., 2 m. 25 dnjow stara.

Z Minakala. Kujez misjionar Simon z Malcho Wjelkowa změje rano we 8 hodź. němsku misijonsku Božu słužbu. Zběrka za misijonstwo mjez pohanami.

Z Njeswačidła. Rano w 7 hodź. serbska spowědź w kapalni, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Zběrka za wočehnjenje młodźiny w ev.-luth. wěrywuznaću. Dop. ½12 hodź. Janowy swjedźeń za młodźinu.

Z Nosaćic. Rano we 8 hodźź. serbska a dop. ½ němska Boža słužba.

Z Poršic. Rano w 7 hodź. serbska spowědź, w serbska Boža słužba, dop. ½10 hodź. dźěćičkemše starše dźěći w Poršicach. Wječor ⅛8 hodź. nu w cyrkwi jako na swjedźenju Jana a swjatočn cyłu evangelsku młodźinu. Poručeć budža kk. Mikela z Malešec, Utthof z Budyšina, Smoła z Po a wosadny farař. — Wutoru pop. ⅛3 hodź. wosad žónska słužba pola Lindnerec w Poršicach z předno kom k. wyšš. wučera Hämša.

Z Rakec. Dop. w 9 hodź. serbske čitanje, pop. ¼4 hodźin němska Boža słužba z pozawnami (k. farař Teichert-Drježdźanski). — Pónđelu wječor we 8 h. žónske towarstwo.

Ze Slepoho. Rano ⅛8 hodź. serbska spowědź z R ži mwotkazanjom dop. w 9 hodź. serbska a ½11 ho němska Boža słužba. Přip. w 12 hodź. křćenja. (Far Rösler-Minakalski.) — Smjertny kěrluš so spěwa Hanu Kiscoc, lěsnu dźěłaćerku w Brězowcy. — Pok wani: Matij Jando, wumjeńkař w Tiejnje, 84 Hana Kiscoc lěsna dźěłaćerka w Brězowcy, 29 Hana Nowakec, wumjeńkarka w Milorazu, 78 lět.

Z Wósporka. Rano ⅛8 hodź. spowědź a čiche sw čenje Božeho wotkazanja, we 8 h. předowanje z cyrkwinskej hudźbu, zdobom Janska swjatočnosć (wosadny farař). Dop. ½10 hodź. křesćanska wučba za dźěći (pomcnistwo). ½12 hodź. wěrowanje (wosadny farař). Krajna zběrka. — Pónđelu wječor we 8 hodź. biblijska a zjednoć. hodźina (Křižan ze Žitawy).

Z Wóslinka. Rano we 8 hodź. serbske, dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Kolekta. W 11 hodź. kemšenje za dźěći.

Radio

Sobotu, 23. junija słyšimy:

Königswusterhausen: Nimo znateho wšědneho programa: 10,50 za dźěći. 13 tačele k swjatokej tw nja. 16 popołdnišći koncert. 17,30 sportski tydź přehlad.

Lipsk: Nimo znateho wšědneho programa: 5,55 barow. 6,20 rańši koncert. 15,15 tydźeński přeh 18,45 rejwańska hudźba. 20,15 operetta „Boccaccio"

Hišće ważne z dujoweho programa: Barlin: 19 rejwańska hudźba. Königsberg: 20,40 operowy wje Hamburg: 20,10 hudźba z howeho njebja. Wrótsła 20,10 zabawny koncert. Frankfurt: 20,15 wulki w sely wječor. Mnichow: 20,10 operetta „modell". Win 20 operetta „Waldmeister". Waršawa: 21,10 lohka hudźba. Praha: 20,45 operetta „Pensionat."

Hospodarski rozhlad

Pjatk, 22. junija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,510	100 pólsk. złotych	47,30
1 wendźelski punt	12,63	100 českosk. krónow	10,44
100 šwajc. frankow	81,44	100 franc. frankow	16,50

Barlinska burza běše we swojim wčerawšim wikowanju słabša. Kurzy akcijow so powšitkownje wotdrjebjowachu. Też wiki rentowych lisćinow běchu wčera słabše. Też tu kurzy hódnostnych papjerow popuščowachu.

Barlinske žitne wulkowiki so pornjo posledním dnjam jenož mało přeměnichu. Powšitkownje je so wikowanjo khětro změrowało. Žita so jenož tolko kupuje, kelkož jeho runje nuzuje trjebaja. Pšenicy a rožki so też mało poskićeše. Za wows kupcy nochcychu prawje žadane płaćizny přizwolić, so so jeho jenož mało předa. Ječmjeń starych žnjow so derje kupowaše, nowy nazymski ječmjeń při wysokich žadanjach mało kupcow namaka.

Wčera płaćeše w Barlinje centnar

pšenicy: 9,50—9,75 hr., rožki: 8—8,25 hr., ječmjenja, nalětnjeho: 8,80—10,30 hr., wowsa: 10,30—10,80 hr.

Wiki w Kamjencu.

Pšeńca 9,65 hr., rožka 8,25 hr., ječmjeń, nalětni 9,50 hr., pšeńčna muka 17—18 hr., rżana muka 12,75 hać 13,25 hr., pšeńčne wotruby 7,50 hr., rżane wotruby 7,50 hr., syno 4,50 hr., słoma skótna 1,70—2 hr., słoma k zaslanju 1,70 hr., běrny běłe 3,50 hr., butra 1,40—1,50 hr., jeja 7—7½ pj., prosata 8—13 pj., libjata 1,50 hr., husy, młode 2,20—4 hr., kał, běły, punt 15 pj., kał, čerwjeny 15 pj., kał, sydrjaty 15—35 pj., loboda, jědźna 18—20 pj., rjewjeń 5—7 pj., cybla 10—12 pj., kŕen 50 pj., hromak 30—60 pj., solotej, kerćk 5—7 pj., kórki 20—35 pj., radiski, walćk 5 pj., retchej, walćk 8 pj., holanske jahody litr 40 pj.

Wiki w Lubiju.

Pšeńca 9,65 hr., rožka 8,25 hr., nalětni ječmjeń 10—10,50 hr., nazymski ječmjeń 8,50—9 hr., wows 11,50—11,75 hr., běrny 2,75—3,25 hr., syno 5,50—6 hr., słoma, z maš. młóć. 1—1,10 hr., pšeńčna muka 17 hr., rżana muka 13,25 hr., pšeńčne wotruby 7 hr., rżane wotruby 7 hr., butra 70—75 pj., jeja, štuka 8 pj., kał, běły punt 20 pj., kał, čerwjeny, punt 18 pj., karoty 15—18 pj., loboda jědźna 25—30 pj., kał, sydrjaty 5—30 pj., kolrabi, štuka 8 pj., porej 15 pj., kórki 30—35 pj., cybla 15 pj., buny 20—25 pj., tomaty 25—35 pj., solotej, kerćk 3—8 pj., radiski, walćk 6 pj., rjewjeń 12 pj.

Wiki w Khoćebuzu.

Mjaso, howjazc punt 60—80 pj., mjaso, ćelace 60 hać 90 pj., mjaso, skopjace 0,90—1 hr., mjaso, swinjace 65—90 pj., jeja, štuka 7—8 pj., butra, punt 1,30 hać 1,40 hr., twaroh 20—23 pj., tarry wolij, litr 1,40 hr., liny, punt 1—1,20 hr., šćuki 1—1,20 hr., hołbje, młode, štuka 50—80 pj., kury žiwe 1,80—2,50 hr., khapony, žiwe 2—3,50 hr., kórki, štuka 25—40 pj., kolrabi, štuka 20 pj., merchej, punt 10—15 pj., rjewjeń 10 pj., kosmaćki 20 pj., loboda, jědźna 20 pj., hromak 25—50 pj., kał, sydrjaty štuka 30—40 pj., kał, běły 20 pj., kał, wirzingowy 25 pj., bune, zelene 40—50 pj., solotej, kerćk 5 pj., měrnik 15—20 pj., kŕen 25—30 pj., radiski, walćk 7—8 pj., cybla 10—15 pj., kulrepa 10 pj., běrny, centnar 4,50 pj., běrny, punt 5 pj., truskalcy 30—60 pj., jabłuka 35—40 pj., wiśnje 30—40 pj., maleny 40—50 pj., holansko jahody 35—40 pj.

Swinjace wiki w Khoćebuzu.

Přiwjezli běchu 926 prosatow a 15 běhakow. — Prosata, małe 5—7 hr., srjenje 8—11 hr., wulke 12 hać 14 hr.; běhaki, małe 17—25 hr., srjenje 26—34 pj. wulke 35—46 hr. Wiki běchu nječne.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	21. 6.	20. 6.		21. 6	20. 6
Pšeńca	—	—	buny	9,50-10,5	9,50-10,5
rožka	—	—	wowsa	9,00-9,75	8,85-9,25
ječmjeń, nal.	192-206	192-206	módre łubiny	7,50-8,00	7,25-7,75
ječmjeń	—	—	žołte łupiny	9,75-10,7	9,50-10,5
wows	206-216	206-216	zeradella	7,75-8,75	7,75-8,75
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	7,20	7,20
rżana muka	23,40	23,40	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	13,60	13,00	běrnj. kruški	8,20	8,20
rżane „	13,10	13,10	syno, 50 kg		
raps	—	—	rżana słoma		
hróch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pieluški	12,0-13,2	11,0-13,0	ečna „		

Płaćizna za pšeńcy za wupłodźerja 190 193 195
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 160 163 165

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

Stwórtk 21. junija 1934 Płaćizny po centnarju a hriwna

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 566

Najlepše kormjene ćelata wot cyca	34—
Srěn e kormjene ćelata wot cyca	28—
Snadnje wuwite	23—
Najspatnišše	—

Swinje: 475

Tučne swinje, přez 3 centnarje ćežke	38—
Połnomjasne swinje wot 240 hać 300 puntow ćežke	37—
Połnomjasne swinje wot 200 hać 240 puntow ćežke	36—
Połnomjasne swinje wot 160 hać 200 puntow ćežke	34—
Mjasne swinje wot 120 hać 160 puntow ćežke	32—33
Rancy	—
Wiki běchu hubjene.	

Zamołwity za spisaćelski wobsah: A. Dučman, za nawěsće dr. J. Cyž, wobaj w Budyšinje. D. A. V. 1934: 2202.

tři a hišće so ničo stało njeběše. Skónčnje sebi tola při zaswěćenej lampu wusnych.

Što běše so wó jstwje stało, njehodźeše so zwěsćić. Wotwućich rano w 6 hodźinach a — swća so wjacy njeswěćeše. Wó jstwje běše wšitko w porjadku. Durje běchu zamknjene a zasunjene. Woknje też. Jenož na zaswěćadle běše něchtó wjerćał. To widźach na přimadle. Priedy hač sej wusnych, běše horje pokazował. Nětko prěki.

Wjedrowscy. kak je to móžno.

Skočich z łoža a zaswěćich — hasnych, zaswěćich. Wšitko běše w porjadku kaž wčera. Na tom so njehodźeše dwělować. Ale na swojim rozumje nětko počach dwělować.

Dwě hodźinje přepytowach jstwu, nutrka a wonka. Ničo. Podarmo. Dźěch snědać. Wo cylej wěcy nikomu ničo njepřeradźich. Bojach so najskerje, zo so mi wusmeja. Nětko sam wěrjach, zo w „Jelenju", wó jstwje čo. 13 šeri . . . .

Njedawno přińdźech zaso do tutoho městačka. A zaso čehnješe mje do „Jelenja", zo bych wo jstwi čo. 13 spał.

Jako chcych po wječeri na swoju jstwu dóńć, přińdźe hoscenc'ar ke mni, kiž mje wot posledniho hišće znaješe a praješe: „Chcećeli jstwu čo. 13 měć, budźeće njepřijomnje přeslapnyc. Wěšće. Móżeće ju dostać — ale nješeri tam wjacy. Sym wěccy na kožu šoł, a wěšće, što namakach? Pjero w zaswěćadle njeběše w porjadku. Druhdy samo swěcu hasny. — Nětko w tej jstwje wjacy nješeri. — Dobru nóc!"

Činjach njezwočo, kaž młody naložena zhoniwši, zo njewěsta njeje bohata. Jstwa mje nětko wjacy njewabješe.

Ale tamnu nóc sym derje spał.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišć Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kódy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezbožeńja z 1000 hr. = hdyž wumrěje abo hdyž je na tak žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 144 — Budyšin — Sobotu 23. junija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Politiski tydźeń

Minył je so tydźeń, kiž je w politiskim nastupanju wšelakore wujasnjenja podał. Tu hladamy wězo na wukraj. Ważna je konferenca Małeje ententy we Bukarestu, ważna je přitomnosć francowskeho zwonkowneho ministra na tutej konferency a ważny je skónčnje wopyt francowskeho generała Weyganda w Jendźelskej. Spóznawamy, zo ma francowske knježerstwo jara nuzne. Po powěsćach wšelakich nowin je Mała ententa francowskeho ministra wulcy jara witała a kraje, do tuteho zwjazka zjednoćene, su we přitomnosći Barthoua wo swojej přichodnej politicy jednałe.

Z přileżnosću tuteje konferency je so Wuherska jara rozhoriła. Znateje,zo Wuherska hižom zdawna sem přećiwo Małej ententce steji, wosebje z hospodarskich winow. Na wuherske žadanja revizije mjezow Mała ententa nochce dźiwać, a francowski minister ju hišće w jeje stejišću podpjeraše. Wuherska je z hospodarskich přičinow dyrbjała zwiski a zwjazki ze susednej Awstriskej a Italskej pytać.

Tutón zwjazk tšoch statow twori we wěstym nastupanju frontu přećiwo Małej ententce. Lěpje wšak by było, bychu-li so wšitke europske ludy dojednać a wujednać mohłe, zo by so njezbožna napjatosć wotstroniła, kotraž na hospodarske žiwjenje tłóči. To pak drje so prjedy njestanje, doniž staty njepřindu k někajkemu doręčenju wo swojim wobrónjenju. A k temu je hišće jara mało dobreje wole. Wesebje sylnje wobrónjene staty njemóža tutu wolu zwjesć.

Přikład a stejišćo Francowskeje też druhe staty wot wotbrónjenja wotdźeržuje. Kaž so zda, je samo Jendźelska, kiž běše tola tak wotbrónjenju zwólniwa, khětro pod liw Francowskeje přišła. Při wopyće generała Weyganda w Jendźelskej rěči so wěsće wo wobrónjenju a byrnječ jeničcy wo brónjenju w powětře było. Štož so tele dny mjez Francowskej a Jendźelskej stawa, pokazuje na nowe wojerske zrěčenje mjez tutymaj statomaj.

Hdyž so Jendźelska bóle francowskemu wliwej podwoli, potom drje kóžda wola k wotbrónjenju wumrěje; a kóždy kraj počina po swojim dobrozdaću bróńić. Před tutym strašnym wuwićom je šef italskeho knježerstwa Mussolini hižom dawno warnował. Tehodła je też Italska dotał z tak wulkej prócu za wotbrónjenje a doręčenje statow dźełała. Dokelž je Mussolini spóznał, zo Zwjazk ludow we swojim nětčišim zestajenju njemóže měr w Europje zakhować, je hižom loni zrěčenje štyrjoch mocow dopćił, zo bychu so wulkomocy k wuspěšnemu dźełu zjednoćić mohłe. Dotał pak też hišće žanych płodow tuteho zrěčenja njewidźimy.

Też naš kancler Adolf Hitlere so z wulkim zajimom za zakhowanje měra w Europje prócuje. Jeho zetkanje z Mussolinom služeše tutemu wulkemu zamérej. Wulkaj statnaj wjednikaj staj we wospjetnym rozrěčowanju możnosće rozpominałoj, kiž mohłe dowjesć k normalnym počahom mjez jenotliwymi krajemi. Wěsće so płody tuteho zetkanja w mjezynarodnej politicy bórzy pokaža.

Pola nas so politika po wotmyslenym porjedże wotwiwa. Wšitke mocy su zastajene na zaměr wotstronjenja bjezdźěłosće. Zaměrne prócowanje je mało dotał wulke wuspěchi a změje je też w přichodze. Kelko ludowym towaršam je so zbožo dźěła w bitwie wo dźěło zaso dóstało! Kelko nuzy a starosćow je so z tym wotstroniło! To dyrbi kóždy připóznać. Njedźiwajcy wšitkich wuspěchow pak hišće wjele dźěła zwostanje, wjele ma so hišće přewjesć a so też přewjedźe, dokelž při wšěm předewzaću knježi kruta wola — a tuta dobudźe!

Wyšši president Kuba pola němskeho kanclera

Němski kancler Adolf Hitler přija pjatk připołdnju župneho wjednika Kurmarki wyššeho presidenta a statneho radu Wilhelma Kubu, zo by jemu wo hospodarskim a politiskim połoženju w provincomaj Braniborskej a namjeznej Marcy přednošował.

Jendźelska wotmołwa w devizowej należnosći

Na němsku transferowu notu ze 14. junija 1934 je jendźelske knježerstwo němskemu pósłańcej we Londonje 21. junija wotmołwiło. Jendźelske knježerstwo wobžaruje, zo němska nota njewopřija praktiskeje mysle, kak ma so požčonkowa služba za Davesowu a Youngowu požčonku wotwiwać. Jendźelske knježerstwo dopóznawa wobćežnosće němskeho knježerstwa w devizowym prašenju, wono pak njemysli, zo k dospołnemu zběhnjenju cyłeho tranfera dóńdźe. Zastupjerjro wěricelow su zwólniwi byli nakhwilnym koncesijam přihlosować, z kotrymiž bychu so nětčiše transferowe wobćežnosće přewinyłe. Jendźelska nota wuzběhuje, zo bychu wěriceljo zwólniwi byli, wšitkón njestatny dołh na wěsty čas zastajić, jeli so dań za Davesowu a Youngowu požčonku połnje zapłaći.

To by wuskutkowało, zo by jeničcy 90 milijonow hriwnow w hotowych pjenjezach so płacić dyrbjało. Wša devizowa winowatosć Němskeje wučinja pak 716 milijonow hriwnow lětnje. Jendźelska nota wobliča devizowe dochody Němskeje z njewidomnych zasłužbow z 250 milijonami, wunošk z wuwoza z 350—400 milijonami hriwnow kóždy měsac, zo dań za Davesowu a Youngowu požčonku jenož něhdźe 2 proc. němskich devizowych dochodow wučinja. Potom so w jendźelskej noće hišće praji, zo wěricelja sadźbu wo 40 proc. za njestatne požčonki njemóža za přimérjenu wobhladować, njedopjelnali so wumjenjenja, na kotrež so sadźba założowaše. Jendźelska njewidźi žaneho wusprawnjenja za wobkrućenje, zo by dospołne zastajenje transfera na 6 měsacow cyle nuzne było, njech so w přichodze štožkuli stanje.

Płaćenje devizow za dań Davesoweje a Youngoweje požčonki za bliže 6 měsacow wučinjeja 45 milijonow hriwnow. Po měnjenju jendźelskeje noty dyrbjał tutón pjenjez so z přiražnemu wuwoza zwjesć W jendźelskej noće so praji, zo je so němski dołh na wukraj wot 1930 hač 1934 wo 33 milijardow na 18 milijardow znižił. Jendźelska nota wotpokazuje, zo je so jendźelske wikowarstwo dowozej němskich tworow spjećowało. Němski dowoz do Jendźelskeje je so w posledních 12 měsacach wo 3,5 milijonow puntow powjetšił. Dowoz z Němskeje do Jendźelskich krajow je stajnje wjetši był, hač dowoz jendźelskich wudźělkow do Němskeje. Jendźelske knježerstwo so hórši, zo je Němska wosebje dowoz bawi my a druheho předźenja wobmjezowała. Wono njemóže přilubić, zo so němske twory bjez zadźělkow na jendźelske wiki přijimuja, jeli so dowoz jendźelskich tworow do Němskeje bóle wobmjezuje. K temu so w jendźelskej noće praji, zo Jendźelska na žane wašnje nochce němskemu wuwozej zeškodźeć a nochce někajke njewusprawnjene žadanja jendźelskich wobsedźerjow požčonkow zastupować.

Skónčnje dopomina nota na połnomóc jendźelskeho knježerstwa, z kotrejž chce jendźelske zajimy skitać. Wobsah škita budźe wotwisować wot teho, što němske knježerstwo wo tutym prašenju z druhimi krajemi wučini. **Jendźelske knježerstwo pak je też** zwólniwe wo možnosćach jednać, zo by k dojednanju wo wobkhadże z jendźelskimi wěricelami dopćeło. Wono namjetuje, zo by Němska zastupjerjow k jednanjam do Londona póslała

Płaćenje devizow němskostatneje banki

Napjate wobstejnosće devizow při němskostatnej bancy sebi žadaju, zo so wšędne wotedawanje devizow tak wobmjezuje, zo njeje wjetše hač dokhody samsneho dnja. Tehodła němskostatna banka wot póndźele 25. junija 1934 po dokhodże devizow žadane pjenjezy rozdźěła. Za wšě žadanja a měny njebudźa přidźělenja jenajke. **Na přěnim městnje budźa wobkedźbować, zo so potrjeba surowiznow a cyroby w dosahacym wobsahu zwěsći.**

Z tutym rozdźělenjom je nuzne, zo so wšitke płaćenja do wukraja jako žadańki devizow na němskostatnu banku sćelu. W tworowym wobkhadźe dowola so kupowanje jenož na to wašnje, zo z tym prawo žadanja devizow zwisuje. **Płaćenja do wukraja we póstskim wobkhadźe njejsu wjacy dowolene.**

W meji 236 000 ludźi do dźěła zastupi

Wunošk statistiki sobustawow khorobnych kasow, kiž statny wustaw za wobstaranje dźěła a zawěsćenje pře bjezdźěłosć wjedźe, pokazuja w meji zaso postupowanje ličby dźěłacych wo něhdźe 1,5 proc. abo 236 000. Ličba dźěłacych wučinješe 31. meje docyła něhdźe 15 59 000; to je něhdźe 2 379 000 abo 18 proc. wjacy hač w samsnym času lońšeho lěta.

Přiběranje dźěłacych (236 000) běše w měsacu meji zaso wjele sylniše hač woteběranje njezasłužerjow (80 000).

Stare Stahlhelmowe znamješka maju so wotedać

Po postajenju zwjazkowcho wjednistwa nacionalsocialistiskeho zwjazka frontskich wojowarjow su stare Stahlhelmowe znamješka zwjazkowe wobsedźeństwo. Tehodła maju jenotliwe wotnožki je hromadźić a zwjazkowemu wjednistwu po služebnym puću wróćić. Cestne znamješko stareje gardy smědźa mějićelju wězo kóždy čas nosyć.

Skupinowy wjednik Hayn namołwja SA-mužow.

Pomhajće buram!

Skupinowy wjednik Hayn wuda sćěhowace namołwjenje: „Trajna suchota je sakskich burow do wulkeje starosće přinjesła, kajke lětuše žně wupadnu. Samozrozumliwa čestna winowatosć za SA je, zo pomocnje zapřimnje a burow w powodźenju wosebje čućiwych kulturow a pozdźišo při khowanju žnjow podpjeruje.

Tehodła sym postajił, zo městne SA-służbne městna we wobšernym wobsahu na žadanje SA-muži, dalokož dosahaju, burskim wjednikam přewostaja, dalokož je to we wobluku SA-służby docyła možno. Wot swojich SA-muži wočakuju, zo nic jenož njezasłužerjo, ale też dźěłacy SA-mužojo so we swojim swobodnym času poskića, zo bychu z pomocu zapřimnyli.

SA-muž je k pomocy hotowy. Wón ze wšěmi mocami pomha tym, kotřiž jeho pomocy potrjebaju."

Dr. Goebbels rěčeše w Halli

Němski minister dr. Goebbels rěčeše pjatk wječor na přenim němskim Thingowym městnje pola Halle. Něhdźe 225 000 ludźi běše so zešło, zo by dr. Goebbelsa słyšało, kiž přeni króć po nastupjenju mocy w Halli rěčeše.

Mussolini a Dollfuß zetkataj so na kóncu julija

Z Wina so powě, zo so zwjazkowy kancler dr. Dollfuss kónc julija do Riccione w Italskej poda. zo by Mussolinija wopytał. Mussolini je, kaž so piše, Dollfussa njedawno přeprosył.

K temu so hišće z Wina powě, zo je italski statny podsekretar Suvich Dollfussej z wosobinskim listom wo zetkanju w Bjenadkach rozprawjał. W rozprawje awstriskeho wupósłańca w Romje dr. Rintel-

na, wo kotrejž hamtske městna kruče mjelča, so na to pokazuje, zo je so při skhadžowanju w Bjenadkach zwěsćiło, zo je nuzne, zo matej Italska a Němska we Awstriskim prašenju jenajke stejišćo.

Woleński zwjazk mjez Francowskej a Jendźelskej?

Generalny inspektěr francowskeho wójska general Weygand je so na wopyt do Jendźelskeje podał. Nowiny „Daily Mail" pisaju, zo je general Weygand prajil, zo je jeho wopyt cyle privatny. Tola je spodźiwne, zo generala Weyganda jeho stabowy šef a druhaj stabowaj oficěraj přewodźetaj. General Weygnad je z hosćom rozkazowarja w Londonskim wokrjesu generala Granta. W jendźelskim zwonkownym hamće je drje so wozjewiło, zo nieje žadyn wopyt generala Weyganda pola zastojnikow wójnskeho hamta so zrěčał. Přeće wobeju generalow pak je wuprajił, zo mjez mužomaj samsneho powołanja njewostanje bjez teho, zo byštaj wo swojim powołanju rěčałoj, a bjez **dwěla mataj wobaj tójšto zajima za nětkše mjezynarodne połoženje.**

Nowiny „Daily Herold" pisaju wusměšujo, zo wšitko na privatny wopyt pokazuje. Generala Weyganda přewodźa jeho stabowy šef general Gamelin, jeho prěni adjrtant general Pagazy a jeho tołmač stotnik Gaffier. W Doveru powita jeho rozkazowař rańšeho wokrjesa, kommandant Doverskeje garnizony a zastupjeř wójnskeho hamta. Na dwórnišću we Londonje postrowi jeho šef jendźelskeho statneho generalneho staba general sir Massingberd. General Weygand w auće wójnskeho hamta do swojeho hotela jědźeše. Nazajtra wopyta Ascot, potom Aldershot při wojeńskich předstajenjach. Pjatk zetka so na wojeńskim zwučowanišću pola Salisbury z rozkazowarjom połodnišeho wokrjesa. Samsny dźeń je general Weygand z hosćom pola šefa statneho generalneho staba a wostanje też sobotu pola njeho. Druzy hosćo budźa jeničcy jendźelscy wysocy wojeńscy wjednicy.

Nowiny „Daily Express" pisaju, zo njemóže dwěla być, **zo so mjez jendźelskim generalnym stabom a generalom Weygandom dowěrliwe a dokładne rozrěčowanja wotměja.** Při swojim přebywanju w Jendźelskej general Weygand wjednistwo wojeńskeho wokrjesa połodnišeje Jendźelskeje wopyta. W Tidworthu wobhlada wón sebi nowe motorizowane bataillony pěškow a lohke tankowe bataillony. Jeho wopyt pola rozkazowarja nad Londonskim wokrjesom je drje we wěstym zmysle privatny, ale snadź tola zwisuje ze skitanjom Londona před lětadłami.

Barthou jedna radšo z Baldwinom

Powěść z Londona, zo so jendźelski miniserski president Macdonald po lěkařskej radźe na 3 měsacy na wočerstwjeński dowol poda, wěsći ludźo w Parizu ze spokojenjom słyšachu. Parižanjo wočakuja, zo zwonkowny minister Barthou při swojim wopyće we Londonje so z Baldwinom a nic z Macdonaldom zetka. To je po rozprawje jenych Parižskich wječornych nowin w nastupanju zwonkownoje politiki jara wažne, dokle je wjednik konservatiwneje strony stajnje wulke zrozumjenje za Francowsku wopokazał.

Krótke politiske powěsće

— Sakske župne wjednistwo nacionalsocialistiskeje strony wozjewja, zo ma so wot 1. hač do 31. augusta za politisku organizaciju přestawka zhromadźiznow započožić.

— Póndźelu započnu so w němskim znutrkownym ministerstwje rozrěčowanja wo nałožowanju němskeho konkordata mjez němskim knjeżerstwom a třomi zastupjerjemi němskeho episkopata.

— Na němsku poščonku 1934 je so jara spokojace zapisowało. Nimale 300 milijonow hriwnow je so zapisało.

—Němski polnomócnik za wotbrónjenje z Ribbentrop přebywa w Parizu. Wón rozrěčowaše so z ministerskim presidentom a zwonkown. ministrom. Srjedu wopyta Ribbentrop generalneho sekretara w francowskim zwonkownym ministerstwje.

— **W Moskwje so před 5 dnjemi w tamnišej najwjetšej chemiskej dźěłarni ćežke rozbuchnjenje sta, při kotrymž 78 dźěłaćerjow žiwjenje zhubi. Štyri poskhody wysoki dźěł dźěłarnje so dospolnje zniči. Njezbožo so zwoprědka zataji, dokelž ruska policija tuka, zo so wo njeskutk zabotaže jedna.**

W Gran Chaco, hdźež so wójna mjez Boliwiskej a Paraguayskej wjedźe, wočakuje so rozsudna bitwa w pralěsu. 50 000 muži w „zelenej heli zasakle přećiwo sebi wojuje.

Wjednik Turkowskeje Kemal Paša chce po Europje pućować a Moskwu, Waršawu, Berlin, London, Paris a druhe města wopytać.

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 23. junija 1934.

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer +12, najwyšša temperatura wo dnjo +24. — Dženza rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer 02, najnižša temperatura w nocy +14. — **Wuhlady na malo přemjenjace wjedro.** — Čerstwy wětr je nižinu wotchnał, zo je so zaso **wujedriło.** Z Atlantiskeho morja bliži so wobšerna wyšina. Tehodla změjemy drje jutře njedźelu zaso měrniše a čopliše wjedro. Nad połnócnej Italskej leži mała nižina; jeje móc drje njebudźe hač k nam dosahać. Po trochu njewobstajnym wjedrje změjemy wěsće zaso słónčne wjedro. Na to pokazuje też wyšina nad Francowskej, koraž počina na wjedro we našich kónčinach skutkować. — Jutře njedźelu słónčko 3,46 hodź. skhadźa a so 8,18 hodź. khowa. Měsačk skhadźa jutře na wječor 5,45 hodź. a khowa se na ranje 12,47 hodź.

— **Wuhlady na wjedro za jutřišu njedźelu. Powětr so změruje a rjane wjedro so wočakuje.**

— **Lětuše Budyske wulke měšćanske tŕělenje** wotewri so jutře njedźelu popołdnju w 3 hodź. ze swjeđeńskim wućahom tŕělcow z Mjasoweho torhošća na Tŕělnik. Tam wuwije so potom za wopytowarjow wjesele žiwjenje. Też lětsa móže so tam kóždy na swoje wašnje zabawjeć. Trjebaće do dźensnišich wóštkow pohladać a hnydom wěsće, hdźo móžeće swoju zabawu a rozprošenje pytać. Budyske tŕělenje je dalako a šeroko znate a tsajnje też wjele wopytowarjow z cyleje wokoliny přiwabi. Wob tydźeń budźe so kóždy dźeń z wulkim a małym kalibrom tŕěleć. Srjedu wječor poskići so brylantny wohnjostroj.

— **Budyske haptyki su wšědne dny hač do 7** hodź. wječor wotewrjene, njedźelu pak zamknjene. Nócnu službu a njedźelu wotewrjene ma jenož jena haptyka z měsačnym wotměnjenjom. W juniju je to Hrodowska haptyka na Hošic hasy.

Rězbař pomnikow K. A. Kocora a Handrija Zejlerja wumrěł

Wjacsław Mocek †

Pjatk wječor ½7 hodź. zańdźeli po dołhej, ćežkej a z wulkej sćerpliwosću znjesenej khorosću postajeć pomnikow K.A.Kocora w Zahoriu a Handrija Zejlerja we Łazu, rězbař Wjaclaw Mocek, woči k wěčnemu sparjej. Wjednicy serbskich organizacijow, kiž za postajenje pomnikow k česći našich wótčincow dźěłachu, či, kiž woprowachu materieinje, wědźa, što su w tutym čichim, ideałowpołnym Słowjanu zhubili. Jenož z tym, zo nam Serbam da móžnosć létadołhoho wotpłaćowanja (a hišće dźensa), bě z cyła možno tutej rjanej pomnikaj stajić. A to je přikładowny słowjanski skutk lubosće, kiž je zemrěty po swojim čichim, nadobnym wašnju wukonjał. Z wulkej zahoritosću wěnowaše so namjetam pomnikow a mištrske bě jeho postajeńske dźěło. A jeho wutroba biješe we wjeselu z nami, hdyž sebi pomikaj dostojnje woswjećichmy. Nětko je jeho wumělska ruka spadła, jeho płodźerska mysl zhinyła. Wón so pokhowa njedźelu dopołdnja ½12 hodź. na Mikławšku w Budyšinje, do serbskeje zemje. To budź jemu naš dźak, zo mjez našimi prjedownikami spi.

Jeho ćescy ródni bratřa w Budyšinje zhubja z nim nadobneho přećela a wulkeho podpjerarja towarstwa „Palacky" a z časnymi kublami njenje žohnowanych. Za słowjanski skutk a skutk lubosće k bližšemu, měješe zemrěty stajnje wotewrjenu ruku.

Zwonkowne přećiwnosće su jeho mocy podmjełe, tak zo kónc zańdźeneho lěta ćežko na čuwy skhori a nětko z přidaćom znutřkowneje khorosće wudycha.

Wjacsław Mocek bě člowjek, kiž nochcyše wěrić do špatnosće člowjestwa, dokelž bě sam přenadobny, to zlemi jeho mocy. Jako jednory rězbařski pomocnik započa, kupi sebi potom Fiedlerec rězbarstwo, ze spórchniwosću dźěłaše a rozšěri swój wobkhod k najwjetšemu w Budyšinje. Jeho žiwjenje bě lubosć, skutk, dźěło!

My žarujemy wo njeho z jeho drohej mandźelskej a přiwuznymi.

Tebi pak, luby přećelo, kiž sy přihotował našemu wótčincej Arnoštej Mucy a mnohim synam a dźowkam serbskeho luda poslednu sparnu komorku, budź serbska zemja lohka w Budyskej stolicy — na Mikławšku.

— **Wumělowanje šulerjow w lěćnich prózdninach 1934.** Altonaske towarstwo za wobkhad zap. tow. chce w lěćnich prózdninach šulerjow z Budyšinom wumělić. To so tohodla stanje, zo by so dźěćom, kotrymž staršej njemóžetaj prózdninskeho pućowanja poskići, zmóžnilo, zo bychu zajimawy a wot domizny so rozeznawacy kruch Němskeje pod staroséiwym dohladom znjesć, zo pak staršinaj nimo zapłaćenja jězby druhich wudawkow njenastanje. Wumělenje stanje so tak, zo tudomne abo tamniše swójby šulerjow a šulerki přeproša, při čimž ma so na starobu a ród kaž też na wěruwuznaće a socialne poměry staršich, dalokož je možno, dźiwać. Přebywanje traje dwě njedźeli; tudomni šulerjo pojedu 16. julija do Altony a wróća so zaso 30. julija. Tehdom přiwjedu Altonaskich šulerjow sobu, kotřiž 15. augusta zaso domoj pojedu. Jězba tam a sem hromadźe za kóždeho šulerja budźe něhdźe 21 hriwnow płaćił. Kóždy transport změje swój přewod. Wobdźělić móža so šulerjo a šulerki wšitkich šulow w starobje 12 hač do 17 lět. Starši, kotřiž chcedźa so na wumělenju wobdźělić,

Swěrnaj susodaj

Powědančko ze serbskeho žiwjenja.

(Pokročowanje.)

We jstwě běše hižo khětro ćma, a tuž hnydom njepytny, kak zrudny jeho napołnad běše.

Jako běše maćeri wuskorźił, kak bě so jemu zešło, ščini maś swěcu, a jako jemu mjezwoći poswěći, so tak stróži, zo ji skoro lampa z ruki wupadże. Tola njeda so starchej tak přemóc, zo by njewěđźała, što čini. Zdobom natruha syrych bérnow a zawabali jeho mjezwoćo.

Pozdźišo nałožowaše hišće drožđże a dobru žalbu, kotruž sebi sama warješe z wóska a laneho wolija.

Jako běše jeho do łoža dowjedła, so najprjedy sama k Bohu modleše, potom pak jeho dopomni, zo by Boha lubeho Knjeza njezapomnił a so k njemu nutrnje modlił. Přetož w Mukec domje běše wašnje, zo so domjaca Boża służba wječor wotměwaše prjedy hač lehnyć khodźachu.

W tym, zo je Jan we swojej bolosći wusnył, chcemy jemu wotpočink popřeć a sebi wašnje Mukec domn dokładnišo wobhladać.

Hač runje běštaj Mukec nan a maś pobožnaj mandźelskaj, dha tol njebě pola nich njedźelu popołdnju tk zhromadna Boża służba, kaž pola Lipiječe a to tohodla nic, dokelž měješe Mukec nan w domje wšelake wěcy wobstarać, kotrež so pola Lipiječe na wšědnym dnju wobstarachu, kotrež pak Muka wobstarać njemóžeše, dokelž wšědny dźeń pozdźe z dźěła domoj khodźeše a potom hišće wšelake dźěłaše, štož sebi žiwnosć žadaše. Porěđko přińdźe tohodla k čitanju předowanja a k spěwanju kěrlušow. Ale wječor, hdyž so ze swojimi třomi dźěćimi, synomaj a dźowku, a z mandźelskej do swarneje komorki poda, służeše swojemu Bohu.

Jako běchu so wšitcy swójbni rozhotowali, spěwachu zhromadnjo Wótčenaš a wěru a to jedyn artikel druhim. To so kóždy wječor spěwaše, potom pak hišće štuka katechisma. Tak wuspěwa so na přikład njedźelu wječor prjedyrěč a prěnja próstwa, póndźelu wječor druha próstwa atd., hač njeběchu wšitke dźěle najwosebnišich 6 štukow abo kruchow Lutherowcho katechisma wuspěwane. Potom so zaso z prěnjej a druhej kaznju započa.

Druhdy wopraša so nan, kajki su w šuli kěrluš wukonyć měle, a da sebi tu a tamnu štuku wuspěwać, wopraša so też wo někotrych wěcach, kak maju so zrozumić. Tola to sta so jenož porědko, dokelž běše zwjetša kóždy wječor tak sprócny a mučny, zo bórzy po wuspěwanju dźěła, kiž běše sebi wotmyslił do ćicheho spanja zapadny.

Dokelž rano zahe preć khodźeše a měješe druhdy lědma čas wobjedować, njemóžeše so wo wučbu swojich dźěći jara starać. Njebě pak to też jara trjeba, dokelž mějachu jeho dźěći dobreho a sprawneho wučerja, kiž so za rozwučenje khudších ze samsnej prócu staraše kaž bohatších.

Na wječor, hdyž so začmi, a maś hišće swěcu činić njechaše, dźěći maćerku prošachu: „Powědaj nam něšto."

A wona jim powědaše, najradšo bibliske historije z noweho a stareho testamenta. Při tym so wone ju za tym a tamnym prašachu, a wona měješe jim wjele powědać a dyrbješe je wučić, zo so z bibliju derje zeznachu.

Tak běše jich domjaca służba tale wječorna Boża służba, kotraž so dźěćom derje spodobaše a wo kotruž kóždy dźeń prošachu.

Z tym pak njechamy wuprajić, zo by maś dźěćom ničo swětneho njepowědała. Ně, wona jim też často rjane bajki a basničk powědaše, nad kotrymiž mějachu wone też swoje wjesele. Wona powědaše jim wo swětnych podawkach a wo tym, štož bě słyšała, što so w swěće stawa — abo kajke přemjenjenja so we wšelakich krajach a pola wšelakich ludow stachu.

Mukec Jan ležeše štyri njedźele khory a přez dwě njedźeli tak, zo njewědźeše, hač je dźeń abo nóc, přetož jeho wóčcy běštej zamknjenej a nan a maś, kiž lubi susodźo běchu w straše, zo cyle widźenje zhubi.

Staroséiwa maś sedźeše po cyłych hodźinach při łožu a wobaleše a wutrěwaše jětřenje z jeho mjezwoća a wočow.

Lipiječ Jan přińdźe kóždy dźeń po šuli k nim a powědaše jemu, što bě w šuli słyšał a zhonił: čitaše jemu też něšto z knižkow, kiž běše sebi wot knjeza wučerja za swojeho khoreho towaša požčił. Wšak běše wón něhdy też tak činił, jako dyrbješe Lipiječ Jan zlemjeneje ruki dla wó jstwje wostać.

Žadyn dźeń njezandźe, zo by lubowaca maś za swoje dźěćo k Bohu wutrobne próstwy njeslała, zo by wón jemu widźenje zdźeržał a jemu strowosć zaso wobradźił cheył.

A hlej, próstwy so k trónej njebjeskeho wótca podarmo njeseślechu. Bóh wusłyša jeje próstwu a wotewri zaso woči jeje syna.

Kajka radosć zapřija wutrobu maćerje, jako Jan wutoru popołdnju k njej dźeše: „Maći, luba maći, ja mózu Was z lěwym wokom trochu widźeć."

Wona połna wjesela k njemu přistupi a wótre kućik wóčka, a hlaj, wono so cyle wotewri a bě tak jasne a strowe, kaž bě prjedy było. Dźeń wote dnja so z nim połěpšowaše a na třeći dźeń wotewri so prawe wóčko a po zdaću njebě też wono skody čerpiło. Też wobličo poča žić. Tohodla běchu w domje wjeseli, jenož Jan nic, přetož bě se zo žandarm přińdźo a chce jeho přesłyšeć njewu tŕělenja dla, kaž hižo běše Lipiječ Jana přesły

(Pokračowanje sćěhuje.)

so proša, zo bychu so hač do 25. junija 1934 na šulskim hamće na radniey w 2. poskhodźe wó jstwje čo. 18 zamolwili.

— **Dźensniše wiki.** Butra 70—75 pj., jeja 7½—8 pj., twarob 20 pj., libjata 1,30 hač 1,40 hr., kački 60 pj., truskalcy 45 pj., tomaty 35 pj., wišnje 25 pj. a kerki 25 pj., solotej kerćk 5 pj., morchej, walćk 15 pj., truki 25 pj., rjewjeń 7 pj., huny 25 pj., holanske kaudy 40 pj.

— **Budyske měšćanske dźiwadło so porjeńša.** Nětko w lěcu so twar tudomneho dźiwadła znutřkach ponowi. Cyła městnosć za přihladowarjow a mócny horni kolotwar dyrbitej so jasnej wobarbić a ze złotymi sukami porjeńšić. Městnosć ma so tež hišće na dalše wašnje ponowić. Drjewjane wurězy před ložemi přenjeho ranga so wotstronja a architektura so jednori a w napohledźe polépši. Też pobočnej khodźej delekach z durjemi k městnam parketa a parteru a polkulojta městnosć z pokladnju so ponowja. Znutřkach w dźiwadle natwarja so wysoke rošty. Wšitke stólcy su so do pobočneju khodow znosyle. Wonkach pak so dźiwadłowe twarjenje lětsa hišće njemóže wobmjetać, z pjenjeżnych přičinow. Hdyž so tute dźiwadłowych hrow zaso započnje, wobnowjeny teatr ze swojim harmoniskim znutřkownym wuhotowanjom swojich wopytowarjow přiwabi.

— **So zhubił.** 15. junija je so dejeński wučobnik Gerhard Pawlik zhubił. Pawlik je so 31. oktobra 1909 w Budyšinje narodźił. Jeho staršej bydlitaj tu na Stieberskej dróze 61. Pachoł je znaty jako čěkař. Wón je 1,50 m wulki. Wosebite znamja zeznaća je zajeći kwěk.

— **Strašneho paducha zajeli.** Nowiny „Freiheitskampf“ běchu 17. junija spomnjeńku přinjesłe, zo su w Kreibawje pola Goldberga w Slezyskej muzskeho zajeli, kiž je někotre revolvry na předaŋ poskićał a při přesečhanju dźěłaćerja Stainku z Wittgendorfa zatřěłił, njezdźiwajcy toho pak běchu jeho zajeć nóhčše so w nocy k 4. junijej w Spechtec brónjowym li. Kriminalna policija bu na njeho kedźbna. Dokelž wobkhodźe paduśstwo skućiło, tudomna kriminalna policija z Kreibawskej policiju do zwiska stupi a wozjewi ji čisła brónjow, kiž běchu so tu kradłe. Na to dóńdźe powěsć, zo su pola zajateho złostnika hišće tři brónje namakali, kiž su so tu kradłe. Złostnik je Jozef Marekwia a pokhadźa z Pólskeje. Jeho su statnemu rěčnistwu w Lěhnicy přepodali. Na jeho konto matej drje so też stajić paduśstwe, kiž je wón w samsnej nocy do mlokańskeho wobkhoda na Serbskej hasy a do cyroboweho wobkhoda na Kěžorskej dróze skućił.

*

Z **Budestec.** Na tudomnym stawnistwje připowěda so mandźelstwo Richarda Hermanna Kótwicy, kowarja z Hornjeje Hórki, z Hertu Hilžu Hajnje, fabrikskej dźěłaćerku z Hornjeje Hórki. — Do mandźelstwa stupiśtaj Wałtar Adolf Schtibel, wojnař z Budestec, z Margaretu Martu Rohnec, domjacej dźowku z Budestec.

Z **Budestec.** Wutoru popołdnju wućahnychu třělcy a třělcowske žony, zo bychu po swojeju noweju dostojnikow dóšli. Z rjanej pokhodnej hudźbu dóńdźechu potom do Hajnkowje, hdźež so na zali proklamacija wotmě. Towaŕstwowy wjednik Eisold měješe zawodnu rěć. Na to so. loušej dostojnikaj ze zastojnstwa puščiśtaj a nowaj so zapokazaśtaj; wonaj staj třělcowski bratr Sěca z Budestec jako kral a třělcowski bratr Golbs z Jiłoc jako maršal. Potom měješe nowy kral swoju nastupnu rěć. Proklamacija skónči so z němskej hymnu. Rjana towaŕsnosć so přizamkny. Třělcowske žony při kofeju a tykancu počesćichu swoju nowu kralowu knjeni Richterowu z Budestec, a maršalku knjeni Lorencowu z Budestec. Towaŕstwowy wjednik powita knjeza wjesnjanostu Rietschela a přilubi, zo chcedźa třělcy stajnje k lěpšemu gmejny skutkować pomhać, kaž su to při 600lětnym swjećenju dopokazali. Třělcowska kapała porjeńši hodźinki z koncertowanjom.

Z **Debjerkec.** Dźensa woswjeći knjeni zwud. Helena Pincelowa swoje 83lětne narodniny při najlěpšej strowosći. Khodźi hišće porjadnje na serbske kemšanje do Hodźija a sćěhuje z wulkim zajimom wšitke podawanja. Je dźěn hižo lětdźesatki dołho z čitařku našich „Serbskich Nowin“. Přejemy jubilarcy a jeje přiwuznym też do dalšeho přichoda wšo najlěpše. Njech jej Bóh luby Knjez hišće prawje rjany a zbožowny wječor žiwjenja spožći.

Z **Hodźija.** Tu je so wčera čežke njezbože z autochilom stało. Holca z Drježdźan bóše sebi z autom swojeho nawoženja wujeła. Wona swój wóz přenahle zaspina, zo do štoma wjerhny a so dospołnje rozbi. Holca we wozu na lěwym boku sedźeše, dokelž so wóz na prawu stronu wjerhny, wona drje hišće čežšemu zranjenju wućekny. Běše sebi tak hižom nohu zlamała a so też hewak hišće zraniła. Zranjenu dyrbjachu do khorownje dowjesć.

Z **Rakojd.** Njedźelu wotmě serbsko-němske spěwne towaŕstwo „Jednota“ za Worcyn a wokolinu při dobrym wopyće wabjacy wječor w Zendźic hosćencu.

Po zawodnym spěwju khóra witaše towaŕstwowy wjednik Krjeńc wopytowarjow a wuzběhny, zo ma towaŕstwo za swoju swjatu winowatosć, spěw pěstować, kiž drje je najrjeńše mjez kublami našeho ludu. We spěwje zapomnja so wšědne starosće a ze spěwa čěra so nowa móc k nowemu skutkowanju. Khór na to někotre rjane spěwy, němske a serbske, poskići. Jedyn spěw spěwaše so w kwarteće. Spěwny porjad wuklinča do Beethovenoweje krasneje hymny na nóc. Khór we swojim zestajenju a spěwje je dopokazał, zo wě derje dźěłać. Dźiwadło, němske „Sydlerjowe zbožo“ a serbske „Młody muž, hdyž wari“ so při dobrym wobsadźenju derje hraještej. Wječor skónči so z pyšnymi rejemi.

Z **Jasenicy.** Na jenym rěpnišću Jasenćanskeho knjeżeho dwora su *nóndźelu* po zdaću *njedźelu* zatřělenu sornu namakali. Po krwawnej ćěri je so wona w nětčišim zahajenym času ze šrótom třělita a hač na městno namakanja wlekła, hdźež je kónc wzała. We blizkosći tři hońtwinske revěry, Łomšćanski, Njeswačidlski a Bóšćanski mjezuja. Njedźelu dopołdnja a wječor su tam wutřěle słyšeli. Bjez dwěła su rubježni hońtwjerjo třěleli. Tući njejsu hišće znaći.

Z **Minakala.** Rjenje je nětkole w hołanskej krajinje, wosebje pak wokoło Minakalskich *batow*. Tute su nětkole přiwabniśćo mnohich wulětnikow, kotřiž so pak w khłódku lěsnych štomow pak při kupanju wóćerstwić pytaju. Wosebite wokřewjenje poskići pak so jutře njedźelu w tudomnym hosćencu. Serbske towaŕstwo přihotuje rjany serbski swjedźeń a wočakuje k tomu wulke syły wopytowarjow z bliza ka a daloka. Njech tola nichtó też tuto wosebite poskićenje njeskomdźi.

Z **Khróšćic.** Po dlěšej přestawcy zeńdźechu so naše jednoty DJK ke generalnej zhromadźiznje do Khróšćic. Nowopomjenowany hłowny prezes, knjez kaplan Andricki-Ralbičanski, poda rozprawu wo dołhich jednanjach a skónčnym wujednanju a zarjadowanju našich jednotow. Předewšém dźakowaše so dotalnemu zwjazkowemu prezesej, k. kapł. Handricy, za njesprócniwe a wobćežne dźěło, kotrež je w poslednim času měł. Knjez kaplan Handrik wupraji dźakne a napominace słowa. Potom nowy prezes přednošowaše: Što a k čomu dźěłamy? W zhromadnej rozmołwje sebi prajichmy, kak budźemy w přichodźe dale dźěłać, za sebje, cyrkej a wótčinu. Ze spěwom skónči so derje wopytana zhromadźizna.

Z **Różanta.** Přez pjećadwaceći lět je knjez kantor Jan Rachela cyrkwinsku hudźbnu słužbu w našej hnadownej cyrkwi ze wšej swěru, luboscu a swědomitosću zastaral. Khorosće dla njemóže jomu tak lube dźěło dlěje wjacy wukonjeć. Tuž so jomu wzda z kóncom tutoho měsaca. Bóh luby kujez njech jomu zapłaći nadobnje, štož je tu wšitko k joho česći wukonjał a mać Boża, kotrejež kěrluš je tak husto tu k jeje česći z pšćelemi přewodźał abo sam ze swojim cunim hłosom spěwał, njech jomu wuprosy strowotu a časne, wosebje pak wěčne zbožo!

Z **Wojerec.** 1. dźeń julija duchowny Schäfer we Lejnom najprjódcy jako zastupnik dźěła Wojerowskeje superintendentury přewozmje.

Z **Wojerec.** Rano w 7 hodź. němska spowědź, sup. Köhler, dop. w 9 hodź. němske kemšenje, duchowny Unger; 1/411 hodź. serbske kemšenje ze spowědźu, duchowny Nowak; přip. w 12 hodź. serbske křćenja, duchowny Nowak; pop. w 2 hodź. němske křćenja, duchowny Unger. — Sobotu 30. junija dop. w 11 hodź. spowědź za starych serbskich ludźi, duchowny Unger.

Lětuša suchota

O z jara strašnej suchotu
Nětk cyła Boża stworba khori,
Na pola hlaj a na łuku,
Wšo pada tam, so suche hori,
Tak zo so stykaja wuši,
Ow kajki kónc to namaka.

Kak mało syna hižo běše,
Zo swjatkam je so domoj brało,
Tak z nadźiju so nošachmy,
Zo wotawy njebudźe mało,
Kak čěrw eń-žołte wone tu,
Wšě łuki wupalene su.

Z tej rožku budźe wšelako,
Naležpšich polach tam drje pońdźe,
Na lohkich budźe zrudniso,
Tam k nuznom dozrawjenju doń-
Haj, stwjelca žno sněhběte su, [dźe
Ty widźiš hižo na polu.

Je woprawdźita wulka zrudźba,
Na pšenću, wows, a jećmjen hla-
Što so do sytwy zemi da, [dać.
Tu skoro njeje rozeznować.
Na boži deščik čakajo,
Wot zemje njem'ža hibnyć so.

Drje cyle rozsudźene njeje,
Što z běrnami nětk hišće budze
A z nimi drje na kromje je
Tak nětko hižo praja wšudźe,
Hdyž sylny deščik njepřińdźe
B'dźe z nimi nimo dospołnje.

A wšo so wuskhnyć přihotuje
We rěkach, hrebjach, łstach samo,
A žórło saprahnyło je
We wjele studnjach hižo dawno,
O prócy dosć, za zahradki.
Tu člowjek sebi wokrjepi.

Wšo rosćenje je popřestało,
A tak wšo hinje, mrěju, pada,
Hdyž mroćel pokazuje so
Dha člowske wočko k njebju hlada,
A tola jenož kapki su,
Kiž na proch, popjet padaju.

Hdyž chce nětk člowjek morkodha je wón wopak złoženy [tować
Bóh chce nas jenož poswikować
A dźerži swoj prut zběhnjeny,
Haj, wón nam jenož pokaza,
Zo won z regentom wostawa.

Kaž dołho zemja budże stać,
Moj ludo dźerž so tutoh sluba,
Dha ženje njesmě wuwostać,
Zo syw a žně tu přeco budźa,
A hdyž kusk bóle khude su
Sej ważmy kojždu drjebjenčku.

My zdychu jemy k njebju tola
Pój Božo, pój, je wulki čas,
Jeli zo někak twoja wola,
Nam posćel Boži deščik zas,
Moj serbski ludo, proš też ty,
Bóh smili so, hdyž prosemy.

A. Lapstich.

Z Łužicy

* **Z Bejerec.** Hač runje tudomne gmejnske kupjele njeběchu wutoru wotewrjene, dokelž žadyn kupański mištr njebě přitomny, so w nich někotre dźěći kupachu. Z nich bě so dźesaćlětna dźowka kórmarja Nagela do khětro hłubokeho městna při kupańskej descy sunyła a so podnóřiła. Připadnje wućeŕ Israel ze swojej rjadownju ke kupjelam přińdźe. Hdyž jemu powědźichu, zo je so hołćka we hłubinje zhubiła, wón hnydom za njej skoči. Za njej dłóši čas pytawši, ju wón namaka. Też so na zbožo poradźi, dźěšeu žiwjenje wróćić a jo jeho wnstrožanymaj staršimaj přepodać.

Z **Habrachćic** pola Lubija. Čežko je škodował bur Kokuška z kubła tudomneje herbskeje grychty. Jedyn z jeho najlěpšich konjow je so nadobo při dźele zwjezł a je so dyrbjał njedźiwajcy skotołčkarskeje pomocy dokłóć. Tónsamy dźeń su dyrbjeli na dworje nahle skhorjene swinjo doržać.

Přilopk

* **(Zapaleńka.)** Wutoru je so bróžeń ratarja Kretschmera w Tauchricach pola Nikrischa wotpaliła. Zandarmej je so hórzy poradźiło, wuslědźić, zo je Kretschmarowa 22lětna słužobna dźowka woheń založiła, dokelž so jej słužba pola Kretschmera njeje wjacy lubiła.

* **(Třikróćne samomordarstwo.)** W Drježdźanach su sebi jena 31lětna dźělena žona a dwaj młodaj muježej w nocy k pjatkej z cyankaliom zawdali. Młodej muježej bóštaj wobskorženaj, zo staj w žoninej skórźbje dla dźělenja mandźelstwa wopak přisabałoj. So wočakujomneho khłostanja bojo su sebi žiwjenje wzali.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Mjez Kólnom a Frankobrodom n. M. w Taunuskich horach je pjatk dopołdnja krótko do 9 hodź. wobkhadne lětadło z pjeć pućowacymi znjezbožiło. Wšitcy pućowacy a lětadłowy mašinist so lohko zranichu. Wjednik lětadła so zarazy. Přičina njezboža hišće njeje znata.**

— **We Weissenstadtu pola Hofa so pjatk rano 5 kheżow wotpali.**

— **W diakonysowni „Abendfriede“ w Bodelschwingowym wustawje w Bethelu pjatk woheń wudyri. Třećha twarjenja so wotpali. W domje bydli 210 diakonisow, wone móža w nim wostać.**

— **W Karsten-centrumskej jamje w Hornjej Slezyskej su wčera poslednjeho ze 7 sinjertnje znjezbożenych hórnikow wućahnyli. Znjezbożenych njedźelu pop. w 4 hodź. zhromadnje pokhowaju.**

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Am 24. Juni 1934 (Johannistag) ist der Blumenhandel in der Zeit von 11 bis 17 Uhr gestattet.

Bautzen, am 23. Juni 1934.

Stadtrat, Gewerbeamt.

Wiċne płaćizny w Budyšinje.

23. junija 1934.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja. Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najniža płaćizna hr.	najwyša płaćizna hr.
Pšenca, 76 kruta płaćizna	59 kg	—	9,65
Rožka, 72 kruta płaćizna	50 kg	—	8,25
Jećmjeń, łběny	50 kg	—	—
Jećmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	9,50	10,0
Jećmjeń, nazymski, 4rjadkaty	50 kg	9,00	9,25
Wows	50 kg	11,0	11,5
Wows	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 kg	2,70	3,00
Syno	50 kg	5,50	6,00
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	1,20
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	1,40	1,60
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	—	3,00
Jeja	1 štk.	—	—
Pšenč. muka 0-65% Type 502	50 kg	—	17,00
Rżana muka 0—60% Type 610	50 kg	—	13,25
Pšenične wotruby	50 kg	—	7,25
Rżane wotruby	50 kg	—	7,25
Běrny (w małowikowanju)	50 kg	3,00	3,50
Husy	1 štk.	—	—
Prosata 950 štuk	1 štk.	5,00	11,00

Prosace wiki běchu jara słabe.

Nohajcy z kumšt-nejo blukeje šidy 1.75, 1.45, 1.18 Mako-nohajcy 05, 78, 42 ₰ Zočki 03, 35, 29 ₰ Krótke nohajcy 1.35, 78, 39 ₰ Sport. nohajcy 1.95, 1.45, 80, 59 ₰ Muž. zoki 1.05, 25, 1.10, 08, 29 ₰

Strümpfe kaufen Sie bestens bei Wilh. Rudolph Bautzen, Kaiserstraße 16

K płokanju a čisćenju — jenož dobre Henkelske wudźělki

Persil - Henko - Sil - imi - Ata

Fotowe . . . . . projekcijowe . . powjetšeńske . . domjace kinowe **aparaty**

a wše wěcy za amatěrske fotografowanje

FOTOWY DOM

Richarda Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy 18

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotćahi wěcywustojnje a najspěšniśo

---

Boucle-jowe tepichi

ložowe předłožki

reform. ložа

za jara tunje płaćizny

Paul Korn

na Hošić hasy 21

specialny wobkhod

Jězdne rjady

„Blitz“

lěćne wudaće 1934

płaćizna 1.— hr.

hromadźe z wosebitym zešiwkom za autobusy na předań

w Serbskej kniharni

Slepowane moškowe wohnjane wjelbłud. blidowe wulki wubjerk, jara tunjo

přikrywy

Paul Korn

na Hošić hasy 21

Specialny dom

K firmowanju:

žiđźane jaki, ca. 83 cm 2.95, 3.75, 4.75

žiđźane Sórcuchi mustrowane 1.95, 2.20, 2.95

Schaaf

Suknowy skład a krawcownja

Großmann

Bohata dróha 29, II

w domje firmy Kristeller. — Žane klamy!

Wulki skład nowočasn. suknow a podšlćow

Płaćizna za zhotowjenje wobleka a mantlow ze wšém přisłušom na čistym lenu a konjacych wosankach dźěłanych Też ze sobupřinjesenych suknow. Pěkna forma. — Wuporjedźam a žehlu!

wot **hr. 25** počinajo

Kedźbu! **Kedźbu!**

Třělenje!

Hosćenc Lorc

pódla celta japoštołow

Wjesele! Hudźba! Zabawa! Humor!

Měsćanski wobkhod:

Za starych časow

Mjasowa hasa 25

Přećelnje přeprošujetaj **Kurt Wunsch a mandźelska**

Kaž so **přećiwo skřiwjenju rjapa** bjez kondźenja w powołanju wuspěšnje postupuje, a kak móže so teć Wam pomhać, prajt Wam

Franz Menzel

w Lipsku-Schleussig 138

po přiпósłanju 1.— hr. abo na dobérku.

Najrjeńše dopomnjeća na firmowanje je

časnik

Tute dóstanjeće we wulkim wubjerku pola

časnik. Theodora Nałuša w Pančicach

Też zhotowju sléborne šnurki za njewěsty a družki

Winowy hosćenc w Pančicach

Jutře njedźelu k Janskej kermuši

wulki winowy swjedźeń

Płaćizny hódne měrkowe wina wulkotne truskalcowe bowle

Počinajo wot 6 hodź. wječor **zabawjeńska hudźba**

Wšěch wutrobnje přeprošuje

Pawoł Glausch a mandźelska

Pytam knydom 4—6 lět stareho spuščomneho

dźěławeho konja.

Poskićenja ze zdźělenjom płaćizny, barby a wulkosće na Gut **Ernst Hennersdorfa** we Wulkim Dažinje (Groß-Dehsa) pola Lubija, telefon Lubij čo. 2751

Hospodarsk. pomocnik abo pohonc

spušćomny a porjadny, kaž też

muž za wše ratarske dźěła a za hródž so hnydom abo ke 1. julijej pyta

Fritz Scheunert w Stachowje

pola Hornjeho Wujezda

Mały nawěšk

w našich NOWINACH je tuni a so přecy wuplaći

Gardiny

kupnjeje tuchi a dźěłarnu [illegible]

Kurta Erlera w Budyšinje na Žitnym wic. [illegible]

5 lětneho sylneho **dźěław.** konja ma na předań **Gustav Greese** na Hornječerskej hasy 40

Wulke třělenje 1934

Wot 24. junija do 1. julija

Na woběmaj njedźelomaj w 15 hodź.:
wulki paradowy wuběah

Srjedu wječor:
wulki briljantny wohnjostroj

Na nowje natwarjenym třělniku:
wšědnje wulke a małe kalibrowe třělenje.

Měsćanski předsyda třělcow

Hosćenc w Pančicach

Wšěch Serbow přeprošujemoj z blizka a daloka

k Janskej kermuši

kotraž je jutře njedźelu 24. junija w **Pančicach.** Hižo popołdnju w 4 hodźinach započinaju so

reje

Kamjeńska měsćanska kapała budźe hudźić. Za dobru kuchinju je so postarało.

Michał Suchy a mandźelska

Třeleńnja

Dźensa wječor: **wopłaće piwa a pječeneje kołbasy**

Njedźelu, srjedu a njedźelu za tydźeń

balowa hudźba

wot póndźelc: **reje w bórčerni**

Připóznate dobre hospodarjenje

Kalawchec swójba, přjedy na Bělobozy

Herbska grychta w Radworju

Kedźbu! Při přiležnosći **Kedźbu!**

swjedźenja wohnjoweje wobory

poručamy so z našej wubjernej kuchinju a z našimi derje pěstowanymi piwami.

Reje na sali a na rejwanišću na dworje počinaja so 1/25 hodź.

Přećelnje přeprošujetaj

A. Schubert a mandźelska

KW-reflex-box 6x9

spihelowa reflexna komora za ludźi z *nizkimi* dohodami

nětko w płaćiznje poniżena

42.00 hr. Anastigmat 4,5

25.50 hr. Anastigmat 6,3

Erich Lenz w Budyšinje

Hošić hasa čo. 21 :: Telefon 2134

Třeleński klub we Łužcu

pola Njeswačidła

zarjaduje njedźelu dnja 26. junija swój

lěćny swjedźeń

z napřemo třělenjom a napřemo kehele kulenjom.

Wječor: **wjesela reja** na rejwanišću

Přećelnje přeprošujetaj

Třeleński klub. **Jurij Vitzka.**

Lehmannec konditarnja a kofejownja

poruča k »Třelenju« swój

swjedźeński celt ze zahrodu

Bohaty konditarski bufet / lód / wočerstwjace *nanoše* / Fürst Pückler / derje kłóźene piwa

Wšědnje KONCERT

měsćanski lokal: na Serbskej hasy 8

Čitajće serbske knihi

Płaćizny wo 25 procentow znižene!

Z čitanjom nabudźeće zdźěławosće a rozhlada: dobra kniha je najlěpši přećel w ćežkich khwilach.

W zběrcy „Dom a swět“, kotraž hromadźi najlepše dźěła serbskeho pismowstwa, namakaće za sebje a za swojich hdyž jako dar přecy něšto přihódne.

1. Alois Jirásek: **Filosofska historija.** Powědańčko 0.80
2. Józef Nowak: **Swobody njewjesta.** Swjedź hra —.40
3. J. Lorenc-Zaleski: **Serbscy rjekowje.** Powědańčko 0.80
4. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.** 0.80
5. Mato Kósyk: **Pšerada Margrofy Gera.** Dolnoserbska episka pěseń —.40
6. Marja Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko. —.40
7. Mina Witkojc: **Dolnoserbske pěsnje.** II. wudaće —.40
8. M. Kubašec: **Khodolta.** Hra w třoch jednjanach —.40
9. J. Bart-Ćišinski: **Nawoženja.** Narodna-episka baseń 0.50
10. **Ruske byliny** z drjeworězami Měrćina Nowaka. 1.60
11. J. Laimert: **Wyskow sapy, syzow kapy.** Basnje —.40
12. T. Nowáková: **Na farje.** — Halžki. Powědańčky 0.80
13. Pawoł Krječmar: **Raj myslow, sonow z luźiskich honow.** Basnje —.40
14. Mato Kósyk: **Pěsnje.** I. zš. 0.80
15. Mato Kósyk: **Pěsnje.** II. zš. 0.80
16. Božena Němcová: **Baruška.** Powědańčko. —.40
17. Adolf Černý: **Serbske hobrazki.** —.40
18. B. Němcová: **Ziwa Bara.** Ze žyweńa pastyřsk. žiwota —.40
19. Romuald Domaška: **Pokładow pytař.** Le chevalier de saxe. Stawiz. powědańčky 0.80
20. J. Lorenc-Zaleski: **Kupa zabytych.** Roman serbskeje pytaceje duše 0.80
21. Jakub Bart-Ćišinski: **Basnje z młodych lět.** 0.80
22. B. Němcowá **W groze a pód grodom.** Powěd. —.40

Wjazane zwjazki su 40 pj. dróžše.

Nakładuje Koło serbskich spisowaćelow

Wše knihi předawa:

Serbska kniharnia w Budyšinje

Módre wobleki k firmowanju

jara tunjo pola firmy

Franz Mrstny

w Budyšinje Bohata hasa 4

Ničo Was njepłaći

hdyž SERBSKE NOWINY swojim přećelam a znatym z doporučowacym słowom dale daće. *Móžemy Was wo to prosyć?*

SERBSKE NOWINY wukhadźeja wob tydźeń 6 razow a płaća na pósće 1.51 hr.

SERBSKE NOWINY móža so na wšěch póstkich hamtach a też pola našich dowěrnikow skazać.

Bestellschein

(Bitte ausschneiden und als Drucksache einsenden)

an Verlag **Serbske Nowiny,** Bautzen

Herr .....

Frau .....

in .....

Postanstalt .....

Wohnung .....

bestelle hiermit die „Serbske Nowiny“ vom 1. Juni 1934

Preis 1.51 Rm.

Datum: ..... Unterschrift: .....

Přiłoha k čisłu 144 **SERBSKE NOWINY** Sobotu 23. junija 1934

Ty a ja! Cyły serbski lud

zeńdźe so 15. julija

na Domowinskim zlěće w Radworju

Zjawny zawrjeny list wšitkim serbskim holičam

Ženjenym a serbskim hólcam čitanje zakazane!

Moje lube serbske towarški w dalokim a šěrokim serbskim kraju!

Budźeće so cyło wěsće dźiwać, zo dostanjeće dźensa wote mnje w Nowinach woćišćany list. Dyrbju pak podać dopis do nowin, kak dha hewak chcyła ze swojim słowom docpěć, Was lube serbske holiča a towarški w Ralbicach a Bukecach, we Wotrowje a Kulowje, w Klukšu a w Połpicy, w Róžeńće a Sowrjecach, haj samo w dalokich Drježdźanach! Wam wšěm chcu tola dźensa swoju wjesełu wutrobu wusypać.

Snano hišće docyła njewěsće, zo mam wot 15. junija sem nětko nowu službu pola jeneho jara „fein“ knjeza, wěsteho doktora Jaramudreho w Nowym měsće. Dokelž staj „našej“ młodaj ženjenaj, tu wjele za dźěło nimam, ale za to mam wjele wjesela. Kóždy dźeń móžu so na wječor hodźinku z našim Sultanom (njestróžće so, to je naš wulki pos!) překhodźować, hdyž dyrbju za „našeho“ po Serbske Nowiny“ hić. Haj, kóždu srjedu směm samo do Serbskeho spěwneho towarstwa hić, hdźež pilnje a wjesele naše rjane serbske spěwy wuknjemy. Wšěće, moje lube sotry na wsach wonka, to je radosćiwe žiwjenje. Nětkle wuknjemy wosebje pilnje na wulki zlět Domowiny w Radworju! To su spěwy, wam praju, to mchłe ze zrudobu sobu plakać, hdyž zanjesemy zrudne zynki našeho krasneho spěwa „Za Kamjencom za herami, tam tak wulke sněhi su“. Wy tola znajeće wšitey tón zrudny tekst, hdźež tón „luby“ k swojej holčcy pluwa a dźiwna móc jeho zatepi! Mój Bože, mój Bože, hdyž by so to mojemu Michalej stało, ze zrudobu bych wumrěła, runje kaž tamne holičo we spěwje! A, hakle ta krasna melodija! Je mi kaž by sama słyšała žołmjenje wodow a žałosć so tepjaceho luheho! Holey! Tón spěw dyrbiće w Radworjunazlěćesłyšeć! Sylzy radosće a sylzy bolosće budźa so Wam wuronić z přepjelnjeneje wutroby. — A hakle, naš tamón zrudny spěw „Dobry wječor, maćerka!“ Tón je tak rjany, zo jón naš stajnje njespokojny dirigent ženje rjany dosć měć a słyšeć njemóže. Lube towarški, hižo tuteju dweju spěwow dla dyrbiće do Radworja na Domowinski zlět. Tajke něšto ženje wjacy słyšeć njebudźeće! A, hakle te wšě druhe rjanosće a spodobanja, kotrež budźa tam za nas holcy, Wam docyła wopisać njemóžu. Naš doktor, kotryž ma też w Domowinje wjele prajić (haj haj, pola tajkich ludźi ja słužu!) je mi samo prajił, zo přińdźe 7 serbskich kralow z Lubina! Woprawdźići bajkowi kralojo! Sće to hižo widźeli? Hač te wječor też na reje póńdu!? Ow, to by było rjenje! Snano jedyn abo druhi z nami rejuje! Kajka by to była česć, hdy by sebi snadź jedyn serbski kral zarejwal snadź z Nowakec Leńku! A, što hakle bychu naše serbske hólcy prajili, bychmy-li mělę tak nobl rejwarjow! Ze zawisći bychu so zawěsće puknyli! Skodźało jim to wěsće njehy, čehodla hrabaja dha woni też stajnje na rejach najprjedy za němskimi sukničkami, to jim my husto dosć „hohn“ njejsmy! Haj, haj, tajke naše hóley su, wosebje ći studěrowani, hdyž widźa něhdźe por němskich nóžkow, tak su cyli cypkojći za nimi! Ale, na čakajće jenož, w Radworju wšak wam jónu dopłaćimy! (z tymi kralemi!) Lube serbske sotry w cyłym kraju! **Přińdźće tola wšěće wšitke 15. julija do Radworja!** Zhromadnje chcemy so raz zaso zawjeselić, zhromadnje chcemy sebi tam zaspěwać: „Sym Serbow serbske holičo!“ a zhromadnje póńdźemy na reje a — — — !! A přińdźe-li też po mnje jedyn serbski kral, ja so boju, zo bych samo zabyć mohła na swojeho druhdy kusk ćicheho Michała! — A, tak na zasowidźenje w Radworju!

Wutrobnje Was wšěch strowi

Waša

doktor Jaramudree Madleńka.

P. S. Njeprajće nikomu ničo wo tych kralach!

Na zlět do Radworja!

Na zlět, na zlět do Radworja!
Nas Domowina wola,
Hlej, Serbja, tuž bjez wuwzaća
Wšě přimajmy do kola.
Zo derje so nam radźi wšo
A naše lube Serbowstwo
By skrućiło so znowa.

Na zlět, na zlět do Radworja!
Tak tebi přiwołaju,
Hdźežkuli Serbja zetkuja
So w lubym serbskim kraju.
To tysacy so wjesela
A na nohi so nastaja,
Hdyž Serbja zlět swój maju.

„Na zlět, na zlět do Radworja!“
Tuž njech je hesło naše.
Hić na njón bojeć njetrjeba
So nichtó — a być w straše.
Ně, wola našoh' wjednika
A lubowanoh' kancelrja
Je: zdźerżeć ludstwo naše!

Jurij Šewčik.

Hanka, ty hišće nimaš serbsku drastu?

Luba serbska Hanka (njewěm, hač sy z Bukec, Minakala abo Klukša), luba Hanka, sy Ty widźała tón wulki plakat za Radworski swjedźeń? Jeli nic, dźi hišće dźensa do korčmy sej jón wobhladać a jeli zo so ći jako přistojnemu holiću sameznu do korčmy njecha (ja ći to za zło měć njemóžu), wobhladaj sebi w měsće plakaty w Serbskim Domje, z kóždeho wokna na Tebje hladaju.

Hladaju?

Ně, poprawom na Tebje hlada jenož ta čerwjena holčka. Tón dudak pódla na Tebje njehlada, ale jenož přeco na tu rjanu čerwjenu holčku, a hišće dale (snadź wón tam widźi hišće wjacy tajkich holcow, bělych, čerwjenych a pyšnych).

Haj, luba Hanka, ja ći to dyrbju rjec, z tej holčku na tym plakaće Ty so runać njemóžeš, njebjeř mi to za zło! Njechcham pak z tym rjec, luba Hanka, zo njejsy rjana! Bóh zwarnuj! Ty maš runje tajke zawjedne mikawčki kaž tamle tale na plakaće, maš runje tajkej pozbudźacej, skrićkowanej wóčcy kž wona, maš runje tajkej powabnej a přiwabnej słódnej a malenojtej hubey. A Twojej ličcy, ně, tej stej hišće rjeńšeć njemóže. Lube towarški, hižo tuteju dweju spěwow dla dyrbiće do Radworja na Domowinski zlět. Tajke něšto ženje wjacy słyšeć njebudźeće! A, hakle te wšě druhe rjanosće a spodobanja, kotrež budźa tam za nas holcy, Wam docyła wopisać njemóžu. Naš doktor, kotryž ma też w Domowinje wjele prajić (haj haj, pola tajkich ludźi ja słužu!) je mi samo prajił, zo přińdźe 7 serbskich kralow z Lubina! Woprawdźići bajkowi kralojo! Sće to hižo widźeli? Hač te wječor też na reje póńdu!? Ow, to by było rjenje! Snano jedyn abo druhi z nami rejuje! Kajka by to była česć, hdy by sebi snadź jedyn serbski kral zarejwal snadź z Nowakec Leńku! A, što hakle bychu naše serbske hólcy prajili, bychmy-li mělę tak nobl rejwarjow! Ze zawisći bychu so zawěsće puknyli! Skodźało jim to wěsće njehy, čehodla hrabaja dha woni też stajnje na rejach najprjedy za němskimi sukničkami, to jim my husto dosć „hohn“ njejsmy! Haj, haj, tajke naše hóley su, wosebje ći studěrowani, hdyž widźa něhdźe por němskich nóžkow, tak su cyli cypkojći za nimi! Ale, na čakajće jenož, w Radworju wšak wam jónu dopłaćimy! (z tymi kralemi!) Lube serbske sotry w cyłym kraju! **Přińdźće tola wšěće wšitke 15. julija do Radworja!** Zhromadnje chcemy so raz zaso zawjeselić, zhromadnje chcemy sebi tam zaspěwać: „Sym Serbow serbske holičo!“ a zhromadnje póńdźemy na rejo a — — — !! A přińdźe-li też po mnje jedyn serbski kral, ja so boju, zo bych samo zabyć mohła na swojeho druhdy kusk ćicheho Michała! — A, tak na zasowidźenje w Radworju!

Wutrobnje Was wšěch strowi

Waša

doktor Jaramudree Madleńka.

P. S. Njeprajće nikomu ničo wo tych kralach!

J. I. Kraszewski:

„Kupało“

Přišoł bě dźeń Kupały — swjaty dźeń po cyłym słowjanskim swěće, dźeń Běłeho, boha dnja a swětłosće, kotremuž k počesćenju so palachu wohnje nad Jadranom, nad Baltom, nad Dunajom, nad Łobjom, Wisłu, Dnjestrom, Rodanom a Sekwanu. Ze česćowanjom tutoho běłeho boha pućowachu wšě ludy k wječoru ze swojeje rajskeje kolebki do khłódnych krajow noweje domizny.

Dźeń Kupały najdłěši w lěće, nóc Kupały najkrótša, běštaj sama zabawa, samy spěw, same reje a naložki.

Na swjatej horje nad jězorom, hdźež so ze susodnych stron na Kupału najwjacy luda nazběra, wobdźiwachu starych huslerjow hromady ludu, kiž po kupjeli běchu so wěnowali, so wopasali z balicu a wupyšili z kćějatymi zelemi.

Z wyšiny zelena łuka so wupřestrěwaše k wodam jězora. Na wjeršku hórki rosćechu stare duby tu a tam też bržy, a zady so lěs dale bóle husćeše do biezskónčneho pralésa, kiž tehdy nimale cyły kraj pokrywaše.

Hižo wot ranja bě tu widźeć młodźina, kiž hromadu nošeše suche hałozy, łučwo, popuščene štomy, dokelž kaž morwe drjewo so k twarjenju khěže njetrjebaše, tak też k swjatemu wóhnjej so nosyć njesmědźeše. Samo suche hałzy štomow dyrbjachu so wottłamać, přetož w tych, kiž na zemi ležachu, bydleše hižo smjerć.

Ze wšěch stron běchu widźeć zastupy žónskich w bělej drasće, z wěnčkami na hłowje a wopasane ze zelenymi zelemi, mužskich z kabatami na ramjenjomaj. Wšudźe po hajach a lěsu zaklińčachu hižo předspěwy wěšco nócnu zabawu.

Připrawjene wóhnišća běchu widźeć, na kóncu lěsa, pod dubami a hišće dale. Z kamjeńtnymi sekerami so łučwo k zapalenju wotšćěpješe. Kóžda hromada běše na starym městnje, na swojim swjatočnym wóhnišću. Wjesela rozmoła a smjeće po lěsu zaklińčeše.

Pod dubom sedźeše Słowjan, pod druhim druhi spěwał, kotremuž rěkachu Wiłuj. Hdyž jedyn ze njeju spěw zanjese, druhi přesta; spěwaštaj po rjedźe, ale pěšeń jednoho njewotpowědaše pěsni druheho, zdaštej so skoro přećiwjeć dyžli zjednoćić . . .

Słónco chcyše so skhować, woći a wobliča wšěch běchu k njemu wobroćene. Čakachu, doniž jeho poslednja pruha so zhubi z pozloćenych wjeršков štomow, zo móhli wóhnje zapalić a pěsnje a reje započeć.

Starše žónske sedźachu na zemi, a wokoło nich běchu widźeć bowy a horncy, też mjecki z mjasom, a tykancy a swjedźeńske baby běchu widźeć; młodźina dundaše a so honješe po trawniku, do rukow kleskajo. Holiča so hromadu dźeržachu, hólcy je z črjódami nadběhowachu, słowa mjetachu; hólcy křičo holcy přeščěhowachu, ale te jich z rubiškami wot so machachu.

„Kupało! Kupało! Ładа!“ zaklińčachu tu a tam spěwace hłosy . . .

Pacholjo suche drjewo třejachu, zo bychu božeho wóhnja nadźěłali, kotryž by so sam rodźił, młody a nowy był a potom přez cyłe lěto so palił na domjacym wóhnišću. Běše to woheń, kotryž nichtó cuzy z domu wunjesć njesmědźeše. Štóž woheń z khěže wunjese, wza z njeje žiwjenje . . .

Zdaloka bě słyšeć spěw:

„Słónco w morju so kupaše, přetož dyrbješe na kwas hić . . . Wjedu, wjedu młodu knjeżnu, złotu drastu zwoblekanu . . . Měsačk jědźe z družinu hwězdow, witaj słónco lubowane . . . Ty mi budźeš kralować . . . Słónco moje, jeničke! Kupało!“

Pacholjo stejachu na boku, sćicha šeptachu, na holcy hladachu a z wočomaj wuběrachu. Druhdy na ranje njemdrosć te hromady wobknježeše a najdźiwiši dźěchu do lěsa, wotwjedu z namocu holiča. Tola kóžda swójba swojich hladaše a bě na straži, zo njeby dopušćila k tomu a khrobłych nadpadowakow wotehnała . . .

Posledni błysk słónca zhasny, jenož hišće čerwjene zerja pokazachu, hdźe bě so skhowało. Smolnej lučawje běštej zapopadnyłej božeho wóhnja, zažehlenu płomjenicu podachu holiču, kotrež ju ruče a wobrotnje położi pod drejwowu hromadu. W tym wokomiku při wšitkich wóhnišćach hižo woheńčki błyšćachu a z wulkim hłosom wšudźe radostnje wołachu: „Kupało!“

Žónske koło wokoło stawachu, za rucy so bjerjechu wosebje a wosebje też mužscy. A pěsnje klinčachu wokoło po lěsu.

Po polach, po lěsu, w cyłej wokolinje, kiž bě před khwilku hišće zmérom a hlucha, wšo přeńdźe do radostneho hibanja a wołanja. Zdaše so, zo też štomy a wody a mróčałki na njebjo, też trawy na polu, so z tej pěsnju radostnje wothłosuja.

Zbudźene ze spěwom pozběhny sa wódna ptačina na jězorje, zašumješe w keřkach a wokoło wóhnjow holiča zanošachu swjatočnu kupalnu pěšeń, wo bohu ze złotym wěncom, kiž polam njesese žołte zorna, kiž łukam njesese rosy, kiž ludźom khlěb dawaše, kiž pjelnješe kłosy, kiž kołče wosłodźeše, kiž činješe dźeń, lubosć sćeleše a radosć. Běše to dźeń njebjeskeho kwasa słónca z měsačkom. Radowaše so zemja, wotwjeraše swoje poklady; nóc njeměješe potajnstwa, wšo zakuzłane so wróćeše na swo-

šej hač tam na tym plakaće. Twojej ličcy stej brěškojtej a to so njeda molować . . .

Potajkim, Hanka, zo rjana njejsy, wo to pokoj!

Ale Hanka, štož Ći pobrachuje, to je ta rjana, pyšna drasta tamneje Serbowki. Ty tola wěš: „Rjeńše pjerka, rjeńši ptačk.“ Hdy by solobik był tak pyšny a pisany kaž kapon, njeby snadź w nocy w kerkach skhowany spěwał. A luba, zlota Hanka, hdy by Ty była w serbskej drasće, nó to by hakle rjana, ně šwarna, krasna, pyšna była.

Ty hišće nimaš serbsku drastu!

Ow jej, a za tři njedźele je w Radworju tón wulki serbski swjedźeń. Tam budźe so wšo mjerwić a pisnić ze serbskimi drastami. Tam budźa čerwjeno-běle Wochožanki, a čorno-běle Radwořčanki, tam budźa čerwjenokapate, jadriwe Slepjanki a tam budźa čerwjeno *suknjate Wojerowčanki a tam budźa* wulkolapate, pyšne Błótowčanki. A tam budźa tež rjane holička w pyšnej drasće Budyskeje strony. Hajnckee Selma tam budźe w serbskej drasće a Krawcee Berta a Mjenee Gretla a Šołćic Marta a krawcowa Bjenadźina a młoda mandźelska Marta Sewčikowa... A hišće wjele druhich!

A ty, moja luba Hanka, budźeš stać tam we Twojej rózojtej, módrojtej, zelenojtej abo žołtojtej wbohej, dołhošlebjerdojtej němskej khorhojčcy mjez drunimi němskimi a njeněmskimi holčkami a žonami we rózojtej, módrojtej, zelenojtej abo žołtojtej „khorhojčcy“ a nchtó njebudźe wědźeć, hač sy nětko z Rakee abo Barlina abo z Kumwalda. A twój Jurij, ja njewěm, wón wšak će lubuje, ow ju, ale spytowanje budźo wulke w tym Radworju, štó wě, hač Ći jeho njewotwjedźe někajka „rědna Maja“ Delnjoserbowka abo někajka pyšna Hańža z Khróšće abo Wotrowa, štó wě?

Ja bych Ći radźił, luba Hanka, skoč hnydom ke šwalći a daj sej našič serbsku drastu a ličkatu kapu. A hdyž chceš być cyla šwarna, to sej wobstaraj kříklatu kapu. A to budźa na Tebje hladać. Twój Jurij budźe cyle njemdry ze šarliwosću.

Njewěrno, Hanka, Ty přińdźeš do Radworja serbska!? Ale cyle wěsće!? Haj?

Ty sy toln rjana! To sym Ći hižo rjekł. Ale kotra holčka njeby chcyła być hišće rjeńša!? A Hanka, hdyž budźeš Ty serbska jako serbske holičo na serbskim swjedźenju, to wot póndźele 16. pražnika sem wšitcy serbscy hólcy wot Bukee hač do Slepoho, haj snadź hač do Desna budźa spěwać:

„Ow serbska Hanka, hdyž Tebje serbsku
wuhladach,
Ja z Twojej rjanosća sym wowrótnuł!“

Woda — wokřeće!

Swjaty Jan křćenik ma najdlěši dźeń cyleho lěta (24. 6.).

Kaž wón z pusćiny so wróći k Jordanej, zo by pokutu předował a křćił, tak też my wosebje lětsa ze suchoty rady k rěčcy a k hatej nóžkujemy, zo bychmy so z nowa narodźili, to rěka wukupali. Kupanje je strowe, jeno njesmě člowjek předołho we wodźe přebywać. Derje je so z přestawkami kupać: přez poł hodźiny zasobu njesměł nichtó we wodźe być. A njesmě tam jeno być, stać abo ležeć — nć, pluwać dyrbi! Jeli njemóže kaž ryba, njech pluwa kaž kóń. Zwěrjata móžeja pluwać, čemu měł člowjek hubjeńši być? Kaž móže kóžde dźěćo na kole jězdźić, dyrbi też pluwać móc. Přetož ničo ze wosći a sylnosći a rosćenju bóle njehowi, bóle njepomha hač pluwanje. Tohodla: pluwaj, pluwaj so z hańbu skhowaj! Štóž pluwać njemóže, toho wódny muž zhrabnje. A te wjesolo njech wo- tola nima!

Jako dźěćo wukń pluwać, pozdźišo so čežo nawuknje. Přepočeny pak njelaž nichtó do wody!

Róża wódnomužowa abo „husyčka“.

Znaješ hatnu rostlinu, wódnych rostlin kralownu, kotraž druhdy mjeno ma: róża wódnomužowa? Zwjerćha hata jězorka leža jeje łopjena; wulke su a kulojte, jako smaragd zelene. Kwětka, hwězda sléborna, wutrobu kaž złotu ma. — Korjenje jej taja so spody wody hluboko. Dołhe šiški łopjenow Njeskhadźeja z hałožkow. Přemo sněha běłuška na nas hlada róża ta; kukolatko we srjedźinje Zybyli so złotuške. A to kćenje k swjatoku kóncki skloni hromadu, před nocu so skhowajo pod zwjerch wody znuri so. A tak, doniž swět je stał, měsačk ju njej wohladał. Ale wodnjo při słónčku pokazuje rianotu. Rano z wody stupiwši jasne woko wotewri; Bože słónčko připoldnju swěći jom na wutrobu. A to kćenje z wjeselom hlada ke njebju wysokom. Wječor zaso wusnywši znowa w nocy w wodźe spi. Radyserb.

Běžata wodźička.

Wodźička běžata, widźu će rad,
Rady twój hibot a rady twój spad,
Rad twoju jasnosć a rady twój spěch,
Přeco tak rady tu při tebi běch.

Wodźička mólička, njeznaješ mje?
Wšako čas žiwjenja lubowach će.
Wodźička, při tebi neje mi strach,
Tuž też so tebi do towaršwa dach.

Wodźička zrěčniwa, powědata,
Dokelž też wjele sy nazhoniła.
Móžeš też wšitko mi wupowědać,
Njecham so na tebje naposłuchać.

Wodźička čistotu lubowata,
Sy mi kaž luboznosć njewjesćina.
Jeli hdy zliwk pak će womazał je,
Bórzy čim čisćišu wohladam će.

Wodźička, zadźěwki wšelake maš,
Ale přez wšitko so předobywaš.
Wobstajnje zadźěwki přewinješ wšě.
Nawopak by to wšak była mi złě.

Druhdy drje trochu so wobwinyć maš,
Nazdala horu hdyž zawohladaš.
Namakaš pak so też přez křiwizny,
Bórzy z nich na runym puću zas sy.

Doprědka jeno mi běžiš swój běh
W zymje a lěću přez trawu a sněh.

Žeńe pak njeběžiš z wopječicu,
Hdyž či też z hačenjom hačili su.

Wodźička čerstwa, mi njezamjerznješ,
Druhdy drje pod lodom poskakuješ.
Kamuški chcedźa či dowobarać,
Ty pak je wšitke wěš spřeskakować.

Łužica 1887,5. Šyman.

Žorawa a hawron.

Žorowa khodźeše wjele do ryow. Spody štomow w rěcy by sej je z nohomaj wuhanjała a tak je z črjódami łojiła.

Na jenym dnju, jako měješe zaso sep rybow při brjozy hromadźe, přiwda so k njej hawron, kiž bě tehdy hišće wšón běły. Wón ju wo někotre ryby prošeše.

„Wočakaj, žorawa rjekny, hač so zwarja!“ Hawron pak bě hłódny a njeśerpny; tohodla ju nastajnosći přesćěhowaše. Ta pak přeco zaso wotmolwješe: „Wočakaj, počakaj!“

Raz so žorawa wotwobroći, a hawron chcyše sej jenu rybu wzać, jako so žorawa zaso wobroći. Rozmjerzana wza wona jenu rybu a z njej hawrona wokoło wušow wałóćeše. Hawron bě wot teho każ pohłušeny a njewidźeše ničo. Wali so do spaleneje trawy na warnišču a waleše so z bolosćemi. Jako k sebi přińdźe a woteńdźe, bě jeno wokoło wočow hišće trósku běły, hewak bě cyle jeho pjerjo čorne. A tajke su hawrony hišće dźensa.

Hawron wočaka přileżnosć, zo by žorawje wotpłaćił. A hdyž wona raz na brjozy spicy smorčeše, so wón scicha z rybjacej kóstku přiwači a ju jej do pyska suny. Na to wotsali so čišinko, zo by njewotućiła.

Skónčnje so žorawa wuspa. Hdyž pysk k zywanju wotewri, začu, zo ju w šiji nětšo drapa. Porskajo chcyše drapadło wustorčić, ale podarmo. Jeno dźiwne škrabanje a krjeganje bě słyšeć. Kóstka w šiji zawosta. Tohodla žorawa hač do dźensa hišće dybawje wola: „Gagraga, gagraga.“ (A domoródni awstralscy ju tak też mjenuja.)

Awstralska bajka. M. N.

Žorawa rěka němski Kranich, je to ptak na bačona podobny.

Lube dźěći! Je Wam suchota tak jara na stawy padła, zo njemóžešće mi nichtó nětšo wo tej žałosnej suchoće napisać. Wěm, zo su horcoty dla wjacy króć šulu skrócili. Tajke horcotne prózniny sebi Wy jara rady lubić daće, wuj Wam je też njezawidźi. Přeje sebi jenož , zo byšće prózny čas derje nałožili a lěnjeho njepasli. Tón tydźeń dyrbiće wosebje so z pluwanjom skručować, zo by Was wódny muž njewotwjedł. Wódny muž we wodźe łaka, hdźe by lepił njepluwaka! A tomu Was tola njepopřeje wuj Tomaš.

Dołhe škórnje!

(Wobraz ze wsy.)

Khótř drać, to bě nješto wosebiteho hdyž směd- dźach jako mały pjerach do nanowych dołhich škórni z nóžkami, tak hłuboko zajěć, zo běchu wuši při kholowych zakach! Hdyž potom mózach tak wulcy a ważnje w nich pó jstwji khodźić a samo na dwoje čerchać! Kak smy kedźbowali a so dźiwali, hdyž nan sej lapy šikwanje wokoło nohow zawi, hdyž do nich zajědźe a najprjedy khwilu teptaše, doniž njebě w kóždym prawje nutrka. A wječor hdyž sej je zuwaše a při tom wjedrowscy stonaše a porjadu rac na durjowy proh a zasy na zuwak dźěše, prjedy hač měješe je z nohow. Abo hdyž njedźelu rano před durjemi ruku do nich tykny a je swětleše a přeco zaso do wiksoweje tyzki pluwaše a potom ze šćětku na nich tam a sem jězdźeše.

Ach bych-li tola hižo tak wulki był, zo mohł ze dobrym prawom w škórnjach khodźić, kaž nan.

A hdyž bě nětko tak daloko, zo dyrbješe hólčec ze šule přińć a dósta čorny woblek z dołhimi kholowami, kłobuk, manšety, khornaž a sekłu a k temu pola šewca wotmérjene kožane połškórnje ke konfirmaciji a też za njedźele a swjate dny, hdyž nětko wo prawdźe žadane škórnje dyrbješe dóstać, nó hlejće, to so poča dréć, każ twarohowy měch!

Haj, škórnej drje, ale nic za njedźelske dny! Wšitcy druzy konfirmandojo dóstanu rjane nobl črije a wón budże tam stać w tajkich teptakach. Skhowa so za maćerju, zo by dobreho słowa za njeho prajiła. Je to też pola nana činiła a samo šewc mě- nješe, jemu je wšo jene, dokelž zwjetša wšak wšitke w črijach přińdu. Ale měješe sta a tysacy wurěčow, njemóžeše škórnje dowukhwalić w přirunanju k tym „łočam“, a naš knjez konfirmanda dósta swoje połškórnje a hotowy bě lac.

Čas škórni bě pječa nimo, wosebje za młodych pachołow, cyły swět khodźeše w pyšnych črijach.

Ta khorosć dale a hórje wokoło so žerješe. Přeco bóle přińdźechu dołhe a połškórnje z módy. To bě drje nješto za wšědnych burow, za robočanow a lěsarjow při wšědnym dźěle. A štóž so hišće w dołhich škórnjach do města zwěri a byrnjeź s najlěpšeje juchoweje kože a rjenje wučesane byle, to wšo ničo nje płaćeše, na tajeho měšćenjo jako wjesneho bikusa zhladowachu. Skónčnje so jemu wuwoščerachu Šikne črije a črijki ze šawneje fabriki dyrbjachu być, po možnosći jene čisło mjeńše hač noha! A byrnjeź bóle čišćałe a paliłe! A byrnjeź sej kurjacych wokow naběhał při tych sćerbach. Byrnjeź sej noh zwozabił, žanej łužičcy zrošene njebyłe a za por niedźeli rozmokane! To so wšo rad sobu wza-

bodu, swětle duchojo stupachu z njebjes a ludźi napojachu ze swojej wjeselosću . . . smjerć a čorne šerjenja skhowachu so w bjezdnje, pod čémnym płaščom Jamy.

Ležy bě prěnja pěseń khóra dowuklinčała ze swojimi wróćatymi nazynkami, hižo da so słyšeć druha. Khóry z daloka sebi wotmolwjachu . . .

Naraz bu spěw pomałši, spěwarki a spěwarjo pomałso kročachu, potom jich pěseń žiwišo zaklinča, pohiby buchu čiliše, hłosy so rozbudźichu, ludźo ze rukomaj zejhrawachu, hłowu a woči pozběhachu . . . Stary žony z kijemi, kiž z kołoreju sobu hić njemóžachu, sedźo do rukow kleskachu, z hłowu kiwachu, z cyłym cěłom třepotachu spominajo na młode lěta.

Lés sapaše ze swětłami a klinčeše ze spěwami a rżuwaše ze skokami rejwacych.

Zdaloka běchu widźeć wóhnje a wokoło nich mjeŕwjenca sćěnow, z rozpuščenymi włosami, ze zmahowacej drastu, z rozsypanymi wěncami, z pozběhnjenymaj rukomaj. „Hej! Kupało! Kupało!“

Tu a tam pacholjo přez wóhnje skakachu a druzy jim přikleskachu. Tu a tam bě słyšeć wukřik, přetož hólcy přesćěhowachu holiča a w tutym njemdrjenju a w tutej mjeŕwjeńcy, w tutej nocy stawaše so často, štož jenož na dnju Kupały so wodawaše.

Ale bě słyšeć wjacy smjeća dyžli křikow a wjacy wjeselosće dyžli plakanja.

Žónske hišće rejowachu, hdyž pacholjo ze zapalenymi płomjenicami počachu přeskakować wóhnišća a potom wokoło hanjeć po łucy.

Tu a tam lijachu do wóhnja mjedowinu jako wopor Bělemu bohu. Woheń na khwilu hasny a wubuchny potom z nowej mocu. Pacholjo často so přimachu mjez płomjenjemi a kurom a wjerhachu so směju po zemi.

Pola wšitkich wóhnjow započachu naraz te skoki a hnydom potom hanjenje z wóhnjom. Ze zapalenymi płomjenicami, kotrychž woheń při běhu njesmědźeše hasnyć, wobběhachu pola žitow, kołče, łuki a so při tym ke Kupału wolachu.

Na njebjesach, jako bychu zespody plašća wćipnje hladałe na to, štož so stawa na zemi, dźěchu wječorne zerja košik so z raňšim switanjom. Nóc ležy lěsy zasłanješe a hižo dźeń switaše za nimi.

Nětko započa so piće a hosćina, wokoło wóhnišćow, srjedź zabawy a spěwa . . . Lès bě połny žiwjenja a wóhnjow. Njeběše w nim skoro jeničkeho čmoweho kućika.

Na zemi stari sedźachu pijo a jědźo, pod štomami šeptachu młode pory; holiča dźěchu z rjadami, wjedźo so za rucy. Hdyž pacholjo je přesćěhowachu, ćěkachu wolajo a běda tej, kotraž so popadnyć daše. Hnydom cyły zastup khwataše jej na pomoc, ale też dalši pacholjo přiběžachu, nasta njerune wojowanje, doniž holiča skónčnje so z palacymi šćěpkami wobróć njedyrbjachu . . .

Błyšć wóhnjow poča so zhubjeć. Rańše switanje so z hory přidobywaše. Bu dale jasnišo w lěsu. We kerkach ptački wotućichu . . .

Ćišina z dnjom nasta.

Nazdala běchu słyšeć spěwajo so wotsalace hromady ludźi. Słónco do lěsa so zadoby. Na hórcy hižo nikoho njeběše . . .

Wubjeć z romana ze starosłowjanskeje doby: „Stara bajka.“

wec, wšo prawje šikne, nješto za wóčko! wěc, jenož nic žane krute črije a boželda kórnje.

Wbohi šewco! Wbohe škórnje! Waju čas je pječa nimo! Swět chce čapor a praskot! Swět ma žekajki „fiml", to je při wšěch wěcach. Njemějce hadźije, nima žaneho zmysła wjacy. Nimo je nimo! Ale nó, štoha na dobo je? Brune skupiny du we tupje! Přeco wjacy, a w krutym pokhodźe! We čołhich skórnjach! Haj, w krutych škórnjach!

Khótr jene wekso, kaž na štyrčku čahnu sta a tysacy, přeco wotmėnjejo prawu a lėwu nohu do pjećka, w tŕoch rjadach po cyłej drózy!

Haj, *dołhe škórnje* a wospjet dołhe škórnje a žane njeděłske črijki! Kroča po wosobnych dróhach a dźełačeńskich wulicach. Přez wsy a wjeski, přez hlinu a pėsk a proch a łuže a błóto! Dołhe škórnje ze cwekami na pódušach, ze żelezom na pjeńkach tepaja do korčmow a parketowych žurlow, po skhodže horje a dele! Dołhe škórnje stupaja a z jich takta sórla so nowe pokhody a spėwy!

Dołhe škórnje kroča a zateptaja Sodomu a Gomorrhu a na dróhach te šikne črijki a stupnički, du do šule, do sejma a statneje kenclije, do ministerskich palastow a univerzitow, do domow tajnych a krajnych radow. Su sej cyłu Němsku wudobyłe. Khodźa po wulicach z rjanymi holčkami a wjedu jich k wjeselej rejcy do wosebnych žurlow.

Nė wšak, wy druhe črije a stupnički, njetrjebače so strachować, wam nichtó njeńdźe na kožu. Budźeće dale žiwe. Ale dajće sej rjec: Škórnje su sej prjedawšeje čeśće zasy dobyłi. Dźensa so samo rozbmi, zasy w dobrych a krutych škórnjach khodźić. Někotryžkuli šewc sedźi při swojim blidku a je zasy w swojim elemenće, pornjo prjedawšim létam, hdźež bė dobry dosć, roztorhane fabrikske „łoče" za nėkajke pjatnače pjenježkow po możnosći zasy hromadźe sklić a šić a zbić.

Haj, nėtko możemy zasy hordźi być na naše škórnje a žadyn človjek so nam njewusmėje, hdyž njedźelu a swjate dźeń, hdyž do města a do cyrkwje w nich dźemy. A škórnje su škórnje, to może błóto tak wulke a sněh tak hłuboki, kažkuli być! Ale te wjedrowe wobuwanje a zuwanje njedyrbjało być! Ale to słuša pječa ke škórnjowej poesiji.

Jenož z dźełom, lutowaniom a wopranjom móżemy čežke časy přewinyć

Tak rėčeše wčera burski wjednik za Saksku knjez Körner, kiž bėše na přeprošenje tudyšeje NSDAP přikhwatał, zo by jako ratař k měšćanam rėčał. Husto so, tak wón praješe, nėtkole w městach słyši, zo je knjezerstwo za burow přewjele činiło, mjez tym zo so za srėnje stawy tak wjele njestaranje. Ale burstwo je, runjeż kaž dźełaćerstwo jedyn ze zakładnych kamjenjow, na kotrymž naš kancler přichod nėmskeho ludu twari. Ratarstwo je w zaúdźenosći pola wšěch ludow było z přenjotnym zeźiwjeńskim stawom, wšė druhe su so hakle po času z njeho wuwiłe. Přez přewulku industrialisaciju před wójnu a też po wójnje, je za cyłu hospodarsku politiku Němskeje rozsudźacy był wuwóz našich industrialnych wudźełkow a z tym na jednym běhu je zwisował wućah ratarskich burskich dźěći do městow, zwrót městow, proletarisowanje tutych z pódy čeknjenych a na druhim boku zanjerodźenje wšěch tak nuznych zeźiwjeńskich prašenjow. Smy wójnu přetrali, tak rėčnik praješe, dokelž naš wojak a naš dźełaćer njemėješaj wjacy nicło w žołdku. Po wójnje je so w tutej burstwu njepřećelskej politicy pokračowało a přišło je k tamu hišće, zo je so burski staw při rozšėrjenosći našich powójnskich politiskich pomėrow, wusmėšował a město a kraj steještej njepřećelscy přećiwo sebi. Naš kancler, kiž znaješe najlepje tute wobstejnosće je cyłu swoju politiku na to złožił, ratarskemu stawej z nowy pomhać a dźěłaćerstwo zasy do dźěła přiwjesć. Tohodla je so tak wjele zakonjow za burstwo wudało, kotrež maja tón zamėr, jón před dalšim padom wukhować. Njewėšća jemu žanych materielnych lepšinow, nawopak bur so ćežko z nimi spřećeli, kaž na př. z jejowym zakonjom, butrowym zakonjom atd. Jich zamėr je, burski staw před dospołnym haukrotom wukhować. Tohodla regulowanje płaćiznow, wusywa, płahowanja skotu atd. Dotalny zakoń: poskićenja a naprašowanja za zeźiwjerski staw wjacy njeplaći.

Hišće druhi wulki wuznam ma zeźiwjerski staw za stat. Stara so wo rozmnoženje našeho ludstwa. Mjez tym zo města wotemrėwaja a jenož z tym so jich wobydlerstwo katastrofalnje njezniži, dokelž wjacy zasy ze wsow młódne mocy přićahuja, je tola wšak dotal wjetši přirost wobydlerstwa był. Rajše potajkim zeźiwjeć a womłódnjeć našeho ludu.

Zo by ratarski staw teć druhim stawam pomhał, dyrbi kupu móc měć. Tohodla su so krute płaćizny stajile. Z toho změje překupc, rjemjeslnik a też wumysłnik swój wužitk. Naše cyłe hospodarjenje dyrbi so też w přichodźe bóle na tukraj złožować, dokelž wukraj je so zesamostatnił a naše wuploły njeboha. Tohodla za wše powołanja sprawne płaćizny. Zasłużenje płaćiznow pak so njebudże čerpjeć. To by dyrbjało być započatk k dalšim zwyšenjam a přišli bychmy do samsnych čežow kaž w powójnskim času.

Rėčnik skónči swoje z wulkim zajimom śledowanja z přikleskom přijate wukładowanje: Budźe-li kóždy swoju winowatosć činić, potom budźemy so mału zasy z nuzy a hubjeństwa wudwć a našim potomnikam přihotować lėpši přichod.

Swjaty Hieronymus

Legenda.

Swjaty Hieronymus wosrjedź pusćiny klóštr a cyrkej natwari. Tu jónu law k cyrkwinskim wrotam přińdźe, kotryž na jenu nohu khromješe a zrudnje stonaše; tola wón njeruješe kaž lawy, ale mjawčeše kaž kóčka. Ludźo jeho wohladawši, ćeknychu. Swjaty Hieronymus pak k njemu stupi. Law jemu lėwu prėdkownu pacu poda, a swjaty Hieronymus widźeše, zo w njej čerń tčeše. Tutón wón wućahny a nohu lawa z trundlom zwjaza, kotryž wot swojeho płašća zdrė. Wot teho časa jemu law wjacy ze strony njeńdźeše, a na wšitkich wobrazach swjateho Hieronyma, tak też na znatym wobrazu Albrechta Dürera, jeho zwobrazowaneho widźimy.

Swjaty Hieronymus bė lawa za škitarja wósłow postajił. Wón je rano na polo a wječor zaso domoj wodźeše. Raz wósła na pastwu čerješe; wonka pak so wón lehny, dokelž bėše wulka horcota, a sebi wusny. Mejz tym pak karowana nimo přićeže, wona wósła wosamoćeneho pasć widźeše a wza jeho sobu. Hdyž law wotućiwši wósła wjacy njewidźeše, so wón jara nastróža a běhaše tu a tam a napjelni pusćinu za swojej rejwiru. Ale žadyn wosoł na bluke prašenje njewotmołwi: Hdźe? hdźe? hdźe? Tu wón, hordu hłowu ze žołtymi hriwami hłuboko powěšeho, domoj khelpaše. Hańbowaše so, zo bė jemu přidowėrjenu słužbu tak njerodnje zastawał. Mniša njechachu jeho z wrotami nutř puścić, přetož mėnjachu, zo je wósła zežrał; njedachu jemu też žaneje picy prajicy: Přetłaj najprjedy wósła, kotrehož sy spóżeral. Swjaty Hieronymus pak do njewiny lawa wėrješe, puści jeho do klóštra, jemu poručiwši, w přihvodze město wósła karu čahać. Tak nėtkole hordy law we wósłowym khomoće a kwakli kročeše. Hdyž bėše zaso raz na psatwje, tamna karawana so wróćejo nimo přićeže, kotraž bė jemu nėhdy wósła kradnyła, tutón prėdku na wjeśku stupaše, nakładżeny ze wšelakimi wėcami a drohotnymi kamjenjemi. Wósła spóznawši, law poča tajku haru činić, zo prewodźerjo karawany so nabojawši rozćěkachu. Tuž law cyłu karawanu, z wósłom na wjeśku — drje sto mulicow a wjelbłudow, z tysacorymi drohotnosćemi pokładżenych, před klóštr přihna, zo so mniša njemało dźiwachu, hdyž spodźiwny a zdobom wulkotny čah so bližić wuhladachu. Woni wrota wočinichu, a wšitkón skót do klóštrskeho dwora kročeše, jako posledni pak law, kotryž runja psyčkej z wopušu wjechłowaše. Mniša běchu jara zwjeseleni nad spodźiwnym božim dźěśćom — přetož bėše runje patoržica. Hieronymus pak připoruči, zo bychu kubło derje hladali, zo mohli, hdy by so jeho prawy knjez zamołwał, jo jemu zaso wrócić. Ale prewodźerjo karawany, jawa so bojo, so wjacy njepokazachu, tak zo za lėto wšitke tute drohotnosće klóštrej wšipadnychu. Z teho ma klóštr Chalcis hišće dźensa swoje bohatstwo a złoto a drohotne kamjenje a tepichi a somot a židu. Law pak bėše wjesely, zo mėješe zaso swojeho wisła. Jedyn druheho wjacy z wočow njespušći, a rėka, zo so swjaty husto jako 3 k nimaj so přidružiwšu z nimaj rėč rėčeše, kotruž nichtó njerozumješe. Wón bėše z wósłom a z lawom spřećeleny kaž z ludźimy, a hdyž wumrėštaj z nim tež law a wosoł, a pohrjebachu wšitkich tŕoch w jenym rowje.

j.

Přilopk

* **Wulki wětr**, kotryž wutoru přez dźeł srjedźneje Němskeje howrješe, je we Wettinje nad Solawu cyrkus z 3000 sydlami dospołnje spowrócał. Sćežory, stanowe šlebjerdy a žerdźiny do pustcje šmatańcy zwite ležachu. Škoda so ze zawěsćenjom njezaruna, wona nėhdźe 15 000 hriwnow wučinja. Na zboże njebė so hišće předstajenja započało, tak njebėchu člowjeske žiwjenja wohrožene.

* **Sydom hórnikow so zasypło.** W Hornjej Slezyskej je so z podzemskim storkom w Karstensko-centrumskich podkopkach khód, kotryž je ze żeleznymi podpjeracymi wobłukami wutwarjeny, rozwalił. Z tym je sos sydom hórnikow zasypło. Štyrjo z nich su bohužel po wšėm zdaću smjerć poćerpili. Dóńt tŕoch druhich hišće njeje wėsty. Ze wšėmi mocami pytaju jich wukhować.

Hač do 25. kóždcho měsaca

móžeš sebi „Serbske Nowiny" pola listnošerja abo na kóždej póśe Němskeje skazać. Po 25. potom pósta 20 pjenježkow přirażka zbėra. Tohodla skazaj sebi kóždy z časom „Serbske Nowiny", zo njeby wo připósłanju žaneje přestawki nastało.

Hospodarski rozhlad

Sobotu, 23. junija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,509	100 pólsk. złotych	47,30
1 jendźelski punt	12,625	100 čěskosł. krónow	10,44
100 swajc. frankow	81,44	100 franc. frankow	16,50

Barlinska burza bėše so wčera zaso trochu zhrabała. Wobchod wosta wšak pomėrnje mėrny. Kurzy akcijow zwjetša postupowachu, jenož zrėdka popušćichu. Wiki rentowych listinow běchu wčera tehorunja pomėrnje žiwe. Też tu kurzy hódnostnych papjerow postupichu.

Barlinske žitne wulkowiki wčera njeběchu wosebje žiwe. Kupcy jenož zrėdka płaćizny přizwolichu, kiž sebi předawarjo žadachu. Khlėbowego žita njeposkićeše so wjele, tola młyny jenož jara mało kupowachu. Wowsa bėše dosć na wikach, kupcy pak so mało za nim prašachu. Nalėtni ječmjeń starych žnjow mėješe dobre wiki, noweho nazymskeho ječmjenja bėše wjele na wikach.

Wčera płaćeše w Barlinje rentnar

pšenicy: 9,50—9,75 hr., rožki: 8—8,25 hr., ječmjenja, nalėtnjeho: 8,80—10,30 hr., wowsa: 10,05—10,65 hr.

Wiki w Zhorjelcu.

Pšenica (100 kg) 19 hr., rožka 16 hr., butra 65—70 pj., jejo 8—11 pj.

Wiki w Drježdźanach.

Pšenica 9,75—10,05 hr., rožka 8,35—8,80 hr., ječmjeń nazymski 9—9,50 hr., wows 10,10—11,40 hr.

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

23. junija 1934 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniše płaćizny hr.	najwyše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,40	1,60
Ćelace mjaso	1 kg	1,40	1,60
Skopjace mjaso	1 kg	1,80	2,00
Swinjace mjaso	1 kg	1,40	1,70
Tukrajny swinjacy šmalc	1 kg	1,80	2,00
Pšeńcna muka	1 kg	0,40	0,56
Rżana muka	1 kg	0,36	0,38
Khlėb	1 kg	0,25	0,27½
Jėdźne běrny nowe	1 kg	0,68	0,09
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hróch	1 kg	0,40	0,80
Soki	1 kg	0,40	1,00
Amerikanski swinjacy šmalc	1 kg	1,68	1,76
Sušeny połc	1 kg	1,80	2,00
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jėdźna butra	1 kg	2,80	3,10
Jeja	štuka	—	—
Jėdźne buny	1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 kg	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,15

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg
Płaćizny po złotej hriwnje.

	22. 6.	21. 6.		22. 6	21. 6
Pšeńca	—	—	buny	9,50-10,5	9,50-10,5
rožka	—	—	woka	9,00-9,75	9,00-9,75
ječmjeń, nal.	192-206	192-206	módre lupiny	7,50-8,00	7,50-8,00
ječmjeń	—	—	žołte lupiny	9,75-10,7	9,75-10,7
wows	205-213	206 216	zeradella	7,75-8,75	7,75-8,75
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	7,20	7,20
rżana muka	23,40	23,40	such. truhanč.	—	—
ps. wotruby	13,00	13,00	běrnj. kruški	8,10	8,20
rżane „	13,10	13,10	syno, 50 kg	—	—
raps	—	—	rżana słoma	—	—
hróch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0	pšeńč. „	—	—
lane symjo	—	—	wowsna „	—	—
pieluški	12,0-13,2	12,0-13,2	ječna „	—	—

Płaćizna za pšeńcy za wuplodźerja 190 193 195
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 160 163 165

Płaćizny rėzneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

22. junija 1934 — Płaćizny po cent a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 520.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rėzneje hódnosće
hač do 6 lėt . . . . . 34—35
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene . . 31—33
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše . . 25—29
Mjenje picowane wšėch starobow . . . . . 19—23

Byki: 654.

Połnomjasne, wurośćene, najwjetše rėzneje hódnosće 30—31
Połnomjasne, młódše . . . . . 27—29
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše . 23—26
Špatne . . . . . 19—22

Jałojcy a kruwy: 1103.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rėzneje
hódnosće . . . . . 25 - 27
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rėzneje
hódnosće hač do 7 lėt . . . . . 20—23
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy
a jałojcy . . . . . 15—18
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy . . 9—14
Mjenje a špatnje picowane . . . . . —

Ćelata: 1551.

Najlepše wukormjene (1. družiny) . . . . . 38—42
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.) . . . . . 32—37
Špatne (3.) . . . . . 24—30

Wowcy: 7387.

Młódše a starše wukormjene (5. družina) . . . . . 24—26
Starše wukormjene (6.) . . . . . 21—23
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.) . . . . . 12—20

Swinje: 13 877.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1¼ lėt stare 50
Wukormjene . . . . . 39 - 41
Mjasne . . . . . 36 - 39
Špatne . . . . . 33—34
Rancy a kundrosy . . . . . 39—40

Zamołwity za spisaćelski wobsah: A. Dučman, za nawėšćki dr. J. Cyž, wobaj w Budyšinje. D. A. V. 1934: 2202.

* **Sylne krupobiće.** Nad Stedingskej krajinu pola Bremena je so pónđelu njewjedro z čežkim krupobićom rozpuščiło. Krupy, kaž hołbjace jeja wulke, z tajkim wotmachom padachu, zo su so skoro we kóždym domje woknowe škleńcy rozbiłe, samo papa na třěchach je so rozpraskała. Wosebje čežko su sadowe štomy škodowałe. Na polach je so zelo bérnow, rěpy a kala zničiło. Też w krajinje pola Delmenhorsta su krupy wjele škody načiniłe. Jena khěža je so z błyskom zapaliła. Na jenym dworje su krupy 80 kurjatkow zabiłe. Krupy 20 mjeńšinow padachu. Dwě hodźinje pozdźišo hišće wone dwaj centimetraj wysoko na zemi ležachu.

* **Lěsne wohnje wokoło Prahi.** Na třoch městnach wokoło Prahi su so lěsy zapaliłe. Wšě Prażske wohnjowe wobory su so alarmowałe. Wosebje strašny bě lěsny woheń pola Seberowa, dokelž je tamniša rěčka dospołnje zaprahła. Sčěhwki suchoty su tež na rěcy Wołtawje widźeć. Dla nilkeje wody je so wobkhad parnych łódźow na Wołtawje sylnje zamjezował.

Cyrkwinske powěsće

4. njedźela po swj. Trojicy, 24. smažnika 1934.

Z **Budyšina.** (Tekst za předowanje: 2. Kor. 4, 13 hač 18.) Sobotu 23. junija wječor ½8 hodź. w čestnym haju Tuchořskeho pohrjebniša Janska swjatočnosć ze sobuskutkowanjom cyrkwinskeho khóra a narěču fararja Paula. Zastup je darmo. Porjady so při pohrjebnišćowych wrotach rozdźěleja. Při njepřihódnym wjedrje wotmeje so swjatočnosć w samsnym času w Tuchořskej cyrkwi. — W Pětrowskej cyrkwi ma njedźelu rano ½7 hodź. farar Siegemund spowědź a ½8 hodź. swjedźenske kemšenje k dnjej němskeje młodźiny (cyrkw. khór spěwa). Dop. ¼12 hodź. ma sup. Berg wojerske kemšenje. Pop. w 3 hodź. ma farar Paul křćenja. — W Marijnej-Maćinej cyrkwi dop. w 9 hodź. sup. Berg předuje (cyrkw. khór spěwa). — W Tuchořskej cyrkwi ma farar Paul wječor w 6 hodź. wječornu nutrnosć. Zběrka za nabožne rozwučowanje młodźiny.

Z **Hornjeho Wujezda.** Rano w 7 hodź. poslednja němska spowědź do žnjow (připowědźenja k tomu njech so hač do soboty wječora wotedadža), we 8 h. němske předowanje.

Z **Huski.** Dop. w 9 hodź. němske předowanje, w 10 hodź. kemšenje za dźěći.

Z **Wjelećina.** Dop. w 9 hodź. němske kemšenje (farar Bóje).

Z **Wulkich Zdźarow.** Dop. ½9 hodź. serbske a ¾10 hodźin němske kemšenje we Wulkich Zdźarach.

Katolske cyrkwinske powěsće

5. njedźelu po Swjatkach 24. jun. 1934; dźeń młodźiny.

Tachantska cyrkej: Rano ¾6 hodź. Boža mša z narěču a zhromadnym swjatym woprawjenjom młodźiny, dopołdnja w 9 hodź. wulka Boža mša z předowanjom. Popołdnju w 2 hodź. nyšpor z požohnowanjom. Cyrkwinska hudźba: Missa brevis op. 14 (Es-dur) za štyrihłós. měšany khór wot Jos. Kronolickeho. Offertorium: Justus ut. Palma, štyrihłósny khór wot Fr. Witta. Přileżnosć k spowědźi: sobotu pop. wot ½6 do 7 hodź., wječor wot ½8 do ½9 hodź., njedźelu rano wot ½6—½7 hodź., dop. w 9 hodź. Swjedźeń swjataju japoštołow Pětra Pawoła, 29. junija 1934. Rano ½6 hodź. Boža mša, ¾6 hodź. Boža mša, dop. w 9 hodź. pontifikalny hamt z předowanjom. Pop. w 2 hodź. nyšpor z požohnowanjom. — Serbska cyrkej: sobotu w 3 hodź. spowědź za dźěći, 6 a 8 hodź. za dorosćenych. Njedźelu rano ½8 hodź. Boža mša za młodźinu ze zhromadnym swjatym woprawjenjom. Dop. w 9 hodź. wulka Boža mša ze serbskim předowanjom, w 11 hodź. Boža mša za dźěći z předowanjom, w 1 hodź. serbski nyšpor. We 7 hodź. požohnowańska pobožnosć a swjedźeń młodźiny. Bože mšě wob tydźeń wšědnje w 6 hodź. — Pjatk: (Pětra a Pawoła) Boža mša kaž njedźelu, žadyn nyšpor, žane požohnowanje. — Wokrjesny zastarański dom na Židowje: njedźelu rano we 8 hodź. Boža služba.

Budyske stawniske powěsće

20. junija 1934.

Narodźenja: Gottfriedej Erichej Franzelej, železniskemu wobkhodnemu assistentej dź. — Willijej Adolfej Weberej hłubokotwarskemu dźěłaćerjej, synk. — Arnoštej Oće Kulcy, překupskemu přistajencej, synk. — Wumrěła: Haňža Marta Lincyna rodź. Tümmelec, mandźelska jastwoweho hłownehu stražnišstra, 56 lět. — Připowědźenja: Max Egon Wehner, twarski dźěłaćeŕ, z Jadwigu Haňžu Schubertec, służobnej wobaj w Budyšinje.

21. junija 1934.

Narodźenja: Pawolej Pětrcy, burej w Toločy, synk. — Njemandźelski synk. — Korli Maxej Ayej, železniskemu assistentej, dźowčička. — Pawolej Erichej Lodnemu, rozkazowarjej, dźowčička. — Njemandźelska dźowčička. — Wumrěł: Gustav Hermann Wurche, železotočeŕ, 61 lět. — Připowědźenja mandźelstwow: Gustav Arnošt Fryc Riedel, wučeŕ w Nowym Gersdorfje w Sa. ze Julianu Emmu Martinu Adlerec, wučeŕku w Budyšinje. — Jan Waltaf Albert, zamkaŕ z Olgu Minu Geisec, domjacej přistajeńcu, wobaj w Budyšinje. — Zwjazanje mandźelstwa: Bjedrich Hendrich Bjarnat Cawnik, pjekaŕ z Marju Hildegardu Hajnic, předawarku, wobaj w Budyšinje.

Sport

Kedźbu! Jutře njedźelu hraje w Radworju

BSC Reserve—Radwoŕ I.

Brankaček

Buk Krajcarek

Beńš Jan Ryćeŕ Pawoł Glieklich

Pjetaš Mich. Mróne Kliman Šapo Rostok

Zakop: pop. ½6 hodź.

Skónčnje je so Radwořske mužstwo zaso zlospołniło. Naš znaty wrótnik Brankaček „zaléży“ zaso po něšto njedźel dołhej zastawcy do swojeje „klětki“. Dokelž zo nam tydźenja dobry hrajeŕ Hančka čežcy znjezbožni, namakachmy sebi zaso dobreho pomocnika. — W jutrowniku smy hižo přećiwo tutemu měšćanskemu mužstwu w Budyšinje hrali, hdźež naš mištr w kopanju Mróne 3 króć bul do njepřećelskich prankow šwikny, mjez tym zo so też nam dwójcy bul do wrotow wukuli. — Tola jutře změjemy zaso raz bojanje wojować, hdyž 3 mužoje pola měšćanskich z BSC I. sobu hraja. Tehodla pak žadyn strach, byrnjež tež wjacy ludu wulkeho jutřišeho swjedźenja dla w Radworju přihladowało.

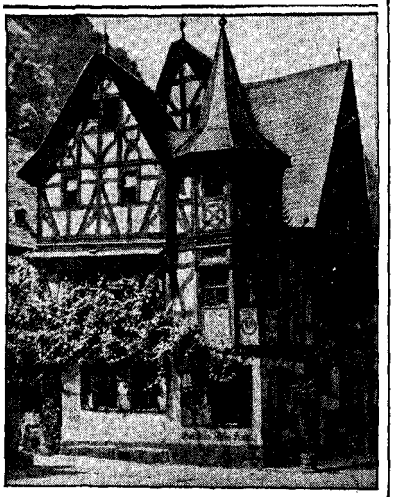

Tutón dom staji so pod škit pomnikow.

Hosćenc „Stara khěža“ w Bacharachu nad Rheinom je najtsarša khěža tutoho městačka. Dokelž ma wulku architektonisku hódnosć, je so pod škit pomnikow stajiła.

Pralěs khowa złoto . . .

Lětstotki dołho su wopuščene złotowe podkopki w njepřeležnym pralěsu Srjedźneje Ameriki drěmałe. Po prawom runje wot teho časa, jako dyrbješe Krystof Kolumbus na swojim štwórtym pućowanju do nowowuslědźenych krajow w napječornym morju bohatu złotu žilu, w kotrejž bě so jenoż krótki čas dźěłać započało, zasy pralěsej přewostajić. To běše w naléču lěta 1503. Wot teho časa njeje ženje zaso člowjek do připrawow, kiž su španiscy wuslědźerjo natwarili stupił.

Nětkole so skupina młodych do dźěła lóštnych Kanadźanow přihotuje, poł rozpadane podkopki znowa wutwarić. Kaž stawizna cyle wulkeho, žadneho dyrdomdeja so posłucha, hdyž wo wšitkich njeplódnych pospytach słyšimy, kotrež zmužićí mužojo w běhu zańdźenych štyri lětstotkow činjachu. Hdyž Španiščenjo tehdy z Kolumbusom kraj Colonskeje krajiny, w dźensnišim staće Panama, wopuščichu, so z nimi też dokładna wěda wo leżnosći tuteje Veraguaskeje złoteje žily zhubi. Jenož njejasnje wědźachu sebi powědać, zo je w pralěsu srjedźneje Ameriki złoto wopřijaca póda. Wulki namótnik sir Francis Drake tajku powěsć sobu do Europy přinjese, a wot teho časa so njeličomne syły dyrdomdejnikow ze wšitkich krajow zemje na puć hotowachu, zo bychu zasypane bohatstwa pytali a wubrjebali.

Hač cyle blizko běchu jenotliwi hižo přišli, cyle zbožowni běchu też wjetše dule złota namakali, ale woprawdźite namakaniščo, městno, hdźež běchu španiscy slědźerjo kopali, skhowane wosta. Před štyrimi lětdźesatkami skónčnje sebi swět mysleše, zo je so zaměr nětko docpěł, hdyž zaso raz złotokoparjo wopuščene podkopki w naspomnjenej krajinje namakachu. Ale wunošk běše tehdy tak snadny, zo dyrbješe sebi člowjek rjec, prawe městno njeje so tola hišće namakało. Skónčnje, w lěće 1929, druha wuprawa staru připrawu namaka. Pod dospołnje zarosćenym lěsom skhowane, poł ze zemju přikryte, hěty starych španiskich koparjow ležachu, kotrež běchu lědy hišće zeznać. Nětko so jenož hišće wo to jednaše, nuzny grat wobstarać. Ale njedźiwajcy wšeho so hišće štyri lěta minychu, prjedy hač běchu wšitke čeže přewinjene. Nětko su młodźi Kanadźenjo tak daloko, zo móža dźěłać započeć. Je móžno, zo dźěło dokónča, kotrež je předwjacy hač štyri lětstotkami wulki slědźeŕ Kolumbus započał.

nc.

Radio

Njedźelu, 24. junija słyšimy:

Königswusterhausen: Nimo znateho njedźelskeho programa: 6,15 koncert z Hamburgskeho přistawa, 8 za ratarja. 12,30 připołdniši koncert. 20,15 wjesołi operowy wječor.

Lipsk: Nimo znateho njedźelskeho programa koncert. 11,15 naměstna hudźba. 14,20 Franc W. spěwa na tačelach. 20,15 wojeński koncert.

Hišće ważne z njedźelskeho programa: Bańska orchesterski koncert. Königsberg: 20 wojeński koncert. Wrótsław: 20 operettowy wječor. Frankfurt: 19 wojeński koncert. Stuttgart a Frankfurt: operetta „Der Vogelhändler“. Mnichow: 20 wjesoły koncert. Waršawa: 19,15 lohka hudźba. Stockholm: 19,30 šwedska hudźba. Praha: 19,25 koncert.

Pónđelu, 25. junija słyšimy:

Königswusterhausen: Nimo znateho wšědneho programa: 6,20 raňši koncert. 11,30 tačele. 18,15 dźěći. 16 Jana Straußowy koncert. 20,15 hodźinowe roda. 21,15 koncert.

Lipsk: Nimo znateho wšědneho programa: 6,25 raňši koncert. 13,10 tačele. 17,45 wěrska hudźba. 18,15 z operettow. 20,15 hodźinowe roda.

Hišće ważne z dnjoweho programa: Berlin: 21,15 dujerski koncert. Königsberg: 19 rejwańska hudźba. Hamburg: 19 kwasna hudźba. Wrótsław: 21,15 awstriscy komponistojo. Köln: 19 domjaca hudźba. Frankfurt: 19 zabawny koncert. 21,15 dujerski koncert. Stuttgart: 21,15 rejwańska hudźba. Win: 19,30 zabawny koncert. Waršawa: 20,12 zabawna hudźba. Stockholm: 17,50 lohka hudźba. Praha: 20,40 orchesterski koncert.

Towaŕstwowski powěstnik.

Dubrawka. Tow. „Jědleńka“ wotmeje přichodnu njedźelu pop. w 3 hodź. zhromadźiznu pola Sčerbow. Jednać budže so wo Radworšskim zlěće Domowinje.

Łuć pola Łaza. Njedźelu dnja 24. t. m. położi so nakładny kamjeń k nowotwarej tamniščje cyrkwi. Swjedźeńsku rěč změěje serbscy faraŕ Malink w Łaza. Wšitcy Serbja so wutrobnje wo tutón žadny swjedźeń přeprošuja.

Minakał. Serbske towaŕstwo „Statok“ wuhotuje njedźelu 24. junija wječor we 8 hodź. serbski swjedźeń w Minakale. Serbske spěwy a dźiwadło so poskića, po programje reje. Wšěch lubych Serbow a susodne serbske towaŕstwa lubje přeprošuje

předsydstwo.

Pančicy. „Lipa Serbska“ (žónske a mužske khóry) ma 29. junija (na ss. Pětra a Pawoła) wječoŕ we 8 hodź. pola Natušec w Kukowje jara ważnu spěwnu pruwu za katolski zjězd w klóštrje 8. julija. Naši swěrni so wšitcy wočakuja. — Za jězbu do Radworja (15. julija) je so awto skazał za tunju płaćiznu. Njech sej kóždy hač do spěwneje hodźiny rozmysli.

Předsydstwo.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Der Kommunikationsweg Kleinsaubernitz Bautzen wird wegen Beschüttung in Flur Kleinsaubernitz vom 21. 6. bis mit 29. 6. 34 gesperrt. Der Fahrverkehr wird über Guttau gewiesen.

Bautzen, am 19. Juni 1934.

Die Amtshauptmannschaft.

Der Kommunikationsweg Gröditz-Nieder-Gerbisdorf wird wegen Beschüttung in Flur Gröditz vom 21. Juni bis mit 26. Juni 1934 gesperrt. Der Fahrverkehr wird über Cortnitz gewiesen.

Bautzen, am 20. Juni 1934.

Die Amtshauptmannschaft.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Infolge dringender Betriebsarbeiten muß die Zuführung von elektrischem Strom **am Sonntag, den 24. Juni 1934** von 4 bis etwa 16 Uhr unterbrochen werden.

Der Rat zu Kamenz, am 21. Juni 1934.

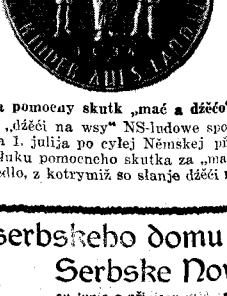

Za pomocny skutk „mać a dźěćo“.

Plaketa „dźěći na wsy“ NS-ludowe spomóžnistwo 30. junija a 1. julija po cyłej Němskej předawa, zo by we wobłuku pomocneho skutka za „mać a dźěćo“ sćedki zwjedło, z kotrymiž so słanje dźěći na wsy zaplaći.

Do serbskeho domu

Serbske Nowiny

su lunje a při jeju wot zajmowosće z blizka a daloka

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pf., za swójbne 5 pf., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskeje žiwnje zawěsćeje žiwnje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezbožeńca z 1000 hr. — hdyž wumrje abo hdyž je na tła žiwnja dospołnje běduy. Kóžde znjezbožeńe dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńa dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 145 — Budyšin — Pónđelu 25. junija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Hindenburg česći rjekow swětoweje wójny

W Barlinskej bróniowni, na městnje wulkeje pruskeje tradizije, so njedźelu wopomnjeńske tafle za kommandérow pruskich wojerskich woldźelow, kiž w žiwětowej wójnje padnychu, poćežejachu. Mjes mnohimi cześtnymi hosćenci bźła pśichitomnych wobźelje wutrobnje generalneho pólneho marschala z Makensena witajsche. Jako bźłe cześtna kompanija němskostatneje wobory z 12 khorhojemi a SA cześtny wudhr z kiwawnymi khorhojemi 7 Barlinskich wudyrow so pśichi woitarju sestupało, kapała němskostatneje wobory z khoralom žiwjatočesćej wotewri.

Po narěčonmaj evangelskeho a katolskeho pólneho biskopa woborneje mozy němski woborny minister general z Blomberg tafle poćežejeći a rkemu praji, so je kujes němski president, generalny pólny marschall z Hindenburg, jemu porucił, so by cześtne tafle za kommandérow, kiž we wulkej wójnje padnychu, w jeho mjenje poćežejeśił. Na to minister źłowa němskeho presidenta pśicherkita. Němski president spomina na 2 milijonaj němskich wojakow, kotśiž su na bitwiskojach žiwětoweje wójny swoju žiwenu k wótžnemu krajej se žnjerceju wobkružili a mjes nimi na mužow, kotśiž jako rośkasowarjo abo generalojo žiwoje wójsko wjedźechu. 350 kommandérow pruskich wojakow wumrě rjekowskeje žnjerceje w žiwětowej wójnje. W tutych mužow bźeše žiwa myśl wjednistwa, kotrejž je k wuspechnam naschich stawiznow wjedła po puću k wulkosći a wukhowanju wótžneho kraja. Dźenžnjischa Němska, w kotrejž je rośumnjenje za rjekowstwo sašo wotmužiło, strowi žiwotich padnjenych wjednikow a cześći w nich němskeho wojaka žiwětoweje wójny.

Generalny major z Goltz, kiž bźeše poćežejenje padnjenych pśichitowak, pśechopda tafle pod dohlad statneho sekretara Körnera jako zastupjerja pruskeho ministerskeho presidenta. Potom němskostatna wobora, SA a Kyffhäuserski zwjazk nimo wjednikow cześnjenske . Wjednizy podachu so potom cześtnemu pomnikej. Tam němski woborny minister lawrjenziowy wěnz woborneje mozy z barbami němskeje wójnjeje khorehoje a dubowy wěnz pěcheho polka pólneho marschalka z Hindenburga połoji.

Barthou w Bělohrodźe

Franzowski zwonkowny minister Barthou je njedźelu popołdnju ¼6 hodź. na Dunajskim parniku „Alexandrom“ kiž bź jemu hač do Orśowy napśeczejo pśichjeł, do Bělohroda dojeł. Ministerski president Uzungwicz powita jeho na cźole wśichich zastupitelow knježerstwa. Powitanske rěcze pak so njedźerjachu.

W Pariši žu sadźerjenje franzowskeho zwonkownego ministra w Rumunskej pod kritiku wsali. Jenmu so pśeradźi, so je so w Bukarestu pśejaru wjasał. Wośebje nowiny radikalneje lěwizy „Petre Temps“ protestuja, so je Barthou Rumunskej bjes wumjenjenja wojerskich poddjerni Franzowskeje pśichilubił. Tute nowiny so prašeja, hač je Farthou k temu měł dowolnośe perlamenta a statneho presidenta. Tuto prašenje dyrbjało so wšo hnydom sjawnje w parlamenje rospominaś. Bukarestske wumjenjenja su pjeja hrośnu pśeśiwnosć mjes woprawdźitej politiku franzowskeho knježerstwa a politiku, kotraž so w komorje a Genfje cźini, wotkryła.

Barthou je Bělohrodźe wopušćił

Franzowski minister Barthou je wčera wótpołdnja z Bělohroda do Bukarešća wótjěł.

Porjady za dźełaŕnje najpozdźišo 1. oktobra

Po šakonju k rjadowanju narodneho dźěła maju wjednizy dźełaŕnjow, w kotrychž znajmjeńša 20 dźełaćerjow dźěła, hač do 1. julija po pśichodnjimach tutoho šakonja dźełaśiski porjad wudaś. Porjedy pak maju z dowěrnikej rady wo porjedje wuradźowaś. Wjele pśichodnoćerjow pak njeje so hišćeśe z pśichodnjimi a duchom nowego šakonja tak sesnuło, so by so hač do mjenowaneho cźasa za porjadne pśichodnjedźenje šakonja rukowaś mogło. **Tebła je němski dźełowy minister z pśichłosowanjom němskeho hospodarskeho ministra postajeny cźaš junkrózy wo tśi nječaży podleśichi.**

Žarowanske khorhoje 28. junija

Němske knježerstwo je postajiło, so maju so jako wotpokazowanje Versaillskeho diktata, pśiched 15 štatami podpisaneho, a jako žarowanje, so němski lud pśechego hišćeśe pod tutym diktatom stej, schtwórk 28. junija 1934 na wšitkich žrubne twarjenja stata, krajow, gmejnow a twarjenja towarstwow sjawneho prawa a sjawnych schulow žarowanske khorhoje wupowěźenjeć.

Winowatosć dźełoweje służby w Gdansku

Senat w Gdanšku je wukas wudał, z kotrymž so winowatośna dźełowa žrubna šawjedźe za kóždeho do dźěła tśmaneho stacjana Gdanska w starobje wot dokonjaneho 17. hač do 25. lěta žiwjenja.

S wukasom so postaji, so maju so dźěła dźełoweje žrubny w Gdanšku tak wubraś a wuttwaricź, so po możnosći znehaća žiwobodne hospodarstwo a njewuchodźa žaneho dźełobjerjerja z jeho dźěła.

Připady w Awstriskej

Po powěsći z Wina je so tam hamišla liśišna pśichipadow nozy wot pjatka k šobotoje wośjewiła. We domje Erzsttrumskeho měšćańskeho bomba rosbuchny a tójšto šchkody nacźini. We tutej nozy we Winje na schtyrjoch městnach bomby rosbuchnychu a tehorunja wulku šchkodu nacźinichu. Nimoduzy so bankowiki šaśtojnik śani. Na Winskich zymnych wikach namakachu tam granatu, kotraž pak njebźeše rosbuchnyła. Granatu na poliziju domjećechu. Tam wona někotre hodźiny pod pśidžo rosbuchny a policijstej ruku wottorhny. W Tiwengu w Korutanskej na lorikim dworje papjerjana kula rosbuchny. Po hamtiskej powěsći je nadpadowanje z rosbuchadlami w Awstriskej pośledniej dnjej popušćeśiło, a so njewoczakuje, so šašo pśichóźera.

Amnestija w Saarskej

Knježerstwowa komunistija za Saariku je krajnej radźe amnestijowu pśichodnju za politiske pśichadźenja w Saarskej pósłała. Krajna rada tutón namjet nojsterje hižo žrjedu schwali, so by 1. julija mohł do mozy stupiś. Amnestija pocźahuje so na politiske šłośtniwa, kotrež so je hospodarske muły stanu.

42 wosobow w Krakowje zajeli

W Krakowje a někotrych městnach Krakowskeho wójwodstwa sajachu 42 zrobustawow młodostnje organizacije narodno-demokratiskeje strony.

Nowa wobskórźba w Staviskeho skandalu

Parižšti pśichepytowaśeli šudnik je w Staviskeho naležnosćach prjedawšcheho Pruhowarja Bayonnskeje kreditownje Henrya Pieta dla šaščhowanja a pśichipomoży k jebanstwu wobšłorził, dokelž je wschelake pojźonkowe liśćiny, kiž hišćeše njebźechu wupišane, podpisał, kiž so pozdźišo njeśaplaćichu.

Parlamentariski pśicherhtowaśeli wubjerk za naležnosće Staviskeho je prjedawšcheho franzowskeho ministerskeho presidenta Chautempka šnowa pśichełyšchowak. Tuto pśichełyšchowanje pak njeměješche žanych hódnych wunoschkow. Chautems rjekny, so do wudyrjenja skandala wo Staviskim njeje doszła ničo wědźał, kaž je so to z hnadź jeho pschedchadnikam rnnje tak schło. Tehodła so won njemóže samolnitiy cźiniś za nješchto, schtož hnadźe so njeby stało, by-li won wědźał, z kim ma cźiniś. Chautempsowy zastupjerjo pśiched pśichepytowaśelskim wubjerkom je po mjenjenju ludźi, kotśiž se žejmom šwiśnja, wurjadny byk.

Francowscy burja protestuja

Nětko 3000 ratarjow z Normandiskeje zhromadźichu so pjatk w Rouenje, so buchu pśicejźwo knježerstwowej ratarskej policiji protestowali. S resolucijun burja wosjewichu, so je katastrofa žyle bliško a so franzowske ratarstwo pśiched zahubu stej. Ratarjo žadaju, so by so franzowske ratarstwo 100-prozentowšzy schkitało, kaž doszła wschitke franzowske wudźeli. Burja hišćeše žadachu, so buchu njewizitne sjawne wyschnicze a dawki za sozialne sawěsćenje so wotstronile.

Japanska chce swoje wudawki za wójsko powětšić

S Tokia so powě, so so hospodarske rozsćenje za japanske wójsko w pśichichodnym liježerskim lěcze wo 100 milijonow jenow powyšchi. Japanske ministerstwo namórskeho wójska žada ninje teho hišćeše pśichiwako wo 190 milijonow Jenow. Japanske knježerstwo pak tuto žadanje dotal njeje hišćeze dopjelnilo.

Kommunistojo nadpadnychu jendźelskich fašistow

W Bristolu 150 kommunistow 40 faschistow, mjez nimi někotre žony, nadpadže. Pśichi tym dóńdże k wojowanju na dróhy, 12 wozbow so cźežko sranichu, mjez nimi je policajski šaštojnik. Policija sajo 7 wozbow. Jako fašchistojo wotewdźechu, kommunistojo jeneho jich sranjenego twarschca druhi króć nappadnychu a jeho cźežko krudowachu.

Chce Macdonald wróćo stupić?

Jendźelski ministerski president Macdonald ma bórzy na wocźerśiwjazy dowol poda a dhe jón 3 njedźele swjetscha w swojim Schottiskim domjazym měsece Lossmeouthu wuživaś. Jeho wócźny lékař pak jemu radźi, so by so dowukraja podał. Baldwin budże Macdonalda šastupowaś.

Nowiny opposizije powěźeju wo Macdonldownym dowolu wuživajo, so bychu šaso wo pschetworjenju knježerstwa hódale. Liberalne nowiny „News Cronicle“ pišaju, so je jara njewěste, kajki budże knježerstwowy pschichod. Hódź so drje myślíś, so Macdonald wróćo stupi, hnadźe teź Baldwin. Hdyž Macdonald wróćo stupi, so nowowólby wocźakuja. Marksistiske nowiny „Daily Herald“ šamo pišaju, so Macdonald wjazy njebudże ministerski president, ale jenož hišćeze radźeŕ, pravizarskeje konservatiwnt šmeja wjazy wšitka wliwa w knježerstwje.

Politiski šobudźělaćer nowin „Daily Telegraph“ pak warnuje žiwoje emitarstwo, so by wudawanjant wo pschemjenjenju w knježerstwje wěrił. Macdonald na cźele knježerstwa šwostanje. Jeniczke pschemjenjenje budże snadź to, so so Macdonald byrokratiskeho dźěła žiwojeho šastojnstwa wolóži.

Amerika kritizuje Jendźelsku

Nowiny „Newyerk Times“ pišaju k wotmyślenym jendźelskim naprawam pschećiwo němskemu moratoriju, so dyrbjało knježerstwo, tiž šame šwój dołh porjadnje njeplaćiś, žebi dwójny pschemysłnik hač dhe podawk šbudźeć, tiž by ju šaso poslědnje: posmpowanje i pschikładem był. Nimo teho pak njeje móžno, so by wotliczerska (clearing) šłužba jendźelskim stacjanam na dźěłoch cźaš lymożna była k dostaću žiwojich žadankow z Němskeje. Dobromóžna

němskich wuwozerjow a bankow hodja drje žo šebrać, tola Němcy tak njemudri njebudja, jo nowe dobroměcje nacinja. Němšći wuwos do Jendželskeje by žo pak pšeš druhe kraje wjedł, druhe kraje wjedł, pak žo njeby dospla do Jendželskeje pšedawało. S tym pak by žo Němskej wotplacowanje dołha hišće poležiło.

Straik p'ekarjow w Grichiskej

Po zjelej Grichiskej piekarjo straikuja. Straik je žo we Athenje sapoczał. Sastarnje wobydlerjowa s płykłom pak njeje wobrożene. Policajsojo sastojnizy w piekarskich klamach wobydlerstwu khlěb wudźeleja. Wyschnoscje žo boja, jo moh straik njeměry sbudźić.

Japancy přećiwo spječiwym Mandžuskim

W krajinje s polnozy Pekinga su žo mandžuskí wojazy pschi swuczowanju spječowali. Japanscy wojazy 7. pěschkowskeje divizije, kotrjž blisko madźuskich leżachu, spječowarjow pobichu. Někotrych mandžuskich wojakow jatschu a pšched wójnski sud stajichu.

Krótke politiske powěsće

— Ministerski president Göring pšehladowaše njedźelu w Nürnbergu a rěčeše pschi manifestaziji sjězda Frankow.

— Statny sekretar Reinhardt rěči jutsje wutoru wječor w Barlinskim radiju wo „załadach nowoje reformy dawkow". Wšitke němske radia pschinjeju tutón pšchednoschi sjamsny wječor wot 20,10 hač 20,30 hodź.

— **Papaž Pius XI. je profesora měschnisteho seminara w Hildesheimje, dra. Josefa Machenja, sa Hildesheimskeho biskopa powołał.**

— W Dolonnoru w Mandžuskej žo nadpad s rosbuchnjenjom na měschćanjsku milinarnju sta. Dźeł milinarnje žo sniczi. Mandžuska wojerska policija dweju nadpadnikow saja.

Ze Serbow

W **Budyschinie**, 25. junija 1934.

— **Wo wjedrje.** Dźenja rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer +4, thermometer w nozy + 14. — Rospokoženje njestajnoscjow w europskim powětrje pokazuje na njewobstajne wjedro. Nad Standinawskej leži wyschina a haka hač k nam, tohodla mamy swjetsche rjane wjedro. Wot Jendželskeje hiba žo nižina do Skandinawskeje; wona drje jenoż je žwojimi kromami trochu wliwa na wjedro pola naš dobudże. Pschi pschipokdnischich wětrach mamy cżopłe, swjetscha hjónčne wjedro. Wjedrawustojni wocżakuja s městnami njewjedra, schtož žo w normalnych cżasach swjetscha stawa. — Jutsje wutoru štónčko 3.47 hodźin schadża a to 8.18 hodźin thowa. Měsacżk schadża jutsje wječor 8.15 hodźin a thowa žo rano 2.11 hodźin.

— **Wuhlady na wjedro sa jutsischu wutoru: Trochu k njewobstajnosći pokhilene wjedro.**

*

— **Sso shubił.** 17. junija 1934 je žo 27lětny kowaŕ Pawoł Mičźka s Jenkej shubił. Wón je 1,75 m. wulki, ma sajmoskarbne na prawy bok ličżeśane włosy, schěrobrunej wocży, podothojte mjeswoczo stroweje barby. Wobleczeny běschе cżémno-módry żaket a kholowy, módru cżapku se schpotku, cżerwjenobrune nište stupnje, cżémnobarbne nohajzy a běku jwjerschnu kochlu. Schtóž może něschto wo jeho pschebytku wojsewicz, žo prošy, so by to hnydom kriminalnemu wotdźelenju w Budyschinje, telefon 2802, abo žandarmstwu w Kubschizach telefon 3961, powěź.

— **Pschedawanje k skónczenju saisony a inventury 1934.** Kamjnicżanske a Drježdżansko-Budyske wokrjesne hejtmanstwo je po wosjewjenju Zitawskeje industrijoweje a wikowanskeje komory s wukasom s 22. junija 1934 postajiło, so smě žo lečzne pschedawanje k skónczenju saisony abo inventury w lečze 1934 jenoż w cżasu wot 30. julija hacż do 8. augusta wotmeżi.

Našemu čitaŕstwu

Smy našemu čitaŕstwu w zańdżenych dnjach pokazali naše „Serbske Nowiny" w łacanskim pismje. Přez to, zo je wjetšina našeho čitaŕstwa za tuto pismo a je našu kročel z wulkej radosću witała, tak tola njemóžemy přeńć wonych 300 hač 400 čitarjow, kotřiž jo cyle w tutym pismje wotpokazuja prajo, zo jim njeje wjacy możno łacanske pismo nawuknyć. A dokelž z wulkeho dźela lětdźesatki dołho S. N. čitaju a bychu so njerady z nimi dźělili, smy so rozsudźili, kročalku, kotruž smy njedawno postupili, zasy wróćo stupić. Naših přećelnych čitarjow, kotrymž je so jenajki khabaćik našich „Serbskich Nowin" spodobał, prosymy, zo bychu sćěpnosće měli. Nadawk našich towaŕstwow pak njech je, naš lud kedźbny činić na to, čehodla je łacanske pismo za našu rěč přihódniše, hač wše druhe.

Naklad „Serbskich Nowin".

— **Budyšle wulke měschćanske tšelenje** je žo wczera njedźelu sapoczało. Popołdnju w 3 hodź. dowjedżechu tšelazy po žwojich dostojnikow na radnizu. W radźinej sali spominajsche měschćanjsk rada Seźzat na wusnam Budyskeho tšelżowstwa a pschepoda potom w mjenje měschćanskeho sarjadnistwa khorhoje tšelżam. Na to cżehnjechu tšelzy s hudźbu na Tšelnik. Tam žo bórzy cżile žiwjenje wuwi. Wopytarjo tšelenja pokaiowachu wulki sajim sa wschitke posticżenja. Lětża je tež sajo wjele rjanscho widżeć. Nimo karuselow domjajsch pschedewjacżow, kaž Donatej, Nimschtej, Wenzlej, Müllerej, Nyczkej a Schäferej posticża Shorjelczan Scharschuch jedźesenju s małymi autami, Lipicżanski Franz Bär autowe jezdżenje a Max Pönicker je Skeho Komorowa wyšoke kolo. Nimo tutych składnoscjow k jezdżenju, wjerczenju a cżumpanju pak žo wjele sajimaweho sa wócżko posticża. Naspomnimy tu město mótczkich ludźi firmy Schipers & van der Ville, rokoko-wustajenju Alfreda Heimburgera, wustajenje swérzatow Malsortainera, senjazike pschedstajenje Wilhelma Berenda, templ fjnjecza Hermanna Starki, dźiwadłowe wschelcżijny Bemanna s Lipika a varietej Weissenbacha z Lipika. Tež s wjerczenjom kola žboża, tšelenjom a tóstkowanjom je nětkrótkuli někajki rjany dobrył dostał. Sa cżelne wokschewjenje je na Tšelniku tež létża dosć składnoscje. Tak nadeńdżemy tam sajo rjany wulki Staeckelowy stan, Lehmannej konditornja ma létża hnydom pschi tšelżowskej straži žwój wulki stan k pschebywanju pod tšérbu a pod hokym njebjom stejo. Nimo toho žu sastupjeni Karla Kellert, Bertha Raitigowa, Komerej stan, Kurt Wunsch a mnoży druhi w „bjiwjej schtwórcži". Tak tež létusche Budyšel tšelenje dosć sajimaweho a rjaneho posticża. Mnoży žebi tež nowe tšelnischczo s wulkim sajimom wothladachu.

*

Posledni puć rězbar'a serbskich pomnikow

Wjaczlaw Mocek na Budyskim Mikławšku pokhowany.

Wčera njedźelu připołdniu ½12 hodź. bu w mělc a twarc serbskich pomnikow našich wótčinc K. A. Kocora a Handrija Zejlerja na Budyskim M klawšku k poslednjemu wotpočinkej pokhowa Kak wysoko su sebi wšitcy tuteho idealneho, nje k podpjerje khudych hotoweho droheho zem teho ważili a česćili, dopokaza nimo měry boh k rowu přewodżenje. W małej kapałcy na Mikla ku leżeše na marach, jeho kašć wobdaty z wel kwětnej pychu, wěnowanej z blizka a dala, wo ganisacijow, korperacijow, towaŕstwow, znatych přiwuznych. Načolnje debješe kašć wěnc lubych rowacych zawostajenych, k stronomaj wěncy to Palackeho a našeje Domowiny wěnc w serbski barbach. Zažohonowanje zemrěteho měješe k kaplan Cyž, pohrjebny khór zaspěwa rjane nabo rozžohnowańske spěwy a hudźba cunje hudże Cežko bu wšěm, so dźělić wot lubeho nana, dźeda, wulcy waženeho přećela a nadobneho człowjeka, jako zwónčk kapałki zazwoni k poslednjemu puću. Pri rowje, ležanym k stronje Hrodźiška, při hłownym puću, zaspěwa zaso mužski khór, žohnowaše du chowny knjez kaplan Handrik a spominaše z wu raznym bibliskim słowom na žiwjenje a skutki, kiž ma kśesćijan za swjatu winowatosć, zwurazni nadobnosć droheho zemrěteho. Hudźba cunje hudże še, spěw zaklinča a njesměrna bolosć kóždeho zaja jako přiwuzni k rowej přistupichu. Z nimi kóždy sobu žarowaše, kiž měješe zboža, droheho zemrěte ho znać. Štóž pak je tak žiwy był, kaž zemrěty, wo stanje žiwy w myslach kóždeho. W mjenje mějiće low rěbarskich wobkhodow a rězbarskich wumě cow poreča horce słowa dźaka zastupjeŕ a położ ze seklu debjeny wěnc k rowej. W mjenje „Domo winy", zwjazka serbskich twoaŕstwow, położi wěnc ze serbskimi barbami z dźaknymi słowami k rowej zemrěteho zastuppjeŕ Domowiny, spominajo na služebne dźělo a idealnosć droheho zemrěteho k šemu ludej. Dale wuroni lube, hluboko začute sł dźaka předsyda tow. Palacky, kiž zhubi w dr zemrětym lubeho podpjerarja. Cežko bu wšěm rowje přebywacym, zo dźělić wot poslednje morki měra nadobnosće a lubosće połneho přećel a kaž proni poslednjeho horceho dźaka padachu po sledne kwětki z rukow žarowacych na jeho kašć w serbskej zemi, kiž budź jemu pósłańčko k w domownej zemi. Spi w Božim měrje, drohe přećelo na šeho luda, tebi dźak přez row prajimy!

*

— **Smjertne njeshodo na dróży.** Sobotu wječor wokoło 9 hodźin sjej na Lubijskej dróży wožabowny auto a maše motorske kolo bo žo srajsyloj. Srażenje běše žylne, so je auto motorske kolo 10 metrow daloko sc wlekł. Wjednik motorskeho kola, skałaŕ Weiß z Ke weje Studnje, kiž běše po Wósporskej dróży pschijel we wulkim kole se žwojeho kola wjerchnu. Wón je cżežko srani, so na městnje morwy leżo wojta. Praj winy ma jo hišćze wujaknicż. — Pschi tutej srud składnoscji dyrbimy hišćze raz wschittich, kotřiž dróh a pucże wužiwaju, naležnje napominać: „Wobkedźbujcje

Swěrnaj susodaj

Powědančko ze serbskeho žiwjenja.

9] (Pokračowanje.)

Před žandarmom měješe wón pak tehdom žałostnu hrozu. Docyla płaceštaj pola njeho tehdom žandarm a wojak za mužow najwjetšeje ważnosće, kiž mataj móc, tak wulku, kaž kral sam ju wjetšu njezmeje.

Tola też tutón strach so miny; žandarm přińdże a wuwoprašowaše so jeho wo cylej wěcy, hdyž su třeleŕski próch dostali a hač njejsu brónje a třelby wonkach sobu měli. Jan powědaše wšo po wěrnosći. Žandarm jeho wobžarowaše, přeješe jemu dobre polěpšenje, poda jemu ruku a praješe jemu wutrobnje božemje!

Tak běše też tutón z wulkej bojosću a ze starchom wočakany wapyt nimo.

Jan so sam dźiwaše, kak je so před tutym „dušnym" mužom bojeć mohł.

Jako běše tak daloko, zo móžeše zaso derje widżeć, dźeše k Lipičee Janej, zo by jemu něšto nawdał, zo chce rad něšto pisać, zo by so jemu tak čas lěpje minył.

Tón jemu też nawda, zo by něšto napisał wo přisłowje: „Kajkiž dar, tajki dźak."

Jako běše tamny wotešoł, da so hnydom do dźěła a napisa sćěhowace:

„Wuprajenje: Kajkiž dar, tajki dźak! je přisłowo, kotrež runje kaž wjele druhich wjele nepłaći. Hdyž wobhladamy přisłowo: Jabłuko njepadnje daloko wot štoma, rěka, hdyž je na dźěći a starších naložimy: Kajcyž su starši, tajke maja dźěći. Kaž pak zhonjenje wuči, njeje to přeco wěrno; přetož syn sprawnych staršich móže nahórši wótkrasnik być a dźowka bjezbóžneju staršeju móže tola po Božich pućach khodźić. Štož horne přisłowo nastupa, móžemy drje prajić, zo je wěrne słowo, přetož přińdże-li dar z dobreje a sprawneje wutroby, namaka też dobre město a dźak je wutrobny a radosćiwy. Tola tuto słowo wabi nas też k prawej dźakownosći k našemu njebjeskemu Wótcej a to čim bóle, čim bóle wopomnimy, kelko darow nam dawa.

Při tym přińdże nam prašenje do myslow: Kak dawa Bóh Knjez? Hdyž na čas hladamy, dawa nam wón stajnje a přeco.

My smy žiwi. Wot koho mamy žiwjenje? Smy jo sebi sami dali? Nĕ, Boża wšehomóc nam žiwjenje, stałt, wodych a mocy da a stwori nas jako z mudrosću, rozumom, swobodnej wolu wuhotowane stwolubosć. W žanym wokomiknjenju njewotcehnje Bóh swoju smilnu ruku wot nas a stajnje so za nas stara a nam wšitko to poskićuje, štož k našemu zdźerżenju nuzne a trěbne je. Hačrunjeż so zda, zo je zyma wšitke rostliny zaničiła, wotući z jeho wodychom w naléću wšitko zaso. Hdyž su wo dnjo naše mocy wosłabnyle, pósćele wón nam w nocy krasnje wokřewjacy spar, a z nowym žiwjenjom a čerstwej mocu stanjemy na ranje zaso. Njeje to zaso nowy dar žiwjenja? Tak zežiwi a wodźi nas Bóh stajnje wot młodosće hač k pozdźišim, haj starym lětam. Přeco, njech je we kajkiżkuli času, dostawa wot Boha dary a dobroty w dospołnej měrje. Tola Bóh njedawa jenož tehdom, hdyž něšto wot njeho woprawdźe bjerjemy, ale też tehdom, hdyž nam něšto zapowědźi. Wón wozmje nam na přikład zamoženje a zeńske kubła, zo by we nas dřémace mocy wožiwił a je k połnej dźeławosći přinjesł; abo wón chce nam pokazać, zo so na zeńske kubła njemóžemy spušćeć, a zo dyrbimy so najprjedy wo duchowno starać a po jeho pućach khodźić.

Hdyž něšto widźimy, zo nas Bóh stajnje ze swojimi kubłami a darami žohnuje, dyrbimy so też jemu stajnje a přeco dźakować. Dyrbimy jeho dary stajnje a přeco jako dobroty spóznać a jemu při kóždej składnosći dźak woprować.

W druhim a třećim dźele pokaza Jan na podobne wašnje, zo Bóh rad a zo wón nic jenož ze słowami a z ertom, ale w skutku a woprawdźe swoje dary wudźěluje.

Wón přistaji, zo mamy so Bohu dźakować z prawej wěru, čistym a pobožnym žiwjenjom, ako křesćijanskim skutkom. Tute křesćijanske skutki dyrbja pak też so wopokazać na sobućłowjekach jako płody, woprawdźiteho dźaka k njebjeskemu Wótcej."

Jako běše Mukec Jan tutón wudźełk Lipičee Jana přečitał poča jemu to a tamne porokować a měnješe, zo je tu a tam něšto wuwostajił a na druhim městnje druheho dźěła něšto přistajił, štož by wuwostać mohło.

Tak wučeštaj hólcaj jedyn druheho a to njeje jim maj w pozdźišim žiwjenju bjez wužitka wostało.

Za pjeć njedźel dźěše Jan zaso, hačrunjeż trochu pisany, sobu do šule a přihotowa ze swojim zastupom druhim „wohnjowym kommissaram" wulke wjesel. Wopaleny „kubać" jeho z ruku witaše.

W zymje, při wulkim snězy skakaše Jan zaso napřemo sobu do najwjetšich wějeńcow, kiž we hlubokim puću mjez Lěskowom a Worješinom ležachu, a wobdźěli so na sněhowych bitwach, kiž Lěskowscy a Worješinscy hólcy mjez sobu wjedźechu.

Holcy stejachu zwjetša nazdala a přihladowachu. Tola so też sta, zo so hólcy druhdy na nje dachu a to najbóle tehdom, hdyż běchu domach něšto wo tutych bitwach powědałe.

To hólcy měć nochcychu a rěkachu holcam też „kleskawy".

(Pokračowanje sćěhuje.)

wobthadne prawidła! S tym schtita tóždy žebje žamejo a druhich!" Saidženy tydžeń je pokasał, so žo njedžiwajcy tydženja za wobthadne wocžehnjenje pischcjo hischcje prawidła pischestupuja spožela s pchitiomnosnje, swjetschka pak s lohkomyslnoscu. Polizajstim sastojnikam je so swowa porucžiło, kózde wobthadne pischestupjenje, tež žnadne, chkostacz.

Z **Radworja.** Sobotu započa so swjedženi wohnjowoje wobory (Verbandstag). Pri zwonkownych dróhach witachu wšech woborow z wokolnych wsow wulke česthe wrota. Pri farje zmahowaše serbska khorhoj, srjedz wsy pyša štyri khorhoje, serbska, sakska a dwe nemskej, Radworj. Kózda kheža je z khorhoju lusto ze serbskej, abo z pletwami a wencami pyšena. Sobotu wječor bě kommers, Hudźbna Jednota, DJK (serbske zwučowanske towarstwo) njelnichu program. Njedźelu rano trubichu hižo w 5 hodźinach k stawanju. Nješto do dwanaceich hašachu knjeske khlewy, kiž so „palachu". Nastajnosći pricahnychu wohajowe wobory z musiku do wsy. Po nyšporje wuhotowachu swjedženski čah, kiž bě khetro dołhi. Na koncu čahnychu Radworjscy pod wjednistwom knjeza Klingela. Wjesnj. Brankačk wšo wobory wjedźeše, kiž pri kónci swjedženskeho čaha z knjeżeho dwora čehnjeschu. Potom bě zajimawa hra na sportnišcu. — Ponanja so na wječor wšitcy hašerjo zhubichu. Wjesela reja pola Šubertec skónči wulki wohnjowoborniski zlet. Radworscenjo! hišce lepje a rjenšo budze na Domowinskim swjedženju 15. julija! Prihotujóe so na to, pyšce wašu wjes tak, kaž so jenož hodźi. Přetož cyły serbski lud přindže do **serbskeho** Radworja. Tuž wopokazajce, zo sce runje tak khmani a dobri nemscy stacenju kaž **Serbja.** Tajki wulki kulturny serbski swjedžeń w Radworju ženje wjacy njeviditče!

Z **Kamjeneje** p. Radworja. Wčerawšu njedźelu swjeceše tudomny bur knjez Jurij Mirčink ze swojej mandželskej sležborny kwas. Zańdženy pjatk lečinješe so jeju wérowanski dźeń runje 25. raz na korymž sebi jako mlodaj slubjenaj w Radworskej farskej cyrkwi rucy zawdaštaj do swjatcho mandželstwa. Knjez Mirčink bě tež dołholetny měšcanosta našeje gmejny, kiž nawjedowaše ju přeco ze wšej swéru přez čežke časy poslednich lét. Njech tež slěbornymaj mandželskimaj zbože kčeje do dalšeho přichoda.

S **Rodez.** Wojnarkemu mischtrej H. w nalchej wjsy žu psched nékotrymi dnjemi schrubnik z jeho dwora trabnyli. Hacž runje bě schrubnik na khetro cježki dubowy pjenk pschibity, žu jón z pjenkom nehdže 100 metrow z dwora wotnjesli. Dubowy pjenk žu posdźischo w pschérowje namakali. Namakana cjež, po korteiž žu paduschi schli, k Lukej pokajowasche. Schtóž znadž jich snaje, njech jich žandarmej wojjewi.

S **Lubija.** Snjeboženja z automobilemi žu na dnjowym rjedže. Na hatowym pschekhodźowanischcu automobil bildarskeho mischtra Grožera z Woleschnizy do radźineho djelacjerja jawadźi, hdyž tutón pschse dróhu dźeše. Snjeboženy bě na cježity automobil kedźbował, kotryž z nowcho torhoschcja jedźeschce a njebě žo tohodla wošobowcho automobila dohladał. Wón žo pschikromnemu kamjenjej wjerchnu. Jemu žo hlowa cježko srani a žo mohny stichańcchu. Tohodla dyrbjachu jeho do thorowanje dowjesc. — Druhe srajenje jeneho cježitcho automobila z Neugersdorfa a wošobowcho automobila z tschitimi jeschowkami wotbeža. Cježity wós, kiž blisko za automobilom jedźeschce, so pscheposdže dohlada, so tutón sasta a do njeho sawadźi. Lohku schkodu pocjerpi wjeli, mózelschtaj wobaj automobilaj dale jecz.

Z **Pančic.** Minjeny tydžeń pjatk naš wjesnjanosta knjez Kokla na dowolenku dźeše. Za jeho tukhwilcho zastupjerja je so wjesnjanosta k. Rudolf Kaiser pomjenował.

Z **Pančic.** Zańdženy pjatk běše do našeho wjesneho hosćenca zhromadźizna zwolana, na kotruž bě chu jenož zastupjerjo serbskich wsow, kiž do klóštrskeje skupiny słušeja, a předsydojo wojerskich towarstwow proseni. Na tutej rěčeše wokrjesny wjednik Zitzmann-Kamjenski k zmérowanju wo posledních podawkach.

Z **Wojerec.** Akcijowe towarstwo „Eintracht" je pola wyšnosće namjet podało, zo by na zakładze wódneho prawa ze 7. haprleje 1913, za bruniowu jamu we Werminghoffje w raňšim polu trajne prawo dostało, zo směło dešcowu a sněhowu wodu z přerowom nad zemju 50 metrow daloko pola Złyčin na do Maleje Šprewje wodźić. Štóž so přećiwo spožcanju tutoho prawa přećiwja, dyrbi to w běhu štyrjoch njedźel pola Wojerowskeho krajneho radźićela wozjewić.

S **Wojerej.** Kaj je žo hižo sdźelilo, je rěčnischcjo Cžerneho Halschtrowa wulkhło. S tym su nětkotre domy na stronje rěki njeschkitane. To pakostnizy wuwuživaju. Na nětkotrych městnach su schaty z dworow a plokańnjow kradnyli. W Mijerej želesnych klamach žu paducha pschestlapili, jemu pak je žo poradźiło, pisches rěčnischcjo cjehnjecz.

S **Mikorasa.** Ssobotu wjeczor žu w nalchej wjsy samrót štónza wošwjeczili. Wobnjowa wobora a turnaršle towarstwo se schulskej młodźinu pisłajo a spéwajo z wjesnjanischcju cjehnjesche. Tam tnjes M. porécza, na chu chaj po wjsy cjehnjesche.

S **Trjebina.** Schtwórtk dopoldnja wokoło 8 hodźin 20 Partło w Sslepom tak njebožownje padże, so bytnjesche žo po poruchnosći sawołaneho lekarja do Hródkowskeje khorownje dowjesc.

Čas so minje

Jenož hišce tři njedźele dźela nas wot wulkeho wšoserbskeho swjedženja našeho luda, wot wulkeho **zléta Domowiny w Radworju!** Hižo měsacy dołho so Domowina přihotuje, hižo tydženje dołho jězdźa motorske kola a serbski reklamowy auto po našim serbskim kraju! Wše mocy Domowiny so nanajsylniżo napinaju, kózdy je so dał do dźela. Pod krutym wjednistwom předsydy Domowiny, knjeza Nejda, so wšitcy prócuja wo dobre poradźenje wulkotneje manifestacije serbskeho luda. Zajimawe je žiwjenje za kulisami Radworskeho zléta. W kencliji Domowiny dže nuh a won, kaž w hobjeńcu. Krawcy a šwalče, hudźbnicy a molerjo, basnicy a nowinarjo, pisarjo a překupcy, wšo ma tu swoju centralu, kózdy tu přinjese předsydze swoje namjety, swoje přeća a prósty. A kózdy dostanje swoje pokiwy! Wosebje pilnje pak dźela wotdźelenje, kotremuž podsteji swjedženski čah. Po dźele tutych swérnych mózeš hižo wocakować, zo budże **swjedženski čah w Radworju nješto, štož dotal njewidźachmy a njeslyšachmy!** To dyrbi kóždy Serb widźeć! Kóždy Serb njech sebi zwěsći hižo do časa swoje swjedźeńske znamješko, předawanje je so hižo započało. 15. julija pak njech je naše hesło: **Kóždy Serb kózda Serbowka do Radworja!**

Nadběh 200 000 duranow

Raz je wulka suchota druhi raz su nažrane skopčki, kotrež cwilowanu Južnu Afriku wohrožuja. Nětko tež hišce durany (paviany) khudych farmarjow nadběhuja. Liču wodźiwjenych wopicow z 200 000 wobliča, tola praja, zo jich liča z kóždej hodźinu přibéra. Powšeš dosć wulke spodźiwanje zbudża. Dotal sebi mjenujcy myslachu, zo durany mjaso zacpiwaja a so z rostlinami spokojeja. Nětkole zwěsćichu, zo zwerjata nje jenož bananowe štomy wopytuja, ale tež stadła faramarjow nadpaduja a wosebje mlode wowcy roztorhaja. Wobora wohrožowanych hišće žaneho naspomnjenja hódneho wuspěcha njeměješe, hačrunjež tysacy nadběhowarjow spotřěchu. Jedyn farmar powě, zo jemu durany w běhu jeničkeje štwórć hodźiny dwě sće wowcow rubichu. Wobkedźbowachu, zo rubjeżniki swój popad do hór nošachu. Hajnicy mózachu zwěsćić, zo składownje zdźela we wysokosći dwě hač třitysac metrow leżachu. Nadběhi wopicow so cyle njewočakowanje stawachu. We swojim straše su Južnoafričenjo hady na pomoc zawołali. To su jenićke zwěrjata, před kotrymiž durany strach začuwaju. Ale tute jědowcy su njepřijomni zwjazkarjo. Hady do tamnych duchow słušeju, kotrež človjek čežko zaso wotbudże, hdyž je jónu zawoła.

Wusudźenja

§ Prjedawši zarjadnik pokładnje tworowje wotbywarnje Kurt Jurij Zschau w Kamjencu, kotrehož su dla překřiwjenja w zastojnstwje wotsadźili, so połnje swojeho přestupjenja wuzna. Z dołhej khorosću swojeje žony, z wumrěcom swojeju staršeju a druhimi njezbožownymi podawkami bě so do pjenjeżneho čésna zahnał. Z njeho jeho poščonka 400 hriwnow, kotruž dyrbješe měsačnje ze 100 hriwnami wotplaćić, njeje wuswobodźiła. Wérićelju su jeho přeščěhali a jemu z čazanjom hrozyli. W nuzy je so w auguse 1933 na pjenjezach zastojnskeje pokładnje přepřimał, so nadźijo, zo budże móc překřiwjenje pozdźišo wurunać, prjedy hač so wotkryje. Wono wšo hromadźe 1546 hriwnow wučinja. Prěnja wulka khlostaca komora jeho k jastwu na 6 měsacow zasudźi.

§ Jan Ota Vierrether w Sałomju bě so na skótneho lékarja dr. Klepša přisłodźał, zo so pokupić dawa a zo je we swojim zastojnstwje njesprawny. Vierrethera běchu tohodla k jastwu na 4 měsacy zasudźili. Jeho powołanje přećiwo tutomu wusudej so začisny.

§ Hamtski sud w Lubiju bě 30lětneho Pawoła Richarda Lehmanna w Kotecach wot wobskórźby wuwinował, zo je bjez prawa a bjez hońtwinskeje kharty zwěrinu honił. Statne rěčnistwo bě so přećiwo wusudej powołało. Jako swědkaj přećiwo Lehmannej běštaj rataj August Šołta z Kotec a žandarm ski hłowny strażmišter Hartwig skazanaj. Šołta pod přisahu wobswědči, zo je loni kóne decembra abo započatk léta 1934 widźał, zo je Lehmann z třelbu, pod njezlom skhowanej, do Kotečanskich keřkow šoł, hdyž je třelbu natykał. Někotre mjeńšiny pozdźišo je so w keřkach kaž z tešinga třěliło. Hnydom su bažanty wotlećałe a jedyn bažant je na zemju padnył. Hłowny strażmišter Hartwig praji, zo je powěsć wo tym dostawši Lehmanna w jeho wobydlenju wopytał. Wón je jemu po jeho žadanju tešing ze 4 patronami přepodał, prajicy, zo tešing jeho nanej słuša. Hartwigej je hnydom napadło, zo je so šrub, z kotrymž so třelbina rola topora dźerżeše, lohko z ruku wućahnyć a pod drastu skhować dawa. Njedźiwajcy toho Lehmann při tym wosta, zo w mjenowanym času njeje do keřkow šoł, zo třelba jeho nanej słuša a zo njeje z njej do zwěriny třělał. Powołańska komora měješe Lehmanna za dźiwjeho hońtwarjenja winowateho. Prjedawši wuwinowacy wusud powaliwši, Lehmanna k 30 hriwnam abo k jastwu na 6 dnjow zasudźichu. Tešing, kotryž bě wón na hońtwje wužił, zebrachu.

Swi. Janska kermuša w Marijnej Hwězdze

Wčera woswjećichmy na dostojne wašnje našu Jansku kermušu. Rano kročachu wjesnjanjo pobožneje mysle do domu Božeho. Před woltarjom bě so młodina zestupała. Po lewej stronje steješe holče towarstwo ze swojej khorhoju, po prawej pak 40 muži sylne towarstwo katolskich rjemjeslnikow. Hłowne kemše měješe najd. knjez probst Maček. Po njej zaspéwa so serbscy „Tebje my Boha khwalimy", štož so z cyleho erta spěwaše. Po požohnowanju stupi na kletku knjez pater Gerhard. Najprjedy přečita „Pastyrski list", kiž płaceše wosebje młodźinje a staršim „Dženša swjećimy dźeń katolskeje młodźiny", naspomni mjez druhim rěčnik. Z tuteje přičiny so też za nju hromadźi. Napominaše staršich a wuzběhny. zo woni su za swoje dźeći zamołwići. Prawo nad swojimi dźećimi so nikomu wjac njemože. Na to wuprosy Božu hnadu za našu młodźinu, zo by wutrajna wostała a přeco swéru k Bohu a wótčinje wobkhowała. Tomu přizamkny so swjatočny procesijón z relikwijemi swj. Jana po klóšterskim dworje, hdyž so wosebje tón króć wěriwi jara sylnje wobdźělichu.

Radio

Wutoru 26. junija zlyschimy.

Königswusterhausen. Nimo znateho wschědneho programma: 11.30 Herbert Ernst Groh spěwa. 12 pschipołdnischi konzert. 15.15 za macjerje. 17 sport za młodźinu. 18 za němšti młodolud. 19 politiski pschehlad nowin. 19.20 300 lět Oberammergawske passionste hry. 20.10 konzert.

Lipsk. Nimo znateho wschědneho programma: 5.55 za burow. 6.20 rauschi konzert. 9 za žony. 14.55 konzertna hodźina. 18.20 šabawny konzert.

Hischcje wažne z dnjoweho programma. Barlin: 18.50 polska hudźba. Königsberg: 19 traj pschi Memelu. Wrótkław: 20.10 awstriska burska hudźba. Köln: 20.15 wjecžorny konzert. Stuttgart: 21.10 komorna hudźba. Mnichow: 19 z operettow. 20.15 pišana hodźina. Wien: 20 konzert. Warschawa: 19.15 lohka hudźba. Praha: 15.15 wojerski konzert. Budapest: 18 zygańska hudźba.

Budyske stawniske powěsće

22. junija 1934.

Narodźenja: Konradej Bjedrichej Hänselej, pohonczej, dźdowczicžka. — Morizej Waltarjej Kunzy, šlabowemu dźesatnikej, dźowczicžka. — Wumrěłej: Wjazkław Mocek, kamjenjorešar, 56 lět. — Korla Wjazka, maser, 74 lět. — Pschipowědźenja: Korla Rudolf Günther, drjewowy dźełacjer, z Friedu Johannu Anderiej, fabrikiski dźełacjerčku, wobaj w Budyschinje. — Swjasanje mandželstwa: Max Jan Hesse, sarjadnistwowy praktikant, z Martu Johannu Nemuthej, domjazej pomocnizu, wobaj w Budyschinje.

Sport

Radwor DJK I. přećiwo Pöckowy DT I. 3 : 2.

Hdyž bě swjedeński čah skónčeny, poda so wjetša črjoda ludu na naše sportowniśco. Haj, čehodla! Wulke plakaty při cyrkwi a we swjedźeńskim čahu wabjachu wšěch na wulku kopańcu. Tu stupištej mjenujcy dwě muštwy, kiž měještej wuhlady, jene kaž druhe, zo dobudźetej. — Lědma pjeć hodźin wotbi, naši hosćo do bula zastorčichu. Z wulkej techniku čěrjachu doprědka, tola Radworska skitaca murja jim bul wotewza a zaso wróćo pósla. Tak lětaše bul bjez wuspěcha tam a sem. Tola próca našich hosći

Hospodarski rozhlad

Pónjelu 25. junija 1934.

Burša hódnotnych papjerow w Barlinje w junija a juliju tóždu žobotu wupadnje. — Tohorunja wjewotměwaju žo žobotu Barlinske žitne wulkowiki.

Drjezdźanjske štotne wiki.

Na štotnych wikach stejachu dźenja na pschedań: 822 howjadłow, mjes nimi 72 wołow, 334 bykow, 319 krowow, 70 jałowzow a 37 jałowcjatkow. Nimo toho 1202 cjelatow, 965 wowzow a 3298 šwinow. Na howjazych wikach běšche jara mało napraschowanja, wobkhod běšche jara pomały. Płacžijny z lohka popuschczowachu, wobeběše pola krowow. Tež pola cjelatow je měrny wobkhod. Wituje žo šwjetscha za płacžijny šaudźeneho schlwórka. Na wikach z wowzami je pomały wobkhad ša štare płacžijny. W nišschich družinach płacžijny hischcze něschto mało popuschczeja. Swinje maja tohorunja měrny wobkhod a pschedawaju žo za płacžijny šaudźeneho schlwórka

Zamołwity za spisaćelski wobsah: A. Dučman, za nawołźiki dr. J. Cyž, wobaj w Budyšinje. D. A. V. 1934: 2202.

tych Pócokowskich, bě so wupłaćiła, woni třěličha prěnje wrota. Či maju znajmjmjeńša techniku, z kotrejž k dobyću kroča! 1 : 0 za Pócokowy. Tak so Radwořčanam njelubi. Na nic tak wubjerne wašnje kaž jich přećiwnicy, přiňdźechu před Pócokowske wrota. Tam so wulka čišćeńca wuwi a připad da jenemu z Radwořskich přileżnosć, bul na jich klětku sadźić. Dokelž pak bě Pócokowski wrótnik wonka za bulon skakał, njebě wjacy we wrotach — a tak jeho jedyn druhi zastupi a wotrazy bul z ruku. To bě jednatka. Jedyn z Radwořskich ju krasnje po zemi nutř suny, zo njebě možno, jón dźeržeć. 1 : 1.

Zaso pobuchu Pócokowscy před našimi wrotami, tola zbožo jim njekiwaše, byrnjež krasniso hromadźe hrali. Radwořscy mějachu wjacy zboža, a třěličhu druhe wrota; zaso při přileżnosći čišćeńcy! 2 : 1 za Radwoŕ.

Krótko do połčasa třělichu Radwořscy hišće třeće wrota. Połčas 3 : 1 za Radwoŕ DJK I.

Bjez zmysła lětaše nětko bul tam a sem. Radwořscy njemóža hromadźe hrać, ale kombinaciju Pócokowskich tola zaso rozbichu. Jedyn Radwořčan bě při „Čerwjenym křižu" pobył, a nětko so zaso na zemju wali, — tola horcota hraća jeho bórzy zaso na nozy storhny, wón žanych bolosćow wjacy njećuješe. Byrnjež bychu so Radwořscy bóle prócowali — hišćiso stejachu před njepřećelskimi wrotami, ale horje třělić njezamóchu — ničo njedobuchu. Krótko před kóncom třělichu naši hosćo hišće jene krasne wrota. Tak so hra z 3 : 2 za Radwoŕ skónči.

*

Wuslědki wčerawšeho bulkopanja.

DT Pančicy II. — DJK Khrósćicy I 4 : 1.
DT Pančicy I. — Tv. Kamjenc I 2 : 9.

Přilopk

* **Policija njewinowateho pyta.** We Wusću w północnych Čechach so tele dny jedyn muž w jenej tanisiej korčmje z třomi lidorakami zezna, kotřiž z nim pijachu a potom wotunkaneho domoj přewodźachu. Ducy po puću jeho nadpadźechu a jemu pjenjezy a časnik rubichu. Mjez tym zo nadpadnjeny čěkaše, so pasmo do korčmy wróći a za woporowe njenjezy dale pijo, cheyše so do rubjeństwa dźělić. Při tym so do zwady dachu, kotraž so na policiji skónči. Tam so wopilcy ze swojimi rěčemi sami přeradźichu, zo jich hnydom wobkhowachu. Nětko policija za wurubjeny mpyta, zo by jemu jeho rubjeństwo wróćiła. Wón pak so taji, zo ludźo njebychu zhonili, z kajkimi slěpcami je so bratřikował a so jim wuklukać dał.

* **Nasylnosće amerikanskich lynchowarjow.** We měsće Kirbyvilli w Texasu běchu 30lětneho čornucha Griggsa z jenej běłej holcu hromadźe widźeli. We Ameriey maju pak běli ludźo wobkhad běleje žónskeje z čornuchom za hanibny a njećesny. Tohodla holcu a čornucha zajachu a do jastwa wotwjedźechu. Črjóda wjacy stow ludźi so bórzy před jastwom zběže a hrožeše, so do njeho dobyć. Policija so tohodla rozsudźi, čornucha z automobilom do susodneho města wotwjesć. Ludowa črjóda pak wóz zadźerža, jeho z rukow policistow wutorže a na bliži stom powěsny. Mjez tym zo čornuch na štomje wisaše, do njeho syčeunaće króć třělichu. Skónčnje čěło ze štoma wzachu, jo za automobil zwjazachu a dłoži čas po měsće wlečechu.

Najnowiše z cyłeho swěta

— W blidarni Bethelskeho wuhtawa pola Bielefelda sobotu dopołdnja woheń wudrei, jako běchu ludźo pschi rańschej nutrnoscji. Woheń šnicši wjele drjewa a še tež na maschinowniu wupschestrě. Khorownja Nazareth běsche w strasche. Sa hodźinu woheń shaschachu.

— Blisko Prahi njedźelu dopołdnja wošobowy cjah jnjeshoji, kotremuž třěchu pschešahe wotjěcź dali. 22 wozowow so lohko krani.

— W Assamskej provinzy w Indiskej je so 40 wjsow j powodźenjom potrjechiło. Wyschnjesće ju k wuthowanju wohnjerjam cjołmy wupohłake. Dołerj so hischcje deschcźuje, woda pschez hischcje pschiběra. Tež j Burmaskeje provinzy powě so wo cježkich powodźenjach.

Směški

Kašpor ma hižo wósom dźěći.
Ale je to wósom holcow.
A Kašpor by tak rady hólca měł.
Nětko so dźewjate dźěćo wočakuje.
Skónčnje je tak daloko.
Kašpor w předjstwje čaka.
Skónčnje lěkař zastupi.
„Přeju Wam wjele zboža, knjez Kašporje".
„Hólc?"
„Nč".
„Holćka?" Kašpor cyle zrudźeny zdychuje.
„Nč".
„Što pak potom?"
„Dwě holcy!"

Swóibne powěsće

Zwěrowanaj: Hans Hasse z Johannu rodź. Neuruthec w Budyšinje. — Zemrěli: Hermann Wurcha w Budyšinje, 61 lět; khowanje běše sobotu pop. w 3 hodź. na Tuchoŕskim pohrjebnišću. — Wjacsław Mocek, rězbař w Budyšinje, 56 lět; khowanje běše wčera njedźelu dop. ½12 hodź. na Mikławšku. — Augusta Mucyna rodź. Čornakec we Khróšćicach, 57 lět: khowanje běše wčera njedźelu pop. w 3 hodź. w Smječkecach.

Towařstwowski powěstnik.

Budyšin. Zjednoćenstwo evang. Serbow změje swoju přichodnu zhromadźiznu srjedu 4. julija (nic 27. junija) wječor we 8 hodź. w Serbskej kofejowni.
Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Pančicy. „Lipa Serbska" (žónske a mužske hłosy) ma 29. junija (na ss. Pětra a Pawoła) wječor we 8 hodź. pola Natušec w Kukowje jara ważnu spěwnu pruhu za katolski zjězd w klóštrje 8. julija. Naši swěrni so wšitcy wočakuja. — Za jězbu do Radworja (15. julija) je so awto skazał za tunju płaćiznu. Njech sej kóždy hač do spěwneje hodźiny rozmysli.
Předsyda.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Wegen Straßenbanarbeiten wird die Lessingstraße — zwischen Wall- und Taucherstraße —ab Dienstag, den 26. Juni 1934, auf die Dauer der Arbeiten für den Fahrverkehr gesperrt. Zuwiderhandlungen werden bestraft.
Bautzen, 25. Juni 1934.

Stadtrat, Polizeiamt.

Wegen Beschüttung der Komunikationswege werden vom 25. d. M. ab während der Dauer der Arbeiten gesperrt:

1. Radibor-Cöllin in den Fluren Radibor und Cöllin unter Verweisung des Verkehrs über Schwarzadler;
2. Großjauernitz-Niedergebelzig in Flur Gródk unter Verweisung des Verkehrs über Niedergebelzig.

Bautzen, den 23. Juni 1934.

Die Amtshauptmannschaft.

Das für Ernst Paul Wolf's Erben in Geißmannsdorf Nr. 42 am 15. Juni 1932 eröffnete Sicherungsverfahren wird hiermit **aufgehoben**, nachdem die Entschuldung restlos durchgeführt worden ist.

Dresden, am 11. Juni 1934.

Die Landstelle.

Wegen Beschüttung werden die Kommunikationswege Lömischau-Wartha und Guttau-Lömischau in Flur Wartha vom 25. d. M. ab während der Dauer der Arbeiten gesperrt. Der Fahrverkehr wird über Kleinjauernitz, bezw. Spreewiese gewiesen.

Bautzen, den 21. Juni 1934.

Die Amtshauptmannschaft.

Přesadźowanje leżownosćow.

Slědowace leżownosće maju so na Budyskim sudnistwje w zalu 141 na dyrbjenske wašnje na přesadźowanje předawać:

Pjatk 20. julija 1934 dop. w 10 hodź. khěžna leżownosć překupca Khrystofa Bjedricha **Steffena** w Budyšinje na Hornječerskej hasy 19. Summa wopalneho zawěsćenja 33 570 hriwnow wučinja.

Pjatk 10. augusta dopołdnja w 10 hodźinach leżownosć Khrystany Ernestiny **Königoweje** rodź. **Handrikee w Husecy** słušaca, na 4662 hriwnow taksěrowana. Summa wopalneho zawěsćenja 4750 hr. wučinja.

Pjatk 10. augusta 1934 dopołdnja w 10 hodźinach polo čo. 315 zahonskich knihow w **Jeńkecach**, pjekarskemu mišterju **Hermannej Emilej Liebigej** we Wurćach słušace a na 562 hriwnow taksěrowane.

Pjatk 10. augusta 1934 dopołdnja w 11 hodźinach leżownosć z płokarnju a plotowarnju w Budyšinje na Fabrikskej drózy čisło 10. Summa wopalneho zawěsćenja 6100 hriwnow.

Steuerkalender für den Monat Juli 1934.

Fällig am 5. 7. 34: Steuerabzug vom Arbeitslohn, Ehestandshilfe der Lohn- und Gehaltsempfänger (für die in der Zeit vom 16. bis Ende Juni 1934 gezahlten Gehälter und Löhne pp.).
Fällig am 10. 7. 34: Börsenumsatzsteuer.
Fällig am 10. 7. 34: Umsatzsteuer — Vorauszahlungen für den Monat Juni bezw. II. Kalendervierteljahr 1934 (Schonzeit bis 17. Juli 1934).
Fällig am 20. 7. 34: Steuerabzug vom Arbeitslohn, Ehestandshilfe der Lohn- und Gehaltsempfänger, Arbeitslosenhilfe (für die in der Zeit vom 1. bis 15. Juli 1934 gezahlten Gehälter und Löhne pp.).

K swjedźenjam
našich serbskich towařstwow
znamješka, khorhojčki, zastupne lisćiki programy, plakaty do pletwow a wěncow atd.
w Serbskej knihańi

Ke kwasam
Kwasne přednoški Wubjerna knižka, kotraž kóždy kwas porjeńši. 0.50 hriwnow.
Kwasne plakaty do wěncow.
Kwasne dary. Wše družiny knihow, serbske a němske spěwańske, biblije atd. dóstanjeće
w Serbskej knihańi

Čitajće
Serbske bajki a nałožki w Błótach
kotrež je zezběrał a wudał njedawno zemrěty wulki přećel našeho ludu
Wilibald v. Schulenburg
Kóždy, kiž chce něšto wo bohatym pokładze baikow a nałožkow našich Delnjoserbskich bratrow wjedźeć, dyrbi tutu knihu čitać.
Je njenje z pjerokrezbami wudebjena a płaći jenož 2,00 hr.
w Serbskej knihańi w Budyšinje

Wšě čišćeńske dźěła
tunjo a w dobrym wuwjedźenju
w čišćeńi Serbskich Nowin

Gardiny
krajnjeho dorja a płaćizny hodno pola
Kurta Erlera w Budyšinje na Žitn. wik. **28**

Pomhajće nam dobyć nowych čitarjow!

Mały nawěšk
w našich NOWINACH je tuni a so přecy wupłaći

Nětko 70 jutrow wulke
ratarstwo
ze žiwym a morwym inventarom je hnydom přepachtować. Dwórnišćo je 4 km zdalene.
Bliže zhonić w Jitku čo. 5

Najrjeńše dopomnjeće na firmowanje je
časnik
Tute dóstanjeće we wulkim wubjerku pola
časnik. **Theodora Natuša w Pančicach**
Też zhotowju slěborne šnurki za njewěsty a družki

Derjezdźerčane
motorske koło
200 ccm so hnydom kupić pyta. Zamołwjenja a płaćizna njech so poda pod čisłom 17 w Serbskich Nowinach.

Pytam hnydom 4—6 lět stareho spušćomneho
dźěławeho konja.
Poskićenja ze zdźělenjom płaćizny, barby a wulkosće na bura **Ernst Hennersdorfa we Wulkim Dažinje** (Groß-Dehsa) pola Lubija, telefon Lubij čo. 2754

Jězdne rjedy „Blitz"
lětne wudaće 1934
płaćizna 1.— hr.
hromadźe z wosebitym zeńšwkom za autobusy na předań
w Serbskej knihańi

K firmowanju:

Židźane jaki, ca. 80 cm 2.25, 3.75, 4.50
Židźane šórcuchi mustrowane 1.65, 2.25, 2.50
Schaaf

Hač do 25. kóždeho měsaca
móžeš sebi „Serbske Nowiny" pola listnošerja abo na kóždej pósće Němskeje skazać. Po 25. potom pósta 20 pjenježkow přiražka zběra. Tohodla skazaj sebi kóždy z časom „Serbske Nowiny", zo njeby wo připosłanju žanje přestawki nastało.

Nicho Was njepłaći
hdyž SERBSKE NOWINY swojim přećelam a znatym z doporučowacym słowom dale daće. Móžemy Was wo to prosyć?

SERBSKE NOWINY wukhadźeja wob tydźeń 6 razow a płaća na pósće 1.51 hr.

SERBSKE NOWINY móža so na wšěch póstkich hamtach a też pola našich dowěrnikow skazać.

Bestellschein
(Bitte ausschneiden und als Drucksache einsenden)
an Verlag **Serbske Nowiny, Bautzen**

Herr _____
Frau _____
in _____
Postanstalt _____
Wohnung _____

bestellt hiermit die „Serbske Nowiny" vom 1. Juni 1934 ab Preis 1.51 Rm.

Datum: _____ Unterschrift: _____

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wuwzwowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,60 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čěłneho znjezbożenja z 1000 hr. – hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbożenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsća.

Čisło (Nr.) 146 — Budyšin — Wutoru 26. junija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Zakładna rěč wjednikowcho naměstnika

Wčera wječor wjednikowy naměstnik, němski minister Rudolf Heß, z Kölna psches wjchitke němske radija rěčeše. Wón spominaše na cźežki henadźa Lawa, kiž wotješe za Němzowstwo wojowarjow. Minister dopominaše na postawy germanistich bohow a wosebje na pscheciwow ludźom, kotrjž rjeknu, so maju bo pódla tutich zyrknjow žiwjatnizy za Wotana twarić. Wón žałowaše, so nichtó njeńmě ludźi wot teho dźěła, schtož dże wótzam žiwjate. Rjekny, so nochcedźa temple twarić pscheziwo tschesćeńskim zyrkwjam a njeźadaju sa Walhall jako narunanje tschesćeńskich njebjes. Chcedźa pak, by so tuto tschesćeńske njebjo wupschestrěwako nad swobodnej němskej zemju. Minister rjekny, so nochcedźa, so němski lud we wěrywuznaćownaj dźeli, ale so so tschesći. Minister napomnjaše słónčnje, so dyrbjał tschi zyrkwi a kokały tschiž na tingowym městnje a spomnješe knjezej.

Wjednik wobhlada sebi dróhu do Alpow

Němski kanzler Adolf Hitler je žebi pónđelu w pschitomnosći generalneho inspektéra sa němske autowe dróhi Todta w Berchtesgadenskim kraju dźěła němskeje alpowje dróhi wobhladał. Wón wopyta dźěl tuteje dróhi na někotrych městnach Pschedalpow. Tuta dróha powjedźe z Lindawy do Berchtesgadena. Wjednik możeše so pschez Awstrowšku, so by wschitke twarske dźěła, kotrejž so tu wotpohlada, krajnych hór wukonjeja, z najwjetschej spěchnosću pschewjeduja, so budźe możno, najskerje hižo w julinju tuton rańschi dźěl dróhi dotwarić.

So by so tuta 9 metrow schěroka dróha psches krajinu dźiwjeje romantiki twarica, so wulke pschewožowanja pjerschcze a rostrělenje skałow trěbne. Wjednik so pschi swojim wobhladowanju składnosći poskići, někotrym wosebje wobzjewjenym tśělenjam skały pschihładowaći. Wón kupraji tamnischim dźěłaćerjam swoje pschipósnaće.

Čežki politiski njeskutk w Pomorskej

Pschi zwjedźenju zawróta klonza 23. junija w Quetzinje pola Henkenhagena w Kolbergskim wokrjesu pschihłuschnik nazionalsozialistiskeho swjazka frontskich wojowarjow (Stahlhelma) Erich Kummerow na SA wjednika krowawy njeskutk sćinił. Kummerow wudrymeny wjednik Moltzahna pschi jeho wohnjowej rěči mjenjesche a witaźaze słowa pscheciwo SA rěčeješe. Jako wudrymny wjednik Moltzahn po zwjatowźnosći wot njeho samolwjenje žadasche, Kummerow SA znowa hanjesche a so z bubowym kijom do Moltzahna da. Wudrymny wjednik swój kalacź njerwuzłohny, ale jenoż spyta Kummerowej rći wuhrabnyć. Pschi tym Kummerowy SA-kalacź wudrymeho wjednika Moltzahana z nóžnjewy wuczahny a tkł z nim Moltzahna do delnjeho zjwota. Moltzahn leži cźežko franjeny w Kolbergskej khorowni.

Kummerowa sajachu a w tutym swjatku też wuczerja Kögelina. — Wudrymy wjednik Moltzahn je jedyn z najstarschich SA wjednikow Pommorskeje a 10 lět nazionalsozialist. Dla rosherjenja we wobhladerstwje je so tamnischa wotnožka nazionalsozialistiskeho swjazka frontskich wojowarjow rospuschćiła a so tóžda politiska dźěławosć sakała'a. Druhe naprawny so wocźakuja.

Statna policija w Köślinje wojewja, so je so w poslednim czasu zwěsćiło, so žu so mjes nazionalsozialistiskim swjazkom frontskich wojowarjow a SA wótre napschećiwnosće wumworile. Pschicinjny maju so pytać w słowiznym sadźerjenju zobustawow nazionalsozialistiskeho swjazka frontskich wojowarjow napschećo SA. Dokelž žu wjednizy swjazka frontskich wojowarjow so pschemalo wo dźisiplinu starali, je ke khutnym fraženjam dóschło. So by so dalschemu fakrocźenju pschećiwo swjazkej frontskich wojowarjow sadźekało, je statna policija w Köślinje a Schcźecźinje kóžda we swojim wokrjesu 25. junija nazionalsozialistiski swjazk frontskich wojowarjow sakasała. Pod sakas padnje kóžda politiska dźěławosć, wustupowanje w khramadźišnach a na dróhach, kaž też noschenje uniformy a znamješchkow.

Němska delegacija do Londona wotjěła

Němske knjezerstwo nětko na nowu jendźelskeho knjezerstwa wo transferowym praschenju wotmolwi. Tuta wotmolwa němskeho knjezerstwa je wosjewi, hdyž jendźelskemu knjezerstwu dóńdże.

W němskej wotmolwje pschijima so namjet jendźelskeho knjezerstwa, so bychu so němšzy sastupjerjo k rosprawam wo transferowym praschenju do Londona pósłali. Němska delegacija je pónđelu wječor z Berlina wotjela a wobsteji z ministerialneho dirigenta němskeho finanzneho ministerstwa dr. Bergera, pschednoschowazeho legacjoweho rady dr. Ulricha je swonkownehu hanza a direktora pola němskošatneje banki Blessinga.

Nowe nadpady w Awstriskej

W Kapfenbergu a Boitsbergu w Styrskej, znatymaj kommunistiskimaj hnězdomaj, su so po hamtiskim wosjewjenju nowe nadpady stale. W Kapfenbergu psched wratami farskeho dwora bomba rosbuchny. S bombowej sćěłku so kaplan Eibel tak cźežko krani, so na to njedźelu w khorowni wumrě, druhej wobzoje so lohko kranischtej. We Boitsbergu namakachu rosbuchadło, tónz rełki wedowoda, kiž běsche z amenitom natykany. Maju za to, so dyrbješe so tuto rosbuchadło cźišnyć do wohnja k zawrětej złónja, kiž běsche žebi wótcźinsta fronta wotmyhtiła. We Winje rosbuchny w bydlenju wětšeho Rudolfa Anderle bomba, kiž běsche so z wotewrjenym wokном do bydlenja cźišnyła. S rosbuchnjenjem so Anderlowa mandźelska a dźěćki lohko kranichu a thěrwo wulka skoda so nacźini.

Nahły žud w Hradzu je pschecźiwo kommunistowaj Wrecźkej a Payerlej wuńsud wojsewik. Wrecźka dosta 15 lět, Payerle 18 lět cźežeje khłostańnje po § 6. zakonja wo rosbuchadłach.

Mała ententa přećiwo reviziji měrowych zrěčenjow

Juhosłowjanski ministerski preźident Usunowicź je we wulkej politiskej rěcźi w Beogradze też wo swonkownopolitiskim położenju rěcźał. Wosebje je na zwěru pokasał, z kotrejž so Juhosłowjanska zwjesch zwjazkow a srěcźenjow dźerži, na zwěru, kotrejž so njemóže z ničim sakhakłacź. Usunowicź měni, so njeje žaneje pschicźiny, so do njeměra dacź, byrnjež z Budapešta a Oedenburga powěsće pschischće, po kotrejž **srjadowanje hojsodarskeho położenja w Podunajskej wot revizije mjesow motiwuje.** We Wuheršku dyrbjeli dopóinacź, so hižo **złowo revizija płodne dźěło** k połepschenju hospodarskeho położenja w Podunajskej njemóžni. Jeli so žo potajtim hospodarske położenje w podunajskich krajach njeby połepschiło, bychu so to jenoż žadarjo revizije samolwicźi byli. Hdyž staj Benesch a Titulescu prajiłoj, so revizija wójnu wojnamjenja, nochże to rjez, so žebi Benesch a Titulescu wójnu pschejcźaj, ale so je tole pschipowědźenje nusne było, so by žebi to zwěst na wědomje wzał a so tak wójny zminył. „Žaneho Rumuna, žaneho Juhosłowjana a žaneho Cźechosłowaka njeje, kotrejž by do **revizije mjesow swolił.** Prjedy hač so njeby **morje krewje** pschelało, so tele mjesy njepschemjenja, kiž žu so na kosćach naschich wojakow poskitjile", Usunowicź praji. „Na złoże pak k tomu njedóńdże; pschetoż swonk. minister Barthou je so jasnje za to wuprajił, so bychu so mjesy zakhowale, kotrejž žu so je srěcźenjemi poskitjile, a z tym žu so wuhlady na měr wobtwjerdźile."

Budapestcy studentojo přećiwo Barthouei

Wuheršky nazionalistiski studentojo wotnuchu pónđelu wječor w Budapešu demonstrazije pschecźiwo franzowskemu swonkownemu ministrej. Někotre sta studentow seńdźechu so na Calwinowym namješcze a cźichchu wot tam pscheđ italske a potom pscheđ franzowske połstanstwo cźahnyć, so bychu za Italskim a pschecźiwo Franzowskej wustupowali. Policija pak dróhi k połstanstwam wobsadźi, so studentojo žiwoj samyhł pschecźiwejej njemóžachu. Na to na Calwinowym namješcze złomjanu klanku sjawnje spalichu; tuta klanka mějesche napisnu „Barthou".

Italski diplomat smjertnje zranjeny zwezbożił

Njedźelu wječor wikowarski ataschej italskeho połstanstwa w Prahi dr. Antonio Menotti Corci na dróhi z Bezpschowa do Prahi se swojim automobilom swjesboži. Pschi spěchnej jěźbje słubi diplomat móz nad swojim wosom, kiž do dróhowego kamjenja sajeđe a so do pschekrowa wali. Lěkar, kotrehoj zawołachu, możeše jenoż hischcze swěsćiz, so běsche Corvy hižom wumrěł. Dr. Corvi běsche wot léta 1932 jako wikowarski ataschej italskeho połstanstwa w Prahy.

Barthoua w Beogradze witaju

Kaž je so hižo wčera zdźělilo, je franzowski swonkowny minister Barthou njedźelu popołdnju w 5 hodź. do Beograda i luxusowym parnikom „Alexandrom"

pschijěł. Pschi pschistawnischku jeho juhosłowjanski kwonk. minister Jewticź powita a jemu potom ministerskeho presidenta Usunowicza pschedstajeli. W hotelu thwilu pschebywawschi, so Barthou do kralowskeho hroda poda, hdyž so do wopytańskeje ličźiny sapiła. Posłužischo Barthou pschi rowje padnjenych franzowskich wojakow a pschi rowje sakitarjow Beograda sa cźaš wójny wěnuje połoži.

Měschćanoscta jeneho serbskeho města je Barthouej jako cźestny dar serbsku muzyku narodnu drasu a por opankow (cźrijow) pschepodaca dał.

Španiscy marxistojo nadpadnychu fašistow

W Madridze marxistojo ſ automobila do faschistow stśelachu, kotryž psched žiwoźim skhadźowanišim domom stejachu. Marxistojo diweju faschistow cźeško franichu. Nadpadnizy ſu na to cźekynuli.

W Barcelonje syndikalistojo ſ autoweje dróži blesche do wosa drohowoje żeleźnizy mjetachu. W bleschach běsche mokschina, kotraž so lohko sapali. Wós dróhowoje żeleźnizy so sapali a so dźeźišta spali.

Krótke politiske powěsće

— Sowjetiske knjeźerstwo chze ruskej młodźinje, 12 hacź 14 lět starej, sportiske znamjeschka wudźěleć. Tute znamjeschka dyrbja być ſ bopokajom, so je młodźina do wobory thmana. So dy so tuta thmanosej swěcźiła, so ſa militarisowanu młodźinu hrjeźej augusta wusnupy wojerskeho sporta blišo Moskwy wuhotuja.

— Franzowski general Weygand je so ſe swojeho Londonskeho wopyta sașo do Parisa wrócźił.

— Franzowscy kommunistojo w posledních dnjach ſ nowymi njemérami wobydleršwo traschachu. W Lillu wotmě so njedźelu woprowodźita hońtwa na nazionalsozialistiſkich studentow. W jenej wśy pola Pontoise spytachu kommunistojo naměstny konzert katolskeje młodźiny pschekhować.

— Dźěłacźerske swjazki w Sjednoczenych statach Północneje Ameriki su so ſ 90 proz. pschecźiwo strajkej worsłowej industrije wuprajiłe.

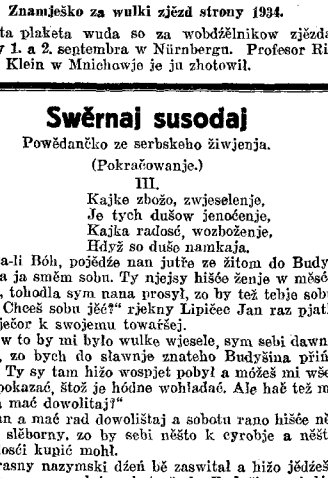

Znamješko za wulki zjězd strony 1934.

Tuta plaketa wuda so za wobdźělnikow zjězda strony 1. a 2. septembra w Nürnbergu. Profesor Richard Klein w Mnichowje je ju zhotowił.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 26. junija 1934.

— Wo wjedrje. Wčera wječor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer +8, thermometer wo dnjo +32. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer +6, thermometer w nozy +16. — Pod wlikowm nižiny, kotraž ſo pisches žrjedźinu Europu k ranju hiba, **wutworichu** ſo wčera też w naschej **krajinje njewjedra** a pschinjeseńu rjany dešcź. Sa tutej, hižo nałpomnjenej nižinu cźehnje hischcze druha nižina. Najkerje pak je swojim jadrom dale k połnozy pocźehnje. Jeje kromy a wubźěrki pak nam wésće hischcze wjazy deschcźa pschinjeseju. Sa nižinomaj bliži ſo pola Schpaništeje nowa wyschina, so mamy sașo rjane wjedro wocźakacź. — Jutśe žrjedu stónczko 3.47 hodźin skhadźa a ſo 8.18 hodźin khowa. Měsacźk skhadźa jutśe wječor 9.04 hodźin a khowa ſo rano 3.22 hodźin. Jutśe, na dnju Sedmich spanzow, mamy połny měsacźk. Po protyzy mamy wětry a deschcź wocźakacź.

— Wuhlady na wjedro sa jutśischu žrjedu: Po njewjedrje ſo sașo wucźehnje.

*

— Rjany deschcź po dołhej suchocźe ſo póndźelu wječor w Budyschinje a znjel bliščeje a dalšcheje wokolinje sendźe. Runjeż njewjedra tu w Budyschinje hischcze pschewjedre deschcźa njepschinjesche, je pak Boži deschcźik lacźnu jemju rjenje wotschewił. Ratař je hižo sa tutu **dobrotu** dźakowny. S měninami je ſo wječera wječor žylnje deschcźowało, tak wokoło Cjornoboha a drje też na pěstojte holanske pola. Nětko móža ſo rośliny na polach a w sahrodkach sașo žhrabacź. Wjedrawuſtojni wocźakuja snajmjeńscha ja dźeńniſchći dźeń hischcze wjazy deschcźa. Skónczńje pschińdźe tola hischcze w prawym cźaju.

— Matorentnarjam wuplacźuje ſo podpjera na měsaz julij 1934 póndźelu 2. julija popołdnju wot 3 do ½5 hodźin w Ssejmowni na Hrodowskej haży 10 bezłekach we wuplacźerni.

— Wuplacźenje rentow. S pósty ſo nam pische: Wojeriske renty wuplacźuja ſo też pschi wotnoſkach, pósłtich **agenturach** a pólitich měſtnoſcach schtwórtk 28. junija. W Budyschinje wuplacźuje ſo na pósće cźišło 3 (Psched schulerskimi wrotami). — Sobotu 30. junija **wuplacźuja** ſo podpjery ſe ſnjeſbożeńskeho a invalidneho sawěscźenja, a to w Budyschinje invalidne renty w Evangelskej towarschowni na Hornjerčerskej haży cźo. 23, wschitke druhe renty na pósće cźo. 3 (Psched schulerskimi wrotami). Wschitke rentiske kwitowanki dyrbja wobkrucźene być.

— Kwitowanki invalidowych, wudowinskich, syrotowych a ſnjeſbożeńskich rentow wobkrucźeja ſo ſa mjena ſ prěnim pišmikom A—L pjatk 29. junija, ſa mjena ſ prěnim pišmikom M—Ž sobotu 30. junija we Ssejmowni na Hrodowskej haży 10 w 1. poschodže wó jstwje cźo. 22 dopołdnja wot 7 do 12 hodźin.

— Woheń wó jstwje naſta wcźera pschipołdnju 3/4 1 hodźin tu na Wyšokej haży w 1. poschodže sadnjeho twarjenja. Pola plunowego schlawcha běsche ſo muſ pschepalił. Schlawch padże tohodła sa kuchinſki thamor na schpundowanje, thamor a schpundowanje ſo sapaliſchtej. Wobydlerjam domu ſo poradźi, woheń ſamym sałecź. Wohnjowa wobora, kotraž pschikhwata, njetrjebaſche hatle **kreſchimnyc**.

— W pjanoſcźi dźenja w nozy wokoło ½1 hodźin tudomny wobydlěr na Mołtkowej dróży khěžro měr tažeſche. Wón ſo do polizajskeho ſkhowa wſa a do měschćanſkeje arrejtowneje wotwjedże.

Hłowna zhromadźizna Serbskeje ludoweje banki w Budyšinje

Wčera wotmě so hłowna zhromadźizna w likwidaciji stejaceje Serbskeje ludoweje banki. Zastupjenych běše 169 820 hr. akcijow z 8491 hłosami. Předpołožena bilanca so skhwali a likwidatoram a dohladowarskej radźe so absolutorium wupraji. Z wobkhodneje rozprawy chcemy sćěhowace wozjewić: Hospodarske wuwiće nejběšče za likwidaciju přejara přihódne. Hdyž tež so hospodarske połoženje połěpšuje, tak tola je wšón kapital za nowe dźěła trěbny a k wróćoplaćenju dołha wjele njezbywa. Też połoženje tatarstwa, kotreż dźensa je nimo toho skitane před krótkym zapřimnjerjom, njespěchowaše naše dźěło. W Khośebuzu a we Wojerecach stej so filiałej zamknyłej a zastojnicy su so hač na někotrych w centrali paſćiłe. Dokhodow je w zašłym lěće było 51 999.— hr., wudawkow 37 246.— hriwnow. Přebytk we wysokości 14 752 hr. budźe k lěpšemu wěrićelow służić. Přez powšitkowne hospodarske wuwiće je banka hišće dalšich 101 483 hr. wotpisać dyrbjała, dokelž su so wěstśe dale znjehódnośćile. W cyłku hišće steji 667 000 hriwnow k rozdźělenju na lutowarjow, to by było wokoło 30 procentow. Dotal je so wšo hromadźe 15 proc. wuplaćiło. Banka so nadźija, zo hišće lětsa jej budźe móžno, dalšich 5 proc. wuplaćić.

*

Druzy wo nas

W zašłych dnjach su w Němskej wukhadźace pólske nowiny, wosebje „Dzenik Berliński“, „Gazeta Olsztyńska“ a „Mazur“ sympatiske nastawki wo J. Arnoštu Smolerju a też wo nas Serbach powšitkownje přinjesłe. Smy za tute nastawki, kotreż pomhaja znajomnosć wo našim ludźe w swěće rozšerjeć, nješkim nowinam jara dźakowny.

*

Se **Ssijiez.** Wobjarujomne njeſbožo sta ſo dźenja rano krótko po 6 hodźinach w jenej Ssijiezjańskej stale, **pschi kotrymž** hewi 29 lět **stary** ſwobodny Marzin Domišta ſ Kumwalda tuku pschi lěwej nohi slama. Na ſbożowny pschipad běchu sćěhowcy ſnjeſbożenja, kotrejž běšche ſo ſ rostorhnjenjom sběhadłowego rjeczaſa stałe, ſmadne. Sranjeneho wobstara najprjedy k. dr. Kertl a bu potom do thorownje pschewjesjenu, so by ſo tam röntgował. Na to jeho domoj k dalšchemu wobstarnju dowjesechu.

Z Klukša. W našich stronach su sobotu počeli rožku žnjeć. Wona budźe mało dawać, dokelž je we suchoće přezahe zrawiła. Z městnami běrnace zelo počina hinyć, kotreż pak zwjetša hišće rjane steji. Boja so, zo lětsa běrny suchoty dla maly wunoſk přinjesu.

S **Barta.** Kotśiž ſo pola Suborničanſkeje wotnoſki MS-ſastaranja wójniſkich woporow ſa sașbydlenje sajimaja, sendźechu ſo njedźelu w „Górſkej pinzy“ w Suborničźy. Nawjednik towaršch Nowak ſe Suborničźi rozprawješe, kak je sașbydlenjom steji. Po rozprawje budźe ſo hižo w blišchich tydźenjach hodźicź twaricź započeć. Towaršch Nowak hischcze nadrobniſcho wo zgtym sașbydlowanju rěcźeſche. Mjes wulkej žyłu pschitomnych běchu mnoſy, kotśiž k sașbydlenju pschińdźechu. S tym ſo też połnozny dźeł naſcheho wotrjeſa sașo ſ bźkom wojdźi.

S **Worzyna.** Też w naschej wśy ſeńdźe ſo Hitlerjeta młodźina a ſwjaſk němſkich holanow ſobotu wječor k wohnjowemu ſwjećenju ſawrótka ſłónza. Jako płomje k njebju ſpaſche, wobe **organizatśi** ſhromadnje spěwy spěwachu. Wjednik wotnoſki Hitlerjeſeje młodźiny mějeſche krótku

narěcz. Na to zahrachu žo špewne hry a zarejwachu žo ceje mkodžiny. Towaršej Hitlerskeje mkodžiny pschedsjeschtej pěkni. Knjeżna Rosjatez jako wjednica swjata němskich holzow pokasa na Hitlersku mkodžinu a wjask němskich holzow jako na wojowarsow a pschihodne generazije a stonczi žwjedżeń mkodžiny s posbuzajemi žlowami.

S **Wosporka.** Swój žlěborny kwaš žwjeczeschtaj žridju tnjes friserski mišchtr Wilhelm Richter a jeho mandželska Johanna rodź. Nowačej.

S **Wojerez.** Na žobotnische wiki bě žo 305 prožatow pschiwjesto. 4—6 wjedželske prožata plačzachu 4—6 hr., 6—8 njedželske 6—8 hr., 8—10 wjedželske 8—10 hriwnow. 3 běhaki, 3—5 měsazne, žo njepschedachu. Wobthod bě žlaby, wjele skočzatow žo njeje pschedachu.

S **Wojerez.** Krajny radźicjel je wosjewik, so žo na žeńnych puczak hacź do 31. oktobra njeżmědża niż jenoż zigary a zigarety kupicź, ale so žo też se šaczinjenych trubkow njeżmě kupicź. Sakasane je też, wobeń k warjenju zadźěwacź.

S **Nychwalba.** Někotre žylne deschczicki su najchim polam trěbnu wlohu pschinjeżele. Běrny, kotrychž selo je wospjet smjersto, s deschczom nowu móz dostanu a też wuženalene kuki žo sažo saselenja.

Se **Solepcho.** Sawdźenu njedźelu měsjeche knjes šaršt Rožleź s Minakala prědowanje a spowědź w naschim Božim domje. Jeho tekst skožowasche žo na 2. knihi Mošsažowe 34. staw wot 4. hacź do 10. schtuczki, hdyž rjekł: Mošaž wuruda kamjenitnej tafli, kajkeż prěnjej běschtej. Stany najsajtra jara zahe a dźesche na horu Sinai, kaž běsche tón Knjes jemu pschikasał. Tak też dyrbimy my wuricź na horu Sinai. Tuta hora je nascha žwjata njedźela. Tu žwjeczimy, hdyž žwoju žyrtej pocjeschimy s Božimi službami. A woprawdże tak žwjeczimy žwjatu njedźelu. Cžasny žu nětkole sče ja nasch, Boże deschczki pobrachuja, žitnischcza poczinaju žněbele bycź, tak so nusne dobrawnenje žo wočzakuje. A też kěnischcza žu pjaty krócź smjerste, też dźeczel na kukach. Bóh luby Knjes chcyl naschu próstwu wuslyschecź a žo nad nami žmilicź. Też chcyl Bóh luby Knjes tara dostojneho a žlawneho farara Rožlerja a jeho mandželsku žohnowacź a jimaj žwomožny bycź Bohu k cžesći a nam Sserbam k wužitku!

Z wulkeho Budyskeho měšćanskeho třělenja

Kaž hižo wczera pižachmy, posticza žo na létuschim wulkim měšćanskim třělenju mnoho rjaneho. Wusběhnjeny dźenża jenož rjany pschebytk pschi schkleniczy piwa, abo wina, abo khoseja w Stzeckeej stanje. Pschi dobrej hudźbje możesch žo wokschewicz a žy-li młody, też rejzu sataknycź. Krašne wobšmyčenje stana žo cži wšeje salubi. Hraje tam wuběrna kapała Budyskeje standarty. —Dalsche rjane hodźinki możesch nawódźicz w stanje „Tželzow". Tam masch dobre piwo, wino a schto wscho druhe, też rjanu hudźbu a k tomu hischcze wjeżele duschki cże k wjeselu nawabja. Sabawna Stöhrej kapała poda dobru hudźbu. Postkicnja knjesa Engelsa a kn. Muschi Brechtelez žu stowneho jadra a žwjeselja kóždeho. Jene wjeżele cžitało žo wotmenja z druhim a tak sabawżesch na wschédne staroše dobru khwilu a to jee druhdy też nusne.

Wusudźenja

§ Co by žwojej žamžnej žonje šeschkodźił, bě hižo khłostany Emil Oswin Leuner z Reinhardtsdorfa pola Pirny cžežke falschowanje lischiny stucził. Leunera běchu japalenja dla sašudźili. 27. novembra běsche bróžeł žwojeho dwora žam sapalił. W prozeżu dla dźeżenja mandželstwa, mjes nim a jeho žonu hwarzym, bě wón poddźicho, so by se žwojeje strony pschicžinu dźeżenja studał, budej jedlu jako dopakas wo tym pschepodał, so je jeho žona wo jeho sapalenju wědźała. Tuta jedlu, kotrejež wopschijecże wušnacże winy jeho žony pschedtajesche, bě jeho žona pjeża žama napisała a podpischała. Sud pak k pschežwdźeženju dóndże, so bě Leuner wopschijecże zedle bjes wědomoscże žwojeje žony žam napisał. Leunera I pschizpiczom wołóżanych wobšedjezoczow k létu šastwa sašudźichu.

§ Njekedźiwa jěsba automobiloweho wjednika Richarda Lehmanna z Bjedruska je w nozy 11. meje 1934 na statnej dróży mjes Wurbišom a Wbohowom šmjerzej dejerja Alfreda Jakubascha šawinowaka. 26ličneho Lehmanna wulka khłostaza komora krajneho žuda tohodla žudźesche. Jeho winowachu, so je, hacź runje je pjany był, automobil wjedł a s tym žo njeledźoliwoscże wostajił, kotrež žo w jeho pschemnyżle šakošiny žada. Lehmann bě 10. meje hromadże s Kurtom Ritterom z Šumwalda z automobilom do „towaršhownje" pschi mjesy pola Wopakeje jěł. Wběchaj žo wjele alkohola napilaj. W nozy běschtaj pisches Wurbis do Wbohowa wotjeżoj. Kaj Ritter žam praji, je tak pjany był, so je so we Wopakej hižo prjedy do wosa žydnył a wušnył a so wo podźischim njeschožu njeje niczo pytnył. Po połnozy wokoło 3/4 hodźiny běchu z Wurbiškeho hoscženza někotre mkode holzy z pachołami do Wbohowa wotešche. Dejeż Jakubasch, wšěy Gruhl a Kócžka na prawym bolu pornjo žebi dźěchu, tola niż zyle žriedź dróhi. Lehmann bě wot Wurbiša jědżo, wot sady do Jakubascha šawadźił. Tutón bě z hlowu do wětrowcho schikaka šlesał a žo potom na dróhu wjerchnył. Pschi tym žebi hlowu, tył a šnutska cžeło šranił. Hdyż běchu jeho do khorownje dowjeśli, wón hórsy wumrě. Lehmann, kotrejž bě žo lohornja šranił, bě dale jěł, tola kokoješny žo za nim puschcji a jeho sadżerża. Hdyż žandarmstli kommišar Schmark Lehmanna pschešłyschca, tutón šaczischcej žylnje pjaneho cžinjesche a sa altoholom wonjesche. Kumwaldźi lékaŕ dr. Müller bě Lehmannej krejnu pruhu wotešwjat, kotraż pschi pschepytanju 1,8 proz. alkohola wopschijesche. S tym bě dopakasane, so bě Lehmann wjele alkohola wužił. Sud mějesche za dopakasane, so je Lehmann w pjanoczi automobil wjedł a lokomyślnje cžłowjeka morił. Lehmanna k 8 měsazam jastwa a k 5 plačzenju khostow sašudźichu.

§ Na dróży mjes Schmiedefeldom a Wulkej Hartahuw bě w nozy k 5. měrzej 1934 jedyn njesnaty 22lětny pincžnizu Grubertez nadpadnył. Jako winik mějesche žo psched 1. wulkej khłostajej komoru hižo khłostany w Porchowje narodźeny a nětkole w Budyschinje bydlazy Max Willy Wustmann dla sypthaneho wumodowanja a paduschtwa samolwicź. Po napišanju dopoka sow bě žo Wustmann njenadźiwaz na holzu walił a žo njehornje na njej pschepschimał. S holzynym rasnym wobaranjom bě žo jeho tłostnistkemu wotpohładej sadżerwało. Wustmann bě potom ruczniu toschu, kotrejž bě holza padnyczj daka, shrabnywschi cžeknył a bě s koschi njedaloko městna nadpada malu summu pjenjes, žlěborny cžasnik a druhe wězy rubił a ju potom precź cžitał nył. W tej zamej nozy bě na dwórnischcżu we Wulkej Harthawje nadpadnjena pincžniza jeho wohladaka a bě jeho s wojakom, kotryż bě jeho na pridy spomnjenej dróży na jednym kole pschesczěhnył, s wěstocżu sašo spuinaka. Psched žudom Wustmann prějesche, so je holzu nadpadnył a wudawache, so po puczu s hosczenza „lischti" a Wulkoharthawskim dwórnischczom njeje nikoho setkał a so njeje nadpad na holzu stucził. Na podłožku wěsteho wuprajenja nadpadnjeneje a wojaka Gittera mějachu pak jeho sa dowjedżeneho a jeho k jastwu na 10 měsazow a k šhubjenju cžesnych prawow na tśi léta sašudźichu.

Z Łužicy

S **Kinsbórka.** Njedźelu dopoldnja we Lužniczanskej holi woheń wudyri, kotryż žo na něhdże dźewjerej hektarow hole wupschestrě. K hašenju žu pódla Kinsborskeje wohnjowoje wobory a woborow šusodnych wjow wojazy z Kinbórskeho swuczowanischcża a muzstwa SA-wjednistkeje schule pótłachu. Pschicžina wohnja njeje hischcże njesawadnje swěczena, tola ma žo wona po šdaczu njewobhladniwoczi jenehž pschethodżowarja pschipisacz. Nastala schkoda žo na 5000 hriwnow wobliczu. Lužniczanska hola je žo sa połdenje tśi njedźele hižo trójay s lešnym wohnjom podeschła.

Přilopk

* **Ssuma we Łobju.** We Łobju pola Drježdżan žu nimo khodżazy ludźo w nikkej wodże wulku rybu wohladali, kotraż też njewotpluwa, hdyż žo ludźo pschiblížichu. Jim žo poradźi, rybu na brjoh wucžahnycź. Rybu jako hobrskeho žuma (welsa) spóznachu, kotremuż bě žo najsterje j kopaczemi parneje łódże rjap rosrasnk. Ryba je pisches 50 puntow cžeżała. Też w Loschwitskim Łobjowym pschišławje žu w poslednim cžasu jenezho wulkeho žuma widżeli.

* **Krokodil cžeknył.** W Zwikowje bě jedyn wobježdżeż pokaźowanjeke budy psched nju khlew je šwěrjatami stajił, s kotrehož je meter wulki krokodil cžeknył. Mužka žebi, so je žo šwérjo we wodże njedaloko hata šhowało. Wobježdżeż je sa sažodostacże straschneho cžeknjenja myto wustajił.

* **Łohokmužiny motorski jěżdżeŕ.** S Wojerowa pola Jitawy jědżo, žo s dwěmaj wobohomaj wobježdżene motorske koło dweju pschidróżnych ischtomow schmórny a potom do dróhoweho pschekowa padże. Pschi tym žo mlody frišeur Willi Hofmann se Schlegela hnydom saraty, mjes tym so kołowy wjednik, 18lětny Gerhard Cžoch s Burkersdorfa, zyle njesranjeny wosta. Cžoch bě tak pjany, so jeho najprjedy zjyla njemóżachu pschešłyschecź.

* **(Tuberkulosa howjadow w Litwje.)** W Litwje žu mjes 1 200 000 howjadami 90 500 na tuberkulosu khorych namakali. Knjeżeństwo naprawy porucji, s kotrymiž dyrbi žo tuberkulosa wobaracź.

* **(Sliwki w Juhosłowjanskej.)** Wichor, kotryż žo s cžežkimi sliwkami pschewodżesche, je w Bošnje a na Cžornej Horje wulku schkodu nacżinił. Wulka woda je wjele domow wobschkodżiła, něhdże 300 šwójbow je bydło žhubiło. W Podgoriy na Cžornej Horje je błysk do katolskeje zyrkwje dyrił, kotraż je žo do cžista wotpalika.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Nad Awstriskej běsche žo njedźelu horza žołma wuschestrěła. Cžołola stupi wot 20 stopjenkow po Celsiju rano hacź na 40 stopjenkow popoldnju. Wjedrawustojni wocžakuja dleschi horzy cžas.**

— **Pschi lětanju w Ożeku w Juhosłowjanskej lětadło do pschihladowarjow padże. Wožom wožobow žo sarasy, dwanacże žo srani.**

— **Nad jendźelskim lětanischczu w Gloucerschive pódnju popoldnju lětadła w powěsče do žo srastschej a žo šwórczischtaj. Tśi wožoby žo morichu.**

— **W Honduraju w Sserjednej Amerizy žo 27000 metrow wyšoka hora Erapuca hladajo do semje sapaduje. 1399 hektarow role je žo tym shubiło. Knjeżeństwo je inżenerow wupoślało, so bychu podawk pschepytowali.**

Wšitko ma swój kónc . . .

Zyle lětko běsche najsažaklischi rubježny honitwjeć a rybak Mrónk thyroble žo wobarak cželnej nuhy a šiemu špytowanju. Pożledne jasnowe hłostanje a krutka kedźlikowosczj hajnikowa a wyschnosche brje bě też žobu wina na tym. Njebě pak jenoż to. Mrónk mějesche najlépschu wolu, žwoje žiwjenje polépschicź, tola wožud wotpokasa rasnje jeho dobru wolu.

Horje lécžo bě nimo, najmjenj też hižo wotkhadżesche a šyma, zara krutu šymu bě cchłolsto, kotraż njemóżesche pschinjesez nětkajeje sajkużby, ale jenoż nowe hubjeństwo. Dyrbjischi žo nécžto stacź. „Dżenża hischcże", myślesche Mrónk.

Běsche w 10 hodź., nóz je cžmowa, a mjeczżo ani njedychaju tac.i žo Mrónk pschi rězy won do łukow. Ani kamjenja njewidżijsch na šemi leżo, tak cžmowa je nóz. ale Mrónk njetrjeba žaneju woczow. Jeho nohy hižo pucź znajetej. Bjes pitnjenja wotewri łokiju, wosnije žebi z njeje žiwoju najlépschu hušto hižo pkatanu žnyć a sthowa ju w cžołnje. Swaha wotstorczi wot brjoha a woda nižy cžołn po rěcžnischczu a nichtó njeběschi jeho tu we nóznej cžischinje, hdyż po stacžu wschitko špi.

Takle to pondże . . . . S kóždym wokomikom bliži žo schumjazemu špuschczadłu, za kotrymż wupinaju žo hrabinske haty. Niże špuschczadła je pschihódne městno sa łojenje rybow. Tuto městno je Mrónk hižo wospjet w nozy skadżu wopytał, a snaje tak pucź dokładnje. Žaneje bwéhy ani měžačka njeje na njebju. Do kurjawy je žawalene hłuboko a cžmowe haty. Kurjawa žerje žo jemu do drasty, so počzina bycź jemu cžežka. Skónczuje pschistaji žwój cžom k brjohej. Wón tu je . . . .

Mrónk cžaka. Ma khwile. Hodżina saidże a hischcże pot. S bliškeje horodowskeje wěże bije połnóz. Něiko hajnik tola wěsce špi. Kruczę, hłuboko . . . .

Pschi delnjej stronje hata, hdżeż žo wo tak lénje šaso do réki njeże, wupinu žwoju žnyć. Mózne wodżiska schumja pisches njin. Nětk je jemu derje. Posbéhny brjoh, žhucha, a hdyż wostanje wschitko cžicho we wokolinje, dże wosczicź, schto ma.

Popad je dobry. Mrónk myślí na pjenjes, kiž z njeho wuwinkuje. Je wjeskoleje myžle a z dżaknej wutrobu wuradżuje ryby je žyeże do cžołnika. Tón raš je wschitko derje schło. Nětk pak domoj!

Schto? — Wužij tola cžaš, njebudź hlupy! hraje jemu w myślach. Jenże žo cži njeposchkiži tajeże składnosche. Mrónk dwéluje. Njewé wotprawdże, schto by cžinił. Dyrbjał tutej składnosci dacź nimo hicź. Ach, hdże też to. Schto budźeschi žebi to dołho rosmyślowacź!

Saso dżéła pschi schumjazej wodże. Dżéła jako ujemdry. A saso ma žwožo. Popad je hischcże bohatschi dyżli pryedy. Mrónk je runje na tym, sobjnycź žwój popad. Wjeżele dawa jemu móz — łóschtnje saczuwa hibot rybiczkow we žnyći, rady žo chila a wulkadnje jeże žiwe bohatstwo.

Nedobo — storczi je žwojim khribjetom na něschto twjerde. Wupschestrě žwoju prawizu. Twjerde? Želeso? — Haj, želeso a wołaj! Satrasczne tola! Schołta, jeho stary njepschecżel — tón knježi hajnik. S móznym łkokom žhubi žo Mrónk psched hajnikowymaj wočzomaj pod wodu.

Sastacz, abo tżelu!" klinczi pisches nózna cžischcina. Ale Mrónk žo dożnła wo to njestara. Nětkże dżeżacz metrow dale žo sažy na wjerch puschczji, a w schkicże wjerbowych łatošow pluwa po rězy dele. Sady njeho wrjeżny wutrél.

Łódżhmna je woda. Dych žo jemu saléha. Tschepotajo dżerži žo korjenja wjerby. Hakle hdyż je dopóšnał, so je hajnik pschestał pytacz, wlecże žo dale. Mucżny a na pot šmjerschi je. Kurjawu žo posbéhuje. Hižo žwita. Mrónk cžampa po brjohy. Nadobo — se strózelemi sastaji žwoju nohu.

„Schtó pak žo tamle saso khramoscżi?" Schto pak tón tam cžini tón łapak? Nieje hischcże schoł a nie wobskorkżit? Aha, moje rybiczki wuswobodża a hadża je saso do wody!

Bu šaj cžma psched Mrónkowymaj wočzomaj. Cžežko bije jemu wutroba. We wuschomaj jemu žynczi. We wón, so lése po brjuschu k hajnikej? We wón, so njejażu posłocżi — haj, to wón derje wé, cžini to tola še samyślom! — a hajnika storczi, so tutón do wody žo kuli! Mrónk hischcże wjaży we: wón we, so hajnik njemóże pluwacz. A hdy by to žamo dokonjał, jeho nakhribjetnik z lischcżimi paślemi, kiž dyžyche dżeża napowles, je pschecżeżił. A cžežka je tej tżelba. Telko żeleża njejeż, je tunej nětkole wobcżežne. Ale žmjerzny strach da hajnikej hischcże mopz, so hischcże jónu sdżbnycź. Poradżi jo jemu dożażnycź hakoju wjerby. Kruczę žo tuteje dżerżo wola wutle wo pomoz. Mrónk wospjatwa žymny. Wjese kóżdeje žobuzelnosche pschikhladuje hajnikej w jeho žmjertnym bedżenju. Wucżeże z dypsaka nóż j dypsaka, a jako jedyn ki jcżini žmuzku a jeho sadżenosczu, wotrężne jyle jednorze hakoju. Hajnik žo podnórt. Hischcże ras žo dobudże do wjerchа, i mózne žo bedżażmaj rukomaj. Tola pak žo hnydom saso thubi, so by na wěcżne wotpoczżował we hłubinach wody. Smjertne pucherże wožačku žo na wodże a žołmy khodżachu saso każ pryedy. Mrónk cžaka hischcże khwilku. Nětko je žymnischo hacź pryedy, ale wón to njesaczuwa. Krez žo w nim wari a pót běži jemu po cžele każ pryedy woda. Tola hajnik žo wjazy njepokasa. . . .

Schtyri njedźele pschebywasche Mrónkk w pschepytowańskej jatbje. Njemóżachu pak jemu niczo dopokasacz. Potajtim je dyrbjał hajnik pschi nóznym žłużownym wuthodże do špuschczadła padnycz. Po wschém dasu z nékajkim njebožom. Cžęko njemężesche žamych podglądnych žnamjenjow. S stężby pak žo ras wuttéli, kaž žo to wupokasa. Na koho a cžohodża, pak žo nejhodżesche špuschczicz, pschetoż hajnik bě morwy. Mrónk pak žo njepschekradżi. Pschi tak hłabokych dopokasach nejmóżachu jeho dżeże we jastwje sdżerżacz . . . .

Léta běchu šaschle po tannej štruchlej nozy. Tu žo sta jo wuhlada Mrónk na cžołnym dniju žmažnika w žamych wodach wulku rybu. Spěchnje poda žo domoj a poca šhotowjecż wožbetitu žnyć. Hischcże w žamej nozy, hdyż bęschże žo pschešłyschecżił, so knježi hajnik — niż jeno po šdaczu —

ale wopravdže śpi, wutyny swoju łyčej. Nóz bě hwězdna. Na ranje pak sachadžachu cźežke njewjedro, kiž njepyšeše śtachu hacź do wjecźora. A naša wulka woda. Młynk, kiž njemóžeše pichi taźkim wjedaje wonka byćź, bě žo podał hižo do loża. Myślješe na swoju łyčej. Wona płaczeješe wjele prózy a wjenjes. Wě dreje ju dexie a wećjece śafotwiłotoła ſ taźkimi njewjedrami njebě licźił.

Tola je teź móžno, ſo runje dźenja źelmy wulku rybu do łyčeje ſhonja. Njeby tuź lepje było — mešto ſo tu we łožu leźu — zyłe jednorje ſtanyć a ſa prawym hladaćź? Po cźinje žo ſwobleka, wośnje nakhribietnik a wopuśći dom. Wobłuchaśeše, hladaśeše, ale wschudże cźma. Potaźtym wschitko ſpaśeše.

Tu bě ſpuśćejadło. Wótśe hrimachu wodźiźka. Jeźechej žo kopjećeše. Skedźbliwje, krocźałku ſa krocźałku ſnupaśeše do wody. Tu ſpody wulkeho kamjenja dyrbi byćź powjas. Pyta, maśa, ale njenamaśa nicźo. Satraśchnje, je žo dyrbjał ſnadź wottorhnyćź! Hdy by tola hiśeće druhi tónu ſnajmjeńśa djerzał. Na tannej ſtronje pola wjerbowy wśhaſt łyčź nady njewućejchnje, dopomni žo potom pśeśeź na tamny ſtruchły podawk ſ hajnikom. Dźenja pak jenu nicźo druhe njewidźu. Je-li pak łyčź wotpluwała, namaka ju ſutſiſchi dźeń hajnik, ſchto potom?

Łoś, wyšoka na wamna ſtronu . . . Wěśćejśe wy, nichtó pśich ſpśećejśadle? Huydom žo lehny do trawy a ſ pukotazej mutrobu wocźakny wokomik, jako žo měźazeł pśehedobu pśeś mróźele, ſo by pohladał na ſenju. Nicźo — je žo mylił! Spěśajnje po po ſumpatych haćenjach na tamnu ſtronu . . . Teź tu nicźo! Stupi do wody a ſ nohomaj brodźi w błoće. Nicźo! Njeje ſtoro móžna? Saśa brodźi a pyta ſa powjafom. A hlej ſtónećnje namaka powjas.

Wušćećej ſ wośnje powjas. To by tola byłobźelko ſa tjoch. Sśyć je njeźmérnje ſ błótom ſaplazano. S wulkej próźu poradźi žo jemu łyčź ſcźahnyćź hacź ſe brjohej.

Satraśchnje — je to cźežke! Dyrbi tam byćź wjele rybow. Na pośledku tola niź wulka . . . . Młynko ſedźbuj! Cźehń! A cźehnje. Nadobo žo ſmjeſy. Je — jeho — nichtó — pśeśeźapał! Bojaśnje hlada wokolo ho. Njeſmyſłi! Nicźo njeje było! Halośa je hyła. Měźaćł teź kukny ſ mrócźatki. K nohomaj Młynka žo wſchitko hiba a pluſkota, a tamle je žo nećchto wulke popadło. Ach to wona je! Jow ſ njej! Jeho prawija ſahny do mokreho. Ale to tola njej ryba. Zana źiwa ryba! . . . . Nć — je płat! Nć tola! Je hižo płat — tu ſu teź tućle — a tu je rukaw . . . . Je to cźłowjek, kiž w łyčźi wiśa. Teź měźaćłkěwcźipmy, ſchtoże rybak rjanćho popadny. Ach „hojnit“ ſtiwli Młynk.

Śyć wutorhny žo jemu ſ rukow. Je ſaśo nóz. Měźaćł bě žo ſaſy ſtował — wſchak jeho to nicźo njeſtara, a nichtó njeiwź, ſchto je žo ſtało. Nichtó žo njeſtróji jako łyčź Młynka potorhny na nohu, kiž bě žo w njej ſaſchnjatecła. A nichtó njeſaśtrſchi ſmjertny ſtchik, kiž wody bórzy podujśhu. . . . .

Nałaźtra, jako ſtónćko ho wotblyſchćejośaśe na žo'mach, namaka njeźi hajnik Młynkowu łyčź, kiž ſtowaśche w źebi dwě cźele. Tuta bźiśe wupluwała na błócźanu ſuku. Hajnik alarmowaśeh hnydom policiju, ſ kotrejž dohladom žo łyčź pśeźepyta.

Pśi ſchitkim ſowu ukopa, ſo je jene cźełko Młynk, ſnaty rubjeźny hornjwjeź a rybak. Druhe pak pśehdźitajeśe ſalowe ſcherjenje, kiž wotnijeśechu źalmy ſ błikeho pola. Jeho wobſtejśeł bě powěźnył na nje wobłek, ſo by podobne ſcźinił hajnikej.

B. W.

Hdyž so nad radiom wjeselićе pisajće nam, hdyž so na njón kněwaće — pisajće nam też.

Statny zwjazk němsk. wobdźělnikow radia (RDR), wokrjesna skup. w Budyšinje na Hošic hasy 21

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. Zjednoćenstwo evang. Serbow změje swoju přichodnu zhromadźiznu srjedu 4. julija (nie 27. junija) wječor we 8 hodź. w Serbskej kofejowni. Wo bohaty wopyt prosy předsyłstwo.

Panćicy. „Lipa Serbska“ (žónske a mužske hłosy) ma 29. junija (na ss. Pětra a Pawoła) wječor we 8 hodź. pola Natušćee w Kukowoje jara wažnu spěwnu pruwu za katolski zjězd w klóštrje 8. julija. Naši spěwarjo so wšitcy wočakuja. — Za jězbu do Radworja (11. julija) je so awto skazał za tunju płaćiznu. Wšelcy, kotrejž kóždy hač do spěwneje hodźiny rozmysli, Předsyda.

Pokazowaŕ za čitanje łaćanskeho pisma

Sserbšći prawopiš ſ łaćanſkim bźihmom ho lośe cźita duhi šerbšći prawopiš ſ němſkimi pśimitami. Cźeſćeni cźitarjo a cźitatki to ſe ſcźeſnowazych pśikładoch ſpóſnaju.

We łaćanſkim prawopišu cźita ho:

č kaž cź, na pśikład črjop kaž cźrjop, człowjek kaž cźłowjek, čoło kaž cźoło;

ć cźita ho kaž cź, na pśikład ćelo kaž cźelo, ćeta kaž cźeta, ćemnosć kaž cźemnosć;

š cźita ho kaž ſch, na pśikład ſtučka kaž ſchtucźka, ſtwórtk kaž ſchtwórtk, ſmrěk kaž ſchmrěk, ſcźuka kaž ſchcźuka;

kř cźita ho kaž tſch, na pśikład křiž kaž tſchiź, křidło kaž tſchidło, křida kaž tſchida;

s cźita ho kaž ß, na pśikład sowa kaž ßowa, ſanki kaž ßanki, ſłoma kaž ßłoma:

z cźita ho kaž ſ, na pśikład zorno kaž ſorno, zuwak kaž ſuwak, zapis kaž ſapiś.

tř cźita ho kaž tſch abo tſ, na pśikład třeſkańca kaž tſchećkańca, třeśeń kaž tſchećcźeń, třeška kaž tſchećka, třihać kaž tſchihać, třo możojo kaž tſchjo możojo, tři žonu kaž tſchi žonu.

K firmowanja:

Žiłdźane jaki, ca. 80 cm 2.95, 3.75, 4.50

Žiłdźane šórcuchi mustrowane 1.95, 2.20, 2.95

Schaaf

Jězdne rjady „Blitz“ lěćne wudaće 1934 płaćizna 1.— hr. hromadźe z wosebitym zešiwkom za autobusy na předań

w Serbskej knihaŕni

Wšędnje počinjo wot 8 hodź. wječor w Budyšinje we

celtu třěłcow

koncert a kabaret

Zastup darmo

Bohata čopła kuchinja do 2 hodź. w nocy

Praktiska hospoza

bjere k zamknjenju zawarjeńskich śkleńcow

aparat „Das Wunder“

wot firmy

Rob. Schild, w Budyšinje Dwórniśćowa dróha 4

Drastowy tkaninowy specialny wobkhod Reimann Při Póstowym namješće na Hošic hasy 29

Poruća

praktisku domjacu a pućowańsku drastu

płóčne musliny 39 pj. / indanthren, 80 cm šer. 58 pj. / selenic 68 pj. indanthren, na wobemaj bokomaj mustrowany (Beiderwand) 48 pj.

Staecklec swjedźenski celt

na třěłeŕni

wšędnje hraje

kapała standarty

reje na rejwaniśću

Do serbskeho domu

Serbske Nowiny

su tunje a přinjesu wšě zajimawosće a blizke a daloka

Za našu inteligencu a za wšěch, kiž chcedźa so ze serbskej rěču a ze serbskimi wědomosćemi zabjerać, porućamy sćehowace knihi:

1. Słowniki, rěčnicy a rěcespytne spisy.

Dr. Pfuhl: **Serbsko-němski a němsko-serbski słownik.** 1866. 1210 str., wjaz. 25 hr.

Dr. Rězak: **Němsko-serbski (wšowědny) słownik hornjołužiskeje rěče.** 1920. 1150 str. wjaz. 25 hr.

J. Kral: **Serbsko-němski słownik.** 1931. 968 str. wjaz. 25 hr.

Dr. Muka: **Thesaurus linguae Lusatiae inferioris sorabicae.** Słownik delnjoserbskeje rěcy a jeje narěcow. Zwězk I A—N 1911-15, 1064 str. broš. 25 hr., zwězk II M—Z. 1928. 1203 str., broš. 25 hr., zwězk III. Přidawk. 1928. 246 str. broš. 7.50 hr.

Dr. Muka: **Hornjoserbski přiručny słownik po Kralowym rukopisu.** 1920. 128 str. wjaz. 1 hr.

Dr. Muka: **Serbski Zemjepisny słowniček.** Přiručna knižka za serbskich spisowaćelow. 1926. 142 str., broš. 1 hr.

Dr. Pata: **Kapesní slovník lužicko-česko-jihoslovanský a českolužický.** 1920. 320 str. broš. 1.50 hr.

G. Kral: **Grammatik der wendischen Sprache in der Oberlausitz.** 3. nakład. 1929. 219 str., wjaz. 5 hr., broš. 4 hr.

G. Schewela: **Kurzes Lehrbuch der Oberwendischen Sprache.** 1920. 40 str. 1.00 hr.

G. Schewela: **Vergleichende Gramatik der ober- und niedersorbischen Sprache.** 1926. 65 stron. 1.50 hr.

G. Schewela: **Lehrbuch der Niederwendischen Sprache.** I. Grammatik. 103 str. II. Übungsbuch. 127 str. 1906. Kóžda kniha wjazana 2.40 hr.

Dr. Pata: **Krátká příručka Hornolužické Srbštiny.** 1920. 119 str. broš. 2 hr.

M. Nawka: **Přewodnik po serbskej rěči. I. zešiwk.** 1920. 36 str. 20 pj. II zešiwk 1921. 48 str. 20 pj.

J. Šołta-Scholze: **Gesprächsbuch — rozmołwnik.** 1920. 43 str. broš. 1.20 hr.

M. Nawka: **Raj rěče, přewodnik po serbšćinje.** 1931. I. zešiwk 72 str., broš. 60 pj.

2. Stawizny a zemjepis.

Jan Serbin: **Serbske stawizny w zaśidźenosći a přitomnosći.** 1920. 95 str., broš. 1 hr.

H. Jordan: **Drobjeńce ze serbskeje historije. K 251ětnemu założ.** swjeźeniu Maćicy Serbskeje w Dolnej Łužycy. 1905. 79 str. wjaz. 1.20 hr.

Rud. Lehmann: **Bibliographie zur Geschichte d. Niederlausitz.** 1928. 226 str., broš. 8 hr.

Dr. Muka: **Přinoški k stawiznam přenjemčenych stron Delnjeje Łužicy.** 1911. 100 str., broš. 1 hr.

Dr. Kapras: **Prawne stawizny Hornjeje a Delnjeje Łužicy.** 1916. 102 str., broš. 1.50 hr.

Dr. Muka: **Zapiski Maćicy Serbskeje.** (1847—1897.) 1897. 54 str. 1 hriwnu.

Dr. Muka: **Zapiski Maćicy Serbskeje** pod. 1. 12. 1923. 1924. 54 str. 1 hriwnu.

Jan Bryl-Serbin: **Serbski Bom w Budyšinje.** 1924. 99 str., broš. 1 hriwnu.

Neander-Jak. Nowak: **Wobrazy z cyrkwinskich stawiznow katolskich Serbow.** 1921. 160 str., broš. 2 hr.

Dr. T. G. Masaryk, přeł. J. Wićaz: **Słowjenjo po wójnje.** 1923. 33 str. 60 pj.

Dr. Tomaš Masaryk: **Nowa Europa.** Słowjanske stejnišćo. Přełožk J. Wićaza. 1922. 128 str. 1 hr.

Dr. H. Merbach: **Die Slavenkriege des deutschen Volkes.** 1914. 239 str. 2.75 hr.

G. Šwjela: **Evangelska wěra mjez Słowjanami.** 1915. 68 str. 60 pj.

Dr. Muka: **Přehladna kharta serbskeje narodnosće** z alfabetiskim němsko-serbskim zapiskom wšěch městnosćow we Łužicy. 1919. 1 hr.

Dr. W. Einfeld: **Slaven spez. Polen, Tschechen, Wenden.** 1907. 94 str. 1.20 hr.

E. O. Richter: Deutsch-wendisches und wendisch-deutsches **Ortsverzeichnis der Kgl. Sächs. Oberlausitz,** Amtshauptmannschaften Bautzen — Kamenz — Löbau — Zittau — enthaltend 677 Ortsnamen, davon 466 wendisch u. deutsch. 1917. 24 str. 80 pj.

Dr. phil. Walter Frenzel: **Vorgeschichte der Lausitzen Land und Volk, insbesondere die Wenden.** 1932. 167 str., broš. 6 hriwnow.

Dr. phil. Rudolf Lehmann: **Geschichte des Wendentums in der Niederlausitz bis 1815 im Rahmen der Landesgeschichte.** 1920. 140 str., broš. 5 hr.

Dr. phil. Rudolf Lehmann: **Aus der Vergangenheit der Niederlausitz.** 1925. 226 str., wjaz. 4.20 hr.

Prof. Dr. phil. et rer. pol. Felix Burkhardt: **Die Entwicklung des Wendentums im Spiegel der Statistik.** 1932. 96 str. 3 hriwny.

Wšitke tute knihi móža so w Serbskej knihafni w Budyšinje kupić

Stepowane moškowe wolmjane wjelbłud. blidowe wulki wubjerk, jara tunjo

přikrywy

Paul Korn

na Hošic hasy 21

Specialny dom

Čemne hólčace drasty

k firmowanju płaćiny hódno pola

Herrmann Müller w Kamjeńcu

na Wrótkowej drózy čo. 1 (Pfortenstraße 1)

Najlěpše

Jamajka rumowe mješenje

k nutrkładźenju (rum. horne)

čisty žitny

k nastajenju poruća

Friedrich Grimm

w Kamjeńcu

Budyska dróha 34

K firmowanskej swjatočnosći poručamy najlěpše wina we wšěch płaćiznach.

Gardiny

karnajowe derje a płaćiny hódno pola

Kurta Erlera w Budyšinje na Žitn. wik. 28

Dźěćace kolesa

we wšěch wulkosćach ma tunjo

Jan Schieback

na Mužakowskej drózy 4

Pomhajće nam dobyć nowych čitarjow!

2 rumnosći za lěćne wočerstwjenje staj tunjo k přemjeću. Bliže zhonić we Serbskich Nowin.

Dary k firmowanju

mužace a žonjace

narućne časniki

złote a sćěbrne twory

nošce a widźički

kupujece ćežnje a płaćiny hódne we wotrjadnym wobkhodźe firmy

Johannes Redl

časnikowy mišter a złotnik w Kamjeńcu

Při Mjasowej podjerowi

Konserwowe šklency, zawarjeńske aparaty,

żelejowe šklency a šklency k zawjazanju gumij.wobručki a wobluki

dóstanjeće dobre a tunjo pola firmy

Alfred Beitel

(přjedy Nicolaur)

w Kamjeńcu

na Budyšskej drózy 70

Najrjeńše dopomnjeće na firmowanje je

časnik

Tute dóstanjeće we wulkim wubjerku pola

časnik. Theodora Natuša w Pančicach

Też złotowaju-sćěborne šnury w njewěsty a družki

Mały nawěšt

w našich NOWINACH je tuni a so płacy wunaca

Štóž

swoje twory w nowinach eposkića, nima kupca. Tohodla niemóže nichtó, kiž ma něšto na předań, to bjez nawěšća činić.

Wróćiwši so wot rowa mojeje lubeje žony, našeje maćerje, wowki přichodneje maćerje, sotry a ćety

knj. Augusty Mucynec

rodź. Zscharnakec

čujemy so winowaći, za nutrne sobuzarowanje, za poslednje přewodźenje a za bohatu kwětkowu pychu wšěm naš najhorcyši dźak wupraješe.

W Khróšćicach, dnja 24. junija 1934.

Jan Mucka, piwowy składnik w mjenje wšěch zawostajenych

Přiloha k čsl. 146

SERBSKE NOWINY

Wutoru 26. junija 1934

Dźěło za narod

Wurjadna zwjazkowa zhromadźizna serbskich katolskich zwučowanskich jednotow DJK w Khróšćicach

Srjedu, 20. junija wječor zeńdźechu so wšě serbske jednoty pola Wjeńkec k ważnej zhromadźiznje. Zhromadźiznu wodźeše nas nowy hłowny prezes, wysokodostojny knjez kapłan Andricki-Ralbičanski. Wokrjesne DJK-wjednistwo Drježdźany-Budyšin jeho za noweho hłownoho prezesa našich serbskich DJK-jednotow pomjenowa. Ze spěwom „Hdźe statok mój?“ započachmy mjeńorne posedźenje. Na to jimaše so hłowny prezes słowa k swojemu přednoškej. W nim zaběraše so wosebje z dwěmaj pomérnje dosć aktuelnymaj prašenjomaj: „Što budźemy dźěłać?“ a „K čomu?“ Naš dźensniši programm je hobrski. Hłowne dźěło našich jednotow je a wostanje zwučowanje. Zwučujemy proste a na narjadach. Dyrbi to być naš prěni zaměr. Wosebje nuzne pak je porjadne zwučowanje w porjadnych hodźinach. Na druhim městnje steji bulkopanje a sport. Bulkopanje je samo na sebi jara ćežke, wosebje pak za naše jednoty. Dyrbimy kruče na prawu zwonkownu disciplinu a přistojne zadźerženje kedźbować a so přewinyć. Přitym mamy so znutřkownje skručić. Mjez našej znutřkownej powahu a disciplinu dyrbi prawa harmonija knježić. Tež mamy naše duchowne dźěło spěchować. Naše znutřkowne zdźěłanje rozdźěla nas wot wšitkich druhich towarstwow, dokelž je wono katolske a serbske. Tu mamy dwaj wulkaj nadawkaj. Pola nas ma křesćanski katolski a serbski duch knježić. Cyle naše sportne hibanje dyrbimy z křesćijanskeho stejnišća wobhladować, zo bychmy prawu dušinu strowosć, khmanosć a zdźěłanosć docpěli. Naše zhromadźizny maja so w serbskim duchu wotmětwać. Jara ważne je też naš serbski spěw. Tu na zhromadźiznach je tola najkhmańša přiležnosć, zo so z našimi serbskimi ludowymi spěwami bliže zeznajemy. Wězo dyrbimy naše spěwy z hłowy nawukować a je potom zhromadnje spěwać. Stoż swjedźenje nastupa, budźemy, dokelž drje w přichodźe hinak njeporźe, z młodźencami sobu skutkować a jich při jich wustupach a poskićenkach podpjerać. Wěmy, zo jich nadawki njejsu te same, kaž naše, tola njesměmy na wosobu hladać, ale na wěc!

K čomu? Za čo dźěłać? Za sebje a za swojich sobutowaršow. My sami mamy něšto wot toho! Naše ćěło budźe strowe a krute! Towaršnosć mamy dźeržeć! My dyrbimy hromadźe přińć a so mjez sobu spóznać a sebi přiswojić počinki towaršnosće. Dyrbimy bóle kaž hdy prjedy hromadźe stać, jedyn za druheho! Dyrbimy być dobri towaršojo našich wěrybratrow a našich serbskich bratrow. Dobytk z toho změje cyła wosada a z tym naša cyrkej, přetož organisacija towarstwow je ważny dźěl našeje wosady. My chcemy so čuć jako staw jeneho wulkeho zwjazka cyleje Němskeje! My smy derje škitani. Nas škita wulki zwjazk, nas škita cyrkej a naši biskopja. Tola tohodla wšo bjez ćežow njepóńdźe.

Naš poměr k statej. My smy statoswěrni, kaž su to naši prjedownicy přeco byli. Stoż stat wot nas chce, my jemu to damy. Mamy pak też konkordat, z kotrymž su nam naše prawa zwěsćene. My nimamy potajkim ničo přećiwo statej, přećiwo partaji a wšěm jeje zjednoćenstwam. Skónči swoje słowa z přećom, zo by so naše cyle dźěło w serbskim a křesćanskim duchu wukonjalo. Z nowej mocu do dźěła!

Potom dźakowaše so wšěm, wosebje pak prezesej, knjezej kaplanej Handrikej za jeho dotalne wulke zasłužby. Wozjewi dale, zo w přichodźe wšitko jenož přez hłowneho prezesa póńdźe. Słubi nam, za nas dźělać, kaž budźe móc a prosy nas wo nasu swěrnu podpjeru a dowěru, serbsku jasnosć a sprawnosć, potom budźe naše dźěło spomožne za cyle Serbstwo. Też knjez kaplan Handrik dźakowaše so wšěm, kotřiž su z nim hač dotal sobu dźěłali a prosy, runje w starym směrje dale tak dźěłać, zo by wjedło wšo k dobremu kóncej a zo by było wšo Bohu k česći a nam spomoženju.

Rěčeše so hišće wo dalšich ważnych dypkach. Z narodnej hymnu skónči so potom ta kwuley zajimawa zhromadźizna.

Mjes nimi žónska z karu. Khodźi po domoch ko prascheho za bydłom na bleščí cźaj, dokelž wocźakuje, so ko jeje nan, kiž je ko cźežko wopalił, w khorowni sako wulěkuje. Ma pjenjejzy a sapłaći hnydom za zyły měsaz. Ma cźorne włosy, kotrež ko rjenje šwěcźa a rjane mjeńwacźo.

Wawrij, kotremuž běźche dźowka cźekmyła, pschijima žonu. Prajeśe, so njetrjeba sapłaćeć, je-li chce cźinić dźowku. Je šwólniwa a sapocźina dźěłać. Je pilna. Wjese njerěcźi. Zenje njeskorźi. Wawrij dyrbi ko dźiwać. Je tola statok hubiła a wjele pjenjes drje pschi žebi njemje.

„Sby drje doma była pschi mórźim brjoscho?“

„Maćerna kolebka je pschi morju staka.“

„Hać ko nan sako wustrowi?“

„Schtó wě! Sestra je mi wcźera w khorowni prajiła, wobej nosy dyrbja motewjacź.“

„Schto sapocźinasch, hdyž na prawdu Boju wotejźe?“

„Sseli něhdźe něschto łupju.“

„Cźohodła sy ko hischcze njewudała?“

„Cźohodła? Nochtnych. Mějach ko rjenje na łubleschku.“

„S twojich papjerjow sym zhonił, so sy hakle 27 lět. Pschejo ko mójeschi hischcze wudacź.“

„To njejźu moje starosće. Lěta sym tak žiwa była, to chcu też dale“, prajeschе a wotejźe.

„Mudra žónska“, pschi žebi prajeschе. Myschli runje kaž ja.

Pomha jemu kaž muž pschi wuporjedźenju schkody, kiž běźche wětr nacźinił. Sbéha a rwje, klepa a twari je žiwo-jimaj žylnymaj rukomaj.

Pschińdźe listnoschéř. List sa žónsku. Cźita hłowo po hłowje. Wobžéjo ko cźorne rubischko a prajeschе: „Buro, wotejdu někotre dny, nana pohrjebacź.“ Wjacy nje rjeknyła. Schyłkom njewidźeschе. Pschejo je měnił, woschе žony wokaju a z hłosom płakaju, hdyž nechtó wumrěje.

Pjecź dnjow wulwoła. Wrócźi so, kaž bě wotjéła, trochsku bledschа, mało powdschе. Sako pilnje dźěłaschе.

Wjecźor, pschi cźornej poliwsy, prajeschе: „Stat chce wschitko sako natwarićź. Sšnano so sa krótki cźaj wrócźu.“ —

Wawrij so nastróża.

„A kak by było, hdy by wostała?“

„Nć, njewostanu. Chcu žiwój statok mećź. Rjeluby so mi, pschejo dźowku cźinićź. To mi njeje trjeba.“

„Niž jako dźowka. Měnju — mój dwaj —“

Srosumi jemu. Bracź žebi je chze. „Chcu wo tom pschimyhłowacź,“ prajeschе.

Tak? Myślićź dyrbi? Hacź dotal ko žónsće sa nim běźaše. A tale chze najpredy kosmyhłowacź, predy hać so rozhudźi. Stónčnje chze so jemu smjećź. Je we wschěm kaž won.

Zyły tydźeń nicźo njeprajeschе. Stónčnje so ju wo-praschа. So wotejźe, jemu do hłowy njecha. To njeslyšeše, to wědźeschе. Praschcźeše ho, hacź je z myhlenjom hotowa.

„Haj“, wotmolwi. „Chcześch na faru hićź?“

Proschcźeschе wo hubiczku. Pschi jenej njewosta.

Potom dźěźeše na faru, hłowu tschaho, sdaschе ho jemu dźiwnje, so nětko tón pucź dźěschе, kotryž je wjele druhich hićź widźał. A pschejo běźche z hłowu wił. Je jara wjeso-ły, jako sa jararjowe durje saklepa.

Měrne lěta

Horšt wětr howri. Sslyschiśch schumjenje hórskeje rěki? Nadobo je torhaju wětr w dolinje. Torha, zychnuje, skóka. Kajka hrosa! Pschejwjele je nicźił. Tschi žu skónje, łaunjenje nicźo njepomhachu. Khójźi spowalane. Essyno swotnoschene. Schtomy słamane, swinwalane. Ludźo žalosća nad njeschožom.

Najtwjeschi schkodu je njewjedro nacźiniło burej Wawrijej. Měźaźy budźa trěbne, prjedy hać budźe łubleschćo w porjadku. Tschi žu wobschkodźene, brójeni dże padnyć, delepadaje hrjady žu ssót sranike. Wschudźe wulka schkoda. A pschi wschém njeje žony w domje, žony, kiž by pomhała a trošćotowała. Njepschidła, so jemu žona faluje, nodze to pschidacź. Zenje njebé žony na jeho łuble trjeba. Zenje njeje žonu rodźał. Dwajetk rjanych a bohatych a dwajetkaj mjenje rjanych a bohatych tu poby a pofticźachu rukn. kutrohu a pjenjejy. Ale pschejo je wotpokasał. Bóh wě, ćohodła, nochtnyschе ho wojenicź. Nětko w měrnych lětach, prjeduje w korcźnje a psched zyrkwju a wschudźom, hdźeź ho mužojo hromadźa, so na žeitwu hižo njemyhli, dokelž w měrnych lětach žony njetrjebaschi. Masch měr, masch pjenjesy, a łuchnju wobstara hospoša. Někotři ho šmějachu měnišu, so ma prawje, druhi sako tschabećhu s hłowu.

Też jchćeda, kotruž je hórsće wětr nacźinił, so sahju nazuna. Napohlad je hrošny. Hrošnje hlada Wawrij do dela, potom sako k wyšokim horam, kotrež ho kaj hebrske njebju posbéhuje. Na nich leži wećzny šnéh.

Posd jichn jhonicźu, so je sa horami wjele hórje było. Semjerjenje běźche tam šamo wšu šnicźito. Syma jich wobtrjowaschе, hdyž to khtschachu.

Je po dnju. Žónska z karu a sę hylnym pšom pschi-jźdźe do wšu. Nicźito drabow je na karje, kiž je wopalena. Kóždy wě, so pschitkhad.a s tamnych njeschožownych wjesow sa horami. Hischcze druhe pschijźdu. Praschcźu ho sa bydłom a dźěło. Někotři rěcźa wo khpi. Ale nicźo njebétaju, burja ho wokaraju psched pschicźahnjennymi, wójaj njeschožo do wšu pschinjeseć. Někotři cźahnu dale, druhi wostanu.

My tu w starej Europje žanecho jara wótrecho wóčka za to nimamy, kak jara so też zwonkownje ludy w ranju mjez sobu rozeznawaju. Zaměnjamy Japancow rad z Khinjanami. Kak husto so nam wobrazy pokazaju, kotrež dyrbja z Khinskeje pokhadźeć, mjez tym zo jo kóždy, kotryž hižo raz w rańšich krajach pobu, hnydom jako wobraz z Japanskeje spóznaje, a nawopak, Japanska a Khinska, tutaj krajej, kotrejž po našim wobhladowanju tak wuzko při sebiležitej, so nimo měry sylnje wot so rozeznawatej. Khinskeje ideal žiwjenja — chcemy-li raz spytać, jón ze słownami wjećorneho kraja wopisać — je „měšćanski“, Japanskeje ideal žiwjenja pak „zemjanski“, rjekowski!

Khinjanam běše myslićka, zo móhli raz swět dobyć cyle zdalena. Bjez dźiwa, zo jich bohaty, płódny kraj z njeličomnymi milijonami pilnych, wustojnych ćłowjekow (dźensa je jich přez 400 milijonow) husto dosć druzy dobuchu a wobknježachu. Ale přeco hišće wosta Khinska tola w sebi wotpočowacy „Kraj srjedźiny“, jenička, na kulturje bohata kupa w njeskóńčnym oceanje ju wobdawaceho tartarśtwa. Khinska so ze swojej Wulkej murju w połnocy wotzamkny. Wona je znamjo za to, zo w nim žanoje dobyćerske natury skohwanoje njebéše, zo chcyše wěčnje to wobkhować, stoż lětsysacy wobsedźeše.

Kak hinak Japanska! W Japancach krej Malajow ćći. Japanske stawizny su napjelnjene z njeskóńčnymi zawadami splahow, z khrobłymi, rjekowskimi, bjezmyslnje ryćerskimi wojowanjemi zemjanskich rodow a jich přisłušnistwa. Ženje tutón lud cuzym knjeżerjam njepodsteješe. Bjez přetorhnjenja japanski kežorski dom hač do šěreho pračasa wróćo saha. Bójskcho pokhoda njeća je. Japanska běše stajnje jenož japanska, stož je z přićinu wulkeje hordosće tutoho luda. W času, jako Mongolojo cyłu Asisku z Indiskej a cyłej hobrskej Khinskej wobknježachu, jako so jich dźiwje syły jěchanjow Buhoka do Europy zadobychu, Japanska sama wot mongolskeho knježerstwa swobodna wosta. Japanska pak je ze swojeje strony dobyćerske ndběhi na asiatski kraj ćiniła. Hižo w dawnym předčasu — w prěnich lětstotkach našeho ličenja časa — je kežorka Jingo połkupu Korea, kotraž runja porstej z kruteho kraja na japanske kupy pokazuje, z wójnu počahnyła. Pozdźišo potmo je prěni raz Hideyoski, jena z najźenialniśich postawow japanskich stawiznow, Koren za cyły rjadk lět dobyła.

Přez 200 lět (1639—1854) so Japanska, hdyž běše znutřkownje skrućena a zjenoćena, před cyłym zbytnym swětom wotzamkny. Shogunojo, dwórnicy japanskeho kežorskeho rodu, w tutej dobje knježachu. Stara kežorska swójba běše k naložnje překrasnjenemu žiwjenju w ścinu zasudźena.

Srjedź zańdźeneho lětstotka mócnje so zesylnjace nawječorne kraje přeco sylniśo do wrotow zawrjeneho kraja klapachu, a 1854, w tutym dopominjeća hódnym lěće stawiznow Ćicheho oceana, dyrbjachu so pod amerikanskim ćišćom spročeniwje dźeržaneho wotzamknjenja wzdać. Samurai, hišće z ryćerskimi brónjemi srjedźeneho wěka wojowacy „zemjan“, njebéše wjacy khmany, kraj dźeržeć. Ale samo w tutej hodźinje najwjetšeho straśna njebě w Japanskej nichtó namakać, kotryž by so cuzym podćisnył. Z narodnym rozwićom mocy, kaž je wono we swětowych stawiznach drje bjez přikłada, Japanska z brónjemi nawječornych krajow wobkhadźeć nawukny. W Mutsuhitu, z 2000 lět starcho kežorskeho rodu, japanskemu ludej wulki wukhowaŕ a wjednik w tutej straśnej předkhadnej dobje nasta. Wón lud do noweje doby dowjedźe, rozbi móc Shogunow a tola rozumjeśe, wěcny duch Starojapanskeje we swojim ludźe zakhować. Samurai starejo doby běše morwy, ale jeho duch je w kóždym japanskim oficěru a w kóždym japan-

Dwě přisłowje — dwaj ludaj

W Japanskej stare přisłowo znaja, kotrež ma dźensa hišće kaž w zańdźenych časach swoju płaćiwosć. Rěka: „Stož je mjez kwětkami wišnjowe kćenje, je mjez muzemi wojak.“

Kóždy, też pola nas, wě, zo Japanc wišnjowe kćenje přede wšěmi druhimi kwětkami lubuje. Cyła Japanska hišće dźensa do přirody pućuje, hdyž wišnje kćeja. Runje tak wysoko, kaž wišnjowe kćenje steji, tak wysoko steji jemu — kaž w přisłowje rěka — wojak mjez muzemi. Japancowy ideal wo mužu je potajkim tón khrobłeho a zdobneho, w brónjach wuwučeneho a ryćerskeho wojowarja, mjećowego zenjanstwa abo — z japanskim słowom, kotrež dyrbjeli sobi spomjatkować — samuraia.

Też w Khinskej maju přisłowo, kotrež wo wojowanju rěći. Tu wšak cyle hinak rěka: „Z dobreho worcela žanych hozdźi njedostanješ, a přistojni ćłowjekojo njejsu žani wojacy.“

Móžemy sebi wjetšeho rozdźela wo idealomaj wo mužu myslić, hač wón z tuteju přisłowu wukhadźa? W khinskich prastarych stawiznach wojerstwo a překrasnjenje brónjow hišće ženje wysoko w kursu njesteješe. Wojak a rubježnik běše za Khinjanow nimale jene a tosame a je to hišće dźensa!

Khinski lud w lětstysacy dołhich stawiznach po prawom ženje w prawym zmysle słowa jako dobywaćel do cuzby njewućahny. Wón stajnje we wulkich krajinach njez njesměrnymi domjacymi rěkami bykłoše. Njedźiwamy-li raz na jeho pol hajkojty čas, potom je Khinska hač do dźensnišich dnjow, hdyž so z nawječornymi krajemi zetka, kraj burow a zastojnikow, kraj, w kotrymž — idealnje prajene — wjerch a wojak njeknježeštaj, ale wućeny a dawki zběrać, kraj, kotrehož zmysł njebéše w stańe, ludu a ćesći zakótwjeny, ale w přiwuznistwje, swójbje a přiwuznosći.

Wuhlady k žeńtwje za žónske — hišće ženje tak dobre kaž nětko

Žadyn nadbytk žónskich. — Natura nam hódańčka dawa. — Wjazanje mandźelstwow so z časami podwoji.

W zašłych časach běše za žónskich, hdyž běchu khmane k žeńtwje, khětro hubjenje. Bě skoro njemóžno, zo

kóžda muža dosta,

dokelž bě jich přemało mužskich. Wosebje złe běše we wójnskich a sćěhowacych lětach, hdźež mnohim wólba mjez „mandźelstwom abo powołanjom?“ lědy so jim poskići. Běchu k nježenjenju zasudźene a njemóžachu swój naturski nadawk,

z mandźelskej a maćerju

być, dopjelnić.

Tutej dotalnej woprawdźitosći so nětko statistika napřećiwo staji — štóž ju prawje čitać rozumi. Wona nam praji — a na jeje wěrnosći so njetrjeba dwělować — zo so spodźiwnje nětko

wjacy hólcow hač holcow

narodźi, haj, zo so natura prócowaše, přez wójnu nastaty wupadk na mužskich z tym wurunać a zo po lěće 1918 scyła wjacy hólcow na swět přińdże. Tuž dyrbjał potajkim nadzbytk na mužskich być. Tomu pak tak njeje, nawopak, we k žeńtwje hkmanej starobje běše hač dotal přeco wjacy holcow hač młodźencow.

Kak to přińdźe? Smjerć zakhadźa surowišo mjez mužskim rodom. Žónski ród je krućiši, wutrajniši. Po porodźe hižo wotemrěje wjacy hólcow hač holcow. Tež we wyššej starobje tomu tak je. Wosebje potom, hdyž mužski ród do powołanja stupi. Mužojo su tu wjetšim stracham wustajeni hač žony, na př. w tworjnjach, podkopkach, na morju, we wobkhodźe atd. Mužojo maja tež wjacy mjerzanja a staroscow a to dźe jim hłuboko hač do jěrchenjow. Drje khileja žony mjez 20 a 30 lětami prjedy tu khorosćam, ale mužsey su z postupowacej starobu hižo napaduje a husćišo khori a wumrěja tohodla prjedy. Natura a žiwjenje wurunatej zaso pozdańy mužski nadbytk. Z toho sćěhuje, zo w zašłych lětach wšitke holcy pod cěpc přiňć njemóžachu. Tola jenož w zašłych lětach, nic wjacy w přitomnosći. Hižo so přeměnjenje začnwa. Hižo z pomjeńšenja smjertnych padow w času cěšenja wurestu wjacy hólcow k mužam. Dale wuskutkuje so tež wot lětdźesatkow sem wojowanje přećiwo wobkhodnym njezbožam. Tak přima jene do druhcho, zo by so lieba k žeńtwje khmanych mužskich pornjo žónskim wurunala. Z toho sćěhuje, zo sej ličby nimale wahu dźerža. Znajmjeńša za žónske niže 30 lět njeběchu wuhlady k žeńtwje ženje tak dobre kaž nětko.

Tola njesmě so *nješto* přehladać: na papjerje mohła kóžda žónska muža dostać. Tola so to husto hinak wuskutkuje. Njedźiwajo na herbske khorosće a podobne, kotrež žeńtwje zadźěwaju, zadźěwa ženjenju wulka syła bjezdźělnych. Ale knježeństwo so mórenje prócuje, tutón njedostatk wotstronić. Žeńtwy su we poslednim lěće hladajcy přiběrałe, haj samo so podwojiłe, dźiwajo na dowójnski čas. Tola njesmě so na jene zabyć: mnozy so woženja, kiž su poprawom hižo ze k žeńtwje khmanych lět won.

W přichodnych lětach ličba mandźelstwow padnje. Dokelž tu potom te „stare mandźelske pory“ njebudźa. Tola tohodla njetrjebamy sej šěrych włosow rosć dać. Tutón wupad budże so při pomjeńšenju bjezdźěławosće wurunać. Móžemy so změrować a sej wěsći być: budże so hišće wjacy młodych ludźi ženić, budźe-li mužskim zmóžnjene, sej swoju domjacnosć założić. Nadźijamy so, zo to bórzy budże. -e.

Přepilny dawkiplaćeŕ

Dawki płaćeŕ tak prawje w zmysłu francowskich dawkowych zastojnikow je šědźiwy Louis Deshouillières w Parizu. Stary muž, kotryž je hižo w sydomdźasatych lětach, njemóže wšak derje so jako přiklad dawkiplaćerja wobhladować, njech jeho zwólniwosć, swoje winowatosće hač na posledne dopjelnić, też bóle připóznawaju. Přetož wašnje, kak je dopjelnja, móżemy jenož jako přepilne woznamjenić.

Stary Deshouillérés njebě tole lěto swoje dawki dospołnje zapłaćił, bě hišće 200 frankow winojty wostał, štož běše jemu njemóžne zapłaćić, njech ze swojej nizkej pensiju też bóle lutowaše. Tu jeneho dnja napominanje dosta. A napominanje běše za francowskeho małoměšćana, kotryž běše člowjek najwjetšeje dokładnosće, nješto tak mjerzaceho, zo wón so hnydom swoju čornu suknju wobleče a tak khětre hač mežeešej jeho nozy njesć, na dawkownju khwataše. Tam so před pokładnjowym woknieškom hač na košlu wusleče a składže wšitko na blido. Před woči pokładnika, kotryž bě ze spodźiwanjom swoju rěč zhubił.

„Tu“, stary muž rjekny, „pjenjez žanych nimam. Tu je moje najlěwše woblečenje, nětko wostajće pak mje na pokoj!“ Zastojnik njebě so wot njewuprajiteho spodźiwanja hišće zhrabał a wudźeraše přeco hišće na hromadku drasty, hdyž bě so starc hižo dawno zhubił. Bě w khłódku domow khwatajo do swojeho bydlenja běžał. Njedźiwajcy teho njebě wótrému wóčku skedźbneho nowinarja wućeknyć móhł. Tak potajkim jeho wobraz hižo nazajtra do zjawnosće přińdże: wobraz dawkiplaćerja, kotryž so radšo hač na košlu wusleče, prjedy hač swoje dawki dołžny wostanje. jn.

Čestny pomnik 400 metrow pod zemju.

Čestna městnosć w Berlepšskim šachće seloweho hórnistwa „Preußag“ pola Staßfurta. Tuta pomjatna městnosć k wopomnjeću wójnskich padnjenych a woporow dźěła je so 406 metrow hłuboko w zemi připrawiła při składnosći tysaclětnicho swjedźenja města Staßfurta.

Sport

Italscy lohkoatleći z dobuchu po Šwicy w Lausanne też nětko w Florencu Pólsku z 69 : 51 dypkami.

Amerićan Pětr Fick přepłuwa w nowym rekordnym času 50 m krawlejo we 16,6 sekundach.

Njedźelu w Lausanne we Šwicy italscy přećiwo šwicarskim lohkoatletam wojowachu. Italcenjo dobychu z 91 : 66 nad Šwicarjemi. Při napřesćehach wuskoći italski Innnocenti w skoku ze žerdku nowy italski rekord: 3,92 m.

W bojach tenisowych wo tak mjenowany Davispokal zbi Češka Italsku. Češka ma nětko přećiwo Awstralčanam hrać. Loni bu dobyćeŕ jenadźelska.

Z přileżnosće „sporskeho swjedźenja“ we Wrótslawju, wotnjesechu tŕo wukrajnicy Němcam štyri dobyća. Su to: Polka Weisówna — swětowa mištrka — dobu w mjetu diskusowym 39,68 m, dale Čech Donda, dobyće w storku kule a w mjetu diskusowym, Čech Košćak doby běh přez 5000 m před němskim mištrom Kohnom-Barlinskim. Krakowscy koparjo zhrachu přećiwo ślezyskim 1 :1 (1 : 0).

3. pražnika započnu so w Francowskej wubědźowanja kołojesdnych wokoło Francowskeje. Skónča so 29. samsneho měsaca. Němcy maju hožo swojich jězdźerjow wubranych, ta ktež Italscy, dokelž so tele dnywokojźba přez Italsku skónči.

Radio

Srjedu 27. junija 1934.

Königswusterhausen. Nimo šnateho wšchdneho programma: 10.10 němškal udowa hudźba. 10.50 ša dźěći. 11.30 hodźina ša hospoły. 15.40 špěwy wot Schuberta. 18.50 wałčiti ł Mina.

Lipšk. Nimo šnateho wšchdneho programma: ša burow. 13.10 še šrakofilmow. 14.25 ša wjeńnu. 16 pišana hodźina ša młodźinu. 17.10 domaca hudźba.

Ličšćeje ważne ł dujowech programma. Berlin: 20.30 šabawny a rejwanšti wječor. Königsberg: 20.30 operettowy konzert. Leipzig: 20.30 konzert. Köln: 19 wječorny konzert. Frankfurt a Stuttgart: 20.20 operettowy konzert. Mnichow: 19 konzert. 21 Richard Strauß. Praha: 19.20 orera „DonJuan“. Budapešt: 20.15 opera „Tośca“.

Budyske stawniske powěšće

23. junija 1934.

Swjasanje mandźelstwow: Otto Alfred Beierlein, pichekupiki pichtajeńa, ł. Otiliju Nimajez, pichedawarku, wobaj w Budyšchinje. — Rudolf Bjedrich Albert, fabrikiti džełacžeŕ, še Selmu Elfriedu Schramm, pichedawarku, wobaj w Budyšchinje.

Semrěli: Marja Madlena jwud. Wehnerowa rodź. Kopačjez w Lubiju, 82 lět; khowanje budże jutři hrjedu dop. w 11 hodź. — Marja Sturmowa rodź. Faahjez w Běłej Wodźe, 73 lět; khowanje budże hrjedu dopołdnja. — Nelda Bartschowa rodź. Kleyez w Běłej Wodźe, 26 lět: khowanje budże hrjedu popo w 5 hodźinach.

Zamołwity za spisaćelski wobsah: A. Dučman, za nawóštki dr. ł. Cyž, wobaj w Budyšinje. D. A. V 1934: 2207

Hospodarski rozhlad

Wutoru 26. junija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,510	100 pólsk. złotych	47,30
1 jendźelski punt	12,625	100 češkosł. krónow	10,44
100 šwajc. frankow	81,47	100 franc. frankow	16,50

Barlinska kursa mějesche pónđźelu sajo powschitkowne pschecejelnische witi. Kursy akzijow běchu thětro njestajne. Witi rentowych liśćinow njemóžachu so tak prawje wumwiśi.

Barlinske žitne wulkowiti mějachu wćera jara hłaby wobrot. Pschenjaz a rožći pofticjesche so mało. Sa rožu so mjenje napraschowachu, płaćižiny počjachu so wotdrjebjowacé. Wowš so cźežo pschedawasche, kupaz šu so najkerje dosć j nim sajtarali, płaćižny popuschćowachu. Jećźmjeń so lepje pschedawasche, runješ też jenoż w lepschich družinach.

Wćera płaćeschе w Barlinje zentnar

pschenjaz: 9,50—9,75 hr., — rožći: 8—8,25 hr., — jećźmjenja, nal.: 8,80—10,30 hr., — wowša: 10,10 hač 10,40 hriwnow.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg
Płaćizny po złotej hriwnje.

	25. 6	22. 6.		25. 6	22. 6.
Pšeńca	—	—	buny	9,50-10,5	9,50-10,5
rožka	—	—	woka	9,00-9,75	9,00-9,75
ječmjeń, nal.	192-206	192-206	módre lupiny	7,50-8,00	7,50-8,00
ječmjeń „ wowš	—	—	žołte lupiny	10,0-10,7	9,75-10,7
kukurica	201-206	235-213	zeradella	7,75-8,75	7,75-8,75
pšeńč. muka	27,25	27,25	raps. wosušk	—	—
rżana muka	23,40	23,40	lany wosušk	7,20	7,20
pš. wotruby	13,00	13,00	such. truhanč.	—	—
rżane „	13,10	13,10	běrnj. kruški	8,10	8,10
raps „	—	—	syno, 50 kg	—	—
hróch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0	rżana słoma	—	—
lane symjo	—	—	pšeńč. „	—	—
pjeluški	12,5-13,5	12,0-13,2	wowsna „	—	—
			ječna „	—	—

Płaćizna za pšenicy za wupłodźerja 190 192 195
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 160 163 165

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

Pónđźelu 25. junija 1934 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 72

Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće młode	32—33
Starše	28—30
Hewak połnomjasne, młode	23—27
Starše	—
Mjasne	—

Byki: 334

Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće	29
Hewak połnomjasne abo wukormjene	26
Mjasne	22
Snadnje wuwite	20

Jałojcy a kruwy: 334

Młódše połnomjasne, kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	25
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	21
Mjasne kruwy	16
Snadnje wuwite kruwy	10
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosći	28
Hewak mjasne jałojcy	22

Wowcy: 965

Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	40
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	32
Mjasne wowcy	26
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	20

Celata: 1202

Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	36
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	29
Snadnje wuwite	22
Najšpatnišo	20

Swinje: 3298

Tučne swinje, přez 3 centnarje ćežke	38
Połnomjasne swinje wot 240 hač 300 puntow ćežke	38
Połnomjasne swinje wot 200 hač 240 puntow ćežke	36
Połnomjasne swinje wot 160 hač 200 puntow ćežke	32
Mjasne swinje wot 120 hač 160 puntow ćežke	32
Rancy	34

Swinje mějachu słabe, druhi skót špatne wiki.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaca měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přeciwo sćěhowkam čłeneho znjezboženja z 1000 hr. = hdyž wumrěje abo hdyž je na dha žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšaceje bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 147 — Budyšin — Srjedu 27. junija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Dawkarstwo so přetwari

Nacionalsocialistiska reforma dawkow

Statny sekretar w finanznym ministerstwje je wčera w Mnichowje na nazionalsocialistisku reformu dawkow pokazał. Tute reforma žo hišće lětša jako zakoń předstajena a we zwjazku z najwjetšim dźělu w lěcze 1935 do mocy stupi. Hłowne dźěle tuteje wobšěrneje reformy su: přinjenje dawkowe cyłeje po dalšich možnosćach, dźiwajo na sozialne a wohnoměrsko-politiske wobstejnosće; nowy zjednjeny poćah za wobstaranje dźěła a spěchowanje wobsebinskeho skutkowanja w hospodarstwje. Techniscy wuskutkuja, zo reforma je sjednorjenjom zyleho dawkarstwa, kiž so je sjednorjenjom wschodnich dawkowych druzinow pschewjedźe.

Zakładne mysle Reinhardtoweho programma

Wobstaranju dźěła služa postajenja wo wuzwobodźenju dawka za wěcy z krótkim žiwjenjom, z čimž so pschemysłnikam a rataram možnosć dawa, so pschi wěstej měrje wobstaranjow lětša zyle bjes dohodneho dawka wostanu. Podobne lěpschiny podawaju so tež pschi městnych wumjenjenjach za zyke pschedewzaće.

Wobrotny dawk (Umsatzsteuer) žo za tukrajne wulkowikowarstwo na ½ prozenta sniži. Dotalne pschipravy k wobstaranju dźěła, kiž so w mandźelskej pomocy a sniženju dawkow za domjace pomocnizny wuskutkuja, wobthowaju so jako trajne naprawy. Sa priwatne domjace hospodarstwo je wosebje wažne noworjadowanje dohodneho dawka, kiž wažne polepschenje sniženjow dawka pschi dźěćach pschinjese, a to tež za poinolětne dźěći hač do 25. lěta žiwjenja, hdyž-li w domje žiwe a wukubłaju-li so w powołanju. Nowe žadźiny su tak postajene, so pschi małych a srjedźnich dohodach dohodny dawk dospołnje wotpadnje, jeli su w domje někotre dźěći. Tež dawk na samoženje a herbowanje dostanje wěstu mjeru, jeli su dźěći w domje.

Tarif dohodneho dawka sniži so na jenej stronje, na druhej stronje pak so dźěl dohodow, kiž bjes dawka wostanje, sniži. Dokelž pak sdobom wohnoměrśi dawk, kiž so pschi dohodach wyschich hač 8000 hriwnow wotpadnje, swostanje jako wunošk w najwjazy jenotliwych padach cźuće sniženje dohodneho dawka.

Pschi ważnosći wožoby a wozobinskeje samolětnosće w nazionalsocialistiskim stacje dźiwa so na lěpschiny pschi dawkach też pschi pschemjenjenju kapitalowych towarstwow do priwatnych pschedewzaćow. Realne dawki so pschetworja a budża so statne dawki. Sa zbytne dawki kaž towarstwowe, kupny, wobrotny, podruźniski, rěsny, piwowy a gmejnski napojowy dawk, so sažadne pokiwy wudadźa.

Nacźisk reformy dawkow sa zyle hospodarstwo, sa kóždu dźěłarnju a sa kóždu jenotliwu wožobu wulke pschemjenjenja pschipoweda.

Němska wotmołwa na jendźelsku notu

Němske knježerstwo je pisches němskeho pósłanca w Londonje na jendźelsku transferowu notu z 21. junija 1934 tele wotmolwiło:

Němske knježerstwo wobkrućuja, so je wotmołwu kralowskeho jendźelskeho knježerstwa na němsku notu z 20. junija dóstało. Wono wobjasnuje, so naspomjena nota njemóže zjěchowacź, dokelž wone j dźěła po sdaćju na njedorozumjenym abo njedospołnym pohnadźowanju Barlinskeje transferoweje konferency wotpocźuja; tohodla žeby wono wosłonjenje k temu wumjenja. Wono wobjasnuje, so žeby kralowske jendźelske knježerstwo myšli, so mohło swoje jednostronje z hrożenjom z nuczenjskimi naprawami dozyčeć, so by nuzowane było, trěbne naprawy k wobaranju najwětšich schkodow pschewjesć, kiž bychu sa němske hospodarstwo nastałe.

Sćehi myšlu, so njedźiwajwy teho kralowske jendźelske knježerstwo khutnje za nadobnym dohrjadowanjom prajenja žedźi, kotrehoż rozsudźenje jenicźky wot prózowanja Němskeje njewotwinitwuja, němske knježerstwo pschepruje kralowskeho jendźelskeho knježerstwa k rozsrěžowanju němskich zastupjerjow je zastupjerjemi kralowskeho jendźelskeho knježerstwa w Londonje pschiimia.

Pancerowana łódź „C"

We Wilhelmshavenje ma pschichodnu sobotu 30. junija pancerowana łódź „C" z łódźetwarjerjow wuputwaca. Duła łódź je tśeca łódź jeweje zjadownje we wobłuku narunanskeho tvarskeho programma němskeho namórskeho wójska. Swójatoźiwjenje zajoczmi so pschijpołdnju. Schef namórskeho wjednistwa dr. h. c. Raeder po pschekrocźenju skonty tscherjenske hłowa porěcź. Swójatoźiwjenje wutschcźenja łódźe pschenjese žo na wschitke němske radija.

Pieracskeho mordarja w Němskej zajeli

23. junija rano w 6 hodź. w Swinemünde zastojnicy tajneje statnicje policije mjes nětko 600 wulětnikami wobjeła wutšłedźicha a zajachu, kiž žo jim po wopšašanju jako wordaŕ połskeho knjatskowskeho ministra zejda. Cźłowjek z mjenom Skyba běsche z parnikom z Zopotta do Swinemünde pschišeł. Engen Skyba je połski staczan a student chemije, kiž je žo 11. meje 1908 w Lwowje narodźił. Skyba wjeso přejesche, so je słójnik, kotrehoż pytaju, po wobsejnosćach pak hnuź so z wěstosću wozjawkowaca, so žu w nim pytanoho słójnika namakali. Sajatoho hischcze na žanuznym dnju z połskim wožebitym letadłom do Warschawy połćachu.

Korfanty so do Českosłowakskeje podał

Połske nowiny pišaju, so je so Korfanty na konzu sandźenoho tydźenja w automobilu do Cźěskosłowakskeje podał, hdźež dyrbi stajnje bydlicź. Połske nowiny naspomnieja, so nahły wotjeźd z pschiprawjenjom konzentrazijskich lěhowow w Połskej swizuje. W połskich nowinach so tež na to pokazuje, so je so Korfanty pschećiwo němsko-połskemu sprjećenju wobroći a so je stary njepschećel Pilsudskeho.

Mussolini a Dollfuß zetkataj so na kóncu julija

Polhamtske nowiny awstriskeho knježerstwa, kschesćansko-sozialne „Reichspost", pišaju, so je Mussolini dr. Dollfuße pscheproßył, so by jeho w jeho willi w Riccione se žiwjej žiwóbu wopytał. Dollfuß je tuto pschepschosenje pschijał.

Italske křižaki před Dračom

Přeni dźěl italskich wójnskich łódźow Zadranskeho morja je do pschistawa w Draču pschijěł. Dojdu pschijěźe 20 łódźow. Sastupjeł komandanta łódźneho wotdźelenja poda so hnydom na kraj a albanske wyschnosće oficielnje wopyta.

Beogradske nowiny „Politika" wobkrućeja, so je pschijeło italskich wójnskich łódźow do Dracza w albanskim hł. měsece Tiranje jara pschekwapił, dokelž albanske wyschnosće njeběchu žanchu pschipowědźenja wo wopyće dóstałe. W Tiranje su žebi myślili, so chce Italska wojakow na Balkan wuslědźić. Wójnske łódźe su 20 hodźin psched Dračom ležale, ani so bychu něschto pschedewzałe. Hakle potom je so italski esiżer na kraj podał a wyschnosćam wojewił, so žo wo wopyt pschećelskiwa jedna, kiž italske wójnske łódźstwo swójatskej Albanskej wopokazuje. Wšitcy dźěł italskich wójnskich łódźow je sažo wotpluwał. Tři wójnske łódźe pak su w Dračźišim pschistawje swostałe. Beogradźe politikojo tuton wopyt wójnskich łódźow jako demonstrazijn pschećiwo Małej entenće wuložuja.

Barthou a Nowiny

Parišće nowiny „Temps" saběraju žo w žiwjenju załoćbnym nastawku z wopytom Barthoua w Beogradźe. Wone wotpokazuja myšl, so franzowski sprawkowny minister na wuwiwjenju druheje mocy dźěła.

Zyle hinak pišaju nowiny opozicije. Wone wěschcza, so Barthouowa politika, kotraž na so žo po zlědach Clemenceaua, Franzowsku k narodej sćini, wot kotrehoż žo wschitcy wotwobroca. Knježerstwo i Doumerguesom na cźele spyta swójatk dobywjerjow lěta 1918 pschećiwo pschewinjenym lěta 1918 sažo wojnowiš, Ludźo opozicije wobsebje na to pokazuja, so puczowanišći program sprawkowskeho sprawkowanišćo ministra njewopschija hłowne města Barlin, Rom, Budapest, Wín a Sofija.

Nowe zraženja w Francowskej

W jenej z najwjetšich Parišćich salow wotnje žo pod pschedsydźiwom priedawskeho radikalno-sozialistiskeho sapósłanza Bergera a prof. Langevina zhromadźizna fronty „Communn". Tuto sjednoćenišćowe wopschija zobustawy wschelakorych rewizarskich skupinow. Po zhromadźiznje žo někotre cźłonki lewizarjow sc zobustawami prawizarskich swójskow młodźiny swadźichu. Policija dyrbjesche łapschinowc, kotrychž direktora maju za faschistow. Shromadźeni sajećewachu internazionalu, po nětčźim žo jim hischcze druhi pschiwinjowarjo i někotrych pschedmětow pschidruźichu. Jako strach pschiběrasche a demonstrantojo spytachu žo do nowin dobywć, zhyne policajske wotdźelenje pschećiwo nim sakrozi a wjele wobdźělnikow saja. Pschi tutych zraženjach je so tójschto wožobow sranilo. Powě žo też, so staj dwaj zranjenaj wumrěłoj.

Weygand so w tanku přewjezdźuje

Sandźeny tydźeń w Jendźelskej pschebywaszy schef franzowskeho generalu. staba Weygand je pjatk jendźelske wojeske swjećowanišćo na Salisburgskej runinje wopytał. Wožebje žo Weygand sa jendźelske tankowe formazije zajimowasche. Nowiny su wobrazy wo Weygandze wocźišćeźale. Wobrazy pschedstajeaj Weygauda na tanku hedźo; pod nimi žu na pschikład złowa cźitacź: General Weygand rjanosć jendźelskeje krajiny — z tanka wuzije.

Jendźelski wojeski atašej w Moskwje

Londonske nowiny „Daily Herald" pišaju, so je so w poczahach mjes Jendźelskej a Sowjetiskej Ruskej nowa kroczeł k normalnym pomeram stała. Wone powědźa, so je so wobjawiło, so za ruskeho pósłaństwo w Londonje a jendźelskemu pósłaństwu w Moskwje wojeski atašej pschiła. „Daily Herald" pschipomnja, so wot powalenja zarskeho knježerstwa w Ruskej njeje žanych atašejow było.

Japanska zběrka za wójnsku łódź

Hačrunjež japanske knježerstwo hižom zjinje na sejźinjenju wobrónjenja dźěła a wobjebje na wuwiwjenju wójnskeho łódźiwa, cźini sjednoćenišćowo japanskich rezerwistow propagandu za sběrku za nowu wójnsku łódź. Tuto sjednoćenišćowo je so zjawnych a priwatnych sběrkow stałej hižom uźiwate. Wy-li kóždy japanski rezer-

šći nawórśteho wójska wóchśěnje jenoż ſtudny pśchinoſchi twaprował, by ſo ſa ſći léta pśenjes nakutował, kiž by bóžahał ſa wójnſku kóńdy pśekśeje rźadownje.

Krótke politiske powěśće

— Nimſki kanzler pśichija wutoru nimſkeho pódſtaiza w Madridže, hrabju Welezeka, a nimſkeho wupódſtaiza w Ridźy, dra. Martinża, k pśechodnoſchkej.

— Wrótſtawſchi wyſchſchi krajny ſud po wjazydnjowſkim jednanju pſcheſźiwo 21 kommunistam ſ Grünberga dla wjelepſcherahy a pſchestupjenja ſakonja wo rosbuchadkach pónd źelu 22 kommunistow ſaſudźi. Schéſćej ſaſudjenych dosta khłostarnju wo 3 hacź 10 lét, ſtudi cźeſtne prawa a ſtajt ſo pod dohlad polizije. Sthytni wobſtorźeni ſaſudźichu ſo wot léta ſaſtwa hacź 2½ léta khłostarnje. Pśeć wobſtorźenych ſo winowinowa a pſcheſźiwo tſjom ſo jednanje ſaſtaji.

— Pśched tvarjenjom katolſkeho burſkeho ſwjaſka we Murecku w Schtyrſkej pódźelu bomba rosbuchny. Někotre wotkowje ſchkleńcźu ſo rozſpukowchu, pſchiprawa w piſańni ſo wobſchkodźi a ſekretar burſkeho ſwjaſka ſo ſkani. Nadpadnikow njeměſźachu dotal wuſtśěhnyć. Polizija ſaja někotrych nazionalſozialiſtkow.

— Na Winſkim wikowańſkim ſudnihſtwje ſo wutoru dopołdnja rosbuchnjenje ſta. Pśichenyſłnikaj a źónſka ſo cźeſko ſranichu. Skuźerjowu njeměſźachu wuſtśěhnyć.

— W Awſtriſtej ſu ſo wſchelake nazionalne turnarſke ſwjeźenje ſakałe.

— Pólſki finanſkowny minister je roſſchérjenje diwanaje kommunistiſkich nowin a cźaſopiſow, kiž wozeje w Moſkwje a Charkowje wuthadźeja, w Pólſkej ſakaſał.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 27. junija 1934.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecźor we 7 hodźinach barometer 745, hygrometer +4, thermometer wo dnjo +26. Dźeńſa rano we 8 hodźinach barometer 744, hygrometer 0, thermometer w nozy +16. — Mjeńſcha nijina je wczera popołdnju naſchu krajinu pſchecźahnyła a ſo ke krótkemu ranju wotſtalita. Nijina je nam rjanu deſchcź pſchinjeſła, ſa kotrejž ſmy Knjeſej nad wjedrom a pſchitrodu ſ wutrobu dźakowni. Nětko mamy pak hiſchcźe wjacy deſchcźa wocźakacź, jeli nijina nad Danſkej doſcź wliwa pola naſ doſtanje. Wyſchina wupichestrěwa wſchak ſo po zyłej Franzowſkej a Schpaniſkej a bliži ſo k nam. Tola ſo ida, ſo naſcha krajina na mjeſach mjes tutej wyſchinu a nijinami woſtanje, kotrejž pſches Skandinawiſku ſ Atlantiſkeho oźeana pſchithadźejo k ranju poczahnu. To wośnamjenja cźopły cźaſ a hdyž a hdyž njewjedrowe deſchcźe. — Jutſje ſchtwórtk ſłónczko 3.48 hodźin ſthadźa a ſo 8.18 hodźin khowa. Měźacźk ſthadźa jutſje wjecźor 9.39 hodźin a khowa ſo rano 4.47 hodźin.

— **Wuhladny na wjedro ſa jutſniſchi ſchtwórtk: Rozmérnje cźopło, tola pothilenje k njewjedrownym deſchcźam.**

*

— **Kóń ſo wobſtrunył.** Dźeńſa rano wobſtrunu ſo na Serbſkim aſfalcźe kóń bura Nychtarja ze Scźijcź pichi wótrowozwożowanju. Wſchě prózowanja, jeho ſaſo na nohi ſtajicź, běchu najpryedy podarmo, tak ſo dyrbjeſche ſo wobnjowa wobora ſawołacź, kotrejž ſo potom poradźi ſ pomozu nětkotrych pichitladowarjow konja ſkónčnje.

— **Dóſtawanje wojeńſteje renty.** Sakładowe wotrěcźki ſa potuńſchenu domjazu margarinu a ſtatne potuńſchenſte wopytmo ſa jednjny tuk na mězazaj julij a auguſt 1934 wudawaju ſo ſa wójnſkich cźeſkokranjenych a wojeńſkich ſawoſtajenych ſchtwórtk 28. junija 1934 jenoż **popołdnju** wot 3—4 hodźin w Ssejmowni delekach. Dóſtawarjo, kotrejž žołte wupołkane tkarty ſa pſchinajnu **rentu** wobſtrejdźa, maju je na kóždy pad ſobu pſchinjeſcź.

*

Bohu budź dźak!

Bohu Knjeſej budź horzy dźak, ſo je nam nětko deſchcźojte wjedro pódtał a ſ nim naſche domowne pola a hona wokſchewił. Strachowachmy ſo naſtórſcheho. Nětko ſmy**my ſo tola nadźijecź, ſo woha w ſemi hiſchcźe dopomha ſchćrjeź w pſchirodźe, ſo nam tola pśedy ſenje ſeźiwjenje ſwěſcźa a wożebje też ſłotej, kotryž tradaſche piſy. Widźimy nětko hižo tu a tam wokoło Budyſchina na polach pśenje popy, ſpocźatk žnjowoh cźaſa, dźěłapołnoho cźaſa ſa naſchich ratarjow. Chcemy ſo nadźijecź, ſo žně naſche pſchecźa dopjelnja a wożebje birej mytuja wulku próżu a jeho ſwarmuja pſched wulkej hoſpodarſkej ſchkodu. S paczerjom dźakujmy ſo Bohu Knjeſej ſa johnowanje poſłow a honow, ſa žně a deſchcź, kiž je nam hiſchcźe w prawym cźaſu póſłał!**

*

Z wulkeho Budyſkeho měšćanskeho třélen'a

Wczera wutoru **knjeježe** wjeſele **žiwjenje** w ſtanje **Lehmannez kofejownje.** Tuta kofejownja je dźe też nam Sserbam ſe „Sserbſkich Nowin" a też tak derje ſnata jako najſtarſcha, wożebje w hudźownych poſtcźenjach. Dotal cźaſ hudźeſche tam w Němſkej ſnata dobra wumětſka kapala

Do němſkeho ministerſtwa za žeźiwjenje ſo powołał.

Werner Willikens, předſyda němſkeho landbunda, ſo za wjednika dweju wotdźělenjow w němſkim ministerſtwje za žeźiwjenje a rataſtwo powoła. Jeho pomjenowanje ſta ſo pśi ſkładnoſći ſtatneje reformy a **n**jepodótka ſo jeho zaſtojnſtwa jako ſtatny ſekretar w pruſkim ministerſtwje.

kujeſ kapałneho miſchtra Schloſſera. Dokuj ſo knjeſ Schloſſer nětko ſe ſwojimi ludźimi do Mnichowa poda, by tam wuſnamne městno pſchijał, roſſchérjowaſche ſo ſ Budyſchanami, kiž ſtebi jeho a wożebje jeho wumělſtwo waża. Knjeſ Schloſſer je wuſnamny hubl. virtuos. Za wjeſelawſche roſſchérjowanje poſtcźanu dobry **konzertny** porjad: „Woheń wjeſela" wot Blankenburga, „Wubjerk wjeſełohru", ouvertéru wot Kela Bela, „Lortzingowe ſpomnjatki", fantaſiju wot Urbacha, „Słowjańſki walcźik" wot Straußa", pouťpourri ſ „Dyrkuźowoje prynjeſby" wot Kalmana, „Jěſiny walcźik" wot Lehara, „Wolgaſki ſpomnjenk" wot Lehara, ſ „Proſchefiſkeho ſtudenty" wot Millöckera a dośtónčenje „pochod Lehmannez tkofejownje" wot kapałneho miſchtra Schloſſera. To běchu rjane hudźbne poſtcźenki. Knjeſ kapałny miſchtr Schloſſer poda je ſwojimi wumělcami, kk. Ahlerom, Tiſſjom a Bartelom jaſo ſnuje najlépſche. Schkoda, ſo tuta wuſnamna kapała Budyſchanow wopuſchći. Dźeńſa ſ pſchimny tutych wumělcow poſłedni raz w Budyſchinje w ſtanje Lehmannez tkofejownje na Budyſkim „Tſélniku".

Wożebita rjanoſć na „Tſélniku" je **městaczko mała ludźi** firmy Schippers a v. d. Ville ſ Hamburga. To je cźi wutrobu ſajmeje, hdyž widźiſch te małe městaczko, te małe domczki a w tutym małe wobydleńſtwo. Kak pěknje pſchedſtajeja ſo w małym zyrkuſu jako wumělcy najwjeſelſchoſcźe. Tu wuhladaſch pſchi poſtcźenju w zyrkuſu najmjeńſchich ludźi a też najmjeńſcheho konika ſwěta. Kak łubjene ſu dreſowy koni, jěchanja, žortne poſtcźenja a mnoho druheho. Spodźiwaſch ſo, hdyž ſo bjeſ kónza wumělſtwo tutych najmjeńſchich. Dźiwe a wobhladajce ſebi to! To je wopraſchanje ſa Budyſkim „Tſélniku".

Dźeńſa ſrjedu wotpali ſo wjecźor wulki brjeſnjany wohnjoſtroj. Na „Tſélenſt" je ſkładnoſć k rejan a teſ w ſtanje "Tſéljow", w Staceléez ſtanje a w ſtanje „Jo**ſ**cźenja „Lore" mójeſch ſo derje ſabawjecź, wjeſo też w ſtanje Lehmannez kofejownje!

*

Z poſedźen'a měšćanske'e rady

26. junija 1934.

Měſchćanſke barby. K wotſtronjenju dwělow ſo ſtwjeſći, ſo ju po heraldiſtich ſaſtawdach Budyſke měſchćanſke barby **žołto-módre**, niż pak módro-žołte. To je też měnjenje ſakſkeho hlowneho ſtatneho archiva.

Wobnowjenje kapały na Hrodźiſchću. Dokuł je lětſa naléto ſ wětrom cźeſko cźerpiła, ſo kapała na Hrodźiſchću dóſtadnje ſwuporjeźba.

Naturſki park. Naturſki park pſchenaja ſo wokſchelnemu wjednihſtwu nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony k pſchiprawjenju kublańſkeho léhwa.

*

Našim Serbam w cuzbje

Próźdninowy cźas ſo bliži. Wſitcy naši krajenjo kiž bydla w městach a maju potrěbnoſć, ſo wocźerſtwić a maju móžnoſć, swój dowoleński cźas nětkuſ wſy pſebywać, njech tola létſa raz swoje próźdniny w dominzje wužiwaju. Mamy wurjadnje rjenje położene wjeſki pśi naſich pśekraſnych horach, kotrež móża ſo wſém druhim znatym wulétniſćam runa Naši horjenjo ſu pśez wulku ſuchotu khétro ſko pocźerpili a wſéſe bychu z dźakom pśijimali, hdy chu ſo naši krajenjo, kiž w cuzbje bydla, pola n na khwilku zasydlili. Za Was pak to budźe z poſ njenjem, hdyž móżeće zaſo raz w dominzje mjez ſw

Swěrnaj ſuſodaj

Powědańcko ze ſerbſkeho žiwjenja.

11] (Pokračowanje.)

Kuſ ſo hórzy dowujeda, a wjeſelaj cźłowjeſtaj wonaj do hoſćenca, hdźež nan Lipič hižom pśi wobjedźe ſedźeſe. Też hólcźomaj nětko poſkići, da jimaj piwo, a potom jěźdźechu zaſo domoj; tola nic runy puć, ale jako běchu nětkuſe hodźinu po ſórokej dróży jěli, cźeže Lipič za wotezku a konjej dałtaj ſo na prawicu wot dróži. Jako běchu nol hodźiny jěli, pśijěźdźechu bóle na horu, pśi kotrejž wjes W. leżeſe.

Tam bydleſe mjenujcy młody blidař, kiž cheyſe ſebi Lipičee najſtarſu dźowku brać. Jako běchu jemu wot wěſteho boka Lipičee Hertu braščili, hěſe někotry króć pola Lipičee pobył a nanej wozjewił, cźohodła je pśišoł. Z Hertu bě prjedy hižom někotry króć hromadźe pśišoł a wona njemjeſe nicźo pśećiwo temu, zo by ſtaršinaj ſwoju należnoſć wozjewił.

Dokelž pak ſo Lipičee nan też wo cźelne derjehiće ſwojich dźěći runje tak ſtaraſe, kaž za jich duchowna zbože; dha wón hnydom „haj" njeprajeſe, ale ſlubi, zo chce pśi ſprawnej ſkładnoſći Wałtarjec Jurja doma wopytać a ſo ſam pśeſwědčić, wo čim je wón jemu jako wo ſwojim wobſedźeńſtwje powědał.

Jako L. do W. pśijěźdźe, wupřeže w korčmje, da hólcźomaj ſkleńcu piwa porjedźić a pśikaza jimaj, zo byſtaj tudy na njeho wočakałoj.

Hólcaj wzałtaj hórzy ſwoje nowe knihi a počinaštaj w nich cźitać. Jako bě Lipičee Jan khwilu cźitał, pokaza Mucy rjany wobraz wo wodopadźe we Skandinawiskej a cźitaše jemu někotre kruški z jeneho ſtawa, hdźež ſo ſkónčnje wo połnócnych zerjach a połnócnej miliniji piſaſe.

„O, to je kraſne było, ſtó by tajku połnócnu miliniu w cuzym kraju też jónu wohladać mohł. Ta, kotruž w zańdźenym lěće pola nas wobkedźłowachmy, bě też rjana, ale ſto je to pornjo tudy wopiſanej kraſnoſći? Što bych ja najradšo chcył? zo bych cuze kraje pśekhodźić a w nich wſitke kraſnoſce wohladać mohł —" dźeſe Muka.

„Haj to bych ja też chcył, tola je pola nas też rjenje".

Dołho rozrěčowaštaj ſo hólcaj hiſće wo tym a druhim, ſtož běštaj w knizy widźałoj a cźitałoj.

Potom přińdźe nan, kotrehož Jurij přewodźeſe. Bě pak to nadobny pachoł. Wón mějeſe też wo wſy a wo wokolnoſći dobru khwalbu, rjane dźělo, dobru zaſłužbu a tójſto kórcow pola a łukow pśi ſwojej bjezdołženej khěži, tak zo za bura žana haniba njebě, hdyž jemu ſwoju dźowku da.

Lipičee nan bě z tym cyle ſpokojom, ſtož běſe widźił a to cźim bóle, ſo ze ſamſnymaj wočomaj přeſwědčił, zo je Jurij wěrnoſć rěcał.

Jako běchu potom po puću, powědaſe Lipičee nan hólcomaj wſelake radoſtne powědanćka.

Je to móžno? budźe ſnadź nječhtóžkuli prajić, móže to Lipič, tón Lipič, kotryž ſo nam tak połožny wopiſowaſe?

Haj, wón to móżeſe. Přetož wón njebó człowjek, kiž ſwětnu radoſć a ſwětne wjeſele tamaſe, hdyž ſo na prawe wašnje wopokazowaſe. Wšak Bože piſmo ſamo praji: Wjeſelće ſo z tymi, kiž ſo wjeſcła a płakajće z tymi, kiž płakaja. Wjeſelće ſo, tola z bohabojaznoſću.

Też nječeſe wón za to, zo wjeſele tuteho ſwěta też zakazane być njemóże, wšak je nas knjez Jezus Khrystus na kwas do městačka Kana w Galilejskej ſoł a ſo ſobu radował z tymi, kiž ſo radowachu.

Haj wón ſam je jich wjeſele powjetšić chcył z tym, zo jim wjacy wina z dźiwom zhotowa, a lépše jako te, kotrež bě wupite a kotrež běſe nawożenja dał.

Hižom ſo wječor bliježeſe, jako naši tři přez małe šmrěkowe keřćki w rjanej dolinje jěźdźechu. W bliżšej cyrkwinskej wſy ſo wječor zwonješe.

Po wotzwonjenju zabrunča tři króć wulki zwón. Nan a hólcaj zcźeczechu ſebi cźapki a wuſpěwachu Wótčenaš a běchu runje hotowi, jako třeći króć třeći zynk ſo přez wječornu cišinu roznjese.

„Cohodła rěkaja ludźo tuto třikróne biće na wulki zwón „klakanje" abo „přebiwanje"?

„Tohodła, mój ſyno, dokelž nas tute zynki zwo k poklaknjenju a k modlitwje wolaja. Pola nas je wašnje klakanja při modlitwje khětro zhubiło, w tolſkich krajinach, městach a wſach hiſće wobſta tola njeje na wšitkich městnach modlenje ſame p wječornym zwonjenju zašło."

„Cohodła pak ſo tři króć tři razy na zwón bi

„Kaž ſym ſłyſałł, ſo to tohodła ſtawa, zo by człowjek dopomnił na křižowanje naſeho zbóžnika kotrehož ſu Židźi z třomi hozdźemi na křiž přibi Tři króć dyrichu pak na kóždy hódź, — tak ſo p wěda. Tola pak prajа druzy, zo ſo tohodła 9 króć zwón bije, zo bychmy ſpěwali dźewjeć kruchow prjedyrěźe, ſydom próſtwow a wobzamknjenje — je najkraſniſeje modlitwy, kotruž je naſ Zbóžnik ſwojich wučobnikow a nas nawučił."

Hiſće wſelake wukładowaše Lipičee nan hólcomaj a wonaj radoſtnaj připosłuchašaj.

Přińdźechu pak potom do hłubokeho puća, hdźež běchu na woběmaj bokomaj liſćoite kerki.

„Tudy je městno, na kotrymž je ſo Boża hnada mi raz mócna wopokazała."

„Kak to, nano? powědaj něšto wo tym."

„Sym wam doma hižom wjele króć powědał tamnym zrudnym času, kaž Napoleon I. cyły ně ski kraj ſobu do wójny zapleće, wjerchow němſki ludow tak wodźiš wědźeše, zo bjez nimi překora dyri, a zo jedyn na tón, druhi na druhi bok čehn Twjerchy zwisk němſkich krajow a wjerchow b přez nječho rozwjazał a němſki kěžor Franc bě wo čo 1806 wuprajił, zo nochce wjacy kěžor němſ kraja rěkać, ale jenož kěžor w Awſtriji być. Sak ſčini Napoleon kralestwo a tohodła dyrbješe jo kral, wónjaz abo njewólnje, k Napoleonej džerže so zwjazkej přizamknyć, kiž Napoleon pod njem rheiſki zwjazk zwjedže. Wſitcy wjerchojo, kotřr do zwjazka słušachu, wotwiswachu wo wšitkich w cach wot cźeho knježerja a wón ſam w jich krajac rozkazowaše a činješe, štož ſam chcyše.

(Pokračowanje ſcěhuje.)

ſam ludom přebywać. Njech je tu jenož na někotre z našich krasnych hórskich wjeskow pokazane: Zornosyki, Wuježk, Rachlow, Khójnička, Splósk, Koporcy, Kózly, Jilocy, Mnišońc atd. Wjeselili bychmy so, hdy bychu z tutymi rjadkami prawje wjele našich krajanow k tomu nawabili, swój dowol we Łužicy wuživać.

*

§ **Džiwoczij.** Tudomna ludowa schula pšichodnu njedźelu 1. julija swoje 50lětne wobstacje je schulskim ſwjedźenjom wobwjeczi. Na njón ſo nětuſchi schulerjo a pšecečeljo schule pšeproschuja. Po ſwjedźeńskim porjedźe ſo rano w 7 hodźinach khorhoje wupowěknu a ſo po rauſchim ſpěwanju ſhromadźije ke mſchi pódźe. Popołonju w 1 hodźinje budźe wopomnjeńſtki ſwjedźeń, k czemuž ſo hry a dźěcži pichtjamknu. Wjeczor we 8 hodźinach ſo ſwjedźeń ſe ſmužinzowym czahom ſtónczi.

§ **Bukecz.** W rajchej wěſy ſu tkhórje w poſledniom czaſu mjes pjerſtru wjele ſchkody nacżinile. Saudźenu pondźelu je ſo ſtónczu poradźiło, na Kochcz kuble ſti tkhórjata žiwe popadnycz. Poſledniu nóz ſu teſ tkhórzu móhli njeſchkódnu ſczinicz. Rubježnitwo krejſaczanych ſwěrjatow je ſo ſ tym trochu ſu ſamjeſowało.

§ **Werminghoffa.** Na pšecheproſchenje Budyſkeho družſtwa pšichodźerjow (GEG) ſu ſe Wjelkeje Hórki, Werminghoffa a wokolinu do hoſcenza tudomneje wuhloweje jamy pšichli. Poſdźiſcho teſ hiſchcze wjele SA-muži po ſwjedźenju ſawróta ſtónza pſchindźe. Wjednik ſhromadźenja, ſaſtupjeſ Renberger ſ Werminghoffa powita pſchitomnych. Wobkhodny wjednik Scholz ſ Budyſchina wěcżeſche wo powſchitkownym hoſpodarſkim połoženju, wožebje wo pomérach Budyſkeho družſtwa pſchetrjeb. a jeho pſchiſpomnym wuwiežu w tutym wobkhodnym lěcże. Wón napominaſche ſtabuſtatowy, ſo bychu wobſtrjeda poſtajenych mjeſow też w pſchichodźe ſa družſtwo ſkutkowali a na jeho natwarje ſtawidźeli. Rěcžnik ſtónczi ſwoju wěcz ſe ſtawu na nemſkeho kanzlera. Na to ſhromadzeni němſku hymnu a Horſta-Weſſelowy ſpěw wuſpěwachu. We druhim dźělu wjeczora poſtaczi ſo kofej. Dźiwadołowaj kruchaj ſo hraſchtaj a ſo derje ſpodobaſchtaj. Na wuloſowanju ſo pſchitomni pilnje wobdźělichu, Poſdźiſcho běchu teje. Mjes wopytowarjemi wuwi ſo rjana towaſchnoſcz. Tak měſeſche wjeczor ſe ſwojim wabjenjom ſa družſtwo a też jako towaſchſtwo ſwjedźeń poſmy wuſpěch.

§ **Brěſowti.** Pczołarjo ſe Sślepeho a wokolnoſcze běchu ſo tu ſaúdźenu njedźelu ſeſchli. Ssebi wóſtom pczółnizow wobhladnjo, widźachu, ſo běchu tamnijchi pczołarjo ſwoje pczołki derje wothladali, ſo pak běchu ſo dla ſuchoty ludźiwa malo pchiſpórile. Jeli ſo bychu po nětcżiſchim deſcżu khwatki pczołarjo ſaſo paſtwu poſtcżiſle, njebychu tola ludźiwa dla ſwojeje ſkabóſcze wjele njedu mohle nahromadźicz. W ſwojej bjesnadźijnoſczi ſo pczołarjo we Sślepjanſkich ſtronach na ſchleſyſki pczołarſki ſwjaſk ſ pröſtwu wobrocża, ſo by ſo pola knježeſtwa pczózwał, ſo bychu pczołarjo létſa bjesdawkowy zokor dóſtali. W poſledźenju, kotrejž ſo w khłódnej ſahrodze jeneho pczołarja wotmk, ſo we naſhonjenſkach w pczołarſtwje rosmolwjachu.

Wusudźenja

§ Polne wuſprawnjenje je w Hajnjach narodźeny Mětny **Kurt Schlenker** pſched powołanſkej komoru namakał, kotrehož bě Schérachowſki hamtſki žud jebanſtwa dla k jaſtwu na tſi měſazy ſaſudźił. Schlenker bě pczedy w Hajnjach pſchedawarńju rybow měſ. Dokelž bě k naſtonalnym ſozialiſtam pſcheſtupił, běchu jeho politiſzy pſchecziwnizy jeho pſchedawarńju bojkotowali. We lécże 1932 bě wón tohodla nuſowany, ſwoju pſchedawarńju pſchekupzej Hajnzy ſ Wopakeje ſa 900 hriwnow pſchedacz. Dokelž Hajnza hotowych pjenjes njeměješche, běſche wón hromadźe ſe Schlenkerom ſpytał, hypothekſki liſt ſwojeje macżerje wo 2000 hriwnach ſpjenjezicz. Liſt dyrbjeſche ſo ſa 1600 hacž 1800 hriwnami pſchedacz. Schlenkerej bě Hajnza poručił, ſo by pjenjezy wobſtarał. S wunoſcha dyrbjeſche Schlenker ſwéj kupny pokazitinu ſa pſchedatu pſchedawarńju rybow wobthowacz. Sso wospjet podarmo ſo prózowawſchi bě Schlenker hypothekſki liſt pſchekupzej Kuſchkej we Wopakej pſchepodał, kotremuž bě wón 96 hriwnow ſa dołtate twory wizity. Kuſchk bě hypothekſki liſt Hajnzy ſtónczuje ſ wuſnjenjom wrócził, ſo bě tón ſa ſummu 96 hriwnow kupował. Hajnza bě na to Schlenkera na ſtatnym rěczniſwje winował, ſo je jemu narěczał, ſo dha Kuſchk hypothekſki liſt kupicz. Woprawdże je wón liſt jenož wodla chcył do ſwojich rukow dóſtacz, ſo by jón Kuſchkej jako wěſtoſcz ſa 96 hriwnow pſchepodał. Khłoſtaja tora pak roſſudźił, ſo je Schlenker ſ połnym prawom liſt hypothekſki liſt Kuſchkej na pſchedań poſtcżiſł a wón ſ jeho wunoſchka kupnu płaczijnu 900 hriwnow wobthowacz. Tohodla ſo Schlenkerej njemóże ſłudanje jebanſtwo porokowacz. Schlenkera jako njewinowateho wuwinowachu. Khłoſty ſtatna połkadnja pſchewoſmje.

§ Sty łónz měſeſche puczowanje 54lětneho Rudolfa Probſta a 22lětneho Heinza Pohla ſ Drježdżan do Njeſwaczidliſtich ſtron. 29. a 30. oktobra 1933 běſchtaj we Wětrowje pola Njeſwaczidła pſchebywajoj Pohla bě teſching ſ munizju a ſatraſchazy revolwer pſchi ſebi měł. Popołonju 30. oktobra bě Kernowa we Wětrowje widźała, ſo běſchtaj Probſt a Pohla na łónzu wšy hubježu, kubleżay Njetzynej ſtuſchazu, ſ paſtwy do ferkow ſmaloj. Tam běſchtaj, kaž Pohla praji, huſyzu popadłoj. Probſt je jej potom ſchiju ſwinył a Pohla je jej teſchingowym toporom hłowu rosbił. Blidaŕ Mroſak, kotremuž je ſchkitanje hoſtwy dowěrjene, bě wobeju hełłapił. Huſyzu běſchtaj pod ſtanjom a ſuchim drjewom ſthowałoj a potom bě kóždy do druheje ſtrony woſchoł. Pohla běžu hórſu ſaßłapili a Probſta wjeczor w Njeſwaczidle ſaſdżerjełt. Wobeju bě ſud dla paduſchſtwa, pſcheſtupjenja hoſtwinſkeho ſakonja a cżwilowanja ſkoczeża k jaſtwu po 4 měſazach ſaßudźił. Jenož Probſt bě ſo pſchecziwo wuſudej powołał. Powołanſka komora jeho jenož jednoreho paduſchſtwa a cżwilowanja ſkoczeża winowateho ſpóſnawſchi, jeho khłoſtanje na dwaj měſazaj jaſtwa ſniži.

Z Łužicy

§ **Wurbiſa.** Sawinjenje dróhi wſche Wurbiſa je žebi njedźelu ſaßo něſtotre woporu žadało. Nětołi wobdźělnizy pſchi wujeżdżowanju wo wulke ſatſke myto na ſtraſchnym měſnje padźechu. Schytrjo jedni ſ łopkimi kranjenjemi woteńdżechu, mjes tym ſo ſo ſchtyrjo cżeſło kranichu. Koſa ſnjeſbożenych ſo cżeſło wobſchkodźichu.

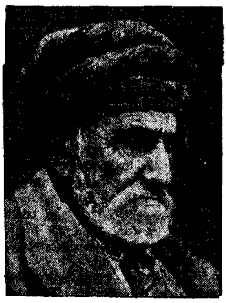

Najſtarſi człowjek ſwěta na ſmjerć khory.

Turka Zaro Aga, kiž wudawa, ſo je 160 lět ſtary, je tak ćežko ſkhorił, ſo ſo jeho ſmjerć wočakuje.

Najnowiše z cyłeho ſwěta

— Cżeſki krivawny njeſkutk je ſo pondźelu wjeczor w 9. hodźinje w ſaſtwje hamtſkeho ſudniſtwa we Wołeſchnizy w Bogilandſkej ſtat. Jako hłowny ſtrażmiſchtr Becker do komorki 30-lětneho Ottmara ſaſtupi, jeho tutón nadpadże a ſ knjelku ſadaſi. Ottmar hijom léta dołho politiſtich pſcheſtupjenjow dla w pſchepytowanju pſchebywaſche. Po njeſtuku wotewſa Ottmar ſtrażmiſchtrej kluczе a wuſtwobodźi ſobuſtatoju 53-lětneho Gebhardta a 30-lětneho Schrötera. S wołanjom wo pomoz nawabichu ſłóſtnjzy żonu ſtónzowaneho hłowneho ſtrażmiſchtra do jeje bydlenja a nuſowachu ju, ji ſe ſmjerczu hroże, ſo by ſadnje burje wotewrika, ſ kotrymiž ſłóſtnizy cżekachu. Woni pſchekleſchu murju a ſo ſhubichu.

— W Allgäuſkich Alpach ſtaj ſtyri wobſkedźerja mlyna a krawz ſ Oberdorfa ſmjertnje ſnjeſbożiłoj. Sobotu ſo bě hór podaſchtaj. Jako ſo pondźelu hiſchcze njeběſchtaj wrócziłoj, bźechu jeju pytacz. Pondźelu wjeczor namakachu cżeſko ſtyri mlynſkeho wobſkedźerja. Jeho pſchecżeſka hiſchcze njenamakachu. Jimaj běſche ſo powjas roſtorhnył, ſo ſtaj do hłubiny padnyłoj a ſo ſarajłoj.

— W franzowſkim pſchiſtawje Loriencje pſchi brjoſy Atlantiſkeho morja) je wutoru wjeczor pſchi wujeżdżenju mały parnik „Proſpérite“, 200 puczowazych wjeſo, do ſo wróczajeſo małeho parnika „Maria Ange“ ſtorził. Maju ſa to, ſo ſtaj ſo wobaj parnikaj podnóriłoj. Dotal ſu ſcheſej cżełkow ſ wody wucżahnyli. W khorowni ſo 6 ſnjeſbożenym puczowazym ſiwjenje ſaßo wróczi.

Jedyn, kiž n'ewě, što bojosć a stróžele su

(Bajka ſ luda.)

Nan mějeſche dweju ſynow. Jedyn ſ njeju, ſ mjenom Jan, njewědżeſche, ſchto bojoſcz a ſtrójele ſu. Wón pak budźeſche rady ſhonił, ſchto bojoſcz a ſtrójele ſu.

Poſdże wjeczor pſchińdże nan na kerchow, hdżeż běſche jeho knótr pohrjebany. Tu wuhlada, kak cżrjódła muji ſebi kuleſche. Jan wſchitſnuji bliże a wuhlada njeſ nimi też ſwojeho dawno njeſ cżeho knótra a wopraſcha ſo jeho, hacż też njemóhł ſobu kulecz? Knótr rjekny: „Cżehodła też niż? Pjenjeſy pak, kotrež dobudźeſch, tykaj ſa koſchlu; a njewoſtań dźeże, hacż bo dwanacżich, hewak ſu ſhubjeny!“ Jan cżinjeſche, kaž běſche jemu knótr kaſał, a wjele pjenjes boby, kotrež ſa koſchlu tykaſche. Hdyż na dwanacże wulhěchu, ſaſtachu kulecz a poczachu kehele a kule hromadże ſběracz; Jan pak cżuješche woteńcz; tuž rjekny jedyn ſ tych muſi k njemu: „Pomhaj ty też rumowacz!“ A Jan wja jenu kulu a jedyn kehel: ta kula pak běſche cżłowjeſka hłowa, a tón kehel hwižżeł. Mjes tym poczа dwanacże bicz. Hdyż poſledni raz dyri, běſche Jan łehma pſches murju pſchelećł; a ſ wulkim wotmachom jenu něſchto cżapku ſ hłowy ſvaly. „Cżapki dla ſo njewróćzu!“ Jan *pomyſli a běſche ſnjeje. Doma muſcheſche ſe ſady* koſchle wulku hromadu pjenjes a powědaſche, ſo je težame dobył a ſo je ſ morwymi kehele kulał, a ſo je jeho knótr też pódła ſtał, kiž jemu prajił, ſchto ma cżinicz a kak ma że ſadżerjecz.

Ale ſchto bojoſcz a ſtrójele ſu, wón pſchezo hiſchcze njewědżeſche.

Nětdy pſchińdże k ſtaremu hrodej, w kotrymž nichtó wutracz njemóješche, dokelž tam ſcherjeſche. Schtóž tam pſches nóz woſta, běſche rano morwy. Dokelž pak cżyſche Jan rady wědżecz, ſchto bojoſcz a ſtrójele ſu, dźeſche ke hrabi, kotrejuž ſtaŋy hród ſtuſchcheſche, a proſcheſech jeho, ſo ſměł w tym hrodże pſchenozowacz, dokelž cżyſi rady wědżecz, ſchto bojoſcz a ſtrójele ſu? Hrabja jemu to rady dowoli a pſchiſtajiſi: „To hiſchcze do tebje žadyn pſchetrał njeje: a je-li ſo ty pſchětrajeſch, cżuj cże ſa ſwojeho hajnika poſtajicz.“

S wulkim karanom piwa a móznej trubku ſo Jan wjeczor do ſtareho hrodu poda, ſo by naſhonił, ſchto bojoſcz a ſtrójele ſu. Wokolnjedź wulkeje ſtwy ſynny ſo ſa błido; ſe ſ'owami „Pſchipicz ſebi Jano! — Wbojeſnje Jano! — Njebojiſch ſo Jano? — Cżehodła ſo bojecz, wſchako mi nichtó niczo njeczini!“ ſo ſ karana hdys a hdys napi a ſe trubki móznje pachaſche. Pjecz ſtwżoch pak mějeſche ſawżdżenych. — Dołho hiſchcze tam ſedżał njeběſche, padże wot horjeka cżłowjeſka ruka dele a prénju ſtwżu haßnje. Jan ruku ſ błida ſchmórny a ſtwżu ſaßo ſaßwěcži. — „Pſchipicz ſebi Jano! — Wbojeſnje Jano! — Njebojiſch ſo Jano? — Cżeho dla ſo bojecz, wſchako mi nichtó niczo njeczini!“ —

Saßo jena ruka dele padże a dwě ſtwży haßnu. Jan ju dele ſchmórny a ſtwży ſaßo ſaßwěcži. — „Pſchipicz ſebi Jano! — Wbojeſnje Jano! — Njebojiſch ſo Jano? — Cżeho dla ſo bojecz, wſchako mi nichtó niczo njeczini!“

Nětko jena noha dele padże a tſi ſtwży haßnu. Jan noha dele ſchmórny a tſi ſtwży ſaßo ſaßwěcži. — „Pſchipicz ſebi Jano! — Wbojeſnje Jano! — Njebojiſch ſo Jano? — Cżeho dla ſo bojecz, wſchako mi nichtó niczo njeczini!“

Saßo jena noha dele padże a ſchtyri ſtwży haßnu. Jan ju dele ſchmórny a ſchtyri ſtwży ſaßwěcži. — „Pſchipicz ſebi Jano! — Wbojeſnje Jano! — Njebojiſch ſo Jano! — Cżeho dla ſo bojecz, wſchako mi nichtó niczo njeczini!“

S dobrom zyłe cżełko dele padże a wſche ſtwży haßnu. Jan cżełko ſ błida ſchmórny a wſche ſtwży ſaßo ſaßwěcži — Tuj ſtapichu pory ſ herzami a poczachu pó ſtriwje rejowacz. Wón pak rjekny: „Jan njemóże rejowacz; Jan njebudże rejowacz.“ A na wſche nuſowanja wón jenož wotmołwjeſche: „Jan njemóże rejowacz; Jan njebudże rejowacz.“ A na wſche nuſowanja wón jenož wotmołwjeſche: „Jan njemóże rejowacz; Jan njebudże rejowacz.“ Se ſtowarni „Pſchipicz ſebi Jano! — Wbojeſnje Jano! — Njebojiſch ſo Jano? — Cżeho dla ſo bojecz, wſchako mi nichtó niczo njeczini!“ wón reja mpſchihładowaſche a ſo njebojeſche.

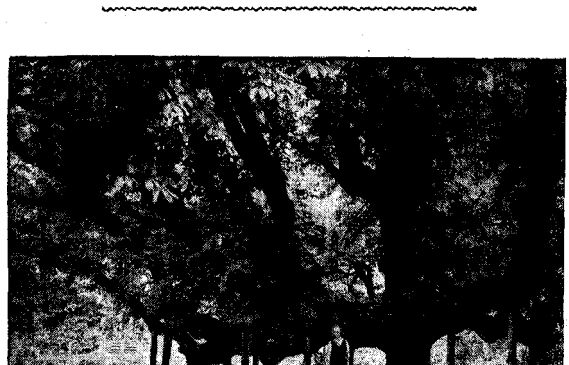

Spodźiwna kaſtanija w Hitzackerje.

Praſtara kaſtanija, kotrejež hałozy nimale 90 metrow wobſahuja, ſteji w romantiſkim měſtačku Hitzackerje nad Łobjom.

Hdyž jenu dyri, wjeho wocjichny. Na to jastupi schěry muzjk a rjekny k Janej: „To hišće je do tebje žadyn pschetral njeje. Pój je mnu žebu do pinzy! tam możeš žebi bohatstwa wuhjeracj, schtož chcješ. Bojeraj pak žo njetrjebasch." Jan žo njebojeschе, ale dźěschе žobu. Psched pinzu jamni duršenj muzjk k njemu rjekny: „Hdyž ś pinzy pójdżeš, žo njewobhladuj!" Sa durjemi pak wulki czorny poblejeschе. Schěry muzjk Janej mjezki poda a rjekny: „Nětko žebi bjeł!" Hdyž pak žebi Jan žamu njebjerjeschе, jemu mały muzjk mjezki slota nahraba a rjekny: „Donješ žebi to horje a pschiidź sabo; ale njewobhladuj žo!" Jan žo njewobhladny, ale žwoje mjezki horjeka wuzupny a žo sabo do pinzy wróći. Nětko jemu muzjk mjezki zlěbra nahraba. Hdyž pak běschе Jan ś nimi ś pinzy, žo pinczne durje za nim ław ś wichorom saprašnuchu, a wo pinzy ničžo wjazu widżecz było njeje.

Sahe rano pschiidźechu lični dźěłacjerjo, wczipni na hrodowe wokna hladajo. Woni wěsče wědźachu, jo śmeja sabo jeneho jahrjebacj. Hdyž pak Jan wokno wotewri a jim žmjeło „dobre ranje" kiwaschе, žo wnjezy na tym žwoždżiwachu; mějachu sa to, so je to duch zemrětcho, kiž psches wokno hlada. Jako pak Jan jenemu dźěłacjerjej k kiwnu, jemu žiwětky toleč cźišmu a k njemu rjekny: „Tu maješ; a nětko dźi k hrabi a rjeki jemu, jo hischcze žym žiwy!", tón dźěłacjerjej wjeselu k hrabi běžeschе, pschetož toleč won sa zyły dżeń sahnjicz njemóžeschе.

Bórzy hrabja pschidźe a žo jara dźiwaschе, so je Jan hischcze žiwy. „Wot nětka žy mój hajnik", wón k njemu rjekny; a dokelž mějeschе Jan nětkle telko pjenjes, dosta też młodu hrabinku sa žonu. Jan wschak běschе je ž wojej młodej žonu žwožownje žiwy, ale schto bojeschе a strózeschе žu, pschezo hischcze njewědżeschе. Tuž rjekny k swojej žonje, so do žwěta pójdże, so by naschonił, schto bojeschе a strózeschе žu. Jeho žona pak žo jara wo njeho bojeschе, so mohł pschi tym wo žiwjenje pschińcz. Tuž pytaschе radu. A žona jej radżeschе, so by žebi małych rybiczkow kupiła, je do hornza je žymnej wodu žadźiła a je, hdyž jeje muž spi, jenu sa koschu kinyła. Młoda žona cźinjeschе, kaž bě jej radżene. Kupi žebi małych rybiczkow, žadźi je do hornza je žymnej wodu a kiny je žwojemu mužej, jako špaschе, sa koschu. Muž hnydom wotmeji a sawoła: „Kak žym žo tola wustrójał!"

Schto strójeja žu, nětko wědżeschе; a bojeschе dla do žwěta schok njeje — k wulkej radosći žwojeje młodeje žony, ś kotrejž hischcze je dolhe lěta žwožownje žiwy był.

Cigaretowy hołb

W Saharanpuru w Indiji bě žebi dźěłacjeŕ zigaretoweje fabriki nješto mudre wumyślił, schtož dyrbjeschе jeho bohateho muža ześinicź. Jnda mějeschе listowe hołbja, kotrehož wjeduje žobu do zigaretoweje fabriki nošeschе. Tam dźěłacjeŕ žmjenu hołbjej nekotre packzički zigaretow wokoło žiwota pschiwjasa, so by jeho puschcził. Hołb potom domoj lećeschе, hdyž dźěłacjerjowa žona jeho wot tuteje cźeje wuswobodźi.

Ale, kaž stajnje, tak bu też tu. Dźěłacjeŕ njemóžeschе dosć dostacź. Chcyschе hischcze ruczischo šohatnycź. A tak pyta, pschemyknowanki cźeju powjetschicź. S tjomi packzikami to hischcze dźeschе. Ale hdyž muž potom hołbja se schtyrimi packzikami zigarekow počeźi, bu jemu to ś wožudom. Hołb na dróhu padnywschi na policajsku straju pschiidźe, hdyž žo wschitko wukopa.

Nětkole Jnda na městnje žedźi, hdyž je kuricź dožyła sakasane. j.

Zornowc

wot J. B. Mucźinka.

Je hišcze hewak pschiźiwjenskich kóždeho rozumneho człowjeka, so na skutki stworjenja, jeho wobdawaje, kedźbuje je pschezo lěpje znaci nawuknje a tak žwoje wědy wo pschirodze po możnosći pschiporjuta: dha faleźi žo cźim bóle rjemjeźlnikej, jo je wědomny wožebje tajkich pschirodninow, kotrež ma pschedźěłacź a pschetworicź. W naschej krajinje je wožebje wobdźěłanje a rozeźlanje zornowza (Granit) ławch dźěła, kiž je khětro rozscherjene a kiž dobru warbu dawa, a njetrjebało teho dla žyle njemużitne pschedewjacje byci, hdyž wo tym nadrobnischu rosprawu poticzimy. Přjedy pak, hacź ža to stanje, praschamy žo: schto je zornowz?

Bohaty pawda nam w žwojim wobšérnym pschirodopisu jeno tole: „Zornowz, najstarscha hornina (Gebirgsart), kotraž je žiwa (Feldspath), tschemjenja (Quarz) a blyschczinik (Glimmer) wobsteji, je wschelakeje barby, wujuamjenja žo wožebje je žwojej zornatoscźu a wulkej twjerdoscźu, je hłowny sestawk prahorow (Urgebirge) a twori jara nah'e scźeny. Stari dźěłachu ś njeho, njeředżujo jeho twjerdoscźe, žiwoje stwórne obeliski (kónczne kuzy); my jón nakóžujemy k twarjenju a plestrowanju." Chtyż-li my jenicźzy ś tutych knihow, kiž su 865 stronow tolste, žiwoju mudrosću cźerpacź, dha bychmy nětk hotowi byli. To pak naš na žane waschnje njespokoji, runjež je nich zhonimy, so zornowz ś tjoch sestawkow, je žiwza, tschemjenja a blyschczinki wobsteji.

Tute tři sestawki žu krystalinisko-zornozte smješchane, a po wulkosći tutych jenotliwich dźełow rozdźělujemy zornowz wulko-, hrubo-, malo- a drobnozornity. Wón je žwoje mjeno dostał dla žwojeho zornatcheho napohlada; pschetož łacźanske słowo „granum" rěka zorno a „Granit" je po tajkim zornowz. Wón je po barbje pat schěry, pak na cźerwjeni, na žołcź, na seleń abo běły. Pschipadnje nadeidu žo w nim: sforjet (Thurmalin), rohoblyschcź (Hornblende), blyschczglitkcźenz (Andalusit), pichimjet (Pinit), nadedarjenz (Epidot), hranat (Granat), blyschczenj (Topas), tuha (Graphit), drałowy (Magneteisenerz), zinnowz (Zinnerz) atd. Sdwoju na cźerwjeni barbu dostawa ś wjetscha wot tikliczinka żelezcźitcheho (Eisenoxyd), kotryž žo w žiwzu nadeidże.

Chcemy-li žebi zornowzowe cźi hłowne sestawki bliže wobhladacź, dyrbimy chětro dokoło najpjet krocźicź a pohladacź do teho cźaha, jako bě žemja hischcze żehlinoze běžała (feuerflüssig). Te maczińki abo žiwjele in hižom běchu, ś kotrychž dyrbjeschе žo semina swjercźchina wutworicź, běchu pak sdżěła hischcze płuny (Gas). S žhušnjenjom a chcutitim abo mechanisktim sjednoczenjom nastachu nowe cźěstcza, kotrež běchu dalschemu wutworjenju semje nusne a trěbne. Wodźik (Wasserstoff), tiklik (Sauerstoff), duzyk (Stickstoff), wuhlik (Kohlenstoff), tschemik (Kiesel), žyrk (Schwefel), alkalisłe a dełhe kowy — to tu wschо hižom bě. Sjenocźchu žo tajke maczińny snowa, dha nastachu seminy, alkalie a kiżalinu, mješ kotrymiž mějeschtaj tschemjowka (Kieselsäure) a wuhlowka (Kohlensäure) pschewobuu. Kischemjowka je k wutworjenju zornowza žwércu pomhała, kaž žo wona też w pscheraženju (Bergkrystall), pěsku, błyschczenju, ametistu atd. nadeidże. (Wuhlowka pak je we wapnu, we kredże, w marmjelu atd.) Burmeister we žwojich tiskach stworjenja wěri, so móżemy ś połnym prawom ta to měcź, so tschemjowka 70 prozentow zholeje sestinieje maczińny wunoscha! Dr. Zimmermann praji we žwojich knihach „Die Wunder der Urwelt" tak: „Wožebje běschcze 2 sjednoczenjej tschemiczniny (Kieselerde = tschemjowka, Kieselsäure) a hlinkzjny (Thonerde) ł kalkatkiemi, kotrejž nejeschtej pschewahu a kotrejž stej wulzy jara wosthczenjej: žiwz a błyschczejnka; wobe stej smješchenjej tschemicźnatanoz hlinicźeteho ł tschemicźnatanoz drażiticźitym (Kieselsäure Thonerde und Kieselsäures Kali), tola je we błyschczinzu ichtyri krócź wjazy hlinicźiny. Wobaj tschemicźnatanoj (Silicate) smješchujetaj žo tak derje mješ žobu, kaž tej je cźistej tschemicźizmu k. r. ł tschemjenjom na jara wschelake waschnje a tworitaj ś nim prahernimu (Urgestein). — Smješchenju tutych maczińnow mjennjemy zornowz. Zornowzowy skład pscheradźi, so žo tudy žane chemiske zjenoczenje tała njeje, ale so žu je jenotliwe tschemicźnatanoj hotowe mješ žobu smješchale a we wulkosći hrochowych zornow abo też we wjetschich abo mjeńschich cźwakach wotdźelike.

Směškl

Zwólniwy pacienta. — „Sće jara błędy, knjez Kižnikol Sće dha so po mojej radźe měli: je nož dwě cigarje wob dżeń?"

„To dóž runje je, knjez lěkaŕ, štož mi njetyje — njejsym mjenujcy prjedy žeńje kurił . . ."

*

„. . . a sud Was k 10 lětam khłostańi zasudźi . . ."

„Derje!"

„a na čas 15 lět so Wam čestne prawa wotrjeknu . . ."

„Też derje, knjez sudnikol"

„a k 50 hriwnam pjenježneho khłostanja!"

„Boželda, knjez sudnikol — Myslach sebi tola, zo to najhórše hišće přińdże!"

Towařstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nowa Doba" ma tuchi tydźeń spěwanje hakle **pjatk** wječor, nic kaž hewak srjedu. **Njech wšitcy** lubowarjo serbskeho spěwa wěsće přińdu.

Dirigent.

Pančicy. „Lipa Serbska" (žónske a mužske hłosy) ma 29. junija (na ss. Pětra a Pawoła) wječor we 8 hodź. pola Natušec w Kukowicy jara ważnu spěwnu pruhu za katolski zjězd w klóstrje 8. julija. Naši swěrni so wšitcy wočakuja. — Za jězbu do Radworja (15. julija) je so awto skazał za tunju płaćiznu. Njech sej kóždy hač do spěwneje hodźiny rozmysli.

Předsyda.

K firmowanju:

Žiłdźane jaki, ca. 83 cm 2.95, 3.75, 4.50

Žiłdźane sórcuchi mustrowane 1.95, 2.20, 2.95

Schaaf

Jězdne rjadły „Blitz"

lětne wudaće 1934

płaćizna 1.— hr.

hromadźe z wosebitym zešiwkom za autobusy na předań

w Serbskej knihařni

Lehmannec konditarnja a kofejownja

poruča k »Třělenju« swój

swjedźeński celt ze zahrodu

Bohaty konditarski bufet / lód / wočerstwjace napoje / Fürst Pückler / derje kłóźdene piwa

Wšędnje KONCERT

měšćanski lokal: na Serbskej hasy 8

Třělerńa

Srjedu a njedźelu

balowa hudźba

reje w bórćerni

Kóždy dźeń:

Připóznate dobre hospodowanje

Kaławchee swójba, prjedy na Bělbožy

Kóždy

kiž při kupowanju pola našich inserentow so powoła na nawěstki, kiž je čitał w našich SERBSKICH NOWINACH, pomha nam naš jenički dźenik wudźerżeć.

Wšędnje počinajo wot 8 hodź. wječor w Budyšinje we

celtu třělcow

koncert a kabaret

Zastup darmo

Bohata čopła kuchinja do 2 hodź. w nocy

Pomocnik w čežkim času — Ideal čistoty:

Persil

Petrichec specialny wobkhod za wumělske kwětki

poručа kwětki za žnjeńcarjow, wěnčki za holčki ke firmowanju a kwětkowu pychu za wšě dekoracije

M. Petrich w Budyšinje Serbskich hrjebje čo. 30

Gardiny

Kurla Erlera na Žitn. wik.

Nowe kuchinje, khamory, jedźelstwowe bjufety, sofy, žónske koleso a wjele druhich wěcow jara tunjo pola Willkomm, w Budyšinje na Hornčerskej hasy

Mały nawěšk

w našich NOWINACH je tuni a so přecy wupłaći

2 rumnosći

za lětne wočerstwjenje stej tunjo k přemjeńcu. Bliže zhonić we Serbsk. Nowinach

Hólc

kiž ma lóst na sedłarstwo abo tapečerstwo wuknyć, so hnydom pyta. — Biskopska Hałštrowska krajina. Zamołwje nje njech so stanu na Serbske Nowiny pod čo. 17.

Wěncy spěwow

za serbsku młodźinu

5 zešiwkow su zaso na předań

w Serbskej knihařni w Budyšinje

Pruhuiće Waš wobstatk w čišćerskich wěcach!

Nječakajće, doniž njeje poslědnje łopješko přetrje bane, ale zapodajće w prawym času swoju skazanku

W čišćerni „Serbskich Nowin" budźeće derje płaćizny hódno posłuženi.

Přiloha k čisłu 147

SERBSKE NOWINY

Srjedu 27. junija 1934

Zakoń k zariadowanju ratarskich dołžnych wobstejnoscow

z dnja 1. julija 1934.

Njedawno hižo pisachmy, zo ma so z tutym zakonjom dołh ratarjow na znjesomnu měru stłóčić, wosebje ma so dań na 4 proc. ponižić. Z přeměnjenjom wulkeho dźěla dołha w njewupowědźomny wotpłaćowanski dołh so tutón pomału wróco płaći. Ratař so z tym před nućenym wotpłaćenjom kapitala skita. Po wobsahu zadołženja stawa so jednanje pak z abo bjez nućeneho wurunanja (Zwangsvergleich). Wudołženski hamt zestaja wudołženski plan a předpołoži jón sudnistwu k wobkrućenju.

Mjez tym, zo při raňšej pomocy wudołženje so centralnje z krajneho hamta (Landstelle) wobdźěłaše, je tu wjele wudołženskich hamtow. Tež předołženje njeje runjewon trěbne, ale jedna so tu wosebje wo zniženje dani, při čimž so we wosebitych připadach dołh też hotowje wupłaći. Wosebitosć rjadowanja dołha wobsteji w tom, zo so předołženje wróco wjedže na syrotnu wěstosć. Poslednja je w štwórtym přewjedźeńskim wukazu z 5. oktobra 1933 kruče postajena. Rozeznawaja so

1. stare žadanki, kotrež su před 13. julijom 1931 nastale a
2. nowe žadanki, kotrež su do 12. julija 1931 nastałe.

Stare žadanki so na 4 proc. dań zniža a so w njewupowědźomne hypothekowe žadanki přeměnja. Wotpłaćenje ma znajmjeńša lětnje poł procenta wučinić. Při tutym wotpłaćenju so ratarske předewzaće po 54 lětach dospołnje wudołži. Jenotliwe wotpłaćeńske dźěły njepłaća so na wěrićela, ale na wudołženski hamt. Stare žadanki móža so na namjet też z dołžnymi listami němskeje rentoweje banki wupłaćić. Na namjet móža so stare nahódnoscenske žadanki a też druhe stare žadanki hotowe wupłaćić. Při tym so 10 hač 20 procentow wěrićelej woćehnje. Tute připadnu statnej pokładni.

Nowe žadanki, wosebje mzda a žadanki rjemjeslnikow, kotrež su po 31. měrcu 1932 nastałe, so bjez kóždeho woćehnjenja a danjoweho skrócenja hotowe wupłaća.

Jenož žadanki, kiž nimaju syrotnu wěstoć, móža so skrócić a to najwjacy wo 50 procentow. Skrócić njesmědźa so žadanki ze zastajenskich prawow na płodach a žadanki z poždonkow do předewzaća, kotrež su po 30. junija 1931 so noskićele, też nic žadanki za rozdu, žadanki z rukowanskich winowatosćow we dźeržawach a žadanki za dawki, kotrež su po 31. januarju płaćomne.

Wosebje ważne je, zo po wotewrjenju wudołženskeho jednanja ze strony sudnistwa

1. žane hypothekowe poćeženja za čas jednanja so stać njesmědźa a
2. zo powšitkowy wukonjanski škit za čas wudołženskeho jednanja dale wobsteji.

Dźensniše knježerstwo chce z wudołženskim jednanjom z dnja 1. julija 1933 wosebje małych ratarjow skitać, kotrež njejsu herbske dwory. Knježerstwo chce potajkim kóždeho ratarja z nuzy a hubjenstwa wutorhnyć. Burski staw ma zakład noweho stata tworić, přetož ze stroweho ratarskeho stawa wurosće nowy strowy narod. Namjety na ratarske wudołženje maja so, kaž hižo pisachmy, najpozdźižo do 30. junija 1934 na sudnistwu zapodać.

Wohnjowobornistwo

59. šwjatkowy sjězd wokrjesneho šwjatka wohnjowych woborow Budyskeho hantiskeho hejtmanstwa w Radworju.

Hižom sobotu 23. junija běše Radwoŕ k cješi wohnjowych woborniko hw šwjedźenišku pychu wobleki. Najprjedy wotmě hw poćahowanje wubjerka w Herbskej gryscze, potom na šali poćahowanje wotpóšćenjow. Pšchedźyda šwjatka wopalny direktor Fischer z Biskopiz witasche mjes mnohimi druhimi wožebje knjeza hantiskeho hejtmana dra. Sieverta a wjerchnikerja tajneho knježerstwowneho radu šwobodneho knjeza z Welcka, šwobom jako pšchedźyzu šwjedźeńskeho wubjerka.

Pšchedźyda wošjewi, zo drje je pošledni króć, so pšches 60 lět stari towaršchojo šobuštatkija, dokelž po nowym šakowiu we šwjedźenja wšch wjesołowanja z woborowe šłužby wušutupja. Stari šaštupowi towaršchojo šarjaduja pak hw so ta to do cještnych kompanijow, kiž pšchi šwjedźeńskich składnoscjach prědu počahnu. Nowy šakoń wěso sa stare woborowe wulke pšcheměnjenja pšchinješe.

Knjes hantiski hejtman dr. Siebert pokaša na wusnam Radworja, hdjež Serbja a Němzy hebi ruzy sawdawaju, schtož hw tež we wjednikowym hełle pokasuje, kiž też sa wohnjowu woboru płaći „Wschitzy sa jeneho, jedyn sa wschitkich."

Na to počjesćichu hw towaršchojo, kotiši běchu w šańdźenym lěše wumrěli. Tenu sćěhowachu wosjewjenja a rosprawy wokrjesow. Swjatkowe dokhody wučinjachu 2706,06 hr., wudawki 2298,40 hr., wobstatk w pokładni 407,66 hr. Swjatkowy wjednik Fischer poda lětnu rospravu. Nowerjadowanje lońšcheho lěta je ho špěšchnje pšchewjedło. S wotthwarjenjom pšches 60 lět starych towaršchow je njeměr nastał, tola namaka hw pucź, so hw stare hobuštatwy jako njeaktiwny zhlk pšchijamknu. Njeaktiwny towaršch dyrbi po hwojim dobrosdaću woborje pšchijšluschecź.

Swjatk wobšahowaše 1. januara 1934 78 woborow z 2922 muzemi, mjes nimi 161 samaritow. Woborow wobšahowa 91 hnkakow sa klumpanje z ruku, 28 motorskich hnkakow, 33 874 metrow schlawcha, 365 wschelakich rěblow, 23 gratowych a 26 schlawchownych wosow. Na 21 měritnach palesche hw 58 króć, w Budyschinje samo 32 króć. Ke tenu 73 woborow na pomoc zhwatasche. Loni hw 15 wohnjowych woborow pruhowaschе. Lětha hmě 34 woborow na hwoje 10lětne wobstacje schladowacź.

Tydźeń sa wohnjowy schkit wotmě hw wot 20. do 26. auguschta. Sobotu dyrbi hw wobkhad rjadowacź. Sjězd schkich wohnjowych woborow wotmě hw wot 3. do 6. auguschta w Rjeky. Swjatkowy sjězd budźe z lětu pschi schadnosći swjatkowego 60lětneho wobstacja w Budyschinje. W Radworju běše 76 woborow schtyrjoch, 2 pobrachowaschtwu. Porjad stónći ho z dźakownymi zdaćemi mnohich direktora Görlinga, knjeza hantiskeho hejtmana a je protokollom.

Wjeczor wotmě hw w hamžnej šali powitanski wjeczor. Sešłuchanjena Radworiska kapała poskići rjane pokhody. Wožebje lubjachu hw herbske špěwy, kiž Budyšna Jednota pod namjedowanjem knjeza wučerja Nawki poskići. Też turnaríske wučežowanja hw pschedwjedźechu.

Njedźelu rano hw z budźbu budźesche. Wokolo 11 hodź. sapoča hw pruhowanje wobory. Też koncert na nawsy hw poskići. Na šwjedźeńskim cjahu wobdźěli hw 62 woborow z 10 kapalami a 8 hudźbnymi wotdźělenjemi. Też šwjedźeńske reje hw wotměchu.

Dobyćeŕ w pruhowanju za olympiadu w Hannovrje.

Wyšši leutnant Brandt dobu wjelestronske pruhowanje w přihotowanju němskich jězdnych za olympiadu.

W. S. Reymont:

Dešć

Nóc so pomałku zawjeraše nad swětom, hu hižo cyle ćicho; tu a tam ludźo dźěchu so lehnyć, ze zahrodow so posleša bćlachu a w khěžach swěcy thašowachu, jenož kapony njeměrnje špěwachu, přetož bě so šěrila tajka lěnja a hłušna ćišina, jako by chcyło wjedro so přeměnić . . .

Nimale runje wo połnocy so puści na zemju slepa dina, hwězdy zhašowachu, njebjo so cyle zamróći a tu hišće bóle ćicho; jenož hdys a hdys štom zatřepota a zašukota bojazliwe pišpolenje, potom po powětřu so přibliži nješto, někajki zwuk, kiž njeběše podobny ani na wukřik, ani na někajki hołk abo daloke wołanje a kiž so potom Bóh wě hdźe zhubi . . .

Krótka lěćna nóc so ruče zminy, jako by měła nazne někdźe dóńć, prjedy hač kapony zaspěwaju . . .

Raňše swětło so zhusći a kaž sněhowity mošk so na swět puści . . .

Njebjo so rozjasni kaž płat na blojše, hdyž słónčko na njón swěći; wot polow khłódno ćehnješe, łuža zadychny, so zaspańnje kolebaju. Z ćmoweje, stuchłeje płachty nocy so wunórjachu sćěny lěsow, kaž borne mróčna, kiž so wudobywaju ze zemje, a někotryžkuli wosamoćeny štom na polu swój moškojty kryjeńsk kaž wał čornych pjerow wupřestrě do běłojšeje njebjesćiny. Naraz kraj přejźdże přeni narańši powětřik, zatřasowaše štomy w zahrodach a zaduwaše hudźi, kiž při murjach spachu . . .

Bórzy dźeń sam stany, bě trochu mhłowojty a zarućeny, słónco tu hišće njebě, ale škowronćki hižo swoju raňšu modlitwu zanošowachu, wšo wotpłuskotaše, žita započachu so žołmić a jich stwjelca ze swojimi kłosami zwała so přirażowachu k njezym a pućam. Tehdy w statokach wowcy počachu ze žeđženjom zabjećować, hdys a hdys też hižo zaklinča swarjate zaščebotanje husow, kapony mócnje špěwachu a tu a tam dachu so słyšeć prěnje ćłowjeske hłosy; copy wrotow zarjepotachu, rjehot konjow bě słyšeć, hot a hibanje stawanja bě wšudźe pytnyć a cyła wjes dowotući, pomałku so přimaše wšědneho dźěła.

Wětr nadobo mócnišo zadu a zajěđže do zahrodow, zo koło wokoło wšo zažołmi, zašumi, so zatřasowa a zakoleba . . . dóńž bojaznje njewoćichny; wětr popuści, wšitko dych zastaji, do procha so wali, přetož ze šerokeho switanja wulke ćeŕwjene słónco zeskhadża, pozběhny so nad swětom, wobjima jón ze swojim žiwjenjodarnym knježićelskim wóčkom a skhowa so zasy dozady zašmjatanych žmótkow mróčelow.

Swět wošeri a lědy bě so minyło klakanje, hdyž so zeńđže drobny čopły dešć; kapki husto padachu, a bórzy po polach a zahrodach so wothłosowaše njepřestawace šumjenje.

Khětro wokhłódny; z pućow čerstwa zeńska wóń wustupaše, ptački pochachu z cyłym wotmachom spěwać a ćikotać, a w šěrej libotatej dešćowej parje, kotraž bě zawodźała cyły swět, pijachu lačne stwjelca, wutłe liśćiki, štomy a wuprahnjene šije rěčkow a wusmalena zemja, wše hromadźe pijachu dołho a žadosćiwje, a kóžde dychnjenje bě dźakowna modlitwa.

„Zapłać Bóh, bratřiko dešćo! Zapłać Bóh, sotřička mróčałka! Zapłać Bóh!"

Dešćik scyła přestać njechaše, husto próšeše a bě wšěm čopły; ptački zastachu spěwać a kóžde stworjenje so ścicha skhowa. Cyły swět po něčim womjelkowaše a bě po zdaću cyle so zamóli do rosaleje, bórbolateje kapańcy, jenož tu a tam husy zaščebotachu a pancachu po tych módrojtych-, ješćatych łužach.

Słónco hakle při khowanju so pokoza jako wohnjowa kula a zapali čerwjene plomjenje po łužach a dešćowych kapkach.

„Jutře zaso zmjelmy rjane wjedro, to je wěste", prajachu ludźo, kiž so z pola wróćechu.

„Móhło hišće wjacy so dešćika hić, to je ryzy złoto za zemju".

„Běrny wšak też běchu na poslednim".

„A wows, njeje dha tón też čerpjel!"

„Hajhaj, mózemy dešća trjebać".

„Hdy by tola chcyło so tři dny pospochi dešćika hić", zdychny jedyn z nich.

A dešćowaše so też stajnje, khětro a mćrnje do nocy, tak zo ludźo spokojom we wokhłódnjenym, wonjatym, wjećornym powětře hišće dołho před khěžemi stejo wostachu . . .

Cyłu nóc so dešćika dźěše a hakle rano na swětłym dnju skóńčnje zasta.

Tola słónco so njepokaza; swět bě kaž zababjeny do šěreje pary, z kotrejež pola a zahrody so žiwje zelenjachu; ze wšěch stron so woda kaž sléborne přeđeno přidobywaše. Powětr bě čerstwy, samo nješto khłódny a korjenjojće wonješe. Z kóždym zadućom wětra dešćowe kapki z hałozow pryskotachu, ptački harowachu, psy wjesele zaščowkachu a so z dźěćimi po pućach honjachu a kóždy hłós jasnje zaklinča. Zemja, kiž nasyćena a polna skhowanych mocow wotpočowaše, po zdaću njewudźerżneho rósta nabywaše.

Wuběr z romana „Burja".

Starosłowjanske wojerstwo

V. Zrjadowanje wójska a bitwa.

Hdyž njepřećelskej wójsey so bliježešej k rozsudnej bitwje, hnydom so do wojowanja njedaštej, ale so hakle do bitwy přihotowaštej. Wójsko měješe najprjedy wotpočować a so potom też należnje do bitwy zrjadować. Mjez tym so wupósłachu wobhonjerjo, kiž lyrbjachu wusłědźić sylnosć a stejišćo njepřećela. W rozprawach X. a XI. lětstotka čitamy často, zo słowjanske wójsko so zrjadowaše do bitwy. Wutwori so jeźroka fronta přećiwo njepřećelej. Njewěmy cyle wěsće, hač bě to cyle frontalne zrjadowanje abo hač Słowjenjo postupowachu w klinach kaž Germanojo. Najskerje wšak Słowjenjo waśnje wojować w klinach tawle pozdźišo přewzachu wot Germanow.

Do bitwy nastupowachu Słowjenjo w dwěmaj wotdźělenjomaj. Najprjedy nadběhowachu lohko zwobleckani ze škitom a hlebiju w rucy, z nožom za pasom. Za nimi hakle puščichu so do bitwy z bronidłom škitani wojowarjo z čežkimi brónjemi. Hdyž raz Saksojo pomhachu obodrytskemu wjerchej Hendrichej, žadachu sebi, zo by wjerch jich jako přeniši puścił do bitwy, dokelž je to jich stare prawo. W bitwje Bólesława přećiwo Pomorjanam lěta 1109 nadběhowachu Polacy w dwěmaj šikomaj a pomorski šik jich wočakowaše z hlubjemi wo zemju zeprětymi. Też w druhich bitwach nadběhowachu Polacy w dwěmaj šikomaj. Hdyž w lěće 623 Awarojo dobywachu Carihród, nadběhowachu jich słowjansey zwjazkarjo z dwěmaj šikomaj, z lohko zwoblekanymi a z čežko wobrónjenymi. Ruske wójsko dźěše lěta 972 do bitwy w zawrjenym šiku. Wojacy so škitachu z wulkimi škitami, kiž hač k zemi sahachu a tak wuzko jedyn při druhim dźeržachu, zo tak rjec wobrodu, muru tworachu. Z druhich staroruskich rozprawow zhonimy, zo Rusojo wojowachu drje w frontalnych rjadach a šikach, tola běchu tu wosebite wotdźělenja. Fronta potajkim njebě zawrjena. Tak so w jenej rozprawje naspomni, zo Rusojo wočakowachu nadběh Polakow we wotdźělenych šikach. Ruski šik bě zestajeny tak, zo wosrjedźa (na čole) stejachu Warjagojo a na křidłomaj dojace słowjanske wójsko.

Hdyž Słowjenjo so zeznawachu z Madźarjemi, pochachu napodobnić jich taktiku. Běše to taktika zmotać njepřećelske rjady z tym, zo je z daloka wobtřěchu z prokami. Słowjanscy wjerchojo założachu nječko wosebite wotdźělenja prokarjow a jich wuwučowachu. Tući prokarjo potom stajnje bitwu započachu. Tak běchu prokařske wotdźělenja w češkim a pólskim wójsku. Pólscy prokarjo so wosebje wuznamjenjachu we wójnach z Němcami za čas Bólesława Khrobleho. W Ruskej bě so prokařstwo wuwiło wosebje pola starych Poljanow a Sjewjerjanow. Też pola Rusow prokarjo bitwu započachu.

Hdyž běše wójsko do bitwy zestajene, wujěcha wjerch abo wjednik před frontu, kiž jeho z podwjednikami na čole postrowi z wołanjom. Wjednik wojakow rozbudźi a zahori k zmužitosći z krótkej narěču, w kotrejž wopisowaše njeskutki njepřećela a wojakow k wjeběje namołwi. Bitwa sama započa z wójtskim křikom a z pozběhanjom khorhojow. Za khorhojemi dźěchu wojowarjo do bitwy. Zdobom so zatrubi na wójnske truby a rožki. Hdyž mějachu bubony, bubnowašo so k nadběhej. Zabubnowanje bě scyla znamjo k započatkej nadběha abo wojowanja. W bitwje samej kóždy so dźeržeše blizko swojeje khorhoje abo swojeho znamjenja, po připadźe też ze pomocu hesła. W Pólskej měješe kóždy rycerski rěd swoje wosebite hesło, po kotrymž so spóznawachu.

Słowjenjo zmužiće wojowachu. To wšitcy stari spisowaćeljo wobkrućeja, njech so jedna wo wojowanjach z Romjanami, njech z Němcami abo Danami. Hdyž prěni nadběh so njeporadźi, zawrěchi wjednik swojich wojownikow, zrjadowa znowa šik a nowy nadběh spyta. Často tři króć nadběhowachu.

Za „bitwu" mějachu stari Słowjenjo hišće druhe wurazy, kaž ‚boř', ‚brań' a ‚sječ', ‚sječa'.

Jara zajimawy zjew we słowjansko-němskich a słowjansko-turkotatarskich wójnach běchu dwójboje. Wjednikaj wójskow abo město njeju wuzwolenaj zastupinkaj wojowošłaj mjez sobu dwójbój za wšitkich druhich.

Tutón nałožk namaka so pola Słowjanow jara zahe. Čitamy wo tutym waśnju pola starych Čechow a Rusow. Wosebje wšak stari spisowaćeljo rozprawjeja wo dwójbojach pola połobskich a pomórskich Słowjanow. Słyšimy wo dwójboju mjez danskim a pomórskim wojownikom. Pomórscy Słowjenjo po smjerći danskeho krala Nothera njechachu wjacy dań płaćić a jedyn zmužity Słowjan wuzada Danow na dwójboj, kiž měješe rozsudźić wo wuswobodźenje. Prěni danski wojownik padźe, ale při druhim dwójboju padźešaj wobaj wojowarjej a Pomorjenjo dyrbjachu dale Danam dań płaćić. W druhim připadźe zasy słowjanski ryćeŕ dobu nad Danom a jeho towaršojo jeho z wulkim wyskom a počesćowanjom witachu. Na městnach, hdźež so tajki dwójboj wotmě, dobyćeŕ potom staji pomjatny kamjeń.

Rozsud přez dwójboj namaka so w starym prawje wšitkich słowjanskich narodow. Dwójboj bě potajkim pola Słowjanow stary domjacy nałožk.

Příchodny nastawk: „Dobywanje hrodow".

Budyske stawniske powěsće

25. junija 1934.

Narodźenja: Marej Hermannej Willaevej, šoferanskemu cjahanjej, synkaj. — Korli Richardej Arnoschtej Wonnebergerej, piwarjej, synk. — Helmutej Arminej Jurischej, feldweblej, dźowčičkła.

Semrěli: Klara Helena Wonnebergerowa rodź. Nitzschej, mandźelska piwarja, 30 lět. — Pomhajbóh Tietza, rentudostawaŕ, 87 lět. — Max Gustav Weiß, skałaŕ z Korloweje Studnje, 37 lět.

Swjatanje mandźelstwow: Willy Reinhold Primas, telegrafowy dźěłaćeŕ, z Martu Bertu Nikolez, domjacej pichićtajenzu, wobaj w Budyšinje. Dr. rer. pol. Erich Wilhelm Balke w Drjezdźanach-Striesenje, z Elsu Jadwigu Peukertez, technišlej wutwarku w Budyšinje.

Swóbne powěsće

Swěrowani: Emil Stiller, z Ilsu rodź. Henczlez w Budyšinje. — Willi Primas z Bertu rodź. Nikolez w Budyšinje.

Semrěłoj: Pomhajbóh Tietza w Budyšinje, 87 lět; thowanje budźe schtwórtk pop. w 3 hodźinach na Tuchoćitym pohrjebnišću. — Hermann Rodar, hórnišćik invalid w Běłej Wodźe, 81 lět; thowanje budźe pjatk popołdnju w 5 hodźinach.

Přiłopk

* **S motorskim kolom do smjerće.** Pěchi słuženy 5. ułanskeje lětnjeje železnišnje blisko letanišća w Khocjebuzu je 42lětny wyšeschi žudniši wukonjeŕ (eksekutor) Pilz je Khocjebuza se swojim motorskim kolom tak straschnje padnył, so žu jeho z rozbitym nopom do thorownje pschinjesli, hdźež je bórzy po tym wumrjeł.

* **Sso tejorjy kupańskeho mischtra hobu do smjerće wiał.** W Schriplizach pola Naumburga spyta schuleŕ Erich Gorn njedźelu kupanšći hat pschepłuwać. Pschi tym hólza mocy wopuschćichu, so žo podnóri. Kupańskí mischtr Venus z Naumburga hnydom za nim skoči. Mjes woběmaj k žakostnej bědźenjzy dóńdże. Sso tepiazy hólz swojeho wutkowarja twjerdże wopschimny a jeho do hłubiny sćeže. Kupaŕ, kotrýž jimaj na pomoz pschipłuwa, je tahorunja pschi žamym žmjercu pocjerpił. Wobaj jeho w žmjertnym strasche wopschimnyschtaj, tola žo jemu z najwetschej prózu poradźi, žo wuswobodźiće. Sólzowe cźełko a cźełko kupańskeho mischtra njeżu hač dotal we hłubinje namakali.

* **Ssmjertne njeschoźo pschi wujeschżowanju w Kelnońschach.** Pschi njedźelskim wujeschżowanju w Schreiberhawu je žo žmjertne njeschoźo stało. Motorsći jedny Fritz Baumann z Wróblakawja pschi sawinenju cźerje je swojim kolom padnuwschi žebi nop rosbi. Mrěžaceho jeho do thorownje wotwjesechu.

* **Ssamomorduschtwo na kolijach.** 16lětny ratarski dźěłaćeŕ, kotryž bě z Ziauendorja do Borny pschischoł, je žo na železnišu cźahej pschejěchi dał. Njeschożownemu žo hłowa wot cźeła wotjedże. Ssamomorduschtwowe pschicźina njeje znata.

* **Italscki wikowanšći attaschej w Prahy žmjertnje njeschożił.** Njedźelu wjecźor je wikowanšći attaschej italskeho póstanstwa w Prahy dr. Cervi na dróhi mjes Beneschowom a Prahu je swojim automobilom žmjertnje njeschożił. Skoku jědźo diplomat knjeschtwo nad jwojim wojom schubi, kotryž do pschidróżneje lischki jawedźiwschi, žo do pschěrowa wali. Samowołany lětaŕ mócźeše jenoż šwěcźicy, so je žo dr. Corvi zaraschł.

* **Njedźelsko Parisa** je njedźelu w nozy psched Bonillem dwórnischćejom połnje wołažděeny wozbowony cźah do próżneho tworowego cźeła zrahł, kotryž dla njedostatkajeje pary na kolijach steješe. Se žrażenjom žo nětorke wozy do žeženwachu, druhe z kolijow wuskocźichu. Někotři pucźowarjo žebi nop a bjedra rosbichu, druhi žo mjenje abo bóle cźežko zranichu.

* **Cźornucha zatschelili a na kruchi rosrubali.** W Amerizy žo běli ludźo a cźornuscha njemóža znjesć. We Minchu w Tennesseeskej cźarnuch do běleho, kotryž we wubědźowarni cźarnuchow wubědźowanju je žwojimi pschećelemi pschihladowaschе, někajkeje pschicźiny dla darł. Běli nadpadnichu hnydom pschimnychu, jeho wotwjedźechu, zatschelichu a je žekeru rostrubachu. Wyschnoschć je wšak bełych muzow, kotrychž winuja, je žu žo pschi medźarstwje wobdźělili, zajecź dała.

Radio

Schtwórtk 28. junija žiwischimy.

Königswusterhausen. Nimo znateho wschědneho programma: 11.30 tačele. 18.30 za rataŕstwo. 19.05 špiwy. 20.15 hodźina naroda.

Lipsk. Nimo znateho wschědneho programma: 5.35 za burow. 6.20 ranschi konzert. 12.30 z operow. 15 za młodźinu. 18.20 dujerska hudźba. 20.15 hodźina naroda. 20.50 konzert.

Hišće ważne z dnjeschnjeho programma. Barlin: 20.45 orchesterski konzert. Frankfurt: 20.45 orchesterski konzert. Stuttart: 21.20 wječelska rejwanska hudźba. Weromünster: 21.25 zara komorna hudźba. Warschawa: 20.12 lohka hudźba. Praja: 19.50 zabawna hudźba. Budapešt: 21.40 konzert.

Hospodarski rozhlad

Sstrjedu 27. junija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,511	100 pólsk. złotych	47,30
1 engelski punt	12,615	100 českosk. krónow	10,44
100 šwajc. frankow	61,52	100 franc. frankow	16,50

Barlinska burza běšche wczera měrna. Tola kurzy akcijow žo powschitkownje sthrudźowachu. Wiki rentowych lisćinow wostachu pal pschi měrnym wobkhodże.

Barlinske žitne wuktowiti njemóžachu wczera wjetschego wožiwjenja zapisać. Žito wschoże druźiny žo trochu žiwischo politicejsche. Rožka, wožebje pak pschenża, žo někotre cźežo pschedawa. Wowsowe wiki běchu drje stajne, tola jeho žo wjele njepschedha. Sa nasypnitim jećmjenjom žo žiwischo napraschowachu.

Wczera płaćejsche w Barlinje zentnaŕ

pschenżu: 9,50—9,75 hr., — rožki: 8—8,25 hr., — jećmjenja, nal.: 8,80—10,30 hr., — wowsa: 9,90 hač 10,20 hriwnow.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	26. 6.	25. 6.		26. 6.	25. 6.
Pšenica	—	—	bunv	9,50-9,75	9,50-10,5
rožka	—	—	wcka	9,00-9,75	9,00-9,75
jećmeń, nal.	192-206	192-206	módre łupiny	7,50-8,00	7,50-8,00
ećmjeń	—	—	žołte łupiny	10,5-10,7	10,0-10,7
wows	198-204	201-206	zeradella	7,75-8,75	7,75-8,75
kukurica	—	—	raps, wosusk	—	—
pšenč. muka	27,25	27,25	lany wosusk	7,20	7,20
rżana muka	23,40	23,40	such. fruhanc	—	—
pš. wotruby	13,00	13,00	běrnj. kruski	8,10	8,10
rżane „	13,10	13,10	syno, 50 kg		
raps	—	—	rżana słoma	—	—
króch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0	pšenč. „	—	—
lane symjo	—	—	wowsna „	—	—
pjeluški	12,5-13,5	12,5-13,5	ječna „	—	—

Płaćizna za pšeńcy za wupłodźerja 190 193 195
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 160 163 165

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

26. junija 1934	Płaćizny po cent. a złot. hriwnach
Skótne druźiny a woznamjenjenja:	
Woły: 403.	
Połnomiasne, wukormjene, najwětšeje rěznje hódnosće hač do 6 lět	35
Młode mjasne, njewukormjene, stare wukormjene	31
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	25
Mjenje picowane wšěch starobow	20
Byki: 447.	
Połnomjasne, wurośćene, najwětšeje rěznje hódnosće	29
Połnomjasne, młódše	26
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	23
Spatne	20
Jałowicy a krowy: 563.	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwětšeje rěznje hódnosće	25
Połnomjasne, wukormjene jałowicy najwětšeje rěznje hódnosće hač do 7 lět	20
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałowicy	15
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałowicy	9
Mjenje a spatnje picowane	—
Celata: 2545.	
Najlepše wukormjene (1. druźiny)	38
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	32
Spatne (3.)	24
Wowcy: 4613.	
Młódše a starše wukormjene (5. druźina)	27
Starše wukormjene (6.)	22
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	14
Swinje: 20159.	
Połnomjasne, wos. rasow a jich křiżenj., hač do 1½ lět stare	50
Wukormjene	37
Mjasne	35
Spatne	32
Rancy a kundrosy	30

Zamołwity za spisaćelski wobsah: A. Duchman, za nawěsće dr. J. Cyž, wobaj w Budyšinje. D. A. V. 1934: 2202.

Šweda z kommisarom za wothłosowanje w Saarskej.

Šweda Allan Rohde je so za kommisara za ludowe wothłosowanje w Saarskej pomjenował.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam cělneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeње dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeње dyrbja na bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsća.

Čisło (Nr.) 148 — Budyšin — Štwórtk 28. junija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Zjednorjenje dawkow po Reinhardtowym planje

Statny sekretar Reinhardt pschi swojej rěči w Minichowje hišće **wo sjednorjenju dawkoweho prawa rěčeše.** Dotalne dawkowe prawo njeměješe niczo jednoreho na sebi. Ležba dawkow běše pschewulka. Dawkowe pokazenja běchu njejasne a jenotliwe žadyr pschedołhe. Wschitko to je k hobrjej dawkowej schmjatanizy dowjedła, z čehož wukhadźa njejasnim wjele ludowych towaršchow na dawkowych sakonjach. To wjedźe k potłóčenju dźěloweje radosće finanzowych sastojnikow. Sa dawkarjow a dawkowe sarjadnistwo wobsteji wěstosć dawkoweho prawa jenož wotnm, hdyž so jenotliwe postajenja jenož wulko wukładuja hodźa.

Wschitke dawkowe sakonje so pschetworja. Njedostatki so wotstronja. Forma sakonjow budźe jednora. Rěč budźe jasna a srozumliwa. Parlamentna němczina so wuwinje.

§ 1 noweho sakonja wo pschinjerjowanju dawkow budźe rěkać:

1. **dawkowe sakonje maju so z ducha nazionalsozialistiskeho zmóhlenja wukonjować.**

2. **Pschi tym ma so zaměr a hospodarski wuznam dawkowych sakonjow a wuwicze wobsteznoscejow wobkedźbować.**

3. **Ssamstne płacži sa poswědźowanje wobstejnoscejow.**

Akademija za němske prawo so w swojim sininym a dawkowym wubjerku w julija a augusce je wschěmi namjetami saběra. Je so wotmysliło, so bychu so tute namjety hyšće septembra němskemu knjezerstwu pschepodate, so by wono w oktobru wo nich wobsamknyć mohło.

Wulke sjednorjenje budźe też w tym wobstejeć, so so liczerske lěto w stacje, krajach a gmejnach z protyczným lětom runa. Sjednorjenje wupschestrěje so nimo prawa a sakonjow też na dawkowe sarjadnistwo. Wschelake měnjenje so sjednoca, kaž budźe to w swojim czasu po reformje němskeho stata trěbne. Wottyknjeny konc wscheho prózowanja pak je sobadnje tón, so snjeńmy w pschichodźe jenož hischcze němskostatne dawki a jenož hischcze němskostatne finanzne sarjadnistwo.

Kondźenska dań abo wotstorczenska dań so 1. januara 1935 wotstroni, pominuńše a czasańše wudawki pak so powyscha. Na konzu kóždeho lěta wuda so liczina kondźelnych dawkarjow. Do tuteje licziny zapische so kóždy, kiž na prenje pitzmne napominanje njeje poslucha, je potajkim k czasanju dóńcz dał. Liczina so prěni króć w nalěcu lěta 1936 na lěto 1935 wuda.

Němscy křesćijenjo a wuznaće

Němski biskop Müller je wutoru město Halle prěni raz jako biskop wophytał. Wjeczor rěčeše němski biskop pschi manifestaziji němskich khcheseczanow wo tym, kak nowy wuspjenjo k wusnaczu steja. Món rostołi wulke sasnadu, kotrejž hibanje wěry němskich khcheseczanow dźěła, a napowasche wołcze sa wutworjenje jenicznje evangelskeje němskeje ludoweje zyrkwje. Potom wopisowasche ći puć k Adolfej Hitlerej, kotremuż hacz do zmjerce sny wostanje, a zwoje wuwicze k nazionalsozialistiskemu hibanju, kiž je tak protestantske, tak khcheseczanske, tak re, so je nowa zyrkej na zbožo a njesbožo z tutym nazionalsozialistiskim statom swjasana. W nětczischim Wenju zwuczta pschecziwo Němskej sjewja so židowstwu hódy pschecziwo khcheseczanam, kiž běchu snanjo mierho žoła, kiž pak w sandźenych letach pschemalo evangelskich duchownym jako strach a khcheseczanski zwuczt zpósna. nowatosć němskeho biskopa, jako schkitarja herbstwa remanzije, je, so, laž prajesche, na to pokasuje, so je to, ći so w zwěcze stawa, **kruch njepschecziwstwa, kiž so pschecziwo Khrystusej mobilisuje.** Sskowo wo wohrożenju knocza wosnamjenjesche němski biskop jako njewěrne. on ma sa lepsche, so ludźo spóńnaju, so evangelska zyrkej strachu pschinidże, hdyž so so ludźom dowoli, skutk ssa Hitlera podrywacz. Potom so němski biskop dodaje a nadpadanu saběrasche, kiž so pschecziwo jeho wonje měrja.

Němski biskop rjekny, hdyž so dopokasa, so mjes wuznymi schcezowanymi sjemi a Němskej nicze wobsteja, ze to sy zyrkwinej politiku nima wjazy niczo zhromadneho, ale je wjelepscherada. Dźele luda, kiž su tak ho i boka zyrkwje stale, nimaju za tajku swadu duchownych žanoho rosumjenja. Němski biskop praji, hdyž někto mění, so chcedźa wón a jeho pschiwisowarjo germanske pohanstwo, je to objektiwna njewěrnosć. **Němska evangelska zyrkej budże tak wuprawdźe němsko-khcheseczanska zyrkej, pak dozhla njebudże. Němski khcheseczan bydź pak rika, so zyle k němskemu ludowemu hibanju wuznaca a niż jenoj wo Khrystusu rěczecz, ale jeho jako Sbožnika** a nicz. Schtoż zwobodu zwědomja nastupa, **po hlosu němskeho biskopa žanoho dźelenja w Němskej njewob-**

Němszy khcheseczijenjo waża zebi muzne wuznacze ola swojich pschecziwnikow. Němski biskop wotpołała, wuznacze w strasche a so nutrowny swjasć duchownych minischi być w tamnym czasu jako běsche markisiznuż kalkim strachom sa zyrkej.

Göringowy statny wopyt w Köln'e

Ministerski president Göring zyrkwi w Kölnje knjezerstwowcho presidenta dra. Diehla do sasnostwa kapokasa. Po tutej zwjatočnosczi w knjezerstwowym twarjenju rosrěczawasche so ministerski president z Kölnskim arzybiskopom kardinalom Schultu. Jako so ministerski president na to k witanju měschczańskeho sarjadnistwa do radnizy poda, jeho wulke zyły luda wjsłajo strowjachu. W radnizy Kölnski wyschschi měschczanosta dr. Riesen ministerskemu presidentej **jako znamjo wojowanja wo němske wobnowjenje a dar města Kölna keltski mjecz, kiž je 3000 lět w němskej semi leżał a so jako němy zwědk zyleje nam znateje khcheseczoweje historije z bronjowcho czasa hacz do dźensnischeho dnja njewobschtodźeny sdźerżał, pschepoda.**

Wjeselny a sdobom tkutnje pohnuty dźakowasche so ministerski president za hluboku sacznte zlowa powitanja. Tuto porjeczenje njepschijima wobzobinzy za zebje, ale wobhladuje jo jako dźěl dowěrjenja, kiž je wjednik jemu wopokasał, jako jeho na jeho samolwite městno staji. Město Kölń je jemu z tutym mjeczom wjesele pschihotowało, kiž so žanym stotom zwěta narunacz njemóże.

Belgiske manevry při belgisko-němskich mjezach

Belgiski sakitanski minister Devese wobhlada zebi je swojim stabom wojerisko-technitkich wobzwuwitojnych fort Eveque pola Lütticha a nowe sakitanske pschipirawy blizko tuteho forta. Pschi tutej skladnosczi wolnc Lüttichska garnisona wulke polne swuczowanje blizko němskich mjesow. Wojakam staji so nadalk, so maju motorisowane njepschecziwske wójsko, kiž běsche belgiske rauschne mjesy pschekrocziło, sadźerżecz. Wulki manewer stónczi so z paradu psched sakitanskim ministrom.

Barthouej njepřećelske demonstracije w Budapestu

Nazionalsozialistiscy madźarscy studentojo w Budapeštu su pondźelu wjeczor pschecziwo franzowskemu swonkownemu ministrej Barthouej w swisku z jeho wopytom w Bukarešcie a Beogradze demonstrazije na dróhach wuhotowali. 200 studentow chzische z franzowskimi pósłanzstwom czahnycz. Policija pak pschihódne dróhi k městowemu dźelej, w kotrymž su wukrajne pósłanzstwa, wobsadźi. S tym so wotmysleju demonstrantow sadźewa. Na to studentojo spytachu, po wokolopuczach k juhosłowanskemu pósłanzstwu dóńcz. Tola też tam ich policistojo rosehnachu, kotriž z nahim rjeńakom pschecziwo nim postupachu. Tjo studentojo so stranichu. Na to so studentojo snowa sbježechu a czehnjechu k Kalvinskemu namjestu, hdjež zlomjanu klanku spalichu, kotraž dyrbjesche Barthoua pschedstajicz.

Barthou w Juhosłowjanskej

Franzowski wukrajny minister Barthou je w Beogradje z kralom Alexandrom dołhe rosrěczenje měł. Mjes woběmaj su so wschě wažne politiske praschenja rospominałe. Kral je Barthoua se **spožczenjom wulkotschija běłeho worjoła** wuznamjenił a jemu zlubił, so nasymu Paris wopyta. Tole kralowe rossudźenje je so w Parisu z wulkim dosczczinjenjom witało. Barthouowe rosrěczenje z kralom w srjedźischczu **franzowskich** nowinskich rosprawow z Beograda steji.

Francowske kredity za brónienie Rumunskeje

Londonske nowiny „Morningpost" rosprawjeja z Bukarešta, so je Rumunska w swisku z wopytom franzowskeho swonkownego ministra nětkle 8 miljonowe puntow hódu franzowski pożczónku jako dołhodrohowiny kredit wot franzowskich brónjenskich firmow dostała. Rumunske wójsko so z nowocznej wójnskej porjadu wuhotuje. K temu so powě, so ma so dźěl wuhotowanja wojerskich letadłow w Jendźelskej kupicz. Tehodła chze Rumunski minister sa letarstwo London wopytać.

Transferowe rozrěčowanje w Londonie

Wo druhim pożedźenju němskich a jendźelskich sastupjerjow, kotriž wo transferowym moratoriju rozradźuja, njeje so hamtšzy niczo wosjewiło. Pschichodne pożedźenje budźe schtwórtk popołdnju w 3 hodź.

Londonska wikowarska komora je wot swojich zobustawow **hižo jara tkutne napominanje dostała, so njeby** wotliczenje (clearing) sawjedła. Lord Leverhulme na letnim pożedźenju wikowarskeje komory wojewi, so je możno, so so clearingowy hamt borzy pschiprawi. Tutón hamt dyrbi wot jendźelskich dowozowarjow němskich towarow 20 proz. sběracz, so by dań za Dawesowu a Youngowu pożczónku so połnje sapłaczila.

Nowa jendźelska nota wo wójnskim dołzy na Ameriku

Sstrjedu je so nowa jendźelska nota dla wójnskeho dołha do Sjednoczenych statow telegrafowała. W tutej nocy jendźelske knjezerstwo swoje pschejcze wospjetuje, so by so k trajnemu zdobowanju praschenja wójnskeho dołha dóńchło a pschisłupja amerikanskim namjetam, so by so dołhy z wonami wotpłaczował. Jendźelske knjezerstwo dopomina, so so nasnjenja z němskimi reparazijami dopołnjale, so so transferowe wobezkmjeszenje njehodźa k hyšlenem padawanja wózow wotstronic.

Po krótkim wusprawnjenju swojeho stejischcza we padawanju wózow so w nocze praji, so so jendźelske dewizy hischcze bóle sesłabja, jeli Jendźelska sa swoje twory pjenjezy njedostawa.

Strajkowe njeměry w Kaliforniskej

Na wjele městnach kalifornskeho morskeho brjoha je ke zdawanym strajkowym njeměram dóńchło. Nakładnjerjo tworjeja do tódźenja strajkuja njedźele dołho. Nětkle wot-

mĕchu ẖo smĕrowańſke jednanja. Jako ẖo wunoſchki kutych jednanjow wojſerwichu, ſtĕkachu ẖo tyſkazy njespokojnych dźĕlaćerjow. So bĕſche ẖo tarif jenoź ſtudnje powyſchił dożahaſche, ſo ẖo ćŕŕódły roſhorichu a dźiwje pſchećiwo poliźiji wuſtupowachu.

Sćyły dźĕlaćerjow ſhromadźichu ẖo pſched bydlenjemi łódźniſtich towaŕſtwow. Poliźija njemóźeſche dowobaraćˌ ſo twarjenja ſapalichu. Pſchi tworowych kłinjach ſpowórćichu ſtrajkowazy żeleźniſke woſy a roſbichu je do kruchow. Sće hewrjeſaſo a wokaſo woni wſchitko ſtónzowachu, ſchtoź njeběſche knte.

W Dokkandźe dobuchu ẖo roſhorjeni nakkadźerjo twarowy do fabrikſkeho twarjenja, pſchemódnu fabrikku poliźiju a ſaſoźichu wołeń. Sa nĕkotre wokomiki ſtejeſche twarjenje w płomjenjach.

Teź w Los Angelesu ſyły dźĕlaćerjow pſched villemi dźĕłodawarjow demonſtraziju wotmĕchu. Tu ẖo woni tehorunja do domow dobuchu, runjeź bĕchu ẖo ſ kałackołoźtym grotom ſchkitale. Bórſy ẖo palachu ẖo teź tu twarjenja dźĕłodawarjow, kotrychź dźĕlaćerjo najbóle hidźa.

Wſchudźe dyrbjeſche poliźija pohyłnjenje dóſtaćˌ a ſtónczˌ nje ẖo ji nĕkaŕ poradźi, mĕr ſaźo wobnowićˌ.

Revolucionarne hibanje w połnócnej Africy

Generalnaj preſidentaj Alźĕrſteje a Tuniźa ſtaj do Franzowſkeje pchńjeloj. K temu Parižſke kommuniſtiſke nowiny „Humanité“ piſaju, ſo chjetaj wonaj ẖo ſ franzowſkim knježeŕſtwom dla ẖylneho revolucionarneho hibanja a ſmyſlenja domorodneho wobydleŕſtwa roſrĕčowaćˌ We wjetſchim dźelu nĕſtow połnóźneje Afriki ſjewja ẖo ẖylne hibanje pſchećiwo franzowſkemu imperializmej. W poſlednim czaſu je ẖo 60000 wožobow pſchi proteſtowanjach wobdźĕliło.

Krótke politiske powĕsće

— Nazionalſozialiſtiſki jwjak fronſtich wojowarſow (Stahlhelm) w Arnsbergſkim knježeŕſtwowym wokrjeſu we Weſtfalſkej je ẖo ſakaſak dla njepſchećelſkeho ſtejſchća pſchećiwo SA.

— W Hradźu w Schtyrſkej ſrjedu wječor 400 wojakow awſtriſkeho ſwjatkoweho wójſta w uniformje ſwonka ſłużby ſ kaſarnow do mĕſta cźehnjechu a domowniu woboru a mĕſtokanzlera Starhemberga hanjachu. Hdźeź domownych wobornikow nadcźahowachu, jich pſchebichu. Mjele ſtanjenych dyrbjachu do khorownje rowjeſcź. Bórſy ẖo tyżazy ludźi ſbĕźachu. Poliźija bĕſche pſcheſłaka. Skónczˌnje dyrbjachu wojakow we ſłużbje na pomoc ſwołacź, kotříž ſ bajonettom pſchećiwo ſwojim towaŕſcham a pſchećiwo domownym wobornikam poſtupowachu.

— Jendźelſke knježeŕſtwo je wobſamtko, ſo ẖo wo ſchkit jendźelſkeho mórſkeho brjoha pſchećiwo napadam ſ lĕtadłami hnydom poſtara. Lord Londonderry wołeŕſki ſo je mózno wojeſwićˌ, kaŕ ẖo ſchkit wutwari.

— Arthur Henderſon je ſwoje ſaſtojnſtwo jako ſekretar dźĕlaćerſkeje ſtrony ſłożił. Wón pak ſ pokładnikom ſtrony woſtanje.

— Grichiſka je wojſewiła, ſo ſwój podźĕł wójnſkeho dołha, 150 000 dollarow, kiž ma ẖo 1. julija ſapłaćićˌ, Sjednoczenym ſtatam njeſapłaćił.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 28. ſmažnika 1934.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor **w 7 hodźinach** barometer 745, hygrometer 0 thermometer wo dnjo +21, Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer —2, thermometer w nozy +16. — Wjſchina je ẖo ſ Franzowſkeje knam pſchibliźiła a nam ſaźo rjane wjedro pſchinjeſła. Nźina nad Połnóźnym morjom njeſmĕje po ſdaću żadyn wliw wjazu na wjedro w naſchich końcźinach. — Jutſje pjatk ſtónczko 3.48 hodźin ſtkadźa a ẖo 8.18 hodźin ſkowa. Mĕſaczk ſtkadźa jutſje wjeczor 10.04 hodźin a ſkowa ẖo rano 6.20 hodźin.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi pjatk: Rjane lĕźne wjedro.**

*

— **Wobnjoſtroj Budyſkeho wulkeho mĕſchćanſkeho ſtelenja** njemóźeſche ẖo wczera ſrjedu wotpaliśˌ, dokelź bĕſche wjedro pſchewłóžne. Wopyt tſelenja bĕſche wczera wjeczor hobrſći a mnoſy hacź do póſdneje nozy pſchi ſawjeſelenju, ſabawje a towĕſchnoſći woſtachu. Briliantny wobnjoſtroj wotpali ẖo jutſje pjatk wjeczor we 8 hodźinach. Mĕſcze ẖo potom ſaźo tak wulka ſyła luda ſendźe kaź wczera.

— **Wulky ſwjeſelazy wunoſchk ſĕerki ſa Cźerwjenu ſchkiź.** Sĕerka ſa Cźerwjenu ſchkiź je w Budyſchinje jara ſwjeſelazy wunoſchk mĕła. Dozyła je ẖo naſĕerało na dróhach 2323,43 hr., po domach 2358,78 hr., k temu pſchińdu hiſchće jenotliwe dary wo 186,80 hr., ſo ẖo w Budyſchinje dozyła 4869,01 hr. naſĕera. Na 78 wokolnych wſach, kiž leża we wokrjeſu Budyſkeje ſanitetneje kolony, naſĕera ẖo 420,42 hr., ſo ſhromadny wunoſchk ſwjeſelazy pjenjes wo 5289,43 hr. pſchinjeſe. Budaiwki pſchi pſchewjedźenju wuczińjachu 1045,12 hr. S tuthych pjenjes pak ẖo nĕhdźe 650 hriwnow ſa wobſtaranje dĕka (ſmamjeſchka, rózyćki druhu potrjebu) da. Dyrbimy wopomnićˌ, ſo je ẖo tu 8000 ſchćitneczanych ſmamjeſchkow a 5000 krótkim pſchidało. Dozyła bĕſche 240 hromadźerjow po puśu, mjeſe nimi 196 ẖobuſtawow ſanitetneje kolony. W pſchiſtawſkich wobſtejnoſćach ẖo 11.40 hr. Wjedonzy muſtſkeho towaŕſtwa, ẖónſkeho towaŕſtwa a kolony nahromadźichu 332,07 hr. Połojza cźiſteho wunoſchka, 2122,15 hr., ẖo krajnemu ſwjaſkej a nĕmſkemu Cźerwjenemu kſchiźej wotdała. Bohaty wunoſchk ſĕerki je dopołnjaſaˌ, ſo maju ludźo ſrjumjenja ſa nadawki Cźerwjeneho kſchiźa.

— **Zonu ſe Zitneje haźy,** kotraž w jenym tudomnym hoſćenzu ſ pjatnoſću w nozy wokoło 1 hodź. hewrjeſaſheˌ hoſćeź wobcźežowaſche, dyrbjeſche ſtónczˌnje policijja ſ nuczenjom ſ lokala wotſtronićˌ. Wona wſa ẖo do policajſkeho ſtkowa a pſchepoda ẖo do mĕſchćanſkeje arreſtownje.

— **W pjanoſći** wczera tudomny muſſti we wuſtkadniſchćach pſchi Kralowym walu padźe. Món nahi ẖebi krwawjazu ranu, kotruž ẖobuſtawy Cźerwjeneho kſchiźa ſawobalichu.

— **500 hriwnow myta!** — **Młoda žona ẖo ſhubiła!** 30. mej 1934 pſchipołdnju je ẖo kenzlijowa aſſiſtentka Hana Gelklowa rodź. Burgerez w Mnichowje ſhubiła. Wona je ẖo tam 3. dezembra 1907 narodźiła a bydleſche nahoſtejeć tam na Martinej dróſy 2/3. Gelettowa bĕſche ẖo ſake 7. meje 1934 woženiła. Wona bĕſche rjeka, ſo chyſche ſo. meje popołdnju na koleźu do lĕża Sternbergiſkeje wotkliny dojeć a ẖo hacź do 7 hodź. wjeczor ſaźo wróćićˌ. Žona jara pſchtrodu lubowaſche a ẖo je ſportom ſaběraſche. Nima ẖo ja to, ſo je ſamomordaŕſtwo ſtuźiła. Dokelź ju njemóźachu wuſlĕdźićˌ, dyrbi ẖo na ſłóſtniſtwo abo njeſrjeć myſlićˌ. Je teź wĕrje podobne, ſo je ẖo ſ dobrej wolu wotſtalika abo ſo je ju nĕkto wotwjedł. — Shubjena je 1,55 wulka, ſaźadźita, ma pokne njeſwoźo, cźorne na lĕwy bok ſcźeſane dołhe włoſy, hółcźkoju ẖ'owu, ſchćeroſelenej wocźi, ſdźĕła ſaplombowane ſuby. Wobleczena bĕſche módrołĕko-kaſchcźkaty holcźaſzy ſaket ſ krótkimaj nadu-

Kanzler na twarniſchću Alpſteje dróhi.

Wjednik wobhlada ẖebi twar nĕmſkeje Alpſteje dróhi, kotraž ſ Lindawy do Berchtesgadena powjedźe. Lĕwy pŕĕdku je Adolfa Hitlerowy adjutant, ſtupinowy wjednik Brückner.

Swĕrnaj ſuſodaj

Powĕdanćko ze ſerbſkeho žiwjenja.

12] (Pokračowanje.)

Wjeſchojo wobkhowachu drje wjeſchowſke mjeno, ale zhubichu wšitku móc. Woni njebĕchu dale nicźo haź pŕĕni ſłużobnicy ſylneho francowſkeho kĕžora. Trjebaše wón wojakow pŕĕcźiwo Nĕmcam, — jako pruſkemu knježeŕſtwu abo awſtriſkemu kĕžorej, dyrbjachu druhe nĕmſke kraje ſwojich ſynow a wojakow ſobu dać a dyrbješe bratr pŕĕcźiwo bratrej wojować. Bĕše to zrudny cźas. Teź pola nas w Serbach ſmy husto doſć nazhonić dyrbjeli, kajki krasny lud to bĕše, kotryž Napoleon wot ſwojeho „wulkeho luda“ (kaž woni prajachu), k nam priwjedźe. Stož ſebi žadachu, dyrbjachmy wojakam prijeſć a hdyž jim prijeſechmy, njebĕ jim prawe a dobre doſć a mjetachu nam rajs a howjaze mjaſo, khlĕb a druhu cyrobu won do njerjada, cźaſto hnydom pŕez wokno abo teź hoſpodarjej abo hoſpozy na khribjet. A hišće najhórše bĕ to, zo ſo zrĕcźeć njemóźachmy.

Kak husto ſmy my w tamnej wjele lĕt trajacej wójnje do huſcźiny kerkow ze złotom cźĕkali a tola ſu nam naši tak mjenowani francowſcy pŕeceljo naš ſkót namakali a wotwjedli bjez zapłaćenja, a wjeſeli dyrbjachmy być, hdyž móźachmy bjez pukow ſami wućeknyć. Teź w domach njebĕ nicźo hłuboko a twjerdźe doſć ſkhowane, wšitko namaka wojerſki lud abo tajcy, kiž pŕipódła ſobu cźahachu, za wojakow płaćachu, haź runje ſnadź žani njebĕchu a kotŕiž ſo z rubjenſtwom a paduſtwom kormjachu.

Najhórje bĕ tehdom, hdyž wulke lĕhwa do blizkoſće wſy na nĕkotre dny pŕiſtdźechu; tehdy njewoſta kijeſk drjewa wo wſy, wokeńcy, durje a wrota ſo won do lĕhwa zwotnoſachu a płoty wottorhachu. Cźehnjechu-li wojacy dale, dźĕchmy won, a namakachmy ſnadź durje, wokeńcy a wrota, ale drjewo a płoty bĕchu ſpalene. Bĕchu-li nĕmſcy wojacy pŕi wójſku abo Rusoju, z tymi mózachmy ſo zrĕcźeć, ale Francowzam a Italſkim njerozumjachmy a to jich druhdy žałosnje rozńjemdri.

Rusoju bĕchu dobroćiwi a ſpokojni ludźo, a dokelź my Serbjo jich rĕć po krótkim zapŕijachmy a ſo z nimi zrĕcźeć mózachmy, dha njemóźachmy na nich ſkoržić. Haćrunjeź ſo jim wumjetowaše, zo kradnychu, dha nam teź wjacy zebrali njeješu haź Francowzoju a jich pŕipódlański lud; haj woni jenoź to bjerjechu, k čomuž jich nuza cźerješe, najbóle draſćenje, kotreż mózachu ſami trjebać, dokelź bĕchu po wulkim pućowanju khĕtro zedrjeni.

Tola chcych wamaj powĕdać, kak je mje Bóh Inby Knjez runje w tutych kerkach pŕed mordarſkimi kulkami wobarnował.

Raz w nocy, jako zmĕrom ſpachmy a žadyn cźłowjek Francowzow w blizkoſći ſebi njemyſleše, zebra ſo pola nas doma ſylne biće wo durje a hołk. Ja wſkočich z ložа a dźĕch k durjam, zo bych zhonił, što je. Lĕdma bĕch je wotewrił, ſo ſtróžiwši zhonich, zo dyrbju ſobu Francowzam puć do wſelakich wſow a do mĕſta pokazać. Tón, kotryž mi to wozjewi, mózeše nĕſto nĕmſcy, pŕetož won bĕše z Elſaſa. Ja mějach to a tamne znapŕećiwić, ale teſak a tŕĕlba bĕgtaj pomocnej wĕcy, z kotrymajž ſebi Francowzoju wšitko nadobychu. Na drózy bĕ rjeblowany wóz, na kotrymž wósom Francowzow ſedźeše, k tym dyrbjach ſobu horje.

Wĕſte bĕ, zo móźach a dyrbjach wjele dnjow ſobu wokoło jĕzdźić. Tohodla myſlach ſebi ſtajnje na to, kak bych jim ćeknyć mohł. Tola njebĕ nihdźe prawje ſkładnoſće k tomu. Hakle w tutych kerkach ju namakach. Francowzoju bĕchu ſwoje tŕĕlby tak na wóz zeſtajeli, zo na rjeble złożene, jena pŕi druhej ſtejachu. Ja poſtanych runje na tym mĕſtnje, hdźeź ſo hłuboki puć pocźina a grajach — k Elſaſarjej, zo dyrbju wody dla poſtanyć — bĕ to bohužel łža, ale mi na wućeknjenju wjele zależeše — a ſtupich tohodla na bok woza a na ſłomu, kotraž mi k ſydłu ſłużeše.

We wojnſkim ſkočich pŕez hrjebje runje na brjoh hłubokeho puća, tak zo ſo zdobom do kerkow winych. Pŕijedy haš Francowzoju wšitcy pytnychu, što ſo ſta, bĕch hižo kruch do kerkow. A haćrunjeź wrjeſkot tŕĕlbow zarža a kulki hwizdaju lĕtachu, ſpóznach, zo ſym jim wućeknył, pŕetož kulki hwizdachu khĕtry kruch pŕijedy mje. Ja ſo pŕeco dale do zady a na bok winych a ſłyšach, kak woni hižo khĕtro kruch pŕijedy mje zelachu a ſakrowachu.

Pytać mje njemóźachu, dokelź bĕ cźma ſylna doſć, tak ſylna, zo teź mi w kerkach jenoź pomału poſtupować da. Jako bĕch kruch do kerkow zaſoł, wostach khwilu ſtejo a ſłyšach, zo ſu Farncowzoju wotjeli a ſo tak wotſalili, zo nicźo wjacy wo jich wozu njeſłyšach.

Potom padźech na ſwoje kolena, proſach Boha wo wodaće mojeho hŕĕcha, kiž bĕch ze lžu ſkućił, a dźakowach ſo jemu wutrobnje za ſćedriwe zakitanje. A potom pŕińdźech na ranje ſtrowy a čerſtwy domoj.“

Tak pŕińdźechu naši tŕo derje z mĕſta domoj. —

Jako bĕ wšitko wobſtarane, powĕdaše nan ſwojej mandźelſkej, kak je Waltarjec Jurjowc wobſedźeńſtwo ſo jemu derje ſpodobało, hišće lĕpje pak we jeho domje a w dźĕle a zo ſo nadźija, zo budźe jich dźowka tam derje woženjena.

„Daj to Bóh“, wotmołwi wona — a tak bĕ ẖeńtwa wobzamknjena.

Za poł lĕta hotowaše ſo wulki a wjeſely kwas, kiž nĕkotre dny traješe a pŕi kotrymž ſo wjele tykancow pjećeše, dokelź bĕ nic jenoź wjele hoſćow proſenych, ale teź wjele pŕihladowarjow wobdźĕlenych. Mjez wulku ſylu pŕihladowarjow rozmjetachu wjele wulkich korbow tykancow.

(Pokračowanje ſćěhuje.)

mmaj rukawomaj a schtyrrozkatym wurešťom, bělu koschlu s gankami, běle žiďjane kholowničky, běle zoczki, běle czrjeczki, naschišmy rjeczjas se slowowozowych pazečkow s jenym poslocżanym kónzom, slotu narucżnizowy czapnik s czubikami slyjmi liczónikami, wusti wurowanišći pteschczeni, wosnamenjeny s „G. G. 7. 5. 34.", „333 S", wusti slotu yjerischczeń s běłej paczečtu a módrym kamuschkom, módru sofiamowu toschu s fosmožoltej móschnju s malo pjenjes, kěc schantko s monogramom A. B., kamiklowanej klucżej, ninowo druhich wězow 2 trajnej khorizy sa Maschowischi sreczeczi park na mjenje Anna Burger a Georg Gelk s fotografijomaj; wulku wotnoschenu aktowku, w kotrejž běsche jugoslawski wobleck atd. Derje sdjerżane jonjage kolo běsche znamk „Viktoria". Gdje namakachu žo wězy sdubjenje, wobjeje jadne koło? Gdje žo na pschedań poschczižichu abo sastajischa? Nan sdubjenje je sa wosjewjenja s wobydlerstwa wo pschebywanju swojeje dźowki a sa pokiwy wo slóžtku, je-li žo slóžnistwo khuczilo, 500 hriwnow wustajił.

— Wězowne wosjewjenja njech žo kriminalnemu wotdźerjenju w Budyschinje na hrodze Ortenburgu, telefon 2802, abo blischej policiji abo żandarmstwu sapodadža. Fotografija sdubjeneje je na policijach wupołożena.

— **Na żelesninju wumrěła.** Kaž je żelesniske sarjadnistwo wosjewiło, je žo 26. junija w spěchnym czahu mjez Drjezdźanami a Budyschinom puczowarka, kotraž žo z Jugoslawskeho do Kreuzburga wjesesche, a to Susanna Karwathowa z Kreuzburga, na sajescze wutrohy wumrěła Karwathowu jenu pschiwuzni pschewodżachu. Na Schoriestim dwórnischczu žu czěło z czahu wupołožili, a lětsio žu pschiczinu wumrěcza swěsczili.

— **Sdubjenje z motorskim kolom.** Rěznistki mischtr Grośer z Barta wutoru wokoło 11 hodźin w dworje nozjenje na Tšelanskej drohi knjeżstwo nad zwojim motorskim kolom sdubi a do dźěłarnje sraty. Won žebi nóh srani a druhu czěłnu schkodu poczerpi. Jeho do miescżanskeje khorownje dowjesechu.

S **Budestez.** Niedźelu popoldnju pruhowaschе žu prěnje nowe wotdźerjenje Budestezanskeje kolony Czerwjeneho khižża. Pruhowanja leitdźachu że se zwojimi towarschemaj, kiž że w nowembru sandżenehe lěta pruhowachu, z kolonowym lekarjom dr. Albertom a kolonowym wjednikom żandarmskim kommissarom w newej khoži. Nimo toho běsche wjele wobydlerjow pschitomnych. Wobkedźerjany inspesient dr. med. Wiłt z Budyschina běsche jako pruhowar pschischoł. Najprjedy žu pruhowanja theoretiski a prajtiski pruhowachu a potom nastupichu k prokiwnu swuzonjenja. W kritiku wotnoschenja inspizient swoje spokojenje nad pruhowanjom wuzeri a dźakowaschе žo kommissionelnej lekarjej a sakładnemu wotdźelenju za wukuthanjše dźěło. Na to žo mużjy a žonitše se sawdachu nuti do kolony pschistupichu a swonkowne znamje, narukniuju, dešachu. Tak z wjelka kolonna jażo rjanu liczbu sabudźanych pschidospołnych służbje w lubiczy k blischemu.

Z **Radworja.** Na Radworjańsko Wósporskej żeleznicy sobotu njedaloko mosta mjez Radworjom a Kamjenej někotre żehlace wuhlička z lokomotivy padnywši trawu na brjezy zapalichu. Na wususenej trawje so ruče woheń rozšeri a samo susodne rožkowe pola wuhrožeše. Rano bě so wón započał a hišće popoldnju njebě zhašany. Żeleznišcy dźěłaćerjam so potom powiedi, jón zamjezować. Někotre żelezniške tramy, přewiwo sněhowym wějeńcam stajene, dyrbjachu so wotnjesć, dokelž běchu so zapalile.

S **Lubjoz.** Niedźelu popoldnja falkinczańcu ludowe spěwy na tšoch městnach nascheje cżědżeje wsy. Lubjanske muzike spěwne towarstwo pod nawjedowanjom knjeza wuczerja Bamża je spěwaschе. Jenjeż je Lubjanske muzike spěwne towarstwo mała cżłonka, nieda žo tola wottrasicż, so by ludowy spěw w sjawnosći pěstowało. We blischim cżasu žo też pola nas spěwy so zyła wjeż po wjesnych shromadnej spěwy kwała Wobżarowacej je, so rěcże pschipos'uchanjow niedźelu tak mało. Lubjanske muzike spěwne towarstwo pak so njeda wottrasicż, so by wo swojim wjednikom, wučerjanom Schumannom, kiż wjesy psches 25 lět we Lubjanskim spěwnom towarstwje spěwa, ludowy spěw pěstowało. — Pod nawjedowanjom wjesnych khorow wučerjow shromadżichu so dźeći Lubjanske schule sobotu wječor k swjedźenjej sawrótka słónca. Po wojowanjach a hrach rěcżeše wuczer Pelkmann wažne słowa k dźěćom a dorosćenym, kiż běchu we wulkej liczbje pschitomni, a pokasa na wuznam tuteho dnja. Spěwy a rěcżne khory pod wuczerjowej Bamżom a Herrmannom rjec wjesne wobwjeselowachu. Posledźicho cżłonjechu dźeći z lampionami po wjes.

S **Pšowjow.** 100lětnu jubilej Pšowjańskeje schule bu 22. julija swjatocżnje wošwjeczi. Pschi tutej składnosći **wuhotuje** žo dominišći a schuliski swjedźeń. Sportnischeho wošrjedź wjes pschi rěknej kromje bo jara derje sa tajki swjedźeń pschihodźi. Pšowjanjam wobydlerjo dźadża dobrej wjes kluczi a dźakaju hižo na nuhotowanju swjedźenja. Wschitkich nětkuschi Pšowjanjam schulerjo a wucżerjo žo wutrobnje na jubilej pscheprosćichu, tola też ja druhich bubje wulět do naschich rjanje wjes pěkna wjes. Nadrobnische ho hischcze wosjewi.

S **Barta.** Sandżenu niedźelu wotmě dobrowólna sanitarna kolonna Czerwjeneho khižża so Barta a Subomježu sprjewi blowna sykroma rjadowanja w tudomnej schuli. Pschebudźa knjes Penk z Barta poda pschehlad we sandżenym khižu. Kolonna je žo 15 kročej pschi sjedźach a wjetšich zhromadźowanjach je skutkowne pomhadźicha. Jenotliwe pschuwzaća stawy wo 1290 padach pomoz politiscżiznu. Zo dopokazuje, z kajkim dowérjenjom so wobydlerstwo w wschitkich nuzach na kolonnu wobroći a Sbórka za Czerwjeneho khižu, kiż ho njedawno pschewjedże, mjesesche też w naschim wokrjesu nakładny a zwjesełacy wunoschk. Wschitkim darićelam budź horzy dźak.

S **Dubrawki.** Kaž lud po zyłych Serbach žo tež **Dubrawske herbite towarstwo „Jedlenka"** na Radworšći **sćt Domowiny hotuje.** Sandżenu niedźelu popoldnju **bě žo swoje žobustawy na shromadźišnu swokało, so bychu žo wo shromadnym wobdźělenju na slěcze srěczałe. Pobudźenje wotewinschi wjednik pschitomnych powita. Wobżarowaschе, so bě žo jenoż mała liczba seschła. Tež. Domowininy wjednik, kotryż bě zlubik, so naš wopyta, jeschtaj: slět a namjety. Dorěczachmy žo, so njech wobstarni abo tajzy, kotśiż kolesa nimaju, se sapschadnom do Radworja pojědu. Młodźi z kolesami 1½12 wotjědu. Pschedźidża hišćcze ras namołwjesche, so by žebi tola nachmy a žo rozrěczowachmy, Domowininy wjednik z wjeselu wschitkich pschitomnych sastupi. Samołwi žo hnydom a wobżarowaschе, so njeje jemu možno bylo, prjedy k nam pschińcź, dokelž je z dźełom sa slět wobczerjeny. Towarstwowy pschedźidża Domowininoho wjednika w mjenje wschěch žobustawow powita a jemu dobrom słowo da. Knjes Nejdo nam nadrobnje rozkaži, kak žo slět pschihotuje a žo wotměje. Shromadżeni kedźbliwje na jeho słowa poškuchachu a někotři žo z nimi hišćcze nawabichu, do Radworja dojěcź. Na to žo wo namjecże jednasche, so by žo za nasch dorost zwjedźeń wuhotował. Wschitzy tomu pschihłosowachu. Pschedźidża k tomu pschisponi, so budże žo zwjedźeń jenoż mjez wotměrźi, jeli so nam Bóh luby Knjes prjedy toho wokschewjacy dešcżeš posczele. W blišćischim czasu potom wuberk czaš za zwjedźeń postaji. W 6 hodźinach žo poželenje słónca. Wostachmy hischcze pschi rjanej sabawje chwilku hromadże.

S **Wojerez.** Wojerowski krajny radźićel je wojsewił, so je sakałane, žornjata kojicź, darićź a w dworach a sahrodach atd. wukubłacź. Też žo njeżmědża z wótniowscżu žornjata sescherićź abo žo jim kołydła klaścź. Pschestupjenje tejele sakasnje žo z pjenjesami hacż do 150 hriwnow abo z satbu khłosta.

S **Luczja** pola Wojerez. Sandżenu niedźelu popoldnju je žo sakładny kamjeń k nowotwarej nascheje zyrkwje położił. Pódła wožadnych a zyrkwinskich sastupjerjow běchu žo duchowni z wokolnoscże a wchelazy druhy zyrkwinšy sastupjerjo seschli. Twarnischczo bě z bréjami,

Pomnik sa reformatora Pomorišeje.

W Treptowje nad Rěcu w Pomorišej postajichu pomnik sa wojowarja Lutheroweje wucżby Jana Bugenhagena. Tu wobsamknu pomorišći zejm w lěcże 1534, so bychu wo dowoli wucżenje Lutheroweje wucżby. S tym połoži žo prawny sakład sa evangelišku zyrkej w Pomorišej. Wot toho czasa je lětša 400 lět sakchło.

Pomnik sa reformatora Pomorišeje.

W Treptowje nad Rěcu w Pomorišej postajichu pomnik sa wojowarja Lutheroweje wucżby Jana Bugenhagena. Tu wobsamknu pomorišći zejm w lěcże 1534, so bychu wo dowoli wucżenje Lutheroweje wucżby. S tym połoži žo prawny sakład sa evangelišku zyrkej w Pomorišej. Wot toho czasa je lětša 400 lět sakchło.

Hospodarski rozhlad

Schwórtk 28. junija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,509	100 pólsk. złotych	47,30
1 jendźelski punt	12,625	100 čěskosk. krónow	10,44
100 šwajc. frankow	81,44	100 franc. frankow	16,50

Barlinska burša mějesche wczera sažo trochu žiwische wikowanje. Kurzy effektow žo derje stručżowachu, srědka jenoż žo trochu wotdrjebichu. Wiki rentowych liščinow běchu pak khětro njestajne a měrne.

Barlinske žitne wulkowiki wostachu też wczera bjes wjetšeho žiwjenja. Młyny w provinzy kupowachu rožku a pšeńcżu po nětcżišćich płaczišnach. Pšeńcżna a rżana muka žo normalnje pschedawasche. Mowża a nasymkeho jeczmjenja běšche dosć na witkach, kupzy pak jara cżežko saplaczišchu płaczišny, kiž žo žadachu.

Wczera płaczejsche w Barlinje zentnar

pšeńcży: 9,50—9,75 hr., — rožki: 8—8,25 hr., — jeczmjenja, nal.: 8,80—10,30 hr., naf.: 8,05—9,30 hr., wowża: 7,70—9,95 hr.

Dźenjnjske Drjezdźanske słotne witki.

Na słotnych witkach stejt dźenja na pschedań: 6 wołow, 70 bykow, 71 truwow, 48 cżelatkow, 190 wowzow a 481 swini. Pola howjazeho skotu a wowzow je wobchod bjes wuznama. Na cżelazych witkach wuwije žo wobchod pomału někotre po połdźelnischich płaczišnach. Pola swinji dźe wobchod tohonnuje pomału, tola tu žu płaczišny 1—2 hr. wyschische hacż sandżenu połdźelu

Někotre płaczišny z Drjezdźanskich witkow.

Libjata 1,80—5,50 hr., kaczata 80—1,20 hr., kury, stare 2,50—3,50 hr., młode 60—2 hr., hołbje 1—3 hr., huży, **khorhojemi a pletwami dołoznje wupyschene. Sso bo cżaha festtupawschi pschepročheni hosćo, superintendent Kohler, zyrkwinšy sastupjerjo, schulske dźěći a wogadni je swonjenjom swonow k twarnischczu krocżachu. Swjatocżnosći žo je shromadn. wuspěwanjom kerlusche: „Budź khwalba Bohu hamemu" sapocża. Potom wosrjady (liturgija) a spěw schulskich dźěći: „S Bohom wschitko sapocżej" hłedowachu. Superintendent Köhler mějesche swjedźenišku rěcź a sakładny kamjeń położeji. Rěcznik praji, so je wulzy jwježeleny, so je jedyn z jeho posledźnich sastojnskich skutkow położenje sakładneho kamenja za naschu zyrkej. Dźakowaschе žo wschitkim, wosebje też kantorej Kunšy za jeho prózowanja wo zyrkwiny twar a wožadnych napominasche, so bychu zwěru k nowej zyrkwi stali. Jeho rěcź z biblišćim hrónčkom wuklincża: „Druhi sakład njemože nichtó pokoścź dyžli tón, kotryž je położeny, kiž je Jezuš Khrystuš". Potom žo duchowny Malink žłowa k žerbšćej rěcźi zimasche. K njej žo žerbšći spěw, kotryž zyrkwinski khór z Buzez (w Sakšej) sanjeże, pschijsamnyhu. Potom pschitomni duchowni, žobustawy zyrkwinskeje rady, kantor, twarscheli mischtr, połěr a starschi murjerźi pomosnik z hamorom na kamjeń dyrchu. Lucżowšći dźěcżazeho khór saspěwa: „Hdjež Bóh dom njetwari." Po khórnej wobrjadach dźěcżazy khór saspěwa: „Wótcże, žtyschi nas dyschowacż. Se shromadnym spěwom žo rjana a dołtojna zwjatocżnosćz khónczi. Klětnjanski posawnšći khór kerlusche a wobrjady pschewodźeschе. Na zwjatocżnosći budźa wschitzy, kotśiż su pschitomni byli, cżaš zjiwenja spominacż. Wožadni žebi pschaja, so by Bóh luby Knjes sapocżany skutk hacż k dokonjenju se swojej pomozu špěchował. Do tyšl sakładneho kamjenja žo žadźeja twarscheje ryžownanki, stawišnika rosprawa, wobras stareje zyrkwje a pjenjely i pjenjeża hacż do pjecż hriwnarja położichu.**

S **Khrjebje.** Sandżenu sobotu je žo kaž i dźiwom na Mikowskim żelesniskim pschekhodźe cżežke njebożo smitnyło. Hdyž bě twarowny cżłowk nimo ijěł, bě sawjerny wothladar sawjeru na thwilku wotewrił. Měnjo, so może bjes strachа pschez żelesniju pschejcżi, jedyn Khrjebjanski motorski kolesaŕ se swojej dźowku, na sadnim žydle žedźazej, pschijědże. Přjedy hacż bě k żeleśnjeńmu pschekhodej dojěł, žo dla pschiblišcżenja spěchneho cżaha sawjera dele puschći. Motorski kolesaŕ z khětrym wotmachom do sawjeru sawadźi a žo na sbožo se sawjerenymi kijojnymi lěžnjami trochu sadjerża. Tak žo sta, jo motorske koło na prěnich kolijach žo swrócżiwschi na kolesarja a jeho dźowku padże, mjes tym so spěchny cżaš na sbožo po druhich kolijach na stronu k Klětnomu nimo ropolaske. Dźiwnje twobarnowanaj staj žo jenoż na stawach lohko wobraźnoj a wobodrěłoj. Lěžnju žu žo do cżista rostorhnyłej a sawjera žo nakamała.

S **Noweje Wěsy** pola Khrjebje. Wósomlětny žynk tudomneho dźěłacżerja Pjecha bě žo, hdyž na polu jěchu, na wós žydnył. Hdyž žo wós žylnje sachtaże. hołz i ruku nize kołeża do kołu padże. Sawołany ičkaŕ dyrbješe thětro wulku ranu sajschcż.

S **Běłeje Wody.** W nozy 17. junija bórsi po 11 hodźinach žu dźěłowjemějazeho schtkleńutočerja Josefa Bartscha a jeho wuja schtkleńcżerja Wilhelma Rettiga sajeli. Wobaj staj, kaž je policija wosjewiła, žo na wjele městnach tu sadobywałej a kradnyłoj. Jeju žu sajschapili, hdyž běschtaj žo z patkuczom do wobydlenja schtkleńcżerja sadobyłoj, mjes tym so tón se swojimi žwójbnymi na tšelnischczu pschebywasche. Sso domoj wrócżajo mějeżej wobydlenja jeju pschetkwata, hdyž ja khowanymi pjenjesami źlěbżeschtaj. Rettig dże žo pod kožom khowa a Bartsch na kubju cżękny, tola mócżachu jeju namakacż a policiji pschepodacż. Hdyž jeju hamtšti pschedstejiczeŕ dr. Weigh wobstajeschе, žo poradźi, jimaj 21 cżężkich padušchtwow dopokazacż. W žydom padach běchu cżężże paduschtwo podarmo spytali.

Płaczizny na Barlinskich produktowych witkach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg Płaczizny po złotej hriwnje.

	27. 6.	26. 6.		27. 6.	26. 6.
Pšeńca	—	—	buny	9,75-9,75	9,50-9,75
rožka	—	—	woka	9,25-10,0	9,00-9,75
ječmjeń, nal.	192-206	192-206	módre łupiny	7,50-8,00	7,50-8,00
jećmjeń	—	—	žołte łupiny	10,0-10,7	10,0-10,7
wows	194-199	198-204	zeradella	7,75-8,75	7,75-8,7.
kukurica	—	—	raps. wosusk	—	—
pšeńc. muka	27,25	27,25	lany wosusk	8,80	7,20
rżana muka	23,40	23,40	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	13,00	13,00	běrnj. kruški	8,10	8,10
rżane „	13,10	13,10	syno, 50 kg		
rapa	—	—	rżana słoma		
hrósch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0	pšeńc. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	13,0-14,0	12,5-13,5	jećna „		

Płaczizna za pšeńcy za wupłodźerja 190 193 195
Płaczizna za rožku za wupłodźerja 160 163 165

Zamołwity za spisaćelski wobsah: A. Dučman, za nawěsći dr. J. Cyž, wobaj w Budyšinje. D. A. V. 1934: 2282.

Se **Slepopho.** Pśichi pondźelnišchim cźeźkim njewjedrje je so dwanaćlětny hyn khěźarja Hanža Kowala, hdyž so kupasche, i blyšknu saraźnj.

S **Khorjebuša.** Njedźelu rano pśichi njeschkitanym źelesniškim pśeckhodźe Schprewineje źelesniza na Barlinsko-Khorjebušku drohu motorske kolo z pśichiwosom z 80kilometerskej spěchnosću do cźaha maleje źelesniy sawadźi. Sranjenje so i tajtim wotmachom sta, so dorbjachu so Barlinźan tśi sćini motorskeho kola, dwaj mužej a jena žona, i jara cźeźkim sranjenjem do khorownje dowjesćq. Kak žyłne je sranjenje bychu, je i toho spóznaty, so so stupadło cźahowemu wosa wotkemi a so so šumanske durje a drjewjane sćeny rostschěstachu. Nakładny wós ze schěnom wustoźi. 15 metrow daloko so bubu wićeźene motorske kolo a pśichiwós śej so dožyła rosbiłej.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Mordarja Ottmara, kiž je we Wolešchnišchim pśechpytowanšim jastwje khowjeneho strazmišchtra Beckera je swjelku sadajił a na to z dwěmaj towaršchomaj cźeknył, je wutoru wyšchi cźerjódźiny wjednił Regenzuš bliško města Markneukirchena w źimišchcźu sajał. Pśichi Ottmarje běsche sobuczeknjenz Gebhardt. Tutón cźeny, jako Regenzuš Ottmara zimasche. Sćerjeru rano wokoło 4 hodź. hat Gebhardta pola Erlbacha wuczuschlichu. Hoscźenzar Teubner jeho spójna a na njeho zawoła, so by slejo wostał. Jako Gebhardt slejo njewostа, Teubner dwójcy za nim iśeł, druha kulka trjechi do nohi a frani jeho tak, so so wukrawwi. Tśeczeho cźeknjenza Schrötera hischcźe njeśiu nadeschli. Po wubdobyczu z jatwa běchu so cźeknjenzy hnydom za Wolešchnizu roseschli.**

— **Wutoru zu so schtyrjo khowanzy malcho seminara w Bastogne pśichi luxemburgskich mjescach pśichi kubanju zatepili, Schulerjo běchu zebi pod dohladom duchownych do wokolinу města wulećeli a chźnychu so w haśe wukrapaj. Nadobo so jedyn schuler podnóri. Tśo towaršchojo thwatachu jemu na pomoc, tola teź jich woda sthrabny, so wschitzy schtyrjo zmjercź namakachu.**

— **Po sranjenju maleju parnikow w franzowskim pśichistawje Lorience, wo kotrymž wójcza piśachmy, je so dotal 12 cźłowy we wodze namakało.**

— **W połnocnej Japanskej je cźeźki taifun jathadźał. Po dotalnych powěsćach je wichor 340 twarjenjow sapuschcźił. Někotre wošoby so morichu a franichu, 81 wošobow je so shubiło. Telegrafiske powjedy tuž so rostorhale.**

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die Ausgabe der Stammabschnitte mit 4 Bezugsscheinen für Haushaltmargarine und zwei Reichsverbilligungsscheinen für Speisefett für die Monate Juli und August 1934 findet im Landhaus, Schloßstraße 10, Erggeschoß statt.

I. **Für Invalidenrentner u. Invalidenwitwenrentner:**
Buchstaben A—L Montag, den 2. 7. 1934, 1/8—1/12 Uhr,
Buchstaben M—Z Dienstag, den 3. 7. 1934, 1/8—1/12 Uhr.

II. **Für Invalidenwaisenrentner, Unfallrentner und und Empfänger von Renten der Angestellten- und der Knappschaftlichen Pensionsversicherung** und

III. a) **für Empfänger von Vorzugsrenten nach dem Anleiheablösungsgesetz.**
b) **für Personen, deren Lohn- und sonstige Einkommen den Richtsatz der öffentlichen Fürsorge nicht wesentlich übersteigt.**
c) **für kinderreiche Familien mit drei (bei Witwen mit zwei) oder mehr unterhaltsberechtigten minderjährigen Kindern.**
d) **für Anstalten der öffentlichen und der freien Wohlfahrtspflege für die in ihnen geschlossener Fürsorge untergebrachten Personen.**
e) **für Anstalten und Einrichtungen der öffentlichen und der freien Wohlfahrtspflege, die in halboffener oder offener Fürsorge Minderbemittelte beköstigen:**
Mittwoch, den 4. 7. 1934, 1/8—1/12 Uhr.

Voraussetzung für den Bezug des Reichsverbilligungsscheins ist, daß die bestehenden Bestimmungen erfüllt sind, insbesondere Bedürftigkeit vorliegt.

Empfänger, bei denen die Voraussetzungen für die Gruppeneinteilung nach I, II und III gegeben ist, erhalten den Reichsverbilligungsschein nur einmal.

Die Abgabe der Fettkarten erfolgt:
Zu I und II nur gegen Vorzeigen der Postausweiskarte und des letzten Zahlungsanweisungsabschnittes,
Zu III nur gegen Vorzeigen des letzten Zahlungsanweisungsabschnittes, Einkommennachweises, Familienbuches und Belegungsstärkenachweises.

Vor mißbräuchlicher Verwendung des Bezugsscheins insbesondere auch vor Weitergabe desselben oder der Haushaltmargarine an Nichtbezugsberechtigte wird dringend gewarnt.

*

Städtische Freibank Bautzen.

Freitag, den 29. Juni 14—16 Uhr für die Nummern 5301—5550 und 1—150,
Sonnabend, den 30. Juni 8—10 Uhr für die Nummern 151—500:
Rohes Rindfleisch Pfd. 30 Pfg.,
rohes Schweinefleisch Pfd. 35 Pfg.

Die Freibankverwaltung.

*

Der Kommunikationsweg Bautzen-Miltel wird wegen Beschüttung in Flur Luttowitz vom 28. bis mit 30. Juni 1934 gesperrt. Der Fahrverkehr wird über Bornitz gewiesen.

Bautzen, am 27. Juni 1934.

Die Amtshauptmannschaft.

*

Dźeń Cźerwjeneho khśiża 1934.

Hdyž je so sběrka nětko wobliczyła a je z cźistym wunoschkom wo 4 247,28 hr. pśiche wjsho wocźakowanje dobry wujsćeh města, cźujemy so pohnuca, wschitkim, kotśiž sćerka se žiwjej sturkownej dobupomozu spěchowachu, a woschitkim, kotśiž maju se žiwotnimi darami podźěł na žiwjenju wunoschku, nasch

najwutrobnischi dźak

wuprajicź.

Sćawa Hitlerej!

W Budyschinje, 26. junija 1934.

Nimski Cźerwjeny khśiž
Towaršstwo Cźerwjeneho khśiża w Budyschinje
Dr. Witt.

Towarstwowski powěstnik.

Lichań. „Zernička“ spěwa štwórtk wječor 1/2 9 hodźin pola Siwartec.

K firmowanju:

Židźane jaki, ca. 80 cm 2.35, 3.75, 4.50
Židźane šórcuki mustrowane 1.95, 2.20, 2.95
Schaaf
Jězdne rjady „Blitz“
lěćne wudaće 1934
płaćizna 1.— hr.
hromadźe z wósebitym zešiwkom za autobusy na předań
w Serbskej kniharni

Ratarski dorost, wotdźelenje 15 klóštrska wokolina
Pjatk, dnja 29. junija
budźe naš
mulki lěčny bal
w hosćeńcu w Pančicach
Započatk w 19 hodź.
Hudźba: **Standartowa kapała j. 26 w Kamjeńcu**
Młodźi ratarjo a ratarki, hosćo a towaršojo SA. so z tuteje wutrobnje pśeproša.

Štož wjele njewidźa!
Časnikar Koksch — Komu njejsu wobdźiwanja hódne reklamne poskićenja tutele firmy hižo znate? Štóž je mudry, kupuje pola **časnikarja KOKSCHA!** Wobkedźbuje naše reklamne poskićenja, a budźeće sami posudźić móc, zo **časnikař KOKSCH** nješto dokonja. To teź hižo to dopokazuje, zo **časnikař KOKSCH** lětnje wulku mnohosć časnikow pśeda, po zasadźe: Wulki wobrot — mały dobytk! To je potajnstwo wuspěcha **časnikarja KOKSCHA.** Dla jara kedźbliwje kalkulowanych płaćiznow dyrbja lěpšiny zjawnosći na pśecy nadpadne być a tak wujasni so wulke naprašowanje po **časnikach** wot **KOKSCH** samo wot so, wosebje dokelž so **časnikař KOKSCH** pśócuje, woprawdźe kwalitne časniki poskićeć. Njejsce-li hižo kupe **časnikarja KOKSCHA,** ćińće pospyt a budźece ze stajnym woteběrjarjom.
Reparatury wšěch dužin so w samsnej porjedźerni bjez poroka porjedźe a pśi najnižšim wobliczenju. Dojednanje dla płaćirny doprědka!
Časnikař Koksch w Budyšinje Sukelnska h. 28

Serbske Nowiny
do kóždeho **serbskeho domu słušeja,** wone dyrbja teź do **njezamóžnych swójbow powučenje a zabawu nosyć** a to je móžno, hdyž sebi **někotři susodźa** pomérnje hižo **dosć** tunje „Serbske Nowiny“ **hromadźe** skazaja.

Skazanki za hudźbu za standartowu kapału čo. 103 w Budyšinje maja so **jenož** zapodać na wjednika hudźbnje a kapały **kapałoweho mištra Richarda Waltera, Kaeublerowa dróha čo. 3,** telefon čo. 3627.
Stałna hudźbna komora njeje woprawnjena k posrědkowanju kapałow.

Dźensa nowa
Berliner Illustrirte
dostanjeće w Serbskej kniharni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin“
Jenož **20 pj.**

Najlěpše pasle
za **myše** (swišće) a **knoty** su na předań w firmje **Rauchfuß** wobkhod ze symjenjom. Žitne wiki 9

Čitajće serbske knihi
Płaćizny wo 25 procentow źniżene!
Z čitanjom nabudźeće zdźěławosće a rozhlada;
dobra kniha je najlěpši pśeće w cźežkich khwilach

W zběrcy „Dom a swět“, kotrež hromadźi najlěpše dźěła serbskeho pismowstwa, namakaće za sebje a za swojich lubych jako dar pśecy nješto pśihódneho.

1. Alois Jirásek: **Filosofska historija.** Powědańčko **0.80 hr.**
2. Józef Nowak: **Swobody njewjesta.** Swjedź. hra **—.40 hr.**
3. J. Lorenc-Zaleski: **Serbscy rjekowje.** Powědańčko **0.80 hr.**
4. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.** **0.80 hr.**
5. Mato Kósyk: **Pśerada Margrofy Gera.** Dolnoserbska episka pśeseń **—.40 hr.**
6. Marja Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko. **—.40 hr.**
7. Mina Witkojc: **Dolnoserbske pěsńe.** II. wudaće **—.40 hr.**
8. M. Kubašec: **Khodojta.** Hra w tśoch jednaniach **—.40 hr.**
9. J. Bart-Ćišinski: **Nawoženja.** Narodna-episka baseń **0.50 hr.**
10. **Ruske byliny** z drjewoŕezami Měrćina Nowaka. **1.60 hr.**
11. J. Lajnert: **Wyskow sapy, syłzow kapy.** Basnje **—.40 hr.**
12. T. Nováková: **Na farje.** — **Halźki.** Powědańcźy **0.80 hr.**
13. Pawoł Krječmar: **Raj myslow, sonow z łužiskich honow.** Basnje **—.40 hr.**
14. Mato Kósyk: **Pěsńe.** I. źel. **0.80 hr.**
15. Mato Kósyk: **Pěsńe.** II. źel. **0.80 hr.**
16. Božena Němcowá: **Baruška.** Powědańčko. **—.40 hr.**
17. Adolf Černý: **Serbske hobrazki.** **—.40 hr.**
18. B. Němcowá: **Ziwa Bara.** Ze žywjenja pastyŕsk.-žowća **—.40 hr.**
19. Romuald Domaška: **Pokładow pytaŕ.** **Le chevalier de saxe.** Stawiz. powědańcźy **0.80 hr.**
20. J. Lorenc-Zaleski: **Kupa zabytych.** Roman serbskeje pytaceje duše **0.80 hr.**
21. Jakub Bart-Ćišinski: **Basnje z młodych lět.** **0.80 hr.**
22. B. Němcowá **W groźe a pód grodom.** Powěd. **—.40 hr.**

Wjazane zwjazki su 40 pj. drožše.

Nakładuje Koło serbskich spisowaćelow

Wšě knihi předawa:
Serbska knihaŕnja w Budyšinje

Gardiny
kmanješe derje a płaćizny hódne pola
Kurta Erlera na Žitn. wik. **28**

Běłe wišnje
k nuŕikładźenju su hišće tutón tydźeń a čorne teź hišće pśichodny tydźeń dostać pola
Jurja Leimera
na aleji do Noweho Łužca

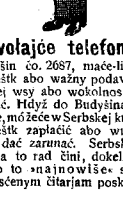

Zawołajće telefoniscy
Budyšin čo. 2687, maće-li mały nawěšćk abo ważny podawk we Waśej wsy abo wokolnosći wozjewić. Hdyž do Budyšina pśiźeće, móžeće we Serbskej knihaŕni nawěšćk zapłaćić abo wudawki sebi dać zarunać. Serbska knihaŕnja to rad cźini, dokelž chce pśeco to »najnowiše« swojim česćenym cźitaŕjam poskićeć.

Lanz - Bulldog - trekaŕe
za cźežke transporty, abo na rolu a k pokonej, dźesać tysac króć w trjebanju. Generalny zastupjeŕ
Carl Gast w Budyšinje
Telefon 3290

Anker Diamant Janko Göricke Kola
Wulki wubjerk
Cirka 250 kolesow na sklaźe
Naplaćenje 10.— hr.
tydźeńske dźěłby z 2.— hr. poć.
Stare kola přijimu jako naplaćenje
J. Schieback
Mužakowska dróha 4

Petrichec specialny wobkhod za wumělske kwětki
pomna
kwětki za žnjeńcarjow, wěnčki za holčki ke firmowanju a kwětkowu pychu
za wšě dekoracije
M. Petrich w Budyšinje Serbskich hrjebje 6.

Meble
a pólstrowane twory
poruča po najlěpšich płaćiznach
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Rózowym hasy
Sym Serb!

Hólc
kiž ma lóšt na **sedłaŕstwo abo tapećeŕarstwo** wukuć, ma **hnydom pyta.** — Biskopske Halštrowska krajina. Zamołwite nje njech so stanu na Serbske Nowiny pod čo. 17.

Pruhuiće Waš wobstatk w čišćeŕskich wěcach!
Njećakajće, doniž njeje poslědnje łćpjesko pśejate bane, ale zapodajće w prawym času swoju skazanku.
W čišćerni „Serbskich Nowin“ budźeće derje a **płaćizny hódno** posłuženi.

Privatny docent
Dr. med. Kästner
wot 28. junija do 21. julija
zapućowany

Přiloha k čisłu 148

SERBSKE NOWINY

Stwórtk 27. junija 1934

Starosłowjanske wojerstwo

VI.

Dobywanje hrodow.

Hačrunjež Słowenjo zwopředka njeběchu wojerscy tak derje wuwučowani a wuhotowani, kaž jich přećiwnicy Romjenjo a Němcy, to tola bórzy sej přiswojichu dospołne wójnsku techniku a wojerske wumělstwo swojich njepřećelow. To so też pokazowaše při nadběhowanju a dobywanju městow a hrodow. Tak Słowjenjo hrody nadběhowachu jenož z bronju w rucy, ale wěđžachu też mjetać přez murje kamjenje a wohnje, haj mějachu też hižo wšelake wójnske narjady po romskim přikwadźe runje kaž Němcy. Też podzeńske khódby wurywachu jako wědk k lépšemu dobyću nejpřećelskeho hrodu. Wěmy to na př. wo Polakach, Pomorjanach a Obodrytach.

Hdyž l. 1112 Polacy wobběhowachu pomórski hród, wupjelnjachu najprjedy hrjebje ze zemju a drjewom, zo bychu swoje wobłêhowańske wěže wobli hač k wobhrodźe dowjezć. Pomorjenjo wšak jim tute wěže při wupadach spalowachu. Třikróć narjady spalowachu, ale Polacy je přecy znowa natwarjachu.

Najbóle wšak bě wójnska technika Słowjanow wuwita na Balkanje. Tu słowjanscy częslojo Awarjam a Bołharjam natwarjachu wobłêhowańske narjady po romskim přikładźe. Ale też słowjenjo sami mějachu wšelake wójnske mašiny, kajkichž ani Grekojo njeznajachu. Byzantscy spisowaćeljo mjenuja cyły rjad wurazow za tajke naprawy a my ani derje njewěmy, što tute słowa woznamjenjeja. Hdyž Słowjenjo Soluń wobłêhowachu, nadběhowachu woni z pomocu żelerzch „boranow", kiž so na kolesach wozychu. Dale mějachu „żelwy" na kolesach, wšelake rěble a wysoke drjewjane wěže, kiž nad murje so pozběhachu. Wužiwachu też wšelake prokafske naprawy, kiž kamjenje abo palace předmjety do města z njetachu. Ani wóhnjostroj njebě Słowjanam njeznaty a trjebachu jón też k dobywanju hrodow. Hdyž l. 814 južni Słowjenjo ćehnjechu na Carihród, mějachu tohorunja wšelake naprawy k mjetanju, „żelwy" a wysoke wěže, kamjeńne kule, hrjady a powjazy, „borany", też narjady k mjetanju wóhnja abo kłokow.

Słowjanske wobłêhowańske wěže mějachu 10—20 poskhodow a běchu 27—55 m wysoke. Na nich móžachu so najćežše wójnske narjady zamêścić a deleka najćežše „borany". Słowjenjo mějachu dale wšelake družiny čiskadłow k mjetanju wulkich kamjenjow. „Żelwy" běchu z drjewa natwarjene a z kožu kryte třěchi na koleskach, pod kotrymiž wojacy skitani murje njepřećelskeho města podkopachu a přełamachu. Dale mějachu Słowjenjo někajke mjeńše stołpy k łaženju na murje, jenož 3—4 m wysoke a jara łóhke k nošenju. „Boran" je připrawa k powalenju murje, dołha, předku ze żelezom wobbita, hrjada, kiž na rjećazach abo powjazach wisa pod třěchu. Słowjenjo dale wuživachu „ščury", narjady, z kotrychž naraz puščichu cylu hromadu kłokow. Tajkich prokawow mějachu Słowjenjo scyła wjele družinow. Někotre kłoki mjetachu do njepřećelskeho łêhwa, też tajke, kiž běchu wobwite z palacej maćiznu. Druhe prokawy kamjenje mjetachu. Kłoki z prokawow móžachu so na 300 m daloko třeleć. Wšelake druhe naspomnjene narjady wjacy njeznajemy a wo jich podobje ničo njewěmy. Też Rusojo znajachu a nałožowachu wobłêhowańske narjady.

Jenož „grekski woheń" nałožować Słowjenjo njenawukhychu. Hdyž chcychu Rusojo njepřećelske město zapalić, přiwjazachu hołbjam a wroblam palacu maćiznu k wopušam a je potom puščichu do města. Hakle pozdźišo Słowjenjo „żiwy woheń" do wobłêhowaneho města třělachu z pomocu ćiskadłow.

Hdyž Słowjenjo po wulkim prócowanju dobychu njepřećelske město, tam runje łahodnje njezakhadźachu. Żony a dźěći wotwjedźechu do njewólnistwa, mužow zabiwachu, město spalichu. Ale jich přećiwnicy, hdyž słowjanske město dobychu, też hinak njejednachu. Wójna też w najměrnišim ludźe rozbuta surowość a druhe njepočinki.

Hdyž Słowjenjo bitwu přěhrachu, spěšnje čěkachu a pozastawachu jenož, zo bychu wutrělili kłok na přesćěhowarja. Rusojo čěkajo škitachu sej khribjet ze škitom. Čěkacy lud skhowa so w najbližših hrodźišćach abo, běše-li położenje jara strašne, we wulkich hłownych hrodach kraja, kiž běchu krućišo natwarjene a tak skerje móžachu so přećiwjeć njepřećelskemu nadběhej.

Skónčiłi wšak so wójna z dobyćerskim měrom, wupowěsnychu sewjerni Słowjenjo ćerwjeny škit na ščežor. Je to wšak germanske wašnje, kotrež słowjanscy susodźa wot Germanow přewzachu. Bóleslaw Khrobły pak jako znamjo dobyća zarubny ze mjećom do złotych wrotow w Kijowje. Měr wobzamknychu wjerchojo sami mjez sobu pak z wosobinskim zrěčenjom, pak z posrědnistwom pósłow. Mamy wo tym wjele starych rozprawow.

Přichodnje nastawk: „Dwójboje."

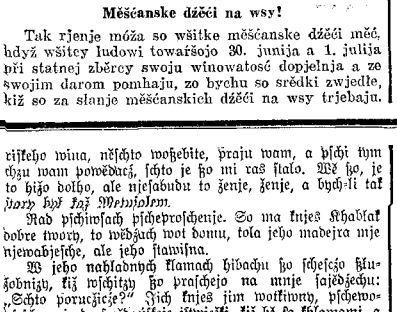

Měšćanske dźěći na wsy!

Tak rjenje móža so wšitke měšćanske dźěći měć, hdyž wšitcy ludowi towaršojo 30. junija a 1. julija při statnej zběrcy swoju winowatosć dopjelnja a ze swojim darom pomhaju, zo bychu so srědki zwjedle, kiž so za słanje měšćanskich dźěći na wsy trjebaju.

Zapłaćeny dołh

Poł wobydlerstwa nasheje cjicheje pschedměšćanskeje hajby bě pschez khěžne durje kowańsko. Wšitcy běchu jara rosbudźeni, pschetož policista bě paducha powabnył, šuchego, rostwrhaneho człowjeka; na jeho wobliczu bě tak jasny wuraz sadwělowanja, jo dyrbjesche tódy cyłowjek, kiž mějesche hišće kusk cjuca, i nim dobużelnosć měć. Też ja tešach psched durjemi a widźach, kak jo njesłožowny prózowa sche, so by cjekny. Ta wěz je hižo tak stara a ja žym hižo w tak wyšokich lětach, so žo žanych pšabosćow wjaz bojecz njetrjebam. Móžu po tajkim prajić, so, by-li tutón njesłožowny człowjek mi moje žamjne jaki swobrocžał, bych jemu wodacz dyrbjał.

Alc to bě mi tola spodźiwne, so tolsty muž, kiž pódla naje stejesche, runje tajke cjucje wupraji.

„Bóh wě", rjekny wón, „to žnadź je wopaki, ale bych dschte dał, hdy by tón człowjek dźenża hišćeze jemu tak rozeschol."

„Wobrocžich žo za tutym mužom.

„To dže seje wy, knjes Khablak?" sawolach pschekkapje. „To bě nasch pschekupz, wot kotrehož slauschej wschitke monialne twory bjerjeschtaj a kotryž na rózku znapschecza dschesche; ł haru nawabjeny bě hacž do nasčich khěžnych wert doschol.

„Haj, m'ody knjeje!" rjekny wón. „Khadla pschindže mimo mojich kłamow a pohladny runje na mnje, hdyž jeho mimo pschiwjedźechu. Nó, temu dže hłód ł wocžow hladaschc, a schto móže hłód dokonjecz . . . Nč, wumuczeny paduch mina tajkeho napohlada, a kaunjeń by mi ł wutrobu padnył, hdy by žo něchtó nad nim žmilił a jeho na prawe puczje wrócził."

„Wy dže seje jara rosbudźeny, knjes Khablako," rjekny wón, jeno so by chcył něschto prajił.

„Nó haj", rjekny wón, „mam też dobru winu. Pójcze jo mmi, młody knjeje, porjedaju wam schtkeńczku madejskeho wina, něschto wožebite, praju wam, a pschi tym chzu wam powědacz, schto je jo mi ras stało. Wš jo, je to hižo dołho, ale njesabudu to jenje, jenje, a bych-li tak *hory hył kaž Metuzalem.*

Rad pschimschach pschepročschenje. So ma knjes Khablak dobre twory, to wěđžach wot domu, tola jeho madejza mje njewabjesche, ale jeho stawisna.

W jeho nahladnych klamach hibachu jo schescjco žłužobnizy, kiž wschitzy jo prascheho na mnje saječdżechu: „Schto porućicje?" Jich knjes jim wotkiwny, pschewobdżesche mje do žnědańskeje jstwiczki, kiž bě sa khlamami, a wsa ł buduwého khamora błeschu madejza, na kožany konopej jo žynnyschi, nala a pocza žwoju stawisnu:

„Njeje žo mi pschezo tak derje wjedło, kaž nětkole. Hdyž sapoczach, njemóžach, kaž nětkole, w tak wobehnym dźelu města bydlicz, ale w najkhudschim kucje města sa'ožich žebi žwoje khlamy a kwbjerach žwoje twory, kajkež je khudschi žadachu.

Nětdy stejach wjecžor w durjach, tu pytnych, so je nasch dźel nowehp policistu dostał. Bě wulkeje postawy, mějesche pak tak sapadnjenej ligu a tak khlubokej wocži, so žebi žamo wot žo pomuślich: tón muž je runje khorosć pschetrał.

Se spadnjenymaj wocžomaj wudźeraschc wschědnje tak žadoscjiwje na dwě w durjach wiżazej plezy, so ł žwojej žonje rjekny: „Tón sawésce kupi žyte plezo, tak je jej je wocžomaj wuměrił."

Tři dny dołho cjinjesche wón to na tuto waschnje; we nozu schtwórteho dnja pschindże hrosne wjedro. Lijesche žo ł cžurami, wonka bě žynl a tolsta cjma kaž kulmaš. Na kupowarjow njeběchu myšle w tajkim wjedrje. Sejinich žebi po tajtim pschijonnje, žunych žebi blido a tlołz ł cjopłym khachlam, wucžejech žebi nowiny a ponurich žo tak do politiki, jo žwojimaj wuschomaj njewěrjach, hdyž moja žona saśiupi a mi rjekny, so na jědnacze bže, so dyrbju khwatacz a khlamy sawrjecz.

Deschcžik bě pschestak. Bě žynna a jasno wonka, a hvězdy wotražowachu žo we łužičzkach, kiž na schpatnje plestrowanych haśach po deschcžiku nastawaju. Sdasche žo, so je žo wschitko do měra podako; postoczich, njemako wustrózany, hdyž žo žynna ruka nadobo mojich porstow dótknu.

„Jejda!" rjekny. „Schtó to?"

„Ja jeno tu žym, knjes Khablak", rjekny dybawy hłóž, „ja tu žym, stara Mutinkowa. Mam ważnu nowinku za waž. Waschi nowy policist tón žuchi, je paduch."

„Schto?" samolach.

„Haj wschat", rjekny wona. „Wón je wam plezo wupowěžnył."

Pohladnych. Jeno jene plezo wiżasche hischcze nad mojej hłowu.

„Sacz też to wy to žama była njejesze, Mutinkowa?" wopraschach žo.

„Mógu dha ja tamle horje?" wotmolwi wona. „Nimo teho dže žym jeho ze žwojimaj žamžnymaj wocžomaj widźała! Knesse na jeho monturje błyskotachu wot latarnje, hdyž plezo wuwěschowasche. Kedźbujesce, tam w kerkach pschi žyrkwi je jo schował."

Spuschczich wokeižy, samknych durje a dźech pschez brjoh. Pschi žyrkwinych durjach stejesche wulki kerl; jaśiwczich šapałku, pytach wotkolowotko, a woprawdże, tu lejesche plezo do papjery sawalene.

Wěch njemdrn. Na wschědnebo paducha njebych žo tak hněwał. Ale straźnik, kiž dyrbjesche moje wobžedženišwo hladacz, kradnjesche je hischcze! Na, cžakaj! pomyślich žebi. Ty budżesch na mnje spomnincz! A na wscho pschihotowany, łakach na štóstnika. Hižo ž'yschach někoho pomału tepłacz po plestrje.

„Ty ży shubjeny, mój hólczko!" myślach žebi a žkhowach žo w cjmje. Bórzy na to stejeschee psched mojim khowom. Najprjedy dach žo jemu nacžahnyez po plezo, potom walich žo na njeho.

„Ty dže ży schitwany straźnik!" sowałach a wopschimach jeho.

(Skónczenje sczkuje.)

Nürnberger Lebensversicherungs-Bank

Gegründet 1884.

Allgemeine Bedingungen für Abonnenten-Unfall-Versicherung.

§ 1.

Die Nürnberger Lebensversicherungs-Bank in Nürnberg gewährt den in Deutschland ansässigen Abonnenten der Zeitung „Serbske Nowiny" gegen körperliche Unfälle, sofern deren Folgen nachgewiesenermaßen innerhalb dreier Monate nach dem Unfallereignis eingetreten sind, unter den nachstehenden Bedingungen Versicherung und zwar in Höhe von

a) **1000 RM.** für den Fall des Todes,

b) **1000 RM.** für den Fall der dauernden gänzlichen Aufhebung der Erwerbsfähigkeit (Ganzinvalidität).

§ 2.

Die Ausübung der Rechte aus dieser Versicherung steht dem Anspruchsberechtigten (vgl. § 9 Abs. 3) zu; auch ist dieser für die Erfüllung der Obliegenheiten verantwortlich.

§ 3.

Voraussetzung für jeden Anspruch aus der Versicherung ist, daß der Verunglückte zur Zeit des Unfalls wenigstens achtzehn Jahre alt ist und das 70. Lebensjahr noch nicht überschritten hat, sich innerhalb der Grenzen Europas aufhält und daß ferner das Abonnement auf das Blatt mit Versicherung mindestens seit einem Monat ununterbrochen bestanden hat und das Abonnementsgeld vom Abonnenten regelmäßig bezahlt wurde. Der Verlag läßt jedem Abonnenten auf Ersuchen sofort ein Exemplar dieser Bedingungen zugehen.

Von der Versicherung ausgeschlossen sind Personen, welche zu der Zeit, zu welcher die Versicherung für sie beginnen soll, an Geisteskrankheit, Syphilis, Epilepsie, Delirium tremens, Schlag-, Ohnmachts-, Krampf- oder Schwindelanfällen leiden, siech, blind, taub oder schwer nervenleidend sind oder Gliedmassen entbehren, deren Verlust ärztlicherseits mit einer Invalidität von 40 Prozent oder darüber eingeschätzt würde. Dasselbe gilt für Personen, welche in den vorangegangenen fünf Jahren an Geisteskrankheit, Syphilis, Epilepsie oder schwerem Nervenleiden oder an Schlag-, Ohnmachts-, Krampf- oder Schwindelanfällen gelitten haben. Mit sonstigen erheblichen körperlichen oder geistigen Krankheiten oder Gebrechen behaftete Personen sind dann nicht versichert, wenn sie die Krankheiten oder Gebrechen zur Zeit des Versicherungsbeginns gekannt haben oder hätten kennen müssen.

Ausgeschlossen von der Versicherung sind ferner solche Abonnenten, die ständig ihren Wohnsitz im Auslande haben.

Unfälle, die der Versicherte erleidet, nachdem er während der Dauer der Versicherung von einem der im Absatz 2 als Ausschließungsgrund angeführten Leiden oder Gebrechen befallen worden ist, sind von der Versicherung ausgeschlossen.

Es ist nicht Sache des Verlags, für pünktliche Zahlung des Abonnementsbetrags zu sorgen, sondern Sache der Abonnenten. Soweit nicht das Abonnement auf den Namen einer anderen Person genommen ist, gilt der Haushaltungsvorstand als Abonnent.

Ist der Abonnent nicht eine einzelne Person, sondern eine Personen-Vereinigung oder eine juristische Person, z. B. eine Aktien-Gesellschaft, so beginnt die Versicherung erst mit dem Tage der schriftlichen Angabe der Person, welche als versicherte gelten soll; stirbt der Benannte, so tritt die Versicherung bis zur Neubenennung eines Begünstigten außer Kraft. Unterläßt der Abonnent diese Angabe, so hat er keinen Anteil an der Versicherung.

Für einen und denselben Unfall wird die versicherte Summe nur einmal gewährt, gleichviel ob der Abonnent zwei oder mehrere Abonnements auf das Blatt hat. Ebenso wird für einen Unfall stets nur eine der versicherten Entschädigungssummen gewährt, entweder nur für Tod oder nur für Ganz-Invalidität.

§ 4.

Unfall im Sinne dieser Versicherung ist jede ärztlicherseits sicher erkennbare Körperbeschädigung, von welcher der Versicherte unfreiwillig durch ein plötzliches, von außen mechanisch auf seinen Körper wirkendes Ereignis betroffen wird.

Als solche Ereignisse gelten auch Blitz und elektrischer Schlag. Als Unfälle gelten auch Verbrennungen, Verätzungen und Blutvergiftungen, die der Versicherte durch ein plötzliches Ereignis unfreiwillig erleidet.

Als Unfälle gelten nicht:

a) alle gewöhnlichen Erkrankungen und Krankheitszustände, insbesondere Infektions- und Invasions-Krankheiten, sowie innere Vergiftungen.

b) Erkrankungen infolge psychischer Einwirkungen;

c) die Folgen von Temperatureinflüssen, insbesondere Erkältungen, Erfrieren, Sonnenstich, Hitzschlag;

d) Körperbeschädigungen, die der Versicherte beim Zweikampfe, sowie bei Beteiligung an einer Schlägerei oder einem Raufhandel erleidet;

e) Körperbeschädigungen infolge fortgesetzter oder wiederholter Anstrengungen und *Kraftleistungen*.

Gänzliche Invalidität im Sinne dieser Versicherung ist beispielsweise Verlust der Sehkraft beider Augen, Verlust oder dauernde völlige Lähmung beider Hände oder beider Füße, oder einer Hand und eines Fußes.

§ 5.

I. Unter dem Vorbehalte, daß im übrigen die Merkmale des Unfallbegriffes (§ 4, Abs. 1) vorliegen, sind in die Versicherung eingeschlossen:

a) Körperbeschädigungen, die der Versicherte bei rechtmäßiger Verteidigung oder bei Bemühung zur Rettung von Menschenleben erleidet;

b) Verrenkungen, sowie Zerrungen und Zerreißungen von Muskeln infolge eigener plötzlicher Kraftanstrengung;

c) Erstickung durch ausströmende Dämpfe oder Gase.

II. Ausgeschlossen von der Versicherung sind:

a) folgende Erkrankungen und krankhafte Zustände, auch wenn sie durch einen Unfall herbeigeführt sind, sowie deren Folgen; Krampfadern, Bauch- und Unterleibsbrüche aller Art, Darmverschließungen, Entzündungen des Blinddarms und seiner Anhänge, Schlag-, Krampf- und Epilepsieanfälle;

b) Unfälle infolge Geistes- oder Bewußtseinsstörung irgend welchen Grades (auch infolge von Ohnmachts- und Schwindelanfällen), es sei denn, daß diese Störung selbst durch einen Unfall hervorgerufen war, ferner Unfälle infolge offenbarer Trunkenheit;

c) ohne erkennbare äußere Verletzungen eintretende Blutungen aus inneren Organen, wenn sie nicht lediglich durch einen Unfall unter Ausschluß der Mitwirkung irgend welcher innerer Erkrankungen verursacht sind;

d) Beschädigungen infolge von Eingriffen, die der Versicherte an seinem Körper vornimmt (wie Schneiden von Nägeln, Hühneraugen, sowie Kratzen) und bei Operationen, soweit diese nicht durch einen Unfall bedingt sind;

e) *Unfälle*, die der Versicherte durch eigene grobe Fahrlässigkeit oder durch vorsätzliches oder grobfahrlässiges Nichtbeachten der für den Schutz von Leben und Gesundheit bestehenden polizeilichen und gesetzlichen Vorschriften erleidet;

f) Unfälle, die der Versicherte erleidet bei der Ausführung oder dem Versuche von Verbrechen oder Vergehen, durch bürgerliche Unruhen, es sei denn, daß der Versicherte unwissentlich und nicht fahrlässigerweise in den Gefahrenbereich der Unruhen gekommen ist, sowie durch Kriegsereignisse im mobilen Militär- oder Seedienste, durch Erdbeben, bei der Benützung von Flugapparaten oder sonstigen ungewöhnlichen Beförderungsmitteln;

g) Unfälle, die der Versicherte erleidet beim Lenken und bei Benutzung von Motorrädern mit und ohne Beiwagen.

Ausgeschlossen von der Versicherung sind ferner Berufsunfälle von Personen, welche in Sprengstoff-, Pulver-, Patronen-, Sprenggeschoß-, Zündhütchen-, Zündspiegel- und Zündstoff-Fabriken oder auf solchen Arbeitsstätten beschäftigt sind.

Für Unfälle durch Ertrinken und für Unfälle mit nachfolgendem Tode, welche Bergleute unter Tag erleiden, wird nur ein Viertel der Versicherungssumme pro Person entschädigt.

§ 6.

Jeder Unfall ist unverzüglich nach dem Eintritte der Direktion der Bank in Nürnberg schriftlich anzuzeigen, und es sind alle weiteren, auf den Unfall und dessen Folgen bezughabenden sachdienlichen Auskünfte und Atteste, welche von der Bank für erforderlich erachtet werden, spätestens innerhalb einer Woche nach geschehener Aufforderung dazu an diese abzusenden.

Ist durch den Unfall der Tod des Versicherten herbeigeführt worden, so hat die Anzeige binnen 48 Stunden an die Direktion der Bank in Nürnberg schriftlich zu erfolgen, und zwar auch dann, wenn der Unfall bereits angemeldet ist.

Meldungen an die Vertreter des Verlags des Blattes oder deren Angestellte (Reisende, Boten usw.) werden nicht berücksichtigt.

Unverzüglich, spätestens am zweiten Tage nach dem Unfall und demnächst dauernd bis zum Abschlusse des Heilverfahrens ist ein approbierter Arzt zuzuziehen und für angemessene Krankenpflege, sowie für Abwendung und Minderung der Folgen des Unfalls nach Möglichkeit zu sorgen.

Den von der Bank beauftragten Aerzten ist jederzeit Zutritt und die Untersuchung zu gestatten.

Alle durch den Schadenfall erwachsenden Regulierungskosten, wie insbesondere auch die Kosten einer von der Bank angeordneten Sektion und die Kosten aller von der Bank geforderten ärztlichen Zeugnisse werden von der Bank getragen.

Die Bank wird alsbald nach Erhalt einer Unfallanzeige dem Versicherten bezw. den Anspruchserhebenden ein Exemplar dieser Bedingungen zugehen lassen.

§ 7.

Wenn zur Herbeiführung des Todes oder der Ganzinvalidität überwiegend solche Krankheiten oder Gebrechen mitgewirkt haben, welche für sich allein, d. h. ohne Hinzutreten des Unfalls in absehbarer Zeit den Tod oder Ganzinvalidität herbeigeführt haben würden, so wird für den Todesfall eine Entschädigung nicht geleistet, während die Entschädigung für den Invaliditätsfall nach Verhältnis des nach Billigkeit abzuschätzenden prozentualen Anteils der Krankheit oder des Gebrechens gekürzt wird.

§ 8.

Werden von einem und demselben unter die Versicherung fallenden Ereignisse mehrere Personen getroffen, so ist höchstens eine auf die betroffenen Versicherten gleichmäßig zu verteilende Gesamtsumme von 4000 RM. zu zahlen.

§ 9.

Die Bank ist verpflichtet, sich über ihre Entschädigungspflicht zu erklären, und zwar, soweit Ansprüche auf Entschädigung für den Todesfall erhoben werden, binnen 3 Monaten, nachdem ihr der Eintritt des Todes angezeigt und ihr die erforderlichen Unterlagen (siehe § 6, Absatz 1) zugegangen sind. Soweit Ansprüche auf Entschädigung für Ganzinvalidität erhoben werden, ist die Bank verpflichtet, sich spätestens drei Monate nach Abschluß des Heilverfahrens über ihre Entschädigungspflicht zu erklären, sofern ihr die zur Prüfung der Invaliditätsfrage erforderlichen Unterlagen zugegangen sind.

Die Zahlung der Entschädigung erfolgt binnen zwei Wochen nach Festsetzung der Entschädigung gegen Quittung bei der Hauptkasse der Bank. Es steht jedoch dem Anspruchsberechtigten frei, nach vorheriger Einsendung der Quittung Zahlung durch die Post oder in anderer Weise auf seine Kosten zu verlangen.

Anspruchsberechtigt sind: Im Invaliditätsfalle der Verletzte selbst, im Todesfalle in erster Linie der Ehegatte, für den Fall, daß dieser nicht mehr am Leben ist, die ehelichen Kinder, und für den Fall, daß weder ein Ehegatte noch Kinder vorhanden sind, die Eltern und, falls auch diese nicht mehr am Leben sind, die Geschwister des Verletzten. Die unehelichen Kinder stehen in ihrer Beziehung zur Mutter den ehelichen Kindern gleich.

Personen, welche den Tod oder die Ganzinvalidität des Verletzten in vorsätzlicher oder grobfahrlässiger Weise verschuldet haben, verlieren dadurch ihre sämtlichen etwaigen Ansprüche.

Desgleichen schließen absichtlich falsche Angaben und Auskünfte, sowie die wissentliche Einreichung von gefälschten Urkunden und Schriftstücken jeden Anspruch auf Entschädigung aus.

§ 10.

Wird eine Obliegenheit verletzt, die nach dem Eintritte des Versicherungsfalls der Bank gegenüber zu erfüllen ist, so ist die Bank von der Verpflichtung zur Leistung frei, es sei denn, daß die Verletzung weder auf Vorsatz noch auf grober Fahrlässigkeit beruht.

§ 11.

Für den Fall, daß die Bank die Anerkennung eines Entschädigungsanspruchs auf Grund dieser Versicherung verweigern sollte, ist der Anspruchsberechtigte bei Verlust seiner Rechtsansprüche verpflichtet, innerhalb sechs Monaten nach erhaltener Kenntnis von der Ablehnung die Bank vermittels ordentlicher Klage zu verklagen. Die Frist beginnt mit dem Tage, an dem die Bank den erhobenen Anspruch unter Angabe der mit dem Ablauf der Frist verbundenen Rechtsfolge dem Anspruchsberechtigten gegenüber schriftlich abgelehnt hat.

Für alle Streitigkeiten aus dieser Versicherung nimmt die Bank Recht vor jedem ordentlichen Gerichte des Deutschen Reichs.

§ 12.

Auf die den Abonnenten gewährte Unfallversicherung wird am Kopfe des Blattes in deutlich sichtbarer Schrift hingewiesen. Mit dem Erlöschen des Abonnements erlischt auch jeder Anspruch auf Grund dieser Versicherung hinsichtlich später eingetretener Unfälle. Wird der zwischen der Bank und dem Verlag abgeschlossene Vertrag gekündigt, so hat dies der Verlag einen Monat vor Ablauf des Vertrags oder, wenn er erst später Kenntnis von der Kündigung erhält, unverzüglich nach erlangter Kenntnis und dann in Zwischenräumen von je einer Woche bis zum Erlöschen des Vertrags, mindestens aber viermal, an augenfälliger Stelle im Blatte unter Angabe des Zeitpunktes des Erlöschens bekanntzugeben. Die Bekanntgabe kann auch durch die Bank im Reichsanzeiger oder in einem anderen von ihr zu bestimmenden Blatte erfolgen. Das Erlöschen der Versicherung wird gegenüber den Abonnenten frühestens wirksam mit der Veröffentlichung im Blatte oder, wenn eine Veröffentlichung nicht erfolgt, mit dem Fortfalle des Vordrucks am Kopfe des Blattes oder zwei Wochen nach der Bekanntgabe in dem von der Bank bestimmten Blatte, sofern eine solche erfolgt. Die Ansprüche aus den vor dem Erlöschen der Versicherung eingetretenen Unfällen bleiben unberührt.

Wird der Vertrag zwischen der Bank und dem Verlag gekündigt, so steht den bisher versicherten Abonnenten das Recht zu, vom Tage des Erlöschens der Versicherung an das Abonnement aufzugeben und den etwa über diesen Tag hinausgezahlten Abonnementsbetrag zurückzuverlangen. Der Verlag ist verpflichtet, diesem Ersuchen zu entsprechen.

Neu hinzutretende Abonnenten erlangen nach der Veröffentlichung des Erlöschens der Versicherung keinen Anspruch aus der Versicherung.

§ 13.

Eine Abänderung dieser Bedingungen ist gegenüber den versicherten Abonnenten nur dann von rechtlicher Bedeutung, wenn der genaue Wortlaut der Aenderung vorher einen Monat lang in Zwischenräumen von je einer Woche an augenfälliger Stelle in dem Blatte unter bestimmter Angabe des Zeitpunktes, von welchem ab die Aenderung in Kraft tritt, bekanntgegeben wird.

SERBSKE

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny płećiwo sćěhwkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. – hdyž wumrěje abo hdyž je so jeho žiwjenja dospołnje běžny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozwěź, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženje dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsa.

Čisło (Nr.) 149 — Budyšin — Pjatk 29. junija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Němska dźěła na swobodne světowe wikowarstwo

Němski industrijowy a wikowanjski sjězd běše nětko wikowanske komory a hospodarske sjednoćenstwa we wukraju do Barlina swołał. Prezident dr. J. Reinteln sjězd powitowri a wuwěbny w žiwoj rěči, so móže so politike a hospodarske prašenje, z kotrymž so ziwilizowany swět nětko, jenož se zhromadnym mérnym dźěłom wšitkich ludow dobreje wole rozrišacź. Dr. J. Reinteln poda přehlad wo wulkich wukonjach nazionalsozialistiskeho knjezerstwa we wojowanju přećiwo hospodarskej nuzy. Němski industrijowy a wikowanski sjězd je sa jedyn žiwotnich najwažnischich dźensnischich nadawkow wobhladował, so by sjězd wšitki wukrajnych wikowanskich komorow swoł. sa, zo by wukraj z nowej Němskej sesnał. Domisna a wuzbe Němzowstwo stej na žiwo a nježivo se žiwu sjednjenej.

Němski hospodarski minister dr. Schmitt njenowasche wšitkich sastupjerjow we wukraju pozrědnikow mjes Němcami a jeho hospodarstwo na krajenu, hdyž hóšne prawo žiwaju. Tuto pozrědnistwo nakladuje jim wulki a ćežki nadawk, so maju runje w dźensnischim czasu, hdyž poćežachi z wukrajom tak poćežene, haj, wohrožene, njeje tute poćežachi spuschczili, ale so bychu je z žiwej mozu přeć a zhubichicź spytali. Němski minister wuprajł sa tute ćěrpjenje, so móže hospodarstwo tute ćěrpjenje pschewinyć. Ze wobćežnjoze njemutkhadźeja z teho, so bychu hospodarske faktory saprajile, ale pschinidu z teho, so by nětko wuski wodźena finanzna politika wójnskich a powójnskich lět wuskutkuje. Mjeńmarodne pozjerjonki wójnskeho czasa

Biomberg wo němskim wójsku

W swójku s wětšymi nadawami, kiž w poslednich njedźelach wukraj pohnuchu, wótrischo do Němskeje zhladowacź, wopschi ludzo, kotrež wudawaju, „so jo zyle wěsce wobsa", z radosćenje rozpominachu, że komu woborna mózy stej. Powzmnjeja sa nazionalsozialistiskow tajke prašenje zenje se wobstało, mjeńmy pak tola sa trěbne, so tutym wuschnym ludzom we wukraju a tež domach najwótrischi napschecźo stupinu. Czim bólee spokojaze je, so němski wojny minister s Blomberg s nastawkom wo tutych zad pische.

Wobomy minister pische mjes druhim, so so woborna z zyle stalej němskeho wotrodźenja, statej Adolfa Hitlera. Wona pschinidze jako snutskownje ezisty dźiźplinowany frčnk wuzo do ruki wjedomjstwa. Němski wobomy minister naspomja wulke spokojenje němskeho wójska nad wuzamjom Adolfa Hitlera a widźi w dopjelnjenju lětacheho žedzenja wujasnjenje sawadneho powětra. Stejizo so woborneje mozy je jasne. Wona słuži tutomu stawej pschiłoženje jemu se snutskowneho pschepodźenja. Wna steji k tutomu wjedomstwu, kiž jej najnadobnische wuzo wrócźi, so njeje jenož nasčerka bronjeu, ale tež wobezka njewobmjesowaneho dowěrjenja.

Zyle wótrje wobrocża so nastawk pscheczíwo schkaranju we wukraju. Dźenża su snamjenja krisoweho czasa minu. Dźenża steji wojak s połnym wědomjom wotrjedź ludu, kiž je so do jednoty skowak. Wojerska słužba je sako czestna słužba w němskim ludze.

Skónczinje rěcži woborny minister wo njestatskompej zwěrje k wjednikej. Woborna móz nochze druhe staty wohrožowć, ale chze jenož němski lud schkitacź.

Wjednik jako wěrowanski swědk

W Essenje wěrowanske so schwórć zuzny wjednik statny rada Terboven z knjeżnu Ilsu Stahlez. Wjednik žiwojeho starého sobuwojowarja a zuzneho wjednika z tym poćežeći, so bé zhromadnje z ministerskim presidentom Göringom se žiwdkom pschi wěrowanju.

Powěźcź wo wjednikowym pschikhadze so spěschnje rosnjese. Wschudze, hdyž so wjednikowy wes pokaza, sdźeja so ludźo a jeho s wutrobitym wizitom powitachu.

Saarska komisija nastupuje swoje zastojnstwo

Sobustawy wubjerka za wothłosowanje w Saarskej, Schwajzaź Henry, Hollandźan de Jongh a Schwed Rhodze su ichtwórć dopołnjuja do Genfa pschijeli. Shromadźichu so z namjetnym generalnym sekretarom Swjasa ludow, Italćanom Pilottiom a nětkotrymi sastopnikami Swjatka ludow, kotrjż so za Saarsce prašenje postajichu, a s wězywustojnej tuleje komisije, amerikanskej staćanku Wambaughee. Na poźedźenju so wobsankny, so ma so pschedźiwstwo wubjerka za wothłosowanje tak rjadowacź, so je kóždy sobustawy nětkuže 2 abo 3 měsazy s pschedźiwdu kommisije. Sobustawy wubjerka zbodu s Genfa wotjedu, dokelž so dźełkowjeja w Saarbrückenje ofizielnje pondźelu 2. julija sapoczne.

Belgiska emigrantow wupokazuje

S Belgiskeje so pschez swowa Jidża, kotrjż su z Němskeje ezekuli, wupokasaju. W Antwerpenje samym je so 200 židowskim žiwjobam z Němskeje pschikasało, so dyrbja Belgisku wopuscźicź.

Antwerpenski židowski pomezny komitej je wojewił, so jemu njeje możno nětcho sa wupokasanych ezekuzejow ezinicź.

Barthou na pućowanju

W jendźelskim delnim sjemje je s wonkowny minister Simon na wopraschenje sdźelił, so franzowski wonkowny minister **Barthou do Jendźelskeje wot 8. hać do 10. julija na wopyt pschinidze. Tutón wopyt składnosć posćeći, s Barthouwom prašenja wobestronskeho sajima mjes Franzowskej a Jendźelskej rospominacź.** Tutkhwilu njeju puczowanja jendźelskich ministerow do wukraja wotmyślene.

*

Franzowski wonkowny minister Barthou chez tež Italsku wopytacź. Tam wón poi dacźu njebudze witany. Italske nowiny pischu, so franzowska bjesitrachowa zyez wulki dźeł Europy daji a wuwjasuje, so pak wona njeje woprawdźity bjesitrach za měr pschinjeła. Barthou je sebi wotmyślił, swoju zyez, pryedy hać do Italskeje pschidze, tak twjerdze swjasacź, so budze so Italska jenož pak sa nju pak pschećiwo njej rosdźělacź.

Fantazije francowskich nowin

Franzowski politiski literarisći tydźenik „Vendemaire", kotrjż so organ franzowskich frontskich wojowarjow mjenuje, wudawa, so su so w juniju w němskim knjezerstwje z hobrskim nadpadom němskich lětadłow na Paris sabrali, kotrjż by so měł lětsa pryedź julija wuwjesć. Nadpad by so pjeza dyrbjał 15. julija, na wopomnjeńskim dnju wudyrjenja němsko-franzowskeje wójny 1870/71 sjacź. Zórło, z kotrehoż je tydźenik pjeza tule powěźcź dostał, je pjeza zyle wěste: jenje japerěcje na tym niczo njepschemeni. General Weygand je jenož do Londona puczował, so by so z jendźelskim generalnym stabom two franzowsko-jendźelskim hromadźedźelanju frězał. Jendźelske knjezerstwo je Franzowskej pjeza połnu podpjeru pschilubiło a wscho je pschihotowane, so bychu so němske lětadła powitale.

*

Tajkim bajkam žamo Franzowsejo w najwjetschej horzocze njewěrja.

Memelskeho krajneho presidenta wotsadźili

Po homiłej powěźcźi z Litwy je gouverněr Memelskeho kraja schtwórtk krajneho presidenta dra. Schreibera wotsadźił. Tuto postupowanje je tak wuskrawnja, jako by dr. Schreiber jako krajny president stajej napschecźiwne nazionalsozialistiske hibanje w Memelskej, kiž doze pjeza Memelsku wot Litwy wottorhnjej, podpjerał. W tym widźi so strach sa litewske knjezerstwo nad Memelskej, a tehodla je so gouverneur rosłudźił, krajneho presidenta wotsadźicź.

Podawk je so, kaž so powěźatke wotmeł: Popoldnju gouverneur krajneho presidenta k sebi skaja, so by jemu wjesowił, so dla podawkow w Memelskej litewske knjezerstwo njesnjesze, so won dźeje w sastojtiwje wostanje. Dr. Schreiber wotmolwi na to, so njewě, so je so po smjerśe Haagskeho wuzsuda pschesedł, a so sam wot so njemóże wrócźo smjescź, dokelž je na pomjenjenej Memelskeho žejma po Memelskim statucze swjasany. Na tuto Schreiberowe wothołosanje gouverneur postaji, so ma so Schreiber wotsadźicź. Sdobom pomjenowa won znateho Wulkolitwjanja Reizaha za krajneho presidenta. Tutón muž je w Memelskej znaty a běsche pryedy krajny direktor w jenej litewskej direkzyji.

Nowe nadpady na żeleznicy w Awstriskej

Awstriska ministerska rada je so schtwórtk pschipodalnju sesch'o, so by we mnohich pschipadach sajdźenje nozy radu skladowała. **Po powěsći z Wina su so w nozy k schtwórtkej kolije Mittenwaldskeje żeleznizy mjes Innsbruckom a Garmisch-Partenkirchenom na 3 městach rosbuchte. Na wschelakich městnach pschi żeleznizy so telegrafowe a telefonowe schezejory z rosbuchenjenom powalichu.**

W Kufsenzu su ko kolije na nětkotrych městnach pschetorhle. Tola powěźcź, so so jedna wo nadpad na cjah, z kotrymž franzowski swonkowny minister Barthou do Parisa jedźesche, njenamaka žaneho wobkrućenja. Żeleznisne kolije su so hakle hodźinu posdźišo wobschkodźiće, hać je franzowski swonkowny minister nimo jeł. Też pola Judenburga w Schtyrskej, Mośeje pschi rěcy Murje w Schtyrskej, Settena w Delnjej Awstriskej, w Wöcklabrucku na wjesornej żeleznizy a pola Salzburga so żeleznisne kolije wobschkodźichu a so telegrafowe powody pschecźeschachu a schezejory so podrěsachu.

Wiele nadpadow z bombami w Tirolskej

W Tirolskej so w nozy k schtwórtkej sako nětkotre cźeże nadapdy z bombami stachi. W Innsbrucku namakachu na cźelsce cźišcźerjenje nakłada nowin „Tirolia" nětkotre tilogrammy cźežki pakcźik, kiž hnydom do žuzbodnje korczmarskeje zahrody cźišnychu. Běsche to wopraudźe bomba, kotraż rosbuchny a pol metra hłuboki dźeru do semje wudrě. Pschez 100 wokownych schkleńcźow nakładnistwa so pukny.

W Ruehlawskej wodarni po tši žylne wódne roły z rosbuchnjenjom rostelichu, so wodarnja schtyri hać pjeć njedźel dołho dźełacź njemóże. W Hallstatskej żelowej jamje so powod žołnje wody z rosbuchnjenjem smieži. W Ruetzjskej milinarni w Stubaiskim dole, namakachu nětkotre pakety z rosbuchadłom, tehorunja na Leopoldskej dróhy w Innsbrucku pod wónzuchom.

Po nowischich powěźcźach z Hradża je tam njeměry hałe fryedy popoldnju sastajichu, jako bychu nětkotre offizerske patrowalle sapschihmnyle. Tjo domowni woborniży **su so cźežko** framili.

Nowy pólski znutskowny minister

Pólšta ministerska rada je wobsamkla, so so Warschawšti kommißarišti president a prjedawši Bialystoššti wójwoda Kociałkowški sa pólšteho znutskowneho ministra pomjenuje. Sa ratarišteho ministra postaji so kurator Krzemieniecšteho lyzeja Poniatowški.

Jendželski wójnski minister w Parizu

Jendželši wójnšti minister Hailsham je ſ pschewodom schefa generalneho ſtaba generala Sira Maſſingberga a 41 jendželſkich wyšokich offizerow do Parisa pschijeł. Jendželſki offizerjo wobhladaju žeby piatk bitwiſchcza pschi rěcy Aišne.

Nadpad na fašistow w Glasgowje

Sſrjedu wječor w ſchottiſkim hlownym měſće Glasgowje Mosleyjowy faſchiſtojo a kommunistojo cžežko do ſo ſrašychu. Sta kommunistow nadpadžechu ſhromadźiznu cžornokoſchlakow, kajež jo tuhowiſu jako pschihost ſa wospyt ſira Oswalda Mosleya w Schottiſkej wotměwaju. Kommunistojo tſjoch faſchiſtow pobichu. Polizija dyrbjeſche cžerjódźy rozebnaš.

Grichiska zakazuje brunu knihu

S Athena ſo powě, ſo je po ſaſtupdženju pschekoſerja „bruneje knihi" do grichiſkeje rěcze tež pschedawanje tuteje knihi w Grichiſkej ſo ſakaſało. Grichiſke knježeſtwo je ninto teho generalnemu gouwernérej w Soluniu ſnowa rańuje prajilo, ſo bychu židowſke nowiny w tuthym měſcze ſo tóžbeho wobſahnišeho nadpada na ſobuſtawy němſkeho knježeſtwa nanajſwědomišišcho woſtajile.

Bitwa w dróhach w Milwaukee

Pschi ſtrajku dróhowych železnizarjow w Milwaukee w Sjednoczenych ſtatach je k nałožnoſcjam a kwawnym wojowanjam dóſchło. 20 000 dróhowych železnizarjow a druhich wobdźelnikow mjetaſche ſ zyhelemi do wozow dróhoweje železniſzy, kotrež k dźelu ſwólnitwi wodjachu a ſ klumpachami na kamarjow ſtrajka dźechu. 200 polizijow dyrbjeſche ſaſchimnyć. Polizija je ſylſatym plunout a gumijowymi klumpachami 8 hodź. dołho cžežko wojowaſche a bu ſkónčnje ſ knjeſom. 20 wojkowow, mjeſ nimi 7 polizijow, dyrbjachu cžežko ſranjenych do khorownje dowjeſcź. 5 wozow dróhoweje železniſzy bu dospolnje roſbi, wjeſe druhich wozow ſo cžežko wobſchkodźi. Wichitón wobſtrah dróhoweje železniſzy je ſo ſaſtajił. Polizija je 58 wobſobow ſajała.

Krótke politiske powěſće

— Pschi ſwojim pschedwanju w Essenje je žeby wjednik ſchtwórtk tamniſche Kruppſke dźełarnje wobhladał. Dźełacjeſtwo wjednika ſ wulkim ſahorjenjom witaſche.

— W jendželſkim delnim ſjemje ſo claeringowa pschedłoha ſ małym pschemjenjenjom hornjeho ſjemja pschija. Sakoniſki namjet dosta kralowe pschihłoſowanje a bu ſakoń.

— Franzowiſti ſenat dowoli dodaczne kredity w 3 miljardach frankow, kiž běchu ſo w franzowiſtej komorje jako ſa krajne ſakitanje trěbne pschija'e.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 29. junija 1934.

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodźinach barometer 741, hygrometer +6, thermometer +31. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer —2, thermometer w nozy +18. — S połnońneho morja roſchěrja ſo nižina po zyłej Němſkej. Pod jeje wliwom ſo hižo ſchtwórtk we wječornej Němſkej njewjedrowe dešcże dźechu. Njewjedra postupuja k ranju a najſterje hižo dźenja wječor naſchu krajinu dozpěja. Tak ſměmy ſo ſaſo noweho Bożeho deſchčika nadźijeć. — Jutſje ſobotu ſtónčko 3.49 hodźin ſtkadża a ſo 8.18 hodźin khowa. Měſacžk ſtkadża jutſje wječor 10.23 hodźin a khowa ſo rano 7.51 hodźin.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ſobotu: Trochu khłódniſche a njewobſtajniſche wjedro.**

Swjedźeń Swjate'u japoštołow Pětra a Pawoła

Dźensa ſwjećimy ſwjedźeń ſwj. Pětra a Pawoła. Ze ſwjedźenjom japoštołow je jenoż ſwjedźeń japoštolskich wjerchow Pětra a Pawoła, 29. ſmažnika, pšikazany ſwjaty dźeń.

Swjataj Pětr a Pawoł mjenujetaj ſo tohodła japoštołſkaj wjerchaj, dokelž ſwjaty Pětr jako wjednik japoštołow a cyrkwje a ſwj. Pawoł jako najſkutkownišiſ japoštoł pohanow najwjacy za ſkrućenje a rozſěrjenje ſwj. cyrkwje wukonještaj.

Cehodła ſwjeći ſo jich wopomnjeńce zhromadnje? Tohodła, dokelž ſama lubość a ſama zahorita ſkutkownosć jeju wobknježeše a dokelž wobaj na ſamsnym dnju w Romje (lěta 67) martrarſku ſmjerć poćerpištaj; ſwj. Pětr bu křižowany, ſwj. Pawoł jako romſki měšćan bu wotprawleny. Z jich wopomnjećom česća ſo zdobom wšitcy ſwj. japoštołjo. Wšě druhe ſwjedźenje japoštołow ſu jenoż cyrkwinske ſwjate dny, ſwjeća pak ſo jako wyšše ſwjedźenje z vigiliju.

Kosa Elektra

je najlepši wudźełk přez dwěsće lět stare'e twornje na kosy! Tuta kosa ma tohodła tež našu firmu zaſtóčenu

Joh. Miessner

Pólna Boża ſłužba k 20lětnemu nawrótej ſpočatka ſwětowe'e wójny

Po pschikazu knjeſa němſkeho woborneho ministra wotmje němſkoſtatna wobſtora 2. auguſta 1934 pólnu Božu ſłužbu k dopomnjeću 20lětneho nawróta ſpočatka wójny na dworje Krala-Albertowych kaſarnow.

Němſkoſtatne, krajne a měſchćanſke wyſchnoſcje, němſkoſtatny jwjatk žwěrſy, němſki ſwjatk wójnſkich franjenych, wójnſkich wobdźelnikow a wojerſkich ſawoſtajenych, offizjerſke ſjednoczenſtwa, wojerſke a ſtźelzowſke towarſtwa, nazionalſozialiſtiſka ſtrona a jeje organiſazije SA, SS, NSKK, NSFKB, HJ, młodoſud, jwjatk němſkich bohow, dźiwja ſłužba, jwjatk a powětrowy ſchitt, jwjatk a lětarſki ſport atd. ſo nametnja, ſo bychu ſwjećenje wobdźelenje a nětkle liczbu wobdźelnikow hač do 15. julija 1934 do garniſonſkeje pišarnje w Borbowskich kaſarnach wotjewile.

Sbytne wobydlerſtwo města Budyſchina ſo tohorunja k wobdźelenju pscheproſchuje.

Ro.

— **Pschichodne darmotne radupodawanje** ſa ſkłabomyſlnych, na padawu khorotſej cžerpjazych a duchatych wobydlerjow města Budyſchina budže ſrjedu 4. julija wot 11 do 12 hodźin w měſchćanſkej khorowni nowotwarje ſa ſnutſkowne khorotſcze, w cžaſu kiž

— **Němſka budże w pschichodnym lěcze je žitom ſtarana.** Miniſterialny direktor w němſkim miniſterſtwje ſa jeſitwjenje a ratarſtwo, dr. Moritz, pri ſtwórjenju ſtónčenja žitneho hoſpodarſkeho lěta 1933 pri wotmjetych ſtónčenjach je nadawk nazionalſozialiſtiſkeje žitneje politiki, ſo ſo němſke žitne žne po placžiznach rozſtawa, kotrejž ſmóžnja, ſo ſo wobydlerſtwo ſ khlěbom jenak woſtawanych ſnjeſitwych placžiznach ſaſtara. **Sa ludowe hoſpodarſtwo je jara wažne**, ſo Němſka njeſ loniſche bohate žne bjez roſuma pschetrjebała ako ſa tunjenjes do wukraja pschedała. Tak ſu w Němſkej hlicže khětro wulke ſtkady žita ſ loniſchich žnjow woſtałe, ſ ktorychž ſo němſki lud ſ khlěbom na dołhajze waſchnje ſaſtara, hyrnjež lětuſche žne njeſpokojite. Žitne ſtkady w pschichodnym žitnym hoſpodarſtwu lěcze potajim njepſchetrjebamy, ale khětre ſtkady tež dale wobkhowamy, kaž ſo to ſa ſtrowe ludowe ſtkadowe hoſpodarſtwo ſamo wot ſo rozumi.

Z Kukowa. Měješći znateje korčmy při klóſtrje, Bruno Natuſ, ſwjeći 1. julija ſwój 40lětny wobkodny jubilej. Njebě drje wot ſpočatka z korčmarjom a pschicžepkom, ale bě čeſtne rjemjeſło cžeſle nawukny. To přinjeſe ſobu, zo bu w Budyſkej ſyrotowni wočehnjeny, hdyž ſo potom hóley w někajkim rjemjeſle wuwuča. Hižo w nježnej młodoſći zhubi ſwoju ſtarſeju. Při ſmjerći nana bě hakle lěto ſtary a mać teje jeho bórzy na puću ſmjerće ſcžehowaše. Tak wopuſčena ſyrota namaka wukhow w ſamniſim wuſtawje, dokelž běſtaj ſtarſej měšćanaj Budyſina, hdyž ſo jubilar 17. novembra 1868 narodźi. Wukhodźiwſi ſkowu ſulu, złoži ſo na cžeſlistwo a wukonješe jo wjacy lět w Porchowje. Dokelž pak w Khróſcicach khěžu zdźěli, ſcžahny ſo tam. Tola tu dołho njewoſta. Ju předawši kupi 1. julija 1894 prjedawše Delenčkez klamarſtwo na „Kinkbarku", z kotrymž bě korčma zjednoćena. Tak powěſny tružawu (hěbl) na hodźčik a bu z překupcom a korčmarjom. To bě najprjedy njezwučene powołanje, ale při ſwojej rozhladniwoſći a wobkhodnej wuſikoſći ſo bórzy na wobeju zwući. Starſi wjeſnjenjo a druzy ſnadź ſo hiſče na wjeſele hodźinki dopomnja, kotrež ſu w korčmičzy na „Kinkbarku" nawěđźili. Wobkhad přewzawſi woženi ſo bórzy — mjenujcy 6. auguſta 1894 — z Jann rodź. Pjechec z Kukowa, kotraž je jemu w hěbu tutych dołhich lět ſwěrna towarška a pilna pomocnica a tak ma ſobu wuznamneho podźěla na ſadnym jubileju. W lěče 1900 přewza jubilar tež dohladowanje mjaſa w klóſtrſkej wokolinje, kiž ſo tehdom po zakoniſkim wukazu zawjedże. Hdyž ſo 1905 nowa ſula w Pančicach twarješe, přińdże ſtara — nětčiſa Natuſec korčma — na předań. Witanu přeležnoſć, ſwój wotležany wobkhod k drózy přepołožić, wuži jubilar

Swěrnaj ſuſodaj

Powědančko ze ſerbſkeho žiwjenja.

(Pokračowanje.)

Bě pak to hłowne wjeſele za přihladowarjow, najbóle pak za dźěći, kotrež ſo na přemo prócowachu, tak wjele ſkibkow doſahnyć, hač bě jenoż móžno.

Často naſtachu při tym też puki, dokelž ſo dwaj *a wjacy* jeneje *ſkibki* mocowachu a tón, kotryž ju njedoſta, mjetaše z plistami wokoło ſo. Někotre hłowy a noſy buchu hač na zemju potulene a za wlosy ſo też hrabachu. Tola hdyž nowa horſć tykancow na zemju zleća, naſta nowe łojenje, nowe wjerhanje a torhanje. To bě najwjetſa radoſć za přihladowacych kwaſarjow a Lipičee nan ſo ſobu radowaše w znutſkownej, wutrobnej radoſći.

Wón bě kwas wuhotowal, kajkiž we Worjeſinje za połſta lět žadyn był njeběše.

Jako ſo młoda Waltařka ze ſwojimi lubymi rozžohnowa a wotjědže, měješe wulke bohatſtwo ſobu: wjele lenu, wjele płatu, rjany domjacy wuhot a wjele rjanych poſleſćow.

W najrjeńſej kſinje ſteješe žołty kaščik a w tutym leżeſtej wopiſmje, zo je nan dwěmaj mužomaj wósom ſtow tolerjow pjenjez požčil, kotrež pak nětko Waltarjec młodymaj mandźelſkimaj ſłušataj a 200 tolerjow w lutych rjanych ſlěbornych kruchach.

Nan a mać jědźeštaj ſobu a pozběhacy bě jeju napohlad, jako před rjanymi natwarjenymi česnymi wrotami před Jurjowym domom ſtejachu a ſpěwachu: Božo, wonkhod požołnuj a naſ nutřkhód atd.

W tym wšěm, jako wjeſele hibanje a radoſć we Lipičee domje wjele njedźeł pospeſchi knježeše, běštej do Mukee domu zrudoba a hubjeńſtwo začahnyłoj.

Mać bě tak ſtrašnje na wić ſkhorila, zo ſo ſama hibnyć njemóžeše. Na ſtyri njedźele dyrbjachu ju zběhać a noſyć, hdyž chcychu ju měć. Potom hakle ſo lěkařſkej pomocy radźi, ju wot jeje khorośce tak wumóc, zo móžeše tola ſama znajmjeńſa wěſć. Tola hišče tójſto njedźel traješe, prjedy hač bě cyle ſtrowa.

Što je tehdom wutrała a kak je jeje mandźelski wulku nuzu, wodnjo a w nocy měł, to njechamy wopomnić; to *móže* ſebi *kóždy myſlić*, hdyž ſo dopomni na to, zo měješe Muka tři dźěći, kotrež wulke dość njeběchu, zo bychu khoru maćeř ſame wobſtarać móhłe.

Při tajkej ſkładnoſći wopokazuje ſo w najrjeńſim błyšću te ſłowo wukładowarja ſtwórteje próſtwy, kotryž do wšědneho khlěba też ſwěrnych ſuſodow liči.

Tajcy ſwěrni, haj najſwěrniši ſuſuodźa běchu Lipič a jeho ſwójbni.

Haćrunje mějachu Herćineho kwaſa dła wšitke ruce połne dźěła, dha tola žadyn dźeń njezmúdźe, zo by jedyn abo druhi ſtaw ſwójby wjacy króć njepřišoł a pomoc a połožnoſć khorej, dźěćom a ſkotu njeposkićił.

Lipičecy wopokazachu Mukee maćeri a jejnej ſwójbje prawu křeſćijanſku lubość k bližšemu a Bóh jim to bohače zaſo zaruna.

Tola njedyrbi z tym prajene być, zo by ſo Lipičecom wšitkón kříž a wšitka ſtarość wotewzała. Ně, to a tamne přińdże też do jich domu, štož ſo jim njelubješe.

Jich najſtarši ſyn přińdże do wojakow. To drje njebě njezbože! A tola naſta jim z tym junkróć wulki njeměr, wulka ſtarość, haj traſny ſtyſk.

IV.

Serbſka zemja, ja mam čahnyć,
Ty mi ſylniš wutrobu;
Z wótrym mjećom zehrawajo,
Z kulku ſpěſnje zalwizdajo
Serbſke ramjo zjewić chcu!

Knježeſtwo w Francowſkej njebě wopřijało ducha a požadanje francowſkeho luda, tehdła da miniſterſtwo kralej radu, zo by tři nowe wukaznje (25. julija 1830) dało. Tute tři wukaznje, ordonancy mjenowane, běchu wina, zo kral Korla X. ſwoje kralowſke ſydło na francowſkim tróńje zhubi. Tute přikaznje rozpuščichu mjenujcy komoru zapóſlancow, prjedy hač běše ſo k wuradźowanju zeſła, přemjeni ſamowólnje wuzwoleršti zakoń a wotſtroni ſwobodu čišćenja knihow a časopiſow.

Z wudaćom tutych přikaznjow zaſtróža ſo cyły francowſki lud; w Parizu knježeše čišina, kaž w nje wětře před wulkim wichorom, wšitko wikowanje, kunowanje a předawanje přeſta, a naſtrózace a traſace powěſće rozpřeſtrjechu ſo přez cyły kraj. Hižom na *wječor 27. julija ſta ſo hibanje a dźiwne hawtowanje*, kotrež na blizki ſylny wichor pokazowaše. Někotre tyſacy dźełaćerjow z čišćeńjow a druhich khěžow, kotrež z nimi nješto činić mějachu, kotřiž ſo bojachu, zo ſo jich zaſłužba zhubi ako tola jara pomjeniſi přez nowy zakoń přećiwo čišćej, přećahowachu z wolanjom wšelake haſy a pocachu ſo tam z policajemi překorić, wjerhać a bić. Na druhi dźeń přiwda ſo k nim wšelaki nizki lud předměſtow a nětk wudyri zjawny zběžk. Wšitko w Parizu přimaše ſo brónjow. Wojakow njebě wjele w Parizu a tych zawoła knježeſtwo pod brónje a k wojowanju přećiwo zběžkarjam. Na to započa ſo třelenje a wojowanje, na kotrymž też ſo młodźi ludźo z polytechniſkich ſulow wobdźělichu. Ludźo zběhachu kamjenje z plestra a twarjachu zaraćenja abo barrikady a zaraćichu přez nje hłowne haſy a třělachu z třěchow a khěžow na wojakow dele, a bórzy wuſtachu tuči a ſtupichu z črjódami na bok luda. Pósełſtwo komory měješe jako wodźerja Layettta — a tón w broći ſo 28. na ministra Polignaka, štož pak nje njepomhaše. Dale ſo wojowaše a hižom běchu woporow padnyłe. Nazajtra ſtupi nacionalna wora zaſo do brónjow a k wojowanju a nuzowaše wokow, zo měſto wopuſčichu. Na to wuzwolichu w Parizu přitomni zapóſlancy provisoriſke (nakhwilne) knježeſtwo a postajichu generala Lafayetta za přijelho we woborje. Z tym ſo zběžk ſkónči a měr zaſo do Parizu. Nowe knježeſtwo dyrbješe ſo poſtajić. Korla X. čekny do Jendźelskeje. (Pozdźiše poda ſo do Awſtriskeje, hdyž 1836 w Goricy (Górcu) wumře.

(Pokračowanje ſcžehuje.)

kinydom a kupi staru šulu za 16 500 hriwnow. K tomu jeho dobri přećeljo namołwjachu, čehož so pozdźišo ženje kał njeje. Tuž ścahny so 1. oktobra 1906 do noweho wobsedźeństwa. Po wjacykróćnym wutawrjenju a přetwarjenju dosta skónčnje nutřkowny napohlad, kajkiž nětko ma. Ale tež zwonkowny wobraz je so docyła přeměnił přez přetwarjenje nawsy a brjohow klóstrskeje wody a tak je na nahladnosći wjele dobyła, kaž dźěn cyła wjes. Nětko je tu parkownja a zahrodna restawracija, hdźež hosćo při čopłych dnjach rad přebywaja. Tež w cyłej fronće wutawrjene wokna korćmineje jstwy, z wuhladom na dróhu a namješto a wupyšene z pisanymi kwětkami, wabi k pozastaću w Natušec korćmičcy. 1908 přewza jubilar też trichinowy wobhlad. W dalšm namaka potom podpjery we swojich rtoch synach, z kotrychž młódši wobkhod přewza a tak tuta starosć na młódših ramjenjach wotpočuje. Tak ćeče nětko žiwjenje dalo a při nastupje do pjateho lětdźesatka přeja też Serbske Nowiny wjele zboža do přichoda, hdźež mataj jubilaraj poline zrozumjenje za naše serbske pismowstwo. Wšěce mnozy na tutym dnju na njeju spominaju. Hišće na mnohe lěta!

S **Łucja.** So by so njepłahnyło dźěło dako, je so nasha mała wjeś rozsudźiła, lada, njepłodnu semju, palepłicu (meliorizowaću). Sa to je so 1200 dźěłanskich dnjow wobliczko. Podstajnje budźe so tež hišćeze jena hrjebja sprawicź. — W nashej schuli so wschednje wjedro sapinuje. Woni spočatka tutoho lěta je so dotal 175 milimetrow ženjha a dešcheja nashło, město 317 milimetrow w pscherěrku za tón samy cjaš w druhich létach, potajtim 142 milimetrow pschemało. Dla wulkeje suchoty nimaju na někotrych polach rožli žaneho zorna.

Z Łužicy

S **Połcznizy.** W tudomnych měšćanskich kupjelach je so SA-muž Richard Jürgel topił. Kaž so zda, je wón na wołkromjenje wutroby (Herzschlag) wumrěł. Kupańscy mischtr je jeho cźełko wuczahnył.

Se **Seisshennersdorfa.** Sso w tudomnych kupjelach kupajo, je telegrafowy sastajnik Becker z Ebersdorfa so topił. Po wšěm sdaću je jemu wutroba wołkromika.

Přilopk

* **Sso topił.** W Radebergskich měšćanskich kupjelach we wotdźělenju sa njepłuwarjow póndźelu 13lětny schulski hólz Hanž Leßmann do wody skočiwšchi na swoje padze. „Ssym pak zakostnje na nóh a brjuch sleschał!" mów jenemu towaršej pschiwoła. Kaž so zda, je jeho potom njemóh wobjała, so je ani njejskhnywschi nadnurił, pschetož z wjele pschitomnych kuparjow nje nichtó pytnył, hdyž je so thubił. Hatle wutoru bu tesnjenoho w měšćanskich kupjelach namakali.

* **S hłešcham zhpełom so sarasył.** Hdyž w Radebeulu schulerjo realneho gymnasija sobotu do cjaha so sesstawschi po słónčenju młodźinskich wubědźowanjow se sportnischcza dźěchu, hłešchny zhpeł se schulskeje tśěchi padźe, kotraž so wuporjedźeješche. S zhpełom so schulerj Rudi Dekelat tak straschnje na hłowje srani, so je, hdyž bóchu jeho do kliniki dowjesli, tam wumrěł.

* **Wot so z błyskom sarasył.** Póndźelu wjeczor we Frickerswadle pola Pirny błyk do ssesezora elektriskeje powoda dyri, kotryž so sapali. Błyk potom do susnoho dwora sajeźe, hdźež woła sarasy.

* **Błysk sapalił.** W radiowych kupjelach Oberschlema je błyk domsse Richarda Welzela sapalił. Pod wohnjom cźerkwjeschce też susnodny hosćeńz „Rudnohórski dwór", tola możesche so wotwalenje wobwócź. Wjetschi dźeł inventara Welzez khěže je so zobusnałił.

* **Schtyrjo seminaristojo so topili.** Wutoru su so schtyrjo seminaristojo belgiskeho seminara we Waschingtonu topili. S pschewodom jeneho duchownego běchu seminaristojo do wokolnoscze na wukhodźenje wušli. Pschi wulkej cźopłocze so rozsudźichu, so w jenym bocze wokupacź. Nadobo so jedyn z kupazych podnuri. Tjo towaršchojo, kotříž jemu na pomoz pschipłuwachu, so se kamźnym dóstom podeńdźechu. Jenoz duchowny, kotryž bě sa so tepjazymi do wody stocził, możesche so po dołhim napinanju schulerjow, kotříž běchu na brjohu wostali, žiwy na brjóh wuczahnyć.

* **15 twarjenjow so z Božim njewjedrom wotpalilo.** Wjetschi dźeł wsy Pulsy pola Chamberga w Franzowskej je so z Božim njewjedrom wotpalił. Błyk dyri do stajnje a ju sapali. Mohełi so z niembrej spěchnosću wupschestrě a sbrabny susnodne twarjenja. Runjeż wjele stajnowych waberow hnadom sawschimny, so 15 twarjenjow wotpali. Na zbožo pak ludźo njejsu do schkody přišli.

* **Hišćeze pisches dźesaći milijonow njesahłużerjow** w sjednoczenych statach. Pschechodna amerikanskich dźělaskich swjatkow je wosjewił, so je niedźiwajcy dospełe wuspěchow w hospodarstwje biesdźěskosć w Sjednoczenych statach lětha hišćeze cźełcha hacź w sandźe mšcze. 1. junija běsche w Sjednoczennych statach hišće 10 267 000 ludźi bles dźěła.

Swóbne powěsće

Z e m r ě l i: Augusta Rječowa rodź. Mateczkeź w Budyšinje, 69 lět; khowanje budźe sobotu pop. w 2 hodź. wot žarowanskeho domu na Klinzikej dróhy 2. — Hana Hokerowa rodź. Klimantez, wudowa po mytschischim wuczerju, w Budyschinje, 76 lět; khowanje je dźenja pjatk wot Tuchořkeje zyrkwje. — Marta Gertruda Hajnowa rodź. Wehnerez we Wuježkej pola Kamjenza; khowanje budźe sobotu pop. w 1 h. wot žarowanskeho domu.

Ruskeje najslawniši kat wumrěł

S Ruskeje pschikhadża powěsć, so je nětkhy slawny kat Filipjew, psched kotrymž so lud bojesche, pschemyślenym a w hórkej thudobje w jenej wjesy Wułkajiny wumrěł.

W starej zarskej Ruskej za cźasche stóstnistwa zaneho žmjerneho khłostjanja njeběsche; njebychu žebi z pozajkim žaneho kata dźerzeć trjebali, njebyschе-li na politiske morjarstwa žmjerne khłostanje stało. Pschi pschiběranju revolucionarneho hibanja pod pozłednim zarom Mikkajoschom II. — mnohich dostojnikow a wyschkich ministrow tehdy stónzowachu — měješche kat ruzy pónej dźěła. W létach płacźeschе. We wobhonjenych khubach žebi powědaja, so dyrbjeschе žo Filipjew žanto j nětkotrymi kolegami do žiwojeho dźěła dźělicź. Tuczi zarjaz katozo po krótkim pschetorhnjenju žiwojeho dźěła žaniune městno pola cźeki abo OGPU dostachu. Pornjo Filipjewej běchu pak druhe katojo mjenje ważni.

Kaž w Jendźelskej, Awstriskej, Turkowskej a wschelakich druhich statach so też w starej Ruskej žmjertny wuznud j wobwěsnjenjom wutwodźeje, a Filepjewa sa wožebiteho „spezialistu" wobhladowachu.

Jeho waschnje wobwěsčenej sa wožebje „cźłowjeske" płacźeschе. We wobhonjenych khubach žebi powědaja, so won z knjstom žiwoje ruki sažubjenym knuce na cjaj khłóźi, a jim takke we wokomiku wědomje wša, w kotrymž jim powjas wokoło schij połoži. Rassnaćiskej wotprawjeni Filipjewa stej tamnej młodeju studenta Kaljajewa, kotrehož bomba wulkowjerscha Sergiusa Alekfandrowicza na kruchi rostorha, a wotprawjenje leutnanta Rikitenka, kotryž bě žebi attentat pschećiwo zarej Mikkajoschej II. wotmyślił a kotrehož bě znaty wulkuchež Asew pschedrażił.

Filipjew běsche wožebje wulki drobnostkar, kotryž nadrobnje knihu wo poslednich hodźinach jenotliwych wopornow wjedźeschе. Hdyž ko zarismus w měrzu 1917 swoje Filipjewowa kniha 128 wotprawjenjow wobšahowasche. Wo poslednich hodźinach jemu pschepodateho Kaljajewa kat jeschkowaje pische:

„To drje žo hischcze ženje njesta. Wudowa wot Kaljajewa stónzowaneho wulkowjercha Sergiuża — žotra zaroweje, kotruž bolschewikojo podstajicho stónzowachu — běsche pola k žmjerći sažubjeneho a je dołho j nim rěčała a žo modlita. Wona Kaljejewej sa wobhnadźenje rukowasche, je-li tutón próstwu na zara podpische. S pschećelnymi žkowami je fanatikar wotpokasał, taiku próstwu na zara podpiscź, won j tak měrnej ženju pod schibjenju stupi, so dyrbjeschе jeho žam wobdźiwacź."

Lěta 1920 Filipjew potom do bludnizy pschindże, dokelž běchu jemu cźuwoj saprajite, hdyž dyrbjeschе pschihladowacź, kak bolschewikojo husto dospołnje njewinowatych cźłowjekow, žanto dźěcźi, do wotprawjenja a sajećenja krjudowachu. Jako wustrowjenej po wjele létach puschcźeny, žo pod druhim mjenom njes ludom thubi. Tola Filipjew njeběsche na žadyn pad jenicźki kat, kotryž do bludnizy pschindże. Snaty kat Warga, kotryž też dźenża hischcze „rekord" na potprawjenjach dźerži a bě žanto kata franzowskeje revolucije, Sampsona, schtož liczby woporow nastupa, wo wjele pschescźěhnył, w bludnizy wumrě.

Jako Filipjew na sahorjenje cźuwoj sthorjowschi žwoje dźěło wjazy sastawacź njemóżeschе, won sczehowasche rasne płowa do žiwojeje djowonzyj sapjka: „Sestarjwschi do sapja sa katjtwo thnany njejhym. 937 woporow žym njebjeskemu žudniłej pschepodał. Je to hrózha . . ."

Poslednje léta běsche Filipjew jako khudy, žlabomyślny muž w jenej małej wjesy Wułkajiny žiwy. Sobuzełanimi burjo nědhuschehо kata pschijachu. Nětkle pschindże owěsć, so je kat j tuteho žwěta wuschoł. jw.

Wudowa pěsnjerja Björsona wumrěła.

Karolina Björnsonowa je na Aulestadtskim kuble pola Lillehamora w Norwegskej 99 lět stara wumrěła.

Hdyž so nad radiom wjeselićе pisnjće nam,
hdyž so na ujon hnéwnaće —
pisnjće nam też.

Statny zwjazk němsk. wobdźělnikow radia (RDR), wokrjesna skup. w Budyšinje na Hošic hasy 21

Budyske stawniske powěsće

27. junija 1934.

N a r o d ž e n j a: Waltarjej Gerhardej Erichej Schołcźe, schtelenzuczifcerjej, žynk. — Hendrichej Brunej Kurtej Uhligej, knihowemu revisorej, djowczickža. — Korli Willijej Herbertej Joelej, wyschemu dźesatnikej, žynk. — Dźe Pawolej Gerhardej Kindlerej, bětnarskemu mischtrej, žynk. — Njemandźelskí žynk. — S e m r ě l i: Helena Louisa Uhligowa rodź. Blumeyerowa, mandźelska knihowemu revisora, 43 lět. — Hildegard Helga Richterej, djownka dróhowemu dźěłaczerju se Sakonja, 21 dnjow. — Marja Hana Hokerowa rodź. Klimantez, wudowa po wyschschim wuczerju, 76 lět.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Na Schönebeckim dwórnischczu Hallesko-Magdeburgskeje żelesniży žrjedu wjeczor wokoło 11 hodź. tworowaj cźahaj do so sajedźeschtaj. Wobě lokomotiwje a schtyri wozy jeneho cźaha bo swórocźichu. Żelesniżnikaj sastojnikaj so lohko ranischtaj.**

— **W Essenje je w nozy k schtwórtkej w składze stareje papjery pschi Bottroppskej dróży woheń wudyrił. S wohnjom je so 35- hacź 40 000 hriwnow schkody nacźinilo.**

— **W Olympiji we Washingtonskim stacje w dźěłarni rosbuchadłow k cźeckemu rosbuchanju dóndże. 11 wozłobow bo mori, mjes nimi žona a dźěcźo. Wjele druhich wozłobow bo srani. Pjecź sranjenych dyrbjachu do thorowanje dowjesći.**

— **Pola Kinschawa w Mandjuskej rubježnizy cźahomaj j kolizow wnjeź dachu. Lokomotiwa a pjecź wozow so dospołnje rosbi. Dotal powě so wo 36 morjenych a sranjenych.**

Radio

Ssobotu 30. junija žłyschimy.

Königswusterhausen. Nimo znateho wschědneho programma: 10.10 ža dźěcźi. 12 pschipołdnischki konzert. 15.45 hospodarski tydźenski pschehlad. 17.30 sportski tydźenski pschehlad. 20.10 reje europiski ludow. 23 rejwanska hudźba.

Lipsk. Nimo znateho wschědneho programma: 5.55 ža burow. 6.20 ranischi konzert. 13.10 taczele. 15.15 tydźenski pschehlad. 15.30 agrarno-politiski pschehlad. 18.30 sabawny konzert. 20.15 ža kóždeho něschto.

Hischcze ważne i dnjowneho programma. Wróćtławk: 20.10 rejwanska hudźba. Kóln: 19.05 wjeczorny konzert. Frankfurt: 19 ludowa hudźba. 20.30 opera „Mona Lisa". Mnichow: 19 rejwanska hudźba.

Sputany cźežki złóstnik dohladowarjej pomha

Po schérokich khódbach Parižskeho žudnistwa jateho wjedźechu, kotryž bě sputany, dokelž běsche straschny złóstnik. Sdadź rubježnik, žnadź mordaŕ, kotryž dyrbjeschе ję wjeseje komorki dołhi pucź do žudnistwa sale hicź.

Pschińdźajni hižo dobre pol hodźiny cźakachu — ale ani wobschorženy ani jeho strażowazy žudnisti sastojnik ko njepokasa. Telefonowachu po zylym wulkim domje; dohladowaŕ bě j dyptom po jateho pschischoł, běchu wobeju woteńcź widźeli — a potom běschtaj ko thubilaj.

Runje jako dźiwchu wulki alarm žbudźicź, sputany złóstnik a jeho dohladowaŕ do sale sastupischtaj. Knježeske najwjetschа napjatosć.

Straźnik jatych, j revolwrom wobronjeny a j hromadu bobrskich klucźow, měješche žylły we wocźomaj. S hnutym błosom wo prawje mile pothłostanje jateho prosche, pschetož je so wupokasało, so njemóże złóstnik we hlubinje žiwoje duschе tola žadyn złe cźłowjek bycź. We wotležanym dźěłu domu je won, dohladowaŕ, do womory padnył; a dokelž hewak žadyn cźłowjek w blischkosći njeběsche, njeje ko wobschkorjenу žahyn wokomik kombi, jeho nunja dźěcźo na sputanej ruzy wjacź a do jstwy žudnistwa lékarja donjesć. Tam je „straschny cźłowjek" pol hodźiny cźakał, doniž so dohladowarjej wědomje sažo njewrócźi.

Hnutkosć sastojnika žo na zyku žudnistwa salu pschenjeże. Naty je k semi ztożenym wobliczom stejeschе, nichtó njewědźeschе niczo snapschecźiwicź. Pschehladżyła žuda zyle samyleny w kotrych akach ryjeschе, w kotrychž dźiwschе swěcźicź, kelko krótcź je wobskorjeny hižo — thołstany.

„Cźłowjeczе, by-li žo tola jenoź do teho trochu pschistajnischo sadźerżał", dohladowaŕ do cźischiny wołasche, trěscźeschе žebi z rukı mjeńwocźo a krabny žo wotžał.

Jednanje mógješche žo sapocźeć. Dohladowaŕ pak běsche žiwoju wěru do cźłowjeństwa sažo namakał — pisches wospjet pokhłostaneho złóstnika.

j.

Kóždy čitaŕ „Serbsk. Nowin"

je zawěsćeny z 1000 hriwnami při smjertnym znjezbożenju abo při dospołnej invalidnosći

Towaŕstwowski powěstnik.

Domowina. Kaž widźu, knježi na wšelakich městnach hišće njejasnosć wo płaćinach złótowych znamješkow. Tuž hišće raz: Wšitke znamješka předawaja so jenoź po 30 pj., nic po 40 abo 50 pj. Předawaŕ směźa so znamješka sobustawam serbskich towaŕstwow a wšitkim jim přiwuznym po 30 pj. Stóź docyła nima žaneho zwiska ze serbskim towaŕstwom, to budźa najskerje skoro jenoź Němcy, dyrbi sebi zastupny lisćik za 50 pj. kupić, je mjenujcy zakońcsy zakazane, dospołnje cuzym ludźom naše znamješka předawaŕ. Zastupne kartki za tute pady so hižo přihotuja. Potajkim: swjedźeńske znamješka jenoź po 30 pj. A nětko won z nimi!

P. Nejdo.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Wegen Beschüttung wird der Kommunikationsweg Quoos-Radibor in Flur Quoos vom 29. Juni bis mit 5. Juli 1934 gesperrt. Der Fahrverkehr wird über Schwarzabler gewiesen.

Bautzen, den 27. Juni 1934.

Die Amtshauptmannschaft.

Zamołwity za spisaćelski wobsah: A. Dučman, za nawěstki dr. J. Cyž, wobaj w Budyšinje. D. A. V. 1934: 2202.

K firmowanju:

Židžane jaki, ca. 83 cm 2.36, 3.75, 4.50

Židžane šórcuchi mustrowane 1.95, 2.20, 2.95

Schaaf

Meble

w znatym solidnym wuwjedženju najtuńšo Despang nětko na Meltpola kowej dr. 17

Sklency k zawarjenju

zasy wosebje tunje

1/4 l	1/2 l	3/4 l	1 l	1 1/2 l
0.27	0.28	0.30	0.33	0.35

z dobrym gumikom a wobłukom pola firmy

Max Pfuhl

„Hausbedarf"

Nutřkow. Lawska hasa 6

Jsraelec rěznistwo w Bukecach

poruča

młode howjaze mjaso, łučne a libojte pt. 45—50 pj.
rulady a popječene wobrjechło (Rumpsteak) pt. 70 pj.
guliašowe mjaso pt. 60 pj.
bjedro, k pječenju hot. pt. 80 pj.
swinjace mjaso, pleco, łopatka pt. 65 pj.
kotelety a hrjebjeń pt. 70 pj.
brjuch pt. 60 pj.
čerstwy połc a sadło pt. 70 pj.
ćelace mjaso pt. 60—70 pj.
sa'ami a servelat. kołbasa 1.50
wše druhi kołbasow pt. 70 pj.
rubane howjaze a swiniace mjaso pt. 65 pj.
kaldony, wumjo, płuca, howjaze hłowy pt. 15 pj.
sulcowe mjaso 5 pt. 1.00
sušene połc a swinjace mjaso pt. 80 pj.

tój a šmawc

wšo we wulkim wubjerku.

Wšo čerstwje rězane.

Koła

w starym dobrym wuwjedženju hižo wot

42.— hriwnow

REPARATURY

kaž přecy spušćomnje a płaćiny hódno

Warnecke

na Suleńskej hasy 6

Petrichec

specialny wobkhod za wumělske kwětki

poruča

kwětki za žnjeńcarjow, wěnčki za holčki ke firmowanju a kwětkowu pychu

za wše dekoracije

M. Petrich w Budyšinje Serbskich hrjebje čo. 90

Tunje kokulowe časniki

20 cm wysoke, rjane zběhanstwo, kóždy 1/1 hodź. wotnace z hudźinskim bjóm 3.75

Schwarzwald-časniki 1.50

Najwjetši wubjerk. Za kóždy časnik płaci mu garantiju

časnikař Kokosch

w Budyšinje, Sukelnska hasa 28

K firmowanju

Płaćizny hódne

hólčace a holčace črije

w běłej, brunej, čornej barbje a lakowane

Pola nas kupujeće derje a tunjo

Heinrich

Mohr

w Budyšinje, Zitne wiki

Kedźbu!

na Sukelnskej hasy 9

Kupny dom

Max Herde

Česćenemu wobydlerstwu města Budyšina a wokoliny dawam k wjedženju zo počinajo z póndźelu

dnja 2. julija

budže moj wobkhod w meblowym domje firmy Hanekamp

Budu so dale prócować, moje česćene wotběrarstwo na kóžde wašnje k najwjetšemu spokojenju posłužeć a prošu wo dalšu přećelnu podpjeru mojeho předewzaća

w Budyšinje nětko Sukelnska hasa 9

Cyle křesćanske předewzaće

Prošu wobkedźbujće derje přiłohi w jutřišim čisle

Spanske jstwy kuchinje / jědźerńje polstrowane meble

kaž tež wšě **jednotliwe meble**

najtuńšo a we wubjernym wuwjedženju pola firmy

Fr. Wenzel w Budyšinje

w Serbskim domie

Mandźelske požónki so přijimaja

Drasty a tkaniny

k firmowanju

dostanjeće pola firmy

PAUL OTTE

na Žitnej hasy 10

Třełerńja

Njedźelu 1. julija

dobra balowa hudźba

Připóznate dobre posłužowanje

Kalauchec swójba

Lehmannec konditarnja a kofejownja

poruča k »Třełenju« swój

swjedźeński celt ze zahrodu

Bohaty konditarski bufet / 16d / wočerstwjace napoje / Fiirst Pückler / derje kłódźene piwa

Wšědnje KONCERT

měšćanski lokal: na Serbskej hasy 8

Weideketten billigst

bei

Schneider & Schulze

Steinstraße 13

An der Kirche zu unserer lieben Frau

Staecklec swjedźeński celt

na třełerni hraje

kapała standarty 103

wubjerne rejwaniščo

Zajimawe předwjedźenje

w firmje

A. Bokelmann

nasl.

w Budyšinje na Serbskich hrjebjach

Pola firmy **A. Bokelmann nasl. w Budyšinje** w přizemi we wotdźelenju drobnych tworow předwjedźe so nětko zašiwadłowy aparat w zwisku z nowym zašiwanskim twistom „Pst". Tutón aparat zmóžni kóždej hospozy w někotrych mjeńšinach samo najwjetše dźěry we wšěch tkaninach na nimale njewidźomne wašnje zašić. Tutón aparat so z jenym přimanjenjom ruki na kóždeškuli šijacej mašini přitykuje, bjez toho, zo by so na njej nješto přeměnić dyrbjało. Kóžda hospoda budźe k porjedźenju swojich domjacych a kuchinskich šatow nowy aparat z wulkej radosću jako dobreho pomocnika witać; dokelž wón zalutuje jej wjele časa a wobuzne dźěło.

Zajimałó je, praktiskim předwjedźenjam a zrozumliwym wukładowanjam předwjedźenskeje knjenje sćěhować. Mjeno „Zašiwanski čert" je woprawnjene pomjenowanje, w kotrymž so khwalby hódne wosebitosće tuteho małeho šwarneho aparata na najlepše wašnje wupraja. Wšitke knjenje a knjeńny měli sebi předwjedźenje wobhladać a potom z přeswědčenjom tutón aparat za swoju domjacnosć sebi wobstarać; njech nichtó njeskomdźi, sebi tute předwjedźenje bjez nućenja ke kupjenju wobhladać.

K swjedźenjam

našich serbskich towarstwow

znamješka, khorhojčki, zastupne lisćiki programy, plakaty do pletwow a wěncow

atd.

w Serbskej kulturnej

Pruhujće Waš wobstatk w čišćerskich wěcach!

Nječakajće, doniž njeje poslěcnje łopješko přetrjebane, ale zapodajće we prawym času swoju skazanku.

W čišćerni „Serbskich Nowin" budźeće derje a płaćizny hódno posłuženi.

Meblowy skład

firmy **Büttner** Kral. wal 3 přjedy lacaret

spańske jstwy, polěrowane, prawy dyb a malowane, **bydleńske jstwy, kuchiny, jednotliwe meble** atd,

Wulki wubjerk, nizke płaćizny!

K firmowanju

Kolliery kapesowe časniki narućne časniki

Fritz Hebold, časnikař w Budyšinje, na Serbskej hasy 6

Runje

čerstwje dójšło:

němske posne jerjo št. 4 1/2 pj.
nowe Matjes. jerjo št. 11 pj.
prima łučne jerjo št. 7 pj.
jejkowe nudle punt 40 pj.
makkar. šamanje „ 36 pj.

Oskar David

kolonialny wobkhod

w Budyšinje

na Dźiwadłowej hasy 6

Trjebane, derje wukhowane

čerjace pasy

tak dołho hač na składze ma płaćizny hódno na předań

Otto Büttner, wobs. Laskowski w Budyšinje. Hłowne torhošco 9

Rjane gardiny a šwedski płat

kupujeće derje a tunje pola

J. Würker w Budyšinje

tež na mandźelstwo we požónki za Zwonkownej Lawskej hasy 10, rožk Kronprynzowho mosta.

K firmowanju

poručam

hólčace črije

čorne a brune

za žony a mužow rjane

lětne črije

přecy płaćizny hódno na składze

Willy Sommer

w Budyšinje, Serbske hrjebje 3

Gardiny

kupujeće derje a płaćizny hódno pola

Kurta Erlera w Budyšinje na Žitn. wik. 28

K blizkim

firmowaniam

poručam w najlěpšim wuwjedženju a za najtuńše płaćizny

hólčace a holčace šnórowańske a zapinańske črije

Nimo teho bohaty skład we wšěch družinach črijow **za čerpjace nohi**

Jähne

Sulešska hasa 9

Specialny črijowe wobkhod za čerpjacych na nohi

Schulze

Před Sulešskimi wrotami 2

Najwjetši wubjerk. Najtuńše płaćizny! Přiłušne so mandźelske požónki. Wobhladajće sebi hač nětnja mój bohaty skład.

Rjane **čerjace pasy** z jadr. kože w wšěch wulkosćach,

pasowy wósk motorowe a mašinowe wolije pasowe stryčki

(wjazanki) kaž tež wše druge techniske potrjeby poskića płaćizny hódno

Otto Büttner, wobs. Laskowski w Budyšinje. Hłowne torhošco

Zawarjeńske sklency gumijowe wobruči zawarjeńske aparaty

poruča najtuńšo

Jan Sommer

Kamjentna hasy 32

Rózk Lotzeho droha

Blisko drjewowych wikow

Ręču serbscy!

Běłe wišnje

k nutřkładźenju su hišće tuteh tydźen a čorne tež hišće přichodny tydźen dostać pola

Jurja Leimera

na aleji do Noweho Łužic

Runar Smoler

Dźiwadłowa hasa 2

ma zasy ręčne hodźiny

Dźěćacy lěkar

dr. Schnabel

bydli Mättigstraße 39

Příloha k číslu 149

SERBSKE NOWINY

Pjatk 29. junija 1934

Skutkowne Serbstwo

Što žiwischich tam a sem khwalbu: ja też ja Sserbšćanin! Tuto wuškowo pak dawno hischcze njedocpěwa ſ prawym Sserbom. Se słowom ſamym njeje skonjane, ale ſe **ſkutkom dźela ſo ja lud.** Też je dosć njemóžne, ſo pschiwdźenym krocžatkam dopředa, hdyž kóždy ſa druhi postrank.

„Domowina" djensa a wże nasche ludſtwo w ſwojich rjadach a Domowinje też ſamolwitoſcz ja jeho dalſchi pschichod. Jej ſtam jeznego pschedbydy mamy ſo tehodla podpa-

„**Domowina**" chze to **najlépſche naſcheho luda** pschedbydźa knjes wučeř Nejdo je ſo w cžežkich bohrſtlem nadawkam ſ najwjetſchej prózu a wutrju wěnował. S nim mamy ſo tehodla **wſchitzy** ja dacz, **ſo bychmy wukhowali naſch lud, ſeſylnili ſebjewědmunje a pomhali ſdźerzecz naſche najdrohotniſche kulturne kubła.** Tón, kiž ſo wě podrjadowacz tuteho wjeſelniſtwa, dopokaſa, ſo je **z ł y ł muž a p r a w y Sserb.** Stajny mudrowak, kaſchiž też dźenſka hiſchcze nyjes nami je, ſteji pschego na puczu a hacji ſo dołdenu poſtuhi. **Dołho doſcz ſmy ſo bědźili w naſchej roſtorhanoſcži, nětko w naſchej najbórſchej nuſy je najwjetſchi cžaſz, ſo ſo wſchěch wumyſlenjow a maliczkoſcžnoſczow ſdalujemy.**

Dnja 15. julija, potajkim ſa krótke tſi njedźele feſtdźenny žo na Domowinſtim ſlécze w Radworju, kiž ma wuroſcž **k najmóžnischej manifeſtaziji ſerbſkeho ludu, a tiž ma naſ ſjednoczicz do kruteho zylka na pschezo.** S tutym ſlétom chcemy też némſkej ſjawnoſczi pokaſacz, chcžo wobſtedźimy, kak bohacži ſmy a ſo mamy ſwojeho wobjewědomja. Zyle jaſnje ma žo ras ſmuha cžinicz pod

wſchě njedorozumjenja ſ naſchimi némſkimi ſuſodami, ſo bychmy ſo klónczne dorozumili a jedyn měſt druheho ſancz, kaž ſebi **ſo** ſchromadne žiwjenje žada. Halle hdyž ſami ſtojimy krucže na ſwojim a ſa ſwoje, budźemy je ſaſtrowacz móz tam ſami, hdźez dźenſka druſy dla njewědomoſcže abo ſ wotpohladom ſchodža. A ſchtoż ſam cžinich, też ſam ſamolwitſch, dźelo druheje ruki a druheje myſle, njeje twoje jaſne a ſprawne dźelo.

Hobrſke a cžežke žu pschihoty ſa Domowinſki ſlét w Radworju — tola móżemy ſ wjeſelom wuſnacz, ſo dźenſka wobžehje naſchi lubi kolenjo, naſchi lubi Delnjoluſczenjo ſ t a j k e j l u b o ſ c z u ſo do dźela dawaju, ſo bychu ſwoje pokaſali a ſe ſkutkownym dźełom wobtrucžili, ſo je to wopraſnje hmuſaze. Tohodla wocžakujemy ſamžnu horjazu luboſcz też ſ katolſkich a evangelſkich ſtron naſcheje domiſny! Krucže do dźa ſa tuž, cžaſz khwała a naſch ſlét dyrbi hi.o w ſwojich pſchihotach ſkakotnuty ſakkad měcz. Bojecz ſo nichtó njetrjeba, pſchi tutej ſwjatoczneſczi ſbou ſkutkowacz, też żadyn duchowny a żadyn druhi nic, nihdy pak nic naſchi wjeſelnjenjo, naſchi Sserbja a lube Sserbowki, pſchetoż ſchtoż ſmy žebi pſchedewſnjała, **je kulturne dźełko! Cžiſte dźełko njeje žo jenje hiſchcze ſwětła ſwěta bojecz trjebało! Krej a póda naſ ſjednoczujetaj do ſkutkowneho dźela ſa naſchu narodnoſcz!**

Sa ſlét w Radworju ſaſtajmy wſchitzy, bjes roſdźela ſława a konfeſijow ſwoju móz, pſchetoż ſmy j e d y n lud, kotremuż je Bóh Knjes ſamžnu rěcz dał. Naſche dźelo naſche ſ k u t k o w n e dźełko — je a budże ſtajnje n a ſ ch a n a r o d n a c z e ſ c z!

Rozprawa Budyskeho ſulſkeho lěkarja za 1933/34

1. Strowotny ſtaw.

W ſchulſkim lěcze 1933/34 žo w Budyſkich ludowych ach (w Peſtalozzijſej, Lutherſej, Leſſingowej, Tachantſichtowej ſchuli) dozyła w 23 hólczich a 23 holczich ontach 1641 ſchulerjow a ſchulerkow, a to 796 hólc 845 holzow po porjadu pſchepyta. Po poſtajenju erſtwa ſa ludowe wukubłanje žo w tóždej ſchuli 3 po rjadu pſchepytachu a to 1., 3. a 8. ſchulſki lětnik. lementarnjy ſchulerjo žo po ſwuczenym waſchnju we omnoſczi ſwojich nanow abo maczerjow pſchepytachu, ho ſnydom ſkładnoſcz wuži, ſo žo ſtarſchi na njepoſtrjeſe a chorobne pokhilenja ſwojich dźeczi kedźbni ſcji- a napominachu, ſo bychu ſwoje dźeczi ſtwěru wobwali a je w tutym naſtupanju huſcžiſcho kontrolo-

ej ſchuljy nowaczjy tuteho lětnika njerozdźělichu ſo ſammych poſledních lět njepſchihódnje a dopjelnichu ereſtu wocžakowanja, kiž ſo na nje ſtajeja. Wutwaot tuteho ſpokojazeho pſcherežka běchu jara žnadne. ſnižejnow ſtawow a hubjene njeſenje cžeła žo też ej ſajo pola ſchulſtich nowaczkow pokaſowaſche.

owſchitkownje móże ſo runje kaž wo wuwiczu, ſyła ſeſjownju ſchulſtich nowaczkow, tak też wo poſtownym ſtawje ſchulecžiwa 3. a 8. ſchulſkeho lěta omnje poſudźowacz. Powſchitkowny ſtaw běſche pola 60 hacž 70 proz. dźeczi dobry hacž jara dobry, pola nich ſpokojazy hacž nětkaſ dobry, a jenož pola 16 dźe- ſu dyrbjeſche ſo cželny ſtaw jako hubjeny wosnamjenicz.

Mjenje ſpokojichu też tón krócz ſajo ſuby ſchulſtich dźeczi. Mjes 1641 dźeczimi pokaſa 614 dźeczi wobſchkodzene a wotbladanja potrjebne ſuby; to je mjenje rjane ſnamjo ſa to, ſo poměrnje wulki dźeł ſtarſchich niedźiwajcy wſcheje propagandy ważnoſcz porjadneho wotbladanja ſubow a hubu pſchego hiſchcze prawje njeſpóſnała a ſebi njewaži.

Natykowaze khorioſcze w ſańdźenym ſchulſtim lěcze porjo lětej 1932/33 njemějachu žaneje wjetſcheje ważnoſcze.

Draſtowe poměry a cžiſtoſoj dźeczi běchu hacž na jenotlive wuwſacza ſpokojaze.

Ale njeroždź ſo jaſko huſcžiſcho pokaſowaſche a běſche trěbne, ſo ſchulſka wotbladačka ſapſchimowaſche.

2. Saſtaranjſke naprawy.

Na pluza worożene a ſ tuberkuloſneje wokoliny hołkadźaze dźeczi ſo po ſwuczenym waſchnju pluzowemu ſaſtaranju pſchepokaſachu, ſo porjadnje po wěſtym cžaſu pſchepytachu a ſo ſtajnje kontrolowachu a ſo wotbladachu.

Dźeczi ſ braſchnym njeſenjom cžéła a njeporjadnoſcžemi koſcžowcho ſyſtema a ſhiładłow ſo w powſchitkownoſczi ſchulſkeho lěkarja w radubodawarni ſa braſchnych knieſej drej. Kaeſinerej pſchedſtajichu a ſo jim rada poda.

Spomožerſti hamt wot 16. januara hacž do 11. měrza 1933 ſchulſke dźeczi naſtrowjowaſche, wſchědnje 180 dźeczi. Druhe naſtrowjowanje dźeczi, na kotrymž ſo 250 dźeczi wobdźěli, pſchiprawi ſo 4. dezembera 1933. Tuto naſtrowjowanje pſchenjedże NS-ludowe ſpomožerſtwo, kiž je ke tomu wot měſta a ſtata wjetſche pſchipomožy dóſtało.

Wot 15. junija hacž do 11. ſeptembra 1933 liczba ſchulſtich dźeczi na 4 njedźele we wocžerſtwjerni ſa dźeczi „Naturſkim parku" na wocžerſtwjenju pſchebywaſche. Wudawki ſa wotbladanje ſwjedźechu ſo ſ knutriſtwami.

Do wonkowniych wocžerſtwjenjow ſo w lécze 1933 dozyła 55 dźeczi pójſła.

Cyrkwinske powěſce

5. njedźela po ſwj. Trojizy, 1. pražnika 1934.

S **Budyſchina.** W Michalſkej zyrkwi rano w 7 hodź. němſke Boże wotkasanje, we 8 hodź. němſka a dop. ¾10 hodźin Serbſka Boża ſłużba (ſarař Tiſcher). — Wutoru pop. iſchſeſcžanika jónſka ſłużba pola Preuſki na Wjelkowſkej ſrodze.

Krajnozyrkwinſke ſjednoczenſtwo w Budyſchinje pſchi Połnym hrodźiſu 6: Njedźelu dop. ½11 hodź. ſwjaſt dźeczi. Wutoru pop. w 4 hodź. hodźina ſažony. Serjedu wjecžor we 8 hodź. ſwjaſt młodźiny ſa młode hołzy. Schtwórtk wjecžor we 8 hodź. bibliſka hodźina. Sſobotu 7. julija wjecžor we 8 hodź. ſwjaſt młodźiny ſa młodjenzow. — Shromadźiny ſwonka Budyſchina: Njedźelu pop. w 3 hodź. lěſny ſwjedźeń na Něcžinſkim hrodźiſchcu, njedźelu pop. w 3 hodź. w Roswodezach, póndźelu wjecžor we 8 hodź. w Kumwałdze, wutoru wjecžor ½9 hodź. w Rachlowje, ſrjedu pop. w 4 hodź. w Lubiju (ſotra Emma), ſrjedu wjecžor we 8 hodź. w Biſkopizach, ſchtwórtk wjecžor we 8 hodź. we Walddorfje (ſotra Emma), pjatk wjecžor we 8 hodź. w Hornjej Hórzy. Kóždy je wutrobnje witany!

S **Barta.** **Rano w 7 hodź. němſka ſpowědź, we 8 hodź. němſka, dop. ½10 hodź. ſerbſka Boża ſłużba a ¾11 hodź. dźeczikemſchenje.** Wutoru pop. ½3 hodź. jónſke towarſtwo.

S **Budyſchinka.** Dop. ½10 hodź. ſerbſke kemſchenje (ſarař Handrik-Porſchiſti.) Sbérka ſa wožadnu diakoniju.

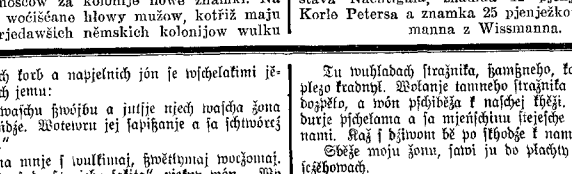

Němſke znamki k wopomnjeću kolonijow.
Němſka pósta wuda při ſkładnoſci wopomnjeńſkich ſwjatočnoſcow za kolonije nowe znamki. Na znamkach ſu wočiſćane hłowy mužow, kotříž maju wo dobyće prjedawšich němſkich kolonijow wulku zaſłužbu. Znamka 3 pjenježkow pokazuje hłowu Franca Lüderitza, znamka 6 pjenježkow hłowu Gustava Nachtigala, znamka 12 pjenježkow hłowu Korle Petersa a znamka 25 pjenježkow hłowu Hermanna z Wissmanna.

Zapłačeny dołh

(Skónczenje.)

Tehdom běch młody a žyłny — wjele žyłniſchi, dyž-li wón. Wojowaſche wokomik ſo mnu, ſpruſchi potom na bobo plezo a motykowaſche žo wróżo ſ zyrkwiniſtej muri.

Ach, Bożo, moja žona!" ſawoła a pocža ſdychowacz. Na ſwoju žonu byſchcze žebi dyrbjeli prjedy myſlicz", och. „Hdże dha chżemy to pſchiſnicz, je-li chcżecze ſtražnižu ſ kradnycz? Tajki cžłowjek, kiž ma ninto leho ſwoju ſwojmu mſdu. Khudemu proſcherjej njebych to tak ſa ſ. Ale tajkeho, kajkiž by ty — teho dyrbjeli hnyd wobwěſnycz!"

Haj, wſchak haj", rjekny wón, „ni njeſtanje žo ſchiwo- ale dajcze mi jeno jene prajicz. Pola mje doma mrěja u. Ja ſam ſym tak hłódny, ſo mohł padnycz. Tſi dołho ſiwimy ſo ſe ſonu a dźeſimi ſe ſtuju mużnuża. oju ſłużbu ſym runje halle dóſtał. Mſdu dóſtanu ſ nowemu ſchtwórcž léta. Běch khory a ſmy ſo e prózował, ſo bych tu ſłużbu dóſtał. Wě ſo, radſcho po proſchenju hicž dyrbjał hacž kradnycz, ale pſchiſamo, ſo chżu wam to pleżo ſaplacžicz. Hdyž bych dóſtał, bych ſam njenjeſły pójſał. Wczera bě moja pola waſ, a je waż proſyła, ſo bychcże jej na kredit Ale wy jej njeſłcże cžłuli. A nětkole cžińcże ſo mnu, hi chcżecże."

Sdyſły bžacžu jemu po ſpadnjedymaj lizomaj. Pſchimjeho ſa rukł a bowjedżech jeho do ſwojich khlamow, ej ſa namaj ſamknuch.

„Mužo", rjeknych, „hacž pſched cžłowjekami prawje ſt, njewěm. Ale dyrbju žebi na to myſlicz, ſo budu y pſched žadnym ſiokom Bożim ſtacz, a ſnadź ſpóſnaje bohomóżny, ſo ſym ja wjetſchi hrěſchnik, dyžli wy. Schtó we, kak cžaſto hrěſchi, a ja chżu, ſo by **mi** potom Bóh dał, kaž ja wam wodawam."

Na to wſach korb a napjelnich jón ſe wſchelakimi jědźemi a rjekny jemu:

„To je ſa waſchu ſwójbu a jutſje njech waſcha żona jeno ſem pſchińdże. Wotewru jej ſapiſanje a ſa ſchtwórcž léta ſapłacžicze."

Hładajcze na mnje ſ wulkimaj, ſwětłymaj wocžomaj. „Bóh wołmje waż do ſwojeho ſakita", rjekny wón. „Wy ſcże bóhom, ſo byſchcże bohaty a ſbożowny byk. Ja chżu ſwoje žiwjenje ſa waż dacz."

Tón ras ronjachu ſo mi ſłyſły. Wón wſa korb a dźeſche. Najſatra pſchińdże jeho żona, dach jej knižku, a wón je ſlicžbowanju kżódy cžaſ prawje płacžił, a hdżeżkuli możeſche mi k woli bycz, je to cžinił.

Sa krótki cžaſ cžinjeſche ſo mi lépje. Wſchitko ſpaſche ſo mi lépje wot rukow hicz, tak ſo mózach do lépſcheho wotdźěla cžahnycz a žebi rjane khłamy wotnajecz. Stražnika ſłubich ſ tym zyle ſ wocžow.

To wſchitko je nětkole hižo jara dołho. Tehdom njebě hiſchcze żanych telefonow w khżach, żanych wohenjowoje-wſadłow na hażach. Wohnjowa wobora wobſtejeſche ſe khmanych hólzow, kiż pak njeběchu tak wuwuczeni, każ naſchi dźenżniſchi hólzu, a dom możeſche ſo cžłowjekej nad hłowu ſpalicz, prjedy hacž bychu dojěli abo prjedy hacž bychu hadżiu ſ wodowym rolam pſchiſchkrubowali.

A tak ſo ja, ſo mje ſ mojej żonu nětkły w noży wohnjowe ſpołko wubudźi, hdyż hižo ſłohdy w płomjenjach ſtejachu. Naſche żiwjenje bě w najwjetſchim ſtraſche. Wołach, ſchtoż mózach: „Wohenj! Wohenj!" ſ wokmom won, ſkłſchach też ſtražnika hwiſbacz a wołanje wospjetowacz. Wokna poczachu ſo ſnětlicz, wſchudżom tykachu hłowy won.

Ale ſchtó chżyſche naż **wumożicz** — ſchtó? Seſtajch dźeczi do ſamżnych **wokmow.** Moja żona leżeſche na kolenomaj. Ja wudżerach na hażu dele a wobhładowach ſo ſa **pomocu.**

Tu wuhładach ſtražnika, ſamżneho, kotryż bě tehdom pleżo kradnył. Wołanje tamneho ſtražnika bě hacž k njemu doſpěło, a wón pſchiběża k naſchej khżi. Sſtſchach, kak burje pſchełama a ſa mjeńſchinu ſiejeſche ſakurjeny pſched nami. Każ ſ dźiwom bě po ſtłohdże k nam doſpěł.

Sběże moju żonu, ſawi ju do płachty a ja ſ dźeczimi ſcjeżowach.

Każ ſ druhim dźiwom doſpěchny na hażu, ſu ſawoła moja żona: „Hanſko! Hanſko!" Naſch hólcžk bě hiſchcze we domje, leżeſche w jitwicžy pódła! Naſch ſynk! Naſch poklad!

Dobywach ſo do domu. Kur a płomjenja ſapachu mi napſchecžiwo a ſejmachu mje wróżo, tón muż pak, kiż bě naż wumożił, woli ſo do kura a płomjenjow. Skónczenje dojeđechu tej woſy wohnjoweje woborty. Mużojo ſcjeżechu naż ſ pucža, ſe ſnježkom ſmołnjoze roſſwětleneho, widźach w 2. poſchkodże muża ſ mojim ſynkom na rukomaj w wokmje ſtejo. Wſach ruzy do wocži. Moje mogy běchu ſłuchjene. Hdyż chżych tam hładacz, dyrbjach widżecz **kak** ſo palitaj!

„Rěbl!" ſawoła nětkło. Staiichmy rěbl! Na tło ſchijow ſaſchichtmy k njebeżam — bě to ſaſchichtnjenje hróſtej abo wjeſela?

Bohu budź wěcżny dżak, to bě ſaſchichtnjenje wjeſela. Pokżiżu mi mojeho Hanſka na ruży, ſtote włóſti běchu jemu zyle wotſmudżene, ale hewak bě zyle cžiły.

Nětchto **wrażny.** Tſecha bě ſpadnyła. Wumożeł mojeho dźeſcja padże ſ bobom do womory. Ruży a wobliczo běchu jemu ſurowje wopalene, bě ſedma ſe żiwjenjom wotesſnoł.

Pſchińdże bórſy ſ žebi a poſmėwknży ſo na mnje. Tuto poſmėwknjenje!

„Njebožatkicze ſo mi", rjekny wón. „Sſmy dżě jeno dołh ſaplacili."

„Widżicze", rjekny nėhduſchi khłamać a nětcžiſchi pſchekłuſ, „teho dla mam rady, hdyż ſo ſabłudżenemu pomoc poſlicži."

Ⓢ **Budeštej.** Rano we 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje, farar Bójz. — Mutoru wječor we 8 hodź. ma farar Bójz biblišku hodźinu w młodźinowni. — Ssrjedu wječor we 8 hodź. ma farar Bójz biblišku hodźinu za wšchu jónsku młodźinu.

Ⓢ **Bukej.** Rano ½7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske, dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Pop. ½3 hodź. kčkćenske kemšenje. — Wumrěłej: Hana Augusta swud. Pfeifferka rodź. Wićjasej, wumjenjkačka w Něčźinje, 67 lět 4 měš. 18 dnjow stara. — Hana Theresa swud. Grofina rodź. Felfij, wumjenjkačka we Lušu, 72 lět, 10 měš. a 5 dnjow stara.

Ⓢ **Hodźija.** Rano ⅛8 hodź. němska spowědź, dop. ½9 hodź. němske kemšenje. Kemšenje sa dźěćzi njebudźe.

Ⓢ **Hrodźišćcja.** Rano we 7 hodź. němska spowědź je swjatym Božim wotkasanjom, we 8 hodź. němska Boża słužba (farar Konik-Wósporćki).

Ⓢ **Hučźiny.** Rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska Boża słužba, w 11 hodź. kemšenje sa dźěćzi.

Ⓢ **Klušćca.** Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje.

Ⓢ **Kotej.** Dop. w 9 hodź. so serbske předowanje cjita (kantor Hoker). Sběrka. (Wošadny farar skutkuje dźensa w Hrodźišćcju a Wósporku.)

Ⓢ **Luroje.** Rano we 8 hodź. so serbske předowanje cjita.

Ⓢ **Maleješej.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske, dop. ½10 hodź. němske kemšenje.

Ⓢ **Minakała.** Rano w 7 hodź. němska spowědź ſ Božim wotkasanjom, we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boża słužba. Sběrka sa naš Boži dom.

Ⓢ **Njeswačźidła.** Dop. w 9 hodź. němske kemšenje w Sarečźu. — Pothowanaj: Jan Jetšch, rentudostawaŕ w Njeswačźidle, 77 lět stary. — Margareta Editha Schmiedelez ſ Njeswačźidła, 6 dnjew stara.

Ⓢ **Nukačźij.** Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska Boża słužba; po tutej wopominanjsa ſwjatoczńosćej schule na kěchowje. Kolekta sa evangelske wukubłanje młodźiny.

Ⓢ **Porschij.** Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske kemšenje (duett wot Tschircha: „Za twarju na Boha“ spěwataj Lydia a Arnošt Zimmermann ſ Nowych Porschij.) Sběrka sa wošadnu diakoniju. Pop. ⅛3 hodź. serbske Boże wotkasanje w zyrkwi. — Wumrěła: Hana Michałkowa rodź. Barthez, Jurja Augusta Michałka, tatarja w Porschijach, mandźelska, 87 lět 10 měš. 18 dnjow stara.

Ⓢ **Rukej.** Rano we 8 hodź. serbske ſwj. wotkasanje, dop. w 9 hodź. serbske, 11 hodź. němska Boża słužba. — Póndźelu rano w 7 hodź. rańscha nutrnosć.

Ⓢ **Wósporka.** Dop. ½10 hodź. mišijonske předowanje, w 11 hodź. mišijonske dźěćźikemšenje (wošadny farar). Mišijonska sbérka. Pop. w 2 hodź. wěrowanje.

Ⓢ **Wóhlinka.** Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska Boża słužba sa młodźinu, dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Kolekta. Pop. ½4 hodź. Boża słužba w Lěšej.

Starosłowjanske wojerstwo

VII. Wojowanje na morju.

Stari Słowjenjo, kiž sydlachu na pobrjohach Corneho, Jadranskeho a wosebje Baltiskeho morja, běchu sławni łódźnicy, kiž na swojich łódźach po morju daloko prěkowachu. Wuznamjenjachu so wšak też jako khrobli namórscy wojowarjo, mjez nimi wosebje baltiscy Słowjenjo. Stari němscy a dansey spisowaćeljo nam wo tym jara wjele powědaju. Runje kaž germansey Wikingojo běchu też Słowjenjo wuwołani piratoju (mórscy rubježnicy), před kotrymiž wobkhodnicy a překupcy trjepotachu. Rujenjo, kaž też Obidritojo a Lutycy, kiž sydlachu w nětčišej Mekklenburskej a w Sleswiku na swojich łódźach jězdźachu do Danskeje, Swedskeje, Norwegskeje a na kupy Baltiskeho morja, ruče na kraj so puščichu a města a wsy nadpadowachu a wurubjowachu. A Słowjenjo so na łódźach hišće dale puščichu, do Němskeho morja, hdźež nadpadowachu pobrjohi nawječorneje Němskeje a Holandskeje, hdźež sami někotre słowjanske sydliša założichu. Nimo germanskich wikingow běchu baltiscy Słowjenjo postrach morjow.

Słowjanska taktika wojowanja na morju bě dźě samsna kaž pola Germanow. Před bitwu bu łódź napjelnjena z kamjenjemi. Prědki łódźow tuchu hromadu zwjazane, zo njeprěćel njeby frontu přerazył. Płachty běchu zebrane, muštwo na swojim městnje steješe hotowe k bitwje. Po zatrubjenju so łódź ze wjeslami čerješe napřeco njeprěćelej. Wjeśchowska łódź na druhe wjetše łódźe srjedźa pluwaše, mjeńše pak na křidłomaj. Bitwu započachu prokorjo. Tak ruče hač łódź přirazy k njeprěćelskej łódźi, zpopadachu łódźnicy druhu łódź z hokami a wojacy so na druhu łódź dobywachu z pomocu kładkow. Tam so potom započa wojowanje ze wšěmi brónjemi. Při tym so też wojacy prócowachu, njeprěćelskej łódźi dno přerazyć a ju z tym potepić. Měješe rozkazowaŕ dosć łódźi, spyt też njeprěćela hišće přimać wot boka abo wot zady. Wězo, hdyž so nadpad njeporadźi, njewosta ničo hač łódźe ruče rozwjazać a čakać tak ruče hač možno. Tajke čakanje wšak njebě jara lohke, dokelž bě zwjetša wjele mužow padło a zbytni wjeslowarjo łódź tak jara ruče dopředka hnać njemóžachu.

Mamy też rozprawy wo nócnych nadpadach a wo tajnym přewjerćenju łódźnych scénow, při čimž so dźěry zasy zwjeršnje zatykachu, zo bychu žołmy je zasy wotewrić, za čas bitwy. Słyšimy też wo tym, kak Słowjenjo so wobarachu před zajězdom njeprěćelskich łódźow do přistawa. Tehdy mjenujcy rěku zawrjechu z wulkimi rjećazami a z wulkimi kamjenjemi. Druhdy Słowjenjo też wabjachu wobsadku nejprěćelskeje łódźe na brjóh a daloko do kraja, mjez tym zo druzy wopušćenu łódź nadpadnychu a zničichu abo zebrachu. Hdyž Rujenjo nejprěćelow na morju přesečhowachu, spytachu jich hišće bóle zatrašić z tym, zo wołajo z mjećemi zejhrawachu a z nimi do škitow praskachu.

W spočatku drje Słowjenjo wjele łódźi njemějachu. Z dobyćelskimi wuprawami wšak so liča słowjanskich wójnskich łódźi khětro přispori. Tak na př. w XII. lětstotku nadpadnychu Słowjenjo Danskej kupje Fünen a Holland z 1500 łódźemi. Při słowjanskej wuprawje na Norwegsku w l. 1135 wobdźěli so pod wjedniscwom wjercha Račibora 650 łódźi, z kotrychž w bitwje so 170 zhubi. W l. 1059 zjewi so njesměrnje wulke słowjanske wójsko před Falstern. Wulki dźěl słowjanskich łódźi zniči drje danski kral Woldemar w lětach 1158—1169. Tola wosta jich hišće dosć, dokelž słowjanske namórske wuprawy ani pozdźišo njeprěstawachu.

Přičina wojerskich wuprawow słowjanskich łódźnikow bě hłownje rubjeństwo. W tym Słowjenjo so njerozeznawachu wot germanskich Wikingow. Běše wšak też hišće druha přičina, kotruž mjenuje sam obodrytski wjerch Přibysław biskopej Ge... dej l. 1156. Přibysław pokazuje na to, što dyrbja obotrytscy a lutyscy Słowjenjo wustać wot N... cow, kak buchu wuhnaći ze swojeje ródneje p... tak zo jim ničo njezby hač podać so na morjo ... tam živić jako namórscy rubježnicy. Woni potaj... běchu piratojo z nuzy. Z tym móžemy sej też wu... lić jich wukrutne a surowe postupowanje. Ale... Danojo zakhadźachu ze słowjanskimi łódźnikami... hišće wjetšej surowosću. Zajatym słowjanskim... ratam wotrubachu rucy, přiwjazowachu jich k ... žoram a jim čřjewa z čéła zwućahowachu. Słow... skich wjednikow přiwjazachu k dźiwym by... druhich zasy hromadźe z wjelkami na rjećaz ze... zachu. Słowjanscy piratojo pak też nikoho njezal... wachu a zajatych čwilowachu.

Stałétna nazhonitosć wuči słowjanskich łód... kow natwarić wójnske łódźe wšelakich druhich... jachu wulke łódźe, hdźež nimo wjesłowarjow hi... bě wjetša wobsadka wojownikow, haj też nješto ... njow. Słowjanska wójnska łódź na wuprawje dl... Norwegskeje l. 1135 měješe 44 mužow a 2 konjow... Běchu wšak też hišće wjele wjetše łódźe. Słowjanske łódźe běchu po rozprawach starych spisowaćelow lóžše, spěšniše a wobrótmše hač germanske. Jenoć ruske łódźe běchu poměrnje čežke.

Hewak wšak mějachu słowjanske łódźe samsnu podobu kaž germanske.

Přichodny nastawk: „Słowjanska wu... bróń.“

Wječeń w ranšcanskim hrodźe.
W hrodźe Wiedawje pola Kranza w Ranšchej Prus... ſo ličeńa a horni poschód wotpalischtej. Hród słu... ſcha prjedawschemu wyšschemu presidentej Ranšch... Prušcheje. Tutón je jón Königsbergskej „Ehrowni ſch... nosćje“ jako wočerstwjerńju sa diakonišzu pschenjat.

Hospodarski rozhlad

Piatk 29. junija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,508	100 pólsk. złotych	47,30
1 jendzelski punt	12,655	100 čěskosł. krónow	10,44
100 šwajc. frankow	81,48	100 franc. frankow	16,50

Barlinska kursa mějesche wczera jara měrny wobkhod. Kurjy akcijow też swjesćicha popuščcjowachu. Miki rentowych liščinow běchu wczera tohorunja žtabšche.

Barlinske žitne wulkowiki šapiżachu wczera žlaby wobrot. Pšcheńcy a rožki so poměrnje mało polticjesche. Młyny pak sa žwoju potrjebu porjadnje kupowachu. Rožka wjchak so lepje pschedawaschе hač pschenza. Wowša so doscej polticjesche, ale so cjeżko pschedawasche. Sa jeczjmjenjom so jenož piwarnje trochu praschachu.

Wczera płacjesche w Barlinje zentnaŕ

pschenzy: 9,50—9,75 hr., — rožki: 8—8,25 hr., jeczjmjenja, nal.: 8,80—10,05 hr., naſ.: 8,05—9,30 hr., — wowsa: 9,55—9,85 hr.

Miki w Lubiju.

Pschenza 9,65 hr., rožka 8,25 hr., jeczjmjeń, naſ. 8,30 hacj 9,25 hr., wowš 10—10,50 hr., běrny 2,75—3,25 hr., žyno 6—6,50 hr., žkoma, ſ maſch. mtócź. 1—1,10 hr. pschenczna muka 17 hr., rżana muka 13,25 hr., pschenczne wotruby 7,25 hr., rżane wotruby 7,25 hr., butra 68—75 pj., jeja 7½—8½ pj., běły kał 10—15 pj., cjeżwjeny kał 15—20 pj., karoty 10—18 pj., jědźna łoboda 20 pj., žydrojty kał 5—30 pj., kólrabi 5—15 pj., porej 10—15 pj., kórki 20—25 pj., zybla 10—15 pj., buny 20—45 pj., tomaty 24—40 pj., žolotej 4—8 pj., radišći 7—8 pj., tjewjeń 10 pj., jabłuka 30—35 pj., měrnik 10 pjenjejškow

Miki w Khocjebušu.

Mjaso, howjaze 60—80 pj., cjelaze 60—90 pj., škopjaze 90—1 hr., žwinjaze 65—90 pj., jeja 7—8 pj., butra 1,30—1,40 hr., twaroh 20—23 pj., lany wolij 1,40 hr., liny 1—1,20 hr., schćuki 1—1,20 hr., hołbje, młode 40—80 pj., kury, žiwe 1,80—2,50 hr., thapony, žiwe 2—3,50 hr., kórki 20—35 pj., kólrabi 20 pj., morchej 10 pj., koßmaczki 20—25 pj., jědźna łoboda 30 pj., hromak 50 pj., žydrojty kał 40—60 pj., běły kał 20 pj., witrsingowy kał 20 pj., buny 30—35 pj., žolotej 10 pj., měrnik 15—20 pj., trěn 25—30 pj., radišći 5—8 pj., zybla 15 pj., kulrepa 10 pj., běrny, zentnaŕ 4,50 hr., po puntach 5 pj., truſkalzy 30—60 pj., jabłuka 35—40 pj., maleny 50 pj., wišchnje 30—40 pj., holanske jabłu... 35 pj., tomaty 25—40 pj.

Swinjaze wiki w Khocjebušu.

Pschiwjesli běchu 543 prožatow a 99 běhatkow.
Prožata, małe 4—6 hr., trěnje 6—9 hr., wulke 10 hacj 13 hr., — běhati, małe 17—25 hr., trěnje 26—34 hr., wulke 35—46 hr. Wiki běchu hubjene.

Płačizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płačizny po złotej hriwnje.

	28. 6.	27. 6.		28. 6	27. 6
Pšenica	—	—	buny	9,75-10,5	9,75-10,5
rožka	—	—	woka	9,25-10,0	9,25-10,0
jećmjeń, nal.	187-201	192-206	módre lupiny	7,50-8,00	7,50-8,00
jećmjeń	—	—	žolte lupiny	10,2-11,0	10,0-10,7
wows	191-197	194-199	zeradella	7,75-8,75	7,75-8,75
kukurica	—	—	raps, wosuška	—	—
pšenč. muka	27,25	27,25	lany wosuška	8,80	8,80
rżana muka	23,40	23,40	such. truhanč.	7,75	7,75
pš. wotruby	12,90	13,00	běrnj. kruški	8,10	8,10
rżane „	13,50	13,10	syno, 50 kg		
raps	—	—	rżana sloma		
hróch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0	pšenič. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pieluški	13,0-14,0	13,0-14,0	jećna „		

Płačizna za pšenicy za wuplodźerja 190 193 195
Płačizna za rožku za wuplodźerja 160 163 165

Płačizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

Stwórtk 28. junija 1934 — Płačizny po centnaru a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 487

Najlěpše korminje čelata wot cyca	35—40
Srěnje korminje čelata wot cyca	30—34
Snadnje wuwite	24—28
Najšpatnišе	—

Swinje: 481

Tučne swinje, přez 3 centnarje čežke	39—40
Połnomjasne swinje wot 240 hač 300 puntow čežke	38—39
Połnomjasne swinje wot 200 hač 240 puntow čežke	37—38
Połnomjasne swinje wot 160 hač 200 puntow čežke	34—36
Mjasne swinje wot 120 hač 160 puntow čežke	32—33
Rancy	—

Wiki běchu w čelatach špatne, we swinjoch słabe.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hościencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přeciwo sćěhwkam ćělneho znjezbożenja z 1000 hr. — hdyž wumrje abo hdyž je we čas žiwjenja dospołnje bězny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent haydom lutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbożenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 150 — Budyšin — Sobotu 30. junija 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Politiski tydźeń

W Němskej je žo politika w tutym tydźenju měrnje wotwiła. Němšti lud je 28. junija spomnił na nadpad we Saarskejwje, kiž bu nastork k dwórtowej wójnje přeched 20 lětami. Dźeń 28. junija wosta detal dźeń hrudoby we wutrobje kóždeho němskeho staćana, wosebje dla njeswjerjomnoho tłóčenja we je, kiž naš lósdże léto swowa na njeprawdu dopomina, kotraž je žo němskemu ludej z tutym diktatom sta'a. Jako swonkowne znamjo smutkownoho žarowanja dchu žo žorowanske khorhoje wupowěźe, niz jenoż na wjelkich sjawnych a hamtskich twarjenjach, ale też na priwatnych twarjenjach.

W němskim hospodarstwje žo reforma dawkow wozaw. Se reformu žo zyle damkarsłwo sjednori a wotóji. Statny sekretar w němskim finanznym ministerstwje Reinhardt je w Monichowe dokładnje wo nowym sarjadowanju dawkarstwa wěźał. Sa ludźi i dźěćimi pschinjesju nowe dawkowe sakonje wulke wołoženje, ludźo bjes dźěcźi pak budja dyrbjeć wjazy płaćicź. Tu žo sahada wutkuthuje, so ma tón, kiž nima dźěcźi, dawk płaćicź k lěpschemu tehu, kiž ma dźěcźi. Tak žo cźeje w nazionalsocjalistiskim smysle prawje na zamjenja zyleho ruda sprawnje rozdźela.

W **Awstriskej** žu žo w poslednich dnjach wschelake nadpady i bombami a druhimi rozbuchadłami stałe. cźerjo někto sabo wosebje żelesniju wobschkodźuja. Nasoćej w awstriskich krajach njepopuschcźi. Awstriska je ža kraj, kiž mjes wschitkimi europskimi krajemi pod skerwnymi njeměrami najcźeje cźerpi.

Na Balkanje je žo stejiscźego jenotliwych statow poli- jasnje pokasało, jako běsche franzowski swonkowny inister Barthou Rumunsku, Jugosławjansku wopytał. ła entente, wosebje pak Rumunska, přicźerpjewja žo žyl- ze žuzobnej Witherskej; nocźe wuherske žadanja sa re- bisiju mjesow pschipósłnaeź. We Wuherskej je wulke ros- horjenje sbudźiło, so Franzowska Mała entencźe tak na- lcźnje pomha, schtuj wjeso je swojeho kamźneho sajima cźini, a niz so by swojim hłabschim swjazkarjam i cźiteje inbocźe nćaźiu dobrotu wopokazaeź dźěła. Franzowska ta jenoż schcźecźelow, so by nicźe swojeje politiki krucźe uzy měła.

Do Saarska je žo k pschihotowanju a pschewjedźenju ewho wothłosowanja postajena komnisija nětko we ie schromadźiła, so by ho dźensa hłoboko do Saar- kena podała, dokelž bo jeje dźěło w saarskim kraju schedmi pórnóźelu sapocźnje.

W Franzowskej žo w posledninm cźasu wosebje sa psche- ne poćahi k Jendźelskej sajimowachu. Wopyt schefa cźerwjskeho generalneho staba w Jendźelskej a wopyt jen- elskeho wójnskeho ministra w Franzowskej dopokazuje, dźetaj žo wobaj krajej wojerźzy słoliźcź. Nowe fran- ske kredity sa wobrónjenje wójska a wobwjedźenje ajnych mjesow w Franzowskej a poćłubnjenje wojerske- tełarstwa a wutworjenje powětrownoho schkita w Jen- elskej, njesteji xunje w znamjenju wotbrónjenja.

W Jendźelskej je němšti transferowy moratorij wulki ru słudźił. Jendźelske kněježerstwo njeběsche hnydom wolkemu transferej pschistupiło, ale běsche žebi wosebite dsanja w tutej należnosći w Londonje pschało a němsko sajmujerjow na njo pscheprošyło. Tjo sajmujerjo ćinjeje žu žo do Londona podali a s jendźelskimi wě- ćelemi jednaju. Nimo teho pak je jendźelski kral sako- ej wo clearingu (wotliczenju) pschihotował, z cźimż bo ćerowy wobkhad mjes Němskej a Jendźelskej poczéj. Na- ćźjomnje jednanja w Londonje k dobremu wuźitkej bo- wjedu.

W Ameriźy pschcźo hischcźe strajkowe njeměry sakha- dźeja. Kaž žmy s powěsćow sanźdźenych dnjow słonili, ha wojowanja dźěcźerjow wo powysschenje mzdy khćero wóire a sabakle. S mźijnami žanu strajkowaju hydlenje jowich dźěłodawarjow sapalichu. Nuza w Sjednoczenych łatach je jara wulka. Jo posledninm liczenju je wjazy hacź 10 miljonow ludźi bjes dźěła. Tuž Amerika dźensa też njeje wjazy kraj bohża a dobreje sabłużby sa wschitkich.

W Aziji tuthwilu trochu měr knježi. Najrjatschi mjes Japanskej a Chinu tak na sjawne njesmpa. Po měrnych cźasach pschindu pak wójerje sabo cźasy njeměra a sadźerjanja. W Jndiskej běchu sabo wólby sa Gandhija jera pschibódnje. Gandhi wojuje wosebje też sa lěpsche wměry sa ništi lud! To pak jemu wulke njepschećelstwo ćela bohatych pschinjeże.

Wjednik khwali dźěłowu służbu

Wjednik Adolf Hitler, kiž běsche schtwórtk z ministerskim presjdentom Göringom pschi wěrowanju župneho wjednika Terbowena je šwědskom byk, nastupi pjatk dopołdnja z Essena žiwoe wobhładowanje dźěłowych lěhwow we wjecźornej Němskej. Njedźiwajsy sažnje hodźiny a njekedźbujo deschcźa zhromadźi so hobrska fyzika luda psched „Khěžorskim dworom" a wjednikej njeschćestwaiwaju holdowosche. Policija běsche bjeschnózna napschecźo sahorjenej cźerjódźe, sa wokomik lud wjednikowy wós wobstupi, a Adolf Hitler do wschěch stron ruku posticźesche.

Haczrunjeż ho dróhi jězoram runachu, tola wulke łyty luda dróhi z Essena, Bochuma, Dortmunda do Lünena wobstupichu, jako ho powěźeź rosnješe, so wjednik do wotkrjesnje wjeduiskeje schule sa dźěłowu służbu w Buddenburgu pojedźe. Lud wutra w łyżnym deschcźu bjes kóždeho schkita a wopokasa wulkotne swoju pschiwuzliwosćej a dźiwru.

W Baddenburgskim dźěłowym lěhwje běchu ho hižom rano sałe nawjedowaze wobsobny Westfalskeje zhromadźizne a 1/8 hodź. ho dobrowólna dźěłowa służba do rjadow sestupa. Wjednik dojedźe we 10 hodź. a krećzesche nimo rjadow dobrowólnych dźěłacźerjow a nimo frontu cźesnych formazijow. Jupiekšer sa woccźehnjenje a wukładanje dr. Decker wjednika psched pschikładnej schuln witasche a krótko referat wo dźěłowej z'użbje poda. Pschi tym wón wuzdźehny, so dźěłowa służba swojich wjednikow jenicźay z fronty bjerje, jenoż schtóż ho w fronce wupruhuje, swoju winowatosćej cźini a so w sadźerjenju, znamjenju a dźěle dobry wopokaze, może k wjednikej postupowacź a podźi- jcho wokrjesnu dźěłowu służbu wopytacź.

Wjednik dźakowasche so dr. Deckerej jara wutrobnje sa jeho słowa a wobrecźi so potom na němskeho dźěłoweho wjednika Hierla. Wón wuzběhowasche jeho wulku histo- risku sadaću, kiž ma z wutworjenjom nazionalsocjalistiskeje dźěłoweje służby, sa cźoż so wjednik a zyły němšti lud jemu dźakuje. Tež jeho bohudźěłacźerjam wěnowasche wjednik dźakne słowa, a wupraji swoje wulke pschipósnaeźe sa nazionalsocjalistisku dźěłowu służbu.

Tež pschi wobhładowanju barakow wuzběhnego wotrjada wjednik dźěłowu służbu a jeje wjednika wosebje khwalesche a pozdźišo w mjeńšich kole wjednikow dźěłoweje służby a SA-wjednikow swoje wulke wjeselce a žiwoj dźak wupraji, sa wschitko, schtoż je widźał. Dźěłowa służba je žebi žauna swoje stejiscźego dobyła a žmě na nju horde hyeź.

Amerikanska wotmołwa na němsku transferowy notu

Amerikanska wotmołwa, kiž je žo frjedu wjecźor němskemu sastupjerjej we Washingtonje pschepodała, ma jeje- howazy wobsah:

„Amerikanske kněježerstwo je Němskim notu wo transferu z 15. junija po jeje wuznanje žiwdomnisje pschepruhowało. Wono je njemérne nad nasponnjenjemi, so mohło mjes wschelakimi narodnymi skupinami mźijcźelow němskich pożcźonkow diskriminazije nastaeź. Schtož pożcźonki nastupa, kiž je Amerika Němskej pschiwolila, je žo tehdy wucźinilo, so maju ho wone sa produktiwne samery wuźiecź. Tajke samery žu wutworjenje wikowanskeho łódźstwa, modernisowanje żelesniźy„ wutworjenje bankow, twarjenjer khćżow, drohow a kanalow. Amerikanski kapital je ważny element pschi natwarje němskeho hospodarstwa po swrešćenju w lěcźe 1923 byk. Sjednoczene staty njejsu pak pjecźo žanych reparazijow wot Němskeje dostałe.

Hdyž Němska nětkole na žiwoje žnadne ikłady słotu a dewisow a na naprawy wěricźelow pekasuje, s kotrymiž je žo němskemu wuwoju sesćhodźało, dyrbi drje žo pschipósnaeź, so žu wikowanske sawjery w žiwcźe žwětowe wikowanske ważnje hacźile a na němški transfer njeschćihónje słuntkowa'e. Němška pak je na pschikład wjele pjenjes za kupowanje materiala swudawała, kiž žo k bróneniu hodźi. Wulki swjik, kiž němske kněježerstwo mjes płaćenjom žwojeho wukrajneho dołha a wikowanskimi bilancami wutworja, amerikanske kněježerstwo njemóże pschipósnaeź.

Prózowanje, so bychu žo wikowanske bilanzy wurunake, najskerje zyle žwětowe wikowanstwo a z tym transferowe mójnosće hischcźe pomjeńschi. Tola dyrbi žo też pschipósnaeź, so je špadowanje samenjenja twarow pschi wikowanskich sadźewkach Němskej pożcźeja, žwoje wukrajne winowatosće dopjelnjeź. Na kónzu wupraji žo w nocźe wożakowanje, so němske kněježerstwo žaneje diskriminazije amerikanskich nějcźelow Dawesowoje a Youngowoje pożcźonki njedoloži.

Jendźelski křižak w Kielu

Jendźelski 700 tunow wulki křižak „Achilles" pjatk dopołdnja w 10 hodź. do Kielskeho pschistawa pschijědźe. Křižkat haćź do 6. julija w Kielskim pschistawje wostanje. W 11 hodź. kommandant jendźelskeho křižaka z pschewodom jendźelskeho městkonsula schesa stajsje namórnistwa Rańschcźeho morja w kommandowym twarjenju wopyta. Potom wopyta hischcźe roskasowarja wobhonjeńskich bitwinskich mozow na křižaku „Königsberg". Pschipołdnju zhromadźichu so kujeza k gnědanju pola schefa namórnistwa stajsje. Mějwadnikat Albrecht jendźelskich hosći z wutrobnej narěcźu witasche.

Kommunistiske nadpady w Saarskej

Schtwórtk wjecźor pytachu kommunistojo w Dutwei- lerm zhromadźizn němšteje fronty pschekasyć. Kommunistojo běchu po žwojim swjecźenym waschnju tejeschnym žyłu žwojich pschiwuznarjow w mjesce zhromadźili, kotjiž bo we wjeselich a mjeńšich cźerjódach po hołach hibachu, policija pak cźerjódy krucźe dohładowasche. Nadobo po zy'm mjesce elektrika žwěca hažny. Kommunistiski sapósłanc krajneje rady Hey běsche koprowy grot na elektrike groty cźišnył a sałapjenje milimy sawinował; tola tuto hacźenje ho bórzy sało wotstreni.

Bórzy na to žyłnaj wjeselaj rosbuchnjenja sahrimasch- taj. Kommunistojo běchu na żelesniśe kolije bliżo jeneho mesia papjerjanej kuli cźišnyli. Dokelž pak wobdźělnizy zhromadźizny směrom wosłachu, so kommunistam jich wotpohlad, njemér naczinicź, njeporadźi. Wjecźor pósłe policija někotrych kommunistow jaja. Tśjoch łyżnje pod- hladnych sajatych na policiji wobthowachu.

Nowe nadpady w Awstriskej

Awstriska nowinarska służba wojsewja, so je psched hrodom Leopoldskronom pola Salzburga, hdźež wězieŕ Maks Reinhardt na lěcźnym woczerjowanju pschebywa, bomba rosbuchnyła. Wjele wokonowych schkleńcźow bu pukny. W Aigenje pola Salzburga transformatorowa khěžka rosbuchny . Dźeł wšy je bjes žwězy. W Salzburgu žo podawanje wody sastaji, dokelž běsche žo hłowny reserwoir rosbuchnył.

W Pórtschachu pschi Wórtšim jězoru w nocy z 1 schtwórtej bomba rosbuchny we villi, w kotrejž běsche wjedawschi spaniski kral Alfons bydlenje wotnajał. S rosbuchnjenjom tójschto schkody nasta. Khěža žo wot horjckach hacźe dele rospukny.

Přetworjenje w jendźelskim knježerstwje

Kaž je ministerski presjdent w delnim ćejmje wosje- wił, so žo sir Henry Betterton, jendźelski dźěłowy minister, sa pschedhydnu hamta k podpjeranju njesaměrjenjerjow pontje- nował. To wosnamjenja, so tuten minister jako zastupjer knježerstwa a jako zastupjer ćejmja wróćo stupi. Sakoń wo podpjeranju njesaměrjenjerjow wosebje postaja, so žadyn zastupjer podpjerańskeho hamta njeźmě w delnim ćejmje žydźeć. Powěsćej wo Bettertonowym powołanju je mjes parlamentarikami mnjemi wulke pschekwapiło. Macdo- nald je w delnim ćejmje wojewił, so je žo Betterton za tuto zastopjenstwo swubrał, dokelž sakoń wo njesaměrjenjerjach dokładnje znaje.

Pschesunjenje w knježerstwje, kiž bu pschi wróćosto- pjenju dźěłoweho ministra nasne, je žo wosebje na pschemjenjenja mjes statnymi sekretarami wobmjesowało. Nět-

Ze Serbow

W Budyšchinje, 30. junija 1934.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +34. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer —2, thermometer w nozy +16. — Nižina je wjeczorjej Němšej jara bohate dešchcje pschinjeschła. Wona pak hacź na wjedro pola naš njeskutkowaschche. Jeje jadro hiba šo psches Standinawišku k ranju. Dozwola je šo tuta nižina khětro seschłabita. Druha nižina je Ssrjedžosemšeho morja šahasche wczera hacź do Częstochowskeje a pschinješe njewjedrowe deschcje. Nětko pak šo sašo wschina ztrótkeho wjeczora pokasuje a trochu chłódnischi powětr pschinješe. Hdyž šo je khrětym powětrom seika, dóńdže rad k njewjedram, hewak pak wostanje wjedro swjetscha rjane. — Jutšje njedźelu zchónčžo 3.50 hodźin zkhadza a šo 8.18 hodźin khowa. Měsjacźk z Cźdża jutšje wjeczor 10.38 hodźin a khowa šo dop. 9.18 hodźin.

— **Wuhlady na wjedro za jutšischu njedźelu Swietscha rjenje a cźopko, ! mětnami šu njewjedra mózne.**

Žné so bliža

Žné šo bliža.

Widźimy hižo tu a tam w naschim serbskim kraju prěnje znopowozy na polach. Žné šo potajkim ! nimi zapoczinaju a ! tym sa ratarja cźaš najwilniischeho a też najcźežischeho dźěła, ale cźini to rad, hdyž je na žné tola žadoscziwje cźakał a Boha Knjesa znjmje prošył, so by je swarnowak pschedh schkodu. Hdyž też lětha njebudu tak bohate kaž w sandźenym lécze, tak tola budźa ! Božim žohnowanjom sa kóždeho.

S najnutrnischimi pschecźemi běsche ratar wutrywał zymjo do rodźicźerki jenje a wona je płodźita dźeń wote dnja ! Božej pomocy. Zito je rosło, kóž je nětko w zwjenjnju, doschwiejnu. Nětko blyschcźi šo wócźko ratarjej, hdyž je zwojimi lubymi na polo won khwata a sahe ma šo do dźěła ! prěnjej ranšchej pruhu a podźe ma šo domoj, hdyž šo prěnja hwězdźicźka pokaże. A burej k pomocy šu wschitcy, też nasche serbske hospodsy a holicza. Nichtó nocnze nesad stacź a kóždy nošy w mužli zwjate pschehwědczenje: žněmy, schtož je nam Bóh Knjes wobradźił w zwojej milosczi, žněmy chléba, kiž swěsczi nam cźelne bycze.

O kak krasne powołanje ma ratar! Wón je stajnje živy we wulkim Božim domje, w pschirodze, w kotrejž klincźi bjes końca chwalospěw Boži wot ranja hacź do wjecźora. Kózda rostlinka, kóždy spěw ptacźinky to ratarjej a jeho lubym naitajnosći touroni!

Dźěło bura je sakład, ! cźim hódne. Mosle na jeho rukach šu kaž najdrohotnische pjerschcźenje a kóžda krajepota zyboli šo kaž najcźišcźischi dejmant na jeho cźole. Ocźecźej žebi žerbšti buro, žerbska hosposa, žerbska ratarska młodźina twoje wukte pódźeschnje, sdźerj a schkowaj žebi róduu naschu půdu a budźeše wy wschitcy też wužiwarjo a žnjeńcy na narodnym polu, w domje a krajej swojich lubych. Potom budźe też žerbski lud, kaj nětk ratar, ! błyschcźazym wócźkom zhladowacź do rjadow jeho najbźwernischich znjeńcarjow narodneho žiwjenja!

*

— **Dźensnische witi.** Butra 70—75 pj., jeja 8 pj. twaroh 20 pj., libjata 1,30—1,40 hr., kacźki 60 pj., truši 45—50 pj., tomaty 30 pj., wišnje 25—30 pj. tórki 20—25 pj., połotej 5 pj., morchej 15 pj., truti 25 pj., šuny 20—25 pj., rjeweń 7 pj., holanke jahody 35 pj.

— **Budyške haptyki** šu wschedne dny hacź do 7 hodź. wjecźor wotewrjene, njedźelu pak samknjene. Nóžnu słužbu a njedźelu wotewrjene ma jenoź jena hapityka ! mězacznym wotměnjenjom. W junju je to Hrodowska hapityka na Hosćiz haźy a w julju Wettinska hapityka pschi Bjedricha Augustowym namésczje.

— **Krajny wohnjoistroj** wotpali šo nětko wcźera pjatk wjecźor pschi wulkim měschcźanskim tšelenju na Tšelniku. Běsche šo sašo wjele ludźi na žwjedźenischu sešchło. Jako šo nóz na semju lécha!che, wschitcy ! wulkej napjatošcźu cźakachu, hacź šo wohnjoistroj skoro njesapocźnje. Skónczuje šyslny wrjesk do harmy jarza, znamjo sa to, so je nětko tak daloko. Pschihladowarjo šo hódnje mytowachu, pschetoż schtož šo poschcźi, běsche prénjotne. S wobdźiwanjom a dych sadźerżujo jenoliwym krajnym poschcźenjam pschihladowachu. Najmóznischo tkutowasche tšelenje na końcu programma. Mózny pschitlest pschihladowarstwa dopokasa, so je letuschi wohnjostroj wschitkich pschekwapił a swjeżelił. — Jutšje njedźelu je posledni dźeń měschcźanskeho tšelenja. Popoldnju w 3 hodźinach pocźahnu tšelarjo se swojimi nowymi dostojnikami na Tšelnik a w nozy skónczi šo swjedźeń a šo pohrjeba.

— **Powyschenje.** Zyrkwinske pschedstejeršwo Petrowskeje wosady nam wosjewja, so je šo po wobsahnjenju sastupjerstwa Petrowskeje wosady zyrkwinski wyschischi sekretar knjes Kloß na zyrkwinskeho wyschischeho inspektora a knjes Daum na zyrkwinskeho sekretara powyschił.

Jendźelsko-ruske zbliženje

Nuńožo šo po sdacju w poślednim cźašu žylnischo sa Jendźelcźanow sajimuja. Schef šowjetskeho wojerskeho létarstwa a druhi znamjenicźi wjednizy ruskeho wojerstwa šo na wulkich zwjatocźnoscźacych jendźelskeho wojerskeho létarstwa 2. julija wobdźěla. K temu šo někto powź, so je schef ruskeho létarstwa Jendźelcźanow na pschichodne ruske powětrowe manewry pscheprošył, a Jendźelcźenjo šu tuto pscheproschenje pjecza pschijeli. Nimo teho je też ruske wjednistwo namórskeho wójska jendźelsku admiralitu pscheproschło a woc.akuje, so hischcźe w lécźu wulke wotdźělenje jendźelskich wójnischich łódźow Leningrad wopyta.

Jendźelske tanki za Japansku

Japanske hamtske nježinoscze jednaju nětkole ! jendźelskim Armstrongskimi dźěłarnjemi wo nakupjenju jendźelskich tankow sa japanske wójsko. Sastupjeć Armstrongskich dźěłarnjow do Tokija pucźuje, so by jednanja swojemu końcej dowjedł.

Wotmysleny nadpad na Gandhia

W Kamschetu sta so nadpad na żelesnischi cźah, w kotrymž šo Gandhi wjesche. Słóńcznjy běchu kolije rozstélili, hdyž żelesniza blizko brjoha réki wjedze. Żelesnischi dohladowar pak šo nadpada hischcźe w poślednim wokomiku dohlada a katastrofu wotwobroćił.

Krótke politiske powěsće

— Němški hospodarski minister a pruski statny minister sa hospodarstwo a dźěło dr. Schmitt je šo ! dźěkom poślednich njedźel tak pschenapinał, so na końcu swojeho cźpella k spěchowanju němskeho wutwosa na sjězdze swonkownych wikowanskich komorow do womory padże. Lékarjo jemu radźa, so by šo hnydom na wocźerstwjeństi dowol podał. Němski hospodarski minister je tehodla 2 njedźeli swojeho sastojnskeho dźěło wostaji.

— Němski president ! Hindenburg pschija pjatk w Neudecku nowopomjenowaneho němskeho ministra bjes dźěłoweho wobwoda Kerrla k wotpokojenju pschijahi.

— W tajnym poślednju pfalzskeje krajnje synody schtwórtk popoldnju bo wokrjeżnyj wjednik němskich fischerjanow farar Ludwik Diehl ! Mackenbacha sa protestantskeho krajneho biskopa sa Pfalzsku pomjenowa.

— Turkowske wojerstwe wyschnoscze sta Židow ! Dardanellow, pschisitowow Cźorneho morja a Thrazijskeje wupokasachu. Turkowske knjezerstwo dhe Dardanelle wobtwjerdźicź a žo boji, so mohli Židza wobtwjerdźenje pschedradźicź.

— W franzowskimaj mětomaj Nissy a Arreżu dóńdže k wjetšim politiskim srażenjam.

Swěrnaj susodaj

Powědančko ze serbskeho žiwjenja.

(Pokračowanje.)

Hdyž je so w Francowskej hdy počało mućić a wichorić, dha je wětr a wichor na politiskim njebju so pozběhnył, a je so stajnje też hač do druhich krajow namakał a tam wuć a hawtować počał. Tak běše też w lěće 1830 a samo w naším wóteynym kraju měješe tanma francowska revolucija njelubozne sćěhwki. We wjele městach a samo na wsach nasta mjez ludom njespokojnosć z wobstejacymi měšćanskimi a gmejnskimi wustawami a z někotrymi wosobami wyšnosće. Najprjedy pokazowaše so tuta njespokojnosć jenoź pola někotrych ludźi. Ale někotři naščuwachu druhich, ći zaso druhich a tak nasta přeco wjacy njejednoty a njeměrća, kotryž so tu a tam horjacy a sapacy woheń sćini.

Prěnje njeměrne hibanje pokaza so hižom w měsacu junju 1830 při składnosći swjedźenja jubileja Augsburgskeho wěrwuznaća w Drježdźanach a we Lipsku, a dyrbješe jón w Drježdźanach wójska a we Lipsku policija potłóćić.

Wot 2. hač 4. septembra wudyri w Lipsku znowa njespokojnosć a zběžk přećiwo policajstwu, kotryž pak wobrónjeni měšćenjo (komunalgarda a studentojo) potłóćichu a to prjedy hač kralowski komisar z 1000 wojakami do Lipska přińdźe.

W Drježdźanach wudyri zběžk też zaso 9. septembra, a njemdry lud zanići policajske twarjenje. Mało běše tehdom wojakow w Drježdźanach, a zběžk so najbóle z tym zanići, zo derje zmysleni mužojo hromadu stupichu, sebi pola wšitkich lubowanchu prynca Bjedricha Augusta za předsydu wuzwolichu, a so za to starachu, zo měšćenjo pod bróń stupichu a komunalnu gardu założichu.

Milcho krala Antona tute podawki jara zrudźichu a wón puści ministra z Einsiedela ze swojeho ministerstwa a přepoda tuto zastojnstwo tajnemu radźićelej z Lindenawej, haj wón postaji 13. septembra 1830 prynca Bjedrich Augusta za sobukněžerja. Wšelake druhe slubjenja a woprawdźite nowe požadane wustawki pak hišće lud we wšelakich městach a wsach znjeměrowachu. A jako znowa zběžki 18. a 19. haprleje w Drježdźanach a 30. augusta 1831 we Lipsku nastachu, dyrbjachu so z mocu potłóćić a to so hakle poradźi, jako běše so čłowjeska krej přelała.

Z tym so někotražkuliž swójba zrudźi. Ale też tam zaćeše strach a starosć do domow, hdyž rozprósćeni po kraju wojacy bydlachu, dokelž přikaznja přińdže, zo dyrbja so zdobom do Drježdźan podać.

To bě zrudźba pola starších, bratrow a sotrow, přećelstwa, towaršow a towarškow!

Zrudne powěsće rozšěrjachu so w kraju, wot žalosneho krejrozleća w Lipsku a Drježdźanach — a kak su zběžkarjo hižo tysacy wojakow zabili. Hačrunjež běchu tute powěsće luto lžě, dha je tola wěrjachu a też ći, kotrychž synow nětko kral wołaše.

Hačrunjež wojacy sami khrobli a krući so pokazowachu a swojich troštowachu, njebě jim tola wjesele wokoło wutroby.

Kak zrudnje klinčeše tola poslednje božemje:

„Duž božmje, duž božmje
Ći lubši nano dam,
Budź božmje złota maćer,
Nětk kralej posłucham.
Ći bratřiko, ći sotra
Też ruku zawdawam.
Adej, adej! wy moji,
Hdyž hić a čahnyć mam!“

Někotra wutroba bě drje mócnje zahorjena za prawo, kraj a česć a budźiše hižom wojerski spěw našeho slawneho Zejlerja tehdom znaty był a serbskeho kantora Kocorowy rjany hłós hotowy był, by so wšěće w tym a tamnym domje zaspěwało:

Hura! wy bratřa zmužići!
Brój wzmiće do rukow,
Nam kraj a kral so dowěri,
So spušća na mužow.
Kaž law a mjedźwjedź sapataj
We mocy, khrobłosći:
Tak wojujmy za wótcny kraj,
Kaž mužam přisteji.
Dha žiwjenje rad zastajmy
Za prawo, kraj a česć — —“

W druhim domje zaso rozžohnuje so nawoženja z njewěstu a dźěli so luby wot lubeje:

„Po dźělenju a po syzach,
Po tyšnosći a strachotach
So lubosć hori mócniše
A wozbožuje zbóžniše;
Na ličku róže womłodźa
A w wóčku swjate płomjenja!“

Zaso na druhim městnje zhromadźa so młodźency wokoło lubowanoho přećela wjećor do jeho wotsalenja, porjedźa jemu hišće poslednju škleńčku a zanjesu spěw dźělenja:

„Što lubi přećeljo so dyrbi prajić,
Hdyž nastawa nětk hórke dźělenje,
Ze slowom lubym a ze spěwom stajić
Sej chcemy hišće naše zrudnosće.
Slub zjawny a sprawny sej wobnowimy,
So přećeljo swěrni sej wostanjemy.“

Też w Lipićec domje we Worješinje knježeše zrudźba, wšak dyrbješe jich Handrij też sobu prjeć, prječ jutře rano zahe. Wšitko běše hotowe a w tornistrje běchu nowe šaty.

Po wječeri zhromadźi nan cyły dom wokoło sebje, sydny so za blido a zanjese kérluš a potom čitaše 23. psalm.

(Pokračowanje sćěhuje.)

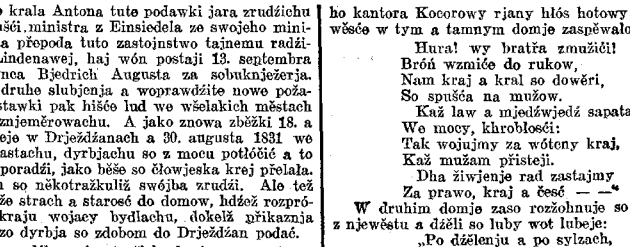

K wujeńdej panzerowaneho tšichzata C.

Tajki napohlad śmeje nowy panzerowany tšichzat C, kiž šo jako narunanje sa staru bitwinsku łódź „Braunschweig“ ! Wilhelmshavenskeje łódźetwarjerńnje 30. junija na wodu puschći.

— **Puczowaze rabupodawanje** ſa marczerje w Khróſcziſzach a **Worklezach budże ſtrjedu 4. julija popoldnju** w 2 hodźinomaj w Khróſcziſzach **w hoſcženzu a 1/4 hodź.** we Worklezach w ſchuli.

Sę **Stónkej.** Poſłednje dny ſandźeneho tydźenja ſhubi ſu pola tudomnych Salniz w nozy ſchęſcej młodych kaczkow. Muſtłębjo bęſche, ſo ſu je w nozy wulke myſche ſatukale a jim trewi wuzyzale. — Podobnje dźęſche ſo tu knjeſej Krawcej. Tutón woſtaji jónu w jenej czjopkej nozy ſwoje ſchtyri kaczki ſ patu wonkach pod jenej kſchidu. Rano pobrachowachu tſi kaczki. Knjeſ Krawcz powleče pſchichodnu nóz lichikaze paſle na ſamżne męſtno. Najaſtra nu nóz hiſchcze paſle na ſamżne męſtno. Myſła żebi, ſo je tutón kaczki ſejrał.

S **Budeſtez.** Powęſcze tudomneho ſtawniſtwa ſe ſandźeneho tydźenja ſu ſcźehowaze: Do mandźelſtwa ſtupiſchtaj Kurt Alfred Liebiſcher, maſchinſki ſamkar ſe Budyſchina a Klara Hilża Rjeczkez, domiaca pſchiſtajenja we Wulkich Dębżecach. — Narodźenja: Njemandźelſti ſynk w Budeſtezach; dźękacerjej Arnoſchtej Joſefej Polomikemu ſ Cźornych Noſłiz, ſynk; ſamkarjej Erichej Matkej Löchelej ſ Budeſtez-Hajniz, ſynk. — Smerćkoj: **Herbert Gędan** ſ Budeſtez, 3 1/2 hodźin ſtare dźęcko; **invalidny rentnar Guſtav Alwin Paul** ſ Hornjeje Hórki.

S **Budeſtez.** Blunkowi ſobuſtawy N. S.-Ludoweho ſpomożerſtwa wobſtaha tudomneje mężtneje ſkupiny ſo tele dny do poſpodźenja ſeńdźechu, kotrejż ſej wjednik duchownu Böhner wodźeſche. Da pſchemjenjenja wulkoſcze ſkupineho wobſtaha ſo ſłedowacy blunkowi ſarjadniży poſtajichu: Jan Szymank w Hruboczizach cźiſło 16, ſa Jaſenzu ſe Schodlcu a Hruboczizu; Pawoł Winſcha w Bönezach cźiſło 20 ſa Bönezy; ratar Roſt w Spłótku ſa Spłótk, Lubieſz, Khożnizu; Maks Richtar ſa Budeſtezy na Lewizy Schprewje; Jan Förſter ſa Budeſtezy na prawizy Schprewje. Dale ſo pſchihotuje ſbórka ſa „macz a dźęcko“, kotraż budże 30. junija a 1. julija. Nichtó njech ſo wot teje ſbórki njeſwjeſamkuje.

S **Delnjeje Hórki.** S dnjom 1. julija je ſo 25 lét minuło, ſo naſcha baba Bothowa rodź. Schołezij w naſchim ſabiſkim wokrjeſu ſwoje ſpomożerſke dźęło ſ wulkej ſwędomliwoſcźu a pſchecźelnoſcźu wukonja. Do jeje wokrjeſa ſłuſcheja pódła naſcheje wſy Maleſchezy, Pluſnikezy, Doubroſchezy, Cźelchow, Brężnika a Bórk. Nětkotrym ſtam hólczjam a hólckam je na tutón próſchny ſwót dopomhała. Lubym macżerjam je bóła ſ radu a ſtutkom k pomozy. K jeje ſtłębornemu jubilejej pſcheja jej ſ wutrobu wiele ſboża a hiſchcze mnohe lęta w dotalnej ſtrowoſcźi a ſiłoſcźi. Baba je dźowka naſcheje wſy. Jeje ſtarſchej bęſchtaj we ſwojim cźaſu ſ korczmarjezami w tudomnym tehdom knjeżim hoſcženzu.

S **Hodźija.** Sandźeny tydźeń bę, każ je ſo dźełiło, wo wſyn na ſtatnej dróſy Drjeżdźanſka kontoriſta Ruth Aedtnerez ſ vożcženym matym automobilom ſnjeſ-bóſka. Cźejko ſranjenu bęchu ju do Budyſkeje męſchczańſkeje ſkorownje dowieſli. Tam je wona 27. junija na ſcźehwáh ſmjertnje cźekżkoh ranjenja wumrěła.

S **Mjichez.** S pſchicźinu 50lętneho wobſtoca tudomneje ſchule ſmęże ſo tu julije njedźelu ſchuliſki a domowinſki ſwjedźeń.

S **Luboſe.** Schtwórk 28. junija wotmě ſo tu blokowa ſhromadźiſna. Smnſki ſhromadźiſnu bęſche, ſo buchu ſo Lupjanſzy wobhdlerjo ſ pſchiſtuſchnym wjednikom ſtrony wo dnjowych praſchenjach doręczeli. Blokowy nawjednik ſtroniny towarſch Michalk we ſwojich powitańſkich ſkowach wulběhnu, ſo na wulke ſwiſti mies wjedn. ſtr. a wobnedźěſtwom ważnoſcź kładże, ſo hy ſo ſ rosmolwu wſchitko wuſaſnuło, ſchtoż w ludźe hižto pſchicźinu ke kritiſowanju dawa. Wón ſo woſebje wieſeleſche, ſo bęſche ſukſat Nieſwacźidłſkeje wotnoſki ſtroniny towarſch Jung pſchiſchol, ſo hy po ſwojim wukonym waſchnju na praſchenja Lupjanſkich wobhdlerjow wotmołwił. Wón napominaſche, ſo bnemy pſchezo na to myſlili, ſo ku dźenſnjeſche ſtaroſcże małeho muża moc prawdźe też ſtaroſcże najlépſchich hłowow. Tehodła dyrbi kóżdy dopóſnacź, ſo maju dźenża ſtaroſcże jenotliwża nałaż ſtupicź pſched ſtaranjom wo lépſche zaſeło ſuda. Kluczź k wuſwobodźenju nęmſkeho ſuda tkži jenicźky we ſwonkownej politiju. Adolf Hitler woiule ſa wulki wotnyknjenu kónz: wuſwobodźenie wot Verſailleſkeho diktata. Tuto roſtrjaſanje je nuſne k wotſtronjenju wobcežnoſcźow w tukraju. Kóżdy dyrbi nadźiju mécź, ſo ſo wjednikej ieho wulki ſkutk dowolnje poradźi. Wſched wokolu wjednika ſaſtanje wſchitka kritika. To je ſo wulke, ſchtoż dźenſka naſhonimy. S toho cźerpaju wobcežnoſcźe nazionalſozialiſtiſo ſwoju móc a wěru do wjednika, kiż ma taſ wulku miſiju ſa nęmſki lud dowieſcź. Lupjanſke muſke ſpéwne towarſtwo porieſichi ſerſor ſ wótcźinſkimi ſpéwami. Knjeni Wobrachowa Bronja ſo jako męſtna burowka do ſaſtojnſtwa ſapoſa.

S **Małeſchez.** Jutſje njedźelu wopyta naſ Bukecźanſki ſpiwcžowanſka jednota a poſtřeli w tudomnym Senſ hoſcženzu rjany ſpiwcžowanſki programm. Dokelż tu hižo dołho żadyn ſerbſki wječor njewotmě, wo Bukecźanow wobcežje witamy a chżemy jich bohacze ſpuntacź.

Se **Stróże** pola Hucźiny. Dwaj puczej ſ naſcheje wſy ſo poſłednje njedźele wobnowiłoſ. Pucź do Lemiſowa, topolowa alleja, kotraż bę zara roſpraſkana, je ſe ſornowzowej klepaninu poſpapała. Runje tak je ſ puczja do Klétnjanſkeje hole hacź k hoſcženzej „wjeſelſkich muſłow“ kamjeſtny podkóſ doſtał, kotrżj je ſo ſialtowej klepaninu poſpypał. Dźenża ſtej ſo wobaj ſtej ſiawnemu wobſtadżej wotewiłoj.

S **Kulowa.** Na Wojerowſkim hamtſkim ſtudniſtwje ſo ſtrjedu tudomna korczma „Kehelniſchcźo“ na dyrbnje waſchnje na pſcheſadowanje pſchedawała. Pſchi tym je tudomny piwaćnik Ernſt Kirchner ſ 13 200 hr. najwjeſchu ſummu ſadźił. Korczma ſ jenicźkej kehelenju w Kulowje je 49 lét Bartez ſwójbje ſtuſchała.

S **Wojerez.** Podpjera ſa małych rentnarjow ſo pónđelu 2. julija popołdnja wot 8—9 hodźin w męſchczańſkej hłownej pokładni wupłaczi.

S **Wojerez.** Superintendent Köhler ſo po 16lętnym ſohnowanym ſaſtojniſtwu ſtutkowanju 1. julija t. l. thorowatoſcźe na wotpoczink poda. Jutſje ſmęże ſwoje wotſtalne předowanje. Pſchepudli ſo do Drjeżdźan, hdżeż ſmęże ſwoje trajne wobhdlenje.

S **Wojerez.** Wojerowſka hoſtwa je ſo ſtrjedu ſnowa pſchenajała. S wumělenjom ſa wotnajerjow bę, ſo towarſtwu prawych hoſtwarjow pſchiſtuſcheja a ſo maja wot tſjoch lét hoſtiwiniſku thartu. Najwjeſchu ſadźbu 240 hr. je hłowny lékar dr. Ludwig pſchipowędźił, kotrejż je ſo hoſtwa ſa to pſchepodała.

S **Lucźa.** Roſti ſu ſo na naſchich polach ſandźeny tydźeń poſpułe. W naſchich ſtronach njepomnja, ſo ſu bły žně w juniju bułe. S najwjeſtſchim ſahubjenjom je lětuſcha ſuchota ſa bérny a łuki była. Dorn na łukach je dochiła wupraženy. Natarjo njewędźa, ſ cźim dyrbja lét pizowacź. Selo bérnow je tſi trócź ſmjerſo a hižo *Hinje. Ssachoty dla njeje dożuła ſcźeſcź mohło.* Naſcha wjeſ wożebje cźeſko pod ſuchotu cźerpi. Mróczele, kotrejż ſu ſuſodne hona wołpjet ſ beſchczom wokſchewike, njeſu ani kapki na nju puſchcźike.

S **Noweho Města** pola Wojerez. Wutoru popołdniu ſa jena tudomna rataſka ſ pólneho dźěła domoj wróćł. Dyż do thęże ſtupi, ju jejny poſ nadwadże a ju ſakoſtuje ſkuſa. Poſ je najſkerje ſkażeny.. Tohodła ju żonu do Pasteuriſkeho wuſtawa w Barlinje dowjeſli, ſo by ſo tam pſche ſcźeſkoſci hojiła.

S **Běleje Wody.** Na ſohnowanja polne ſkutkowanje móże tudomna dobrowólna wohnjowa wobora ſhladowacź. Wona może ſwój 45 łakożeniſki ſwjedźeń wołwjeſcźicź. Pſchi tym ſo wohnjowa wobora ſyleje wokolinu wobdźelika.

Cyrkwinske powěsće

5. njedźela po ſwj. Trojizy, 1. prazníka 1934.

S **Budyſchina.** (Teſti ſa předowanje 1. Pětr. 3, 8—15.) W Pětrowſkej ſyrkwi rano 1/8 hodź. farar Paul prędźe (chór inkwilinow ſpéwa.) Dop. 1/12 hodź. ma farar Siegemund kemſchenje ſa dźěcźi. — W Marijnej a Marcźinje ſyrkwi na farar Siegemund rano we 8 hodź. ſpowědź; a Boże wotkaſanje, dop. w 9 hodź. farar Schneider předuje a ma w 11 hodź. kemſchenje ſa dźěcźi. Pop. w 3 hodź. ma farar Siegemund kſchćenja. — W Tuchořſkej ſyrkwi ma wječor w 6 hodź. wuſchſchi farar Neuhof wieczorn nutrnoſcź. — Sbérka ſa ſkutk łubozże w Hornjej Łužizy, kiż je knjes tajny ſyrkwinſki rada Rosenkranz ſałożił.

S **Hornjeho Wujesda.** Rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſke, dop. 1/10 hodź. němſke předowanje (knjes farar Kapler ſ Budyſchina). Pop. 1/12 hodź. wěrowanje (wołſadny farar). — Pohrjebany: Arthur Rudi Naumann, ſynk fabrikſtcje dźełacźerſki ſ Ledźborez, 23 dnjow ſtary.

S **Huſli.** Rano 1/8 hodź. němſke ſpowědź, dop. 1/9 hodź. němſke předowanje. Pop. w 3 hodź. kſchćenje; pop. 1/4 hodź. miſionſke towarſtwo w pacźeſtwi ſali. — Sdrjedu ſónſke towarſtwo w Zicźenju pola Proſtez.

S **Khwacźiz.** Rano we 8 hodź. němſke a dop. 1/10 hodźin ſerbſke kemſchenje. Na wobojim budże ſo předowanje cźitacź.

S **Wjeleczina.** Dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje (farar Hammerſchmidt). — Wutoru popołdniu towarſtwo wowkow.

S **Wulkich Sdjarow.** Rano 1/8 hodź. ſerbſka ſpowědź, dop. 1/9 hodź. ſerbſke kemſchenje we Wulkich Sdjarach, w 10 hodź. kemſchenje a w 11 hodź. dźěcźikemſchenje we Werminghoffie.

S **Wojerez.** Rano w 7 hodź. němſka ſpowědź (duch. Nowak), dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje (roſſohnowanſke kemſchenje) ſup. Köhler, 1/11 hodź. ſerbſke kemſchenje ſe ſpowědźu (duchowny Unger), pſchip. w 12 h. ſerbſke kſchćenja (duchowny Unger), pop. w 2 hodź. němſke kſchćenja (duchowny Nowak).

Katolske cyrkwinske powěsće

6. njedźela po ſwjatkach, daja 1. julija 1934.

Tachantſka cyrkej: Rano 3/4 hodź. Boża mša z narěču a zhromadnym ſwajtym woprawjenjom mužſk. a modleńſkeho apoſtolata, dop. w 9 hodź. wulka Boża mša z předowanjom. Pop. w 2 hodź. nyſpor z požohnowanjom. Přileżnoſć k ſpowědźi: ſobotu pop. 6—7 hodźin, wječor 1/8—1/9 hodź., njedźelu rano 1/6 hač 1/7 hodźin, dop. w 9 hodź. — **Serbſka cyrkej:** Sobotu póp. w 3 hodź. ſpowědź za dźěcźi, wječor w 6 hodź. a we 8 hodź. přileżnoſć k ſpowědźi za doroſcźenych. Njedźelu rano 1/8 hodź. Boża mša z předowanjom, w 9 hodź. wulka Boża mša ze ſerbſkim předowanjom, w 11 hodź. ſulſka Boża mša, pop. w 1 hodź. ſerbſk nyſpor, wječor w 7 hodź. kſcheſanska hudźba z požohnowanjom. Bože mšě wob tydźeń rano w 6 hodź. z wuwzaćom pónđelſke. Pónđelu (Marije domapytanja ſpéwana Boża mša w 9 hodź., procesijón do Różanta. Stwórtk wječor wot 9—10 hodź. ſwjata hodźina. Pjatk w 6 hodź. a 3/4 hodźin Boża mša k Jezuſowej wutrobje z woporowanjom, wječor 1/9 hodźin dowěrnicy.

Radio

Niedźelu 1. julija ſtyſchimy.

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho pro-**Königswuſterhauſen.** Nimo ſnateho niedźelſkeho programma: 6.15 pſchiſtawny konzert ſ Bremena. 8 ſa ratarjow. 11.30 Bachowa kantata. 13 pſchipołdniſchi konzert. 15 wjeſkete tańcźele. 16 ſabawny konzert. 21.15 rejwanka hudźba.

Lipſk. Nimo ſnateho njedźelſkeho programma 6.15 pſchiſtawny konzert. 8.35 byrgłowa hudźba. 11.15 Bachowa kantata. 14.35 tańcźele. 18 mandolinowa hudźba. 18.30 róże. 21.15 ſabawny konzert.

Hiſchcze ważne ſ njedźelſkeho programma. Barlin: 21.15 wjeſela hudźba ſ Wina. Königsberg: 21.15 wiecźorny konzert. Wrótſtław: 21.25 rejwanka hudźba. Frankfurt a Stuttgart: 21.15 ſabawny konzert. Mnichow: 19.15 pižana ludowa hudźba. Warſchawa: 16 półſke ludowe ſpéwy a reje. Praha: 19.05 wojeńſki konzert. Budapeſt: 20.40 ſ operettow.

Pónđelu 2. julija ſtyſchimy.

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 11.30 Marcel Pittrich ſpéwa *na tacźelach.* 19 ſabawny konzert.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 5.55 ſa hurow. 6.25 raněni konzert. 12 konzert ſ Hannoverſkeho hrodu. 13.10 tańcźele. 17.30 Němſka a ſwětowe hoſpodarſtwo. 20.10 ſpéwy. 21 operettiſka hodźina.

Hiſchcze ważne ſ dnjoweho programma. Barlin: 21.35 ſabawny konzert. Hamburg: 20.15 Anton Dvorak. Wrótſtław: 19 wołom lét Runrendorf. reje a ſabawa ſ Ludw. Manfredom Lommelom. Köln: 20.10 ſwjatok. Frankfurt: 21.10 ſohła komorna hudźba. Mnichow: 20.10 wulki konzert. Win: 19.20 Minſka hudźba. Warſchawa: 20.12 orcheſterſki konzert. Praha: 15.15 ſabawny konzert. Budapeſt: 20.20 opera „Zar und Zimmermann“.

Towarſtwowski powěſtnik.

Domowina. Kaž widźu, knježi na wſchelakich městnach hiſće njejaſnoſć wo płaćinach złětowych znamjeſkow. Tuż hiſće raz: Wſitke znamjeſka předawaja ſo jenoż po 30 pf., nic po 40 abo 50 pf. Předawacź ſmědża ſo znamjeſka ſobuſtawam ſerbſkich towarſtwow a wſitkim jim přiwuznym po 30 pf. Stóż docyła nima žaneho zwiſka ze ſerbſkim towarſtwom, to budźa najſkerje ſkoro jenoż Němcy, dyrbi ſehi zaſtupny liſćik za 50 pf. kupić, je mjenujcy zakoњcy zakazane, dospolnje cuzym ludźom naſe znamjeſka předawacź. Zaſtupne kartki za tute pady ſo hižo přihotuja. Potajkim: ſwjedźeńſke **znamjeſka** jenoż po 30 pf. A nětko won z nimi! P. Nejdo.

Drjeżdźany. Předſydſtwa łužiſko-ſerbſkich towarſtwow a „Hromadnikarjo“ zeńdu ſo ſtwórtk 5. julija 1934 w hoſćenu „Reichelhrän“ na Christianſkej dróze 22. Dla ważneho programma a poſledneho zeńdoźnja do prózdnin ſow ſo hohoty wonyt wočakuje. Předſyda a dowěrnik.

Lipſk. „Serbſke blido“. Wutoru 3. prażnika 1934: Wopomnjeće 50. posmjertninow Jana Arnoſta Smolerja we Wachawje pola kraiana Kokle (korčma „Panorama“, wječor 1/9 hodźin. Bjedrich.

Maleſcey. Njedźelu 1. julija wuhtonje Bukecźanſka zwučowanſka jednota w Zeńdźic hoſćenu ſerbſki wječor z rejemi. Wſitcy Serbja ſo wutrobnje přeproſuja.

Swóſbne powěſće

Wumrěła: Hana Grunowa rodź. Frankez w Běřej Wodźe. 70 lět; **pohowanje budźe njedźelu pop. w 4 h.**

Wiċne płaċizny w Budyšinje.

30. junija 1934.

Wše płaċizny so na złotej hriwnje zrozymja. Najlépše twory so hišće wyše płaċa.

Předmjet		najnižša płaċizna hr.	najwyšša płaċizna hr.
Pšenica, 76 kruta płaċizna	50 kg	—	9,65
Rožka, 72 kruta płaċizna	50 kg	—	8,25
Ječmjeń, lećny	50 kg	—	—
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	9,50	9,75
Ječmjeń, nazymski, 4rjadkaty	50 kg	8,75	9,—
Wowsa	50 kg	10,50	10,75
Wowsa	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 kg	2,70	3,00
Syno	50 kg	5,50	6,00
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	1,20
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	1,40	1,60
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	—	3,00
Jeja	1 štk.	—	—
Pšeńč. muka 0-65% Type 502	50 kg	—	17,00
Ržana muka 0—61% Type 610	50 kg	—	13 25
Pšeńčne wotruby	50 kg	—	7 25
Ržane wotruby	50 kg	—	7,25
Běrny (w małowikowanju)	50 kg	3,00	3,50
Husy	1 štk.	—	—
Prosata 801 štuk	1 štk.	6 0	11,00

(Swinjace wiki běchu srěnje.)

Zamołwity za spisańcelski wobsah: A. Dučman, za nawěſtki dr. J. Cyž, wobaj w Budyšinje. D. A. V. 1934: 2202.

K firmowanju:

žiđžane jaki, ca. 83 cm 2.65, 3.75, 4.50
žiđžane šórcuchi mustrowane 1.95, 2.20, 2.95
Schaaf

K płokanju a čišćenju — jenož dobre Henkelske wudźělki

Persil - Henko - Sil - imi - Ata

Gardiny

z mašinoweho darjenja a płažiny hódźo so tunjo
Kurta Erlera w Budyšinje na Žitn. wik. 28

Boucle-jowe tepichi

ložowe předłožki
reform. łoža
za jara tunje płaćizny
Paul Korn
na Hošic hasy 21
specialny wobkhod

Polstrowane meble

soły k lehanju, stólčki
coches, matracy
wot wotrjadnika
Předźělanje najtuńšo.
Připowěšenje gardinow.
Richard Büttner
Kěžorska droha

Što praji Schlitz?

Lutujće, hdyž sobu SCHLITZOWY KOPEL kupujece, ryče wšo rjedne, had je to najtuńša abo najdróžša kajkosć, jeho wudatnosć zjednošćena z wulkotanym aroma njeda so woprawdźe přeco rjechi. Běrći punta wot 1.—30 pi. pola SCHLITZA.
Moritz Schmidt, Khěžorska dr. 11

Pomhajće nam dobyć nowych čitarjow!

Zawarjeńske šklency

gumijowe wobručki
zawarjeńske aparaty
poruča najtuńšo
Jan Sommer
Kamjentna hasa 32
Rózk Lotzeho drohi
Blisko dźewowych wikow
Ręču serbscy!

Petrichec

specialny wobkhod
za wumělske kwětki
poruča
kwětki za žnjeńcarjow, wěnčki za hólcki ke firmowanju a kwětkowu pychu
za wše dekoracije
M. Petrich w Budyšinje
Serbskich hrjebje č. 30

● meblowy skład ●

firmy **Büttner** Kral. wal 3 přjedy lacaret
spańske jstwy, połerowane, prawy dyb a malowane, bydleńske jstwy, kuchiny, jednotliwe meble atd.
Wulki wubjerk, nizke płaćizny!

Štóž

swoje l ry w nowinach
n epos a, nima kupcow.
Tohodla n emóže nichtó,
kiž ma nješto na předań,
to bjez nawětška činić!

Pytam za žnjeński čas
dźěło do ratarstwa
Jurij Rjenč w Dobrošicach č. 4
pola Njeswačidła

Jězdźenje rjanoty
„Blitz"
lěćne wudaće 1934
płaćizna 1.— hr.
hromadźe z wosebitym zešiwkom za autobusy na předań
w Serbskej knihařni

Rany nowy

statok

blizko Budestec
z 4 kórcami zahrody, pola a łuki tunjo na přenajeće. Bydlenje budźe 1. augusta prózdne. Naprašowanje pod 20 na Serbske Nowiny

Dentist C. Handlos

w Kamjencu, Am Damm 21
pódla sudnistwa
Nowočasne wothladanje zubow, kaučukowa, krónowa a mostowa technika.
Najkedźbliwiše wothladanje.
Rěne hodźiny 8—12, 2—6 hodź.
nimo pjatka — Wołóženje w płaćenju. — Připuščeny k wšěm khorobnym kasam.

Stepowane moskowe wołmjane wjelblud. blidowe
wulki wubjerk, jara tunjo
Paul Korn
na Hošic hasy 21
Specialny dom

Živnosć

16 kórcow, nowe twarjenja wšo w najlěpšim rjedźe je staroby dla bjez wumjenka na předań. Naprašenja njech so pod č. **19** we wudawarni Serbskich Nowin wotedaju, hdźež maso też zdźělić, kelko móže so napłaćić

Hólc

kiž ma lóšt **na sedlarstwo abo tapecěrarstwo** wuknyć, so **hnydom pyta.** — Biskopska-Halštrowska krajina. Zamołwjenje njech so stanu na Serbske Nowiny pod čo. 17.

2 rumności

za lěćne wočerstwjenje staj tunjo k přemajeću. Bliše zhonič we Serbsk. Nowinach.

Čišćenje woblekow

Walka

Fritz Kneschke
w Budyšinje, na Rybarskej hasy
Waša garderoba so na starozwučene wašnje nanajlěpje a za reelne płaćizny čisći

Skazanki za hudźbu

za standartowu kapału čo. 103 w Budyšinje maja so jenož zapodać na wjednika hudźbneje kapały kapałoweho mištra Richarda Waltera, Kaeublerowa dróha čo. 3, telefon čo. 3627.
Statna hudźbna komora njeje woprawnjena k posrědkowanju kapałow.

Suknowy skład a krawcownja

Großmann

Bohata dróha 29, II
w domje firmy Kristeller. — Žane klamy!
Wulki skład nowočasn. suknow a podšlěow
Płaćizna za zhótowjenje woblekow a mantlow ze wšěm přistuškom na čistym lenu a konjacych wosankach dźěłanych. Też ze sobupřinjesenych suknow. Pěkna forma. — Wuporjedźam a žehlu!
wot **hr. 25** počinaje

Kołojězdne towarstwo w Jasenicy

wuhotuje **njedźelu 1. julija** swój

lěčny swjedźeń

Popołdnju wot 2 hodź. **kehele kulenje a třělenje** Wječor wot 7 hodź. **reje!**
Přećelnje přeprošujetaj
towarstwo **hosćeńcaŕ.**

Serbski wječor w Malešecach

w Sendźic hosćencu, njedźelu 1. julija wuhotuje Bukečanska zwučowanska jednota

rjany zwučowanski porjad

Reje
Wšitcy Serbjo su wutrobnje přeprošeni

Fierbska gryđła we Budworju

Jutře njedźelu wot 7 hodź.

rejwanska hudźba

Přećelnje přeprošujetaj **Jurij Noack a mandź.**

Třelerńja

Njedźelu 1. julija
dobra balowa hudźba
Připóznate dobre posłužowanje
Kalauchec swójba

Staeckiec swjedźeński celt

na třelerni hraje
kapała standarty 103
wubjerne rejwaniščo

Kamjeniski nohajcowc skład

(Chemnitzer Strumpflager)
jenož na Sukelnskej hasy 12

dźěćace zocki	wot 0.30	mužace zoki čorne a pisane	wot 0.45
žonjace nohajcy wumělska žida	wot 0.75	muž. šport. nohajcy	wot 0.65
žonj. nohajcy mako	wot 0.50	žiđžane šaty rukajcy, pulovry, žiđžane bluzy	

Wšě čišćerske dźěła

tunjo a w dobrym wuwjedźenju
w čišćerni Serbskich Nowin

Móc přez radosć -

Dowoleńcarjo
maja wjele wjetši wužitk na lěćnym pućowanju, hdyž sebi dobru prismowu skleńcu firmy Zeiss abo dalokowid sobu wozmu.
Za kóždu płaćiznu móža so dostać w firmje
Erich Lenz, w Budyšinje na Hošic hasy č. 21 telefon čo. 2134

Fiosćene při klóštrje w Kukowje

1894 **40** **1934**
Sobotu, dnja 30. junija, njedźelu dnja 1. a pónđźelu dnja 2. julija

jubileiske jědźenje sorny

W hornych rumnosćach sobotu a njedźelu
wulke škatowe hraće wo myto
Jubilejska bowla
Nowje zarjadowane Bohata jěđźna kharta
Přećelnje přeprošujetaj **Bruno Natuš a mandź.**

Lěkarjo

w Budyskim a Kamjeńskim wokrjesu dawaja z tutym k wjedźenju, zo počinaju z **1. julijom 1934**

sobotu popołdniu

wot 2 hodź. **žadnych rěčnych hodźinow**

wjacy njebudźe.
Też lěkař ma prawo sebi žadać, zo by k swjatokej tydźenja mohł wotpočnyć.
Wozjewjenje wo lěkařskej **njedźelskej** službje počahuje so w přichodźe potajkim na čas
wot soboty w 2 hodź. do pónđźele rano w 8 hodź.
Pokhudnjowe lěkařske zjednoćenst. Němsko
— **Wokrjesny hamt nawječorneje Hornjeje Łužicy** —
Hamtski wjednik: Dr. Starck.

Zapućowana do 20. julija 1934

Johanna Stahl
dentistka

Serbow kupny dom

Wołmjane tkaniny, wušiwane, za fale a rubišća, 100 cm šěroke mtr. 4.75
Wołmj. muslin za fale mtr. 1.95 1.50 0.95
Tkaniny z wumělskeje židy, pisane, za fale . . . . mtr. 5.50 2.95
Tkaniny z wumělskeje židy, čorne a pisane, za khuty, 95 cm šěr. 6.50
Wołmjane tkaniny za spódnje suknje, zelene, čefwjene a módre . . . . mtr. 2.85
Wal, k wušiwanju, za jaki, čorny . . 7.50
smuhaty 4.95 4.50

Pozamenty, cankow. wobsadki, francy

Fale, ze zateńka abo indanth. 3.20 2.50 2.25
Kapički, pisane . . . . . jena 1.65, 0.95
Banty za holcy 0.85 0.50
Banty za žony, molow. a wušiw. 1.35 1.10
Snórki, z moireja abo tafta, w čornej, běłej a różojtej barbje, we wšěch šěrokosćach
Rjane nowe tkaniny
za šórcuchi a wšu druhu serbsku drastu

Schaaf
Magazin Kostelec nad Orl.

na Bohatej hasy 20 — na Dźiwadłowej hasy 1

Dobre čehnje k sebi

Přiłoha
k čisłu 150

SERBSKE NOWINY

Sobotu
30. junija
1934

Ty a ja! Cyły serbski lud

zeńdźe so 15. julija

na Domowinskim zlěće w Radworju

Čehodla swječimy w času nuzy zlět?

Za dwě njedźeli swjećimy Domowinski zlět w Radworju!

Praju, Bohu dźak!

A čehodla tak nutrnje a žadosćiwje to wupraju?

Dokelž je najwjetši čas, zo so Serbja zeńdu k narodnemu swjedźenjej wulkeho wuznama, k jednotnemu cyłkej, přetož što wjedźe lěpje jeneho k druhemu, hač tajke wulke zeńdźenje, hdźež ze wšěch stron serbskeje domizny khwatamy k sebi, k wutrobam serbskeho luda.

Nochcemy so woteznać, ale chcemy so dźeń a bóle zbližić, zo bychmy w najhłubšej lubosći a česćownosći byli swoji — Serbja.

To je dźensa tak wažne, kaž hišće ženje!

Budźeće mi prajić: Čehodla w tutej wulkej nuzy swjedźenjować, hdźež kóždy krošik trjebamy?

Smy sebi w předsydstwje samsne prašenje stajili a je dokładnje rozpominali. Sprěnja su přihoty ze započatkom tutoho lěta so započałe, zo by so něšto cyło dokładnje wuhotowało a tak njebě kročele wróćo móžno a z druha prajće sami, njeje serbska manifestacija hódnišo hač škleńca piwa abo přěhraty škot, hdźež zawěsće tak na krošik njehladamy, abo lětrlik kofeja za našo žony, kiž so wupije? Sami budźeće přiznać, zo 50 pj. za tutón hordostny narodny swjedźeń njeje wjele!

To by była materielna strona.

Nětko wobhladajće sebi dokładnje idealnu, narodnu stronu.

Serb dyrbi so ze Serbom zeznać, dyrbi widźeć, što wobsedźi, dyrbi česćić, štož je so jemu do kolebki sobu dało, dyrbi so hrěć při płomjenišću lubosće, **zo by pruhi swětła sobu domoj wzał do swojeho statoka, do swojej swójby, do swojeje wjeski, do swojeho towarstwa, zo by znowa woživjeny a posylnjeny za swoje Serbstwo stał. A to je to jadro, čehodla njemóžemy Domowinskeho zlěta tež lětsa parować.** Dyrbimy so skować do jeničkeho njezlemneho cyłka, kiž we wšěch wětrach wutraje!

Prajće sami, nimam prawje, hdyž žedźu za tutym zeńdźenjom? Z cyłeje wutroby mi přihłosujeće a tak so moja radosć powjetša a praju sebi: hdyž smy na Domowinskich zlětach so zešli 3000, tak budźe jich lětsa 5000 Serbow a Serbowkow zawěsće.

Zo pak byšće tež wědźeli, što Wam tuta hordostna manifestacija 15. julija w Radworju wobradźi, podam Wam radlubje předwobraz swjedźenja. Čitajće a wjeselće so a přińdźće wšitcy bjez rozdźěla a z tysacorym hłosom chcemy před wšej zjawnosću wuznać: **My tu smy, Serbja Łužicy, hladajće, to je naše a dźěło bjezporočne. Krej a póda, to je hesło naše swjate domowne!**

Swjedźeński porjad:

11—1 hodźin: Powitanje serbskich towarstwow.
w 1 hodźinje: Swjedźeński nyšpor w Radworskej cyrkwi.
½3 hodźin: Swjedźeński ćah.

Dźěl I: Serbske wašnja w běhu lěta.

1. Delnjołužiska přaza.
2. Póstniska skupina.
3. Wunjesenje smjerće.
4. Dźěći z jutrownymi jejkami a caltami.
5. Jutrowni jěcharjo.
6. Mejski kral.
7. Štó dostanje sowu? (Ludowa hra.)
9. Delnjołužiske holcy z kokotom.
10. Připołdnica.
11. Dźěći po Měrćina khodźa.

Dźěl II: Ze wšědneho žiwjenja.

12. Burska swójba.
13. Len so łama.
14. Předźenak.
15. Wolijarjo.
16. Wochožanscy wuhlerjo.
17. Zelowe žony.
18. Překlepany bur a Čelnjanski lutk.
19. Hribarki a žony z łučwom.
20. Plećenje korbow.
21. Hornčeřstwo z Noweje Wsy.
22. Rybacy a wódni mužojo.

Dźěl III: Swjedźenje ze swójbneho žiwjenja.

23. Delnjołužiski braška na konju.
24. Skupina braškow ze wšitkich wokrjesow.
25. Kwasny ćah z Wojerec.
26. Katolski kwasny ćah.
27. Kwasny ćah ze Slepoho z narodnej hudźbu.
28. Delnjołužiski kwasny ćah.
29. Kwasny ćah z Klětnoho.
30. Skupina njewjestow ze wšitkich wokrjesow.
31. Křćizna z evangelskich stron.

Kónc.

32. Krabat a August Sylny.
33. Lutki wućahnu z Wusmužoweje hory.
34. Serbscy kralojo na Lubinje.
35. Domowinski wóz.

Po swjedźeńskim ćahu **swjatočnosć** na swjedźeńskej łucy:

1. Serbska narodna hymna „Rjana Łužica".
2. Dwaj spěwaj spěwnych towarstwow.
3. Narěč předsydy Domowiny.
4. Narěčo čestnych hosći.
5. Dwaj spěwaj spěwnych towarstwow.
6. Zhromadny spěw.

Ludowy swjedźeń.

Předstajenje Kokota, ludowe spěwy a ludowe reje, žiwo wobrazy.

Přeproš dale, ty serbski dudako, z twojim serbskim holičom wšón serbski lud na zlěće Domowiny najmócnišo.

Zwjazany.

Hanuſchez Jan dyrbi ßo możenicz. Czehodla tež niz? Jeho nan běſche dźeń a ſtarſchi, a kubło běſche najwjetſche w zyłej wulkej wßy. Pjenjes mějachu doſcz. Wjeßne rjanolinki njebychu ně prajili, hdy by Jan wo nje rodźił. Bě dźiwny khadla, tutón Jan. Wulki rjany człowjek, kiž pſchezo ßwoje pucze khodźeſche. Hodźiny dołho móžeſche wonka ßedźo pſchihladowacź, kak ßłónczne pruhi nad krajinu hrajachu, hodźiny dołho móžeſche ßonjo do módreho njebja hladacź. Móžeſche pak tež pilnje dźěłacz, a hdyž dźěłaſche, dźěłaſche ſa dweju. Wo holzy ßo njeſtaraſche. To ßo ſtaremu Hanuſchi lubjeſche. Na Hanuſchez kubło dyrbi ras něſchto druheho hacž wjeßneje holzy. Je hižo jemu wupytał a njedwělowaſche, ſo by ßo Janej ſpodobała. Sſłyſch, dźowka knjeſa ſkótneho lěkarja ſ měſta, ta dyrbjeſche bycž jeho pſchichodna dźowka.

To měješche hižo tak daloko, ſo jónu knjes doktor ſe awtom na kubło pſchijědźe. W nim ßedźeſche knjes lěkar a — jeho dźowka. Rjana holczka, to dyrbiſch wuſnacź, a lohka a pyſchna kaž mjetel. Běłu draſtu je woblecžena a czerwjenu mězu na hłowje. Hlada pak khutnje.

„Widźiſch", prajeſche, „wot tam, to wſchitko k Hanuſchezom ßłuſcha. Kanichez ryczěřkubło wjetſche njebudźe. To dyrbi czi tola wjeßele czinicź, nad tom knježicź. Pomyßli! Twoja macź je tež ſ kubła, drje mjeńſcheho. A pſchezo je chzyła, ſo by ßebi jena ſ jeje dźowkow bura brała. Statny, ſtrowy człowjek, tón je wjele winojty." Holza pak jenož ſ jenym wuchom połłuchaſche. Nochzyſche ßo wudacź na bura, njechaſche bycź burowka. Snajeſche w měſcźe wuczerja, toho měješche rady.

Awto jědźeſche k Hanuſchez ſtatokej. Sa lipami ſtejeſche Jan. Dźiwaſche ßo, ſo ſkótny lěkar pſchikhadźa, w hródźach je tola wſcho ſtrowe. Dźe na polo. Na přěnim ßyku žito. Rjenje wonja. Brune kaž žito běchu tež wotroczzy a dźowki. Žita běchu ſ Boha rjane a tuczne. Zuſych ludźi ßu dyrbjeli bracź, ſo by wſcho ßuche a w prawym czaßu domoj pſchiſchło. Bě tu tež Wórſcha, dźowka pólneho kowarja, kiž je we wójnje woſtał. Wórſcha ßo jemu lubjeſche. Běſche tak czerſtwa a ſtrowa. Czim dlěje na nju hladaſche, czim czopliſcho bu jemu wokoło wutroby.

Sſłyſchi, ſo jeho wołaju. Kuchińſka pſchiběža a wołaſche: „Czin! Czin! Knjes doktor tu je ſe ßwojej dźowku. Nutßka w dobrej ſtwje ßedźa a jědźa!" Knjes ſkótny lěkar? Aha, nětko wěmy, hižo huſto běſche nan wokoło tutej naležnoſcźe rěczał. Měješche to ſa žort. „Skoku pój domoj", wołaſche kuchińſka. Naſch Jan dźěſche najprjedy na najſtwu. Dlěje njetrajeſche hacž 5 mjeńſchin, a Jan ſaſtupi njedźelſki ſhotowany do dobreje ſtwy. „To je mój ßyn!" pſchedſtaji jeho ſtary knježniczzy. A knjes doktor rjekny: „To je moja dźowka!" Jan hladaſche do małeho mjeswocźa, kotrež běſche ßo ſaczerwjeniło. Sso pſchißydźe. Stary Hanuſcha chzyſche kuſk žiwjenja do ſtwy pſchinjeſcź a tohodla wotewri bleſchu wiſchnjoweho. Lěkar bywaſche paleńzej dobry. Staraj buſchtaj wjeßełaj. Młodaj žaneho ßłowa njeměješchtaj. Jan pſchi ßebi myßleſche: „Je wſchak rjana holza, ale njehodźi ßo ſa mnje. Pſchewoßebna. Ruzy pſcheczeńkej a tež hewak wjele na njej njeje. Ně, chzu něſchto do rukow měcź!" A knježniczka ſaßo myßleſche: „Je dobry khadla, ale ßebi jeho bracź, ně! Njech ßebi burowku wośmje, tajka ßo k njemu hodźi."

Jan pak dyrbjeſche junu hubu woczinicź, hewak ßebi myßli, ſo je kopoł. Njenamaka praweho ßłowa. Schkleńzu do ruki wſawſchi rjekny: „Waß widźu, knježna! Pijmoj na ſtrowoſcź Waſcheho pſchichodneho lubeho!" Knježnje běſche, jako by kamjeń ſ wutroby padnył. By jara bolało, by-li ju młodźeńz lubował. Pſchipii jemu rjeknywſchi: „K ſtrowoſczi na Waſchu pſchichodnu žonu!"

Nětko běſchtai wjeßołaj a pěknje bjeßadowaſchtaj. Ale k ßlubej njedóńdźe.

Poſdźe wjeczor doktorezy wotjědźechu. Jan dźěſche hnydom ſpacź. Chzyſche nanej ſ pucźa hicź. Rano nan tak hroſnje hladaiche, ſo Jan ſpěſchnje na polo woteńdźe. Hižo tam pilnje dźěłachu. Tež Wórſcha tam pomhaſche. Jeho pſchikhadźecź wuhladawſchi mjes ßobu ſchukotachu. Nadobo Jana wobſtupiwſchi wołachu: „Sapocźń! Wórſcha, pſchiwiaſaj jeho!"

To běſche ſtare waſchnje, hdyž knjes pſchińdźe. Wórſcha powrjeſtło wſawſchi Jana ſa ruku pſchiwjaſa. Tón Wórſchi hłuboko do woczi hladaſche. Do ſaka pomaßawſchi czijßny toleř, kaž ßebi nalożk žadaſche. Nětko pak druhi kónz powrjeſtła hrabnywſchi, ßylnu ruku Wórſche pſchiwjaſa. Běſche ſwjaſany. Holza njewědźeſche, kak ßo ſta, Jan ju wjedźeſche k ſtatokej. Schto ſtaj rěczałoj, njeje nichtó ßłyſchał, wſchak tež nikoho njeſtara.

Stary Hanuſcha běſche najprjedy doma wokoło łaſył. Potom wjazy ſ domu njepſchińdźe. Ani trubki njekurjeſche. To běſche ſchpatne ſnamjo. Pſchi blidźe ßedźo wudźěraſche a bórczeſche. Jan ſaſtupi.

„Nano", tak ſpaocźa, „móžu ras ſ tobu rěczecź?"

Stary ßo njepikny. „Nano, pobych na polu a ßu mje ſwjaſali."

„To niczo rjez nima", bórczeſche ſtary Hanuſcha, ſe tolerjom ßo wukupiſch."

„Nó", pokraczowaſche Jan, „ßu mje k jenej pſchiwjaſali, wot njej ßo tak khěts dźělicź njemóžu. Jeno ßebi ju wobhladaj, ta ßo bóle ke mni hodźi hacž lěkarjowa knježna!"

Woczinjwſchi durje ſczahny Wórſchu nuts. Stejeſche krejczeřwjena a módra, a wutroba jeno tak czepješche. Hanuſcha na nju ani njepohlada: „Won ſ wamaj, dzetaj mje pſcheßkapicź!" Ale njewotßaliſchtaj ßo. Hiſchcźe jónu Jan ſapocźa: „Pohladaj ſnajmjeńſcha na naju."

„Nochzu waju widźecź!"

„Tak budź božemje", wotmolwi Jan, „woteńdu. Chzu Wórſchu a žanu druhu!"

Stary ßo wobroczi. Staj zyle po burſku. Prawaj burſkaj człowjekaj. Pocźa jeho bolecź. Saßmja ßo. Tak ßo ßmějeſche, ſo ßo brjuch jeno tak czumpaſche a tſchaßeſche. Jan ſnajeſche ßwojeho nana. Wědźeſche, ſo je dobył.

„Moje dla", rjekny ſtary Hanuſcha, „jenož ßo bjertaj. Schtož je ſwjaſane, dyrbi bycź ſwjaſane. Daj Bóh ßbožo!"

Radwórske zwony, kliňčće do serbskeho kraja, do najzdaleniješho kućika, zo by kóždy, haj kóždy přišoł!

Radwoł budże Serbow rad k sebi witać a to wšěch bjez rozdźěla jako dźěći serbskeje maćerje, to wěmy — pilnje so hižo hotuja na swjedźeń, kiž jim hobrscy wjele dźěła přinjese.

Khwatajmy 15. julija wyskajo, spěwajo do Radworja, wopytajmy swjedźeń pjećtysaceow swěrnych swojeho luda — to daj Bóh!

Was zjednoć swjata mysl narodna
a lubosć bjez końca!

Krječmar.

Wozjewjenje.

W přichodnym sobotnišim čisle podamy techniske kazy kruteje organisacije při swjedźenju.

Domowina.

Budyske stawniske powěsće

28. junija 1934.

Narodźenja: Korli Rudolfej Kozorej, piekarskemu mišterjej, dźowčičkła. — Semrěli: Marja Augusta Rjekowa rodź. Matejčkej, rentnarka, 63 lět. — Erika Ruth Aedtnerej, stenotypistka ſ Drježdźan, 20 lět. — Marja Karolina Wilhelmina Weinertowa bywšcha ſtudł. Gerchelowa rodź. Seewaldej, 64 lět. — Pſchipowjedźenja manželſtwow: Emil Hendrich Lorenz, ſkładownik w Hornjej Hórzy ſ Martu Fadwigu ſtudł. Grandjnu rodź. Schönfeldej, domjacej pomocnizu w Budyšinje. — August Hermann, ſkałař, ſ Hanu Dźěl. Sinkwitzowej rodź. Marſchnerez, fabrikiſkej dźěłaćerku, wobaj w Budyšinje. — Ota Rudolf Lehmann, maſchinſki ſamkař, ſ Hilju Krawcjikej, wijeſku, wobaj w Budyšinje.

Mytowanje nastawkow Miločanskich dźěći.

Před dlěšim časom njedźelu zeńdże so wulka ličba dźěći pola Bruskec w Miločicach, zo by pokazała, kak móže serbscy pisać. Nawjedowaŕ běše z wuslědkom spokojom. Na 20 dźěći so wobdźěli. Po wozjewjenju nastawkow w „Serbskich Nowinach za dźěći" z naspomnjenjom myta, dostanje kóždy wobdźělnik swoje zasłużene myto. Zawěsće změje naš nowy wuj Domaš z teho dźěła najwjetšu radosć. Druhim serbskim dźěćom pak njech je tuta próca z pohonom k pisanju serbskich nastawkow do jich kućika w „Serbskich Nowinach".

Dla njedostatka na městnje wozjewimy dźensa jenož prěnich dźesać nastawkow. Druhich dźesać pak příchodnu sobotu.

1. myto:

Naša stara kóčka ma młode.

Na jenym dnju praješe naša mać: „My mamy małe micki". Ja so woprašach: „Nó hdźe dha wone sú?" „W synje mjawča, ja sym je słyšała". Ja skoku z wćipnosću khwatach na syno. Tam widźach we hłubokej synowej dźěrje štyri małe kóčki. Ale hdyž tak na nje hladach, widźach, zo mějachu wóčka kruče začinjene. Ja so skoku našu wowku woprašach, čehogla maja micki wóčka začinjene. Wona wotmołwi: „Dźewjeć dnjow budźa wóčka začinjene". Ja so woprašach, nó, „čohodla", to pak tež wowka njewědźeše. Dźewjeć dnjow so skoku miny. A nadobo, hdyž zaso na njepohladach, mějachu wóčka wočinjene. A wone skakachu kaž hłupe na synje. To so mi lubješe. A ja wzach jenu kóčku a pokazach ju maćeri. Hdyž ju zaso na syno donjesech, wuhladach, zo stara kóčkaca mać jenu rjanu wulku myšacu pječeń njese. A wše małe kóčki k maćeri běžachu a wuhrabnychu myš. Njesechu ju do hnězda. A ja přihladowach, kak ju kóčki zjědźa. Wše so na nju wałichu a započachu wopuš žrać. Dołho njetraješe běše myš zjědźena. Stara dźěše hnydom zaso myše łójić. Mi pak so wostudźi, na nje hladać, tuž dźěch dele. Hdyž so wobročich, widźach, zo wšitke kóčki za mnu běža. Potom wše kóčk horje wuhnach a jim čeknych. Nětko su naše kóčki wjetše. Po jenu młodu kóčku bě sej holca přišła. To bě mi škoda, hdyž kóčka zrudnje na mnje hladaše. Na to bě mi jara žel kóčki. Ale mi ničo njepomhaše, wona běše hižo prječ.

Monika Moelerjec z Miločic, 6. lětnik, 11 lět.

2. myto:

Naše mytowanje z nastawkom w Miločicach.

Njedźelu dojědźechmy do Miločic sebi žabu wobhladać. Potom zesydachmy so před žabu. Někotre so na žabu sydźechu. Na to fotografowaše nas knjez Lěska. Hdyž bě hotowy, zesydachmy so wšitcy na łuku a wón powědaše nam pěsničku; to běchu hólcy a holcy pódła. Potom dźěchmy k Miločanskim Bruskecom, hdźež naše nastawki pisachmy. Wokoło dwaceći dźěći so pola Bruskec wobdźěli. Wše chcychmy předobyć. Kotryž změje mało mylkow a najdźěši nastawk, dostanje prěnje myto. Wšitcy pisachmy pilnje, přetož chcedźa prěnje myto łóstać. Ducy domoj dźěchmy sebi Miločansku kałku wobhladać. Też wše Miločanske holcy dźěchu obu. My hólcy khwatachmy do přědka, zo bychmy ebi čorne jahodki našćipali a so jich najědli. Wšitcy mějachmy čornu hubu. Potom wone přićahnychu. Wše wokoło knjeza Lěski skakotajo a wjesele lětajo. Přišedši k lěsej, ščipachmy wšitcy jahodki a druhdy lawachmy horšće knjezej Lěscy. Skónčnje dźěchmy wšitcy horje a wobhladachmy sebi kapału. Potom dźěchmy z lěsa won a sydźechmy so na kola a jěchmy domoj. Miločanske dźěći kiwachu za nami wołachu, zo dyrbimy njedźelu zaso přijěć. To bě aš wulět do Miločic. Bě tam jara rjenje a šikwanje.

Józef Weclich z Kukowa, 6. lětnik, 11 lět.

3. myto:

Naša Miločanska žaba.

Daloko a šěroko je Miločanska žaba znata. Wokoło njeje je jara mało lěsa. Ludźo su drjewo wuryli. Ale žaba je hišće na městnje wostała. Dźěći horje a dele łaža. Ja a moja šulerka (wučomnica) dźěchmy dźensa njedźelu na žabu. Tam sej basničku powědachmy. Wječor dźěchmy domoj. Miločanska žaba je jara stara.

Marja Bruskec z Miločic, 6. lětnik, 11 lět.

4. myto:

Lěćo w Miločicach.

W lěću je jara rjenje. Móžemy bosy khodźić. Też trawa so syče. Potom so suši. A skónčnje nosymy syno na rěžańcu. Na rěžańcy potom wokoło hewrjekamy a so khowamy. A na łucy pak so kulamy, a so łójimy. Też běrny rjenje kćija. Hdyž su běrny tak daloko narostłe, potom je zběramy. Ja je rady zběram. Khodźu też k ludźom pomhać zběrać. Potom sej też něšto zasłužu. Hdyž ja tamne myto dostanu, potom so jara wjeselu. Też sej potom něšto rjaneho kupju. Lěćo je jara rjane. Też kupać khodźimy husto. My so jara dołho kupamy. To je jara rjenje. Potom so my na so pancamy a wodu na so pluskamy a druhdy so łojimy. Husto łazymy na wulke kerčki. W lěće też do šule khodźimy. Tam wjele wuknjemy. Čitać, ličić a wšo druhe też. Potom mamy też na někotre měsacy prózdniny. W prózdninach smy jara wjesoli. Potom khodźimy do čornych jahodkow. Tych přinjesemy jara wjele domoj. Druhdy jedyn karan a samo też jedyn korbik. To też něšto rjaneho wot našeje maćerje syda. W Miločicach je też wulka žaba z kamjenja. Na tu husto khodźimy hladać a druhdy też horje łazymy. Wokoło žaby běchu lute kerčki. Ale z jeneje strony su wše wotrubane. Tehodła pak so mi hišće tu lubi.

Marja Šěrakec z Miločic, 7. lětnik, 12 lět.

5. myto:

Kak dyrbju pěstonić.

Hdyž pjatk ze šule přińdźech, praješe mi sotra: „Hańža, dźi jónu horje pohladać". Ja běžach khětře pohladać. Tam widźach małeho bratřika. Ja zlećach do powětra a zawołach połna radosće: „Ow, to je derje, zo sym małeho bratřika dostała." Nětko rěkaše: „Ty dyrbiš też pěstonić." Při započatku běše jara khory. Za tydźeń běše kolancija. To dostachmy štyri wulke titki a hišće něšto rjaneho. Jenu titu naša mać skhowa. Za štyri njedźele jědźeše naša mać kemši. Potom dóstachmy tu skhowanu titku, dokelž smy dźěći byli. Naš hólčk rěka jank. Hdyž je naša mać na kemšach pobyła, móžach z Jankom won jěć. Kóždy dźeń jědźech so překhodźować. Tak ja njetrjebam ničeho druheho činić. Moja sotra chce też jězdźić. Wona pak njesmě, dokelž potom zwróći. Dźensa su kmótry zaso přišle. Přinjesechu też wjele rjanych wěcow sobu. Mi so też hišće pěstonić wostudźi. Wjesoła pak sym, zo mam bratřika.

Hańža Bukec z Miločic, 8. lětnik, 13 lět.

6. myto:

Kak je naša kóčka młode měła.

Hdyž je naša kóčka młode měła, njewědźachmy ničo. Ale naš nan a mać sebi přeco mysleeešaj, zo ma młode. Naša kóčka přeco spody špundowanja łażeše. My sej hnydom myslachmy: „Aha, naša stara ma młode!" Ale my přeco spody špundowanja hladachmy, ale ničo widźeć njeběše. Na rěžańcu syno donjesechmy. Na druhi dźeń dźěchmy zaso horje hladać a widźachmy na synje małe kóčki. Ja so jara wjeselich, zo su kóčki na synje. A ja je jara hajcach a husto dźěch na rěžańcu k młodym kóčkam. Sym jim też jara dobra. Za něšto dnjow chcych na rěžańcu za młodymi kóčkami pohladać. Tuž hladach spody skhodow a ja widźach, zo su kóčki spody skhodow. A ja je zasy hajcach, też molok jim přeco nošach, zo wone ženje hłódno być njetrjebaju.

Hana Šěrakec z Miločic, 6. lětnik, 11 lět.

7. myto:

Kak njedźelu woswjećimy.

Kóždu njedźelu khodźimy kemši hižo rano zahe. Popoldnju ja ze swojimi towaršskami njedźelu woswjeću. My so khowamy a hajnkownu rejku činimy. To so nam jara lubi. My so khowamy do trawy a do žita so my lehnychmy. Jena holca mje pytaše. Wona mje njenamaka. Potom naš nan jej přeradźi, hdźe ja sym. Ja na to ze swojimi towaršskami po mjezy dele běžach. Też tamnej małej holčcy buštej dosahnjenej. Potom wołach, zo su tamnej dwě małej holčcy też wotplacnjenej. Tak přińdźechu zaso druhe na rjad. To so nam jara lubješe.. Husto přijěždźeja do Miločic ludźo, sebi Miločansku žabu wobhladać.

Hana Kmječec z Miločic, 8. lětnik, 13 lět

8. myto:

Synowe žně.

My smy trawu sykli a potom je trawa wuskhła. Pozdźišo smy ju wobročeli. A potom smy kopjena činili. Na to smy syno domoj zwozyli. Doma smy je na rěžańcu stykali. A jena je teptała.

Hana Šěrakec z Miločic, 3. lětnik, 8 lět.

9. myto:

Do Budyšina.

Ja dźěch jónu do Budyšina. Tam sym widźał kak skoku awta a motorske kola jězdźa. Hdyž tak hladach, zetkach swojeho wuja. Wujej prajach, kak awta jězdźa. Wón so mi směješe. Potom pak praješe: „Nětk hladaj, zo njebudźeš přejědźeny." Dźěch moj na druhi bok. Tam widźachmoj na kóncu dróhi wósła, kiž přeco na lěwym boku běha. Strašnicy njejsu ničo prajili, dokelž wón jenož žort činješe.

Jan Lorenc z Budyšina, 3. lětnik, 8 lět.

10. myto:

Naš nan je fórman.

Naš nan kóždu sobotu do Budyšina jězdźi. Wón dyrbi rano w štyrjoch stawać, hdyž wón z konjemi jědźe. W Budyšinje ma naš nan wjele wobstarać. W Lejnje dyrbi wón butru sobu brać. Z połnym wozom wotjědźe, a z kopatym wozom zaso přijědźe. Potom wón zaso w Lejnje prěnje kašče wotkładźe. Doma wón wše kašče a měchi, kiž je sobu přiwjezł, roznosy. Wokoło napoł dźewjećich je naš nan přeco domoj. Du Budyšina bych też jónu chcyła.

Monika Hercogec z Pančic, 6. lětnik, 11. lět.

Předpowěść.

Na nowy tydźeń přidamy wosebite listno wulkim a małym z wěnca počasow wo kokuli. Dźěći, to změjeće zaso něšto rjaneho čitać doma a też we šuli. Štóž sebi te čisła khowa, změje po času wjele zabawy darmo. Přetož kóžde čislo hewak płaći 5 pjenježkow.

My — doth — tři kroški

Tři Lahićenjo (kiž tatski rěča) chcychu tatarski nawuknyć a podachu so tohodla do Semachi (tatarskeho města). Tola bórzy začuchu, zo to tola njeje tak lohke, kaž běchu sebi myslili a wróćichu so zaso na wjes domoj. Něšto pak běchu nawukli, a to kóždy słowo; prěni „my"; druhi „doth" a třeći „tři kroški."

Tak dźěchu domoj, hdźež njerěčachu tatarski, ale tatski. Ducy rozmolwjachu so wo tym, štož běchu w měšće widźeli a słyšeli. Nadobo nadeńdźechu člowječe čěło, přepytowachu jo a rozmolwjachu so, kak je tu člowjek žiwjenje zhubił. Na njezbožo přijěcha pólcaj khana wjerčha a dokelž jich při čěle stojaceych nadeńdźe, měješe jich za mordarjow toho člowjeka.

„Štó je muža zarazył?" prašeše so jich, wězo tatarski.

„My", wotmołwi tón, kotryž bě to nawuknył.

„Čohodla, kajka bě to přičina?"

„Doth," wotmołwi druhi.

„Sto, dolha dla tola nichtó člowjeka njezarazy!

„Kelko bě wam dołžny?"

„Tři kroški", wotmołwi třeći.

Na to zwjaza jich wojak a dowjedźe jich ke khanej, kotremuž samsne wotmołwichu, hdyž so jich prašeše, Khan čisny jich do jastwa.

Jako pak bě sebi khan cylu stawiznu přemyslił, zezda so jemu tola dźiwno, zo mordarjo wšitko hnydom wuznachu. To móžeše so jenož stać, hdyž su jara hłupi. Khan chyše jich tohodla na jich hłuposć pruhować. Zawoła jich, předstaji jim dwaj talerjej, na jedyn běchu bruki, na druhim winowe kiče a rjekny, zo bychu sebi słodźeć dali. Hdyž ruku wupřestrěchu, dachu so bruki do čěkanja. Jésće najprjedy te zorna, kotrež běhaja, wołaše kóždy.

A khan da jim tohodla też běžeć.

(Bajka z Kawkaza.)

(Kawkazus su horiščа mjez čornym a kaspiskim morjom, mjez Europu a Aziskej. Bydli tam wjele wšelakich ludow, wězo małych po ličbje.)

Přilopk

* **W Rheinje ho tepitoj.** Na Rheinje je ho pola Dinslakena cjeńe njesbožo ſtało. S płachtateje łódje, kotraj po Rheinje bese jědźeſche, ſchtyrilétna holcjka do žołmow padże. Dźeſćjowy nan, łódźiny wobhladźeł, ſa bźeſćjom ſkočił. Też łódźiny hólz bě ja wobémaj ſtocził a, hdyž nana mogu wopuſchcjichu, něhdże krjehł rěči dźeſćo pſchewja. Mjes tym bě ho nan podnuril, a hdyž njetrajeſche, ſo dyrbjeſche też łódźiny hólz bźeſćo puſchćił, dopkeł jeho mogu wjazu njebohohachu. Hacł runjeł ju ſa cjeńomaj hnydom pytali, njejſu jej hiſchće namałali.

Esmješchł.

„Wěſch, ſchto Schołta wozera wo tebi prajeſche? Rjekny, ſo ſy hotowy wołoł."

„A ſchto ſy jemu ſnapſchecjiwił?"

„Sto mam ſa njeprawo, cjłowjeka jenoj po jeho ſwonkownym pohnadźowacj."

Hospodarski rozhlad

Sobotu 30. junija 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

doller	2,511	100 pólsk. złotych	47,30
jendželski punt	12,685	100 čěskosł. krónow	10,44
00 šwajc. frankow	81,47	100 franc. frankow	16,59

Barlinska bursa běšche wčera měrna a zlaba. Wobrot běšche jara šudny. Kurzy so šwjetšcha wotdrjebjowachu. Wiki rentowych lisćinow běchu trochu pschećelnišche, tu so tež kursy połěpschowachu.

Barlinske žitne wulkowiki su w tutym tydženju pjetro zlabe byle. Katolskeho žwjateho dnja dla běšche wobthod ſ měńtnami zyle pschestał. W Barlinje so tež wčera pokojenje njepschemění. Rožka so lašo trochu lěpje pschedawaše hač pschenica. Wowš cjeło kupzow namala, tola měšenče štajne wiki. Mjes jećmjenjom so wobsebje najwjetši kupowaše. Muka měšenče měrne wiki.

Wežcra płaćenče w Barlinje zentnar

pschenicy: 9,50—9,75 hr., — rožki: 8—8,25 hr., — jećmjenja, naſ.: 8,15—9,10 hr., naſ. 8,05—9,05 hr., — wowša: 9,65—9,85 hr.

w Drjezdžanach:

pschenicy: 9,65—10,05 hr., — rožki: 8,25—9 hr., — jećmjenja, naſ.: 9,25—9,60 hr., naſ.: 8,50—8,90 hr., wowša: 10,50—10,90 hr.

w Shorjelzu:

pschenicy: 19 hr., — rožki: 16 hr., — butra 65—70 pj., jeja 8—10 pj.

Wiki ſandženy schtwórtk w Halschtrowje.

Pschenica 9,65 hr., rožka 8,25 hr., jećmjeń, naſ. 8,25 hać 8,75 hr., naſ. 8,75—9,50 hr., wowš 10—11 hr., běrny zentnar 2—3,50 hr., hyno 3,50—4,50 hr., hłoma ſ ſajanju 1—1,50 hr., ſkótna 1,75—2 hr., butra 70—80 pj., jeja 7—8 pj., prošata 7—10 hr., běhaki 20—30 hr.

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

30. junija 1934 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najnižše płaćizny hr.	najwyšše płaćizny hr.
Howjace mjaso z kosćemi	1 kg	1,40	1,60
Ćelace mjaso	1 kg	1,40	1,60
Skopjace mjaso	1 kg	1,80	2,00
Swinjace mjaso	1 kg	1,40	1,70
Tukrajny swinjacy šmalc	1 kg	1,80	2,00
Pšenična muka	1 kg	0,40	0,56
Rjana muka	1 kg	0,36	0,38
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny, nowe	1 kg	0,20	0,25
Rjs	1 kg	0,28	0,80
Bróch	1 kg	0,40	0,80
Soki	1 kg	0,40	1,00
Amerikanski swinjacy šmalc	1 kg	1,68	1,76
Sušeny połč	1 kg	1,80	2,00
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,80	3,10
Jeja	štuka	—	—
Jědźne buny	1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 kg	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,15

(Dalše wiczne płaćišny w hłownym lisćinje.)

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

20. junija 1934 Płaćizny po cent. a złot. hrivnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 488.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hać do 6 lět 35
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene . . 31—34
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše . . 25—29
Mjenje picowane wšěch starobow . . . . . 20—23

Byki: 695.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće . 30—31
Połnomjasne, młódše . . . . . 26—29
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše . . 22—25
Špatne . . . . . 18—21

Jałojcy a krowy: 1262.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće . . . . . 25 - 27
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hać do 7 lět . . . . . 20—23
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy . . . . . 15—17
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy . . 9—12
Mjenje a špatnje picowane . . . . . —

Celata: 1632.

Najlěpše wukormjene (1. družiny) . . . . . 38—42
Mjenje wukormjene a łajke wol cyca (2.) . . . . . 30—36
Špatne (3.) . . . . . 22—30

Wowcy: 6909.

Młódše a starše wukormjene (5. družina) . . . . . 24—25
Starše wukormjene (6.) . . . . . 22—23
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.) . . . . . 12—20

Swinje: 14702.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hać do 1½ lět stare 50
Wukormjene . . . . . 37—39
Mjasne . . . . . 34—37
Špatne . . . . . 31—33
Rancy a kundrosy . . . . . 37—38

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	29. 6.	28. 6.		29. 6.	28. 6.
Pšenica	—	—	buny	9,75-10,5	9,75-10,5
rožka	—	—	woka	9,25-10,0	9,25-10,0
jećmjeń, nal.	—	187-201	mórske lupiny	7,50-8,00	7,50-8,00
jećmjeń	176-182	176-182	žołte lupiny	10,2-11,0	10,2-11,0
wows	191-197	191-197	zeradella	7,75-8,75	7,75-8,75
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenič. muka	27,25	27,25	lany wosušk	8,80	8,80
ržana muka	23,40	23,40	such. truhanč.	7,75	7,75
pš. wotruby	12,90	12,90	běrnj. kruški	8,10	8,10
ržane „	13,00	13,00	syno, 50 kg		
rapa	310	310	ržana stoma		
hróch, Viktor.	20,0-22,0	20,0-22,0	pšenč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	13,0-14,0	13,0-14,0	jećna „		

Płaćizna za pšenicu za wupłodźerja 190 193 195
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 160 163 165

Wošnamjenjenje 5 družinow němšteje butry.

1. julija ſtupi butrowy wukas do mocy. Potom smě je butra w pschedawanju tute wošnamjenjenja.

Hospodarski kućik

Bramina abo bruna (zadušnica) pola swinjow.

Njeje w swinjacym khlěwje žana khorosć, kotraž by strašniša była a skoćo ručišo k smjerći dowjedła, dyžli bramina. Kak wjele swini smy tola tuteje khorosće dla hižom zhubili. Tuta khorosć pokazuje so na wšelake wašnje a su jej Němcy tehodła tež wšelake mjena dali: Rotlauf, brandige Halsgeschwulst, Blutfleckenkrankheit. A tola budže hospodarjej ze strowym wóčkom snadna wěc, zo tutu strašnu khorosć spóznaje a wot druhich ju rozeznaje. Na čim to? Swinjo ma hěcu, wopuš wisa runje dele, a wono njecha ničo žrać; leži změrom na brjuše a khowa hłowu do słomy. Hdyž so jeho přimješ, žałosći z cyle druhim hłosom, hač hewak swinje kwića, kaž by chcyło prajić: Njedótkni so mje, boli mje na wšěch stawach. Wono je horcoty dla lačne a požada za čerstwej wodu, za kisałym mlokom abo njezrałym sadom. Bórzy wudyri khorosć z mocu: njemóže njerjedźić, třepota ze zadnimaj nohomaj, na šiji, na brjušo a pozdźišo na khribjeće pokazuja so čerwjene blaki, kaž tolef wulke. Nětko je wulki čas, zo pomoc přińdże, njeje pak hišće ničo skomdźene. Kotre srědki pak so tu nałožeja? Jara wšelake, a kaž z toho zo hišće wjele swini zahinje, widźimy, zwjetša tajke, kotrež ničo njepomhaja. Wěsty srědk, za kotryž mi pjenježka wudać njetrjebaš, je čerstwa woda, kajkaž ze žórła puzoli. Njesměj so temu, stary łazeńko, kiž ty z tupej britwju skradžu do khlěwa lězeš, zo by swinjeću wucho rozščěpił! Budże dha z tym pomhane, hdyž z wucha abo z wopuše něšto kreje puščiš, hdyž je tola cyle swinjo khore?

Maš-li, luby hospodarjo, tajkeho khoreho w khlěwje, čiń tak: Nasćel wjele słomy do khlěwa, dźi po zymnu wodu do studnje, namačej w njej płachtu abo měch, kotryž je runje tak dołhi, kaž swinjo, a połož namačanu płachtu abo namačany měch přez cyle skoćo. Potom wzmi krjepjawku a krjep kóžde pol hodźiny na swinjo přez lijk tejko zymneje wody, zo wot njeho běži. To čiń 6 hodźinow pospochi. Po tutym wzmi druhi suchi měch a połož tutón na mokry. Za dwě hodźinje zběhń suchi měch a ty widźiš, zo so cyle swinjo pari. Na to lij jenož kóždej dwě hodźinje zaso zymnu wodu a połož přeco na mokry měch zaso suchi. Traje nimale 12—14 hodźinow, swinjo je při cyłej wěcy jara ścerpne, stanje nětko, a štož drje by łazeńk do jamy přinjesł, je zaso strowe a čile a přinjese ći w swojim času rjany pjenjez, je-li zo do domu njerěžnaš.

Skludź łóžeho honača.

Nałčo je čas, zo so honače najbóle kusaja. Tajke zadźěranje mjez nimi pak je wina, zo wjele jejow njepłódnych wostanje; hdyž hospoza 15 jejow pokładže, snadź jenož 5 kurjatkow wuběži a w 10 su zanordy. Hospoza njewě, što so to njećini, hdyž je tola jene jejo kaž druhe było. Maš-li łóžeho honača, kotryž druheho w dworje njećerpi, popań teho złobjaka, zwjazaj jemu ze sylnym štryčkom nozy, tak, zo móže derje khodźić, nic pak jězdźić. Hdyž je tak wuwjazany po dworje tydźeń khodźił, změruje so jeho złósć, a też hdyž sy jemu puta zaso wotwjazał, wobkhowa cyle pokorne wašnje.

Jeli je domjacy skót z jědźe přišoł,

pokazuje to pak na to, zo je tutón njelóšt k jědźi bjez druheje khorosće khorosć sama za so. Tak pytnje hospodar často, zo kóń najlěpše zorno zacpěwa, za to pak słomu kusa, w korće abo po scénje liza. Wina toho budźo najbóle kisalina, kotraž je so w žołdku konja tworiła z tym, zo bě korto njećiste, wows abo sykanje stuchłe, abo zo snadź je so přežrał. — Njenamakaš-li dale winu, čehodła kóń nježdźeri, postaraj so wo to, zo by so korto derje wurjedźiło a wumyło, wodź konja wšědnje khwilu wokoło abo zapřeni je-ho, tola tak, zo njeby ćežko čahnyć měł a dawaj jemu strowe zorno a zelene, tola nic wjele nadobo, a změšej do njeho něšto sele. Też móžeš konjej punt słoneho kamjenja (Glaubersalz) po wašnju latwergi dać, a to po tydźenju hišće junu wospjetować. Za dwě njedźeli změšej jemu do wowsa abo sykanja něšto drobnje rozsykaneho krěna, a to čiń, doniž lóšt k jědźi so njepokaza. Přjedy wšeho pak pohladaj konjej do huby a na zuby — móžno zo tu winu khorowatosće namakaš — šija snadź je začekła, abo zub je khory, tak zo při jědźenju jazyk rani, abo zo ma kóń jara wysoke zuby.

Dobry srědk za howjazy skót, kotryž z njelóštom je, je tutón: wzmi horšć khimjelčkoweho symjenja, sypń to do dweju khanow warjaceho piwa a přecydź tutu wotwaru. Rozdźěl tuto ćopłe piwa do třoch dźelow, a dawaj kruwje kóždu třeću hodźinu dźěl ćopły — nic runje horcy — k piću.

Ratarske mašiny.

Dwě wěcy stej, kotrejž ratarstwu tak rjec na brjóh dopomhaštej: to, zo je so w nowišim času wšón ratarski grat wudospołnił, a zo su so wšelake mašiny wunamakałe, kotrež so tež w mjeńšim hospodarstwje z wulkim wužitkom nałožeć hodźa.

Rozumny hospodar budźe na to kedźbować, zo by grat, kotryž so k wšědnemu dźěłu trjeba, tak dospolny był, kaž so jenož kupić hodźi. Tu płaći słowo: Kajkiž grat, tajki dźěłaćeŕ. Hdyž móže lohke a pódła krute widły abo łopaće kupić, njebudźe čeladnika a sebje sameho z ćežkimi martrować: z lohkej łopaću drje za dźeń ¼ wjacy přeryješ, dyžli z ćežkej a pódła tak njewustanješ. Kóždy hospodar wě, kajki rozdźěł to je: hač so z dobrym, wótrym a derjestajenym pluhom wora, abo z tupym, njelepje twarjenym. Runje tak ma so z bronami: zuby dyrbja z kruteho worcela być a derje złožene, — tak so brózda předrěje; su-li pak zuby tupe abo špatnje złožene abo wulamane: to je martra za skót a rola so njerozdźěła.

Štožkuli potajkim ratař kupi, to njech dobre kupi; jenož dobry grat je też tuni, a wosebje tam, hdźež so wot dźěłaćerja hlada a čisty khowa.

Štož nětko ratařske mašiny nastupa, praju hospodarjam: Njekupće wšitko, štož widźiće, ale rozhladujće so prjedy, dokelž je jenož to, štož je trěbne, dobre a też swoju dań njese, kupjenja hódne.

Ratařske mašiny so jenož tehdom zadanja, hdyž so wjele trjebaja. Mašina, kotraž so za 10 lět njezaplaći, njech so njekupi, dokelž so za tutón čas khětro wobškodźi a potom steji za stare żelezo. Mjeńši ratař dyrbi seši překłasć, hač z kapitalom, kotryž na dróžšu mašinu waži, z přikupnym hnojom, porjedźenjom role atd. swój statok wo wjele wjacy procentow njewobohaći, dyžli by jemu mašina přinjesła.

Tak traš su mašiny jenož za wulke kubła? To nic, ale štož jedyn samón njezamóže a štož so jenemu samemu njezadani, zadani so derje, hdyž 3 abo wjacy burow ratařske mašiny w hromadźe kupi. Při tajkim towaršnym wuživanju mašinow pak stanje so, zo tón abo druhi wěc mało na kedźbu bjerje.

Maja so husy skubać?

Dyrbi so wěrnosć prajić: Nět To drje so dźiwaš, ale njeby so ty wobaral, hdy by tebi nječtó włosy wutorhać chcył? Skubanje hus wostanje surowosć, kotruž ani wjacy z hospodarskeho stejišća zakitać njemóžemy. Kajke zymne wjedro je tola druhdy wonka, a nutřka wodrěje hospoza swojej libje ćopły kožuch. Skubane husycy njenjesu wjele jejow a wulelnjene libjata su słabo a hinu najbóle. Skubana husyca je tójhdy khora a trjeba wjele zorna, zo by so zaso zhrabała. Štóž chce husy na wiki kormić a je pódła skuba, twari drje z prawicu a podtorhuje pak natwarjene zaso z lěwicu! Rozumni hospodarjo přestawaja dale bóle husy woskubować a činja to jenož, hdyž je kormjena husyca zarězana, zo by so na wikach předała.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Skótne wiki w Njeswačidłc

srjedu 4. julija 1934 **Gmejnska rada**

My wjesnjenjo

(Wobras se wšěm.)

Město a wjeś — ruka w ruku! Ow haj, to počzinka **nětkle** bóle hacź tehdy prjedy woprawdźitosći być. We stach a tyšazach khromadźiznach je so nam wonka na wjacy wo měšćanach a w runje telko sendźenjach je so jim tam nutska wo naš wjeśnjanach powdała. Njeznawidźimy wam, khdyž nětko wěmy, kak njestrowe je měšćanske žiwjenje, a wy na naš pśiches ramjenja njeśhladujece, kaž bychmy staćenjo druheje rjadowanje byli, dokelž njemóžemy tak wobi cźinicź, go dacź a wjeśeźeć, a podobne wjeźki.

Hlejce, hrótchku hinajšchi wschak smy. To pschinješe nasche burske žiwjenje žrobu. Na tym njelažeji, hacź smy tak abo hinak źiźaśeni — hacź smy w khornarju je śekłu, hacź je wob tydźeń jinu abo dwójzy truhanu, ale je hlowne, so je na dworje, w hródźach a na polach wschitko w dobrym porjadku a so žo w prawym cźasu wicho źiźała a bjespórocznje wobstara.

Wy měšćanjenjo wschak njewěrice, kak ma žo burske dźeło hižo wot małoscze nałwuknyć. Schtóž je njesnaje, pśichdźiłaja žebi je jara łohke. Ludźo hu žebi hotowarśtwo kupili, kotrejž ani źdaźa wo burstkim dźele njenuźdźachu. Wobłachu, to wschitko žarmo wot ho wsrce a žo radźi. Ale bórzy spóznachu, kelko wschelakoreho dźeła ma wob léto wobstaracź a tózdy pschimnjenje chze nałwuknjene być. Na pschik ad, kuždy prawje klepacź a nawórśicź, njekedźbujo na žiwjenje žame. Wulku žitnu góru nałkaśej, ju pohonc njeswórcź, tunu bróšdu woracź, prawje hnojicź a wobdźełacź. Maśchiny sesnacź a jich pryźle, kepowe a bérnjaze khromady derje swodźewacź, to snjesmjerknu, so pak teź sažu pschejara cźopho njeje a lute takke wobrowty. To ma žo młody hóń abo wot pschahacź, to ma cźi hóń rźesanje (koliku) a kruwa cźelo. Pśizu dźelacź, pjez, kokoschki hladacź, wschitko dyrbśich wobźecź a rosumicź.

Dyrbśich žej dźeło rosdźěliccź, swjetscha na zyle léto. Khétru porziju seśerpnjeseje dyrbśich mécź a lóscht niz žhubicź. Husto cźi nětchto napréki dźe, nihdźe žo nicźo tak njemiźnje kaž runje w naschim powolanju. Khdyž njebješa nochdeźża, to nóśesch žo na hlowu stajicź, kaž pschi nětcźišchej žuchocze. Sa pot hodźinki a hischcze pjedy móža krupy zyle žné ibicź. Kak kusto wośnje to nejrjerśche sloco tónj, runje tehdom, khdyž chcześch jo na pjenjezy stijicź a žu žebi hižo wscho wobliczik. Tehodła njeśmjesch b'owu a rosom žhubicź. Dyrbśich sapocźeź, hinak kalkulowacź a žebi powthacź wdźeźeć, kak dyrbi to nětko dale hicź. To dyrbśich žo pschezy śiaracź a próžowacź a docźista žo do žwojeho hospodarśtwa sažwicź.

Tuž je bjes bźiwa, jo we wschelakich druhich wožach tak doma njeźbyny, kaž wy tam nutska w méśe'e. A khdyž potom na néschtoźkuli, schtóž žo pola waš žamo wot žo wsunj, taźeze waźnośce njeth'adźenj kaž wy.

Tak žo nam dźiwacź njetrjebacze, khdyž my pschi mnohim dźele k tomu njepschindźemy, jo rjami Bożu strowbu, we kotrejž žmy dźeń wote dnja žiwi, tak prawje ź rosumom wužiwamy.

A tola, naschej wócźy žo žamo wot žo kóždy dźeń tuchych rjanoscźow napijetej, kotrejž wy lédma njedźelu je cźasowymi ćicźkami wužiwacź. Do nijaha a krjewje nam wschitko pschenéze, bjes teho, so sa tym pschindźemy. Ssmy ћuśto wjeśołeje mućze a posahudźemy na wschelake starośce, žmy druhdy kaj śnowa narodźeni, khdyž wokolo naš wschitko kśéje a wśe, juśka a tryśka, śpéwa a hrěwa! Sahuśdasch abo hrěwaśch žebi sa pluhom abo ježdźa wośa, a hólcy w koze powdaja žebi tryśli, so žo kalcowe błóśći žobu ćmźa. Khdyž ź pizu do hródźe djeśch, cźi taśtojcźi wokoło wujšowe létaja. Sśedźišch abo lejźišch-li njedźelu popołdnju pod kruschwinu, boży w dreśwjanzach, masch njedźeśa na seni, njebychu-li te wjedrowe muchi a kuttwory bhle! Wutrobjenny-li žebi na wjeczor do polow, žo cźi ćka, kaž by žo we mukkim tempu pschekhodował a dźiwaich žo, so wschédne dny to wscho ź tajkimaj wocźomaj njewidźich. Dźeńża masch cźasa, žej wschitko w méśe a še dobrej khwili wobhladacź. Kak źito steji a hdźe je žuchota sesćkhdźila. Hacź žmjelnu hischcze pizy dolcź sa śtót.. Ale nasajtra žo sažu dracźujenmy dale a pocźimy žo, so jenez juschta tak béži. A wjeźelimy žo nad cźežkimi žnyhami a nad rjanym žnjowym wjedrom!

Haj, haj — my wjeśnjenjo pscheczinimy najwjazy cźasa pod holym njebjom, w kraśnej Bożej śmórbje. Ssmy Boha lubeho Knjeza naschego njebjeskeho Wótsza podawarjo, khdyž rjenje roścź a śporicź da, khdyž zylenm lubej khźeb pschihotujemy. Khétru cźežke dźeło sa naš to je, ale ź nikim nochcemy žo měnjecź!

Dośtawamy źiónza błyschcź a kcźenjow wót a cźišty wétr a wscho druhe ź prénjeje ruki. Sślyschimy baczonowy wjeśoły klepot a wjeczor nébdźe cźahazu harmoniku. Satjanjemy wokomik, sejmujemy cźapku a wuśpéwamy cźichi pacźer, khdyž žo žwjaty wjeczor śwoni. A nimale wschitky wjeśnjenjo du žobu, khdyž ź jeneho śiatoka cźéko na śerchow njeźu. Snajemy žo wschitky, śtrowimy žo hižo wot nasdala, wośebje knjeśa sararja. A pomhamy žebi jedyn druhemu. Dźerźimy śiare waschnja a nakóžt a žo jich njehaibujemy, hyrnjeź zuły nóśi cźahali. Sśwjećimy nasche žwjedźenje, wośebje kermuschu. Hladamy na dobre žuródstwo. Nicźo nje njeje hórsche, hacź khdyž žo žuhdźa njeśnjeju a žu na žo kaž pśy a kócźi. A žadyn njeje žwojeho žiwjenja wjeśoły. A tola je pschezo sažu jedyn na druheho pokasany.

Wjeśnjenjo žmy! Profesi a jednori, tak kuk runowuliy, schtoź druhdy tróschku hrubje žo być ida, ale žmy sjawni a sprawni. Cźeśćimy teź waź we měścze a radujemy žo, so ź nami myślicze a cźujece. Nédhtóžkuli še waź je še wju wuschot a ma lóschta, sažu won pschinicź, khdyž žo dale a bóle žydliscźeja twarja. Haj, tak cźinicze prawje!

Wjeśnjenjo žmy! Sswérni žwojej pódźe a dominuje a wótcźije. Ji mamy žo dźałowacź, so hischcze na naschich dworach a statokach žedźiny. Naschim dźeśćom a wnukam dźemy dźédźinstwo še žiwéru do rukow dacź, kiž žu **nam** naschi starschi a dźédźo a wowki sawostajili.

Předešćniki

Khdyž je nětko cźaš pišanych a ź zankami wobschitych pschešćonćnikow nimo a žo tuta naprawa jeniczaz jako wobora pscheczíwo njebjeskej wodźe nałožuje, mam woprawdźite njebožo ź pschedeschcźnikami. Je jenož źiaźy pokoj, so ź tym žamłukt njesteju. Abo njeśmy ty hižo pschedeschcźnik nébdźe śiejo wostajit? Njeśmy tebi pschcze ženje pschedeschcźnik samenili a bésche tón, kiž sawostajichu, žnadź lépschi?

Mam wšo teź dźeńża hischcze pschedeschcźnik, pjaty, kaž žebi myślu, a tón je teź hižo žwoje khudźenja pomél. Won mjenujzy dawno wjazy tón prénjotny njeje, mohrkrjez jenož hischcze trudny wotbéhnichcź. Tón, kotryž w žwojim cźasu kupich, méjesche wulkotne žídźane poczehnjenje a rjenje wurésanu sejeru. Saménichu mi jón w hoscźenzu, gyle bjes wotpohlada najšterje; pschesjoź wudźełk, kotryž po nim namakach, méjesche žamžnu sejeru, jenicźaz so bésche poczehnjenje jenoź hischcze poźídźane.

Krótko na to žo pschedeschcźnik snowa samémi. Tón krócź bésche sejera, kotraž žwoju twórbu pschemény, tola bésche snajmjenscha potźida wostała. Teź wona mi śwérna njeswośa. Pschedeschcźnik cźišlo ichtyri méjesche sejeru, kaźtuž njemóžach hischcze ženje wuhnucź, a jeho poczehnjenje bésche jenoź hischcze jednore bawkmjany.

Rosmjerjany podach žo wrócźo do prénjeho hoscźenza a rosšudźich žo, tónkrócź cźakacź, hacź śmeja žnadź teź tónle pschedeschcźnik hischcze sa samenjenja hódny. A, budźesch mi wěricź, abo nic: bésche woprawdźe nechtó, kotruž hischcze hórschi medł še žobu noschesche. Jako samenjeny, cźišlo pjecź, do ruki wjach, mózach ź njemako wulkim podźiwanjom ćwécźicź, ko dże bé ź pokźidu poczehnjeny, so pak bé tute žnjemu ludej molow jako bydlenje žłużiko; njech tomu je kaźkuli, sepjera žo mi śterje spodobasche.

Tónle pschedeschcźnik njemózach wjazy wotbycź. Mózach sapocźeź, schtoź dźnch. Wostajich jón w żele nizu śtejo. Snydom žo nétajti źwedomity żelesništi sastojnik abo žobupucźowazy namaka, kotryž mi wjedrowške njeboźo pschinješe. Jónu pak žo mi woprawdźe poradi, jón wotbycź. Bćhmoj jenoź dwé wožobje we wosu, a śedźach pschi sadnim wulkhodźe; takle žo ź procha mějo scherjenje wrócźo sawostajich. Wodychnych. Stónćnje njemějach jón wjazy na schiji!

Wšeckele bésche pak krótte. Stawisna wo mojim pschedeschcźniku bé žo dyrbjała po wokolinje rosnjeсź, pschetwź nasajtra mi jón pschecźelny śłużbar sašo do domu pschinješe. Hakle poźdźischo śhonich, so bésche tamny žobupucźowazy jedyn ź mojich dobrych pschecźelow byl, kotryž — na, Wy dźe žami wešce, kajzy dobri pschecźelio žu. — — —

Wot teho cźasa nadźiju śhubich, so žo khdy wot pschedeschcźnika dźelu. Mjes tym žo zyle derje pschecźelichmoj. Pola njeho žnajmjenscha žo njetrjebam boječ, so jón śhubju.

*

Tu dyrbju hischcze jara lubosnu stawisnu powédacź, kotruž je dobra snała naschenka. S jeje hischcze tschetołageho erka ju ihoniwschi tu tak pódam, kaž ju hižo cźichach.

„Potajkim, pomyślicze žebi", wona sapocźa, „wcźera bésche tola tak njewéźte, so dyrbjesche cźłowjek khdy wokomik ź deschcźikom liczicź. Nétko béch nasche th pschedeschcźniki, mój, tón mejeho muża a Herczinu, ke wuporjedženju do města dała. Dokelž méjachmy nasajtra nétoko wopytacź, a dokelž nowiny sa jutřiśche deschcźiž wécźicźacoh, kotruž pódła mje śtejeśche, na cźož mje pschcźelnje žo pošmémwazy knjes śkedźbnu scźini, so je to pschipadnje jeno pschedeschcźnik, ko pak chze mje radu pschewodźecź. Worušchcźich wós, śto krócź wo wodacźe proscho.

Khdyž nétko nawjecźor se žwojimi tśjomi wuporjedžanymi pschedeschcźnikami domoj idźech, bésche tola žamžny knjes śako we wosu. Dołhoj jedźechmy, žo na mnje schcźerjeśche, hladasche pak na mnje, pak na moje pschedeschcźniki, kotreź méjach na ruzy wišaco. Prjedy hacź wukése, žo pošmémwajo ke mni wobrocźi a rjekny: „Nó, luba jónka, wéź je žo dźeńża tola hischcze po dacźu wuplaczita, schto?! Tśi pschedeschcźniki — schto chcze wjazy!" a won bé — — — jk.

Rubježniski wyšk a wulkozemian

Mexiko, krajo romantiki, krajo dalokich pustow a horow, krajo, nad kotrymž dźiwje wichory schumja a nad kotrymž ztote ptónjo śwěcźi! Twoje pokłady na wolframu a wurywankach zwjech hižo ź cźasom pschimahachu do krajin, khdyž běchu źdawna sastojli Indijanojo pod waschnju prjedownikow žiwi. Njeměrnje žy ź revolucijemi potrjechenj. Twojeho kéjora Maximilijana žywojo kraja satšélichu, a nétotremuźkuli prešdentej horunje tak śeźdze. Tu muź hischcze nétchto pkacźi, ku może žebi cźłowjek hischcze kawrjeńź dobycź, tu może hnadpadnik a rubježniśti wyšch Zapata rjek indijanskeho wobydleśtwa stacź, kotreź je jeho w njeliczomnych bažnjach a powédańcźach njeźmjertneho sćinito.

Nédhże na wjeźnym kuble w Morelošu Zapata źwétko źwéta wohlada. Widźesche, kak jeho krósnych bratrow, Indijanarow, pschezo dale wrócźo tłóčachu, kak pschezo hłubje źpadowachu. Sta žo sahe ź pschecźiwnikom kapitališma a wuźmešchowanske ludźi, kotśij mnjachu, jo hedźi žo republika jenoź ź njenjeźnym hospodarśtwom wobknjeźicź. Widźesche, so béchu Indijanojo še wśow wuhnacźt a so žo to hischcze dale tak kamasche, a rosšudźi žo, tak dołho wojowacź, doniž njeje jim kraj sako dobył. Jako Madero léta 1910 w połnóznym Mexiku revoluciju naschkara, Zapata pod wójnišim heślom „Kraj a źwobodu!" cźrjódy Indijanow wokoło žo hromadźiwschi sapuscźejo, tónzuju a palo po kraju cźahasche. Wośom lét žedźesche w śedle, wośom lét, w kotrychž bésche ź najmózniśchim a najzemilnischim rubježnikom, kotrehož znajemy. Pola njeho žaneje žmilnosce njebésche. Bésche-li žo wusud wuprajił, potom žo teź hnydom wuwjedże, sdźela na króżbne waschnje. Telegrafowe schcźežory trjebachu žo jako schibjeńzy a traschachu pucźowazych, kotśij wiesu pschidźedźechu. Rospadanki schtyrzecźi wjzow a wjesnikkoda 250 miliionow słotych dollarow, béchu wusłużił jeho rubježnišich wupraworu. S knjesom nad dwémaj hacź schtyrimi miliionami ludźi, nimale nad tśeśimi zyłeho mexikanskeho wobydleśtwa, stejesche won na wjerschku 20 000 derje wuhotowanych wojatow.

W Europje bychu tajkeho muża hižo za krótti cźas njeschtódneho sćinili. Niz tak w kraju njewobmjezowanych móżnoscźow, w Amerizy. Jeho zahorjeni trajenjo tak žyłnu móź w stacźe tworjachu, so móżeśche žeńt Zapata hjes bojoscźe śwéricź, prestdentam kwoje pschecźa diktowacź. Madero, Carranza, Huerta, Villa a Obregon, wschitkich žu jeho móz sacźuli. Wón cźuješche žo ze le jako diktator, a jalo jemu jónu wjecźor stawiśe Attilu powédachu, žebi wón žem pschimjeno „El del Sur" wuswoli.

Khdyž wón takle dny a nozy dołho jěchaśche, ... dokonjanym dźele potom wotpocźowaśche, potom ... bu, ko teź na druhi śplah dopomnicź. S ni... hacź 26 žonami je žo imandźelił, khdyž sokoł ... ź jenej. So jeho Indianojo-tak cźeścźachu, ... ju pschicźinu w kom, so je woprawdźe ... haży jutrow role a paźwišcźa darił, ... tamnym dał, kotśij béchu w nuzy, so je ... nje... sch, kotrychž ź zyłeje wutroby hideśche. ... bésche dobrocźel a rubježnikti wyšch sdobywa. Jeho ... wjenje bésche trajazy roman.

A jeho žiwjenju runacź dyrbjeśche žo tež je ... pmjerć. Jedyn pschiwiśnik Carranzy, kotryž wudawaśche, so chze k njemu pschestupicź, jeho do sasadu nabi. Jeho pschiwiśowarjo nasajtra rano jeho hlowu ... żelesnym pśecze wišajo namakachu. Zapata bé morwy, ale jeho duch bé dale žiwy. Znjy Mexiko ź najwischelakorischich pschicźin na njeho dopomina. Jeho pschiwiśowarjo pak njewérja, so je wumrył; ź wschelaki wéria, so Zapata na žwojim konju „reiampago", to błyśk, po kraju jěcha, kotryž je wuźwobodźił, a žwoju schtita. Na wobrasach, na fotografijach, w postawach wschudże namakacź, jako rjek, kotryž je „Kraj a žwobodu pschinjeśł".

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Das Ministerium des Innern hat genehmigt, daß sich die Gemeinden Oberkaina und Boblitz vom 1. Juli 1934 ab zu einer Gemeinde mit dem Namen

Oberkaina

vereinigen.

Bautzen, am 26. Juni 1934.

Die Amtshauptmannschaft.

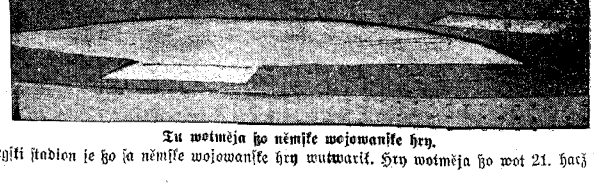

Tu wotmeja žo němske wojowanske hry.

Nürnbergiti stadion je žo za němske wojowanske hry wutwarił. Hry wotmeja žo wot 21. hacź do 29. ...